EPICTETI DISSERTATIONES

AB ARRIANO DIGESTAE

AD FIDEM CODICIS BODLEIANI RECENSVIT

HENRICVS SCHENKL.

ACCEDVNT FRAGMENTA, ENCHIRIDION EX RECENSIONE SCHWEIGHAEVSERI, GNOMOLOGIORVM EPICTETEORVM RELIQVIAE.

EDITIO MINOR.

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.

MDCCCXCVIII.

LIPSIAE TYPIS B G TEVBNERI

Redemptori honestissimo Epicteti mei editionem parabiliorem et tamquam praefationis indicumque sarcinis abiectis expeditiorem in lucem emittere cupienti operam denegare nolui utpote aequa petenti, quamquam aegre tuli et adhuc fero quod non licebat ipsa scriptoris verba refingere sed plagulas olim impressas qualescumque sunt iterum legentibus proponi oportebat. At cum fieri non posset quod exoptabam, id saltem egi, ne menda sive aperta sive latentia morarentur aut fallerent legentes. Itaque ex adnotationis supplemento (ed. mai. LXXXV—CXXI) congessi quae aliquanti momenti esse videbantur ad verba graeca emendanda adnotationemque supplendam; quibus immiscui quodcumque in censuris editionis maioris repperi notatu dignum nonnullasque observationes, quas per litteras mecum communicavit H. Diels. Inprimis autem acceptas viris doctis fore confido novas codicis Bodleiani (*S*) lectiones, quas ut e collatione a se instituta excerperem benigne permisit W. M. Lindsay.[1] Huius igitur viri singulari humanitati et liberalitati deberi, quod plus quinquaginta locis quae Arriani scripsit manus certissime restitui potuerunt, grato animo testificor. E reliquis, quae ipse aut omiseram aut aliter in codice legeram, pauca tantummodo eaque graviora attuli bene memor vel post viri illius docti operam nova libri Saibantini collatione supersederi non posse.

---

1) Idem vir doctus de Epicteto bene meruit iis quae nuper de editione Salmantica rarissima in Philologi vol. LX p. 385 sqq. nos edocuit unde facile adparet editionem istam e Trincavelliano exemplari fideliter expressam nihil proprii habere praeter emendationes Pintiani Ferrandique margini adscriptas.

Unum est quod addam. J. L. G. Mowat Britannus in ephemeride cui inscribitur Journal of Philology (a. 1877 p. 60 sqq.) de codicis Bodleiani lacuna illa disseruit, sed ita, ut nusquam conceptis verbis affirmaret immo ne adumbraret quidem librum Oxoniensem ceterorum chirographorum esse archetypum. At sero per litteras et per colloquii facultatem edoctus sum re vera virum doctum hoc indagasse sibi visum esse. Quod si antea comperissem, numquam certe istius inventi laudem mihi vindicassem. Nunc vero quantumcumque meriti id ipsum habet primum hanc rem perspexisse viri illius manibus sollemniter ac libenter concedo.

Ep. ad Gell. tit. pro *εὖ πράττειν* l. *χαίρειν* (*S*) ‖ s. 1 (1_{3}) l. *τὰ τοιαῦτα* (*S*) ‖ s. 8 (2_{4}) *αὐτοὶ ἐφ' αὑτῶν* ante Schw. iam Reiske ‖

LIB. I.

C. 1 s. 1 (4_{25}) *αὑτῆς* (*S*) recte, ut s. 3 (5_{3}) *αὑτὴν*, s. 4 (5_{9} et $_{11}$) *αὑτὴν* ‖ s. 3 (5_{3}) *ὅτι* *S* pr. ‖ (5_{4}) *ἑταίρῳ* *S* pr.: *ἑτέρῳ* *S* rec. ‖ s. 11 (6_{9}) *κομψὸς* defendi potest (quamquam negat Praechter Wochenschr. f. klass. Philol. XII, 511). ‖ s. 20 (7_{16}) *τις* temptare non debebam; reliqua prorsus incerta ‖ s. 30 (8_{21}) *ἐλθ'* *S* pr. ‖ s. 31 (9_{1}) *παρεσκεύακέ μοι* *S* (fortasse recte) ‖ **C. 2** s. 4 (9_{13}) *ἀπὸ* *S* ‖ s. 7 (9_{22}) *τῶν* fortasse recte ‖ s. 8 (9_{23}) cf. quae O. Hense exp. M. Rh. XLVII, 220 (P. Wendland Berl. Philol. Woch. 1895, 327) ‖ s. 15 (10_{21}) *εἰ* ante Schw. iam Reiske ‖ s. 21 num. transfer ad 11_{12} (*Ἀλλ'*) ‖ s. 22 (11_{17}) scr. *Πρῖσκος* ‖ s. 24 (11_{24}) l. *θέλει, καὶ* ‖ s. 26 (12_{3}) l. *Πῶς .... φιλόσοφος; ⟨Ὡς⟩* ‖ s. 30 (12_{13}) l. *τις Πόθεν* ... ($_{14}$) *ἕκαστος;* ‖ (12_{18}) l. *αὑτῆς;* ‖ s. 36 (13_{3}) l. *ἔσται* (*S*) ‖ *εἰ δὲ μή, οὐ χείρων· τοῦτο* recte interp. *S*; in test. adde: cf. Ench. 51, 3 ‖ **C. 3** s. 1 (13_{12}) in test. adde: cf. Hom. Il. *Α*· 544 ‖ s. 2 (13_{15}) l. *ὀφρῦν* (*S*) ‖ (13_{16}) *ἐπαρθήσῃ* *S* (alt. *η* in ras.) ‖ s. 5 (14_{4}) *ταλαίπωρον* *S* (*τ* in ras.) ‖ **C. 4** s. 1 (14_{19}) *καλὰ* *S* (*λ* in ras.) ‖ (15_{1}) particula *δὲ* non opus est ‖ s. 3 (15_{8}) del. *ἡ* ante *πρὸς* (om. *S*) ‖ s. 10 (15_{22}) dele *δ'* (om. *S*) ‖ s. 13 (16_{10}) *καὶ οἱ*] *οἷοι οἱ* Diels ‖ s. 15 (16_{16}) in test. l. Ench. 49 (del. 3) ‖ s. 19 (17_{11}) in adn. cr. ante *αὐτῶν* adde 4 ‖ s. 27 (18_{7}) *γὰρ* def. Diels (coll. quae expos. Vahlen ad Aristot. poet. 1459 b 16) ‖ s. 31 (18_{23}) *τὸν*] *ὡς* Diels ‖ s. 32 (19_{2}) l. *εὐχαριστήσωμεν* (*S* pr.) ‖ **C. 5** s. 2 (19_{8}) *ἀπολιθωθῇ* *S* ‖ s. 3 (19_{12}) l. *μηδ'* ‖ s. 5 (19_{17}) l. *ἐπὶ αὑτῆς* et dele adn. ‖ s. 9 (20_{8}) *ἀποτέτμηκ* .. (ultimae litterae propter bibliopegi socordiam iam legi non possunt) *S* ‖ **C. 6** s. 1 (20_{13}) l. *γινο⟩μένων* sec. usum cod. Bodl.; item s. 26 bis *γίνεται* ‖ s. 3 (20_{19}) verba *καὶ καθόλου πάντα ὁρατά* ab Arriano aliena esse rectissime indicat A. Elter ‖ s. 10 (21_{21}) ⟨*οὐχ*⟩ improbat Praechter ‖ (22_{2}) *ἀπολιπεῖν* (sine *μὴ*) def. Wendland et Mayor ‖ s. 14 (22_{13}) in test. adde: cf. Ench. 41 ‖ s. 24 (23_{13}) l. *ἔσται ἤδη καὶ πάρεσται* (*S*) ‖ s. 25 (23_{16}) l. *οὔτ'* (*S*) ‖ s. 28 (24_{1}) in margine cod. Bodl. haec leguntur: *μεγαλοψυχίαν οὐκ εἰλήφατε· ἀνδρείαν οὐκ εἰλήφατε· καθ' ἃς οἴσετε πᾶν τὸ συμβαῖνον* ‖

s. 29 (24_{23}) sic scrib. in adn.: *αὐτὸν αὐτὰ s; αὐτὸν τὰ τοιαῦτα Schw.; αὐτὸν ⟨αὐτῷ⟩ ταῦτα* Cos.; *αὐτῷ ταύτας ἔδει* R. Heim (Incantamenta Mag., diss. Bonn. 1892 sent. contr. IV) ‖ s. 35 (24_{25}) *αὐτοῦ S* ‖ s. 38 (25_{8}) l. *τῶν δὲ συμβαινόντων* cum *S* ‖ s. 39 (25_{11}) *ἀσεβείαι S* ‖ s. 40 (25_{16}) non opus est particula *καὶ* ‖ (25_{18}) l. *κωλῦσαι* ‖ s. 41 (25_{19}) *οὐδ'*] l. *μηδ'* (*S*) ‖ **C. 7** s. 2 (26_{12}) *ἐν* non erat delendum; cf. I 9_{11} ‖ s. 11 (27_{14}) l. *τ'* (*S*) ‖ (27_{15}) *ἀποδόντα* (audi *λόγον*) tangere non debebam ‖ s. 14 (27_{23}) l. *οἷόν τ'* (*S*) ‖ s. 15 (27_{25}) l. *ὅτι 'οὐ* .... ($_{26}$) *παρακεχ.'*; ‖ s. 16 (28_{4}) dele comma ante *τὸ* ‖ s. 16 (28_{5}) l. *αὐτῶν; καὶ* ‖ s. 27 (29_{8}) l. in adn. *καὶ φιλόσοφον* ‖ **C. 8** s. 10 (31_{15}) *ἀπολελιμμένος S* pr. ‖ **C. 9** s. 1 (32_{9}) *ἀπολείπετε S* pr. ‖ s. 2 (32_{13}) in adn. cr. scr.: (*accentus in ras. a* S_d) ‖ s. 4 (32_{20}) l. *'τὸ* ‖ s. 5 (33_{5}) l. *ἐπιπεπλεγμένα'*, ‖ s. 12 (34_{12}) in test. adde: cf. fragm. XXIV ‖ s. 16 (34_{24}) *ἀπολύεσθε* defendit Mayor ‖ s. 22 (35_{18}) in testim. scrib.: (inde a v. 23) 28e ‖ s. 24 (35_{28}) *ἀποθνήσσκειν S* ‖ s. 26 (36_{5}) *οὕτω* iam Meibom coni. ‖ s. 30 (36_{18}) *ἔτι S* pr. (fortasse recte) ‖ (36_{19}) in adn. scr. 19 pro 18; *αὐτοῦ* recte habet *S* ‖ s. 33 (37_{1}) l. *αἱματίου'*; ‖ s. 34 (37_{3}) *δι' ἄλλων* S_b; in marg. *γρ. καὶ οὐ δυστυχεῖ* S_b ‖ **C. 10** s. 2 (37_{12}) *ἐπαγγελόμενος S* ‖ s. 9 (38_{9}) *ἐφιστῆτε* Wendland ‖ s. 10 (38_{18}) l. *κακόν'*; ‖ **C. 11** s. 2 et 3 ($39_{5\ 6}$) scr. *προσεπύθετο Πῶς* .... *καὶ ὅς Τίνα* ‖ s. 3 (39_{6}) l. *γ' ἕνεκα* (*S*) ‖ s. 5 (39_{13}) scr. *φαίνει* ‖ s. 7 (39_{20}) scr. *γ'* ‖ s. 22 (41_{19} et $_{21}$) l. *τιτθή*; et *παιδαγωγός*; ‖ s. 32 (43_{19}) in adn. scr.: *S, ut vid.: corr. s* ‖ **C. 12** s. 2 (44_{14}) *δὲ* includere non debebam ‖ s. 6 (45_{6}) l. *ἐπιμελομένων* (*S*) ‖ s. 15 (46_{11}) in test. adde: cf. Ench. 8 ‖ s. 20 (47_{2}) l. *ληστάς, μέμφῃ* ‖ *μέμφηι* (*η* in ras.) *S* ‖ s. 26 (47_{22}) *οἶσθας S* pr. ‖ s. 29 (48_{10}) numerum transf. ad 48_{9} ‖ s. 30 (48_{12}) fort. *τοιούτων ὄντων* (pro *τ. αὐτῶν*) ‖ (48_{15}) *προσαγόντων* (audi *τινῶν*) *σοι τῶν χρωμάτων ⟨τι⟩* Diels ‖ ($48_{16\ 17}$) l. *ἔχεις . . . ἀγνοῶν* (*S* pr.) ‖ s. 31 (48_{18}) l. *προσάγεταί σοι* ‖ **C. 13** s. 1 ($49_{7\ 8}$) l. *πῶς ἔστιν* et *δικαίως ἔστιν* ‖ **C. 14** s. 2 (50_{5}) *συμπαθεῖν* habet Stob. quoque ‖ s. 3 (50_{11}) verbis *ἀποβάλλει* et *φυλλορροεῖ* non opus esse censet Praechter ‖ s. 7 (51_{4}) l. *περὶ τῶν ἀνθρωπίνων* (*S*) ‖ (51_{7}) verbis *τοῖς μὲν* non opus est, itidem particula *μὲν* s. 10 (51_{15}) ‖ s. 16 (52_{13}) *μέμψασθαι S*; in test. adde: cf. Ench. 31, 1 ‖ **C. 15** s. 8 (53_{20}) in adn. ante *μηδ'* adde 20 ‖ **C. 16** s. 1 (53_{23}) *θαυμάζητ' S* pr.; *θαυμάζητε S* corr. ‖ (53_{24}) *πόματα s*, quod spernere non debebam ‖ s. 11 (55_{1}) l. *φύσις 'ἀνήρ* ‖ s. 19 (55_{27}) *ᾄδοντα* Schw. ‖ s. 21 (56_{5}) l. *δίδωται, καὶ* ‖ **C. 17** s. 2 num. transf. ad 56_{10} ‖ (56_{11}) l. *ἐστὶν* (*S*) ‖ s. 11 (57_{10}) l. *μόνως S* pr.); *μῶν ὡς* S_c ‖ s. 13 (57_{18}) in test. adde: cf. Ench. 26 ‖ s. 14 (58_{1}) l. *παρακολουθεῖς· καὶ* ‖ (58_{3}) in test. l. 345 d pro 395 d ‖ s. 16 (58_{7}) l. *⟨ὁ⟩* (om. *S*) ‖ s. 24 (59_{7}) in adn. l. *ἦ bis Schw.: ἡ S* ‖ s. 25 ($59_{8\ 9}$) sic interp. del. lineolis: *ἔκκλισις;' 'ἄν μοι', φησί, 'προσάγῃ .... με'. 'οὐ τὸ* ‖ **C. 18** s. 3 (60_{14}) *πεπλάνηντε S* pr. ‖ s. 19 (63_{1}) l. *ἔσωθεν* (*τοι*

nihili est; nam signum illud ÷ non *τα* significat, sed ad scholion a librario omissum pertinet). ‖ s. 20 (637) *ὄνος* def. Wendland ‖ s. 23 (6317) *ταὐτό ἐστι·* Diels; ibidem *τί* delendum non erat ‖ **C. 19** inscr. l. *πρὸς τοὺς τυράννους* (*S*) ‖ s. 1 (6321) *Ὅτι ἄν τινι* sanum (id quod iam suspicatus erat Schw.) ‖ (641) *πεφυσῆσθε* *S* ‖ s. 12 (6513) in test. adde: cf Hom. Il. *Α* 544 ‖ s. 13 (6518) in adn. l.: ⟨*ἐὰν*⟩ *ins.* *S*c ‖ s. 14 (6520) *αὑτοῦ* *S*, recte puto; item s. 15 (6521) ‖ s. 15 (6522) l. *ἔσται* (*S*) ‖ s. 17 (663 et 4) pro*;* utrobique pone punctum; item s. 20 (6610) ‖ (664) *φιλικίων* *S* ‖ s. 22 (6614) *ἐποίησε* *S* (*σε* in ras.) ‖ s. 28 (674) *φωρέω* *S* corr. ‖ s. 29 (675) *ὄφει* *S* pr.; *ὄζει* Wendland ‖ **C. 20** s. 2 (679) *ἤ* ut supervacaneum eiciendum est ‖ (6710) *αὑτῆς* *S*, recte puto, ut s. 5 (*αὑτοῦ*) et 6 (*αὑτῆς*) ‖ s. 4 (6715) l. *μή τι* ‖ s. 8 (686) *ῥίψας* iam Ferrandus ‖ s. 10 num. transfer ad 686 ‖ **C. 22** s. 3 num. transfer ad 7011 ‖ s. 6 (7023) l. *γίνεσθαι* (*S*) ‖ s. 10 (7111) l. *ἐστιν* (*S*) ‖ s. 15 (723) in test. adde: cf. Ench. 31, 2 ‖ (725) l. *μοι* ‖ s. 16 (7211) post *μήν* adde comma ‖ s. 18 num. transf. ad. 7215 ‖ (7218) *χρυσσοὺς* *S* ‖ s. 19 (7222) *τί δέοι* *S* ‖ s. 20 (7224) in adn. pro *s* lege *Upt. cod.* ‖ **C. 23** s. 1 (734) in test. l. 525 pro 523 ‖ s. 4 (7313) *μυίδιον*] *παιδίον* Elter, *υἱδιον* Diels; sed traditam scripturam recte defendit Wendland ‖ s. 6 (7317) *πολιτεύσεσθαι* Wendland ‖ (7318) interp. *πολιτευόμενον· ἐπεί τοι* ‖ (7319) *ἀνατρέφεσθαι* *S* pr. ‖ **C. 24** s. 1 (748) l. *λοιπὸν* ‖ s. 3 (7413) *γε*] *σε* Upton rectissime ‖ s. 8 (757) *αὑτοῦ* *S* ‖ s. 10 (7514) *ὄψῃ* hic et alibi seruandum esse recte monet Diels ‖ **C. 25** s 1 (773) in test. l. I, 22, 17 ‖ s. 3 num. ad 778 transfer ‖ (779) l. *δέδωκέν σοι* (*S*) ‖ s. 4 (7716) l. *ὅταν περὶ τὰ* (*S*) *μὴ σ. σπουδάσῃς, τὰ σ.* ‖ s. 13 (7817) *σ'* *S* pr. ‖ s. 15 (7823) *κακαύστηροι* Wendland ‖ (791) pronomine *οἷ* non opus est ‖ s. 18 (7911) vocula *δεῖ* non opus est (negat Praechter) ‖ s. 19 num. transf. ad 7912 ‖ s. 22 (7920) l. *μοι* ‖ s. 32 (8022) cf. quae adn. ad IV 1173 ‖ **C. 26** s. 1 (812) nec pronomine ⟨*τινὸς*⟩ neque omnino ullo subiecto qu. v. opus esse recte monet Diels ‖ scr. *ἔφη Νόμος* ‖ s. 6 (8122) *θέλω* *S(?)* ‖ s. 14 (8219) in adn. scr. 19 pro 20; *τῇ* ⟨*μὴ*⟩ iam Reiske ‖ (8224) interp. *ἐπαίρεται; ἐν τοῖς* ‖ s. 16 (833) *ἀπετοῦσιν* *S* pr.: *ἀπεττοῦσιν* *S* corr. ‖ s. 18 (838) in test. l. *ἀνεξέταστος* ‖ **C. 27** s. 1 (8314) in test. adde: cf. Ench. 1, 5 ‖ s. 12 (851) in test. adde: et Ench. 31, 2 ‖ s. 14 (859) interp. *μεμνῆσθαι, ὅτι, ἐὰν* ‖ ss. 15—19 virgulis ('—') includere debebam, quippe quae non Epicteti ipsius sententiam prodant, sed ab eo dicta sint, tamquam persona tironis probi atque longius provecti sumpta ‖ **C. 28** s. 4 (8621) in testim. adde: M. Anton. VII 63 (deest *τῆς*) ‖ s. 7 (8719) l. *αὑτὴν* (*S*) ‖ (8718) in adn. scr. *s* pro *S*c ‖ s. 11 (884) dele comma post *ἔργα* ‖ s. 15 num. ad 8816 transfer ‖ s. 18 (8826) *ὁ δ'* *S* pr. ‖ s. 23 (8915) in test. l. Ench. **24, 1** ‖ s. 24 num. transfer ad 8918 ‖ s. 27 (902) dele *οὖν* (om. *S*) ‖ s. 33 (9024) l. *ἄλλο* ‖ **C. 29** s. 13 (927) in test

adde: cf. Platon. Apol. 30[d] ‖ s. 16 (92_{16}) l. *'Ἀθηναίων;* ‖ (92_{18}) *σωμάτιον* iam Ferrandus ‖ s. 19 (93_{4}) l. *δείξεις, οὐδ'* ‖ s. 21 (93_{9}) *τοσούτων* *S* pr., *τοσοῦτον* *S* corr. ‖ s. 22 (93_{14}) l. *μ'* (*S* pr.) ‖ s. 28 (94_{4}) dele *ὁ* (om. *S*) ‖ s. 35 (95_{3}) dele comma post *καιροῦ* ‖ s. 36 (95_{7}—11) verba *ἐμοὶ* .... *ἀγῶνα;* virgulis ('-') includenda sunt ‖ s. 43 (96_{7}) l. *τραγῳδὸς* ‖ s. 47 (96_{16}) l. *μή τι* ‖ s. 46 (96_{13}) l. *'πῶς* .... *νῦν;'* ‖ s. 51 (97_{1}) l. *ἀπόφασιν* ‖ in test. adde: cf. Ench. 49 et quae adn. ad I 41_{5}; (97_{2}) cf. Laert. Diog. VII, 68 ‖ s. 60 (98_{5}) l. *ἔστι* et dele adn. ‖ s. 65 (98_{21}) l. *συνεγίγνωσκεν* (*S*) ‖ **C. 30** ss. 6 et 7 num. transf. ad 99_{17} et 19

LIB. II.

Κεφάλ. 9 (100_{15}) dele *τοῦ* (om. *S*) ‖ 19 (101_{10}) in adn. l. *λόγων S:* ‖ **C. 1** s. 14 (103_{23}) *ἀφειδὲς*] *ἀπαθὲς* malim ‖ s. 17 (104_{8}) scr. *ἰδοῦ,* ‖ s. 23 (105_{13}) l. *ἔστι* ‖ s. 32 num. transfer ad 106_{4} ‖ s. 34 (106_{15}) l. *ἰδοῦ,* ‖ s. 36 (106_{21}) in test. adde: cf. fragm. XXI et coll. Democr.-Isocrat. 180 ed. Wachsm. ‖ **C. 2** s. 6 (108_{6}) l. *ἐπὶ σοὶ* ‖ s. 7 (108_{7}) cf. L. Diog. VII, 43 ‖ s. 8 (108_{10}) l. *ὑπομιμνήσκοντα* ‖ s. 15 (109_{12}) dele adnot. ‖ s. 18 (109_{23}) l. *'καὶ οὐ δέομαι.'* ‖ s. 19 (109_{25}) l. *ἀναβαίνεις* (*S*) ‖ s. 20 (110_{2}) *τό γε παρ' αὐτόν* defendit Wendland ‖ **C. 3** s. 1 (111_{4} sq.) in test. adde: Diog. epist. XVIII (Cor.) ‖ s. 4 (111_{14}) in adn. pro 13 l. 14 ‖ (111_{15}) *ἀναλυτικόν* def. Diels ‖ **C. 4** s. 1 (111_{22}) l. *ὅτι 'Ο* ‖ s. 8 (112_{25}) in test. l. fragm. XV ‖ **C. 5** s. 6 (114_{13}) in test. adde Ench. 2, 2 ‖ s. 18 (115_{21}) in test. adde Plat. Apol. 26[e] ‖ **C. 6** s. 3 (118_{5}) l. *καλὸν δὲ καὶ τὸ εἶδ.* (*S*) ‖ s. 5 (118_{10}) l. *τριβῆς* ‖ s. 6 (118_{16}) *κεκλεισμένην* iam Ferrandus ‖ s. 8 (118_{20}) l. *τοῦτο* <*τὸ*> (om. *S*) *ἔργον ἦν; ἀλλ'* ‖ s. 16 (119_{25}) l. *κλάοντες* ‖ **C. 7** s. 1 (121_{19}) *πολλοὶ καθήκοντα πολλὰ* in ras. rec. manu *S* ‖ s. 7 num. transfer ad 122_{14} ‖ s. 10 (123_{4}) *ἔρχεσθαι* iam Ferrandus ‖ **C. 8** s. 11 (125_{8}) l. *συγγένειαν* (*S*) ‖ s. 14 (125_{21}) l. *θεοχόλωτε;* ‖ s. 16 (125_{27}) in adn. scr.: *ἀνεχώμεθα S: corr. ed. Genev.* ‖ s. 18 (126_{5}) *ἂν ἀνάξιον S pr.* ‖ s. 21, 22 (126_{18} sq.) l. *τί δ'; ὅτι* ..... *παρακατέθετο, οὐδὲ* ‖ s. 26 (127_{7} 8) *ὀφρῦν S* recte ‖ **C. 9** tit. (127_{20}) dele *τοῦ* (om. *S*) ‖ s. 3 (128_{3}) l. *τί* et (6) *τι* ‖ s. 6 (128_{14}) in test. adde: Aesopi qu. f. proverb. (Paroem. Gr. II, 230) 15 *φαγέτω με λέων καὶ μὴ ἀλώπηξ* ‖ s. 9 (128_{20}) in adn. l. *οὖν Sb: οὐ S* ‖ s. 10 (128_{22}) *ἕκαστον* iam Ferrandus ‖ s. 11 (128_{28}) *τὸν ἀναιδῆ S* ‖ s. 16 (129_{15}) l. *εἶτα* (*S pr.*) ‖ **C. 10** s. 1 (131_{1}) *αὐτὸς* (*S pr.*) ‖ s. 7 (131_{21}) *ὑὸς S: corr. Sd* ‖ (131_{22}) *αὐτοῦ S* (recte) ‖ s. 9 (132_{7}) l. *πλεονεξία. μ.* ‖ s. 12 (132_{12}) dele virgulam ' ante *ἐπεὶ.* ‖ s. 16 (132_{26}) pro *Schultz* l. *Schw. in add.* ‖ s. 22 num. transfer ad 133_{18} ‖ s. 25 (133_{28}) l. *τοιοῦτ'* (*S*) ‖ s. 26 (133_{29}) l. *τί οὖν; ἐπ.* ‖ **C. 11** s. 1 (134_{14}) *παρὰ* def. Wendland ‖ s. 9 (135_{19}) l. *ἐκώλυε* (*S pr.* ‖ s. 12 (136_{3}) *οἱ S* (*ι* [vel *οἱ*] in ras. a *Sc*) ‖ (136_{4}) *ἐλθὲ* non *s*, sed *Sc*; fort. *ἔλθωμεν* ‖ s. 18 (137_{1}) l. *μέτρῳ πάντων χρωμένους* (*S pr.;*

πάντων corr. in *πάντας*) ‖ s. 20 (137$_{7}$) dele virgulam ’ post *Δεῖ* ‖ **C. 12** s. 5 (138$_{10}$) in test. l. *ἐῶ χαίρειν* ‖ s. 7 (138$_{19}$) l. *τί ὁ φθόνος* (*S pr.*) ‖ s. 13 (139$_{9}$) l. *συγκαθέντες* ‖ s. 14 (139$_{14}$) l. *προενέγκασθαι* ‖ s. 18 (140$_{1}$) l. *παρέδωκας;’* ‖ s. 23 (140$_{18}$) in adn. leg. 18 pro 17 ‖ s. 24 (140$_{19}$) l. *εἴπῃ ‘τί* ‖ **C. 13** s. 3 (141$_{9}$) in test. adde: Xen. Mem. III, 7 ‖ s. 21 (144$_{7}$) dele adn. ‖ s. 22 (144$_{9}$) in test. adde: cf. Plat. Theaet. 188^{d} ‖ **C. 14** s. 4 (145$_{9}$) *πῶς*] *ἕως* Wendland ‖ s. 12 (147$_{1}$) in test. v. 2 l. *τῷ θεῷ* ‖ s. 22 (148$_{18}$) l. ⟨*αἱ*⟩ *ἐπιβ.* ‖ s. 26 (149$_{15}$) cf. fragm. I ‖ **C. 15** 9 (151$_{7}$) *θᾶττον* bis *S* ‖ s. 20 (152$_{13}$) l. *ῥεῦμα. οὕτω* ‖ **C. 16** s. 2 (152$_{25}$) scr. *δ’;* et dele adn. ‖ s. 16 num. transfer ad 154$_{16}$ ‖ s. 20 (155$_{5}$) l. *ἐπελθεῖν· ἕλκ.* ‖ s. 27 (156$_{4}$) l. *νόμου καὶ* ‖ s. 31 (156$_{17}$) *προσπάθῃς* Wendland (qui def. *τοιούτῳ*) ‖ (156$_{19}$) in adn. l. *Δίρκης* ‖ s. 44 (158$_{14}$) in test. adde: cf. Ench. 15 ‖ **C. 17** s. 3 (159$_{15}$) in adn. pro *Duebner* l. *Cor. in Add.* ‖ s. 5 (159$_{18}$) *ὅπου S pr.* ‖ s. 21 (161$_{25}$) l. *οὐδὲ* ‖ s. 22 (162$_{2}$) l. *θέλει· καὶ* ‖ in test. adde: cf. Ench. 1, 3 ‖ s. 27 (162$_{16}$) l. *ἔπραξας, μετ.* ‖ s. 33 (163$_{16}$) vocabulo ⟨*ἔχειν*⟩ opus non est (negat Praechter) ‖ *ἄσειστος* S_c ‖ s. 35 (163$_{22}$) l. *σοί* ‖ **C. 18** s. 3 (165$_{1}$) l. *ὄψῃ* (*S*) ‖ s. 12 (166$_{2}$) l. *σου* ‖ s. 15 (166$_{12}$) in adn. l. *ὄφελον S: correxi* ‖ s. 18 (166$_{20}$) *ἀπίσχωμαι* fortasse *S* ‖ s. 23 (167$_{19}$) l. *ἀντιθεὶς* (*S*) ‖ (167$_{20}$) l. *οὐχ* ‖ **C. 19** s. 8 (170$_{24}$) in test. adde: cf. Ench. 46, 1 ‖ s. 9 (171$_{4}$) *καθ’ ἰδίαν S* (de qua scribendi ratione in *S* quoque saepius adhibita nuper disseruit C. Wessely in ‘Mittheilungen aus Pap. Rainer’ VI, 117) ‖ s. 12 (171$_{15}$) l. *‘ἄκουε* ‖ s. 15 (172$_{7}$) in adn. l. ⟨*πως*⟩ ‖ s. 17 (172$_{11}$) dele *ὁ* (om. *S*) ‖ (172$_{13}$) l. *τίς* ‖ s. 18 (172$_{20}$) l. *μέτοχον* (*S*) ‖ s. 34 (175$_{6}$) l. *μοι, καὶ* ‖ **C. 20** s. 1 (175$_{12}$) l. *αὐτῷ· οἱ.* ‖ s. 21 (178$_{8}$) *ἀτυχίας S pr.* ‖ s. 22 (178$_{13}$) l. *ποῖόν τί σοι* ‖ s. 25 (179$_{2}$) in test. adde: fr. 511 Epicur. Us. (315$_{11}$) ‖ s. 28 (179$_{25}$) in test. adde: cf. Antiphanis fragm. 52 Kock ‖ s. 33 (180$_{17}$) l. *λέγω ὅτι νυκτὸς* (*S*) ‖ (180$_{22}$) in archetypo

εἰς *εἶον*

scriptum fuisse videtur *ἀπελθεῖν ἐν βαλανείωι* ‖ s. 36 (181$_{8}$) l. *τί οὖν; ἔτι* ‖ s. 37 (181$_{12}$) verba *τῶν περὶ αὐτοὺς κακῶν* ad caput quod sequitur pertinere coni. Wendland ‖ **C. 21** s. 8 (182$_{16}$) in adn. l. ⟨*οὐκ*⟩ S_b ‖ s. 17 (183$_{26}$) l. *ἀναλύετε, μεταπίπτοντας* ‖ **C. 22** s. 7 (185$_{23}$) l. *κακά· ἀ.* ‖ s. 8 (186$_{2}$) in test. adde: cf. Ench. 22 ‖ s. 9 (186$_{4}$) l. *εἴπῃς ‘οὐδὲν φιλ.’;* ‖ s. 11 (186$_{9}$) l. *τεκνίον* (*S*) ‖ (186$_{13}$) priorem versum ex Euripidis textu vulgato additum esse recte observavit Elter ‖ s. 13 (186$_{19}$) l. *καὶ ὁ Πολ.* (*S*) ‖ s. 14 (187$_{5}$) fort. *μ’ ἠρώτας τόδε* Ep. in Euripidis exemplari quo utebatur legit ‖ (187$_{6}$) post *ἔχει* dele punctum ‖ s. 17 (187$_{15}$) *ἐμποδίζον S pr.* ‖ (187$_{17}$) *ἐμπιπρᾶμεν S* ‖ s. 24 (188$_{25}$) l. *ἀποφήνῃ* ‖ s. 36 num. transfer ad 190$_{16}$ ‖ **C. 23** tit. l. *δυνάμεως* ‖ s. 4 (191$_{15}$) *εἰ* pro *καὶ* in cod. *S* marg. legit Allen ‖ s. 12 (193$_{1}$) articulo opus non est ‖ s. 18 (193$_{22}$) *οἴονται S* ‖ s. 19 num.

transfer ad 193_{23} ‖ (193_{26}) *δ'*] *τὴν S*? ‖ s. 27 num. excidit 195_{2} s. 28 (195_{6}) in test. adde: cf. Ench. 1, 4 ‖ s. 31 (195_{15}) l. *μὴ εἶπερ* ‖ s. 33 (195_{23}) *συναρπαϑεὶς S* ‖ s. 40 (196_{24}, 197_{3}) perperam posui interr. signa ‖ s. 47 sic lege (198_{5}) pro 7 ‖ **C. 24** s. 1 (198_{11}) l. *πρὸς σὲ* (*S*) ‖ s. 3 (198_{20}) l. *βλαπτομένους τοὺς* ‖ s. 13 num. transf. ad 199_{22} ‖ (199_{25}) l. *εἰσι* (*S*) ‖ s. 19 (200_{28}) pro *s* l. *S rec.* ‖ **C. 26** s. 3 (203_{12}) vocabulo *τις* opus non est ‖ (203_{15}) l. *φυγεῖν* (*S*) ‖ s. 4 (203_{17}) l. *δὲ* (cum *S pr.*); cf. v. 22 sq. ‖ s. 7 (204_{9}) l. *αὐτὸς αὐτῷ* et dele adn.

LIB. III

Tit.] in adn. adde: tit. in fine libri habet *S* ‖ s. 3 (207_{9}) *ἄλλον δ' ἵππον S* ‖ s. 11 (208_{14}) l. *αὐτόν* ‖ s. 14 (208_{25}) *βλέπο· S pr.* ‖ s. 17 num. transfer ad 209_{9} ‖ s. 19 (209_{20}) in testim. adde; Plat. Leg. XII 945[a] *εἰς τάξιν κατατάξῃ* ‖ s. 25 (210_{26}) *χρηστικαῖς φαντασίαις λογικὸν S pr.; χρηστικὸν φ. λογικῶν S corr.* ‖ s. 30 (211_{15}) in test. v. 3 l. *γυναῖκα;'* ‖ (211_{19}) *εἰ* postea ins. in *S* ‖ s. 39 (212_{27}) in test. adde: cf. Hom. Il. *B* 103 ‖ s. 45 (213_{18}) l. *ἐκτίλωμεν* (*S*) ‖ **C. 2** s. 8 (215_{5}) in test. adde: cf. Ench. 46, 2 ‖ s. 9 (215_{8}) l. *λέγει* (*S*) ‖ s. 13 (215_{23}) *βλέπομεν S* ‖ (215_{25}) in test. dele cf. Ench. 24 ‖ s. 15 (216_{9}) l. *Κρῖνιν* ‖ **C. 3** s. 10 (218_{7}) *ἀκώλυστον S* ‖ s. 14 (218_{22}) in test. l. Ench. 1, 5 ‖ s. 17 (219_{9}) in test. adde: cf. Ench. 14, 2 ‖ **C. 4** s. 9 (221_{10}) in test. adde: cf. Ench. 4 ‖ **C. 5** tit. l. *νόσον* (*S*) ‖ s. 15 (224_{3}) l. *λεξείδια; —* ‖ **C. 6** s. 4 (225_{4}) l. *ἴδου* (*S*) ‖ (225_{5}) dele *καὶ* (om. *S*) ‖ s. 5 (225_{7}) *S* haec habet: *ἢ γὰρ οὐκ ἀγωνίζεται ὅπου μὴ κρείσσων εἰ μὴ ὅπου κρείσσων ἐστίν*, a quibus temptandis nunc abstineo ‖ **C. 7** s. 1 (226_{13}) *ἐκεῖνα S* ‖ s. 4. num. transf. ad 226_{20} ‖ (227_{3} sq.) *τὰ τοῦ .... φαυλοτέρου* bis scr. in *S* ‖ s. 6 (227_{8}) in adn. l. *ἐφ' αὐτῇ S* ‖ s. 6 (227_{8}) l. *τίσιν* (*S*) ‖ s. 7 (227_{13}) Shaftesburii coniectura confirmatur scholio cod. Bodl., in quo legitur: *οὐ γὰρ ἐκ ψυχικῶν ἀγαϑῶν ἐπιγίνεται ἡδονὴ σωματική, ἀλλὰ τουναντίον* ‖ s. 9 (227_{20}) *^{α}ὑπολείπεται S* ‖ s. 10 (227_{24}) l. *ἔπλευεν* (*S pr.*) ‖ s. 11 (227_{25}) l. *ἀλλοτρίων* ‖ s. 12 (228_{4}) l. *αὐτὸς 'E.* sine articulo; cf. I 17_{17} ‖ s. 15 (229_{18}) *τί ⟨ἦν⟩ S_a* ‖ s 27 (230_{3}) in test. adde: cf. fragm. VIII ‖ s. 33 num. transfer ad 230_{20} ‖ **C. 8** s. 7 in test. adde: cf. Plinii ep. III 7 ‖ **C. 9** s. 2 (232_{16}) *ἐμὲ S* pr. sec. Lindsay; l. *εἰ δὲ* ‖ s. 3 (232_{19}) praepositione *διὰ* opus non est ‖ **C. 10** s. 15 num. ad 237_{24} transfer ‖ **C. 12** s. 8 num. ad 240_{17} transfer ‖ (240_{18}) ⟨*μὴ*⟩ Gataker ins., non Schw. ‖ s. 16 (241_{24}) in test. adde: cf. Ench. 23 ‖ **C. 13** s. 12 (244_{11}) copula ⟨*ἢ*⟩ a S_b perperam, nisi fallor, inserta est; videtur anacoluthon qu. v. subesse atque enuntiatum illud *ὅταν μόνος κτλ.* iusta quidem conclusione egere sed rursus excipi verbis illis *ταῦτά τις* (s. 16). alteram virgulam, qua finis sen-

tentiae a ʽνῦν (244$_{12}$) incipientis denotetur, (a me omissam) aut post ἀβλαβής (244$_{16}$) aut post δαιμόνων (25) collocari oportet ‖ **C. 14** s. 7 (246$_{18}$) in test. adde: cf. Sexti sent. ed. Elter 471 ‖ s. 14 (248$_{10}$) l. ὅτι ʽἐπὶ .... φρονεῖς'. ‖ **C. 15** s. 7 (249$_{15}$) *οὐ γὰρ* def. R. Mücke (Philol. Rundsch. 1895, 51) et Wendland ‖ s. 13 (251$_{3}$) ἢ τὰ ἔξω Ench. codd. plerique ‖ **C. 16** s. 2 (251$_{15}$) ⟨ἀποσβέσει⟩ add. iam Ferrandus ‖ s. 3 (251$_{16}$) in test. adde: cf. Stob. paraphr. ad Ench. 33, 3 ‖ (251$_{18}$) μεμνημένων *S pr.* ‖ s. 4 (252$_{5}$) in adn. l. κακοηθίζηται *S* (η alt. in rasura) ‖ s. 15 (253$_{14}$) in test. adde: cf. Ench. 1, 5 ‖ **C. 17** s. 1 (254$_{2}$) in test. l.: Stob. ecl. I, 3, 50 et (254$_{4}$) Ench. 25, 2 ‖ **C. 19** s. 3 (256$_{20}$) l. αὐτοὺς (*S*) ‖ **C. 20** s. 3 (257$_{21}$) in adn. l. : ἀπάτην *S* ‖ s. 4 (257$_{23}$) l. οὕτως (*S*) ‖ s. 6 num. transfer ad 258$_{8}$ ‖ s. 13 (259$_{12}$) l. ʽτὸν θάν. τί ποιήσεις;' itidemque postea s. 14 (259$_{15}$) παρακολουθῶν; ʽτὴν νόσον τί ποιήσεις;' ‖ **C. 21** s. 1 (260$_{11}$) cum *S* Ὅτι aut saltem Ὅτι ⟨οἱ⟩ legendum est ‖ s. 3 (260$_{15}$) in test. adde: cf. Ench. 46, 2 ‖ s. 12 (261$_{27}$) l. Δήμητρα (*S*) ‖ (262$_{1}$) ἀψάμενος *S* (ά in ras.) ‖ s. 23 (263$_{12}$) l. εἴ σε ‖ **C. 22** s. 1 (264$_{1}$) l. πράγματος ‖ s. 4 (264$_{9}$) ὁ def. Wendl. coll. quae adn. Vahlen ad Arist. Poet. p. 184 ‖ s. 13 (265$_{11}$) l. σοὶ ‖ s. 14 (265$_{17}$) κέκλικε *S* ‖ s. 26 (267$_{8}$) l. ὦ ταλαίπωροι; ὡς. praeterea verba τί ποιεῖτε non diductis litteris exprimendae erant ‖ s. 31 (268$_{12}$) in adn. l. 12 pro 11 ‖ s. 33 (268$_{23}$) l. ἄλλο ‖ s. 35 (269$_{4}$) l. δὲ ‖ s. 37 (269$_{10}$) dele ὄντων (om. *S*) ‖ s. 38 (269$_{12}$) ἔστι scribendum erat ‖ s. 48 (270$_{20}$) in adn. l.: *corr.* S_c ‖ (270$_{21}$) l. εἶδέ με (*S*) ‖ s. 51 (271$_{10}$) in test. adde: cf. Ench. 29, 5 ‖ s. 71 (274$_{8}$) dele τὸ (om. *S*) ‖ (274$_{10}$) l. κραβάττιον (*S*); idem s. 74 (274$_{24}$) ‖ s. 76 (275$_{8}$) l. ἀπεριστάτων (*S*) ‖ s. 80 (276$_{2}$) l. οὐδέν; ‖ s. 84 (276$_{16}$) l. ἢ καὶ (*S*) ‖ s. 87 (276$_{23}$) in adn. l. προέρχεται ‖ s. 91 (277$_{15}$) in test. l. ὑπολαμβάνω;' ‖ s. 93 (278$_{3}$) verbo ⟨εἶναι⟩ opus non est ‖ s. 95 (278$_{15}$) δ' ἔμε *S* ‖ in adn. pro S_c l: *S_d vel man. rec.* ‖ (278$_{16}$) l. γινέσθω (*S*) ‖ s. 100 (279$_{12}$) in test. adde: cf. Ench. 20 ‖ s. 101 (279$_{15}$) in test. adde: cf. Ench. 1, 2 ‖ s. 106 (280$_{2}$) dele δέ (om. *S*) ‖ **C. 23** s. 4 (281$_{8}$) βλαπτικῶς *S pr.* ‖ s. 10 (282$_{3}$) l. σοι· πρῴην ‖ s. 11 (282$_{3}$) l. Νύμφας ‖ s. 13 (282$_{11}$) l τὸ σοὶ ‖ s. 15 (282$_{18}$) l. μηθὲν (*S*) ‖ (282$_{21}$) ἢ postea ins. in *S* ‖ s. 16 (282$_{24}$) l. ἀναγιγνώσκοντος (*S*) ‖ s. 19 (283$_{14}$) l. αὐτῷ (*S*) ‖ s. 20 (283$_{21}$) in adn. l. 21 pro 11 ‖ s. 22 (284$_{4}$) in test. pro III, 5, 14 scr. III, 5, 17 et IV, 8, 22 ‖ s. 23 (284$_{7}$) scr. προσπεσὼν ut coni. Elter; προπέμπων def. Praechter ‖ s. 33 (286$_{12}$) ὁ ante ἐλεγκτικός om. *S* pr. ‖ **C. 24** s. 2 (287$_{9}$) l. αὐτὸν et dele adn. ‖ s. 4 (287$_{18}$) ἴδιος ἡγήσατο *S pr.* ‖ s. 19 (290$_{8}$) ὁμοίως Wendland ‖ s. 20 (290$_{11}$) ὁ οὐκ εἰδὼς *S* (vix recte) ‖ s. 21 (290$_{14}$) dele καὶ (om. *S*) ‖ s. 29 (291$_{18}$) l. τοιοῦτον et dele adn. ‖ s. 32 (292$_{6}$) fort. κλάεις ‖ s. 34 (292$_{20}$) εἰ οἴει Wendland ‖ s. 35 num. transfer ad 292$_{21}$ ‖ s. 52 (295$_{15}$) l. οὐδεὶς (cum *S* pr.) ‖ s. 67 (297$_{12}$) οὗτος *S* pr. ‖ s. 69

(297_{21}) in test. adde: cf. L. Diog. VI, 43, 44 ‖ s. 75 (298_{14}) l. κωλῦσαί σε ‖ s. 82 (299_{20}) l. ζῇς; ἵνα ‖ s. 89 (301_{4}) l. ἔνιαι (*S*) ‖ s. 91 (301_{13}) l. οὐχὶ (*S*) ‖ (301_{15}) dele τῆς (om. *S*) ‖ s. 103 (303_{3}) l. αὐτόν ‖ (303_{4}) l. βοηθῆσαι;' ‖ s. 105 (303_{10}) ἀπότακτος temptare non debebam; cf. O. Crusius Philologi vol. LI p. 315 ‖ s. 113 (304_{23}) l. μάρτυσι (*S*) ‖ s. 118 (305_{11}) l. δείκνυε, (vel;) κἂν ‖ **C. 25** s. 3 (305_{20}) in test. adde: cf. Ench. 24, 1 ‖ **C. 26** s. 3 (307_{13}) τοῦτον *S* ‖ s. 12 (309_{5}) l. κλέψῃ τι, μὴ (*S*) ‖ s. 13 (309_{8}) l. ἐπὶ σοὶ ‖ s. 15 (309_{22}) scripturam codicis *S* primariam recipere debebam (crucis signo addito), non lectionem interpolatam a S_b ‖ s. 20 (310_{9}) dele φιλοσοφίαν, glossema luculentissimum ‖ s. 31 (312_{3}) ἐβασίλευεν (*S*) ‖ s. 33 (312_{10}) l. ἐξερρίφη (*S*) ‖ (312_{14}) l. ὧς τε λ. ὀρεσίτροφος· ‖ s. 34 (312_{15}) in test. l. ἀρχαί ‖

LIB. IV.

C. 1 s. 9 (316_{1}) l. μέν ‖ s. 37 (319_{17}) l. ἄλλος ‖ s. 53 (322_{9}) l. μικρός, ἄν ‖ s. 58 (323_{4}) ἔ^{α}χοντα *S* ‖ s. 60 (323_{18}) l. θεοὺς αὐτοὺς (*S*) ‖ s. 77 (326_{8}) locum ut corruptum notare debebam ‖ s. 79 (326_{16}) γόγγυζε *S* (γυ in ras.; cf. I 29_{55}) ‖ s. 96 (329_{17}) l. ἀναχωρῆσαί πού ποτε ‖ s. 106 (331_{1}) dele δὲ (om. *S*) ‖ s. 112 (332_{12}) in test. adde: cf. Ench. 46, 1 ‖ s. 120 (333_{19}) ἀλλ' non diductis litteris exprimendum erat ‖ s. 139 (336_{16}) post φαινόμενα punctum ponendum erat ‖ s. 140 (336_{20}) βεβαιωμένον Wendland ‖ s. 141 num. ad 336_{20} transfer ‖ s. 157 num. ad 339_{8} et 158 ad 339_{12} transfer ‖ s. 167 (341_{1} et $_{2}$) l. ὅτι 'τοὺς .... ἀμύνεσθαι' καὶ ‖ s. 172 (341_{20}) in test. adde: Plat. Reip. II 361e) ‖ s. 174 (342_{8}) in adn. l. παραγενομένων ‖ s. 176 (342_{13}) ἴδῃς *S* pr. ‖ **C. 2** s. 2 (343_{8}) verba τῷ ποτὲ in *S* in margine leguntur ‖ **C. 3** s. 1 (344_{19}) l. ἀπολίπῃ (*S*) ‖ **C. 4** s. 6 (347_{8}) l. προσέχων (*S* pr.) ‖ s. 7 (347_{11}) in adn. l. κϊνοῦνται *S* ‖ (347_{14}) l. παύσομαι (*S*) ‖ s. 16 (348_{20}) l. ὀρ. δὲ καὶ (*S*) ‖ s. 17 (348_{25}) in adn. pro *s* l. S_c *in marg.* ‖ (349_{1}) in adn. l. ἠριθμεῖν *S: corr.* S_b ‖ s. 21 (349_{17}) l. Ἀκαδημείᾳ cum *S* pr. ‖ (349_{20}) dele δ' (om. *S*) ‖ s. 31 (351_{11}) δίχα iam Ferrandus ‖ (351_{12}) τοὺς delere non debebam ‖ s. 33 num. ad 351_{19} transfer ‖ s. 46 (353_{19}) in adn. ante ἢ οὐχ ins. 19 ‖ **C. 5** s. 9 (355_{15}) in test l. πρὸς τὸν ‖ s. 11 (356_{4}) l. κατεάγη ‖ s. 13 (356_{12}) ⟨οὐχ⟩ ὅταν πέτεσθαι S_b ‖ s. 15 (356_{17}) in test l. 449 *N* ‖ **C. 6** s. 4 (361_{10}) in test. adde: cf. Xen. Mem. I, 7 ‖ s. 12 (362_{15}) l. ἐβουλήθην (*S*) ‖ s. 20 (363_{18}) in test. l. μὲν εὖ πράττειν ‖ s. 25 (364_{14}) l. πλειόνων ‖ s. 33 (365_{21}) l. κολακείαν. τί ‖ (366_{1}) l. ψεύσασθαι (*S*) ‖ s. 38 (366_{19}) l. ἐφίενται ‖ **C. 7** s. 1 (367_{3}) nescio an ὁ vera lectio sit ‖ s. 18 (369_{24}) πείρασαι iam *s* et Ferrandus; fortasse in πειράσομαι latet dativus ethicus qu. v. μοι ‖ s. 24 (370_{26}) κατέφαγον *S* ‖ (371_{1}) pro εἰ l. ἵνα (ut habet

S et felicissime coniecit Wendland) ‖ s. 35 (372_{23}) *ὑφεξαιροῦνται* *S* pr. ‖ s. 37 (373_{1}) *οἰχήσεται* *S* pr. ‖ C. 8 s. 1 (373_{24}) *ἀπαλλάξατε* *S* pr. ‖ s. 12 (375_{17}) voce *οὔ* non opus est ‖ s. 16 (376_{11}) l. *ἀπὸ τοῦ σχ.* (*S*; et idem div. Reiske) ‖ s. 17 (376_{12}) in test. adde: cf. Apollonii Tyanei ep. I ‖ C. 9 s. 8 (382_{3}) *οὐδὲ* Wendland ‖ s. 10 (382_{11}) *οὖν* ex *οὐ* corr. *S* ‖ s. 22 (383_{4}) l. *διώρθωται* ‖ C. 10 s. 13 (385_{6}) *ἀποδιδούς* iam Reiske ‖ s. 14 (385_{11}) dele *καὶ* (om. *S*) et l. *παρὰ σοῦ* ‖ s. 18 (386_{11}) *δειπνίσαι* iam Reiske ‖ s. 29 (387_{14}) *ὃς* ex *ὡς* *S* ‖ s. 31 (387_{24}) dele *τὴν* (om. *S*) ‖ s. 34 (388_{6}) *ἔχῃς* *S* ‖ C. 11 s. 5 (389_{17}) l. *αὐτῆς* ‖ s. 14 (390_{19}) l. *Διὰ τί;* ‖ s. 19 (391_{9}) *ἔστιλβεν* iam corr. man. rec. in *S* ‖ s. 32 (393_{20}) in test. adde: cf. L. Diog. VI, 32 ‖ C. 12 s. 21 (397_{11}) l. *εἴ σοι* ‖ C. 13 s. 5 l. (398_{7}) *λέγει* (*S*) ‖ s. 6 (398_{10}) sine dubio *οὐ γὰρ* pro *αὐτὰρ* restituendum est ‖ s. 13 (399_{4}) l. *παρεκατέθου* *S* pr. ‖ s. 16 (399_{17}) l. *δέξηται* (*S*) ‖ s. 24 (400_{19}) *διδῶται* (*S*) ‖

in fragmentis

I v. 10 in test. adde: cf. Sext. Emp. adv. Math. VIII, 65 et v. 22: cf. II 14_{26} ‖ VI v. 3 *τῇ — φαντασίᾳ* Wendland (ego *ταῖς — φαντασίαις* conieceram) ‖ in ceteris haec in test. adde: VIII v. 7 sqq. cf. Heracliti fragm. XX, LXIX ed. Byw. ‖ v. 12 cf. Stob. ecl. I 10_{16} et Diss. III 23_{27} ‖ XIV cf. Diss. III 24_{37} ‖ XV v. 9 cf. Aristot. Metaph. IV, 5 (10 10ª 10) et quae adn. Upton ‖ XXIV v. 8 cf. Diss. IV 7_{4}

in Enchiridio.

In Reiskii adversariis, de quibus rettuli ed. mai. p. LXXXV legendum esse 'Epictetus von Heynen' sero intellexi —. C. 2 s. 2 in adn. num. v. 11 ante *ἄν* transfer ‖ C. 7 (v. 12) in adn. l. *ἀνάγκῃ* ‖ C. 11 (2) in adn. l. *ἡ* — (5) *ἀφελόμενος om. Stob.*; deinde ante *δαί* l. 5 pro 4; ante *διδῶται* l. 6 pro 5 ‖ C. 12 s. 2 (8) in adn. dele (*οὐδὲν*) ‖ (10) in adn. l. *ἢ καὶ* pro *ἢ* ⟨*καὶ*⟩ ‖ C. 15 (1) in adn. l. *vel* ‖ (10) in adn. l. *τ' Stob.* ‖ C. 16 (4) in adn. l. *σαυτῷ⟩; εὐθὺς* ‖ C. 17 in adn. adde: Procopii Gaz. Ep. XLV: *Μέμνησο τοίνυν, ὡς Ἐπικτήτῳ δοκεῖ, ὅτι ὑπ. εἶ δρ., οὗ ἂν θέλῃ ὁ ποιητής* ‖ C. 18 (2) in adn. l.: *διάκρινε C un.* ‖ (4) in adn. l. *ἀλλὰ* [*ἢ*] *τῷ* ‖ C. 24 s. 3 ad ea quae in Paraphrasi inserta sunt, multa similia e Diss. congerere poteram; cf. inpr. I 19_{28} et III 22_{72} ‖ s. 4 (23) in adn. l. *καὶ τῶν ἐκτὸς* ‖ C. 25 s. 3 (15) in adn. l. *codd. nonn.* ‖ s. 4 (20) l. *id.* (*κἀκεῖνα V quoque* ‖ C. 26 (1) in test. ad I, 17, 13 adde (*καταμαθεῖν* 14); ad v. 9 cf. I, 4, 23 ‖ (6) in adn. ante *παράσχομεν* adde num. 9 ‖ C. 29 s. 4 (22) *Εὐφράτης* iam Ferrandus ‖ C. 30 (11) in adn. l. *ἐθίζῃς cett.* ‖ C. 31 adn. s. 5 num. transfer ante 26; deinde *καὶ* ante *ἢ* et num. 26 male repetitum dele ‖ C. 33 (6) in adn.

ante *μὴ* lege 6 pro 7 ‖ s. 5 in adn. l. 13 ante *ὄντων* pro 12 ‖ C. 42 (2) in adn. l. *ἐξηπάτηται*] ‖ C. 46 s. 2 (12) l. *ἐπιδ.*, *πόσον ἔφ.* ‖

in Gnomologiis Epicteteis

C 40—45. numeris Stobaei quos Hense adh., adde Meinekianos (5, 112—117) ‖ 65 in test. adde cf. Cleanthis fragm. 30 (p. 8) Wachsm. ‖ **D 6.** in test. adde cf. Anonymi excerpta *περὶ Ἱππομάχου* in Crameri Anecd. Paris I p. 168_{29}—169_{6} ‖ **E 19.** rep. in Aesopi qu. f. proverbiis (Paroem Gr. II, 229 et app. ad Arsenii Viol. a Walzio ed.).

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΤΩΝ ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ

ΒΙΒΛΙΑ Δ

CONSPECTVS SIGLORVM.

S: Codex Saibantinus, nunc Bodleianus Misc. gr. 251 saec. XII in. (vel. XI ex.)

Sa, *Sb*, *Sc*, *Sd*, *man. rec.*: codicis *S* correctores.

s: codicis *S* apographa (sive omnia sive singula).

cod. Upt. vel *Upt. e cod.*: lectiones apographorum Italorum quorundam ab Uptono adhibitae.

ex editionibus in adnotatione commemorantur *Trinc(avellii* 1535), *Bas(ileensis* Schegkii 1559), *Salm(antica* 1555), *Wolf(ii* interpretatio 1560), *Genev(ensis* 1595), *Lond(inensis* 1670), *Upt(oni* 1791), *Schw(eighaeuseri* 1799), *Cor(ais* 1826), *Duebneri* (1840).

de siglis in appendice adhibitis egi p. **402**, **424** sq., **486**.

* significat unius litterae rasuram.

uncis quadratis ([—]) inclusi verba spuria, obliquis (⟨—⟩) ea quae praeter codicum auctoritatem inserta sunt.

In colloquiis, quae ab Epicteto cum adversariis sive discipulis habita atque ab Arriano excepta esse putanda sunt (velut l. I c. 11), disputantium partes lineolis interpositis et litteris maioribus adhibitis distinxi; in iis, quae ab ipso Epicteto narrantur (ut I 2 20 21), virgulas ' ' addidi. solis virgulis ' ' notavi ea colloquia, quae ab Epicteto ficta esse mihi visa sunt (ut l. I c. 30), reliquasque sententias, quas non ut suas eum pronuntiare voluisse veri simile est. denique d i d u c t i s litteris exprimendos curavi eos locos, qui aut ex aliorum scriptorum libris adlati aut e Stoicae disciplinae enchiridiis deprompta esse videntur.

Ἀρριανὸς Λουκίῳ Γελλίῳ εὖ πράττειν.

Οὔτε συνέγραψα ἐγὼ τοὺς Ἐπικτήτου λόγους οὔ- 1
τως ὅπως ἄν τις συγγράψειεν τοιαῦτα οὔτε ἐξήνεγκα
εἰς ἀνθρώπους αὐτός, ὅς γε οὐδὲ συγγράψαι φημί.
ὅσα δὲ ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράθην 2
αὐτοῖς ὀνόμασιν ὡς οἷόν τε ἦν γραψάμενος ὑπομνή-
ματα εἰς ὕστερον ἐμαυτῷ διαφυλάξαι τῆς ἐκείνου δια-
νοίας καὶ παρρησίας. ἔστι δὴ τοιαῦτα ὥσπερ εἰκὸς 3
ὁποῖα ἄν τις αὐτόθεν ὁρμηθεὶς εἴποι πρὸς ἕτερον,
οὐχ ὁποῖα ἂν ἐπὶ τῷ ὕστερον ἐντυγχάνειν τινὰς αὐ-
τοῖς συγγράφοι. τοιαῦτα δ' ὄντα οὐκ οἶδα ὅπως οὔτε 4
ἑκόντος ἐμοῦ οὔτε εἰδότος ἐξέπεσεν εἰς ἀνθρώπους.
ἀλλ' ἐμοί γε οὐ πολὺς λόγος, εἰ οὐχ ἱκανὸς φανοῦμαι 5
συγγράφειν, Ἐπικτήτῳ τε οὐδ' ὀλίγος, εἰ καταφρονήσει
τις αὐτοῦ τῶν λόγων, ἐπεὶ καὶ λέγων αὐτοὺς οὐδενὸς
ἄλλου δῆλος ἦν ἐφιέμενος ὅτι μὴ κινῆσαι τὰς γνώμας
τῶν ἀκουόντων πρὸς τὰ βέλτιστα. εἰ μὲν δὴ τοῦτό 6
γε αὐτὸ διαπράττοιντο οἱ λόγοι οὗτοι, ἔχοιεν ἂν οἶμαι
ὅπερ χρὴ ἔχειν τοὺς τῶν φιλοσόφων λόγους· εἰ δὲ μή, 7

14 τε] δὲ s ‖ 18 ἔχοιεν S_d: ἔχοι S

ἀλλ᾿ ἐκεῖνο ἴστωσαν οἱ ἐντυγχάνοντες ὅτι, αὐτὸς ὁπότε ἔλεγεν αὐτούς, ἀνάγκη ἦν τοῦτο πάσχειν τὸν ἀκροώ-
8 *μενον αὐτῶν ὅπερ ἐκεῖνος αὐτὸν παθεῖν ἠβούλετο. εἰ δ᾿ οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐφ᾿ αὐτῶν τοῦτο οὐ διαπράττονται, τυχὸν μὲν ἐγὼ αἴτιος, τυχὸν δὲ καὶ ἀνάγκη οὕτως ἔχειν. ἔρρωσο.*

---

3 *αὐτῶν s: αὐτὸν S; αὐτοῦ Upt. e cod.* ‖ 4 *αὐτοὶ Schw.: αὐτοῦ S*

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΤΩΝ

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ

⟨ΒΙΒΛΙΟΝ⟩ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Inscriptionem in fine libri habet S, hic collocavit Upt. βιβλίον ex capitulorum titulo suppl. Upt. ‖ 16 *ἄν τις del. s sec. titulum capiti ipsi praefixum* ‖ 17 *τις in S eras.*

α΄. Περὶ τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν καὶ οὐκ ἐφ᾽ ἡμῖν.

1 Τῶν ἄλλων δυνάμεων οὐδεμίαν εὑρήσετε αὐτὴν
αὑτῆς θεωρητικήν, οὐ τοίνυν οὐδὲ δοκιμαστικὴν ἢ
2 ἀποδοκιμαστικήν. ἡ γραμματικὴ μέχρι τίνος κέκτηται

---

9 τοὺς *om. infra in textu* ‖ 10 λογικοῦ *S: corr. s* ‖ 17 πρόχειρα] ρ^2 *in ras. a* S_b ‖ 18 αὐτὰ *in textu* ‖ 22 Τί] Ὅτι *rubricator* ‖ 25 αὐτῆς *S: corr. s*

τὸ θεωρητικόν; μέχρι τοῦ διαγνῶναι τὰ γράμματα. ἡ
μουσική; μέχρι τοῦ διαγνῶναι τὸ μέλος. αὐτὴ οὖν 3
αὐτὴν θεωρεῖ τις αὐτῶν; οὐδαμῶς. ἀλλ' ὅτε μέν, ἄν
τι γράφῃς τῷ ἑταίρῳ, δεῖ τούτων ὧν γραπτέον, ἡ
γραμματικὴ ἐρεῖ· πότερον δὲ γραπτέον τῷ ἑταίρῳ ἢ
οὐ γραπτέον ἡ γραμματικὴ οὐκ ἐρεῖ. καὶ περὶ τῶν
μελῶν ὡσαύτως ἡ μουσική· πότερον δ' ᾀστέον νῦν καὶ
κιθαριστέον ἢ οὔτε ᾀστέον οὔτε κιθαριστέον οὐκ ἐρεῖ.
τίς οὖν ἐρεῖ; ἡ καὶ αὐτὴν θεωροῦσα καὶ τἆλλα πάντα. 4
αὕτη δ' ἐστὶ τίς; ἡ δύναμις ἡ λογική· μόνη γὰρ αὕτη
καὶ αὑτὴν κατανοήσουσα παρείληπται, τίς τέ ἐστι καὶ
τί δύναται καὶ πόσου ἀξία οὖσα ἐλήλυθεν, καὶ τὰς
ἄλλας ἁπάσας. τί γάρ ἐστιν ἄλλο τὸ λέγον ὅτι χρυ- 5
σίον καλόν ἐστιν; αὐτὸ γὰρ οὐ λέγει. δῆλον ὅτι ἡ
χρηστικὴ δύναμις ταῖς φαντασίαις. τί ἄλλο τὸ μου- 6
σικήν, γραμματικήν, τὰς ἄλλας δυνάμεις διακρῖνον,
δοκιμάζον τὰς χρήσεις αὐτῶν καὶ τοὺς καιροὺς παρα-
δεικνύον; οὐδὲν ἄλλο.

Ὥσπερ οὖν ἦν ἄξιον, τὸ κράτιστον ἁπάντων καὶ 7
κυριεῦον οἱ θεοὶ μόνον ἐφ' ἡμῖν ἐποίησαν, τὴν χρῆσιν
τὴν ὀρθὴν ταῖς φαντασίαις, τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

---

19 sqq. fragm. IV apud Stob. ecl. II, 8, 30: *Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου περὶ φιλίας. Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔθετο ὁ θεός, τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν τὸ κάλλιστον καὶ σπουδαιότατον, ᾧ δὴ καὶ αὐτὸς εὐδαίμων ἐστί, τὴν χρῆσιν τῶν φαντασιῶν --- τὰ δ' ἄλλα πάντα οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐποιήσατο.*

---

1 *συγγράμματα Meibomius* ‖ 3 *ὅταν S_b in marg.* ‖ *ἀν̊* *S* (*i. e. ἀντιγράφῃς*) ‖ 4 *ἑτέρωι S: corr. S_a (item v. 5)* ‖ *ὧν C. Schenkl: τῶν S; sed fortasse gravius mendum latet* ‖ *ὅταν μὲν ἀντιγράφειν δέῃ, τούτῳ τί ed. Trinc.* ‖ *γραπτ**ν S* (*-ον s*), *γραπτέων S_a* ‖ 9 (et 11) *αὐτὴν S: corr. s* ‖ *θεωροῦσα S* (*ω corr. a S_a*) ‖ 11 *κατανοήσασα S_b* ‖ 19 *ὅπερ S_b in marg.* ‖ 21 *fort. τῶν φαντασιῶν*

8 ἆρά γε ὅτι οὐκ ἤθελον; ἐγὼ μὲν δοκῶ ὅτι, εἰ ἠδύ-
ναντο, κἀκεῖνα ἂν ἡμῖν ἐπέτρεψαν· ἀλλὰ πάντως οὐκ
9 ἠδύναντο. ἐπὶ γῆς γὰρ ὄντας καὶ σώματι συνδεδεμέ-
νους τοιούτῳ καὶ κοινωνοῖς τοιούτοις πῶς οἷόν τ' ἦν
εἰς ταῦτα ὑπὸ τῶν ἐκτὸς μὴ ἐμποδίζεσθαι;
10 Ἀλλὰ τί λέγει ὁ Ζεύς; 'Ἐπίκτητε, εἰ οἷόν τε ἦν,
καὶ τὸ σωμάτιον ἄν σου καὶ τὸ κτησείδιον ἐποίησα
11 ἐλεύθερον καὶ ἀπαραπόδιστον. νῦν δέ, μή σε λανθα-
νέτω, τοῦτο οὐκ ἔστιν σόν, ἀλλὰ πηλὸς κομψῶς πεφυ-
12 ραμένος. ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἠδυνάμην, ἔδωκα μέν σοι
μέρος τι ἡμέτερον, τὴν δύναμιν ταύτην τὴν ὁρμητικήν
τε καὶ ἀφορμητικὴν καὶ ὀρεκτικήν τε καὶ ἐκκλιτικὴν
καὶ ἁπλῶς τὴν χρηστικὴν ταῖς φαντασίαις, ἧς ἐπιμε-
λούμενος καὶ ἐν ᾗ τὰ σαυτοῦ τιθέμενος οὐδέποτε
κωλυθήσῃ, οὐδέποτ' ἐμποδισθήσῃ, οὐ στενάξεις, οὐ
13 μέμψῃ, οὐ κολακεύσεις οὐδένα. τί οὖν; μή τι μικρά
σοι φαίνεται ταῦτα;' 'μὴ γένοιτο.' 'ἀρκῇ οὖν αὐτοῖς;'
εὔχομαι † δὲ τοῖς θεοῖς.
14 Νῦν δ' ἑνὸς δυνάμενοι ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἑνὶ προσ-
ηρτηκέναι ἑαυτοὺς μᾶλλον θέλομεν πολλῶν ἐπιμελεῖ-
σθαι καὶ πολλοῖς προσδεδέσθαι καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ
κτήσει καὶ ἀδελφῷ καὶ φίλῳ καὶ τέκνῳ καὶ δούλῳ.
15 ἅτε οὖν πολλοῖς προσδεδεμένοι βαρούμεθα ὑπ' αὐτῶν

---

1 sqq. fragm. XVII apud Stob. flor. 4, 92: αἰτοῦμεν τοὺς θεοὺς ἃ μὴ διδόασι καὶ ταῦτα πολλῶν ὄντων, ἅγε ἡμῖν δεδώκασι.

13 sqq. cf. Ench. 1, 3: ἐὰν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰηθῇς σὸν εἶναι, --- οὐδείς σε κωλύσει, οὐ μέμψῃ οὐδένα.

---

7 κτησίδιον *S: corr.* S_c ‖ 9 σὸν *S*, ὁ *e corr. a* S_b ‖ κομψὸς *S: corr.* S_b ‖ 17 ἀρκῇ *s*: ἀρκῆν *S*; ἀρκεῖ S_b, ἀρκοῦ *s* ‖ 18 εὔχον *ed. Trinc.* ‖ δὲ] γε *unus s*, δὴ *C. Schenkl*

καὶ καθελκόμεθα. διὰ τοῦτο, ἂν ἄπλοια ᾖ, καθήμεθα 16
σπώμενοι καὶ παρακύπτομεν συνεχῶς, τίς ἄνεμος πνεῖ;
'βορέας.' τί ἡμῖν καὶ αὐτῷ; 'πότε ὁ ζέφυρος πνεύσει;'
ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ὦ βέλτιστε, ἢ τῷ Αἰόλῳ. σὲ γὰρ
οὐκ ἐποίησεν ὁ θεὸς ταμίαν τῶν ἀνέμων, ἀλλὰ τὸν
Αἴολον. τί οὖν; δεῖ τὰ ἐφ' ἡμῖν βέλτιστα κατασκευ- 17
άζειν, τοῖς δ' ἄλλοις χρῆσθαι ὡς πέφυκεν. 'πῶς οὖν
πέφυκεν;' ὡς ἂν ὁ θεὸς θέλῃ.

''Ἐμὲ οὖν νῦν τραχηλοκοπεῖσθαι μόνον;' τί οὖν; 18
ἤθελες πάντας τραχηλοκοπηθῆναι, ἵνα σὺ παραμυθίαν
ἔχῃς; οὐ θέλεις οὕτως ἐκτεῖναι τὸν τράχηλον, ὡς Λα- 19
τερανός τις ἐν τῇ Ῥώμῃ κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος
ἀποκεφαλισθῆναι; ἐκτείνας γὰρ τὸν τράχηλον καὶ πλη-
γεὶς καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν πληγὴν ἀσθενῆ γενομένην
ἐπ' ὀλίγον συνελκυσθεὶς πάλιν ἐξέτεινεν. ἀλλὰ καὶ 20
ἔτι πρότερον προσελθόντι τῷ Ἐπαφροδίτῳ [τῷ κυρίῳ]
τοῦ Νέρωνος καὶ ἀνακρίνοντι αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ συγ-
κρουσθῆναι 'ἄν τι θέλω,' φησίν, 'ἐρῶ σου τῷ κυρίῳ.'

'Τί οὖν δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν τοῖς τοιούτοις;' τί 21
γὰρ ἄλλο ἢ τί ἐμὸν καὶ τί οὐκ ἐμὸν καὶ τί μοι ἔξε-
στιν καὶ τί μοι οὐκ ἔξεστιν; ἀποθανεῖν με δεῖ· μή τι 22

---

4 sq. cf. Homeri Od. κ, 21: κεῖνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρονίων.

---

1 *post* ᾖ S_b *hoc signum ins.* $\overset{6}{,}$; *deinde a m. pr. haec rubro scripta sunt:* ἐκ τῶν τοῦ φιλοσόφου Πρόκλου εἰς Πλωτῖνον ὑπομνημάτων. Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην καὶ σῶμ' ἀνάπηρος καὶ πενίην Ἶρος καὶ φίλος ἀθανάτοις *(Anth. Pal. VII, 676)* ‖ 6 αἰόλον *S: corr. s* ‖ 11 λατερ*αός *S: corr. s* ‖ 12 τις *del. Schw.*, τις ἐν τῇ Ῥώμῃ *del. Upt.* ‖ 16 ἔτει S_c ‖ προσελθόντ** *S* (προσελθόντα *unus s*) ‖ τῷ *scripsi:* τις *S: del. s* ‖ κυρίῳ] ἀπελευθέρῳ *ed. Trinc.* ‖ *delevi verba* τῷ κυρίῳ, *ut ex v. 18 repetita*

οὖν καὶ στένοντα; δεθῆναι· μή τι καὶ θρηνοῦντα;
φυγαδευθῆναι· μή τις οὖν κωλύει γελῶντα καὶ εὐθυ-
23 μοῦντα καὶ εὐροοῦντα; 'εἰπὲ τὰ ἀπόρρητα.' οὐ λέγω·
τοῦτο γάρ ἐπ' ἐμοί ἐστιν. 'ἀλλὰ δήσω σε.' ἄνθρωπε,
τί λέγεις; ἐμέ; τὸ σκέλος μου δήσεις, τὴν προαίρεσιν
24 δὲ οὐδ' ὁ Ζ⟨εὺς νι⟩κῆσαι δύναται. 'εἰς φυλακήν σε
βαλῶ.' τὸ ⟨σω⟩μάτιον. 'ἀποκεφαλίσω σε.' πότε οὖν
σοι εἶπον, ὅτι μόνου ἐμοῦ ὁ τράχηλος ἀναπότμητός
25 ἐστι; ταῦτα ἔδει μελετᾶν τοὺς φιλοσοφοῦντας, ταῦτα
καθ' ἡμέραν γράφειν, ἐν τούτοις γυμνάζεσθαι.
26 Θρασέας εἰώθει λέγειν 'σήμερον ἀναιρεθῆναι θέλω
27 μᾶλλον ἢ αὔριον φυγαδευθῆναι.' τί οὖν αὐτῷ 'Ροῦφος
εἶπεν; 'εἰ μὲν ὡς βαρύτερον ἐκλέγῃ, τίς ἡ μωρία τῆς
ἐκλογῆς; εἰ δ' ὡς κουφότερον, τίς σοι δέδωκεν; οὐ
θέλεις μελετᾶν ἀρκεῖσθαι τῷ δεδομένῳ;'
28 Διὰ τοῦτο γὰρ Ἀγριππῖνος τί ἔλεγεν; ὅτι 'ἐγὼ
ἐμαυτῷ ἐμπόδιος οὐ γίνομαι.' ἀπηγγέλη αὐτῷ ὅτι
29 'κρίνῃ ἐν συγκλήτῳ.' — 'Ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλὰ ἦλθεν
ἡ πέμπτη' (ταύτῃ δ' εἰώθει γυμνασάμενος ψυχρολου-
30 τρεῖν)· 'ἀπέλθωμεν καὶ γυμνασθῶμεν.' γυμνασαμένῳ
λέγει τις αὐτῷ ἐλθὼν ὅτι 'κατακέκρισαι'. — 'Φυγῇ,'
φησίν, 'ἢ θανάτῳ'; — 'Φυγῇ.' — 'Τὰ ὑπάρχοντα τί;'
— 'Οὐκ ἀφῃρέθη.' — 'Εἰς Ἀρίκειαν οὖν ἀπελθόντες
31 ἀριστήσωμεν.' — Τοῦτ' ἔστι μεμελετηκέναι ἃ δεῖ μελετᾶν,

16 sq. cf. Ench. 9: εὑρήσεις γὰρ αὐτὸ ἄλλου τινὸς ἐμπόδιον, σοῦ δὲ οὔ.

21 sqq. cf. fragm. XXI apud Stob. flor. 7, 17: καί ποτε μέλλοντι, ἔφη, αὐτῷ ἀριστήσειν ἐπέστη ὁ λέγων ὅτι φεύγειν αὐτὸν κελεύει Νέρων· καὶ ὃς 'οὐκοῦν' εἶπεν 'ἐν Ἀρικίᾳ ἀριστήσομεν'.

6,7 *litterae uncis inclusae in membranae foramine perierunt: suppl.* S_b *et iterum* S_a *in marg.* ‖ 16 ἀγριππίνος *S: corr.* S_c ‖ 19 ψυχρολουτ*εῖν *S (ρ eras.)* ‖ 21 ἐλθὼν *Upt.*: ἐλθὲ *S*

ὄρεξιν ἔκκλισιν ἀκώλυτα ἀπερίπτωτα παρεσκευακέναι.
ἀποθανεῖν με δεῖ. εἰ ἤδη, ἀποθνήσκω· κἂν μετ᾽ ὀλίγον, 32
νῦν ἀριστῶ τῆς ὥρας ἐλθούσης, εἶτα τότε τεθνήξομαι.
πῶς; ὡς προσήκει τὸν τὰ ἀλλότρια ἀποδιδόντα.

β΄. Πῶς ἄν τις σῴζοι τὸ κατὰ πρόσωπον ἐν παντί.

Τῷ λογικῷ ζῴῳ μόνον ἀφόρητόν ἐστι τὸ ἄλογον, 1
τὸ δ᾽ εὔλογον φορητόν. πληγαὶ οὐκ εἰσὶν ἀφόρητοι τῇ 2
φύσει. — Τίνα τρόπον; —Ὅρα πῶς· Λακεδαιμόνιοι μα-
στιγοῦνται μαθόντες ὅτι εὔλογόν ἐστι. — Τὸ δ᾽ ἀπάγξα-
⟨σθαι οὐ⟩κ ἔστιν ἀφόρητον; — Ὅταν γοῦν πάθῃ τις ὅτι 3
εὔ⟨λογ⟩ον, ἀπελθὼν ἀπήγξατο. ἁπλῶς ἐὰν προσέχω- 4
μεν, ὑπ᾽ οὐδενὸς οὕτως εὑρήσομεν τὸ ζῷον θλιβόμενον
ὡς ὑπὸ τοῦ ἀλόγου καὶ πάλιν ἐπ᾽ οὐδὲν οὕτως ἑλκό-
μενον ὡς ἐπὶ τὸ εὔλογον.

Ἄλλῳ δ᾽ ἄλλο προσπίπτει τὸ εὔλογον καὶ ἄλογον, 5
καθάπερ καὶ ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἄλλο ἄλλῳ καὶ συμ-
φέρον καὶ ἀσύμφορον. διὰ τοῦτο μάλιστα παιδείας 6
δεόμεθα, ὥστε μαθεῖν τοῦ εὐλόγου καὶ ἀλόγου πρό-
ληψιν ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις ἐφαρμόζειν συμφώνως
τῇ φύσει. εἰς δὲ τὴν τοῦ εὐλόγου καὶ ἀλόγου κρίσιν 7
οὐ μόνον ταῖς τῶν ἐκτὸς ἀξίαις συγχρώμεθα, ἀλλὰ
καὶ τῷ κατὰ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ ἕκαστος. τῷ ⟨μὲν⟩ 8
γάρ τινι εὔλογον τὸ ἀμίδα παρακρατεῖν αὐτὸ μόνον βλέ-

2 κἂν μετ᾽ *C. Schenkl: καὶ μετ᾽ S; εἰ μετ᾽ ed. Trinc.* ‖ 10,11 *cf. quae ad pag. 8 v. 6,7 adnotavi* ‖ 12 ⟨τοῦτο⟩ τὸ *Schw.* ‖ 17 ἀσύμφερον *S: corr. s* ‖ 18 ⟨τὴν⟩ τοῦ *s* ‖ πρό*ληψιν *S* ‖ 19 μέρος *S: corr. Upt. e cod.* ‖ 22 τῷ *s: τῶν S* ‖ ⟨μὲν⟩ add. *s* ‖ 23 ἅμιδαν *S: corr. s*

ποντι, ὅτι μὴ παρακρατήσας μὲν πληγὰς λήψεται καὶ
τροφὰς οὐ λήψεται, παρακρατήσας δ' οὐ πείσεταί τι
9 τραχὺ ἢ ἀνιαρόν· ἄλλῳ δέ τινι οὐ μόνον τὸ αὐτὸν
παρακρατῆσαι ἀφόρητον δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλλου
10 παρακρατοῦντος ἀνασχέσθαι. ἂν οὖν μου πυνθάνῃ
'παρακρατήσω τὴν ἀμίδα ἢ μή;' ἐρῶ σοι, ὅτι μείζονα
ἀξίαν ἔχει τὸ λαβεῖν τροφὰς τοῦ μὴ λαβεῖν καὶ μεί-
ζονα ἀπαξίαν τὸ δαρῆναι τοῦ μὴ δαρῆναι· ὥστ' εἰ
τούτοις παραμετρεῖς τὰ σαυτοῦ, ἀπελθὼν παρακράτει.
11 'ἀλλ' οὐκ ἂν κατ' ἐμέ.' τοῦτο σὲ δεῖ συνεισφέρειν
εἰς τὴν σκέψιν, οὐκ ἐμέ. σὺ γὰρ εἶ ὁ σαυτὸν εἰδώς,
πόσου ἄξιος εἶ σεαυτῷ καὶ πόσου σεαυτὸν πιπράσκεις·
ἄλλοι γὰρ ἄλλων πιπράσκουσιν.
12 Διὰ τοῦτο Ἀγριππῖνος Φλώρῳ σκεπτομένῳ, εἰ κατα-
βατέον αὐτῷ ἐστιν εἰς Νέρωνος θεωρίας, ὥστε καὶ
13 αὐτόν τι λειτουργῆσαι, ἔφη 'κατάβηθι'. πυθομένου
δ' αὐτοῦ 'διὰ τί σὺ οὐ καταβαίνεις;' ἔφη 'ὅτι ἐγὼ
14 οὐδὲ βουλεύομαι'. ὁ γὰρ ἅπαξ εἰς τὴν περὶ τῶν τοι-
ούτων σκέψιν καὶ τὰς τῶν ἐκτὸς ἀξίας συγκαθεὶς καὶ
ψηφίζων ἐγγύς ἐστι τῶν ἐπιλελησμένων τοῦ ἰδίου
15 προσώπου. τί γάρ μου πυνθάνῃ; 'θάνατος αἱρετώ-
τερόν ἐστιν ἢ ζωή;' λέγω ζωή. 'πόνος ἢ ἡδονή;' λέγω
16 ἡδονή. 'ἀλλά, ἂν μὴ τραγῳδήσω, τραχηλοκοπηθήσο-
μαι.' ἄπελθε τοίνυν καὶ τραγῴδει, ἐγὼ δ' οὐ τραγῳ-
17 δήσω. 'διὰ τί;' ὅτι σὺ σεαυτὸν ἡγῇ μίαν τινὰ εἶναι
κρόκην τῶν ἐκ τοῦ χιτῶνος. τί οὖν; σὲ ἔδει φρον-
τίζειν πῶς ἂν ὅμοιος ἦς τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, ὥσπερ
οὐδ' ἡ κρόκη πρὸς τὰς ἄλλας κρόκας θέλει τι ἔχειν

4 παρακρατῆσαι S (sed αι corr. a S_a) ‖ 6 ἀμίδαν S: corr. s ‖
13 ἄλλων S_d: ἄλλ*ν S; ἄλλου Elter ‖ 19 συντιθεὶς S: corr. s ‖
21 τί] εἰ Schw.

ἐξαίρετον· ἐγὼ δὲ πορφύρα εἶναι βούλομαι, τὸ ὀλίγον 18
ἐκεῖνο καὶ στιλπνὸν καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιον τοῦ εὐ-
πρεπῆ φαίνεσθαι καὶ καλά. τί οὖν μοι λέγεις ὅτι
'ἐξομοιώθητι τοῖς πολλοῖς'; καὶ πῶς ἔτι πορφύρα
ἔσομαι;

Ταῦτα εἶδεν καὶ Πρῖσκος Ἑλουίδιος καὶ ἰδὼν ἐποίησε. 19
προσπέμψαντος αὐτῷ Οὐεσπασιανοῦ, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ
εἰς τὴν σύγκλητον, ἀπεκρίνατο 'ἐπὶ σοί ἐστι μὴ ἐᾶσαί
με εἶναι συγκλητικόν· μέχρι δὲ ἂν ὦ, δεῖ με εἰσέρχε-
σθαι.' — '"Αγε ἀλλ' εἰσελθών', φησί, 'σιώπησον'. — 20
'Μή μ' ἐξέταζε καὶ σιωπήσω.' — '"Αλλὰ δεῖ με ἐξε-
τάσαι.' — 'Κἀμὲ εἰπεῖν τὸ φαινόμενον δίκαιον.' — '"Αλλ'
ἐὰν εἴπῃς, ἀποκτενῶ σε.' — 'Πότε οὖν σοι εἶπον, ὅτι 21
ἀθάνατός εἰμι; καὶ σὺ τὸ σὸν ποιήσεις κἀγὼ τὸ ἐμόν.
σόν ἐστιν ἀποκτεῖναι, ἐμὸν ἀποθανεῖν μὴ τρέμοντα·
σὸν φυγαδεῦσαι, ἐμὸν ἐξελθεῖν μὴ λυπούμενον.' τί 22
οὖν ὠφέλησε Πρίσκος εἷς ὤν; τί δ' ὠφελεῖ ἡ πορφύρα
τὸ ἱμάτιον; τί γὰρ ἄλλο ἢ διαπρέπει ἐν αὐτῷ ὡς
πορφύρα καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ καλὸν παράδειγμα ἔκ-
κειται; ἄλλος δ' ἂν εἰπόντος αὐτῷ Καίσαρος ἐν τοιαύτῃ 23
περιστάσει μὴ ἐλθεῖν εἰς σύγκλητον εἶπεν 'ἔχω χάριν,
ὅτι μου φείδῃ.' τὸν τοιοῦτον οὐδ' ἂν ἐκώλυεν εἰσ- 24
ελθεῖν, ἀλλ' ᾔδει, ὅτι ἢ καθεδεῖται ὡς κεράμιον ἢ
λέγων ἐρεῖ, ἃ οἶδεν ὅτι ὁ Καῖσαρ θέλει καὶ προσ-
επισωρεύσει ἔτι πλείονα.

Τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ἀθλητής τις κινδυνεύων 25
ἀποθανεῖν, εἰ μὴ ἀπεκόπη τὸ αἰδοῖον, ἐπελθόντος αὐτῷ
τοῦ ἀδελφοῦ (ἦν δ' ἐκεῖνος φιλόσοφος) καὶ εἰπόντος
'ἄγε, ἀδελφέ, τί μέλλεις ποιεῖν; ἀποκόπτομεν τοῦτο

---

9 δ' ἐὰν *S*: *corr. s* ‖ 23 ἢ (*post* ὅτι) S_c ‖ 27 ἀποκοπείη *Schw.* ‖ 29 ἀποκόπτωμεν S_b

*τὸ μέρος καὶ ἔτι εἰς γυμνάσιον προερχόμεθα;' οὐχ
26 ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἐγκαρτερήσας ἀπέθανεν. πυθομένου
δέ τινος 'πῶς τοῦτο ἐποίησεν; ὡς ἀθλητὴς ἢ ὡς φιλό-
σοφος;' ⟨Ὡς⟩ ἀνήρ, ἔφη, ἀνὴρ δ' Ὀλύμπια κεκηρυγ-
μένος καὶ ἠγωνισμένος, ἐν τοιαύτῃ τινὶ χώρᾳ ἀν-
27 εστραμμένος, οὐχὶ παρὰ τῷ Βάτωνι ἀλειφόμενος. ἄλλος
δὲ κἂν τὸν τράχηλον ἀπετμήθη, εἰ ζῆν ἠδύνατο δίχα
28 τοῦ τραχήλου. τοιοῦτόν ἐστι τὸ κατὰ πρόσωπον·
οὕτως ἰσχυρὸν παρὰ τοῖς εἰθισμένοις αὐτὸ συνεισφέ-
29 ρειν ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς σκέψεσιν. 'ἄγε οὖν, Ἐπίκτητε,
διαξύρησαι.' ἂν ὦ φιλόσοφος, λέγω οὐ διαξυρῶμαι.
'ἀλλ' ἀφελῶ σου τὸν τράχηλον.' εἴ σοι ἄμεινον, ἄφελε.
30 Ἐπύθετό τις 'πόθεν οὖν αἰσθησόμεθα τοῦ κατὰ
πρόσωπον ἕκαστος;' — Πόθεν δ' ὁ ταῦρος, ἔφη, λέοντος
ἐπελθόντος μόνος αἰσθάνεται τῆς αὐτοῦ παρασκευῆς
καὶ προβέβληκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἀγέλης πάσης; ἢ
δῆλον ὅτι εὐθὺς ἅμα τῷ τὴν παρασκευὴν ἔχειν ἀπαντᾷ
31 καὶ συναίσθησις αὐτῆς. καὶ ἡμῶν τοίνυν ὅστις ἂν
32 ἔχῃ τοιαύτην παρασκευήν, οὐκ ἀγνοήσει αὐτήν. ἄφνω
δὲ ταῦρος οὐ γίνεται οὐδὲ γενναῖος ἄνθρωπος, ἀλλὰ
δεῖ χειμασκῆσαι, παρασκευάσασθαι καὶ μὴ εἰκῇ προσ-
πηδᾶν ἐπὶ τὰ μηδὲν προσήκοντα.
33 Μόνον σκέψαι, πόσου πωλεῖς τὴν σεαυτοῦ προ-
αίρεσιν, ἄνθρωπε. εἰ μηδὲν ἄλλο, μὴ ὀλίγου αὐτὴν
πωλήσῃς. τὸ δὲ μέγα καὶ ἐξαίρετον ἄλλοις τάχα
34 προσήκει, Σωκράτει καὶ τοῖς τοιούτοις. — Διὰ τί οὖν, εἰ
πρὸς τοῦτο πεφύκαμεν, οὐ πάντες ἢ πολλοὶ γίνονται
τοιοῦτοι; — Ἵπποι γὰρ ὠκεῖς ἅπαντες γίνονται, κύνες γὰρ*

---

1 προερχώμεθα S_b ‖ 4 ⟨ὡς⟩ *add. s* ‖ 6 βάτωι *S: corr. Scaliger* ‖ 7 δὲ *ins. S m. pr.* ‖ δὲ καὶ *vel* δὲ ἂν καὶ *s* ‖ εἰδύνατο *S: corr.* S_d ‖ 10 ἐξαυτῶν *S: corr. s* ‖ 21 προπηδᾶν *Salmasius*

ἰχνευτικοὶ πάντες; τί οὖν; ἐπειδὴ ἀφυής εἰμι, ἀποστῶ 35
τῆς ἐπιμελείας τούτου ἕνεκα; μὴ γένοιτο. Ἐπίκτητος 36
κρείσσων Σωκράτους οὐκ ἔστιν· εἰ δὲ μὴ οὐ χείρων,
τοῦτό μοι ἱκανόν ἐστιν. οὐδὲ γὰρ Μίλων ἔσομαι καὶ 37
ὅμως οὐκ ἀμελῶ τοῦ σώματος· οὐδὲ Κροῖσος καὶ ὅμως
οὐκ ἀμελῶ τῆς κτήσεως· οὐδ' ἁπλῶς ἄλλου τινὸς τῆς
ἐπιμελείας διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ἄκρων ἀφιστάμεθα.

γ'. *Πῶς ἄν τις ἀπὸ τοῦ τὸν θεὸν πατέρα εἶναι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἐπέλθοι.*

Εἴ τις τῷ δόγματι τούτῳ συμπαθῆσαι κατ' ἀξίαν 1
δύναιτο, ὅτι γεγόναμεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ πάντες προ-
ηγουμένως καὶ ὁ θεὸς πατήρ ἐστι τῶν τ' ἀνθρώ-
πων καὶ τῶν θεῶν, οἶμαι ὅτι οὐδὲν ἀγεννὲς οὐδὲ τα-
πεινὸν ἐνθυμηθήσεται περὶ ἑαυτοῦ. ἀλλ' ἂν μὲν Καῖσαρ 2
εἰσποιήσηταί σε, οὐδείς σου τὴν ὀφρὺν βαστάσει· ἂν δὲ
γνῷς, ὅτι τοῦ Διὸς υἱὸς εἶ, οὐκ ἐπαρθήσῃ; νῦν δ' οὐ 3
ποιοῦμεν, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο ταῦτα ἐν τῇ γενέσει ἡμῶν
ἐγκαταμέμικται, τὸ σῶμα μὲν κοινὸν πρὸς τὰ ζῷα, ὁ
λόγος δὲ καὶ ἡ γνώμη κοινὸν πρὸς τοὺς θεούς, ἄλλοι
μὲν ἐπὶ ταύτην ἀποκλίνουσι τὴν συγγένειαν τὴν ἀτυχῆ
καὶ νεκράν, ὀλίγοι δέ τινες ἐπὶ τὴν θείαν καὶ μακα-
ρίαν. ἐπειδὴ τοίνυν ἀνάγκη πάνθ' ὁντινοῦν οὕτως 4
ἑκάστῳ χρῆσθαι ὡς ἂν περὶ αὐτοῦ ὑπολάβῃ, ἐκεῖνοι
μὲν οἱ ὀλίγοι, ὅσοι πρὸς πίστιν οἴονται γεγονέναι καὶ

11 sq. L. Diog. VII, 147: *εἶναι (θεὸν) - - - ὥσπερ πατέρα πάντων.*

13 sq. Ench. 21: *οὐδὲν οὐδέποτε — ταπεινὸν ἐνθυμήσῃ.*

19 *ἄλλοι*] *πολλοὶ* *Salmasius* ‖ 24 *ὀλίγοι* *s*: *λόγοι* *S*

πρὸς αἰδῶ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς χρήσεως τῶν φαν-
τασιῶν, οὐδὲν ταπεινὸν οὐδ' ἀγεννὲς ἐνθυμοῦνται
5 περὶ αὐτῶν, οἱ δὲ πολλοὶ τἀναντία. 'τί γάρ εἰμί;
ταλαίπωρον ἀνθρωπάριον' καὶ 'τὰ δύστηνά μου σαρ-
6 κίδια'. τῷ μὲν ὄντι δύστηνα, ἀλλὰ ἔχεις τι καὶ
κρεῖσσον τῶν σαρκιδίων. τί οὖν ἀφεὶς ἐκεῖνο τούτοις
προστέτηκας;
7 Διὰ ταύτην τὴν συγγένειαν οἱ μὲν ἀποκλίναντες
λύκοις ὅμοιοι γινόμεθα, ἄπιστοι καὶ ἐπίβουλοι καὶ βλα-
βεροί, οἱ δὲ λέουσιν, ἄγριοι καὶ θηριώδεις καὶ ἀν-
ήμεροι, οἱ πλείους δ' ἡμῶν ἀλώπεκες καὶ ὡς ἐν ζῴοις
8 ἀτυχήματα. τί γάρ ἐστιν ἄλλο λοίδορος καὶ κακοήθης
ἄνθρωπος ἢ ἀλώπηξ ἤ τι ἄλλο ἀτυχέστερον καὶ ταπει-
9 νότερον; ὁρᾶτε οὖν καὶ προσέχετε, μή τι τούτων ἀπο-
βῆτε τῶν ἀτυχημάτων.

δ'. Περὶ προκοπῆς.

1 Ὁ προκόπτων μεμαθηκὼς παρὰ τῶν φιλοσόφων ὅτι ἡ μὲν ὄρεξις ἀγαθῶν ἐστιν, ἡ δ' ἔκκλισις πρὸς κακά, μεμαθηκὼς δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἄλλως τὸ εὔρουν καὶ ἀπαθὲς περιγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ἐν ὀρέξει μὲν μὴ ἀποτυγχάνοντι, ἐν ἐκ-

17—p. 15, 5 cf. omnino Ench. 2; inpr. p. 15, 3—5 = Ench. 2, 1: *ἂν μὲν οὖν μόνα ἐκκλίνῃς τὰ παρὰ φύσιν* (cf. II, 5, 6) *ἐπὶ σοί, οὐδενὶ ὧν ἐκκλίνεις περιπεσῇ· νόσον δ' ἂν ἐκκλίνῃς ἢ θάνατον ἢ πενίαν, δυστυχήσεις.* — p. 15, 2—3 Ench. 48, 3: *ὄρεξιν ἅπασαν ἦρκεν ἐξ ἑαυτοῦ, τὴν δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν μετατέθεικεν.*

2 *ἀγενὲς* S: *corr.* S_a ‖ 3 *αὐτῶν* S: *corr.* s ‖ 5 *ἔχ*[ει] S: *ἔχεις* S_b ‖ 11 *ἀλώπηκες* S: *corr.* S_a ‖ *ὡς*] *ὅσα* s

κλίσει ⟨δὲ⟩ μὴ περιπίπτοντι, τὴν μὲν ὄρεξιν
ἦρκεν ἐξ αὑτοῦ εἰς ἅπαν καὶ ὑπερτέθειται, τῇ ἐκ-
κλίσει δὲ πρὸς μόνα χρῆται τὰ προαιρετικά. τῶν 2
γὰρ ἀπροαιρέτων ἄν τι ἐκκλίνῃ, οἶδεν ὅτι περιπεσεῖταί
ποτέ τινι παρὰ τὴν ἔκκλισιν τὴν αὑτοῦ καὶ δυστυ-
χήσει. εἰ δ' ἡ ἀρετὴ ταύτην ἔχει τὴν ἐπαγγελίαν 3
εὐδαιμονίαν ποιῆσαι καὶ ἀπάθειαν καὶ εὔροιαν, πάντως
καὶ ἡ προκοπὴ ἡ πρὸς αὐτὴν πρὸς ἕκαστον τούτων
ἐστὶ προκοπή. ἀεὶ γὰρ πρὸς ὃ ἂν ἡ τελειότης τινὸς 4
καθάπαξ ἄγῃ, πρὸς αὐτὸ ἡ προκοπὴ συνεγγισμός ἐστι.

Πῶς οὖν τὴν μὲν ἀρετὴν τοιοῦτόν τι ὁμολογοῦμεν, 5
τὴν προκοπὴν δ' ἐν ἄλλοις ζητοῦμεν καὶ ἐπιδείκνυμεν;
τί ἔργον ἀρετῆς; εὔροια. τίς οὖν προκόπτει; ὁ πολ- 6
λὰς Χρυσίππου συντάξεις ἀνεγνωκώς; μὴ γὰρ ἡ ἀρετὴ 7
τοῦτ' ἔστι Χρύσιππον νενοηκέναι; εἰ γὰρ τοῦτ' ἔστιν,
ὁμολογουμένως ἡ προκοπὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ πολλὰ
τῶν Χρυσίππου νοεῖν. νῦν δ' ἄλλο μέν τι τὴν ἀρετὴν 8
ἐπιφέρειν ὁμολογοῦμεν, ἄλλο δὲ τὸν συνεγγισμόν, τὴν
προκοπὴν ἀποφαίνομεν. 'οὗτος', φησίν, 'ἤδη καὶ δι' 9
αὑτοῦ δύναται Χρύσιππον ἀναγιγνώσκειν'. εὖ, νὴ
τοὺς θεούς, προκόπτεις, ἄνθρωπε· ποίαν προκοπήν.
'τί δ' ἐμπαίζεις αὐτῷ; τί δ' ἀπάγεις αὐτὸν τῆς συν- 10
αισθήσεως τῶν αὑτοῦ κακῶν; οὐ θέλεις δεῖξαι αὐτῷ
τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς, ἵνα μάθῃ ποῦ τὴν προκοπὴν
ζητῇ;' ἐκεῖ ζήτησον αὐτήν, ταλαίπωρε, ὅπου σου τὸ 11

---

13 sqq. cf. Ench. 49, 1: Ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται —

---

1 ⟨δὲ⟩ *add.* S_b ‖ 2 αὑτοῦ *S: corr. s* ‖ 15 νενομικέναι *S: corr.* S_c ‖ 16 τὸ *S (sed acc. in ras. a* S_c*)* ‖ 18 τὸν συνεγγισμόν *del. Coraes* ‖ 20 αὑτοῦ *S: corr.* S_c ‖ 22 ἀπάγεις S_c, *πάγεις *S* ‖ 25 ζητεῖ *s*

ἔργον. ποῦ δέ σου τὸ ἔργον; ἐν ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει, ἵν' ἀναπότευκτος ᾖς καὶ ἀπερίπτωτος, ἐν ὁρμαῖς καὶ ἀφορμαῖς, ἵν' ἀναμάρτητος, ἐν προσθέσει καὶ ἐποχῇ, ἵν'
12 *ἀνεξαπάτητος. πρῶτοι δ' εἰσὶν οἱ πρῶτοι τόποι καὶ ἀναγκαιότατοι. ἂν δὲ τρέμων καὶ πενθῶν ζητῇς ἀπερίπτωτος εἶναι, ἄρα πῶς προκόπτεις;*
13 *Σὺ οὖν ἐνταῦθά μοι δεῖξόν σου τὴν προκοπήν. καθάπερ εἰ ἀθλητῇ διελεγόμην 'δεῖξόν μοι τοὺς ὤμους', εἶτα ἔλεγεν ἐκεῖνος 'ἴδε μου τοὺς ἁλτῆρας'. ὄψει σὺ καὶ οἱ ἁλτῆρες, ἐγὼ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἁλτήρων ἰδεῖν*
14 *βούλομαι. 'λάβε τὴν περὶ ὁρμῆς σύνταξιν καὶ γνῶθι πῶς αὐτὴν ἀνέγνωκα.' ἀνδράποδον, οὐ τοῦτο ζητῶ, ἀλλὰ πῶς ὁρμᾷς καὶ ἀφορμᾷς, πῶς ὀρέγῃ καὶ ἐκκλίνεις, πῶς ἐπιβάλλῃ καὶ προτίθεσαι καὶ παρασκευάζῃ,*
15 *πότερα συμφώνως τῇ φύσει ἢ ἀσυμφώνως. εἰ γὰρ συμφώνως, τοῦτό μοι δείκνυε καὶ ἐρῶ σοι ὅτι προκόπτεις· εἰ δ' ἀσυμφώνως, ἄπελθε καὶ μὴ μόνον ἐξηγοῦ*
16 *τὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ γράφε αὐτὸς τοιαῦτα. καὶ τί σοι ὄφελος; οὐκ οἶδας ὅτι ὅλον τὸ βιβλίον πέντε δηναρίων ἐστίν; ὁ οὖν ἐξηγούμενος αὐτὸ δοκεῖ ὅτι πλείονος*
17 *ἄξιός ἐστιν ἢ πέντε δηναρίων; μηδέποτε οὖν ἀλλαχοῦ τὸ ἔργον ζητεῖτε, ἀλλαχοῦ τὴν προκοπήν.*
18 *Ποῦ οὖν προκοπή; εἴ τις ὑμῶν ἀποστὰς τῶν ἐκτὸς*

---

16 sqq. cf. Ench. 49, 3: *μᾶλλον οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι 'ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον', ἐρυθριῶ, ὅταν μὴ δύνωμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.*

---

3 *προθέσει S: corr. ed. Trinc.* ‖ 4 *πρῶτοι δ'] malim κυριώτατοι δ'* ‖ 5 *δὲ corr. a S_b* ‖ *ἀπρόπτωτος S: corr. s* ‖ 6 *ἆρα S; fortasse ἄρά πως scribendum* ‖ 7 sqq. *post προκοπήν aliquid excidisse videtur* ‖ 10 *ἁλτήρων (sed ἁλ in rasura trium litt. a S_b)* ‖ 14 *ἐπιβάλλεις S: corr. Schw.* ‖ *προστίθεσαι S: corr. Salmasius* ‖ 23 *⟨ἡ⟩ προκοπή s*

ἐπὶ τὴν προαίρεσιν ἐπέστραπται τὴν αὑτοῦ, ταύτην
ἐξεργάζεσθαι καὶ ἐκπονεῖν, ὥστε σύμφωνον ἀποτελέσαι
τῇ φύσει, ὑψηλὴν ἐλευθέραν ἀκώλυτον ἀνεμπόδιστον
πιστὴν αἰδήμονα· μεμάθηκέν τε, ὅτι ὁ τὰ μὴ ἐφ' αὑτῷ 19
ποθῶν ἢ φεύγων οὔτε πιστὸς εἶναι δύναται οὔτ'
ἐλεύθερος, ἀλλ' ἀνάγκη μεταπίπτειν καὶ μεταρριπίζε-
σθαι ἅμα ἐκείνοις καὶ αὐτόν, ἀνάγκη δὲ καὶ ὑποτετα-
χέναι ἄλλοις ἑαυτόν, τοῖς ἐκεῖνα περιποιεῖν ἢ κωλύειν
δυναμένοις· καὶ λοιπὸν ἕωθεν ἀνιστάμενος ταῦτα τηρεῖ 20
καὶ φυλάσσει, λούεται ὡς πιστός, ὡς αἰδήμων ἐσθίει,
ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ἀεὶ παραπιπτούσης ὕλης τὰ προη-
γούμενα ἐκπονῶν, ὡς ὁ δρομεὺς δρομικῶς καὶ ὁ φω-
νασκὸς φωνασκικῶς· οὗτός ἐστιν ὁ προκόπτων ταῖς 21
ἀληθείαις καὶ ὁ μὴ εἰκῇ ἀποδεδημηκὼς οὗτός ἐστιν.
εἰ δ' ἐπὶ τὴν ἐν τοῖς βιβλίοις ἕξιν τέταται καὶ ταύτην 22
ἐκπονεῖ καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐκδεδήμηκε, λέγω αὐτῷ αὐτόθεν
πορεύεσθαι εἰς οἶκον καὶ μὴ ἀμελεῖν τῶν ἐκεῖ· τοῦτο 23
γὰρ ἐφ' ὃ ἀποδεδήμηκεν οὐδέν ἐστιν· ἀλλ' ἐκεῖνο,
μελετᾶν ἐξελεῖν τοῦ αὑτοῦ βίου πένθη καὶ οἰμωγὰς
καὶ ⟨τὸ⟩ 'οἴμοι' καὶ τὸ 'τάλας ἐγὼ' καὶ δυστυχίαν καὶ
ἀτυχίαν καὶ μαθεῖν, τί ἐστι θάνατος, τί φυγή, τί 24
δεσμωτήριον, τί †νοσκώνιον, ἵνα δύνηται λέγειν ἐν τῇ
φυλακῇ 'ὦ φίλε Κρίτων, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς

21 cf. Ench. 21: *Θάνατος καὶ φυγὴ καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαινόμενα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοι καθ' ἡμέραν.*
23 Platonis Crit. p. 43d; Ench. 53, 3.

1 *αὐτοῦ* S_c ‖ 2 *ὥστε S (στ in ras. a* S_1*)* ‖ *αὐτῶι S: corr.* S_b ‖ 6 *μετἄριπίζεσθαι S (fuit μετὰῥ.), corr.* S_d ‖ 19 *μετᾶν S: corr.* S_c ‖ 20 ⟨τὸ⟩ *ins. Schw.* ‖ *οἴμοι* S_c*: οἶμοι S* ‖ 22 *locus varie emendari potest: τί νόσ⟨ος, τί⟩ κώνειον vel τί νοσοκομεῖον (νοσοκόμιον) conieci; τί κώνειον vel τί τὸ κώνειον s*

*φίλον, ταύτῃ γινέσθω' καὶ μὴ ἐκεῖνα 'τάλας ἐγώ,
γέρων ἄνθρωπος, ἐπὶ ταῦτά μου τὰς πολιὰς ἐτήρησα'.
25 τίς λέγει ταῦτα; δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἄδοξόν τινα ἐρῶ
καὶ ταπεινόν; Πρίαμος αὐτὰ οὐ λέγει; Οἰδίπους οὐ
26 λέγει; ἀλλ' ὁπόσοι βασιλεῖς λέγουσιν; τί γάρ εἰσιν
ἄλλο τραγῳδίαι ἢ ἀνθρώπων πάθη τεθαυμακότων τὰ
27 ἐκτὸς διὰ μέτρου τοιοῦδ' ἐπιδεικνύμενα; εἰ ἄρ' ἐξ-
απατηθέντα τινὰ ἔδει μαθεῖν, ὅτι τῶν ἐκτὸς ἀπρο-
αιρέτων οὐδέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς, ἐγὼ μὲν ἤθελον τὴν
ἀπάτην ταύτην, ἐξ ἧς ἤμελλον εὐρόως καὶ ἀταράχως
βιώσεσθαι, ὑμεῖς δ' ὄψεσθ' αὐτοὶ τί θέλετε.*

*28 Τί οὖν ἡμῖν παρέχει Χρύσιππος; ἵνα γνῷς, φησίν,
ὅτι οὐ ψευδῆ ταῦτά ἐστιν, ἐξ ὧν ἡ εὔροιά ἐστι
29 καὶ ἀπάθεια ἀπαντᾷ, λάβε μου τὰ βιβλία καὶ
γνώσῃ ὡς ..... τε καὶ σύμφωνά ἐστι τῇ φύσει
τὰ ἀπαθῆ με ποιοῦντα. ὢ μεγάλης εὐτυχίας, ὢ
30 μεγάλου εὐεργέτου τοῦ δεικνύοντος τὴν ὁδόν. εἶτα
Τριπτολέμῳ μὲν ἱερὰ καὶ βωμοὺς πάντες ἄνθρωποι
ἀνεστάκασιν, ὅτι τὰς ἡμέρους τροφὰς ἡμῖν ἔδωκεν,
31 τῷ δὲ τὴν ἀλήθειαν εὑρόντι καὶ φωτίσαντι καὶ εἰς
πάντας ἀνθρώπους ἐξενεγκόντι, οὐ τὴν περὶ τὸ ζῆν,
ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ εὖ ζῆν, τίς ὑμῶν ἐπὶ τούτῳ βωμὸν
ἱδρύσατο ἢ ναὸν ἢ ἄγαλμα ἀνέθηκεν ἢ τὸν θεὸν ἐπὶ
32 τούτῳ προσκυνεῖ; ἀλλ' ὅτι μὲν ἄμπελον ἔδωκαν ἢ
πυρούς, ἐπιθύομεν τούτου ἕνεκα, ὅτι δὲ τοιοῦτον ἐξ-
ήνεγκαν καρπὸν ἐν ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ, δι' οὗ τὴν*

---

4 *Οἰδείπους S: corr. s*¹ ‖ 7 *ἄρ' scripsi: γὰρ S; δὲ s* ‖ 11 *ὄψεσθε S*$_c$ ‖ 1[illegible] *[illegible]le ⟨ἀκόλουθά⟩ vel tale quid; ⟨ἀληθῆ⟩ καὶ ed. Trinc., ⟨[illegible]ηθῆ⟩ τε καὶ Schw.* ‖ 16 *ὢ bis S*$_d$ ‖ 21 *τό S (τοῦ man. rec., sed tota fere pagina a S*$_a$ *tam misere illita est, ut pro certo rem diiudicare vix ausim).*

ἀλήθειαν τὴν περὶ εὐδαιμονίας δείξειν ἡμῖν ἤμελλον, τούτου δ' ἕνεκα οὐκ εὐχαριστήσομεν τῷ θεῷ;

ε'. Πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκούς.

Ἄν τις, φησίν, ἐνίστηται πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφανῆ, 1
πρὸς τοῦτον οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν εὑ⟨ρεῖν λόγ⟩ον, δι' οὗ
μεταπείσει τις αὐτόν. τοῦτο δ' οὔτε παρὰ ⟨τὴν ἐκεί⟩νου 2
γίνεται δύναμιν οὔτε παρὰ τὴν τοῦ διδάσκοντος ἀσθένειαν, ἀλλ' ὅταν ἀπαχθεὶς ἀπολιθωθῇ, πῶς ἔτι χρήσηταί τις αὐτῷ διὰ λόγου;

Ἀπολιθώσεις δ' εἰσὶ διτταί· ἡ μὲν τοῦ νοητικοῦ 3
ἀπολίθωσις, ἡ δὲ τοῦ ἐντρεπτικοῦ, ὅταν τις παρατεταγμένος ᾖ μὴ ἐπινεύειν τοῖς ἐναργέσι μήδ' ἀπὸ
τῶν μαχομένων ἀφίστασθαι. οἱ δὲ πολλοὶ τὴν μὲν 4
σωματικὴν ἀπονέκρωσιν φοβούμεθα καὶ πάντ' ⟨ἂν⟩ μηχανησαίμεθ' ὑπὲρ τοῦ μὴ περιπεσεῖν τοιούτῳ τινί,
τῆς ψυχῆς δ' ἀπονεκρουμένης οὐδὲν ἡμῖν μέλει. καὶ 5
νὴ Δία ἐπ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἂν μὲν ᾖ οὕτω διακείμενος, ὥστε μηδενὶ παρακολουθεῖν μηδὲ συνιέναι μηδέν, καὶ τοῦτον κακῶς ἔχειν οἰόμεθα. ἂν δέ τινος τὸ ἐντρεπτικὸν καὶ αἰδῆμον ἀπονεκρωθῇ, τοῦτο ἔτι καὶ δύναμιν καλοῦμεν.

Καταλαμβάνεις ὅτι ἐγρήγορας; 'οὔ', φησίν· 'οὐδὲ 6
γάρ, ὅταν ἐν τοῖς ὕπνοις φαντάζωμαι, ὅτι ἐγρήγορα.'

5, 6 *litterae uncis inclusae in foramine perierunt, suppl.* S_b *in marg.* ‖ 8 *ἀπολυθωθῇ S: corr. s* ‖ 11 *ὅτάν S (άν in ras. a* S_a*)* ‖ 14 *πάντ' ⟨ἂν⟩ Upt.: πάντα S; ἂν post μηχ. ins. s* ‖ 15 *μηχανησαίμεθα* S_b ‖ 17 *ἐπὶ S: corr. s* ‖ 18 *μηδενὶ Salmasius: μηδὲν S*

οὐδὲν οὖν διαφέρει αὕτη ἡ φαντασία ἐκείνης; ʻοὐδέν.ʼ
7 ἔτι τούτῳ διαλέγομαι; καὶ ποῖον αὐτῷ πῦρ ἢ ποῖον
σίδηρον προσαγάγω, ἵν᾽ αἴσθηται ὅτι νενέκρωται;
αἰσθανόμενος οὐ προσποιεῖται· ἔτι χείρων ἐστὶ τοῦ
8 νεκροῦ. μάχην οὗτος οὐ συνορᾷ· κακῶς ἔχει. συν-
ορῶν οὗτος οὐ κινεῖται οὐδὲ προκόπτει· ἔτι ἀθλιώτερον
9 ἔχει. ἐκτέτμηται τὸ αἰδῆμον αὐτοῦ καὶ ἐντρεπτικὸν
καὶ τὸ λογικὸν οὐκ ἀποτέτμηται, ἀλλ᾽ ἀποτεθηρίωται.
10 ταύτην ἐγὼ δύναμιν εἴπω; μὴ γένοιτο, εἰ μὴ καὶ τὴν
τῶν κιναίδων, καθ᾽ ἣν πᾶν τὸ ἐπελθὸν ἐν μέσῳ καὶ
ποιοῦσι καὶ λέγουσιν.

ς′. Περὶ προνοίας.

1 Ἀφ᾽ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ κόσ⟨μῳ γιγνο⟩μένων ῥᾴ-
διόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἂν δύ⟨ο ἔχῃ
τις⟩ ταῦτα ἐν ἑαυτῷ, δύναμίν τε συνορατικὴν τῶν
2 γεγονότων ἑκάστῳ καὶ τὸ εὐχάριστον. εἰ δὲ μή, ὁ
μὲν οὐκ ὄψεται τὴν εὐχρηστίαν τῶν γεγονότων, ὁ
3 δ᾽ οὐκ εὐχαριστήσει ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδ᾽ ἂν ⟨ἴδῃ⟩. χρώ-
ματα ὁ θεὸς εἰ πεποιήκει ⟨καὶ καθόλου πάντα ⟪τὰ⟫
ὁρατά⟩, δύναμιν δὲ θεατικὴν αὐτῶν μὴ πεποιήκει, τί
4 ἂν ἦν ὄφελος; — Οὐδ᾽ ὁτιοῦν. — Ἀλλ᾽ ἀνάπαλιν εἰ

---

13 ss. 1—11 leguntur in Stob. ecl. I, 1, 33: Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου (sic Meineke; -ίου codd.) ἐκ τῶν περὶ προνοίας.

---

2 *διαλέγωμαι Coraes* ‖ 11 *λέγουσι S: corr. s* ‖ 13,14 *cf. quae ad pag. 19 v. 5, 6 adn.* ‖ 14 *ἐὰν Stob.* ‖ *τις ἔχῃ S*ᵇ *et inde s* ‖ 17 *ἀχρηστίαν Stob. P* ‖ 18 *ἴδῃ Meineke: εἰδῇ Stob., om. S* ‖ 19 *εἰ Stob.: ⁑ S, om. vel ante χρώματα ins. s* ‖ *⟨καὶ — ὁρατὰ⟩ add. Stob.: om. S, ⟪τὰ⟫ ins. Schw.* ‖ *ἀλλ᾽] οὐδὲ Stob.*

τὴν μὲν δύναμιν πεποιήκει, τὰ ὄντα δὲ μὴ τοιαῦτα
οἷα ὑποπίπτειν τῇ δυνάμει τῇ ὁρατικῇ, καὶ οὕτως τί
ὄφελος; — Οὐδ' ὁτιοῦν. — Τί δ', εἰ καὶ ἀμφότερα 5
ταῦτα πεποιήκει, φῶς δὲ μὴ πεποιήκει; — Οὐδ' οὕτως
τι ὄφελος. — Τίς οὖν ὁ ἁρμόσας τοῦτο πρὸς ἐκεῖνο 6
κἀκεῖνο πρὸς τοῦτο; τίς δ' ὁ ἁρμόσας τὴν μάχαιραν
πρὸς τὸ κολεὸν καὶ τὸ κολεὸν πρὸς τὴν μάχαιραν;
οὐδείς; καὶ μὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν ἐπι- 7
τετελεσμένων ἀποφαίνεσθαι εἰώθαμεν, ὅτι τεχνίτου
τινὸς πάντως τὸ ἔργον, οὐχὶ δ' εἰκῇ κατεσκευασμένον.
ἆρ' οὖν τούτων μὲν ἕκαστον ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην, 8
τὰ δ' ὁρατὰ καὶ ὅρασις καὶ φῶς οὐκ ἐμφαίνει; τὸ δ' ἄρ- 9
ρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ ἡ προθυμία ⟨ἡ⟩ πρὸς τὴν συν-
ουσίαν ἑκατέρου καὶ ⟨ἡ⟩ δύναμις ἡ χρηστικὴ τοῖς
μορίοις τοῖς κατεσκευασμένοις οὐδὲ ταῦτα ἐμφαίνει
τὸν τεχνίτην; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ⟨οὕτω⟩· ἡ δὲ τοιαύτη 10
τῆς διανοίας κατασκευή, καθ' ἣν οὐχ ἁπλῶς ὑπο-
πίπτοντες τοῖς αἰσθητοῖς τυπούμεθα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ
καὶ ἐκλαμβάνομέν τι καὶ ἀφαιροῦμεν καὶ προστίθεμεν
καὶ συντίθεμεν τάδε τινὰ δι' αὐτῶν καὶ νὴ Δία μετα-
βαίνομεν ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα τινὰ ⟨οὐχ⟩ οὕτω πως

3 *Οὐδ' ὁτιοῦν*] *οὐδέν Stob.* ‖ *post ὁτιοῦν in S erasae sunt septem litterae usque ad finem versus, deinde integer versus, denique rursus undecim litterae versus insequentis* ‖ *τί γ' Stob. F* ‖ 4 *φῶς — πεποιήκει om. Stob.* ‖ 7 *τὸν bis Stob.* ‖ 9 *ὅτι*] *ὃ Stob. (corr. Pm²)* ‖ 12 *ὁράσεις S: corr. Schw. ex Stob.* ‖ 13 *ἡ ante προθ. om. Stob. P* ‖ *⟨ἡ⟩ ante πρὸς om. S: add. Stob.* ‖ 14 *⟨ἡ⟩ δύναμις Meineke* ‖ 16 *οὕτω Stob.: om. S; οὔπω Meineke* ‖ 17 *ἐπιπίπτοντες S, Stob.: corr. Meineke* ‖ 19 *προστιθέαμεν Stob., in quo καὶ συντίθεμεν om.* ‖ 20 *τάδε ⟨καὶ τάδε⟩ Meineke, πάλιν Wachsmuth* ‖ 21 *ἀπ'*] *ἐπ' Stob. (ἀπ' Pm²)* ‖ *τ⟨ιν⟩ὰ ⟨οὐχ⟩ scripsi: τὰ S, om. Stob.; de ἄλλ' ἄττα cogitaverat Wachsmuth, ἄλλα τούτοις πως Schw., ἄλλα οὐδαμῶς Upton* ‖ *οὕτως Stob. F*

παρακείμενα, οὐδὲ ταῦτα ἱκανὰ κινῆσαί τινας καὶ δια-
11 τρέψαι πρὸς τὸ ⟨μὴ⟩ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; ἢ ἐξ-
ηγησάσθωσαν ἡμῖν τί τὸ ποιοῦν ἐστιν ἕκαστον τούτων
ἢ πῶς οἷόν τε τὰ οὕτω θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἰκῇ
καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου γίνεσθαι.

12 Τί οὖν; ἐφ' ἡμῶν μόνων γίνεται ταῦτα; πολλὰ
μὲν ἐπὶ μόνων, ὧν ἐξαιρέτως χρείαν εἶχε τὸ λογικὸν
ζῷον, πολλὰ δὲ κοινὰ εὑρήσεις ἡμῖν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα.
13 ἆρ' οὖν καὶ παρακολουθεῖ τοῖς γινομένοις ἐκεῖνα;
ἄλλο γάρ ἐστι χρῆσις καὶ ἄλλο παρακολούθησις. ἐκεί-
νων χρείαν εἶχεν ὁ θεὸς χρωμένων ταῖς φαντασίαις,
14 ἡμῶν δὲ παρακολουθούντων τῇ χρήσει. διὰ τοῦτο
ἐκείνοις μὲν ἀρκεῖ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν καὶ τὸ ἀνα-
παύεσθαι καὶ ὀχεύειν καὶ τἆλλ' ὅσα ἐπιτελεῖ τῶν ἀλό-
γων ἕκαστον, ἡμῖν δ', οἷς καὶ τὴν παρακολουθητικὴν
15 δύναμιν ἔδωκεν, οὐκέτι ταῦτ' ἀπαρκεῖ, ἀλλ' ἂν μὴ
κατὰ τρόπον καὶ τεταγμένως καὶ ἀκολούθως τῇ ἑκά-
στου φύσει καὶ κατασκευῇ πράττωμεν, οὐκέτι τοῦ
16 τέλους τευξόμεθα τοῦ ἑαυτῶν. ὧν γὰρ αἱ κατασκευαὶ
17 διάφοροι, τούτων καὶ τὰ ἔργα καὶ τὰ τέλη. οὗ τοίνυν
ἡ κατασκευὴ μόνον χρηστική, τούτῳ χρῆσθαι ὁπωσοῦν
ἀπαρκεῖ· οὗ δὲ καὶ παρακολουθητικὴ τῇ χρήσει, τούτῳ
τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ προσῇ οὐδέποτε τεύξεται τοῦ
18 τέλους. τί οὖν; ἐκείνων ἕκαστον κατασκευάζει τὸ μὲν
ὥστ' ἐσθίεσθαι, τὸ δ' ὥστε ὑπηρετεῖν εἰς γεωργίαν,
τὸ δ' ὥστε τυρὸν φέρειν, τὸ δ' ἄλλο ἐπ' ἄλλῃ χρείᾳ
παραπλησίῳ, πρὸς ἃ τίς χρεία τοῦ παρακολουθεῖν ταῖς

---

2 ⟨μὴ⟩ *om.* S: *add.* S_c *Stob.* ‖ ἀπολείπειν *Stob.* ‖ 3 τούτων ἕκαστον *Stob.* ‖ 4 πῶς οἴονται τὰ οὕτως *Stob.* ‖ 5 τοῦ αὐτομάτου *Stob.* ‖ γίγνεσθαι *Stob.* ‖ 14 τῶν *del.* s ‖ ἀλόγων *scripsi:* αὐτῶν S

φαντασίαις καὶ ταύτας διακρίνειν δύνασθαι; τὸν δ' ἄν- 19
θρωπον θεατὴν εἰσήγαγεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἔργων
τῶν αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον θεατήν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν
αὐτῶν. διὰ τοῦτο αἰσχρόν ἐστιν τῷ ἀνθρώπῳ ἄρχε- 20
σθαι καὶ καταλήγειν ὅπου καὶ τὰ ἄλογα, ἀλλὰ μᾶλλον
ἔνθεν μὲν ἄρχεσθαι, καταλήγειν δ' ἐφ' ὃ κατέληξεν
ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡ φύσις. κατέληξεν δ' ἐπὶ θεωρίαν καὶ 21
παρακολούθησιν καὶ σύμφωνον διεξαγωγὴν τῇ φύσει.
ὁρᾶτε οὖν, μὴ ἀθέατοι τούτων ἀποθάνητε. 22
Ἀλλ' εἰς Ὀλυμπίαν μὲν ἀποδημεῖτε, ἵν' ἴδητε τὸ 23
ἔργον τοῦ Φειδίου, καὶ ἀτύχημα ἕκαστος ὑμῶν οἴεται
τὸ ἀνιστόρητος τούτων ἀποθανεῖν· ὅπου δ' οὐδ' ἀπο- 24
δημῆσαι χρεία ἐστίν, ἀλλ' ἔστιν ἤδη καὶ πάρεστιν
τοῖς ἔργοις, ταῦτα δὲ θεάσασθαι καὶ κατανοῆσαι οὐκ
ἐπιθυμήσετε; οὐκ αἰσθήσεσθε τοίνυν, οὔτε τίνες ἐστὲ 25
οὔτ' ἐπὶ τί γεγόνατε οὔτε [ἐπὶ] τί τοῦτό ἐστιν, ἐφ'
οὗ τὴν θέαν παρείληφθε; — Ἀλλὰ γίγνεταί τινα 26
ἀηδῆ καὶ χαλεπὰ ἐν τῷ βίῳ. — Ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ
γίγνεται; οὐ καυματίζεσθε; οὐ στενοχωρεῖσθε; οὐ κακῶς
λούεσθε; οὐ καταβρέχεσθε, ὅταν βρέχῃ; θορύβου δὲ
καὶ βοῆς καὶ τῶν ἄλλων χαλεπῶν οὐκ ἀπολαύετε; ἀλλ' 27
οἶμαι ὅτι ταῦτα πάντα ἀντιτιθέντες πρὸς τὸ ἀξιόλογον
τῆς θέας φέρετε καὶ ἀνέχεσθε. ἄγε δυνάμεις δ' οὐκ 28

---

17 sqq. inde a s. 26 singulae sententiae excerptae sunt in Stobaei flor. 108, 80: *Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου* (cod. Vind. *—ίου*) *ἐκ τοῦ περὶ προνοίας*. 17,18 *ἀλλὰ — βίῳ*.

23 sqq. cf. Ench. 10: *Ἐφ' ἑκάστου τῶν προσπιπτόντων μέμνησο - - - ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.*

---

6 *ἀρκεῖσθαι S: corr. s* ‖ 10 *ἴδητε Schw.: εἰδῆτε S* ‖ 14 *θεάσασθε S: corr. S_d* ‖ 16 *ἐπὶ del. Upt. e cod., ἔτι ed. Trinc.* ‖ 17 *παρειλῆφθαι S: corr. S_d* ‖ *ἐφ' ὃ τὴν θέαν παρειλήφατε s*

εἰλήφατε, καθ' ἃς οἴσετε πᾶν τὸ συμβαῖνον; μεγαλο-
ψυχίαν οὐκ εἰλήφατε; ἀνδρείαν οὐκ εἰλήφατε; καρτε-
29 ρίαν οὐκ εἰλήφατε; καὶ τί ἔτι μοι μέλει μεγαλοψύχῳ
ὄντι τῶν ἀποβῆναι δυναμένων; τί μ' ἐκστήσει ἢ τα-
ράξει ἢ τί ὀδυνηρὸν φανεῖται; οὐ χρήσομαι τῇ δυνάμει
πρὸς ἃ εἴληφα αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀποβαίνουσι πεν-
θήσω καὶ στενάξω;

30 ‘Ναί· ἀλλ' αἱ μύξαι μου ῥέουσι.’ τίνος οὖν ἕνεκα
χεῖρας ἔχεις, ἀνδράποδον; οὐχ ἵνα καὶ ἀπομύσσῃς
31 σεαυτόν; — Τοῦτο οὖν εὔλογον μύξας γίνεσθαι ἐν τῷ
κόσμῳ; — Καὶ πόσῳ κρεῖττον ἀπομύξασθαί σε ἢ
32 ἐγκαλεῖν; ἢ τί οἴει ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἂν ἀπέβη, εἰ μὴ
λέων τοιοῦτος ἐγένετο καὶ ὕδρα καὶ ἔλαφος καὶ σῦς
καὶ ἄδικοί τινες ἄνθρωποι καὶ θηριώδεις, οὓς ἐκεῖνος
33 ἐξήλαυνεν καὶ ἐκάθαιρεν; καὶ τί ἂν ἐποίει μηδενὸς
τοιούτου γεγονότος; ἢ δῆλον ὅτι ἐντετυλιγμένος ἂν
ἐκάθευδεν; οὐκοῦν πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἐγένετο Ἡρα-
κλῆς ἐν τρυφῇ τοιαύτῃ καὶ ἡσυχίᾳ νυστάζων ὅλον τὸν
34 βίον· εἰ δ' ἄρα καὶ ἐγένετο, τί ὄφελος αὐτοῦ; τίς δὲ
χρῆσις τῶν βραχιόνων τῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἄλλης
ἀλκῆς καὶ καρτερίας καὶ γενναιότητος, εἰ μὴ τοιαῦταί
τινες αὐτὸν περιστάσεις καὶ ὗλαι διέσεισαν καὶ ἐγύ-
35 μνασαν; τί οὖν; αὐτῷ ταῦτά γ' ἔδει κατασκευάζειν καὶ
ζητεῖν ποθεν λέοντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν
36 αὐτοῦ καὶ σῦν καὶ ὕδραν; μωρία τοῦτο καὶ μανία.

12—15 Stob.: *καὶ* (pro *ἢ*) *τί — ἐκάθαιρεν.*

---

1 *μεγαλοψυχίαν* — (2) *ἀνδρ. οὐκ εἰλήφατε om. S, add. m. pr. in marg.* ‖ 4 *ἐκσείσει s* ‖ 12 *ἢ*] *καὶ Stob.* ‖ *ἀπέβη* ⟨*τοιοῦτος*⟩ *Stob.* ‖ 13 *τοιοῦτος*] *οὗτος Stob.* ‖ 14 *θεριώδεις Stob. cod. Vind. ut vid.* ‖ 15 *ἐποίει* S_c: **ποίει S* ‖ 23 *αὐτῶι S: corr. s* ‖ *αὐτὸν ταὐτὰ (vel τὰ τοιαῦτα) Schw.* ‖ *γ' ἔδει Coraes: γε δεῖ S*

γενόμενα δὲ καὶ εὑρεθέντα εὔχρηστα ἦν πρὸς τὸ δεῖξαι
καὶ γυμνάσαι τὸν Ἡρακλέα.
Ἄγε οὖν καὶ σὺ τούτων αἰσθόμενος ἀπόβλεψον εἰς 37
τὰς δυνάμεις ἃς ἔχεις καὶ ἀπιδὼν εἰπὲ 'φέρε νῦν, ὦ
Ζεῦ, ἣν θέλεις περίστασιν· ἔχω γὰρ παρασκευὴν ἐκ
σοῦ μοι δεδομένην καὶ ἀφορμὰς πρὸς τὸ κοσμῆσαι
διὰ τῶν ἀποβαινόντων ἐμαυτόν.' οὔ· ἀλλὰ κάθησθε 38
τὰ μὲν μὴ συμβῇ τρέμοντες, ⟨περὶ⟩ δὲ τῶν συμβαι-
νόντων ὀδυρόμενοι καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες· εἶτα 39
τοῖς θεοῖς ἐγκαλεῖτε. τί γάρ ἐστιν ἄλλο ἀκόλουθον
τῇ τοιαύτῃ ἀγεννείᾳ ἢ καὶ ἀσέβεια; καίτοι ὅ γε θεὸς 40
οὐ μόνον ἔδωκεν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ταύτας, καθ' ἃς
οἴσομεν πᾶν τὸ ἀποβαῖνον μὴ ταπεινούμενοι μηδὲ
συγκλώμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὃ ἦν ἀγαθοῦ βασιλέως
καὶ ταῖς ἀληθείαις πατρός, ἀκώλυτον τοῦτο ἔδωκεν,
ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον ⟨καὶ⟩ ὅλον αὐτὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐποίησεν οὐδ' αὑτῷ τινα πρὸς τοῦτο ἰσχὺν ἀπο-
λιπών, ὥστε κωλῦσαι ἢ ἐμποδίσαι. ταῦτα ἔχοντες 41
ἐλεύθερα καὶ ὑμέτερα μὴ χρῆσθε αὐτοῖς οὐδ' αἰσθά-
νεσθε τίνα εἰλήφατε καὶ παρὰ τίνος, ἀλλὰ κάθησθε 42
πενθοῦντες καὶ στένοντες οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα
ἀποτετυφλωμένοι μηδ' ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην,
οἱ δ' ὑπ' ἀγεννείας εἰς μέμψεις καὶ [τὰ] ἐγκλήματα

3,4 Stob.: καὶ σὺ — τὰς δυνάμεις.
6—17 Stob.: καὶ ἀφορμὰς — ἐποίησεν.

3 αἰσθανόμενος βλέψον *Stob.* ‖ 5 ἣν *S (an ἦν?): corr. s* ‖ θέλῃς *S*a ‖ 6 πρὸς — (7) ἐμαυτόν] δι' ὧν κοσμήσεις σαυτόν *Stob.* 8 ⟨περὶ⟩ *addidi ex Stob.* ‖ δὲ τῶν *Stob.*: τῶν δὲ *S* ‖ 9 καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες *om. Stob.* ‖ 14 ὑπ' αὐτοῦ *om. Stob.* ‖ 16 ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον *om. Stob.* ‖ καὶ *om. S: add. Stob.* ‖ 19 μὴ] οὐ *s* ‖ 23 τὰ *del. s; fortasse legendum* τε καὶ

43 τῷ θεῷ ἐκτρεπόμενοι. καίτοι πρὸς μεγαλοψυχίαν μὲν
καὶ ἀνδρείαν ἐγὼ σοὶ δείξω ὅτι ἀφορμὰς καὶ παρα-
σκευὴν ἔχεις, πρὸς δὲ τὸ μέμφεσθαι καὶ ἐγκαλεῖν ποίας
ἀφορμὰς ἔχεις σὺ δ' ἐμοὶ δείκνυε.

ζʹ. Περὶ τῆς χρείας τῶν μεταπιπτόντων καὶ ὑποθετικῶν καὶ τῶν ὁμοίων.

1 Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς, ἔτι
δὲ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς
τοιούτους λόγους πραγματεία λανθάνει τοὺς πολλοὺς
2 περὶ καθήκοντος οὖσα. ζητοῦμεν γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης
πῶς ἂν εὕροι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν διέξοδον καὶ
3 ἀναστροφὴν τὴν [ἐν] αὐτῇ καθήκουσαν. οὐκοῦν ἢ
τοῦτο λεγέτωσαν, ὅτι οὐ συγκαθήσει εἰς ἐρώτησιν καὶ
ἀπόκρισιν ὁ σπουδαῖος ἢ ὅτι συγκαθεὶς οὐκ ἐπιμελή-
σεται τοῦ μὴ εἰκῇ μηδ' ὡς ἔτυχεν ἐν ἐρωτήσει καὶ
4 ἀποκρίσει ἀναστρέφεσθαι, ἢ τούτων μηδέτερον προσ-
δεχομένοις· ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν, ὅτι ἐπίσκεψίν τινα
ποιητέον τῶν τόπων τούτων, περὶ οὓς μάλιστα στρέφεται
5 ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις. τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν λόγῳ;
τἀληθῆ τιθέναι, τὰ ψευδῆ αἴρειν, ⟨πρὸς⟩ τὰ ἄδηλα
6 ἐπέχειν. ἆρ' οὖν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον μαθεῖν; — Ἀρκεῖ,
φησίν. — Οὐκοῦν καὶ τῷ βουλομένῳ ἐν χρήσει νομίσ-
ματος μὴ διαπίπτειν ἀρκεῖ τοῦτο ἀκοῦσαι, διὰ τί τὰς

---

2 παρασκευὴν *S* (παρα *in ras. octo litt.* S_a) ‖ 4 σὺ δέ μοι *S*, δὲ *del. Upt.* ‖ 11 εὑροοῖ *S: corr. Meibomius* ‖ 12 ἐν *delevi* ‖ 13 συγκαθί*σει *S* (ι *ex* η *corr.*) ‖ 16 ἢ *scripsi:* μὴ *S* ‖ τούτων ⟨δὲ⟩ S_b ‖ 20 αἵρειν *s* ἐρεῖν *S* ‖ ⟨πρὸς⟩ *add. Meibomius*

μὲν δοκίμους δραχμὰς παραδέχῃ, τὰς δ' ἀδοκίμους ἀπο-
δοκιμάζεις; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Τί οὖν δεῖ τούτῳ 7
προσλαβεῖν; τί γὰρ ἄλλο ἢ δύναμιν δοκιμαστικήν τε
καὶ διακριτικὴν τῶν δοκίμων τε καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν;
οὐκοῦν καὶ ἐπὶ λόγου οὐκ ἀρκεῖ τὸ λεχθέν, ἀλλ' ἀ- 8
νάγκη δοκιμαστικὸν γενέσθαι καὶ διακριτικὸν τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ ἀδήλου; — Ἀνάγκη.
— Ἐπὶ τούτοις τί παραγγέλλεται ἐν λόγῳ; τὸ ἀκό- 9
λουθον τοῖς δοθεῖσιν ὑπὸ σοῦ καλῶς παραδέχου. ἄγε 10
ἀρκεῖ οὖν κἀνταῦθα γνῶναι τοῦτο; οὐκ ἀρκεῖ, δεῖ δὲ
μαθεῖν πῶς τί τισιν ἀκόλουθον γίνεται καὶ ποτὲ μὲν
ἓν ἑνὶ ἀκολουθεῖ, ποτὲ δὲ πλείοσι κοινῇ. μή ποτε οὖν 11
καὶ τοῦτο ἀνάγκη προσλαβεῖν τὸν μέλλοντα ἐν λόγῳ
συνετῶς ἀναστραφήσεσθαι καὶ αὐτόν τε ἀποδείξειν
ἕκαστα ἀποδεικνύοντα καὶ τοῖς ἀποδεικνύουσι παρακο-
λουθήσειν μηδ' ὑπὸ τῶν σοφιζομένων διαπλανηθήσεσθαι
ὡς ἀποδεικνυόντων; οὐκοῦν ἐλήλυθεν ἡμῖν περὶ τῶν 12
συναγόντων λόγων καὶ τρόπων πραγματεία καὶ γυ-
μνασία καὶ ἀναγκαία πέφηνεν.

Ἀλλὰ δή ἐστιν ἐφ' ὧν δεδώκαμεν ὑγιῶς τὰ λήμ- 13
ματα καὶ συμβαίνει τουτὶ ἐξ αὐτῶν· ψεῦδος δὲ ὂν
οὐδὲν ἧττον συμβαίνει. τί οὖν μοι καθήκει ποιεῖν; 14
προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ λέγειν 15
ὅτι 'οὐχ ὑγιῶς παρεχώρησα τὰ ὡμολογημένα'; καὶ μὴν
οὐδὲ τοῦτο δίδοται. ἀλλ' ὅτι οὐ συμβαίνει διὰ τῶν
παρακεχωρημένων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίδοται. τί οὖν 16
ἐπὶ τούτων ποιητέον; ἢ μή ποτε ὡς οὐκ ἀρκεῖ τὸ

---

1 παραδέχῃ (ου supra) et 2 ἀποδοκιμάζεις S, quibus correcturis probatis 26, 23 διότι s ‖ 4 διακριτικὴν s: ἀρτικήν S ‖ 7 ψεύδους S: corr. S_d ‖ 15 ἀποδεικνύοντα scripsi: ἀποδόντα S (sed όντα in ras. a S_d); ἀποδιδόντα Upt. e cod.

δανείσασθαι πρὸς τὸ ἔτι ὀφείλειν, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι
καὶ τὸ ἐπιμένειν ἐπὶ τοῦ δανείου καὶ μὴ διαλελύσθαι
αὐτό, οὕτως οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ δεῖν παραχωρεῖν τὸ
ἐπιφερόμενον, τὸ δεδωκέναι τὰ λήμματα, δεῖ δ' ἐπι-
17 μένειν ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως αὐτῶν. καὶ δὴ μενόν-
των μὲν αὐτῶν εἰς τέλος ὁποῖα παρεχωρήθη πᾶσα
ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ἐπιμένειν καὶ τὸ
18, 19 ἀκόλουθον αὐτοῖς προσδέχεσθαι ..... οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἔτι
οὐδὲ καθ' ἡμᾶς συμβαίνει τοῦτο τὸ ἐπιφερόμενον,
ἐπειδὴ τῆς συγχωρήσεως τῶν λημμάτων ἀπέστημεν.
20 δεῖ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν λημμάτων ἱστορῆσαι καὶ
τὴν τοιαύτην μεταβολήν τε καὶ μετάπτωσιν αὐτῶν,
καθ' ἣν ἐν αὐτῇ τῇ ἐρωτήσει ἢ τῇ ἀποκρίσει ἢ τῷ
συλλελογίσθαι ἤ τινι ἄλλῳ τοιούτῳ λαμβάνοντα τὰς
μεταπτώσεις ἀφορμὴν παρέχει τοῖς ἀνοήτοις τοῦ τα-
21 ράσσεσθαι μὴ βλέπουσι τὸ ἀκόλουθον. τίνος ἕνεκα;
ἵν' ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ μὴ παρὰ τὸ καθῆκον μηδ' εἰκῇ
μηδὲ συγκεχυμένως ἀναστρεφώμεθα.

22 Καὶ τὸ αὐτὸ ἐπί τε τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν ὑπο-
θετικῶν λόγων. ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ὅτ' αἰτῆσαί τινα
23 ὑπόθεσιν ὥσπερ ἐπιβάθραν τῷ ἑξῆς λόγῳ. πᾶσαν
οὖν τὴν δοθεῖσαν παραχωρητέον ἢ οὐ πᾶσαν; καὶ εἰ
24 οὐ πᾶσαν, τίνα; [περὶ τίνος ἡ σκέψις; περὶ καθήκοντος.]
παραχωρήσαντι δὲ μενετέον εἰσάπαν ἐπὶ τῆς τηρήσεως,
ἢ ἔστιν ὅτε ἀποστατέον, τὰ δ' ἀκόλουθα προσδεκτέον

---

6 τέλος S_a: *έλος S ‖ 8 *post* προσδέχεσθαι *suppl. Upt. 'e cod.' haec*: μὴ μενόντων δὲ αὐτῶν ὁποῖα παρεχωρήθη, καὶ ἡμᾶς πᾶσα ἀνάγκη τῆς παραχωρήσεως ἀφίστασθαι καὶ τοῦ τὸ ἀνακόλουθον τοῖς αὐτοῖς (αὐτῶν *Schw.*) λόγοις προσδέχεσθαι; *ego lacunam indicavi* ‖ *malim* ⟨ἐφ'⟩ ἡμῖν ‖ 10 *malim* παραχωρήσεως ‖ 15 μεταπτώσεις S (ει *ex* ι S_a) ‖ 20 ὅτε S_b ‖ 22 εἰ *a* S_a *corr.* ‖ 23 περὶ τίνος — καθήκοντος *del. Wolf*

καὶ τὰ μαχόμενα οὐ προσδεκτέον; — Ναί. — Ἀλλὰ 25
λέγει τις ὅτι ‘ποιήσω σε δυνατοῦ δεξάμενον ὑπόθεσιν
ἐπ’ ἀδύνατον ἀπαχθῆναι.’ πρὸς τοῦτον οὐ συγκαθήσει
⟨ὁ⟩ φρόνιμος, ἀλλὰ φεύξεται ἐξέτασιν καὶ κοινολογίαν;
καὶ τίς ἔτι ἄλλος ἐστὶ λόγῳ χρηστικὸς καὶ δεινὸς ἐρω- 26
τήσει καὶ ἀποκρίσει καὶ νὴ Δία ἀνεξαπάτητός τε καὶ
ἀσόφιστος; ἀλλὰ συγκαθήσει μέν, οὐκ ἐπιστραφήσεται 27
δὲ τοῦ μὴ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἀναστρέφεσθαι ἐν λόγῳ;
καὶ πῶς ἔτι ἔσται τοιοῦτος οἷον αὐτὸν ἐπινοοῦμεν;
ἀλλ’ ἄνευ τινὸς τοιαύτης γυμνασίας καὶ παρασκευῆς 28
φυλάττειν οἷός τ’ ἐστὶ τὸ ἑξῆς; τοῦτο δεικνύτωσαν 29
καὶ παρέλκει τὰ θεωρήματα ταῦτα πάντα, ἄτοπα ἦν
καὶ ἀνακόλουθα τῇ προλήψει τοῦ σπουδαίου.

Τί ἔτι ἀργοὶ καὶ ῥᾴθυμοι καὶ νωθροί ἐσμεν καὶ 30
προφάσεις ζητοῦμεν, καθ’ ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ’
ἀγρυπνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν λόγον; — Ἂν 31
οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μή τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα;
— Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατὴρ ἦν, ἵν’ αὐτὸν
ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐποίησας; ὃ μόνον ἦν κατὰ τὸν
τόπον ἁμάρτημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ἐπεί τοι τοῦτ’ 32
αὐτὸ καὶ ἐγὼ Ῥούφῳ εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ
παραλειπόμενον ἓν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον.
‘οὐ γὰρ οἶμαι’, φημί, ‘τὸ Καπιτώλιον κατέκαυσα’, ὁ

---

3 *συγκαθί*σει S (ί* ex ή, item v. 7)* ‖ 4 *ὁ, quod in S iam non legitur, fortasse in correctura quadam a* S_d *in praeced. syllaba facta periit* ‖ 8 *εἰκῆι S, et in marg. m. pr. καὶ φιλόσοφος; quae verba, si Arriani sunt, aut v. 4 post φρόνιμος aut v. 7 post ἀσόφιστος inserenda sunt; καὶ ἀφιλοσόφως Wolf* ‖ 16 *αὐτὸν S: corr. Schw.* ‖ 20 *ἐπεὶ S (εί corr. a* S_d*)* ‖ 21 *ἐπιτιμῶν*τί S* ‖ 22 *συλλο*γισμῶι S (fuit συλλωγ.)* ‖ 23 *οὐ γὰρ οἶμαι scripsi: οὐχ οἷον μὲν S; οὐχ οἱονεὶ Elter* ‖ *κατέκαυσα scripsi: κατεσκεύασα S, κατέσκαψα s* ‖ *μὴ γάρ, ἔφην, τὸ Κ. ἐνέπρησα; unus s*

οὐδὲν οὖν διαφέρει αὕτη ἡ φαντασία ἐκείνης; ʽοὐδέν.ʼ
7 *ἔτι τούτῳ διαλέγομαι; καὶ ποῖον αὐτῷ πῦρ ἢ ποῖον*
σίδηρον προσαγάγω, ἵν᾽ αἴσθηται ὅτι νενέκρωται;
αἰσθανόμενος οὐ προσποιεῖται· ἔτι χείρων ἐστὶ τοῦ
8 *νεκροῦ. μάχην οὗτος οὐ συνορᾷ· κακῶς ἔχει. συν-*
ορῶν οὗτος οὐ κινεῖται οὐδὲ προκόπτει· ἔτι ἀθλιώτερον
9 *ἔχει. ἐκτέτμηται τὸ αἰδῆμον αὐτοῦ καὶ ἐντρεπτικὸν*
καὶ τὸ λογικὸν οὐκ ἀποτέτμηται, ἀλλ᾽ ἀποτεθηρίωται.
10 *ταύτην ἐγὼ δύναμιν εἴπω; μὴ γένοιτο, εἰ μὴ καὶ τὴν*
τῶν κιναίδων, καθ᾽ ἣν πᾶν τὸ ἐπελθὸν ἐν μέσῳ καὶ
ποιοῦσι καὶ λέγουσιν.

ϛʹ. *Περὶ προνοίας.*

1 *Ἀφ᾽ ἑκάστου τῶν ἐν τῷ κόσ⟨μῳ γιγνο⟩μένων ῥᾴ-*
διόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἂν δύ⟨ο ἔχῃ
τις⟩ ταῦτα ἐν ἑαυτῷ, δύναμίν τε συνορατικὴν τῶν
2 *γεγονότων ἑκάστῳ καὶ τὸ εὐχάριστον. εἰ δὲ μή, ὁ*
μὲν οὐκ ὄψεται τὴν εὐχρηστίαν τῶν γεγονότων, ὁ
3 *δ᾽ οὐκ εὐχαριστήσει ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδ᾽ ἂν ⟨ἴδῃ⟩. χρώ-*
ματα ὁ θεὸς εἰ πεποιήκει ⟨καὶ καθόλου πάντα ⟪τὰ⟫
ὁρατά⟩, δύναμιν δὲ θεατικὴν αὐτῶν μὴ πεποιήκει, τί
4 *ἂν ἦν ὄφελος; — Οὐδ᾽ ὁτιοῦν. — Ἀλλ᾽ ἀνάπαλιν εἰ*

---

13 ss. 1—11 leguntur in Stob. ecl. I, 1, 33: *Ἀρριανοῦ Ἐπι-κτητείου* (sic Meineke; *-ίου* codd.) *ἐκ τῶν περὶ προνοίας.*

---

2 διαλέγωμαι Coraes ‖ 11 *λέγουσι S: corr. s* ‖ 13,14 *cf. quae ad pag. 19 v. 5, 6 adn.* ‖ 14 *ἐὰν Stob.* ‖ *τις ἔχῃ* S_b *et inde s* ‖ 17 *ἀχρηστίαν Stob. P* ‖ 18 *ἴδῃ Meineke: εἰδῇ Stob., om. S* ‖ 19 *εἰ Stob.: ⁑ S, om. vel ante χρώματα ins. s* ‖ *⟨καὶ — ὁρατὰ⟩ add. Stob.: om. S, ⟪τὰ⟫ ins. Schw.* ‖ *ἀλλ᾽] οὐδὲ Stob.*

*τὴν μὲν δύναμιν πεποιήκει, τὰ ὄντα δὲ μὴ τοιαῦτα
οἷα ὑποπίπτειν τῇ δυνάμει τῇ ὁρατικῇ, καὶ οὕτως τί
ὄφελος; — Οὐδ' ὁτιοῦν. — Τί δ', εἰ καὶ ἀμφότερα* 5
*ταῦτα πεποιήκει, φῶς δὲ μὴ πεποιήκει; — Οὐδ' οὕτως
τι ὄφελος. — Τίς οὖν ὁ ἁρμόσας τοῦτο πρὸς ἐκεῖνο* 6
*κἀκεῖνο πρὸς τοῦτο; τίς δ' ὁ ἁρμόσας τὴν μάχαιραν
πρὸς τὸ κολεὸν καὶ τὸ κολεὸν πρὸς τὴν μάχαιραν;
οὐδείς; καὶ μὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν ἐπι-* 7
*τετελεσμένων ἀποφαίνεσθαι εἰώθαμεν, ὅτι τεχνίτου
τινὸς πάντως τὸ ἔργον, οὐχὶ δ' εἰκῇ κατεσκευασμένον.
ἆρ' οὖν τούτων μὲν ἕκαστον ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην,* 8
τὰ δ' ὁρατὰ καὶ ὅρασις καὶ φῶς οὐκ ἐμφαίνει; τὸ δ' ἄρ- 9
*ρεν καὶ τὸ θῆλυ καὶ ἡ προθυμία ⟨ἡ⟩ πρὸς τὴν συν-
ουσίαν ἑκατέρου καὶ ⟨ἡ⟩ δύναμις ἡ χρηστικὴ τοῖς
μορίοις τοῖς κατεσκευασμένοις οὐδὲ ταῦτα ἐμφαίνει
τὸν τεχνίτην; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ⟨οὕτω⟩· ἡ δὲ τοιαύτη* 10
*τῆς διανοίας κατασκευή, καθ' ἣν οὐχ ἁπλῶς ὑπο-
πίπτοντες τοῖς αἰσθητοῖς τυπούμεθα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ
καὶ ἐκλαμβάνομέν τι καὶ ἀφαιροῦμεν καὶ προστίθεμεν
καὶ συντίθεμεν τάδε τινὰ δι' αὐτῶν καὶ νὴ Δία μετα-
βαίνομεν ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλα τινὰ ⟨οὐχ⟩ οὕτω πως*

---

3 *Οὐδ' ὁτιοῦν*] *οὐδέν Stob.* ‖ *post ὁτιοῦν in S erasae sunt septem litterae usque ad finem versus, deinde integer versus, denique rursus undecim litterae versus insequentis* ‖ *τί γ' Stob. F* ‖ 4 *φῶς — πεποιήκει om. Stob.* ‖ 7 *τὸν bis Stob.* ‖ 9 *ὅτι*] *ὃ Stob.* (*corr. P m²*) ‖ 12 *ὁράσεις S: corr. Schw. ex Stob.* ‖ 13 *ἡ ante προθ. om. Stob. P* ‖ *⟨ἡ⟩ ante πρὸς om. S: add. Stob.* ‖ 14 *⟨ἡ⟩ δύναμις Meineke* ‖ 16 *οὕτω Stob.: om. S; οὔπω Meineke* ‖ 17 *ἐπιπίπτοντες S, Stob.: corr. Meineke* ‖ 19 *προστιθέαμεν Stob., in quo καὶ συντίθεμεν om.* ‖ 20 *τάδε ⟨καὶ τάδε⟩ Meineke, πάλιν Wachsmuth* ‖ 21 *ἀπ'*] *ἐπ' Stob.* (*ἀπ' P m²*) ‖ *τ⟨ιν⟩ὰ ⟨οὐχ⟩ scripsi: τὰ S, om. Stob.; de ἄλλ' ἄττα cogitaverat Wachsmuth, ἄλλα τούτοις πως Schw., ἄλλα οὐδαμῶς Upton* ‖ *οὕτως Stob. F*

παρακείμενα, οὐδὲ ταῦτα ἱκανὰ κινῆσαί τινας καὶ δια-
11 τρέψαι πρὸς τὸ ⟨μὴ⟩ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; ἢ ἐξ-
ηγησάσθωσαν ἡμῖν τί τὸ ποιοῦν ἐστιν ἕκαστον τούτων
ἢ πῶς οἷόν τε τὰ οὕτω θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἰκῇ
καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου γίνεσθαι.

12 Τί οὖν; ἐφ' ἡμῶν μόνων γίνεται ταῦτα; πολλὰ
μὲν ἐπὶ μόνων, ὧν ἐξαιρέτως χρείαν εἶχε τὸ λογικὸν
ζῷον, πολλὰ δὲ κοινὰ εὑρήσεις ἡμῖν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα.
13 ἆρ' οὖν καὶ παρακολουθεῖ τοῖς γινομένοις ἐκεῖνα;
ἄλλο γάρ ἐστι χρῆσις καὶ ἄλλο παρακολούθησις. ἐκεί-
νων χρείαν εἶχεν ὁ θεὸς χρωμένων ταῖς φαντασίαις,
14 ἡμῶν δὲ παρακολουθούντων τῇ χρήσει. διὰ τοῦτο
ἐκείνοις μὲν ἀρκεῖ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν καὶ τὸ ἀνα-
παύεσθαι καὶ ὀχεύειν καὶ τἆλλ' ὅσα ἐπιτελεῖ τῶν ἀλό-
γων ἕκαστον, ἡμῖν δ', οἷς καὶ τὴν παρακολουθητικὴν
15 δύναμιν ἔδωκεν, οὐκέτι ταῦτ' ἀπαρκεῖ, ἀλλ' ἂν μὴ
κατὰ τρόπον καὶ τεταγμένως καὶ ἀκολούθως τῇ ἑκά-
στου φύσει καὶ κατασκευῇ πράττωμεν, οὐκέτι τοῦ
16 τέλους τευξόμεθα τοῦ ἑαυτῶν. ὧν γὰρ αἱ κατασκευαὶ
17 διάφοροι, τούτων καὶ τὰ ἔργα καὶ τὰ τέλη. οὗ τοίνυν
ἡ κατασκευὴ μόνον χρηστική, τούτῳ χρῆσθαι ὁπωσοῦν
ἀπαρκεῖ· οὗ δὲ καὶ παρακολουθητικὴ τῇ χρήσει, τούτῳ
τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ προσῇ οὐδέποτε τεύξεται τοῦ
18 τέλους. τί οὖν; ἐκείνων ἕκαστον κατασκευάζει τὸ μὲν
ὥστ' ἐσθίεσθαι, τὸ δ' ὥστε ὑπηρετεῖν εἰς γεωργίαν,
τὸ δ' ὥστε τυρὸν φέρειν, τὸ δ' ἄλλο ἐπ' ἄλλῃ χρείᾳ
παραπλησίῳ, πρὸς ἃ τίς χρεία τοῦ παρακολουθεῖν ταῖς

---

2 ⟨μὴ⟩ *om.* S: *add.* S_c *Stob.* ‖ ἀπολείπειν *Stob.* ‖ 3 τούτων ἕκαστον *Stob.* ‖ 4 πῶς οἴονται τὰ οὕτως *Stob.* ‖ 5 τοῦ αὐτομάτου *Stob.* ‖ γίγνεσθαι *Stob.* ‖ 14 τῶν *del.* s ‖ ἀλόγων *scripsi:* αὐτῶν S

φαντασίαις καὶ ταύτας διακρίνειν δύνασθαι; τὸν δ' ἄν- 19
θρωπον θεατὴν εἰσήγαγεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἔργων
τῶν αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον θεατήν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν
αὐτῶν. διὰ τοῦτο αἰσχρόν ἐστιν τῷ ἀνθρώπῳ ἄρχε- 20
σθαι καὶ καταλήγειν ὅπου καὶ τὰ ἄλογα, ἀλλὰ μᾶλλον
ἔνθεν μὲν ἄρχεσθαι, καταλήγειν δ' ἐφ' ὃ κατέληξεν
ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡ φύσις. κατέληξεν δ' ἐπὶ θεωρίαν καὶ 21
παρακολούθησιν καὶ σύμφωνον διεξαγωγὴν τῇ φύσει.
ὁρᾶτε οὖν, μὴ ἀθέατοι τούτων ἀποθάνητε. 22
Ἀλλ' εἰς Ὀλυμπίαν μὲν ἀποδημεῖτε, ἵν' ἴδητε τὸ 23
ἔργον τοῦ Φειδίου, καὶ ἀτύχημα ἕκαστος ὑμῶν οἴεται
τὸ ἀνιστόρητος τούτων ἀποθανεῖν· ὅπου δ' οὐδ' ἀπο- 24
δημῆσαι χρεία ἐστίν, ἀλλ' ἔστιν ἤδη καὶ πάρεστιν
τοῖς ἔργοις, ταῦτα δὲ θεάσασθαι καὶ κατανοῆσαι οὐκ
ἐπιθυμήσετε; οὐκ αἰσθήσεσθε τοίνυν, οὔτε τίνες ἐστὲ 25
οὔτ' ἐπὶ τί γεγόνατε οὔτε [ἐπὶ] τί τοῦτό ἐστιν, ἐφ'
οὗ τὴν θέαν παρείληφθε; — Ἀλλὰ] γίγνεταί τινα 26
ἀηδῆ καὶ χαλεπὰ ἐν τῷ βίῳ. — Ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ
γίγνεται; οὐ καυματίζεσθε; οὐ στενοχωρεῖσθε; οὐ κακῶς
λούεσθε; οὐ καταβρέχεσθε, ὅταν βρέχῃ; θορύβου δὲ
καὶ βοῆς καὶ τῶν ἄλλων χαλεπῶν οὐκ ἀπολαύετε; ἀλλ' 27
οἶμαι ὅτι ταῦτα πάντα ἀντιτιθέντες πρὸς τὸ ἀξιόλογον
τῆς θέας φέρετε καὶ ἀνέχεσθε. ἄγε δυνάμεις δ' οὐκ 28

---

17 sqq. inde a s. 26 singulae sententiae excerptae sunt in Stobaei flor. 108, 80: Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου (cod. Vind. —ίου) ἐκ τοῦ περὶ προνοίας. 17,18 ἀλλὰ — βίῳ.

23 sqq. cf. Ench. 10: Ἐφ' ἑκάστου τῶν προσπιπτόντων μέμνησο - - - ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.

---

6 ἀρκεῖσθαι *S: corr. s* ‖ 10 ἴδητε *Schw.:* εἰδῆτε *S* ‖ 14 θεάσασθε *S: corr. Sa* ‖ 16 ἐπὶ *del. Upt. e cod.,* ἔτι *ed. Trinc.* ‖ 17 παρειλῆφθαι *S: corr. Sa* ‖ ἐφ' ὃ τὴν θέαν παρειλήφατε *s*

εἰλήφατε, καθ' ἃς οἴσετε πᾶν τὸ συμβαῖνον; μεγαλο-
ψυχίαν οὐκ εἰλήφατε; ἀνδρείαν οὐκ εἰλήφατε; καρτε-
29 ρίαν οὐκ εἰλήφατε; καὶ τί ἔτι μοι μέλει μεγαλοψύχῳ
ὄντι τῶν ἀποβῆναι δυναμένων; τί μ' ἐκστήσει ἢ τα-
ράξει ἢ τί ὀδυνηρὸν φανεῖται; οὐ χρήσομαι τῇ δυνάμει
πρὸς ἃ εἴληφα αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀποβαίνουσι πεν-
θήσω καὶ στενάξω;
30 'Ναί· ἀλλ' αἱ μύξαι μου ῥέουσι.' τίνος οὖν ἕνεκα
χεῖρας ἔχεις, ἀνδράποδον; οὐχ ἵνα καὶ ἀπομύσσῃς
31 σεαυτόν; — Τοῦτο οὖν εὔλογον μύξας γίνεσθαι ἐν τῷ
κόσμῳ; — Καὶ πόσῳ κρεῖττον ἀπομύξασθαί σε ἢ
32 ἐγκαλεῖν; ἢ τί οἴει ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἂν ἀπέβη, εἰ μὴ
λέων τοιοῦτος ἐγένετο καὶ ὕδρα καὶ ἔλαφος καὶ σῦς
καὶ ἄδικοί τινες ἄνθρωποι καὶ θηριώδεις, οὓς ἐκεῖνος
33 ἐξήλαυνεν καὶ ἐκάθαιρεν; καὶ τί ἂν ἐποίει μηδενὸς
τοιούτου γεγονότος; ἢ δῆλον ὅτι ἐντετυλιγμένος ἂν
ἐκάθευδεν; οὐκοῦν πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἐγένετο Ἡρα-
κλῆς ἐν τρυφῇ τοιαύτῃ καὶ ἡσυχίᾳ νυστάζων ὅλον τὸν
34 βίον· εἰ δ' ἄρα καὶ ἐγένετο, τί ὄφελος αὐτοῦ; τίς δὲ
χρῆσις τῶν βραχιόνων τῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἄλλης
ἀλκῆς καὶ καρτερίας καὶ γενναιότητος, εἰ μὴ τοιαῦταί
τινες αὐτὸν περιστάσεις καὶ ὗλαι διέσεισαν καὶ ἐγύ-
35 μνασαν; τί οὖν; αὐτῷ ταῦτά γ' ἔδει κατασκευάζειν καὶ
ζητεῖν ποθεν λέοντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν
36 αὐτοῦ καὶ σῦν καὶ ὕδραν; μωρία τοῦτο καὶ μανία.

12—15 Stob.: καὶ (pro ἢ) τί — ἐκάθαιρεν.

1 μεγαλοψυχίαν — (2) ἀνδρ. οὐκ εἰλήφατε *om. S, add. m. pr. in marg.* ‖ 4 ἐκσείσει *s* ‖ 12 ἢ] καὶ *Stob.* ‖ ἀπέβη ⟨τοιοῦτος⟩ *Stob.* ‖ 13 τοιοῦτος] οὗτος *Stob.* ‖ 14 θεριώδεις *Stob. cod. Vind. ut vid.* ‖ 15 ἐποίει S_c: *ποίει *S* ‖ 23 αὐτῶι *S: corr. s* ‖ αὐτὸν ταὐτὰ (*vel* τὰ τοιαῦτα) *Schw.* ‖ γ' ἔδει *Coraes:* γε δεῖ *S*

γενόμενα δὲ καὶ εὑρεθέντα εὔχρηστα ἦν πρὸς τὸ δεῖξαι
καὶ γυμνάσαι τὸν Ἡρακλέα.
Ἄγε οὖν καὶ σὺ τούτων αἰσθόμενος ἀπόβλεψον εἰς 37
τὰς δυνάμεις ἃς ἔχεις καὶ ἀπιδὼν εἰπὲ 'φέρε νῦν, ὦ
Ζεῦ, ἣν θέλεις περίστασιν· ἔχω γὰρ παρασκευὴν ἐκ
σοῦ μοι δεδομένην καὶ ἀφορμὰς πρὸς τὸ κοσμῆσαι
διὰ τῶν ἀποβαινόντων ἐμαυτόν.' οὔ· ἀλλὰ κάθησθε 38
τὰ μὲν μὴ συμβῇ τρέμοντες, ⟨περὶ⟩ δὲ τῶν συμβαι-
νόντων ὀδυρόμενοι καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες· εἶτα 39
τοῖς θεοῖς ἐγκαλεῖτε. τί γάρ ἐστιν ἄλλο ἀκόλουθον
τῇ τοιαύτῃ ἀγεννείᾳ ἢ καὶ ἀσέβεια; καίτοι ὅ γε θεὸς 40
οὐ μόνον ἔδωκεν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ταύτας, καθ' ἃς
οἴσομεν πᾶν τὸ ἀποβαῖνον μὴ ταπεινούμενοι μηδὲ
συγκλώμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὃ ἦν ἀγαθοῦ βασιλέως
καὶ ταῖς ἀληθείαις πατρός, ἀκώλυτον τοῦτο ἔδωκεν,
ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον ⟨καὶ⟩ ὅλον αὐτὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐποίησεν οὐδ' αὐτῷ τινα πρὸς τοῦτο ἰσχὺν ἀπο-
λιπών, ὥστε κωλῦσαι ἢ ἐμποδίσαι. ταῦτα ἔχοντες 41
ἐλεύθερα καὶ ὑμέτερα μὴ χρῆσθε αὐτοῖς οὐδ' αἰσθά-
νεσθε τίνα εἰλήφατε καὶ παρὰ τίνος, ἀλλὰ κάθησθε 42
πενθοῦντες καὶ στένοντες οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα
ἀποτετυφλωμένοι μηδ' ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην,
οἱ δ' ὑπ' ἀγεννείας εἰς μέμψεις καὶ [τὰ] ἐγκλήματα

3,4 Stob.: καὶ σὺ — τὰς δυνάμεις.
6—17 Stob.: καὶ ἀφορμὰς — ἐποίησεν.

3 *αἰσθανόμενος βλέψον Stob.* ‖ 5 *ἦν S (an ἣν?): corr. s* ‖ *θέλῃς Sa* ‖ 6 *πρὸς* — (7) *ἐμαυτόν*] *δι' ὧν κοσμήσεις σαυτόν Stob.* 8 ⟨*περὶ*⟩ *addidi ex Stob.* ‖ *δὲ τῶν Stob.: τῶν δὲ S* ‖ 9 *καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες om. Stob.* ‖ 14 *ὑπ' αὐτοῦ om. Stob.* ‖ 16 *ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον om. Stob.* ‖ *καὶ om. S: add. Stob.* ‖ 19 *μὴ*] *οὐ s* ‖ 23 *τὰ del. s; fortasse legendum τε καὶ*

43 *τῷ θεῷ ἐκτρεπόμενοι. καίτοι πρὸς μεγαλοψυχίαν μὲν*
καὶ ἀνδρείαν ἐγὼ σοὶ δείξω ὅτι ἀφορμὰς καὶ παρα-
σκευὴν ἔχεις, πρὸς δὲ τὸ μέμφεσθαι καὶ ἐγκαλεῖν ποίας
ἀφορμὰς ἔχεις σὺ δ' ἐμοὶ δείκνυε.

ζ'. *Περὶ τῆς χρείας τῶν μεταπιπτόντων καὶ ὑποθετικῶν καὶ τῶν ὁμοίων.*

1 *Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς, ἔτι*
δὲ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς
τοιούτους λόγους πραγματεία λανθάνει τοὺς πολλοὺς
2 *περὶ καθήκοντος οὖσα. ζητοῦμεν γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης*
πῶς ἂν εὕροι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν διέξοδον καὶ
3 *ἀναστροφὴν τὴν [ἐν] αὐτῇ καθήκουσαν. οὐκοῦν ἢ*
τοῦτο λεγέτωσαν, ὅτι οὐ συγκαθήσει εἰς ἐρώτησιν καὶ
ἀπόκρισιν ὁ σπουδαῖος ἢ ὅτι συγκαθεὶς οὐκ ἐπιμελή-
σεται τοῦ μὴ εἰκῇ μηδ' ὡς ἔτυχεν ἐν ἐρωτήσει καὶ
4 *ἀποκρίσει ἀναστρέφεσθαι, ἢ τούτων μηδέτερον προσ-*
δεχομένοις· ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν, ὅτι ἐπίσκεψίν τινα
ποιητέον τῶν τόπων τούτων, περὶ οὓς μάλιστα στρέφεται
5 *ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις. τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν λόγῳ;*
τἀληθῆ τιθέναι, τὰ ψευδῆ αἴρειν, ⟨πρὸς⟩ τὰ ἄδηλα
6 *ἐπέχειν. ἆρ' οὖν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον μαθεῖν; — Ἀρκεῖ,*
φησίν. — Οὐκοῦν καὶ τῷ βουλομένῳ ἐν χρήσει νομίσ-
ματος μὴ διαπίπτειν ἀρκεῖ τοῦτο ἀκοῦσαι, διὰ τί τὰς

---

2 *παρασκευὴν S (παρα in ras. octo litt. S_a)* ‖ 4 *σὺ δέ μοι S, δὲ del. Upt.* ‖ 11 *εὐροοῖ S: corr. Meibomius* ‖ 12 *ἐν delevi* ‖ 13 *συγκαθί*σει S (ι ex η corr.)* ‖ 16 *ἢ scripsi: μὴ S* ‖ *τούτων ⟨δὲ⟩ S_b* ‖ 20 *αἴρειν s ἐρεῖν S* ‖ *⟨πρὸς⟩ add. Meibomius*

μὲν δοκίμους δραχμὰς παραδέχῃ, τὰς δ' ἀδοκίμους ἀπο-
δοκιμάζεις; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Τί οὖν δεῖ τούτῳ 7
προσλαβεῖν; τί γὰρ ἄλλο ἢ δύναμιν δοκιμαστικήν τε
καὶ διακριτικὴν τῶν δοκίμων τε καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν;
οὐκοῦν καὶ ἐπὶ λόγου οὐκ ἀρκεῖ τὸ λεχθέν, ἀλλ' ἀ- 8
νάγκη δοκιμαστικὸν γενέσθαι καὶ διακριτικὸν τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ ἀδήλου; — Ἀνάγκη.
— Ἐπὶ τούτοις τί παραγγέλλεται ἐν λόγῳ; τὸ ἀκό- 9
λουθον τοῖς δοθεῖσιν ὑπὸ σοῦ καλῶς παραδέχου. ἄγε 10
ἀρκεῖ οὖν κἀνταῦθα γνῶναι τοῦτο; οὐκ ἀρκεῖ, δεῖ δὲ
μαθεῖν πῶς τί τισιν ἀκόλουθον γίνεται καὶ ποτὲ μὲν
ἓν ἑνὶ ἀκολουθεῖ, ποτὲ δὲ πλείοσι κοινῇ. μή ποτε οὖν 11
καὶ τοῦτο ἀνάγκη προσλαβεῖν τὸν μέλλοντα ἐν λόγῳ
συνετῶς ἀναστραφήσεσθαι καὶ αὐτόν τε ἀποδείξειν
ἕκαστα ἀποδεικνύοντα καὶ τοῖς ἀποδεικνύουσι παρακο-
λουθήσειν μηδ' ὑπὸ τῶν σοφιζομένων διαπλανηθήσεσθαι
ὡς ἀποδεικνυόντων; οὐκοῦν ἐλήλυθεν ἡμῖν περὶ τῶν 12
συναγόντων λόγων καὶ τρόπων πραγματεία καὶ γυ-
μνασία καὶ ἀναγκαία πέφηνεν.

Ἀλλὰ δὴ ἔστιν ἐφ' ὧν δεδώκαμεν ὑγιῶς τὰ λήμ- 13
ματα καὶ συμβαίνει τουτὶ ἐξ αὐτῶν· ψεῦδος δὲ ὂν
οὐδὲν ἧττον συμβαίνει. τί οὖν μοι καθήκει ποιεῖν; 14
προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ λέγειν 15
ὅτι 'οὐχ ὑγιῶς παρεχώρησα τὰ ὡμολογημένα'; καὶ μὴν
οὐδὲ τοῦτο δίδοται. ἀλλ' ὅτι οὐ συμβαίνει διὰ τῶν
παρακεχωρημένων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίδοται. τί οὖν 16
ἐπὶ τούτων ποιητέον; ἢ μή ποτε ὡς οὐκ ἀρκεῖ τὸ

---

1 παραδέχῃ (ου supra) et 2 ἀποδοκιμάζεις (s supra) S, quibus correcturis probatis 26, 23 διότι s ‖ 4 διακριτικὴν s: ἀρτικήν S ‖ 7 ψεύδους S: corr. S_a ‖ 15 ἀποδεικνύοντα scripsi: ἀποδόντα S (sed όντα in ras. a S_a); ἀποδιδόντα Upt. e cod.

δανείσασθαι πρὸς τὸ ἔτι ὀφείλειν, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι
καὶ τὸ ἐπιμένειν ἐπὶ τοῦ δανείου καὶ μὴ διαλελύσθαι
αὐτό, οὕτως οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ δεῖν παραχωρεῖν τὸ
ἐπιφερόμενον, τὸ δεδωκέναι τὰ λήμματα, δεῖ δ' ἐπι-
17 *μένειν ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως αὐτῶν. καὶ δὴ μενόν-*
των μὲν αὐτῶν εἰς τέλος ὁποῖα παρεχωρήθη πᾶσα
ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ἐπιμένειν καὶ τὸ
18, 19 *ἀκόλουθον αὐτοῖς προσδέχεσθαι ..... οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἔτι*
οὐδὲ καθ' ἡμᾶς συμβαίνει τοῦτο τὸ ἐπιφερόμενον,
ἐπειδὴ τῆς συγχωρήσεως τῶν λημμάτων ἀπέστημεν.
20 *δεῖ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν λημμάτων ἱστορῆσαι καὶ*
τὴν τοιαύτην μεταβολήν τε καὶ μετάπτωσιν αὐτῶν,
καθ' ἣν ἐν αὐτῇ τῇ ἐρωτήσει ἢ τῇ ἀποκρίσει ἢ τῷ
συλλελογίσθαι ἤ τινι ἄλλῳ τοιούτῳ λαμβάνοντα τὰς
μεταπτώσεις ἀφορμὴν παρέχει τοῖς ἀνοήτοις τοῦ τα-
21 *ράσσεσθαι μὴ βλέπουσι τὸ ἀκόλουθον. τίνος ἕνεκα;*
ἵν' ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ μὴ παρὰ τὸ καθῆκον μηδ' εἰκῇ
μηδὲ συγκεχυμένως ἀναστρεφώμεθα.

22 *Καὶ τὸ αὐτὸ ἐπί τε τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν ὑπο-*
θετικῶν λόγων. ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ὅτ' αἰτῆσαί τινα
23 *ὑπόθεσιν ὥσπερ ἐπιβάθραν τῷ ἑξῆς λόγῳ. πᾶσαν*
οὖν τὴν δοθεῖσαν παραχωρητέον ἢ οὐ πᾶσαν; καὶ εἰ
24 *οὐ πᾶσαν, τίνα; [περὶ τίνος ἡ σκέψις; περὶ καθήκοντος.]*
παραχωρήσαντι δὲ μενετέον εἰσάπαν ἐπὶ τῆς τηρήσεως,
ἢ ἔστιν ὅτε ἀποστατέον, τὰ δ' ἀκόλουθα προσδεκτέον

---

6 τέλος S_a: *έλος S ‖ 8 *post* προσδέχεσθαι *suppl. Upt. 'e cod.' haec:* μὴ μενόντων δὲ αὐτῶν ὁποῖα παρεχωρήθη, καὶ ἡμᾶς πᾶσα ἀνάγκη τῆς παραχωρήσεως ἀφίστασθαι καὶ τοῦ τὸ ἀνακόλουθον τοῖς αὐτοῖς (αὐτῶν *Schw.*) λόγοις προσδέχεσθαι; *ego lacunam indicavi* ‖ *malim* ⟨ἐφ'⟩ ἡμῖν ‖ 10 *malim* παραχωρήσεως ‖ 15 μεταπτώσεις S (ει *ex* ι S_a) ‖ 20 ὅτε S_b ‖ 22 εἰ *a* S_a *corr.* ‖ 23 περὶ τίνος — καθήκοντος *del. Wolf*

καὶ τὰ μαχόμενα οὐ προσδεκτέον; — Ναί. — Ἀλλὰ 25
λέγει τις ὅτι ‘ποιήσω σε δυνατοῦ δεξάμενον ὑπόθεσιν
ἐπ' ἀδύνατον ἀπαχθῆναι.’ πρὸς τοῦτον οὐ συγκαθήσει
⟨ὁ⟩ φρόνιμος, ἀλλὰ φεύξεται ἐξέτασιν καὶ κοινολογίαν;
καὶ τίς ἔτι ἄλλος ἐστὶ λόγῳ χρηστικὸς καὶ δεινὸς ἐρω- 26
τήσει καὶ ἀποκρίσει καὶ νὴ Δία ἀνεξαπάτητός τε καὶ
ἀσόφιστος; ἀλλὰ συγκαθήσει μέν, οὐκ ἐπιστραφήσεται 27
δὲ τοῦ μὴ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἀναστρέφεσθαι ἐν λόγῳ;
καὶ πῶς ἔτι ἔσται τοιοῦτος οἷον αὐτὸν ἐπινοοῦμεν;
ἀλλ' ἄνευ τινὸς τοιαύτης γυμνασίας καὶ παρασκευῆς 28
φυλάττειν οἷός τ' ἐστὶ τὸ ἑξῆς; τοῦτο δεικνύτωσαν 29
καὶ παρέλκει τὰ θεωρήματα ταῦτα πάντα, ἄτοπα ἦν
καὶ ἀνακόλουθα τῇ προλήψει τοῦ σπουδαίου.

Τί ἔτι ἀργοὶ καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθροί ἐσμεν καὶ 30
προφάσεις ζητοῦμεν, καθ' ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ'
ἀγρυπνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν λόγον; — Ἂν 31
οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μή τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα;
— Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατὴρ ἦν, ἵν' αὐτὸν
ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐποίησας; ὃ μόνον ἦν κατὰ τὸν
τόπον ἁμάρτημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ἐπεί τοι τοῦτ' 32
αὐτὸ καὶ ἐγὼ Ῥούφῳ εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ
παραλειπόμενον ἓν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον.
‘οὐ γὰρ οἶμαι’, φημί, ‘τὸ Καπιτώλιον κατέκαυσα’, ὁ

---

3 *συγκαθί*σει S (ι* ex ή, item v. 7)* ‖ 4 *ὁ, quod in S iam non legitur, fortasse in correctura quadam a S_a in praeced. syllaba facta periit* ‖ 8 *εἰκῆι S, et in marg. m. pr. καὶ φιλόσοφος; quae verba, si Arriani sunt, aut v. 4 post φρόνιμος aut v. 7 post ἀσόφιστος inserenda sunt; καὶ ἀφιλοσόφως Wolf* ‖ 16 *αὐτὸν S: corr. Schw.* ‖ 20 *ἐπεί S (εί corr. a S_a)* ‖ 21 *ἐπιτιμῶν*τί S* ‖ 22 *συλλο*γισμῶι S (fuit συλλωγ.)* ‖ 23 *οὐ γὰρ οἶμαι scripsi: οὐχ οἷον μὲν S; οὐχ οἱονεὶ Elter* ‖ *κατέκαυσα scripsi: κατεσκεύασα S, κατέσκαψα s* ‖ *μὴ γάρ, ἔφην, τὸ Κ. ἐνέπρησα; unus s*

δ' 'ἀνδράποδον', ἔφη, 'ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον
33 Καπιτώλιόν ἐστιν'. ἢ ταῦτα μόνα ἁμαρτήματά ἐστι τὸ
Καπιτώλιον ἐμπρῆσαι καὶ τὸν πατέρα ἀποκτεῖναι, τὸ
δ' εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ὡς ἔτυχεν χρῆσθαι ταῖς φαν-
τασίαις ταῖς αὐτοῦ καὶ μὴ παρακολουθεῖν λόγῳ μηδ'
ἀποδείξει μηδὲ σοφίσματι μηδ' ἁπλῶς βλέπειν τὸ καθ'
αὑτὸν καὶ οὐ καθ' αὑτὸν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει,
τούτων δ' οὐδέν ἐστιν ἁμάρτημα;

η'. Ὅτι αἱ δυνάμεις τοῖς ἀπαιδεύτοις οὐκ ἀσφαλεῖς.

1 Καθ' ὅσους τρόπους μεταλαμβάνειν ἐστὶ τὰ ἰσο-
δυναμοῦντα ἀλλήλοις, κατὰ τοσούτους καὶ τὰ εἴδη τῶν
ἐπιχειρημάτων τε καὶ ἐνθυμημάτων ἐν τοῖς λόγοις
2 ἐκποιεῖ μεταλαμβάνειν. οἷον φέρε τὸν τρόπον τοῦτον·
εἰ ἐδανείσω καὶ μὴ ἀπέδωκας, ὀφείλεις μοι τὸ
ἀργύριον· οὐχὶ ἐδανείσω μὲν καὶ οὐκ ἀπέδω-
3 κας· οὐ μὴν ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον. καὶ
τοῦτο οὐδενὶ μᾶλλον προσήκει ἢ τῷ φιλοσόφῳ ἐμ-
πείρως ποιεῖν. εἴπερ γὰρ ἀτελὴς συλλογισμός ἐστι τὸ
ἐνθύμημα, δῆλον ὅτι ὁ περὶ τὸν τέλειον συλλογισμὸν
γεγυμνασμένος οὗτος ἂν ἱκανὸς εἴη καὶ περὶ τὸν ἀτελῆ
οὐδὲν ἧττον.
4 Τί ποτ' οὖν οὐ γυμνάζομεν αὑτούς τε καὶ ἀλλή-
5 λους τὸν τρόπον τοῦτον; ὅτι νῦν καίτοι μὴ γυμναζό-
μενοι περὶ ταῦτα μηδ' ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἤθους
ὑπό γε ἐμοῦ περισπώμενοι ὅμως οὐδὲν ἐπιδίδομεν εἰς
6 καλοκἀγαθίαν. τί οὖν χρὴ προσδοκᾶν, εἰ καὶ ταύτην

3 τὸ δ' S_a: τ̄ δ' S (*fortasse* τί δ';) ‖ 5 αὐτοῦ S_a ‖ 23 αὐτούς S_a

τὴν ἀσχολίαν προσλάβοιμεν; καὶ μάλισθ', ὅτι οὐ μόνον
ἀσχολία τις ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων αὐτὴ προσγένοιτ'
ἄν, ἀλλὰ καὶ οἰήσεως ἀφορμὴ καὶ τύφου οὐχ ἡ τυ-
χοῦσα. μεγάλη γάρ ἐστι δύναμις ἡ ἐπιχειρητικὴ καὶ 7
πιθανολογική, καὶ μάλιστ' εἰ τύχοι γυμνασίας ἐπιπλέον
καί τινα καὶ εὐπρέπειαν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων προσ-
λάβοι. ὅτι καὶ ἐν τῷ καθόλου πᾶσα δύναμις ἐπι- 8
σφαλὴς τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ ἀσθενέσι προσγενομένη
πρὸς τὸ ἐπᾶραι καὶ χαυνῶσαι ἐπ' αὐτῇ. ποίᾳ γὰρ ἄν 9
τις ἔτι μηχανῇ πείσαι τὸν νέον τὸν ἐν τούτοις δια-
φέροντα, ὅτι οὐ δεῖ προσθήκην αὐτὸν ἐκείνων γενέ-
σθαι, ἀλλ' ἐκεῖνα αὐτῷ προσθεῖναι; οὐχὶ δὲ πάντας 10
τοὺς λόγους τούτους καταπατήσας ἐπηρμένος ἡμῖν καὶ
πεφυσημένος περιπατεῖ μηδ' ἀνεχόμενος, ἄν τις ἅπτηται
[τι] αὐτοῦ ὑπομιμνήσκων, τίνος ἀπολελειμμένος ποῦ
ἀποκέκλικεν;

Τί οὖν; Πλάτων φιλόσοφος οὐκ ἦν; — Ἱπποκράτης 11
γὰρ ἰατρὸς οὐκ ἦν; ἀλλ' ὁρᾷς πῶς φράζει Ἱπποκράτης.
μή τι οὖν Ἱπποκράτης οὕτω φράζει, καθὸ ἰατρός 12
ἐστι; τί οὖν μιγνύεις πράγματα ἄλλως ἐπὶ τῶν αὐτῶν
ἀνθρώπων συνδραμόντα; εἰ δὲ καλὸς ἦν Πλάτων καὶ 13
ἰσχυρός, ἔδει κἀμὲ καθήμενον ἐκπονεῖν, ἵνα καλὸς
γένωμαι ἢ ἵνα ἰσχυρός, ὡς τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς
φιλοσοφίαν, ἐπεί τις φιλόσοφος ἅμα καὶ καλὸς ἦν καὶ
φιλόσοφος; οὐ θέλεις αἰσθάνεσθαι καὶ διακρῖναι κατὰ 14
τί οἱ ἄνθρωποι γίνονται φιλόσοφοι καὶ τίνα ἄλλως
αὐτοῖς πάρεστιν; ἄγε εἰ δ' ἐγὼ φιλόσοφος ἤμην, ἔδει
ὑμᾶς καὶ χωλοὺς γενέσθαι; τί οὖν; ἀναιρῶ τὰς δυνά- 15

---

2 αὐτῇ S_a, αὕτη *Schw.* ‖ 9 ποία *et* (10) μηχανὴ πεῖσαι *S: corr. s, Salmasius* ‖ 11 αὐτὸν *S* (ὁ *ex* ῶ) ‖ 15 [τι] *del. s* ‖ 27 εἰ δ' *ed. Genev.*: ἴδ' *S (sed ἴ corr. a* S_a*)* ‖ 28 ἀναι|ρῶ S_b *in ras.*

παρακείμενα, οὐδὲ ταῦτα ἱκανὰ κινῆσαί τινας καὶ δια-
11 τρέψαι πρὸς τὸ ⟨μὴ⟩ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; ἢ ἐξ-
ηγησάσθωσαν ἡμῖν τί τὸ ποιοῦν ἐστιν ἕκαστον τούτων
ἢ πῶς οἷόν τε τὰ οὕτω θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἰκῇ
καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου γίνεσθαι.

12 Τί οὖν; ἐφ' ἡμῶν μόνων γίνεται ταῦτα; πολλὰ
μὲν ἐπὶ μόνων, ὧν ἐξαιρέτως χρείαν εἶχε τὸ λογικὸν
ζῷον, πολλὰ δὲ κοινὰ εὑρήσεις ἡμῖν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα.
13 ἆρ' οὖν καὶ παρακολουθεῖ τοῖς γινομένοις ἐκεῖνα;
ἄλλο γάρ ἐστι χρῆσις καὶ ἄλλο παρακολούθησις. ἐκεί-
νων χρείαν εἶχεν ὁ θεὸς χρωμένων ταῖς φαντασίαις,
14 ἡμῶν δὲ παρακολουθούντων τῇ χρήσει. διὰ τοῦτο
ἐκείνοις μὲν ἀρκεῖ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν καὶ τὸ ἀνα-
παύεσθαι καὶ ὀχεύειν καὶ τἆλλ' ὅσα ἐπιτελεῖ τῶν ἀλό-
γων ἕκαστον, ἡμῖν δ', οἷς καὶ τὴν παρακολουθητικὴν
15 δύναμιν ἔδωκεν, οὐκέτι ταῦτ' ἀπαρκεῖ, ἀλλ' ἂν μὴ
κατὰ τρόπον καὶ τεταγμένως καὶ ἀκολούθως τῇ ἑκά-
στου φύσει καὶ κατασκευῇ πράττωμεν, οὐκέτι τοῦ
16 τέλους τευξόμεθα τοῦ ἑαυτῶν. ὧν γὰρ αἱ κατασκευαὶ
17 διάφοροι, τούτων καὶ τὰ ἔργα καὶ τὰ τέλη. οὗ τοίνυν
ἡ κατασκευὴ μόνον χρηστική, τούτῳ χρῆσθαι ὁπωσοῦν
ἀπαρκεῖ· οὗ δὲ καὶ παρακολουθητικὴ τῇ χρήσει, τούτῳ
τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ προσῇ οὐδέποτε τεύξεται τοῦ
18 τέλους. τί οὖν; ἐκείνων ἕκαστον κατασκευάζει τὸ μὲν
ὥστ' ἐσθίεσθαι, τὸ δ' ὥστε ὑπηρετεῖν εἰς γεωργίαν,
τὸ δ' ὥστε τυρὸν φέρειν, τὸ δ' ἄλλο ἐπ' ἄλλῃ χρείᾳ
παραπλησίῳ, πρὸς ἃ τίς χρεία τοῦ παρακολουθεῖν ταῖς

---

2 ⟨μὴ⟩ *om. S: add. S*c *Stob.* ‖ ἀπολείπειν *Stob.* ‖ 3 τούτων ἕκαστον *Stob.* ‖ 4 πῶς οἴονται τὰ οὕτως *Stob.* ‖ 5 τοῦ αὐτομάτου *Stob.* ‖ γίγνεσθαι *Stob.* ‖ 14 τῶν *del. s* ‖ ἀλόγων *scripsi:* αὐτῶν *S*

φαντασίαις καὶ ταύτας διακρίνειν δύνασθαι; τὸν δ' ἄν- 19
θρωπον θεατὴν εἰσήγαγεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἔργων
τῶν αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον θεατήν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν
αὐτῶν. διὰ τοῦτο αἰσχρόν ἐστιν τῷ ἀνθρώπῳ ἄρχε- 20
σθαι καὶ καταλήγειν ὅπου καὶ τὰ ἄλογα, ἀλλὰ μᾶλλον
ἔνθεν μὲν ἄρχεσθαι, καταλήγειν δ' ἐφ' ὃ κατέληξεν
ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡ φύσις. κατέληξεν δ' ἐπὶ θεωρίαν καὶ 21
παρακολούθησιν καὶ σύμφωνον διεξαγωγὴν τῇ φύσει.
ὁρᾶτε οὖν, μὴ ἀθέατοι τούτων ἀποθάνητε. 22
Ἀλλ' εἰς Ὀλυμπίαν μὲν ἀποδημεῖτε, ἵν' ἴδητε τὸ 23
ἔργον τοῦ Φειδίου, καὶ ἀτύχημα ἕκαστος ὑμῶν οἴεται
τὸ ἀνιστόρητος τούτων ἀποθανεῖν· ὅπου δ' οὐδ' ἀπο- 24
δημῆσαι χρεία ἐστίν, ἀλλ' ἔστιν ἤδη καὶ πάρεστιν
τοῖς ἔργοις, ταῦτα δὲ θεάσασθαι καὶ κατανοῆσαι οὐκ
ἐπιθυμήσετε; οὐκ αἰσθήσεσθε τοίνυν, οὔτε τίνες ἐστὲ 25
οὔτ' ἐπὶ τί γεγόνατε οὔτε [ἐπὶ] τί τοῦτό ἐστιν, ἐφ'
οὗ τὴν θέαν παρείληφθε; — Ἀλλὰ] γίγνεταί τινα 26
ἀηδῆ καὶ χαλεπὰ ἐν τῷ βίῳ. — Ἐν Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ
γίγνεται; οὐ καυματίζεσθε; οὐ στενοχωρεῖσθε; οὐ κακῶς
λούεσθε; οὐ καταβρέχεσθε, ὅταν βρέχῃ; θορύβου δὲ
καὶ βοῆς καὶ τῶν ἄλλων χαλεπῶν οὐκ ἀπολαύετε; ἀλλ' 27
οἶμαι ὅτι ταῦτα πάντα ἀντιτιθέντες πρὸς τὸ ἀξιόλογον
τῆς θέας φέρετε καὶ ἀνέχεσθε. ἄγε δυνάμεις δ' οὐκ 28

---

17 sqq. inde a s. 26 singulae sententiae excerptae sunt in Stobaei flor. 108, 80: *Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου* (cod. Vind. —*ίου*) *ἐκ τοῦ περὶ προνοίας.* 17,18 *ἀλλὰ — βίῳ.*

23 sqq. cf. Ench. 10: *Ἐφ' ἑκάστου τῶν προσπιπτόντων μέμνησο - - - ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.*

---

6 *ἀρκεῖσθαι S: corr. s* ‖ 10 *ἴδητε Schw.: εἰδῆτε S* ‖ 14 *θεάσασθε S: corr. Sd* ‖ 16 *ἐπὶ del. Upt. e cod., ἔτι ed. Trinc.* ‖ 17 *παρειλῆφθαι S: corr. Sd* ‖ *ἐφ' ὃ τὴν θέαν παρειλήφατε s*

εἰλήφατε, καθ' ἃς οἴσετε πᾶν τὸ συμβαῖνον; μεγαλο-
ψυχίαν οὐκ εἰλήφατε; ἀνδρείαν οὐκ εἰλήφατε; καρτε-
29 *ρίαν οὐκ εἰλήφατε; καὶ τί ἔτι μοι μέλει μεγαλοψύχῳ*
ὄντι τῶν ἀποβῆναι δυναμένων; τί μ' ἐκστήσει ἢ τα-
ράξει ἢ τί ὀδυνηρὸν φανεῖται; οὐ χρήσομαι τῇ δυνάμει
πρὸς ἃ εἴληφα αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀποβαίνουσι πεν-
θήσω καὶ στενάξω;
30 *'Ναί· ἀλλ' αἱ μύξαι μου ῥέουσι.' τίνος οὖν ἕνεκα*
χεῖρας ἔχεις, ἀνδράποδον; οὐχ ἵνα καὶ ἀπομύσσῃς
31 *σεαυτόν; — Τοῦτο οὖν εὔλογον μύξας γίνεσθαι ἐν τῷ*
κόσμῳ; — Καὶ πόσῳ κρεῖττον ἀπομύξασθαί σε ἢ
32 *ἐγκαλεῖν; ἢ τί οἴει ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἂν ἀπέβη, εἰ μὴ*
λέων τοιοῦτος ἐγένετο καὶ ὕδρα καὶ ἔλαφος καὶ σῦς
καὶ ἄδικοί τινες ἄνθρωποι καὶ θηριώδεις, οὓς ἐκεῖνος
33 *ἐξήλαυνεν καὶ ἐκάθαιρεν; καὶ τί ἂν ἐποίει μηδενὸς*
τοιούτου γεγονότος; ἢ δῆλον ὅτι ἐντετυλιγμένος ἂν
ἐκάθευδεν; οὐκοῦν πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἐγένετο Ἡρα-
κλῆς ἐν τρυφῇ τοιαύτῃ καὶ ἡσυχίᾳ νυστάζων ὅλον τὸν
34 *βίον· εἰ δ' ἄρα καὶ ἐγένετο, τί ὄφελος αὐτοῦ; τίς δὲ*
χρῆσις τῶν βραχιόνων τῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἄλλης
ἀλκῆς καὶ καρτερίας καὶ γενναιότητος, εἰ μὴ τοιαῦταί
τινες αὐτὸν περιστάσεις καὶ ὗλαι διέσεισαν καὶ ἐγύ-
35 *μνασαν; τί οὖν; αὐτῷ ταῦτά γ' ἔδει κατασκευάζειν καὶ*
ζητεῖν ποθεν λέοντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν
36 *αὐτοῦ καὶ σῦν καὶ ὕδραν; μωρία τοῦτο καὶ μανία.*

12—15 Stob.: *καὶ* (pro *ἢ*) *τί — ἐκάθαιρεν.*

---

1 *μεγαλοψυχίαν* — (2) *ἀνδρ. οὐκ εἰλήφατε om. S, add. m. pr. in marg.* ‖ 4 *ἐκσείσει s* ‖ 12 *ἢ*] *καὶ Stob.* ‖ *ἀπέβη* ⟨*τοιοῦτος*⟩ *Stob.* ‖ 13 *τοιοῦτος*] *οὗτος Stob.* ‖ 14 *θεριώδεις Stob. cod. Vind. ut vid.* ‖ 15 *ἐποίει* S_c: **ποίει S* ‖ 23 *αὐτῶι S: corr. s* ‖ *αὐτὸν ταὐτὰ* (*vel τὰ τοιαῦτα*) *Schw.* ‖ *γ' ἔδει Coraes: γε δεῖ S*

*γενόμενα δὲ καὶ εὑρεθέντα εὔχρηστα ἦν πρὸς τὸ δεῖξαι
καὶ γυμνάσαι τὸν Ἡρακλέα.*

Ἄγε οὖν καὶ σὺ τούτων αἰσθόμενος ἀπόβλεψον εἰς 37
*τὰς δυνάμεις ἃς ἔχεις καὶ ἀπιδὼν εἰπὲ 'φέρε νῦν, ὦ
Ζεῦ, ἣν θέλεις περίστασιν· ἔχω γὰρ παρασκευὴν ἐκ
σοῦ μοι δεδομένην καὶ ἀφορμὰς πρὸς τὸ κοσμῆσαι
διὰ τῶν ἀποβαινόντων ἐμαυτόν.' οὔ· ἀλλὰ κάθησθε* 38
*τὰ μὲν μὴ συμβῇ τρέμοντες, ⟨περὶ⟩ δὲ τῶν συμβαι-
νόντων ὀδυρόμενοι καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες· εἶτα* 39
*τοῖς θεοῖς ἐγκαλεῖτε. τί γάρ ἐστιν ἄλλο ἀκόλουθον
τῇ τοιαύτῃ ἀγεννείᾳ ἢ καὶ ἀσέβεια; καίτοι ὅ γε θεὸς* 40
*οὐ μόνον ἔδωκεν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ταύτας, καθ' ἃς
οἴσομεν πᾶν τὸ ἀποβαῖνον μὴ ταπεινούμενοι μηδὲ
συγκλώμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὃ ἦν ἀγαθοῦ βασιλέως
καὶ ταῖς ἀληθείαις πατρός, ἀκώλυτον τοῦτο ἔδωκεν,
ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον ⟨καὶ⟩ ὅλον αὐτὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐποίησεν οὐδ' αὑτῷ τινα πρὸς τοῦτο ἰσχὺν ἀπο-
λιπών, ὥστε κωλῦσαι ἢ ἐμποδίσαι. ταῦτα ἔχοντες* 41
*ἐλεύθερα καὶ ὑμέτερα μὴ χρῆσθε αὐτοῖς οὐδ' αἰσθά-
νεσθε τίνα εἰλήφατε καὶ παρὰ τίνος, ἀλλὰ κάθησθε* 42
*πενθοῦντες καὶ στένοντες οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα
ἀποτετυφλωμένοι μηδ' ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην,
οἱ δ' ὑπ' ἀγεννείας εἰς μέμψεις καὶ [τὰ] ἐγκλήματα*

3,4 Stob.: *καὶ σὺ — τὰς δυνάμεις.*
6—17 Stob.: *καὶ ἀφορμὰς — ἐποίησεν.*

---

3 *αἰσθανόμενος βλέψον Stob.* ‖ 5 *ἣν S (an ἦν?): corr. s* ‖ *θέλῃς Sa* ‖ 6 *πρὸς* — (7) *ἐμαυτόν*] *δι' ὧν κοσμήσεις σαυτόν Stob.* 8 ⟨*περὶ*⟩ *addidi ex Stob.* ‖ *δὲ τῶν Stob.*: *τῶν δὲ S* ‖ 9 *καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες om. Stob.* ‖ 14 *ὑπ' αὐτοῦ om. Stob.* ‖ 16 *ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον om. Stob.* ‖ *καὶ om. S: add. Stob.* ‖ 19 *μὴ*] *οὐ s* ‖ 23 *τὰ del. s; fortasse legendum τε καὶ*

43 τῷ θεῷ ἐκτρεπόμενοι. καίτοι πρὸς μεγαλοψυχίαν μὲν
καὶ ἀνδρείαν ἐγὼ σοὶ δείξω ὅτι ἀφορμὰς καὶ παρα-
σκευὴν ἔχεις, πρὸς δὲ τὸ μέμφεσθαι καὶ ἐγκαλεῖν ποίας
ἀφορμὰς ἔχεις σὺ δ' ἐμοὶ δείκνυε.

ζʹ. Περὶ τῆς χρείας τῶν μεταπιπτόντων καὶ ὑποθετικῶν καὶ τῶν ὁμοίων.

1 Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς, ἔτι
δὲ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς
τοιούτους λόγους πραγματεία λανθάνει τοὺς πολλοὺς
2 περὶ καθήκοντος οὖσα. ζητοῦμεν γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης
πῶς ἂν εὕροι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν διέξοδον καὶ
3 ἀναστροφὴν τὴν [ἐν] αὐτῇ καθήκουσαν. οὐκοῦν ἢ
τοῦτο λεγέτωσαν, ὅτι οὐ συγκαθήσει εἰς ἐρώτησιν καὶ
ἀπόκρισιν ὁ σπουδαῖος ἢ ὅτι συγκαθεὶς οὐκ ἐπιμελή-
σεται τοῦ μὴ εἰκῇ μηδ' ὡς ἔτυχεν ἐν ἐρωτήσει καὶ
4 ἀποκρίσει ἀναστρέφεσθαι, ἢ τούτων μηδέτερον προσ-
δεχομένοις· ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν, ὅτι ἐπίσκεψίν τινα
ποιητέον τῶν τόπων τούτων, περὶ οὓς μάλιστα στρέφεται
5 ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις. τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν λόγῳ;
τἀληθῆ τιθέναι, τὰ ψευδῆ αἴρειν, ⟨πρὸς⟩ τὰ ἄδηλα
6 ἐπέχειν. ἆρ' οὖν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον μαθεῖν; — Ἀρκεῖ,
φησίν. — Οὐκοῦν καὶ τῷ βουλομένῳ ἐν χρήσει νομίσ-
ματος μὴ διαπίπτειν ἀρκεῖ τοῦτο ἀκοῦσαι, διὰ τί τὰς

---

2 παρασκευὴν S (παρα in ras. octo litt. S_a) ‖ 4 σὺ δέ μοι S, δὲ del. Upt. ‖ 11 εὕροοι S: corr. Meibomius ‖ 12 ἐν delevi ‖ 13 συγκαθί*σει S (ι ex η corr.) ‖ 16 ἢ scripsi: μὴ S ‖ τούτων ⟨δὲ⟩ S_b ‖ 20 αἴρειν s ἐρεῖν S ‖ ⟨πρὸς⟩ add. Meibomius

μὲν δοκίμους δραχμὰς παραδέχῃ, τὰς δ' ἀδοκίμους ἀπο-
δοκιμάζεις; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Τί οὖν δεῖ τούτῳ 7
προσλαβεῖν; τί γὰρ ἄλλο ἢ δύναμιν δοκιμαστικήν τε
καὶ διακριτικὴν τῶν δοκίμων τε καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν;
οὐκοῦν καὶ ἐπὶ λόγου οὐκ ἀρκεῖ τὸ λεχθέν, ἀλλ' ἀ- 8
νάγκη δοκιμαστικὸν γενέσθαι καὶ διακριτικὸν τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ ἀδήλου; — Ἀνάγκη.
— Ἐπὶ τούτοις τί παραγγέλλεται ἐν λόγῳ; τὸ ἀκό- 9
λουθον τοῖς δοθεῖσιν ὑπὸ σοῦ καλῶς παραδέχου. ἄγε 10
ἀρκεῖ οὖν κἀνταῦθα γνῶναι τοῦτο; οὐκ ἀρκεῖ, δεῖ δὲ
μαθεῖν πῶς τί τισιν ἀκόλουθον γίνεται καὶ ποτὲ μὲν
ἓν ἑνὶ ἀκολουθεῖ, ποτὲ δὲ πλείοσι κοινῇ. μή ποτε οὖν 11
καὶ τοῦτο ἀνάγκη προσλαβεῖν τὸν μέλλοντα ἐν λόγῳ
συνετῶς ἀναστραφήσεσθαι καὶ αὐτόν τε ἀποδείξειν
ἕκαστα ἀποδεικνύοντα καὶ τοῖς ἀποδεικνύουσι παρακο-
λουθήσειν μηδ' ὑπὸ τῶν σοφιζομένων διαπλανηθήσεσθαι
ὡς ἀποδεικνυόντων; οὐκοῦν ἐλήλυθεν ἡμῖν περὶ τῶν 12
συναγόντων λόγων καὶ τρόπων πραγματεία καὶ γυ-
μνασία καὶ ἀναγκαία πέφηνεν.
Ἀλλὰ δὴ ἔστιν ἐφ' ὧν δεδώκαμεν ὑγιῶς τὰ λήμ- 13
ματα καὶ συμβαίνει τουτὶ ἐξ αὐτῶν· ψεῦδος δὲ ὂν
οὐδὲν ἧττον συμβαίνει. τί οὖν μοι καθήκει ποιεῖν; 14
προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ λέγειν 15
ὅτι 'οὐχ ὑγιῶς παρεχώρησα τὰ ὡμολογημένα'; καὶ μὴν
οὐδὲ τοῦτο δίδοται. ἀλλ' ὅτι οὐ συμβαίνει διὰ τῶν
παρακεχωρημένων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίδοται. τί οὖν 16
ἐπὶ τούτων ποιητέον; ἢ μή ποτε ὡς οὐκ ἀρκεῖ τὸ

---

1 παραδέχῃ (ου superscr.) et 2 ἀποδοκιμάζεις (s superscr.) S, quibus correcturis probatis 26, 23 διότι s ‖ 4 διακριτικὴν s: ἀρτικήν S ‖ 7 ψεύδους S: corr. S_a ‖ 15 ἀποδεικνύοντα scripsi: ἀποδόντα S (sed όντα in ras. a S_a); ἀποδιδόντα Upt. e cod.

δανείσασθαι πρὸς τὸ ἔτι ὀφείλειν, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι
καὶ τὸ ἐπιμένειν ἐπὶ τοῦ δανείου καὶ μὴ διαλελύσθαι
αὐτό, οὕτως οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ δεῖν παραχωρεῖν τὸ
ἐπιφερόμενον, τὸ δεδωκέναι τὰ λήμματα, δεῖ δ' ἐπι-
17 μένειν ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως αὐτῶν. καὶ δὴ μενόν-
των μὲν αὐτῶν εἰς τέλος ὁποῖα παρεχωρήθη πᾶσα
ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ἐπιμένειν καὶ τὸ
18, 19 ἀκόλουθον αὐτοῖς προσδέχεσθαι ..... οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἔτι
οὐδὲ καθ' ἡμᾶς συμβαίνει τοῦτο τὸ ἐπιφερόμενον,
ἐπειδὴ τῆς συγχωρήσεως τῶν λημμάτων ἀπέστημεν.
20 δεῖ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν λημμάτων ἱστορῆσαι καὶ
τὴν τοιαύτην μεταβολήν τε καὶ μετάπτωσιν αὐτῶν,
καθ' ἣν ἐν αὐτῇ τῇ ἐρωτήσει ἢ τῇ ἀποκρίσει ἢ τῷ
συλλελογίσθαι ἤ τινι ἄλλῳ τοιούτῳ λαμβάνοντα τὰς
μεταπτώσεις ἀφορμὴν παρέχει τοῖς ἀνοήτοις τοῦ τα-
21 ράσσεσθαι μὴ βλέπουσι τὸ ἀκόλουθον. τίνος ἕνεκα;
ἵν' ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ μὴ παρὰ τὸ καθῆκον μηδ' εἰκῇ
μηδὲ συγκεχυμένως ἀναστρεφώμεθα.
22 Καὶ τὸ αὐτὸ ἐπί τε τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν ὑπο-
θετικῶν λόγων. ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ὅτ' αἰτῆσαί τινα
23 ὑπόθεσιν ὥσπερ ἐπιβάθραν τῷ ἑξῆς λόγῳ. πᾶσαν
οὖν τὴν δοθεῖσαν παραχωρητέον ἢ οὐ πᾶσαν; καὶ εἰ
24 οὐ πᾶσαν, τίνα; [περὶ τίνος ἡ σκέψις; περὶ καθήκοντος.]
παραχωρήσαντι δὲ μενετέον εἰσάπαν ἐπὶ τῆς τηρήσεως,
ἢ ἔστιν ὅτε ἀποστατέον, τὰ δ' ἀκόλουθα προσδεκτέον

---

6 τέλος S_a: *έλος S ‖ 8 *post* προσδέχεσθαι *suppl. Upt. 'e cod.' haec:* μὴ μενόντων δὲ αὐτῶν ὁποῖα παρεχωρήθη, καὶ ἡμᾶς πᾶσα ἀνάγκη τῆς παραχωρήσεως ἀφίστασθαι καὶ τοῦ τὸ ἀνακόλουθον τοῖς αὐτοῖς (αὐτῶν *Schw.*) λόγοις προσδέχεσθαι; *ego lacunam indicavi* ‖ *malim* ⟨ἐφ'⟩ ἡμῖν ‖ 10 *malim* παραχωρήσεως ‖ 15 μεταπτώσεις S (ει *ex* ι S_a) ‖ 20 ὅτε S_b ‖ 22 εἰ *a* S_a *corr.* ‖ 23 περὶ τίνος — καθήκοντος *del. Wolf*

καὶ τὰ μαχόμενα οὐ προσδεκτέον; — Ναί. — Ἀλλὰ 25
λέγει τις ὅτι ‘ποιήσω σε δυνατοῦ δεξάμενον ὑπόθεσιν
ἐπ᾽ ἀδύνατον ἀπαχθῆναι.’ πρὸς τοῦτον οὐ συγκαθήσει
⟨ὁ⟩ φρόνιμος, ἀλλὰ φεύξεται ἐξέτασιν καὶ κοινολογίαν;
καὶ τίς ἔτι ἄλλος ἐστὶ λόγῳ χρηστικὸς καὶ δεινὸς ἐρω- 26
τήσει καὶ ἀποκρίσει καὶ νὴ Δία ἀνεξαπάτητός τε καὶ
ἀσόφιστος; ἀλλὰ συγκαθήσει μέν, οὐκ ἐπιστραφήσεται 27
δὲ τοῦ μὴ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἀναστρέφεσθαι ἐν λόγῳ;
καὶ πῶς ἔτι ἔσται τοιοῦτος οἷον αὐτὸν ἐπινοοῦμεν;
ἀλλ᾽ ἄνευ τινὸς τοιαύτης γυμνασίας καὶ παρασκευῆς 28
φυλάττειν οἷός τ᾽ ἐστὶ τὸ ἑξῆς; τοῦτο δεικνύτωσαν 29
καὶ παρέλκει τὰ θεωρήματα ταῦτα πάντα, ἄτοπα ἦν
καὶ ἀνακόλουθα τῇ προλήψει τοῦ σπουδαίου.

Τί ἔτι ἀργοὶ καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθροί ἐσμεν καὶ 30
προφάσεις ζητοῦμεν, καθ᾽ ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ᾽
ἀγρυπνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν λόγον; — Ἂν 31
οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μή τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα;
— Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατὴρ ἦν, ἵν᾽ αὐτὸν
ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐποίησας; ὃ μόνον ἦν κατὰ τὸν
τόπον ἁμάρτημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ἐπεί τοι τοῦτ᾽ 32
αὐτὸ καὶ ἐγὼ Ῥούφῳ εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ
παραλειπόμενον ἓν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον.
‘οὐ γὰρ οἶμαι’, φημί, ‘τὸ Καπιτώλιον κατέκαυσα’, ὁ

---

3 συγκαθί*σει S (ί* ex ή, item v. 7) ‖ 4 ὁ, quod in S iam non legitur, fortasse in correctura quadam a S_a in praeced. syllaba facta periit ‖ 8 εἰκῆι S, et in marg. m. pr. καὶ φιλόσοφος; quae verba, si Arriani sunt, aut v. 4 post φρόνιμος aut v. 7 post ἀσόφιστος inserenda sunt; καὶ ἀφιλοσόφως Wolf ‖ 16 αὑτὸν S: corr. Schw. ‖ 20 ἐπεί S (εί corr. a S_a) ‖ 21 ἐπιτιμῶν*τί S ‖ 22 συλλο*γισμῶι S (fuit συλλωγ.) ‖ 23 οὐ γὰρ οἶμαι scripsi: οὐχ οἷον μὲν S; οὐχ οἱονεὶ Elter ‖ κατέκαυσα scripsi: κατεσκεύασα S, κατέσκαψα s ‖ μὴ γάρ, ἔφην, τὸ Κ. ἐνέπρησα; unus s

*δ' 'ἀνδράποδον', ἔφη, 'ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον
33 Καπιτώλιόν ἐστιν'. ἢ ταῦτα μόνα ἁμαρτήματά ἐστι τὸ
Καπιτώλιον ἐμπρῆσαι καὶ τὸν πατέρα ἀποκτεῖναι, τὸ
δ' εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ὡς ἔτυχεν χρῆσθαι ταῖς φαν-
τασίαις ταῖς αὑτοῦ καὶ μὴ παρακολουθεῖν λόγῳ μηδ'
ἀποδείξει μηδὲ σοφίσματι μηδ' ἁπλῶς βλέπειν τὸ καθ'
αὑτὸν καὶ οὐ καθ' αὑτὸν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει,
τούτων δ' οὐδέν ἐστιν ἁμάρτημα;*

η'. Ὅτι αἱ δυνάμεις τοῖς ἀπαιδεύτοις οὐκ ἀσφαλεῖς.

1 *Καθ' ὅσους τρόπους μεταλαμβάνειν ἐστὶ τὰ ἰσο-
δυναμοῦντα ἀλλήλοις, κατὰ τοσούτους καὶ τὰ εἴδη τῶν
ἐπιχειρημάτων τε καὶ ἐνθυμημάτων ἐν τοῖς λόγοις
2 ἐκποιεῖ μεταλαμβάνειν. οἷον φέρε τὸν τρόπον τοῦτον·
εἰ ἐδανείσω καὶ μὴ ἀπέδωκας, ὀφείλεις μοι τὸ
ἀργύριον· οὐχὶ ἐδανείσω μὲν καὶ οὐκ ἀπέδω-
3 κας· οὐ μὴν ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον. καὶ
τοῦτο οὐδενὶ μᾶλλον προσήκει ἢ τῷ φιλοσόφῳ ἐμ-
πείρως ποιεῖν. εἴπερ γὰρ ἀτελὴς συλλογισμός ἐστι τὸ
ἐνθύμημα, δῆλον ὅτι ὁ περὶ τὸν τέλειον συλλογισμὸν
γεγυμνασμένος οὗτος ἂν ἱκανὸς εἴη καὶ περὶ τὸν ἀτελῆ
οὐδὲν ἧττον.
4 Τί ποτ' οὖν οὐ γυμνάζομεν αὑτούς τε καὶ ἀλλή-
5 λους τὸν τρόπον τοῦτον; ὅτι νῦν καίτοι μὴ γυμναζό-
μενοι περὶ ταῦτα μηδ' ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἤθους
ὑπό γε ἐμοῦ περισπώμενοι ὅμως οὐδὲν ἐπιδίδομεν εἰς
6 καλοκἀγαθίαν. τί οὖν χρὴ προσδοκᾶν, εἰ καὶ ταύτην*

---

3 τὸ δ' S_d : *τ δ' S (*fortasse* τί δ';) ‖ 5 αὐτοῦ S_d ‖ 23 αὐτούς S_d

τὴν ἀσχολίαν προσλάβοιμεν; καὶ μάλισθ', ὅτι οὐ μόνον
ἀσχολία τις ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων αὐτὴ προσγένοιτ'
ἄν, ἀλλὰ καὶ οἰήσεως ἀφορμὴ καὶ τύφου οὐχ ἡ τυ-
χοῦσα. μεγάλη γάρ ἐστι δύναμις ἡ ἐπιχειρητικὴ καὶ 7
πιθανολογική, καὶ μάλιστ' εἰ τύχοι γυμνασίας ἐπιπλέον
καί τινα καὶ εὐπρέπειαν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων προσ-
λάβοι. ὅτι καὶ ἐν τῷ καθόλου πᾶσα δύναμις ἐπι- 8
σφαλὴς τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ ἀσθενέσι προσγενομένη
πρὸς τὸ ἐπᾶραι καὶ χαυνῶσαι ἐπ' αὐτῇ. ποίᾳ γὰρ ἄν 9
τις ἔτι μηχανῇ πεῖσαι τὸν νέον τὸν ἐν τούτοις δια-
φέροντα, ὅτι οὐ δεῖ προσθήκην αὐτὸν ἐκείνων γενέ-
σθαι, ἀλλ' ἐκεῖνα αὐτῷ προσθεῖναι; οὐχὶ δὲ πάντας 10
τοὺς λόγους τούτους καταπατήσας ἐπηρμένος ἡμῖν καὶ
πεφυσημένος περιπατεῖ μηδ' ἀνεχόμενος, ἄν τις ἅπτηται
[τι] αὐτοῦ ὑπομιμνήσκων, τίνος ἀπολελειμμένος ποῦ
ἀποκέκλικεν;

Τί οὖν; Πλάτων φιλόσοφος οὐκ ἦν; — Ἱπποκράτης 11
γὰρ ἰατρὸς οὐκ ἦν; ἀλλ' ὁρᾷς πῶς φράζει Ἱπποκράτης.
μή τι οὖν Ἱπποκράτης οὕτω φράζει, καθὸ ἰατρός 12
ἐστι; τί οὖν μιγνύεις πράγματα ἄλλως ἐπὶ τῶν αὐτῶν
ἀνθρώπων συνδραμόντα; εἰ δὲ καλὸς ἦν Πλάτων καὶ 13
ἰσχυρός, ἔδει κἀμὲ καθήμενον ἐκπονεῖν, ἵνα καλὸς
γένωμαι ἢ ἵνα ἰσχυρός, ὡς τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς
φιλοσοφίαν, ἐπεί τις φιλόσοφος ἅμα καὶ καλὸς ἦν καὶ
φιλόσοφος; οὐ θέλεις αἰσθάνεσθαι καὶ διακρῖναι κατὰ 14
τί οἱ ἄνθρωποι γίνονται φιλόσοφοι καὶ τίνα ἄλλως
αὐτοῖς πάρεστιν; ἄγε εἰ δ' ἐγὼ φιλόσοφος ἤμην, ἔδει
ὑμᾶς καὶ χωλοὺς γενέσθαι; τί οὖν; ἀναιρῶ τὰς δυνά- 15

2 αὐτῇ S_a, αὕτη Schw. ‖ 9 ποία et (10) μηχανὴ πεῖσαι S: corr. s, Salmasius ‖ 11 αὐτὸν S (ὸ ex ῶ) ‖ 15 [τι] del. s ‖ 27 εἰ δ' ed. Genev.: ἴδ' S (sed ἴ corr. a S_a) ‖ 28 ἀναι|ρῶ S_b in ras.

*εἰλήφατε, καθ' ἃς οἴσετε πᾶν τὸ συμβαῖνον; μεγαλο-
ψυχίαν οὐκ εἰλήφατε; ἀνδρείαν οὐκ εἰλήφατε; καρτε-*
29 *ρίαν οὐκ εἰλήφατε; καὶ τί ἔτι μοι μέλει μεγαλοψύχῳ
ὄντι τῶν ἀποβῆναι δυναμένων; τί μ' ἐκστήσει ἢ τα-
ράξει ἢ τί ὀδυνηρὸν φανεῖται; οὐ χρήσομαι τῇ δυνάμει
πρὸς ἃ εἴληφα αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀποβαίνουσι πεν-
θήσω καὶ στενάξω;*
30 *'Ναί· ἀλλ' αἱ μύξαι μου ῥέουσι.' τίνος οὖν ἕνεκα
χεῖρας ἔχεις, ἀνδράποδον; οὐχ ἵνα καὶ ἀπομύσσῃς*
31 *σεαυτόν; — Τοῦτο οὖν εὔλογον μύξας γίνεσθαι ἐν τῷ
κόσμῳ; — Καὶ πόσῳ κρεῖττον ἀπομύξασθαί σε ἢ*
32 *ἐγκαλεῖν; ἢ τί οἴει ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἂν ἀπέβη, εἰ μὴ
λέων τοιοῦτος ἐγένετο καὶ ὕδρα καὶ ἔλαφος καὶ σῦς
καὶ ἄδικοί τινες ἄνθρωποι καὶ θηριώδεις, οὓς ἐκεῖνος*
33 *ἐξήλαυνεν καὶ ἐκάθαιρεν; καὶ τί ἂν ἐποίει μηδενὸς
τοιούτου γεγονότος; ἢ δῆλον ὅτι ἐντετυλιγμένος. ἂν
ἐκάθευδεν; οὐκοῦν πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἐγένετο Ἡρα-
κλῆς ἐν τρυφῇ τοιαύτῃ καὶ ἡσυχίᾳ νυστάζων ὅλον τὸν*
34 *βίον· εἰ δ' ἄρα καὶ ἐγένετο, τί ὄφελος αὐτοῦ; τίς δὲ
χρῆσις τῶν βραχιόνων τῶν ἐκείνου καὶ τῆς ἄλλης
ἀλκῆς καὶ καρτερίας καὶ γενναιότητος, εἰ μὴ τοιαῦταί
τινες αὐτὸν περιστάσεις καὶ ὕλαι διέσεισαν καὶ ἐγύ-*
35 *μνασαν; τί οὖν; αὐτῷ ταῦτά γ' ἔδει κατασκευάζειν καὶ
ζητεῖν πόθεν λέοντα εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν χώραν τὴν*
36 *αὐτοῦ καὶ σῦν καὶ ὕδραν; μωρία τοῦτο καὶ μανία.*

12—15 Stob.: *καὶ* (pro *ἢ*) *τί — ἐκάθαιρεν.*

---

1 *μεγαλοψυχίαν* — (2) *ἀνδρ. οὐκ εἰλήφατε om. S, add. m. pr. in marg.* ‖ 4 *ἐκσείσει s* ‖ 12 *ἢ*] *καὶ Stob.* ‖ *ἀπέβη* ⟨*τοιοῦτος*⟩ *Stob.* ‖ 13 *τοιοῦτος*] *οὗτος Stob.* ‖ 14 *θεριώδεις Stob. cod. Vind. ut vid.* ‖ 15 *ἐποίει S*c*: *ποίει S* ‖ 23 *αὐτῶι S: corr. s* ‖ *αὐτὸν ταὐτὰ* (*vel τὰ τοιαῦτα*) *Schw.* ‖ *γ' ἔδει Coraes: γε δεῖ S*

γενόμενα δὲ καὶ εὑρεθέντα εὔχρηστα ἦν πρὸς τὸ δεῖξαι
καὶ γυμνάσαι τὸν Ἡρακλέα.
Ἄγε οὖν καὶ σὺ τούτων αἰσθόμενος ἀπόβλεψον εἰς 37
τὰς δυνάμεις ἃς ἔχεις καὶ ἀπιδὼν εἰπὲ 'φέρε νῦν, ὦ
Ζεῦ, ἣν θέλεις περίστασιν· ἔχω γὰρ παρασκευὴν ἐκ
σοῦ μοι δεδομένην καὶ ἀφορμὰς πρὸς τὸ κοσμῆσαι
διὰ τῶν ἀποβαινόντων ἐμαυτόν.' οὔ· ἀλλὰ κάθησθε 38
τὰ μὲν μὴ συμβῇ τρέμοντες, ⟨περὶ⟩ δὲ τῶν συμβαι-
νόντων ὀδυρόμενοι καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες· εἶτα 39
τοῖς θεοῖς ἐγκαλεῖτε. τί γάρ ἐστιν ἄλλο ἀκόλουθον
τῇ τοιαύτῃ ἀγεννείᾳ ἢ καὶ ἀσέβεια; καίτοι ὅ γε θεὸς 40
οὐ μόνον ἔδωκεν ἡμῖν τὰς δυνάμεις ταύτας, καθ' ἃς
οἴσομεν πᾶν τὸ ἀποβαῖνον μὴ ταπεινούμενοι μηδὲ
συγκλώμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὃ ἦν ἀγαθοῦ βασιλέως
καὶ ταῖς ἀληθείαις πατρός, ἀκώλυτον τοῦτο ἔδωκεν,
ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον ⟨καὶ⟩ ὅλον αὐτὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐποίησεν οὐδ' αὑτῷ τινα πρὸς τοῦτο ἰσχὺν ἀπο-
λιπών, ὥστε κωλῦσαι ἢ ἐμποδίσαι. ταῦτα ἔχοντες 41
ἐλεύθερα καὶ ὑμέτερα μὴ χρῆσθε αὐτοῖς οὐδ' αἰσθά-
νεσθε τίνα εἰλήφατε καὶ παρὰ τίνος, ἀλλὰ κάθησθε 42
πενθοῦντες καὶ στένοντες οἱ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν δόντα
ἀποτετυφλωμένοι μηδ' ἐπιγινώσκοντες τὸν εὐεργέτην,
οἱ δ' ὑπ' ἀγεννείας εἰς μέμψεις καὶ [τὰ] ἐγκλήματα

3,4 Stob.: καὶ σὺ — τὰς δυνάμεις.
6—17 Stob.: καὶ ἀφορμὰς — ἐποίησεν.

---

3 *αἰσθανόμενος βλέψον Stob.* ‖ 5 *ἣν S (an ἦν?): corr. s* ‖ *θέλῃς S_a* ‖ 6 *πρὸς* — (7) *ἐμαυτόν*] *δι' ὧν κοσμήσεις σαυτόν Stob.* 8 ⟨*περὶ*⟩ *addidi ex Stob.* ‖ *δὲ τῶν Stob.: τῶν δὲ S* ‖ 9 *καὶ πενθοῦντες καὶ στένοντες om. Stob.* ‖ 14 *ὑπ' αὐτοῦ om. Stob.* ‖ 16 *ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον om. Stob.* ‖ *καὶ om. S: add. Stob.* ‖ 19 *μὴ*] *οὐ s* ‖ 23 *τὰ del. s; fortasse legendum τε καὶ*

43 τῷ θεῷ ἐκτρεπόμενοι. καίτοι πρὸς μεγαλοψυχίαν μὲν
καὶ ἀνδρείαν ἐγὼ σοὶ δείξω ὅτι ἀφορμὰς καὶ παρα-
σκευὴν ἔχεις, πρὸς δὲ τὸ μέμφεσθαι καὶ ἐγκαλεῖν ποίας
ἀφορμὰς ἔχεις σὺ δ' ἐμοὶ δείκνυε.

ζ'. Περὶ τῆς χρείας τῶν μεταπιπτόντων καὶ ὑποθετικῶν καὶ τῶν ὁμοίων.

1 Ἡ περὶ τοὺς μεταπίπτοντας καὶ ὑποθετικούς, ἔτι
δὲ ἠρωτῆσθαι περαίνοντας καὶ πάντας ἁπλῶς τοὺς
τοιούτους λόγους πραγματεία λανθάνει τοὺς πολλοὺς
2 περὶ καθήκοντος οὖσα. ζητοῦμεν γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης
πῶς ἂν εὕροι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὴν διέξοδον καὶ
3 ἀναστροφὴν τὴν [ἐν] αὐτῇ καθήκουσαν. οὐκοῦν ἢ
τοῦτο λεγέτωσαν, ὅτι οὐ συγκαθήσει εἰς ἐρώτησιν καὶ
ἀπόκρισιν ὁ σπουδαῖος ἢ ὅτι συγκαθεὶς οὐκ ἐπιμελή-
σεται τοῦ μὴ εἰκῇ μηδ' ὡς ἔτυχεν ἐν ἐρωτήσει καὶ
4 ἀποκρίσει ἀναστρέφεσθαι, ἢ τούτων μηδέτερον προσ-
δεχομένοις· ἀναγκαῖον ὁμολογεῖν, ὅτι ἐπίσκεψίν τινα
ποιητέον τῶν τόπων τούτων, περὶ οὓς μάλιστα στρέφεται
5 ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις. τί γὰρ ἐπαγγέλλεται ἐν λόγῳ;
τἀληθῆ τιθέναι, τὰ ψευδῆ αἴρειν, ⟨πρὸς⟩ τὰ ἄδηλα
6 ἐπέχειν. ἆρ' οὖν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον μαθεῖν; — Ἀρκεῖ,
φησίν. — Οὐκοῦν καὶ τῷ βουλομένῳ ἐν χρήσει νομίσ-
ματος μὴ διαπίπτειν ἀρκεῖ τοῦτο ἀκοῦσαι, διὰ τί τὰς

---

2 παρασκευὴν *S* (*παρα in ras. octo litt. Sd*) ‖ 4 σὺ δέ μοι *S*, δὲ *del. Upt.* ‖ 11 εὑροοὶ *S: corr. Meibomius* ‖ 12 ἐν *delevi* ‖ 13 συγκαθί*σει *S* (ι *ex* η *corr.*) ‖ 16 ἢ *scripsi:* μὴ *S* ‖ τούτων ⟨δὲ⟩ *Sb* ‖ 20 αἴρειν *s* ἐρεῖν *S* ‖ ⟨πρὸς⟩ *add. Meibomius*

μὲν δοκίμους δραχμὰς παραδέχῃ, τὰς δ' ἀδοκίμους ἀπο-
δοκιμάζεις; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Τί οὖν δεῖ τούτῳ 7
προσλαβεῖν; τί γὰρ ἄλλο ἢ δύναμιν δοκιμαστικήν τε
καὶ διακριτικὴν τῶν δοκίμων τε καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν;
οὐκοῦν καὶ ἐπὶ λόγου οὐκ ἀρκεῖ τὸ λεχθέν, ἀλλ' ἀ- 8
νάγκη δοκιμαστικὸν γενέσθαι καὶ διακριτικὸν τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ ἀδήλου; — Ἀνάγκη.
— Ἐπὶ τούτοις τί παραγγέλλεται ἐν λόγῳ; τὸ ἀκό- 9
λουθον τοῖς δοθεῖσιν ὑπὸ σοῦ καλῶς παραδέχου. ἄγε 10
ἀρκεῖ οὖν κἀνταῦθα γνῶναι τοῦτο; οὐκ ἀρκεῖ, δεῖ δὲ
μαθεῖν πῶς τί τισιν ἀκόλουθον γίνεται καὶ ποτὲ μὲν
ἓν ἑνὶ ἀκολουθεῖ, ποτὲ δὲ πλείοσι κοινῇ. μή ποτε οὖν 11
καὶ τοῦτο ἀνάγκη προσλαβεῖν τὸν μέλλοντα ἐν λόγῳ
συνετῶς ἀναστραφήσεσθαι καὶ αὐτόν τε ἀποδείξειν
ἕκαστα ἀποδεικνύοντα καὶ τοῖς ἀποδεικνύουσι παρακο-
λουθήσειν μηδ' ὑπὸ τῶν σοφιζομένων διαπλανηθήσεσθαι
ὡς ἀποδεικνυόντων; οὐκοῦν ἐλήλυθεν ἡμῖν περὶ τῶν 12
συναγόντων λόγων καὶ τρόπων πραγματεία καὶ γυ-
μνασία καὶ ἀναγκαία πέφηνεν.

Ἀλλὰ δὴ ἔστιν ἐφ' ὧν δεδώκαμεν ὑγιῶς τὰ λήμ- 13
ματα καὶ συμβαίνει τουτὶ ἐξ αὐτῶν· ψεῦδος δὲ ὂν
οὐδὲν ἧττον συμβαίνει. τί οὖν μοι καθήκει ποιεῖν; 14
προσδέχεσθαι τὸ ψεῦδος; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ λέγειν 15
ὅτι 'οὐχ ὑγιῶς παρεχώρησα τὰ ὡμολογημένα'; καὶ μὴν
οὐδὲ τοῦτο δίδοται. ἀλλ' ὅτι οὐ συμβαίνει διὰ τῶν
παρακεχωρημένων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δίδοται. τί οὖν 16
ἐπὶ τούτων ποιητέον; ἢ μή ποτε ὡς οὐκ ἀρκεῖ τὸ

---

1 παραδέχῃ (ου) et 2 ἀποδοκιμάζεις (s) S, quibus correcturis probatis 26, 23 διότι s ‖ 4 διακριτικὴν s: ἀρτικήν S ‖ 7 ψεύδους S: corr. Sd ‖ 15 ἀποδεικνύοντα scripsi: ἀποδόντα S (sed όντα in ras. a Sd); ἀποδιδόντα Upt. e cod.

δανείσασθαι πρὸς τὸ ἔτι ὀφείλειν, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι
καὶ τὸ ἐπιμένειν ἐπὶ τοῦ δανείου καὶ μὴ διαλελύσθαι
αὐτό, οὕτως οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὸ δεῖν παραχωρεῖν τὸ
ἐπιφερόμενον, τὸ δεδωκέναι τὰ λήμματα, δεῖ δ' ἐπι-
17 μένειν ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως αὐτῶν. καὶ δὴ μενόν-
των μὲν αὐτῶν εἰς τέλος ὁποῖα παρεχωρήθη πᾶσα
ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως ἐπιμένειν καὶ τὸ
18, 19 ἀκόλουθον αὐτοῖς προσδέχεσθαι ..... οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἔτι
οὐδὲ καθ' ἡμᾶς συμβαίνει τοῦτο τὸ ἐπιφερόμενον,
ἐπειδὴ τῆς συγχωρήσεως τῶν λημμάτων ἀπέστημεν.
20 δεῖ οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν λημμάτων ἱστορῆσαι καὶ
τὴν τοιαύτην μεταβολήν τε καὶ μετάπτωσιν αὐτῶν,
καθ' ἣν ἐν αὐτῇ τῇ ἐρωτήσει ἢ τῇ ἀποκρίσει ἢ τῷ
συλλελογίσθαι ἤ τινι ἄλλῳ τοιούτῳ λαμβάνοντα τὰς
μεταπτώσεις ἀφορμὴν παρέχει τοῖς ἀνοήτοις τοῦ τα-
21 ράσσεσθαι μὴ βλέπουσι τὸ ἀκόλουθον. τίνος ἕνεκα;
ἵν' ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ μὴ παρὰ τὸ καθῆκον μηδ' εἰκῇ
μηδὲ συγκεχυμένως ἀναστρεφώμεθα.
22 Καὶ τὸ αὐτὸ ἐπί τε τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν ὑπο-
θετικῶν λόγων. ἀναγκαῖον γάρ ἐστιν ὅτ' αἰτῆσαί τινα
23 ὑπόθεσιν ὥσπερ ἐπιβάθραν τῷ ἑξῆς λόγῳ. πᾶσαν
οὖν τὴν δοθεῖσαν παραχωρητέον ἢ οὐ πᾶσαν; καὶ εἰ
24 οὐ πᾶσαν, τίνα; [περὶ τίνος ἡ σκέψις; περὶ καθήκοντος.]
παραχωρήσαντι δὲ μενετέον εἰσάπαν ἐπὶ τῆς τηρήσεως,
ἢ ἔστιν ὅτε ἀποστατέον, τὰ δ' ἀκόλουθα προσδεκτέον

---

6 τέλος S_a: *έλος S ‖ 8 post προσδέχεσθαι suppl. Upt. 'e cod.' haec: μὴ μενόντων δὲ αὐτῶν ὁποῖα παρεχωρήθη, καὶ ἡμᾶς πᾶσα ἀνάγκη τῆς παραχωρήσεως ἀφίστασθαι καὶ τοῦ τὸ ἀνακόλουθον τοῖς αὐτοῖς (αὐτῶν Schw.) λόγοις προσδέχεσθαι; ego lacunam indicavi ‖ malim ⟨ἐφ'⟩ ἡμῖν ‖ 10 malim παραχωρήσεως ‖ 15 μεταπτώσεις S (ει ex ι S_a) ‖ 20 ὅτε S_b ‖ 22 εἰ a S_a corr. ‖ 23 περὶ τίνος — καθήκοντος del. Wolf

καὶ τὰ μαχόμενα οὐ προσδεκτέον; — Ναί. — Ἀλλὰ 25
λέγει τις ὅτι ‘ποιήσω σε δυνατοῦ δεξάμενον ὑπόθεσιν
ἐπ' ἀδύνατον ἀπαχθῆναι.’ πρὸς τοῦτον οὐ συγκαθήσει
<ὁ> φρόνιμος, ἀλλὰ φεύξεται ἐξέτασιν καὶ κοινολογίαν;
καὶ τίς ἔτι ἄλλος ἐστὶ λόγῳ χρηστικὸς καὶ δεινὸς ἐρω- 26
τήσει καὶ ἀποκρίσει καὶ νὴ Δία ἀνεξαπάτητός τε καὶ
ἀσόφιστος; ἀλλὰ συγκαθήσει μέν, οὐκ ἐπιστραφήσεται 27
δὲ τοῦ μὴ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἀναστρέφεσθαι ἐν λόγῳ;
καὶ πῶς ἔτι ἔσται τοιοῦτος οἷον αὐτὸν ἐπινοοῦμεν;
ἀλλ' ἄνευ τινὸς τοιαύτης γυμνασίας καὶ παρασκευῆς 28
φυλάττειν οἷός τ' ἐστὶ τὸ ἑξῆς; τοῦτο δεικνύτωσαν 29
καὶ παρέλκει τὰ θεωρήματα ταῦτα πάντα, ἄτοπα ἦν
καὶ ἀνακόλουθα τῇ προλήψει τοῦ σπουδαίου.

Τί ἔτι ἀργοὶ καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθροί ἐσμεν καὶ 30
προφάσεις ζητοῦμεν, καθ' ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ'
ἀγρυπνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὑτῶν λόγον; — Ἂν 31
οὖν ἐν τούτοις πλανηθῶ, μή τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα;
— Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατὴρ ἦν, ἵν' αὐτὸν
ἀποκτείνῃς; τί οὖν ἐποίησας; ὃ μόνον ἦν κατὰ τὸν
τόπον ἁμάρτημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ἐπεί τοι τοῦτ' 32
αὐτὸ καὶ ἐγὼ Ῥούφῳ εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ
παραλειπόμενον ἓν ἐν συλλογισμῷ τινι οὐχ εὕρισκον.
‘οὐ γὰρ οἶμαι’, φημί, ‘τὸ Καπιτώλιον κατέκαυσα’, ὁ

3 συγκαθί*σει S (ί* ex ή, item v. 7) ‖ 4 ὁ, quod in S iam non legitur, fortasse in correctura quadam a S_d in praeced. syllaba facta periit ‖ 8 εἰκῆι S, et in marg. m. pr. καὶ φιλόσοφος; quae verba, si Arriani sunt, aut v. 4 post φρόνιμος aut v. 7 post ἀσόφιστος inserenda sunt; καὶ ἀφιλοσόφως Wolf ‖ 16 αὐτὸν S: corr. Schw. ‖ 20 ἐπεί S (εί corr. a S_d) ‖ 21 ἐπιτιμῶν*τί S ‖ 22 συλλο*γισμῶι S (fuit συλλωγ.) ‖ 23 οὐ γὰρ οἶμαι scripsi: οὐχ οἷον μὲν S; οὐχ οἱονεὶ Elter ‖ κατέκαυσα scripsi: κατεσκεύασα S, κατέσκαψα s ‖ μὴ γάρ, ἔφην, τὸ K. ἐνέπρησα; unus s

δ' ‘ἀνδράποδον’, ἔφη, ‘ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον
33 Καπιτώλιόν ἐστιν’. ἢ ταῦτα μόνα ἁμαρτήματά ἐστι τὸ
Καπιτώλιον ἐμπρῆσαι καὶ τὸν πατέρα ἀποκτεῖναι, τὸ
δ' εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ὡς ἔτυχεν χρῆσθαι ταῖς φαν-
τασίαις ταῖς αὐτοῦ καὶ μὴ παρακολουθεῖν λόγῳ μηδ'
ἀποδείξει μηδὲ σοφίσματι μηδ' ἁπλῶς βλέπειν τὸ καθ'
αὑτὸν καὶ οὐ καθ' αὑτὸν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει,
τούτων δ' οὐδέν ἐστιν ἁμάρτημα;

η'. Ὅτι αἱ δυνάμεις τοῖς ἀπαιδεύτοις οὐκ ἀσφαλεῖς.

1 Καθ' ὅσους τρόπους μεταλαμβάνειν ἐστὶ τὰ ἰσο-
δυναμοῦντα ἀλλήλοις, κατὰ τοσούτους καὶ τὰ εἴδη τῶν
ἐπιχειρημάτων τε καὶ ἐνθυμημάτων ἐν τοῖς λόγοις
2 ἐκποιεῖ μεταλαμβάνειν. οἷον φέρε τὸν τρόπον τοῦτον·
εἰ ἐδανείσω καὶ μὴ ἀπέδωκας, ὀφείλεις μοι τὸ
ἀργύριον· οὐχὶ ἐδανείσω μὲν καὶ οὐκ ἀπέδω-
3 κας· οὐ μὴν ὀφείλεις μοι τὸ ἀργύριον. καὶ
τοῦτο οὐδενὶ μᾶλλον προσήκει ἢ τῷ φιλοσόφῳ ἐμ-
πείρως ποιεῖν. εἴπερ γὰρ ἀτελὴς συλλογισμός ἐστι τὸ
ἐνθύμημα, δῆλον ὅτι ὁ περὶ τὸν τέλειον συλλογισμὸν
γεγυμνασμένος οὗτος ἂν ἱκανὸς εἴη καὶ περὶ τὸν ἀτελῆ
οὐδὲν ἧττον.
4 Τί ποτ' οὖν οὐ γυμνάζομεν αὐτούς τε καὶ ἀλλή-
5 λους τὸν τρόπον τοῦτον; ὅτι νῦν καίτοι μὴ γυμναζό-
μενοι περὶ ταῦτα μηδ' ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἤθους
ὑπό γε ἐμοῦ περισπώμενοι ὅμως οὐδὲν ἐπιδίδομεν εἰς
6 καλοκἀγαθίαν. τί οὖν χρὴ προσδοκᾶν, εἰ καὶ ταύτην

3 τὸ δ' S_a: τ̃ δ' S (*fortasse* τί δ';) ‖ 5 αὐτοῦ S_a ‖ 23 αὐτούς S_a

τὴν ἀσχολίαν προσλάβοιμεν; καὶ μάλισθ', ὅτι οὐ μόνον
ἀσχολία τις ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων αὐτὴ προσγένοιτ'
ἄν, ἀλλὰ καὶ οἰήσεως ἀφορμὴ καὶ τύφου οὐχ ἡ τυ-
χοῦσα. μεγάλη γάρ ἐστι δύναμις ἡ ἐπιχειρητικὴ καὶ 7
πιθανολογική, καὶ μάλιστ' εἰ τύχοι γυμνασίας ἐπιπλέον
καί τινα καὶ εὐπρέπειαν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων προσ-
λάβοι. ὅτι καὶ ἐν τῷ καθόλου πᾶσα δύναμις ἐπι- 8
σφαλὴς τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ ἀσθενέσι προσγενομένη
πρὸς τὸ ἐπᾶραι καὶ χαυνῶσαι ἐπ' αὐτῇ. ποίᾳ γὰρ ἄν 9
τις ἔτι μηχανῇ πεῖσαι τὸν νέον τὸν ἐν τούτοις δια-
φέροντα, ὅτι οὐ δεῖ προσθήκην αὐτὸν ἐκείνων γενέ-
σθαι, ἀλλ' ἐκεῖνα αὐτῷ προσθεῖναι; οὐχὶ δὲ πάντας 10
τοὺς λόγους τούτους καταπατήσας ἐπηρμένος ἡμῖν καὶ
πεφυσημένος περιπατεῖ μηδ' ἀνεχόμενος, ἄν τις ἅπτηται
[τι] αὐτοῦ ὑπομιμνῄσκων, τίνος ἀπολελειμμένος ποῦ
ἀποκέκλικεν;

Τί οὖν; Πλάτων φιλόσοφος οὐκ ἦν; — Ἱπποκράτης 11
γὰρ ἰατρὸς οὐκ ἦν; ἀλλ' ὁρᾷς πῶς φράζει Ἱπποκράτης.
μή τι οὖν Ἱπποκράτης οὕτω φράζει, καθὸ ἰατρός 12
ἐστι; τί οὖν μιγνύεις πράγματα ἄλλως ἐπὶ τῶν αὐτῶν
ἀνθρώπων συνδραμόντα; εἰ δὲ καλὸς ἦν Πλάτων καὶ 13
ἰσχυρός, ἔδει κἀμὲ καθήμενον ἐκπονεῖν, ἵνα καλὸς
γένωμαι ἢ ἵνα ἰσχυρός, ὡς τοῦτο ἀναγκαῖον πρὸς
φιλοσοφίαν, ἐπεί τις φιλόσοφος ἅμα καὶ καλὸς ἦν καὶ
φιλόσοφος; οὐ θέλεις αἰσθάνεσθαι καὶ διακρῖναι κατὰ 14
τί οἱ ἄνθρωποι γίνονται φιλόσοφοι καὶ τίνα ἄλλως
αὐτοῖς πάρεστιν; ἄγε εἰ δ' ἐγὼ φιλόσοφος ἤμην, ἔδει
ὑμᾶς καὶ χωλοὺς γενέσθαι; τί οὖν; ἀναιρῶ τὰς δυνά- 15

---

2 αὐτῇ S_a, αὕτη Schw. ‖ 9 ποία et (10) μηχανὴ πεῖσαι S: corr. s, Salmasius ‖ 11 αὐτὸν S (ὸ ex ῶ) ‖ 15 [τι] del. s ‖ 27 εἰ δ' ed. Genev.: ἴδ' S (sed ἴ corr. a S_a) ‖ 28 ἀναι|ρῶ S_b in ras.

μεις ταύτας; μὴ γένοιτο· οὐδὲ γὰρ τὴν ὁρατικήν.
16 ὅμως δ', ἄν μου πυνθάνῃ τί ἐστιν ἀγαθὸν τοῦ ἀν-
θρώπου, οὐκ ἔχω σοι ἄλλο εἰπεῖν ἢ ὅτι ποιὰ προ-
αίρεσις [φαντασιῶν].

θ'. Πῶς ἀπὸ τοῦ συγγενεῖς ἡμᾶς εἶναι τῷ θεῷ ἐπέλθοι ἄν τις ἐπὶ τὰ ἑξῆς.

1 Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ τὰ περὶ τῆς συγγενείας τοῦ
θεοῦ καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων,
τί ἄλλο ἀπολείπεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ τὸ τοῦ Σω-
κράτους, μηδέποτε πρὸς τὸν πυθόμενον ποδαπός ἐστιν
εἰπεῖν ὅτι Ἀθηναῖος ἢ Κορίνθιος, ἀλλ' ὅτι κόσμιος;
2 διὰ τί γὰρ λέγεις Ἀθηναῖον εἶναι σεαυτόν, οὐχὶ δ'
ἐξ ἐκείνης μόνον τῆς γωνίας, εἰς ἣν ἐρρίφη γεννηθέν
3 σου τὸ σωμάτιον; ἢ δῆλον ὅτι ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου καὶ
περιέχοντος οὐ μόνον αὐτὴν ἐκείνην τὴν γωνίαν, ⟨ἀλλὰ⟩
καὶ ὅλην σου τὴν οἰκίαν καὶ ἁπλῶς ὅθεν σου τὸ γένος
τῶν προγόνων εἰς σὲ κατελήλυθεν ἐντεῦθέν ποθεν
4 καλεῖς σεαυτὸν Ἀθηναῖον καὶ Κορίνθιον; ὁ τοίνυν τῇ
διοικήσει τοῦ κόσμου παρηκολουθηκὼς καὶ μεμαθηκώς,
ὅτι τὸ μέγιστον καὶ κυριώτατον καὶ περιεκτικώτατον
πάντων τοῦτό ἐστι τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀνθρώπων καὶ
θεοῦ, ἀπ' ἐκείνου δὲ τὰ σπέρματα καταπέπτωκεν οὐκ

10 sq. cf. Cic. Tusc. Disp. V, 37; Plutarch. π. φυγῆς p. 600 f; Muson. apud Stob. flor. 40, 9 (II, 70 v. 22 sqq. ed. M.).
21 sq. L. Diog. VII, 138: *κόσμος - - - σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων.*

2 *τἀγαθὸν Schw.* ‖ 3 *ποῖα S: ποιὰ* S_d ‖ 4 *φαντασιῶν delevi, ⟨καὶ χρῆσις⟩ φ. vel ⟨χρηστικὴ⟩ φ. Schw.* ‖ 13 *ἐρρίφη S* (*ι in ras. a* S_d) ‖ 15 *⟨ἀλλὰ⟩ supplevi hoc loco; post οἰκίαν* S_b

εἰς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν μόνον οὐδ' εἰς τὸν πάππον,
ἀλλ' εἰς ἅπαντα μὲν τὰ ἐπὶ γῆς γεννώμενά τε καὶ
φυόμενα, προηγουμένως δ' εἰς τὰ λογικά, ὅτι κοι- 5
νωνεῖν μόνον ταῦτα πέφυκε τῷ ϑεῷ τῆς συναναστρο-
φῆς κατὰ τὸν λόγον ἐπιπεπλεγμένα, διὰ τί μὴ εἴπῃ 6
τις αὐτὸν κόσμιον; διὰ τί μὴ υἱὸν τοῦ ϑεοῦ; διὰ τί
δὲ φοβηϑήσεταί τι τῶν γινομένων ἐν ἀνϑρώποις; ἀλλὰ 7
πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα ἡ συγγένεια ἢ ἄλλον τινὰ τῶν
μέγα δυναμένων ἐν Ῥώμῃ ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφα-
λείᾳ διάγοντας καὶ ἀκαταφρονήτους καὶ δεδοικότας
μηδ' ὁτιοῦν, τὸ δὲ τὸν ϑεὸν ποιητὴν ἔχειν καὶ πατέρα
καὶ κηδεμόνα οὐκέτι ἡμᾶς ἐξαιρήσεται λυπῶν καὶ φό-
βων; — Καὶ πόϑεν φάγω, φησί, μηδὲν ἔχων; — Καὶ 8
πῶς οἱ δοῦλοι, πῶς οἱ δραπέται, τίνι πεποιϑότες
ἐκεῖνοι ἀπαλλάττονται τῶν δεσποτῶν; τοῖς ἀγροῖς ἢ
τοῖς οἰκέταις ἢ τοῖς ἀργυρώμασιν; οὐδενί, ἀλλ' ἑαυ-
τοῖς· καὶ ὅμως οὐκ ἐπιλείπουσιν αὐτοὺς τροφαί. τὸν 9
δὲ φιλόσοφον ἡμῖν δεήσει ἄλλοις ϑαρροῦντα καὶ ἐπ-
αναπαυόμενον ἀποδημεῖν καὶ μὴ ἐπιμελεῖσϑαι αὐτὸν
αὐτοῦ καὶ τῶν ϑηρίων τῶν ἀλόγων εἶναι χείρονα καὶ
δειλότερον, ὧν ἕκαστον αὐτὸ αὑτῷ ἀρκούμενον οὔτε
τροφῆς ἀπορεῖ τῆς οἰκείας οὔτε διεξαγωγῆς τῆς καταλ-
λήλου καὶ κατὰ φύσιν;

Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὅτι ἔδει καϑῆσϑαι τὸν πρεσβύ- 10
τερον ἐνταῦϑα οὐ τοῦτο μηχανώμενον, ὅπως μὴ τα-
πεινοφρονήσητε μηδὲ ταπεινοὺς μηδ' ἀγεννεῖς τινας
διαλογισμοὺς διαλογιεῖσϑε αὐτοὶ περὶ ἑαυτῶν, ἀλλὰ 11

13 sqq. cf. Ench. 12, 1: οὐχ ἔξω διατροφάς.

4 τῷ ϑεῷ S_d: *τ ϑε** S ‖ 5 ἐπιπλεγμένα S: corr. s ‖ 6 αὐτὸν S_d ‖ 7 φοβηϑήσηι S: corr. s ‖ 19.20 αὐτὸν αὐτοῦ S_d ‖ 21 αὐτὸ S_d ‖ 22 οἰκήας S: corr. S_d ‖ 25 malim ταπεινοφρονήσετε.

μεις ταύτας; μὴ γένοιτο· οὐδὲ γὰρ τὴν ὁρατικήν.
16 *ὅμως δ', ἄν μου πυνθάνῃ τί ἐστιν ἀγαθὸν τοῦ ἀν-*
θρώπου, οὐκ ἔχω σοι ἄλλο εἰπεῖν ἢ ὅτι ποιὰ προ-
αίρεσις [φαντασιῶν].

θ'. Πῶς ἀπὸ τοῦ συγγενεῖς ἡμᾶς εἶναι τῷ θεῷ ἐπέλθοι ἄν τις ἐπὶ τὰ ἑξῆς.

1 *Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ τὰ περὶ τῆς συγγενείας τοῦ*
θεοῦ καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων,
τί ἄλλο ἀπολείπεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ τὸ τοῦ Σω-
κράτους, μηδέποτε πρὸς τὸν πυθόμενον ποδαπός ἐστιν
εἰπεῖν ὅτι Ἀθηναῖος ἢ Κορίνθιος, ἀλλ' ὅτι κόσμιος;
2 *διὰ τί γὰρ λέγεις Ἀθηναῖον εἶναι σεαυτόν, οὐχὶ δ'*
ἐξ ἐκείνης μόνον τῆς γωνίας, εἰς ἣν ἐρρίφη γεννηθέν
3 *σου τὸ σωμάτιον; ἢ δῆλον ὅτι ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου καὶ*
περιέχοντος οὐ μόνον αὐτὴν ἐκείνην τὴν γωνίαν, ⟨ἀλλὰ⟩
καὶ ὅλην σου τὴν οἰκίαν καὶ ἁπλῶς ὅθεν σου τὸ γένος
τῶν προγόνων εἰς σὲ κατελήλυθεν ἐντεῦθέν ποθεν
4 *καλεῖς σεαυτὸν Ἀθηναῖον καὶ Κορίνθιον; ὁ τοίνυν τῇ*
διοικήσει τοῦ κόσμου παρηκολουθηκὼς καὶ μεμαθηκώς,
ὅτι τὸ μέγιστον καὶ κυριώτατον καὶ περιεκτικώτατον
πάντων τοῦτό ἐστι τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀνθρώπων καὶ
θεοῦ, ἀπ' ἐκείνου δὲ τὰ σπέρματα καταπέπτωκεν οὐκ

---

10 sq. cf. Cic. Tusc. Disp. V, 37; Plutarch. *π. φυγῆς* p. 600 f; Muson. apud Stob. flor. 40, 9 (II, 70 v. 22 sqq. ed. M.).
21 sq. L. Diog. VII, 138: *κόσμος - - - σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων.*

---

2 *τἀγαθὸν Schw.* ‖ 3 *ποι*α S: ποιὰ* S_a ‖ 4 *φαντασιῶν delevi, ⟨καὶ χρῆσις⟩ φ. vel ⟨χρηστικὴ⟩ φ. Schw.* ‖ 13 *ἐρρίφη S (ι in ras. a* S_a*)* ‖ 15 *⟨ἀλλὰ⟩ supplevi hoc loco; post οἰκίαν* S_b

εἰς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν μόνον οὐδ' εἰς τὸν πάππον,
ἀλλ' εἰς ἅπαντα μὲν τὰ ἐπὶ γῆς γεννώμενά τε καὶ
φυόμενα, προηγουμένως δ' εἰς τὰ λογικά, ὅτι κοι- 5
νωνεῖν μόνον ταῦτα πέφυκε τῷ θεῷ τῆς συναναστρο-
φῆς κατὰ τὸν λόγον ἐπιπεπλεγμένα, διὰ τί μὴ εἴπῃ 6
τις αὑτὸν κόσμιον; διὰ τί μὴ υἱὸν τοῦ θεοῦ; διὰ τί
δὲ φοβηθήσεταί τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ 7
πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα ἡ συγγένεια ἢ ἄλλον τινὰ τῶν
μέγα δυναμένων ἐν Ῥώμῃ ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφα-
λείᾳ διάγοντας καὶ ἀκαταφρονήτους καὶ δεδοικότας
μηδ' ὁτιοῦν, τὸ δὲ τὸν θεὸν ποιητὴν ἔχειν καὶ πατέρα
καὶ κηδεμόνα οὐκέτι ἡμᾶς ἐξαιρήσεται λυπῶν καὶ φό-
βων; — Καὶ πόθεν φάγω, φησί, μηδὲν ἔχων; — Καὶ 8
πῶς οἱ δοῦλοι, πῶς οἱ δραπέται, τίνι πεποιθότες
ἐκεῖνοι ἀπαλλάττονται τῶν δεσποτῶν; τοῖς ἀγροῖς ἢ
τοῖς οἰκέταις ἢ τοῖς ἀργυρώμασιν; οὐδενί, ἀλλ' ἑαυ-
τοῖς· καὶ ὅμως οὐκ ἐπιλείπουσιν αὐτοὺς τροφαί. τὸν 9
δὲ φιλόσοφον ἡμῖν δεήσει ἄλλοις θαρροῦντα καὶ ἐπ-
αναπαυόμενον ἀποδημεῖν καὶ μὴ ἐπιμελεῖσθαι αὐτὸν
αὑτοῦ καὶ τῶν θηρίων τῶν ἀλόγων εἶναι χείρονα καὶ
δειλότερον, ὧν ἕκαστον αὐτὸ αὑτῷ ἀρκούμενον οὔτε
τροφῆς ἀπορεῖ τῆς οἰκείας οὔτε διεξαγωγῆς τῆς καταλ-
λήλου καὶ κατὰ φύσιν;

Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὅτι ἔδει καθῆσθαι τὸν πρεσβύ- 10
τερον ἐνταῦθα οὐ τοῦτο μηχανώμενον, ὅπως μὴ τα-
πεινοφρονήσητε μηδὲ ταπεινοὺς μηδ' ἀγεννεῖς τινας
διαλογισμοὺς διαλογιεῖσθε αὐτοὶ περὶ ἑαυτῶν, ἀλλὰ 11

---

13 sqq. cf. Ench. 12, 1: οὐχ ἔξω διατροφάς.

---

4 τῷ θεῷ S_d: τ̄ θε̄ S ‖ 5 ἐπιπλεγμένα S: corr. s ‖ 6 αὐτὸν S_d ‖ 7 φοβηθήσηι S: corr. s ‖ 19,20 αὐτὸν αὐτοῦ S_d ‖ 21 αὐτὸ S_d ‖ 22 οἰκήας S: corr. S_d ‖ 25 malim ταπεινοφρονήσετε.

*μή τινες ἐμπίπτωσιν τοιοῦτοι νέοι, ⟨οἳ⟩ ἐπιγνόντες
τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς συγγένειαν καὶ ὅτι δεσμά τινα
ταῦτα προσηρτήμεθα τὸ σῶμα καὶ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ
καὶ ὅσα τούτων ἕνεκα ἀναγκαῖα ἡμῖν γίνεται εἰς οἰ-
κονομίαν καὶ ἀναστροφὴν τὴν ἐν τῷ βίῳ, ὡς βάρη
τινὰ καὶ ἀνιαρὰ καὶ ἄχρηστα ἀπορρῖψαι θέλωσι καὶ
12 ἀπελθεῖν πρὸς τοὺς συγγενεῖς. καὶ τοῦτον ἔδει τὸν
ἀγῶνα ἀγωνίζεσθαι τὸν διδάσκαλον ὑμῶν καὶ παι-
δευτήν, εἴ τις ἄρα ἦν, ὑμᾶς μὲν ἔρχεσθαι λέγοντας
'Ἐπίκτητε, οὐκέτι ἀνεχόμεθα μετὰ τοῦ σωματίου τούτου
δεδεμένοι καὶ τοῦτο τρέφοντες καὶ ποτίζοντες καὶ ἀνα-
παύοντες καὶ καθαίροντες, εἶτα δι' αὐτὸ συμπερι-
13 φερόμενοι τοῖσδε καὶ τοῖσδε. οὐκ ἀδιάφορα ταῦτα
καὶ οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ θάνατος οὐ κακός; καὶ
συγγενεῖς τινες τοῦ θεοῦ ἐσμεν κἀκεῖθεν ἐληλύθαμεν;
14 ἄφες ἡμᾶς ἀπελθεῖν ὅθεν ἐληλύθαμεν, ἄφες λυθῆναί
ποτε τῶν δεσμῶν τούτων τῶν ἐξηρτημένων καὶ βα-
15 ρούντων. ἐνταῦθα λῃσταὶ καὶ κλέπται καὶ δικαστήρια
καὶ οἱ καλούμενοι τύραννοι δοκοῦντες ἔχειν τινὰ ἐφ'
ἡμῖν ἐξουσίαν διὰ τὸ σωμάτιον καὶ τὰ τούτου κτή-
ματα. ἄφες δείξωμεν αὐτοῖς, ὅτι οὐδενὸς ἔχουσιν
16 ἐξουσίαν.' ἐμὲ δ' ἐν τῷδε λέγειν ὅτι 'ἄνθρωποι ἐκ-
δέξασθε τὸν θεόν. ὅταν ἐκεῖνος σημήνῃ καὶ ἀπολύσῃ
ὑμᾶς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, τότ' ἀπελεύσεσθε πρὸς αὐ-
τόν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀνάσχεσθε ἐνοικοῦντες ταύτην
17 τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐκεῖνος ὑμᾶς ἔταξεν. ὀλίγος ἄρα*

25 sqq. cf. Ench. 22: *ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμένος εἰς ταύτην τὴν χώραν.*

1 ⟨οἳ⟩ add. *s* ‖ 6 *ἄχρηστα] ἀβάστακτα s* ‖ *ἀπορῖψαι S* 22 *τῶι S: τῶι⟨δὲ⟩ Sb (ut vid.); fortasse ⟨τού⟩τῳ* ‖ 24 *ἡμᾶς S: corr. s* ‖ *ἀπελεύσεσθε Elter: ἀπολύεσθε S*

χρόνος οὗτος ὁ τῆς οἰκήσεως καὶ ῥᾴδιος τοῖς οὕτω
διακειμένοις. ποῖος γὰρ ἔτι τύραννος ἢ ποῖος κλέπτης
ἢ ποῖα δικαστήρια φοβερὰ τοῖς οὕτω παρ' οὐδὲν πε-
ποιημένοις τὸ σῶμα καὶ τὰ τούτου κτήματα; μείνατε,
μὴ ἀλογίστως ἀπέλθητε.'

Τοιοῦτόν τι ἔδει γίνεσθαι παρὰ τοῦ παιδευτοῦ 18
πρὸς τοὺς εὐφυεῖς τῶν νέων. νῦν δὲ τί γίνεται; 19
νεκρὸς μὲν ὁ παιδευτής, νεκροὶ δ' ὑμεῖς. ὅταν χορτα-
σθῆτε σήμερον, κάθησθε κλάοντες περὶ τῆς αὔριον,
πόθεν φάγητε. ἀνδράποδον, ἂν σχῇς, ἕξεις· ἂν μὴ 20
σχῇς, ἐξελεύσῃ· ἤνοικται ἡ θύρα. τί πενθεῖς; ποῦ ἔτι
τόπος δακρύοις; τίς ἔτι κολακείας ἀφορμή; διὰ τί ἄλλος
ἄλλῳ φθονήσει; διὰ τί πολλὰ κεκτημένους θαυμάσει
ἢ τοὺς ἐν δυνάμει τεταγμένους, μάλιστ' ἂν καὶ ἰσχυροὶ
ὦσι καὶ ὀργίλοι; τί γὰρ ἡμῖν ποιήσουσιν; ἃ δύνανται 21
ποιῆσαι, τούτων οὐκ ἐπιστρεψόμεθα· ὧν ἡμῖν μέλει,
ταῦτα οὐ δύνανται. τίς οὖν ἔτι ἄρξει τοῦ οὕτω δια-
κειμένου; πῶς Σωκράτης εἶχε πρὸς ταῦτα; πῶς γὰρ 22
ἄλλως ἢ ὡς ἔδει τὸν πεπεισμένον ὅτι ἐστὶ τῶν θεῶν
συγγενής; 'Ἄν μοι λέγητε', φησί, 'νῦν ὅτι "ἀφίε- 23
μέν σε ἐπὶ τούτοις, ὅπως μηκέτι διαλέξῃ τού-
τους τοὺς λόγους οὓς μέχρι νῦν διελέγου μηδὲ
παρενοχλήσῃς ἡμῶν τοῖς νέοις μηδὲ τοῖς γέ-
ρουσιν", ἀποκρινοῦμαι ὅτι γελοῖοί ἐστε οἵ τινες 24
ἀξιοῦτε, εἰ μέν με ὁ στρατηγὸς ὁ ὑμέτερος
ἔταξεν εἴς τινα τάξιν, ὅτι ἔδει με τηρεῖν αὐτὴν
καὶ φυλάττειν καὶ μυριάκις πρότερον αἱρεῖ-
σθαι ἀποθνῄσκειν ἢ ἐγκαταλιπεῖν αὐτήν, εἰ δ'

18 sqq. cf. Plat. Apol. Socr. 29c et (inde a v. 22) 28e.

14 τεταγμένους ⟨δείσει⟩ vel ⟨φοβηθήσεται⟩ *Schw.*

ὁ θεὸς ἔν τινι χώρᾳ καὶ ἀναστροφῇ κατατέ-
25 ταχεν, ταύτην δ' ἐγκαταλιπεῖν δεῖ ἡμᾶς.' τοῦτ'
ἔστιν ἄνθρωπος ταῖς ἀληθείαις συγγενὴς τῶν θεῶν.
26 ἡμεῖς οὖν ὡς κοιλίαι, ὡς ἔντερα, ὡς αἰδοῖα, οὕτω περὶ
αὐτῶν διανοούμεθα, ὅτι φοβούμεθα, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν·
τοὺς εἰς ταῦτα συνεργεῖν δυναμένους κολακεύομεν,
τοὺς αὐτοὺς τούτους δεδοίκαμεν.
27 Ἐμέ τις ἠξίωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ γράψαι εἰς τὴν Ῥώμην
ὡς ἐδόκει τοῖς πολλοῖς ἠτυχηκὼς καὶ πρότερον μὲν
ἐπιφανὴς ὢν καὶ πλούσιος, ὕστερον δ' ἐκπεπτωκὼς
28 ἁπάντων καὶ διάγων ἐνταῦθα. κἀγὼ ἔγραψα ὑπὲρ
αὐτοῦ ταπεινῶς. ὁ δ' ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀπ-
έδωκέν μοι αὐτὴν καὶ ἔφη ὅτι 'ἐγὼ βοηθηθῆναί τι
ὑπὸ σοῦ ἤθελον, οὐχὶ ἐλεηθῆναι· κακὸν δέ μοι οὐθέν
29 ἐστιν.' οὕτως καὶ Ῥοῦφος πειράζων με εἰώθει λέγειν
'συμβήσεταί σοι τοῦτο καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ δεσπότου.'
30 κἀμοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποκριναμένου ὅτι ἀνθρώπινα 'τί
οὖν', ἔφη, 'ἐκεῖνον παρακαλῶ παρὰ σοῦ αὐτὰ λαβεῖν
31 δυνάμενος;' τῷ γὰρ ὄντι, ὃ ἐξ αὐτοῦ τις ἔχει, περισσὸς
32 καὶ μάταιος παρ' ἄλλου λαμβάνων. ἐγὼ οὖν ἔχων ἐξ
ἐμαυτοῦ λαβεῖν τὸ μεγαλόψυχον καὶ γενναῖον, ἀγρὸν
παρὰ σοῦ λάβω καὶ ἀργύριον ἢ ἀρχήν τινα; μὴ γέ-
νοιτο. οὐχ οὕτως ἀναίσθητος ἔσομαι τῶν ἐμῶν κτη-
33 μάτων. ἀλλ' ὅταν τις ᾖ δειλὸς καὶ ταπεινός, ὑπὲρ
τούτου τί ἄλλο ἢ ἀνάγκη γράφειν ἐπιστολὰς ὡς ὑπὲρ
νεκροῦ 'τὸ πτῶμα ἡμῖν χάρισαι τοῦ δεῖνος καὶ ξέστην

---

2 ὑμᾶς S: corr. s ‖ 5 αὐτῶν S_d ‖ δ* (ante φοβούμεθα) S: ὅτι S_a; an οὕτως? ‖ 8 αὐτοῦ S: corr. s ‖ 18 ἔφη S_b: ἔπι S ‖ ante αὐτὰ signum ·/. et in marg. a S_b vel S_c *τ' ἀλλότρια ἀποδιδοὺς ‖ αὐτὰ S m. pr. vel S_a: αὐτοῦ S ‖ 18 αὐτοῦ S: corr. m. pr. ‖ 26 δεῖνος S (εῖ corr. a S_d)

αἱματίου;' τῷ γὰρ ὄντι πτῶμα ὁ τοιοῦτός ἐστι καὶ 34
ξέστης αἱματίου, πλέον δ' οὐδέν. εἰ δ' ἦν πλέον τι,
ᾐσθάνετ' ἄν, ὅτι ἄλλος δι' ἄλλον ⟨οὐ⟩ δυστυχεῖ.

ι'. Πρὸς τοὺς περὶ τὰς ἐν Ῥώμῃ προαγωγὰς ἐσπουδακότας.

Εἰ οὕτω σφοδρῶς συνετετάμεθα περὶ τὸ ἔργον τὸ 1
ἑαυτῶν ὡς οἱ ἐν Ῥώμῃ γέροντες περὶ ἃ ἐσπουδάκασι,
τάχα ἄν τι ἠνύομεν καὶ αὐτοί. οἶδα ἐγὼ πρεσβύτερον 2
ἄνθρωπον ἐμοῦ τὸν νῦν ἐπὶ τοῦ σίτου ὄντα ἐν Ῥώμῃ,
ὅτε ταύτῃ παρῆγεν ἀπὸ τῆς φυγῆς ἀναστρέφων, οἷα
εἶπέν μοι, κατατρέχων τοῦ προτέρου ἑαυτοῦ βίου καὶ
περὶ τῶν ἑξῆς ἐπαγγελλόμενος, ὅτι ἄλλο οὐδὲν ἀναβὰς
σπουδάσει ἢ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀταραξίᾳ διεξαγαγεῖν τὸ
λοιπὸν τοῦ βίου· 'πόσον γὰρ ἔτι ἐστὶν ἐμοὶ τὸ λοι-
πόν;' — Κἀγὼ ἔλεγον αὐτῷ ὅτι 'οὐ ποιήσεις, ἀλλ' 3
ὀσφρανθεὶς μόνον τῆς Ῥώμης ἁπάντων τούτων ἐπι-
λήσῃ'. ἂν δὲ καὶ εἰς αὐλὴν πάροδός τις δίδωται, ὅτι
χαίρων καὶ τῷ θεῷ εὐχαριστῶν ὤσεται. — 'Ἄν μ' 4
εὕρῃς', ἔφη, 'Ἐπίκτητε, τὸν ἕτερον πόδα εἰς τὴν αὐλὴν
τιθέντα, ὃ βούλει ὑπολάμβανε'. νῦν οὖν τί ἐποίησεν; 5
πρὶν ἐλθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ παρὰ
Καίσαρος πινακίδες· ὁ δὲ λαβὼν πάντων ἐκείνων ἐξ-
ελάθετο καὶ λοιπὸν ἓν ἐξ ἑνὸς ἐπισεσώρευκεν. ἤθελον 6
αὐτὸν νῦν παραστὰς ὑπομνῆσαι τῶν λόγων, οὓς ἔλεγε

3 cf. Ench. 24, 1: *οὐ δύνασαι ἐν κακῷ εἶναι δι' ἄλλον.*

3 ⟨οὐ⟩ *add. S_b in marg.* ‖ 6 *συνετετάγμεθα S: corr. s*

παρερχόμενος, καὶ εἰπεῖν ὅτι ‘πόσῳ σοῦ ἐγὼ κομψό-
τερος μάντις εἰμί;’
7 Τί οὖν; ἐγὼ λέγω, ὅτι ἄπρακτόν ἐστι τὸ ζῷον;
μὴ γένοιτο. ἀλλὰ διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν πρακτικοί;
8 εὐθὺς ἐγὼ πρῶτος, ὅταν ἡμέρα γένηται, μικρὰ ὑπομι-
μνήσκομαι, τίνα ἐπαναγνῶναί με δεῖ. εἶτα εὐθὺς
ἐμαυτῷ· τί δέ μοι καὶ μέλει πῶς ὁ δεῖνα ἀναγνῷ;
9 πρῶτόν ἐστιν, ἵνα ἐγὼ κοιμηθῶ. καί τοι τί ὅμοια τὰ
ἐκείνων πράγματα τοῖς ἡμετέροις; ἂν ἐπιστῆτε τί ἐκεῖνοι
ποιοῦσιν, αἰσθήσεσθε. τί γὰρ ἄλλο ἢ ὅλην τὴν ἡμέραν
ψηφίζουσιν, συζητοῦσι, συμβουλεύουσι περὶ σιταρίου,
10 περὶ ἀγριδίου, περί τινων προκοπῶν τοιούτων; ὅμοιον
οὖν ἐστιν ἐντευξίδιον παρά τινος λαβόντα ἀναγιγνώ-
σκειν ‘παρακαλῶ σε ἐπιτρέψαι μοι σιτάριον ἐξαγαγεῖν’
ἢ ‘παρακαλῶ σε παρὰ Χρυσίππου ἐπισκέψασθαι τίς
ἐστιν ἡ τοῦ κόσμου διοίκησις καὶ ποίαν τινὰ χώραν
ἐν αὐτῷ ἔχει τὸ λογικὸν ζῷον· ἐπίσκεψαι δὲ καὶ τίς
εἶ σὺ καὶ ποῖόν τι σοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.’
11 ταῦτα ἐκείνοις ὅμοιά ἐστιν; ἀλλ’ ὁμοίας σπουδῆς χρείαν
ἔχοντα; ἀλλ’ ὡσαύτως ἀμελεῖν αἰσχρὸν τούτων κἀκεί-
12 νων; τί οὖν; ἡμεῖς μόνοι ῥαθυμοῦμεν καὶ νυστάζομεν;
13 οὔ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον ὑμεῖς οἱ νέοι. ἐπεί τοι καὶ
ἡμεῖς οἱ γέροντες, ὅταν παίζοντας ὁρῶμεν νέους, συμ-
προθυμούμεθα καὶ αὐτοὶ συμπαίζειν. πολὺ δὲ πλέον,
εἰ ἑώρων διεγηγερμένους καὶ συμπροθυμουμένους,
προεθυμούμην ἂν συσπουδάζειν καὶ αὐτός.

---

17 αὐτοι *S* (*de accentu non constat*): αὐτῷ *Upt. e cod.*, αὐτῇ *s* ‖ 19 ὁμοίας S_a: ὅμοια *S* ‖ 22 ἐπίτοι *S*: *corr. s* ‖ 25 προθυμουμένους, συμπροεθυμούμην *Schw.*

ια'. Περὶ φιλοστοργίας.

Ἀφικομένου δέ τινος πρὸς αὐτὸν τῶν ἐν τέλει 1
πυθόμενος παρ' αὐτοῦ τὰ ἐπὶ μέρους ἠρώτησεν, εἰ καὶ
τέκνα εἴη αὐτῷ καὶ γυνή. τοῦ δ' ὁμολογήσαντος προσ- 2
επύθετο· πῶς τι οὖν χρῇ τῷ πράγματι; — Ἀθλίως,
ἔφη. — Καὶ ὅς· τίνα τρόπον; οὐ γὰρ δὴ τούτου 3
ἕνεκα γαμοῦσιν ἄνθρωποι καὶ παιδοποιοῦνται, ὅπως
ἄθλιοι ὦσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως εὐδαίμονες. — Ἀλλ' 4
ἐγώ, ἔφη, οὕτως ἀθλίως ἔχω περὶ τὰ παιδάρια, ὥστε
πρῴην νοσοῦντός μου τοῦ θυγατρίου καὶ δόξαντος
κινδυνεύειν οὐχ ὑπέμεινα οὐδὲ παρεῖναι αὐτῷ νο-
σοῦντι, φυγὼν δ' ᾠχόμην, μέχρις οὗ προσήγγειλέ τις
μοι ὅτι ἔχει καλῶς. — Τί οὖν; ὀρθῶς φαίνῃ σαυτῷ 5
ταῦτα πεποιηκέναι; — Φυσικῶς, ἔφη. — Ἀλλὰ μὴν
τοῦτό με πεῖσον, ἔφη, σύ, διότι φυσικῶς, καὶ ἐγώ σε
πείσω, ὅτι πᾶν τὸ κατὰ φύσιν γινόμενον ὀρθῶς γί-
νεται. — Τοῦτο, ἔφη, πάντες ἢ οἵ γε πλεῖστοι πατέρες 6
πάσχομεν. — Οὐδ' ἐγώ σοι ἀντιλέγω, ἔφη, ὅτι οὐ
γίνεται, τὸ δ' ἀμφισβητούμενον ἡμῖν ἐκεῖνό ἐστιν, εἰ
ὀρθῶς. ἐπεὶ τούτου γε ἕνεκα καὶ τὰ φύματα δεῖ 7
λέγειν ἐπ' ἀγαθῷ γίνεσθαι τοῦ σώματος, ὅτι γίνεται,
καὶ ἁπλῶς τὸ ἁμαρτάνειν εἶναι κατὰ φύσιν, ὅτι πάντες
σχεδὸν ἢ οἵ γε πλεῖστοι ἁμαρτάνομεν. δεῖξον οὖν μοι 8
σύ, πῶς κατὰ φύσιν ἐστίν. — Οὐ δύναμαι, ἔφη· ἀλλὰ
σύ μοι μᾶλλον δεῖξον, πῶς οὐκ ἔστι κατὰ φύσιν οὐδ'

---

12 φυγὼν S_c: φυγ̊* S ‖ 13 φαίνῃ s: φαίν* S ‖ 19 litterae τὸ δ' ἀμφισβη *fortasse in rasura* ‖ 20 ἐπεὶ S_b: ἐπ* S ‖ γε S_b: γ* S

9 ὀρθῶς γίνεται. — Καὶ ὅς· ἀλλ' εἰ ἐζητοῦμεν, ἔφη,
περὶ λευκῶν καὶ μελάνων, ποῖον ἂν κριτήριον παρεκα-
λοῦμεν πρὸς διάγνωσιν αὐτῶν; — Τὴν ὅρασιν, ἔφη.
— Τί δ' εἰ περὶ θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ σκληρῶν
10 καὶ μαλακῶν, ποῖόν τι; — Τὴν ἁφήν. — Οὐκοῦν,
ἐπειδὴ περὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῶν ὀρθῶς ἢ οὐκ
ὀρθῶς γινομένων ἀμφισβητοῦμεν, ποῖον θέλεις κρι-
11 τήριον παραλάβωμεν; — Οὐκ οἶδ', ἔφη. — Καὶ μὴν
τὸ μὲν τῶν χρωμάτων καὶ ὀσμῶν, ἔτι δὲ χυλῶν κρι-
τήριον ἀγνοεῖν τυχὸν οὐ μεγάλη ζημία, τὸ δὲ τῶν
ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ παρὰ
φύσιν τῷ ἀνθρώπῳ δοκεῖ σοι μικρὰ ζημία εἶναι τῷ
12 ἀγνοοῦντι; — Ἡ μεγίστη μὲν οὖν. — Φέρε, εἰπέ μοι,
πάντα ἃ δοκεῖ τισιν εἶναι καλὰ καὶ προσήκοντα, ὀρθῶς
δοκεῖ; καὶ νῦν Ἰουδαίοις καὶ Σύροις καὶ Αἰγυπτίοις
καὶ Ῥωμαίοις οἷόν τε πάντα τὰ δοκοῦντα περὶ τροφῆς
13 ὀρθῶς δοκεῖν; — Καὶ πῶς οἷόν τε; — Ἀλλ' οἶμαι
πᾶσα ἀνάγκη, εἰ ὀρθά ἐστιν ⟨τὰ⟩ Αἰγυπτίων, μὴ ὀρθὰ
εἶναι τὰ τῶν ἄλλων, εἰ καλῶς ἔχει τὰ Ἰουδαίων, μὴ
καλῶς ἔχειν τὰ τῶν ἄλλων. — Πῶς γὰρ οὔ; —
14 Ὅπου δ' ἄγνοια, ἐκεῖ καὶ ἀμαθία καὶ ἡ περὶ τὰ
15 ἀναγκαῖα ἀπαιδευσία. — Συνεχώρει. — Σὺ οὖν, ἔφη,
τούτων αἰσθόμενος οὐδὲν ἄλλο τοῦ λοιποῦ σπουδάσεις
οὐδὲ πρὸς ἄλλῳ τινὶ τὴν γνώμην ἕξεις ἢ ὅπως τὸ
κριτήριον τῶν κατὰ φύσιν καταμαθὼν τούτῳ προσ-
χρώμενος διακρινεῖς τῶν ἐπὶ μέρους ἕκαστον.
16 Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος τὰ τοσαῦτα ἔχω σοι πρὸς ὃ

---

6 φύσιν ⟨καὶ (*rectius* ἢ) παρὰ φύσιν⟩ *Upt.* ‖ 15 νῦν] μὴν *Coraes* ‖ 18 ⟨τὰ⟩ *ins. Coraes* ‖ 22 ἔφην *Sa* ‖ 24 ἢ — (25) καταμαθὼν *in marg. a m. pr., addito hoc signo* ÷ *a Sb* ‖ 26 διακρίνεις *S: corr. s*

βούλει βοηθῆσαι. τὸ φιλόστοργον δοκεῖ σοι κατὰ 17
φύσιν τ' εἶναι καὶ καλόν; — Πῶς γὰρ οὔ; — Τί
δέ; τὸ μὲν φιλόστοργον κατὰ φύσιν τ' ἐστὶν ⟨καὶ
καλόν⟩, τὸ δ' εὐλόγιστον οὐ καλόν; — Οὐδαμῶς. —
Μὴ τοίνυν μάχην ἔχει τῷ φιλοστόργῳ τὸ εὐλόγιστον; 18
— Οὐ δοκεῖ μοι. — Εἰ δὲ μή, τῶν μαχομένων ἀνάγκη
θατέρου κατὰ φύσιν ὄντος θάτερον εἶναι παρὰ φύσιν·
ἢ γὰρ οὔ; — Οὕτως, ἔφη. — Οὐκοῦν ὅ τι ἂν εὑρί- 19
σκωμεν ὁμοῦ μὲν φιλόστοργον ὁμοῦ δ' εὐλόγιστον,
τοῦτο θαρροῦντες ἀποφαινόμεθα ὀρθόν τε εἶναι καὶ
καλόν; — Ἔστω, ἔφη. — Τί οὖν; ἀφεῖναι νοσοῦν τὸ 20
παιδίον καὶ ἀφέντα ἀπελθεῖν ὅτι μὲν οὐκ εὐλόγιστον
οὐκ οἶμαί σ' ἀντερεῖν. ὑπολείπεται δ' ἡμᾶς σκοπεῖν
εἰ φιλόστοργον. — Σκοπῶμεν δή. — Ἆρ' οὖν σὺ μὲν 21
ἐπειδὴ φιλοστόργως διέκεισο πρὸς τὸ παιδίον, ὀρθῶς
ἐποίεις φεύγων καὶ ἀπολείπων αὐτό; ἡ μήτηρ δ' οὐ
φιλοστοργεῖ τὸ παιδίον; — Φιλοστοργεῖ μὲν οὖν. —
Οὐκοῦν ἔδει καὶ τὴν μητέρα ἀφεῖναι αὐτὸ ἢ οὐκ ἔδει; 22
— Οὐκ ἔδει. — Τί δ' ἡ τιτθή, στέργει αὐτό; —
Στέργει, ἔφη. — Ἔδει οὖν κἀκείνην ἀφεῖναι αὐτό; —
Οὐδαμῶς. — Τί δ' ὁ παιδαγωγός, οὐ στέργει αὐτό;
— Στέργει. — Ἔδει οὖν κἀκεῖνον ἀφέντα ἀπελθεῖν, 23
εἶθ' οὕτως ἔρημον καὶ ἀβοήθητον ἀπολειφθῆναι τὸ
παιδίον διὰ τὴν πολλὴν φιλοστοργίαν τῶν γονέων
ὑμῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὸ ἢ ἐν ταῖς χερσὶν τῶν οὔτε
στεργόντων οὔτε κηδομένων ἀποθανεῖν; — Μὴ γέ-
νοιτο. — Καὶ μὴν ἐκεῖνό γε ἄνισον καὶ ἄγνωμον, 24

---

1 *litterae κεῖ σοι κατὰ φύσιν a m. pr., sed crassiore ductu in spatio relicto exaratae sunt* ‖ 2 τ' *S*: τὲ S_c *(item v. 3)* ‖ 3 ⟨καὶ καλὸν⟩ *ante* ἐστὶν *ins.* s, *ego post* ἐστὶν *collocavi* ‖ 22 ἔδει *in ras. a* S_b *vel* S_a

ὅ τις αὐτῷ προσῆκον οἴεται διὰ τὸ φιλόστοργος εἶναι,
τοῦτο τοῖς ὁμοίως φιλοστοργοῦσιν μὴ ἐφιέναι; —
25 Ἄτοπον. — Ἄγε, σὺ δ' ἂν νοσῶν ἠβούλου φιλοστόρ-
γους οὕτως ἔχειν τοὺς προσήκοντας τούς τ' ἄλλους
καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα, ὥστ' ἀφεθῆναι
26 μόνος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἔρημος; — Οὐδαμῶς. — Εὔξαιο
δ' ἂν οὕτω στερχθῆναι ὑπὸ τῶν σαυτοῦ, ὥστε διὰ
τὴν ἄγαν αὐτῶν φιλοστοργίαν ἀεὶ μόνος ἀπολείπεσθαι
ἐν ταῖς νόσοις; ἢ τούτου γ' ἕνεκα μᾶλλον ἂν ὑπὸ
τῶν ἐχθρῶν, εἰ δυνατὸν ἦν, φιλοστοργεῖσθαι ηὔχου,
ὥστ' ἀπολείπεσθαι ὑπ' αὐτῶν; εἰ δὲ ταῦτα, ὑπολεί-
πεται μηδαμῶς ἔτι φιλόστοργον εἶναι τὸ πραχθέν.

27 Τί οὖν; οὐδὲν ἦν τὸ κινῆσάν σε καὶ ἐξορμῆσαν
πρὸς τὸ ἀφεῖναι τὸ παιδίον; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ
τοιοῦτόν τι ἄν, οἷον καὶ ἐν Ῥώμῃ τινὰ ἦν τὸ κινοῦν,
ὥστ' ἐγκαλύπτεσθαι τοῦ ἵππου τρέχοντος ᾧ ἐσπου-
δάκει, εἶτα νικήσαντός ποτε παραλόγως σπόγγων
28 δεῆσαι αὐτῷ πρὸς τὸ ἀναληφθῆναι λιποψυχοῦντα. τί
οὖν τοῦτό ἐστι; τὸ μὲν ἀκριβὲς οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ
τυχόν· ἐκεῖνο δ' ἀπαρκεῖ πεισθῆναι, εἴπερ ὑγιές ἐστι
τὸ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων λεγόμενον, ὅτι οὐκ ἔξω που
δεῖ ζητεῖν αὐτό, ἀλλ' ἓν καὶ ταὐτόν ἐστιν ἐπὶ πάντων
τὸ αἴτιον τοῦ ποιεῖν τι ἡμᾶς ἢ μὴ ποιεῖν, τοῦ λέγειν
τινὰ ἢ μὴ λέγειν, τοῦ ἐπαίρεσθαι ἢ συστέλλεσθαι, ἢ
29 φεύγειν τινὰ ἢ διώκειν, τοῦθ' ὅπερ καὶ νῦν ἐμοί τε
καὶ σοὶ γέγονεν αἴτιον, σοὶ μὲν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἐμὲ
καὶ καθῆσθαι νῦν ἀκούοντα, ἐμοὶ δὲ τοῦ λέγειν ταῦτα.
30 τί δ' ἐστὶ τοῦτο; ἆρά γε ἄλλο ἢ ὅτι ἔδοξεν ἡμῖν; —

---

1 ὅ τις αὐτῶι S_b (αὐτῶι S_c): ὅτι σαυτῶι *S* ‖ 16 ᾧ *Salmasius*: ὡς *S* ‖ 18 λειποψυχοῦντα *S* (*sed* ει *corr. a* S_b) ‖ 24 ἢ φεύγειν] *fortasse* τοῦ φεύγειν

Οὐδέν. — Εἰ δ' ἄλλως ἡμῖν ἐφάνη, τί ἂν ἄλλο ἢ τὸ
δόξαν ἐπράττομεν; οὐκ οὖν καὶ τῷ Ἀχιλλεῖ τοῦτο αἴ- 31
τιον τοῦ πενθεῖν, οὐχ ὁ τοῦ Πατρόκλου θάνατος
(ἄλλος γάρ τις οὐ πάσχει ταῦτα τοῦ ἑταίρου ἀποθα-
νόντος), ἀλλ' ὅτι ἔδοξεν αὐτῷ. καὶ σοὶ τότε φεύγειν 32
τοῦτο αὐτὸ ὅτι ἔδοξέν σοι· καὶ πάλιν, ἐὰν μείνῃς, ὅτι
ἔδοξέν σοι. καὶ νῦν ἐν Ῥώμῃ ἀνέρχῃ, ὅτι δοκεῖ σοι·
κἂν μεταδόξῃ, οὐκ ἂν ἀπελεύσῃ. καὶ ἁπλῶς οὔτε θά- 33
νατος οὔτε φυγὴ οὔτε πόνος οὔτε ἄλλο τι τῶν τοι-
ούτων αἴτιόν ἐστι τοῦ πράττειν τι ἢ μὴ πράττειν ἡμᾶς,
ἀλλ' ὑπολήψεις καὶ δόγματα.

Τοῦτό σε πείθω ἢ οὐχί; — Πείθεις, ἔφη. — Οἷα 34
δὴ τὰ αἴτια ἐφ' ἑκάστου, τοιαῦτα καὶ τὰ ἀποτελούμενα.
οὐκοῦν ὅταν μὴ ὀρθῶς τι πράττωμεν, ἀπὸ ταύτης τῆς 35
ἡμέρας οὐδὲν ἄλλο αἰτιασόμεθα ἢ τὸ δόγμα, ἀφ' οὗ
αὐτὸ ἐπράξαμεν, κἀκεῖνο ἐξαίρειν καὶ ἐκτέμνειν πειρα-
σόμεθα μᾶλλον ἢ τὰ φύματα καὶ τὰ ἀποστήματα ἐκ
τοῦ σώματος. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ὀρθῶς πραττο- 36
μένων ταὐτὸν τοῦτο αἴτιον ἀποφανοῦμεν. καὶ οὔτ' 37
οἰκέτην ἔτι αἰτιασόμεθα οὔτε γείτονα οὔτε γυναῖκα
οὔτε τέκνα ὡς αἴτιά τινων κακῶν ἡμῖν γινόμενα πε-
πεισμένοι ὅτι, ἂν μὴ ἡμῖν δόξῃ τοιαῦτά τινα εἶναι,
οὐ πράττομεν τὰ ἀκόλουθα· τοῦ δόξαι δὲ ἢ μὴ δόξαι,
ἡμεῖς κύριοι καὶ οὐ τὰ ἐκτός. — Οὕτως, ἔφη. — Ἀπὸ 38
τῆς σήμερον τοίνυν ἡμέρας οὐδὲν ἄλλο ἐπισκοπήσομεν

---

2 sqq. Ench. 16.
14 sqq. Ench. 5: ὅταν οὖν ἐμποδιζώμεθα - - - μηδέποτε ἄλλον αἰτιώμεθα, ἀλλ' ἑαυτούς, τοῦτ' ἔστι τὰ ἑαυτῶν δόγματα.

---

1 εἰ δ' s: *** S (*tertia littera* δ' *fuit*); ἂν δ' *ed. Trinc.* ‖ ἀλλ' ὡς S_a ‖ 6 μήνῃς S: *corr. m. pr.* ‖ 12 πεισθεὶς S: *corr.* S_b ‖ 16 *malim* ἐξαιρεῖν ‖ 19 ἀποφανοῦμαι S: *ut vid.*, *corr.* s

οὐδ' ἐξετάσομεν ποῖόν τι ἐστὶν ἢ πῶς ἔχει οὔτε τὸν
ἀγρὸν οὔτε τὰ ἀνδράποδα οὔτε τοὺς ἵππους ἢ κύνας,
39 ἀλλὰ τὰ δόγματα. — Εὔχομαι, ἔφη. — Ὁρᾷς οὖν, ὅτι
σχολαστικόν σε δεῖ γενέσθαι, τοῦτο τὸ ζῷον οὗ πάντες
καταγελῶσιν, εἴπερ ἄρα θέλεις ἐπίσκεψιν τῶν σαυτοῦ
40 δογμάτων ποιεῖσθαι. τοῦτο δ' ὅτι μιᾶς ὥρας ἢ ἡμέρας
οὐκ ἔστιν, ἐπινοεῖς καὶ αὐτός.

ιβ'. Περὶ εὐαρεστήσεως.

1 Περὶ θεῶν οἱ μέν τινές εἰσιν ⟨οἱ⟩ λέγοντες μηδ'
εἶναι τὸ θεῖον, οἱ δ' εἶναι μέν, ἀργὸν δὲ καὶ ἀμελὲς
2 καὶ μὴ προνοεῖν μηδενός, τρίτοι δ' οἱ καὶ εἶναι καὶ
προνοεῖν, ἀλλὰ τῶν μεγάλων καὶ οὐρανίων, τῶν δ' ἐπὶ
γῆς μηδενός· τέταρτοι δὲ ⟨οἱ⟩ καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ τῶν
ἀνθρωπίνων, εἰς κοινὸν δὲ μόνον καὶ οὐχὶ [δὲ] καὶ
3 κατ' ἰδίαν ἑκάστου· πέμπτοι δ', ὧν ἦν καὶ Ὀδυσσεὺς
καὶ Σωκράτης, οἱ λέγοντες ὅτι

οὐδέ σε λήθω
κινύμενος.

---

9 ss. 1—7 leguntur in Stob. ecl. I, 1, 40: Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου (-ίου *P*) ἐκ τοῦ περὶ εὐαρεστήσεως. Περὶ θεῶν κτλ.
9 Epicur. fragm. Us. 368 (p. 246, 28).
17 sq. Hom. Il. *K* 279 sq.; Xenoph. Comm. I, 1, 19.

---

9 οἱ *add. Stob., unus s: om. S* ‖ 11 τρίτον *Stob.* ‖ οἱ] εἰ *Stob. F P, in utroque corr. m. pr.* ‖ 13 δὲ οἱ] δὲ *S*, οἱ *Stob.: corr. Wachsmuth* ‖ 14 δὲ *post* οὐχὶ *om. Stob.* ‖ 15 καθϊδίαν *S: corr. s* ‖ 17 οὐδὲν *Stob.*

Πολὺ πρότερον οὖν ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ ἑκάστου 4
τούτων ἐπεσκέφθαι, πότερα ὑγιῶς ἢ οὐχ ὑγιῶς λεγό-
μενόν ἐστιν. εἰ γὰρ μή εἰσι θεοί, πῶς ἐστι τέλος 5
ἕπεσθαι θεοῖς; εἰ δ' εἰσὶν μέν, μηδενὸς δ' ἐπιμελού-
μενοι, καὶ οὕτως πῶς ὑγιὲς ἔσται; ἀλλὰ δὴ καὶ ὄντων 6
καὶ ἐπιμελουμένων εἰ μηδεμία διάδοσις εἰς ἀνθρώπους
ἐστὶν ἐξ αὐτῶν καὶ νὴ Δία γε καὶ εἰς ἐμέ, πῶς ἔτι
καὶ οὕτως ὑγιές ἐστι; πάντα οὖν ταῦτα ὁ καλὸς καὶ 7
ἀγαθὸς ἐπεσκεμμένος τὴν αὑτοῦ γνώμην ὑποτέταχεν
τῷ διοικοῦντι τὰ ὅλα καθάπερ οἱ ἀγαθοὶ πολῖται τῷ
νόμῳ τῆς πόλεως. ὁ δὲ παιδευόμενος ταύτην ὀφείλει 8
τὴν ἐπιβολὴν ἔχων ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι 'πῶς
ἂν ἐποίμην ἐγὼ ἐν παντὶ τοῖς θεοῖς καὶ πῶς ἂν εὐ-
αρεστοίην τῇ θείᾳ διοικήσει καὶ πῶς ἂν γενοίμην
ἐλεύθερος;' ἐλεύθερος γάρ ἐστιν, ᾧ γίνεται πάντα κατὰ 9
προαίρεσιν καὶ ὃν οὐδεὶς δύναται κωλῦσαι. τί οὖν; 10
ἀπόνοιά ἐστιν ἡ ἐλευθερία; μὴ γένοιτο. μανία γὰρ
καὶ ἐλευθερία εἰς ταὐτὸν οὐκ ἔρχεται. 'ἀλλ' ἐγὼ 11
θέλω πᾶν τὸ δοκοῦν μοι ἀποβαίνειν, κἂν ὁπωσοῦν
δοκῇ.' μαινόμενος εἶ, παραφρονεῖς. οὐκ οἶδας, ὅτι 12
καλόν τι ἐλευθερία ἐστὶ καὶ ἀξιόλογον; τὸ δ' ὡς
ἔτυχέν με βούλεσθαι τὰ [δ'] ὡς ἔτυχεν δόξαντα γί-

---

1 sqq. Ench. 31, 1: *Τῆς περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν ὡς ὄντων καὶ διοικούντων τὰ ὅλα --- καὶ σαυτὸν εἰς τοῦτο κατατεταχέναι.* — 10 sq. cf. Xenoph. Comm. IV, 3, 16.

15 Gnomol. Epict. Stob. 31: *οὐδεὶς γὰρ δοῦλος ὁ τὴν προαίρεσιν ὑπάρχων ἐλεύθερος.*

1—3 *pro s. 4 haec habet Stob.: εἴπερ οὖν ὑγιῶς λέγεται τέλος εἶναι τὸ ἕπεσθαι θεῷ, ἀναγκαῖον περὶ ἑκάστου τούτων ἐπεσκέφθαι (ἐπισκ. F P)* ‖ 4 *δὲ bis Stob.* ‖ 5 *ὑγιῶς Stob.* ‖ 8,9 *κἀγαθὸς Stob. F* ‖ *ἐπεσκεμμένως Stob. (in P corr. m²)* ‖ 10 *ὅλα] πάντα Stob.* ‖ 22 *δ' del. Schw.*

νεσθαι, τοῦτο κινδυνεύει οὐ μόνον οὐκ εἶναι καλόν,
13 *ἀλλὰ καὶ πάντων αἴσχιστον εἶναι. πῶς γὰρ ἐπὶ γραμ-*
ματικῶν ποιοῦμεν; βούλομαι γράφειν ὡς θέλω τὸ
Δίωνος ὄνομα; οὔ· ἀλλὰ διδάσκομαι θέλειν, ὡς δεῖ
14 *γράφεσθαι. τί ἐπὶ μουσικῶν; ὡσαύτως. τί ἐν τῷ*
καθόλου, ὅπου τέχνη τις ἢ ἐπιστήμη ἐστίν; εἰ δὲ μή,
οὐδενὸς ἦν ἄξιον τὸ ἐπίστασθαί τι, εἰ ταῖς ἑκάστων
15 *βουλήσεσι προσηρμόζετο. ἐνταῦθα οὖν μόνον ἐπὶ τοῦ*
μεγίστου καὶ κυριωτάτου, τῆς ἐλευθερίας, ὡς ἔτυχεν
ἐφεῖταί μοι θέλειν; οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸ παιδεύεσθαι
τοῦτ' ἔστι μανθάνειν ἕκαστα οὕτω θέλειν ὡς γίνεται.
16 *πῶς δὲ γίνεται; ὡς διέταξεν αὐτὰ ὁ διατάσσων. δι-*
έταξε δὲ θέρος εἶναι καὶ χειμῶνα καὶ φορὰν καὶ ἀφο-
ρίαν καὶ ἀρετὴν καὶ κακίαν καὶ πάσας τὰς τοιαύτας
ἐναντιότητας ὑπὲρ συμφωνίας τῶν ὅλων ἡμῶν θ' ἑκά-
στῳ σῶμα καὶ μέρη τοῦ σώματος καὶ κτῆσιν καὶ κοινω-
νοὺς ἔδωκεν.

17 *Ταύτης οὖν τῆς διατάξεως μεμνημένους ἔρχεσθαι*
δεῖ ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι, οὐχ ἵν' ἀλλάξωμεν τὰς ὑπο-
θέσεις· οὔτε γὰρ δίδοται ἡμῖν οὔτ' ἄμεινον, ἀλλ' ἵνα
οὕτως ἐχόντων τῶν περὶ ἡμᾶς ὡς ἔχει καὶ πέφυκεν
αὐτοὶ τὴν γνώμην τὴν αὑτῶν συνηρμοσμένην τοῖς
18 *γινομένοις ἔχωμεν. τί γάρ; ἐνδέχεται φυγεῖν ἀνθρώ-*
πους; καὶ πῶς οἷόν τε; ἀλλὰ συνόντας αὐτοῖς ἐκείνους
19 *ἀλλάξαι; καὶ τίς ἡμῖν δίδωσιν; τί οὖν ἀπολείπεται ἢ*
τίς εὑρίσκεται μηχανὴ πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτῶν; τοι-
αύτη, δι' ἧς ἐκεῖνοι μὲν ποιήσουσι τὰ φαινόμενα αὐ-
20 *τοῖς, ἡμεῖς δ' οὐδὲν ἧττον κατὰ φύσιν ἕξομεν. σὺ δ'*
ἀταλαίπωρος εἶ καὶ δυσάρεστος κἂν μὲν μόνος ᾖς, ἐρη-

---

8 *οὖν s: οὐ S* ‖ 15 *θ' Duebner: τ' S*

μίαν καλεῖς τοῦτο, ἂν δὲ μετὰ ἀνθρώπων, ἐπιβούλους
λέγεις καὶ λῃστάς· μέμφῃ δὲ καὶ γονεῖς τοὺς σεαυτοῦ
καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ γείτονας. ἔδει δὲ μόνον 21
μένοντα ἡσυχίαν καλεῖν αὐτὸ καὶ ἐλευθερίαν καὶ ὅμοιον
τοῖς θεοῖς ἡγεῖσθαι αὐτόν, μετὰ πολλῶν δ' ὄντα μὴ
ὄχλον καλεῖν μηδὲ θόρυβον μηδ' ἀηδίαν, ἀλλ' ἑορτὴν
καὶ πανήγυριν καὶ οὕτω πάντα εὐαρέστως δέχεσθαι.
τίς οὖν ἡ κόλασις τοῖς οὐ προσδεχομένοις; τὸ οὕτως 22
ἔχειν ὡς ἔχουσιν. δυσαρεστεῖ τις τῷ μόνος εἶναι;
ἔστω ἐν ἐρημίᾳ. δυσαρεστεῖ τις τοῖς γονεῦσιν; ἔστω
κακὸς υἱὸς καὶ πενθείτω. δυσαρεστεῖ τοῖς τέκνοις;
ἔστω κακὸς πατήρ. 'βάλε αὐτὸν εἰς φυλακήν.' ποίαν 23
φυλακήν; ὅπου νῦν ἐστιν. ἄκων γάρ ἐστιν· ὅπου δέ
τις ἄκων ἐστίν, ἐκεῖνο φυλακὴ αὐτῷ ἐστι. καθὸ καὶ
Σωκράτης οὐκ ἦν ἐν φυλακῇ, ἑκὼν γὰρ ἦν. 'σκέλος 24
οὖν μοι γενέσθαι πεπηρωμένον;' ἀνδράποδον, εἶτα δι'
ἓν σκελύδριον τῷ κόσμῳ ἐγκαλεῖς; οὐκ ἐπιδώσεις αὐτὸ
τοῖς ὅλοις; οὐκ ἀποστήσῃ; οὐ χαίρων παραχωρήσεις
τῷ δεδωκότι; ⌊ἀγανακτήσεις δὲ καὶ δυσαρεστήσεις τοῖς 25
ὑπὸ τοῦ Διὸς διατεταγμένοις, ἃ ἐκεῖνος μετὰ τῶν
Μοιρῶν παρουσῶν καὶ ἐπικλωθουσῶν σου τὴν γέ-
νεσιν ὥρισεν καὶ διέταξεν; οὐκ οἶσθα, ἡλίκον μέρος 26

---

17 sqq. cf. Ench. 31, 1: τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς (sc. τοῖς θεοῖς) καὶ εἴκειν πᾶσι τοῖς γινομένοις καὶ ἀκολουθεῖν ἑκόντα ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης γνώμης ἐπιτελουμένοις. — fragm. IV apud Stob. ecl. II, 8, 30: (Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου περὶ φιλίας) οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς συμψήφους χρὴ τῷ θεῷ γενέσθαι καὶ ταύτῃ διελόντας τὰ πράγματα τῶν μὲν ἐφ' ἡμῖν πάντα τρόπον ἀντιποιεῖσθαι, τὰ δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐπιτρέψαι τῷ κόσμῳ καὶ εἴτε τῶν παίδων δέοιτο, εἴτε τῆς πατρίδος, εἴτε τοῦ σώματος, εἴτε ὁτουοῦν, ἀσμένως παραχωρεῖν.

---

7 δέχεσθαι *S* (*εσ fortasse in ras.*)

*πρὸς τὰ ὅλα; τοῦτο δὲ κατὰ τὸ σῶμα, ὡς κατά γε
τὸν λόγον οὐδὲ χείρων τῶν θεῶν οὐδὲ μικρότερος·
λόγου γὰρ μέγεθος οὐ μήκει οὐδ' ὕψει κρίνεται, ἀλλὰ
δόγμασιν.*

27 *Οὐ θέλεις οὖν καθ' ἃ ἴσος εἶ τοῖς θεοῖς, ἐκεῖ που*
28 *τίθεσθαι τὸ ἀγαθόν; 'τάλας ἐγώ, τὸν πατέρα ἔχω τοι-
οῦτον καὶ τὴν μητέρα.' τί οὖν; ἐδίδοτό σοι προελ-
θόντι ἐκλέξασθαι καὶ εἰπεῖν 'ὁ δεῖνα τῇ δεῖνι συν-
ελθέτω τῇδε τῇ ὥρᾳ, ἵνα ἐγὼ γένωμαι'; οὐκ ἐδίδοτο.*
29 *ἀλλ' ἔδει προϋποστῆναί σου τοὺς γονεῖς, εἶτα οὕτω
γεννηθῆναι. ἐκ ποίων τινῶν; ἐκ τοιούτων, ὁποῖοι*
30 *ἦσαν. τί οὖν; τοιούτων αὐτῶν ⟨ὄντων⟩ οὐδεμία σοι
δίδοται μηχανή; εἶτ' εἰ μὲν τὴν ὁρατικὴν δύναμιν
ἠγνόεις πρὸς τί κέκτησαι, δυστυχὴς ἂν ἧς καὶ ἄθλιος,
εἰ κατέμυες, προσαγόντων σοι τῶν χρωμάτων· ὅτι δὲ
μεγαλοψυχίαν ἔχων καὶ γενναιότητα πρὸς ἕκαστα τού-
των ἀγνοεῖς, οὐ δυστυχέστερος εἶ καὶ ἀθλιώτερος;*
31 *προσάγεταί σοι τὰ κατάλληλα τῇ δυνάμει ἣν ἔχεις· σὺ
δ' αὐτὴν τότε μάλιστα ἀποστρέφεις, ὁπότε ἠνοιγμένην*
32 *καὶ βλέπουσαν ἔχειν ἔδει. οὐ μᾶλλον εὐχαριστεῖς τοῖς
θεοῖς, ὅτι σε ἐπάνω τούτων ἀφῆκαν ὅσα μηδ' ἐποίησαν
ἐπί σοι, μόνον δ' ὑπεύθυνον ἀπέφηναν τῶν ἐπὶ σοί;*
33 *γονέων ἕνεκα ἀνυπεύθυνον ἀφῆκαν· ἀδελφῶν ἕνεκα*

---

5 sqq. cf. Ench. 30: *ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι. μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ᾠκειώθης; ἀλλὰ πρὸς πατέρα.*

---

2 *χεῖρόν S: corr. s* ‖ 3 *οὐδ'] οὔψ S: corr. m. pr.* ‖ 8 *δεῖνι s: δεῖ|νω* S* ‖ 11 *γενν. ⟨σε⟩ Upt.; post οὕτω ins. Schw.* ‖ 12 *⟨ὄντων⟩ ins. S_b* ‖ 13 *εἶτ' εἰ S_c: εἶτ* vel εἶγ* S* ‖ 14 *δυστυχ S: corr. S_c* ‖ 15 *προσαγομένων Upt.* ‖ 17 *ἀγνοεῖς S_c: ἀγνοῆ* S* ‖ 19 *αὐτὴν S_c: αὐτῇ S* ‖ *ἀποστρέφῃ S: corr. S_c*

ἀφῆκαν, σώματος ἕνεκα ἀφῆκαν, κτήσεως θανάτου ζωῆς.
τίνος οὖν ὑπεύθυνόν σε ἐποίησαν; τοῦ μόνου ὄντος 34
ἐπί σοι, χρήσεως οἵας δεῖ φαντασιῶν. τί οὖν ἐπισπᾷς 35
σεαυτῷ ταῦτα ὧν ἀνυπεύθυνος εἶ; τοῦτό ἐστιν ἑαυτῷ
παρέχειν πράγματα.

ιγ΄. Πῶς ἕκαστά ἐστι ποιεῖν ἀρεστῶς θεοῖς.

Πυθομένου δέ τινος, πῶς ἐστιν ἐσθίειν ἀρεστῶς 1
θεοῖς, Εἰ δικαίως ἐστίν, ἔφη, καὶ εὐγνωμόνως καὶ ἴσως
ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως, οὐκ ἔστι καὶ ἀρεστῶς τοῖς
θεοῖς; ὅταν δὲ θερμὸν αἰτήσαντός σου μὴ ὑπακούσῃ 2
ὁ παῖς ἢ ὑπακούσας χλιαρώτερον ἐνέγκῃ ἢ μηδ' εὑ-
ρεθῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὸ μὴ χαλεπαίνειν μηδὲ ῥήγνυσθαι
οὐκ ἔστιν ἀρεστὸν τοῖς θεοῖς; — Πῶς οὖν τις ἀνά- 3
σχηται τῶν τοιούτων; — Ἀνδράποδον, οὐκ ἀνέξῃ τοῦ
ἀδελφοῦ τοῦ σαυτοῦ, ὃς ἔχει τὸν Δία πρόγονον, ὥσπερ
υἱὸς ἐκ τῶν αὐτῶν σπερμάτων γέγονεν καὶ τῆς αὐτῆς
ἄνωθεν καταβολῆς, ἀλλ' εἰ ἔν τινι τοιαύτῃ χώρᾳ 4
κατετάγης ὑπερεχούσῃ, εὐθὺς τύραννον καταστήσεις
σεαυτόν; οὐ μεμνήσῃ τί εἶ καὶ τίνων ἄρχεις; ὅτι συγ-
γενῶν, ὅτι ἀδελφῶν φύσει, ὅτι τοῦ Διὸς ἀπογόνων;
— Ἀλλ' ὠνὴν αὐτῶν ἔχω, ἐκεῖνοι δ' ἐμοῦ οὐκ ἔχουσιν. 5
— Ὁρᾷς ποῦ βλέπεις; ὅτι εἰς τὴν γῆν, ὅτι εἰς τὸ
βάραθρον, ὅτι εἰς τοὺς ταλαιπώρους τούτους νόμους
τοὺς τῶν νεκρῶν, εἰς δὲ τοὺς τῶν θεῶν οὐ βλέπεις;

---

10 sqq. Ench. 12, 2: ὅταν δὲ καλῇς τὸν παῖδα, ἐνθυμοῦ ὅτι δύναται μὴ ὑπακοῦσαι καὶ ὑπακούσας μηδὲν ποιῆσαι ὧν ἐθέλεις.

---

3 ἐπισπᾷς s; ἐπίσπα** S, ἐπισπᾶ Sc ‖ 8 ἴσως ⟨καὶ⟩ s ‖ 20 ἅτε τοῦ Διὸς Elter

ιδ'. Ὅτι πάντας ἐφορᾷ τὸ θεῖον.

1 Πυθομένου δέ τινος, πῶς ἄν τις πεισθείη, ὅτι ἕκα-
στον τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραττομένων ἐφορᾶται ὑπὸ τοῦ
2 θεοῦ, Οὐ δοκεῖ σοι, ἔφη, ἡνῶσθαι τὰ πάντα; — Δοκεῖ,
ἔφη. — Τί δέ; συμπαθεῖν τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις
3 οὐ δοκεῖ σοι; — Δοκεῖ, ἔφη. — Πόθεν γὰρ οὕ-
τως τεταγμένως καθάπερ ἐκ προστάγματος τοῦ θεοῦ,
ὅταν ἐκεῖνος εἴπῃ τοῖς φυτοῖς ἀνθεῖν, ἀνθεῖ, ὅταν
εἴπῃ βλαστάνειν, βλαστάνει, ὅταν ἐκφέρειν τὸν καρπόν,
ἐκφέρει, ὅταν πεπαίνειν, πεπαίνει, ὅταν πάλιν ἀπο-
βάλλειν, ⟨ἀποβάλλει⟩, καὶ φυλλορροεῖν, ⟨φυλλορροεῖ⟩,
καὶ αὐτὰ εἰς αὑτὰ συνειλούμενα ἐφ' ἡσυχίας μένειν
4 καὶ ἀναπαύεσθαι, μένει καὶ ἀναπαύεται; πόθεν δὲ
πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τῆς σελήνης καὶ τὴν
τοῦ ἡλίου πρόσοδον καὶ ἄφοδον τοσαύτη παραλλαγὴ
καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία μεταβολὴ τῶν ἐπιγείων θεωρεῖται;
5 ἀλλὰ τὰ φυτὰ μὲν καὶ τὰ ἡμέτερα σώματα οὕτως ἐν-
δέδεται τοῖς ὅλοις καὶ συμπέπονθεν, αἱ ψυχαὶ δ' αἱ
6 ἡμέτεραι οὐ πολὺ πλέον; ἀλλ' αἱ ψυχαὶ μὲν οὕτως
εἰσὶν ἐνδεδεμέναι καὶ συναφεῖς τῷ θεῷ ἅτε αὐτοῦ

---

2 ss. 1—10 leguntur in Stob. ecl. I, 1, 34 ⟨Τοῦ αὐτοῦ⟩ (add. Wachsmuth) ὅτι πάντας ἐφορᾷ τὸ θεῖον. Πυθομένου κτλ.

---

5 *συμπαθεῖ S: corr. s* ‖ 6 *δοκεῖ ⟨μοι⟩ Stob.* Pm^2; *δοκεῖ ⟨σοι⟩ Stob.* FPm^1 ‖ 10 *πάλιν om. Stob.* ‖ 11 *⟨ἀποβάλλει⟩ add. Stob. cod. Augustanus: om. S, Stob.* ‖ *φυλλοροεῖν S* ‖ *⟨φυλλορροεῖ⟩ add. Heeren: om. S, Stob.* ‖ 12 *αὐτὰ εἰς αὐτὰ S, ut vid.: corr. s; αὐτὰ εἰς αὐτὰ Stob.* ‖ *μένειν ἐφ' ἡσυχίας Stob. F* ‖ 17 *φύλλα S: corr. Schw. e Stob.* ‖ *ἐνδέδυται Stob.* ‖ 20 *συναφεὶς S: corr.* S_c; *συνεφεῖς Stob. (συναφεῖς* Pm^2*)*

μόρια οὖσαι καὶ ἀποσπάσματα, οὐ παντὸς δ' αὐτῶν
κινήματος ἅτε οἰκείου καὶ συμφυοῦς ὁ θεὸς αἰσθά-
νεται; ἀλλὰ σὺ μὲν περὶ τῆς θείας διοικήσεως καὶ 7
περὶ ἑκάστου τῶν θείων, ὁμοῦ δὲ καὶ περὶ ἀνθρωπί-
νων πραγμάτων ἐνθυμεῖσθαι δύνασαι καὶ ἅμα μὲν
αἰσθητικῶς ἀπὸ μυρίων πραγμάτων κινεῖσθαι, ἅμα δὲ
διανοητικῶς, ἅμα δὲ ⟨τοῖς μὲν⟩ συγκαταθετικῶς, τοῖς
δ' ἀνανευστικῶς ἢ ἐφεκτικῶς, τύπους δὲ τοσούτους 8
ἀφ' οὕτω πολλῶν καὶ ποικίλων πραγμάτων ἐν τῇ
σαυτοῦ ψυχῇ φυλάττεις καὶ ἀπ' αὐτῶν κινούμενος εἰς
ἐπινοίας ὁμοειδεῖς ἐμπίπτεις τοῖς πρώτως τετυπωκόσι
τέχνας τ' ἄλλας ἐπ' ἄλλαις καὶ μνήμας ἀπὸ μυρίων
πραγμάτων διασῴζεις· ὁ δὲ θεὸς οὐχ οἷός τ' ἐστὶ 9
πάντα ἐφορᾶν καὶ πᾶσι συμπαρεῖναι καὶ ἀπὸ πάντων
τινὰ ἴσχειν διάδοσιν; ἀλλὰ φωτίζειν ⟨μὲν⟩ οἷός τ' ἐστὶν 10
ὁ ἥλιος τηλικοῦτον μέρος τοῦ παντός, ὀλίγον δὲ τὸ
ἀφώτιστον ἀπολιπεῖν ὅσον οἷόν τ' ἐπέχεσθαι ὑπὸ σκιᾶς,
ἣν ἡ γῆ ποιεῖ· ὁ δὲ καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν πεποιηκὼς
καὶ περιάγων μέρος ὄντ' αὐτοῦ μικρὸν ὡς πρὸς τὸ
ὅλον, οὗτος δ' οὐ δύναται πάντων αἰσθάνεσθαι;
'Αλλ' ἐγώ, φησίν, οὐ δύναμαι πᾶσιν ἅμα τούτοις 11
παρακολουθεῖν. — Τοῦτο δέ σοι καὶ λέγει τις, ὅτι
ἴσην ἔχεις δύναμιν τῷ Διί; ἀλλ' οὖν οὐδὲν ἧττον καὶ 12
ἐπίτροπον ἑκάστῳ παρέστησεν τὸν ἑκάστου δαίμονα
καὶ παρέδωκεν φυλάσσειν αὐτὸν αὐτῷ καὶ τοῦτον ἀκοι-

4 δὲ *om.* Stob. ‖ περὶ ⟨τῶν⟩ ἀνθρ. Stob. ‖ 7 ⟨τοῖς μὲν⟩ *e Stob. add. Schw.: om. S* ‖ 8 ἀναπνευστικῶς Stob. (*corr.* Pm²) ‖ τύπους τε Stob. ‖ 9 οὕτω S_b: οὐ τῶν S, Stob. ‖ 10 κρινόμενος Stob. ‖ 11 πρώτοις Stob. ‖ 12 τέχναις Stob. ‖ ἄλλας S_c, Stob.; ἄλλην S, *quo servato* ἐπ' ἄλλῃ *scribendum esset* ‖ 15 ἰσχὺν δίδωσιν Stob. ‖ ⟨μὲν⟩ *add.* Stob., s: *om.* S ‖ τε Stob. ‖ 17 ἀπολείπειν Stob. ‖ ἀπέχεσθαι ὑπὸ ⟨τῆς⟩ σκιᾶς Stob. ‖ 19 ὄντ' s: ὂν S, ὢν Stob.

13 μητον καὶ ἀπαραλόγιστον. τίνι γὰρ ἄλλῳ κρείττονι
καὶ ἐπιμελεστέρῳ φύλακι παρέδωκεν ἡμῶν ἕκαστον;
ὥσθ', ὅταν κλείσητε τὰς θύρας καὶ σκότος ἔνδον
ποιήσητε, μέμνησθε μηδέποτε λέγειν ὅτι μόνοι ἐστέ·
14 οὐ γὰρ ἐστέ, ἀλλ' ὁ θεὸς ἔνδον ἐστὶν καὶ ὁ ὑμέτερος
δαίμων ἐστί. καὶ τίς τούτοις χρεία φωτὸς εἰς τὸ βλέ-
15 πειν τί ποιεῖτε; τούτῳ τῷ θεῷ ἔδει καὶ ὑμᾶς ὀμνύειν
ὅρκον, οἷον οἱ στρατιῶται τῷ Καίσαρι. ἀλλ' ἐκεῖνοι
μὲν τὴν μισθοφορίαν λαμβάνοντες ὀμνύουσιν πάντων
προτιμήσειν τὴν τοῦ Καίσαρος σωτηρίαν, ὑμεῖς δὲ † δε
τοσούτων καὶ τηλικούτων ἠξιωμένοι οὐκ ὀμόσετε ἢ
16 ὀμόσαντες οὐκ ἐμμενεῖτε; καὶ τί ὀμόσετε; μὴ ἀπειθή-
σειν μηδέποτε μηδ' ἐγκαλέσειν μηδὲ μέμψεσθαί τινι
τῶν ὑπ' ἐκείνου δεδομένων μηδ' ἄκοντες ποιήσειν τι
17 ἢ πείσεσθαι τῶν ἀναγκαίων. ὅμοιός γε ὅρκος οὗτος
ἐκείνῳ; ἐκεῖ μὲν ὀμνύουσιν αὑτοῦ μὴ προτιμήσειν
ἕτερον, ἐνταῦθα δ' αὑτοὺς ἁπάντων.

ιε'. Τί ἐπαγγέλλεται φιλοσοφία.

1 Συμβουλευομένου τινός, πῶς τὸν ἀδελφὸν πείσῃ
2 μηκέτι χαλεπῶς αὐτῷ ἔχειν, Οὐκ ἐπαγγέλλεται, ἔφη,
φιλοσοφία τῶν ἐκτός τι περιποιήσειν τῷ ἀνθρώπῳ· εἰ

---

13 sqq. cf. Ench. 1, 3: οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινί, ἄκων πράξεις οὐδὲ ἕν.

---

1 γὰρ ⟨ἂν⟩ *Schw.* ‖ 2 φύλακ*ι *S (ε eras.)* ‖ ⟨ἂν⟩ ἡμῶν *Upt.* ‖ 10 ὑμεῖς δὲ δε* *S; sed* ῀ *(fortasse* ἒ*) e corr. a* S_c; δέον *vel* δὲ οἱ *s; fortasse* δ' ἤδη ‖ 12 ἀπιθήσειν *S: corr. s* ‖ 16 αὐτῶι *S: corr. s* ‖ 17 αὐτοὺς *S: corr.* S_c

δὲ μή, ἔξω τι τῆς ἰδίας ὕλης ἀνέξεται. ὡς γὰρ τέ-
κτονος ὕλη τὰ ξύλα, ἀνδριαντοποιοῦ ὁ χαλκός, οὕτως
τῆς περὶ βίον τέχνης ὕλη ὁ βίος αὐτοῦ ἑκάστου. —
Τί οὖν ὁ τοῦ ἀδελφοῦ; — Πάλιν τῆς αὐτοῦ ἐκείνου 3
τέχνης ἐστί, πρὸς δὲ τὴν σὴν τῶν ἐκτός ἐστιν, ὅμοιον
ἀγρῷ, ὅμοιον ὑγείᾳ, ὅμοιον εὐδοξίᾳ. τούτων δ' οὐδὲν
ἐπαγγέλλεται φιλοσοφία. 'ἐν πάσῃ περιστάσει τηρήσω 4
τὸ ἡγεμονικὸν κατὰ φύσιν ἔχον.' — Τὸ τίνος; — 'Τὸ
ἐκείνου, ἐν ᾧ εἰμί.' — Πῶς οὖν ἐκεῖνός μοι μὴ ὀργί- 5
ζηται; — Φέρε μοι ἐκεῖνον κἀκείνῳ ἐρῶ, σοὶ δὲ περὶ
τῆς ἐκείνου ὀργῆς οὐδὲν ἔχω λέγειν.

Εἰπόντος δὲ τοῦ συμβουλευομένου ὅτι Τοῦτο ζητῶ, 6
πῶς ἂν ἐκείνου καὶ μὴ διαλλασσομένου κατὰ φύσιν
ἔχοιμι, Οὐδέν, ἔφη, τῶν μεγάλων ἄφνω γίνεται, ὅπου 7
γε οὐδ' ὁ βότρυς οὐδὲ σῦκον. ἄν μοι νῦν λέγῃς ὅτι
'θέλω σῦκον', ἀποκρινοῦμαί σοι ὅτι χρόνου δεῖ. ἄφες
ἀνθήσῃ πρῶτον, εἶτα προβάλῃ τὸν καρπόν, εἶτα πε-
πανθῇ. εἶτα συκῆς μὲν καρπὸς ἄφνω καὶ μιᾷ ὥρᾳ 8
οὐ τελειοῦται, γνώμης δ' ἀνθρώπου καρπὸν θέλεις
οὕτω δι' ὀλίγου καὶ εὐκόλως κτήσασθαι; μηδ' οὖν,
ἐγώ σοι λέγω, προσδόκα.

ις'. Περὶ προνοίας.

Μὴ θαυμάζετε εἰ τοῖς μὲν ἄλλοις ζῴοις τὰ πρὸς 1
τὸ σῶμα ἕτοιμα γέγονεν, οὐ μόνον τροφαὶ καὶ πόμα,
ἀλλὰ καὶ κοίτη καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι ὑποδημάτων μὴ

9 ἐν ᾧ εἰμί] ἐν et εἰ a m. pr. in ras. ᾧ a S_c in ras. ‖ 17 προβαλῆι S: corr. s ‖ μηδ' οὖν scripsi: μὴ δ' ἂν S ‖ 24 fortasse τροφὴ

ὑποστρωμάτων, μὴ ἐσθῆτος, ἡμεῖς δὲ πάντων τούτων
2 προσδεόμεθα. τὰ γὰρ οὐκ αὑτῶν ἕνεκα, ἀλλὰ πρὸς
ὑπηρεσίαν γεγονότα οὐκ ἐλυσιτέλει προσδεόμενα ἄλλων
3 πεποιηκέναι. ἐπεὶ ὅρα οἷον ἦν ἡμᾶς φροντίζειν μὴ
περὶ αὑτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν προβάτων καὶ
τῶν ὄνων, πῶς ἐνδύσηται καὶ πῶς ὑποδήσηται, πῶς
4 φάγῃ, πῶς πίῃ. ἀλλ' ὥσπερ οἱ στρατιῶται ἕτοιμοί
εἰσι τῷ στρατηγῷ ὑποδεδεμένοι ἐνδεδυμένοι ὡπλι-
σμένοι, εἰ δ' ἔδει περιερχόμενον τὸν χιλίαρχον ὑποδεῖν
ἢ ἐνδύειν τοὺς χιλίους, δεινὸν ἂν ἦν, οὕτω καὶ ἡ
φύσις πεποίηκε τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν γεγονότα ἕτοιμα
παρεσκευασμένα μηδεμιᾶς ἐπιμελείας ἔτι προσδεόμενα.
5 οὕτως ἓν παιδίον μικρὸν καὶ ῥάβδῳ ἐλαύνει τὰ πρό-
6 βατα. νῦν δ' ἡμεῖς ἀφέντες ἐπὶ τούτοις εὐχαριστεῖν,
ὅτι μὴ καὶ αὐτῶν τὴν ἴσην ἐπιμέλειαν ἐπιμελούμεθα,
7 ἐφ' αὑτοῖς ἐγκαλοῦμεν τῷ θεῷ. καίτοι νὴ τὸν Δία
καὶ τοὺς θεοὺς ἓν τῶν γεγονότων ἀπήρκει πρὸς τὸ
αἰσθέσθαι τῆς προνοίας τῷ γε αἰδήμονι καὶ εὐχα-
8 ρίστῳ. καὶ μή μοι νῦν τὰ μεγάλα· αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐκ
πόας γάλα γεννᾶσθαι καὶ ἐκ γάλακτος τυρὸν καὶ ἐκ
δέρματος ἔρια τίς ἐστιν ὁ πεποιηκὼς ταῦτα ἢ ἐπι-
νενοηκώς; 'οὐδὲ εἷς' φησίν. ὢ μεγάλης ἀναισθησίας
καὶ ἀναισχυντίας.
9 Ἄγε ἀφῶμεν τὰ ἔργα τῆς φύσεως, τὰ πάρεργα
10 αὐτῆς θεασώμεθα. μή τι ἀχρηστότερον τριχῶν τῶν
ἐπὶ γενείου; τί οὖν; οὐ συνεχρήσατο καὶ ταύταις ὡς
μάλιστα πρεπόντως ἐδύνατο; οὐ διέκρινεν δι' αὐτῶν
11 τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ; οὐκ εὐθὺς μακρόθεν κέκραγεν

---

6 ἐνδύσ$^{\tau}$ῃ *S (incertum, utrum τ a m. pr. an a S_c)* ‖ 16 ἐφ' αὐτοῖς *S: corr. s* ‖ 20 πτόας *S: corr. s*

ἡμῶν ἑκάστου ἡ φύσις· 'ἀνήρ εἰμι· οὕτω μοι προσ-
έρχου, οὕτω μοι λάλει, ἄλλο μηδὲν ζήτει· ἰδοὺ τὰ
σύμβολα'; πάλιν ἐπὶ τῶν γυναικῶν ὥσπερ ἐν φωνῇ τι 12
ἐγκατέμιξεν ἁπαλώτερον, οὕτω καὶ τὰς τρίχας ἀφεῖλεν.
οὔ· ἀλλ' ἀδιάκριτον ἔδει τὸ ζῷον ἀπολειφθῆναι καὶ
κηρύσσειν ἕκαστον ἡμῶν ὅτι 'ἀνήρ εἰμι'. πῶς δὲ καλὸν 13
τὸ σύμβολον καὶ εὐπρεπὲς καὶ σεμνόν, πόσῳ κάλλιον
τοῦ τῶν ἀλεκτρυόνων λόφου, πόσῳ μεγαλοπρεπέστερον
τῆς χαίτης τῶν λεόντων. διὰ τοῦτο ἔδει σῴζειν τὰ 14
σύμβολα τοῦ θεοῦ, ἔδει αὐτὰ μὴ καταπροΐεσθαι, μὴ
συγχεῖν ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς τὰ γένη τὰ διῃρημένα.

Ταῦτα μόνα ἐστὶν ἔργα ἐφ' ἡμῶν τῆς προνοίας; 15
καὶ τίς ἐξαρκεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαινέσαι ἢ παρα-
στῆσαι; εἰ γὰρ νοῦν εἴχομεν, ἄλλο τι ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν
καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ ἢ ὑμνεῖν τὸ θεῖον καὶ εὐφημεῖν
καὶ ἐπεξέρχεσθαι τὰς χάριτας; οὐκ ἔδει καὶ σκάπτοντας 16
καὶ ἀροῦντας καὶ ἐσθίοντας ᾄδειν τὸν ὕμνον τὸν εἰς
τὸν θεόν; 'μέγας ὁ θεός, ὅτι ἡμῖν παρέσχεν ὄργανα 17
ταῦτα δι' ὧν τὴν γῆν ἐργασόμεθα· μέγας ὁ θεός, ὅτι
χεῖρας δέδωκεν, ὅτι κατάποσιν, ὅτι κοιλίαν, ὅτι αὔξε-
σθαι λεληθότως, ὅτι καθεύδοντας ἀναπνεῖν'. ταῦτα 18
ἐφ' ἑκάστου ἐφυμνεῖν ἔδει καὶ τὸν μέγιστον καὶ θειό-
τατον ὕμνον ἐφυμνεῖν, ὅτι τὴν δύναμιν ἔδωκεν τὴν
παρακολουθητικὴν τούτοις καὶ ὁδῷ χρηστικήν. τί 19
οὖν; ἐπεὶ οἱ πολλοὶ ἀποτετύφλωσθε, οὐκ ἔδει τινὰ εἶναι
τὸν ταύτην ἐκπληροῦντα τὴν χώραν καὶ ὑπὲρ πάντων
ᾄδοντα τὸν ὕμνον τὸν εἰς τὸν θεόν; τί γὰρ ἄλλο 20

---

12 μόνα — (13) τίς *add. S m. pr. in marg. add. his signis* ⌞ ⌞ ‖ 13 ὁμοίως] οἰκείως *Coraes* ‖ 19 ἐργασώμεθα *S: corr. s* ‖ 24 τούτων *S: corr. a manu antiqua* ‖ 27 διαδόντα *S: corr. s; an* ἰδίᾳ ᾄδοντα?

δύναμαι γέρων χωλὸς εἰ μὴ ὑμνεῖν τὸν θεόν; εἰ γοῦν
ἀηδὼν ἤμην, ἐποίουν τὰ τῆς ἀηδόνος, εἰ κύκνος, τὰ
21 τοῦ κύκνου. νῦν δὲ λογικός εἰμι· ὑμνεῖν με δεῖ τὸν
θεόν. τοῦτό μου τὸ ἔργον ἐστίν, ποιῶ αὐτὸ οὐδ' ἐγκαταλείψω τὴν τάξιν ταύτην, ἐφ' ὅσον ἂν δίδωται καὶ ὑμᾶς ἐπὶ τὴν αὐτὴν ταύτην ᾠδὴν παρακαλῶ.

ιζ'. Ὅτι ἀναγκαῖα τὰ λογικά.

1 Ἐπειδὴ λόγος ἐστὶν ὁ διαρθρῶν καὶ ἐξεργαζόμενος
2 τὰ λοιπά, ἔδει δ' αὐτὸν μὴ ἀδιάρθρωτον εἶναι, ὑπὸ
τίνος διαρθρωθῇ; δῆλον γὰρ ὅτι ἢ ὑφ' αὑτοῦ ἢ ὑπ'
ἄλλου. ἤ τοι λόγος ἐστὶ ἐκεῖνο ἢ ἄλλο τι κρεῖσσον
3 ἔσται τοῦ λόγου, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ λόγος, ἐκεῖνον
πάλιν τίς διαρθρώσει; εἰ γὰρ αὐτὸς ἑαυτόν, δύναται
καὶ οὗτος. εἰ ἄλλου δεησόμεθα, ἄπειρον ἔσται τοῦτο
4 καὶ ἀκατάληκτον. 'ναί, ἀλλ' ἐπείγει μᾶλλον θεραπεύειν' καὶ τὰ ὅμοια. θέλεις οὖν περὶ ἐκείνων ἀκούειν;
5 ἄκουε. ἀλλ' ἄν μοι λέγῃς ὅτι 'οὐκ οἶδα πότερον ἀληθῶς ἢ ψευδῶς διαλέγῃ', κἄν τι κατ' ἀμφίβολον φωνὴν
εἴπω καὶ λέγῃς μοι 'διάστιξον', οὐκ ἔτι ἀνέξομαί σου,
6 ἀλλ' ἐρῶ σοι· ἀλλ' ἐπείγει μᾶλλον. διὰ τοῦτο γὰρ
οἶμαι προτάσσουσιν τὰ λογικά, καθάπερ τῆς μετρήσεως
7 τοῦ σίτου προτάσσομεν τὴν τοῦ μέτρου ἐπίσκεψιν. ἂν
δὲ μὴ διαλάβωμεν πρῶτον τί ἐστι μόδιος μηδὲ διαλάβωμεν πρῶτον τί ἐστι ζυγός, πῶς ἔτι μετρῆσαί τι

1 χολὸς S: corr. s ‖ 10 ὑφ' αὐτοῦ S: corr. s ‖ 14 εἰ S: ἢ S_c ‖ 15 ναί Upt.: εἶναι S ‖ θεραπεύειν ⟨τὰ δόγματα, τὰ πάθη⟩ καὶ Wolf et Schw. ‖ 20 ἀλλ'^{α} S_c ‖ 21 προ*τάσσουσι* S ‖ 23 μηδὲ — (24) πρῶτον del. Coraes

ἢ στῆσαι δυνησόμεθα; ἐνταῦθα οὖν τὸ τῶν ἄλλων 8
κριτήριον καὶ δι' οὗ τἆλλα καταμανθάνεται μὴ κατα-
μεμαθηκότες μηδ' ἠκριβωκότες δυνησόμεθά τι τῶν
ἄλλων ἀκριβῶσαι καὶ καταμαθεῖν; καὶ πῶς οἷόν τε;
'ναί· ἀλλ' ὁ μόδιος ξύλον ἐστὶ καὶ ἄκαρπον.' ἀλλὰ 9
μετρητικὸν σίτου. 'καὶ τὰ λογικὰ ἄκαρπά ἐστι.' καὶ 10
περὶ τούτου μὲν ὀψόμεθα. εἰ δ' οὖν καὶ τοῦτο δοίη
τις, ἐκεῖνο ἀπαρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων ἐστὶ διακριτικὰ
καὶ ἐπισκεπτικὰ καὶ ὡς ἄν τις εἴποι μετρητικὰ καὶ στα-
τικά. τίς λέγει ταῦτα; μόνος Χρύσιππος καὶ Ζήνων 11
καὶ Κλεάνθης; Ἀντισθένης δ' οὐ λέγει; καὶ τίς ἐστιν 12
ὁ γεγραφὼς ὅτι 'ἀρχὴ παιδεύσεως ἡ τῶν ὀνομά-
των ἐπίσκεψις'; Σωκράτης δ' οὐ λέγει; καὶ περὶ
τίνος γράφει Ξενοφῶν, ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τῆς τῶν ὀνο-
μάτων ἐπισκέψεως, τί σημαίνει ἕκαστον;

Ἆρ' οὖν τοῦτό ἐστι τὸ μέγα καὶ τὸ θαυμαστὸν 13
νοῆσαι Χρύσιππον ἢ ἐξηγήσασθαι; καὶ τίς λέγει τοῦτο;
τί οὖν τὸ θαυμαστόν ἐστι; νοῆσαι τὸ βούλημα τῆς

---

11 sqq. scripsit Antisthenes sec. L. Diog. VI, 17 *περὶ παιδείας ἢ ὀνομάτων*.

13 Xenoph. Comm. IV, 6, 1: *Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· --- ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων οὐδέποτ' ἔληγε. --- τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δηλώσειν οἶμαι ---*. cf. Xen. Apol. c. 8.

16 sqq. cf. Ench. 49, 1: *Ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται, λέγε αὐτὸς πρὸς ἑαυτόν· ὅτι 'εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος, ἐφ' ᾧ ἐσεμνύνετο'. ἐγὼ δὲ τί βούλομαι; καταμαθεῖν τὴν φύσιν καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι. ζητῶ οὖν τίς ἐστιν ὁ ἐξηγούμενος καὶ ἀκούσας ὅτι Χρύσιππος ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ἀλλ' οὐ νοῶ τὰ γεγραμμένα. ζητῶ οὖν τὸν ἐξηγούμενον· καὶ μέχρι τούτων οὔπω σεμνὸν οὐδέν.*

---

2 *καταμανθάνετε S: corr. s* ‖ *καταμεμαθηκότες S (μαθη in ras.)* ‖ 10 *μόνος S_c: μῶν ὡς S* ‖ 16 *ἀρ' S: corr. s*

14 φύσεως. τί οὖν; αὐτὸς διὰ σεαυτοῦ παρακολουθεῖς;
καὶ τίνος ἔτι χρείαν ἔχεις; εἰ γὰρ ἀληθές ἐστι τὸ
πάντας ἄκοντας ἁμαρτάνειν, σὺ δὲ καταμεμά-
15 θηκας τὴν ἀλήθειαν, ἀνάγκη σε ἤδη κατορθοῦν. ἀλλὰ
νὴ Δία οὐ παρακολουθῶ τῷ βουλήματι τῆς φύσεως.
16 τίς οὖν ἐξηγεῖται αὐτό; λέγουσιν ὅτι Χρύσιππος. ἔρ-
χομαι καὶ ἐπιζητῶ τί λέγει οὗτος ὁ ἐξηγητὴς τῆς φύ-
σεως. ἄρχομαι μὴ νοεῖν τί λέγει, ζητῶ τὸν ἐξηγού-
μενον. 'ἴδε ἐπίσκεψαι, πῶς τοῦτο λέγεται, καθάπερ εἰ
17 ῥωμαϊστί.' ποία οὖν ἐνθάδ' ὀφρὺς τοῦ ἐξηγουμένου;
οὐδ' αὐτοῦ Χρυσίππου δικαίως, εἰ μόνον ἐξηγεῖται τὸ
βούλημα τῆς φύσεως, αὐτὸς δ' οὐκ ἀκολουθεῖ· πόσῳ
18 πλέον τοῦ ἐκεῖνον ἐξηγουμένου; οὐδὲ γὰρ Χρυσίππου
χρείαν ἔχομεν δι' αὐτόν, ἀλλ' ἵνα παρακολουθήσωμεν
τῇ φύσει. οὐδὲ γὰρ τοῦ θύτου δι' αὐτόν, ἀλλ' ὅτι
δι' ἐκείνου κατανοήσειν οἰόμεθα τὰ μέλλοντα καὶ ση-
μαινόμενα ὑπὸ τῶν θεῶν, οὐδὲ τῶν σπλάγχνων δι'
19 αὐτά, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνων σημαίνεται, οὐδὲ τὸν κόρακα
θαυμάζομεν ἢ τὴν κορώνην, ἀλλὰ τὸν θεὸν σημαίνοντα
διὰ τούτων.

20 Ἔρχομαι τοίνυν ἐπὶ τὸν ἐξηγητὴν τοῦτον καὶ θύτην
καὶ λέγω ὅτι ἐπίσκεψαί μοι τὰ σπλάγχνα, τί μοι ση-
21 μαίνεται. λαβὼν καὶ ἀναπτύξας ἐκεῖνος ἐξηγεῖται ὅτι
'ἄνθρωπε, προαίρεσιν ἔχεις ἀκώλυτον φύσει καὶ ἀν-
ανάγκαστον. τοῦτο ἐνταῦθα ἐν τοῖς σπλάγχνοις γέ-
22 γραπται. δείξω σοι αὐτὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ συγκατα-

---

3 Platonis Protag. 395 d: *οὐδένα ἄνθρωπον ἑκόντα ἐξ-αμαρτάνειν.*

---

4 *σε* S_c: *σῦ* S ‖ *κατορ*θοῦν* S ‖ 8 *ἄχθομαι μὴ νοῶν* *Coraes* ‖ 11 *δικαίω*ς* S ‖ 19 *σημένοντα* S: *corr.* s

*θετικοῦ τόπου. μή τίς σε κωλῦσαι δύναται ἐπινεῦσαι
ἀληθεῖ; οὐδὲ εἷς. μή τίς σε ἀναγκάσαι δύναται
παραδέξασθαι τὸ ψεῦδος; οὐδὲ εἷς. ὁρᾷς ὅτι ἐν* 23
*τούτῳ τῷ τόπῳ τὸ προαιρετικὸν ἔχεις ἀκώλυτον ἀν-
ανάγκαστον ἀπαραπόδιστον; ἄγε ἐπὶ δὲ τοῦ ὀρεκτι-* 24
*κοῦ καὶ ὁρμητικοῦ ἄλλως ἔχει; καὶ τίς ὁρμὴν νικῆσαι
δύναται ἢ ἄλλη ὁρμή; τίς δ' ὄρεξιν καὶ ἔκκλισιν ἢ
ἄλλη ὄρεξις καὶ ἔκκλισις;' — '"Αν μοι, φησί, προσ-* 25
*άγῃ θανάτου φόβον, ἀναγκάζει με.' — 'Οὐ τὸ προσ-
αγόμενον, ἀλλ' ὅτι δοκεῖ σοι κρεῖττον εἶναι ποιῆσαί
τι τούτων ἢ ἀποθανεῖν. πάλιν οὖν τὸ σὸν δόγμα σε* 26
ἠνάγκασε, τοῦτ' ἔστι προαίρεσιν προαίρεσις. εἰ γὰρ 27
*τὸ ἴδιον μέρος, ὃ ἡμῖν ἔδωκεν ἀποσπάσας ὁ θεός, ὑπ'
αὐτοῦ ἢ ὑπ' ἄλλου τινὸς κωλυτὸν ἢ ἀναγκαστὸν
κατεσκευάκει, οὐκέτι ἂν ἦν θεὸς οὐδ' ἐπεμελεῖτο ἡμῶν
ὃν δεῖ τρόπον. ταῦτα εὑρίσκω', φησίν, 'ἐν τοῖς ἱεροῖς.* 28
*ταῦτά σοι σημαίνεται. ἐὰν θέλῃς, ἐλεύθερος εἶ· ἐὰν
θέλῃς, μέμψῃ οὐδένα, ἐγκαλέσεις οὐδενί, πάντα κατὰ
γνώμην ἔσται ἅμα τὴν σὴν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ.' διὰ* 29
*ταύτην τὴν μαντείαν ἔρχομαι ἐπὶ τὸν θύτην τοῦτον
καὶ τὸν φιλόσοφον, οὐκ αὐτὸν θαυμάσας ἕνεκά γε
τῆς ἐξηγήσεως, ἀλλὰ ἐκεῖνα ἃ ἐξηγεῖται.*

---

18 Ench. 1, 3: *οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινί.*

---

7 ἢ *Schw.*, ἡ *S (item v. 8)* ‖ 22 ἀλλὰ *S*c: ἀλλ' ἃ *S (ut vid.)*.

ιη'. Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν τοῖς ἁμαρτανομένοις.

1 Εἰ ἀληθές ἐστι τὸ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων λεγόμενον
ὅτι πᾶσιν ἀνθρώποις μία ἀρχὴ καθάπερ τοῦ
συγκαταθέσθαι τὸ παθεῖν ὅτι ὑπάρχει καὶ τοῦ
ἀνανεῦσαι τὸ παθεῖν ὅτι οὐχ ὑπάρχει καὶ νὴ
Δία τοῦ ἐπισχεῖν τὸ παθεῖν ὅτι ἄδηλόν ἐστιν,
2 οὕτω καὶ τοῦ ὁρμῆσαι ἐπί ⟨τι τὸ παθεῖν ὅτι
καθῆκον καὶ τοῦ ὀρέγεσθαί τινος⟩ τὸ παθεῖν
ὅτι ἐμοὶ συμφέρει, ἀμήχανον δ' ἄλλο μὲν κρί-
νειν τὸ συμφέρον, ἄλλου δ' ὀρέγεσθαι καὶ ἄλλο
μὲν κρίνειν καθῆκον, ἐπ' ἄλλο δὲ ὁρμᾶν, τί ἔτι
3 τοῖς πολλοῖς χαλεπαίνομεν; — Κλέπται, φησίν, εἰσὶ
καὶ λωποδύται. — Τί ἐστι τὸ κλέπται καὶ λωποδύται;
πεπλάνηνται περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. χαλεπαίνειν
4 οὖν δεῖ αὐτοῖς ἢ ἐλεεῖν αὐτούς; ἀλλὰ δεῖξον τὴν πλά-
νην καὶ ὄψει πῶς ἀφίστανται τῶν ἁμαρτημάτων. ἂν
δὲ μὴ βλέπωσιν, οὐδὲν ἔχουσιν ἀνώτερον τοῦ δοκοῦντος
αὐτοῖς.

5 Τοῦτον οὖν τὸν λῃστὴν καὶ τοῦτον τὸν μοιχὸν
6 οὐκ ἔδει ἀπολωλέναι; — Μηδαμῶς, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλ-
λον 'τοῦτον τὸν πεπλανημένον καὶ ἐξηπατημένον περὶ
τῶν μεγίστων καὶ ἀποτετυφλωμένον οὐ τὴν ὄψιν τὴν
διακριτικὴν τῶν λευκῶν καὶ μελάνων, ἀλλὰ τὴν γνώμην
τὴν διακριτικὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν μὴ ἀπολ-

---

3 τοῦ καταθέσθαι (συγ superscr.) S_c: το* ***θέσθαι (?) S ‖ 5 τὸ παθεῖν S: τῷ παθεῖν S_c ‖ 6 ἄδηλον a S_c in rasura 7 litt. ‖ lacunam recte expl. Schw.; τι iam s suppl. ‖ 16 ὄψει S_c: ὄψ* S ‖ 20 ἐκεῖν (ο superscr.) (ἐκεῖνος ?) S; ἐκεῖνον S_c, ἐκείνως Schw. ‖ 21 τούτων S_c

λύναι;' κἂν οὕτω λέγῃς, γνώσῃ πῶς ἀπάνθρωπόν ἐστιν 7
ὃ λέγεις καὶ ὅτι ἐκείνῳ ὅμοιον 'τοῦτον οὖν τὸν τυφλὸν
μὴ ἀπολλύναι καὶ τὸν κωφόν;' εἰ γὰρ μεγίστη βλάβη 8
ἡ τῶν μεγίστων ⟨ἀπώλειά ἐστιν, μέγιστον⟩ δ' ἐν ἑκά-
στῳ προαίρεσις οἵα δεῖ καὶ τούτου στέρεταί τις, τί
ἔτι χαλεπαίνεις αὐτῷ; ἄνθρωπε, εἰ σὲ δεῖ παρὰ φύσιν 9
ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις κακοῖς διατίθεσθαι, ἐλέει αὐτὸν
μᾶλλον ἢ μίσει· ἄφες τοῦτο τὸ προσκοπτικὸν καὶ μι-
σητικόν· μὴ (ἐ) . . . . . . (π)ῃς τὰς φωνὰς ταύτας ἃς οἱ 10
πολλοὶ τῶν φ . . . . των 'τούτους οὖν τοὺς κατα-
ράτους καὶ μιαροὺς . . . . .' ἔστω· σὺ πῶς ποτ' ἀπεσο-
φώθης ἄφνω . . . . (ν) . (ἀλλ' ὡς) χαλεπὸς εἶ. διὰ τί 11
οὖν χαλεπαίνομεν; ὅτι τὰς ὕλας θαυμάζομεν, ὧν ἡμᾶς
ἀφαιροῦνται. ἐπεί τοι μὴ θαύμαζέ σου τὰ ἱμάτια καὶ
τῷ κλέπτῃ οὐ χαλεπαίνεις· μὴ θαύμαζε τὸ κάλλος
τῆς γυναικός καὶ τῷ μοιχῷ οὐ χαλεπαίνεις. γνῶθι 12
ὅτι κλέπτης καὶ μοιχὸς ἐν τοῖς σοῖς τόπον οὐκ ἔχει,
ἐν δὲ τοῖς ἀλλοτρίοις καὶ τοῖς οὐκ ἐπὶ σοί. ταῦτα ἂν

---

11 sq. cf. Ench. 22: ὅτι ἄφνω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπανελήλυθε.

---

4 ἡ s: ἤ S ‖ *lacunam explevi; ante* δ' S_b *inseruit* ″·/· (= ἔστι), *quod nonnulli e librariis pro* ὅτι (″ὃ) *acceperunt;* ἡ ⟨στέρησις⟩ τῶν μεγίστων· ⟨μέγιστον⟩ δ' *vulgo legebatur, ubi* ⟨στέρησις⟩ *ab Upt. e cod.,* ⟨μέγιστον⟩ *a Marklando suppleta sunt* ‖ 6 εἰ *S:* οὐ S_c ‖ 6 sqq. *medium fol. 25ª casu infelici tam misere detritum est, ut in quattuor versibus haud paucae litterae prorsus evanuerint, aliae (quas uncis rotundis inclusi) iam non certo dispici possint* ‖ 9 *requiritur aut* μὴ ε⟨ἰσενέγ⟩κῃς *(cf. I, 29, 45; II, 16, 5), id quod proposuit J. L. G. Mowat (Journal of Phil. VII, 60), aut* μη⟨δέποτ' ἀφ⟩ῇς *(cf. II, 22, 12; III, 24, 38; IV, 1, 143)* ‖ 10 φ⟨ιλοψογούν⟩των *spatium explet* ‖ 11 *fortasse* ⟨ἀνθρώπους⟩ (ἄνους) ‖ 12 ἀλλ^{s} (ἄλλως; *an* ἄλλοις?) *in S legere mihi visus sum*

ἀφῆς καὶ παρὰ μηδὲν ἡγήσῃ, τίνι ἔτι χαλεπαίνεις;
μέχρι δ' ἂν ταῦτα θαυμάζῃς, σεαυτῷ χαλέπαινε μᾶλ-
13 λον ἢ ἐκείνοις. σκόπει γάρ· ἔχεις καλὰ ἱμάτια, ὁ
γείτων σου οὐκ ἔχει· θυρίδα ἔχεις, θέλεις αὐτὰ ψῦξαι.
οὐκ οἶδεν ἐκεῖνος τί τὸ ἀγαθόν ἐστι τοῦ ἀνθρώπου,
ἀλλὰ φαντάζεται ὅτι τὸ ἔχειν καλὰ ἱμάτια, τοῦτο ὃ
14 καὶ σὺ φαντάζῃ. εἶτα μὴ ἔλθῃ καὶ ἄρῃ αὐτά; ἀλλὰ
σὺ πλακοῦντα δεικνύων ἀνθρώποις λίχνοις καὶ μόνος
αὐτὸν καταπίνων οὐ θέλεις ἵνα αὐτὸν ἁρπάσωσι; μὴ
ἐρέθιζε αὐτούς, θυρίδα μὴ ἔχε, μὴ ψῦχέ σου τὰ ἱμάτια.
15 κἀγὼ πρῴην σιδηροῦν λύχνον ἔχων παρὰ τοῖς θεοῖς
ἀκούσας ψόφον τῆς θυρίδος κατέδραμον. εὗρον ἡρ-
πασμένον τὸν λύχνον. ἐπελογισάμην, ὅτι ἔπαθέν τι
ὁ ἄρας οὐκ ἀπίθανον. τί οὖν; αὔριον, φημί, ὀστρά-
16 κινον εὑρήσεις. ἐκεῖνα γὰρ ἀπολλύει ⟨τις⟩, ἃ ἔχει.
'ἀπώλεσά μου τὸ ἱμάτιον'. εἶχες γὰρ ἱμάτιον. 'ἀλγῶ
τὴν κεφαλήν.' μή τι κέρατα ἀλγεῖς; τί οὖν ἀγανα-
κτεῖς; τούτων γὰρ αἱ ἀπώλειαι, τούτων οἱ πόνοι, ὧν
καὶ αἱ κτήσεις.
17 'Ἀλλ' ὁ τύραννος δήσει.' τί; τὸ σκέλος. 'ἀλλ'
ἀφελεῖ.' τί; τὸν τράχηλον. τί οὖν ⟨οὐ⟩ δήσει οὐδ'
ἀφελεῖ; τὴν προαίρεσιν. διὰ τοῦτο παρήγγελλον οἱ
18 παλαιοὶ τὸ Γνῶθι σαυτόν. τί οὖν; ἔδει νὴ τοὺς
θεοὺς μελετᾶν ἐπὶ τῶν μικρῶν καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀρχο-
μένους διαβαίνειν ἐπὶ τὰ μείζω. 'κεφαλὴν ἀλγῶ.'
19 οἴμοι, μὴ λέγε. 'ὠτίον ἀλγῶ.' οἴμοι, μὴ λέγε. καὶ

24 Ench. 12, 2: ἄρξαι τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν σμικρῶν.
20 sqq. cf. Ench. 9.

15 ⟨τις⟩ *ins. s* ‖ 21 οὖν ⟨οὐ⟩ S_c: οὖν *S* ‖ 22 παρήγγελον *S*: *corr. s*

οὐ λέγω ὅτι οὐ δέδοται στενάξαι, ἀλλὰ ἔσωθέν τοι μὴ
στενάξῃς. μηδ' ἂν βραδέως τὸν ἐπίδεσμον ὁ παῖς φέρῃ,
κραύγαζε καὶ σπῶ καὶ λέγε 'πάντες με μισοῦσιν.' τίς
γὰρ μὴ μισήσῃ τὸν τοιοῦτον; τούτοις τὸ λοιπὸν πε- 20
ποιθὼς τοῖς δόγμασιν ὀρθὸς περιπάτει ἐλεύθερος, οὐχὶ
τῷ μεγέθει πεποιθὼς τοῦ σώματος ὥσπερ ἀθλητής· οὐ
γὰρ ὡς ὄνον ἀήττητον ⟨δεῖ⟩ εἶναι.

Τίς οὖν ὁ ἀήττητος; ὃν οὐκ ἐξίστησιν οὐδὲν τῶν 21
ἀπροαιρέτων. εἶτα λοιπὸν ἑκάστην τῶν περιστάσεων
ἐπερχόμενος καταμανθάνω ὡς ἐπὶ τοῦ ἀθλητοῦ. 'οὗτος
ἐξεβίασε τὸν πρῶτον κλῆρον. τί οὖν τὸν δεύτερον;
τί δ' ἂν καῦμα ᾖ; τί δ' ἐν Ὀλυμπίᾳ;' καὶ ἐνταῦθα
ὡσαύτως. ἂν ἀργυρίδιον προβάλῃς, καταφρονήσει. τί 22
οὖν ἂν κορασίδιον; τί οὖν ἂν ἐν σκότῳ; τί οὖν ἂν
δοξάριον; τί οὖν ἂν λοιδορίαν; τί οὖν ἂν ἔπαινον;
τί δ' ἂν θάνατον; δύναται ταῦτα πάντα νικῆσαι. τί 23
οὖν ἂν καῦμα ᾖ, τοῦτό ἐστι [τί], ἂν οἰνωμένος ᾖ;
τί ἂν μελαγχολῶν; τί ἐν ὕπνοις; οὗτός μοί ἐστιν ὁ
ἀνίκητος ἀθλητής.

ιθ'. Πῶς ἔχειν δεῖ πρὸς τυράννους.

Ὧι ἄν τινι προσῇ τι πλεονέκτημα ἢ δοκῇ γε προσ- 1
εἶναι μὴ προσόν, τοῦτον πᾶσα ἀνάγκη, ἐὰν ἀπαίδευτος

1 Ench. 16: πρόσεχε μέντοι, μὴ καὶ ἔσωθεν στενάξῃς.
8 sqq. cf. fragm. XX.

1 ἔσωθέν τοι s: ἔσωθεν (= θέντα) S; ἔσωθέν γε Schw. ‖ 7 ⟨δεῖ⟩ εἶναι scripsi; εἶναι ⟨δεῖ⟩ s ‖ 10 τοὺ (vel τὸν) S: corr. s ‖ 14 ἂν] s; ἦν S ‖ 17 τουτο] τούτω S_c (unde ἢ τούτῳ· τί Upt. e cod.) ‖ τί delevi ‖ οἰνωμένος Upt.: οἰόμενος S (de ὁ ambigo); ὑόμενος S_c ‖ 20 δεῖ (εῖ corr. S_d) ‖ 21 ᾧ Schw.: ὅτι S ‖ δοκεῖ S: corr. Salmasius

2 ᾖ, πεφυσῆσθαι δι' αὐτό. εὐθὺς ὁ τύραννος λέγει·
'ἐγώ εἰμι ὁ πάντων κράτιστος.' καὶ τί μοι δύνασαι
παρασχεῖν; ὄρεξίν μοι δύνασαι περιποιῆσαι ἀκώλυτον;
πόθεν σοι; σὺ γὰρ ἔχεις ἔκκλισιν ἀπερίπτωτον; σὺ
γὰρ ἔχεις ὁρμὴν ἀναμάρτητον; καὶ ποῦ σοι μέτεστιν;
3 ἄγε, ἐν νηῒ δὲ σαυτῷ θαρρεῖς ἢ τῷ εἰδότι; ἐπὶ
δ' ἅρματος τίνι ἢ τῷ εἰδότι; τί δ' ἐν ταῖς ἄλλαις
4 τέχναις; ὡσαύτως. τί οὖν δύνασαι; 'πάντες με θε-
ραπεύουσιν.' καὶ γὰρ ἐγὼ τὸ πινάκιον θεραπεύω
καὶ πλύνω αὐτὸ καὶ ἐκμάσσω καὶ τῆς ληκύθου ἕνεκα
πάσσαλον πήσσω. τί οὖν; ταῦτά μου κρείττονά ἐστιν;
οὔ· ἀλλὰ χρείαν μοι παρέχει τινά. ταύτης οὖν ἕνεκα
5 θεραπεύω αὐτά. τί δέ; τὸν ὄνον οὐ θεραπεύω; οὐ
νίπτω αὐτοῦ τοὺς πόδας; οὐ περικαθαίρω; οὐκ οἶδας
ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἑαυτὸν θεραπεύει; σὲ δ' οὕτως ὡς
τὸν ὄνον; ἐπεὶ τίς σε θεραπεύει ὡς ἄνθρωπον; δεί-
6 κνυε. τίς σοι θέλει ὅμοιος γενέσθαι, τίς σου ζηλωτὴς
γίνεται ὡς Σωκράτους; 'ἀλλὰ δύναμαί σε τραχηλοκο-
πῆσαι.' καλῶς λέγεις. ἐξελαθόμην ὅτι σε δεῖ θερα-
πεύειν καὶ ὡς πυρετὸν καὶ ὡς χολέραν καὶ βωμὸν
7 στῆσαι, ὡς ἐν Ῥώμῃ Πυρετοῦ βωμός ἐστι.
Τί οὖν ἐστι τὸ ταράσσον καὶ καταπλῆττον τοὺς
πολλούς; ὁ τύραννος καὶ οἱ δορυφόροι; πόθεν; μὴ
8 γένοιτο· οὐκ ἐνδέχεται τὸ φύσει ἐλεύθερον ὑπ' ἄλλου
τινὸς ταραχθῆναι ἢ κωλυθῆναι πλὴν ὑφ' ἑαυτοῦ. ἀλλὰ
τὰ δόγματα αὐτὸν ταράσσει. ὅταν γὰρ ὁ τύραννος
εἴπῃ τινὶ 'δήσω σου τὸ σκέλος', ὁ μὲν τὸ σκέλος

---

22 sqq. Ench. 5: *Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα.*

---

13 *τί δὴ S: corr. s*

τετιμηκὼς λέγει 'μή, ἐλέησον', ὁ δὲ τὴν προαίρεσιν
τὴν ἑαυτοῦ λέγει 'εἴ σοὶ λυσιτελέστερον φαίνεται,
δῆσον.' 'οὐκ ἐπιστρέφῃ;' 'οὐκ ἐπιστρέφομαι.' 'ἐγώ 9
σοι δείξω ὅτι κύριός εἰμι.' 'πόθεν σύ; ἐμὲ ὁ Ζεὺς
ἐλεύθερον ἀφῆκεν. ἢ δοκεῖς ὅτι ἔμελλεν τὸν ἴδιον
υἱὸν ἐᾶν καταδουλοῦσθαι; τοῦ νεκροῦ δέ μου κύριος
εἶ, λάβε αὐτόν.' 'ὥσθ' ὅταν μοι προσίῃς, ἐμὲ οὐ θερα- 10
πεύεις;' 'οὔ· ἀλλ' ἐμαυτόν. εἰ δὲ θέλεις με λέγειν
ὅτι καὶ σέ, λέγω σοι οὕτως ὡς τὴν χύτραν.'

Τοῦτο οὐκ ἔστιν φίλαυτον· γέγονε γὰρ οὕτως τὸ 11
ζῷον· αὑτοῦ ἕνεκα πάντα ποιεῖ. καὶ γὰρ ὁ ἥλιος αὑτοῦ
ἕνεκα πάντα ποιεῖ καὶ τὸ λοιπὸν αὐτὸς ὁ Ζεύς. ἀλλ' 12
ὅταν θέλῃ εἶναι 'Υέτιος καὶ Ἐπικάρπιος καὶ πατὴρ ἀν-
δρῶν τε θεῶν τε, ὁρᾷς ὅτι τούτων τῶν ἔργων καὶ τῶν
προσηγοριῶν οὐ δύναται τυχεῖν, ἂν μὴ εἰς τὸ κοινὸν
ὠφέλιμος ᾖ. καθόλου τε τοιαύτην ⟨τὴν⟩ φύσιν τοῦ λογι- 13
κοῦ ζῴου κατεσκεύασεν, ἵνα μηδενὸς τῶν ἰδίων ἀγαθῶν
δύνηται τυγχάνειν, ⟨ἂν⟩ μή τι εἰς τὸ κοινὸν ὠφέλιμον
προσφέρηται. οὕτως οὐκέτι ἀκοινώνητον γίνεται τὸ 14
πάντα αὑτοῦ ἕνεκα ποιεῖν. ἐπεὶ τί ἐκδέχῃ; ἵνα τις 15
ἀποστῇ αὑτοῦ καὶ τοῦ ἰδίου συμφέροντος; καὶ πῶς
ἔτι μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀρχὴ πᾶσίν ἐστιν ἡ πρὸς αὑτὰ
οἰκείωσις;

Τί οὖν; ὅταν ὑπῇ δόγματα ἀλλόκοτα περὶ τῶν 16
ἀπροαιρέτων ὡς ὄντων ἀγαθῶν καὶ κακῶν, πᾶσα
ἀνάγκη θεραπεύειν τοὺς τυράννους. ὤφελον γὰρ τοὺς 17

3 ἐπιστρέφωμαι *S: corr. s* ‖ 4 σύ] σοί *Schw. (in indice)* ‖ 11 αὐτοῦ *(bis) S: corr. s* ‖ 12 λοιπὸν *Upt. e cod.*: λυπηρὸν *S* ‖ 13 θέλῃ S_a: θέλει *S* ‖ 16 ⟨τὴν⟩ *add. Coraes* ‖ 18 ⟨ἂν⟩ *ins.* S_a ‖ ὠφέλιμον *S (ι in ras. a* S_a) ‖ 22 ἢ πρὸς S_c ‖ αὐτὰ S_c ‖ 25 ὡς *Wolf*: πῶς *S* ‖ 26 θεραπεύει *S: corr.* S_a ‖ ὄφελον S_a

τυράννους μόνον, τοὺς κοιτωνίτας δ' οὔ. πῶς δὲ καὶ
φρόνιμος γίνεται ἐξαίφνης ὁ ἄνθρωπος, ὅταν Καῖσαρ
αὐτὸν ἐπὶ τοῦ λασάνου ποιήσῃ; πῶς εὐθὺς λέγομεν
18 'φρονίμως μοι λελάληκεν Φηλικίων'; ἤθελον αὐτὸν
ἀποβληθῆναι τοῦ κοπρῶνος, ἵνα πάλιν ἄφρων σοι δοκῇ.
19 εἶχέ τινα Ἐπαφρόδιτος σκυτέα, ὃν διὰ τὸ ἄχρηστον
εἶναι ἐπώλησεν. εἶτα ἐκεῖνος κατά τινα δαίμονα ἀγο-
ρασθεὶς ὑπό τινος τῶν Καισαριανῶν τοῦ Καίσαρος σκυ-
20 τεὺς ἐγένετο. εἶδες ἂν πῶς αὐτὸν ἐτίμα ὁ Ἐπαφρό-
21 διτος; 'τί πράσσει Φηλικίων ὁ ἀγαθός; φιλῶ σε.' εἶτα
εἴ τις ἡμῶν ἐπύθετο 'τί ποιεῖ αὐτός', ἐλέγετο ὅτι
22 'μετὰ Φηλικίωνος βουλεύεται περί τινος'. οὐχὶ γὰρ
πεπράκει αὐτὸν ὡς ἄχρηστον; τίς οὖν αὐτὸν ἄφνω
23 φρόνιμον ἐποίησε; τοῦτ' ἔστι τὸ τιμᾶν ἄλλο τι ἢ τὰ
προαιρετικά.
24 ''Ηξίωται δημαρχίας.' πάντες οἱ ἀπαντῶντες συν-
ήδονται· ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταφιλεῖ, ἄλλος τὸν
τράχηλον, οἱ δοῦλοι τὰς χεῖρας. ἔρχεται εἰς οἶκον,
εὑρίσκει λύχνους ἁπτομένους. ἀναβαίνει εἰς τὸ Καπι-
25 τώλιον, ἐπιθύει. τίς οὖν πώποτε ὑπὲρ τοῦ ὀρεχθῆναι
καλῶς ἔθυσεν; ὑπὲρ τοῦ ὁρμῆσαι κατὰ φύσιν; ἐκεῖ γὰρ
καὶ θεοῖς εὐχαριστοῦμεν, ὅπου τὸ ἀγαθὸν τιθέμεθα.
26 Σήμερόν τις ὑπὲρ ἱερωσύνης ἐλάλει μοι τοῦ Αὐ-
γούστου. λέγω αὐτῷ 'ἄνθρωπε, ἄφες τὸ πρᾶγμα·
27 δαπανήσεις πολλὰ εἰς οὐδέν.' — ''Αλλ' οἱ τὰς ὠνάς,
φησί, γράφοντες γράψουσι τὸ ἐμὸν ὄνομα.' — 'Μή τι
οὖν σὺ τοῖς ἀναγιγνώσκουσι λέγεις παρών· ἐμὲ γεγρά-
28 φασιν; εἰ δὲ καὶ νῦν δύνασαι παρεῖναι πᾶσιν, ἐὰν

---

5 κοιτῶνος s ‖ 14 τιμᾶν S (ἂν *in rasura a* S_d) ‖ 22 ὅπου τὸ *Shaftesbury*: οἷ τοῦτο S; οἳ τοῦτο S_c ‖ 25 τὰς ὠνάς *O. Hirschfeld*: τὰς φωνάς S; τὰ σύμφωνά *I. Casaubonus*

ἀποθάνῃς, τί ποιήσεις;' — 'Μενεῖ μου τὸ ὄνομα.' —
'Γράψον αὐτὸ εἰς λίθον καὶ μενεῖ. ἄγε ἔξω δὲ Νικο-
πόλεως τίς σου μνεία;' — ''Αλλὰ χρυσοῦν στέφανον 29
φορήσω.' — 'Εἰ ἅπαξ ἐπιθυμεῖς στεφάνου, ῥόδινον
λαβὼν περίθου· ὄψει γὰρ κομψότερον.'

κ΄. Περὶ τοῦ λόγου πῶς αὐτοῦ θεωρητικός ἐστιν.

Πᾶσα τέχνη καὶ δύναμις προηγουμένων τινῶν ἐστι 1
θεωρητική. ὅταν μὲν οὖν ⟨ᾖ⟩ ὁμοειδὴς τοῖς θεωρου- 2
μένοις καὶ αὐτή, ἀναγκαίως καὶ αὑτῆς γίνεται θεωρη-
τική· ὅταν δ' ἀνομογενής, οὐ δύναται θεωρεῖν ἑαυτήν.
οἷον σκυτικὴ περὶ δέρματα ἀναστρέφεται, αὐτὴ δὲ 3
παντελῶς ἀπήλλακται τῆς ὕλης τῶν δερμάτων· διὰ
τοῦτο οὐκ ἔστιν αὑτῆς θεωρητική. γραμματικὴ πάλιν 4
περὶ τὴν ἐγγράμματον φωνήν· μή τι οὖν ἐστι καὶ
αὐτὴ ἐγγράμματος φωνή; οὐδαμῶς. διὰ τοῦτο οὐ δύ-
ναται θεωρεῖν ἑαυτήν. ὁ οὖν λόγος πρὸς τί ποτε ὑπὸ 5
τῆς φύσεως παρείληπται; πρὸς χρῆσιν φαντασιῶν οἵαν
δεῖ. αὐτὸς οὖν τί ἐστι; σύστημα ἐκ ποιῶν φαντασιῶν.
οὕτω γίνεται φύσει καὶ αὑτοῦ θεωρητικός. πάλιν ἡ 6
φρόνησις τίνα θεωρήσουσα παρελήλυθεν; ἀγαθὰ καὶ
κακὰ καὶ οὐδέτερα. αὐτὴ οὖν τί ἐστιν; ἀγαθόν. ἡ
δ' ἀφροσύνη τί ἐστι; κακόν. ὁρᾷς οὖν ὅτι ἀναγκαίως
καὶ αὑτῆς γίνεται καὶ τῆς ἐναντίας θεωρητική. διὰ 7
τοῦτο ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον

---

4 φορήσω S (super ρ corr. S_a nescio quid) ‖ 5 ὄψει S (ψ in ras. 2 litt. a S_c) ‖ 9 ⟨ᾖ⟩ add. S_c ‖ 16 αὐτὴ Schw.: αὕτη S (item v. 22) ‖ 17 ἑαυτῶν S: corr. s ‖ 19 ποίων S: corr. s

δοκιμάζειν τὰς φαντασίας καὶ διακρίνειν καὶ μηδεμίαν
8 *ἀδοκίμαστον προσφέρεσθαι. ὁρᾶτε ἐπὶ τοῦ νομίσματος,*
ὅπου δοκεῖ τι εἶναι πρὸς ἡμᾶς, πῶς καὶ τέχνην ἐξ-
ευρήκαμεν καὶ ὅσοις ὁ ἀργυρογνώμων προσχρῆται πρὸς
δοκιμασίαν τοῦ νομίσματος, τῇ ὄψει, τῇ ἀφῇ, τῇ ὀσφρα-
9 *σίᾳ, τὰ τελευταῖα τῇ ἀκοῇ· ῥήξας τὸ δηνάριον τῷ*
ψόφῳ προσέχει καὶ οὐχ ἅπαξ ἀρκεῖται ψοφήσαντος,
ἀλλ' ὑπὸ τῆς πολλῆς προσοχῆς μουσικὸς γίνεται. οὕ-
10 *τως ὅπου διαφέρειν οἰόμεθα τὸ πλανᾶσθαι τοῦ μὴ*
πλανᾶσθαι, ἐνταῦθα πολλὴν προσοχὴν εἰσφέρομεν εἰς
11 *διάκρισιν τῶν διαπλανᾶν δυναμένων, ἐπὶ δὲ ταλαι-*
πώρου ἡγεμονικοῦ χάσκοντες καὶ καθεύδοντες, πᾶσαν
φαντασίαν παραπροσδεχόμεθα· ἡ γὰρ ζημία οὐ προσ-
πίπτει.

12 *Ὅταν οὖν θέλῃς γνῶναι, πῶς ἔχεις περὶ μὲν τἀ-*
γαθὰ καὶ κακὰ ἀνειμένως, περὶ τἀδιάφορα δ' ἐσπευ-
σμένως, ἐπίστησον πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐκτυφλωθῆναι
καὶ πῶς πρὸς τὸ ἐξαπατηθῆναι καὶ γνώσῃ ὅτι μακρὰν
εἶ τοῦ ὡς δεῖ πεπονθέναι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.
13 *'ἀλλὰ πολλῆς ἔχει χρείαν παρασκευῆς καὶ πόνου πολ-*
λοῦ καὶ μαθημάτων.' τί οὖν; ἐλπίζεις ὅτι τὴν μεγί-
14 *στην τέχνην ἀπὸ ὀλίγων ἐστὶν ἀναλαβεῖν; καίτοι*
αὐτὸς μὲν ὁ προηγούμενος λόγος τῶν φιλοσόφων λίαν
ἐστὶν ὀλίγος. εἰ θέλεις γνῶναι, ἀνάγνωθι τὰ Ζήνωνος
15 *καὶ ὄψει. τί γὰρ ἔχει μακρὸν εἰπεῖν ὅτι τέλος ἐστὶ τὸ*
ἕπεσθαι θεοῖς, οὐσία δ' ἀγαθοῦ χρῆσις οἵα δεῖ
16 *φαντασιῶν; λέγε 'τί οὖν ἐστι θεὸς καὶ τί φαντασία;*

---

25 sq. cf. Stob. ecl. II, 7, 3 f.

---

6 ῥήξας] *ῥίψας ed. Bas.* ‖ 16 *ἀνημένως S: corr. Sc* ‖ *τὰ διάφορα S: τἀ διάφορα Sc*

*καὶ τί ἐστι φύσις ἡ ἐπὶ μέρους καὶ τί ἐστι φύσις ἡ
τῶν ὅλων;' ἤδη μακρόν. ἂν οὖν ἐλθὼν Ἐπίκουρος* 17
*εἴπῃ, ὅτι ἐν σαρκὶ δεῖ εἶναι τὸ ἀγαθόν, πάλιν μακρὸν
γίνεται καὶ ἀνάγκη ἀκοῦσαι τί τὸ προηγούμενόν ἐστιν
ἐφ' ἡμῶν, τί τὸ ὑποστατικὸν καὶ οὐσιῶδες. ὅτι τὸ
κοχλίου ἀγαθὸν οὐκ εἰκὸς εἶναι ⟨ἐν⟩ τῷ κελύφει, τὸ
οὖν τοῦ ἀνθρώπου εἰκός; σὺ δ' αὐτὸς τί κυριώτερον* 18
*ἔχεις, Ἐπίκουρε; τί ἐστιν ἐν σοὶ τὸ βουλευόμενον, τὸ
ἐπισκεπτόμενον ἕκαστα, τὸ περὶ τῆς σαρκὸς αὐτῆς ὅτι
τὸ προηγούμενόν ἐστι [τὸ] ἐπικρῖνον; τί δὲ καὶ λύ-* 19
*χνον ἅπτεις καὶ πονεῖς ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τηλικαῦτα βι-
βλία γράφεις; ἵνα μὴ ἀγνοήσωμεν ἡμεῖς τὴν ἀλήθειαν;
τίνες ἡμεῖς; τί πρὸς σὲ ὄντες; οὕτω μακρὸς ὁ λόγος
γίνεται.*

καʹ. Πρὸς τοὺς θαυμάζεσθαι θέλοντας.

Ὅταν τις ἣν δεῖ στάσιν ἔχῃ ἐν τῷ βίῳ, ἔξω οὐ 1
κέχηνεν. ἄνθρωπε, τί θέλεις σοι γενέσθαι; ἐγὼ μὲν 2
*ἀρκοῦμαι, ἂν ὀρέγωμαι καὶ ἐκκλίνω κατὰ φύσιν, ἂν
ὁρμῇ καὶ ἀφορμῇ χρῶμαι ὡς πέφυκα, ἂν προθέσει, ἂν
ἐπιβολῇ, ἂν συγκαταθέσει. τί οὖν ἡμῖν ὀβελίσκον
καταπιὼν περιπατεῖς; 'ἤθελον, ἵνα με καὶ οἱ ἀπαν-* 3
*τῶντες θαυμάζωσι καὶ ἐπακολουθοῦντες ἐπικραυγά-
ζωσιν· ὦ μεγάλου φιλοσόφου.' τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ'* 4

---

2 Epic. Us. fragm. 408 (pag. 277, 30).
10 Epic. Us. p. 87, 11.

---

6 ⟨*ἐν*⟩ *ins. s.* | 10 *τὸ ante ἐπικρῖνον del. Usener* | 19 *προσθέσει S: corr. Meibomius, praeeunte Wolfio*

ὧν θαυμάζεσθαι θέλεις; οὐχ οὗτοί εἰσι, περὶ ὧν εἴωθας λέγειν ὅτι μαίνονται; τί οὖν; ὑπὸ τῶν μαινομένων θαυμάζεσθαι θέλεις;

κβ'. Περὶ τῶν προλήψεων.

1 ⟨Αἱ⟩ προλήψεις κοιναὶ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰσὶ καὶ
πρόληψις προλήψει οὐ μάχεται. τίς γὰρ ἡμῶν οὐ τί-
θησιν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν συμφέρον ἐστὶ καὶ αἱρετὸν καὶ
ἐκ πάσης αὐτὸ περιστάσεως δεῖ μετιέναι καὶ διώκειν;
τίς δ' ἡμῶν οὐ τίθησιν, ὅτι τὸ δίκαιον καλόν ἐστι
2 καὶ πρέπον; πότ' οὖν ἡ μάχη γίνεται; περὶ τὴν ἐφαρ-
μογὴν τῶν προλήψεων ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις, ὅταν
3 ὁ μὲν εἴπῃ 'καλῶς ἐποίησεν, ἀνδρεῖός ἐστιν', ⟨ὁ δ'⟩
'οὔ, ἀλλ' ἀπονενοημένος.' ἔνθεν ἡ μάχη γίνεται τοῖς
4 ἀνθρώποις πρὸς ἀλλήλους. αὕτη ἐστὶν ἡ Ἰουδαίων
καὶ Σύρων καὶ Αἰγυπτίων καὶ Ῥωμαίων μάχη, οὐ περὶ
τοῦ ὅτι τὸ ὅσιον πάντων προτιμητέον καὶ ἐν παντὶ
μεταδιωκτέον, ἀλλὰ πότερόν ἐστιν ὅσιον τοῦτο τὸ
5 χοιρείου φαγεῖν ἢ ἀνόσιον. ταύτην τὴν μάχην εὑρή-
σετε καὶ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως. κάλει γὰρ αὐ-
τοὺς εἰς τὸ μέσον. τί λέγεις σύ, ὦ Ἀγάμεμνον; οὐ
δεῖ γενέσθαι τὰ δέοντα καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα; 'δεῖ
6 μὲν οὖν.' σὺ δὲ τί λέγεις, ὦ Ἀχιλλεῦ; οὐκ ἀρέσκει
σοι γενέσθαι τὰ καλῶς ἔχοντα; 'ἐμοὶ μὲν οὖν πάν-
των μάλιστα ἀρέσκει.' ἐφαρμόσατε οὖν τὰς προλήψεις.
7 ἐντεῦθεν ἡ ἀρχὴ μάχης. ὁ μὲν λέγει 'οὐ χρὴ ἀπο-

---

5 ⟨Αἱ⟩ *add.* s ‖ 12 ⟨ὁ δ'⟩ *add. Salmasius* ‖ 25 ⟨τῆς⟩ μάχης s

*διδόναι με τὴν Χρυσηίδα τῷ πατρί', ὁ δὲ λέγει 'δεῖ
μὲν οὖν.' πάντως ὁ ἕτερος αὐτῶν κακῶς ἐφαρμόζει
τὴν πρόληψιν τοῦ δέοντος. πάλιν ὁ μὲν λέγει· 'οὐ-* 8
*κοῦν, εἴ με δεῖ ἀποδοῦναι τὴν Χρυσηίδα, δεῖ με λαβεῖν
ὑμῶν τινος τὸ γέρας', ὁ δέ 'τὴν ἐμὴν οὖν λάβῃς ἐρω-
μένην;' 'τὴν σήν', φησίν. 'ἐγὼ οὖν μόνος .....' 'ἀλλ'
ἐγὼ μόνος μὴ ἔχω;' οὕτω μάχη γίνεται.*

Τί οὖν ἐστι τὸ παιδεύεσθαι; μανθάνειν τὰς φυ- 9
*σικὰς προλήψεις ἐφαρμόζειν ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις
καταλλήλως τῇ φύσει καὶ λοιπὸν διελεῖν, ὅτι τῶν ὄν-* 10
*των τὰ μέν εἰσιν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἐφ'
ἡμῖν μὲν προαίρεσις καὶ πάντα τὰ προαιρετικὰ ἔργα,
οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ τὸ σῶμα τὰ μέρη τοῦ σώματος κτή-
σεις γονεῖς ἀδελφοὶ τέκνα πατρίς, ἁπλῶς οἱ κοινωνοί.
ποῦ οὖν θῶμεν τὸ ἀγαθόν; ποίᾳ οὐσίᾳ αὐτὸ ἐφαρμό-* 11
σομεν; — Τῇ ἐφ' ἡμῖν; — Εἶτα οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ὑγίεια 12
*καὶ ἀρτιότης καὶ ζωή, ἀλλ' οὐδὲ τέκνα οὐδὲ γονεῖς οὐδὲ
πατρίς; καὶ τίς σου ἀνέξεται; μεταθῶμεν οὖν αὐτὸ* 13
*πάλιν ἐνθάδε. ἐνδέχεται οὖν βλαπτόμενον καὶ ἀπο-
τυγχάνοντα τῶν ἀγαθῶν εὐδαιμονεῖν; — Οὐκ ἐνδέ-
χεται. — Καὶ τὴν πρὸς τοὺς κοινωνοὺς οἵαν δεῖ ἀναστρο-
φὴν ⟨εὑρεῖν⟩; καὶ πῶς ἐνδέχεται; ἐγὼ γὰρ πέφυκα* 14
*πρὸς τὸ ἐμὸν συμφέρον. εἰ συμφέρει μοι ἀγρὸν ἔχειν,
συμφέρει μοι καὶ ἀφελέσθαι αὐτὸν τοῦ πλησίον· εἰ*

---

11 sqq. Ench. 1, 1: *Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν - - - ἑνὶ λόγῳ ὅσα ἡμέτερα ἔργα· οὐκ ἐφ' ἡμῖν δέ, τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις - - καὶ ἑνὶ λόγῳ ὅσα οὐχ ἡμέτερα ἔργα.*

---

22 ⟨*εὑρεῖν*⟩ *addidi;* ⟨*ἔχειν*⟩ *οἵαν S.* ‖ 23 *εἰ συμφ*ρει S: corr. S*$_c$

*συμφέρει μοι ἱμάτιον ἔχειν, συμφέρει μοι καὶ κλέψαι
αὐτὸ ἐκ βαλανείου. ἔνθεν πόλεμοι, στάσεις, τυραννίδες,
15 ἐπιβουλαί. πῶς δ' ἔτι ⟨διαφυλάττειν⟩ δυνήσομαι τὸ
πρὸς τὸν Δία καθῆκον; εἰ γὰρ βλάπτομαι καὶ ἀτυχῶ,
οὐκ ἐπιστρέφεταί μου. καὶ 'τί μοὶ καὶ αὐτῷ, εἰ οὐ
δύναταί μοι βοηθῆσαι;' καὶ πάλιν 'τί μοι καὶ αὐτῷ, εἰ
θέλει με ἐν τοιούτοις εἶναι ἐν οἷς εἰμι;' ἄρχομαι λοι-
16 πὸν μισεῖν αὐτόν. τί οὖν ναοὺς ποιοῦμεν, τί οὖν
ἀγάλματα, ὡς κακοῖς δαίμοσιν, ὡς πυρετῷ τῷ Διί; καὶ
πῶς ἔτι Σωτὴρ καὶ πῶς Ὑέτιος καὶ πῶς Ἐπικάρπιος;
καὶ μήν ἂν ἐνταῦθά που θῶμεν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγα-
θοῦ, πάντα ταῦτα ἐξακολουθεῖ.*

17 *Τί οὖν ποιήσωμεν; — Αὕτη ἐστὶ ζήτησις τοῦ φιλοσο-
φοῦντος τῷ ὄντι καὶ ὠδίνοντος. νῦν ἐγὼ οὐχ ὁρῶ
τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· οὐ μαίνομαι; ναί·
18 ἀλλ' ⟨ἂν⟩ ἐνταῦθά που θῶ τὸ ἀγαθόν, ἐν τοῖς προαιρετι-
κοῖς, πάντες μου καταγελάσονται. ἥξει τις γέρων πο-
λιὸς χρυσοῦς δακτυλίους ἔχων πολλούς, εἶτα ἐπισείσας
τὴν κεφαλὴν ἐρεῖ 'ἄκουσόν μου, τέκνον· δεῖ μὲν καὶ
φιλοσοφεῖν, δεῖ δὲ καὶ ἐγκέφαλον ἔχειν· ταῦτα μωρά
19 ἐστι. σὺ παρὰ τῶν φιλοσόφων μανθάνεις συλλογισμόν,
τί δέ σοι ποιητέον ἐστί, σὺ κάλλιον οἶδας ἢ οἱ φιλό-
20 σοφοι.' ἄνθρωπε, τί οὖν μοι ἐπιτιμᾷς, εἰ οἶδα; τούτῳ
τῷ ἀνδραπόδῳ τί εἴπω; ἂν σιωπῶ, ῥήγνυται ἐκεῖνος.*

---

15 sqq. Ench. 31, 2: (*ἐὰν*) --- *ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.*

17 sqq. cf. Ench. 13: *Εἰ προκόψαι θέλεις ὑπόμεινον ἕνεκα τῶν ἐκτὸς ἀνόητος δόξας καὶ ἠλίθιος* (cf. Ench. 48, 2).

---

3 *⟨διαφυλάττειν⟩ ins. Wolf; ⟨τηρεῖν⟩ Upt.* ‖ 13 *αὕτηι S* ‖ 16 *⟨ἂν⟩ addidi* ‖ 24 sq. *ἐκεῖνος ὡς S (post ἐκεῖνος interpunxi); ἐκείνως (vel ἐκεῖνοι) ὡς S_c; ἐκείνως (deleto ὡς et interpunctione post ῥήγνυται posita) s*

ὡς δεῖ λέγειν ὅτι 'σύγγνωθί μοι ὡς τοῖς ἐρῶσιν· οὐκ 21
εἰμὶ ἐμαυτοῦ, μαίνομαι.'

κγ΄. Πρὸς Ἐπίκουρον.

Ἐπινοεῖ καὶ Ἐπίκουρος ὅτι φύσει ἐσμὲν κοινωνικοί, 1
ἀλλ' ἅπαξ ἐν τῷ κελύφει θεὶς τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν οὐκέτι
δύναται ἄλλο οὐδὲν εἰπεῖν. πάλιν γὰρ ἐκείνου λίαν 2
κρατεῖ, ὅτι οὐ δεῖ ἀπεσπασμένον οὐδὲν τῆς τοῦ ἀγα-
θοῦ οὐσίας οὔτε θαυμάζειν οὔτ' ἀποδέχεσθαι· καὶ
καλῶς αὐτοῦ κρατεῖ. πῶς οὖν ὑπονοητικοί ἐσμεν, οἷς 3
μὴ φυσική ἐστι πρὸς τὰ ἔγγονα φιλοστοργία; διὰ τί
ἀποσυμβουλεύεις τῷ σοφῷ τεκνοτροφεῖν; τί φοβῇ μὴ
διὰ ταῦτα εἰς λύπας ἐμπέσῃ; διὰ γὰρ τὸν μῦν τὸν 4
ἔσω τρεφόμενον ἐμπίπτει; τί οὖν αὐτῷ μέλει, ἂν μυΐ-
διον μικρὸν ἔσω κατακλαίῃ αὐτοῦ; ἀλλ' οἶδεν, ὅτι ἂν 5
ἅπαξ γένηται παιδίον, οὐκέτι ἐφ' ἡμῖν ἔσται μὴ στέρ-
γειν μηδὲ φροντίζειν ἐπ' αὐτῷ. διὰ τοῦτο φησὶν οὐδὲ 6
πολιτεύσασθαι τὸν νοῦν ἔχοντα· οἶδε γὰρ τίνα δεῖ
ποιεῖν τὸν πολιτευόμενον, ἐπείτοι εἰ ὡς ἐν μυίαις
μέλλεις ἀναστρέφεσθαι, τί κωλύει; ἀλλ' ὡς μὴ εἰδὼς 7
ταῦτα τολμᾷ λέγειν ὅτι 'μὴ ἀναιρώμεθα τέκνα'. ἀλλὰ
πρόβατον μὲν οὐκ ἀπολείπει τὸ αὑτοῦ ἔγγονον οὐδὲ
λύκος, ἄνθρωπος δ' ἀπολείπει; τί θέλεις; μωροὺς ἡμᾶς 8
εἶναι ὡς τὰ πρόβατα; οὐδ' ἐκεῖνα ἀπολείπει. θηριώ-

4 Epic. Us. fragm. 408 (pag. 278, 8); 523 (pag. 319, 12).
10 Epic. Us. fragm. 19 (pag. 98, 8).

13 *μύδιον S: corr. S*c ‖ 18 *μύαις S: corr. s* ‖ 19 *ὡς μὴ scripsi: ὁ μὴ S; ὁ μὲν Shaftesbury* ‖ 21 *αὐτοῦ S: corr. s*

9 δεις ὡς τοὺς λύκους; οὐδ' ἐκεῖνοι ἀπολείπουσιν. ἄγε,
τίς δέ σοι πείθεται ἰδὼν παιδίον αὐτοῦ κλαῖον ἐπὶ
10 τὴν γῆν πεπτωκός; ἐγὼ μὲν οἶμαι ὅτι εἰ καὶ ἐμαν-
τεύσατο ἡ μήτηρ σου καὶ ὁ πατήρ, ὅτι μέλλεις ταῦτα
λέγειν, οὐκ ἄν σε ἔρριψαν.

κδ'. Πῶς πρὸς τὰς περιστάσεις ἀγωνιστέον.

1 Αἱ περιστάσεις εἰσὶν αἱ τοὺς ἄνδρας δεικνύουσαι.
λοιπὸν ὅταν ἐμπέσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι ὁ θεός
σε ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ ⟨συμ⟩βέβληκεν. — Ἵνα
2 τί; φησίν. — Ἵνα Ὀλυμπιονίκης γένῃ· δίχα δ' ἱδρῶτος
οὐ γίγνεται. ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς δοκεῖ κρείσσονα ἐσχη-
κέναι περίστασιν ἧς σὺ ἔσχηκας, ἂν θέλῃς ὡς ἀθλητῆς
3 νεανίσκῳ χρῆσθαι. καὶ νῦν ἡμεῖς γε εἰς τὴν Ῥώμην
κατάσκοπον πέμπομεν. οὐδεὶς δὲ δειλὸν κατάσκοπον
πέμπει, ἵν' ἂν μόνον ἀκούσῃ ψόφου καὶ σκιάν ποθεν
ἴδῃ, τρέχων ἔλθῃ τεταραγμένος καὶ λέγων ἤδη παρεῖναι
4 τοὺς πολεμίους. οὕτω νῦν καὶ σὺ ἂν ἐλθὼν ἡμῖν
εἴπῃς 'φοβερὰ τὰ ἐν Ῥώμῃ πράγματα, δεινόν ἐστι θά-
νατος, δεινόν ἐστι φυγή, δεινὸν λοιδορία, δεινὸν πενία·
φεύγετε ἄνδρες, πάρεισιν οἱ πολέμιοι', ἐροῦμέν σοι
5 'ἄπελθε, σεαυτῷ μαντεύου· ἡμεῖς τοῦτο μόνον ἡμάρτο-
μεν, ὅτι τοιοῦτον κατάσκοπον ἐπέμπομεν'.
6 Πρὸ σοῦ κατάσκοπος ἀποσταλεὶς Διογένης ἄλλα ἡμῖν
ἀπήγγελκεν. λέγει ὅτι ὁ θάνατος οὐκ ἔστι κακόν,

23 sq. cf. L. Diog. VI, 43. — 24 sqq. cf. Stob. flor. 86, 19.

1 ἐκεῖνοι *S* (οι *in ras. a* S_c) ‖ 2 τίς S_c: τί *S* | 9 ⟨συμ⟩βέβληκεν *Wolf*: βέβληκεν *S* | 17 ἀνελθὼν *S*: *corr.* S_c

οὐδὲ γὰρ αἰσχρόν· λέγει ὅτι εὐδοξία ψόφος ἐστὶ
μαινομένων ἀνθρώπων. οἷα δὲ περὶ πόνου, οἷα δὲ 7
περὶ ἡδονῆς, οἷα περὶ πενίας εἴρηκεν οὗτος ὁ κατάσκοπος.
τὸ δὲ γυμνὸν εἶναι λέγει ὅτι κρεῖσσόν ἐστι πά-
σης περιπορφύρου· τὸ δ' ἐπ' ἀστρώτῳ πέδῳ
καθεύδειν λέγει ὅτι μαλακωτάτη κοίτη ἐστί. καὶ 8
ἀπόδειξιν φέρει περὶ ἑκάστου τὸ θάρσος τὸ αὑτοῦ, τὴν
ἀταραξίαν, τὴν ἐλευθερίαν, εἶτα καὶ τὸ σωμάτιον στίλ-
βον καὶ συνεστραμμένον. 'οὐδείς', φησι, 'πολέμιος 9
ἐγγύς ἐστι· πάντα εἰρήνης γέμει.' πῶς, ὦ Διόγενες;
'ἰδού', φησί, 'μή τι βέβλημαι, μή τι τέτρωμαι, μή
τινα πέφευγα;' τοῦτ' ἔστιν οἷος δεῖ κατάσκοπος, σὺ 10
δ' ἡμῖν ἐλθὼν ἄλλα ἐξ ἄλλων λέγεις. οὐκ ἀπελεύσῃ
πάλιν καὶ ὄψει ἀκριβέστερον δίχα τῆς δειλίας;

Τί οὖν ποιήσω; — Τί ποιεῖς, ἐκ πλοίου ὅταν ἐξίῃς; 11
μή τι τὸ πηδάλιον αἴρεις, μή τι τὰς κώπας; τί οὖν
αἴρεις; τὰ σά, τὴν λήκυθον, τὴν πήραν. καὶ νῦν ἂν
ᾖς μεμνημένος τῶν σῶν, οὐδέποτε τῶν ἀλλοτρίων ἀν-
τιποιήσῃ. λέγει σοι 'θὲς τὴν πλατύσημον'· ἰδοὺ στε- 12
νόσημος. 'θὲς καὶ ταύτην'· ἰδοὺ ἱμάτιον μόνον. 'θὲς
τὸ ἱμάτιον'· ἰδοὺ γυμνός. 'ἀλλὰ φθόνον μοι κινεῖς.' 13
λάβε τοίνυν ὅλον τὸ σωμάτιον. ᾧ δύναμαι ῥῖψαι τὸ
σωμάτιον, ἔτι τοῦτον φοβοῦμαι; 'ἀλλὰ κληρονόμον μ' 14
οὐκ ἀπολείψει.' τί οὖν; ἐπελαθόμην ὅτι τούτων οὐδὲν
ἐμὸν ἦν; πῶς οὖν ἐμὰ αὐτὰ λέγομεν; ὡς τὸν κράβ-

---

25 sqq. cf. Ench. 11: ὡς ἀλλοτρίου αὐτοῦ (τοῦ δοθέντος) ἐπιμελοῦ ὡς τοῦ πανδοχείου οἱ παριόντες.

---

1 *ἀδοξία S: corr. Upt.* ‖ 4 *γυμνάσιον S: corr. s (sed iam m. pr. aliquid mutasse videtur)* ‖ 14 *ὄψει S$_c$: ὄψῃ S* ‖ 16 *αἴρῃς S: corr. s* ‖ 19 (et 21) *ἴδου S* ‖ 23 *τοῦτο S: corr. Wolf* ‖ 24 *ἀπολείψῃ S: corr. S$_c$* ‖ 25 *κράβαττον S: corr. s*

βατον ἐν τῷ πανδοκείῳ. ἂν οὖν ὁ πανδοκεὺς ἀποθανὼν ἀπολίπῃ σοι τοὺς κραββάτους· ἂν δ' ἄλλῳ,
15 *ἐκεῖνος ἕξει, σὺ δ' ἄλλον ζητήσεις· ἂν οὖν μὴ εὕρῃς, χαμαὶ κοιμήσῃ μόνον θαρρῶν καὶ ῥέγκων καὶ μεμνημένος ὅτι ἐν τοῖς πλουσίοις καὶ βασιλεῦσι καὶ τυράννοις αἱ τραγῳδίαι τόπον ἔχουσιν, οὐδεὶς δὲ πένης*
16 *τραγῳδίαν συμπληροῖ εἰ μὴ ὡς χορευτής. οἱ δὲ βασιλεῖς ἄρχονται μὲν ἀπ' ἀγαθῶν·*

στέψατε δώματα·

εἶτα περὶ τρίτον ἢ τέταρτον μέρος·

ἰὼ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου;

17 *ἀνδράποδον, ποῦ οἱ στέφανοι, ποῦ τὸ διάδημα; οὐδέν*
18 *σε ὠφελοῦσιν οἱ δορυφόροι. ὅταν οὖν ἐκείνων τινὶ προσίῃς, τούτων μέμνησο, ὅτι τραγῳδῷ προσέρχῃ, οὐ*
19 *τῷ ὑποκριτῇ, ἀλλ' αὐτῷ τῷ Οἰδίποδι. 'ἀλλὰ μακάριος ὁ δεῖνα· μετὰ πολλῶν γὰρ περιπατεῖ'. κἀγὼ συγκατατάττω ἐμαυτὸν σὺν τοῖς πολλοῖς καὶ μετὰ πολλῶν περι-*
20 *πατῶ. τὸ δὲ κεφάλαιον· μέμνησο ὅτι ἡ θύρα ἤνοικται. μὴ γίνου τῶν παιδίων δειλότερος, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνα, ὅταν αὐτοῖς μὴ ἀρέσκῃ τὸ πρᾶγμα, λέγει 'οὐκέτι παίξω', καὶ σύ, ὅταν σοι φαίνηταί τινα εἶναι τοιαῦτα, εἰπὼν 'οὐκέτι παίξω' ἀπαλλάσσου, μένων δὲ μὴ θρήνει.*

---

9 Fragm. Trag. Nauck, Adesp. 87.
11 Sophoclis Oed. R. 1390.

---

1 *ἀποθάνῃ* S_c ‖ 2 *κραβάττους S: corr. s* ‖ 10 *εἶ*ω (vel εἶ*α) S: correctura a* S_c *facta oblitterata est; εἶτα s* ‖ 19 *παίδων S: corr. ed. Genev.* ‖ 20 *παῖγμα ed. Salmant.* ‖ 22 *θρήνῃ S: corr. s*

κε'. Πρὸς τὸ αὐτό.

Εἰ ταῦτα ἀληθῆ ἐστι καὶ μὴ βλακεύομεν μηδ' 1
ὑποκρινόμεθα ὅτι τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν προ-
αιρέσει καὶ τὸ κακόν, τὰ δ' ἄλλα πάντα οὐδὲν
πρὸς ἡμᾶς, τί ἔτι ταρασσόμεθα, τί ἔτι φοβούμεθα; περὶ 2
ἃ ἐσπουδάκαμεν, τούτων ἐξουσίαν οὐδεὶς ἔχει· ὧν ἐξ-
ουσίαν οἱ ἄλλοι ἔχουσι, τούτων οὐκ ἐπιστρεφόμεθα.
ποῖον ἔτι πρᾶγμα ἔχομεν; — Ἀλλὰ ἔντειλαί μοι. —
Τί σοι ἐντείλωμαι; ὁ Ζεύς σοι οὐκ ἐντέταλται; οὐ δέ- 3
δωκέ σοι τὰ μὲν σὰ ἀκώλυτα καὶ ἀπαραπόδιστα, τὰ
δὲ μὴ σὰ κωλυτὰ καὶ παραποδιστά; τίνα οὖν ἐντολὴν 4
ἔχων ἐκεῖθεν ἐλήλυθας, ποῖον διάταγμα; τὰ σὰ τήρει
ἐκ παντὸς τρόπου, τῶν ἀλλοτρίων μὴ ἐφίεσο. τὸ πι-
στὸν σόν ....· τίς οὖν ἀφελέσθαι δύναταί σου
ταῦτα; τίς κωλύσει χρῆσθαι αὐτοῖς ἄλλος εἰ μὴ σύ;
σὺ δὲ πῶς; ὅταν τὰ μὴ σαυτοῦ σπουδάσῃς τὰ σαυ-
τοῦ ἀπώλεσας. τοιαύτας ἔχων ὑποθήκας καὶ ἐντολὰς 5
παρὰ τοῦ Διὸς ποίας ἔτι παρ' ἐμοῦ θέλεις; κρείσσων
εἰμὶ ἐκείνου, ἀξιοπιστότερος; ἀλλὰ ταύτας τηρῶν ἄλ-
λων τινῶν προσδέῃ; ἀλλ' ἐκεῖνος οὐκ ἐντέταλται ταῦτα; 6
φέρε τὰς προλήψεις, φέρε τὰς ἀποδείξεις τὰς τῶν φιλο-
σόφων, φέρε ἃ πολλάκις ἤκουσας, φέρε δ' ἃ εἶπας
αὐτός, φέρε ἃ ἀνέγνως, φέρε ἃ ἐμελέτησας.

---

3 cf. quae ad I, 23, 17 adnotavi.

10,11 Ench. 1, 2: τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν -- ἀκώλυτα, ἀπαρεμπόδιστα, τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν -- κωλυτά.

---

10 ἀκώλυστα *S*: *corr. s* ‖ 14 *lacunam notavit Upt. e cod., sed quod supplevit* τὸ αἰδήμον σόν *vix sufficit; possis de* εὔγνωμον, ὅσιον, κόσμιον *al. cogitare* ‖ 15 κωλύσαι S_c

7 Μέχρις οὖν τίνος ταῦτα τηρεῖν καλῶς ἔχει καὶ τὴν
8 παιδιὰν μὴ λύειν; μέχρις ἂν κομψῶς διεξάγηται. ἐν
Σατορναλίοις λέλογχε βασιλεύς· ἔδοξε γὰρ παῖξαι ταύ-
την τὴν παιδιάν. προστάσσει ʽσὺ πίε, σὺ κέρασον,
σὺ ᾆσον, σὺ ἄπελθε, σὺ ἐλθέ'. ὑπακούω, ἵνα μὴ παρ'
9 ἐμὲ λύηται ἡ παιδιά. ʽἀλλὰ σὺ ὑπολάμβανε ὅτι ἐν
κακοῖς εἶ'. οὐχ ὑπολαμβάνω· καὶ τίς μ' ἀναγκάσει ὑπο-
10 λαμβάνειν; πάλιν συνεθέμεθα παῖξαι τὰ περὶ Ἀγα-
μέμνονα καὶ Ἀχιλλέα. καταταγεὶς Ἀγαμέμνων λέγει
μοι ʽπορεύου πρὸς τὸν Ἀχιλλέα καὶ ἀπόσπασον τὴν
11 Βρισηΐδα.' πορεύομαι. ʽἔρχου.' ἔρχομαι. ὡς γὰρ ἐπὶ
τῶν ὑποθετικῶν λόγων ἀναστρεφόμεθα, οὕτω δεῖ καὶ
ἐπὶ τοῦ βίου. ʽἔστω νύξ.' ἔστω. ʽτί οὖν; ἡμέρα
ἐστίν;' οὔ· ἔλαβον γὰρ ὑπόθεσιν τοῦ νύκτα εἶναι.
12 ʽἔστω σε ὑπολαμβάνειν ὅτι νύξ ἐστιν.' ἔστω. ʽἀλλὰ
καὶ ὑπόλαβε ὅτι νύξ ἐστιν.' οὐκ ἀκολουθεῖ τῇ ὑπο-
13 θέσει. οὕτω καὶ ἐνταῦθα. ʽἔστω σε εἶναι δυστυχῆ.'
ἔστω. ʽἆρ' οὖν ἀτυχὴς εἶ;' ναί. ʽτί οὖν; κακοδαιμο-
νεῖς;' ναί. ʽἀλλὰ καὶ ὑπόλαβε ὅτι ἐν κακοῖς εἶ.' οὐκ
ἀκολουθεῖ τῇ ὑποθέσει· καὶ ἄλλος με κωλύει.
14 Μέχρι πόσου οὖν ὑπακουστέον τοῖς τοιούτοις; μέ-
χρις ἂν οὗ λυσιτελῇ, τοῦτο δ' ἔστι μέχρις ἂν οὗ σῴζω
15 τὸ πρέπον καὶ κατάλληλον. λοιπὸν οἱ μέν εἰσι καταύ-

---

13 sqq. cf. Ench. 36: Ὡς τὸ ἡμέρα ἐστὶν καὶ νύξ ἐστι κτλ. 23 sqq. Ench. 33, 14: Ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέστω τὸ ἑαυτοῦ τινων ἔργων ἢ κινδύνων ἐπὶ πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνῆσθαι. οὐ γὰρ ὡς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σοὶ συμβεβηκότων ἀκούειν.

---

1 *οὖν τίνος s: οὔτινος S* ‖ *ἔχεις S: corr. s* ‖ 2 *παιδίαν S: corr. Sc* ‖ 11 *πορεύον S: corr. Sc* ‖ 18 *ἀτυχῆ S: ἀτυχὴς s, ἀτυχῆ Sc*

στηροι καὶ κακοστόμαχοι ⟨,οἳ⟩ καὶ λέγουσιν· 'ἐγὼ οὐ δύ-
ναμαι παρὰ τούτῳ δειπνεῖν, ἵν' αὐτοῦ ἀνέχωμαι καθ'
ἡμέραν διηγουμένου, πῶς ἐν Μυσίᾳ ἐπολέμησε· διηγη-
σάμην σοι, ἀδελφέ, πῶς ἐπὶ τὸν λόφον ἀνέβην· πάλιν
ἄρχομαι πολιορκεῖσθαι.' ἄλλος λέγει 'ἐγὼ δειπνῆσαι 16
θέλω μᾶλλον καὶ ἀκούειν αὐτοῦ ὅσα θέλει ἀδολεσχοῦν-
τος.' καὶ σὺ σύγκρινε ταύτας τὰς ἀξίας· μόνον μηδὲν 17
βαρούμενος ποίει μὴ θλιβόμενος μηδ' ὑπολαμβάνων
ἐν κακοῖς εἶναι· τοῦτο γὰρ οὐδείς σε ἀναγκάζει. κα- 18
πνὸν πεποίηκεν ἐν τῷ οἰκήματι; ἂν μέτριον, μενῶ· ἂν
λίαν πολύν, ἐξέρχομαι. τούτου γὰρ ⟨δεῖ⟩ μεμνῆσθαι
καὶ κρατεῖν, ὅτι ἡ θύρα ἤνοικται. ἀλλὰ 'μὴ οἴκει ἐν
Νικοπόλει.' οὐκ οἰκῶ. 'μηδ' ἐν Ἀθήναις.' οὐδ' ἐν 19
Ἀθήναις. 'μηδ' ἐν Ῥώμῃ.' οὐδ' ἐν Ῥώμῃ. 'ἐν Γυάροις
οἴκει.' οἰκῶ. ἀλλὰ πολύς μοι καπνὸς φαίνεται τὸ ἐν 20
Γυάροις οἰκεῖν. ἀποχωρῶ, ὅπου μ' οὐδεὶς κωλύσει
οἰκεῖν· ἐκείνη γὰρ ἡ οἴκησις παντὶ ἤνοικται. καὶ τὸ 21
τελευταῖον χιτωνάριον, τοῦτ' ἔστι τὸ σωμάτιον, τούτου
ἀνωτέρω οὐδενὶ οὐδὲν εἰς ἐμὲ ἔξεστιν. διὰ τοῦτο ὁ 22
Δημήτριος εἶπε τῷ Νέρωνι 'ἀπειλεῖς μοι θάνα-
τον, σοὶ δ' ἡ φύσις.' ἂν δὲ τὸ σωμάτιον θαυμάσω, 23
δοῦλον ἐμαυτὸν παραδέδωκα· ἂν τὸ κτησείδιον, δοῦλον.
εὐθὺς γὰρ αὐτὸς κατ' ἐμαυτοῦ δηλῶ, τίνι ἁλωτός εἰμι. 24
ὡς ὁ ὄφις ἐὰν συσπᾷ τὴν κεφαλήν, λέγω· ἐκεῖνο αὐ-

---

1 sqq. cf. Ench. 25, 4: *οὐ παρεκλήθης ἐφ' ἑστίασίν τινος; οὐ γὰρ ἔδωκας τῷ καλοῦντι ὅσου πωλεῖ τὸ δεῖπνον. ἐπαίνου δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ.*
20 sq. cf. L. Diog. II, 35 (Sternbach, gnom. Vat. 487).

---

1 ⟨,οἳ⟩ *ins. C. Schenkl* ‖ 2 ἀνέχομαι *S: corr. s* ‖ 3 ⟨οὐ⟩ διηγησάμην *Elter* ‖ 7 σύγκριναι *S: corr. s* ‖ 8 θλιβωμένους *S: corr. m. pr.* ‖ 11 ⟨δεῖ⟩ *add. S*c ‖ 23 αὐτὸς *s:* ἐμαυτὸς *S*

τοῦ τύπτε ὃ φυλάσσει. καὶ σὺ γίγνωσκε, ὅτι ὃ ἂν
φυλάσσειν ἐθέλῃς, κατ' ἐκεῖνο ἐπιβήσεταί σοι ὁ κύριος.
25 τούτων μεμνημένος τίνα ἔτι κολακεύσεις ἢ φοβήσῃ;
26 Ἀλλὰ θέλω καθῆσθαι ὅπου οἱ συγκλητικοί. — Ὁρᾷς
ὅτι σὺ σαυτῷ στενοχωρίαν παρέχεις, σὺ σαυτὸν θλί-
27 βεις. — Πῶς οὖν ἄλλως θεωρήσω καλῶς ἐν τῷ ἀμφι-
θεάτρῳ; — Ἄνθρωπε, καὶ μὴ θεώρει καὶ οὐ μὴ θλιβῇς.
τί πράγματα ἔχεις; ἢ μικρὸν ἔκδεξαι καὶ ἀχθείσης τῆς
θεωρίας κάθισον εἰς τοὺς τῶν συγκλητικῶν τόπους καὶ
28 ἡλιάζου. καθόλου γὰρ ἐκείνου μέμνησο, ὅτι ἑαυτοὺς
θλίβομεν, ἑαυτοὺς στενοχωροῦμεν, τοῦτ' ἔστι τὰ δόγ-
29 ματα ἡμᾶς θλίβει καὶ στενοχωρεῖ. ἐπεὶ τί ἐστιν αὐτὸ
τὸ λοιδορεῖσθαι; παραστὰς λίθον λοιδόρει· καὶ τί
ποιήσεις; ἂν οὖν τις ὡς λίθος ἀκούῃ, τί ὄφελος τῷ
λοιδοροῦντι; ἂν δ' ἔχῃ τὴν ἀσθένειαν τοῦ λοιδορου-
30 μένου ὁ λοιδορῶν ἐπιβάθραν, τότε ἀνύει τι. 'περί-
σχισον αὐτόν.' τί λέγεις αὐτόν; τὸ ἱμάτιον λάβε, περί-
σχισον. 'ὕβριν σοι πεποίηκα.' καλῶς σοι γένοιτο.
31 ταῦτα ἐμελέτα Σωκράτης, διὰ τοῦτο ἓν ἔχων πρόσωπον
ἀεὶ διετέλει. ἡμεῖς δὲ θέλομεν πάντα μᾶλλον ἀσκεῖν
καὶ μελετᾶν ἢ ὅπως ἀπαραπόδιστοι καὶ ἐλεύθεροι
32 ἐσόμεθα. 'παράδοξα λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι.' ἐν δὲ
ταῖς ἄλλαις τέχναις οὐκ ἔστι παράδοξα; καὶ τί παρα-
δοξότερόν ἐστιν ἢ κεντεῖν τινος τὸν ὀφθαλμόν, ἵνα
ἴδῃ; εἴ τις ἀπείρῳ τῶν ἰατρικῶν τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἂν
33 κατεγέλα τοῦ λέγοντος; τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐν
φιλοσοφίᾳ πολλὰ τῶν ἀληθῶν παράδοξα φαίνεται τοῖς
ἀπείροις;

---

11 sq. Ench. 16: τοῦτον θλίβει --- τὸ δόγμα τὸ περὶ αὐτοῦ.

---

2 σου S_b ‖ 18 καλλῶς *S: corr. s*

κς΄. Τίς ὁ βιωτικὸς νόμος.

Ἀναγιγνώσκοντος δέ ⟨τινος⟩ τοὺς ὑποθετικοὺς ἔφη· 1
νόμος ὑποθετικός ἐστι καὶ οὗτος τὸ ἀκόλουθον τῇ
ὑποθέσει παραδέχεσθαι. πολὺ πρότερον δὲ νόμος
βιωτικός ἐστιν οὗτος τὸ ἀκόλουθον τῇ φύσει πράττειν.
εἰ γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης καὶ περιστάσεως βουλόμεθα τη- 2
ρῆσαι τὸ κατὰ φύσιν, δῆλον ὅτι ἐν παντὶ στοχαστέον
τοῦ μήτε τὸ ἀκόλουθον ἡμᾶς ἐκφυγεῖν μήτε παρα-
δέξασθαι τὸ μαχόμενον. πρῶτον οὖν ἐπὶ τῆς θεωρίας 3
γυμνάζουσιν ἡμᾶς οἱ φιλόσοφοι ὅπου ῥᾷον, εἶτα οὕτως
ἐπὶ τὰ χαλεπώτερα ἄγουσιν· ἐνταῦθα γὰρ οὐδέν ἐστι
τὸ ἀνθέλκον ὡς πρὸς τὸ ἀκολουθῆσαι τοῖς διδασκο-
μένοις, ἐπὶ δὲ τῶν βιωτικῶν πολλὰ τὰ περισπῶντα.
γελοῖος οὖν ὁ λέγων πρῶτον βούλεσθαι ἐπ᾽ ἐκείνων· 4
οὐ γὰρ ῥᾴδιον ἄρχεσθαι ἀπὸ τῶν χαλεπωτέρων. καὶ 5
τοῦτον ἀπολογισμὸν ἔδει φέρειν πρὸς τοὺς γονεῖς τοὺς
ἀγανακτοῦντας ἐπὶ τῷ φιλοσοφεῖν τὰ τέκνα. ‘οὐκοῦν
ἁμαρτάνω, πάτερ, καὶ οὐκ οἶδα τὸ ἐπιβάλλον ἐμαυτῷ
καὶ προσῆκον; εἰ μὲν οὐδὲ μαθητόν ἐστιν οὐδὲ δι-
δακτόν, τί μοι ἐγκαλεῖς; εἰ δὲ διδακτόν, δίδασκε· εἰ
δὲ σὺ μὴ δύνασαι, ἄφες με μαθεῖν παρὰ τῶν λεγόν-
των εἰδέναι. ἐπεὶ τί δοκεῖς; ὅτι θέλων περιπίπτω 6
κακῷ καὶ ἀποτυγχάνω τοῦ ἀγαθοῦ; μὴ γένοιτο. τί
οὖν ἐστι τὸ αἴτιον τοῦ ἁμαρτάνειν με; ἡ ἄγνοια. οὐ 7
θέλεις οὖν ἀποθῶμαι τὴν ἄγνοιαν; τίνα πώποτε ὀργὴ
ἐδίδαξε τὰ κυβερνητικά, τὰ μουσικά; τὰ βιωτικὰ οὖν
διὰ τὴν ὀργήν σου δοκεῖς ὅτι μαθήσομαι;’

---

2 δέ ⟨τινος⟩ *Meibomius*; δέ ⟨του⟩ *Coraes* ‖ 14 ἀπ᾽ S_c ‖ 25 ὀργὴ* S (ν *eras.*)

8 *Ταῦτα ἐκείνῳ μόνῳ λέγειν ἔξεστι τῷ τοιαύτην ἐπι-*
9 *βολὴν ἐνηνοχότι. εἰ δέ τις μόνον ἐπιδείκνυσθαι θέ-*
λων ἐν συμποσίῳ ὅτι οἶδεν τοὺς ὑποθετικοὺς ἀναγιγνώ-
σκει ταῦτα καὶ προσέρχεται τοῖς φιλοσόφοις, οὗτος
ἄλλο τι πράσσει ⟨ἢ⟩ ἵνα αὐτὸν συγκλητικὸς παρακατα-
10 *κείμενος θαυμάσῃ; ἐκεῖ γὰρ τῷ ὄντι αἱ μεγάλαι ὗλαί*
εἰσι καὶ οἱ ἐνθάδε πλοῦτοι ἐκεῖ παίγνια δοκοῦσι. διὰ
τοῦτο ἐκεῖ δύσκολον κρατῆσαι τῶν αὐτοῦ φαντασιῶν,
11 *ὅπου τὰ ἐκσείοντα μεγάλα. ἐγώ τινα οἶδα κλαίοντα*
Ἐπαφροδίτου τῶν γονάτων ἁπτόμενον καὶ λέγοντα τα-
λαιπωρεῖν· ἀπολελεῖφθαι γὰρ αὐτῷ μηδέν, εἰ μὴ ἑκατὸν
12 *πεντήκοντα μυριάδας. τί οὖν ὁ Ἐπαφρόδιτος; κατεγέ-*
λασεν ὡς ὑμεῖς; οὔ· ἀλλ' ἐπιθαυμάσας λέγει 'τάλας,
πῶς ἐσιώπας, πῶς ἐκαρτέρεις;'

13 *Ταράξας δὲ τὸν ἀναγιγνώσκοντα τοὺς ὑποθετικοὺς*
καὶ γελάσαντος τοῦ ὑποθεμένου αὐτῷ τὴν ἀνάγνωσιν
Σεαυτοῦ, ἔφη, καταγελᾷς· οὐ προεγύμνασας τὸν νεανί-
σκον οὐδ' ἔγνως εἰ δύναται τούτοις παρακολουθεῖν,
14 *ἀλλ' ὡς ἀναγνώστῃ αὐτῷ χρῇ. τί οὖν, ἔφη, μὴ*
δυναμένῃ διανοίᾳ συμπεπλεγμένου ἐπικρίσει παρα-
κολουθεῖν ἔπαινον πιστεύομεν, ψόγον πιστεύομεν, ἐπί-
κρισιν περὶ τῶν καλῶς ἢ κακῶς γινομένων; κἄν τινα
κακῶς λέγῃ, οὗτος ἐπιστρέφεται; κἂν ἐπαινῇ τινα, ἐπ-
αίρεται, ἐν τοῖς οὕτω μικροῖς μὴ εὑρίσκων τὸ ἑξῆς;
15 *αὕτη οὖν ἀρχὴ τοῦ φιλοσοφεῖν, αἴσθησις τοῦ ἰδίου*
ἡγεμονικοῦ πῶς ἔχει· μετὰ γὰρ τὸ γνῶναι ὅτι ἀσθε-
νῶς οὐκ ἔτι θελήσει χρῆσθαι αὐτῷ πρὸς τὰ μεγάλα.

---

5 ⟨ἢ⟩ *ins. s* ‖ 6 *θαυμάσει S: corr. s* ‖ 8 *αὐτοῦ S: corr. Upt.* ‖ 9 *ἐκεῖ ὄντα S: corr. Schw.* ‖ 15 *Ταράξας scripsi: **ράξας S, κράξας S_c* ‖ 19 *χρῇ Upt.: χρᾶι S* ‖ 20 *μὴ (aut τῇ ⟨μὴ⟩) Schw.: τῆι S* ‖ 24 ⟨ὁ⟩ *μὴ S_c*

νῦν δὲ μὴ δυνάμενοί τινες τὸν ψωμὸν καταπίνειν 16
σύνταξιν ἀγοράσαντες ἐπιβάλλονται ἐσθίειν. διὰ τοῦτο
ἐμοῦσιν ἢ ἀπεπτοῦσιν· εἶτα στρόφοι καὶ κατάρροιαι
καὶ πυρετοί. ἔδει δ' ἐφιστάνειν, εἰ δύνανται. ἀλλ' 17
ἐν μὲν θεωρίᾳ ῥᾴδιον ἐξελέγξαι τὸν οὐκ εἰδότα, ἐν δὲ
τοῖς κατὰ τὸν βίον οὔτε παρέχει ἑαυτόν τις ἐλέγχῳ
τόν τ' ἐξελέγξαντα μισοῦμεν. ὁ δὲ Σωκράτης ἔλεγεν 18
ἀνεξέταστον βίον μὴ ζῆν.

κζʹ. Ποσαχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται καὶ τίνα πρόχειρα πρὸς αὐτὰς βοηθήματα παρασκευαστέον.

Τετραχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται ἡμῖν· ἢ γὰρ ἔστι 1
τινὰ ⟨καὶ⟩ οὕτω φαίνεται ἢ οὐκ ὄντα οὐδὲ φαίνεται
ὅτι ἔστιν ἢ ἔστι καὶ οὐ φαίνεται ἢ οὐκ ἔστι καὶ
φαίνεται. λοιπὸν ἐν πᾶσι τούτοις εὐστοχεῖν ἔργον ἐστὶ 2
τοῦ πεπαιδευμένου. ὅ τι δ' ἂν ᾖ τὸ θλῖβον, ἐκείνῳ
δεῖ προσάγειν τὴν βοήθειαν. εἰ σοφίσματα ἡμᾶς Πυρ-
ρώνεια καὶ Ἀκαδημαϊκὰ τὰ θλίβοντά ἐστιν, ἐκείνοις
προσάγωμεν τὴν βοήθειαν· εἰ αἱ τῶν πραγμάτων πι- 3
θανότητες, καθ' ἃς φαίνεταί τινα ἀγαθὰ οὐκ ὄντα,
ἐκεῖ τὴν βοήθειαν ζητῶμεν· εἰ ἔθος ἐστὶ τὸ θλῖβον,
πρὸς ἐκεῖνο τὴν βοήθειαν ἀνευρίσκειν πειρατέον. τί 4

7 sq. cf. Plat. Apol. Socr. p. 38a: ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ.

3 ἀπεποῦσιν *S: corr. S*c ‖ 10 αὐτὰ *S: corr. Meibomius* ‖ 12 ἢ *S*c ἧ* *S (fortasse* ἤι; *item v. 13)* ‖ 13 ⟨καὶ⟩ οὕτω *S*c

οὖν πρὸς ἔθος ἐστὶν εὑρίσκειν βοήθημα; τὸ ἐναντίον
5 ἔθος. ἀκούεις τῶν ἰδιωτῶν λεγόντων 'τάλας ἐκεῖνος,
ἀπέθανεν· ἀπώλετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἡ μήτηρ· ἐξεκόπη,
6 ἀλλὰ καὶ ἄωρος καὶ ἐπὶ ξένης.' ἄκουσον τῶν ἐναν-
τίων λόγων, ἀπόσπασον σεαυτὸν τούτων τῶν φωνῶν,
ἀντίθες τῷ ἔθει τὸ ἐναντίον ἔθος. πρὸς τοὺς σοφι-
στικοὺς λόγους τὰ λογικὰ καὶ τὴν ἐν τούτοις γυμνα-
σίαν καὶ τριβήν, πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων πιθανότη-
τας τὰς προλήψεις ἐναργεῖς ἐσμηγμένας καὶ προχείρους
ἔχειν δεῖ.
7 Ὅταν θάνατος φαίνηται κακόν, πρόχειρον ἔχειν
ὅτι τὰ κακὰ ἐκκλίνειν καθήκει καὶ ἀναγκαῖον ὁ θά-
8 νατος. τί γὰρ ποιήσω; ποῦ γὰρ αὐτὸν φύγω; ἔστω
ἐμὲ ⟨μὴ⟩ εἶναι Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διός, ἵν' οὕτω
γενναίως εἴπω 'ἀπελθὼν ἢ αὐτὸς ἀριστεῦσαι θέλω ἢ
ἄλλῳ παρασχεῖν ἀφορμὴν τοῦ ἀριστεῦσαι· εἰ μὴ δύ-
ναμαι κατορθῶσαί τι αὐτός, οὐ φθονήσω ἄλλῳ τοῦ
9 ποιῆσαί τι γενναῖον'· ἔστω ταῦτα ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐκεῖνο οὐ
πίπτει εἰς ἡμᾶς; καὶ ποῦ φύγω τὸν θάνατον; μηνύσατέ
μοι τὴν χώραν, μηνύσατε ἀνθρώπους, εἰς οὓς ἀπέλθω,
εἰς οὓς οὐ παραβάλλει, μηνύσατε ἐπαοιδήν· εἰ μὴ ἔχω,
10 τί με θέλετε ποιεῖν; οὐ δύναμαι τὸν θάνατον ἀπο-
φυγεῖν· τὸ φοβεῖσθαι αὐτὸν μὴ ἀποφύγω, ἀλλ' ἀπο-
θάνω πενθῶν καὶ τρέμων; αὕτη γὰρ γένεσις πάθους
11 θέλειν τι καὶ μὴ γίνεσθαι. ἔνθεν ἂν μὲν δύνωμαι
τὰ ἐκτὸς μετατιθέναι πρὸς τὴν βούλησιν τὴν ἐμαυτοῦ,
μετατίθημι· εἰ δὲ μή, τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι

14 cf. Homeri Il. *M* 328.

11 *κακὸν Meibomius: καλὸν S* ‖ 14 ⟨*μὴ*⟩ *ins. Schw.* ‖ 16 *εἰ a S_c in ras.* ‖ 23 *τὸ S: τῷ S_b* ‖ *ἀποθανῶ S: corr. s*

θέλω. πέφυκε γὰρ ὁ ἄνθρωπος μὴ ὑπομένειν ἀφαι- 12
ρεῖσθαι τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ ὑπομένειν περιπίπτειν τῷ
κακῷ. εἶτα τὸ τελευταῖον, ὅταν μήτε ⟨τὰ⟩ πράγματα 13
μεταθεῖναι δυνηθῶ μήτε τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι,
κάθημαι καὶ στένω καὶ ὃν δύναμαι λοιδορῶ, τὸν Δία
καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους· εἰ γὰρ μὴ ἐπιστρέφονταί
μου, τί ἐμοὶ καὶ αὐτοῖς; 'ναί· ἀλλ' ἀσεβὴς ἔσῃ'. τί 14
οὖν μοι χεῖρον ἔσται, ὧν ἐστί μοι νῦν; τὸ σύνολον
ἐκείνου μεμνῆσθαι ὅτι ἐὰν μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ᾖ τὸ εὐ-
σεβὲς καὶ συμφέρον, οὐ δύναται σωθῆναι τὸ εὐσεβὲς
ἔν τινι. ταῦτα οὐ δοκεῖ ἐπείγοντα;

Ἐρχέσθω καὶ ἀπαντάτω Πυρρώνειος καὶ Ἀκαδη- 15
μαϊκός. ἐγὼ μὲν γὰρ τὸ ἐμὸν μέρος οὐκ ἄγω σχολὴν
πρὸς ταῦτα οὐδὲ δύναμαι συνηγορῆσαι τῇ συνηθείᾳ.
εἰ καὶ περὶ ἀγριδίου πραγμάτιον εἶχον, ἄλλον ἂν 16
παρεκάλεσα τὸν συνηγορήσοντα; .... τίνι οὖν
ἀρκοῦμαι; ⟨τῷ⟩ κατὰ τὸν τόπον. πῶς μὲν αἴσθησις 17
γίνεται, πότερον δι' ὅλων ἢ ἀπὸ μέρους, ἴσως οὐκ
οἶδα ἀπολογίσασθαι, ταράσσει δέ με ἀμφότερα. ὅτι
δ' ἐγὼ καὶ σὺ οὐκ ἐσμὲν οἱ αὐτοί, λίαν ἀκριβῶς οἶδα.
πόθεν τοῦτο; οὐδέποτε καταπίνειν τι θέλων ἐκεῖ φέρω 18
τὸν ψωμόν, ἀλλ' ὧδε· οὐδέποτ' ἄρτον θέλων λαβεῖν
τὸ σάρον ἔλαβον, ἀλλ' ἀεὶ ἐπὶ τὸν ἄρτον ἔρχομαι ὡς

---

1 sqq. cf. quae ad. II, 22, 15 adnotantur.
5 sqq. Ench 31, 1: οὕτω γὰρ οὐ μέμψῃ ποτὲ τοὺς θεοὺς οὔτε ἐγκαλέσεις ὡς ἀμελούμενος.
9 sq. Ench. 31, 4: ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές.

---

3 ⟨τὰ⟩ *add. s* ‖ 8 ἔσται *S in ras.* ‖ 9 μὴ ἐὰν *S: corr. s* ‖ 16 *post* συνηγορήσοντα; *lacunam indicavi* ‖ 17 ⟨τῷ⟩ *ins. S_c; sed plura turbata esse videntur* ‖ 18 πρότερον *S: corr. S_c* ‖ 19 ἀπολογήσασθαι *S: corr. s*

19 *πρὸς σκοπόν. ὑμεῖς δ' αὐτοὶ οἱ τὰς αἰσθήσεις ἀναι-*
ροῦντες ἄλλο τι ποιεῖτε; τίς ὑμῶν εἰς βαλανεῖον ἀπ-
20 *ελθεῖν θέλων εἰς μυλῶνα ἀπῆλθε; — Τί οὖν; οὐ δεῖ*
κατὰ δύναμιν καὶ τούτων ἀντέχεσθαι, τοῦ τηρῆσαι τὴν
συνήθειαν, τοῦ πεφράχθαι πρὸς τὰ κατ' αὐτῆς; —
21 *Καὶ τίς ἀντιλέγει; ἀλλὰ τὸν δυνάμενον, τὸν σχολά-*
ζοντα· τὸν δὲ τρέμοντα καὶ ταρασσόμενον καὶ ῥηγνύ-
μενον ἔσωθεν τὴν καρδίαν ἄλλῳ τινὶ δεῖ προσευκαιρεῖν.

κη'. Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν ἀνθρώποις καὶ τίνα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ἐν ἀνθρώποις.

1 *Τί ἐστιν αἴτιον τοῦ συγκατατίθεσθαί τινι; τὸ φαί-*
2 *νεσθαι ὅτι ὑπάρχει. τῷ οὖν φαινομένῳ ὅτι οὐχ ὑπ-*
άρχει συγκατατίθεσθαι οὐχ οἷόν τε. διὰ τί; ὅτι ἡ
φύσις αὕτη ἐστὶ τῆς διανοίας τοῖς μὲν ἀληθέσιν ἐπι-
νεύειν, τοῖς δὲ ψευδέσι δυσαρεστεῖν, πρὸς δὲ τὰ ἄδηλα
3 *ἐπέχειν. τίς τούτου πίστις; 'πάθε, εἰ δύνασαι, νῦν*
ὅτι νύξ ἐστιν.' οὐχ οἷόν τε. 'ἀπόπαθε ὅτι ἡμέρα
ἐστίν.' οὐχ οἷόν τε. 'πάθε ἢ ἀπόπαθε ἀπὸ τοῦ ἀρ-
4 *τίους εἶναι τοὺς ἀστέρας.' οὐχ οἷόν τε. ὅταν οὖν τις*
συγκατατίθηται τῷ ψεύδει, ἴσθι ὅτι οὐκ ἤθελεν ψεύδει
συγκαταθέσθαι· πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται
τῆς ἀληθείας, ὡς λέγει Πλάτων· ἀλλὰ ἔδοξεν αὐτῷ τὸ

---

22 sq. cf. Plat. Soph. p. 228c: *ψυχήν γε ἴσμεν ἄκουσαν πᾶσαν πᾶν ἀγνοοῦσαν.*

---

1 *πρὸς σκοπόν Schw.: προκόπτων S* ‖ 5 *συνήθειαν] ἀλήθειαν Schw.* ‖ 14 *αὕτη Wolf: αὐτ* S, αὐτή S*[c] ‖ 20 *συγκατατίθεται S: corr. s* ‖ *ψευδεῖ S* ‖ 21 *στερέται S*

ψεῦδος ἀληθές. ἄγε ἐπὶ δὲ τῶν πράξεων τί ἔχομεν 5
τοιοῦτον οἷον ἐνθάδε τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψεῦδος; τὸ καθ-
ῆκον καὶ παρὰ τὸ καθῆκον, τὸ συμφέρον καὶ τὸ
ἀσύμφορον, τὸ κατ' ἐμὲ καὶ οὐ κατ' ἐμὲ καὶ ὅσα τού-
τοις ὅμοια. οὐ δύναται οὖν τις δοκεῖν μὲν ὅτι συμ- 6
φέρει αὐτῷ, μὴ αἱρεῖσθαι δ' αὐτό; οὐ δύναται. πῶς 7
ἡ λέγουσα

> καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά,
> θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων;

ὅτι αὐτὸ τοῦτο, τῷ θυμῷ χαρίσασθαι καὶ τιμωρήσα-
σθαι τὸν ἄνδρα, συμφορώτερον ἡγεῖται τοῦ σῶσαι τὰ
τέκνα; 'ναί· ἀλλ' ἐξηπάτηται.' δεῖξον αὐτῇ ἐναργῶς 8
ὅτι ἐξηπάτηται καὶ οὐ ποιήσει· μέχρι δ' ἂν οὗ μὴ
δεικνύῃς, τίνι ἔχει ἀκολουθῆσαι ἢ τῷ φαινομένῳ; οὐ-
δενί. τί οὖν χαλεπαίνεις αὐτῇ, ὅτι πεπλάνηται ⟨ἡ⟩ 9
ταλαίπωρος περὶ τῶν μεγίστων καὶ ἔχις ἀντὶ ἀνθρώ-
που γέγονεν; οὐχὶ δ', εἴπερ ἄρα, μᾶλλον ἐλεεῖς, ὡς
τοὺς τυφλοὺς ἐλεοῦμεν, ὡς τοὺς χωλούς, οὕτω τοὺς τὰ
κυριώτατα τετυφλωμένους καὶ ἀποκεχωλωμένους;

Ὅστις οὖν τούτου μέμνηται καθαρῶς ὅτι ἀνθρώπῳ 10
μέτρον πάσης πράξεως τὸ φαινόμενον (λοιπὸν ἢ κα-
λῶς φαίνεται, ἢ κακῶς· εἰ καλῶς, ἀνέγκλητός ἐστιν·
εἰ κακῶς, αὐτὸς ἐζημίωται· οὐ δύναται γὰρ ἄλλος μὲν

---

8 sq. Eurip. Med. 1078 sq.

20 sqq. Ench. 42: Ὅταν σέ τις κακῶς ποιῇ ἢ κακῶς λέγῃ μέμνησο ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος ποιεῖ ἢ λέγει - - - ὥστε εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνος βλάπτεται ὅστις καὶ ἐξηπάτηται.

---

5 *οὐ del. Schw.* ‖ 11 ἡγεῖτο *Upt. cod.* ‖ 12 αὐτῇ S_c *(de S non liquet)* ‖ 13 οὗ S_c: οὖ *S* ‖ 15 ⟨ἡ⟩ *ins. s* ‖ 19 τετυφλωμένους S_c: κεχολωμένους *S*

7 *Μέχρις οὖν τίνος ταῦτα τηρεῖν καλῶς ἔχει καὶ τὴν*
8 *παιδιὰν μὴ λύειν; μέχρις ἂν κομψῶς διεξάγηται. ἐν*
Σατορναλίοις λέλογχε βασιλεύς· ἔδοξε γὰρ παῖξαι ταύ-
την τὴν παιδιάν. προστάσσει 'σὺ πίε, σὺ κέρασον,
σὺ ᾆσον, σὺ ἄπελθε, σὺ ἐλθέ'. ὑπακούω, ἵνα μὴ παρ'
9 *ἐμὲ λύηται ἡ παιδιά. 'ἀλλὰ σὺ ὑπολάμβανε ὅτι ἐν*
κακοῖς εἶ'. οὐχ ὑπολαμβάνω· καὶ τίς μ' ἀναγκάσει ὑπο-
10 *λαμβάνειν; πάλιν συνεθέμεθα παῖξαι τὰ περὶ 'Αγα-*
μέμνονα καὶ 'Αχιλλέα. καταταγεὶς 'Αγαμέμνων λέγει
μοι 'πορεύου πρὸς τὸν 'Αχιλλέα καὶ ἀπόσπασον τὴν
11 *Βρισηΐδα.' πορεύομαι. 'ἔρχου.' ἔρχομαι. ὡς γὰρ ἐπὶ*
τῶν ὑποθετικῶν λόγων ἀναστρεφόμεθα, οὕτω δεῖ καὶ
ἐπὶ τοῦ βίου. 'ἔστω νύξ.' ἔστω. 'τί οὖν; ἡμέρα
ἐστίν;' οὔ· ἔλαβον γὰρ ὑπόθεσιν τοῦ νύκτα εἶναι.
12 *'ἔστω σε ὑπολαμβάνειν ὅτι νύξ ἐστιν.' ἔστω. 'ἀλλὰ*
καὶ ὑπόλαβε ὅτι νύξ ἐστιν.' οὐκ ἀκολουθεῖ τῇ ὑπο-
13 *θέσει. οὕτω καὶ ἐνταῦθα. 'ἔστω σε εἶναι δυστυχῆ.'*
ἔστω. 'ἆρ' οὖν ἀτυχὴς εἶ;' ναί. 'τί οὖν; κακοδαιμο-
νεῖς;' ναί. 'ἀλλὰ καὶ ὑπόλαβε ὅτι ἐν κακοῖς εἶ.' οὐκ
ἀκολουθεῖ τῇ ὑποθέσει· καὶ ἄλλος με κωλύει.
14 *Μέχρι πόσου οὖν ὑπακουστέον τοῖς τοιούτοις; μέ-*
χρις ἂν οὗ λυσιτελῇ, τοῦτο δ' ἔστι μέχρις ἂν οὗ σῴζω
15 *τὸ πρέπον καὶ κατάλληλον. λοιπὸν οἱ μέν εἰσι καταύ-*

---

13 sqq. cf. Ench. 36: *Ὡς τὸ ἡμέρα ἐστὶν καὶ νύξ ἐστι κτλ.*
23 sqq. Ench. 33, 14: *Ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέστω τὸ ἑαυτοῦ τινων ἔργων ἢ κινδύνων ἐπὶ πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνῆσθαι. οὐ γὰρ ὡς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σοὶ συμβεβηκότων ἀκούειν.*

---

1 *οὖν τίνος s: οὔτινος S* ‖ *ἔχεις S: corr. s* ‖ 2 *παιδίαν S: corr. Sc* ‖ 11 *πορεύου S: corr. Sc* ‖ 18 *ἀτυχῆ S: ἀτυχὴς s, ἀτυχὴ Sc*

στηροι καὶ κακοστόμαχοι ⟨,οἳ⟩ καὶ λέγουσιν· 'ἐγὼ οὐ δύ-
ναμαι παρὰ τούτῳ δειπνεῖν, ἵν' αὐτοῦ ἀνέχωμαι καθ'
ἡμέραν διηγουμένου, πῶς ἐν Μυσίᾳ ἐπολέμησε· διηγη-
σάμην σοι, ἀδελφέ, πῶς ἐπὶ τὸν λόφον ἀνέβην· πάλιν
ἄρχομαι πολιορκεῖσθαι.' ἄλλος λέγει 'ἐγὼ δειπνῆσαι 16
θέλω μᾶλλον καὶ ἀκούειν αὐτοῦ ὅσα θέλει ἀδολεσχοῦν-
τος.' καὶ σὺ σύγκρινε ταύτας τὰς ἀξίας· μόνον μηδὲν 17
βαρούμενος ποίει μὴ θλιβόμενος μηδ' ὑπολαμβάνων
ἐν κακοῖς εἶναι· τοῦτο γὰρ οὐδείς σε ἀναγκάζει. κα- 18
πνὸν πεποίηκεν ἐν τῷ οἰκήματι; ἂν μέτριον, μενῶ· ἂν
λίαν πολύν, ἐξέρχομαι. τούτου γὰρ ⟨δεῖ⟩ μεμνῆσθαι
καὶ κρατεῖν, ὅτι ἡ θύρα ἤνοικται. ἀλλὰ 'μὴ οἴκει ἐν
Νικοπόλει.' οὐκ οἰκῶ. 'μηδ' ἐν Ἀθήναις.' οὐδ' ἐν 19
Ἀθήναις. 'μηδ' ἐν Ῥώμῃ.' οὐδ' ἐν Ῥώμῃ. 'ἐν Γυάροις
οἴκει.' οἰκῶ. ἀλλὰ πολύς μοι καπνὸς φαίνεται τὸ ἐν 20
Γυάροις οἰκεῖν. ἀποχωρῶ, ὅπου μ' οὐδεὶς κωλύσει
οἰκεῖν· ἐκείνη γὰρ ἡ οἴκησις παντὶ ἤνοικται. καὶ τὸ 21
τελευταῖον χιτωνάριον, τοῦτ' ἔστι τὸ σωμάτιον, τούτου
ἀνωτέρω οὐδενὶ οὐδὲν εἰς ἐμὲ ἔξεστιν. διὰ τοῦτο ὁ 22
Δημήτριος εἶπε τῷ Νέρωνι 'ἀπειλεῖς μοὶ θάνα-
τον, σοὶ δ' ἡ φύσις.' ἂν δὲ τὸ σωμάτιον θαυμάσω, 23
δοῦλον ἐμαυτὸν παραδέδωκα· ἂν τὸ κτησείδιον, δοῦλον.
εὐθὺς γὰρ αὐτὸς κατ' ἐμαυτοῦ δηλῶ, τίνι ἁλωτός εἰμι. 24
ὡς ὁ ὄφις ἐὰν συσπᾷ τὴν κεφαλήν, λέγω· ἐκεῖνο αὐ-

---

1 sqq. cf. Ench. 25, 4: *οὐ παρεκλήθης ἐφ' ἑστίασίν τινος; οὐ γὰρ ἔδωκας τῷ καλοῦντι ὅσου πωλεῖ τὸ δεῖπνον. ἐπαίνου δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ.*
20 sq. cf. L. Diog. II, 35 (Sternbach, gnom. Vat. 487).

---

1 ⟨,οἳ⟩ *ins. C. Schenkl* ‖ 2 ἀνέχομαι *S: corr. s* ‖ 3 ⟨οὐ⟩ διηγησάμην *Elter* ‖ 7 σύγκριναι *S: corr. s* ‖ 8 θλιβωμένους *S: corr. m. pr.* ‖ 11 ⟨δεῖ⟩ *add. S_c* ‖ 23 αὐτὸς *s:* ἐμαυτὸς *S*

τοῦ τύπτε ὃ φυλάσσει. καὶ σὺ γίγνωσκε, ὅτι ὃ ἂν
φυλάσσειν ἐθέλῃς, κατ' ἐκεῖνο ἐπιβήσεταί σοι ὁ κύριος.
25 τούτων μεμνημένος τίνα ἔτι κολακεύσεις ἢ φοβήσῃ;
26 Ἀλλὰ θέλω καθῆσθαι ὅπου οἱ συγκλητικοί. — Ὁρᾷς
ὅτι σὺ σαυτῷ στενοχωρίαν παρέχεις, σὺ σαυτὸν θλί-
27 βεις. — Πῶς οὖν ἄλλως θεωρήσω καλῶς ἐν τῷ ἀμφι-
θεάτρῳ; — Ἄνθρωπε, καὶ μὴ θεώρει καὶ οὐ μὴ θλιβῇς.
τί πράγματα ἔχεις; ἢ μικρὸν ἔκδεξαι καὶ ἀχθείσης τῆς
θεωρίας κάθισον εἰς τοὺς τῶν συγκλητικῶν τόπους καὶ
28 ἡλιάζου. καθόλου γὰρ ἐκείνου μέμνησο, ὅτι ἑαυτοὺς
θλίβομεν, ἑαυτοὺς στενοχωροῦμεν, τοῦτ' ἔστι τὰ δόγ-
29 ματα ἡμᾶς θλίβει καὶ στενοχωρεῖ. ἐπεὶ τί ἐστιν αὐτὸ
τὸ λοιδορεῖσθαι; παραστὰς λίθον λοιδόρει· καὶ τί
ποιήσεις; ἂν οὖν τις ὡς λίθος ἀκούῃ, τί ὄφελος τῷ
λοιδοροῦντι; ἂν δ' ἔχῃ τὴν ἀσθένειαν τοῦ λοιδορου-
30 μένου ὁ λοιδορῶν ἐπιβάθραν, τότε ἀνύει τι. 'περί-
σχισον αὐτόν.' τί λέγεις αὐτόν; τὸ ἱμάτιον λάβε, περί-
σχισον. 'ὕβριν σοι πεποίηκα.' καλῶς σοι γένοιτο.
31 ταῦτα ἐμελέτα Σωκράτης, διὰ τοῦτο ἓν ἔχων πρόσωπον
ἀεὶ διετέλει. ἡμεῖς δὲ θέλομεν πάντα μᾶλλον ἀσκεῖν
καὶ μελετᾶν ἢ ὅπως ἀπαραπόδιστοι καὶ ἐλεύθεροι
32 ἐσόμεθα. 'παράδοξα λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι.' ἐν δὲ
ταῖς ἄλλαις τέχναις οὐκ ἔστι παράδοξα; καὶ τί παρα-
δοξότερόν ἐστιν ἢ κεντεῖν τινος τὸν ὀφθαλμόν, ἵνα
ἴδῃ; εἴ τις ἀπείρῳ τῶν ἰατρικῶν τοῦτο εἶπεν, οὐκ ἂν
33 κατεγέλα τοῦ λέγοντος; τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐν
φιλοσοφίᾳ πολλὰ τῶν ἀληθῶν παράδοξα φαίνεται τοῖς
ἀπείροις;

---

11 sq. Ench. 16: τοῦτον θλίβει --- τὸ δόγμα τὸ περὶ αὐτοῦ.

---

2 σου S_b ‖ 18 καλλῶς *S: corr. s*

κϛ′. Τίς ὁ βιωτικὸς νόμος.

Ἀναγιγνώσκοντος δέ ⟨τινος⟩ τοὺς ὑποθετικοὺς ἔφη· 1
νόμος ὑποθετικός ἐστι καὶ οὗτος τὸ ἀκόλουθον τῇ
ὑποθέσει παραδέχεσθαι. πολὺ πρότερον δὲ νόμος
βιωτικός ἐστιν οὗτος τὸ ἀκόλουθον τῇ φύσει πράττειν.
εἰ γὰρ ἐπὶ πάσης ὕλης καὶ περιστάσεως βουλόμεθα τη- 2
ρῆσαι τὸ κατὰ φύσιν, δῆλον ὅτι ἐν παντὶ στοχαστέον
τοῦ μήτε τὸ ἀκόλουθον ἡμᾶς ἐκφυγεῖν μήτε παρα-
δέξασθαι τὸ μαχόμενον. πρῶτον οὖν ἐπὶ τῆς θεωρίας 3
γυμνάζουσιν ἡμᾶς οἱ φιλόσοφοι ὅπου ῥᾷον, εἶτα οὕτως
ἐπὶ τὰ χαλεπώτερα ἄγουσιν· ἐνταῦθα γὰρ οὐδέν ἐστι
τὸ ἀνθέλκον ὡς πρὸς τὸ ἀκολουθῆσαι τοῖς διδασκο-
μένοις, ἐπὶ δὲ τῶν βιωτικῶν πολλὰ τὰ περισπῶντα.
γελοῖος οὖν ὁ λέγων πρῶτον βούλεσθαι ἐπ' ἐκείνων· 4
οὐ γὰρ ῥᾴδιον ἄρχεσθαι ἀπὸ τῶν χαλεπωτέρων. καὶ 5
τοῦτον ἀπολογισμὸν ἔδει φέρειν πρὸς τοὺς γονεῖς τοὺς
ἀγανακτοῦντας ἐπὶ τῷ φιλοσοφεῖν τὰ τέκνα. 'οὐκοῦν
ἁμαρτάνω, πάτερ, καὶ οὐκ οἶδα τὸ ἐπιβάλλον ἐμαυτῷ
καὶ προσῆκον; εἰ μὲν οὐδὲ μαθητόν ἐστιν οὐδὲ δι-
δακτόν, τί μοι ἐγκαλεῖς; εἰ δὲ διδακτόν, δίδασκε· εἰ
δὲ σὺ μὴ δύνασαι, ἄφες με μαθεῖν παρὰ τῶν λεγόν-
των εἰδέναι. ἐπεὶ τί δοκεῖς; ὅτι θέλων περιπίπτω 6
κακῷ καὶ ἀποτυγχάνω τοῦ ἀγαθοῦ; μὴ γένοιτο. τί
οὖν ἐστι τὸ αἴτιον τοῦ ἁμαρτάνειν με; ἡ ἄγνοια. οὐ 7
θέλεις οὖν ἀποθῶμαι τὴν ἄγνοιαν; τίνα πώποτε ὀργὴ
ἐδίδαξε τὰ κυβερνητικά, τὰ μουσικά; τὰ βιωτικὰ οὖν
διὰ τὴν ὀργήν σου δοκεῖς ὅτι μαθήσομαι;'

---

2 δέ ⟨τινος⟩ *Meibomius;* δέ ⟨του⟩ *Coraes* ‖ 14 ἀπ' S$_c$ ‖ 25 ὀργὴ* S (ν *eras.*)

8 Ταῦτα ἐκείνῳ μόνῳ λέγειν ἔξεστι τῷ τοιαύτην ἐπι-
9 βολὴν ἐνηνοχότι. εἰ δέ τις μόνον ἐπιδείκνυσθαι θέ-
λων ἐν συμποσίῳ ὅτι οἶδεν τοὺς ὑποθετικοὺς ἀναγιγνώ-
σκει ταῦτα καὶ προσέρχεται τοῖς φιλοσόφοις, οὗτος
ἄλλο τι πράσσει ⟨ἢ⟩ ἵνα αὐτὸν συγκλητικὸς παρακατα-
10 κείμενος θαυμάσῃ; ἐκεῖ γὰρ τῷ ὄντι αἱ μεγάλαι ὗλαί
εἰσι καὶ οἱ ἐνθάδε πλοῦτοι ἐκεῖ παίγνια δοκοῦσι. διὰ
τοῦτο ἐκεῖ δύσκολον κρατῆσαι τῶν αὐτοῦ φαντασιῶν,
11 ὅπου τὰ ἐκσείοντα μεγάλα. ἐγώ τινα οἶδα κλαίοντα
Ἐπαφροδίτου τῶν γονάτων ἁπτόμενον καὶ λέγοντα τα-
λαιπωρεῖν· ἀπολελεῖφθαι γὰρ αὐτῷ μηδέν, εἰ μὴ ἑκατὸν
12 πεντήκοντα μυριάδας. τί οὖν ὁ Ἐπαφρόδιτος; κατεγέ-
λασεν ὡς ὑμεῖς; οὔ· ἀλλ' ἐπιθαυμάσας λέγει 'τάλας,
πῶς ἐσιώπας, πῶς ἐκαρτέρεις;'
13 Ταράξας δὲ τὸν ἀναγιγνώσκοντα τοὺς ὑποθετικοὺς
καὶ γελάσαντος τοῦ ὑποθεμένου αὐτῷ τὴν ἀνάγνωσιν
Σεαυτοῦ, ἔφη, καταγελᾷς· οὐ προεγύμνασας τὸν νεανί-
σκον οὐδ' ἔγνως εἰ δύναται τούτοις παρακολουθεῖν,
14 ἀλλ' ὡς ἀναγνώστῃ αὐτῷ χρῇ. τί οὖν, ἔφη, μὴ
δυναμένῃ διανοίᾳ συμπεπλεγμένου ἐπικρίσει παρα-
κολουθεῖν ἔπαινον πιστεύομεν, ψόγον πιστεύομεν, ἐπί-
κρισιν περὶ τῶν καλῶς ἢ κακῶς γινομένων; κἄν τινα
κακῶς λέγῃ, οὗτος ἐπιστρέφεται; κἂν ἐπαινῇ τινα, ἐπ-
αίρεται, ἐν τοῖς οὕτω μικροῖς μὴ εὑρίσκων τὸ ἑξῆς;
15 αὕτη οὖν ἀρχὴ τοῦ φιλοσοφεῖν, αἴσθησις τοῦ ἰδίου
ἡγεμονικοῦ πῶς ἔχει· μετὰ γὰρ τὸ γνῶναι ὅτι ἀσθε-
νῶς οὐκ ἔτι θελήσει χρῆσθαι αὐτῷ πρὸς τὰ μεγάλα.

5 ⟨ἢ⟩ *ins. s* ‖ 6 θαυμάσει *S: corr. s* ‖ 8 αὐτοῦ *S: corr. Upt.* ‖ 9 ἐκεῖ ὄντα *S: corr. Schw.* ‖ 15 Ταράξας *scripsi:* **ράξας *S*, κράξας *S*c ‖ 19 χρῇ *Upt.*: χρᾶι *S* ‖ 20 μὴ (*aut* τῇ ⟨μὴ⟩) *Schw.*: τῆι *S* ‖ 24 ⟨ὁ⟩ μὴ *S*c

νῦν δὲ μὴ δυνάμενοί τινες τὸν ψωμὸν καταπίνειν 16
σύνταξιν ἀγοράσαντες ἐπιβάλλονται ἐσθίειν. διὰ τοῦτο
ἐμοῦσιν ἢ ἀπεπτοῦσιν· εἶτα στρόφοι καὶ κατάρροιαι
καὶ πυρετοί. ἔδει δ' ἐφιστάνειν, εἰ δύνανται. ἀλλ' 17
ἐν μὲν θεωρίᾳ ῥᾴδιον ἐξελέγξαι τὸν οὐκ εἰδότα, ἐν δὲ
τοῖς κατὰ τὸν βίον οὔτε παρέχει ἑαυτόν τις ἐλέγχῳ
τόν τ' ἐξελέγξαντα μισοῦμεν. ὁ δὲ Σωκράτης ἔλεγεν 18
ἀνεξέταστον βίον μὴ ζῆν.

κζʹ. Ποσαχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται καὶ τίνα πρόχειρα πρὸς αὐτὰς βοηθήματα παρασκευαστέον.

Τετραχῶς αἱ φαντασίαι γίνονται ἡμῖν· ἢ γὰρ ἔστι 1
τινὰ ⟨καὶ⟩ οὕτω φαίνεται ἢ οὐκ ὄντα οὐδὲ φαίνεται
ὅτι ἔστιν ἢ ἔστι καὶ οὐ φαίνεται ἢ οὐκ ἔστι καὶ
φαίνεται. λοιπὸν ἐν πᾶσι τούτοις εὐστοχεῖν ἔργον ἐστὶ 2
τοῦ πεπαιδευμένου. ὅ τι δ' ἂν ᾖ τὸ θλῖβον, ἐκείνῳ
δεῖ προσάγειν τὴν βοήθειαν. εἰ σοφίσματα ἡμᾶς Πυρ-
ρώνεια καὶ Ἀκαδημαϊκὰ τὰ θλίβοντά ἐστιν, ἐκείνοις
προσάγωμεν τὴν βοήθειαν: εἰ αἱ τῶν πραγμάτων πι- 3
θανότητες, καθ' ἃς φαίνεταί τινα ἀγαθὰ οὐκ ὄντα,
ἐκεῖ τὴν βοήθειαν ζητῶμεν· εἰ ἔθος ἐστὶ τὸ θλῖβον,
πρὸς ἐκεῖνο τὴν βοήθειαν ἀνευρίσκειν πειρατέον. τί 4

7 sq. cf. Plat. Apol. Socr. p. 38a: *ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ.*

3 *ἀπεποῦσιν S: corr. Sc* ‖ 10 *αὐτὰ S: corr. Meibomius* ‖ 12 *ἢ Sc ἧ* S (fortasse ἧι; item v. 13)* ‖ 13 *⟨καὶ⟩ οὕτω Sc*

οὖν πρὸς ἔθος ἐστὶν εὑρίσκειν βοήθημα; τὸ ἐναντίον
5 *ἔθος. ἀκούεις τῶν ἰδιωτῶν λεγόντων ‘τάλας ἐκεῖνος,*
ἀπέθανεν· ἀπώλετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἡ μήτηρ· ἐξεκόπη,
6 *ἀλλὰ καὶ ἄωρος καὶ ἐπὶ ξένης.’ ἄκουσον τῶν ἐναν-*
τίων λόγων, ἀπόσπασον σεαυτὸν τούτων τῶν φωνῶν,
ἀντίθες τῷ ἔθει τὸ ἐναντίον ἔθος. πρὸς τοὺς σοφι-
στικοὺς λόγους τὰ λογικὰ καὶ τὴν ἐν τούτοις γυμνα-
σίαν καὶ τριβήν, πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων πιθανότη-
τας τὰς προλήψεις ἐναργεῖς ἐσμηγμένας καὶ προχείρους
ἔχειν δεῖ.

7 *Ὅταν θάνατος φαίνηται κακόν, πρόχειρον ἔχειν*
ὅτι τὰ κακὰ ἐκκλίνειν καθήκει καὶ ἀναγκαῖον ὁ θά-
8 *νατος. τί γὰρ ποιήσω; ποῦ γὰρ αὐτὸν φύγω; ἔστω*
ἐμὲ ⟨μὴ⟩ εἶναι Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διός, ἵν’ οὕτω
γενναίως εἴπω ‘ἀπελθὼν ἢ αὐτὸς ἀριστεῦσαι θέλω ἢ
ἄλλῳ παρασχεῖν ἀφορμὴν τοῦ ἀριστεῦσαι· εἰ μὴ δύ-
ναμαι κατορθῶσαί τι αὐτός, οὐ φθονήσω ἄλλῳ τοῦ
9 *ποιῆσαί τι γενναῖον’· ἔστω ταῦτα ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐκεῖνο οὐ*
πίπτει εἰς ἡμᾶς; καὶ ποῦ φύγω τὸν θάνατον; μηνύσατέ
μοι τὴν χώραν, μηνύσατε ἀνθρώπους, εἰς οὓς ἀπέλθω,
εἰς οὓς οὐ παραβάλλει, μηνύσατε ἐπαοιδήν· εἰ μὴ ἔχω,
10 *τί με θέλετε ποιεῖν; οὐ δύναμαι τὸν θάνατον ἀπο-*
φυγεῖν· τὸ φοβεῖσθαι αὐτὸν μὴ ἀποφύγω, ἀλλ’ ἀπο-
θάνω πενθῶν καὶ τρέμων; αὕτη γὰρ γένεσις πάθους
11 *θέλειν τι καὶ μὴ γίνεσθαι. ἔνθεν ἂν μὲν δύνωμαι*
τὰ ἐκτὸς μετατιθέναι πρὸς τὴν βούλησιν τὴν ἐμαυτοῦ,
μετατίθημι· εἰ δὲ μή, τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι

---

14 cf. Homeri Il. *M* 328.

---

11 *κακὸν Meibomius: καλὸν S* ‖ 14 ⟨*μὴ*⟩ *ins. Schw.* ‖ 16 *εἰ a* S_c *in ras.* ‖ 23 *τὸ S: τῷ* S_b ‖ *ἀποθανῶ S: corr. s*

θέλω. πέφυκε γὰρ ὁ ἄνθρωπος μὴ ὑπομένειν ἀφαι- 12
ρεῖσθαι τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ ὑπομένειν περιπίπτειν τῷ
κακῷ. εἶτα τὸ τελευταῖον, ὅταν μήτε ⟨τὰ⟩ πράγματα 13
μεταθεῖναι δυνηθῶ μήτε τὸν ἐμποδίζοντα ἐκτυφλῶσαι,
κάθημαι καὶ στένω καὶ ὃν δύναμαι λοιδορῶ, τὸν Δία
καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους· εἰ γὰρ μὴ ἐπιστρέφονταί
μου, τί ἐμοὶ καὶ αὐτοῖς; 'ναί· ἀλλ' ἀσεβὴς ἔσῃ'. τί 14
οὖν μοι χεῖρον ἔσται, ὧν ἐστί μοι νῦν; τὸ σύνολον
ἐκείνου μεμνῆσθαι ὅτι ἐὰν μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ᾖ τὸ εὐ-
σεβὲς καὶ συμφέρον, οὐ δύναται σωθῆναι τὸ εὐσεβὲς
ἔν τινι. ταῦτα οὐ δοκεῖ ἐπείγοντα;

Ἐρχέσθω καὶ ἀπαντάτω Πυρρώνειος καὶ Ἀκαδη- 15
μαϊκός. ἐγὼ μὲν γὰρ τὸ ἐμὸν μέρος οὐκ ἄγω σχολὴν
πρὸς ταῦτα οὐδὲ δύναμαι συνηγορῆσαι τῇ συνηθείᾳ.
εἰ καὶ περὶ ἀγριδίου πραγμάτιον εἶχον, ἄλλον ἂν 16
παρεκάλεσα τὸν συνηγορήσοντα; .... τίνι οὖν
ἀρκοῦμαι; ⟨τῷ⟩ κατὰ τὸν τόπον. πῶς μὲν αἴσθησις 17
γίνεται, πότερον δι' ὅλων ἢ ἀπὸ μέρους, ἴσως οὐκ
οἶδα ἀπολογίσασθαι, ταράσσει δέ με ἀμφότερα. ὅτι
δ' ἐγὼ καὶ σὺ οὐκ ἐσμὲν οἱ αὐτοί, λίαν ἀκριβῶς οἶδα.
πόθεν τοῦτο; οὐδέποτε καταπίνειν τι θέλων ἐκεῖ φέρω 18
τὸν ψωμόν, ἀλλ' ὧδε· οὐδέποτ' ἄρτον θέλων λαβεῖν
τὸ σάρον ἔλαβον, ἀλλ' ἀεὶ ἐπὶ τὸν ἄρτον ἔρχομαι ὡς

---

1 sqq. cf. quae ad. II, 22, 15 adnotantur.
5 sqq. Ench 31, 1: οὕτω γὰρ οὐ μέμψῃ ποτὲ τοὺς θεοὺς οὔτε ἐγκαλέσεις ὡς ἀμελούμενος.
9 sq. Ench. 31, 4: ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές.

---

3 ⟨τὰ⟩ *add. s* ‖ 8 ἔσται *S in ras.* ‖ 9 μὴ ἐὰν *S: corr. s* ‖ 16 *post* συνηγορήσοντα; *lacunam indicavi* ‖ 17 ⟨τῷ⟩ *ins.* S_c*; sed plura turbata esse videntur* ‖ 18 πρότερον *S: corr.* S_c ‖ 19 ἀπολογήσασθαι *S: corr. s*

19 πρὸς σκοπόν. ὑμεῖς δ' αὐτοὶ οἱ τὰς αἰσθήσεις ἀναι-
ροῦντες ἄλλο τι ποιεῖτε; τίς ὑμῶν εἰς βαλανεῖον ἀπ-
20 ελθεῖν θέλων εἰς μυλῶνα ἀπῆλθε; — Τί οὖν; οὐ δεῖ
κατὰ δύναμιν καὶ τούτων ἀντέχεσθαι, τοῦ τηρῆσαι τὴν
συνήθειαν, τοῦ πεφράχθαι πρὸς τὰ κατ' αὐτῆς; —
21 Καὶ τίς ἀντιλέγει; ἀλλὰ τὸν δυνάμενον, τὸν σχολά-
ζοντα· τὸν δὲ τρέμοντα καὶ ταρασσόμενον καὶ ῥηγνύ-
μενον ἔσωθεν τὴν καρδίαν ἄλλῳ τινὶ δεῖ προσευκαιρεῖν.

κη'. Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν ἀνθρώποις καὶ τίνα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ἐν ἀνθρώποις.

1 Τί ἐστιν αἴτιον τοῦ συγκατατίθεσθαί τινι; τὸ φαί-
2 νεσθαι ὅτι ὑπάρχει. τῷ οὖν φαινομένῳ ὅτι οὐχ ὑπ-
άρχει συγκατατίθεσθαι οὐχ οἷόν τε. διὰ τί; ὅτι ἡ
φύσις αὕτη ἐστὶ τῆς διανοίας τοῖς μὲν ἀληθέσιν ἐπι-
νεύειν, τοῖς δὲ ψευδέσι δυσαρεστεῖν, πρὸς δὲ τὰ ἄδηλα
3 ἐπέχειν. τίς τούτου πίστις; 'πάθε, εἰ δύνασαι, νῦν
ὅτι νὺξ ἐστιν.' οὐχ οἷόν τε. 'ἀπόπαθε ὅτι ἡμέρα
ἐστίν.' οὐχ οἷόν τε. 'πάθε ἢ ἀπόπαθε ἀπὸ τοῦ ἀρ-
4 τίους εἶναι τοὺς ἀστέρας.' οὐχ οἷόν τε. ὅταν οὖν τις
συγκατατίθηται τῷ ψεύδει, ἴσθι ὅτι οὐκ ἤθελεν ψεύδει
συγκαταθέσθαι· πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται
τῆς ἀληθείας, ὡς λέγει Πλάτων· ἀλλὰ ἔδοξεν αὐτῷ τὸ

---

22 sq. cf. Plat. Soph. p. 228c: ψυχήν γε ἴσμεν ἄκουσαν πᾶσαν πᾶν ἀγνοοῦσαν.

---

1 πρὸς σκοπόν *Schw.*: προκόπτων *S* ‖ 5 συνήθειαν] ἀλήθειαν *Schw.* ‖ 14 αὕτη *Wolf*: αὐτ* *S*, αὐτή *S*c ‖ 20 συγκατατίθεται *S*: *corr. s* ‖ ψευδεῖ *S* ‖ 21 στερέται *S*

ψεῦδος ἀληθές. ἄγε ἐπὶ δὲ τῶν πράξεων τί ἔχομεν 5
τοιοῦτον οἷον ἐνθάδε τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψεῦδος; τὸ καθ-
ῆκον καὶ παρὰ τὸ καθῆκον, τὸ συμφέρον καὶ τὸ
ἀσύμφορον, τὸ κατ' ἐμὲ καὶ οὐ κατ' ἐμὲ καὶ ὅσα τού-
τοις ὅμοια. οὐ δύναται οὖν τις δοκεῖν μὲν ὅτι συμ- 6
φέρει αὐτῷ, μὴ αἱρεῖσθαι δ' αὐτό; οὐ δύναται. πῶς 7
ἡ λέγουσα

καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά,
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων;

ὅτι αὐτὸ τοῦτο, τῷ θυμῷ χαρίσασθαι καὶ τιμωρήσα-
σθαι τὸν ἄνδρα, συμφορώτερον ἡγεῖται τοῦ σῶσαι τὰ
τέκνα; 'ναί· ἀλλ' ἐξηπάτηται.' δεῖξον αὐτῇ ἐναργῶς 8
ὅτι ἐξηπάτηται καὶ οὐ ποιήσει· μέχρι δ' ἂν οὔ μὴ
δεικνύῃς, τίνι ἔχει ἀκολουθῆσαι ἢ τῷ φαινομένῳ; οὐ-
δενί. τί οὖν χαλεπαίνεις αὐτῇ, ὅτι πεπλάνηται ⟨ἡ⟩ 9
ταλαίπωρος περὶ τῶν μεγίστων καὶ ἔχις ἀντὶ ἀνθρώ-
που γέγονεν; οὐχὶ δ', εἴπερ ἄρα, μᾶλλον ἐλεεῖς, ὡς
τοὺς τυφλοὺς ἐλεοῦμεν, ὡς τοὺς χωλούς, οὕτω τοὺς τὰ
κυριώτατα τετυφλωμένους καὶ ἀποκεχωλωμένους;

Ὅστις οὖν τούτου μέμνηται καθαρῶς ὅτι ἀνθρώπῳ 10
μέτρον πάσης πράξεως τὸ φαινόμενον (λοιπὸν ἢ κα-
λῶς φαίνεται, ἢ κακῶς· εἰ καλῶς, ἀνέγκλητός ἐστιν·
εἰ κακῶς, αὐτὸς ἐζημίωται· οὐ δύναται γὰρ ἄλλος μὲν

---

8 sq. Eurip. Med. 1078 sq.
20 sqq. Ench. 42: Ὅταν σέ τις κακῶς ποιῇ ἢ κακῶς λέγῃ μέμνησο ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος ποιεῖ ἢ λέγει - - - ὥστε εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνος βλάπτεται ὅστις καὶ ἐξηπάτηται.

---

5 οὐ *del. Schw.* ‖ 11 ἡγεῖτο *Upt. cod.* ‖ 12 αὐτῇ (ῆ supra) S_c *(de S non liquet)* ‖ 13 οὔ S_c: οὐ *S* ‖ 15 ⟨ἡ⟩ *ins. s* ‖ 19 τετυφλωμένους S_c: κεχολωμένους *S*

εἶναι ὁ πεπλανημένος, ἄλλος δ' ὁ βλαπτόμενος), οὐ-
δενὶ ὀργισθήσεται, οὐδενὶ χαλεπανεῖ, οὐδένα λοιδο-
ρήσει, οὐδένα μέμψεται, οὐ μισήσει, οὐ προσκόψει
11 οὐδενί. ὥστε καὶ τὰ οὕτω μεγάλα καὶ δεινὰ ἔργα,
ταύτην ἔχει τὴν ἀρχήν, τὸ φαινόμενον; ταύτην οὐδ'
12 ἄλλην. ἡ Ἰλιὰς οὐδέν ἐστιν ἢ φαντασία καὶ χρῆσις
φαντασιῶν. ἐφάνη τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀπάγειν τοῦ Μενε-
λάου τὴν γυναῖκα, ἐφάνη τῇ Ἑλένῃ ἀκολουθῆσαι αὐτῷ.
13 εἰ οὖν ἐφάνη τῷ Μενελάῳ παθεῖν ὅτι κέρδος ἐστὶ
τοιαύτης γυναικὸς στερηθῆναι, τί ἂν ἐγένετο; ἀπ-
14 ολώλει ἡ Ἰλιὰς οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἡ Ὀδύσσεια. — Ἐκ
τοιούτου οὖν μικροῦ πράγματος ἤρτηται τὰ τηλικαῦτα;
— Τίνα δὲ καὶ λέγεις τὰ τηλικαῦτα; πολέμους καὶ
στάσεις καὶ ἀπωλείας πολλῶν ἀνθρώπων καὶ κατασκα-
15 φὰς πόλεων; καὶ τί μέγα ἔχει ταῦτα; — Οὐδέν; —
Τί δ' ἔχει μέγα πολλοὺς βοῦς ἀποθανεῖν καὶ πολλὰ
πρόβατα καὶ πολλὰς καλιὰς χελιδόνων ἢ πελαργῶν ἐμ-
16 πρησθῆναι καὶ κατασκαφῆναι; — Ὅμοια οὖν ἐστι
ταῦτα ἐκείνοις; — Ὁμοιότατα. σώματα ἀπώλετο ἀνθρώ-
πων· καὶ βοῶν καὶ προβάτων. οἰκημάτια ἐνεπρήσθη
17 ἀνθρώπων· καὶ πελαργῶν νεοσσιαί. τί μέγα ἢ δεινόν;
ἢ δεῖξόν μοι τί διαφέρει οἰκία ἀνθρώπου καὶ νεοσ-
18 σιὰ πελαργοῦ ὡς οἴκησις. — Ὅμοιον οὖν ἐστι πελαργὸς
καὶ ἄνθρωπος; — Τί λέγεις; κατὰ τὸ σῶμα ὁμοιότατον.
[πλὴν ὅτι μὲν ἐκ δοκῶν καὶ κεραμίδων καὶ πλίνθων
οἰκοδομεῖται τὰ οἰκίδια, ἡ δ' ἐκ ῥάβδων καὶ πηλοῦ.]

---

3 μέμψηται *S: corr. S*c ‖ 13 λέγηι *S: corr. m. pr.* ‖ 17 πελαγῶν *S: corr. m. pr.* ‖ 21 νεοσσίαι *S: corr. s;* νεοσσεῖαι *S*c ‖ 24 *quae post* ὁμοιότατον *in S leguntur, Upt. post* οἴκησις *transponendo, alii aliis modis servare studuerunt, ego ut glossema eieci*

Οὐδενὶ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος πελαργοῦ; — Μὴ 19
γένοιτο· ἀλλὰ τούτοις οὐ διαφέρει. — Τίνι οὖν δια-
φέρει; — Ζήτει καὶ εὑρήσεις ὅτι ἄλλῳ διαφέρει. ὅρα 20
μὴ τῷ παρακολουθεῖν οἷς ποιεῖ, ὅρα μὴ τῷ κοινωνικῷ,
μὴ τῷ πιστῷ, τῷ αἰδήμονι, τῷ ἀσφαλεῖ, τῷ συνετῷ;
ποῦ οὖν τὸ μέγα ἐν ἀνθρώποις κακὸν καὶ ἀγαθόν; 21
ὅπου ἡ διαφορά. ἂν σῴζηται τοῦτο καὶ περιτετει-
χισμένον μένῃ καὶ μὴ διαφθείρηται τὸ αἰδῆμον μηδὲ
τὸ πιστὸν μηδὲ τὸ συνετόν, τότε σῴζεται καὶ αὐτός·
ἂν δ' ἀπολλύηταί τι τούτων καὶ ἐκπολιορκῆται, τότε
καὶ αὐτὸς ἀπόλλυται. καὶ τὰ μεγάλα πράγματα ἐν
τούτῳ ἐστίν. ἔπταισε μεγάλα ὁ Ἀλέξανδρος, ὅτ' ἐπ- 22
ῆλθον ⟨τοῖς⟩ Τρωσὶν οἱ Ἕλληνες καὶ ὅτε ἐπόρθουν τὴν
Τροίαν καὶ ὅτε οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀπώλλυντο; οὐδα- 23
μῶς· δι' ἀλλότριον γὰρ ἔργον πταίει οὐδείς· ἀλλὰ τότε
πελαργῶν νεοσσιαὶ ἐπορθοῦντο. πταῖσμα δ' ἦν, ὅτε
ἀπώλεσε τὸν αἰδήμονα, τὸν πιστόν, τὸν φιλόξενον,
τὸν κόσμιον. πότ' ἔπταισεν ὁ Ἀχιλλεύς; ὅτε ἀπέθανεν
ὁ Πάτροκλος; μὴ γένοιτο· ἀλλ' ὅτε ὠργίζετο, ὅτε κο- 24
ρασίδιον ἔκλαεν, ὅτ' ἐπελάθετο ὅτι πάρεστιν οὐκ ἐπὶ
τὸ ἐρωμένας κτᾶσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πολεμεῖν. ταῦτ' 25
ἐστὶ τὰ ἀνθρωπικὰ πταίσματα, τοῦτό ἐστιν ἡ πο-
λιορκία, τοῦτό ἐστι κατασκαφή, ὅταν τὰ δόγματα τὰ
ὀρθὰ καθαιρῆται, ὅταν ἐκεῖνα διαφθείρηται. — Ὅταν 26
οὖν γυναῖκες ἄγωνται καὶ παιδία αἰχμαλωτίζηται καὶ

---

15 cf. Ench. 16: ἄλλον γὰρ οὐ θλίβει (τὸ ἄλλῳ συμβεβηκός). — Ench. 24: οὐ δύνασαι ἐν κακῷ εἶναι δι' ἄλλον.

---

10 ἐκπολιορκεῖται *S: corr. s* ‖ 13 ⟨τοῖς⟩ Τρωσὶν *scripsi:* φασιν *S;* (φασὶν *S*c) *quo deleto* ἔπταισέ ⟨φησι⟩ *s;* ναυσὶν *C. Schenkl* ‖ 21 τῷ *(bis) S*c ‖ 24 καθαίρηται *S: corr. s*

ὅταν αὐτοὶ κατασφάζωνται, ταῦτα οὐκ ἔστι κακά; —
27 Πόθεν οὖν τοῦτο προσδοξάζεις; κἀμὲ δίδαξον. — Οὔ·
28 ἀλλὰ πόθεν σὺ λέγεις ὅτι οὐκ ἔστι κακά; — Ἔλθω-
μεν ἐπὶ τοὺς κανόνας, φέρε τὰς προλήψεις.

Διὰ τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστιν ἱκανῶς θαυμάσαι τὸ
γινόμενον. ὅπου βάρη κρῖναι θέλομεν, οὐκ εἰκῇ κρί-
29 νομεν· ὅπου τὰ εὐθέα καὶ στρεβλά, οὐκ εἰκῇ· ἁπλῶς
ὅπου διαφέρει ἡμῖν γνῶναι τὸ κατὰ τὸν τόπον ἀληθές,
30 οὐδέποθ' ἡμῶν οὐδεὶς οὐδὲν εἰκῇ ποιήσει. ὅπου δὲ
τὸ πρῶτον καὶ μόνον αἴτιόν ἐστι τοῦ κατορθοῦν ἢ
ἁμαρτάνειν, τοῦ εὐροεῖν ἢ δυσροεῖν, τοῦ ἀτυχεῖν ἢ
εὐτυχεῖν, ἐνθάδε μόνον εἰκαῖοι καὶ προπετεῖς. οὐδα-
μοῦ ὅμοιόν τι ζυγῷ, οὐδαμοῦ ὅμοιόν τι κανόνι, ἀλλά
31 τι ἐφάνη καὶ εὐθὺς ποιῶ τὸ φανέν. κρείσσων γάρ
εἰμι τοῦ Ἀγαμέμνονος ἢ τοῦ Ἀχιλλέως, ἵν' ἐκεῖνοι μὲν
διὰ τὸ ἀκολουθῆσαι τοῖς φαινομένοις τοιαῦτα κακὰ
ποιήσωσι καὶ πάθωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ ἀρκῇ τὸ φαινό-
32 μενον; καὶ ποία τραγῳδία ἄλλην ἀρχὴν ἔχει; Ἀτρεὺς
Εὐριπίδου τί ἐστι; τὸ φαινόμενον. Οἰδίπους Σοφο-
κλέους τί ἐστι; τὸ φαινόμενον. Φοῖνιξ; τὸ φαινόμενον.
33 Ἱππόλυτος; τὸ φαινόμενον. τούτου οὖν μηδεμίαν ἐπι-
μέλειαν ποιεῖσθαι, τίνος ὑμῖν δοκεῖ; τίνες δὲ λέγονται
οἱ παντὶ τῷ φαινομένῳ ἀκολουθοῦντες; — Μαινόμενοι.
— Ἡμεῖς οὖν ἄλλό τι ποιοῦμεν;

---

17 μὴ *del. Schw.* ‖ 19 σοφοκλέους *S* (ους *e corr. a* S_c)

κθ΄. Περὶ εὐσταθείας.

Οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ προαίρεσις ποιά, τοῦ κακοῦ προ- 1
αίρεσις ποιά. τί οὖν τὰ ἐκτός; ὗλαι τῇ προαιρέσει, 2
περὶ ἃς ἀναστρεφομένη τεύξεται τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἢ
κακοῦ. πῶς τοῦ ἀγαθοῦ τεύξεται; ἂν τὰς ὕλας μὴ 3
θαυμάσῃ. τὰ γὰρ περὶ τῶν ὑλῶν δόγματα ὀρθὰ μὲν
ὄντα ἀγαθὴν ποιεῖ τὴν προαίρεσιν, στρεβλὰ δὲ καὶ
διεστραμμένα κακήν. τοῦτον τὸν νόμον ὁ θεὸς τέθεικε 4
καὶ φησίν 'εἴ τι ἀγαθὸν θέλεις, παρὰ σεαυτοῦ
λάβε'. σὺ λέγεις 'οὔ· ἀλλὰ παρ' ἄλλου.' μή, ἀλλὰ
παρὰ σεαυτοῦ. λοιπὸν ὅταν ἀπειλῇ ὁ τύραννος καὶ 5
μὴ καλῇ, λέγω 'τίνι ἀπειλεῖ;' ἂν λέγῃ 'δήσω σε',
φημὶ ὅτι 'ταῖς χερσὶν ἀπειλεῖ καὶ τοῖς ποσίν'. ἂν λέγῃ 6
'τραχηλοκοπήσω σε', λέγω 'τῷ τραχήλῳ ἀπειλεῖ'. ἂν
λέγῃ 'εἰς φυλακήν σε βαλῶ', 'ὅλῳ τῷ σαρκιδίῳ'· κἂν
ἐξορισμὸν ἀπειλῇ, τὸ αὐτό. — Σοὶ οὖν οὐδὲν ἀπειλεῖ;
— Εἰ πέπονθα ὅτι ταῦτα οὐδέν ἐστι πρὸς ἐμέ, οὐδέν· 7
εἰ δὲ φοβοῦμαί τι τούτων, ἐμοὶ ἀπειλεῖ. τίνα λοιπὸν 8
δέδοικα; τὸν τίνων ὄντα κύριον; τῶν ἐπ' ἐμοί; οὐδὲ
εἷς ἐστι. τῶν οὐκ ἐπ' ἐμοί; καὶ τί μοι αὐτῶν μέλει;
'Υμεῖς οὖν οἱ φιλόσοφοι διδάσκετε καταφρονεῖν τῶν 9
βασιλέων; — Μὴ γένοιτο. τίς ἡμῶν διδάσκει ἀντι-
ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, ὧν ἐκεῖνοι ἔχουσιν ἐξουσίαν;
τὸ σωμάτιον λάβε, τὴν κτῆσιν λάβε, τὴν φήμην λάβε, 10
τοὺς περὶ ἐμὲ λάβε. ἄν τινας τούτων ἀναπείθω ἀντι-
ποιεῖσθαι, τῷ ὄντι ἐγκαλείτω μοι. 'ναί· ἀλλὰ καὶ τῶν 11

---

2 ⟨'Η⟩ οὐσία Schw. ‖ 12 μὴ] με Wolf, om. Upt. cod. ‖ λέγω* S ‖ ἀπειλεῖς Upt. e cod. (item 13 et 14) ‖ 19 τὸν S_c : τῶν S ‖ 23 ὧν ἐκεῖνοι Schw.: τῶν ἐκείνων S, τῶν ὧν ἐκεῖνοι S_c

δογμάτων ἄρχειν θέλω.' καὶ τίς σοι ταύτην τὴν ἐξου-
σίαν δέδωκεν; ποῦ δύνασαι νικῆσαι δόγμα ἀλλότριον;
12 'προσάγων', φησίν, 'αὐτῷ φόβον νικήσω.' ἀγνοεῖς ὅτι
αὐτὸ αὐτὸ ἐνίκησεν, οὐχ ὑπ' ἄλλου ἐνικήθη· προ-
αίρεσιν δὲ οὐδὲν ἄλλο νικῆσαι δύναται, πλὴν αὐτὴ
13 ἑαυτήν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ θεοῦ νόμος κράτιστός
ἐστι καὶ δικαιότατος τὸ κρεῖσσον ἀεὶ περιγινέσθω
14 τοῦ χείρονος. 'κρείττονές εἰσιν οἱ δέκα τοῦ ἑνός.' πρὸς
τί; πρὸς τὸ δῆσαι, πρὸς τὸ ἀποκτεῖναι, πρὸς τὸ ἀπ-
αγαγεῖν ὅπου θέλουσι, πρὸς τὸ ἀφελέσθαι τὰ ὄντα.
νικῶσιν τοίνυν οἱ δέκα τὸν ἕνα ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ κρείσ-
15 σονές εἰσιν. ἐν τίνι οὖν χείρονές εἰσιν; ἂν ὁ μὲν
ἔχῃ δόγματα ὀρθά, οἱ δὲ μή. τί οὖν; ἐν τούτῳ δύ-
νανται νικῆσαι; πόθεν; εἰ δ' ἱστάμεθα ἐπὶ ζυγοῦ, οὐκ
ἔδει τὸν βαρύτερον καθελκύσαι;
16 Σωκράτης οὖν ἵνα πάθῃ ταῦτα ὑπ' Ἀθηναίων. —
Ἀνδράποδον, τί λέγεις τὸ Σωκράτης; ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα
λέγε· ἵν' οὖν τὸ Σωκράτους σωμάτιον ἀπαχθῇ καὶ
συρῇ ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων εἰς δεσμωτήριον καὶ κώ-
νειόν τις δῷ τῷ σωματίῳ τῷ Σωκράτους κἀκεῖνο ἀπο-
17 ψυγῇ; ταῦτά σοι φαίνεται θαυμαστά, ταῦτα ἄδικα, ἐπὶ
τούτοις ἐγκαλεῖς τῷ θεῷ; οὐδὲν οὖν εἶχε Σωκράτης
18 ἀντὶ τούτων; ποῦ ἦν ἡ οὐσία αὐτῷ τοῦ ἀγαθοῦ; τίνι
προσσχῶμεν; σοὶ ἢ αὐτῷ; καὶ τί λέγει ἐκεῖνος; ἐμὲ
δ' Ἄνυτος καὶ Μέλητος ἀποκτεῖναι μὲν δύναν-

---

24 sqq. Plat. Apol. Socr. p. 30c; Ench. 53, 3.

---

1 τῖς S ‖ 4 αὑτὸ S_c: αὐτὸ S ‖ 17 σωκράτους S: corr. s ‖ 18 σωμάτιον Wolf: πραγμάτιον S ‖ 20 ἀποφύγηι S: corr. Coraes; ἀποψύχῃ Wolf ‖ 24 προσχῶμεν S: corr. Schw. ‖ 25 μέλιτος S

ται, βλάψαι δ' οὔ. καὶ πάλιν εἰ ταύτῃ τῷ θεῷ
φίλον, ταύτῃ γινέσθω. ἀλλὰ δεῖξον ὅτι χείρονα 19
ἔχων δόγματα κρατεῖ τοῦ κρείττονος ἐν δόγμασιν. οὐ δείξεις οὐδ' ἐγγύς. νόμος γὰρ τῆς φύσεως καὶ τοῦ θεοῦ οὗτος τὸ κρεῖσσον ἀεὶ περιγινέσθω τοῦ χείρονος. ἐν τίνι; ἐν ᾧ κρεῖσσόν ἐστι. σῶμα σώματος ἰσχυρό- 20
τερον, οἱ πλείονες τοῦ ἑνός, ὁ κλέπτης τοῦ μὴ κλέπτου. διὰ τοῦτο κἀγὼ τὸν λύχνον ἀπώλεσα, ὅτι ἐν τῷ ἀγρυ- 21
πνεῖν μου κρείσσων ἦν ὁ κλέπτης. ἀλλ' ἐκεῖνος τοσούτου ὠνήσατο λύχνον· ἀντὶ λύχνου κλέπτης ἐγένετο, ἀντὶ λύχνου ἄπιστος, ἀντὶ λύχνου θηριώδης. τοῦτο ἔδοξεν αὐτῷ λυσιτελεῖν.

Ἔστω· ἀλλ' εἴληπταί μού τις τοῦ ἱματίου καὶ ἕλκει 22
με εἰς τὴν ἀγοράν, εἶτα ἐπικραυγάζουσιν ἄλλοι ‘φιλόσοφε, τί σε ὠφέληκε τὰ δόγματα; ἰδοὺ σύρῃ εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἰδοὺ μέλλεις τραχηλοκοπεῖσθαι’. — Καὶ 23
ποίαν ἔπραξα ἂν εἰσαγωγήν, ἵν', ἂν ἰσχυρότερος ἐπιλάβηταί μου τοῦ ἱματίου, μὴ σύρωμαι; ἵνα, ἄν με δέκα περισπάσαντες εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐμβάλωσι, μὴ ἐμβληθῶ; ἄλλο οὖν οὐδὲν ἔμαθον; ἔμαθον, ἵνα πᾶν 24
τὸ γινόμενον ἴδω ὅτι, ἂν ἀπροαίρετον ᾖ, οὐδέν ἐστι πρὸς ἐμέ. πρὸς τοῦτο οὖν οὐκ ὠφέλησαι; τί οὖν 25
ἐν ἄλλῳ ζητεῖς τὴν ὠφέλειαν ἢ ἐν ᾧ ἔμαθες; καθήμενος 26
λοιπὸν ἐν τῇ φυλακῇ λέγω ‘οὗτος ὁ ταῦτα κραυγάζων οὔτε τοῦ σημαινομένου ἀκούει οὔτε τῷ λεγομένῳ παρακολουθεῖ οὔτε ὅλως μεμέληκεν αὐτῷ εἰδέναι περὶ

---

1 sq. Plat. Crit. p. 43 d; Ench. 53, 3.

---

9 *τοσούτου s: τοσοῦτον S, τοσούτων Sc* ‖ 12 *λυσιτελεῖν S (ει corr. a m. pr.)* ‖ 22 *ὠφελῆσαι S (super ῆσ rasura): corr. Schw.*

τῶν φιλοσόφων τί λέγουσιν ἢ τί ποιοῦσιν. ἄφες αὐ-
27 *τόν.' ἀλλ' 'ἔξελθε πάλιν ἀπὸ τῆς φυλακῆς.' εἰ μηκέτι*
χρείαν ἔχητέ μου ἐν τῇ φυλακῇ, ἐξέρχομαι· ἂν πάλιν
28 *σχῆτε, εἰσελεύσομαι. μέχρι τίνος; μέχρις ἂν οὗ ὁ*
λόγος αἱρῇ συνεῖναί με τῷ σωματίῳ· ὅταν δὲ μὴ αἱρῇ,
29 *λάβετε αὐτὸ καὶ ὑγιαίνετε. μόνον μὴ ἀλογίστως,*
μόνον μὴ μαλακῶς, μὴ ἐκ τῆς τυχούσης προφάσεως.
πάλιν γὰρ ὁ θεὸς οὐ βούλεται· χρείαν γὰρ ἔχει κόσμου
τοιούτου, τῶν ἐπὶ γῆς ἀναστρεφομένων τοιούτων. ἐὰν
δὲ σημήνῃ τὸ ἀνακλητικὸν ὡς τῷ Σωκράτει, πείθεσθαι
δεῖ τῷ σημαίνοντι ὡς στρατηγῷ.

30 *Τί οὖν; λέγειν δεῖ ταῦτα πρὸς τοὺς πολλούς; —*
31 *Ἵνα τί; οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ αὐτὸν πείθεσθαι; τοῖς γὰρ*
παιδίοις, ὅταν προσελθόντα κροτῇ καὶ λέγῃ 'σήμερον
Σατορνάλια ἀγαθά', λέγομεν 'οὐκ ἔστιν ἀγαθὰ ταῦτα';
32 *οὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐπικροτοῦμεν. καὶ σὺ τοίνυν,*
ὅταν μεταπεῖσαί τινα μὴ δύνῃ, γίγνωσκε ὅτι παιδίον
ἐστὶ καὶ ἐπικρότει αὐτῷ· ἂν δὲ μὴ τοῦτο θέλῃς, σιώπα
λοιπόν.

33 *Τούτων δεῖ μεμνῆσθαι καὶ κληθέντα εἴς τινα τοι-*
αύτην περίστασιν εἰδέναι, ὅτι ἐλήλυθεν ὁ καιρὸς τοῦ
34 *ἀποδεῖξαι εἰ πεπαιδεύμεθα. νέος γὰρ ἀπὸ σχολῆς*
ἀπιὼν εἰς περίστασιν ὅμοιός ἐστι τῷ μεμελετηκότι συλ-
λογισμοὺς ἀναλύειν. κἂν τις εὔλυτον αὐτῷ προτείνῃ,
λέγει 'μᾶλλόν μοι πεπλεγμένον κομψῶς προτείνατε,

---

16 sqq. Ench. 46, 2: *κἂν περὶ θεωρήματός τινος ἐν ἰδιώταις ἐμπίπτῃ λόγος, σιώπα τὸ πολύ.*
20 sqq. Ench. 51, 2: *κἂν - τι - - - προσάγηται, μέμνησο ὅτι νῦν ὁ ἀγὼν καὶ ἤδη πάρεστι τὰ Ὀλύμπια.*

---

3 *ἔχετε s* ‖ 18 *θέλῃι S: corr. Wolf* ‖ 22 *νέοι S.* ‖ 23 *fortasse ὅμοιος ἔστω* ‖ 24 *εὔλυτον Schw.: εὔλογον S*

ἵνα γυμνασθῶ'. καὶ οἱ ἀθληταὶ τοῖς κούφοις νεανί-
σκοις δυσαρεστοῦσιν· 'οὐ βαστάζει με', φησίν. οὗτός 35
ἐστιν εὐφυὴς νέος. οὔ· ἀλλὰ καλέσαντος τοῦ καιροῦ,
κλάειν δεῖ καὶ λέγειν 'ἤθελον ἔτι μανθάνειν'. τίνα;
εἰ ταῦτα οὐκ ἔμαθες [οὐχ] ὥστ' ἔργῳ δεῖξαι, πρὸς τί
αὐτὰ ἔμαθες; ἐγώ τινα οἶμαι τῶν καθημένων ἐνταῦθα 36
ὠδίνειν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ λέγειν· ἐμοὶ νῦν περί-
στασιν μὴ ἔρχεσθαι τοιαύτην, ὁποία τούτῳ ἐλήλυθεν;
ἐμὲ νῦν κατατριβῆναι καθήμενον ἐν γωνίᾳ δυνάμενον
στεφανωθῆναι Ὀλύμπια; πότε τις ἐμοὶ καταγγελεῖ τοι-
οῦτον ἀγῶνα; οὕτως ἔχειν ἔδει πάντας ὑμᾶς. ἀλλ' 37
ἐν μὲν τοῖς Καίσαρος μονομάχοις εἰσί τινες οἱ ἀγανα-
κτοῦντες ὅτι οὐδεὶς αὐτοὺς προάγει οὐδὲ ζευγνύει καὶ
εὔχονται τῷ θεῷ καὶ προσέρχονται τοῖς ἐπιτρόποις
δεόμενοι μονομαχῆσαι, ἐξ ὑμῶν δ' οὐδεὶς φανήσεται
τοιοῦτος; ἤθελον πλεῦσαι ἐπ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἰδεῖν, 38
τί μου ποιεῖ ὁ ἀθλητής, πῶς μελετᾷ τὴν ὑπόθεσιν.
'οὐ θέλω', φησίν, 'τοιαύτην'. ἐπὶ σοὶ γάρ ἐστι λαβεῖν 39
ἣν θέλεις ὑπόθεσιν; δέδοταί σοι σῶμα τοιοῦτον, γονεῖς
τοιοῦτοι, ἀδελφοὶ τοιοῦτοι, πατρὶς τοιαύτη, τάξις ἐν
αὐτῇ τοιαύτη· εἶτά μοι λέγεις ἐλθὼν 'ἄλλαξόν μοι
τὴν ὑπόθεσιν.' εἶτα οὐκ ἔχεις ἀφορμὰς πρὸς τὸ χρή-
σασθαι ⟨τοῖς⟩ δοθεῖσιν; σόν ἐστι προτεῖναι, ἐμὸν με- 40
λετῆσαι καλῶς. οὔ· ἀλλὰ 'μή τοιοῦτό μοι προβάλῃς
τροπικόν, ἀλλὰ τοιοῦτον· μὴ τοιαύτην ἐπενέγκῃς τὴν
ἐπιφοράν, ἀλλὰ τοιαύτην.' ἔσται χρόνος τάχα, ἐν ᾧ 41

26 sq. cf. Ench. 17 et fragm. XI.

5 *οὐχτ (ὥσ superscr.) S: οὐχ del. Meibomius ‖ ἔργωι S (γω in ras. a S_b) ‖ 23 δοθεισ͂ S: scripsi ⟨τοῖς⟩ δοθεῖσιν; δοθείσηι S_c, ⟨τῇ⟩ δοθείσῃ s ‖ 24 προβαλῆις S: corr. Wolf ‖ 26 ὑποφορὰν S_b

οἱ τραγῳδοὶ οἰήσονται ἑαυτοὺς εἶναι προσωπεῖα καὶ
ἐμβάδας καὶ τὸ σύρμα. ἄνθρωπε, ταῦτα ὕλην ἔχεις
42 *καὶ ὑπόθεσιν. φθέγξαι τι, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τρα-*
γῳδὸς εἶ ἢ γελωτοποιός· κοινὰ γὰρ ἔχουσι τὰ ἄλλα
43 *ἀμφότεροι. διὰ τοῦτο ἂν ἀφέλῃ τις αὐτοῦ καὶ τὰς*
ἐμβάδας καὶ τὸ προσωπεῖον καὶ ἐν εἰδώλῳ αὐτὸν
προσαγάγῃ, ἀπώλετο ὁ τραγῳδὸς ἢ μένει; ἂν φωνὴν
ἔχῃ, μένει.
44 *Καὶ ἐνθάδε. 'λάβε ἡγεμονίαν.' λαμβάνω καὶ λα-*
βὼν δεικνύω πῶς ἄνθρωπος ἀναστρέφεται πεπαιδευ-
45 *μένος. 'θὲς τὴν πλατύσημον καὶ ἀναλαβὼν ῥάκη πρόσ-*
ελθε ἐν προσώπῳ τοιούτῳ.' τί οὖν; οὐ δέδοταί μοι
46 *καλὴν φωνὴν εἰσενεγκεῖν; πῶς οὖν ἀναβαίνεις νῦν;*
47 *ὡς μάρτυς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκλημένος. 'ἔρχου σὺ καὶ*
μαρτύρησόν μοι· σὺ γὰρ ἄξιος εἶ προαχθῆναι μάρτυς
ὑπ' ἐμοῦ. μή τι τῶν ἐκτὸς τῆς προαιρέσεως ἀγαθόν
ἐστιν ἢ κακόν; μή τινα βλάπτω; μή τι ἐπ' ἄλλῳ τὴν
48 *ὠφέλειαν ἐποίησα τὴν ἑκάστου ἢ ἐπ' αὐτῷ;' τίνα*
μαρτυρίαν δίδως τῷ θεῷ; 'ἐν δεινοῖς εἰμι, κύριε, καὶ
δυστυχῶ, οὐδείς μου ἐπιστρέφεται, οὐδείς μοι δίδωσιν
49 *οὐδέν, πάντες ψέγουσιν, κακολογοῦσιν.' ταῦτα μέλ-*
λεις μαρτυρεῖν καὶ καταισχύνειν τὴν κλῆσιν ἣν κέ-
κληκεν, ὅτι σε ἐτίμησεν ταύτην τὴν τιμὴν καὶ ἄξιον
ἡγήσατο προσαγαγεῖν εἰς μαρτυρίαν τηλικαύτην;
50 *'Αλλ' ἀπεφήνατο ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν 'κρίνω σε*
ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον εἶναι.' τί σοι γέγονεν; 'ἐκρίθην
51 *ἀσεβὴς καὶ ἀνόσιος εἶναι'. ἄλλο οὐδέν; 'οὐδέν'. εἰ δὲ*

---

27 sqq. Ench. 42: *καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἄν τις ὑπο-λάβῃ ψεῦδος, οὐ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς.*

---

7 *προαγάγηι* S: *corr.* s ‖ 11 *πρόελθε* *Salmasius* ‖ 18 *ἐφ' αὐτῷ* S_c ‖ 24 *προαγαγεῖν* *Wolf*

περὶ συνημμένου τινὸς ἐπικεκρίκει καὶ ἐδεδώκει ἀπό-
φανσιν 'τὸ εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστι, κρίνω ψεῦδος
εἶναι,' τί ἐγεγόνει τῷ συνημμένῳ; τίς ἐνθάδε κρίνεται,
τίς κατακέκριται; τὸ συνημμένον ἢ ὁ ἐξαπατηθεὶς περὶ
αὐτοῦ; οὗτος οὖν τίς ποτε ὁ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ ἀπο- 52
φήνασθαί τι περὶ σοῦ; οἶδεν τί ἐστι τὸ εὐσεβὲς ἢ τὸ
ἀσεβές; μεμελέτηκεν αὐτό; μεμάθηκεν; ποῦ; παρὰ τίνι;
εἶτα μουσικὸς μὲν οὐκ ἐπιστρέφεται αὐτοῦ ἀποφαινο- 53
μένου περὶ τῆς νήτης ὅτι ἐστὶν ὑπάτη οὐδὲ γεωμε-
τρικός, ἂν ἐπικρίνῃ τὰς ἀπὸ κέντρου πρὸς τὸν κύκλον
προσπιπτούσας μὴ εἶναι ἴσας· ὁ δὲ ταῖς ἀληθείαις πε- 54
παιδευμένος ἀνθρώπου ἀπαιδεύτου ἐπιστραφήσεται ἐπι-
κρίνοντός τι περὶ ὁσίου καὶ ἀνοσίου καὶ ἀδίκου καὶ
δικαίου; ὢ πολλῆς ἀδικίας τῶν πεπαιδευμένων. ταῦτα
οὖν ἔμαθες ἐνταῦθα;

Οὐ θέλεις τὰ μὲν λογάρια τὰ περὶ τούτων ἄλλοις 55
ἀφεῖναι, ἀταλαιπώροις ἀνθρωπαρίοις, ἵν' ἐν γωνίᾳ
καθεζόμενοι μισθάρια λαμβάνωσιν ἢ γογγύζωσιν, ὅτι
οὐδεὶς αὐτοῖς παρέχει οὐδέν, σὺ δὲ χρῆσθαι παρελθὼν
οἷς ἔμαθες; οὐ γὰρ λογάριά ἐστι τὰ λείποντα νῦν, 56
ἀλλὰ γέμει τὰ βιβλία τῶν Στωϊκῶν λογαρίων. τί οὖν
τὸ λεῖπόν ἐστιν; ὁ χρησόμενος, ὁ ἔργῳ μαρτυρήσων
τοῖς λόγοις. τοῦτό μοι τὸ πρόσωπον ἀνάλαβε, ἵνα 57
μηκέτι παλαιοῖς ἐν τῇ σχολῇ παραδείγμασι χρώμεθα,
ἀλλὰ ἔχωμέν τι καὶ καθ' ἡμᾶς παράδειγμα. ταῦτα 58
οὖν τίνος ἐστὶ θεωρεῖν; τοῦ σχολάζοντος. ἔστι γὰρ
φιλοθέωρόν τι ζῷον ὁ ἄνθρωπος. ἀλλ' αἰσχρόν ἐστι 59
θεωρεῖν ταῦτα οὕτως ὡς οἱ δραπέται· ἀλλ' ἀπερισπά-

---

18 γογγρύζωσιν *S: corr. s* ‖ 21 ἀλλὰ γέμει *ed. Basil.:* ἀλλὰ γέ μοι *S* ‖ 27 τι *scripsi:* τὸ *S; del. Schw.*

στως καθῆσθαι καὶ ἀκούειν νῦν μὲν τραγῳδοῦ νῦν δὲ
κιθαρῳδοῦ, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι ποιοῦσιν. ἅμα μὲν ἐπέστη
καὶ ἐπῄνεσεν τὸν τραγῳδόν, ἅμα δὲ περιεβλέψατο·
εἶτα ἄν τις φθέγξηται κύριον, εὐθὺς σεσόβηνται, τα-
60 ράσσονται. αἰσχρόν ἐστιν οὕτω καὶ τοὺς φιλοσόφους
θεωρεῖν τὰ ἔργα τῆς φύσεως. τί γάρ ἐστι κύριος;
ἄνθρωπος ἀνθρώπου κύριος οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ θάνατος
61 καὶ ζωὴ καὶ ἡδονὴ καὶ πόνος. ἐπεὶ χωρὶς τούτων
ἄγαγέ μοι τὸν Καίσαρα καὶ ὄψει πῶς εὐσταθῶ. ὅταν
δὲ μετὰ τούτων ἔλθῃ βροντῶν καὶ ἀστράπτων, ἐγὼ δὲ
ταῦτα φοβῶμαι, τί ἄλλο ἢ ἐπέγνωκα τὸν κύριον ὡς ὁ
62 δραπέτης; μέχρι δ' ἂν οὗ τινα ἀνοχὴν ἀπὸ τούτων
ἔχω, ὡς δραπέτης ἐφίσταται θεάτρῳ οὕτω κἀγώ· λού-
ομαι, πίνω, ᾄδω, πάντα δὲ μετὰ φόβου καὶ ταλαιπω-
63 ρίας. ἐὰν δ' ἐμαυτὸν ἀπολύσω τῶν δεσποτῶν, τοῦτ'
ἔστιν ἐκείνων, δι' ἃ οἱ δεσπόται εἰσὶ φοβεροί, ποῖον
ἔτι πρᾶγμα ἔχω, ποῖον ἔτι κύριον;
64 Τί οὖν; κηρύσσειν δεῖ ταῦτα πρὸς πάντας; — Οὔ,
ἀλλὰ τοῖς ἰδιώταις συμπεριφέρεσθαι καὶ λέγειν 'οὗτος
ὃ αὐτῷ ἀγαθὸν οἴεται τοῦτο κἀμοὶ συμβουλεύει· συγ-
65 γιγνώσκω αὐτῷ.' καὶ γὰρ Σωκράτης συνεγίγνωσκε τῷ
ἐπὶ τῆς φυλακῆς, κλάοντι, ὅτε ἔμελλεν πίνειν τὸ φάρ-
μακον, καὶ λέγει 'ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀποδεδά-
66 κρυκε.' μή τι οὖν ἐκείνῳ λέγει ὅτι 'διὰ τοῦτο τὰς
γυναῖκας ἀπελύσαμεν'; ἀλλὰ τοῖς γνωρίμοις, τοῖς
δυναμένοις αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἐκείνῳ δὲ συμπεριφέρεται
ὡς παιδίῳ.

23 sq. Plat. Phaedo p. 116 d: καὶ ὡς νῦν γενναίως με ἀποδακρύει. — 24 sq. ib. 117 d: οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα.

5 ἐστι S: corr. s ‖ 9 ὄψηι S: ὄψει Sc ‖ 25 ⟨οὐ⟩· ἀλλὰ Upt.

λ'. Τί δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς περιστάσεσιν.

Ὅταν εἰσίῃς πρός τινα τῶν ὑπερεχόντων, μέμνησο 1
ὅτι καὶ ἄλλος ἄνωθεν βλέπει τὰ γιγνόμενα καὶ ὅτι
ἐκείνῳ σε δεῖ μᾶλλον ἀρέσκειν ἢ τούτῳ. ἐκεῖνος οὖν 2
σου πυνθάνεται 'φυγὴν καὶ φυλακὴν καὶ δεσμὰ καὶ
θάνατον καὶ ἀδοξίαν τί ἔλεγες ἐν τῇ σχολῇ;' 'ἐγὼ
ἀδιάφορα.' 'νῦν οὖν τίνα αὐτὰ λέγεις; μή τι ἐκεῖνα 3
ἠλλάγη;' 'οὔ.' 'σὺ οὖν ἠλλάγης;' 'οὔ.' 'λέγε οὖν
τίνα ἐστὶν ἀδιάφορα;' ⟨'τὰ ἀπροαίρετα.'⟩ 'λέγε καὶ
τὰ ἑξῆς.' 'ἀπροαίρετα οὐδὲν πρὸς ἐμέ.' 'λέγε 4
καὶ τὰ ἀγαθὰ τίνα ὑμῖν ἐδόκει;' 'προαίρεσις οἵα δεῖ
καὶ χρῆσις φαντασιῶν.' 'τέλος δὲ τί;' 'τὸ σοὶ
ἀκολουθεῖν.' 'ταῦτα καὶ νῦν λέγεις;' 'ταὐτὰ καὶ νῦν
λέγω.' ἄπιθι λοιπὸν ἔσω θαρρῶν καὶ μεμνημένος τού- 5
των καὶ ὄψει τί ἐστι νέος μεμελετηκὼς ἃ δεῖ ἐν ἀν-
θρώποις ἀμελετήτοις. ἐγὼ μὲν νὴ τοὺς θεοὺς φαντά-
ζομαι ὅτι πείσῃ τὸ τοιοῦτον 'τί οὕτω μεγάλα καὶ 6
πολλὰ παρασκευαζόμεθα πρὸς τὸ μηδέν; τοῦτο ἦν ἡ
ἐξουσία; τοῦτο τὰ πρόθυρα, οἱ κοιτωνῖται, οἱ ἐπὶ τῆς 7
μαχαίρας; τούτων ἕνεκα τοὺς πολλοὺς λόγους ἤκουον;
ταῦτα οὐδὲν ἦν, ἐγὼ δ' ὡς ⟨πρὸς⟩ μεγάλα παρεσκευ-
αζόμην.'

3 cf. Ench. 33, 12: *Ὅταν τινὶ μέλλῃς συμβαλεῖν μάλιστα τῶν ἐν ὑπεροχῇ δοκούντων.*

10 ⟨τὰ ἀπροαίρετα⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 14 ταῦτα] ταὐτὰ *Schw.* ‖ ταὐτά *S (super ά corr. nescio quid a S_a)* ‖ 16 ὄψῃ *S: corr. s* ‖ 22 ⟨πρὸς⟩ *add. s*

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΤΩΝ
ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
⟨ΒΙΒΛΙΟΝ⟩ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Titulum libri in fine habet S; cf. quae ad titulum primi libri adnotavi.

α'. Ὅτι οὐ μάχεται τὸ θαρρεῖν τῷ εὐλαβεῖσθαι.

Παράδοξον μὲν τυχὸν φαίνεταί τισιν τὸ ἀξιούμενον 1 ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὅμως δὲ σκεψώμεθα κατὰ δύναμιν εἰ ἀληθές ἐστι τόδε, ἵν' ⟨ᾖ⟩ ἅμα μὲν εὐλαβῶς ἅμα δὲ θαρρούντως πάντα ποιεῖν. ἐναντίον γάρ πως 2 δοκεῖ τῷ θαρραλέῳ τὸ εὐλαβές, τὰ δ' ἐναντία οὐδαμῶς

---

2 νάσσωνα *S: corr. s* ‖ 3 τισιν *s:* τινῶν *S (ut infra in textu)* ‖ 10 λόγων: *corr. e textu Upt.* ‖ 18 ⟨τοῦ⟩ *e textu ins. Schw.* ‖ 22 ⟨ᾖ⟩ *ins. Sc; an* τόδ' εἶναι ἅμα?

3 *συνυπάρχει. τὸ δὲ φαινόμενον πολλοῖς ἐν τῷ τόπῳ*
παράδοξον δοκεῖ μοι τοιούτου τινὸς ἔχεσθαι· εἰ μὲν
γὰρ πρὸς ταὐτὰ ἠξιοῦμεν χρῆσθαι τῇ τ' εὐλαβείᾳ καὶ
τῷ θάρσει, δικαίως ἂν ἡμᾶς ᾐτιῶντο ὡς τὰ ἀσύνακτα
4 *συνάγοντας. νῦν δὲ τί δεινὸν ἔχει τὸ λεγόμενον; εἰ*
γὰρ ὑγιῆ ταῦτ' ἔστι τὰ πολλάκις μὲν εἰρημένα, πολ-
λάκις δ' ἀποδεδειγμένα, ὅτι ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ
ἔστιν ἐν χρήσει φαντασιῶν καὶ τοῦ κακοῦ ὡσαύ-
τως, τὰ δ' ἀπροαίρετα οὔτε τὴν τοῦ κακοῦ δέ-
5 *χεται φύσιν οὔτε τὴν τοῦ ἀγαθοῦ, τί παράδοξον*
ἀξιοῦσιν οἱ φιλόσοφοι, εἰ λέγουσιν· ὅπου μὲν τὰ
ἀπροαίρετα, ἐκεῖ τὸ θάρσος ἔστω σοι, ὅπου δὲ
6 *τὰ προαιρετικά, ἐκεῖ ἡ εὐλάβεια; εἰ γὰρ ἐν κακῇ*
προαιρέσει τὸ κακόν, πρὸς μόνα ταῦτα χρῆσθαι ἄξιον
εὐλαβείᾳ· εἰ δὲ τὰ ἀπροαίρετα καὶ μὴ ἐφ' ἡμῖν οὐδὲν
7 *πρὸς ἡμᾶς, πρὸς ταῦτα τῷ θάρσει χρηστέον. καὶ οὕ-*
τως ἅμα μὲν εὐλαβεῖς ἅμα δὲ θαρραλέοι ἐσόμεθα καὶ
νὴ Δία διὰ τὴν εὐλάβειαν θαρραλέοι. διὰ γὰρ τὸ
εὐλαβεῖσθαι τὰ ὄντως κακὰ συμβήσεται θαρρεῖν ἡμῖν
πρὸς τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα.

8 *Λοιπὸν ἡμεῖς τὸ τῶν ἐλάφων πάσχομεν· ὅτε φο-*
βοῦνται καὶ φεύγουσιν αἱ ἔλαφοι τὰ πτερά, ποῦ τρέ-
πονται καὶ πρὸς τίνα ἀναχωροῦσιν ὡς ἀσφαλῆ; πρὸς
τὰ δίκτυα· καὶ οὕτως ἀπόλλυνται ἐναλλάξασαι τὰ φο-
9 *βερὰ καὶ τὰ θαρραλέα. οὕτω καὶ ἡμεῖς ποῦ χρώμεθα*
τῷ φόβῳ; πρὸς τὰ ἀπροαίρετα. ἐν τίσιν πάλιν θαρ-
ροῦντες ἀναστρεφόμεθα ὡς οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ; ἐν
10 *τοῖς προαιρετικοῖς. ἐξαπατηθῆναι ⟨οὖν⟩ ἢ προπεσεῖν*

---

8 ἐστι S: *corr.* s || 28 οὖν a S_c *(incertum utrum correctum an additum)*

ἢ ἀναίσχυντόν τι ποιῆσαι ἢ μετ' ἐπιθυμίας αἰσχρᾶς
ὀρεχθῆναί τινος οὐδὲν διαφέρει ἡμῖν, ἂν μόνον ἐν
τοῖς ἀπροαιρέτοις εὐστοχῶμεν. ὅπου δὲ θάνατος ἢ
φυγὴ ἢ πόνος ἢ ἀδοξία, ἐκεῖ τὸ ἀναχωρητικόν, ἐκεῖ τὸ
σεσοβημένον. τοιγαροῦν ὥσπερ εἰκὸς τοὺς περὶ τὰ 11
μέγιστα διαμαρτάνοντας τὸ μὲν φύσει θαρραλέον θρασὺ
κατασκευάζομεν, ἀπονενοημένον, ἰταμόν, ἀναίσχυντον,
τὸ δ' εὐλαβὲς φύσει καὶ αἰδῆμον δειλὸν καὶ ταπεινόν,
φόβων καὶ ταραχῶν μεστόν. ἂν γάρ τις ἐκεῖ μεταθῇ 12
τὸ εὐλαβές, ὅπου προαίρεσις καὶ ἔργα προαιρέσεως,
εὐθὺς ἅμα τῷ θέλειν εὐλαβεῖσθαι καὶ ἐπ' αὐτῷ κει-
μένην ἕξει τὴν ἔκκλισιν· ἂν δ' ὅπου τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν
ἐστι καὶ ἀπροαίρετα, πρὸς τὰ ἐπ' ἄλλοις ὄντα τὴν
ἔκκλισιν ἔχων ἀναγκαίως φοβήσεται, ἀκαταστατήσει,
ταραχθήσεται. οὐ γὰρ θάνατος ἢ πόνος φοβερόν, ἀλλὰ 13
τὸ φοβεῖσθαι πόνον ἢ θάνατον. διὰ τοῦτο ἐπαινοῦ-
μεν τὸν εἰπόντα ὅτι

οὐ κατθανεῖν γὰρ δεινόν, ἀλλ' αἰσχρῶς θανεῖν.

Ἔδει οὖν πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὸ θάρσος ἐστρά- 14
φθαι, πρὸς δὲ τὸν φόβον τοῦ θανάτου τὴν εὐλάβειαν·
νῦν δὲ τὸ ἐναντίον πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὴν φυγήν,
πρὸς δὲ τὸ περὶ αὐτοῦ δόγμα τὴν ἀνεπιστρεψίαν καὶ
τὸ ἀφειδὲς καὶ τὸ ἀδιαφορητικόν. ταῦτα δ' ὁ Σω- 15

---

15 cf. Ench. 5: *οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει* (s. 15) *ἂν ἐφαίνετο, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τοῦ θανάτου, διότι δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν.* multo propius ad Epicteti verba accedit paraphrasis Stobaeana (flor. 118, 20): *θάνατος οὐ φοβερόν - - - ἀλλὰ τὸ δόξαι τὸν θάνατον φοβερόν.*

18 Fragm. Trag. Nauck Adesp. 88 (Menandri Mon. 504).

---

3 *ἀπροαιρέτοις Meibomius: ἀπροαιρετικοῖς S* ‖ 11 *ἐφ' αὐτῷ S*$_c$ ‖ 12 *ἔκκλησιν S: corr. S*$_c$

κράτης καλῶς ποιῶν μορμολύκεια ἐκάλει. ὡς γὰρ
τοῖς παιδίοις τὰ προσωπεῖα φαίνεται δεινὰ καὶ φοβερὰ
δι' ἀπειρίαν, τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς πάσχομεν πρὸς τὰ
πράγματα δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ καὶ τὰ παιδία πρὸς
16 τὰς μορμολυκείας. τί γάρ ἐστι παιδίον; ἄγνοια. τί
ἐστι παιδίον; ἀμαθία. ἐπεὶ ὅπου οἶδεν κἀκεῖνα, οὐδὲν
17 ἡμῶν ἔλαττον ἔχει. θάνατος τί ἐστι; μορμολύκειον.
στρέψας αὐτὸ κατάμαθε· ἰδοὺ πῶς οὐ δάκνει. τὸ σω-
μάτιον δεῖ χωρισθῆναι τοῦ πνευματίου, ὡς πρότερον
ἐκεχώριστο, ἢ νῦν ἢ ὕστερον. τί οὖν ἀγανακτεῖς εἰ
18 νῦν; εἰ γὰρ μὴ νῦν, ὕστερον. διὰ τί; ἵνα ἡ περίοδος
ἀνύηται τοῦ κόσμου· χρείαν γὰρ ἔχει τῶν μὲν ἐνιστα-
μένων, τῶν δὲ μελλόντων, τῶν δ' ἠνυσμένων. πόνος
19 τί ἐστι; μορμολύκειον. στρέψον αὐτὸ καὶ κατάμαθε.
τραχέως κινεῖται τὸ σαρκίδιον, εἶτα πάλιν λείως. ἂν
σοι μὴ λυσιτελῇ, ἡ θύρα ἤνοικται· ἂν λυσιτελῇ, φέρε.
20 πρὸς πάντα γὰρ ἠνοῖχθαι δεῖ τὴν θύραν καὶ πρᾶγμα
οὐκ ἔχομεν.

21 Τίς οὖν τούτων τῶν δογμάτων καρπός; ὅνπερ δεῖ
κάλλιστόν τ' εἶναι καὶ πρεπωδέστατον τοῖς τῷ ὄντι
22 παιδευομένοις, ἀταραξία ἀφοβία ἐλευθερία. οὐ γὰρ
τοῖς πολλοῖς περὶ τούτων πιστευτέον, οἳ λέγουσι μόνοις
ἐξεῖναι παιδεύεσθαι τοῖς ἐλευθέροις, ἀλλὰ τοῖς
φιλοσόφοις μᾶλλον, οἳ λέγουσι μόνους τοὺς παι-
23 δευθέντας ἐλευθέρους εἶναι. — Πῶς τοῦτο; —
Οὕτω· νῦν ἄλλο τί ἐστιν ἐλευθερία ἢ τὸ ἐξεῖναι ὡς

---

1 cf. Plat. Phaedo p. 77e: μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύκεια. Crito p. 46c.

24 cf. Stob. ecl. II, 7, 11[i]: τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον - - ἐλεύθερον; Laert. Diog. VII, 121.

26 sq. cf. Laert. Diog. VII, 121: εἶναι τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας.

βουλόμεθα διεξάγειν; — Οὐδέν. — Λέγετε δή
μοι, ὦ ἄνθρωποι, βούλεσθε ζῆν ἁμαρτάνοντες; — Οὐ
βουλόμεθα. — Οὐδεὶς τοίνυν ἁμαρτάνων ἐλεύθερός
ἐστι. — Βούλεσθε ζῆν φοβούμενοι, βούλεσθε λυπού- 24
μενοι, βούλεσθε ταρασσόμενοι; — Οὐδαμῶς. — Οὐ-
δεὶς ἄρα οὔτε φοβούμενος οὔτε λυπούμενος οὔτε τα-
ρασσόμενος ἐλεύθερός ἐστιν, ὅστις δ' ἀπήλλακται
λυπῶν καὶ φόβων καὶ ταραχῶν, οὗτος τῇ αὐτῇ ὁδῷ
καὶ τοῦ δουλεύειν ἀπήλλακται. πῶς οὖν ἔτι ὑμῖν πι- 25
στεύσομεν, ὦ φίλτατοι νομοθέται; οὐκ ἐπιτρέπομεν
παιδεύεσθαι, εἰ μὴ τοῖς ἐλευθέροις; οἱ φιλόσοφοι γὰρ
λέγουσιν ὅτι οὐκ ἐπιτρέπομεν ἐλευθέροις εἶναι εἰ μὴ
τοῖς πεπαιδευμένοις· τοῦτό ἐστιν ὁ θεὸς οὐκ ἐπιτρέ-
πει. — Ὅταν οὖν στρέψῃ τις ἐπὶ στρατηγοῦ τὸν αὑτοῦ 26
δοῦλον, οὐδὲν ἐποίησεν; — Ἐποίησε. — Τί; —
Ἔστρεψε τὸν αὑτοῦ δοῦλον ἐπὶ στρατηγοῦ. — Ἄλλο
οὐδέν; — Ναί· καὶ εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει. —
Τί οὖν; ὁ ταῦτα παθὼν οὐ γέγονεν ἐλεύθερος; — 27
Οὐ μᾶλλον ἢ ἀτάραχος. ἐπεὶ σὺ ὁ ἄλλους στρέφειν 28
δυνάμενος οὐδένα ἔχεις κύριον; οὐκ ἀργύριον, οὐ
κοράσιον, οὐ παιδάριον, οὐ τὸν τύραννον, οὐ φίλον
τινὰ τοῦ τυράννου; τί οὖν τρέμεις ἐπί τινα τοιαύτην
ἀπιὼν περίστασιν;

Διὰ τοῦτο λέγω πολλάκις· ταῦτα μελετᾶτε καὶ 29
ταῦτα πρόχειρα ἔχετε, πρὸς τίνα δεῖ τεθαρρηκέναι καὶ
πρὸς τίνα εὐλαβῶς διακεῖσθαι ὅτι πρὸς τὰ ἀπροαίρετα
θαρρεῖν, εὐλαβεῖσθαι τὰ προαιρετικά. — Ἀλλ' οὐκ ἀν- 30
έγνων σοι; οὐδ' ἔγνως τί ποιῶ; — Ἐν τίνι; ἐν λεξειδίοις.

ἡμεῖς
9 ὑμῖν *S* ‖ 13 ἐστι ὃ *S*: *corr. Wolf* ‖ 14 (et 16) αὐτοῦ *S*: *corr. Coraes*

οἱ τραγῳδοὶ οἰήσονται ἑαυτοὺς εἶναι προσωπεῖα καὶ
ἐμβάδας καὶ τὸ σύρμα. ἄνθρωπε, ταῦτα ὕλην ἔχεις
42 καὶ ὑπόθεσιν. φθέγξαι τι, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τρα-
γῳδὸς εἶ ἢ γελωτοποιός· κοινὰ γὰρ ἔχουσι τὰ ἄλλα
43 ἀμφότεροι. διὰ τοῦτο ἂν ἀφέλῃ τις αὐτοῦ καὶ τὰς
ἐμβάδας καὶ τὸ προσωπεῖον καὶ ἐν εἰδώλῳ αὐτὸν
προσαγάγῃ, ἀπώλετο ὁ τραγῳδὸς ἢ μένει; ἂν φωνὴν
ἔχῃ, μένει.

44 Καὶ ἐνθάδε. 'λάβε ἡγεμονίαν.' λαμβάνω καὶ λα-
βὼν δεικνύω πῶς ἄνθρωπος ἀναστρέφεται πεπαιδευ-
45 μένος. 'θὲς τὴν πλατύσημον καὶ ἀναλαβὼν ῥάκη πρόσ-
ελθε ἐν προσώπῳ τοιούτῳ.' τί οὖν; οὐ δέδοταί μοι
46 καλὴν φωνὴν εἰσενεγκεῖν; πῶς οὖν ἀναβαίνεις νῦν;
47 ὡς μάρτυς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκλημένος. 'ἔρχου σὺ καὶ
μαρτύρησόν μοι· σὺ γὰρ ἄξιος εἶ προαχθῆναι μάρτυς
ὑπ' ἐμοῦ. μή τι τῶν ἐκτὸς τῆς προαιρέσεως ἀγαθόν
ἐστιν ἢ κακόν; μή τινα βλάπτω; μή τι ἐπ' ἄλλῳ τὴν
48 ὠφέλειαν ἐποίησα τὴν ἑκάστου ἢ ἐπ' αὐτῷ;' τίνα
μαρτυρίαν δίδως τῷ θεῷ; 'ἐν δεινοῖς εἰμι, κύριε, καὶ
δυστυχῶ, οὐδείς μου ἐπιστρέφεται, οὐδείς μοι δίδωσιν
49 οὐδέν, πάντες ψέγουσιν, κακολογοῦσιν.' ταῦτα μέλ-
λεις μαρτυρεῖν καὶ καταισχύνειν τὴν κλῆσιν ἣν κέ-
κληκεν, ὅτι σε ἐτίμησεν ταύτην τὴν τιμὴν καὶ ἄξιον
ἡγήσατο προσαγαγεῖν εἰς μαρτυρίαν τηλικαύτην;

50 Ἀλλ' ἀπεφήνατο ὁ ἔχων τὴν ἐξουσίαν 'κρίνω σε
ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον εἶναι.' τί σοι γέγονεν; 'ἐκρίθην
51 ἀσεβὴς καὶ ἀνόσιος εἶναι'. ἄλλο οὐδέν; 'οὐδέν'. εἰ δὲ

---

27 sqq. Ench. 42: καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἄν τις ὑπολάβῃ ψεῦδος, οὐ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς.

---

7 προαγάγηι *S*: *corr. s* ‖ 11 πρόελθε *Salmasius* ‖ 18 ἐφ' αὐτῷ *Sc* ‖ 24 προαγαγεῖν *Wolf*

περὶ συνημμένου τινὸς ἐπικεκρίκει καὶ ἐδεδώκει ἀπό-
φανσιν 'τὸ εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστι, κρίνω ψεῦδος
εἶναι,' τί ἐγεγόνει τῷ συνημμένῳ; τίς ἐνθάδε κρίνεται,
τίς κατακέκριται; τὸ συνημμένον ἢ ὁ ἐξαπατηθεὶς περὶ
αὐτοῦ; οὗτος οὖν τίς ποτε ὁ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ ἀπο- 52
φήνασθαί τι περὶ σοῦ; οἶδεν τί ἐστι τὸ εὐσεβὲς ἢ τὸ
ἀσεβές; μεμελέτηκεν αὐτό; μεμάθηκεν; ποῦ; παρὰ τίνι;
εἶτα μουσικὸς μὲν οὐκ ἐπιστρέφεται αὐτοῦ ἀποφαινο- 53
μένου περὶ τῆς νήτης ὅτι ἐστὶν ὑπάτη οὐδὲ γεωμε-
τρικός, ἂν ἐπικρίνῃ τὰς ἀπὸ κέντρου πρὸς τὸν κύκλον
προσπιπτούσας μὴ εἶναι ἴσας· ὁ δὲ ταῖς ἀληθείαις πε- 54
παιδευμένος ἀνθρώπου ἀπαιδεύτου ἐπιστραφήσεται ἐπι-
κρίνοντός τι περὶ ὁσίου καὶ ἀνοσίου καὶ ἀδίκου καὶ
δικαίου; ὢ πολλῆς ἀδικίας τῶν πεπαιδευμένων. ταῦτα
οὖν ἔμαθες ἐνταῦθα;

Οὐ θέλεις τὰ μὲν λογάρια τὰ περὶ τούτων ἄλλοις 55
ἀφεῖναι, ἀταλαιπώροις ἀνθρωπαρίοις, ἵν' ἐν γωνίᾳ
καθεζόμενοι μισθάρια λαμβάνωσιν ἢ γογγύζωσιν, ὅτι
οὐδεὶς αὐτοῖς παρέχει οὐδέν, σὺ δὲ χρῆσθαι παρελθὼν
οἷς ἔμαθες; οὐ γὰρ λογάριά ἐστι τὰ λείποντα νῦν, 56
ἀλλὰ γέμει τὰ βιβλία τῶν Στωϊκῶν λογαρίων. τί οὖν
τὸ λεῖπόν ἐστιν; ὁ χρησόμενος, ὁ ἔργῳ μαρτυρήσων
τοῖς λόγοις. τοῦτό μοι τὸ πρόσωπον ἀνάλαβε, ἵνα 57
μηκέτι παλαιοῖς ἐν τῇ σχολῇ παραδείγμασι χρώμεθα,
ἀλλὰ ἔχωμέν τι καὶ καθ' ἡμᾶς παράδειγμα. ταῦτα 58
οὖν τίνος ἐστὶ θεωρεῖν; τοῦ σχολάζοντος. ἔστι γὰρ
φιλοθέωρόν τι ζῷον ὁ ἄνθρωπος. ἀλλ' αἰσχρόν ἐστι 59
θεωρεῖν ταῦτα οὕτως ὡς οἱ δραπέται· ἀλλ' ἀπερισπά-

---

18 γογγρύζωσιν *S*: *corr. s* ‖ 21 ἀλλὰ γέμει *ed. Basil.*: ἀλλὰ γέ μοι *S* ‖ 27 τι *scripsi*: τὸ *S*; *del. Schw.*

στως καθῆσθαι καὶ ἀκούειν νῦν μὲν τραγῳδοῦ νῦν δὲ
κιθαρῳδοῦ, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι ποιοῦσιν. ἅμα μὲν ἐπέστη
καὶ ἐπῄνεσεν τὸν τραγῳδόν, ἅμα δὲ περιεβλέψατο·
εἶτα ἄν τις φθέγξηται κύριον, εὐθὺς σεσόβηνται, τα-
60 *ράσσονται. αἰσχρόν ἐστιν οὕτω καὶ τοὺς φιλοσόφους*
θεωρεῖν τὰ ἔργα τῆς φύσεως. τί γάρ ἐστι κύριος;
ἄνθρωπος ἀνθρώπου κύριος οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ θάνατος
61 *καὶ ζωὴ καὶ ἡδονὴ καὶ πόνος. ἐπεὶ χωρὶς τούτων*
ἄγαγέ μοι τὸν Καίσαρα καὶ ὄψει πῶς εὐσταθῶ. ὅταν
δὲ μετὰ τούτων ἔλθῃ βροντῶν καὶ ἀστράπτων, ἐγὼ δὲ
ταῦτα φοβῶμαι, τί ἄλλο ἢ ἐπέγνωκα τὸν κύριον ὡς ὁ
62 *δραπέτης; μέχρι δ' ἂν οὗ τινα ἀνοχὴν ἀπὸ τούτων*
ἔχω, ὡς δραπέτης ἐφίσταται θεάτρῳ οὕτω κἀγώ· λού-
ομαι, πίνω, ᾄδω, πάντα δὲ μετὰ φόβου καὶ ταλαιπω-
63 *ρίας. ἐὰν δ' ἐμαυτὸν ἀπολύσω τῶν δεσποτῶν, τοῦτ'*
ἔστιν ἐκείνων, δι' ἃ οἱ δεσπόται εἰσὶ φοβεροί, ποῖον
ἔτι πρᾶγμα ἔχω, ποῖον ἔτι κύριον;

64 *Τί οὖν; κηρύσσειν δεῖ ταῦτα πρὸς πάντας; — Οὔ,*
ἀλλὰ τοῖς ἰδιώταις συμπεριφέρεσθαι καὶ λέγειν 'οὗτος
ὃ αὑτῷ ἀγαθὸν οἴεται τοῦτο κἀμοὶ συμβουλεύει· συγ-
65 *γιγνώσκω αὐτῷ.' καὶ γὰρ Σωκράτης συνεγίγνωσκε τῷ*
ἐπὶ τῆς φυλακῆς, κλάοντι, ὅτε ἔμελλεν πίνειν τὸ φάρ-
μακον, καὶ λέγει 'ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀποδεδά-
66 *κρυκε.' μή τι οὖν ἐκείνῳ λέγει ὅτι 'διὰ τοῦτο τὰς*
γυναῖκας ἀπελύσαμεν'; ἀλλὰ τοῖς γνωρίμοις, τοῖς
δυναμένοις αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἐκείνῳ δὲ συμπεριφέρεται
ὡς παιδίῳ.

23 sq. Plat. Phaedo p. 116 d: *καὶ ὡς νῦν γενναίως με ἀποδακρύει.* — 24 sq. ib. 117 d: *οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα.*

5 *ἐστι S: corr. s* ‖ 9 *ὄψηι S: ὄψει S*c ‖ 25 ⟨*οὐ*⟩· *ἀλλὰ Upt.*

λ'. *Τί δεῖ πρόχειρον ἔχειν ἐν ταῖς περιστάσεσιν.*

Ὅταν εἰσίῃς πρός τινα τῶν ὑπερεχόντων, μέμνησο 1
ὅτι καὶ ἄλλος ἄνωθεν βλέπει τὰ γιγνόμενα καὶ ὅτι
ἐκείνῳ σε δεῖ μᾶλλον ἀρέσκειν ἢ τούτῳ. ἐκεῖνος οὖν 2
σου πυνθάνεται 'φυγὴν καὶ φυλακὴν καὶ δεσμὰ καὶ
θάνατον καὶ ἀδοξίαν τί ἔλεγες ἐν τῇ σχολῇ;' 'ἐγὼ
ἀδιάφορα.' 'νῦν οὖν τίνα αὐτὰ λέγεις; μή τι ἐκεῖνα 3
ἠλλάγη;' 'οὔ.' 'σὺ οὖν ἠλλάγης;' 'οὔ.' 'λέγε οὖν
τίνα ἐστὶν ἀδιάφορα;' ⟨'τὰ ἀπροαίρετα.'⟩ 'λέγε καὶ
τὰ ἑξῆς.' 'ἀπροαίρετα οὐδὲν πρὸς ἐμέ.' 'λέγε 4
καὶ τὰ ἀγαθὰ τίνα ὑμῖν ἐδόκει;' 'προαίρεσις οἵα δεῖ
καὶ χρῆσις φαντασιῶν.' 'τέλος δὲ τί;' 'τὸ σοὶ
ἀκολουθεῖν.' 'ταῦτα καὶ νῦν λέγεις;' 'ταὐτὰ καὶ νῦν
λέγω.' ἄπιθι λοιπὸν ἔσω θαρρῶν καὶ μεμνημένος τού- 5
των καὶ ὄψει τί ἐστι νέος μεμελετηκὼς ἃ δεῖ ἐν ἀν-
θρώποις ἀμελετήτοις. ἐγὼ μὲν νὴ τοὺς θεοὺς φαντά-
ζομαι ὅτι πείσῃ τὸ τοιοῦτον 'τί οὕτω μεγάλα καὶ 6
πολλὰ παρασκευαζόμεθα πρὸς τὸ μηδέν; τοῦτο ἦν ἡ
ἐξουσία; τοῦτο τὰ πρόθυρα, οἱ κοιτωνῖται, οἱ ἐπὶ τῆς 7
μαχαίρας; τούτων ἕνεκα τοὺς πολλοὺς λόγους ἤκουον;
ταῦτα οὐδὲν ἦν, ἐγὼ δ' ὡς ⟨πρὸς⟩ μεγάλα παρεσκευ-
αζόμην.'

---

3 cf. Ench. 33, 12: *Ὅταν τινὶ μέλλῃς συμβαλεῖν μάλιστα τῶν ἐν ὑπεροχῇ δοκούντων.*

---

10 ⟨*τὰ ἀπροαίρετα*⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 14 *ταῦτα*] *ταὐτὰ Schw.* ‖ *ταύτά S* (*super ά corr. nescio quid a Sa*) ‖ 16 *ὄψῃ S: corr. s* ‖ 22 ⟨*πρὸς*⟩ *add. s*

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΤΩΝ

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ

⟨ΒΙΒΛΙΟΝ⟩ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Titulum libri in fine habet S; cf. quae ad titulum primi libri adnotavi.

ιγ΄. *Περὶ τοῦ ἀγωνιᾶν.*

ιδ΄. *Πρὸς Νάσωνα.*

ιε΄. *Πρὸς τοὺς σκληρῶς τισιν ὧν ἔκριναν ἐμμένοντας.*

ις΄. *Ὅτι οὐ μελετῶμεν χρῆσθαι τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν δόγμασιν.*

ιζ΄. *Πῶς ἐφαρμοστέον τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους.*

ιη΄. *Πῶς ἀγωνιστέον πρὸς τὰς φαντασίας.*

ιθ΄. *Πρὸς τοὺς μέχρι λόγου μόνον ἀναλαμβάνοντας τὰ τῶν φιλοσόφων.*

κ΄. *Πρὸς Ἐπικουρείους καὶ Ἀκαδημαϊκούς.*

κα΄. *Περὶ ἀνομολογίας.*

κβ΄. *Περὶ φιλίας.*

κγ΄. *Περὶ τῆς τοῦ λέγειν δυνάμεως.*

κδ΄. *Πρὸς τινα τῶν οὐκ ἠξιωμένων ὑπ᾽ αὐτοῦ.*

κε΄. *Πῶς ἀναγκαῖα τὰ λογικά.*

κς΄. *Τί τὸ ἴδιον ⟨τοῦ⟩ ἁμαρτήματος.*

α΄. *Ὅτι οὐ μάχεται τὸ θαρρεῖν τῷ εὐλαβεῖσθαι.*

Παράδοξον μὲν τυχὸν φαίνεταί τισιν τὸ ἀξιούμενον 1
ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὅμως δὲ σκεψώμεθα κατὰ δύναμιν
εἰ ἀληθές ἐστι τόδε, ἵν᾽ ⟨ᾖ⟩ ἅμα μὲν εὐλαβῶς ἅμα
δὲ θαρρούντως πάντα ποιεῖν. ἐναντίον γάρ πως 2
δοκεῖ τῷ θαρραλέῳ τὸ εὐλαβές, τὰ δ᾽ ἐναντία οὐδαμῶς

---

2 *νάσσωνα* S: *corr.* s ‖ 3 *τισιν* s: *τινῶν* S *(ut infra in textu)* ‖ 10 *λόγων*: *corr. e textu* Upt. ‖ 18 ⟨*τοῦ*⟩ *e textu ins.* Schw. ‖ 22 ⟨*ᾖ*⟩ *ins.* S_c; *an τόδ᾽ εἶναι ἅμα?*

3 *συνυπάρχει. τὸ δὲ φαινόμενον πολλοῖς ἐν τῷ τόπῳ
παράδοξον δοκεῖ μοι τοιούτου τινὸς ἔχεσθαι· εἰ μὲν
γὰρ πρὸς ταὐτὰ ἠξιοῦμεν χρῆσθαι τῇ τ' εὐλαβείᾳ καὶ
τῷ θάρσει, δικαίως ἂν ἡμᾶς ᾐτιῶντο ὡς τὰ ἀσύνακτα*
4 *συνάγοντας. νῦν δὲ τί δεινὸν ἔχει τὸ λεγόμενον; εἰ
γὰρ ὑγιῆ ταῦτ' ἔστι τὰ πολλάκις μὲν εἰρημένα, πολ-
λάκις δ' ἀποδεδειγμένα, ὅτι ἡ* ο ὐ σ ί α *τοῦ ἀγαθοῦ*
ἔ σ τ ι ν *ἐν χρήσει φαντασιῶν καὶ τοῦ κακοῦ ὡσαύ-
τως, τὰ δ' ἀπροαίρετα οὔτε τὴν τοῦ κακοῦ δέ-*
5 *χεται φύσιν οὔτε τὴν τοῦ ἀγαθοῦ, τί παράδοξον
ἀξιοῦσιν οἱ φιλόσοφοι, εἰ λέγουσιν· ὅπου μὲν τὰ
ἀπροαίρετα, ἐκεῖ τὸ θάρσος ἔστω σοι, ὅπου δὲ*
6 *τὰ προαιρετικά, ἐκεῖ ἡ εὐλάβεια; εἰ γὰρ ἐν κακῇ
προαιρέσει τὸ κακόν, πρὸς μόνα ταῦτα χρῆσθαι ἄξιον
εὐλαβείᾳ· εἰ δὲ τὰ ἀπροαίρετα καὶ μὴ ἐφ' ἡμῖν οὐδὲν*
7 *πρὸς ἡμᾶς, πρὸς ταῦτα τῷ θάρσει χρηστέον. καὶ οὕ-
τως ἅμα μὲν εὐλαβεῖς ἅμα δὲ θαρραλέοι ἐσόμεθα καὶ
νὴ Δία διὰ τὴν εὐλάβειαν θαρραλέοι. διὰ γὰρ τὸ
εὐλαβεῖσθαι τὰ ὄντως κακὰ συμβήσεται θαρρεῖν ἡμῖν
πρὸς τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα.*

8 *Λοιπὸν ἡμεῖς τὸ τῶν ἐλάφων πάσχομεν· ὅτε φο-
βοῦνται καὶ φεύγουσιν αἱ ἔλαφοι τὰ πτερά, ποῦ τρέ-
πονται καὶ πρὸς τίνα ἀναχωροῦσιν ὡς ἀσφαλῆ; πρὸς
τὰ δίκτυα· καὶ οὕτως ἀπόλλυνται ἐναλλάξασαι τὰ φο-*
9 *βερὰ καὶ τὰ θαρραλέα. οὕτω καὶ ἡμεῖς ποῦ χρώμεθα
τῷ φόβῳ; πρὸς τὰ ἀπροαίρετα. ἐν τίσιν πάλιν θαρ-
ροῦντες ἀναστρεφόμεθα ὡς οὐδενὸς ὄντος δεινοῦ; ἐν*
10 *τοῖς προαιρετικοῖς. ἐξαπατηθῆναι ⟨οὖν⟩ ἢ προπεσεῖν*

---

8 *ἐστι S: corr. s* ‖ 28 *οὖν a S*

ἢ ἀναίσχυντόν τι ποιῆσαι ἢ μετ' ἐπιθυμίας αἰσχρᾶς
ὀρεχθῆναί τινος οὐδὲν διαφέρει ἡμῖν, ἂν μόνον ἐν
τοῖς ἀπροαιρέτοις εὐστοχῶμεν. ὅπου δὲ θάνατος ἢ
φυγὴ ἢ πόνος ἢ ἀδοξία, ἐκεῖ τὸ ἀναχωρητικόν, ἐκεῖ τὸ
σεσοβημένον. τοιγαροῦν ὥσπερ εἰκὸς τοὺς περὶ τὰ 11
μέγιστα διαμαρτάνοντας τὸ μὲν φύσει θαρραλέον θρασὺ
κατασκευάζομεν, ἀπονενοημένον, ἰταμόν, ἀναίσχυντον,
τὸ δ' εὐλαβὲς φύσει καὶ αἰδῆμον δειλὸν καὶ ταπεινόν,
φόβων καὶ ταραχῶν μεστόν. ἂν γάρ τις ἐκεῖ μεταθῇ 12
τὸ εὐλαβές, ὅπου προαίρεσις καὶ ἔργα προαιρέσεως,
εὐθὺς ἅμα τῷ θέλειν εὐλαβεῖσθαι καὶ ἐπ' αὐτῷ κειμένην ἕξει τὴν ἔκκλισιν· ἂν δ' ὅπου τὰ μὴ ἐφ' ἡμῖν
ἐστι καὶ ἀπροαίρετα, πρὸς τὰ ἐπ' ἄλλοις ὄντα τὴν
ἔκκλισιν ἔχων ἀναγκαίως φοβήσεται, ἀκαταστατήσει,
ταραχθήσεται. οὐ γὰρ θάνατος ἢ πόνος φοβερόν, ἀλλὰ 13
τὸ φοβεῖσθαι πόνον ἢ θάνατον. διὰ τοῦτο ἐπαινοῦμεν τὸν εἰπόντα ὅτι

οὐ κατθανεῖν γὰρ δεινόν, ἀλλ' αἰσχρῶς θανεῖν.

Ἔδει οὖν πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὸ θάρσος ἐστρά- 14
φθαι, πρὸς δὲ τὸν φόβον τοῦ θανάτου τὴν εὐλάβειαν·
νῦν δὲ τὸ ἐναντίον πρὸς μὲν τὸν θάνατον τὴν φυγήν,
πρὸς δὲ τὸ περὶ αὐτοῦ δόγμα τὴν ἀνεπιστρεψίαν καὶ
τὸ ἀφειδὲς καὶ τὸ ἀδιαφορητικόν. ταῦτα δ' ὁ Σω- 15

---

15 cf. Ench. 5: οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινόν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει (s. 15) ἂν ἐφαίνετο, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τοῦ θανάτου, διότι δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. multo propius ad Epicteti verba accedit paraphrasis Stobaeana (flor. 118, 20): θάνατος οὐ φοβερόν - - - ἀλλὰ τὸ δόξαι τὸν θάνατον φοβερόν.
18 Fragm. Trag. Nauck Adesp. 88 (Menandri Mon. 504).

---

3 ἀπροαιρέτοις *Meibomius*: ἀπροαιρετικοῖς *S* ‖ 11 ἐφ' αὐτῷ *S*c ‖ 12 ἔκκλησιν *S*: *corr.* *S*c

κράτης καλῶς ποιῶν μορμολύκεια ἐκάλει. ὡς γὰρ
τοῖς παιδίοις τὰ προσωπεῖα φαίνεται δεινὰ καὶ φοβερὰ
δι' ἀπειρίαν, τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς πάσχομεν πρὸς τὰ
πράγματα δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὥσπερ καὶ τὰ παιδία πρὸς
16 τὰς μορμολυκείας. τί γάρ ἐστι παιδίον; ἄγνοια. τί
ἐστι παιδίον; ἀμαθία. ἐπεὶ ὅπου οἶδεν κἀκεῖνα, οὐδὲν
17 ἡμῶν ἔλαττον ἔχει. θάνατος τί ἐστι; μορμολύκειον.
στρέψας αὐτὸ κατάμαθε· ἰδοὺ πῶς οὐ δάκνει. τὸ σω-
μάτιον δεῖ χωρισθῆναι τοῦ πνευματίου, ὡς πρότερον
ἐκεχώριστο, ἢ νῦν ἢ ὕστερον. τί οὖν ἀγανακτεῖς εἰ
18 νῦν; εἰ γὰρ μὴ νῦν, ὕστερον. διὰ τί; ἵνα ἡ περίοδος
ἀνύηται τοῦ κόσμου· χρείαν γὰρ ἔχει τῶν μὲν ἐνιστα-
μένων, τῶν δὲ μελλόντων, τῶν δ' ἠνυσμένων. πόνος
19 τί ἐστι; μορμολύκειον. στρέψον αὐτὸ καὶ κατάμαθε.
τραχέως κινεῖται τὸ σαρκίδιον, εἶτα πάλιν λείως. ἄν
σοι μὴ λυσιτελῇ, ἡ θύρα ἤνοικται· ἂν λυσιτελῇ, φέρε.
20 πρὸς πάντα γὰρ ἠνοῖχθαι δεῖ τὴν θύραν καὶ πρᾶγμα
οὐκ ἔχομεν.

21 Τίς οὖν τούτων τῶν δογμάτων καρπός; ὅνπερ δεῖ
κάλλιστόν τ' εἶναι καὶ πρεπωδέστατον τοῖς τῷ ὄντι
22 παιδευομένοις, ἀταραξία ἀφοβία ἐλευθερία. οὐ γὰρ
τοῖς πολλοῖς περὶ τούτων πιστευτέον, οἳ λέγουσι μόνοις
ἐξεῖναι παιδεύεσθαι τοῖς ἐλευθέροις, ἀλλὰ τοῖς
φιλοσόφοις μᾶλλον, οἳ λέγουσι μόνους τοὺς παι-
23 δευθέντας ἐλευθέρους εἶναι. — Πῶς τοῦτο; —
Οὕτω· νῦν ἄλλο τί ἐστιν ἐλευθερία ἢ τὸ ἐξεῖναι ὡς

---

1 cf. Plat. Phaedo p. 77e: *μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύκεια.* Crito p. 46c.

24 cf. Stob. ecl. II, 7, 11[1]: *τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον -- ἐλεύθερον;* Laert. Diog. VII, 121.

26 sq. cf. Laert. Diog. VII, 121: *εἶναι τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας.*

βουλόμεθα διεξάγειν; — Οὐδέν. — Λέγετε δή
μοι, ὦ ἄνθρωποι, βούλεσθε ζῆν ἁμαρτάνοντες; — Οὐ
βουλόμεθα. — Οὐδεὶς τοίνυν ἁμαρτάνων ἐλεύθερός
ἐστι. — Βούλεσθε ζῆν φοβούμενοι, βούλεσθε λυπού- 24
μενοι, βούλεσθε ταρασσόμενοι; — Οὐδαμῶς. — Οὐ-
δεὶς ἄρα οὔτε φοβούμενος οὔτε λυπούμενος οὔτε τα-
ρασσόμενος ἐλεύθερός ἐστιν, ὅστις δ' ἀπήλλακται
λυπῶν καὶ φόβων καὶ ταραχῶν, οὗτος τῇ αὐτῇ ὁδῷ
καὶ τοῦ δουλεύειν ἀπήλλακται. πῶς οὖν ἔτι ὑμῖν πι- 25
στεύσομεν, ὦ φίλτατοι νομοθέται; οὐκ ἐπιτρέπομεν
παιδεύεσθαι, εἰ μὴ τοῖς ἐλευθέροις; οἱ φιλόσοφοι γὰρ
λέγουσιν ὅτι οὐκ ἐπιτρέπομεν ἐλευθέροις εἶναι εἰ μὴ
τοῖς πεπαιδευμένοις· τοῦτό ἐστιν ὁ θεὸς οὐκ ἐπιτρέ-
πει. — Ὅταν οὖν στρέψῃ τις ἐπὶ στρατηγοῦ τὸν αὑτοῦ 26
δοῦλον, οὐδὲν ἐποίησεν; — Ἐποίησε. — Τί; —
Ἔστρεψε τὸν αὑτοῦ δοῦλον ἐπὶ στρατηγοῦ. — Ἄλλο
οὐδέν; — Ναί· καὶ εἰκοστὴν αὐτοῦ δοῦναι ὀφείλει. —
Τί οὖν; ὁ ταῦτα παθὼν οὐ γέγονεν ἐλεύθερος; — 27
Οὐ μᾶλλον ἢ ἀτάραχος. ἐπεὶ σὺ ὁ ἄλλους στρέφειν 28
δυνάμενος οὐδένα ἔχεις κύριον; οὐκ ἀργύριον, οὐ
κοράσιον, οὐ παιδάριον, οὐ τὸν τύραννον, οὐ φίλον
τινὰ τοῦ τυράννου; τί οὖν τρέμεις ἐπί τινα τοιαύτην
ἀπιὼν περίστασιν;

Διὰ τοῦτο λέγω πολλάκις· ταῦτα μελετᾶτε καὶ 29
ταῦτα πρόχειρα ἔχετε, πρὸς τίνα δεῖ τεθαρρηκέναι καὶ
πρὸς τίνα εὐλαβῶς διακεῖσθαι ὅτι πρὸς τὰ ἀπροαίρετα
θαρρεῖν, εὐλαβεῖσθαι τὰ προαιρετικά. — Ἀλλ' οὐκ ἀν- 30
έγνων σοι; οὐδ' ἔγνως τί ποιῶ; — Ἐν τίνι; ἐν λεξειδίοις.

ἡμεῖς
9 ὑμῖν S ‖ 13 ἐστι ὃ S: corr. Wolf ‖ 14 (et 16) αὐτοῦ S: corr. Coraes

31 ἔχε σου τὰ λεξείδια· δεῖξον πῶς ἔχεις πρὸς ὄρεξιν
καὶ ἔκκλισιν, εἰ μὴ ἀποτυγχάνεις ὧν θέλεις, εἰ μὴ
περιπίπτεις οἷς οὐ θέλεις. ἐκεῖνα δὲ τὰ περιόδια, ἂν
νοῦν ἔχῃς, ἄρας πού ποτε ἀπαλείψεις. — Τί οὖν; Σω-
32 κράτης οὐκ ἔγραφεν; — Καὶ τίς τοσαῦτα; ἀλλὰ πῶς;
ἐπεὶ μὴ ἐδύνατο ἔχειν ἀεὶ τὸν ἐλέγχοντα αὐτοῦ τὰ
δόγματα ἢ ἐλεγχθησόμενον ἐν τῷ μέρει, αὐτὸς ἑαυτὸν
ἤλεγχε καὶ ἐξήταζεν καὶ ἀεὶ μίαν γέ τινα πρόληψιν
33 ἐγύμναζε χρηστικῶς. ταῦτα γράφει φιλόσοφος· λε-
ξείδια δὲ καὶ † ἡ ὁδός, ἣν λέγω, ἄλλοις ἀφίησι, τοῖς
ἀναισθήτοις ἢ τοῖς μακαρίοις, τοῖς σχολὴν ἄγουσιν
ὑπὸ ἀταραξίας ἢ τοῖς μηδὲν τῶν ἑξῆς ὑπολογιζομένοις
διὰ μωρίαν.
34 Καὶ νῦν καιροῦ καλοῦντος ἐκεῖνα δείξεις ἀπελθὼν
καὶ ἀναγνώσῃ καὶ ἐμπερπερεύσῃ 'ἰδοὺ πῶς διαλόγους
35 συντίθημι'; μή, ἄνθρωπε, ἀλλ' ἐκεῖνα μᾶλλον 'ἰδοὺ
πῶς ὀρεγόμενος οὐκ ἀποτυγχάνω. ἰδοὺ πῶς ἐκκλίνων
οὐ περιπίπτω. φέρε θάνατον, καὶ γνώσῃ· φέρε πό-
νους, φέρε δεσμωτήριον, φέρε ἀδοξίαν, φέρε κατα-
36 δίκην.' αὕτη ἐπίδειξις νέου ἐκ σχολῆς ἐληλυθότος.
τἆλλα δ' ἄλλοις ἄφες, μηδὲ φωνήν τις ἀκούσῃ σου περὶ
αὐτῶν ποτε μηδ', ἂν ἐπαινέσῃ τις ἐπ' αὐτοῖς, ἀνέχου,
37 δόξον δὲ μηδεὶς εἶναι καὶ εἰδέναι μηδέν. μόνον τοῦτο

---

21 sqq. cf. Ench. 13: *Εἰ προκόψαι θέλεις ὑπόμεινον ἕνεκα τῶν ἐκτὸς ἀνόητος δόξας καὶ ἠλίθιος. μηδὲν βούλου δοκεῖν ἐπίστασθαι· κἂν δόξῃς τις εἶναί τισιν, ἀπίστει σεαυτῷ.* — Ench. 48, 2: *σημεῖα προκόπτοντος· - - - οὐδὲν περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὡς ὄντος τινὸς ἢ εἰδότος τι· - - κἂν τις αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγελᾷ τοῦ ἐπαινοῦντος αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ.*

---

5 *ἔγραφεν sanum esse negat Olearius* ‖ 10 *ἡ ὁδὸς ἣν λέγ** S (λέγω S_c) mendose; περιόδια latere suspicatus est Schw.* ‖ 14 *ἐπελθὼν S_c*

εἰδὼς φαίνου, πῶς μήτ' ἀποτύχῃς ποτὲ μήτε περι-
πέσῃς. ἄλλοι μελετάτωσαν δίκας, ἄλλοι προβλήματα, 38
ἄλλοι συλλογισμούς· σὺ ἀποθνήσκειν, σὺ δεδέσθαι, σὺ
στρεβλοῦσθαι, σὺ ἐξορίζεσθαι. πάντα ταῦτα θαρρούν- 39
τως, πεποιθότως τῷ κεκληκότι σε ἐπ' αὐτά, τῷ ἄξιον
τῆς χώρας ταύτης κεκρικότι, ἐν ᾗ καταταχθεὶς ἐπι-
δείξεις τίνα δύναται λογικὸν ἡγεμονικὸν πρὸς τὰς
ἀπροαιρέτους δυνάμεις ἀντιταξάμενον. καὶ οὕτω τὸ 40
παράδοξον ἐκεῖνο οὐκέτι οὔτ' ἀδύνατον φανεῖται οὔτε
παράδοξον, ὅτι ἅμα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ἅμα δὲ θαρ-
ρεῖν, πρὸς μὲν τὰ ἀπροαίρετα θαρρεῖν, ἐν δὲ τοῖς προ-
αιρετικοῖς εὐλαβεῖσθαι.

β'. Περὶ ἀταραξίας.

Ὅρα σὺ ὁ ἀπιὼν ἐπὶ τὴν δίκην, τί θέλεις τηρῆσαι 1
καὶ ποῦ θέλεις ἀνύσαι. εἰ γὰρ προαίρεσιν θέλεις τη- 2
ρῆσαι κατὰ φύσιν ἔχουσαν, πᾶσά σοι ἀσφάλεια, πᾶσά
σοι εὐμάρεια, πρᾶγμα οὐκ ἔχεις. τὰ γὰρ ἐπὶ σοὶ 3
αὐτεξούσια καὶ φύσει ἐλεύθερα θέλων τηρῆσαι καὶ
τούτοις ἀρκούμενος τίνος ἔτι ἐπιστρέφῃ; τίς γὰρ αὐ-
τῶν κύριος, τίς αὐτὰ δύναται ἀφελέσθαι; εἰ θέλεις 4

15 sqq. cf. Ench. 4: καὶ οὕτως ἀσφαλέστερον ἅψῃ τοῦ ἔργου, ἐὰν ἐπιλέγῃς εὐθὺς ὅτι (λούσασθαι) θέλω καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι (= ib. infra et Ench. 13) καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἑκάστου ἔργου.

17 sq. cf. Ench. 1, 2: καὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι φύσει ἐλεύθερα.

20 sqq. cf. Ench. 14, 2: ἐὰν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενος μὴ ἀποτυγχάνειν, τοῦτο δύνασαι.

6 καταχθεὶς *S: corr. s* ‖ ἐπιδείξεις S_c: ἐπιδειχθῇς *S (ut vid.)*

αἰδήμων εἶναι καὶ πιστός, τίς οὐκ ἐάσει σε; εἰ θέλεις
μὴ κωλύεσθαι μηδ' ἀναγκάζεσθαι, τίς σε ἀναγκάσει
ὀρέγεσθαι ὧν οὐ δοκεῖ σοι, τίς ἐκκλίνειν ἃ μὴ φαί-
5 νεταί σοι; ἀλλὰ τί; πράξει μέν σοι τινὰ ἃ δοκεῖ φο-
βερὰ εἶναι· ἵνα δὲ καὶ ἐκκλίνων αὐτὰ πάθῃς, πῶς
6 δύναται ποιῆσαι; ὅταν οὖν ἐπί σοι ᾖ τὸ ὀρέγεσθαι
7 καὶ ἐκκλίνειν, τίνος ἔτι ἐπιστρέφῃ; τοῦτό σοι προοίμιον,
τοῦτο διήγησις, τοῦτο πίστις, τοῦτο νίκη, τοῦτο ἐπί-
λογος, τοῦτο εὐδοκίμησις.

8 Διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν ὑπομιμνήσκοντα,
ἵνα παρασκευάζηται πρὸς τὴν δίκην, ἔφη 'οὐ δοκῶ
οὖν σοι ἅπαντι τῷ βίῳ πρὸς τοῦτο παρασκευ-
9 άζεσθαι;' — 'Ποίαν παρασκευήν;' — 'Τετήρηκα',
φησίν, 'τὸ ἐπ' ἐμοί.' — 'Πῶς οὖν;' — 'Οὐδὲν οὐδέ-
10 ποτ' ἄδικον οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ ἔπραξα.' εἰ
δὲ θέλεις καὶ τὰ ἐκτὸς τηρῆσαι, τὸ σωμάτιον καὶ τὸ
οὐσίδιον καὶ τὸ ἀξιωμάτιον, λέγω σοι· ἤδη αὐτόθεν
παρασκευάζου τὴν δυνατὴν παρασκευὴν πᾶσαν καὶ λοι-
πὸν σκέπτου καὶ τὴν φύσιν τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν ἀν-
11 τίδικον. εἰ γονάτων ἅψασθαι δεῖ, γονάτων ἅψαι· εἰ
12 κλαῦσαι, κλαῦσον· εἰ οἰμῶξαι, οἴμωξον. ὅταν γὰρ
ὑποθῇς τὰ σὰ τοῖς ἐκτός, δούλευε τὸ λοιπὸν καὶ μὴ

---

10 sqq. cf. Xenophontis personati Apol. Socr. c. 2 sq.: (Ἑρμογένης) ἔφη ὁρῶν αὐτὸν περὶ πάντων μᾶλλον διαλεγόμενον ἢ περὶ τῆς δίκης εἰπεῖν· Οὐκ ἐχρῆν μέντοι σκοπεῖν, ὦ Σώκρατες, καὶ ὅ τι ἀπολογήσῃ; τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀποκρίνασθαι· Οὐ γὰρ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβιωκέναι; ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐρέσθαι· Πῶς; Ὅτι οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν.
15 sq. cf. Ench. 13.
21 sq. cf. Ench. 14, 2 in fine.

---

12 παρεσκευάσθαι *Schw.*

ἀντισπῶ· καὶ ποτὲ μὲν θέλε δουλεύειν, ποτὲ δὲ μὴ 13
θέλε, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ἢ ταῦτα
ἢ ἐκεῖνα ἢ ἐλεύθερος ἢ δοῦλος ἢ πεπαιδευμένος ἢ
ἀπαίδευτος ἢ γενναῖος ἀλεκτρυὼν ἢ ἀγεννὴς ἢ ὑπό-
μενε τυπτόμενος, μέχρις ἂν ἀποθάνῃς, ἢ ἀπαγόρευσον
εὐθύς. μή σοι γένοιτο πληγὰς πολλὰς λαβεῖν καὶ
ὕστερον ἀπαγορεῦσαι. εἰ δ' αἰσχρὰ ταῦτα, αὐτόθεν 14
ἤδη δίελε 'ποῦ φύσις κακῶν καὶ ἀγαθῶν; οὗ καὶ ἀλή-
θεια. ὅπου ἀλήθεια καὶ οὗ φύσις, ἐκεῖ τὸ εὐλαβές·
ὅπου ἡ ἀλήθεια, ἐκεῖ τὸ θαρραλέον, ὅπου ἡ φύσις.'
Ἐπεὶ τί δοκεῖς, ὅτι τὰ ἐκτὸς τηρῆσαι θέλων Σω- 15
κράτης παρελθὼν ἂν ἔλεγε 'ἐμὲ δ' Ἄνυτος καὶ Μέ-
λητος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δ' οὔ';
οὕτω μωρὸς ἦν, ἵνα μὴ ἴδῃ ὅτι αὕτη ἡ ὁδὸς ἐνταῦθα 16
οὐ φέρει, ἀλλ' ἄλλῃ; τί οὖν ἐστιν, ὅτι οὐκ ἔχει λόγον
καὶ προσερεθίζει; ὡς ὁ ἐμὸς Ἡράκλειτος περὶ ἀγριδίου 17
πραγμάτιον ἔχων ἐν Ῥόδῳ καὶ ἀποδείξας τοῖς δικα-
σταῖς ὅτι δίκαια λέγει ἐλθὼν ἐπὶ τὸν ἐπίλογον ἔφη
ὅτι 'ἀλλ' οὔτε δεήσομαι ὑμῶν οὔτ' ἐπιστρέφο-
μαι τί μέλλετε κρίνειν, ὑμεῖς τε μᾶλλον οἱ
κρινόμενοί ἐστε ἢ ἐγώ.' καὶ οὕτω κατέστρεψε τὸ
πραγμάτιον. τίς χρεία; μόνον μὴ δέου, μὴ προστίθει 18
δ' ὅτι καὶ οὐ δέομαι. εἰ μή τι καιρός ἐστιν ἐπίτηδες
ἐρεθίσαι τοὺς δικαστὰς ὡς Σωκράτει. καὶ σὺ εἰ τοι- 19
οῦτον ἐπίλογον παρασκευάζῃ, τί ἀναμένεις, τί ὑπα-

---

12 cf. quae ad I, 29, 18 adnotavi.

---

8 οὗ *S*$_b$*:* οὐ *S* ‖ 9 οὗ *ed. Basil.:* οὐ *S* ‖ ποῦ ἀλήθεια; οὗ καὶ φύσις *Salmasius* ‖ *s. 14, quam graviter corruptam esse recte iudicat Schw., ad caput quod praecedit pertinere videtur; cf. 102, 7 sqq.* ‖ 12 ἔλεγε *S* ‖ 14 μορὸς *S: corr. S*$_b$ ‖ 25 ἀναβαίνεις *Coraes*

20 κούεις; εἰ γὰρ σταυρωθῆναι θέλεις, ἔκδεξαι καὶ ἥξει
ὁ σταυρός· εἰ δ' ὑπακοῦσαι λόγος αἱρεῖ καὶ πεῖσαι τό
γε παρ' αὐτόν, τὰ ἑξῆς τούτῳ ποιητέον τηροῦντι μέντοι
τὰ ἴδια.

21 Ταύτῃ καὶ γελοῖόν ἐστι τὸ λέγειν 'ὑπόθου μοι'.
τί σοι ὑποθῶμαι; ἀλλὰ 'ποίησόν μου τὴν διάνοιαν ὅ
22 τι ἂν ἀποβαίνῃ πρὸς τοῦτο ἁρμόσασθαι'. ἐπεὶ ἐκεῖνό
γε ὅμοιόν ἐστιν οἷον εἰ ἀγράμματος λέγοι 'εἰπέ μοι τί
23 γράψω, ὅταν μοι προβληθῇ τι ὄνομα'. ἂν γὰρ εἴπω
ὅτι Δίων, εἶτα παρελθὼν ἐκεῖνος αὐτῷ προβάλῃ μὴ
τὸ Δίωνος ὄνομα, ἀλλὰ τὸ Θέωνος, τί γένηται; τί
24 γράψῃ; ἀλλ' εἰ μὲν μεμελέτηκας γράφειν, ἔχεις καὶ
παρασκευάσασθαι πρὸς πάντα τὰ ὑπαγορευόμενα· εἰ
δὲ μή, τί σοι ἐγὼ νῦν ὑποθῶμαι; ἂν γὰρ ἄλλο τι ὑπα-
25 γορεύῃ τὰ πράγματα, τί ἐρεῖς ἢ τί πράξεις; τούτου
οὖν τοῦ καθολικοῦ μέμνησο καὶ ὑποθήκης οὐκ ἀπορή-
σεις. ἐὰν δὲ πρὸς τὰ ἔξω χάσκῃς, ἀνάγκη σε ἄνω καὶ
26 κάτω κυλίεσθαι πρὸς τὸ βούλημα τοῦ κυρίου. τίς δ'
ἐστὶ κύριος; ὁ τῶν ὑπὸ σοῦ τινος σπουδαζομένων ἢ
ἐκκλινομένων ἔχων ἐξουσίαν.

---

17 sqq. cf. Ench. 14, 2: μήτε θελέτω τι μήτε φευγέτω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις· εἰ δὲ μή, δουλεύειν (cf. p. 108, 20) ἀνάγκη.

18 sqq. cf. Ench. 14, 2: Κύριος ἑκάστου ἐστὶν ὁ τῶν ὑπ' ἐκείνου θελομένων ἢ μὴ θελομένων ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ περιποιῆσαι ἢ ἀφελέσθαι.

---

2 *αἱρει S, αἱρεῖ S_b: corr. s* ‖ 3 *τούτωι ex τοῦτο aut S m. pr. aut S_b* ‖ 12 *γράψει s* ‖ 13 *παρασκευάσαι S: corr. Upt. e cod.* ‖ 19 *τινος fortasse ante ἔχων transponendum est*

γ'. Πρὸς τοὺς συνιστάντας τινὰς τοῖς φιλοσόφοις.

Καλῶς ὁ Διογένης πρὸς τὸν ἀξιοῦντα γράμματα 1
παρ' αὐτοῦ λαβεῖν συστατικὰ 'ὅτι μὲν ἄνθρωπος'
φησίν 'εἶ καὶ ἰδὼν γνώσεται· εἰ δ' ἀγαθὸς ἢ
κακός, εἰ μὲν ἔμπειρός ἐστι διαγνῶναι τοὺς
ἀγαθοὺς καὶ κακούς, γνώσεται· εἰ δ' ἄπειρος,
οὐδ' ἂν μυριάκις γράψω αὐτῷ.' ὅμοιον γὰρ 2
ὥσπερ εἰ δραχμὴ συσταθῆναί τινι ἠξίου, ἵνα δοκιμα-
σθῇ. εἰ ἀργυρογνωμονικός ἐστι, σὺ σαυτὴν συστήσεις.
ἔδει οὖν τοιοῦτόν τι ἔχειν ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ βίῳ οἷον 3
ἐπ' ἀργυρίου, ἵν' εἰπεῖν δύνωμαι καθάπερ ὁ ἀργυ-
ρογνώμων λέγει 'φέρε ἣν θέλεις δραχμὴν καὶ διαγνώ-
σομαι.' ἀλλ' ἐπὶ συλλογισμῶν 'φέρε ὃν θέλεις καὶ 4
διακρινῶ σοι τὸν ἀναλυτικόν τε καὶ μή'. διὰ τί; οἶδα
γὰρ ἀναλύειν συλλογισμούς· ἔχω τὴν δύναμιν, ἣν
ἔχειν δεῖ τὸν ἐπιγνωστικὸν τῶν περὶ συλλογισμοὺς κατ-
ορθούντων. ἐπὶ δὲ τοῦ βίου τί ποιῶ; νῦν μὲν λέγω 5
ἀγαθόν, νῦν δὲ κακόν. τί τὸ αἴτιον; τὸ ἐναντίον ἢ
ἐπὶ τῶν συλλογισμῶν, ἀμαθία καὶ ἀπειρία.

δ'. Πρὸς τὸν ἐπὶ μοιχείᾳ ποτὲ κατειλημμένον.

Λέγοντος αὐτοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρὸς πίστιν γέ- 1
γονεν καὶ τοῦτο ὁ ἀνατρέπων ἀνατρέπει τὸ ἴδιον τοῦ

---

10 ἐστι, ⟨γνώσεται·⟩ σὺ ⟨γὰρ⟩ *Upt. e cod.* ‖ 13 συλλογισμῶ *S*: συλλογισμῶν *s* ‖ 17 περὶ S_c: π**ὶ *S* ‖ 19 ἤ *S*: *corr. s*

ἀνθρώπου ἐπεισῆλθέν τις τῶν δοκούντων φιλολόγων,
2 ὃς κατείληπτό ποτε μοιχὸς ἐν τῇ πόλει. ὁ δ' Ἀλλ' ἄν,
φησίν, ἀφέντες τοῦτο τὸ πιστόν, πρὸς ὃ πεφύκαμεν,
ἐπιβουλεύωμεν τῇ γυναικὶ τοῦ γείτονος, τί ποιοῦμεν;
τί γὰρ ἄλλο ἢ ἀπόλλυμεν καὶ ἀναιροῦμεν; τίνα; τὸν
3 πιστόν, τὸν αἰδήμονα, τὸν ὅσιον. ταῦτα μόνα; γειτνίασιν
δ' οὐκ ἀναιροῦμεν, φιλίαν δ' οὔ, πόλιν δ' οὔ; εἰς τίνα
δὲ χώραν αὐτοὺς κατατάσσομεν; ὡς τίνι σοι χρῶμαι,
ἄνθρωπε; ὡς γείτονι, ὡς φίλῳ; ποίῳ τίνι; ὡς πολίτῃ;
4 τί σοι πιστεύσω; εἶτα σκευάριον μὲν εἰ ἧς οὕτω σα-
πρόν, ὥστε σοι πρὸς μηδὲν δύνασθαι χρῆσθαι, ἔξω
ἂν ἐπὶ τὰς κοπρίας ἐρρίπτου καὶ οὐδ' ἐκεῖθεν ἄν τίς
5 σε ἀνῃρεῖτο. εἰ δ' ἄνθρωπος ὢν οὐδεμίαν χώραν δύ-
νασαι ἀποπληρῶσαι ἀνθρωπικήν, τί σε ποιήσομεν;
ἔστω γάρ, φίλου οὐ δύνασαι τόπον ἔχειν· δούλου δύ-
νασαι; καὶ τίς σοι πιστεύσει; οὐ θέλεις οὖν ῥιφῆναί
που καὶ αὐτὸς ἐπὶ κοπρίαν ὡς σκεῦος ἄχρηστον, ὡς
6 κόπριον; εἶτα ἐρεῖς 'οὐδείς μου ἐπιστρέφεται, ἀνθρώ-
που φιλολόγου;' κακὸς γὰρ εἶ καὶ ἄχρηστος. οἷον εἰ
οἱ σφῆκες ἠγανάκτουν, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἐπιστρέφεται,
ἀλλὰ φεύγουσι πάντες κἄν τις δύνηται, πλήξας κατ-
7 έβαλε. σὺ κέντρον ἔχεις τοιοῦτον, ὥστε ὃν ἂν πλήξῃς
εἰς πράγματα καὶ ὀδύνας ἐμβάλλειν. τί σε θέλεις
ποιήσωμεν; οὐκ ἔχεις ποῦ τεθῇς.
8 Τί οὖν; οὐκ εἰσὶν αἱ γυναῖκες κοιναὶ φύσει;

---

25 sq. cf. Laert. Diog. VII, 33: *κοινάς τε τὰς γυναῖκας δογματίζειν ὁμοίως ἐν τῇ Πολιτείᾳ (Ζήνωνα λέγουσιν)*. cf. fragm. XI.

---

8 *αὐτοὺς S (spiritus a S_a corr.)* ‖ 10 *ηἷς S: corr. Schw.* ‖ 20 *σφῆκες Upt.: σκώληκες S*

κἀγὼ λέγω. καὶ γὰρ τὸ χοιρίδιον κοινὸν τῶν κεκλη-
μένων· ἀλλ᾽ ὅταν μέρη γένηται, ἂν σοι φανῇ, ἀνάρ-
πασον ἐλθὼν τὸ τοῦ παρακατακειμένου μέρος, λά-
θρα κλέψον ἢ παρακαθεὶς τὴν χεῖρα λίχνευε, κἂν μὴ
δύνῃ τοῦ κρέως ἀποσπάσαι, λίπαινε τοὺς δακτύλους
καὶ περίλειχε. καλὸς συμπότης καὶ σύνδειπνος Σω-
κρατικός. ἄγε, τὸ δὲ θέατρον οὐκ ἔστι κοινὸν τῶν 9
πολιτῶν; ὅταν οὖν καθίσωσιν, ἐλθών, ἄν σοι φανῇ,
ἔκβαλέ τινα αὐτῶν. οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες φύσει κοι- 10
ναί. ὅταν δ᾽ ὁ νομοθέτης ὡς ἑστιάτωρ διέλῃ αὐτάς,
οὐ θέλεις καὶ αὐτὸς ἴδιον μέρος ζητεῖν, ἀλλὰ τὸ ἀλλό-
τριον ὑφαρπάζεις καὶ λιχνεύεις; 'ἀλλὰ φιλόλογός εἰμι 11
καὶ Ἀρχέδημον νοῶ.' Ἀρχέδημον τοίνυν νοῶν μοιχὸς
ἴσθι καὶ ἄπιστος καὶ ἀντὶ ἀνθρώπου λύκος ἢ πίθηκος.
τί γὰρ κωλύει;

εʹ. *Πῶς συνυπάρχει μεγαλοφροσύνη καὶ ἐπιμέλεια.*

Αἱ ὗλαι ἀδιάφοροι, ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν οὐκ ἀδιά- 1
φορος. πῶς οὖν τηρήσῃ τις ἅμα μὲν τὸ εὐσταθὲς καὶ 2
ἀτάραχον, ἅμα δὲ τὸ ἐπιμελὲς καὶ μὴ εἰκαῖον μηδ᾽

---

1 sqq. cf. Ench. 15: *Μέμνησο ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ σε δεῖ ἀναστρέφεσθαι. περιφερόμενον - - - οὔπω ἥκει; μὴ ἐπίβαλλε πόρρω τὴν ὄρεξιν· ἀλλὰ περίμενε, μέχρις ἂν γένηται κατά σε. οὕτω - - - πρὸς γυναῖκα - - - καὶ ἔσῃ ποτὲ ἄξιος τῶν θεῶν συμπότης.* praeterea cf. fragm. XVII, Ench. 36 et de virtute, quam *συμποτικήν* vocabant Stoici, Stob. ecl. II, 7, 5^b. 9.

---

3 *ἐλθὼν Upt.: ἀνελθὼν S* ‖ 6 *περίλειχε S (sed ει a S_b corr., ut vid.)*

3 *ἐπισεσυρμένον; ἂν μιμῆται τοὺς κυβεύοντας. αἱ ψῆφοι*
ἀδιάφοροι, οἱ κύβοι ἀδιάφοροι· πόθεν οἶδα τί μέλλει
πίπτειν; τῷ πεσόντι δ᾽ ἐπιμελῶς καὶ τεχνικῶς χρῆ-
4 *σθαι, τοῦτο ἤδη ἐμὸν ἔργον ἐστίν. οὕτω τοίνυν τὸ*
μὲν προηγούμενον καὶ ἐπὶ τοῦ βίου ἔργον ἐκεῖνο·
δίελε τὰ πράγματα καὶ διάστησον καὶ εἰπὲ ‘τὰ ἔξω
5 *οὐκ ἐπ᾽ ἐμοί· προαίρεσις ἐπ᾽ ἐμοί. ποῦ ζητήσω τὸ*
ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν; ἔσω ἐν τοῖς ἐμοῖς.’ ἐν δὲ τοῖς
ἀλλοτρίοις μηδέποτε μήτ᾽ ἀγαθὸν ὀνομάσῃς μήτε κα-
κὸν μήτ᾽ ὠφέλειαν μήτε βλάβην μήτ᾽ ἄλλο τι τῶν
τοιούτων.

6 *Τί οὖν; ἀμελῶς τούτοις χρηστέον; οὐδαμῶς. τοῦτο*
γὰρ πάλιν τῇ προαιρέσει κακόν ἐστι καὶ ταύτῃ παρὰ
7 *φύσιν. ἀλλ᾽ ἅμα μὲν ἐπιμελῶς, ὅτι ἡ χρῆσις οὐκ ἀδιά-*
φορον, ἅμα δ᾽ εὐσταθῶς καὶ ἀταράχως, ὅτι ἡ ὕλη οὐ
8 *διαφέρουσα. ὅπου γὰρ τὸ διάφορον, ἐκεῖ οὔτε κω-*
λῦσαί μέ τις δύναται οὔτ᾽ ἀναγκάσαι. ὅπου κωλυτὸς
καὶ ἀναγκαστός εἰμι, ἐκείνων ἡ μὲν τεῦξις οὐκ ἐπ᾽
ἐμοὶ οὐδ᾽ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἡ χρῆσις δ᾽ ἢ κακὸν ἢ
9 *ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐμοί. δύσκολον δὲ μῖξαι καὶ συν-*
αγαγεῖν ταῦτα, ἐπιμέλειαν τοῦ προσπεπονθότος ταῖς
ὕλαις καὶ εὐστάθειαν τοῦ ἀνεπιστρεπτοῦντος, πλὴν οὐκ
10 *ἀδύνατον. εἰ δὲ μή, ἀδύνατον τὸ εὐδαιμονῆσαι. ἀλλ᾽*
οἷόν τι ἐπὶ τοῦ πλοῦ ποιοῦμεν. τί μοι δύναται; τὸ
ἐκλέξασθαι τὸν κυβερνήτην, τοὺς ναύτας, τὴν ἡμέραν,
11 *τὸν καιρόν. εἶτα χειμὼν ἐμπέπτωκε. τί οὖν ἔτι μοι*
μέλει; τὰ γὰρ ἐμὰ ἐκπεπλήρωται. ἄλλου ἐστὶν ἡ
ὑπόθεσις, τοῦ κυβερνήτου. ἀλλὰ καὶ ἡ ναῦς κατα-

---

1 *μιμεῖται* S: *corr.* s ‖ 13 *ταύτῃ* Upt.: *ταύτην τὴν* S (*τὴν post παρὰ transp.* Upt.) ‖ 24 *δυνατόν* Wolf

δύεται. τί οὖν ἔχω ποιῆσαι; ὃ δύναμαι, τοῦτο μόνον 12
ποιῶ, μὴ φοβούμενος ἀποπνίγωμαι, οὐδ' ἐκκεκραγὼς
οὐδ' ἐγκαλῶν τῷ θεῷ, ἀλλ' εἰδώς, ὅτι τὸ γενόμενον
καὶ φθαρῆναι δεῖ. οὐ γάρ εἰμι αἰών, ἀλλ' ἄνθρωπος, 13
μέρος τῶν πάντων ὡς ὥρα ἡμέρας. ἐνστῆναί με δεῖ
ὡς τὴν ὥραν καὶ παρελθεῖν ⟨ὡς⟩ ὥραν. τί οὖν μοι 14
διαφέρει πῶς παρέλθω; πότερον πνιγεὶς ἢ πυρέξας;
διὰ γὰρ τοιούτου τινὸς δεῖ παρελθεῖν με.

Τοῦτο ὄψει ποιοῦντας καὶ τοὺς σφαιρίζοντας ἐμ- 15
πείρως. οὐδεὶς αὐτῶν διαφέρεται περὶ τοῦ ἁρπαστοῦ
ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ, περὶ δὲ τοῦ βάλλειν καὶ
δέχεσθαι. λοιπὸν ἐν τούτῳ ἡ εὐρυθμία, ἐν τούτῳ ἡ 16
τέχνη, τὸ τάχος, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἵν' ἐγὼ μηδ' ἂν τὸν
κόλπον ἐκτείνω, δύνωμαι λαβεῖν αὐτό· ὁ δέ, ἂν βάλω,
λαμβάνει. ἂν δὲ μετὰ ταραχῆς καὶ φόβου δεχώμεθα 17
ἢ βάλλωμεν αὐτό, ποία ἔτι παιδιά, ποῦ δέ τις εὐστα-
θήσει, ποῦ δέ τις τὸ ἑξῆς ὄψεται ἐν αὐτῇ; ἀλλ' ὁ μὲν
ἐρεῖ 'βάλε', ⟨ὁ δὲ⟩ 'μὴ βάλῃς', ὁ δὲ † 'μὴ ἀνέβαλες'.
τοῦτο δὴ μάχη ἐστὶ καὶ οὐ παιδιά.

Τοιγαροῦν Σωκράτης ᾔδει σφαιρίζειν. πῶς; παί- 18
ζειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. 'λέγε μοι', φησίν, '"Ἄνυτε,
πῶς με φῂς θεὸν οὐ νομίζειν; οἱ δαίμονές σοι

---

21 sqq. cf. Plat. Apol. Socr. p. 27 c: *Τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ ἤτοι θεούς γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν παῖδας;* - - - (d) *εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες παῖδές εἰσι νόθοι τινὲς ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἔκ τινων ἄλλων - - - ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο ἢ καὶ ὄνων τοὺς ἡμιόνους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι.*

---

2 *ἀποπνίγομαι S: corr. s* ‖ *οὐδὲκεκραγὼς S: correxi; οὐδὲ κεκρ.* S_c ‖ 6 *⟨ὡς⟩ ins. s; fortasse ὥραν ex ὡσαύτως ortum* ‖ 9 *ὄψει* S_b*: ὄψηι S* ‖ 15 *λαμβάνῃ Salmasius* ‖ 16 *βάλωμεν S: corr. s* ‖ 18 *⟨ὁ δὲ⟩ ins. Upt.* ‖ *βάλῃς s: βάλοις S* ‖ *μὴ ἀνέβαλες] μίαν ἔβαλες* S_c ‖ 19 *δὴ* S_b*: δ' ἡ S; δὲ s*

τίνες εἶναι δοκοῦσιν; οὐχὶ ἤτοι θεῶν παῖδές
εἰσιν ἢ ἐξ ἀνθρώπων καὶ θεῶν μεμιγμένοι
19 τινές;' ὁμολογήσαντος δὲ 'τίς οὖν σοι δοκεῖ δύ-
νασθαι ἡμιόνους μὲν ἡγεῖσθαι εἶναι, ὄνους δὲ
μή;' ὡς ἁρπαστίῳ παίζων. καὶ τί ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἁρπά-
στιον; τὸ ζῆν, τὸ δεδέσθαι, τὸ φυγαδευθῆναι, τὸ πιεῖν
φάρμακον, τὸ γυναικὸς ἀφαιρεθῆναι, τὸ τέκνα ὀρφανὰ
20 καταλιπεῖν. ταῦτα ἦν ἐν μέσῳ οἷς ἔπαιζεν, ἀλλ' οὐδὲν
ἧττον ἔπαιζεν καὶ ἐσφαίριζεν εὐρύθμως. οὕτω καὶ
ἡμεῖς τὴν μὲν ἐπιμέλειαν σφαιριστικωτάτην, τὴν δ'
21 ἀδιαφορίαν ὡς ὑπὲρ ἁρπαστίου. δεῖ γὰρ πάντως περί
τινα τῶν ἐκτὸς ὑλῶν φιλοτεχνεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην
ἀποδεχόμενον, ἀλλ' οἵα ἂν ᾖ ἐκείνη, τὴν περὶ αὐτὴν
φιλοτεχνίαν ἐπιδεικνύοντα. οὕτω καὶ ὁ ὑφάντης οὐκ
ἔρια ποιεῖ, ἀλλ' οἷα ἂν παραλάβῃ περὶ αὐτὰ φιλο-
22 τεχνεῖ. ἄλλος σοι δίδωσι τροφὰς καὶ κτῆσιν καὶ αὐτὰ
ταῦτα δύναται ἀφελέσθαι καὶ τὸ σωμάτιον αὐτό. σὺ
23 λοιπὸν παραλαβὼν τὴν ὕλην ἐργάζου. εἶτα ἂν ἐξέλθῃς
μηδὲν παθών, οἱ μὲν ἄλλοι ἀπαντῶντές σοι συγχαρή-
σονται ὅτι ἐσώθης, ὁ δ' εἰδὼς βλέπειν τὰ τοιαῦτα, ἂν
μὲν ἴδῃ ὅτι εὐσχημόνως ἀνεστράφης ἐν τούτῳ, ἐπαι-
νέσει καὶ συνησθήσεται· ἂν δὲ δι' ἀσχημοσύνην τινὰ
διασεσωσμένον, τὰ ἐναντία. ὅπου γὰρ τὸ χαίρειν εὐ-
λόγως, ἐκεῖ καὶ τὸ συγχαίρειν.
24 Πῶς οὖν λέγεται τῶν ἐκτός τινα κατὰ φύσιν καὶ
παρὰ φύσιν; ὥσπερ ἂν εἰ ἀπόλυτοι ἦμεν. τῷ γὰρ
ποδὶ κατὰ φύσιν εἶναι ἐρῶ τὸ καθαρῷ εἶναι, ἀλλ', ἂν
αὐτὸν ὡς πόδα λάβῃς καὶ ὡς μὴ ἀπόλυτον, καθήξει

---

3 σοι *s*: μοι *S* ‖ 8 ἐμμέσω *S* ‖ 9 ἔπαιξεν *S*: *corr. m. pr.* ‖ 22 συναισθήσεται *S*: *corr. s*

αὐτὸν καὶ εἰς πηλὸν ἐμβαίνειν καὶ ἀκάνθας πατῆσαι
καὶ ἔστιν ὅτε ἀποκοπῆναι ὑπὲρ τοῦ ὅλου· εἰ δὲ μή,
οὐκέτι ἔσται πούς. τοιοῦτόν τι καὶ ἐφ' ἡμῶν ὑπο-
λαβεῖν δεῖ. τί εἶ; ἄνθρωπος. εἰ μὲν ὡς ἀπόλυτον 25
σκοπεῖς, κατὰ φύσιν ἐστὶ ζῆσαι μέχρι γήρως, πλουτεῖν,
ὑγιαίνειν. εἰ δ' ὡς ἄνθρωπον σκοπεῖς καὶ μέρος ὅλου
τινός, δι' ἐκεῖνο τὸ ὅλον νῦν μέν σοι νοσῆσαι καθ-
ήκει, νῦν δὲ πλεῦσαι καὶ κινδυνεῦσαι, νῦν δ' ἀπο-
ρηθῆναι, πρὸ ὥρας δ' ἔστιν ὅτ' ἀποθανεῖν. τί οὖν 26
ἀγανακτεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ὡς ἐκεῖνος οὐκέτι ἔσται πούς,
οὕτως οὐδὲ σὺ ἄνθρωπος; τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος;
μέρος πόλεως, πρώτης μὲν τῆς ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώ-
πων, μετὰ ταῦτα δὲ τῆς ὡς ἔγγιστα λεγομένης, ἥ τις
ἐστι μικρὸν τῆς ὅλης μίμημα. 'νῦν οὖν ἐμὲ κρίνεσθαι;' 27
νῦν οὖν ἄλλον πυρέσσειν, ἄλλον πλεῖν, ἄλλον ἀπο-
θνήσκειν, ἄλλον κατακεκρίσθαι; ἀδύνατον γὰρ ἐν τοι-
ούτῳ σώματι, ἐν τούτῳ τῷ περιέχοντι, τούτοις τοῖς
συζῶσιν μὴ συμπίπτειν ἄλλοις ἄλλα τοιαῦτα. σὸν οὖν 28
ἔργον ἐλθόντα εἰπεῖν ἃ δεῖ, διαθέσθαι ταῦτα ὡς ἐπι-
βάλλει. εἶτα ἐκεῖνος λέγει 'κρινῶ σε ἀδικεῖν'. 'εὖ σοι 29
γένοιτο. ἐποίησα ἐγὼ τὸ ἐμόν, εἰ δὲ καὶ σὺ τὸ σὸν
ἐποίησας ὄψει αὐτός· ἔστι γάρ τις κἀκείνου κίνδυνος,
μή σε λανθανέτω.'

ς'. Περὶ ἀδιαφορίας.

Τὸ συνημμένον ἀδιάφορον· ἡ κρίσις ἡ περὶ αὐτοῦ 1
οὐκ ἀδιάφορος, ἀλλ' ἢ ἐπιστήμη ἢ δόξα ἢ ἀπάτη.

---

1 αὐτὸ *S: corr. Sc; fort.* αὐτῷ ‖ 8 ἀφορισθῆναι *Elter* ‖ 9 ὅτε *Sc* ‖ 13 ἥ *s:* ἡ̃ *S;* ἡ̃ *Sc* ‖ 22 ὄψηι *S:* ὄψει *Sb* ‖ αὐτός ÷, *et in marg.* ÷ ὁμολογουμένως ‖ 26 ἢ *(ter) Sc:* ἡ *S*

2 οὕτω τὸ ζῆν ἀδιάφορον, ἡ χρῆσις οὐκ ἀδιάφορος. μή
ποτ' οὖν, ὅταν εἴπῃ τις ὑμῖν ἀδιαφορεῖν καὶ ταῦτα,
ἀμελεῖς γίνεσθε, μήθ' ὅταν εἰς ἐπιμέλειάν τις ὑμᾶς
3 παρακαλῇ, ταπεινοὶ καὶ τὰς ὕλας τεθαυμακότες. καλὸν
δὲ τὸ εἰδέναι τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν καὶ δύναμιν, ἵν'
ἐν οἷς μὴ παρεσκεύασαι, ἡσυχίαν ἄγῃς μηδ' ἀγανακτῇς,
4 εἴ τινες ἄλλοι πλεῖόν σου ἔχουσιν ἐν ἐκείνοις. καὶ
γὰρ σὺ ἐν συλλογισμοῖς πλεῖον ἀξιώσεις σεαυτὸν ἔχειν
κἂν ἀγανακτῶσιν ἐπὶ τούτῳ, παραμυθήσῃ αὐτούς 'ἐγὼ
5 ἔμαθον, ὑμεῖς δ' οὔ'. οὕτω καὶ ὅπου τινὸς χρεία τρι-
βῆς, μὴ ζήτει τὸ ἀπὸ τῆς χρείας περιγινόμενον, ἀλλ'
ἐκείνου μὲν παραχώρει τοῖς περιτετριμμένοις, σοὶ
δ' ἀρκείτω τὸ εὐσταθεῖν.
6 '"Απελθε καὶ ἄσπασαι τὸν δεῖνα.' ⟨'ἀσπάζομαι.'⟩
'πῶς;' 'οὐ ταπεινῶς.' 'ἀλλ' ἐξεκλείσθης.' 'διὰ θυρίδος
γὰρ οὐκ ἔμαθον εἰσέρχεσθαι. ὅταν δὲ κεκλειμένην
εὕρω τὴν θύραν, ἀνάγκη μ' ἢ ἀποχωρῆσαι ἢ διὰ τῆς
7 θυρίδος εἰσελθεῖν.' 'ἀλλὰ καὶ λάλησον αὐτῷ.' 'λαλῶ.'
'τίνα τρόπον;' 'οὐ ταπεινῶς.' 'ἀλλ' οὐκ ἐπέτυχες;'
8 μὴ γὰρ σὸν τοῦτο τὸ ἔργον ἦν ἀλλ' ἐκείνου. τί οὖν
ἀντιποιῇ τοῦ ἀλλοτρίου; ἀεὶ μεμνημένος ὅ τι σὸν καὶ
9 τί ἀλλότριον [καὶ] οὐ ταραχθήσῃ. διὰ τοῦτο καλῶς ὁ

---

14 sqq. cf. Ench. 33, 13: Ὅταν φοιτᾷς πρός τινα τῶν μέγα δυναμένων, πρόβαλε ὅτι οὐχ εὑρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀποκλεισθήσῃ, - - - ὅτι οὐ φροντιεῖ σου.

20 sq. cf. Ench. 24, 1: μή τι οὖν σόν ἐστιν ἔργον τὸ - - - παραληφθῆναι ἐφ' ἑστίασιν;

21 sq. cf. Ench. 1, 3: μέμνησο οὖν, ὅτι ἐὰν - - οἰηθῇς - τὰ ἀλλότρια ἴδια, - - - ταραχθήσῃ.

---

5 *αὐτοῦ S: corr. s* ‖ 14 *⟨'ἀσπάζομαι.'⟩ addidi; cf. v. 18 λαλῶ* ‖ 15 *ἐξεκλείσθης scripsi; cf. v. 19 ἐπέτυχες: ἐξεκλείσθην S* ‖ 16 *κεκλιμένην S: corr. ed. Genev. (κεκλεισμένην iam Wolf)* ‖ 22 *[καὶ] del. S (m. pr.?)*

Χρύσιππος λέγει ὅτι 'μέχρις ἂν ἄδηλά μοι ᾖ τὰ
ἑξῆς, ἀεὶ τῶν εὐφυεστέρων ἔχομαι πρὸς τὸ
τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν· αὐτὸς γάρ μ' ὁ
θεὸς ἐποίησεν τούτων ἐκλεκτικόν'. εἰ δέ γε ᾔδειν 10
ὅτι νοσεῖν μοι καθείμαρται νῦν, καὶ ὥρμων ἂν ἐπ'
αὐτό· καὶ γὰρ ὁ πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὥρμα ἂν ἐπὶ
τὸ πηλοῦσθαι.

Ἐπεί τοι τίνος ἕνεκα γίνονται στάχυες; οὐχ ἵνα 11
καὶ ξηρανθῶσιν; ἀλλὰ ξηραίνονται μέν, οὐχ ἵνα δὲ καὶ
θερισθῶσιν; οὐ γὰρ ἀπόλυτοι γίνονται. εἰ οὖν αἴ- 12
σθησιν εἶχον, εὔχεσθαι αὐτοὺς ἔδει ἵνα μὴ θερισθῶσιν
μηδέποτε; τοῦτο δὲ κατάρα ἐστὶν ἐπὶ σταχύων τὸ μηδέ-
ποτε θερισθῆναι. οὕτως ἴστε ὅτι καὶ ἐπ' ἀνθρώπων 13
κατάρα ἐστὶ τὸ μὴ ἀποθανεῖν· ὅμοιον τῷ μὴ πεπαν-
θῆναι, μὴ θερισθῆναι. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ οἱ αὐτοί ἐσμεν, 14
ἅμα μὲν οὓς δεῖ θερισθῆναι, ἅμα δὲ καὶ αὐτῷ τούτῳ
παρακολουθοῦντες ὅτι θεριζόμεθα, διὰ τοῦτο ἀγα-
νακτοῦμεν. οὔτε γὰρ ἴσμεν τίνες ἐσμὲν οὔτε μεμελε-
τήκαμεν τὰ ἀνθρωπικὰ ὡς ἱππικοὶ τὰ ἱππικά. ἀλλὰ 15
Χρυσάντας μὲν παίειν μέλλων τὸν πολέμιον, ἐπειδὴ
τῆς σάλπιγγος ἤκουσεν ἀνακαλούσης, ἀνέσχεν· οὕτω
προυργιαίτερον ἔδοξεν αὐτῷ τὸ τοῦ στρατηγοῦ πρόσ-
ταγμα ἢ τὸ ἴδιον ποιεῖν· ἡμῶν δ' οὐδεὶς θέλει οὐδὲ 16
τῆς ἀνάγκης καλούσης εὐλύτως ὑπακοῦσαι αὐτῇ, ἀλλὰ
κλαοντες καὶ στένοντες πάσχομεν ἃ πάσχομεν καὶ

---

20 sqq. cf. Xenoph. Cyri inst. IV, 1, 3: ἐπεὶ δ' ἐγὼ παρηγγύησα ἐπανάγειν καλέσας αὐτὸν ὀνομαστί, ἀνατεταμένος οὗτος τὴν μάχαιραν, ὡς παίσων πολέμιον, ὑπήκουσέ τε ἐμοὶ εὐθὺς ἀφείς τε ὃ ἔμελλε ποιεῖν τὸ κελευόμενον ἔπραττεν.

---

13 ἰστέον s ‖ 20 χρυσάν̈ S ‖ 23 ποιεῖν S_c: πο*** S

17 *περιστάσεις αὐτὰ καλοῦντες. ποίας περιστάσεις, ἄν-
θρωπε; εἰ περιστάσεις λέγεις τὰ περιεστηκότα, πάντα
περιστάσεις εἰσίν· εἰ δ' ὡς δύσκολα καλεῖς, ποίαν δυσ-*
18 *κολίαν ἔχει τὸ γενόμενον φθαρῆναι; τὸ δὲ φθεῖρον
ἢ μάχαιρά ἐστιν ἢ τροχὸς ἢ θάλασσα ἢ κεραμὶς ἢ τύ-
ραννος. τί σοι μέλει, ποίᾳ ὁδῷ καταβῇς εἰς ᾅδου;*
19 *ἴσαι πᾶσαί εἰσιν. εἰ δὲ θέλεις ἀκοῦσαι τἀληθῆ,
συντομωτέρα ἣν πέμπει ὁ τύραννος. οὐδέποτ' οὐδεὶς
τύραννος ἓξ μησίν τινα ἔσφαξε, πυρετὸς δὲ καὶ ἐνι-
αυτῷ πολλάκις. ψόφος ἐστὶ πάντα ταῦτα καὶ κόμπος
κενῶν ὀνομάτων.*

20 *'Τῇ κεφαλῇ κινδυνεύω ἐπὶ Καίσαρος.' ἐγὼ δ' οὐ
κινδυνεύω, ὃς οἰκῶ ἐν Νικοπόλει, ὅπου σεισμοὶ το-
σοῦτοι; σὺ δ' αὐτὸς ὅταν διαπλέῃς τὸν Ἀδρίαν, τί*
21 *κινδυνεύεις; οὐ τῇ κεφαλῇ; 'ἀλλὰ καὶ τῇ ὑπολήψει κιν-
δυνεύω.' τῇ σῇ; πῶς; τίς γάρ σε ἀναγκάσαι δύναται
ὑπολαβεῖν τι ὧν οὐ θέλεις; ἀλλὰ τῇ ἀλλοτρίᾳ; καὶ
ποῖός ἐστι κίνδυνος σὸς ἄλλους τὰ ψεύδη ὑπολαβεῖν;*
22 *'ἀλλ' ἐξορισθῆναι κινδυνεύω.' τί ἐστιν ἐξορισθῆναι;
ἀλλαχοῦ εἶναι ⟨ἢ⟩ ἐν Ῥώμῃ; 'ναί. τί οὖν, ἂν εἰς
Γύαρα πεμφθῶ;' ἄν σοι ποιῇ, ἀπελεύσῃ· εἰ δὲ μή,
ἔχεις ποῦ ἀντὶ Γυάρων ἀπέλθῃς, ὅπου κἀκεῖνος ἐλεύ-
σεται, ἄν τε θέλῃ ἄν τε μή, ὁ πέμπων σε εἰς Γύαρα.*

---

6 sq. cf. Aristippi apophth. apud Teletem (Stob. flor. 40, 8; II, 69, v. 10 sq. ed. Mein.): *ἢ οὐ πανταχόθεν, φησὶν ὁ Ἀρίστιππος, ἴση καὶ ὁμοία ἡ εἰς ᾅδου ὁδός;* Diogeni tribuit flor. cod. Paris. 1168 in prima parte, in apophth. collectione Bianti, Anaxagorae Laert. Diog. II, 3, 11 et gnomol. Vatic. ed. Sternbach 115.

---

10 *ψόχος S, ut vid.; corr. s* ‖ 11 *καινῶν S: corr. s* ‖ 14 *τί] τίνι s* ‖ 20 ⟨*ἢ*⟩ *add. s*

τί λοιπὸν ὡς ἐπὶ μεγάλα ἀνέρχῃ; μικρότερά ἐστι τῆς 23
παρασκευῆς, ἵν' εἴπῃ νέος εὐφυὴς ὅτι 'οὐκ ἦν τοσούτου
τοσούτων μὲν ἀκηκοέναι, τοσαῦτα δὲ γεγραφέναι, το-
σούτῳ δὲ χρόνῳ παρακεκαθικέναι γεροντίῳ οὐ πολλοῦ
ἀξίῳ.' μόνον ἐκείνης τῆς διαιρέσεως μέμνησο, καθ' 24
ἣν διορίζεται τὰ σὰ καὶ οὐ [τὰ] σά. μή ποτ' ἀντι-
ποιήσῃ τινὸς τῶν ἀλλοτρίων. βῆμα καὶ φυλακὴ τόπος 25
ἐστὶν ἑκάτερον, ὁ μὲν ὑψηλός, ὁ δὲ ταπεινός· ἡ προ-
αίρεσις δ' ἴση, ἂν ἴσην αὐτὴν ⟨ἐν⟩ ἑκατέρῳ φυλάξαι
θέλῃς, δύναται φυλαχθῆναι. καὶ τότ' ἐσόμεθα ζηλω- 26
ταὶ Σωκράτους, ὅταν ἐν φυλακῇ δυνώμεθα παιᾶνας
γράφειν. μέχρι δὲ νῦν ὡς ἔχομεν, ὅρα εἰ ἠνεσχόμεθ' 27
ἂν ἐν τῇ φυλακῇ ἄλλου τινὸς ἡμῖν λέγοντος 'θέλεις
ἀναγνῶ σοι παιᾶνας;' 'τί μοι πράγματα παρέχεις; οὐκ
οἶδας τὰ ἔχοντά με κακά; ἐν τούτοις γάρ μοι ἐστὶν...'
ἐν τίσιν οὖν; 'ἀποθνήσκειν μέλλω.' ἄνθρωποι δ' ἄλ-
λοι ἀθάνατοι ἔσονται;

ζʹ. Πῶς μαντευτέον.

Διὰ τὸ ἀκαίρως μαντεύεσθαι πολλοὶ καθήκοντα 1
πολλὰ παραλείπομεν. τί γὰρ ὁ μάντις δύναται πλέον 2
ἰδεῖν θανάτου ἢ κινδύνου ἢ νόσου ἢ ὅλως τῶν τοι-

2 cf. Ench. 33, 13: μηδέποτε εἴπῃς αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν ὅτι 'οὐκ ἦν τοσούτου'.
11 sq. cf. Plat. Phaedo p. 60 d et Laert. Diog. II, 42.
18 cf. omnino Ench. 32.

6 *eieci* τὰ; τὰ οὐ σά *Upt. e cod.* ‖ 9 ⟨ἐν⟩ *ins. Schw.* ‖ 14 *utrum* ἀναγνῶ *an* ἀναγνῶι (*vel* -ῶσ) *in S sit, incertum*

3 οὕτων; ἂν οὖν δέῃ κινδυνεῦσαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ἂν
δὲ καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ καθήκῃ, ποῦ μοι καιρὸς
ἔτι μαντεύεσθαι; οὐκ ἔχω τὸν μάντιν ἔσω τὸν εἰρη-
κότα μοι τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τὸν
4 ἐξηγημένον τὰ σημεῖα ἀμφοτέρων; τί οὖν ἔτι χρείαν
ἔχω τῶν σπλάγχνων ἢ τῶν οἰωνῶν; ἀλλ' ἀνέχομαι
5 λέγοντος ἐκείνου 'συμφέρει σοι'; τί γάρ ἐστι συμφέρον
οἶδεν; τί ἐστιν ἀγαθὸν οἶδεν; μεμάθηκεν ὥσπερ τὰ
σημεῖα τῶν σπλάγχνων οὕτω σημεῖά τινα ἀγαθῶν καὶ
κακῶν; εἰ γὰρ τούτων οἶδεν σημεῖα, καὶ καλῶν καὶ
6 αἰσχρῶν οἶδεν καὶ δικαίων καὶ ἀδίκων. ἄνθρωπε, σύ
μοι λέγε τί σημαίνεται, ζωὴ ἢ θάνατος, πενία ἢ πλοῦ-
τος· πότερον δὲ συμφέρει ταῦτα ἢ ἀσύμφορά ἐστιν,
⟨οὐ⟩ σοῦ μέλλω πυνθάνεσθαι. διὰ τί ἐν γραμματι-
7 κοῖς οὐ λέγεις; ἐνθάδ' οὖν, ὅπου πάντες ἄνθρωποι
8 πλανώμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους μαχόμεθα; διὰ τοῦτο
ἡ γυνὴ καλῶς εἶπεν ἡ πέμψαι θέλουσα τῇ Γρατίλλῃ
ἐξωρισμένῃ τὸ πλοῖον τῶν ἐπιμηνίων κατὰ τὸν εἰ-
πόντα ὅτι 'ἀφαιρήσεται αὐτὰ Δομιτιανὸς' 'μᾶλλον
θέλω', φησίν, 'ἵν' ἐκεῖνος αὐτὰ ἀφέληται ἢ ἵν'
ἐγὼ μὴ πέμψω'.

9 Τί οὖν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ οὕτως συνεχῶς μαντεύεσθαι
ἄγει; ἡ δειλία, τὸ φοβεῖσθαι τὰς ἐκβάσεις. διὰ τοῦτο
κολακεύομεν τοὺς μάντεις· 'κληρονομήσω, κύριε, τὸν
πατέρα;' 'ἴδωμεν· ἐπεκθυσώμεθα.' 'ναί, κύριε, ὡς ἡ

---

1 sqq. cf. Ench. 32, 3: *ὥστε ὅταν δεήσῃ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ -- μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγκινδυνευτέον.*

3 sqq. cf. Ench. 32, 1: *ὁποῖον δέ τί ἐστιν, ἐλήλυθας εἰδώς, εἴπερ εἶ φιλόσοφος.*

---

14 ⟨οὐ⟩ *ins. s* ‖ 23 τὸ οὕτως *scripsi:* τούτ** *S;* τοῦτο *Sc*, τοῦτο ⟨τὸ⟩ *Upt.*

τύχη θέλει.’ ἐπὰν εἴπῃ ‘κληρονομήσεις’, ὡς παρ’ αὐ-
τοῦ τὴν κληρονομίαν εἰληφότες εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ.
διὰ τοῦτο κἀκεῖνοι λοιπὸν ἐμπαίζουσιν ἡμῖν. τί οὖν; 10
δεῖ δίχα ὀρέξεως ἔρχεσθαι καὶ ἐκκλίσεως, ὡς ὁ ὁδοι-
πόρος πυνθάνεται παρὰ τοῦ ἀπαντήσαντος, ποτέρα τῶν
ὁδῶν φέρει, οὐκ ἔχων ὄρεξιν πρὸς <τὸ> τὴν δεξιὰν
μᾶλλον φέρειν ἢ τὴν ἀριστεράν· οὐ γὰρ τούτων τινὰ
ἀπελθεῖν θέλει, ἀλλὰ τὴν φέρουσαν. οὕτως ἔδει καὶ 11
ἐπὶ τὸν θεὸν ἔρχεσθαι ὡς ὁδηγόν, ὡς τοῖς ὀφθαλμοῖς
χρώμεθα, οὐ παρακαλοῦντες αὐτοὺς ἵνα τὰ τοιαῦτα
μᾶλλον ἡμῖν δεικνύωσιν, ἀλλ’ οἷα ἐνδείκνυνται τούτων
τὰς φαντασίας δεχόμενοι. νῦν δὲ τρέμοντες τὸ ὀρνι- 12
θάριον κρατοῦμεν καὶ τὸν † θεὸν ἐπικαλούμενοι δεό-
μεθα αὐτοῦ· ‘κύριε, ἐλέησον· ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖν.’
ἀνδράποδον, ἄλλο γάρ τι θέλεις ἢ τὸ ἄμεινον; ἄλλο 13
οὖν τι ἄμεινον ἢ τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν; τί τὸ ὅσον 14
ἐπὶ σοὶ διαφθείρεις τὸν κριτήν, παράγεις τὸν σύμ-
βουλον;

---

3 sq. cf. Ench. 32, 2: μὴ φέρε οὖν πρὸς τὸν μάντιν ὄρεξιν ἢ ἔκκλισιν.
8 sq. cf. Ench. 32, 2: θαρρῶν οὖν ὡς ἐπὶ συμβούλους ἔρχου τοὺς θεούς.
12 sq. Ench. 32, 2: μηδὲ τρέμων αὐτῷ πρόσει.
16 sqq. Ench. 32, 2: καὶ λοιπὸν ὅταν τί σοι συμβουλευθῇ, μέμνησο τίνας συμβούλους παρέλαβες καὶ τίνων παρακούσεις ἀπειθήσας.

---

4 ἄρχεσθαι *S: corr. Wolf* ‖ 6 <τὸ> *ins. Upt.* ‖ 10 τοιαῦτα *S* (ι *S*$_c$ *in ras.*) ‖ 12 τὸν ὀρνιθάριον *s* ‖ 13 κρατοῦμεν] τηροῦμεν *Schw.; malim* καραδοκοῦμεν ‖ *fortasse* τὸν θύτην; *cf. pag. 58, 15, 21* ‖ δεώμεθα *S (ut vid.): corr. s* ‖ 17 διαφθείρει *S (corr. S*$_c$*)*

η'. Τίς οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.

1 Ὁ θεὸς ὠφέλιμος· ἀλλὰ καὶ τἀγαθὸν ὠφέλιμον.
εἰκὸς οὖν, ὅπου ἡ οὐσία τοῦ θεοῦ, ἐκεῖ εἶναι καὶ τὴν
2 τοῦ ἀγαθοῦ. τίς οὖν οὐσία θεοῦ; σάρξ; μὴ γένοιτο.
ἀγρός; μὴ γένοιτο. φήμη; μὴ γένοιτο. νοῦς, ἐπιστήμη,
3 λόγος ὀρθός· ἐνταῦθα τοίνυν ἁπλῶς ζήτει τὴν οὐσίαν
τοῦ ἀγαθοῦ. ἐπεί τοι μή τι αὐτὴν ἐν φυτῷ ζητεῖς;
οὔ. μή τι ἐν ἀλόγῳ; οὔ. ἐν λογικῷ οὖν ζητῶν τί
ἔτι ἀλλαχοῦ ζητεῖς ἢ ἐν τῇ παραλλαγῇ τῇ πρὸς τὰ
4 ἄλογα; τὰ φυτὰ οὐδὲ φαντασίαις χρηστικά ἐστι· διὰ
τοῦτο οὐ λέγεις ἐπ' αὐτῶν τὸ ἀγαθόν. δεῖται οὖν τὸ
5 ἀγαθὸν χρήσεως φαντασιῶν. ἆρά γε μόνης; εἰ γὰρ
μόνης, λέγε καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις τὰ ἀγαθὰ εἶναι
6 καὶ εὐδαιμονίαν καὶ κακοδαιμονίαν. νῦν δ' οὐ λέγεις
καὶ καλῶς ποιεῖς· εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα χρῆσιν φαν-
τασιῶν ἔχει, ἀλλὰ παρακολούθησίν γε τῇ χρήσει τῶν
φαντασιῶν οὐκ ἔχει. καὶ εἰκότως. ὑπηρετικὰ γὰρ γέ-
7 γονεν ἄλλοις, οὐκ αὐτὰ προηγούμενα. ὁ ὄνος ἐπεὶ
γέγονεν μή τι προηγουμένως; οὔ· ἀλλ' ὅτι νώτου
χρείαν εἴχομεν βαστάζειν τι δυναμένου. ἀλλὰ νὴ Δία
καὶ περιπατοῦντος αὐτοῦ χρείαν εἴχομεν· διὰ τοῦτο
προσείληφε καὶ τὸ χρῆσθαι φαντασίαις· ἄλλως γὰρ
8 περιπατεῖν οὐκ ἐδύνατο. καὶ λοιπὸν αὐτοῦ που πέ-
παυται. εἰ δὲ καὶ αὐτός που προσειλήφει παρακολού-
θησιν τῇ χρήσει τῶν φαντασιῶν, καὶ δῆλον ὅτι κατὰ

---

1 ⟨ἡ⟩ οὐσία *Schw.* ‖ 18 οὐκ αὐτὰ *s*: οὐ κατὰ *S* ‖ ἐπεὶ] ἐπὶ τί *Wolf (interrogationis signo post* γέγονεν *posito)* ‖ 19 γέγονεν *Sa*: γέγον** *S* ‖ 24 παρακολούθησιν *scripsi*: παρακολούθη *S*; παρακολουθεῖ *Sb* (παρακολουθεῖν *Sc*); ⟨τὸ⟩ παρακολουθεῖν *Schw. (quo probato* αὐτὸ *Coraes)*

λόγον οὐκ ἔτ' ἂν ἡμῖν ὑπετέτακτο οὐδὲ τὰς χρείας ταύ-
τας παρεῖχεν, ἀλλ' ἦν ἂν ἴσος ἡμῖν καὶ ὅμοιος.

Οὐ θέλεις οὖν ἐκεῖ ζητεῖν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, 9
οὗ μὴ παρόντος ἐπ' οὐδενὸς τῶν ἄλλων θέλεις λέγειν
τὸ ἀγαθόν; 'τί οὖν; οὐκ ἔστι θεῶν ἔργα κἀκεῖνα;' ἔστιν, 10
ἀλλ' οὐ προηγούμενα οὐδὲ μέρη θεῶν. σὺ δὲ προ- 11
ηγούμενον εἶ, σὺ ἀπόσπασμα εἶ τοῦ θεοῦ· ἔχεις τι ἐν
σεαυτῷ μέρος ἐκείνου. τί οὖν ἀγνοεῖς σου τὴν εὐ-
γένειαν; τί οὐκ οἶδας, πόθεν ἐλήλυθας; οὐ θέλεις 12
μεμνῆσθαι, ὅταν ἐσθίῃς, τίς ὢν ἐσθίεις καὶ τίνα τρέ-
φεις; ὅταν συνουσίᾳ χρῇ, τίς ὢν χρῇ; ὅταν ὁμιλίᾳ,
ὅταν γυμνάζῃ, ὅταν διαλέγῃ, οὐκ οἶδας ὅτι θεὸν τρέ-
φεις, θεὸν γυμνάζεις; θεὸν περιφέρεις, τάλας, καὶ
ἀγνοεῖς. δοκεῖς με λέγειν ἀργυροῦν τινα ἢ χρυσοῦν 13
ἔξωθεν; ἐν σαυτῷ φέρεις αὐτὸν καὶ μολύνων οὐκ
αἰσθάνῃ ἀκαθάρτοις μὲν διανοήμασι ῥυπαραῖς δὲ πρά-
ξεσι. καὶ ἀγάλματος μὲν τοῦ θεοῦ παρόντος οὐκ ἂν 14
τολμήσαις τι τούτων ποιεῖν ὧν ποιεῖς· αὐτοῦ δὲ τοῦ
θεοῦ παρόντος ἔσωθεν καὶ ἐφορῶντος πάντα καὶ ἐπ-
ακούοντος οὐκ αἰσχύνῃ ταῦτα ἐνθυμούμενος καὶ ποιῶν,
ἀναίσθητε τῆς σαυτοῦ φύσεως καὶ θεοχόλωτε.

Λοιπὸν ἡμεῖς τί φοβούμεθα ἐκπέμποντες νέον ἐπί 15
τινας πράξεις ἐκ τῆς σχολῆς, μὴ ἄλλως ποιήσῃ τι, μὴ
ἄλλως φάγῃ, μὴ ἄλλως συνουσιάσῃ, μὴ ταπεινώσῃ αὐ-
τὸν ῥάκη περιτεθέντα, μὴ ἐπάρῃ κομψὰ ἱμάτια; οὗτος 16
οὐκ οἶδεν αὑτοῦ θεόν, οὗτος οὐκ οἶδεν μετὰ τίνος
ἀπέρχεται. ἀλλ' ἀνεχόμεθα λέγοντος αὐτοῦ 'σὲ ἤθελον

4 οὗ μὴ Sc: οὐ μὲν S ‖ 5 τί s: εἰ S ‖ 11 ὅτι ἂν ὁμι-
λίαι S: corr. s ‖ 21 σαυτοῦ s: αὑτοῦ S ‖ θεοχόλωτε S (ut
vid.) ‖ 25 περιτιθέντα S: corr. Wolf ‖ ἐπάρῃ Schw.: ἐπάγηι S
(ἐ corr. a m. pr.) ‖ 26 αὑτοῦ Sc: αὐτοῦ S ‖ 27 ἀνεχώμεθα S

17 ἔχειν'; ἐκεῖ τὸν θεὸν οὐκ ἔχεις; εἶτ' ἄλλον τινὰ ζη-
τεῖς ἐκεῖνον ἔχων; ἢ ἄλλα σοι ἐρεῖ ἐκεῖνος ἢ ταῦτα;
18 ἀλλ' εἰ μὲν τὸ ἄγαλμα ἧς τὸ Φειδίου ἢ ⟨ἡ⟩ Ἀθηνᾶ
ἢ ὁ Ζεύς, ἐμέμνησο ἂν καὶ σαυτοῦ καὶ τοῦ τεχνίτου
καὶ εἴ τινα αἴσθησιν εἶχες, ἐπειρῶ ἂν μηδὲν ἀνάξιον
ποιεῖν τοῦ κατασκευάσαντος μηδὲ σεαυτοῦ μηδ' ἐν
19 ἀπρεπεῖ σχήματι φαίνεσθαι τοῖς ὁρῶσι. νῦν δέ σε ὅτι
ὁ Ζεὺς πεποίηκε, διὰ τοῦτο ἀμελεῖς οἷόν τινα δείξεις
σεαυτόν; καὶ τί ὁ τεχνίτης τῷ τεχνίτῃ ὅμοιος ἢ τὸ
20 κατασκεύασμα τῷ κατασκευάσματι; καὶ ποῖον ἔργον
τεχνίτου εὐθὺς ἔχει τὰς δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ, ἃς ἐμ-
φαίνει διὰ τῆς κατασκευῆς; οὐχὶ λίθος ἐστὶν ἢ χαλκὸς
ἢ χρυσὸς ἢ ἐλέφας; καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Φειδίου ἅπαξ
ἐκτείνασα τὴν χεῖρα καὶ τὴν Νίκην ἐπ' αὐτῆς δεξα-
μένη ἕστηκεν οὕτως ὅλῳ τῷ αἰῶνι, τὰ δὲ τοῦ θεοῦ
κινούμενα, ἔμπνοα, χρηστικὰ φαντασιῶν, δοκιμαστικά.
21 τούτου τοῦ δημιουργοῦ κατασκεύασμα ὢν καταισχύνεις
αὐτό; τί δ' ὅτι οὐ μόνον σε κατεσκεύασεν, ἀλλὰ καὶ
22 σοὶ μόνῳ ἐπίστευσεν καὶ παρακατέθετο; οὐδὲ τούτου
μεμνήσῃ, ἀλλὰ καὶ καταισχυνεῖς τὴν ἐπιτροπήν; εἰ δέ
σοι ὀρφανόν τινα ὁ θεὸς παρέθετο, οὕτως ἂν αὐτοῦ
23 ἠμέλεις; παραδέδωκέ σοι σεαυτὸν καὶ λέγει 'οὐκ εἶχον
ἄλλον πιστότερόν σου· τοῦτόν μοι φύλασσε τοιοῦτον
οἷος πέφυκεν, αἰδήμονα, πιστόν, ὑψηλόν, ἀκατάπληκτον,
ἀπαθῆ, ἀτάραχον.' εἶτα σὺ οὐ φυλάσσεις;

---

2 ἐκείνων *S; corr. m. pr.* ‖ 3 ἢ ⟨ἡ⟩ *C. Schenkl*; ἡ *s* ‖ 9 καίτοι *Upt. e cod.* ‖ ὁ τεχνίτης τῷ *s*: ὁ τεχνίτ̂ *S (sed* νί *in ras. a* S_b *vel* S_c*)* ‖ 17 καταισχύνης *S: corr. m. pr.* ‖ 19 παρεκατέθετο *S: corr.* S_a ‖ τούτου *Upt.*: τοῦτο οὐ *S* ‖ 20 καταισχύνης *S: corr. Wolf*; καταισχύνεις *m. pr.*

Ἀλλ' ἐροῦσι 'πόθεν ἡμῖν οὗτος ὀφρὺν ἐνήνοχεν 24
καὶ σεμνοπροσωπεῖ;' οὔπω κατ' ἀξίαν. ἔτι γὰρ οὐ
θαρρῶ οἷς ἔμαθον καὶ συγκατεθέμην· ἔτι τὴν ἀσθέ-
νειαν τὴν ἐμαυτοῦ φοβοῦμαι. ἐπεί τοι ἄφετέ με θαρ- 25
ρῆσαι καὶ τότε ὄψεσθε βλέμμα οἷον δεῖ καὶ σχῆμα
οἷον δεῖ, τότε ὑμῖν δείξω τὸ ἄγαλμα, ὅταν τελειωθῇ,
ὅταν στιλπνωθῇ. τί δοκεῖτε; ὀφρύν; μὴ γένοιτο. μὴ 26
γὰρ ὁ Ζεὺς ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ὀφρὺν ἀνέσπακεν; ἀλλὰ
πέπηγεν αὐτοῦ τὸ βλέμμα, οἷον δεῖ εἶναι τοῦ ἐροῦντος

οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ' ἀπατηλόν.

τοιοῦτον ὑμῖν δείξω ἐμαυτόν, πιστόν, αἰδήμονα, γεν- 27
ναῖον, ἀτάραχον. μή τι οὖν ἀθάνατον ἀγήρων, μή τι 28
ἄνοσον; ἀλλ' ἀποθνήσκοντα θείως, νοσοῦντα θείως.
ταῦτα ἔχω, ταῦτα δύναμαι· τὰ δ' ἄλλα οὔτ' ἔχω οὔτε
δύναμαι. δείξω ὑμῖν νεῦρα φιλοσόφου. ποῖα νεῦρα; 29
ὄρεξιν ἀναπότευκτον, ἔκκλισιν ἀπερίπτωτον, ὁρμὴν
καθήκουσαν, πρόθεσιν ἐπιμελῆ, συγκατάθεσιν ἀπρό-
πτωτον. ταῦτα ὄψεσθε.

θ'. Ὅτι οὐ δυνάμενοι τὴν ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι τὴν τοῦ φιλοσόφου προσλαμβάνομεν.

Οὐκ ἔστι τὸ τυχὸν αὐτὸ μόνον ἀνθρώπου ἐπαγ- 1
γελίαν πληρῶσαι. τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος; — Ζῷον, 2

1 sq. Ench. 22: *ὡς ἐρούντων --- πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρύς;* 10 Hom. Il. A 526.

14 *τὰ* *S* (*sed ἁ corr. a* S_d; *τί unus s*) ‖ 19 *τὴν* ⟨*τοῦ*⟩ *ἀνθρώπου s*

φησί, λογικὸν θνητόν. — Εὐθὺς ἐν τῷ λογικῷ τίνων
χωριζόμεθα; — Τῶν θηρίων. — Καὶ τίνων ἄλλων;
3 — Τῶν προβάτων καὶ τῶν ὁμοίων. — Ὅρα οὖν μή
τι πως ὡς θηρίον ποιήσῃς· εἰ δὲ μή, ἀπώλεσας τὸν
ἄνθρωπον, οὐκ ἐπλήρωσας τὴν ἐπαγγελίαν. ὅρα μή
τί ὡς πρόβατον· εἰ δὲ μή, καὶ οὕτως ἀπώλετο ὁ ἄν-
4 θρωπος. τίνα οὖν ποιοῦμεν ὡς πρόβατα; ὅταν τῆς
γαστρὸς ἕνεκα, ὅταν τῶν αἰδοίων, ὅταν εἰκῇ, ὅταν ῥυ-
παρῶς, ὅταν ἀνεπιστρέπτως, ποῦ ἀπεκλίναμεν; ἐπὶ τὰ
5 πρόβατα. τί ἀπωλέσαμεν; τὸ λογικόν. ὅταν μαχίμως
καὶ βλαβερῶς καὶ θυμικῶς καὶ ὠστικῶς, ποῦ ἀπεκλί-
6 ναμεν; ἐπὶ τὰ θηρία. λοιπὸν οἱ μὲν ἡμῶν μεγάλα
θηρία εἰσίν, οἱ δὲ θηρίδια κακοήθη καὶ μικρά, ἐφ'
7 ὧν ἔστιν εἰπεῖν 'λέων με καὶ φαγέτω.' διὰ πάντων
δὲ τούτων ἀπόλλυται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐπαγγελία.
8 πότε γὰρ σῴζεται συμπεπλεγμένον; ὅταν τὴν ἐπαγγε-
λίαν πληρώσῃ, ὥστε σωτηρία συμπεπλεγμένου ἐστὶ τὸ
ἐξ ἀληθῶν συμπεπλέχθαι. πότε διεζευγμένον; ὅταν
τὴν ἐπαγγελίαν πληρώσῃ. πότε αὐλοί, πότε λύρα, πότε
9 ἵππος, πότε κύων; τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ἄνθρω-
10 πος ὡσαύτως μὲν σῴζεται ὡσαύτως δ' ἀπόλλυται; αὔξει
δ' ἕκαστον καὶ σῴζει τὰ κατάλληλα ἔργα· τὸν τέκτονα
τὰ τεκτονικά, τὸν γραμματικὸν τὰ γραμματικά. ἂν
δ' ἐθίσῃ γράφειν ἀγραμμάτως, ἀνάγκη καταφθείρεσθαι
11 καὶ ἀπόλλυσθαι τὴν τέχνην. οὕτω τὸν μὲν αἰδήμονα
σῴζει τὰ αἰδήμονα ἔργα, ἀπολλύει δὲ τὰ ἀναιδῆ· τὸν
12 δὲ πιστὸν τὰ πιστὰ καὶ τὰ ἐναντία ἀπολλύει. καὶ τοὺς
ἐναντίους πάλιν ἐπαύξει τὰ ἐναντία· τὸν ἀναίσχυντον

---

3 ὅρα S_c: ἄρα S ‖ 4 ποιήσηις S (sed οιή corr. a S_b) ‖ 13 ἐφ' ὧν Wolf: ἀφ' ὧν S ‖ 20 οὖν S_b, οὐ S ‖ 22 ἑκάστην S: corr. Wolf

⟨ἀναισχυντία⟩, τὸν ἄπιστον ⟨ἀπιστία⟩, τὸν λοίδορον λοιδορία, τὸν ὀργίλον ὀργή, τὸν φιλάργυρον αἱ ἀκατάλληλοι λήψεις καὶ δόσεις.

Διὰ τοῦτο παραγγέλλουσιν οἱ φιλόσοφοι μὴ ἀρ- 13
κεῖσθαι μόνῳ τῷ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ μελέτην
προσλαμβάνειν, εἶτα ἄσκησιν. πολλῷ γὰρ χρόνῳ 14
τὰ ἐναντία ποιεῖν εἰθίσμεθα καὶ τὰς ὑπολήψεις τὰς
ἐναντίας ταῖς ὀρθαῖς χρηστικὰς ἔχομεν. ἂν οὖν μὴ
καὶ τὰς ὀρθὰς χρηστικὰς ποιήσωμεν, οὐδὲν ἄλλο ⟨ἢ⟩
ἐξηγηταὶ ἐσόμεθα ἀλλοτρίων δογμάτων. ἄρτι γάρ τίς 15
ἡμῶν οὐ δύναται τεχνολογῆσαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἀγαθά, τὰ δὲ κακά, τὰ δ' ἀδιάφορα· ἀγαθὰ μὲν οὖν ἀρεταὶ καὶ τὰ μετέχοντα τῶν ἀρετῶν· κακὰ τὰ δ' ἐναντία·
ἀδιάφορα δὲ πλοῦτος, ὑγεία, δόξα. εἶτ' ἂν μεταξὺ 16
λεγόντων ἡμῶν ψόφος μείζων γένηται ἢ τῶν παρόν-
των τις καταγελάσῃ ἡμῶν, ἐξεπλάγημεν. ποῦ ἐστι, 17
φιλόσοφε, ἐκεῖνα ἃ ἔλεγες; πόθεν αὐτὰ προφερόμενος ἔλεγες; ἀπὸ τῶν χειλῶν αὐτόθεν. τί οὖν ἀλλότρια βοηθήματα μολύνεις; τί κυβεύεις περὶ τὰ μέγιστα;
ἄλλο γάρ ἐστιν ὡς εἰς ταμιεῖον ἀποθέσθαι ἄρτους καὶ 18
οἶνον, ἄλλο ἐστὶ φαγεῖν. τὸ βρωθὲν ἐπέφθη, ἀνεδόθη, νεῦρα ἐγένετο, σάρκες, ὀστέα, αἷμα, εὔχροια, εὔπνοια. τὰ

---

4 sqq. cf. omnino Musonius περὶ ἀσκήσεως apud Stob. flor. 29, 78; praeterea Plut. plac. I, prooem. (Diels Doxogr. Gr. 273, 11 sqq.) οἱ - - Στωικοὶ ἔφασαν - - - εἶναι - - τὴν - φιλοσοφίαν ἄσκησιν ἐπιτηδείου τέχνης.

12 sq. Stob. ecl. II, 7, 5ᵃ = Laert. Diog. VII, 101, 102.

---

1 ⟨ἀναισχυντία⟩ et ⟨ἀπιστία⟩ *add. Wolf* ‖ 9 ⟨ἢ⟩ *ins. s* ‖ 14 τὰ δ' *s*: δὲ τὰ *S*a *in ras.* ‖ 15 εἶτ' ἂν *S*c: εἰ τὰ *S*

ἀποκείμενα ὅταν μὲν θελήσῃς ἐκ προχείρου λαβὼν
δεῖξαι δύνασαι, ἀπ' αὐτῶν δέ σοι ὄφελος οὐδὲν εἰ μὴ
19 *μέχρι τοῦ δοκεῖν ὅτι ἔχεις. τί γὰρ διαφέρει ταῦτα*
ἐξηγεῖσθαι ἢ τὰ τῶν ἑτεροδόξων; τεχνολόγει νῦν καθ-
ίσας τὰ Ἐπικούρου καὶ τάχα ἐκείνου χρηστικώτερον
τεχνολογήσεις. τί οὖν Στωικὸν λέγεις σεαυτόν, τί ἐξ-
απατᾷς τοὺς πολλούς, τί ὑποκρίνῃ Ἰουδαῖον ὢν Ἕλ-
20 *λην; οὐχ ὁρᾷς, πῶς ἕκαστος λέγεται Ἰουδαῖος, πῶς*
Σύρος, πῶς Αἰγύπτιος; καὶ ὅταν τινὰ ἐπαμφοτερίζοντα
ἴδωμεν, εἰώθαμεν λέγειν 'οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, ἀλλ'
ὑποκρίνεται'. ὅταν δ' ἀναλάβῃ τὸ πάθος τὸ τοῦ βε-
βαμμένου καὶ ᾑρημένου, τότε καὶ ἔστι τῷ ὄντι καὶ
21 *καλεῖται Ἰουδαῖος. οὕτω καὶ ἡμεῖς παραβαπτισταί,*
λόγῳ μὲν Ἰουδαῖοι, ἔργῳ δ' ἄλλο τι, ἀσυμπαθεῖς πρὸς
τὸν λόγον, μακρὰν ἀπὸ τοῦ χρῆσθαι τούτοις ἃ λέγο-
22 *μεν, ἐφ' οἷς ὡς εἰδότες αὐτὰ ἐπαιρόμεθα. οὕτως οὐδὲ*
τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι δυνάμενοι
προσλαμβάνομεν τὴν τοῦ φιλοσόφου, τηλικοῦτο φορτίον
οἷον εἴ τις δέκα λίτρας ἆραι μὴ δυνάμενος τὸν τοῦ
Αἴαντος λίθον βαστάζειν ἤθελεν.

ι'. Πῶς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὰ καθήκοντα ἔστιν εὑρίσκειν.

1 *Σκέψαι τίς εἶ. τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ' ἔστιν οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτῃ τὰ*

---

20 Hom. Il. *H* 264.

---

7 *ἰουδαῖος ὢν ἕλληνας S: Ἰουδαίους ὢν Ἕλλην Upt. e cod.; Ἰουδαῖον Ἕλλην ὢν Schw.* ‖ 24 *ταυταύτηι S (sed prius ταυ eras.)*

ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπό-
τακτον. σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. 2
κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων. ἐπὶ τούτοις 3
πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἓν τῶν
ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθη-
τικὸς γὰρ εἶ τῇ θείᾳ διοικήσει καὶ τοῦ ἑξῆς ἐπιλογι-
στικός. τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ 4
συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλεύεσθαι ὡς ἀπόλυτον,
ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ πούς λογισμὸν εἶχον
καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέποτ' ἂν
ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ
τὸ ὅλον. διὰ τοῦτο καλῶς λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι ὅτι 5
εἰ προῄδει ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὰ ἐσόμενα,
συνήργει ἂν καὶ τῷ νοσεῖν καὶ τῷ ἀποθνῄσκειν
καὶ τῷ πηροῦσθαι, αἰσθανόμενός γε, ὅτι ἀπὸ τῆς
τῶν ὅλων διατάξεως τοῦτο ἀπονέμεται, κυριώτερον
δὲ τὸ ὅλον τοῦ μέρους καὶ ἡ πόλις τοῦ πολίτου. νῦν 6
δ' ὅτι οὐ προγιγνώσκομεν, καθήκει τῶν πρὸς
ἐκλογὴν εὐφυεστέρων ἔχεσθαι, ὅτι καὶ πρὸς
τοῦτο γεγόναμεν.

Μετὰ τοῦτο μέμνησο ὅτι υἱὸς εἶ. τίς τούτου τοῦ 7
προσώπου ἐπαγγελία; πάντα ⟨τὰ⟩ αὐτοῦ ἡγεῖσθαι τοῦ
πατρός, πάντα ὑπακούειν, μηδέποτε ψέξαι πρός τινα
μηδὲ βλαβερόν τι αὐτῷ εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι, ἐξίστασθαι
ἐν πᾶσιν καὶ παραχωρεῖν συνεργοῦντα κατὰ δύναμιν.

---

13 sqq. cf. II, 6, 9; Seneca de provid. 5.
22 sqq. cf. Ench. 30: πατήρ ἐστιν· ὑπαγορεύεται ἐπιμελεῖσθαι, παραχωρεῖν ἁπάντων.

---

1 αὐτὴν *S*: αὐτῇ *S*$_c$ ‖ 11 *fortasse litterae* ἢ ὠρ *e corr.* ‖ 22 ⟨τὰ⟩ *ins. Schw.*

8 μετὰ τοῦτο ἴσθι ὅτι καὶ ἀδελφὸς εἶ. καὶ πρὸς τοῦτο
δὲ τὸ πρόσωπον ὀφείλεται παραχώρησις, εὐπείθεια, εὐ-
φημία, μηδέποτ' ἀντιποιήσασθαί τινος πρὸς αὐτὸν τῶν
ἀπροαιρέτων, ἀλλ' ἡδέως ἐκεῖνα προΐεσθαι, ἵν' ἐν τοῖς
9 προαιρετικοῖς πλέον ἔχῃς. ὅρα γὰρ οἷόν ἐστιν ἀντὶ
θίδρακος, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ καθέδρας αὐτὸν εὐγνω-
10 μοσύνην κτήσασθαι, ὅση ἡ πλεονεξία· μετὰ ταῦτα εἰ
βουλευτὴς πόλεώς τινος, ὅτι βουλευτής· ⟨εἰ⟩ νέος, ὅτι
νέος· εἰ πρεσβύτης, ὅτι πρεσβύτης· εἰ πατήρ, ὅτι πα-
11 τήρ. ἀεὶ γὰρ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὀνομάτων εἰς
12 ἐπιλογισμὸν ἐρχόμενον ὑπογράφει τὰ οἰκεῖα ἔργα. ἐὰν
δ' ἀπελθὼν ψέγῃς σου τὸν ἀδελφόν, λέγω σοι· 'ἐπελά-
13 θου τίς εἶ καὶ τί σοι ὄνομα. εἶτα εἰ μὲν χαλκεὺς
ὢν ἐχρῶ τῇ σφύρᾳ ἄλλως, ἐπιλελησμένος ἂν ἧς τοῦ
χαλκέως· εἰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπελάθου καὶ ἀντὶ ἀδελ-
φοῦ ἐχθρὸς ἐγένου, οὐδὲν ἀντ' οὐδενὸς ἠλλάχθαι φανεῖ
14 σεαυτῷ; εἰ δ' ἀντὶ ἀνθρώπου, ἡμέρου ζῴου καὶ κοι-
νωνικοῦ, θηρίον γέγονας βλαβερόν, ἐπίβουλον, δηκτι-
κόν, οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀλλὰ δεῖ σε κέρμα ἀπολέσαι,
ἵνα ζημιωθῇς, ἄλλου ⟨δ'⟩ οὐδενὸς ἀπώλεια ζημιοῖ
15 τὸν ἄνθρωπον; εἶτα γραμματικὴν μὲν ἀποβαλὼν ἢ μου-
σικὴν ζημίαν ⟨ἂν⟩ ἡγοῦ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· εἰ δ' αἰδῶ
καὶ καταστολὴν καὶ ἡμερότητα ἀποβαλεῖς, οὐδὲν ἡγῇ
16 τὸ πρᾶγμα; καίτοι ἐκεῖνα μὲν παρ' ἔξωθέν τινα καὶ
ἀπροαίρετον αἰτίαν ἀπόλλυται, ταῦτα δὲ παρ' ἡμᾶς·
καὶ ἐκεῖνα μὲν οὔτ' ἔχειν ⟨καλόν ἐστιν⟩ οὔτ' ἀπολ-

2 εὐπίθεια S: *corr.* S_d ‖ 3 ἑαυτὸν S: *corr. Wolf* ‖ 6 θρίδακος S_d ‖ 8 τινος ⟨εἶ⟩ *Wolf* ‖ ⟨εἰ⟩ *ins.* S_d ‖ 12 ψέγηι S: *corr.* S_d ‖ 16 φανεῖς ἑαυτῶι S: *correxi*; φανῇς ἐπ' αὐτῷ s ‖ 20 ἀλλ' οὐδενὸς S: *corr.* S_c ‖ 21 εἶτα *scripsi*: εἰ S ‖ μὲν ⟨ἧς⟩ S_b ‖ 22 ⟨ἂν⟩ *add. Coraes* ‖ 26 ⟨καλόν ἐστιν⟩ *addidi*; οὔτε ⟨μὴ⟩ ἔχειν *Schultz*, ἔχειν ⟨χρὴ⟩ *Elter*

*λύειν αἰσχρόν ἐστι, ταῦτα δὲ καὶ μὴ ἔχειν καὶ ἀπολ-
λύειν καὶ αἰσχρόν ἐστι καὶ ἐπονείδιστον καὶ ἀτύχημα.
τί ἀπολλύει ὁ τὰ τοῦ κιναίδου πάσχων; τὸν ἄνδρα.* 17
*ὁ δὲ διατιθείς; πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα καὶ αὐτὸς δ' οὐδὲν
ἧττον ⟨τὸν⟩ ἄνδρα. τί ἀπολλύει ὁ μοιχεύων; τὸν* 18
*αἰδήμονα, τὸν ἐγκρατῆ, τὸν κόσμιον, τὸν πολίτην, τὸν
γείτονα. τί ἀπολλύει ὁ ὀργιζόμενος; ἄλλο τι. ὁ φο-
βούμενος; ἄλλο τι. οὐδεὶς δίχα ἀπωλείας καὶ ζημίας* 19
*κακός ἐστι. λοιπὸν εἰ τὴν ζημίαν ζητεῖς ἐν κέρματι,
πάντες οὗτοι ἀβλαβεῖς, ἀζήμιοι, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ
ὠφελούμενοι καὶ κερδαίνοντες, ὅταν διά τινος τούτων
τῶν ἔργων κέρμα αὐτοῖς προσγένηται. ὅρα δ' εἰ ἐπὶ* 20
*κερμάτιον πάντα ἀνάγεις, ὅτι οὐδ' ὁ τὴν ῥῖνά σοι
ἀπολλύων ἔσται βεβλαμμένος. — Ναί, φησί, κεκολό-
βωται γὰρ τὸ σῶμα. — Ἄγε, ὁ δὲ τὴν ὀσφρασίαν αὐ-* 21
*τὴν ἀπολωλεκὼς οὐδὲν ἀπολλύει; ψυχῆς οὖν δύναμις
οὐκ ἔστιν οὐδεμία, ἣν ὁ μὲν κτησάμενος ὠφελεῖται, ὁ
δ' ἀποβαλὼν ζημιοῦται; — Ποίαν καὶ λέγεις; —
Οὐδὲν ἔχομεν αἰδῆμον φύσει; — Ἔχομεν. — Ὁ τοῦτο* 22
*ἀπολλύων οὐ ζημιοῦται, οὐδενὸς στερίσκεται, οὐδὲν
ἀποβάλλει τῶν πρὸς αὐτόν; οὐκ ἔχομεν φύσει τι πι-* 23
*στόν, φύσει στερκτικόν, φύσει ὠφελητικόν, ἀλλήλων
φύσει ἀνεκτικόν; ὅστις οὖν εἰς ταῦτα περιορᾷ ζημιού-
μενον ἑαυτόν, οὗτος ἢ ἀβλαβὴς καὶ ἀζήμιος;*

Τί οὖν; μὴ βλάψω τὸν βλάψαντα; — Πρῶτον μὲν 24
*ἰδοὺ τί ἐστι βλάβη καὶ μνήσθητι ὧν ἤκουσας παρὰ
τῶν φιλοσόφων. εἰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐν προαιρέσει καὶ* 25
*τὸ κακὸν ὡσαύτως ἐν προαιρέσει, βλέπε μὴ τοιοῦτόν
ἐστιν ὃ λέγεις 'τί οὖν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἔβλαψεν* 26

---

5 ⟨τὸν⟩ *add. s* ‖ 24 *ἤ S (de accentu non liquet)* ‖ 25 *βλάψω Sa: βλάβω S*

πρὸς ἐμέ τι ἄδικον ποιήσας, ἐγὼ ἐμαυτὸν μὴ βλάψω
27 πρὸς ἐκεῖνον ἄδικόν τι ποιήσας;' τί οὖν οὐ τοιοῦτόν
τι φανταζόμεθα; ἀλλ' ὅπου τι σωματικὸν ἐλάττωμα
⟨ἢ⟩ εἰς κτῆσιν, ἐκεῖ ἡ βλάβη· ὅπου εἰς τὴν προαίρεσιν,
28 οὐδεμία βλάβη; οὔτε γὰρ τὴν κεφαλὴν ἀλγεῖ ὁ ἐξ-
απατηθεὶς ἢ ἀδικήσας οὔτε τὸν ὀφθαλμὸν οὔτε τὸ
29 ἰσχίον οὔτε τὸν ἀγρὸν ἀπολλύει. ἡμεῖς δ' ἄλλο οὐδὲν
ἐθέλομεν ἢ ταῦτα· τὴν προαίρεσιν δὲ πότερον αἰδή-
μονα καὶ πιστὴν ἕξομεν ἢ ἀναίσχυντον καὶ ἄπιστον,
οὐδ' ἐγγὺς διαφερόμεθα πλὴν μόνον ἐν τῇ σχολῇ μέχρι
30 τῶν λογαρίων. τοιγαροῦν μέχρι τῶν λογαρίων προ-
κόπτομεν, ἔξω δ' αὐτῶν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον.

ια'. Τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας.

1 *Ἀρχὴ φιλοσοφίας παρά γε τοῖς ὡς δεῖ καὶ κατὰ
θύραν ἁπτομένοις αὐτῆς συναίσθησις τῆς αὑτοῦ ἀσθε-
2 νείας καὶ ἀδυναμίας περὶ τὰ ἀναγκαῖα. ὀρθογωνίου
μὲν γὰρ τριγώνου ἢ διέσεως ⟨ἢ⟩ ἡμιτονίου οὐδε-
μίαν φύσει ἔννοιαν ἥκομεν ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τινος
τεχνικῆς παραλήψεως διδασκόμεθα ἕκαστον αὐτῶν καὶ
διὰ τοῦτο οἱ μὴ εἰδότες αὐτὰ οὐδ' οἴονται εἰδέναι.
3 ἀγαθοῦ δὲ καὶ κακοῦ καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ καὶ πρέπον-
τος καὶ ἀπρεποῦς καὶ εὐδαιμονίας ⟨καὶ κακοδαιμονίας⟩
καὶ προσήκοντος καὶ ⟨μὴ⟩ ἐπιβάλλοντος καὶ ὅ τι δεῖ*

---

14 cf. Gnomol. Stobaeani 3 (Mosch. ὑπ. 13): *Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον ὅτι κακὸς εἶ.*

---

4 ⟨ἢ⟩ *add. Wolf* ‖ 6 ἢ ⟨ὁ⟩ *s* ‖ 15 ⟨τὴν⟩ θύραν *s* ‖ 17 ⟨ἢ⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 22 ⟨καὶ κακοδαιμονίας⟩ *add. C. Schenkl,* ⟨καὶ δυστυχίας⟩ *s* ‖ 23 ⟨μὴ⟩ *ins. Meibomius*

ποιῆσαι καὶ ὅ τι οὐ δεῖ ποιῆσαι τίς οὐκ ἔχων ἔμφυτον
ἔννοιαν ἐλήλυθεν; διὰ τοῦτο πάντες χρώμεθα τοῖς 4
ὀνόμασι καὶ ἐφαρμόζειν πειρώμεθα τὰς προλήψεις ταῖς
ἐπὶ μέρους οὐσίαις. καλῶς ἐποίησεν, δεόντως, οὐ δε- 5
όντως· ἠτύχησεν, εὐτύχησεν· ἄδικός ἐστι, δίκαιός ἐστι.
τίς ἡμῶν φείδεται τούτων τῶν ὀνομάτων; τίς ἡμῶν
ἀναβάλλεται τὴν χρῆσιν αὐτῶν μέχρι μάθῃ καθάπερ
τῶν περὶ τὰς γραμμὰς ἢ τοὺς φθόγγους οἱ οὐκ εἰδό-
τες; τούτου δ' αἴτιον τὸ ἥκειν ἤδη τινὰ ὑπὸ τῆς φύ- 6
σεως κατὰ τὸν τόπον ὥσπερ δεδιδαγμένους, ἀφ' ὧν
ὁρμώμενοι καὶ τὴν οἴησιν προσειλήφαμεν. — Διὰ ⟨τί⟩ 7
γάρ, φησίν, οὐκ οἶδα ἐγὼ τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρόν;
οὐκ ἔχω ἔννοιαν αὐτοῦ; — Ἔχεις. — Οὐκ ἐφαρμόζω
τοῖς ἐπὶ μέρους; — Ἐφαρμόζεις. — Οὐ καλῶς οὖν 8
ἐφαρμόζω; — Ἐνταῦθά ἐστι τὸ ζήτημα πᾶν καὶ οἴησις
ἐνταῦθα προσγίνεται. ἀφ' ὁμολογουμένων γὰρ ὁρμώ-
μενοι τούτων ἐπὶ τὸ ἀμφισβητούμενον προάγουσιν ὑπὸ
τῆς ἀκαταλλήλου ἐφαρμογῆς. ὡς εἴ γε καὶ τοῦτο ἔτι 9
πρὸς ἐκείνοις ἐκέκτηντο, τί ἐκώλυεν αὐτοὺς εἶναι τε-
λείους; νῦν δ' ἐπεὶ δοκεῖς ὅτι καὶ καταλλήλως ἐφαρ- 10
μόζεις τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους, εἰπέ μοι πόθεν
τοῦτο λαμβάνεις; — Ὅτι δοκεῖ μοι. — Τοῦτο οὖν
τινι οὐ δοκεῖ καὶ οἴεται καὶ αὐτὸς ἐφαρμόζειν καλῶς·
ἢ οὐκ οἴεται; — Οἴεται. — Δύνασθε οὖν περὶ ὧν 11
τὰ μαχόμενα δοξάζετε ἀμφότεροι καταλλήλως ἐφαρ-
μόζειν τὰς προλήψεις; — Οὐ δυνάμεθα. — Ἔχεις οὖν 12

---

4 *post* ἐποίησεν *Upt. add.* ⟨οὐ καλῶς⟩, *Schw.* ⟨οὐ καλῶς ἐποίησεν⟩ ‖ δεόντως (*ante* οὐ) *s*: δέον *ῶ̃ς *S*, δέον πως S_a ‖ 9 τινὰς S_b (*an m. pr.?*) ‖ 11 διὰ ⟨τί⟩ *Upt. e cod.*; δι' ἃ S_c ‖ 15 οἴησις *a* S_a *crassiore ductu exaratum; de S non constat* ‖ 19 ἐκώλυε *S*: *corr.* S_a ‖ 24 δύνασθαι *S*: *corr.* S_a

δεῖξαί τι ἡμῖν πρὸς τὸ αὐτὰς ἐφαρμόζειν ἄμεινον ἀνω-
τέρω τοῦ δοκεῖν σοι; ὁ δὲ μαινόμενος ἄλλα τινὰ
ποιεῖ ἢ τὰ δοκοῦντά οἱ καλά; κἀκείνῳ οὖν ἀρκεῖ τοῦτο
τὸ κριτήριον; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Ἐλθὲ οὖν ἐπί τι
ἀνωτέρω τοῦ δοκεῖν. τί τοῦτό ἐστιν;
13 *Ἴδ' ἀρχὴ φιλοσοφίας αἴσθησις μάχης τῆς πρὸς*
ἀλλήλους τῶν ἀνθρώπων καὶ ζήτησις τοῦ παρ' ὃ γί-
νεται ἡ μάχη καὶ κατάγνωσις καὶ ἀπιστία πρὸς τὸ
ψιλῶς δοκοῦν, ἔρευνα δέ τις περὶ τὸ δοκοῦν εἰ ὀρθῶς
δοκεῖ καὶ εὕρεσις κανόνος τινός, οἷον ἐπὶ βαρῶν τὸν
ζυγὸν εὕρομεν, οἷον ἐπὶ εὐθέων καὶ στρεβλῶν τὴν
14 *στάθμην. τοῦτ' ἔστιν ἀρχὴ φιλοσοφίας. πάντα καλῶς*
ἔχει τὰ δοκοῦντα ἅπασι; καὶ πῶς δυνατὸν τὰ μαχό-
μενα καλῶς ἔχειν; οὐκοῦν οὐ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἡμῖν
15 *δοκοῦντα. τί μᾶλλον ἢ τὰ Σύροις, τί μᾶλλον ἢ τὰ*
Αἰγυπτίοις, τί μᾶλλον ἢ τὰ ἐμοὶ φαινόμενα ἢ τὰ τῷ
δεῖνι; — Οὐδὲν μᾶλλον. — Οὐκ ἄρα ἀρκεῖ τὸ δοκεῖν
ἑκάστῳ πρὸς τὸ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ βαρῶν ἢ μέτρων
ψιλῇ τῇ ἐμφάσει ἀρκούμεθα, ἀλλὰ κανόνα τινὰ ἐφ'
16 *ἑκάστου εὕρομεν. ἐνταῦθ' οὖν οὐδεὶς κανὼν ἀνωτέρω*
τοῦ δοκεῖν; καὶ πῶς οἷόν τε ἀτέκμαρτα εἶναι καὶ ἀν-
εύρετα τὰ ἀναγκαιότατα ἐν ἀνθρώποις; — Ἔστιν οὖν.
17 *— Καὶ διὰ τί οὐ ζητοῦμεν αὐτὸν καὶ ἀνευρίσκομεν*
καὶ ἀνευρόντες λοιπὸν ἀπαραβάτως χρώμεθα δίχα αὐ-
18 *τοῦ μηδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνοντες; τοῦτο γάρ, οἶμαι,*
ἐστὶν ὃ εὑρεθὲν ἀπαλλάσσει μανίας τοὺς μόνῳ τῷ δο-

---

23 sq. fragm. XV: *ἐπεί τοι φιλοσοφία φησίν, ὅτι οὐδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν εἰκῇ προσήκει.*

---

1 *αὐτὰς* S_c: *αὐτ**ς* *S* ‖ 4 *ἐλθὲ s*: *ἐλθὼν S* ‖ 6 *Ἴδ'* *Schw.*: *εἶδ' S* ‖ 11 *εὕρο*μεν S* (*fuit εὕρωμεν*) ‖ 13 *ἔχειν s* ‖ 17 *ἄρα S super lineam m. pr.* ‖ *δοκεῖν s*: *δοκοῦν S*

*κεῖν μέτρῳ παραχρωμένους, ἵνα λοιπὸν ἀπό τινων
γνωρίμων καὶ διευκρινημένων ὁρμώμενοι χρώμεθα ἐπὶ
τῶν ἐπὶ μέρους διηρθρωμέναις ταῖς προλήψεσι.*

Τίς ὑποπέπτωκεν οὐσία περὶ ἧς ζητοῦμεν; —Ἡδονή. 19
—Ὕπαγε αὐτὴν τῷ κανόνι, βάλε εἰς τὸν ζυγόν. τὸ ἀγα- 20
*θὸν δεῖ εἶναι τοιοῦτον ἐφ' ᾧ θαρρεῖν ἄξιον καὶ ᾧ πε-
ποιθέναι; — Δεῖ.' —'Αβεβαίῳ οὖν τινι θαρρεῖν ἄξιον;
— Οὔ. — Μή τι οὖν βέβαιον ἡ ἡδονή; — Οὔ. —Ἆρον* 21
*οὖν καὶ βάλε ἔξω ἐκ τοῦ ζυγοῦ καὶ ἀπέλασον τῆς χώρας
τῶν ἀγαθῶν μακράν. εἰ δ' οὐκ ὀξυβλεπτεῖς καὶ ἕν σοι* 22
*ζυγὸν οὐκ ἀρκεῖ, φέρε ἄλλο. ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ ἄξιον
ἐπαίρεσθαι; — Ναί. — Ἐφ' ἡδονῇ οὖν παρούσῃ ἄξιον
ἐπαίρεσθαι; βλέπε μὴ εἴπῃς ὅτι ἄξιον· εἰ δὲ μή, οὐκέτι
σε οὐδὲ τοῦ ζυγοῦ ἄξιον ἡγήσομαι. οὕτω κρίνεται* 23
*τὰ πράγματα καὶ ἵσταται τῶν κανόνων ἡτοιμασμένων·
καὶ τὸ φιλοσοφεῖν τοῦτό ἐστιν, ἐπισκέπτεσθαι καὶ βε-* 24
βαιοῦν τοὺς κανόνας, τὸ δ' ἤδη χρῆσθαι τοῖς ἐγνω- 25
σμένοις τοῦτο τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἔργον ἐστίν.

ιβ'. *Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι.*

Ἃ μὲν δεῖ μαθόντα εἰδέναι χρῆσθαι λόγῳ, ἠκρί- 1
*βωται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. περὶ δὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν
τὴν προσήκουσαν τελέως ἀγύμναστοί ἐσμεν. δὸς γοῦν* 2
*ᾧ θέλεις ἡμῶν ἰδιώτην τινὰ τὸν προσδιαλεγόμενον,
καὶ οὐχ εὑρίσκει χρήσασθαι αὐτῷ, ἀλλὰ μικρὰ κινήσας
τὸν ἄνθρωπον, ἂν παρὰ μέλος ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, οὐκέτι
δύναται μεταχειρίσασθαι, ἀλλ' ἢ λοιδορεῖ λοιπὸν ἢ*

---

10 *ἐν σοί S: corr. s* ‖ 19 *δεῖ S. in rasura unius litterae* ‖ 24 *μέλος s: σκέλος S*

καταγελᾷ καὶ λέγει 'ἰδιώτης ἐστίν· οὐκ ἔστιν αὐτῷ
3 χρήσασθαι'. ὁ δ' ὁδηγός, ὅταν λάβῃ τινὰ πλανώμενον,
ἤγαγεν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν δέουσαν, οὐχὶ καταγελάσας
4 ἢ λοιδορησάμενος ἀπῆλθε. καὶ σὺ δεῖξον αὐτῷ τὴν
ἀλήθειαν καὶ ὄψει ὅτι ἀκολουθεῖ. μέχρι δ' ἂν οὐ
μὴ δεικνύῃς, μὴ ἐκείνου καταγέλα, ἀλλὰ μᾶλλον αἰ-
σθάνου τῆς ἀδυναμίας τῆς σαυτοῦ.
5 Πῶς οὖν ἐποίει Σωκράτης; αὐτὸν ἠνάγκαζε τὸν
προσδιαλεγόμενον αὐτῷ μαρτυρεῖν, ἄλλου δ' οὐδενὸς
ἐδεῖτο μάρτυρος. τοιγαροῦν ἐξῆν αὐτῷ λέγειν ὅτι
'τοὺς μὲν ἄλλους ἐῶ χαίρειν, ἀεὶ δὲ τῷ ἀντι-
λέγοντι ἀρκοῦμαι μάρτυρι· καὶ τοὺς μὲν ἄλ-
λους οὐκ ἐπιψηφίζω, τὸν δὲ προσδιαλεγόμενον
6 μόνον'. οὕτω γὰρ ἐναργῆ ἐτίθει τὰ ἀπὸ τῶν ἐννοιῶν,
ὥστε πάνθ' ὁντιναοῦν συναισθανόμενον τῆς μάχης
7 ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῆς. 'Ἆρά γε ὁ φθονῶν χαίρει;'
— 'Οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον λυπεῖται.' ἀπὸ τοῦ
ἐναντίου ἐκίνησε τὸν πλησίον. 'Τί δ'; ἐπὶ κακοῖς
δοκεῖ σοι εἶναι λύπη ὁ φθόνος; καὶ τίς φθόνος
8 ἐστὶ κακῶν;' οὐκοῦν ἐκεῖνον ἐποίησεν εἰπεῖν ὅτι λύπη
ἐστὶν ἐπ' ἀγαθοῖς ὁ φθόνος. 'Τί δέ; φθονοίη ἂν
9 τις τοῖς οὐδὲν πρὸς αὐτόν;' — 'Οὐδαμῶς.' καὶ
οὕτως ἐκπεπληρωκὼς τὴν ἔννοιαν καὶ διηρθρωκὼς ἀπ-
ηλλάσσετο, οὐ λέγων ὅτι 'ὅρισαί μοι τὸν φθόνον',
εἶτα ὁρισαμένου 'κακῶς ὡρίσω· οὐ γὰρ ἀντακολουθεῖ

---

10 sqq. cf. Plat. Gorg. 474 a: ἕνα μὲν παρασχέσθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι αὐτὸν πρὸς ὃν ἄν μοι ὁ λόγος ᾖ, τοὺς δὲ πολλοὺς χαίρειν· καὶ ἕνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι; cf. 472 c.
16 sq. cf. Xenoph. Mem. 3, 9, 8; Plat. Phileb. 48 b sqq.

---

17 ἀπὸ — (18) πλησίον *del. Upt.* ‖ 21 φθονώη *S: corr. S*$_c$ ‖ 25 ἀντακουλουθεῖ *S: corr. s*

τῷ κεφαλαιώδει τὸ ὁρικόν'· ῥήματα τεχνικὰ καὶ διὰ 10
τοῦτο τοῖς ἰδιώταις φορτικὰ καὶ δυσπαρακολούθητα,
ὧν ἡμεῖς ἀποστῆναι οὐ δυνάμεθα. ἐξ ὧν δ' αὐτὸς ὁ 11
ἰδιώτης ἐπακολουθῶν ταῖς αὐτοῦ φαντασίαις παραχω-
ρῆσαι δύναιτ' ἄν τι ἢ ἀθετῆσαι, οὐδαμῶς διὰ τούτων
αὐτὸν κινῆσαι δυνάμεθα. καὶ λοιπὸν εἰκότως συν- 12
αισθανόμενοι ταύτης ἡμῶν τῆς ἀδυναμίας ἀπεχόμεθα
τοῦ πράγματος, ὅσοις γ' ἐστί τι εὐλαβείας. οἱ δὲ 13
πολλοὶ καὶ εἰκαῖοι συγκαθέντες εἴς τι τοιοῦτον φύρονται
καὶ φύρουσι καὶ τὰ τελευταῖα λοιδορήσαντες καὶ λοι-
δορηθέντες ἀπέρχονται.

Τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο καὶ μάλιστα ἴδιον Σωκράτους 14
μηδέποτε παροξυνθῆναι ἐν λόγῳ, μηδέποτε λοίδορον
προσενέγκασθαι μηδέν, μηδέποθ' ὑβριστικόν, ἀλλὰ τῶν
λοιδορούντων ἀνέχεσθαι καὶ παύειν μάχην. εἰ θέλετε 15
γνῶναι, πόσην ἐν τούτῳ δύναμιν εἶχεν, ἀνάγνωτε τὸ
Ξενοφῶντος Συμπόσιον καὶ ὄψεσθε πόσας μάχας δια-
λέλυκε. διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν 16
μεγίστῳ ἐπαίνῳ λέλεκται τὸ

αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπαυσεν.

Τί οὖν; οὐ λίαν ἐστὶ νῦν ἀσφαλὲς τὸ πρᾶγμα καὶ 17
μάλιστα ἐν Ῥώμῃ. τὸν γὰρ ποιοῦντα αὐτὸ οὐκ ἐν
γωνίᾳ δηλονότι δεήσει ποιεῖν, ἀλλὰ προσελθόντα ὑπα-
τικῷ τινι, ἂν οὕτω τύχῃ, ⟨ἢ⟩ πλουσίῳ πυθέσθαι
αὐτοῦ 'ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ οὗτος, ᾧ τινι τοὺς ἵππους 18

14 sq. cf. quae adn. ad s. 19.
20 Hes. Theog. 82.

1 τῷ ὁρικῷ S_c ‖ ῥῆμα τὰ *S: corr. s* ‖ 4 αὐτοῦ *S: corr. s* ‖ 5 δύνατ' *S: corr.* S_b *(vel* S_c*)* ‖ 6 αὐτὸν S_c: αὐτὸ *S* ‖ 8 τι* εὐλαβείας *S*: τῖς S_c, εὐλάβεια *s* ‖ 13 λόγοις *Upt. e cod.* ‖ 24 ⟨ἢ⟩ *ins. Wolf*

*ἀποκείμενα ὅταν μὲν θελήσῃς ἐκ προχείρου λαβὼν
δεῖξαι δύνασαι, ἀπ᾽ αὐτῶν δέ σοι ὄφελος οὐδὲν εἰ μὴ
19 μέχρι τοῦ δοκεῖν ὅτι ἔχεις. τί γὰρ διαφέρει ταῦτα
ἐξηγεῖσθαι ἢ τὰ τῶν ἑτεροδόξων; τεχνολόγει νῦν καθ-
ίσας τὰ Ἐπικούρου καὶ τάχα ἐκείνου χρηστικώτερον
τεχνολογήσεις. τί οὖν Στωικὸν λέγεις σεαυτόν, τί ἐξ-
απατᾷς τοὺς πολλούς, τί ὑποκρίνῃ Ἰουδαῖον ὢν Ἕλ-
20 λην; οὐχ ὁρᾷς, πῶς ἕκαστος λέγεται Ἰουδαῖος, πῶς
Σύρος, πῶς Αἰγύπτιος; καὶ ὅταν τινὰ ἐπαμφοτερίζοντα
ἴδωμεν, εἰώθαμεν λέγειν ‘οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, ἀλλ᾽
ὑποκρίνεται’. ὅταν δ᾽ ἀναλάβῃ τὸ πάθος τὸ τοῦ βε-
βαμμένου καὶ ᾑρημένου, τότε καὶ ἔστι τῷ ὄντι καὶ
21 καλεῖται Ἰουδαῖος. οὕτω καὶ ἡμεῖς παραβαπτισταί,
λόγῳ μὲν Ἰουδαῖοι, ἔργῳ δ᾽ ἄλλο τι, ἀσυμπαθεῖς πρὸς
τὸν λόγον, μακρὰν ἀπὸ τοῦ χρῆσθαι τούτοις ἃ λέγο-
22 μεν, ἐφ᾽ οἷς ὡς εἰδότες αὐτὰ ἐπαιρόμεθα. οὕτως οὐδὲ
τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπαγγελίαν πληρῶσαι δυνάμενοι
προσλαμβάνομεν τὴν τοῦ φιλοσόφου, τηλικοῦτο φορτίον
οἷον εἴ τις δέκα λίτρας ἆραι μὴ δυνάμενος τὸν τοῦ
Αἴαντος λίθον βαστάζειν ἤθελεν.*

ι΄. Πῶς ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὰ καθήκοντα ἔστιν εὑρίσκειν.

1 *Σκέψαι τίς εἶ. τὸ πρῶτον ἄνθρωπος, τοῦτο δ᾽ ἔστιν
οὐδὲν ἔχων κυριώτερον προαιρέσεως, ἀλλὰ ταύτῃ τὰ*

---

20 Hom. Il. *H* 264.

---

7 *ἰουδαῖος ὢν ἕλληνας S: Ἰουδαίους ὢν Ἕλλην Upt. e cod.; Ἰουδαῖον Ἕλλην ὢν Schw.* ‖ 24 *ταυταύτηι S (sed prius ταυ eras.)*

ἄλλα ὑποτεταγμένα, αὐτὴν δ' ἀδούλευτον καὶ ἀνυπό-
τακτον. σκόπει οὖν, τίνων κεχώρισαι κατὰ λόγον. 2
κεχώρισαι θηρίων, κεχώρισαι προβάτων. ἐπὶ τούτοις 3
πολίτης εἶ τοῦ κόσμου καὶ μέρος αὐτοῦ, οὐχ ἓν τῶν
ὑπηρετικῶν, ἀλλὰ τῶν προηγουμένων· παρακολουθη-
τικὸς γὰρ εἶ τῇ θείᾳ διοικήσει καὶ τοῦ ἑξῆς ἐπιλογι-
στικός. τίς οὖν ἐπαγγελία πολίτου; μηδὲν ἔχειν ἰδίᾳ 4
συμφέρον, περὶ μηδενὸς βουλεύεσθαι ὡς ἀπόλυτον,
ἀλλ' ὥσπερ ἄν, εἰ ἡ χεὶρ ἢ ὁ ποὺς λογισμὸν εἶχον
καὶ παρηκολούθουν τῇ φυσικῇ κατασκευῇ, οὐδέποτ' ἂν
ἄλλως ὥρμησαν ἢ ὠρέχθησαν ἢ ἐπανενεγκόντες ἐπὶ
τὸ ὅλον. διὰ τοῦτο καλῶς λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι ὅτι 5
εἰ προῄδει ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς τὰ ἐσόμενα,
συνήργει ἂν καὶ τῷ νοσεῖν καὶ τῷ ἀποθνήσκειν
καὶ τῷ πηροῦσθαι, αἰσθανόμενός γε, ὅτι ἀπὸ τῆς
τῶν ὅλων διατάξεως τοῦτο ἀπονέμεται, κυριώτερον
δὲ τὸ ὅλον τοῦ μέρους καὶ ἡ πόλις τοῦ πολίτου. νῦν 6
δ' ὅτι οὐ προγιγνώσκομεν, καθήκει τῶν πρὸς
ἐκλογὴν εὐφυεστέρων ἔχεσθαι, ὅτι καὶ πρὸς
τοῦτο γεγόναμεν.

Μετὰ τοῦτο μέμνησο ὅτι υἱὸς εἶ. τίς τούτου τοῦ 7
προσώπου ἐπαγγελία; πάντα ⟨τὰ⟩ αὐτοῦ ἡγεῖσθαι τοῦ
πατρός, πάντα ὑπακούειν, μηδέποτε ψέξαι πρός τινα
μηδὲ βλαβερόν τι αὐτῷ εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι, ἐξίστασθαι
ἐν πᾶσιν καὶ παραχωρεῖν συνεργοῦντα κατὰ δύναμιν.

---

13 sqq. cf. II, 6, 9; Seneca de provid. 5.
22 sqq. cf. Ench. 30: πατήρ ἐστιν· ὑπαγορεύεται ἐπιμελεῖσθαι, παραχωρεῖν ἁπάντων.

---

1 αὐτὴν *S*: αὐτὴ *S*c ‖ 11 *fortasse litterae* ἢ ὠρ *e corr.* ‖ 22 ⟨τὰ⟩ *ins. Schw.*

8 μετὰ τοῦτο ἴσθι ὅτι καὶ ἀδελφὸς εἶ. καὶ πρὸς τοῦτο
δὲ τὸ πρόσωπον ὀφείλεται παραχώρησις, εὐπείθεια, εὐ-
φημία, μηδέποτ' ἀντιποιήσασθαί τινος πρὸς αὐτὸν τῶν
ἀπροαιρέτων, ἀλλ' ἡδέως ἐκεῖνα προΐεσθαι, ἵν' ἐν τοῖς
9 προαιρετικοῖς πλέον ἔχῃς. ὅρα γὰρ οἷόν ἐστιν ἀντὶ
θίδρακος, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ καθέδρας αὐτὸν εὐγνω-
10 μοσύνην κτήσασθαι, ὅση ἡ πλεονεξία· μετὰ ταῦτα εἰ
βουλευτὴς πόλεώς τινος, ὅτι βουλευτής· ⟨εἰ⟩ νέος, ὅτι
νέος· εἰ πρεσβύτης, ὅτι πρεσβύτης· εἰ πατήρ, ὅτι πα-
11 τήρ. ἀεὶ γὰρ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὀνομάτων εἰς
12 ἐπιλογισμὸν ἐρχόμενον ὑπογράφει τὰ οἰκεῖα ἔργα. ἐὰν
δ' ἀπελθὼν ψέγῃς σου τὸν ἀδελφόν, λέγω σοι· 'ἐπελά-
13 θου τίς εἶ καὶ τί σοι ὄνομα. εἶτα εἰ μὲν χαλκεὺς
ὢν ἐχρῶ τῇ σφύρᾳ ἄλλως, ἐπιλελησμένος ἂν ἧς τοῦ
χαλκέως· εἰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπελάθου καὶ ἀντὶ ἀδελ-
φοῦ ἐχθρὸς ἐγένου, οὐδὲν ἀντ' οὐδενὸς ἠλλάχθαι φανεῖ
14 σεαυτῷ; εἰ δ' ἀντὶ ἀνθρώπου, ἡμέρου ζῴου καὶ κοι-
νωνικοῦ, θηρίον γέγονας βλαβερόν, ἐπίβουλον, δηκτι-
κόν, οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀλλὰ δεῖ σε κέρμα ἀπολέσαι,
ἵνα ζημιωθῇς, ἄλλου ⟨δ'⟩ οὐδενὸς ἀπώλεια ζημιοῖ
15 τὸν ἄνθρωπον; εἶτα γραμματικὴν μὲν ἀποβαλὼν ἢ μου-
σικὴν ζημίαν ⟨ἂν⟩ ἡγοῦ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· εἰ δ' αἰδῶ
καὶ καταστολὴν καὶ ἡμερότητα ἀποβαλεῖς, οὐδὲν ἡγῇ
16 τὸ πρᾶγμα; καίτοι ἐκεῖνα μὲν παρ' ἔξωθέν τινα καὶ
ἀπροαίρετον αἰτίαν ἀπόλλυται, ταῦτα δὲ παρ' ἡμᾶς·
καὶ ἐκεῖνα μὲν οὔτ' ἔχειν ⟨καλόν ἐστιν⟩ οὔτ' ἀπολ-

---

2 εὐπίθεια *S: corr.* S_d ‖ 3 ἑαυτὸν *S: corr. Wolf* ‖ 6 θρίδακος S_d ‖ 8 τινος ⟨εἶ⟩ *Wolf* ‖ ⟨εἰ⟩ *ins.* S_d ‖ 12 ψέγηι *S: corr.* S_d ‖ 16 φανεῖς ἑαυτῶι *S: correxi;* φανῇς ἐπ' αὐτῷ *s* ‖ 20 ἀλλ' οὐδενὸς *S: corr.* S_c ‖ 21 εἶτα *scripsi:* εἰ *S* ‖ μὲν ⟨ἧς⟩ S_b ‖ 22 ⟨ἂν⟩ *add. Coraes* ‖ 26 ⟨καλόν ἐστιν⟩ *addidi;* οὔτε ⟨μὴ⟩ ἔχειν *Schultz,* ἔχειν ⟨χρὴ⟩ *Elter*

λύειν αἰσχρόν ἐστι, ταῦτα δὲ καὶ μὴ ἔχειν καὶ ἀπολ-
λύειν καὶ αἰσχρόν ἐστι καὶ ἐπονείδιστον καὶ ἀτύχημα.
τί ἀπολλύει ὁ τὰ τοῦ κιναίδου πάσχων; τὸν ἄνδρα. 17
ὁ δὲ διατιθείς; πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα καὶ αὐτὸς δ' οὐδὲν
ἧττον ⟨τὸν⟩ ἄνδρα. τί ἀπολλύει ὁ μοιχεύων; τὸν 18
αἰδήμονα, τὸν ἐγκρατῆ, τὸν κόσμιον, τὸν πολίτην, τὸν
γείτονα. τί ἀπολλύει ὁ ὀργιζόμενος; ἄλλο τι. ὁ φο-
βούμενος; ἄλλο τι. οὐδεὶς δίχα ἀπωλείας καὶ ζημίας 19
κακός ἐστι. λοιπὸν εἰ τὴν ζημίαν ζητεῖς ἐν κέρματι,
πάντες οὗτοι ἀβλαβεῖς, ἀζήμιοι, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ
ὠφελούμενοι καὶ κερδαίνοντες, ὅταν διά τινος τούτων
τῶν ἔργων κέρμα αὐτοῖς προσγένηται. ὅρα δ' εἰ ἐπὶ 20
κερμάτιον πάντα ἀνάγεις, ὅτι οὐδ' ὁ τὴν ῥῖνά σοι
ἀπολλύων ἔσται βεβλαμμένος. — Ναί, φησί, κεκολό-
βωται γὰρ τὸ σῶμα. — Ἄγε, ὁ δὲ τὴν ὀσφρασίαν αὐ- 21
τὴν ἀπολωλεκὼς οὐδὲν ἀπολλύει; ψυχῆς οὖν δύναμις
οὐκ ἔστιν οὐδεμία, ἣν ὁ μὲν κτησάμενος ὠφελεῖται, ὁ
δ' ἀποβαλὼν ζημιοῦται; — Ποίαν καὶ λέγεις; —
Οὐδὲν ἔχομεν αἰδῆμον φύσει; — Ἔχομεν. — Ὁ τοῦτο 22
ἀπολλύων οὐ ζημιοῦται, οὐδενὸς στερίσκεται, οὐδὲν
ἀποβάλλει τῶν πρὸς αὐτόν; οὐκ ἔχομεν φύσει τι πι- 23
στόν, φύσει στερκτικόν, φύσει ὠφελητικόν, ἀλλήλων
φύσει ἀνεκτικόν; ὅστις οὖν εἰς ταῦτα περιορᾷ ζημιού-
μενον ἑαυτόν, οὗτος ᾖ ἀβλαβὴς καὶ ἀζήμιος;

Τί οὖν; μὴ βλάψω τὸν βλάψαντα; — Πρῶτον μὲν 24
ἰδοὺ τί ἐστι βλάβη καὶ μνήσθητι ὧν ἤκουσας παρὰ
τῶν φιλοσόφων. εἰ γὰρ τὸ ἀγαθὸν ἐν προαιρέσει καὶ 25
τὸ κακὸν ὡσαύτως ἐν προαιρέσει, βλέπε μὴ τοιοῦτόν
ἐστιν ὃ λέγεις 'τί οὖν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἔβλαψεν 26

5 ⟨τὸν⟩ *add. s* ‖ 24 ᾖ *S (de accentu non liquet)* ‖ 25 βλάψω *Sa*: βλάβω *S*

πρὸς ἐμέ τι ἄδικον ποιήσας, ἐγὼ ἐμαυτὸν μὴ βλάψω
27 πρὸς ἐκεῖνον ἄδικόν τι ποιήσας;' τί οὖν οὐ τοιοῦτόν
τι φανταζόμεθα; ἀλλ' ὅπου τι σωματικὸν ἐλάττωμα
⟨ἢ⟩ εἰς κτῆσιν, ἐκεῖ ἡ βλάβη· ὅπου εἰς τὴν προαίρεσιν,
28 οὐδεμία βλάβη; οὔτε γὰρ τὴν κεφαλὴν ἀλγεῖ ὁ ἐξ-
απατηθεὶς ἢ ἀδικήσας οὔτε τὸν ὀφθαλμὸν οὔτε τὸ
29 ἰσχίον οὔτε τὸν ἀγρὸν ἀπολλύει. ἡμεῖς δ' ἄλλο οὐδὲν
ἐθέλομεν ἢ ταῦτα· τὴν προαίρεσιν δὲ πότερον αἰδή-
μονα καὶ πιστὴν ἕξομεν ἢ ἀναίσχυντον καὶ ἄπιστον,
οὐδ' ἐγγὺς διαφερόμεθα πλὴν μόνον ἐν τῇ σχολῇ μέχρι
30 τῶν λογαρίων. τοιγαροῦν μέχρι τῶν λογαρίων προ-
κόπτομεν, ἔξω δ' αὐτῶν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον.

ια'. Τίς ἀρχὴ φιλοσοφίας.

1 Ἀρχὴ φιλοσοφίας παρά γε τοῖς ὡς δεῖ καὶ κατὰ
θύραν ἁπτομένοις αὐτῆς συναίσθησις τῆς αὐτοῦ ἀσθε-
2 νείας καὶ ἀδυναμίας περὶ τὰ ἀναγκαῖα. ὀρθογωνίου
μὲν γὰρ τριγώνου ἢ διέσεως ⟨ἢ⟩ ἡμιτονίου οὐδε-
μίαν φύσει ἔννοιαν ἥκομεν ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τινος
τεχνικῆς παραλήψεως διδασκόμεθα ἕκαστον αὐτῶν καὶ
διὰ τοῦτο οἱ μὴ εἰδότες αὐτὰ οὐδ' οἴονται εἰδέναι.
3 ἀγαθοῦ δὲ καὶ κακοῦ καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ καὶ πρέπον-
τος καὶ ἀπρεποῦς καὶ εὐδαιμονίας ⟨καὶ κακοδαιμονίας⟩
καὶ προσήκοντος καὶ ⟨μὴ⟩ ἐπιβάλλοντος καὶ ὅ τι δεῖ

---

14 cf. Gnomol. Stobaeani 3 (Mosch. ὑπ. 13): Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον ὅτι κακὸς εἶ.

---

4 ⟨ἢ⟩ *add. Wolf* ‖ 6 ἢ ⟨ὁ⟩ *s* ‖ 15 ⟨τὴν⟩ θύραν *s* ‖ 17 ⟨ἢ⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 22 ⟨καὶ κακοδαιμονίας⟩ *add. C. Schenkl*, ⟨καὶ δυστυχίας⟩ *s* ‖ 23 ⟨μὴ⟩ *ins. Meibomius*

ποιῆσαι καὶ ὅ τι οὐ δεῖ ποιῆσαι τίς οὐκ ἔχων ἔμφυτον
ἔννοιαν ἐλήλυθεν; διὰ τοῦτο πάντες χρώμεθα τοῖς 4
ὀνόμασι καὶ ἐφαρμόζειν πειρώμεθα τὰς προλήψεις ταῖς
ἐπὶ μέρους οὐσίαις. καλῶς ἐποίησεν, δεόντως, οὐ δε- 5
όντως· ἠτύχησεν, εὐτύχησεν· ἄδικός ἐστι, δίκαιός ἐστι.
τίς ἡμῶν φείδεται τούτων τῶν ὀνομάτων; τίς ἡμῶν
ἀναβάλλεται τὴν χρῆσιν αὐτῶν μέχρι μάθῃ καθάπερ
τῶν περὶ τὰς γραμμὰς ἢ τοὺς φθόγγους οἱ οὐκ εἰδό-
τες; τούτου δ' αἴτιον τὸ ἥκειν ἤδη τινὰ ὑπὸ τῆς φύ- 6
σεως κατὰ τὸν τόπον ὥσπερ δεδιδαγμένους, ἀφ' ὧν
ὁρμώμενοι καὶ τὴν οἴησιν προσειλήφαμεν. — Διὰ ⟨τί⟩ 7
γάρ, φησίν, οὐκ οἶδα ἐγὼ τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρόν;
οὐκ ἔχω ἔννοιαν αὐτοῦ; — Ἔχεις. — Οὐκ ἐφαρμόζω
τοῖς ἐπὶ μέρους; — Ἐφαρμόζεις. — Οὐ καλῶς οὖν 8
ἐφαρμόζω; — Ἐνταῦθά ἐστι τὸ ζήτημα πᾶν καὶ οἴησις
ἐνταῦθα προσγίνεται. ἀφ' ὁμολογουμένων γὰρ ὁρμώ-
μενοι τούτων ἐπὶ τὸ ἀμφισβητούμενον προάγουσιν ὑπὸ
τῆς ἀκαταλλήλου ἐφαρμογῆς. ὡς εἴ γε καὶ τοῦτο ἔτι 9
πρὸς ἐκείνοις ἐκέκτηντο, τί ἐκώλυεν αὐτοὺς εἶναι τε-
λείους; νῦν δ' ἐπεὶ δοκεῖς ὅτι καὶ καταλλήλως ἐφαρ- 10
μόζεις τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους, εἰπέ μοι πόθεν
τοῦτο λαμβάνεις; — Ὅτι δοκεῖ μοι. — Τοῦτο οὖν
τινι οὐ δοκεῖ καὶ οἴεται καὶ αὐτὸς ἐφαρμόζειν καλῶς·
ἢ οὐκ οἴεται; — Οἴεται. — Δύνασθε οὖν περὶ ὧν 11
τὰ μαχόμενα δοξάζετε ἀμφότεροι καταλλήλως ἐφαρ-
μόζειν τὰς προλήψεις; — Οὐ δυνάμεθα. — Ἔχεις οὖν 12

---

4 *post* ἐποίησεν *Upt. add.* ⟨οὐ καλῶς⟩, *Schw.* ⟨οὐ καλῶς ἐποίησεν⟩ ‖ δεόντως (*ante* οὐ) *s*: δέον *ῶς *S*, δέον πως S_d ‖ 9 τινὰς S_b (*an m. pr.?*) ‖ 11 διὰ ⟨τί⟩ *Upt. e cod.*; δι' ἃ S_c ‖ 15 οἴησις *a* S_d *crassiore ductu exaratum; de S non constat* ‖ 19 ἐκώλυε *S*: *corr.* S_d ‖ 24 δύνασθαι *S*: *corr.* S_d

δεῖξαί τι ἡμῖν πρὸς τὸ αὐτὰς ἐφαρμόζειν ἄμεινον ἀνω-
τέρω τοῦ δοκεῖν σοι; ὁ δὲ μαινόμενος ἄλλα τινὰ
ποιεῖ ἢ τὰ δοκοῦντά οἱ καλά; κἀκείνῳ οὖν ἀρκεῖ τοῦτο
τὸ κριτήριον; — Οὐκ ἀρκεῖ. — Ἐλθὲ οὖν ἐπί τι
ἀνωτέρω τοῦ δοκεῖν. τί τοῦτό ἐστιν;
13 Ἴδ' ἀρχὴ φιλοσοφίας αἴσθησις μάχης τῆς πρὸς
ἀλλήλους τῶν ἀνθρώπων καὶ ζήτησις τοῦ παρ' ὃ γί-
νεται ἡ μάχη καὶ κατάγνωσις καὶ ἀπιστία πρὸς τὸ
ψιλῶς δοκοῦν, ἔρευνα δέ τις περὶ τὸ δοκοῦν εἰ ὀρθῶς
δοκεῖ καὶ εὕρεσις κανόνος τινός, οἷον ἐπὶ βαρῶν τὸν
ζυγὸν εὕρομεν, οἷον ἐπὶ εὐθέων καὶ στρεβλῶν τὴν
14 στάθμην. τοῦτ' ἔστιν ἀρχὴ φιλοσοφίας. πάντα καλῶς
ἔχει τὰ δοκοῦντα ἅπασι; καὶ πῶς δυνατὸν τὰ μαχό-
μενα καλῶς ἔχειν; οὐκοῦν οὐ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἡμῖν
15 δοκοῦντα. τί μᾶλλον ἢ τὰ Σύροις, τί μᾶλλον ἢ τὰ
Αἰγυπτίοις, τί μᾶλλον ἢ τὰ ἐμοὶ φαινόμενα ἢ τὰ τῷ
δεῖνι; — Οὐδὲν μᾶλλον. — Οὐκ ἄρα ἀρκεῖ τὸ δοκεῖν
ἑκάστῳ πρὸς τὸ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ βαρῶν ἢ μέτρων
ψιλῇ τῇ ἐμφάσει ἀρκούμεθα, ἀλλὰ κανόνα τινὰ ἐφ'
16 ἑκάστου εὕρομεν. ἐνταῦθ' οὖν οὐδεὶς κανὼν ἀνωτέρω
τοῦ δοκεῖν; καὶ πῶς οἷόν τε ἀτέκμαρτα εἶναι καὶ ἀν-
εύρετα τὰ ἀναγκαιότατα ἐν ἀνθρώποις; — Ἔστιν οὖν.
17 — Καὶ διὰ τί οὐ ζητοῦμεν αὐτὸν καὶ ἀνευρίσκομεν
καὶ ἀνευρόντες λοιπὸν ἀπαραβάτως χρώμεθα δίχα αὐ-
18 τοῦ μηδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνοντες; τοῦτο γάρ, οἶμαι,
ἐστὶν ὃ εὑρεθὲν ἀπαλλάσσει μανίας τοὺς μόνῳ τῷ δο-

---

23 sq. fragm. XV: ἐπεί τοι φιλοσοφία φησίν, ὅτι οὐδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν εἰκῇ προσήκει.

---

1 αὐτὰς S_c: αὐτ**ς S ‖ 4 ἐλθὲ s: ἐλθὼν S ‖ 6 Ἴδ' Schw.: εἴδ' S ‖ 11 εὕρο*μεν S (*fuit* εὕρωμεν) ‖ 13 ἔχειν s ‖ 17 ἄρα S *super lineam m. pr.* ‖ δοκεῖν s: δοκοῦν S

κεῖν μέτρῳ παραχρωμένους, ἵνα λοιπὸν ἀπό τινων
γνωρίμων καὶ διευκρινημένων ὁρμώμενοι χρώμεθα ἐπὶ
τῶν ἐπὶ μέρους διηρθρωμέναις ταῖς προλήψεσι.
Τίς ὑποπέπτωκεν οὐσία περὶ ἧς ζητοῦμεν; —Ἡδονή. 19
—Ὕπαγε αὐτὴν τῷ κανόνι, βάλε εἰς τὸν ζυγόν. τὸ ἀγα- 20
θὸν δεῖ εἶναι τοιοῦτον ἐφ' ᾧ θαρρεῖν ἄξιον καὶ ᾧ πε-
ποιθέναι; — Δεῖ.' — Ἀβεβαίῳ οὖν τινι θαρρεῖν ἄξιον;
— Οὔ. — Μή τι οὖν βέβαιον ἡ ἡδονή; — Οὔ. — Ἆρον 21
οὖν καὶ βάλε ἔξω ἐκ τοῦ ζυγοῦ καὶ ἀπέλασον τῆς χώρας
τῶν ἀγαθῶν μακράν. εἰ δ' οὐκ ὀξυβλεπτεῖς καὶ ἕν σοι 22
ζυγὸν οὐκ ἀρκεῖ, φέρε ἄλλο. ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ ἄξιον
ἐπαίρεσθαι; — Ναί. — Ἐφ' ἡδονῇ οὖν παρούσῃ ἄξιον
ἐπαίρεσθαι; βλέπε μὴ εἴπῃς ὅτι ἄξιον· εἰ δὲ μή, οὐκέτι
σε οὐδὲ τοῦ ζυγοῦ ἄξιον ἡγήσομαι. οὕτω κρίνεται 23
τὰ πράγματα καὶ ἵσταται τῶν κανόνων ἡτοιμασμένων·
καὶ τὸ φιλοσοφεῖν τοῦτό ἐστιν, ἐπισκέπτεσθαι καὶ βε- 24
βαιοῦν τοὺς κανόνας, τὸ δ' ἤδη χρῆσθαι τοῖς ἐγνω- 25
σμένοις τοῦτο τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἔργον ἐστίν.

ιβ'. Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι.

Ἃ μὲν δεῖ μαθόντα εἰδέναι χρῆσθαι λόγῳ, ἠκρί- 1
βωται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. περὶ δὲ τὴν χρῆσιν αὐτῶν
τὴν προσήκουσαν τελέως ἀγύμναστοί ἐσμεν. δὸς γοῦν 2
ᾧ θέλεις ἡμῶν ἰδιώτην τινὰ τὸν προσδιαλεγόμενον,
καὶ οὐχ εὑρίσκει χρήσασθαι αὐτῷ, ἀλλὰ μικρὰ κινήσας
τὸν ἄνθρωπον, ἂν παρὰ μέλος ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, οὐκέτι
δύναται μεταχειρίσασθαι, ἀλλ' ἢ λοιδορεῖ λοιπὸν ἢ

---

10 *ἐν σοὶ S: corr. s* ‖ 19 *δεῖ S_c in rasura unius litterae* ‖ 24 *μέλος s: σκέλος S*

καταγελᾷ καὶ λέγει 'ἰδιώτης ἐστίν· οὐκ ἔστιν αὐτῷ
3 χρήσασθαι'. ὁ δ' ὁδηγός, ὅταν λάβῃ τινὰ πλανώμενον,
ἤγαγεν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν δέουσαν, οὐχὶ καταγελάσας
4 ἢ λοιδορησάμενος ἀπῆλθε. καὶ σὺ δεῖξον αὐτῷ τὴν
ἀλήθειαν καὶ ὄψει ὅτι ἀκολουθεῖ. μέχρι δ' ἂν οὗ
μὴ δεικνύῃς, μὴ ἐκείνου καταγέλα, ἀλλὰ μᾶλλον αἰ-
σθάνου τῆς ἀδυναμίας τῆς σαυτοῦ.
5 Πῶς οὖν ἐποίει Σωκράτης; αὐτὸν ἠνάγκαζε τὸν
προσδιαλεγόμενον αὐτῷ μαρτυρεῖν, ἄλλου δ' οὐδενὸς
ἐδεῖτο μάρτυρος. τοιγαροῦν ἐξῆν αὐτῷ λέγειν ὅτι
'τοὺς μὲν ἄλλους ἐῶ χαίρειν, ἀεὶ δὲ τῷ ἀντι-
λέγοντι ἀρκοῦμαι μάρτυρι· καὶ τοὺς μὲν ἄλ-
λους οὐκ ἐπιψηφίζω, τὸν δὲ προσδιαλεγόμενον
6 μόνον'. οὕτω γὰρ ἐναργῆ ἐτίθει τὰ ἀπὸ τῶν ἐννοιῶν,
ὥστε πάνθ' ὁντιναοῦν συναισθανόμενον τῆς μάχης
7 ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῆς. 'Ἆρά γε ὁ φθονῶν χαίρει;'
— 'Οὐδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον λυπεῖται.' ἀπὸ τοῦ
ἐναντίου ἐκίνησε τὸν πλησίον. 'Τί δ'; ἐπὶ κακοῖς
δοκεῖ σοι εἶναι λύπη ὁ φθόνος; καὶ τίς φθόνος
8 ἐστὶ κακῶν;' οὐκοῦν ἐκεῖνον ἐποίησεν εἰπεῖν ὅτι λύπη
ἐστὶν ἐπ' ἀγαθοῖς ὁ φθόνος. 'Τί δέ; φθονοίη ἂν
9 τις τοῖς οὐδὲν πρὸς αὐτόν;' — 'Οὐδαμῶς.' καὶ
οὕτως ἐκπεπληρωκὼς τὴν ἔννοιαν καὶ διηρθρωκὼς ἀπ-
ηλλάσσετο, οὐ λέγων ὅτι 'ὅρισαί μοι τὸν φθόνον',
εἶτα ὁρισαμένου 'κακῶς ὥρισω· οὐ γὰρ ἀντακολουθεῖ

---

10 sqq. cf. Plat. Gorg. 474a: *ἕνα μὲν παρασχέσθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι αὐτὸν πρὸς ὃν ἄν μοι ὁ λόγος ᾖ, τοὺς δὲ πολλοὺς χαίρειν· καὶ ἕνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι*; cf. 472c.
16 sq. cf. Xenoph. Mem. 3, 9, 8; Plat. Phileb. 48b sqq.

---

17 *ἀπὸ* — (18) *πλησίον del. Upt.* ‖ 21 *φθονόη S: corr. S*c ‖ 25 *ἀντακουλουθεῖ S: corr. s*

τῷ κεφαλαιώδει τὸ ὁρικόν'· ῥήματα τεχνικὰ καὶ διὰ 10
τοῦτο τοῖς ἰδιώταις φορτικὰ καὶ δυσπαρακολούθητα,
ὧν ἡμεῖς ἀποστῆναι οὐ δυνάμεθα. ἐξ ὧν δ' αὐτὸς ὁ 11
ἰδιώτης ἐπακολουθῶν ταῖς αὐτοῦ φαντασίαις παραχω-
ρῆσαι δύναιτ' ἄν τι ἢ ἀθετῆσαι, οὐδαμῶς διὰ τούτων
αὐτὸν κινῆσαι δυνάμεθα. καὶ λοιπὸν εἰκότως συν- 12
αισθανόμενοι ταύτης ἡμῶν τῆς ἀδυναμίας ἀπεχόμεθα
τοῦ πράγματος, ὅσοις γ' ἐστί τι εὐλαβείας. οἱ δὲ 13
πολλοὶ καὶ εἰκαῖοι συγκαθέντες εἴς τι τοιοῦτον φύρονται
καὶ φύρουσι καὶ τὰ τελευταῖα λοιδορήσαντες καὶ λοι-
δορηθέντες ἀπέρχονται.

Τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο καὶ μάλιστα ἴδιον Σωκράτους 14
μηδέποτε παροξυνθῆναι ἐν λόγῳ, μηδέποτε λοίδορον
προσενέγκασθαι μηδέν, μηδέποθ' ὑβριστικόν, ἀλλὰ τῶν
λοιδορούντων ἀνέχεσθαι καὶ παύειν μάχην. εἰ θέλετε 15
γνῶναι, πόσην ἐν τούτῳ δύναμιν εἶχεν, ἀνάγνωτε τὸ
Ξενοφῶντος Συμπόσιον καὶ ὄψεσθε πόσας μάχας δια-
λέλυκε. διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἐν 16
μεγίστῳ ἐπαίνῳ λέλεκται τὸ

αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπαυσεν.

Τί οὖν; οὐ λίαν ἐστὶ νῦν ἀσφαλὲς τὸ πρᾶγμα καὶ 17
μάλιστα ἐν Ῥώμῃ. τὸν γὰρ ποιοῦντα αὐτὸ οὐκ ἐν
γωνίᾳ δηλονότι δεήσει ποιεῖν, ἀλλὰ προσελθόντα ὑπα-
τικῷ τινι, ἂν οὕτω τύχῃ, ⟨ἢ⟩ πλουσίῳ πυθέσθαι
αὐτοῦ 'ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ οὗτος, ᾧ τινι τοὺς ἵππους 18

14 sq. cf. quae adn. ad s. 19.
20 Hes. Theog. 82.

1 τῶ ὁρικῶ S_c ‖ ῥῆμα τὰ *S*: *corr.* *s* ‖ 4 αὐτοῦ *S*: *corr.* *s* ‖ 5 δύνατ' *S*: *corr.* S_b (*vel* S_c) ‖ 6 αὐτὸν S_c: αὐτὸ *S* ‖ 8 τι* εὐλαβείας *S*: τίς S_c, εὐλάβεια *s* ‖ 13 λόγοις *Upt. e cod.* ‖ 24 ⟨ἢ⟩ *ins.* *Wolf*

*τοὺς σεαυτοῦ παρέδωκας'; 'ἔγωγε.' 'ἆρα τῷ τυχόντι
καὶ ἀπείρῳ ἱππικῆς;' 'οὐδαμῶς.' 'τί δ'; ᾧ τινι τὸ
χρυσίον ἢ τὸ ἀργύριον ἢ τὴν ἐσθῆτα;' 'οὐδὲ ταῦτα
19 τῷ τυχόντι.' 'τὸ σῶμα δὲ τὸ σαυτοῦ ἤδη τινὶ ἔσκε-
ψαι ἐπιτρέψαι εἰς ἐπιμέλειαν αὐτοῦ;' 'πῶς γὰρ οὔ;'
'ἐμπείρῳ δηλονότι καὶ τούτῳ ἀλειπτικῆς ⟨ἢ⟩ ἰατρικῆς;'
20 'πάνυ μὲν οὖν.' 'πότερον ταῦτά σοι τὰ κράτιστά ἐστιν
ἢ καὶ ἄλλο τι ἐκτήσω πάντων ἄμεινον;' 'ποῖον καὶ
λέγεις;' 'τὸ αὐτοῖς νὴ Δία τούτοις χρώμενον καὶ δοκι-
21 μάζον ἕκαστον καὶ βουλευόμενον.' 'ἆρά γε τὴν ψυχὴν
λέγεις;' 'ὀρθῶς ὑπέλαβες· ταύτην γάρ τοι καὶ λέγω.'
'πολὺ νὴ Δία τῶν ἄλλων τοῦτο ἄμεινον δοκῶ μοι
22 κεκτῆσθαι.' 'ἔχεις οὖν ἡμῖν ⟨εἰπεῖν⟩, ὅτῳ τρόπῳ τῆς
ψυχῆς ἐπιμεμέλησαι; οὐ γὰρ εἰκῇ χὡς ἔτυχεν εἰκός
σε οὕτω σοφὸν ὄντα καὶ ἐν τῇ πόλει δόκιμον τὸ κρά-
τιστον τῶν σεαυτοῦ περιορᾶν ἀμελούμενον καὶ ἀπολ-
23 λύμενον.' 'οὐδαμῶς.' 'ἀλλ' αὐτὸς ἐπιμεμέλησαι αὐ-
24 τοῦ; πότερον μαθὼν παρά του ἢ εὑρὼν αὐτός;' ὧδε
λοιπὸν ὁ κίνδυνος, μὴ πρῶτον μὲν εἴπῃ· 'τί δέ σοι
μέλει, βέλτιστε; κύριός μου εἶ;' εἶτ' ἂν ἐπιμείνῃς
25 πράγματα παρέχων, διαράμενος κονδύλους σοι δῷ. τού-
του τοῦ πράγματος ἤμην ποτὲ ζηλωτὴς καὶ αὐτός, πρὶν
εἰς ταῦτα ἐμπεσεῖν.*

---

4 sqq. cf. Ench. 28: *Εἰ μὲν τὸ σῶμά σου τις ἐπέτρεπε τῷ ἀπαντήσαντι, ἠγανάκτεις ἄν· ὅτι δὲ σὺ τὴν γνώμην τὴν σεαυτοῦ ἐπιτρέπεις τῷ τυχόντι, ἵνα, ἐὰν λοιδορήσηταί σοι* (cf. s. 14), *ταραχθῇ ἐκείνη καὶ συγχυθῇ, οὐκ αἰσχύνῃ τούτου ἕνεκα;*

---

6 ⟨ἢ⟩ *add. s* ‖ 13 ⟨εἰπεῖν⟩ *add. ante* ἡμῖν *s, ego ante* ὅτῳ *transposui* ‖ 14 χὡς *scripsi:* γ' ὡς *S;* καὶ ὡς *s* ‖ 17 *responsum alterius, veluti* ναί, *post* αὐτοῦ *desid. Wolf* ‖ 20 κύριος (κ̅σ̅) *C. Schenkl:* τίς *S;* κριτής *Coraes*

ιγ΄. Περὶ τοῦ ἀγωνιᾶν.

Ὅταν ἀγωνιῶντα ἴδω ἄνθρωπον, λέγω· οὗτος τί 1
ποτε θέλει; εἰ μὴ τῶν οὐκ ἐφ' αὑτῷ τι ἤθελεν, πῶς
ἂν ἔτι ἠγωνία; διὰ τοῦτο καὶ ὁ κιθαρῳδὸς μόνος μὲν 2
ᾄδων οὐκ ἀγωνιᾷ, εἰς θέατρον δ' εἰσερχόμενος, κἂν
λίαν εὔφωνος ᾖ καὶ καλῶς κιθαρίζῃ· οὐ γὰρ ᾆσαι μό-
νον θέλει καλῶς, ἀλλὰ καὶ εὐδοκιμῆσαι, τοῦτο δ' οὐ-
κέτι ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ. λοιπὸν οὗ μὲν ἡ ἐπιστήμη αὐτῷ 3
πρόσεστιν, ἐκεῖ τὸ θάρσος. φέρε ὃν θέλεις ἰδιώτην
καὶ οὐκ ἐπιστρέφεται· ὅπου δ' οὐκ οἶδεν οὐδὲ μεμελέ-
τηκεν, ἐκεῖ ἀγωνιᾷ. τί δ' ἔστι τοῦτο; οὐκ οἶδεν τί 4
ἐστιν ὄχλος οὐδὲ τί ὄχλου ἔπαινος· ἀλλὰ τὴν νήτην
μὲν τύπτειν ἔμαθεν καὶ τὴν ὑπάτην, ἔπαινος δ' ὁ παρὰ
τῶν πολλῶν τί ἐστι καὶ τίνα δύναμιν ἔχει ἐν βίῳ οὔτε
οἶδεν οὔτε μεμελέτηκεν αὐτό. ἀνάγκη λοιπὸν τρέμειν 5
καὶ ὠχριᾶν. κιθαρῳδὸν μὲν οὖν οὐ δύναμαι εἰπεῖν μὴ
εἶναι, ὅταν ἴδω τινὰ φοβούμενον, ἄλλο δέ τι δύναμαι
εἰπεῖν καὶ οὐδὲ ἕν, ἀλλὰ πολλά. καὶ πρῶτον πάντων 6
ξένον αὐτὸν καλῶ καὶ λέγω· οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ
οἶδεν ποῦ τῆς γῆς ἐστιν, ἀλλ' ἐκ τοσούτου χρόνου ἐπι-
δημῶν ἀγνοεῖ τοὺς νόμους τῆς πόλεως καὶ τὰ ἔθη καὶ
τί ἔξεστι καὶ τί οὐκ ἔξεστιν. ἀλλ' οὐδὲ νομικόν τινα
παρέλαβε πώποτε τὸν ἐροῦντα αὐτῷ καὶ ἐξηγησόμενον
τὰ νόμιμα· ἀλλὰ διαθήκην μὲν οὐ γράφει μὴ εἰδὼς 7
πῶς δεῖ γράφειν ἢ παραλαβὼν τὸν εἰδότα οὐδ' ἐγγύην
ἄλλως σφραγίζεται ἢ ἀσφάλειαν γράφει. ὀρέξει δὲ
χρῆται δίχα νομικοῦ καὶ ἐκκλίσει καὶ ὁρμῇ καὶ ἐπι-

---

6 κιθαρίζει S: corr. Sc (vel m. pr.)

8 βολῇ καὶ προθέσει. πῶς δίχα νομικοῦ; οὐκ οἶδεν ὅτι
θέλει τὰ μὴ διδόμενα καὶ οὐ θέλει τὰ ἀναγκαῖα καὶ
οὐκ οἶδεν οὔτε τὰ ἴδια οὔτε τὰ ἀλλότρια. εἰ δέ
γ' ᾔδει, οὐδέποτ' ἂν ἐνεποδίζετο, οὐδέποτ' ἐκωλύετο,
9 οὐκ ἂν ἠγωνία. πῶς γὰρ οὔ; φοβεῖταί τις οὖν ὑπὲρ
τῶν μὴ κακῶν; — Οὔ. — Τί δ'; ὑπὲρ τῶν κακῶν
μέν, ἐπ' αὐτῷ δ' ὄντων ὥστε μὴ συμβῆναι; — Οὐ-
10 δαμῶς. — Εἰ οὖν τὰ μὲν ἀπροαίρετα οὔτ' ἀγαθὰ οὔτε
κακά, τὰ προαιρετικὰ δὲ πάντα ἐφ' ἡμῖν καὶ οὔτ'
ἀφελέσθαι τις ἡμῶν αὐτὰ δύναται οὔτε περιποιῆσαι ἃ
11 οὐ θέλομεν αὐτῶν, ποῦ ἔτι τόπος ἀγωνίας; ἀλλὰ περὶ
τοῦ σωματίου ἀγωνιῶμεν, ὑπὲρ τοῦ κτησειδίου, περὶ
τοῦ τί δόξει τῷ Καίσαρι, περὶ τῶν ἔσω δ' οὐδενός.
μή τι περὶ τοῦ μὴ ψεῦδος ὑπολαβεῖν; — Οὔ· ἐπ' ἐμοὶ
γάρ ἐστι. — Μή τι τοῦ ὁρμῆσαι παρὰ φύσιν; — Οὐδὲ περὶ
12 τούτου. — Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ὠχριῶντα, ὡς ὁ ἰατρὸς
ἀπὸ τοῦ χρώματος λέγει 'τούτου ὁ σπλὴν πέπονθε,
τούτου δὲ τὸ ἧπαρ', οὕτω καὶ σὺ λέγε 'τούτου ὄρεξις
13 καὶ ἔκκλισις πέπονθεν, οὐκ εὐοδεῖ, φλεγμαίνει'. χρῶμα
γὰρ οὐ μεταβάλλει οὐδὲν ἄλλο οὐδὲ τρόμον ποιεῖ οὐδὲ
ψόφον τῶν ὀδόντων οὐδὲ

μετοκλάζει καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει.

14 διὰ τοῦτο Ζήνων μὲν Ἀντιγόνῳ μέλλων ἐντυγχάνειν

---

22 Hom. Il. *N* 281.

23 sqq. cf. Ench. 33,12: Ὅταν τινὶ μέλλῃς συμβαίνειν καὶ μάλιστα τῶν ἐν ὑπεροχῇ δοκούντων, πρόβαλε σαυτῷ τί ἂν ἐποίησεν ἐν τούτῳ Σωκράτης (cf. s. 24) ἢ Ζήνων. quae Simplicius (p. 283c ed. Heins.) narrat (Ἀντίγονος, ὁ μετὰ Ἀλέξανδρον μέγας βασιλεὺς τῆς Συρίας γενόμενος, εἰπεῖν λέγεται μηδέποτε

---

12 κτησιδίου *S*: *corr. s* ‖ 14 ψεύδο*ς *S* ‖ 18 ἧπαρ *S*: *corr.* S_c

οὐκ ἠγωνία· ἃ γὰρ οὗτος ἐθαύμαζεν τούτων οὐδενὸς
εἶχεν ἐκεῖνος ἐξουσίαν, ὧν δ' εἶχεν ἐκεῖνος οὐκ ἐπ-
εστρέφετο οὗτος· Ἀντίγονος δὲ Ζήνωνι μέλλων ἐντυγ- 15
χάνειν ἠγωνία, καὶ εἰκότως· ἤθελε γὰρ ἀρέσκειν αὐτῷ,
τοῦτο δ' ἔξω ἔκειτο· οὗτος δ' ἐκείνῳ οὐκ ἤθελεν, οὐδὲ
γὰρ ἄλλος τις τεχνίτης τῷ ἀτέχνῳ.
Ἐγώ σοι ἀρέσαι θέλω; ἀντὶ τίνος; οἶδας γὰρ τὰ 16
μέτρα, καθ' ἃ κρίνεται ἄνθρωπος ὑπ' ἀνθρώπου;
μεμέληκέ σοι γνῶναι τί ἐστιν ἀγαθὸς ἄνθρωπος καὶ
τί κακὸς καὶ πῶς ἑκάτερον γίγνεται; διὰ τί οὖν σὺ
αὐτὸς ἀγαθὸς οὐκ εἶ; — Πῶς, φησίν, οὐκ εἰμί; — 17
Ὅτι οὐδεὶς ἀγαθὸς πενθεῖ οὐδὲ στενάζει, οὐδεὶς οἰ-
μώζει, οὐδεὶς ὠχριᾷ καὶ τρέμει οὐδὲ λέγει 'πῶς μ' ἀπο-
δέξεται, πῶς μου ἀκούσει;' ἀνδράποδον, ὡς ἂν αὐτῷ 18
δοκῇ. τί οὖν σοι μέλει περὶ τῶν ἀλλοτρίων; νῦν οὐκ
ἐκείνου ἁμάρτημά ἐστι τὸ κακῶς ἀποδέξασθαι ⟨τὰ⟩
παρὰ σοῦ; — Πῶς γὰρ οὔ; — Δύναται δ' ἄλλου μὲν
εἶναι ἁμάρτημα, ἄλλου δὲ κακόν; — Οὔ. — Τί οὖν
ἀγωνιᾷς ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων; — Ναί· ἀλλ' ἀγωνιῶ, 19
πῶς ἐγὼ αὐτῷ λαλήσω. — Εἶτ' οὐκ ἔξεστι γὰρ ὡς
θέλεις αὐτῷ λαλῆσαι; — Ἀλλὰ δέδοικα μὴ ἐκκρου-
σθῶ. — Μή τι γράφειν μέλλων τὸ Δίωνος ὄνομα δέ- 20
δοικας μὴ ἐκκρουσθῇς; — Οὐδαμῶς. — Τί τὸ αἴτιον;
οὐχ ὅτι μεμελέτηκας γράφειν; — Πῶς γὰρ οὔ; — Τί

ἑαυτῷ τῷ συνειδέναι ἀγωνίασαντι εἰ μὴ ὅτε Ζήνωνι συντυγχάνοι· καίτοι πολλοῖς ἄλλοις φιλοσοφοῦσιν ἐνέτυχε), ex ipsis Arriani verbis desumpta videntur.

14 sq. cf. Ench. 42: ἐπιφθέγγου γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ ὅτι ἔδοξεν αὐτῷ.

9 μεμελέτηκε *S*: *quod correxi*; μεμελέτητο *S*c ‖ 12 στενάζει *S* (ά *in ras.*) ‖ 16 ⟨τὰ⟩ *ins.* *S*c

δ'; ἀναγιγνώσκειν μέλλων οὐχ ὡσαύτως ἂν εἶχες; — Ὡσαύτως. — Τί τὸ αἴτιον; ὅτι πᾶσα τέχνη ἰσχυρόν
21 *τι ἔχει καὶ θαρραλέον ἐν τοῖς ἑαυτῆς. λαλεῖν οὖν οὐ μεμελέτηκας; καὶ τί ἄλλο ἐμελέτας ἐν τῇ σχολῇ; — Συλλογισμοὺς καὶ μεταπίπτοντας. — Ἐπὶ τί; οὐχ ὥστε ἐμπείρως διαλέγεσθαι; τὸ δ' ἐμπείρως ἐστὶν οὐχὶ εὐκαίρως καὶ ἀσφαλῶς καὶ συνετῶς, ἔτι δ' ἀπταίστως καὶ ἀπαραποδίστως, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τεθαρρηκότως; —*
22 *Ναί. — Ἱππεὺς οὖν ὢν εἰς πεδίον ἐληλυθὼς πρὸς πεζὸν ἀγωνιᾷς, ὅπου σὺ μεμελέτηκας, ἐκεῖνος δ' ἀμελέτητός ἐστι; — Ναί· ἀλλὰ ἐξουσίαν ἔχει ἀποκτεῖναί*
23 *με. — Λέγε οὖν τὰ ἀληθῆ, δύστηνε, καὶ μὴ ἀλαζονεύου μηδὲ φιλόσοφος εἶναι ἀξίου μηδὲ ἀγνόει σου τοὺς κυρίους, ἀλλὰ μέχρις ἂν ἔχῃς ταύτην τὴν λαβὴν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀκολούθει παντὶ τῷ ἰσχυροτέρῳ.*
24 *λέγειν δὲ Σωκράτης ἐμελέτα ὁ πρὸς τοὺς τυράννους οὕτω διαλεγόμενος, ὁ πρὸς τοὺς δικαστάς, ὁ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. λέγειν Διογένης μεμελετήκει ὁ πρὸς Ἀλέξανδρον οὕτω λαλῶν, ὁ πρὸς Φίλιππον, ὁ πρὸς τοὺς πειρατάς, ὁ πρὸς τὸν ὠνησάμενον αὐτόν. ....*
25, 26 *ἐκείνοις, οἷς μεμέληκε, τοῖς θαρροῦσι· σὺ δ' ἐπὶ τὰ σαυτοῦ βάδιζε καὶ ἐκείνων ἀποστῇς μηδέποτε· εἰς τὴν γωνίαν ἀπελθὼν κάθησο καὶ πλέκε συλλογισμοὺς καὶ ἄλλῳ πρότεινε·*

27 *οὐκ ἔστι δ' ἐν σοὶ πόλεος ἡγεμὼν ἀνήρ.*

---

16 sqq. cf. quae adn. ad s. 14.

---

7 *δ'* *S* ‖ 14 *λάβην* *S: corr. s* ‖ 20 *lacunam notavit Salmasius, qui* ⟨*ἄφες*⟩ *supplevit; plura intercidisse recte suspicatus est Upt.* ‖ 21 *μεμέληκε* *Schw.: μεμελέτηκε S* ‖ 25 *πόλεος* *C. Schenkl: πόλεως S*

ιδ'. Πρὸς Νάσωνα.

Εἰσελθόντος τινὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν μετὰ ⟨τοῦ⟩ υἱοῦ 1
καὶ ἐπακούοντος ἑνὸς ἀναγνώσματος Οὗτος, ἔφη, ὁ τρό-
πος ἐστὶ τῆς διδασκαλίας καὶ ἀπεσιώπησεν. ἀξιοῦντος 2
δ' ἐκείνου ἐρεῖν τὰ ἑξῆς Κόπον ἔχει, ἔφη, πᾶσα τέχνη
τῷ ἰδιώτῃ καὶ ἀπείρῳ αὐτῆς, ὅταν παραδίδωται. καὶ 3
τὰ μὲν ἀπὸ τῶν τεχνῶν γινόμενα τήν τε χρείαν εὐθὺς
ἐνδείκνυται πρὸς ὃ γέγονεν καὶ τὰ πλεῖστα αὐτῶν
ἔχει τι καὶ ἀγωγὸν καὶ ἐπίχαρι. καὶ γὰρ σκυτεὺς πῶς 4
μὲν μανθάνει τις παρεῖναι καὶ παρακολουθεῖν ἀτερπές,
τὸ δ' ὑπόδημα χρήσιμον καὶ ἰδεῖν ἄλλως οὐκ ἀηδές.
καὶ τέκτονος ἡ μὲν μάθησις ἀνιαρὰ μάλιστα τῷ ἰδιώτῃ 5
παρατυγχάνοντι, τὸ δ' ἔργον ἐπιδείκνυσι τὴν χρείαν
τῆς τέχνης. πολὺ δὲ μᾶλλον ἐπὶ μουσικῆς ὄψει αὐτό· 6
ἂν γὰρ παρῇς τῷ διδασκομένῳ, φανεῖταί σοι πάντων
ἀτερπέστατον τὸ μάθημα, τὰ μέντοι ἀπὸ τῆς μουσικῆς
ἡδέα καὶ ἐπιτερπῆ τοῖς ἰδιώταις ἀκούειν. καὶ ἐνταῦθα 7
τὸ μὲν ἔργον τοῦ φιλοσοφοῦντος τοιοῦτόν τι φαντα-
ζόμεθα, ὅτι δεῖ τὴν αὐτοῦ βούλησιν συναρμόσαι τοῖς
γινομένοις ὡς μήτε τι τῶν γινομένων ἀκόντων ἡμῶν
γίνεσθαι μήτε τῶν μὴ γινομένων θελόντων ἡμῶν μὴ

---

20 sqq. cf. Ench. 8: *Μὴ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις, ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται καὶ εὐροήσεις*; Georgidis cod. Ven. fol. 106b: *Στωικοῦ λόγος· ἐπειδὴ οὐ γίνεται τὰ πράγματα ὡς βουλόμεθα, ὡς ἂν γίνηται (γίνεται* cod.) *βουλώμεθα (βουλόμεθα* cod.); idem fere Aristoteli adscriptum in Stob. flor. 3, 53 (1, 20 Hense) legitur.

---

2 ⟨*τοῦ*⟩ *ins. s* ‖ 5 *εὑρεῖν S: corr. s* ‖ 10 *ἀπρεπές S: corr. Upt.* ‖ 19 *αὐτοῦ S: corr. Upt.*

8 γίνεσθαι. ἐξ οὗ περίεστι τοῖς συστησαμένοις αὐτὸ ἐν
ὀρέξει μὴ ἀποτυγχάνειν, ἐν ἐκκλίσει δὲ μὴ περιπίπτειν,
ἀλύπως, ἀφόβως, ἀταράχως διεξάγειν καθ' αὑτὸν μετὰ
τῶν κοινωνῶν τηροῦντα τὰς σχέσεις τάς τε φυσικὰς
καὶ ἐπιθέτους, τὸν υἱόν, τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν,
τὸν πολίτην, τὸν ἄνδρα, τὴν γυναῖκα, τὸν γείτονα,
τὸν σύνοδον, τὸν ἄρχοντα, τὸν ἀρχόμενον.

9 Τὸ ἔργον τοῦ φιλοσοφοῦντος τοιοῦτόν τι φαντα-
ζόμεθα. λοιπὸν ἐφεξῆς τούτῳ ζητοῦμεν πῶς ἔσται
10 τοῦτο. ὁρῶμεν οὖν ὅτι ὁ τέκτων μαθών τινα γίνεται
τέκτων, ὁ κυβερνήτης μαθών τινα γίνεται κυβερνήτης.
μή ποτ' οὖν καὶ ἐνθάδε οὐκ ἀπαρκεῖ τὸ βούλεσθαι
καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι, χρεία δὲ καὶ μαθεῖν τινα;
11 ζητοῦμεν οὖν τίνα ταῦτα. λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι
μαθεῖν δεῖ πρῶτον τοῦτο, ὅτι ἔστι θεὸς καὶ προ-
νοεῖ τῶν ὅλων καὶ οὐκ ἔστι λαθεῖν αὐτὸν οὐ
μόνον ποιοῦντα, ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενον ἢ ἐν-

1 sqq. cf. Ench. 30: οὕτως οὖν ἀπὸ τοῦ γείτονος, ἀπὸ τοῦ πολίτου, - - - τὸ καθῆκον εὑρήσεις, ἐὰν τὰς σχέσεις ἐθίζῃ θεωρεῖν.

14 sqq. Senecae ep. 95, 50 sq.: Primus est deorum cultus deos credere - - - scire illos esse, qui praesident mundo (Laert. Diog. VII, 147: θεὸν εἶναι - - - προνοητικὸν κόσμου τε καὶ τῶν ἐν κόσμῳ) - - - satis illos coluit, quisquis imitatus est. Ench. 31, 1: Τῆς περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν ὡς ὄντων καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς καὶ δικαίως. Cf. apophth. ab aliis (inter quos numerandi etiam gnomologus cod. Par. 1168 et Maximus 5, 22 cum lemmate ὁ αὐτός post Zenonis apophth.) Thaleti, ab aliis Pittaco adsignatum: ἐρωτηθεὶς εἰ λανθάνοι τις τὸν θεὸν ποιῶν τι εἶπεν '⟨ἀλλ'⟩ οὐδὲ διανοούμενος' (sec. cod. Vatic. 743; cf. Sternbach in Stud. Vind. X, 250); adde Sextum (66 ed. Gildem.): οὐκ ἂν λάθοις θεὸν πράττων ἄδικα· οὐδὲ γὰρ διανοούμενος.

7 συνοδον *S: accentum add. S*c

θυμούμενον· εἶτα ποῖοί τινές εἰσίν. οἷοι γὰρ ἂν 12
ἐκεῖνοι εὑρεθῶσι, τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ
πεισθησόμενον ἀνάγκη πειρᾶσθαι κατὰ δύνα-
μιν ἐξομοιοῦσθαι ἐκείνοις· εἰ πιστόν ἐστι τὸ θεῖον, 13
καὶ τοῦτον εἶναι πιστόν· εἰ ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον
ἐλεύθερον· εἰ εὐεργετικόν, καὶ τοῦτον εὐεργετικόν· εἰ
μεγαλόφρον, καὶ τοῦτον μεγαλόφρονα· ὡς θεοῦ τοίνυν
ζηλωτὴν τὰ ἑξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν.
Πόθεν οὖν ἄρξασθαι δεῖ; — Ἂν συγκαθῇς, ἐρῶ 14
σοι ὅτι πρῶτον δεῖ σε τοῖς ὀνόμασι παρακολουθεῖν. —
Ὥστ' ἐγὼ νῦν οὐ παρακολουθῶ τοῖς ὀνόμασιν; — Οὐ 15
παρακολουθεῖς. — Πῶς οὖν χρῶμαι αὐτοῖς; — Οὕτως
⟨ὡς⟩ οἱ ἀγράμματοι ταῖς ἐγγραμμάτοις φωναῖς, ὡς τὰ
κτήνη ταῖς φαντασίαις· ἄλλο γάρ ἐστι χρῆσις, ἄλλο
παρακολούθησις. εἰ δ' οἴει παρακολουθεῖν, φέρε ὃ 16
θέλεις ὄνομα καὶ βασανίσωμεν αὐτούς, εἰ παρακολου-
θοῦμεν. — Ἀλλ' ἀνιαρὸν τὸ ἐξελέγχεσθαι πρεσβύτερον 17
ἄνθρωπον ἤδη κἂν οὕτω τύχῃ τὰς τρεῖς στρατείας
ἐστρατευμένον. — Οἶδα κἀγώ. νῦν γὰρ σὺ ἐλήλυθας 18
πρὸς ἐμὲ ὡς μηδενὸς δεόμενος. τίνος δ' ἂν καὶ φαν-
τασθείης ὡς ἐνδέοντος; πλουτεῖς, τέκνα ἔχεις τυχὸν
καὶ γυναῖκα καὶ οἰκέτας πολλούς, ὁ Καῖσάρ σε οἶδεν,
ἐν Ῥώμῃ πολλοὺς φίλους κέκτησαι, τὰ καθήκοντα ἀπο-

---

1 sqq. cf. Laert. Diog. III, 78: *τέλος μὲν εἶναι τὴν ἐξομοίωσιν τῷ θεῷ*; Stob. ecl. II, 7, 3[f]: *σαφέστερον δ' αὐτὸ διήρθρωσε Πλάτων προσθεὶς τὸ 'κατὰ δύναμιν'*; Sextus (381 G.): *Τιμᾷ θεὸν ἄριστα ὁ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἐξομοιώσας τῷ θεῷ εἰς δύναμιν* (simile quid exstat 45 G.); Musonius apud Stob. flor. 117, 8.

---

13 ⟨ὡς⟩ *ins.* S_b ‖ 16 *super ὄνομα* S_c *scripsit ἀγαθὸν κακόν; cf. s. 19* ‖ *αὐτούς S: corr. s* ‖ 18 *στρατιὰς S: corr. s*

*δίδως, οἶδας τὸν εὖ ποιοῦντα ἀντευποιῆσαι καὶ τὸν
19 κακῶς ποιοῦντα κακῶς ποιῆσαι. τί σοι λείπει; ἂν οὖν
σοι δείξω ὅτι τὰ ἀναγκαιότατα καὶ μέγιστα πρὸς εὐ-
δαιμονίαν καὶ ὅτι μέχρι δεῦρο πάντων μᾶλλον ἢ τῶν
προσηκόντων ἐπιμεμέλησαι, καὶ τὸν κολοφῶνα ἐπιθῶ·
οὔτε τί θεός ἐστιν οἶδας οὔτε τί ἄνθρωπος οὔτε τί
20 ἀγαθὸν οὔτε τί κακόν, καὶ τὸ μὲν τῶν ἄλλων ἴσως
ἀνεκτόν, ὅτι δ' αὐτὸς σαυτὸν ἀγνοεῖς, πῶς δύνασαι
ἀνασχέσθαι μου καὶ ὑποσχεῖν τὸν ἔλεγχον καὶ παρα-
21 μεῖναι; οὐδαμῶς, ἀλλ' εὐθὺς ἀπαλλάσσῃ χαλεπῶς ἔχων.
καίτοι τί σοι ἐγὼ κακὸν πεποίηκα; εἰ μὴ καὶ τὸ
ἔσοπτρον τῷ αἰσχρῷ, ὅτι δεικνύει αὐτὸν αὐτῷ οἷός
ἐστιν· εἰ μὴ καὶ ὁ ἰατρὸς τὸν νοσοῦντα [ὅταν αὐτὸν]
ὑβρίζει, ὅταν εἴπῃ αὐτῷ 'ἄνθρωπε, δοκεῖς μηδὲν ἔχειν,
πυρέσσεις δέ· ἀσίτησον σήμερον, ὕδωρ πίε'· καὶ οὐ-
22 δεὶς λέγει 'ὢ δεινῆς ὕβρεως.' ἐὰν δέ τινι εἴπῃς 'αἱ
ὀρέξεις σου φλεγμαίνουσιν, αἱ ἐκκλίσεις ταπειναί εἰσιν,
ἐπιβολαὶ ἀνομολογούμεναι, αἱ ὁρμαὶ ἀσύμφωνοι τῇ
φύσει, αἱ ὑπολήψεις εἰκαῖαι καὶ ἐψευσμέναι', εὐθὺς
ἐξελθὼν λέγει 'ὕβρισέν με'.*

23 *Τοιαῦτά ἐστι τὰ ἡμέτερα ὡς ἐν πανηγύρει. τὰ μὲν
κτήνη πραθησόμενα ἄγεται καὶ οἱ βόες, οἱ δὲ πολλοὶ*

---

13 sqq. cf. fragm. XVIII: *Τῷ μὲν ἰατρῷ μηδὲν συμβουλεύοντι ἄχθονται οἱ κάμνοντες καὶ ἡγοῦνται ἀπεγνῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὸν φιλόσοφον διὰ τί οὐκ ἄν τις οὕτω διατεθείη ὥστε οἰηθῆναι ἀπεγνῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ σωφρονήσειν, εἰ μηδὲν λέγοι τι πρὸς αὐτὸν τῶν χρησίμων;*

---

5 *ἐπιθῶ Schegk: πείθω S* ‖ 7 *καὶ corr. a S_c in litura iam a S_b facta* ‖ 13 *[ὅταν αὐτὸν] del. C. Schenkl et Elter, quibus verbis servatis τῷ νοσοῦντι (ut voluit Upt.) et v. 14 ὑγιάζῃ scribendum esset* ‖ *ὅταν δοκῇ αὐτὸν ὑβρίζειν S_b* ‖ 14 *ὑβρίζῃ S: corr. C. Schenkl* ‖ 22 *παραθησόμενα S: corr. s*

*τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ὠνησόμενοι οἱ δὲ πωλήσοντες·
ὀλίγοι δέ τινές εἰσιν οἱ κατὰ θέαν ἐρχόμενοι τῆς παν-
ηγύρεως, πῶς τοῦτο γίνεται καὶ διὰ τί καὶ τίνες οἱ
τιθέντες τὴν πανήγυριν καὶ ἐπὶ τίνι. οὕτω καὶ ἐν-* 24
*θάδ' ἐν τῇ πανηγύρει ταύτῃ· οἱ μέν τινες ὡς κτήνη
οὐδὲν πλέον πολυπραγμονοῦσι τοῦ χόρτου· ὅσοι γὰρ
περὶ κτῆσιν καὶ ἀγροὺς καὶ οἰκέτας καὶ ἀρχάς τινας
ἀναστρέφεσθε, ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ἢ χόρτος ἐστίν· ὀλί-* 25
*γοι δ' εἰσὶν οἱ πανηγυρίζοντες ἄνθρωποι φιλοθεά-
μονες, τί ποτ' οὖν ἐστιν ὁ κόσμος, τίς αὐτὸν διοικεῖ.
οὐδείς; καὶ πῶς οἷόν τε πόλιν μὲν ἢ οἶκον μὴ δύ-* 26
*νασθαι διαμένειν μηδ' ὀλιγοστὸν χρόνον δίχα τοῦ
διοικοῦντος καὶ ἐπιμελουμένου, τὸ δ' οὕτω μέγα καὶ
καλὸν κατασκεύασμα εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν οὕτως εὐ-
τάκτως οἰκονομεῖσθαι; ἔστιν οὖν ὁ διοικῶν. ποῖός τις* 27
*καὶ πῶς διοικῶν; ἡμεῖς δέ, τίνες ὄντες ὑπ' αὐτοῦ γε-
γόναμεν καὶ πρὸς τί ἔργον; ἆρά γ' ἔχομέν τινα ἐπι-
πλοκὴν πρὸς αὐτὸν καὶ σχέσιν ἢ οὐδεμίαν; ταῦτ' ἔστιν* 28
*ἃ πάσχουσιν οὗτοι οἱ ὀλίγοι· καὶ λοιπὸν τούτῳ μόνῳ
σχολάζουσι τῷ τὴν πανήγυριν ἱστορήσαντας ἀπελθεῖν.
τί οὖν; καταγελῶνται ὑπὸ τῶν πολλῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖ* 29
*οἱ θεαταὶ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων· καὶ εἰ τὰ κτήνη συν-
αίσθησίν τινα εἶχεν, κατεγέλα τῶν ἄλλο τι τεθαυμα-
κότων ἢ τὸν χόρτον.*

---

9 *πανηγυρι*ζοντες S: corr.* S_c ‖ 14 *ἀτάκτως S: corr. Schw.* ‖ 16 *πῶς* ⁑ *S: ὁ eras.* ‖ 20 *ἱστορήσαντ̔ S (i. e. ἱστορήσαντες), sed ' illud super τ e corr. a* S_a; *ἱστορήσαντας Upt. cod.* ‖ 23 *κατεγέλα ⟨ἂν⟩ Upt. cod.*

ιε'. Πρὸς τοὺς σκληρῶς τισιν ὧν ἔκριναν ἐμμένοντας.

1 *Ὅταν ἀκούσωσί τινες τούτων τῶν λόγων, ὅτι βέ-*
βαιον εἶναι δεῖ καὶ ἡ μὲν προαίρεσις ἐλεύθερον φύσει
καὶ ἀνανάγκαστον, τὰ δ' ἄλλα κωλυτά, ἀναγκαστά, δοῦλα,
ἀλλότρια, φαντάζονται ὅτι δεῖ παντὶ τῷ κριθέντι ὑπ'
2 *αὐτῶν ἀπαραβάτως ἐμμένειν. ἀλλὰ πρῶτον ὑγιὲς εἶναι*
δεῖ τὸ κεκριμένον. θέλω γὰρ εἶναι τόνους ἐν σώματι,
3 *ἀλλ' ὡς ὑγιαίνοντι, ὡς ἀθλοῦντι· ἂν δέ μοι φρενιτι-*
κοῦ τόνους ἔχων ἐνδεικνύῃ καὶ ἀλαζονεύῃ ἐπ' αὐτοῖς,
4 *ἐρῶ σοι ὅτι, ἄνθρωπε, ζήτει τὸν θεραπεύσοντα. τοῦτο*
οὐκ εἰσὶ τόνοι, ἀλλ' ἀτονία. ἕτερον τρόπον τοιοῦτόν
τι καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς πάσχουσιν οἱ παρακούοντες τῶν
λόγων τούτων. οἷον καὶ ἐμός τις ἑταῖρος ἐξ οὐδεμιᾶς
5 *αἰτίας ἔκρινεν ἀποκαρτερεῖν. ἔγνων ἐγὼ ἤδη τρίτην*
ἡμέραν ἔχοντος αὐτοῦ τῆς ἀποχῆς καὶ ἐλθὼν ἐπυνθα-
6 *νόμην τί ἐγένετο. — Κέκρικα, φησίν. — Ἀλλ' ὅμως*
τί σε ἦν τὸ ἀναπεῖσαν; εἰ γὰρ ὀρθῶς ἔκρινας, ἰδοὺ
παρακαθήμεθά σοι καὶ συνεργοῦμεν ἵν' ἐξέλθῃς· εἰ
7 *δ' ἀλόγως ἔκρινας, μετάθου. — Τοῖς κριθεῖσιν ἐμμέ-*
νειν δεῖ. — Τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; οὐ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς
ὀρθῶς. ἐπεὶ παθὼν ἄρτι ὅτι νύξ ἐστι, ἄν σοι δοκῇ,
μὴ μετατίθεσο, ἀλλ' ἔμμενε καὶ λέγε ὅτι τοῖς κριθεῖσιν

---

4 sq. cf. Ench. 1, 2: *καὶ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι φύσει ἐλεύθερα - - - τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἀσθενῆ, δοῦλα, κωλυτά, ἀλλότρια.* cf. etiam gnomol. Stobaeani ecl. 31.

---

1 *τισιν s: τινῶν S* ‖ 10 *ἐνδεικνύῃς S: corr. s* ‖ 20 *μεταθοῦ S: corr. Sa*

ἐμμένειν δεῖ. [τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; οὐ πᾶσιν.] οὐ θέ- 8
λεις τὴν ἀρχὴν στῆσαι καὶ τὸν θεμέλιον, τὸ κρίμα
σκέψασθαι πότερον ὑγιὲς ἢ οὐχ ὑγιές, καὶ οὕτω λοι-
πὸν ἐποικοδομεῖν αὐτῷ τὴν εὐτονίαν, τὴν ἀσφάλειαν;
ἂν δὲ σαπρὸν ὑποστήσῃ καὶ καταπῖπτον, οὐκ ⟨οἰκοδο- 9
μήσεις οὐδὲ μικρὸν⟩ οἰκοδομημάτιον, ὅσῳ δ' ἂν πλείονα
καὶ ἰσχυρότερα ἐπιθῇς, τοσούτῳ θᾶττον κατενεχθή-
σεται. ἄνευ πάσης αἰτίας ἐξάγεις ἡμῖν ἄνθρωπον ἐκ 10
τοῦ ζῆν φίλον καὶ συνήθη, τῆς αὐτῆς πόλεως πολίτην
καὶ τῆς μεγάλης καὶ τῆς μικρᾶς· εἶτα φόνον ἐργαζό- 11
μενος καὶ ἀπολλύων ἄνθρωπον μηδὲν ἠδικηκότα λέ-
γεις ὅτι τοῖς κριθεῖσιν ἐμμένειν δεῖ. εἰ δ' ἐπῆλθέν 12
σοί πώς ποτ' ἐμὲ ἀποκτεῖναι, ἔδει σε ἐμμένειν τοῖς
κριθεῖσιν;

Ἐκεῖνος μὲν οὖν μόγις μετεπείσθη. τῶν δὲ νῦν 13
τινας οὐκ ἔστι μεταθεῖναι. ὥστε μοι δοκῶ ὃ πρότερον
ἠγνόουν νῦν εἰδέναι, τί ἐστι τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγό-
μενον· μωρὸν οὔτε πεῖσαι οὔτε ῥῆξαι ἔστι. μή 14
μοι γένοιτο φίλον ἔχειν σοφὸν μωρόν. δυσμεταχειρι-
στότερον οὐδέν ἐστι. 'κέκρικα.' καὶ γὰρ οἱ μαινό-
μενοι· ἀλλ' ὅσῳ βεβαιότερον κρίνουσι τὰ οὐκ ὄντα,
τοσούτῳ πλείονος ἐλλεβόρου δέονται. οὐ θέλεις τὰ τοῦ 15
νοσοῦντος ποιεῖν καὶ τὸν ἰατρὸν παρακαλεῖν; 'νοσῶ,
κύριε· βοήθησόν μοι. τί με δεῖ ποιεῖν σκέψαι· ἐμόν
ἐστι πείθεσθαί σοι.' οὕτω καὶ ἐνταῦθ' 'ἃ δεῖ με 16

---

1 *τί — πᾶσιν del. Schw.* ‖ 2 *στῆσαι] ποιῆσαι s; an στή-σας?* ‖ *καὶ del. Coraes* ‖ *κρῖμα* S_c ‖ 5 *ὑποστήσῃς Schw.* ‖ *οἰκοδόμημά τι ὃν S (in ὃν spiritus e corr. a* S_c*): quod emendavi praeeunte Salmasio, qui καταπῖπτον ἐποικοδομή⟨σεις⟩ μάτην scripsit; οὐκ ⟨ὀχυρὸν τὸ⟩ οἰκοδομημάτιον C. Schenkl* ‖ 8 *ἡμῖν s: ἡμῶν S* ‖ 18 sq. *μή — (19) μωρόν trimeter scazon esse videtur* ‖ 19 *δυσμεταχείριστον S: corr. Wolf*

ποιεῖν οὐκ οἶδα, ἐλήλυθα δὲ μαθησόμενος.' οὔ, ἀλλὰ
17 'περὶ τῶν ἄλλων μοι λέγε. τοῦτο δὲ κέκρικα.' περὶ
ποίων ἄλλων; τί γάρ ἐστι μεῖζον ἢ προὐργιαίτερον τοῦ
πεισθῆναί σε, ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ κεκρικέναι καὶ τὸ μὴ
18 μεταθέσθαι; οὗτοι οἱ μανικοὶ τόνοι, οὐχ ὑγιεινοί. 'ἀπο-
θανεῖν θέλω, ἄν με τοῦτο ἀναγκάσῃς.' διὰ τί, ἄν-
θρωπε; τί ἐγένετο; 'κέκρικα.' ἐσώθην, ὅτι οὐ κέκρικας
19 ἐμὲ ἀποκτεῖναι. 'ἀργύριον οὐ λαμβάνω.' διὰ τί; 'κέ-
κρικα.' ἴσθι ὅτι ᾧ τόνῳ νῦν χρῇ πρὸς τὸ μὴ λαμ-
βάνειν, οὐδὲν κωλύει σε ἀλόγως ποτὲ ῥέψαι πρὸς τὸ
20 λαμβάνειν καὶ πάλιν λέγειν ὅτι 'κέκρικα', ὥσπερ ἐν
νοσοῦντι καὶ ῥευματιζομένῳ σώματι ποτὲ μὲν ἐπὶ ταῦτα ποτὲ δ' ἐπ' ἐκεῖνα ῥέπει τὸ ῥεῦμα, οὕτω καὶ ἀσθενὴς ψυχὴ ὅπου μὲν κλίνει, ἄδηλον ἔχει· ὅταν δὲ καὶ τόνος προσῇ τῷ κλίματι τούτῳ καὶ τῇ φορᾷ, τότε γίνεται τὸ κακὸν ἀβοήθητον καὶ ἀθεράπευτον.

ις'. Ὅτι οὐ μελετῶμεν χρῆσθαι τοῖς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν δόγμασιν.

1 Ποῦ τὸ ἀγαθόν; — Ἐν προαιρέσει. — Ποῦ τὸ
κακόν; — Ἐν προαιρέσει. — Ποῦ τὸ οὐδέτερον; — Ἐν
2 τοῖς ἀπροαιρέτοις. — Τί οὖν; μέμνηταί τις ἡμῶν ἔξω
τούτων τῶν λόγων; μελετᾷ τις αὐτὸς ἐφ' αὑτοῦ τοῦτον τὸν τρόπον ἀποκρίνεσθαι τοῖς πράγμασιν ὡς ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων; ἆρά γε ἡμέρα ἐστί; 'ναί.' τί δέ; νύξ ἐστιν; 'οὔ.' τί δέ; ἄρτιοί εἰσιν οἱ ἀστέρες; 'οὐκ ἔχω

---

9 ἴσθη S: corr. m. pr. ‖ χρὴ S: corr. Sc ‖ 22 αὐτοῦ S: corr. s ‖ 25 δ' ἄρτιοι S

λέγειν.' ὅταν σοι προφαίνηται ἀργύριον, μεμελέτηκας 3
ἀποκρίνεσθαι τὴν δέουσαν ἀπόκρισιν, ὅτι οὐκ ἀγαθόν;
ἤσκηκας ἐν ταύταις ταῖς ἀποκρίσεσιν ἢ πρὸς μόνα τὰ
σοφίσματα; τί οὖν θαυμάζεις εἰ, ὅπου μὲν μεμελέτηκας, 4
ἐκεῖ κρείττων γένῃ σεαυτοῦ, ὅπου δ' ἀμελετήτως ἔχεις,
ἐκεῖ δ' ὁ αὐτὸς διαμένεις; ἐπεὶ διὰ τί ὁ ῥήτωρ εἰδὼς 5
ὅτι γέγραφε καλῶς, ὅτι ἀνείληφε τὰ γεγραμμένα, φω-
νὴν εἰσφέρων ἡδεῖαν ὅμως ἔτι ἀγωνιᾷ; ὅτι οὐκ ἀρ-
κεῖται τῷ μελετῆσαι. τί οὖν θέλει; ἐπαινεθῆναι ὑπὸ 6
τῶν παρόντων. πρὸς μὲν οὖν τὸ δύνασθαι μελετᾶν
ἤσκηται, πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ ψόγον οὐκ ἤσκηται. πότε 7
γὰρ ἤκουσεν παρά τινος, ⟨τί ἐστιν ἔπαινος,⟩ τί ἐστι
ψόγος; τίς ἑκατέρου φύσις; τοὺς ποίους τῶν ἐπαίνων
διωκτέον ἢ τοὺς ποίους τῶν ψόγων φευκτέον; πότε
δ' ἐμελέτησεν ταύτην τὴν μελέτην ἀκόλουθον τούτοις
τοῖς λόγοις; τί οὖν ἔτι θαυμάζεις εἰ, ὅπου μὲν ἔμαθεν, 8
ἐκεῖ διαφέρει τῶν ἄλλων, ὅπου δ' οὐ μεμελέτηκεν,
ἐκεῖ τοῖς πολλοῖς ὁ αὐτός ἐστιν; ὡς ὁ κιθαρῳδὸς οἶδεν 9
κιθαρίζειν, ᾄδει καλῶς, στατὸν ἔχει καλὸν καὶ ὅμως
εἰσερχόμενος τρέμει· ταῦτα γὰρ οἶδεν, ὄχλος δὲ τί
ἐστιν οὐκ οἶδεν οὐδ' ὄχλου βοὴ οὐδὲ καταγέλως. ἀλλ' 10
οὐδ' αὐτὸ τὸ ἀγωνιᾶν τί ἐστιν οἶδεν, πότερον ἡμέ-
τερον ἔργον ἐστὶν ἢ ἀλλότριον, ἔστιν αὐτὸ παῦσαι ἢ
οὐκ ἔστι. διὰ τοῦτο ἐὰν μὲν ἐπαινεθῇ, φυσηθεὶς ἐξ-
ῆλθεν· ἐὰν δὲ καταγελασθῇ, τὸ φυσημάτιον ἐκεῖνο
ἐκεντήθη καὶ προσεκάθισεν.

Τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. τίνα θαυμάζο- 11
μεν; τὰ ἐκτός. περὶ τίνα σπουδάζομεν; περὶ τὰ ἐκτός.

---

9 θέλει* *S* ‖ 12 ⟨τί ἐστιν ἔπαινος⟩ *add. Wolf* ‖ 19 στατον *(sine accentu) S: corr. s* ‖ 23 ἀλλότριον, ⟨πότερον⟩ *Wolf*

12 εἶτ' ἀποροῦμεν, πῶς φοβούμεθα ἢ πῶς ἀγωνιῶμεν; τί
οὖν ἐνδέχεται, ὅταν τὰ ἐπιφερόμενα κακὰ ἡγώμεθα;
οὐ δυνάμεθα μὴ φοβεῖσθαι, οὐ δυνάμεθα μὴ ἀγω-
13 νιᾶν. εἶτα λέγομεν 'κύριε ὁ θεός, πῶς μὴ ἀγωνιῶ;'
μωρέ, χεῖρας οὐκ ἔχεις; οὐκ ἐποίησέν σοι αὐτὰς ὁ θεός;
εὔχου νῦν καθήμενος, ὅπως αἱ μύξαι σου μὴ ῥέωσιν.
14 ἀπόμυξαι μᾶλλον καὶ μὴ ἐγκάλει. τί οὖν; ἐνταῦθά
σοι οὐδὲν δέδωκεν; οὐ δέδωκέ σοι καρτερίαν, οὐ δέ-
δωκέ σοι μεγαλοψυχίαν, οὐ δέδωκεν ἀνδρείαν; τηλι-
15 καύτας ἔχων χεῖρας ἔτι ζητεῖς τὸν ἀπομύξοντα; ἀλλ'
οὐδὲ μελετῶμεν ταῦτα οὐδ' ἐπιστρεφόμεθα. ἐπεὶ δότε
μοι ἕνα, ᾧ μέλει πῶς τι ποιήσῃ; ὃς ἐπιστρέφεται οὐ
τοῦ τυχεῖν τινος, ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας τῆς αὑτοῦ; τίς
περιπατῶν τῆς ἐνεργείας τῆς αὑτοῦ ἐπιστρέφεται; τίς
16 βουλευόμενος αὐτῆς τῆς βουλῆς, οὐχὶ δὲ τοῦ τυχεῖν
ἐκείνου περὶ οὗ βουλεύεται; κἂν μὲν τύχῃ, ἐπῆρται
καὶ λέγει 'πῶς γὰρ ἡμεῖς καλῶς ἐβουλευσάμεθα; οὐκ
ἔλεγόν σοι, ἀδελφέ, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἡμῶν τι σκε-
ψαμένων μὴ οὕτως ἐκβῆναι;' ἂν δ' ἑτέρως χωρήσῃ,
τεταπείνωται τάλας, οὐχ εὑρίσκει οὐδὲ τί εἴπῃ περὶ
17 τῶν γεγονότων. τίς ἡμῶν τούτου ἕνεκα μάντιν παρ-
έλαβεν; τίς ἡμῶν [οὐκ] ἐνεκοιμήθη ὑπὲρ ἐνεργείας;
τίς; ἕνα μοι δότε, ἵνα ἴδω τοῦτον, ὃν ἐκ πολλοῦ χρό-
νου ζητῶ, τὸν ταῖς ἀληθείαις εὐγενῆ καὶ εὐφυᾶ· εἴτε
νέον εἴτε πρεσβύτερον, δότε.
18 Τί οὖν ἔτι θαυμάζομεν εἰ περὶ μὲν τὰς ὕλας τε-
τρίμμεθα, ἐν δὲ ταῖς ἐνεργείαις ταπεινοί, ἀσχήμονες,
οὐδενὸς ἄξιοι, δειλοί, ἀταλαίπωροι, ὅλοι ἀτυχήματα; οὐ
19 γὰρ μεμέληκεν ἡμῖν οὐδὲ μελετῶμεν. εἰ δὲ μὴ τὸν

13 (et 14) αὐτοῦ *S: corr. Coraes* ‖ 22 [οὐκ] *del. Wolf*; οὖν *C. Schenkl*

θάνατον ἢ τὴν φυγὴν ἐφοβούμεθα, ἀλλὰ τὸν φόβον,
ἐμελετῶμεν ἂν ἐκείνοις μὴ περιπίπτειν ἃ φαίνεται
ἡμῖν κακά. νῦν δ' ἐν μὲν τῇ σχολῇ γοργοὶ καὶ κα- 20
τάγλωσσοι κἂν ζητημάτιον ἐμπέσῃ περί τινος τούτων,
ἱκανοὶ τὰ ἑξῆς ἐπελθεῖν. ἕλκυσον δ' εἰς χρῆσιν καὶ
εὑρήσεις τάλανας ναυαγούς. προσπεσέτω φαντασία
ταρακτικὴ καὶ γνώσῃ τί ἐμελετῶμεν καὶ πρὸς τί ἐγυ-
μναζόμεθα. λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἀμελετησίας προσεπισω- 21
ρεύομεν ἀεί τινα καὶ προσπλάσσομεν μείζονα τῶν
καθεστώτων. εὐθὺς ἐγὼ ὅταν πλέω, κατακύψας εἰς 22
τὸν βυθὸν ἢ τὸ πέλαγος περιβλεψάμενος καὶ μὴ ἰδὼν
γῆν ἐξίσταμαι καὶ φανταζόμενος, ὅτι ὅλον με δεῖ τὸ
πέλαγος τοῦτο ἐκπιεῖν, ἂν ναυαγήσω, οὐκ ἐπέρχεταί
μοι ὅτι μοι τρεῖς ξέσται ἀρκοῦσιν. τί οὖν με ταράσσει;
τὸ πέλαγος; οὔ, ἀλλὰ τὸ δόγμα. πάλιν ὅταν σεισμὸς 23
γένηται, φαντάζομαι ὅτι ἡ πόλις ἐπιπίπτειν μοι μέλλει·
οὐ γὰρ ἀρκεῖ μικρὸν λιθάριον, ἵν' ἔξω μου τὸν ἐγκέ-
φαλον βάλῃ;

Τίνα οὖν ἐστι τὰ βαροῦντα καὶ ἐξιστάντα ἡμᾶς; 24
τίνα γὰρ ἄλλα ἢ τὰ δόγματα; τὸν γὰρ ἐξιόντα καὶ
ἀπαλλαττόμενον τῶν συνήθων καὶ ἑταίρων καὶ τόπων
καὶ συναναστροφῆς τί ἐστι τὸ βαροῦν ἄλλο ἢ δόγμα;
τὰ γοῦν παιδία εὐθύς, ὅταν κλαύσῃ μικρὰ τῆς τιτθῆς 25
ἀπελθούσης, πλακούντιον λαβόντα ἐπιλέληστai. θέλεις 26
οὖν καὶ ἡμεῖς παιδίοις ὁμοιῶμεν; οὔ, νὴ τὸν Δία.
οὐ γὰρ ὑπὸ πλακουντίου τοῦτο πάσχειν ἀξιῶ, ἀλλ' ὑπὸ
δογμάτων ὀρθῶν. τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα; ἃ δεῖ τὸν ἄν- 27

---

2 μελετῶιμεν S: corr. Sb ‖ περιπίπτῃ S: corr. Sb ‖ 8 ὑπὸ Wolf: ἐπὶ S ‖ 9 προσπλάσομεν S: corr. Sd ‖ 25 ⟨σε⟩ οὖν Sb ‖ ὁμοῶμεν S: ὁμοιῶμεν Sb; ὁμοιωθῶμεν Coraes

θρωπον ὅλην τὴν ἡμέραν μελετῶντα μηδενὶ προσ-
πάσχειν τῶν ἀλλοτρίων, μηθ' ἑταίρῳ μήτε τόπῳ μήτε
γυμνασίοις, ἀλλὰ μηδὲ τῷ σώματι τῷ αὑτοῦ, μεμνῆ-
σθαι δὲ τοῦ νόμου, καὶ τοῦτον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν.
28 τίς δ' ὁ νόμος ὁ θεῖος; τὰ ἴδια τηρεῖν, τῶν ἀλλοτρίων
μὴ ἀντιποιεῖσθαι, ἀλλὰ διδομένοις μὲν χρῆσθαι, μὴ
διδόμενα δὲ μὴ ποθεῖν, ἀφαιρουμένου δέ τινος ἀπο-
διδόναι εὐλύτως καὶ αὐτόθεν, χάριν εἰδότα οὗ ἐχρή-
σατο χρόνου, εἰ θέλεις μὴ κλάειν τὴν τιτθὴν καὶ
29 μάμμην. τί γὰρ διαφέρει τίνος ἥττων ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος
κρέμαται; τί κρείττων εἶ τοῦ διὰ κοράσιον κλάοντος,
εἰ διὰ γυμνασίδιον καὶ στωίδια καὶ νεανισκάρια καὶ
30 τοιαύτην διατριβὴν πενθεῖς; ἄλλος ἐλθὼν ὅτι οὐκέτι
τὸ τῆς Δίρκης ὕδωρ πίνειν μέλλει. τὸ γὰρ Μάρκιον
χεῖρόν ἐστι τοῦ τῆς Δίρκης; 'ἀλλ' ἐκεῖνό μοι σύνηθες
31 ἦν.' καὶ τοῦτο πάλιν ἔσται σοι σύνηθες. εἶτ' ἂν μὲν
τοιούτοις προσπαθῇς, καὶ τοῦτο πάλιν κλᾶε καὶ ζήτει
στίχον ὅμοιον τῷ Εὐριπίδου ποιῆσαι

θερμάς τε τὰς Νέρωνος Μάρκιόν θ' ὕδωρ.

ἴδε πῶς τραγῳδία γίνεται, ὅταν εἰς μωροὺς ἀνθρώπους
πράγματα ⟨τὰ⟩ τυγχάνοντ' ἐμπέσῃ.
32 'Πότε οὖν Ἀθήνας πάλιν ὄψομαι καὶ τὴν ἀκρό-
πολιν;' τάλας, οὐκ ἀρκεῖ σοι ἃ βλέπεις καθ' ἡμέραν;
κρεῖττόν τι ἔχεις ἢ μεῖζον ἰδεῖν τοῦ ἡλίου, τῆς σελή-
33 νης, τῶν ἄστρων, τῆς γῆς ὅλης, τῆς θαλάσσης; εἰ δὲ
δὴ παρακολουθεῖς τῷ διοικοῦντι τὰ ὅλα κἀκεῖνον ἐν

---

19 cf. Eur. Phoen. 368: γυμνάσια δ' οἷσιν ἐνετράφην Δίρκης θ' ὕδωρ.

---

1 μηδὲν *S: corr. S_c (an S_b?)* ‖ 2 μήτ' *S: corr. s* ‖ 3 αὐτοῦ *S: corr. s* ‖ 9 καλεῖν *S: corr. Shaftesbury* ‖ 12 εἰ *Wolf:* ἡ *S* (ἢ *s*) ‖ 17 τοιούτοις *scripsi:* τοιοῦτος *S;* τοιούτω *S_b* ‖ προσπάθῃς *S: corr. S_b* ‖ 19 μάρκιός *S: corr. s* ‖ 21 ⟨τὰ⟩ *ins. Schw.*

*σαυτῷ περιφέρεις, ἔτι ποθεῖς λιθάρια καὶ πέτραν κομ-
ψήν; ὅταν οὖν μέλλῃς ἀπολιπεῖν αὐτὸν τὸν ἥλιον καὶ
τὴν σελήνην, τί ποιήσεις; κλαύσεις καθήμενος ὡς τὰ
παιδία; τί οὖν ἐν τῇ σχολῇ ἐποίεις, τί ἤκουες, τί* 34
*ἐμάνθανες; τί σαυτὸν φιλόσοφον ἐπέγραφες ἐξὸν τὰ
ὄντα ἐπιγράφειν; ὅτι ʽεἰσαγωγὰς ἔπραξά τινας καὶ Χρυ-
σίππεια ἀνέγνων, φιλοσόφου δ᾽ οὐδὲ θύραν παρῆλθον.
ποῦ γάρ μοι μέτεστι τούτου τοῦ πράγματος, οὗ Σω-* 35
*κράτει μετῆν τῷ οὕτως ἀποθανόντι, οὕτως ζήσαντι; οὗ
Διογένει μετῆν;᾽ ἐπινοεῖς τούτων τινὰ κλάοντα ἢ* 36
*ἀγανακτοῦντα, ὅτι τὸν δεῖνα οὐ μέλλει βλέπειν οὐδὲ
τὴν δεῖνα οὐδ᾽ ἐν Ἀθήναις ἔσεσθαι ἢ ἐν Κορίνθῳ,
ἀλλ᾽, ἂν οὕτω τύχῃ, ἐν Σούσοις ἢ ἐν Ἐκβατάνοις; ᾧ* 37
*γὰρ ἔξεστιν ἐξελθεῖν, ὅταν θέλῃ, τοῦ συμποσίου καὶ
μηκέτι παίζειν, ἔτι οὗτος ἀνιᾶται μένων; οὐχὶ δ᾽ ὡς
παιδιᾷ παραμένει μέχρις ἂν ψυχαγωγῆται; ταχύ γ᾽ ἂν* 38
*ὁ τοιοῦτος ὑπομείναι φυγήν τινα φυγεῖν εἰς ἅπαντα
ἢ τὴν ἐπὶ θανάτῳ κατακριθείς.*

Οὐ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία ἀπογαλακτισθῆναι καὶ 39
*ἅπτεσθαι τροφῆς στερεωτέρας μηδὲ κλάειν μάμμας
καὶ τιτθάς, γραῶν ἀποκλαύματα; ʽἀλλ᾽ ἐκείνας ἀπαλ-* 40
*λασσόμενος ἀνιάσω.᾽ σὺ αὐτὰς ἀνιάσεις; οὐδαμῶς,
ἀλλ᾽ ὅπερ καὶ σέ, τὸ δόγμα. τί οὖν ἔχεις ποιῆσαι;
⟨τὸ σὸν⟩ ἔξελε, τὸ δ᾽ ἐκείνων, ἂν εὖ ποιῶσιν, αὐταὶ
ἐξελοῦσιν· εἰ δὲ μή, οἰμώξουσι δι᾽ αὑτάς. ἄνθρωπε,* 41
*τὸ λεγόμενον τοῦτο ἀ π ο ν ο ή θ η τ ι ἤδη ὑπὲρ εὐροίας,
ὑπὲρ ἐλευθερίας, ὑπὲρ μεγαλοψυχίας. ἀνάτεινόν ποτε*

---

6 *ἔπραξας S: corr. s* ‖ 8,9 *οὗ Sb: οὐ S* ‖ 9 *μετῆν τῷ Sb: τὴν τοῦ S* ‖ 13 *σουσοῖς S: corr. Sb* ‖ 17 *ὑπομεῖναι S: corr. s* ‖ *φυγεῖν S (εῖ corr. a Sb ex η)* ‖ 24 *⟨τὸ σὸν⟩ add. s* ‖ *αὗται S: corr. Schw.* ‖ 25 *αὐτάς S: corr. Sb*

42 τὸν τράχηλον ὡς ἀπηλλαγμένος δουλείας, τόλμησον
ἀναβλέψας πρὸς τὸν θεὸν εἰπεῖν ὅτι ‘χρῶ μοι λοιπὸν
εἰς ὃ ἂν θέλῃς· ὁμογνωμονῶ σοι, σός εἰμι· οὐδὲν
παραιτοῦμαι τῶν σοι δοκούντων· ὅπου θέλεις, ἄγε· ἣν
θέλεις ἐσθῆτα περίθες. ἄρχειν με θέλεις, ἰδιωτεύειν,
μένειν, φεύγειν, πένεσθαι, πλουτεῖν; ἐγώ σοι ὑπὲρ ἁπάν-
των τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολογήσομαι· δείξω
43 τὴν ἑκάστου φύσιν οἵα ἐστίν.’ οὔ· ἀλλ’ ἐν βοὸς κοι-
λίᾳ καθήμενος ἐκδέχου σου τὴν μάμμην, μέχρις σε
44 χορτάσῃ. ὁ Ἡρακλῆς εἰ τοῖς ἐν οἴκῳ παρεκάθητο, τίς
ἂν ἦν; Εὐρυσθεὺς καὶ οὐχὶ Ἡρακλῆς. ἄγε, πόσους
δὲ περιερχόμενος τὴν οἰκουμένην συνήθεις ἔσχεν ⟨καὶ⟩
φίλους; ἀλλ’ οὐδὲν φίλτερον τοῦ θεοῦ· διὰ τοῦτο ἐπι-
στεύθη Διὸς υἱὸς εἶναι καὶ ἦν. ἐκείνῳ τοίνυν πειθό-
45 μενος περιῄει καθαίρων ἀδικίαν καὶ ἀνομίαν. ἀλλ’
οὐκ εἶ Ἡρακλῆς καὶ οὐ δύνασαι καθαίρειν τὰ ἀλλό-
τρια κακά, ἀλλ’ οὐδὲ Θησεύς, ἵνα τὰ τῆς Ἀττικῆς
καθάρῃς· τὰ σαυτοῦ κάθαρον. ἐντεῦθεν ἐκ τῆς δια-
νοίας ἔκβαλε ἀντὶ Προκρούστου καὶ Σκίρωνος λύπην,
φόβον, ἐπιθυμίαν, φθόνον, ἐπιχαιρεκακίαν, φιλαργυ-
46 ρίαν, μαλακίαν, ἀκρασίαν. ταῦτα δ’ οὐκ ἔστιν ἄλλως
ἐκβαλεῖν, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸν θεὸν ἀποβλέποντα,
ἐκείνῳ μόνῳ προσπεπονθότα, τοῖς ἐκείνου προστάγμασι
47 καθωσιωμένον. ἂν δ’ ἄλλο τι θέλῃς, οἰμώζων καὶ
στένων ἀκολουθήσεις τῷ ἰσχυροτέρῳ, ἔξω ζητῶν ἀεὶ
τὴν εὔροιαν καὶ μηδέποτ’ εὐροεῖν δυνάμενος. ἐκεῖ
γὰρ αὐτὴν ζητεῖς, οὗ μή ἐστιν, ἀφεὶς ἐκεῖ ζητεῖν,
ὅπου ἐστίν.

---

3 ὁμογνωμόνω S: corr. Sb ‖ σός Salmasius: ἴσος S ‖ 4 ἣν θέλῃς S: corr. s ‖ 10 ἐν οἴκῳ s: ἐνοίκοι S ‖ 12 ⟨καὶ⟩ add. s ‖ 24 καθοσιώμενον S: corr. s ‖ 26 εὑρεῖν Wolf

ιζʹ. *Πῶς ἐφαρμοστέον τὰς προλήψεις τοῖς ἐπὶ μέρους.*

Τί πρῶτόν ἐστιν ἔργον τοῦ φιλοσοφοῦντος; ἀπο- 1
βαλεῖν οἴησιν· ἀμήχανον γάρ, ἅ τις εἰδέναι οἴεται,
ταῦτα ἄρξασθαι μανθάνειν. τὰ μὲν οὖν ποιητέα καὶ 2
οὐ ποιητέα καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ
πάντες ἄνω καὶ κάτω λαλοῦντες ἐρχόμεθα πρὸς τοὺς
φιλοσόφους· ἐπὶ τούτοις ἐπαινοῦντες ψέγοντες, ἐγκα-
λοῦντες μεμφομένοι, περὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ
αἰσχρῶν ἐπικρίνοντες καὶ διαλαμβάνοντες. τίνος δ' 3
ἕνεκα προσερχόμεθα τοῖς φιλοσόφοις; ⟨μαθησόμενοι
παρ' αὐτοῖς⟩ ἃ οὐκ οἰόμεθα εἰδέναι. τίνα δ' ἐστὶ
ταῦτα; τὰ θεωρήματα. ἃ γὰρ λαλοῦσιν οἱ φιλόσοφοι
μαθεῖν θέλομεν ὡς κομψὰ καὶ δριμέα, οἱ δ', ἵν' ἀπ'
αὐτῶν περιποιήσωνται. γελοῖον οὖν τὸ οἴεσθαι ὅτι 4
ἄλλα μέν τις μαθεῖν βούλεται, ἄλλα δὲ μαθήσεται· ἢ
λοιπὸν ὅτι προκόψει τις ἐν οἷς οὐ μανθάνει. τὸ δ' ἐξ- 5
απατῶν τοὺς πολλοὺς τοῦτ' ἔστιν, ὅπερ καὶ Θεόπομ-
πον τὸν ῥήτορα, ὅπου καὶ Πλάτωνι ἐγκαλεῖ ἐπὶ τῷ
βούλεσθαι ἕκαστα ὁρίζεσθαι. τί γὰρ λέγει; 'οὐδεὶς 6
ἡμῶν πρὸ σοῦ ἔλεγεν ἀγαθὸν ἢ δίκαιον; ἢ μὴ
παρακολουθοῦντες τί ἐστι τούτων ἕκαστον
ἀσήμως καὶ κενῶς ἐφθεγγόμεθα τὰς φωνάς;' τίς 7
γάρ σοι λέγει, Θεόπομπε, ὅτι ἐννοίας οὐκ εἴχομεν ἑκά-
στου τούτων φυσικὰς καὶ προλήψεις; ἀλλ' οὐχ οἷόν

---

18 sq. cf. Athen. XI, 508 c.

---

11 *lacunam supplevi; ⟨μαθεῖν θέλοντες⟩ Upt. e cod.* ‖ 12 *⟨δι'⟩ ἃ Wolf* ‖ 14 *⟨οἱ μὲν⟩ ὡς Schw.* ‖ 15 *αὐτῶν ⟨τι⟩ Duebner* ‖ 18 *ὅπερ e corr. a S_b* ‖ 19 *ὅς που Coraes* ‖ 21 *ἢ μὴ S: corr. S_b* ‖ 23 *φθεγγόμεθα S: corr. Salmasius*

*τ' ἐφαρμόζειν τὰς προλήψεις ταῖς καταλλήλοις οὐσίαις
μὴ διαρθρώσαντα αὐτὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο σκεψάμενον,
8 ποίαν τινὰ ἑκάστῃ αὐτῶν οὐσίαν ὑποτακτέον. ἐπεὶ
τοιαῦτα λέγε καὶ πρὸς τοὺς ἰατρούς. τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ
ἔλεγεν ὑγιεινόν τι καὶ νοσερόν, πρὶν Ἱπποκράτη γε-
9 νέσθαι; ἢ κενῶς τὰς φωνὰς ταύτας ἀπηχοῦμεν; ἔχομεν
γάρ τινα καὶ ὑγιεινοῦ πρόληψιν, ἀλλ' ἐφαρμόσαι οὐ
δυνάμεθα. διὰ τοῦτο ὁ μὲν λέγει 'ἀνάτεινον', ὁ δὲ
λέγει 'δὸς τροφήν'· καὶ ὁ μὲν λέγει 'φλεβοτόμησον',
ὁ δὲ λέγει 'σικύασον'. τί τὸ αἴτιον; ἄλλο γε ἢ ὅτι
τὴν τοῦ ὑγιεινοῦ πρόληψιν οὐ δύναται καλῶς ἐφαρ-
μόσαι τοῖς ἐπὶ μέρους;*

10 *Οὕτως ἔχει καὶ ἐνθάδ' ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν βίον.
ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ συμφέρον καὶ ἀσύμφορον τίς
ἡμῶν οὐ λαλεῖ; τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ ἔχει τούτων ἑκάστου
πρόληψιν; ἆρ' οὖν διηρθρωμένην καὶ τελείαν; τοῦτο
11 δεῖξον. 'πῶς δείξω;' ἐφάρμοσον αὐτὴν καλῶς ταῖς
ἐπὶ μέρους οὐσίαις. εὐθὺς τοὺς ὅρους Πλάτων μὲν
ὑποτάσσει τῇ τοῦ χρησίμου προλήψει, σὺ δὲ τῇ τοῦ
12 ἀχρήστου. δυνατὸν οὖν ἐστιν ἀμφοτέρους ὑμᾶς ἐπι-
τυγχάνειν; πῶς οἷόν τε; τῇ δὲ τοῦ πλούτου οὐσίᾳ
οὐχ ὁ μέν τις ἐφαρμόζει τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πρόληψιν,
13 ὁ δ' οὔ; τῇ δὲ τῆς ἡδονῆς, τῇ δὲ τῆς ὑγείας; καθόλου
γὰρ εἰ πάντες οἱ τὰ ὀνόματα λαλοῦντες καὶ ἱκανῶς
ἴσμεν ἕκαστα τούτων καὶ μηδεμιᾶς ἐπιμελείας περὶ τὴν
διάρθρωσιν τῶν προλήψεων δεόμεθα, τί διαφερόμεθα,
τί πολεμοῦμεν, τί ψέγομεν ἀλλήλους;*

14 *Καὶ τί μοι νῦν τὴν πρὸς ἀλλήλους μάχην παρα-
φέρειν καὶ ταύτης μεμνῆσθαι; σὺ αὐτὸς εἰ ἐφαρμόζεις*

---

19 χρησμοῦ *S: corr. S*b ‖ 24 μὴ κενῶς *S:* ἱκανῶς *Schw., cui obsecutus* καὶ ἱκανῶς *scripsi*

καλῶς τὰς προλήψεις, διὰ τί δυσροεῖς, διὰ τί ἐμπο-
δίζῃ; ἀφῶμεν ἄρτι τὸν δεύτερον τόπον τὸν περὶ τὰς 15
ὁρμὰς καὶ τὴν κατὰ ταύτας περὶ τὸ καθῆκον φιλο-
τεχνίαν. ἀφῶμεν καὶ τὸν τρίτον τὸν περὶ τὰς συγ-
καταθέσεις. χαρίζομαί σοι ταῦτα πάντα. στῶμεν ἐπὶ 16
τοῦ πρώτου καὶ σχεδὸν αἰσθητὴν παρέχοντος τὴν ἀπό-
δειξιν τοῦ μὴ ἐφαρμόζειν καλῶς τὰς προλήψεις. νῦν 17
σὺ θέλεις τὰ δυνατὰ καὶ τὰ σοὶ δυνατά; τί οὖν ἐμ-
ποδίζῃ, διὰ τί δυσροεῖς; νῦν οὐ φεύγεις τὰ ἀναγκαῖα;
διὰ τί οὖν περιπίπτεις τινί, διὰ τί δυστυχεῖς; διὰ τί
θέλοντός σού τι οὐ γίνεται καὶ μὴ θέλοντος γίνεται;
ἀπόδειξις γὰρ αὕτη μεγίστη δυσροίας καὶ κακοδαι- 18
μονίας. θέλω τι καὶ οὐ γίνεται· καὶ τί ἐστιν ἀθλι-
ώτερον ἐμοῦ; οὐ θέλω τι καὶ γίνεται· καὶ τί ἐστιν
ἀθλιώτερον ἐμοῦ;

Τοῦτο καὶ ἡ Μήδεια οὐχ ὑπομείνασα ἦλθεν ἐπὶ τὸ 19
ἀποκτεῖναι τὰ τέκνα. μεγαλοφυῶς κατά γε τοῦτο. εἶχε
γὰρ ἣν δεῖ φαντασίαν, οἷόν ἐστι τὸ ἃ θέλει τινὶ μὴ
προχωρεῖν. 'εἶτα οὕτως τιμωρήσομαι τὸν ἀδικήσαντά 20
με καὶ ὑβρίσαντα. καὶ τί ὄφελος τοῦ κακῶς οὕτω
διακειμένου; πῶς οὖν γένηται; ἀποκτείνω μὲν τὰ τέκνα.
ἀλλὰ καὶ ἐμαυτὴν τιμωρήσομαι. καὶ τί μοι μέλει;'
τοῦτ' ἔστιν ἔκπτωσις ψυχῆς μεγάλα νεῦρα ἐχούσης. οὐ 21
γὰρ ᾔδει, ποῦ κεῖται τὸ ποιεῖν ἃ θέλομεν, ὅτι τοῦτο
οὐκ ἔξωθεν δεῖ λαμβάνειν οὐδὲ τὰ πράγματα μετατι-
θέντα καὶ μεθαρμοζόμενον. μὴ θέλε τὸν ἄνδρα, καὶ 22
οὐδὲν ὧν θέλεις οὐ γίνεται. μὴ θέλε αὐτὸν ἐξ ἅπαντός

16 cf. Eurip. Med. vv. 790 sqq.

12 αὕτη *S*: *corr. s* ‖ 14 οὐ — (15) ἐμοῦ *om. s* ‖ 19 οὕτως] οὐ *Coraes (interrogative)* ‖ 21 μὲν] μου *Coraes*

σοι συνοικεῖν, μὴ θέλε μένειν ἐν Κορίνθῳ καὶ ἁπλῶς
μηδὲν ἄλλο θέλε ἢ ἃ ὁ θεὸς θέλει. καὶ τίς σε κω-
λύσει, τίς ἀναγκάσει; οὐ μᾶλλον ἢ τὸν Δία.
23 Ὅταν τοιοῦτον ἔχῃς ἡγεμόνα καὶ τοιούτῳ συνθέλῃς
24 καὶ συνορέγῃ, τί φοβῇ ἔτι μὴ ἀποτύχῃς; χάρισαί σου
τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν ἔκκλισιν πενίᾳ καὶ πλούτῳ· ἀπο-
τεύξῃ, περιπεσῇ. ἀλλ' ὑγιείᾳ, † δυστυχήσεις, ἀρχαῖς, τι-
μαῖς, πατρίδι, φίλοις, τέκνοις, ἁπλῶς ἄν τινι τῶν ἀπρο-
25 αιρέτων. ἀλλὰ τῷ Διὶ χάρισαι αὐτάς, τοῖς ἄλλοις
θεοῖς· ἐκείνοις παράδος, ἐκεῖνοι κυβερνάτωσαν, μετ'
26 ἐκείνων τετάχθωσαν· καὶ ποῦ ἔτι δυσροήσεις; εἰ δὲ
φθονεῖς, ἀταλαίπωρε, καὶ ἐλεεῖς καὶ ζηλοτυπεῖς καὶ
τρέμεις καὶ μίαν ἡμέραν οὐ διαλείπεις, ἐν ᾗ οὐ κατα-
κλαίεις καὶ σαυτοῦ καὶ τῶν θεῶν, καὶ τί ἔτι λέγεις
27 πεπαιδεῦσθαι; ποίαν παιδείαν, ἄνθρωπε; ὅτι συλλο-
γισμοὺς ἔπραξας μεταπίπτοντας; οὐ θέλεις ἀπομαθεῖν,
εἰ δυνατόν, πάντα ταῦτα καὶ ἄνωθεν ἄρξασθαι συν-
αισθανόμενος ὅτι μέχρι νῦν οὐδ' ἥψω τοῦ πράγματος,
28 καὶ λοιπὸν ἔνθεν ἀρξάμενος προσοικοδομεῖν τὰ ἑξῆς,
πῶς μηδὲν ἔσται σοῦ μὴ θέλοντος, <θέλοντος> μηδὲν
οὐκ ἔσται;
29 Δότε μοι ἕνα νέον κατὰ ταύτην τὴν ἐπιβολὴν ἐλη-
λυθότα εἰς σχολήν, τούτου τοῦ πράγματος ἀθλητὴν
γενόμενον καὶ λέγοντα ὅτι 'ἐμοὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα
χαιρέτω, ἀρκεῖ δ' εἰ ἐξέσται ποτὲ ἀπαραποδίστῳ καὶ
ἀλύπῳ διαγαγεῖν καὶ ἀνατεῖναι τὸν τράχηλον πρὸς τὰ

---

6 ἀποτεύξῃ *S*: ἀποτεύξει S_b ‖ 7 περιπ*** *S*: περιπεσῇ *Wolf*; περιπτώσει S_b ‖ 6 sqq. *locum lacunosum esse adparet coll. Ench. 2, 1; haec fere requiruntur*: ἀλλ' ὑγιείᾳ <καὶ νόσῳ· ἀτυχήσεις>, δυστυχήσεις· ‖ 9 αὐτὰ *S*: *corr. Schw.* ‖ 14 ἔτι λέγεις *Wolf*: ἐπιλέγεις *S* ‖ 20 μηδὲν *s*: μηθὲν *S* ‖ <θέλοντος> *suppl. Upt.*

πράγματα ὡς ἐλεύθερον καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέ-
πειν ὡς φίλον τοῦ θεοῦ μηδὲν φοβούμενον τῶν συμ-
βῆναι δυναμένων.’ δειξάτω τις ὑμῶν αὐτὸν τοιοῦτον, 30
ἵν’ εἴπω· ἔρχου, νεανίσκε, εἰς τὰ σά· σοὶ γὰρ εἵμαρται
κοσμῆσαι φιλοσοφίαν, σά ἐστι ταῦτα ⟨τὰ⟩ κτήματα,
σὰ τὰ βιβλία, σοὶ οἱ λόγοι. εἶθ’, ὅταν τοιοῦτον ἐκ- 31
πονήσῃ καὶ καταθλήσῃ τὸν τόπον, πάλιν ἐλθών μοι
εἰπάτω· ‘ἐγὼ θέλω μὲν καὶ ἀπαθὴς εἶναι καὶ ἀτάρα-
χος, θέλω δ’ ὡς εὐσεβὴς καὶ φιλόσοφος καὶ ἐπιμελὴς
εἰδέναι τί μοι πρὸς θεούς ἐστι καθῆκον, τί πρὸς γο-
νεῖς, τί πρὸς ἀδελφούς, τί πρὸς τὴν πατρίδα, τί πρὸς
ξένους.’ ἔρχου καὶ ἐπὶ τὸν δεύτερον τόπον· σός ἐστι 32
καὶ οὗτος. ‘ἀλλ’ ἤδη καὶ τὸν δεύτερον τόπον ἐκμεμε- 33
λέτηκα. ἤθελον δ’ ἀσφαλῶς ⟨ἔχειν⟩ καὶ ἀσείστως καὶ
οὐ μόνον ἐγρηγορώς, ἀλλὰ καὶ καθεύδων καὶ οἰνω-
μένος καὶ ἐν μελαγχολίᾳ.’ σὺ θεὸς εἶ, ὦ ἄνθρωπε,
σὺ μεγάλας ἔχεις ἐπιβολάς.

Οὔ· ἀλλ’ ‘ἐγὼ θέλω γνῶναι, τί λέγει Χρύσιππος 34
ἐν τοῖς περὶ τοῦ ψευδομένου’. οὐκ ἀπάγξῃ μετὰ τῆς
ἐπιβολῆς ταύτης, τάλας; καὶ τί σοι ὄφελος ἔσται; πεν-
θῶν ἅπαν ἀναγνώσῃ καὶ τρέμων πρὸς ἄλλους ἐρεῖς.
οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε. ‘θέλεις ἀναγνῶ σοι, ἀδελφέ· 35
καὶ σὺ ἐμοί;’ ‘θαυμαστῶς, ἄνθρωπε, γράφεις·’ καὶ ‘σὺ
μεγάλως εἰς τὸν Ξενοφῶντος χαρακτῆρα’, ‘σὺ εἰς τὸν
Πλάτωνος’, ‘σὺ εἰς τὸν Ἀντισθένους’. εἶτ’ ἀλλήλοις 36
ὀνείρους διηγησάμενοι πάλιν ἐπὶ ταὐτὰ ἐπανέρχεσθε·
ὡσαύτως ὀρέγεσθε, ὡσαύτως ἐκκλίνετε, ὁμοίως ὁρμᾶτε,

---

5 ⟨τὰ⟩ *ins. s* ‖ 14 ⟨ἔχειν⟩ *ins. S*c; *nescio an praeter rem* ‖ ἀσείστως *Wolf*: ἀσίτως *S*; ἄσιτος *S*c ‖ 19 ἀπάγξει *S*: *corr. s* ‖ 26 (*et* p. 164, 1 *bis*) ταῦτα *S*: *corr. Wolf*

ἐπιβάλλεσθε, προτίθεσθε, ταὐτὰ εὔχεσθε, περὶ ταὐτὰ
37 σπουδάζετε. εἶτα οὐδὲ ζητεῖτε τὸν ὑπομνήσοντα ὑμᾶς,
ἀλλ' ἄχθεσθε, ἐὰν ἀκούητε τούτων. εἶτα λέγετε 'ἀφι-
λόστοργος γέρων· ἐξερχομένου μου οὐκ ἔκλαυσεν οὐδ'
εἶπεν „εἰς οἵαν περίστασιν ἀπέρχομαι· τέκνον, ἂν σω-
38 θῇς, ἅψω λύχνους"'. ταῦτ' ἔστι τὰ τοῦ φιλοστόργου.
μέγα σοι ἀγαθὸν ἔσται σωθέντι. τοιούτῳ καὶ λύ-
χνον ⟨ἅπτειν⟩ ἄξιον· ἀθάνατον γὰρ εἶναί σε δεῖ καὶ
ἄνοσον.
39 Ταύτην οὖν, ὅπερ λέγω, τὴν οἴησιν τὴν τοῦ δο-
κεῖν εἰδέναι τι τῶν χρησίμων ἀποβάλλοντας ἔρχεσθαι
δεῖ πρὸς τὸν λόγον, ὡς πρὸς τὰ γεωμετρικὰ προσάγο-
40 μεν, ὡς πρὸς τὰ μουσικά· εἰ δὲ μή, οὐδ' ἐγγὺς ἐσό-
μεθα τῷ προκόψαι, κἂν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς
συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρου καὶ
Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

ιη'. Πῶς ἀγωνιστέον πρὸς τὰς φαντασίας.

1 Πᾶσα ἕξις καὶ δύναμις ὑπὸ τῶν καταλλήλων ἔργων
συνέχεται καὶ αὔξεται, ἡ περιπατητικὴ ὑπὸ τοῦ περι-
2 πατεῖν, ἡ τροχαστικὴ ὑπὸ τοῦ τρέχειν. ἂν θέλῃς
ἀναγνωστικὸς εἶναι, ἀναγίγνωσκε· ἂν γραφικός, γράφε.
ὅταν δὲ τριάκοντα ἐφεξῆς ἡμέρας μὴ ἀναγνῷς, ἀλλ'
3 ἄλλο τι πράξῃς, γνώσῃ τὸ γινόμενον. οὕτω κἂν ἀνα-
πέσῃς δέκα ἡμέρας, ἀναστὰς ἐπιχείρησον μακροτέραν

1 προστίθεσθε S: corr. Wolf ‖ 5 ἀπέρχῃ (sic iam Wolf) μοι Coraes ‖ 8 ⟨ἅπτειν⟩ ins. S_c (vel S_b) ‖ 13 ὡς S_b: ὦ S ‖ 14 συναγωγὰς S: corr. Schw. ‖ 20 ἀπὸ τοῦ τρέχειν S: corr. s

ὁδὸν περιπατῆσαι καὶ ὄψει πῶς σου τὰ σκέλη παρα-
λύεται. καθόλου οὖν εἴ τι ποιεῖν ἐθέλῃς ἑκτικόν, 4
ποίει αὐτό· εἴ τι μὴ ποιεῖν ἐθέλῃς, μὴ ποίει αὐτό,
ἀλλ' ἔθισον ἄλλο τι πράττειν μᾶλλον ἀντ' αὐτοῦ. οὕ- 5
τως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ψυχικῶν· ὅταν ὀργισθῇς, γίγνωσκε
ὅτι οὐ μόνον σοι τοῦτο γέγονεν κακόν, ἀλλ' ὅτι καὶ
τὴν ἕξιν ηὔξησας καὶ ὡς πυρὶ φρύγανα παρέβαλες.
ὅταν ἡττηθῇς τινος ἐν συνουσίᾳ, μὴ τὴν μίαν ἧτταν 6
ταύτην λογίζου, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἀκρασίαν σου τέτρο-
φας, ἐπηύξησας. ἀδύνατον γὰρ ἀπὸ τῶν καταλλήλων 7
ἔργων μὴ καὶ τὰς ἕξεις καὶ τὰς δυνάμεις τὰς μὲν ἐμ-
φύεσθαι μὴ πρότερον οὔσας, τὰς δ' ἐπιτείνεσθαι καὶ
ἰσχυροποιεῖσθαι.

Οὕτως ἀμέλει καὶ τὰ ἀρρωστήματα ὑποφύεσθαι 8
λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι. ὅταν γὰρ ἅπαξ ἐπιθυμήσῃς
ἀργυρίου, ἂν μὲν προσαχθῇ λόγος εἰς αἴσθησιν ἄξων
τοῦ κακοῦ, πέπαυταί τε ἡ ἐπιθυμία καὶ τὸ ἡγεμονικὸν
ἡμῶν εἰς τὸ ἐξαρχῆς ἀποκατέστη· ἐὰν δὲ μηδὲν προσ- 9
αγάγῃς εἰς θεραπείαν, οὐκέτι εἰς ταὐτὰ ἐπάνεισιν, ἀλλὰ
πάλιν ἐρεθισθὲν ὑπὸ τῆς καταλλήλου φαντασίας θᾶτ-
τον ⟨ἢ⟩ πρότερον ἐξήφθη πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. καὶ
τούτου συνεχῶς γινομένου τυλοῦται λοιπὸν καὶ τὸ
ἀρρώστημα βεβαιοῖ τὴν φιλαργυρίαν. ὁ γὰρ πυρέξας, 10
εἶτα παυσάμενος οὐχ ὁμοίως ἔχει τῷ πρὸ τοῦ πυρέξαι,
ἂν μή τι θεραπευθῇ εἰς ἅπαν. τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ 11
τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν γίνεται. ἴχνη τινὰ καὶ μώλω-
πες ἀπολείπονται ἐν αὐτῇ, οὓς εἰ μή τις ἐξαλείψῃ
καλῶς, πάλιν κατὰ τῶν αὐτῶν μαστιγωθεὶς οὐκέτι

16 ἀξιῶν *S*: *corr. Wolf* ‖ 19 ταῦτα *S*: *corr. Shaftesbury* ‖ 21 ⟨ἢ⟩ *ins.* S_b ‖ 27 ἀπολίπονται *S*: *corr.* S_a ‖ ἐξαλείψει S_c

12 μώλωπας, ἀλλ' ἕλκη ποιεῖ. εἰ οὖν θέλεις μὴ εἶναι
ὀργίλος, μὴ τρέφε σοῦ τὴν ἕξιν, μηδὲν αὐτῇ παράβαλλε
αὐξητικόν. τὴν πρώτην ἡσύχασον καὶ τὰς ἡμέρας
13 ἀρίθμει ἃς οὐκ ὠργίσθης. καθ' ἡμέραν εἰώθειν ὀργί-
ζεσθαι, νῦν παρ' ἡμέραν, εἶτα παρὰ δύο, εἶτα παρὰ
τρεῖς. ἂν δὲ καὶ τριάκοντα παραλίπῃς, ἐπίθυσον τῷ
θεῷ. ἡ γὰρ ἕξις ἐκλύεται τὴν πρώτην, εἶτα καὶ παντε-
14 λῶς ἀναιρεῖται. 'σήμερον οὐκ ἐλυπήθην οὐδ' αὔριον
οὐδ' ἐφεξῆς διμήνῳ καὶ τριμήνῳ· ἀλλὰ προσέσχον γενο-
μένων τινῶν ἐρεθιστικῶν.' γίγνωσκε ὅτι κομψῶς σοί
15 ἐστι. 'σήμερον καλὸν ἰδὼν ἢ καλὴν οὐκ εἶπον αὐτὸς
ἐμαυτῷ ὅτι 'ὤφελόν τις μετὰ ταύτης ἐκοιμήθη' καὶ
'μακάριος ὁ ἀνὴρ αὐτῆς'· ὁ γὰρ τοῦτ' εἰπὼν 'μακάριος'
16 καὶ 'ὁ μοιχός'· οὐδὲ τὰ ἑξῆς ἀναζωγραφῶ, παροῦσαν
17 αὐτὴν καὶ ἀποδυομένην καὶ παρακατακλινομένην. κατα-
ψῶ τὴν κορυφήν μου καὶ λέγω· εὖ, Ἐπίκτητε, κομψὸν
σοφισμάτιον ἔλυσας, πολλῷ κομψότερον τοῦ κυριεύον-
18 τος. ἂν δὲ καὶ βουλομένου τοῦ γυναικαρίου καὶ νεύ-
οντος καὶ προσπέμποντος, ἂν δὲ καὶ ἁπτομένου καὶ
συνεγγίζοντος ἀπόσχωμαι καὶ νικήσω, τοῦτο μὲν ἤδη
τὸ σόφισμα ὑπὲρ τὸν ψευδόμενον, ὑπὲρ τὸν ἡσυχά-

1 sqq. cf. fragm. XVI (Stob. flor. 29, 84): *ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων* (*ἀπ.* om. in Vind.). *Εἰδέναι χρὴ ὅτι οὐ ῥᾴδιον δόγμα παραγενέσθαι ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ αὐτὰ καὶ λέγῃ τις καὶ ἀκούῃ καὶ ἅμα χρῷτο πρὸς τὸν βίον.* — Ench. 20: *ἂν γὰρ ἅπαξ χρόνου καὶ διατριβῆς τύχῃς, ῥᾷον κρατήσεις σεαυτοῦ.*

10 cf. Ench. 20: *ὅταν οὖν ἐρεθίσῃ σέ τις κτλ.*

11 sq. cf. Ench. 10: *ἐὰν καλὸν ἴδῃς ἢ καλήν, εὑρήσεις δύναμιν πρὸς ταῦτα ἐγκράτειαν.*

16 sq. cf. Ench. 34: *καὶ τούτοις ἀντίθες, ὅπως ἀποσχόμενος χαιρήσεις καὶ ἐπαινέσεις αὐτὸς σεαυτόν.*

12 *ὄφελον S* ‖ 15 *κατάψω S: corr. S_a*

ζοντα. ἐπὶ τούτῳ καὶ μέγα φρονεῖν ἄξιον, οὐκ ἐπὶ τῷ τὸν κυριεύοντα ἐρωτῆσαι.

Πῶς οὖν γένηται τοῦτο; θέλησον ἀρέσαι αὐτός 19
ποτε σεαυτῷ, θέλησον καλὸς φανῆναι τῷ θεῷ· ἐπιθύμησον καθαρὸς μετὰ καθαροῦ σαυτοῦ γενέσθαι καὶ
μετὰ τοῦ θεοῦ. εἶθ' ὅταν προσπίπτῃ σοί τις φαν- 20
τασία τοιαύτη, Πλάτων μὲν ὅτι ἴθι ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐπὶ θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ
ἱκέτης· ἀρκεῖ κἂν ἐπὶ τὰς τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν 21
ἀνδρῶν συνουσίας ἀποχωρήσας πρὸς τούτῳ γίνῃ ἀντεξετάζων, ἄν τε τῶν ζώντων τινὰ ἔχῃς ἄν τε τῶν
ἀποθανόντων. ἄπελθε πρὸς Σωκράτη καὶ ἴδε αὐτὸν 22
συγκατακείμενον Ἀλκιβιάδῃ καὶ διαπαίζοντα αὐτοῦ τὴν ὥραν. ἐνθυμήθητι οἵαν νίκην ποτὲ ἔγνω ἐκεῖνος νενικηκότα ἑαυτόν, οἷα Ὀλύμπια, πόστος ἀφ' Ἡρακλέους ἐγένετο· ἵνα τις, νὴ τοὺς θεούς, δικαίως ἀσπάζηται αὐτόν· 'χαῖρε, παράδοξε, οὐχὶ τοὺς σαπροὺς τούτους πύκτας καὶ παγκρατιαστὰς ⟨νικήσας⟩ οὐδὲ τοὺς ὁμοίους
αὐτοῖς, τοὺς μονομάχους.' ταῦτα ἀντιτιθεὶς νικήσεις 23
τὴν φαντασίαν, οὐχ' ἑλκυσθήσῃ ὑπ' αὐτῆς. τὸ πρῶ- 24

---

6 sqq. cf. Plat. Legg. IX, 854 b: ὅταν σοι προσπίπτῃ τι τῶν τοιούτων δογμάτων, ἴθι ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐπὶ θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ ἱκέτης, ἴθι ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν ξυνουσίας. — 12 cf. Plat. Symp. 218 d sqq.
14 cf. Ench. 34: ἀλλ' ἀντιτίθει πόσῳ ἄμεινον τὸ συνειδέναι σαυτῷ ταύτην τὴν νίκην νενικηκότι. — 15 cf. Ench. 51, 2.
20 sqq. cf. Ench. 20: τοιγαροῦν ἐν πρώτοις πειρῶ ὑπὸ τῆς φαντασίας μὴ συναρπασθῆναι. — Ench. 34: Ὅταν ἡδονῆς τινος

---

9 ἀρκοῦν s ‖ 15 ποστός *S: corr. Sd* ‖ 18 *lacunam notavit Uptoni codex, in quo* ⟨νικήσεις⟩ *suppl.;* ⟨νικήσας⟩ *Upt.* ‖ 19 αὐτ̃ *S; sed* ≈ *in ras. a Sd* ‖ 20 οὐχ *S* (χ *in ras.*) ‖ ἑλκυσθήσῃ *S* (σθή *in ras. a Sc*)

τον δ' ὑπὸ τῆς ὀξύτητος μὴ συναρπασθῇς, ἀλλ' εἰπὲ
'ἔκδεξαί με μικρόν, φαντασία· ἄφες ἴδω τίς εἶ καὶ
25 *περὶ τίνος, ἄφες σε δοκιμάσω.' καὶ τὸ λοιπὸν μὴ ἐφῇς*
αὐτῇ προάγειν ἀναζωγραφούσῃ τὰ ἑξῆς. εἰ δὲ μή,
οἴχεταί σ' ἔχουσα ὅπου ἂν θέλῃ. ἀλλὰ μᾶλλον ἄλλην
τινὰ ἀντεισάγαγε καλὴν καὶ γενναίαν φαντασίαν καὶ
26 *ταύτην τὴν ῥυπαρὰν ἔκβαλε. κἂν ἐθισθῇς οὕτω γυ-*
μνάζεσθαι, ὄψει οἷοι ὦμοι γίνονται, οἷα νεῦρα, οἷοι
τόνοι· νῦν δὲ μόνον τὰ λογάρια καὶ πλέον οὐδὲ ἕν.
27 *Οὗτός ἐστιν ὁ ταῖς ἀληθείαις ἀσκητὴς ὁ πρὸς τὰς*
28 *τοιαύτας φαντασίας γυμνάζων ἑαυτόν. μεῖνον, τάλας,*
μὴ συναρπασθῇς. μέγας ὁ ἀγών ἐστι, θεῖον τὸ ἔργον,
ὑπὲρ βασιλείας, ὑπὲρ ἐλευθερίας, ὑπὲρ εὐροίας, ὑπὲρ
29 *ἀταραξίας. τοῦ θεοῦ μέμνησο, ἐκεῖνον ἐπικαλοῦ βοη-*
θὸν καὶ παραστάτην ὡς τοὺς Διοσκόρους ἐν χειμῶνι
οἱ πλέοντες. ποῖος γὰρ μείζων χειμὼν ἢ ὁ ἐκ φαν-
τασιῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐκκρουστικῶν τοῦ λόγου; αὐτὸς
30 *γὰρ ὁ χειμὼν τί ἄλλο ἐστὶν ἢ φαντασία; ἐπεί τοι ἆρον*
τὸν φόβον τοῦ θανάτου καὶ φέρε ὅσας θέλεις βροντὰς
καὶ ἀστραπὰς καὶ γνώσῃ ὅση γαλήνη ἐστὶν ἐν τῷ
31 *ἡγεμονικῷ καὶ εὐδία. ἂν δ' ἅπαξ ἡττηθεὶς εἴπῃς ὅτι*

φαντασίαν λάβῃς, φύλασσε σαυτόν, μὴ συναρπασθῇς ὑπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐκδεξάσθω σε τὸ πρᾶγμα καὶ ἀναβολήν τινα παρὰ σεαυτοῦ λάβε; cf. Ench. 1, 5: *εὐθὺς οὖν πάσῃ φαντασίᾳ τραχείᾳ μελέτα ἐπιλέγειν, ὅτι φαντασία εἶ - - - ἔπειτα ἐξέταζε.*

7 sq. cf. Ench. 10: *καὶ οὕτως ἐθιζόμενόν σε οὐ συναρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.*

12 sq. cf. Ench. 51, 2: *μέμνησο ὅτι νῦν ὁ ἀγών.*

21 sqq. cf. Ench. 51, 2: *οὐκ ἔστιν ἀναβάλλεσθαι οὐκέτι καὶ ὅτι παρὰ μίαν ἡμέραν καὶ ἓν πρᾶγμα καὶ ἀπόλλυται προκοπὴ καὶ σῴζεται.* cf. ibid. 1: *ἂν νῦν ἀμελήσῃς καὶ ῥαθυμήσῃς καὶ ἀεὶ*

---

3 *ἐφῇς* S_a*: de S non liquet* ‖ 5 *σ' ἕλκουσα Coraes* ‖ 8 *ὄψει* S_a*: ὄψηι S (ut vid.)*

ὕστερον νικήσεις, εἶτα πάλιν τὸ αὐτό, ἴσθι ὅτι οὕτω ποθ' ἕξεις κακῶς καὶ ἀσθενῶς, ὥστε μηδ' ἐφιστάνειν ὕστερον ὅτι ἁμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ ἀπολογίας ἄρξῃ πορίζειν ὑπὲρ τοῦ πράγματος. καὶ τότε βεβαιώσεις τὸ τοῦ 32
Ἡσιόδου ὅτι ἀληθές ἐστιν

αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

ιθ'. Πρὸς τοὺς μέχρι λόγου μόνου ἀναλαμβάνοντας τὰ τῶν φιλοσόφων.

Ὁ κυριεύων λόγος ἀπὸ τοιούτων τινῶν ἀφορμῶν 1
ἠρωτῆσθαι φαίνεται· κοινῆς γὰρ οὔσης μάχης τοῖς τρισὶ τούτοις πρὸς ἄλληλα, τῷ [τὸ] πᾶν παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τῷ δυνατῷ ἀδύνατον μὴ ἀκολουθεῖν καὶ τῷ [μὴ] δυνατὸν εἶναι ὃ οὔτ' ἔστιν ἀληθὲς οὔτ' ἔσται, συνιδὼν τὴν μάχην ταύτην ὁ Διόδωρος τῇ τῶν πρώτων δυεῖν πιθανότητι συνεχρήσατο πρὸς παράστασιν τοῦ μηδὲν εἶναι δυνατὸν ὃ οὔτ' ἔστιν ἀληθὲς οὔτ' ἔσται.
λοιπὸν ὁ μέν τις ταῦτα τηρήσει τῶν δυεῖν, ὅτι ἔστι τέ τι 2

προθέσεις ἐκ προθέσεως ποιῇ καὶ ἡμέρας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ὁρίζῃς, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ, λήσεις σεαυτὸν οὐ προκόψας.
3 sq. cf. *Μοσχ. ὑπ.* 14: τὰ ἁμαρτήματά σου πειρῶ· μὴ λόγοις ἐπικαλύπτειν, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐλέγχοις.
6 Hesiodi *Ἔργ. κ. Ἡ.* 413.

---

7 λόγων *S in indice capp.* ‖ 11 [τὸ] *del. Upt.* ‖ παρεληλυθότ *S (ut vid.), unde* S_c *(fortasse* S_a*)* παρεληλυθότος; *corr. s* ‖ 12 *δυν*άτωι *S* (ἀδυνάτῳ *s*); δυνατῷ *Upt. e cod.* ‖ 13 δυνατὸν *Upt.*: **δυνατὸν *S*; μὴ δυνατὸν *s*; *adparet ex apographorum lectionibus, in S recenti tempore hominem quendam doctum vitia illa sustulisse*

δυνατόν, ὃ οὔτ᾽ ἔστιν ἀληθὲς οὔτ᾽ ἔσται, καὶ δυνατῷ
ἀδύνατον οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ πᾶν δὲ παρεληλυθὸς
ἀληθὲς ἀναγκαῖόν ἐστι, καθάπερ οἱ περὶ Κλεάνθην
φέρεσθαι δοκοῦσιν, οἷς ἐπὶ πολὺ συνηγόρησεν Ἀντί-
3 πατρος. οἱ δὲ τἆλλα δύο, ὅτι δυνατόν τ᾽ ἐστὶν ὃ οὔτ᾽
ἔστιν ἀληθὲς οὔτ᾽ ἔσται, καὶ πᾶν παρεληλυθὸς ἀληθὲς
4 ἀναγκαῖόν ἐστιν, δυνατῷ δ᾽ ἀδύνατον ἀκολουθεῖ. τὰ
τρία δ᾽ ἐκεῖνα τηρῆσαι ἀμήχανον διὰ τὸ κοινὴν εἶναι
αὐτῶν μάχην.

5 Ἂν οὖν τίς μου πύθηται ‘σὺ δὲ ποῖα αὐτῶν τη-
ρεῖς;’ ἀποκρινοῦμαι πρὸς αὐτὸν ὅτι οὐκ οἶδα· παρεί-
ληφα δ᾽ ἱστορίαν τοιαύτην, ὅτι Διόδωρος μὲν ἐκεῖνα
ἐτήρει, οἱ δὲ περὶ Πανθοίδην οἶμαι καὶ Κλεάνθην τὰ
6 ἄλλα, οἱ δὲ περὶ Χρύσιππον τὰ ἄλλα. ‘σὺ οὖν τί;’
οὐδὲ γέγονα πρὸς τούτῳ, τῷ βασανίσαι τὴν ἐμαυτοῦ
φαντασίαν καὶ συγκρῖναι τὰ λεγόμενα καὶ δόγμα τι
ἐμαυτοῦ ποιήσασθαι κατὰ τὸν τόπον, διὰ τοῦτο οὐδὲν
7 διαφέρω τοῦ γραμματικοῦ. ‘τίς ἦν ὁ τοῦ Ἕκτορος
πατήρ;’ ‘Πρίαμος.’ ‘τίνες ἀδελφοί;’ ‘Ἀλέξανδρος καὶ
Δηίφοβος.’ ‘μήτηρ δ᾽ αὐτῶν τίς;’ ‘Ἑκάβη. παρεί-
ληφα ταύτην τὴν ἱστορίαν.’ ‘παρὰ τίνος;’ ‘παρ᾽ Ὁμή-
ρου. γράφει δὲ περὶ τῶν αὐτῶν δοκῶ καὶ Ἑλλάνικος
8 καὶ εἴ τις ἄλλος τοιοῦτος.’ κἀγὼ περὶ τοῦ κυριεύοντος
τί ἄλλο ἔχω ἀνωτέρω; ἀλλ᾽ ἂν ὦ κενός, μάλιστα ἐπὶ
συμποσίῳ καταπλήσσομαι τοὺς παρόντας ἐξαριθμού-
9 μενος τοὺς γεγραφότας. ‘γέγραφεν δὲ καὶ Χρύσιππος

15sqq. cf. Ench. 49: ἂν δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἀπετελέσθην ἀντὶ φιλοσόφου, πλήν γε δὴ ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου Χρύσιππον ἐξηγούμενος.

1 ἔσται S_c: *de S non constat* ‖ 22 Ἑλλανικ*ὸς S *(fuit -ὸς)*

θαυμαστῶς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ δυνατῶν. καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέγραφεν περὶ τούτου καὶ Ἀρχέδημος. γέγραφεν δὲ καὶ Ἀντίπατρος, οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς περὶ δυνατῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ κυριεύοντος. οὐκ ἀνέγνωκας τὴν σύνταξιν;' 'οὐκ ἀνέγνωκα.' 10 *'ἀνάγνωθι.' καὶ τί ὠφεληθήσεται; φλυαρότερος ἔσται καὶ ἀκαιρότερος ἢ νῦν ἐστι. σοὶ γὰρ τί ἄλλο προσγέγονεν ἀναγνόντι; ποῖον δόγμα πεποίησαι κατὰ τὸν τόπον; ἀλλ' ἐρεῖς ἡμῖν Ἑλένην καὶ Πρίαμον καὶ τὴν τῆς Καλυψοῦς νῆσον τὴν οὔτε γενομένην οὔτ' ἐσομένην.*

Καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐδὲν μέγα τῆς ἱστορίας κρατεῖν, 11 *ἴδιον δὲ δόγμα μηδὲν πεποιῆσθαι. ἐπὶ τῶν ἠθικῶν δὲ πάσχομεν αὐτὸ πολὺ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τούτων. 'εἰπέ* 12 *μοι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.' ἄκουε·*

Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν.

τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά, τὰ δὲ κακά, τὰ 13 *δ' ἀδιάφορα. ἀγαθὰ μὲν οὖν αἱ ἀρεταὶ καὶ τὰ μετέχοντα αὐτῶν, κακὰ δὲ κακίαι καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἀδιάφορα δὲ τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, ὑγίεια, ζωή, θάνατος, ἡδονή, πόνος.'*

---

14 (*εἰπέ*)—172, 12 (usque ad vocem *κατηγορούμενον*) apud Gellium Noct. Att. I, 2, 8 leguntur.

14 sqq. Ench. 49: *μᾶλλον οὖν ὅταν τις εἴπῃ μοι 'ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον', ἐρυθριῶ ὅταν μὴ δύνωμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.*

16 Hom. Odyss. ι 39.

17 sqq. Stob. ecl. II, 7, 5[a] = Laert. Diog. VII, 1, 60 (101).

---

7 ἢ* *an* ἤ* *S, incertum est (ν eras.)* ‖ 18 δὲ *Gell.* ‖ 19 κακίαι] κακία *Gell.* ‖ 21 ΥΓΙΑ *codd. Gellii:* ὑγεία *Hertz*

14 ‘πόθεν οἶδας;’ ‘‘Ελλάνικος λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.’
τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἢ ὅτι Διογένης ἐν τῇ
ἠθικῇ ἢ Χρύσιππος ἢ Κλεάνθης; βεβασάνικας οὖν τι
15 αὐτῶν καὶ δόγμα σεαυτοῦ πεποίησαι; δείκνυε πῶς
εἴωθας ἐν πλοίῳ χειμάζεσθαι. μέμνησαι ταύτης τῆς
διαιρέσεως, ὅταν ψοφήσῃ τὸ ἱστίον καὶ ἀνακραυγάσῃς,
ἄν τίς σοι κακόσχολός ⟨πως⟩ παραστὰς εἴπῃ ‘λέγε μοι
τοὺς θεούς σοι ἃ πρῴην ἔλεγες· μή τι κακία ἐστὶ τὸ
16 ναυαγῆσαι, μή τι κακίας μετέχον;’ οὐκ ἄρας ξύλον ἐν-
σείσεις αὐτῷ; ‘τί ἡμῖν καὶ σοί, ἄνθρωπε; ἀπολλύμεθα
17 καὶ σὺ ἐλθὼν παίζεις.’ ἂν δέ σε ὁ Καῖσαρ μεταπέμ-
ψηται κατηγορούμενον, μέμνησαι τῆς διαιρέσεως; ἄν
τις σοι εἰσιόντι καὶ ὠχριῶντι, ἅμα καὶ τρέμοντι προσ-
ελθὼν εἴπῃ ‘τί τρέμεις, ἄνθρωπε; περὶ τίνων σοί ἐστιν
ὁ λόγος; μή τι ἔσω ὁ Καῖσαρ ἀρετὴν καὶ κακίαν τοῖς
18 εἰσερχομένοις δίδωσι;’ ‘τί μοι ἐμπαίζεις καὶ σὺ πρὸς
τοῖς ἐμοῖς κακοῖς;’ ‘ὅμως, φιλόσοφε, εἰπέ μοι, τί τρέ-
μεις; οὐχὶ θάνατός ἐστι τὸ κινδυνευόμενον ἢ δεσμω-
τήριον ἢ πόνος τοῦ σώματος ἢ φυγὴ ἢ ἀδοξία; τί γὰρ
ἄλλο; μή τι κακία, μή τι μετέχον κακίας; σὺ οὖν τίνα
19 ταῦτα ἔλεγες;’ ‘τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἄνθρωπε; ἀρκεῖ ἐμοὶ
τὰ ἐμὰ κακά.’ καὶ καλῶς λέγεις. ἀρκεῖ γάρ σοι τὰ
σὰ κακά, ἡ ἀγέννεια, ἡ δειλία, ἡ ἀλαζονεία, ἣν ἠλα-
ζονεύου ἐν τῇ σχολῇ καθήμενος. τί τοῖς ἀλλοτρίοις
ἐκαλλωπίζου; τί Στωικὸν ἔλεγες σεαυτόν;

---

1 ‘Ελλανικὸς *S: corr. Sa* ‖ 3 τι *om. Gellii cod. V* ‖ 4 σαυτοῦ *Gell.* ‖ 5 χειμάζεσθαι *Schw. e Gellio:* γυμνάζεσθαι *S* ‖ 6 ἀνακραυγάσῃς ἄν τίς σοι *scripsi:* ἀνακραυγάσῃς ἂν σοί τις *Gell.;* ἀνακραυγάσαντί σοι *S* ‖ 7 ⟨πῶς⟩ *ins. Gell., om. S* ‖ 8 σοι, ἃ *Gell.:* οἷα *S* ‖ κακία *Gell.:* κακίας *S* ‖ 9 μή τι *S, Gellii cod. P:* ΝΗΙ *cod. V,* ΜΗ *Vrb Gell.* ‖ κακία *Gell.* ‖ ἄρα *Gell.* ‖ 11 ἐὰν *Gell.* ‖ καίσαρ *S: corr. Sa (item v. 15)*

Τηρεῖτε οὕτως ἑαυτοὺς ἐν οἷς ἐπράσσετε καὶ εὑ- 20
ρήσετε τίνος ἔσθ' αἱρέσεως. τοὺς πλείστους ὑμῶν Ἐπι-
κουρείους εὑρήσετε, ὀλίγους τινὰς Περιπατητικούς, καὶ
τούτους ἐκλελυμένους. ποῦ γὰρ ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀρετὴν 21
πᾶσιν τοῖς ἄλλοις ἴσην ἢ καὶ κρείττονα ἔργῳ ὑπολά-
βητε; Στωικὸν δὲ δείξατέ μοι, εἴ τινα ἔχητε. ποῦ ἢ 22
πῶς; ἀλλὰ τὰ λογάρια τὰ Στωικὰ λέγοντας μυρίους.
τὰ γὰρ Ἐπικούρεια αὐτοὶ οὗτοι χεῖρον λέγουσι; τὰ γὰρ
Περιπατητικὰ οὐ καὶ αὐτὰ ὁμοίως ἀκριβοῦσιν; τίς οὖν 23
ἐστι Στωικός; ὡς λέγομεν ἀνδριάντα Φειδιακὸν τὸν
τετυπωμένον κατὰ τὴν τέχνην τὴν Φειδίου, οὕτω τινά
μοι δείξατε κατὰ τὰ δόγματα ἃ λαλεῖ τετυπωμένον.
δείξατέ μοί τινα νοσοῦντα καὶ εὐτυχοῦντα, κινδυνεύ- 24
οντα καὶ εὐτυχοῦντα, ἀποθνήσκοντα καὶ εὐτυχοῦντα,
πεφυγαδευμένον καὶ εὐτυχοῦντα, ἀδοξοῦντα καὶ εὐτυ-
χοῦντα. δείξατ'· ἐπιθυμῶ τινα νὴ τοὺς θεοὺς ἰδεῖν
Στωικόν. ἀλλ' οὐκ ἔχετε τὸν τετυπωμένον δεῖξαι· τόν 25
γε τυπούμενον δείξατε, τὸν ἐπὶ ταῦτα κεκλικότα. εὐ-
εργετήσατέ με· μὴ φθονήσητε ἀνθρώπῳ γέροντι ἰδεῖν
θέαμα, ὃ μέχρι νῦν οὐκ εἶδον. οἴεσθε ὅτι τὸν Δία 26
τὸν Φειδίου δείξετε ἢ τὴν Ἀθηνᾶν, ἐλεφάντινον καὶ
χρυσοῦν κατασκεύασμα; ψυχὴν δειξάτω τις ὑμῶν ἀν-
θρώπου θέλοντος ὁμογνωμονῆσαι τῷ θεῷ καὶ μηκέτι
μήτε θεὸν μήτ' ἄνθρωπον μέμφεσθαι, μὴ ἀποτυχεῖν
τινος, μὴ περιπεσεῖν τινι, μὴ ὀργισθῆναι, μὴ φθονῆ-
σαι, μὴ ζηλοτυπῆσαι (τί γὰρ δεῖ περιπλέκειν;), θεὸν 27

---

23 sq. cf. Ench. 1, 3: μέμψῃ καὶ θεοὺς καὶ ανθρώπους.

---

1 ἑαυτοῖς *S*: *corr. s* ‖ πράσσετε *s* ‖ 2 ἐστ' αἱρέσεως *S*: *corr. s* ‖ ὑμῶν *s*: ἡμῶν *S* ‖ 19 φθονέσητε *S*: *corr. Sa* ‖ 20 ἴδον *S*: *corr. Sa* ‖ 22 ὑμῶν *s*: ἡμῶν *S*

ἐξ ἀνθρώπου ἐπιθυμοῦντα γενέσθαι καὶ ἐν τῷ σω-
ματίῳ τούτῳ τῷ νεκρῷ περὶ τῆς πρὸς τὸν Δία κοι-
28 νωνίας βουλευόμενον. δείξατε. ἀλλὰ οὐκ ἔχετε. τί
οὖν αὐτοῖς ἐμπαίζετε καὶ τοὺς ἄλλους κυβεύετε; καὶ
περιθέμενοι σχῆμα ἀλλότριον περιπατεῖτε κλέπται καὶ
λωποδύται τούτων τῶν οὐδὲν προσηκόντων ὀνομάτων
καὶ πραγμάτων;

29 Καὶ νῦν ἐγὼ μὲν παιδευτής εἰμι ὑμέτερος, ὑμεῖς
δὲ παρ' ἐμοὶ παιδεύεσθε. κἀγὼ μὲν ἔχω ταύτην ⟨τὴν⟩
ἐπιβολήν, ἀποτελέσαι ὑμᾶς ἀκωλύτους, ἀναναγκάστους,
ἀπαραποδίστους, ἐλευθέρους, εὐροοῦντας, εὐδαιμονοῦν-
τας, εἰς τὸν θεὸν ἀφορῶντας ἐν παντὶ καὶ μικρῷ καὶ
μεγάλῳ· ὑμεῖς δὲ ταῦτα μαθησόμενοι καὶ μελετήσοντες
30 πάρεστε. διὰ τί οὖν οὐκ ἀνύετε τὸ ἔργον, εἰ καὶ ὑμεῖς
ἔχετ' ἐπιβολὴν οἵαν δεῖ κἀγὼ πρὸς τῇ ἐπιβολῇ καὶ παρα-
31 σκευὴν οἵαν δεῖ; τί τὸ λεῖπόν ἐστιν; ὅταν ἴδω τέκτονα,
ὅτῳ ὕλη πάρεστι παρακειμένη, ἐκδέχομαι τὸ ἔργον. καὶ
ἐνθάδε τοίνυν ὁ τέκτων ἐστίν, ἡ ὕλη ἐστί· τί ἡμῖν λείπει;
32 οὐκ ἔστι διδακτὸν τὸ πρᾶγμα; διδακτόν. οὐκ ἔστιν οὖν
ἐφ' ἡμῖν; μόνον μὲν οὖν τῶν ἄλλων πάντων. οὔτε πλοῦ-
τός ἐστιν ἐφ' ἡμῖν οὔθ' ὑγίεια οὔτε δόξα οὔτε ἄλλο
τι ἁπλῶς πλὴν ὀρθὴ χρῆσις φαντασιῶν. τοῦτο ἀκώ-
33 λυτον φύσει μόνον, τοῦτο ἀνεμπόδιστον. διὰ τί οὖν
οὐκ ἀνύετε; εἴπατέ μοι τὴν αἰτίαν. ἢ γὰρ παρ' ἐμὲ
γίνεται ἢ παρ' ὑμᾶς ἢ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ πρά-

---

10 sqq. et 22 sq. cf. Ench. 1, 2: καὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι - - - ἀκώλυτα, ἀπαραπόδιστα.

---

9 ⟨τὴν⟩ *ins. s* ‖ 15 παρασκευῆι *S: corr. Sa vel Sd* ‖ 17 ὅτῳ *scripsi:* ὅ***ταν *S (fuit* ὅτ' ἂν*)* ‖ τέκτονα καὶ ὕλην παρακειμένην *s*

γματος. αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐνδεχόμενον καὶ μόνον ἐφ'
ἡμῖν. λοιπὸν οὖν ἢ παρ' ἐμέ ἐστιν ἢ παρ' ὑμᾶς ἢ
ὅπερ ἀληθέστερον παρ' ἀμφοτέρους. τί οὖν; θέλετε 34
ἀρξώμεθά ποτε τοιαύτην ἐπιβολὴν κομίζειν ἐνταῦθα;
τὰ μέχρι νῦν ἀφῶμεν. ἀρξώμεθα μόνον, πιστεύσατέ
μοι καὶ ὄψεσθε.

κ'. Πρὸς Ἐπικουρείους καὶ Ἀκαδημαϊκούς.

Τοῖς ὑγιέσι καὶ ἐναργέσιν ἐξ ἀνάγκης καὶ οἱ ἀντι- 1
λέγοντες προσχρῶνται. καὶ σχεδὸν τοῦτο μέγιστον ἄν
τις ποιήσαιτο τεκμήριον τοῦ ἐναργές τι εἶναι, τὸ ἐπ-
άναγκες εὑρίσκεσθαι καὶ τῷ ἀντιλέγοντι συγχρήσασθαι
αὐτῷ· οἷον εἴ τις ἀντιλέγοι τῷ εἶναί τι καθολικὸν 2
ἀληθές, δῆλον ὅτι τὴν ἐναντίαν ἀπόφασιν οὗτος ὀφεί-
λει ποιήσασθαι· οὐδέν ἐστι καθολικὸν ἀληθές.
ἀνδράποδον, οὐδὲ τοῦτο. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶ τοῦτο ἢ 3
οἷον εἴ τί ἐστι καθολικόν, ψεῦδός ἐστι; πάλιν, 4
ἄν τις παρελθὼν λέγῃ 'γίγνωσκε ὅτι οὐδέν ἐστι γνω-
στόν, ἀλλὰ πάντα ἀτέκμαρτα' ἢ ἄλλος ὅτι 'πίστευσόν
μοι καὶ ὠφεληθήσῃ· οὐδὲν δεῖ ἀνθρώπῳ πιστεύειν'
ἢ πάλιν ἄλλος 'μάθε παρ' ἐμοῦ, ἄνθρωπε, ὅτι οὐδὲν
ἐνδέχεται μαθεῖν· ἐγώ σοι λέγω τοῦτο καὶ διδάξω σε,
ἐὰν θέλῃς.' τίνι οὖν τούτων διαφέρουσιν οὗτοι — 5
τίνες ποτέ; — οἱ Ἀκαδημαϊκοὺς αὐτοὺς λέγοντες; 'ὦ
ἄνθρωποι, συγκατάθεσθε ὅτι οὐδεὶς συγκατατίθεται·
πιστεύσατε ἡμῖν ὅτι οὐδεὶς πιστεύει οὐδενί.'

---

2 ἐμέ s: εμ *S (ut vid.)*, ἔμ' S_a ‖ 23 *post* αὐτοὺς (αὐτοὺς *S) quaedam intercidisse videntur;* αὐτοὺς ⟨ὀνομάζοντες καὶ⟩ λέγοντες *vel quod proposuit C. Schenkl* λέγοντες ⟨καὶ βοῶντες⟩ *contextu orationis requiri videtur;* Ἀκαδημαϊκοὺς αὐτοὺς *del. Coraes*

6 *Οὕτω καὶ Ἐπίκουρος, ὅταν ἀναιρεῖν θέλῃ τὴν φυ-
σικὴν κοινωνίαν ἀνθρώποις πρὸς ἀλλήλους, αὐτῷ τῷ
7 ἀναιρουμένῳ συγχρῆται. τί γὰρ λέγει; ʻμὴ ἐξαπα-
τᾶσθε, ἄνθρωποι, μηδὲ παράγεσθε μηδὲ δια-
πίπτετε· οὐκ ἔστι φυσικὴ κοινωνία τοῖς λογι-
κοῖς πρὸς ἀλλήλους· πιστεύσατέ μοι. οἱ δὲ τὰ
ἕτερα λέγοντες ἐξαπατῶσιν ὑμᾶς καὶ παραλογί-
8 ζονται.ʼ τί οὖν σοι μέλει; ἄφες ἡμᾶς ἐξαπατηθῆναι.
μή τι χεῖρον ἀπαλλάξεις, ἂν πάντες οἱ ἄλλοι πεισθῶ-
μεν ὅτι φυσική ἐστιν ἡμῖν κοινωνία πρὸς ἀλλήλους
καὶ ταύτην δεῖ παντὶ τρόπῳ φυλάσσειν; καὶ πολὺ
9 κρεῖσσον καὶ ἀσφαλέστερον. ἄνθρωπε, τί ὑπὲρ ἡμῶν
φροντίζεις, τί δι' ἡμᾶς ἀγρυπνεῖς, τί λύχνον ἅπτεις,
τί ἐπανίστασαι, τί τηλικαῦτα βιβλία συγγράφεις; μή
τις ἡμῶν ἐξαπατηθῇ περὶ θεῶν ὡς ἐπιμελουμένων ἀν-
θρώπων ἢ μή τις ἄλλην οὐσίαν ὑπολάβῃ τοῦ ἀγαθοῦ
10 ἢ ἡδονήν; εἰ γὰρ οὕτω ταῦτα ἔχει, βαλὼν κάθευδε
καὶ τὰ τοῦ σκώληκος ποίει, ὧν ἄξιον ἔκρινας σεαυτόν·
ἔσθιε καὶ πῖνε καὶ συνουσίαζε καὶ ἀφόδευε καὶ ῥέγκε.
11 τί δέ σοι μέλει, πῶς οἱ ἄλλοι ὑπολήψονται περὶ τού-
των; πότερον ὑγιῶς ἢ οὐχ ὑγιῶς; τί γὰρ σοὶ καὶ ἡμῖν;
τῶν γὰρ προβάτων σοι μέλει, ὅτι παρέχει ἡμῖν αὑτὰ
καρησόμενα καὶ ἀμελχθησόμενα καὶ τὸ τελευταῖον κα-
12 τακοπησόμενα. οὐχὶ δ' εὐκταῖον ἦν, εἰ ἐδύναντο οἱ
ἄνθρωποι κατακηληθέντες καὶ ἐπᾳσθέντες ὑπὸ τῶν
Στωικῶν ἀπονυστάζειν καὶ παρέχειν σοι καὶ τοῖς ὁμοίοις
13 καρησομένους καὶ ἀμελχθησομένους ἑαυτούς; πρὸς γὰρ*

1 sqq. Epic. Us. fragm. 523 (p. 318, 28).

7 ὑμᾶς *s*: ἡμᾶς *S* ‖ 22 αὐτὰ *S*: *corr. s* ‖ 25 κατακ^{η}ληθέντες *S* ‖ ἐπαεισθέντες *S (sed ει e corr. a S*b *et rursus a manu rec. del.)*

τοὺς Συνεπικουρείους ἔδει σε ταῦτα λέγειν, οὐχὶ δὲ
πρὸς ἐκείνους ἀποκρύπτεσθαι, πολὺ μάλιστ' ἐκείνους
πρὸ πάντων ἀναπείθειν, ὅτι φύσει κοινωνικοὶ γεγόνα-
μεν, ὅτι ἀγαθὸν ἡ ἐγκράτεια, ἵνα σοι πάντα τηρῆται; 14
ἢ πρός τινας μὲν δεῖ φυλάττειν ταύτην τὴν κοινωνίαν,
πρός τινας δ' οὔ; πρὸς τίνας οὖν δεῖ τηρεῖν; πρὸς
τοὺς ἀντιτηροῦντας ἢ πρὸς τοὺς παραβατικῶς αὐτῆς
ἔχοντας; καὶ τίνες παραβατικώτερον αὐτῆς ἔχουσιν ὑμῶν
τῶν ταῦτα διειληφότων;

Τί οὖν ἦν τὸ ἐγεῖρον αὐτὸν ἐκ τῶν ὕπνων καὶ 15
ἀναγκάζον γράφειν ἃ ἔγραφεν; τί γὰρ ἄλλο ἢ τὸ πάν-
των τῶν ἐν ἀνθρώποις ἰσχυρότατον, ἡ φύσις ἕλκουσα
ἐπὶ τὸ αὑτῆς βούλημα ἄκοντα καὶ στένοντα; ὅτι γὰρ 16
δοκεῖ σοι ταῦτα τὰ ἀκοινώνητα, γράψον αὐτὰ καὶ ἄλ-
λοις ἀπόλιπε καὶ ἀγρύπνησον δι' αὐτὰ καὶ αὐτὸς ἔργῳ
κατήγορος γενοῦ τῶν σαυτοῦ δογμάτων. εἶτα Ὀρέ- 17
στην μὲν ὑπὸ Ἐρινύων ἐλαυνόμενον φῶμεν ἐκ τῶν
ὕπνων ἐξεγείρεσθαι· τούτῳ δ' οὐ χαλεπώτεραι αἱ
Ἐρινύες καὶ Ποιναί; ἐξήγειρον καθεύδοντα καὶ οὐκ
εἴων ἠρεμεῖν, ἀλλ' ἠνάγκαζον ἐξαγγέλλειν τὰ αὑτοῦ
κακὰ ὥσπερ τοὺς Γάλλους ἡ μανία καὶ ὁ οἶνος. οὕ- 18
τως ἰσχυρόν τι καὶ ἀνίκητόν ἐστιν ἡ φύσις ἡ ἀνθρω-
πίνη. πῶς γὰρ δύναται ἄμπελος μὴ ἀμπελικῶς κινεῖ-
σθαι, ἀλλ' ἐλαϊκῶς, ἢ ἐλαία πάλιν μὴ ἐλαϊκῶς, ἀλλ'
ἀμπελικῶς; ἀμήχανον, ἀδιανόητον. οὐ τοίνυν οὐδ' 19
ἄνθρωπον οἷόν τε παντελῶς ἀπολέσαι τὰς κινήσεις τὰς
ἀνθρωπικάς καὶ οἱ ἀποκοπτόμενοι τάς γε προθυμίας

7 αὐτῆς S ‖ 13 αὐτῆς S: corr. Upt. ‖ 14 ἀκοινώνητα S (sed ἀκο in ras., ut vid.) ‖ 18 τοῦτον s (deleta post Ποιναὶ interpunctione) ‖ αἱ del. Schw. ‖ 20 αὐτοῦ S: corr. Coraes ‖ 24 ἢ s: ἡ S

20 τὰς τῶν ἀνδρῶν ἀποκόψασθαι οὐ δύνανται. οὕτω καὶ
Ἐπίκουρος τὰ μὲν ἀνδρὸς πάντ' ἀπεκόψατο καὶ τὰ
οἰκοδεσπότου καὶ πολίτου καὶ φίλου, τὰς δὲ προθυ-
μίας τὰς ἀνθρωπικὰς οὐκ ἀπεκόψατο· οὐ γὰρ ἠδύνατο,
οὐ μᾶλλον ἢ οἱ ἀταλαίπωροι Ἀκαδημαϊκοὶ τὰς αἰσθή-
σεις τὰς αὑτῶν ἀποβαλεῖν ἢ ἀποτυφλῶσαι δύνανται
καίτοι τοῦτο μάλιστα πάντων ἐσπουδακότες.
21 † Τί ἢ ἀτυχίαν; λαβών τις παρὰ τῆς φύσεως μέ-
τρα καὶ κανόνας εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας οὐ προσ-
φιλοτεχνεῖ τούτοις προσθεῖναι καὶ προσεξεργάσασθαι
τὰ λείποντα, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον, εἴ τι καὶ ἔχει γνω-
ριστικὸν τῆς ἀληθείας, ἐξαιρεῖν πειρᾶται καὶ ἀπολλύειν.
22 τί λέγεις, φιλόσοφε; τὸ εὐσεβὲς καὶ τὸ ὅσιον ποῖόν
τι σοι φαίνεται; 'ἂν θέλῃς, κατασκευάσω ὅτι ἀγαθόν.'
ναὶ κατασκεύασον, ἵν' οἱ πολῖται ἡμῶν ἐπιστραφέντες
τιμῶσι τὸ θεῖον καὶ παύσωνταί ποτε ῥᾳθυμοῦντες περὶ
τὰ μέγιστα. 'ἔχεις οὖν τὰς κατασκευάς;' ἔχω καὶ χάριν
23 οἶδα. 'ἐπεὶ οὖν ταῦτά σοι λίαν ἀρέσκει, λάβε τὰ
ἐναντία· ὅτι ⟨θεοὶ⟩ οὔτ' εἰσίν, εἴ τε καὶ εἰσίν,
οὐκ ἐπιμελοῦνται ἀνθρώπων οὐδὲ κοινόν τι
ἡμῖν ἐστι πρὸς αὐτοὺς τό τ' εὐσεβὲς τοῦτο καὶ
ὅσιον παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις λαλούμε-
νον κατάψευσμά ἐστιν ἀλαζόνων ἀνθρώπων
καὶ σοφιστῶν ἢ νὴ Δία νομοθετῶν εἰς φόβον
24 καὶ ἐπίσχεσιν τῶν ἀδικούντων.' εὖ, φιλόσοφε·

1 sqq. Epic. Us. fr. 523 (319, 4).
18 sqq. Epic. Us. fr. 368 (246, 31).

1 δύναται S: corr. S_b ‖ 2 τὰ μὲν ἀνδρὸς bis scriptum in S: corr. m. pr. ‖ 6 αὐτῶν S: corr. Coraes ‖ 8 τίς ἡ ἀτυχία S_b; an ὢ τῆς ἀτυχίας? ‖ 11 λίποντα S: corr. s ‖ ἔχει scripsi: ἐκεῖ S; ἐστὶ Schw. ‖ 19 ⟨θεοὶ⟩ add. S_u in versu ultimo

ὠφέλησας ἡμῶν τοὺς πολίτας, ἀνεκτήσω τοὺς νέους
ῥέποντας ἤδη πρὸς καταφρόνησιν τῶν θείων. 'τί οὖν; 25
οὐκ ἀρέσκει σοι ταῦτα; λάβε νῦν, πῶς ἡ δικαιοσύνη οὐδέν ἐστι, πῶς ἡ αἰδὼς μωρία ἐστί, πῶς πατὴρ οὐδέν ἐστι, πῶς ὁ υἱὸς οὐδέν ἐστιν.'
εὖ, φιλόσοφε· ἐπίμενε, πεῖθε τοὺς νέους, ἵνα πλείονας 26
ἔχωμεν ταὐτά σοι πεπονθότας καὶ λέγοντας. ἐκ τούτων τῶν λόγων ηὐξήθησαν ἡμῖν αἱ εὐνομούμεναι πόλεις, Λακεδαίμων διὰ τούτους τοὺς λόγους ἐγένετο, Λυκοῦργος ταῦτα τὰ πείσματα ἐνεποίησεν αὐτοῖς διὰ τῶν νόμων αὐτοῦ καὶ τῆς παιδείας, ὅτι οὔτε τὸ δουλεύειν αἰσχρόν ἐστι μᾶλλον ἢ καλὸν οὔτε τὸ ἐλευθέρους εἶναι καλὸν μᾶλλον ἢ αἰσχρόν, οἱ ἐν Θερμοπύλαις ἀποθανόντες διὰ ταῦτα τὰ δόγματα ἀπέθανον, Ἀθηναῖοι
δὲ τὴν πόλιν διὰ ποίους ἄλλους λόγους ἀπέλιπον; εἶτα 27
οἱ λέγοντες ταῦτα γαμοῦσι καὶ παιδοποιοῦνται καὶ πολιτεύονται καὶ ἱερεῖς καθιστᾶσιν αὑτοὺς καὶ προφήτας. τίνων; τῶν οὐκ ὄντων· καὶ τὴν Πυθίαν ἀνακρίνουσιν αὐτοί, ἵνα τὰ ψευδῆ πύθωνται, καὶ ἄλλοις τοὺς χρησμοὺς ἐξηγοῦνται. ὢ μεγάλης ἀναισχυντίας καὶ γοητείας.

Ἄνθρωπε, τί ποιεῖς; αὐτὸς σεαυτὸν ἐξελέγχεις καθ' 28
ἡμέραν καὶ οὐ θέλεις ἀφεῖναι τὰ ψυχρὰ ταῦτα ἐπιχειρήματα; ἐσθίων ποῦ φέρεις τὴν χεῖρα; εἰς τὸ στόμα ἢ εἰς τὸν ὀφθαλμόν; λουόμενος ποῦ ἐμβαίνεις; πότε τὴν χύτραν εἶπες λοπάδα ἢ τὴν τορύνην ὀβελίσκον;
εἴ τινος αὐτῶν δοῦλος ἤμην, εἰ καὶ ἔδει με καθ' 29
ἡμέραν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδέρεσθαι, ἐγὼ ἂν αὐτὸν ἐστρέβλουν. 'βάλε ἐλάδιον, παιδάριον, εἰς τὸ βαλανεῖον.'

7 ταῦτά S: corr. Wolf ‖ 8 εὐνουμέναι S: corr. Sb ‖ 17 αὐτοὺς S: corr. Upt. ‖ 26 λουπάδα S: corr. s

ἔβαλον ἂν γάριον καὶ ἀπελθὼν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐ-
τοῦ κατέχεον. ‘τί τοῦτο;’ ‘φαντασία μοι ἐγένετο ἐλαίου
30 ἀδιάκριτος, ὁμοιοτάτη, νὴ τὴν σὴν τύχην.’ ‘δὸς ὧδε
τὴν πτισάνην.’ ἤνεγκα ἂν αὐτῷ γεμίσας παροψίδα
ὀξυγάρου. ‘οὐκ ᾔτησα τὴν πτισάνην;’ ‘ναὶ κύριε· τοῦτο
πτισάνη ἐστί.’ ‘τοῦτο οὐκ ἔστιν ὀξύγαρον;’ ‘τί μᾶλ-
λον ἢ πτισάνη;’ ‘λάβε καὶ ὀσφράνθητι, λάβε καὶ γεῦ-
σαι.’ ‘πόθεν οὖν οἶδας, εἰ αἱ αἰσθήσεις ἡμᾶς ψεύδον-
31 ται;’ τρεῖς, τέσσαρας τῶν συνδούλων ⟨εἰ⟩ ἔσχον
ὁμονοοῦντας, ἀπάγξασθαι ἂν αὐτὸν ἐποίησα ῥηγνύμε-
νον ἢ μεταθέσθαι. νῦν δ' ἐντρυφῶσιν ἡμῖν τοῖς μὲν
παρὰ τῆς φύσεως διδομένοις πᾶσι χρώμενοι, λόγῳ δ'
αὐτὰ ἀναιροῦντες.
32 *Εὐχάριστοί* γ' ἄνθρωποι καὶ αἰδήμονες, ⟨οἳ⟩ εἰ
μηδὲν ἄλλο καθ' ἡμέραν ἄρτους ἐσθίοντες τολμῶσι
λέγειν ὅτι ‘οὐκ οἴδαμεν, εἰ ἔστι τις Δημήτηρ ἢ Κόρη
33 ἢ Πλούτων.’ ἵνα μὴ λέγω νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀπο-
λαύοντες καὶ μεταβολῶν τοῦ ἔτους καὶ ἄστρων καὶ θα-
λάσσης καὶ γῆς καὶ τῆς παρ' ἀνθρώπων συνεργίας
ὑπ' οὐδενὸς τούτων οὐδὲ κατὰ ποσὸν ἐπιστρέφονται,
ἀλλὰ μόνον ἐξεμέσαι τὸ προβλημάτιον ζητοῦσι καὶ τὸν
34 στόμαχον γυμνάσαντες ἀπελθεῖν ἐν βαλανείῳ. τί δ'
ἐροῦσι καὶ περὶ τίνων ἢ πρὸς τίνας καὶ τί ἔσται αὐ-
τοῖς ἐκ τῶν λόγων τούτων, οὐδὲ κατὰ βραχὺ πεφρον-
τίκασι· μή τις νέος εὐγενὴς ἀκούσας τῶν λόγων τού-

---

14 sqq. Epic. Us. fr. 392 (260, 7).

---

2 ἐλαί^{ου} S (*ου add.* S_b) ‖ 5 ὀξ$\underset{\text{υ}}{\text{ρ}}$γάρου et 6 ὀξ$\underset{\text{υ}}{\text{ό}}$γαρον S ‖ 9 ⟨εἰ⟩ *ins. s* ‖ 14 ⟨οἳ⟩ εἰ *Usener* ‖ 19 συνεργείας *S: corr. s* ‖ 22 ἀπελθεῖν S_b: ἀπελθεὶς *S (ut vid.)* ‖ 24 πεφροντήκασι *S: corr. s* ‖ 25 μή τι *S: corr. ed. Salmant.*

των πάθῃ τι ὑπ᾽ αὐτῶν ἢ καὶ παθὼν πάντ᾽ ἀπολέσῃ
τὰ τῆς εὐγενείας σπέρματα· μή τινι μοιχεύοντι ἀφορ- 35
μὰς παράσχωμεν τοῦ ἀπαναισχυντῆσαι πρὸς τὰ γινό-
μενα· μή τις τῶν νοσφιζομένων τὰ δημόσια εὑρεσιλο-
γίας τινὸς ἐπιλάβηται ἀπὸ τῶν λόγων τούτων· μή τις
τῶν αὑτοῦ γονέων ἀμελῶν θράσος τι καὶ ἀπὸ τούτων
προσλάβῃ. τί οὖν κατὰ σὲ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ⟨αἰσχρὸν⟩ 36
ἢ καλόν; ταῦτα ἢ ταῦτα; τί οὖν ἔτι τούτων τις ἀντι-
λέγει τινὶ ἢ λόγον δίδωσιν ἢ λαμβάνει ἢ μεταπείθειν
πειρᾶται; πολὺ νὴ Δία μᾶλλον τοὺς κιναίδους ἐλπίσαι 37
τις ἂν μεταπείσειν ἢ τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκεκωφω-
μένους καὶ ἀποτετυφλωμένους τῶν περὶ αὐτοὺς κακῶν.

κα΄. Περὶ ἀνομολογίας.

Τὰ μὲν ῥαδίως ὁμολογοῦσιν ἄνθρωποι, τὰ δ᾽ οὐ 1
ῥαδίως. οὐδεὶς οὖν ὁμολογήσει ὅτι ἄφρων ἐστὶν ἢ
ἀνόητος, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον πάντων ἀκούσεις λεγόν-
των 'ὤφελον ὡς φρένας ἔχω οὕτω καὶ τύχην εἶχον'.
δειλοὺς δὲ ῥαδίως ἑαυτοὺς ὁμολογοῦσι καὶ λέγουσιν 2
'ἐγὼ δειλότερός εἰμι, ὁμολογῶ· τὰ δ᾽ ἄλλα οὐχ εὑρή-
σεις με μωρὸν ἄνθρωπον'. ἀκρατῆ οὐ ῥαδίως ὁμολο- 3
γήσει τις, ἄδικον οὐδ᾽ ὅλως, φθονερὸν οὐ πάνυ ἢ
περίεργον, ἐλεήμονα οἱ πλεῖστοι. τί οὖν τὸ αἴτιον; 4
τὸ μὲν κυριώτατον ἀνομολογία καὶ ταραχὴ ἐν τοῖς περὶ
ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἄλλοις δ᾽ ἄλλα αἴτια καὶ σχεδὸν

3 παρασχῶμεν *S: corr. Sb* ‖ 4 εὑρησιλογίας *S: corr. s* ‖ 6 αὐτοῦ *S: corr. Coraes* ‖ 7 ⟨αἰσχρὸν⟩ *add. Upt.* ‖ 10 κιναιδοὺς *S: corr. Sb* ‖ 19 ἀλλ᾽ *S: corr. s* ‖ 23 ἐν ταῖς περὶ ἀγ. καὶ κ. ⟨κρίσεσιν⟩ *Schw.*

ὅσα ἂν αἰσχρὰ φαντάζωνται, ταῦτα οὐ πάνυ ὁμολο-
5 γοῦσι· τὸ δὲ δειλὸν εἶναι εὐγνώμονος ἤθους φαντά-
ζονταί τι καὶ τὸ ἐλεήμονα, τὸ δ' ἠλίθιον εἶναι
παντελῶς ἀνδραπόδου· καὶ τὰ περὶ κοινωνίαν δὲ πλημ-
6 μελήματα οὐ πάνυ προσίενται. ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων
ἁμαρτημάτων κατὰ τοῦτο μάλιστα φέρονται ἐπὶ τὸ
ὁμολογεῖν αὐτά, ὅτι φαντάζονταί τι ἐν αὐτοῖς εἶναι
7 ἀκούσιον καθάπερ ἐν τῷ δειλῷ καὶ ἐλεήμονι. κἂν
ἀκρατῆ που παρομολογῇ τις αὑτόν, ἔρωτα προσέθηκεν,
ὥστε συγγνωσθῆναι ὡς ἐπ' ἀκουσίῳ. τὸ δ' ἄδικον
οὐδαμῶς φαντάζονται ἀκούσιον. ἔνι τι καὶ τῷ ζηλο-
τύπῳ, ὡς οἴονται, τοῦ ἀκουσίου· διὰ τοῦτο καὶ περὶ
τούτου παρομολογοῦσιν.

8 Ἐν οὖν τοιούτοις ἀνθρώποις ἀναστρεφόμενον, οὕτω
τεταραγμένοις, οὕτως οὐκ εἰδόσιν οὔθ' ὅ τι λέγουσιν
οὔθ' ὅ τι ἔχουσιν κακὸν ἢ ⟨εἰ⟩ ἔχουσιν ἢ παρὰ τί
ἔχουσιν ἢ πῶς παύσονται αὐτῶν, καὶ αὐτὸν οἶμαι ἐφι-
9 στάνειν ἄξιον συνεχὲς ʻμή που καὶ αὐτὸς εἷς εἰμι ἐκεί-
νων; τίνα φαντασίαν ἔχω περὶ ἐμαυτοῦ; πῶς ἐμαυτῷ
χρῶμαι; μή τι καὶ αὐτὸς ὡς φρονίμῳ, μή τι καὶ αὐ-
τὸς ὡς ἐγκρατεῖ; μὴ καὶ αὐτὸς λέγω ποτὲ ταῦτα, ὅτι
10 εἰς τὸ ἐπιὸν πεπαίδευμαι; ἔχω ἣν δεῖ συναίσθησιν τὸν
μηδὲν εἰδότα, ὅτι οὐδὲν οἶδα; ἔρχομαι πρὸς τὸν διδά-
σκαλον ὡς ἐπὶ τὰ χρηστήρια πείθεσθαι παρεσκευασμέ-
νος; ἢ καὶ αὐτὸς κορύζης μεστὸς εἰς τὴν σχολὴν εἰσέρ-
χομαι μόνην τὴν ἱστορίαν μαθησόμενος καὶ τὰ βιβλία
νοήσων, ἃ πρότερον οὐκ ἐνόουν, ἂν δ' οὕτω τύχῃ,
11 καὶ ἄλλοις ἐξηγησόμενος;' ἄνθρωπε, ἐν οἴκῳ διαπε-

---

3 τι del. s ‖ 9 που Shaftesbury: τι οὐ S ‖ προσομολογεῖ S: corr. m. pr. ‖ 16 ⟨εἰ⟩ supplevi; ⟨οὐ⟩ Sb ‖ 17 παύσωνται S: corr. s

πύκτευκας τῷ δουλαρίῳ, τὴν οἰκίαν ἀνάστατον πε-
ποίηκας, τοὺς γείτονας συντετάραχας· καὶ ἔρχῃ μοι
καταστολὰς ποιήσας ὡς σοφὸς καὶ καθήμενος κρίνεις,
πῶς ἐξηγησάμην τὴν λέξιν, πῶς τί ποτ' ἐφλυάρησα τὰ
ἐπελθόντα μοι; φθονῶν ἐλήλυθας, τεταπεινωμένος, ὅτι 12
σοι ἐξ οἴκου φέρεται οὐδέν, καὶ κάθῃ μεταξὺ λεγο-
μένων τῶν λόγων αὐτὸς οὐδὲν ἄλλο ἐνθυμούμενος ἢ
πῶς ὁ πατὴρ τὰ πρός σε ἢ πῶς ὁ ἀδελφός; 'τί λέ- 13
γουσιν οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι περὶ ἐμοῦ; νῦν οἴονταί με
προκόπτειν καὶ λέγουσιν ὅτι ἥξει ἐκεῖνος πάντα εἰδώς.
ἤθελόν πως ποτε πάντα μαθὼν ἐπανελθεῖν, ἀλλὰ πολ- 14
λοῦ πόνου χρεία καὶ οὐδεὶς οὐδὲν πέμπει καὶ ἐν Νι-
κοπόλει σαπρῶς λούει τὰ βαλανεῖα καὶ ἐν οἴκῳ κακῶς
καὶ ὧδε κακῶς.'

Εἶτα λέγουσιν 'οὐδεὶς ὠφελεῖται ἐκ τῆς σχολῆς'. 15
τίς γὰρ ἔρχεται εἰς σχολήν, τίς γὰρ ὡς θεραπευθη-
σόμενος, τίς ὡς παρέξων αὑτοῦ τὰ δόγματα ἐκκαθαρ-
θησόμενα; τίς συναισθησόμενος τίνων δεῖται; τί οὖν 16
θαυμάζετε εἰ, ἃ φέρετ' εἰς τὴν σχολήν, αὐτὰ ταῦτα
ἀποφέρετε πάλιν; οὐ γὰρ ὡς ἀποθησόμενοι ἢ ἐπανορ-
θώσοντες ἢ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν ληψόμενοι ἔρχεσθε. πό-
θεν; οὐδ' ἐγγύς. ἐκεῖνο γοῦν βλέπετε μᾶλλον εἰ ἐφ' 17
ὃ ἔρχεσθε, τοῦτο ὑμῖν γίνεται. θέλετε λαλεῖν περὶ
τῶν θεωρημάτων. τί οὖν; οὐ φλυαρότεροι γίνεσθε;
οὐχὶ δὲ παρέχει τινὰ ὕλην ὑμῖν πρὸς τὸ ἐπιδείκνυσθαι
τὰ θεωρημάτια; ⟨οὐ⟩ συλλογισμοὺς ἀναλύετε μετα-
πίπτοντας; οὐκ ἐφοδεύετε ψευδομένου λήμματα, ὑπο-
θετικούς; τί οὖν ἔτι ἀγανακτεῖτε εἰ ἐφ' ἃ πάρεστε,

8 τί *Salmasius*: τὰ *S* ‖ 16 *post* σχολήν *suppl. Schw.* ⟨ὡς ὠφεληθησόμενος⟩, *Coraes* ⟨ὡς σχολάσων⟩ ‖ 21 ἄλλ' *S: corr. s* ‖ 26 ⟨οὐ⟩ *suppl. Upt.*

18 ταῦτα λαμβάνετε; ‛ναί· ἀλλ᾽ ἂν ἀποθάνῃ μου τὸ παι-
δίον ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ἐμὲ ἀποθνήσκειν δέῃ ἢ στρεβλοῦ-
19 σθαι, τί με τὰ τοιαῦτα ὠφελήσει;᾽ μὴ γὰρ ἐπὶ τοῦτο
ἦλθες, μὴ γὰρ τούτου ἕνεκά μοι παρακάθησαι, μὴ γὰρ
διὰ τοῦτό ποτε λύχνον ἧψας ἢ ἠγρύπνησας; ἢ εἰς τὸν
περίπατον ἐξελθὼν προέβαλές ποτε σαυτῷ φαντασίαν
τινὰ ἀντὶ συλλογισμοῦ καὶ ταύτην κοινῇ ἐφωδεύσατε;
20 ποῦ ποτε; εἶτα λέγετε ‛ἄχρηστα τὰ θεωρήματα᾽. τίσιν;
τοῖς οὐχ ὡς δεῖ χρωμένοις. τὰ γὰρ κολλύρια οὐκ
ἄχρηστα τοῖς ὅτε δεῖ καὶ ὡς δεῖ ἐγχριομένοις. τὰ μα-
λάγματα δ᾽ οὐκ ἄχρηστα, οἱ ἁλτῆρες οὐκ ἄχρηστοι,
21 ἀλλὰ τισὶν ἄχρηστοι, τισὶν πάλιν χρήσιμοι. ἄν μου
πυνθάνῃ νῦν ‛χρήσιμοί εἰσιν οἱ συλλογισμοί;᾽ ἐρῶ σοι
ὅτι χρήσιμοι, κἂν θέλῃς, ἀποδείξω. ‛πῶς ἐμὲ οὖν τι
ὠφελήκασιν;᾽ ἄνθρωπε, μὴ γὰρ ἐπύθου, εἰ σοὶ χρή-
22 σιμοι, ἀλλὰ καθόλου; πυθέσθω μου καὶ ὁ δυσεντερι-
κός, εἰ χρήσιμον ὄξος, ἐρῶ ὅτι χρήσιμον. ‛ἐμοὶ οὖν
χρήσιμον;᾽ ἐρῶ· οὔ. ζήτησον πρῶτον σταλῆναί σου τὸ
ῥεῦμα, τὰ ἑλκύδρια ἀπουλωθῆναι. καὶ ὑμεῖς, ἄνδρες,
τὰ ἕλκη πρῶτον θεραπεύετε, τὰ ῥεύματα ἐπιστήσατε,
ἠρεμήσατε τῇ διανοίᾳ, ἀπερίσπαστον αὐτὴν ἐνέγκατε
εἰς τὴν σχολήν· καὶ γνώσεσθε οἵαν ἰσχὺν ὁ λόγος ἔχει.

κβ΄. Περὶ φιλίας.

1 Περὶ ἅ τις ἐσπούδακεν, φιλεῖ ταῦτα εἰκότως. μή
τι οὖν περὶ τὰ κακὰ ἐσπουδάκασιν οἱ ἄνθρωποι; οὔ-

3 μετὰ ταῦτα *S: corr. Meibomius* ‖ 7 ἐφοδεύσατε *S: corr. s* ‖ 12 τίσιν *bis S: corr. priore loco Sb, altero s* ‖ 14 οὖν ⟨οὐ⟩ *Coraes*

δαμῶς. ἀλλὰ μή τι περὶ τὰ μηδὲν πρὸς αὐτούς; οὐδὲ
περὶ ταῦτα. ὑπολείπεται τοίνυν περὶ μόνα τὰ ἀγαθὰ 2
ἐσπουδακέναι αὐτούς· εἰ δ' ἐσπουδακέναι, καὶ φιλεῖν
ταῦτα. ὅστις οὖν ἀγαθῶν ἐπιστήμων ἐστίν, οὗτος ἂν 3
καὶ φιλεῖν εἰδείη· ὁ δὲ μὴ δυνάμενος διακρῖναι τὰ
ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ τὰ οὐδέτερα ἀπ' ἀμφοτέρων
πῶς ἂν ἔτι οὗτος φιλεῖν δύναιτο; τοῦ φρονίμου τοίνυν
ἐστὶ μόνου τὸ φιλεῖν.

Καὶ πῶς; φησίν· ἐγὼ γὰρ ἄφρων ὢν ὅμως φιλῶ 4
μου τὸ παιδίον. — Θαυμάζω μὲν νὴ τοὺς θεούς, πῶς 5
καὶ τὸ πρῶτον ὡμολόγηκας ἄφρονα εἶναι σεαυτόν. τί
γάρ σοι λείπει; οὐ χρῇ αἰσθήσει, οὐ φαντασίας δια-
κρίνεις, οὐ τροφὰς προσφέρῃ τὰς ἐπιτηδείους τῷ σώ-
ματι, οὐ σκέπην, οὐκ οἴκησιν; πόθεν οὖν ὁμολογεῖς 6
ἄφρων εἶναι; ὅτι νὴ Δία πολλάκις ἐξίστασαι ὑπὸ τῶν
φαντασιῶν καὶ ταράσσῃ καὶ ἡττῶσίν σε αἱ πιθανότητες
αὐτῶν· καὶ ποτὲ μὲν ταῦτα ἀγαθὰ ὑπολαμβάνεις, εἶτα
ἐκεῖνα αὐτὰ κακά, ὕστερον δ' οὐδέτερα· καὶ ὅλως λυπῇ,
φοβῇ, φθονεῖς, ταράσσῃ, μεταβάλλῃ· διὰ ταῦτα ὁμο-
λογεῖς ἄφρων εἶναι. ἐν δὲ τῷ φιλεῖν οὐ μεταβάλλῃ; 7
ἀλλὰ πλοῦτον μὲν καὶ ἡδονὴν καὶ ἁπλῶς αὐτὰ τὰ
πράγματα ποτὲ μὲν ἀγαθὰ ὑπολαμβάνεις εἶναι, ποτὲ
δὲ κακά; ἀνθρώπους δὲ τοὺς αὐτοὺς οὐχὶ ποτὲ μὲν
ἀγαθούς, ποτὲ δὲ κακοὺς καὶ ποτὲ μὲν οἰκείως ἔχεις,
ποτὲ δ' ἐχθρῶς αὐτοῖς καὶ ποτὲ μὲν ἐπαινεῖς, ποτὲ δὲ
ψέγεις; — Ναὶ καὶ ταῦτα πάσχω. — Τί οὖν; ὁ ἐξηπα- 8
τημένος περί τινος δοκεῖ σοι φίλος εἶναι αὐτοῦ; —
Οὐ πάνυ. — Οὐδ' ὁ μεταπτώτως ἑλόμενος αὐτὸν εἶναι

---

9 *ῶν S ‖ 13 προσφέρεις s ‖ 16 ταράττηι S: corr. s ‖ 26 ἐξαπατημένος S: corr. S_c ‖ 28 οὐδ' ὁ scripsi: οὐδὲ S (in ὁ*δὲ corr., unde ὁ δὲ s) ‖ εὐμεταπτώτως s

εὔνους αὐτῷ; — Οὐδ' οὗτος. — Ὁ δὲ νῦν λοιδορῶν
μέν τινα, ὕστερον δὲ θαυμάζων; — Οὐδ' οὗτος. —
9 Τί οὖν; κυνάρια οὐδέποτ' εἶδες σαίνοντα καὶ προσ-
παίζοντα ἀλλήλοις, ἵν' εἴπῃς· οὐδὲν φιλικώτερον; ἀλλ'
ὅπως ἴδῃς τί ἐστι φιλία, βάλε κρέας εἰς μέσον καὶ
10 γνώσῃ. βάλε καὶ σοῦ καὶ τοῦ παιδίου μέσον ἀγρίδιον
καὶ γνώσῃ, πῶς σε τὸ παιδίον ταχέως κατορύξαι θέλει
καὶ σὺ τὸ παιδίον εὔχῃ ἀποθανεῖν. εἶτα σὺ πάλιν
11 'οἷον ἐξέθρεψα τέκνον· πάλαι ἐκφέρει.' βάλε κορασί-
διον κομψὸν καὶ αὐτὸ ὁ γέρων φίλει κἀκεῖνος ὁ νέος·
ἂν δέ, δοξάριον. ἂν δὲ κινδυνεῦσαι δέῃ, ἐρεῖς τὰς
φωνὰς τὰς τοῦ Ἀδμήτου πατρός·

> χαίρεις ὁρῶν φῶς, πατέρα δ' οὐ χαίρειν δοκεῖς;
> θέλεις βλέπειν φῶς, πατέρα δ' οὐ θέλειν δοκεῖς;

12 οἴει ὅτι ἐκεῖνος οὐκ ἐφίλει τὸ ἴδιον παιδίον, ὅτε μι-
κρὸν ἦν, οὐδὲ πυρέσσοντος αὐτοῦ ἠγωνία οὐδ' ἔλεγεν
πολλάκις ὅτι 'ὤφελον ἐγὼ μᾶλλον ἐπύρεσσον'; εἶτα
ἐλθόντος τοῦ πράγματος καὶ ἐγγίσαντος ὅρα οἵας φω-
13 νὰς ἀφιᾶσιν. ὁ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης οὐκ ἦσαν
ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρός; οὐκ ἦσαν
συντεθραμμένοι, συμβεβιωκότες, συμπεπωκότες, συγκε-
κοιμημένοι, πολλάκις ἀλλήλους καταπεφιληκότες; ὥστ',

---

6 sqq. cf. Ench. 31, 4: *ἔνθεν καὶ πατὴρ ὑπὸ υἱοῦ λοιδορεῖται, ὅταν τῶν δοκούντων ἀγαθῶν εἶναι τῷ παιδὶ μὴ μεταδιδῷ.*
13 Eurip. Alcest. 691.
19 sqq. cf. Ench. 31, 4: *καὶ Πολυνείκην καὶ Ἐτεοκλέα τοῦτ' ἐποίησε πολεμίους ἀλλήλοις τὸ ἀγαθὸν οἴεσθαι τὴν τυραννίδα.*

---

1 *εὔνους Wolf: εὔνουν S* ‖ 5 *ὅπως s: ὅταν S* ‖ 14 *versum ut interpolatum delevit Schw.* ‖ 17 **ὄφελον S (fuit ὤφελον)* ‖ *ἐπύρεσον S: corr. s* ‖ 19 *πολυονείκης S: corr. S.*

εἴ τις οἶμαι εἶδεν αὐτούς, κατεγέλασεν ἂν τῶν φιλο-
σόφων ἐφ' οἷς περὶ φιλίας παραδοξολογοῦσιν. ἀλλ' 14
ἐμπεσούσης εἰς τὸ μέσον ὥσπερ κρέως τῆς τυραννίδος
ὅρα οἷα λέγουσι·

ποῦ ποτε στήσῃ πρὸ πύργων; — ὡς τί μ' ἱστορεῖς τόδε; —
ἀντιτάξομαι κτενῶν σε. — κἀμὲ τοῦδ' ἔρως ἔχει.

καὶ εὔχονται εὐχὰς τοιάσδε.

Καθόλου γὰρ — μὴ ἐξαπατᾶσθε — πᾶν ζῷον 15
οὐδενὶ οὕτως ᾠκείωται ὡς τῷ ἰδίῳ συμφέροντι. ὅ τι
ἂν οὖν πρὸς τοῦτο φαίνηται αὐτῷ ἐμποδίζειν, ἄν
τ' ἀδελφὸς ᾖ τοῦτο ἄν τε πατὴρ ἄν τε τέκνον ἄν
τ' ἐρώμενος ἄν τ' ἐραστής, μισεῖ, προβάλλεται, καταρᾶ-
ται. οὐδὲν γὰρ οὕτω φιλεῖν πέφυκεν ὡς τὸ αὑτοῦ 16
συμφέρον· τοῦτο πατὴρ καὶ ἀδελφὸς καὶ συγγενεῖς καὶ
πατρὶς καὶ θεός. ὅταν γοῦν εἰς τοῦτο ἐμποδίζειν ἡμῖν 17
οἱ θεοὶ δοκῶσιν, κἀκείνους λοιδοροῦμεν καὶ τὰ ἱδρύ-
ματα αὐτῶν καταστρέφομεν καὶ τοὺς ναοὺς ἐμπιπρῶ-
μεν, ὥσπερ Ἀλέξανδρος ἐκέλευσεν ἐμπρησθῆναι τὰ
Ἀσκλήπεια ἀποθανόντος τοῦ ἐρωμένου. διὰ τοῦτο ἂν 18
μὲν ἐν ταὐτῷ τις θῇ τὸ συμφέρον καὶ τὸ ὅσιον καὶ
τὸ καλὸν καὶ πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ φίλους, σῴζεται

---

5 sq. Eurip. Phoen. 621 sq.
8 sqq. cf. Ench. 31, 2, 3: - - - *καὶ μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον, τὰ μὲν βλαβερὰ φαινόμενα καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν φεύγειν καὶ ἐκτρέπεσθαι.*
15 sqq. cf. quae adn. ad I, 27, 13 sqq.

---

1 *οἶδεν S (fortasse ex εἶδεν corr.)* ‖ 5 *ἱστορεῖς τόδε Upt. ex Eur.: ἐρωτᾶις τῶι δε S* ‖ 6 *ἀντιτάξωμαι S: corr. s* ‖ *κτέ-νων S: corr. s* ‖ 7 *τοιὰς* (δε superscr.) *S: δε aut add. aut illevit S_a* ‖ 9 *οἰκείωται S: corr. s* ‖ 14 *συγγενὴς S_a (vel S_c)* ‖ 16 *ἱδρυμένα τὰ S: corr. m. pr.* ‖ 18 *ἐμπρισθῆναι S: corr. m. pr.* ‖ 19 *ἀσκληπεῖα S: correxi*

ταῦτα πάντα· ἂν δ' ἀλλαχοῦ μὲν τὸ συμφέρον, ἀλλα-
χοῦ δὲ τοὺς φίλους καὶ τὴν πατρίδα καὶ τοὺς συγ-
γενεῖς καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον, οἴχεται πάντα ταῦτα
19 καταβαρούμενα ὑπὸ τοῦ συμφέροντος. ὅπου γὰρ ἂν τὸ
ἐγὼ καὶ τὸ ἐμόν, ἐκεῖ ἀνάγκη ῥέπειν τὸ ζῷον· εἰ ἐν
σαρκί, ἐκεῖ τὸ κυριεῦον εἶναι· εἰ ἐν προαιρέσει, ἐκεῖ
20 εἶναι· εἰ ἐν τοῖς ἐκτός, ἐκεῖ. εἰ τοίνυν ἐκεῖ εἰμι ἐγώ,
ὅπου ἡ προαίρεσις, οὕτω μόνως καὶ φίλος ἔσομαι οἷος
δεῖ καὶ υἱὸς καὶ πατήρ. τοῦτο γάρ μοι συνοίσει τη-
ρεῖν τὸν πιστόν, τὸν αἰδήμονα, τὸν ἀνεκτικόν, τὸν
ἀφεκτικὸν καὶ συνεργητικόν, φυλάσσειν τὰς σχέσεις.
21 ἂν δ' ἀλλαχοῦ μὲν ἐμαυτὸν θῶ, ἀλλαχοῦ δὲ τὸ καλόν,
οὕτως ἰσχυρὸς γίνεται ὁ Ἐπικούρου λόγος, ἀποφαίνων
ἢ μηδὲν εἶναι τὸ καλὸν ἢ εἰ ἄρα τὸ ἔνδοξον.
22 Διὰ ταύτην τὴν ἄγνοιαν καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Λακε-
δαιμόνιοι διεφέροντο καὶ Θηβαῖοι πρὸς ἀμφοτέρους καὶ
μέγας βασιλεὺς πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ Μακεδόνες πρὸς
ἀμφοτέρους καὶ νῦν Ῥωμαῖοι πρὸς Γέτας καὶ ἔτι πρό-
23 τερον τὰ ἐν Ἰλίῳ διὰ ταῦτα ἐγένετο. ὁ Ἀλέξανδρος
τοῦ Μενελάου ξένος ἦν, καὶ εἴ τις αὐτοὺς εἶδεν φιλο-
φρονουμένους ἀλλήλους, ἠπίστησεν ἂν τῷ λέγοντι οὐκ
εἶναι φίλους αὐτούς. ἀλλ' ἐβλήθη εἰς τὸ μέσον μερί-
διον, κομψὸν γυναικάριον, καὶ περὶ αὐτοῦ πόλεμος.
24 καὶ νῦν, ὅταν ἴδῃς φίλους, ἀδελφοὺς ὁμονοεῖν δοκοῦν-
τας, μὴ αὐτόθεν ἀποφαίνῃ περὶ τῆς φιλίας τι αὐτῶν
μηδ' ἂν ὀμνύωσιν μηδ' ἂν ἀδυνάτως ἔχειν λέγωσιν
25 ἀπηλλάχθαι ἀλλήλων. οὐκ ἔστι πιστὸν τὸ τοῦ φαύλου

---

12 sqq. Epic. Us. fr. 513 (315, 32).

---

6 ἐκεῖνο εἶναι et 7 ἐκτός, ἐκεῖνο S: corr. Upt. ‖ 24 *ἴδῃς *S (ε eras.)*

ἡγεμονικόν· ἀβέβαιόν ἐστιν, ἄκριτον, ἄλλοθ' ὑπ' ἄλ-
λης φαντασίας νικώμενον. ἀλλ' ἐξέτασον μὴ ταῦθ' ἃ 26
οἱ ἄλλοι, εἰ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων καὶ ὁμοῦ ἀνατε-
θραμμένοι καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ παιδαγωγῷ, ἀλλ' ἐκεῖνο
μόνον, ποῦ τὸ συμφέρον αὐτοῖς τίθενται, πότερον ἐκτὸς
ἢ ἐν προαιρέσει. ἂν ἐκτός, μὴ εἴπῃς φίλους οὐ μᾶλ- 27
λον ἢ πιστοὺς ἢ βεβαίους ἢ θαρραλέους ἢ ἐλευθέρους,
ἀλλὰ μηδ' ἀνθρώπους, εἰ νοῦν ἔχεις. οὐ γὰρ ἀνθρω- 28
πικὸν δόγμα ἐστὶ τὸ ποιοῦν δάκνειν ἀλλήλους καὶ
λοιδορεῖσθαι καὶ τὰς ἐρημίας καταλαμβάνειν ἢ τὰς
ἀγορὰς † ὡς τὰ ὄρη καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀποδείκνυ-
σθαι τὰ λῃστῶν· οὐδὲ τὸ ἀκρατεῖς καὶ μοιχοὺς καὶ
φθορεῖς ἀπεργαζόμενον οὐδ' ὅσ' ἄλλα πλημμελοῦσιν
ἄνθρωποι κατ' ἀλλήλων δι' ἓν καὶ μόνον τοῦτο δόγμα,
τὸ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτοις τίθεσθαι αὐτοὺς καὶ τὰ ἑαυ-
τῶν. ἂν δ' ἀκούσῃς, ὅτι ταῖς ἀληθείαις οὗτοι οἱ ἄν- 29
θρωποι ἐκεῖ μόνον οἴονται τὸ ἀγαθὸν ὅπου προαίρεσις,
ὅπου χρῆσις ὀρθὴ φαντασιῶν, μηκέτι πολυπραγμονήσῃς
μήτ' εἰ υἱὸς καὶ πατήρ ἐστι μήτ' εἰ ἀδελφοὶ μήτ' εἰ
πολὺν χρόνον συμπεφοιτηκότες καὶ ἑταῖροι, ἀλλὰ μόνον
αὐτὸ τοῦτο γνοὺς θαρρῶν ἀποφαίνου, ὅτι φίλοι, ὥσπερ
ὅτι πιστοί, ὅτι δίκαιοι. ποῦ γὰρ ἀλλαχοῦ φιλία ἢ 30
ὅπου πίστις, ὅπου αἰδώς, ὅπου δόσις τοῦ καλοῦ, τῶν
δ' ἄλλων οὐδενός;

"Ἀλλὰ τεθεράπευκέ με τοσούτῳ χρόνῳ· καὶ οὐκ 31

---

4 sqq. cf. Ench. 31, 2: ἄλλως τε οὐχ οἷόν τε τοῦτο γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἄρῃς ἀπὸ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.

---

1 *ἄλλοτ' et* 2 *ταῦτ' S: corr. s* ‖ 11 *locum lacunosum esse recte sensit Upton; desideratur verbum quale est τὰς ἀγορὰς* ⟨*κατατρέχειν*⟩ ‖ 15 *αὐτοὺς S: corr. s*

*ἐφίλει με;' πόθεν οἶδας, ἀνδράποδον, εἰ οὕτω τεθερά-
πευκεν ὡς τὰ ὑποδήματα σπογγίζει τὰ ἑαυτοῦ, ὡς τὸ
κτῆνος; πόθεν οἶδας εἰ τὴν χρείαν σ' ἀποβαλόντα τὴν*
32 *τοῦ σκευαρίου ῥίψει ὡς κατεαγὸς πινάκιον; 'ἀλλὰ γυνή
μου ἐστὶ καὶ τοσούτῳ χρόνῳ συμβεβιώκαμεν.' πόσῳ
δ' ἡ Ἐριφύλη μετὰ τοῦ Ἀμφιαράου καὶ τέκνων μήτηρ*
33 *καὶ πολλῶν; ἀλλ' ὅρμος ἦλθεν εἰς τὸ μέσον. τί δ'
ἐστὶν ὅρμος; τὸ δόγμα τὸ περὶ τῶν τοιούτων. ἐκεῖνο
ἦν τὸ θηριῶδες, ἐκεῖνο τὸ διακόπτον τὴν φιλίαν, τὸ
οὐκ ἐῶν εἶναι ⟨τὴν⟩ γυναῖκα γαμετήν, τὴν μητέρα μη-*
34 *τέρα. καὶ ὑμῶν ὅστις ἐσπούδακεν ἢ αὐτός τινι εἶναι
φίλος ἢ ἄλλον κτήσασθαι φίλον, ταῦτα τὰ δόγματα
ἐκκοπτέτω, ταῦτα μισησάτω, ταῦτα ἐξελασάτω ἐκ τῆς*
35 *ψυχῆς τῆς ἑαυτοῦ. καὶ οὕτως ἔσται πρῶτον μὲν αὐ-
τὸς ἑαυτῷ μὴ λοιδορούμενος, μὴ μαχόμενος, μὴ μετα-
νοῶν, μὴ βασανίζων ἑαυτόν· ἔπειτα καὶ ἑτέρῳ, τῷ μὲν*
36 *ὁμοίῳ, παντὶ ἁπλῶς, τοῦ δ' ἀνομοίου ἀνεκτικός, πρᾶος
πρὸς αὐτόν, ἥμερος, συγγνωμονικὸς ὡς πρὸς ἀγνοοῦντα,
ὡς πρὸς διαπίπτοντα περὶ τῶν μεγίστων· οὐδενὶ χα-
λεπός, ἅτ' εἰδὼς ἀκριβῶς τὸ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι πᾶσα*
37 *ψυχὴ ἄκουσα στέρεται τῆς ἀληθείας. εἰ δὲ μή,
τὰ μὲν ἄλλα πράξετε πάντα ὅσα οἱ φίλοι καὶ συμ-
πιεῖσθε καὶ συσκηνήσετε καὶ συμπλεύσετε καὶ ἐκ τῶν
αὐτῶν γεγενημένοι ἔσεσθε· καὶ γὰρ οἱ ὄφεις· φίλοι δ'
οὔτ' ἐκεῖνοι οὔθ' ὑμεῖς, μέχρις ἂν ἔχητε τὰ θηριώδη
ταῦτα καὶ μιαρὰ δόγματα.*

---

20 cf. quae adn. ad I, 28, 4.

---

10 ⟨*τὴν*⟩ *add. s* ‖ 11 *τινι scripsi: τις S; τινος Wolf; τισιν Schw.* ‖ 17 *ἁπλῶς ⟨φίλος⟩ Upt.* ‖ 22 *πράξατε S: corr. s* ‖ 23 *συσκηνήσητε καὶ συμπλεύσατε S: corr. s*

κγ'. Περὶ τῆς τοῦ λέγειν δυνάμεως.

Βιβλίον πᾶς ἂν ἥδιον ἀναγνῴη καὶ ῥᾷον τὸ εὐση- 1
μοτέροις γράμμασι γεγραμμένον. οὐκοῦν καὶ λόγους
πᾶς ἄν τις ῥᾷον ἀκούσειε τοὺς εὐσχήμοσιν ἅμα καὶ
εὐπρεπέσιν ὀνόμασι σεσημασμένους. οὐκ ἄρα τοῦτο 2
ῥητέον, ὡς οὐδεμία δύναμίς ἐστιν ἀπαγγελτική· τοῦτο
γὰρ ἅμα μὲν ἀσεβοῦς ἐστιν ἀνθρώπου, ἅμα δὲ δει-
λοῦ. ἀσεβοῦς μέν, ὅτι τὰς παρὰ τοῦ θεοῦ χάριτας
ἀτιμάζει, ὥσπερ εἰ ἀνῄρει τὴν εὐχρηστίαν τῆς ὁρατικῆς
ἢ τῆς ἀκουστικῆς δυνάμεως ἢ αὐτῆς τῆς φωνητικῆς.
εἰκῆ οὖν σοι ὁ θεὸς ὀφθαλμοὺς ἔδωκεν, εἰκῆ πνεῦμα 3
ἐνεκέρασεν αὐτοῖς οὕτως ἰσχυρὸν καὶ φιλότεχνον, ὥστε
μακρὰν ἐξικνούμενον ἀναμάσσεσθαι τοὺς τύπους τῶν
ὁρωμένων; ⟨καὶ⟩ ποῖος ἄγγελος οὕτως ὠκὺς καὶ ἐπι-
μελής; εἰκῆ ⟨δὲ καὶ τὸν⟩ μεταξὺ ἀέρα οὕτως ἐνεργὸν 4
ἐποίησεν καὶ ἔν⟨τονον, ὥσ⟩τε δι' αὐτοῦ τεινομένου πως
διικνεῖσθαι ⟨τὴν ὅρ⟩ασιν; εἰκῆ δὲ φῶς ἐποίησεν, οὗ
μὴ παρόντος οὐδενὸς τῶν ἄλλων ὄφελος ἦν;

Ἄνθρωπε, μήτ' ἀχάριστος ἴσθι μήτε πάλιν ἀμνή- 5
μων τῶν κρεισσόνων, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τοῦ ὁρᾶν καὶ
ἀκούειν καὶ νὴ Δία ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ζῆν καὶ τῶν συν-
εργῶν πρὸς αὐτό, ὑπὲρ καρπῶν ξηρῶν, ὑπὲρ οἴνου,
ὑπὲρ ἐλαίου, εὐχαρίστει τῷ θεῷ· μέμνησο δ' ὅτι ἄλλο 6
τί σοι δέδωκεν κρεῖττον ἁπάντων τούτων, τὸ χρησό-

---

2 ἀναγνῷ ἢ S: corr. Coraes ‖ 4 ἀκούσειε scripsi: ἀκούσει S; ἀκούσῃ s; ἀκοῦσαι Coraes ‖ 14 ⟨καὶ⟩ add. Coraes; in S foramen duarum litterarum ‖ 15—17 litterae uncis inclusae in foramine perierunt, suppl. in marg. a man. rec. ‖ 15 εὔεργον S: corr. Meibomius ‖ 16 δι' αὐτοῦ s: διὰ τοῦ S ‖ τεινομένου Schw.: γινομένου S ‖ 24 τούτων τὸ S_b: τοῦ τὸ S

μενον αὐτοῖς, τὸ δοκιμάσον, τὸ τὴν ἀξίαν ἑκάστου λο-
7 *γιούμενον. τί γάρ ἐστι τὸ ἀποφαινόμενον ὑπὲρ ἑκάστης*
τούτων τῶν δυνάμεων, πόσου τις ἀξία ἐστὶν αὐτῶν;
μή τι αὐτὴ ἑκάστη ἡ δύναμις; μή τι τῆς ὁρατικῆς ποτ'
ἤκουσας λεγούσης τι περὶ ἑαυτῆς, μή τι τῆς ἀκουστι-
κῆς; [μή τι πυρῶν; μή τι κριθῶν; μή τι ἵππου; μή
τι κυνός;] ἀλλ' ὡς διάκονοι καὶ δοῦλαι τεταγμέναι
8 *εἰσὶν ὑπηρετεῖν τῇ χρηστικῇ τῶν φαντασιῶν. κἂν πύθῃ,*
πόσου ἕκαστον ἄξιόν ἐστι, τίνος πυνθάνῃ; τίς σοι ἀπο-
κρίνεται; πῶς οὖν δύναταί τις ἄλλη δύναμις κρείσσων
εἶναι ταύτης, ἣ καὶ ταῖς λοιπαῖς διακόνοις χρῆται καὶ
9 *δοκιμάζει αὐτὴ ἕκαστα καὶ ἀποφαίνεται; τίς γὰρ ἐκεί-*
νων οἶδε, τίς ἐστιν αὐτὴ καὶ πόσου ἀξία; τίς ἐκείνων
οἶδεν, ὁπότε δεῖ χρῆσθαι αὐτῇ καὶ πότε μή; τίς ἐστιν
ἡ ἀνοίγουσα καὶ κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀφ' ὧν
δεῖ ἀποστρέφουσα, τοῖς δὲ προσάγουσα; ἡ ὁρατική;
10 *οὔ, ἀλλ' ἡ προαιρετική. τίς ἡ τὰ ὦτα ἐπικλείουσα*
καὶ ἀνοίγουσ⟨α⟩; τίς, καθ' ἣν περίεργοι καὶ πευθῆνες
ἢ πάλιν ἀ⟨κίνη⟩τοι ὑπὸ λόγου; ἡ ἀκουστική; οὐκ ἄλλη
11 *ἢ ἡ προα⟨ιρετι⟩κὴ δύναμις. εἶτ' αὐτὴ ἰδοῦσα ὅτι ἐν τυ-*
φλα⟨ῖς καὶ κω⟩φαῖς ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις δυνάμεσίν ἐστι
μηδέ τι ἄλλο συνορᾶν δυναμέναις πλὴν αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ
ἔργα, ἐφ' οἷς τεταγμέναι εἰσὶ διακονεῖν ταύτῃ καὶ ὑπηρε-
τεῖν, αὐτὴ δὲ μόνη ὀξὺ βλέπει καὶ τάς τ' ἄλλας καθ-
ορᾷ πόσου ἑκάστη ἀξία καὶ αὐτήν, μέλλει ἡμῖν ἄλλο
12 *τι ἀποφαίνεσθαι τὸ κράτιστον εἶναι ἢ αὐτήν; καὶ τί*

6—7 *verba μή τι — κυνός, de quorum integritate iam Schw. valde dubitavit, ut ab hoc loco aliena seclusi* ‖ 11 ἢ *s:* ἢ *S* ‖ χρῆται *Sb:* χρῆσθαι *S* ‖ 16 ⟨οὐ⟩ δεῖ *Sb* ‖ 18 *de lacunis cf. quae ad p. 191, 15 adnotavi* ‖ 19 ἢ ἀκουστικοί *S: corr. s* ‖ 20 εἰ ταύτῃ *S: corr. Sb* ‖ 22 μηδέν *s* ‖ 24 τ' *del. s* ‖ 25 καὶ *del. s* ‖ αὐτὴ *Sb*

ποιεῖ ἄλλο ⟨ὁ⟩ ὀφθαλμὸς ἀνοιχθεὶς ἢ ὁρᾷ; εἰ δὲ δεῖ
τὴν τοῦ τινος ἰδεῖν γυναῖκα καὶ πῶς, τίς λέγει; ἡ προ-
αιρετική. εἰ δὲ δεῖ πιστεῦσαι τοῖς λεχθεῖσιν ἢ ἀπι- 13
στῆσαι καὶ πιστεύσαντα ἐρεθισθῆναι ἢ μή, τίς λέγει;
οὐχ ἡ προαιρετική; ἡ δὲ φραστικὴ αὕτη καὶ καλλω- 14
πιστικὴ τῶν ὀνομάτων, εἴ τις ἄρα ἰδία δύναμις, τί
ἄλλο ποιεῖ ἢ ὅταν ἐμπέσῃ λόγος περί τινος, καλλω-
πίζει τὰ ὀνομάτια καὶ συντίθησιν ὥσπερ οἱ κομμωταὶ
τὴν κόμην; πότερον δ' εἰπεῖν ἄμεινον ἢ σιωπῆσαι καὶ 15
οὕτως ἄμεινον ἢ ἐκείνως καὶ τοῦτο πρέπον ἢ οὐ πρέ-
πον καὶ τὸν καιρὸν ἑκάστου καὶ τὴν χρείαν, τίς ἄλλη
λέγει ἢ ἡ προαιρετική; θέλεις οὖν αὐτὴν παρελθοῦσαν
αὐτῆς καταψηφίσασθαι;

'Τί οὖν;' φησίν· 'εἰ οὕτω τὸ πρᾶγμα ἔχει, καὶ δύ- 16
ναται τὸ διακονοῦν κρεῖσσον εἶναι ἐκείνου ᾧ διακονεῖ,
ὁ ἵππος τοῦ ἱππέως ἢ ὁ κύων τοῦ κυνηγοῦ ἢ τὸ ὄρ-
γανον τοῦ κιθαριστοῦ ἢ οἱ ὑπηρέται τοῦ βασιλέως.'
τί ἐστι τὸ χρώμενον; προαίρεσις. τί ἐπιμελεῖται πάν- 17
των; προαίρεσις. τί ὅλον ἀναιρεῖ τὸν ἄνθρωπον ποτὲ
μὲν λιμῷ, ποτὲ δ' ἀγχόνῃ, ποτὲ δὲ κατὰ κρημνοῦ;
προαίρεσις. εἶτα τούτου τι ἰσχυρότερον ἐν ἀνθρώποις 18
ἐστί; καὶ πῶς οἷόν τε τοῦ ἀκωλύτου τὰ κωλυόμενα;
τὴν ὁρατικὴν δύναμιν τίνα πέφυκεν ἐμποδίζειν; καὶ
προαίρεσις καὶ ἀπροαίρετα. τὴν ἀκουστικὴν ταὐτά, τὴν 19
φραστικὴν ὡσαύτως. προαίρεσιν δὲ τί ἐμποδίζειν πέ-
φυκεν; ἀπροαίρετον οὐδέν, αὐτὴ δ' ἑαυτὴν διαστρα-
φεῖσα. διὰ τοῦτο κακία μόνη αὕτη γίνεται ἢ ἀρετὴ μόνη.

---

1 ⟨ὁ⟩ *add. s* ‖ 2 τίς *s*: τί *S* ‖ 4 $\overset{\cdot ς \cdot}{τ}$ *S*, $\overset{\cdot ς́ \cdot}{τ}$ S_b ‖ 8 κομμῶται *S*: *corr. s* ‖ 13 αὐτῆς *S*: *corr. s* ‖ 14 εἰ' *S* ‖ 23 τῇ ὁρατικῇ δυνάμει *et* (24) τῇ ἀκουστικῇ *et* τῇ φραστικῇ S_b ‖ 24 ἀπροαίρετα *Salmasius*: προαιρετά *S*; προαίρετα S_b ‖ ταῦτα *S*: *corr. ed. Basil.*

20 *Εἶτα τηλικαύτη δύναμις οὖσα καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις
ἐπιτεταγμένη παρελθοῦσα ἡμῖν λεγέτω κράτιστον εἶναι
τῶν ὄντων τὴν σάρκα. οὐδὲ εἰ αὐτὴ ἡ σὰρξ ἑαυτὴν
21 ἔλεγεν εἶναι κράτιστον, ἠνέσχετ' ἄν τις αὐτῆς. νῦν
δὲ τί ἐστιν, Ἐπίκουρε, τὸ ταῦτα ἀποφαινόμενον; τὸ
περὶ Τέλους συγγεγραφός, τὸ τὰ Φυσικά, τὸ περὶ Κα-
νόνος; τὸ τὸν πώγωνα καθεικός; τὸ γράφον, ὅτε ἀπέ-
θνῃσκεν, ὅτι τὴν τελευταίαν ἄγοιθ' ἅμα καὶ μα-
22 καρίαν ἡμέραν; ἡ σὰρξ ἢ ἡ προαίρεσις; εἶτα τούτου
τι κρεῖσσον ἔχειν ὁμολογεῖς καὶ οὐ μαίνῃ; οὕτω τυφλὸς
ταῖς ἀληθείαις καὶ κωφὸς εἶ;*

23 *Τί οὖν; ἀτιμάζει τις τὰς ἄλλας δυνάμεις; μὴ γέ-
νοιτο. λέγει τις μηδεμίαν εἶναι χρείαν ἢ προαγωγὴν
⟨πλὴν⟩ τῆς προαιρετικῆς δυνάμεως; μὴ γένοιτο. ἀνόη-
τον, ἀσεβές, ἀχάριστον πρὸς τὸν θεόν· ἀλλὰ τὴν ἀξίαν
24 ἑκάστῳ ἀποδίδωσιν. ἔστι γάρ τις καὶ ὄνου χρεία,
ἀλλ' οὐχ ἡλίκη βοός· ἔστι καὶ κυνός, ἀλλ' οὐχ ἡλίκη
οἰκέτου· ἔστι καὶ οἰκέτου, ἀλλ' οὐχ ἡλίκη τῶν πολι-
τῶν· ἔστι καὶ τούτων, ἀλλ' οὐχ ἡλίκη τῶν ἀρχόντων.
25 οὐ μέντοι διὰ τὸ ἄλλα εἶναι κρείττονα καὶ ἣν παρέχει
τὰ ἕτερα χρείαν ἀτιμαστέον. ἔστι τις ἀξία καὶ τῆς
φραστικῆς δυνάμεως, ἀλλ' οὐχ ἡλίκη τῆς προαιρετικῆς.
26 ὅταν οὖν ταῦτα λέγω, μή τις οἰέσθω ὅτι ἀμελεῖν ὑμᾶς
ἀξιῶ φράσεως· οὐδὲ γὰρ ὀφθαλμῶν οὐδ' ὤτων οὐδὲ*

1 Epic. Us. fr. 408 (278, 6).
4 Epic. Us. p. 105, 4 (XXIX).
7 Epic. Us. p. 144, 23.

3 εἰ *Sb*: εἰσ *S* ‖ 6 τὰ Φυσικά *Schw.*; τὰς φυσικὰς *S* ‖ 7 καθεικός *S* (ει *e corr. a Sb*) ‖ 8 ἄγοιθ' *Salmasius*: ἄγοντ' *S*; ἄγονθ' *s*, ἄγοι θ' *ed. Salmant.* ‖ 14 ⟨πλὴν⟩ *supplevi*; ⟨ἄλλης πλὴν⟩ *Schw.* ‖ προαιρετικῆς] φραστικῆς *Shaftesbury*

χειρῶν οὐδὲ ποδῶν οὐδ' ἐσθῆτος οὐδ' ὑποδημάτων.
ἀλλ' ἄν μου πυνθάνῃ τί οὖν ἐστι κράτιστον τῶν ὄν-
των, τί εἴπω; τὴν φραστικήν; οὐ δύναμαι· ἀλλὰ τὴν
προαιρετικήν, ὅταν ὀρθὴ γένηται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ 28
κἀκείνῃ χρώμενον καὶ ταῖς ἄλλαις πάσαις καὶ μικραῖς
καὶ μεγάλαις δυνάμεσιν. τούτου κατορθωθέντος ἀγα-
θὸς ἄνθρωπος [ἀγαθὸς] γίνεται, ἀποτευχθέντος κακὸς
ἄνθρωπος γίνεται, παρ' ὃ ἀτυχοῦμεν, εὐτυχοῦμεν, 29
μεμφόμεθ' ἀλλήλους, εὐαρεστοῦμεν, ἁπλῶς ὃ λεληθὸς
μὲν κακοδαιμονίαν ποιεῖται, τυχὸν δ' ἐπιμελείας εὐδαι-
μονίαν.

Τὸ δ' αἴρειν τὴν δύναμιν τῆς φραστικῆς καὶ λέ- 30
γειν μὴ εἶναι μηδεμίαν ταῖς ἀληθείαις οὐ μόνον ἀχα-
ρίστου ἐστὶ πρὸς τοὺς δεδωκότας, ἀλλὰ καὶ δειλοῦ.
ὁ γὰρ τοιοῦτος φοβεῖσθαί μοι δοκεῖ, μή, εἴπερ ἐστί τις 31
δύναμις κατὰ τὸν τόπον, οὐ δυνηθῶμεν αὐτῆς κατα-
φρονῆσαι. τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ λέγοντες μηδεμίαν 32
εἶναι παραλλαγὴν κάλλους πρὸς αἶσχος. εἶτα ὁμοίως
ἦν κινηθῆναι τὸν Θερσίτην ἰδόντα καὶ τὸν Ἀχιλλέα;
ὁμοίως τὴν Ἑλένην καὶ ἣν ἔτυχε γυναῖκα; καὶ ταῦτα 33
μωρὰ καὶ ἄγροικα καὶ οὐκ εἰδότων τὴν ἑκάστου φύσιν,
ἀλλὰ φοβουμένων μὴ ἄν τις αἴσθηται τῆς διαφορᾶς,
εὐθὺς συναρπασθεὶς καὶ ἡττηθεὶς ἀπέλθῃ. ἀλλὰ τὸ 34
μέγα τοῦτο, ἀπολιπεῖν ἑκάστῳ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἣν
ἔχει καὶ ἀπολιπόντα ἰδεῖν τὴν ἀξίαν τῆς δυνάμεως καὶ
τὸ κράτιστον τῶν ὄντων καταμαθεῖν καὶ τοῦτο ἐν

---

7 [ἀγαθὸς] *delevi;* ⟨οὐκ⟩ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἀγαθὸς γίνεται *S*b ‖ 9 λέληθεν *S: corr. S*b ‖ 10 τευχὸν* δ' εὐδαιμονίας (?) ἐπιμελείας *S: corr. S*c ‖ 12 ἐρεῖν *S: corr. S*b ‖ 13 μόνου *S: corr. S*b. ‖ 15 ὁ γὰρ *S m. pr. corr. ex* ὠ . . . ρ ‖ 20 ἔτυχε *Upt.:* εἶχε *S* ‖ 24 αὐτοῦ *S: corr. s*

παντὶ μεταδιώκειν, περὶ τοῦτο ἐσπουδακέναι, πάρεργα
τἆλλα πρὸς τοῦτο πεποιημένον, οὐ μέντοι ἀμελοῦντα
35 οὐδ' ἐκείνων κατὰ δύναμιν. καὶ γὰρ ὀφθαλμῶν ἐπι-
μελητέον, ἀλλ' οὐχ ὡς τοῦ κρατίστου, ἀλλὰ καὶ τούτων
διὰ τὸ κράτιστον· ὅτι ἐκεῖνο οὐκ ἄλλως ἕξει κατὰ φύσιν
εἰ μὴ ἐν τούτοις εὐλογιστοῦν καὶ τὰ ἕτερα παρὰ τὰ
ἕτερα αἱρούμενον.
36 Τί οὖν ἐστι τὸ γινόμενον; οἷον εἴ τις ἀπιὼν εἰς
τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ καὶ διοδεύων πανδοκεῖον κα-
λὸν ἀρέσαντος αὐτῷ τοῦ πανδοκείου καταμένοι ἐν τῷ
37 πανδοκείῳ. ἄνθρωπε, ἐπελάθου σου τῆς προθέσεως·
οὐκ εἰς τοῦτο ὥδευες, ἀλλὰ διὰ τούτου. 'ἀλλὰ κομψὸν
τοῦτο.' πόσα δ' ἄλλα πανδοκεῖα κομψά, πόσοι δὲ λει-
38 μῶνες· ἁπλῶς ὡς δίοδος. τὸ δὲ προκείμενον ἐκεῖνο·
εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν, τοὺς οἰκείους ἀπαλλάξαι
δέους, αὐτὸν τὰ τοῦ πολίτου ποιεῖν, γῆμαι, παιδο-
39 ποιεῖσθαι, ἄρξαι τὰς νομιζομένας ἀρχάς. οὐ
γὰρ τοὺς κομψοτέρους ἡμῖν τόπους ἐκλεξόμενος ἐλήλυ-
θας, ἀλλ' ἐν οἷς ἐγένου καὶ ὧν κατατέταξαι πολίτης,
ἐν τούτοις ἀναστραφησόμενος. τοιοῦτόν τι καὶ ἐν-
40 ταῦθά ἐστι τὸ γινόμενον. ἐπεὶ διὰ λόγου καὶ τοιαύτης
παραδόσεως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον δεῖ καὶ τὴν αὑτοῦ
προαίρεσιν ἐκκαθᾶραι καὶ τὴν δύναμιν τὴν χρηστικὴν
τῶν φαντασιῶν ὀρθὴν κατασκευάσαι; ἀνάγκη δὲ τὴν

---

8 sqq. cf. Ench. 11: ὡς ἀλλοτρίου αὐτοῦ (sc. τοῦ δοθέντος) ἐπιμελοῦ ὡς τοῦ πανδοκείου οἱ παριόντες.
16 sqq. cf. Laert. Diog. VII, 121; Stob. ecl. II, 7, 11^{b} et 11^{m}.

---

5 οὐκ ἄλλως S_b: οὐ καλῶς S ‖ 14 ⟨ἀλλ'⟩ ἁπλῶς S_b ‖ 15 ἀπαλλάξῃ S: corr. s; ἀπαλλάξειν S_b ‖ 16 αὐτὸν S_b ‖ 21 ἐπὶ S: corr. S_b ‖ 22 αὐτοῦ S: corr. s

παράδοσιν γίνεσθαι τῶν θεωρημάτων καὶ διὰ λέξεως
ποιᾶς καὶ μετά τινος ποικιλίας καὶ δριμύτητος [τῶν
θεωρημάτων]; ὑπ' αὐτῶν τινες τούτων ἁλισκόμενοι 41
καταμένουσιν αὐτοῦ, ὁ μὲν ὑπὸ τῆς λέξεως, ὁ δ' ὑπὸ
συλλογισμῶν, ὁ δ' ὑπὸ μεταπιπτόντων, ὁ δ' ὑπ' ἄλλου
τινὸς τοιούτου πανδοκείου, καὶ προσμείναντες κατασή-
πονται ὡς παρὰ ταῖς Σειρῆσιν.

Ἄνθρωπε, τὸ προκείμενον ἦν σοι κατασκευάσαι 42
σαυτὸν χρηστικὸν ταῖς προσπιπτούσαις φαντασίαις κατὰ
φύσιν, ἐν ὀρέξει ἀναπότευκτον, ἐν δ' ἐκκλίσει ἀπερί-
πτωτον, μηδέποτ' ἀτυχοῦντα, μηδέποτε δυστυχοῦντα,
ἐλεύθερον, ἀκώλυτον, ἀνανάγκαστον, συναρμόζοντα τῇ
τοῦ Διὸς διοικήσει, ταύτῃ πειθόμενον, ταύτῃ εὐαρε-
στοῦντα, μηδένα μεμφόμενον, μηδέν' αἰτιώμενον, δυ-
νάμενον εἰπεῖν τούτους τοὺς στίχους ἐξ ὅλης ψυχῆς

ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ ⟨γ'⟩ ἡ Πεπρωμένη.

εἶτα τοῦτο τὸ προκείμενον ἔχων ἀρέσαντός σοι λεξει- 43
δίου, ἀρεσάντων θεωρημάτων τινῶν αὐτοῦ καταμένεις
καὶ κατοικεῖν προαιρῇ ἐπιλαθόμενος τῶν ἐν οἴκῳ καὶ
λέγεις 'ταῦτα κομψά ἐστι'; τίς γὰρ λέγει μὴ εἶναι
αὐτὰ κομψά; ἀλλ' ὡς δίοδον, ὡς πανδοκεῖα. τί γὰρ 44
κωλύει φράζοντα ὡς Δημοσθένης ἀτυχεῖν; τί δὲ κω-
λύει συλλογισμοὺς ἀναλύοντα ὡς Χρύσιππος ἄθλιον
εἶναι, πενθεῖν, φθονεῖν, ἁπλῶς ταράσσεσθαι, κακοδαι-
μονεῖν; οὐδὲ ἕν. ὁρᾷς οὖν ὅτι πανδοκεῖα ἦν ταῦτα 45
οὐδενὸς ἄξια, τὸ δὲ προκείμενον ἄλλο ἦν. ταῦτα ὅταν 46

---

16 Ench. 52, 1 (ubi reliqui tres versus adferuntur).

---

2 *τῶν θεωρημάτων del. Wolf* ‖ 16 *ἄγου* S_b · *ἀγοῦ S* ‖ *σὺ η S: σύ ⟨γ⟩ ἡ* S_b

λέγω πρός τινας, οἴονταί με καταβάλλειν τὴν περὶ τὸ
λέγειν ἐπιμέλειαν ἢ τὴν περὶ τὰ θεωρήματα. ἐγὼ
δ' οὐ ταύτην καταβάλλω, ἀλλὰ τὸ περὶ ταῦτ' ἀκατα-
ληκτικῶς ἔχειν καὶ ἐνταῦθα τίθεσθαι τὰς αὑτῶν ἐλ-
7 πίδας. εἴ τις τοῦτο παριστὰς βλάπτει τοὺς ἀκούοντας,
κἀμὲ τίθεσθε ἕνα τῶν βλαπτόντων. οὐ δύναμαι δ'
ἄλλο βλέπων τὸ κράτιστον καὶ τὸ κυριώτατον ἄλλο λέ-
γειν εἶναι, ἵν' ὑμῖν χαρίσωμαι.

κδ'. Πρός τινα τῶν οὐκ ἠξιωμένων ὑπ' αὐτοῦ.

1 Εἰπόντος αὐτῷ τινος ὅτι Πολλάκις ἐπιθυμῶν σου
ἀκοῦσαι ἦλθον πρός σε καὶ οὐδέποτέ μοι ἀπεκρίνω·
2 καὶ νῦν, εἰ δυνατόν, παρακαλῶ σε εἰπεῖν τί μοι, Δο-
κεῖ σοι, ἔφη, καθάπερ ἄλλου τινὸς εἶναι τέχνη οὕτω
δὲ καὶ τοῦ λέγειν, ἣν ὁ μὲν ἔχων ἐμπείρως ἐρεῖ, ὁ
3 δὲ μὴ ἔχων ἀπείρως; — Δοκεῖ. — Οὐκοῦν ὁ μὲν διὰ
τοῦ λέγειν αὐτός τε ὠφελούμενος καὶ ἄλλους οἷός τε
ὢν ὠφελεῖν οὗτος ἐμπείρως ἂν λέγοι, ὁ δὲ βλαπτό-
μενος μᾶλλον καὶ βλάπτων οὗτος ἄπειρος ἂν εἴη τῆς
τέχνης ταύτης τῆς τοῦ λέγειν; εὕροις ἂν τοὺς μὲν
4 βλαπτομένους, τοὺς δ' ὠφελουμένους. οἱ δ' ἀκούοντες
πάντες ὠφελοῦνται ἀφ' ὧν ἀκούουσιν ἢ καὶ τούτων
εὕροις ἂν τοὺς μὲν ὠφελουμένους τοὺς δὲ βλαπτομέ-
νους; — Καὶ τούτων, ἔφη. — Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα
ὅσοι μὲν ἐμπείρως ἀκούουσιν ὠφελοῦνται, ὅσοι δ' ἀπεί-
5 ρως βλάπτονται; — Ὡμολόγει. — Ἔστιν ἄρα τις ἐμ-

3 ταῦτα καταληκτικῶς S: corr. Upt. cod.; ταῦτα ἀκαταλήπτως Upt., τ. καταπληκτικῶς Salmasius ‖ 4 αὐτῶν S: corr. Coraes ‖ 9 ὑπὲρ S: corr. s ‖ 14 δὴ Schw. ‖ 15 ἐμπείρως S: corr. S_b ‖ 22 ⟨δ'⟩ ἂν S_b

πειρία καθάπερ τοῦ λέγειν οὕτω καὶ τοῦ ἀκούειν; —
Ἔοικεν. — Εἰ δὲ βούλει, καὶ οὕτω σκέψαι αὐτό. τὸ 6
μουσικῶς † ἅψασθαι τίνος σοι δοκεῖ; — Μουσικοῦ. —
Τὸ δὲ τὸν ἀνδριάντα ὡς δεῖ κατασκευάσαι τίνος σοι 7
φαίνεται; — Ἀνδριαντοποιοῦ. — Τὸ ἰδεῖν ἐμπείρως
οὐδεμιᾶς σοι προσδεῖσθαι φαίνεται τέχνης; — Προσ-
δεῖται καὶ τοῦτο. — Οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ λέγειν ὡς δεῖ 8
τοῦ ἐμπείρου ἐστίν, ὁρᾷς ὅτι καὶ τὸ ἀκούειν ὠφελίμως
τοῦ ἐμπείρου ἐστί; καὶ τὸ μὲν τελείως καὶ ὠφελίμως, 9
εἰ βούλει, πρὸς τὸ παρὸν ἀφῶμεν, ἐπεὶ καὶ μακράν
ἐσμεν ἀμφότεροι παντὸς τοῦ τοιούτου· ἐκεῖνο δὲ πᾶς 10
ἄν τις ὁμολογῆσαί μοι δοκεῖ, ὅτι ποσῆς γέ τινος τρι-
βῆς περὶ τὸ ἀκούειν προσδεῖται ὁ τῶν φιλοσόφων
ἀκουσόμενος. ἢ γὰρ οὔ;

Περὶ τίνος οὖν λέγω πρός σε, δεῖξόν μοι. περὶ 11
τίνος ἀκοῦσαι δύνασαι; περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; τίνος;
ἆρά γε ἵππου; — Οὔ. — Ἀλλὰ βοός; — Οὔ. — Τί
οὖν; ἀνθρώπου; — Ναί. — Οἴδαμεν οὖν, τί ἐστιν 12
ἄνθρωπος, τίς ἡ φύσις αὐτοῦ, τίς ἡ ἔννοια; ἔχομεν καὶ
κατὰ ποσὸν περὶ τοῦτο τὰ ὦτα τετρημένα; ἀλλὰ φύσις
τί ἐστιν ἐννοεῖς; ἢ δύνασαι καὶ κατὰ ποσὸν ἀκολου-
θῆσαί μοι λέγοντι; ἀλλ' ἀποδείξει χρήσομαι πρὸς σέ;
πῶς; παρακολουθεῖς γὰρ αὐτῷ τούτῳ, τί ἐστιν ἀπό- 13
δειξις ἢ πῶς τι ἀποδείκνυται ἢ διὰ τίνων; ἢ τίνα
ὅμοια μὲν ἀποδείξει ἐστίν, ἀπόδειξις δ' οὐκ ἔστι; τί 14
γάρ ἐστιν ἀληθὲς οἶδας ἢ τί ἐστι ψεῦδος; τί τίνι ἀκο-
λουθεῖ, τί τίνι μάχεται ἢ ἀνομολογούμενόν ἐστιν ἢ

---

3 μουσικῆς S_b *(inepte); aut* ψάλλεσθαι *legendum aut* ἅψασθαι ⟨τῆς λύρας⟩ ‖ 4 τὸ δὲ *s*: τί δὲ *S* ‖ 5 τὸ ⟨δ'⟩ *s* ‖ 19 ⟨ἢ⟩ ἔχομεν *Schw.* ‖ 20 τοῦτο *Schw.*: τοῦ *S* ‖ 25 ἔστι *s*: εἰσίν *S*

15 ἀσύμφωνον; ἀλλὰ κινῶ σε πρὸς φιλοσοφίαν; πῶς παρα-
δεικνύω σοι τὴν μάχην τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καθ'
ἣν διαφέρονται περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ συμφε-
ρόντων καὶ ἀσυμφόρων, αὐτὸ τοῦτο τί ἐστι μάχη οὐκ
εἰδότι; δεῖξον οὖν μοι, τί περανῶ διαλεγόμενός σοι. —
16 Κίνησόν μοι προθυμίαν. — Ὡς ἡ κατάλληλος πόα τῷ
προβάτῳ φανεῖσα προθυμίαν αὐτῷ κινεῖ πρὸς τὸ φα-
γεῖν, ἂν δὲ λίθον ἢ ἄρτον παραθῇς, οὐ κινηθήσεται,
οὕτως εἰσί τινες ἡμῖν φυσικαὶ προθυμίαι καὶ πρὸς τὸ
λέγειν, ὅταν ὁ ἀκουσόμενος φανῇ τις, ὅταν αὐτὸς
ἐρεθίσῃ. ἂν δ' ὡς λίθος ἢ χόρτος ᾖ παρακείμενος,
17 πῶς δύναται ἀνθρώπῳ ὄρεξιν κινῆσαι; ἡ ἄμπελος μή
τι λέγει τῷ γεωργῷ 'ἐπιμελοῦ μου'; ἀλλ' αὐτὴ δι
αὐτῆς ἐμφαίνουσα ὅτι ἐπιμεληθέντι λυσιτελήσει αὐτῷ
18 ἐκκαλεῖται πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν. τὰ παιδία τὰ πιθανὰ
καὶ δριμέα τίνα οὐκ ἐκκαλεῖται πρὸς τὸ συμπαίζειν
αὐτοῖς καὶ συνέρπειν καὶ πρός τὸ συμψελλίζειν; ὄνῳ
δὲ τίς προθυμεῖται συμπαίζειν ἢ συνογκᾶσθαι; καὶ γὰρ
εἰ μικρόν, ὅμως ὀνάριόν ἐστιν.
19 Τί οὖν μοι οὐδὲν λέγεις; — Ἐκεῖνο μόνον ἔχω
σοι εἰπεῖν, ὅτι ὁ ἀγνοῶν, τίς ἐστι καὶ ἐπὶ τί γέγονεν
καὶ ἐν τίνι τούτῳ τῷ κόσμῳ καὶ μετὰ τίνων κοινωνῶν
καὶ τίνα τὰ ἀγαθά ἐστι καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ καλὰ καὶ
τὰ αἰσχρά, καὶ μήτε λόγῳ παρακολουθῶν μήτ' ἀποδείξει,
μήτε τί ἐστιν ἀληθὲς ἢ τί ψεῦδος, μήτε διακρῖναι
ταῦτα δυνάμενος οὔτ' ὀρέξεται κατὰ φύσιν οὔτ' ἐκ-
κλινεῖ οὔθ' ὁρμήσει οὔτ' ἐπιβαλεῖται, οὐ συγκαταθή-
σεται, οὐκ ἀνανεύσει, οὐκ ἐφέξει, τὸ σύνολον κωφὸς

---

5 εἰδότα S: corr. Schw. ‖ 7 φαγγεῖν S (ut vid.) ‖ 8 ἂν S_c: de S non liquet; ἣν in eo esse mihi visum est ‖ 10 ὃς ἂν αὐτὸς C. Schenkl ‖ 28 κωφλὸς S: corr. s

καὶ τυφλὸς περιελεύσεται δοκῶν μέν τις εἶναι, ὢν δ'
οὐδείς. νῦν γὰρ πρῶτον τοῦθ' οὕτως ἔχει; οὐχὶ ἐξ 20
οὗ γένος ἀνθρώπων ἐστίν, ἐξ ἐκείνου πάντα τὰ ἁμαρ-
τήματα καὶ τὰ ἀτυχήματα παρὰ ταύτην τὴν ἄγνοιαν
γεγένηται; Ἀγαμέμνων καὶ Ἀχιλλεὺς διὰ ⟨τί⟩ ἀλλή- 21
λοις διεφέροντο; οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τίνα ἐστὶ
συμφέροντα καὶ ἀσύμφορα; οὐχὶ ὁ μὲν λέγει, ὅτι συμ-
φέρει ἀποδοῦναι τῷ πατρὶ τὴν Χρυσηίδα, ὁ δὲ λέγει,
ὅτι οὐ συμφέρει; οὐχὶ ὁ μὲν λέγει, ὅτι δεῖ αὐτὸν λα-
βεῖν τὸ ἄλλου γέρας, ὁ δέ, ὅτι οὐ δεῖ; οὐχὶ διὰ ταῦτα
ἐπελάθοντο καὶ τίνες ἦσαν καὶ ἐπὶ τί ἐληλύθεσαν; ἔα, 22
ἄνθρωπε, ἐπὶ τί ἐλήλυθας; ἐρωμένας κτησόμενος ἢ
πολεμήσων; 'πολεμήσων.' τίσι; τοῖς Τρωσὶν ἢ τοῖς
Ἕλλησιν; 'τοῖς Τρωσίν.' ἀφεὶς οὖν τὸν Ἕκτορα ἐπὶ
τὸν βασιλέα τὸν σαυτοῦ σπᾷς τὸ ξίφος; σὺ δ', ὦ βέλ- 23
τιστε, ἀφεὶς τὰ τοῦ βασιλέως ἔργα,

ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν,

περὶ κορασιδίου διαπυκτεύεις τῷ πολεμικωτάτῳ τῶν
συμμάχων, ὃν δεῖ παντὶ τρόπῳ περιέπειν καὶ φυλάτ-
τειν; καὶ χείρων γίνῃ κομψοῦ ἀρχιερέως, ὃς τοὺς κα-
λοὺς μονομάχους διὰ πάσης ἐπιμελείας ἔχει; ὁρᾷς οἷα
ποιεῖ ἄγνοια περὶ τῶν συμφερόντων;

'Ἀλλὰ κἀγὼ πλούσιός εἰμι.' μή τι οὖν τοῦ Ἀγα- 24
μέμνονος πλουσιώτερος; 'ἀλλὰ καὶ καλός εἰμι.' μή τι
οὖν τοῦ Ἀχιλλέως καλλίων; 'ἀλλὰ καὶ κόμιον κομψὸν

---

17 Hom. Il. *B* 25.
25 sq. cf. fragm. XIX: *ἄλλος 'ἐγὼ οὔλας τρίχας ἔχω'.*

---

5 *διὰ τί s: δι S; δὴ Sb* ‖ 12 *ἐρωμέναι S: corr. Sb* ‖ 13 *πολεμήσων (altero loco) S (sed ε e corr. a Sb)*

ἔχω.' ὁ δ' Ἀχιλλεὺς οὐ κάλλιον καὶ ξανθόν; καὶ οὐκ
25 ἐκτένιζεν αὐτὸ κομψῶς οὐδ' ἔπλασσεν. 'ἀλλὰ καὶ
ἰσχυρός εἰμι.' μή τι οὖν δύνασαι λίθον ἆραι ἡλίκον
ὁ Ἕκτωρ ἢ ὁ Αἴας; 'ἀλλὰ καὶ εὐγενής.' μή τι ἐκ
θεᾶς μητρός, μή τι πατρὸς ἐγγόνου Διός; τί οὖν ἐκεῖ-
νον ὠφελεῖ ταῦτα, ὅταν καθήμενος κλαίῃ διὰ τὸ κο-
26 ρασίδιον; 'ἀλλὰ ῥήτωρ εἰμί.' ἐκεῖνος δ' οὐκ ἦν; οὐ
βλέπεις πῶς κέχρηται τοῖς δεινοτάτοις τῶν Ἑλλήνων
περὶ λόγους Ὀδυσσεῖ καὶ Φοίνικι, πῶς αὐτοὺς ἀστό-
μους πεποίηκε;

27 Ταῦτά σοι μόνα ἔχω εἰπεῖν καὶ οὐδὲ ταῦτα προ-
28 θύμως. — Διὰ τί; — Ὅτι με οὐκ ἠρέθισας. εἰς τί
γὰρ ἀπιδὼν ἐρεθισθῶ ὡς οἱ ἱππικοὶ περὶ τοὺς ἵππους
τοὺς εὐφυεῖς; εἰς τὸ σωμάτιον; αἰσχρῶς αὐτὸ πλάσσεις.
εἰς τὴν ἐσθῆτα; καὶ ταύτην τρυφερὰν ἔχεις. εἰς σχῆμα,
29 εἰς βλέμμα; εἰς οὐδέν. ὅταν ἀκοῦσαι θέλῃς φιλοσό-
φου, μὴ λέγε αὐτῷ ὅτι 'οὐδέν μοι λέγεις', ἀλλὰ μόνον
δείκνυε σαυτὸν † τοῦ ἀκούειν καὶ ὄψει πῶς κινήσεις
τὸν λέγοντα.

κε'. Πῶς ἀναγκαῖα τὰ λογικά.

1 Τῶν παρόντων δέ τινος εἰπόντος Πεῖσόν με, ὅτι
τὰ λογικὰ χρήσιμά ἐστι, Θέλεις, ἔφη, ἀποδείξω σοι τοῦτο;
2 — Ναί. — Οὐκοῦν λόγον μ' ἀποδεικτικὸν διαλεχθῆναι
δεῖ; — Ὁμολογήσαντος δὲ Πόθεν οὖν εἴσῃ, ἄν σε σοφί-

---

5 ἐκεῖνον S (*sed fortasse* ν *ult. a* S_c *add.*) ‖ 9 ἀστόμους s: εὐστόμους S ‖ 13 ἐρεθίσω S: *corr. Wolf* ‖ 18 τοῦ] *fortasse* δυνατὸν *vel* οἷόν τ' *scribendum;* τοῦ ἀκούειν ⟨ἄξιον ἢ ἐπιτήδειον⟩ s

σωμαι; — Σιωπήσαντος δὲ τοῦ ἀνθρώπου Ὁρᾷς, ἔφη, 3
πῶς αὐτὸς ὁμολογεῖς ὅτι ταῦτα ἀναγκαῖά ἐστιν, εἰ
χωρὶς αὐτῶν οὐδ' αὐτὸ τοῦτο δύνασαι μαθεῖν, πότερον
ἀναγκαῖα ἢ οὐκ ἀναγκαῖά ἐστιν.

κς'. Τί τὸ ἴδιον τοῦ ἁμαρτήματος.

Πᾶν ἁμάρτημα μάχην περιέχει. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἁμαρ- 1
τάνων οὐ θέλει ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ κατορθῶσαι, δῆλον
ὅτι ὃ μὲν θέλει οὐ ποιεῖ. τί γὰρ ὁ κλέπτης θέλει 2
πρᾶξαι; τὸ αὐτῷ συμφέρον. οὐκ οὖν, εἰ ἀσύμφορόν
ἐστιν αὐτῷ τὸ κλέπτειν, ὃ μὲν θέλει ποιεῖ. πᾶσα δὲ 3
ψυχὴ λογικὴ φύσει διαβέβληται πρὸς μάχην καὶ μέχρι
μὲν ἄν ⟨τις⟩ μὴ παρακολουθῇ τούτῳ, ὅτι ἐν μάχῃ
ἐστίν, οὐδὲν κωλύεται τὰ μαχόμενα ποιεῖν· παρακο-
λουθήσαντα δὲ πολλὴ ἀνάγκη ἀποστῆναι τῆς μάχης καὶ
φεύγειν οὕτως ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ ψεύδους ἀνανεῦσαι
πικρὰ ἀνάγκη τῷ αἰσθανομένῳ ὅτι ψεῦδός ἐστι· μέχρι
δ' ἂν τοῦτο μὴ φαντάζηται, ὡς ἀληθεῖ ἐπινεύει αὐτῷ.
δεινὸς οὖν ἐν λόγῳ, ὁ δ' αὐτὸς καὶ προτρεπτικὸς καὶ 4
ἐλεγκτικὸς οὗτος ὁ δυνάμενος ἑκάστῳ παραδεῖξαι τὴν
⟨μάχην⟩, καθ' ἣν ἁμαρτάνει, καὶ σαφῶς παραστῆσαι
πῶς ὃ θέλει οὐ ποιεῖ καὶ ὃ μὴ θέλει ποιεῖ. ἂν γὰρ 5
τοῦτο δείξῃ τις, αὐτὸς ἀφ' αὐτοῦ ἀναποχωρήσει. μέχρι
δὲ μὴ δεικνύῃς, μὴ θαύμαζε εἰ ἐπιμένει· κατορθώ-

10 ⟨οὐ⟩ ποιεῖ S_b ‖ 12 ἄν ⟨τις⟩ *scripsi*: ἂν *S* ‖ 13 παρακολουθήσασαν *ed. Basil.* ‖ 17 δ' ἂν S_c: δὲ *S* ‖ 20 ⟨μάχην⟩ *suppl. Wolf* ‖ παραστῆι *S*: ∽ *superscr.* S_b; παραστήσων *Wolf* ‖ 21 θέλῃ *(altero loco) S: corr. s*

6 *ματος γὰρ φαντασίαν λαμβάνων ποιεῖ αὐτό. διὰ τοῦτο*
καὶ Σωκράτης ταύτῃ τῇ δυνάμει πεποιθὼς ἔλεγεν ὅτι
'ἐγὼ ἄλλον μὲν οὐδένα εἴωθα παρέχειν μάρτυρα
ὧν λέγω, ἀρκοῦμαι δ' ἀεὶ τῷ προσδιαλεγομένῳ
καὶ ἐκεῖνον ἐπιψηφίζω καὶ καλῶ μάρτυρα καὶ
7 *εἷς ὢν οὗτος ἀρκεῖ μοι ἀντὶ πάντων.' ᾔδει γὰρ*
ὑπὸ τίνος λογικὴ ψυχὴ κινεῖται †, ζυγῷ ἐπιρρέψει, ἄν
τε θέλῃ ἄν τε μή. λογικῷ ἡγεμονικῷ δεῖξον μάχην
καὶ ἀποστήσεται· ἂν δὲ μὴ δεικνύῃς, αὐτὸς αὑτῷ μᾶλ-
λον ἐγκάλει ἢ τῷ μὴ πειθομένῳ.

---

2 sqq. cf. quae adn. ad II, 12, 5.

---

7 *locus lacunosus; haec fere desiderantur: κινεῖται ⟨καὶ ὅτι ἅπαξ κεκινημένη⟩ ζυγῷ ἐ.; vel ᾔδει γάρ, ⟨ὅτι, ἂν⟩ ὑπό τινος λ. ψ. κιν⟨ηθῇ,⟩ εἶτα ζ. ἐ.* ‖ *ἐπιρρέψει scripsi: ἐπιθρέψει S; ἔπειτα ῥέψει Sb* ‖ 9 *αὑτῷ s: αὐτῶι S*

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΤΩΝ
ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
〈ΒΙΒΛΙΟΝ〉 ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

---

7 *ἀσκῆσθαι S: corr. s (item in textu)* ‖ *προκόψαντα S: corr. s in textu* ‖ 9 *μάλιστ' S in textu* ‖ 12 *ἀπαλλαττομένους s: πλαττομένους S* ‖ 18 *om. S: add. s*

α'. Περὶ καλλωπισμοῦ.

1 *Εἰσιόντος τινὸς πρὸς αὐτὸν νεανίσκου ῥητορικοῦ περιεργότερον ἠρμοσμένου τὴν κόμην καὶ τὴν ἄλλην*

---

1 *ια'.] ι S: et sic numeris usque ad finem indicis decurrentibus, ut pro κς' numeretur κε'* ‖ 2 *capitula ιβ', ιγ', ιδ' omissa et a rubricatore post ιη' inserta sunt* ‖ 15 *ἀναγιγνώ-οντας in textu* ‖ 23 *ἠσκημένου s*

περιβολὴν κατακοσμοῦντος Εἰπέ μοι, ἔφη, εἰ οὐ δο-
κοῦσίν σοι κύνες τ' εἶναι καλοί τινες καὶ ἵπποι,
⟨τινὲς δ' αἰσχροί,⟩ καὶ οὕτω τῶν ἄλλων ζῴων ἕκα-
στον; — Δοκοῦσιν, ἔφη. — Οὐκοῦν καὶ ἄνθρωποι οἱ 2
μὲν καλοί, οἱ δ' αἰσχροί; — Πῶς γὰρ οὔ; — Πό-
τερον οὖν κατὰ τὸ αὐτὸ ἕκαστα τούτων ἐν τῷ αὐτῷ
γένει καλὰ προσαγορεύομεν ἢ ἰδίως ἕκαστον; οὕτω
δ' ὄψει αὐτό. ἐπειδὴ πρὸς ἄλλο μὲν ὁρῶμεν κύνα 3
πεφυκότα, πρὸς ἄλλο δ' ἵππον, πρὸς ἄλλο δ' εἰ οὕτω
τύχοι ἀηδόνα, καθόλου μὲν οὐκ ἀτόπως ἀποφήναιτ'
ἄν τις ἕκαστον τηνικαῦτα καλὸν εἶναι, ὁπότε κατὰ τὴν
αὐτοῦ φύσιν κράτιστ' ἔχοι· ἐπεὶ δ' ἡ φύσις ἑκάστου
διάφορός ἐστι, διαφόρως εἶναί μοι δοκεῖ ἕκαστον αὐ-
τῶν καλόν· ἢ γὰρ οὔ; — Ὡμολόγει. — Οὐκοῦν ὅπερ 4
κύνα ποιεῖ καλόν, τοῦτο ἵππον αἰσχρόν, ὅπερ δ' ἵπ-
πον καλόν, τοῦτο κύνα αἰσχρόν, εἴ γε διάφοροι αἱ
φύσεις εἰσὶν αὐτῶν; — Ἔοικεν. — Καὶ γὰρ τὸ παγ- 5
κρατιαστὴν οἶμαι ποιοῦν καλὸν τοῦτο παλαιστὴν οὐκ
ἀγαθὸν ποιεῖ, δρομέα δὲ καὶ γελοιότατον· καὶ ὁ πρὸς
πενταθλίαν καλὸς ὁ αὐτὸς οὗτος πρὸς πάλην αἴσχι-
στος; — Οὕτως, ἔφη. — Τί οὖν ποιεῖ ἄνθρωπον κα- 6
λὸν ἢ ὅπερ τῷ γένει καὶ κύνα καὶ ἵππον; — Τοῦτο,
ἔφη. — Τί οὖν ποιεῖ κύνα καλόν; ἡ ἀρετὴ ἡ κυνὸς
παροῦσα. τί ἵππον; ἡ ἀρετὴ ⟨ἡ⟩ ἵππου παροῦσα. τί
οὖν ἄνθρωπον; μή ποθ' ἡ ἀρετὴ ἡ ἀνθρώπου παροῦσα;
καὶ σὺ οὖν εἰ θέλεις καλὸς εἶναι, νεανίσκε, τοῦτο ἐκ- 7
πόνει, τὴν ἀρετὴν τὴν ἀνθρωπικήν. — Τίς δ' ἐστὶν 8
αὕτη; — Ὅρα τίνας αὐτὸς ἐπαινεῖς, ὅταν δίχα πάθους

3 *lacunam explevi; Schw. excidisse putavit* ἄλλοι δ' οὔ *vel* ἄλλοι δ' αἰσχροί ‖ 6 αὐτῷ] αὐτῶν *Schw.* ‖ 12 αὐτοῦ *S: corr. Coraes* ‖ ἔχει *s* ‖ 14 ἢ *Salmasius:* ἡ *S* ‖ 24 ⟨ἡ⟩ *add. s*

*τινὰς ἐπαινῇς· πότερα τοὺς δικαίους ἢ τοὺς ἀδίκους;
— Τοὺς δικαίους. — Πότερον τοὺς σώφρονας ἢ τοὺς
ἀκολάστους; — Τοὺς σώφρονας. — Τοὺς ἐγκρατεῖς
9 δ' ἢ τοὺς ἀκρατεῖς; — Τοὺς ἐγκρατεῖς. — Οὐκοῦν
τοιοῦτόν τινα ποιῶν σαυτὸν ἴσθι ὅτι καλὸν ποιήσεις·
μέχρις δ' ἂν τούτων ἀμελῇς, αἰσχρόν σ' εἶναι ἀνάγκη,
κἂν πάντα μηχανᾷ ὑπὲρ τοῦ φαίνεσθαί σε καλόν.*

*10 Ἐντεῦθεν οὐκέτι ἔχω σοι πῶς εἴπω· ἄν τε γὰρ
λέγω ἃ φρονῶ, ἀνιάσω σε καὶ ἐξελθὼν τάχα οὐδ' εἰσ-
ελεύσῃ· ἄν τε μὴ λέγω, ὅρα οἷον ποιήσω, εἰ σὺ μὲν
ἔρχῃ πρὸς ἐμὲ ὠφεληθησόμενος, ἐγὼ δ' οὐκ ὠφελήσω
σ' οὐδέν, καὶ σὺ μὲν ὡς πρὸς φιλόσοφον, ἐγὼ δ' οὐδὲν
11 ἐρῶ σοι ὡς φιλόσοφος. πῶς δὲ καὶ ὠμόν ἐστι πρὸς
αὐτὸν σε τὸ περιιδεῖν ἀνεπανόρθωτον. ἄν ποθ' ὕστερον
12 φρένας σχῇς, εὐλόγως μοι ἐγκαλέσῃς 'τί εἶδεν ἐν ἐμοὶ
ὁ Ἐπίκτητος, ἵνα βλέπων με τοιοῦτον εἰσερχόμενον
πρὸς αὐτὸν οὕτως αἰσχρῶς ἔχοντα περιίδῃ ⟨καὶ⟩ μηδέ-
13 ποτε μηδὲ ῥῆμα εἴπῃ; οὕτω μου ἀπέγνω; νέος οὐκ
ἤμην; οὐκ ἤμην λόγου ἀκουστικός; πόσοι δ' ἄλλοι νέοι
14 ἐφ' ἡλικίας πολλὰ τοιαῦτα διαμαρτάνουσιν; τινά ποτ'
ἀκούω Πολέμωνα ἐξ ἀκολαστοτάτου νεανίσκου τοσαύ-
την μεταβολὴν μεταβαλεῖν. ἔστω, οὐκ ᾤετό με Πολέ-
μωνα ἔσεσθαι· τὴν μὲν κόμην ἐδύνατό μου διορθῶσαι,
τὰ μὲν περιάμματά μου περιελεῖν, ψιλούμενόν με
παῦσαι ἠδύνατο, ἀλλὰ βλέπων με — τίνος εἴπω; —*

20 sqq. cf. Laert. Diog. IV, 16.

5 *ἴσθι s: ἴσει S; εἴσῃ s* ‖ 7 *καλός S: corr. Sc* ‖ 11 *ἐγὼ s: ἔργωι S* ‖ 13 *δὲ καὶ ⟨οὐκ⟩ Coraes, δ' οὐχὶ Upt.* ‖ 15 *ἐγκαλέσεις s* ‖ 17 *⟨καὶ⟩ ins. s* ‖ 20 *ὑφ' Schw.* ‖ 24 *μὲν S: δὲ s* ‖ 25 *βλέπει S: corr. Sb*

σχῆμα ἔχοντα ἐσιώπα.᾽ ἐγὼ οὐ λέγω τίνος ἐστὶ τὸ 15
σχῆμα τοῦτο· σὺ δ᾽ αὐτὸ ἐρεῖς τόθ᾽, ὅταν εἰς σαυτὸν
ἔλθῃς, καὶ γνώσει οἷόν ἐστι καὶ τίνες αὐτὸ ἐπιτη-
δεύουσι.

Τοῦτό μοι ὕστερον ἂν ἐγκαλῇς, τί ἔξω ἀπολογή- 16
σασθαι; ναί· ἀλλ᾽ ἐρῶ καὶ οὐ πεισθήσεται. τῷ γὰρ
Ἀπόλλωνι ἐπείσθη ὁ Λάιος; οὐκ ἀπελθὼν καὶ μεθυ-
σθεὶς χαίρειν εἶπεν τῷ χρησμῷ; τί οὖν; παρὰ τοῦτο
οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων τὰς ἀληθείας; καίτοι ἐγὼ
μὲν οὐκ οἶδα οὔτ᾽ εἰ πεισθήσῃ μοι οὔτ᾽ εἰ μή· ἐκεῖνος 17
δ᾽ ἀκριβέστατα ᾔδει, ὅτι οὐ πεισθήσεται, καὶ ὅμως
εἶπεν. — Διὰ τί δ᾽ εἶπεν; — ⟨Διὰ⟩ τί δὲ Ἀπόλλων 18
ἐστί; διὰ τί δὲ χρησμῳδεῖ; διὰ τί δ᾽ εἰς ταύτην τὴν
χώραν ἑαυτὸν κατατέταχεν, ὥστε μάντις εἶναι καὶ πηγὴ
τῆς ἀληθείας καὶ πρὸς αὐτὸν ἔρχεσθαι τοὺς ἐκ τῆς οἰ-
κουμένης; διὰ τί δὲ προγέγραπται τὸ γνῶθι σαυτὸν
μηδενὸς αὐτὸ νοοῦντος;

Σωκράτης πάντας ἔπειθε τοὺς προσιόντας ἐπιμελεῖ- 19
σθαι ἑαυτῶν; οὐδὲ τὸ χιλιοστὸν μέρος. ἀλλ᾽ ὅμως
ἐπειδὴ εἰς ταύτην τὴν τάξιν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου,
ὥς φησιν αὐτός, κατετάχθη, μηκέτι ἐξέλιπεν. ἀλλὰ
καὶ πρὸς τοὺς δικαστὰς τί λέγει; ‘ἄν μ᾽ ἀφῆτε᾽, 20
φησί, ‘ἐπὶ τούτοις, ἵνα μηκέτι ταῦτα πράσσω
ἃ νῦν, οὐκ ἀνέξομαι οὐδ᾽ ἀνήσω· ἀλλὰ καὶ νέῳ
καὶ πρεσβυτέρῳ καὶ ἁπλῶς ἀεὶ τῷ ἐντυγχά-
νοντι προσελθὼν πεύσομαι ταῦτα ἃ καὶ νῦν
πυνθάνομαι, πολὺ δὲ μάλιστα ὑμῶν, φησί, τῶν

20 sq. cf. Plat. Apol. p. 28e.
22 sqq. Plat. Apol. p. 29b sq. et I, 9, 23.

2 τότ᾽ *S*: *corr. s* ‖ 12 ⟨Διὰ⟩ *ins. s* ‖ 21 μή τι ἐξέλιπεν; *Coraes*

21 πολιτῶν, ὅτι ἐγγυτέρω μου γένει ἐστέ.' οὕτως περίεργος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ πολυπράγμων; τί δὲ σοὶ μέλει τί ποιοῦμεν; 'οἷον καὶ λέγεις; κοινωνός μου ὢν καὶ συγγενὴς ἀμελεῖς σεαυτοῦ καὶ τῇ πόλει παρέχεις πολίτην κακὸν καὶ τοῖς συγγενέσι συγγενῆ καὶ
22 τοῖς γείτοσι γείτονα.' 'σὺ οὖν τίς εἶ;' ἐνταῦθα μέγα ἐστὶ τὸ εἰπεῖν ὅτι 'οὗτός εἰμι, ᾧ δεῖ μέλειν ἀνθρώπων.' οὐδὲ γὰρ λέοντι τὸ τυχὸν βοίδιον τολμᾷ ἀντιστῆναι αὐτῷ· ἂν δ' ὁ ταῦρος προσελθὼν ἀνθίστηται, λέγε αὐτῷ, ἄν σοι δόξῃ, 'σὺ δὲ τίς εἶ;' καὶ 'τί σοὶ
23 μέλει;' ἄνθρωπε, ἐν παντὶ γένει φύεταί τι ἐξαίρετον· ἐν βουσίν, ἐν κυσίν, ἐν μελίσσαις, ἐν ἵπποις. μὴ δὴ λέγε τῷ ἐξαιρέτῳ 'σὺ οὖν τί εἶ;' εἰ δὲ μή, ἐρεῖ σοι φωνήν ποθεν λαβὸν 'ἐγώ εἰμι τοιοῦτον οἷον ἐν ἱματίῳ πορφύρα· μή μ' ἀξίου ὅμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις ἢ τῇ φύσει μου μέμφου, ὅτι με διαφέροντα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐποίησεν'.

24 Τί οὖν; ἐγὼ τοιοῦτος; πόθεν; σὺ γὰρ τοιοῦτος οἷος ἀκούειν τἀληθῆ; ὤφελεν. ἀλλ' ὅμως ἐπεί πως κατεκρίθην πώγωνα ἔχειν πολιὸν καὶ τρίβωνα καὶ σὺ εἰσέρχῃ πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς φιλόσοφον, οὐ χρήσομαί σοι ὠμῶς οὐδ' ἀπογνωστικῶς, ἀλλ' ἐρῶ· νεανίσκε, τίνα θέλεις καλὸν ποιεῖν; γνῶθι πρῶτον τίς εἶ καὶ οὕτω
25 κόσμει σεαυτόν. ἄνθρωπος εἶ· τοῦτο δ' ἐστὶ θνητὸν ζῷον χρηστικὸν φαντασίαις λογικῶς. τὸ δὲ λογικῶς τί ἐστι; φύσει ὁμολογουμένως καὶ τελέως. τί οὖν ἐξαίρετον ἔχεις; τὸ ζῷον; οὔ. τὸ θνη-

---

9 αὐτῷ *del. s; post* ταῦρος *transposuit Wolf* ‖ 13 τίς et 14 λαβών *s* ‖ 18 *post* ἐγὼ S_b *vel* S_c οὐ *ins.* ‖ 25 λογικῶς *S: corr. a* S_a *et* S_b, *sed ita, ut non satis appareat, quid voluerint* ‖ 26 λογικῶς S_c: *sed ita iam a m. pr. scriptum fuisse videtur*

τόν; οὔ. τὸ χρηστικὸν φαντασίαις; οὔ. τὸ λογικὸν 26
ἔχεις ἐξαίρετον· τοῦτο κόσμει καὶ καλλώπιζε· τὴν κό-
μην δ' ἄφες τῷ πλάσαντι ὡς αὐτὸς ἠθέλησεν. ἄγε, 27
τίνας ἄλλας ἔχεις προσηγορίας; ἀνὴρ εἶ ἢ γυνή; —
Ἀνήρ. — Ἄνδρα οὖν καλλώπιζε, μὴ γυναῖκα. ἐκείνη
φύσει λεία γέγονε καὶ τρυφερά· κἂν ἔχῃ τρίχας πολ-
λάς, τέρας ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς τέρασιν ἐν Ῥώμῃ δείκνυται.
τοῦτο δ' ἐπ' ἀνδρός ἐστι τὸ μὴ ἔχειν· κἂν μὲν φύσει 28
μὴ ἔχῃ, τέρας ἐστίν, ἂν δ' αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐκκόπτῃ καὶ
ἀποτίλλῃ, τί αὐτὸν ποιήσωμεν; ποῦ αὐτὸν δείξωμεν
καὶ τί προγράψωμεν; 'δείξω ὑμῖν ἄνδρα, ὃς θέλει
μᾶλλον γυνὴ εἶναι ἢ ἀνήρ'. ὢ δεινοῦ θεάματος· οὐ- 29
δεὶς οὐχὶ θαυμάσει τὴν προγραφήν· νὴ τὸν Δία, οἶμαι
ὅτι αὐτοὶ οἱ τιλλόμενοι οὐ παρακολουθοῦντες, ὅτι τοῦτ'
αὐτό ἐστιν ὃ ποιοῦσιν, ποιοῦσιν. ἄνθρωπε, τί ἔχεις 30
ἐγκαλέσαι σου τῇ φύσει; ὅτι σε ἄνδρα ἐγέν-
νησεν; τί οὖν; πάσας ἔδει γυναῖκας γεννῆσαι; καὶ τί
ἂν ὄφελος ἦν σοι τοῦ κοσμεῖσθαι; τίνι ἂν ἐκοσμοῦ,
εἰ πάντες ἦσαν γυναῖκες; ἀλλ' οὐκ ἀρέσκει σοι τὸ 31
πραγμάτιον· ὅλον δι' ὅλων αὐτὸ ποίησον· ἆρον — τί
ποτ' ἐκεῖνο; — τὸ αἴτιον τῶν τριχῶν· ποίησον εἰς
ἅπαντα σαυτὸν γυναῖκα, ἵνα μὴ πλανώμεθα, μὴ τὸ μὲν
ἥμισυ ἀνδρός, τὸ δ' ἥμισυ γυναικός. τίνι θέλεις ἀρέ- 32
σαι; τοῖς γυναικαρίοις; ὡς ἀνὴρ αὐτοῖς ἄρεσον. 'ναί·
ἀλλὰ τοῖς λείοις χαίρουσιν'. οὐκ ἀπάγξῃ; καὶ εἰ τοῖς
κιναίδοις ἔχαιρον, ἐγένου ἂν κίναιδος; τοῦτό σοι τὸ 33

---

15 sq. cf. Athen. XIII, 565 c: Διογένης δὲ ἰδών τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον ἔφησε 'μή τι ἔχεις ἐγκαλεῖν τῇ φύσει, ὅτι ἄνδρα σε ἐποίησε καὶ οὐ γυναῖκα';

---

24 ὡς S_b: ὦ vel ὦι *S* ‖ 26 κιναιδοῖς *S*: corr. S_b

ἔργον ἐστίν, ἐπὶ τοῦτο ἐγεννήθης, ἵνα σοι αἱ γυναῖκες
34 αἱ ἀκόλαστοι χαίρωσιν; τοιοῦτόν σε θῶμεν πολίτην
Κορινθίων, κἂν οὕτω τύχῃ, ἀστυνόμον ἢ ἐφήβαρχον ἢ
35 στρατηγὸν ἢ ἀγωνοθέτην; ἄγε καὶ γαμήσας τίλλεσθαι
μέλλεις; τίνι καὶ ἐπὶ τί; καὶ παιδία ποιήσας εἶτα κἀκεῖνα τιλλόμενα ἡμῖν εἰσάξεις εἰς τὸ πολίτευμα; καλὸς πολίτης καὶ βουλευτὴς καὶ ῥήτωρ. τοιούτους δεῖ νέους εὔχεσθαι ἡμῖν φύεσθαι καὶ ἀνατρέφεσθαι;

36 Μή, τοὺς θεούς σοι, νεανίσκε· ἀλλ' ἅπαξ ἀκούσας
τῶν λόγων τούτων ἀπελθὼν σαυτῷ εἰπὲ 'ταῦτά μοι Ἐπίκτητος οὐκ εἴρηκεν· πόθεν γὰρ ἐκείνῳ; ἀλλὰ θεός τίς ποτ' εὐμενὴς δι' ἐκείνου. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπῆλθεν Ἐπικτήτῳ ταῦτα εἰπεῖν οὐκ εἰωθότι λέγειν πρὸς οὐ-
37 δένα. ἄγε οὖν τῷ θεῷ πεισθῶμεν, ἵνα μὴ θεοχόλωτοι
ὦμεν'. οὔ· ἀλλ' ἂν μὲν κόραξ κραυγάζων σημαίνῃ σοί τι, οὐχ ὁ κόραξ ἐστὶν ὁ σημαίνων, ἀλλ' ὁ θεὸς δι' αὐτοῦ· ἂν δὲ δι' ἀνθρωπίνης φωνῆς σημαίνῃ τι, τὸν ἄνθρωπον ⟨οὐ⟩ ποιήσει λέγειν σοι ταῦτα, ἵνα γνοίης τὴν δύναμιν τοῦ δαιμονίου, ὅτι τοῖς μὲν οὕτως, τοῖς δ' ἐκείνως σημαίνει, περὶ δὲ τῶν μεγίστων
38 καὶ κυριωτάτων ⟨διὰ⟩ καλλίστου ἀγγέλου σημαίνει; τί
ἐστιν ἄλλο ὃ λέγει ὁ ποιητής

> ἐπεὶ πρό οἱ εἴπομεν ἡμεῖς,
> Ἑρμείαν πέμψαντες ἐΰσκοπον ἀργεϊφόντην,
> μήτ' αὐτὸν κτείνειν μήτε μνάασθαι ἄκοιτιν.

39 ὁ Ἑρμῆς καταβὰς ἔμελλεν αὐτῷ λέγειν ταῦτα καὶ σοὶ
νῦν λέγουσιν οἱ θεοὶ ταῦτα Ἑρμείαν πέμψαντες

---

23 sqq. Hom. Od. α 37 sqq.

---

2 *χαίρουσιν S: corr. s* ‖ 18 ⟨οὐ⟩ *ins. Sb* ‖ 21 ⟨διὰ⟩ *ins. Sb* ‖ 24 *ἐπεί οἱ προείπομεν S: corr. Upt.*

διάκτορον ἀργεϊφόντην μὴ ἐκστρέφειν τὰ καλῶς ἔχοντα μηδὲ περιεργάζεσθαι, ἀλλ᾽ ἀφεῖναι τὸν ἄνδρα ἄνδρα, τὴν γυναῖκα γυναῖκα, τὸν καλὸν ἄνθρωπον ὡς καλὸν ἄνθρωπον, τὸν αἰσχρὸν ὡς ἄνθρωπον αἰσχρόν.
ὅτι οὐκ εἶ κρέας οὐδὲ τρίχες, ἀλλὰ προαίρεσις· ταύ- 40
την ἂν σχῇς καλήν, τότ᾽ ἔσει καλός. μέχρι δὲ νῦν οὐ 41
τολμῶ σοι λέγειν, ὅτι αἰσχρὸς εἶ· δοκεῖς γάρ μοι πάντα
θέλειν ἀκοῦσαι ἢ τοῦτο. ἀλλ᾽ ὅρα τί λέγει Σωκράτης 42
τῷ καλλίστῳ πάντων καὶ ὡραιοτάτῳ Ἀλκιβιάδῃ· ‘πειρῶ
οὖν καλὸς εἶναι’. τί αὐτῷ λέγει; ‘πλάσσε σου τὴν
κόμην καὶ τίλλε σοῦ τὰ σκέλη’; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
‘κόσμει σου τὴν προαίρεσιν, ἔξαιρε τὰ φαῦλα δόγματα’.
τὸ σωμάτιον οὖν πῶς; ὡς πέφυκεν. ἄλλῳ τούτων 43
ἐμέλησεν· ἐκείνῳ ἐπίτρεψον. — Τί οὖν; ἀκάθαρτον 44
δεῖ εἶναι; — Μὴ γένοιτο· ἀλλ᾽ ὃς εἶ καὶ πέφυκας,
τοῦτον κάθαιρε, ἄνδρα ὡς ἄνδρα καθάριον εἶναι, γυ-
ναῖκα ὡς γυναῖκα, παιδίον ὡς παιδίον. οὔ· ἀλλὰ καὶ 45
τοῦ λέοντος ἐκτίλλωμεν τὴν κόμην, ἵνα μὴ ἀκάθαρτος ᾖ, καὶ τοῦ ἀλεκτρυόνος τὸν λόφον· δεῖ γὰρ καὶ τοῦτον καθάριον εἶναι. ἀλλ᾽ ὡς ἀλεκτρυόνα καὶ ἐκεῖνον ὡς λέοντα καὶ τὸν κυνηγετικὸν κύνα ὡς κυνηγετικόν.

β΄. *Περὶ τίνα ἀσκεῖσθαι δεῖ τὸν προκόψοντα καὶ ὅτι τῶν κυριωτάτων ἀμελοῦμεν.*

Τρεῖς εἰσι τόποι, περὶ οὓς ἀσκηθῆναι δεῖ τὸν ἐσό- 1
μενον καλὸν καὶ ἀγαθόν· ὁ περὶ τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς

---

9 sq. cf. Plat. Alcib. pr. p. 131 d: *προθυμοῦ τοίνυν κάλλιστος εἶναι.*

---

18 *ἐκτίλομεν* S: *corr. s* ‖ 22 *περὶ* ⟨*τοῦ*⟩ *τίνα s* ‖ *ἀσκῆσθαι* S: *corr. m. pr.* ‖ *προκόψαντα* S: *corr. s*

ἐκκλίσεις, ἵνα μήτ' ὀρεγόμενος ἀποτυγχάνῃ μήτ' ἐκ-
2 *κλίνων περιπίπτῃ· ὁ περὶ τὰς ὁρμὰς καὶ ἀφορμὰς καὶ*
ἁπλῶς ὁ περὶ τὸ καθῆκον, ἵνα τάξει, ἵνα εὐλογίστως,
ἵνα μὴ ἀμελῶς· τρίτος ἐστὶν ὁ περὶ τὴν ἀνεξαπατησίαν
καὶ ἀνεικαιότητα καὶ ὅλως ὁ περὶ τὰς συγκαταθέσεις.
3 *τούτων κυριώτατος καὶ μάλιστα ἐπείγων ἐστὶν ὁ περὶ*
τὰ πάθη· πάθος γὰρ ἄλλως οὐ γίνεται εἰ μὴ ὀρέξεως
ἀποτυγχανούσης ἢ ἐκκλίσεως περιπιπτούσης. οὗτός
ἐστιν ὁ ταραχάς, θορύβους, ἀτυχίας, ὁ δυστυχίας ἐπι-
φέρων, ὁ πένθη, οἰμωγάς, φθόνους, ὁ φθονερούς, ὁ
ζηλοτύπους ποιῶν, δι' ὧν οὐδ' ἀκοῦσαι λόγου δυνά-
4 *μεθα. δεύτερός ἐστιν ὁ περὶ τὸ καθῆκον· οὐ δεῖ γάρ*
με εἶναι ἀπαθῆ ὡς ἀνδριάντα, ἀλλὰ τὰς σχέσεις τη-
ροῦντα τὰς φυσικὰς καὶ ἐπιθέτους ὡς εὐσεβῆ, ὡς υἱόν,
ὡς ἀδελφόν, ὡς πατέρα, ὡς πολίτην.
5 *Τρίτος ἐστὶν ὁ ἤδη τοῖς προκόπτουσιν ἐπιβάλλων,*
ὁ περὶ τὴν αὐτῶν τούτων ἀσφάλειαν, ἵνα μηδ' ἐν
ὕπνοις λάθῃ τις ἀνεξέταστος παρελθοῦσα φαντασία
μηδ' ἐν οἰνώσει μηδὲ μελαγχολῶντος. — Τοῦτο ὑπὲρ
6 *ἡμᾶς, φησίν, ἐστίν. — Οἱ δὲ νῦν φιλόσοφοι ἀφέντες*
τὸν πρῶτον τόπον καὶ τὸν δεύτερον καταγίνονται περὶ
τὸν τρίτον· μεταπίπτοντας, ἠρωτῆσθαι περαίνοντας,
7 *ὑποθετικούς, ψευδομένους. — Δεῖ γάρ, φησίν, καὶ ἐν*
ταῖς ὕλαις ταύταις γενόμενον διαφυλάξαι τὸ ἀνεξ-

---

12 sqq. cf. Ench. 30: *Τὰ καθήκοντα ὡς ἐπίπαν ταῖς σχέσεσι παραμετρεῖται* et quae sequuntur de patre et fratre exempla.
16 sqq. cf. *Μόσχ. ὑπ.* 1: *Παραφύλαττε σαυτὸν ἐν παντὶ τῷ βίῳ, μή λάθῃ σε συναρπάσασα ἀδόκητος φαντασία.*

---

11 *δι' ὃν Coraes* ‖ *λόγον vel λόγων s* ‖ 17 (et 19) *μὴ δὲ S: corr. s* ‖ 22 *ἠρωτῆσθαι S, ἐρώτησθε (ut vid.) S_a* ‖ 23 *ὑπερθετικοὺς S: corr. s*

ἀπάτητον. — Τίνα; τὸν καλὸν καὶ ἀγαθόν. σοὶ οὖν 8
τοῦτο λείπει· τὰς ἄλλας ἐκπεπόνηκας; περὶ κερμάτιον
ἀνεξαπάτητος εἶ; ἐὰν ἴδῃς κοράσιον καλόν, ἀντέχεις
τῇ φαντασίᾳ; ἂν ὁ γείτων σου κληρονομήσῃ, οὐ δάκνῃ;
νῦν οὐδὲν ἄλλο σοι λείπει ἢ ἀμεταπτωσία; τάλας, 9
αὐτὰ ταῦτα τρέμων μανθάνεις καὶ ἀγωνιῶν, μή τις
σου καταφρονήσῃ, καὶ πυνθανόμενος, μή τις τι περὶ
σοῦ λέγῃ. κἄν τις ἐλθὼν εἴπῃ σοι ὅτι ‘λόγου γινο- 10
μένου, τίς ἄριστός ἐστι τῶν φιλοσόφων, παρών τις
ἔλεγεν, ὅτι εἷς φιλόσοφος ὁ δεῖνα’, γέγονέ σου τὸ
ψυχάριον ἀντὶ δακτυλιαίου δίπηχυ. ἂν δ' ἄλλος παρ-
ὼν εἴπῃ ‘οὐδὲν εἴρηκας, οὐκ ἔστιν ἄξιον τοῦ δεῖνος
ἀκροᾶσθαι· τί γὰρ οἶδεν; τὰς πρώτας ἀφορμὰς ἔχει,
πλέον δ' οὐδέν’, ἐξέστηκας, ὠχρίακας, εὐθὺς κέκραγας
‘ἐγὼ αὐτῷ δείξω τίς εἰμι, ὅτι μέγας φιλόσοφος’. βλέ-
πεται ἐξ αὐτῶν τούτων. τί θέλεις ἐξ ἄλλων δεῖξαι; οὐκ 11
οἶδας, ὅτι Διογένης τῶν σοφιστῶν τινα οὕτως ἔδειξεν
ἐκτείνας τὸν μέσον δάκτυλον, εἶτα ἐκμανέντος αὐτοῦ
‘οὗτός ἐστιν’ ἔφη ‘ὁ δεῖνα· ἔδειξα ὑμῖν αὐτόν’;
ἄνθρωπος γὰρ δακτύλῳ οὐ δείκνυται ὡς λίθος ἢ ὡς 12
ξύλον, ἀλλ' ὅταν τις τὰ δόγματα αὐτοῦ δείξῃ, τότε
αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον ἔδειξεν.
Βλέπωμεν καὶ σοῦ τὰ δόγματα. μὴ γὰρ οὐ δῆλόν 13
ἐστιν, ὅτι σὺ τὴν προαίρεσιν τὴν σαυτοῦ ἐν οὐδενὶ τί-
θεσαι, ἔξω δὲ βλέπεις εἰς τὰ ἀπροαίρετα, τί ἐρεῖ ὁ
δεῖνα καὶ τίς εἶναι δόξεις, εἰ φιλόλογος, εἰ Χρύσιππον
ἀνέγνως ἢ Ἀντίπατρον; εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχέδημον,

17 sqq. cf. Laert. Diog. VI, 34 et 35.
25 cf. Ench. 24.

8 *γενομένου Coraes* ‖ 12 *ἄξιος S: corr. S_b vel S_c* ‖ 27 *malim ἀναγνοὺς*

14 ἀπέχεις ἅπαντα. τί ἔτι ἀγωνιᾷς, μὴ οὐ δείξῃς ἡμῖν
τίς εἶ; θέλεις σοι εἴπω τίνα ἡμῖν ἔδειξας; ἄνθρωπον
παριόντα ταπεινόν, μεμψίμοιρον, ὀξύθυμον, δειλόν,
πάντα μεμφόμενον, πᾶσιν ἐγκαλοῦντα, μηδέποτε ἡσυ-
15 χίαν ἄγοντα, πέρπερον· ταῦτα ἡμῖν ἔδειξας. ἄπελθε
νῦν καὶ ἀναγίγνωσκε Ἀρχέδημον· εἶτα μῦς ἂν κατα-
πέσῃ καὶ ψοφήσῃ, ἀπέθανες. τοιοῦτος γάρ σε μένει
θάνατος, οἷος καὶ τὸν — τίνα ποτ' ἐκεῖνον; — τὸν
Κρίνιν. καὶ ἐκεῖνος μέγα ἐφρόνει ὅτι ἐνόει Ἀρχέδη-
16 μον. τάλας, οὐ θέλεις ἀφεῖναι ταῦτα τὰ μηδὲν πρὸς
σέ; πρέπει ταῦτα τοῖς δυναμένοις δίχα ταραχῆς αὐτὰ
μανθάνειν, οἷς ἔξεστιν εἰπεῖν 'οὐκ ὀργίζομαι, οὐ λυ-
ποῦμαι, οὐ φθονῶ, οὐ κωλύομαι, οὐκ ἀναγκάζομαι. τί
17 μοι λοιπόν; εὐσχολῶ, ἡσυχίαν ἄγω. ἴδωμεν, πῶς περὶ
τὰς μεταπτώσεις τῶν λόγων δεῖ ἀναστρέφεσθαι· ἴδω-
μεν, πῶς ὑπόθεσίν τις λαβὼν εἰς οὐδὲν ἄτοπον ἀπ-
18 αχθήσεται'. ἐκείνων ἐστὶ ταῦτα. τοῖς εὖ παθοῦσι
πρέπει πῦρ καίειν, ἀριστᾶν, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ᾄδειν
καὶ ὀρχεῖσθαι· βυθιζομένου δὲ τοῦ πλοίου σύ μοι παρ-
ελθὼν ἐπαίρεις τοὺς σιφάρους.

γ'. Τίς ὕλη τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πρὸς τί μάλιστ' ἀσκητέον.

1 Ὕλη τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ τὸ ἴδιον ἡγεμονικόν,
τὸ σῶμα δ' ἰατροῦ καὶ ἀλείπτου, ὁ ἀγρὸς γεωργοῦ

1 δείξεις *S*: *corr.* *s* ‖ 7 ἀπέθανεν *S*: *corr.* S_c ‖ 8 οἷος *Menagius*: οἷον *S* ‖ 9 κρινον *S* (*de accentu non liquet*): *corr.* S_c ‖ 17 εὐπλοοῦσι *Coraes* ‖ 20 *post* σιφάρους S_b *add. haec*: εἶδος αὐλοῦ ὁ σίφαρος· ἔστι δὲ καὶ εἶδος ἀμφορέως ‖ 24 ἀπαλείπτου *S* (ει *ex* η *m. pr.*): *corr. ed. Bas.*

ὕλη· ἔργον δὲ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ τὸ χρῆσθαι ταῖς φαν-
τασίαις κατὰ φύσιν. πέφυκεν δὲ πᾶσα ψυχὴ ὥσπερ 2
τῷ ἀληθεῖ ἐπινεύειν, πρὸς τὸ ψεῦδος ἀνανεύειν, πρὸς
τὸ ἄδηλον ἐπέχειν, οὕτως πρὸς μὲν τὸ ἀγαθὸν ὀρεκτι-
κῶς κινεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸ κακὸν ἐκκλιτικῶς, πρὸς δὲ
τὸ μήτε κακὸν μήτ' ἀγαθὸν οὐδετέρως. ὡς γὰρ τὸ 3
τοῦ Καίσαρος νόμισμα οὐκ ἔξεστιν ἀποδοκιμάσαι τῷ
τραπεζίτῃ οὐδὲ τῷ λαχανοπώλῃ, ἀλλ' ἂν δείξῃς, θέλει
οὐ θέλει, προέσθαι αὐτὸν δεῖ τὸ ἀντ' αὐτοῦ πωλού-
μενον, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. τὸ ἀγαθὸν φανὲν 4
εὐθὺς ἐκίνησεν ἐφ' αὐτό, τὸ κακὸν ἀφ' αὐτοῦ. οὐδέ-
ποτε δ' ἀγαθοῦ φαντασίαν ἐναργῆ ἀποδοκιμάσει ψυχή,
οὐ μᾶλλον ἢ τὸ Καίσαρος νόμισμα. ἔνθεν ἐξήρτηται
πᾶσα κίνησις καὶ ἀνθρώπου καὶ θεοῦ.

Διὰ τοῦτο πάσης οἰκειότητος προκρίνεται τὸ ἀγαθόν. 5
οὐδὲν ἐμοὶ καὶ τῷ πατρί, ἀλλὰ τῷ ἀγαθῷ. 'οὕτως εἶ
σκληρός;' οὕτω γὰρ πέφυκα· τοῦτό μοι τὸ νόμισμα
δέδωκεν ὁ θεός. διὰ τοῦτο, εἰ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου 6
τὸ ἀγαθὸν ἕτερόν ἐστιν, οἴχεται καὶ πατὴρ καὶ ἀδελ-
φὸς καὶ πατρὶς καὶ πάντα τὰ πράγματα. 'ἀλλ' ἐγὼ τὸ 7
ἐμὸν ἀγαθὸν ὑπερίδω, ἵνα σὺ σχῇς, καὶ παραχωρήσω
σοι;' ἀντὶ τίνος; 'πατήρ σου εἰμί.' ἀλλ' οὐκ ἀγαθόν.
'ἀδελφός σου εἰμί.' ἀλλ' οὐκ ἀγαθόν. ἐὰν δ' ἐν 8
ὀρθῇ προαιρέσει θῶμεν, αὐτὸ ⟨τὸ⟩ τηρεῖν τὰς σχέσεις
ἀγαθὸν γίνεται· καὶ λοιπὸν ὁ τῶν ἐκτός τινων ἐκχω-

---

16 fortasse hinc sumpsit Arrianus quae leg. in Ench. 30: ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι. μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ᾠκειώθης (cf. III, 24, 11); ἀλλὰ πρὸς πατέρα.

---

11 *ἀφ' αὐτοῦ S: corr. s* ‖ 12 *ἐνεργῆ S: corr. s* ‖ 24 ⟨τὸ⟩ *ins. Schw.*

9 ῥῶν, οὗτος τοῦ ἀγαθοῦ τυγχάνει. 'αἴρει τὰ χρήματα ὁ πατήρ.' ἀλλ' οὐ βλάπτει. 'ἕξει τὸ πλέον τοῦ ἀγροῦ ⟨ὁ ἀδελφός⟩.' ὅσον καὶ θέλει. μή τι οὖν τοῦ αἰδή-
10 μονος, μή τι τοῦ πιστοῦ, μή τι τοῦ φιλαδέλφου; ἐκ ταύτης γὰρ τῆς οὐσίας τίς δύναται ἐκβαλεῖν; οὐδ' ὁ Ζεύς. οὐδὲ γὰρ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐπ' ἐμοὶ αὐτὸ ἐποίησεν καὶ ἔδωκεν οἷον εἶχεν αὐτὸς ἀκώλυτον, ἀνανάγκαστον, ἀπαραπόδιστον.

11 Ὅταν οὖν ἄλλῳ ἄλλο τὸ νόμισμα ᾖ, ἐκεῖνό τις
12 δείξας ἔχει τὸ ἀντ' αὐτοῦ πιπρασκόμενον. ἐλήλυθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν κλέπτης ἀνθύπατος. τίνι νομίσματι χρῆται; ἀργυρίῳ. δεῖξον καὶ ἀπόφερε ὃ θέλεις. ἐλήλυθεν μοιχός. τίνι νομίσματι χρῆται; κορασιδίοις. 'λάβε', φησί, 'τὸ νόμισμα καὶ πώλησόν μοι τὸ πρα-
13 γμάτιον.' δὸς καὶ ἀγόραζε. ἄλλος περὶ παιδάρια ἐσπούδακε. δὸς αὐτῷ τὸ νόμισμα καὶ λάβε ὃ θέλεις. ἄλλος φιλόθηρος. δὸς ἱππάριον καλὸν ἢ κυνάριον· οἰμώζων καὶ στένων πωλήσει ἀντ' αὐτοῦ ὃ θέλεις. ἄλλος γὰρ αὐτὸν ἀναγκάζει ἔσωθεν, ὁ τὸ νόμισμα τοῦτο τεταχώς.

14 Πρὸς τοῦτο μάλιστα τὸ εἶδος αὐτὸν γυμναστέον. εὐθὺς ὄρθρου προελθὼν ὃν ἂν ἴδῃς, ὃν ἂν ἀκούσῃς, ἐξέταζε, ἀποκρίνου ὡς πρὸς ἐρώτημα. τί εἶδες, καλὸν ἢ καλήν; ἔπαγε τὸν κανόνα. ἀπροαίρετον ἢ προαιρε-

---

22 sqq. cf. quae ad II, 18, 15 adnotavi et Ench. 5: ἐξέταζε - καὶ δοκίμαζε τοῖς κανόσιν οἷς ἔχεις· πρώτῳ δὲ τούτῳ καὶ μάλιστα πότερον περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἐστιν ἢ περὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. κἂν περί τι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ᾖ, πρόχειρον ἔστω τὸ διότι οὐδὲν πρὸς ἐμέ.

---

3 ⟨ὁ ἀδελφός⟩ *add. Schw.* ‖ 9 ἢ *S: corr. s* ‖ ἐκεῖνό τις *S_b (vel S_a)*: ἐκεῖνος *S; an* ἐκεῖνο ὁ? ‖ 10 ἔχῃ *S_b* ‖ 14 φησὶ *del. Coraes* ‖ 19 ἀναγκάζηι *S: corr. m. pr.* ‖ 20 αὐτὸν *S: corr. Coraes*

τικόν; ἀπροαίρετον· αἶρε ἔξω. τί εἶδες; πενθοῦντ' 15
ἐπὶ τέκνου τελευτῇ. ἔπαγε τὸν κανόνα. ὁ θάνατός
ἐστιν ἀπροαίρετον ⟨ἢ προαιρετικόν; ἀπροαίρετον⟩· αἶρε
ἐκ τοῦ μέσου. ἀπήντησέ σοι ὕπατος; ἔπαγε τὸν κα-
νόνα. ὑπατεία ποῖόν τι ἐστίν; ἀπροαίρετον ἢ προ-
αιρετικόν; ἀπροαίρετον· αἶρε καὶ τοῦτο, οὐκ ἔστι δό-
κιμον· ἀπόβαλε, οὐδὲν πρὸς σέ. καὶ τοῦτο εἰ ἐποιοῦμεν 16
καὶ πρὸς τοῦτο ἠσκούμεθα καθ' ἡμέραν ἐξ ὄρθρου
μεχρὶ νυκτός, ἐγίνετο ἄν τι, νὴ τοὺς θεούς. νῦν δ' 17
εὐθὺς ὑπὸ πάσης φαντασίας κεχηνότες λαμβανόμεθα
καὶ μόνον, εἴπερ ἄρα, ἐν τῇ σχολῇ μικρόν τι διεγειρό-
μεθα· εἶτ' ἐξελθόντες ἂν ἴδωμεν πενθοῦντα, λέγομεν
'ἀπώλετο'· ἂν ὕπατον, 'μακάριος'· ἂν ἐξωρισμένον,
'ταλαίπωρος'· ἂν πένητα, 'ἄθλιος, οὐκ ἔχει πόθεν φάγῃ.'
ταῦτ' οὖν ἐκκόπτειν δεῖ τὰ πονηρὰ δόγματα, περὶ 18
τοῦτο συντετάσθαι. τί γάρ ἐστι τὸ κλαίειν καὶ οἰμώ-
ζειν; δόγμα. τί δυστυχία; δόγμα. τί στάσις, τί διχό-
νοια, τί μέμψις, τί κατηγορία, τί ἀσέβεια, τί φλυαρία;
ταῦτα πάντα δόγματά ἐστι καὶ ἄλλο οὐδὲν καὶ δό- 19
γματα περὶ τῶν ἀπροαιρέτων ὡς ὄντων ἀγαθῶν καὶ
κακῶν. ταῦτά τις ἐπὶ τὰ προαιρετικὰ μεταθέτω, κἀγὼ
αὐτὸν ἐγγυῶμαι ὅτι εὐσταθήσει, ὡς ἂν ἔχῃ τὰ περὶ
αὐτόν.

Οἷόν ἐστιν ἡ λεκάνη τοῦ ὕδατος, τοιοῦτον ἡ ψυχή, 20
οἷον ἡ αὐγὴ ἡ προσπίπτουσα τῷ ὕδατι τοιοῦτον αἱ
φαντασίαι. ὅταν οὖν τὸ ὕδωρ κινηθῇ, δοκεῖ μὲν καὶ 21
ἡ αὐγὴ κινεῖσθαι, οὐ μέντοι κινεῖται. καὶ ὅταν τοί- 22

---

1 sqq. (s. 15—18) cf. omnino Ench. 16.

---

1 *πενθοῦν S: corr. s* ‖ 3 ⟨ἢ προαιρετικόν; ἀπροαίρετον⟩ *addidi: om. S* ‖ 18 *μέμψης S: corr. m. pr.*

νυν σκοτωθῇ τις, οὐχ αἱ τέχναι καὶ αἱ ἀρεταὶ συγχέονται, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐφ' οὗ εἰσι· καταστάντος δὲ καθίσταται κἀκεῖνα.

δ'. Πρὸς τὸν ἀκόσμως ἐν θεάτρῳ σπουδάσαντα.

1 Τοῦ δ' ἐπιτρόπου τῆς Ἠπείρου ἀκοσμότερον σπου-
δάσαντος κωμῳδῷ τινι καὶ ἐπὶ τούτῳ δημοσίᾳ λοιδο-
ρηθέντος, εἶτα ἑξῆς ἀπαγγείλαντος πρὸς αὐτόν, ὅτι
ἐλοιδορήθη, καὶ ἀγανακτοῦντος πρὸς τοὺς λοιδορήσαν-
τας Καὶ τί κακόν, ἔφη, ἐποίουν; ἐσπούδαζον καὶ οὗτοι
2 ὡς καὶ σύ. εἰπόντος δ' ἐκείνου Οὕτως οὖν τις σπου-
δάζει; Σέ, ἔφη, βλέποντες τὸν αὐτῶν ἄρχοντα, τοῦ
Καίσαρος φίλον καὶ ἐπίτροπον, οὕτω σπουδάζοντα οὐκ
3 ἔμελλον καὶ αὐτοὶ οὕτως σπουδάζειν; εἰ γὰρ μὴ δεῖ
οὕτω σπουδάζειν, μηδὲ σὺ σπούδαζε· εἰ δὲ δεῖ, τί
χαλεπαίνεις, εἴ σε ἐμιμήσαντο; τίνας γὰρ ἔχουσιν μι-
μήσασθαι οἱ πολλοὶ ἢ τοὺς ὑπερέχοντας ὑμᾶς; εἰς
4 τίνας ἀπίδωσιν ἐλθόντες εἰς τὰ θέατρα ἢ ὑμᾶς; 'ὅρα
πῶς ὁ ἐπίτροπος τοῦ Καίσαρος θεωρεῖ· κέκραγεν· κἀγὼ
τοίνυν κραυγάσω. ἀναπηδᾷ· κἀγὼ ἀναπηδήσω. οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ διακάθηνται κραυγάζοντες· ἐγὼ δ' οὐκ
ἔχω δούλους· ἀντὶ πάντων αὐτὸς ὅσον δύναμαι κραυ-
5 γάσω.' εἰδέναι σε οὖν δεῖ, ὅταν εἰσέρχῃ εἰς τὸ θέα-
τρον, ὅτι κανὼν εἰσέρχῃ καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις,
6 πῶς αὐτοὺς δεῖ θεωρεῖν. τί οὖν σε ἐλοιδόρουν; ὅτι
πᾶς ἄνθρωπος μισεῖ τὸ ἐμποδίζον. ἐκεῖνοι στεφανω-
θῆναι ἤθελον τὸν δεῖνα, σὺ ἕτερον· ἐκεῖνοι σοὶ ἐνεπό-

2 εἰσι S_b: ἐστι S ‖ 3 κἀκεῖνο S: corr. S_b

*διζον καὶ σὺ ἐκείνοις. σὺ εὑρίσκου ἰσχυρότερος· ἐκεῖνοι
ὃ ἐδύναντο ἐποίουν, ἐλοιδόρουν τὸ ἐμποδίζον. τί οὖν* 7
*θέλεις; ἵνα σὺ μὲν ποιῇς ὃ θέλεις, ἐκεῖνοι δὲ μηδ'
εἴπωσιν ἃ θέλουσιν; καὶ τί θαυμαστόν; οἱ γεωργοὶ
τὸν Δία οὐ λοιδοροῦσιν, ὅταν ἐμποδίζωνται ὑπ' αὐ-
τοῦ; οἱ ναῦται οὐ λοιδοροῦσι; τὸν Καίσαρα παύονται
λοιδοροῦντες; τί οὖν; οὐ γιγνώσκει ὁ Ζεύς; τῷ Καί-* 8
*σαρι οὐκ ἀπαγγέλλονται τὰ λεγόμενα; τί οὖν ποιεῖ;
οἶδεν ὅτι, ἂν πάντας τοὺς λοιδοροῦντας κολάζῃ, οὐχ
ἕξει τίνων ἄρξει. τί οὖν; ἔδει εἰσερχόμενον εἰς τὸ* 9
*θέατρον τοῦτο εἰπεῖν 'ἄγε ἵνα Σώφρων στεφανωθῇ';
ἀλλ' ἐκεῖνο 'ἄγε ἵνα τηρήσω τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν
ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης κατὰ φύσιν ἔχουσαν'. ἐμοὶ παρ'* 10
*ἐμὲ φίλτερος οὐδείς· γελοῖον οὖν, ἵν' ἄλλος νικήσῃ
κωμῳδῶν, ἐμὲ βλάπτεσθαι. — Τίνα οὖν θέλω νικῆσαι;* 11
*— Τὸν νικῶντα· καὶ οὕτως ἀεὶ νικήσει, ὃν θέλω. —
Ἀλλὰ θέλω στεφανωθῆναι Σώφρονα. — Ἐν οἴκῳ ὅσους
θέλεις ἀγῶνας ἄγων ἀνακήρυξον αὐτὸν Νέμεα, Πύθια,
Ἴσθμια, Ὀλύμπια· ἐν φανερῷ δὲ μὴ πλεονέκτει μηδ'
ὑφάρπαζε τὸ κοινόν. εἰ δὲ μή, ἀνέχου λοιδορούμενος·* 12
*ὡς ὅταν ταὐτὰ ποιῇς τοῖς πολλοῖς, εἰς ἴσον ἐκείνοις
καθιστᾷς σαυτόν.*

---

4 sqq. cf. Ench. 31, 4: *διὰ τοῦτο καὶ ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης.*

13 sqq. cf. Ench. 33, 10: *εἰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ σπουδάζων φαίνου ἢ σαυτῷ, τοῦτ' ἔστι θέλε γίνεσθαι μόνα τὰ γινόμενα καὶ νικᾶν μόνον τὸν νικῶντα· οὕτω γὰρ οὐκ ἐμποδισθήσῃ* (cf. s. 6 sq.).

---

2 *τί οὖν; θέλεις, ἵνα Schw.* ‖ 4 *θέλωσιν S: corr. s* ‖ 11 *signo interrogationis deleto ante ἔδει (v. 10) οὐκ ins. Meibomius, οὐ ante τοῦτο (v. 11) Schw.* ‖ 14 *ἐμὲ* S_b*: ἐμοῦ S; fortasse ἐμὲ οὐ·* ‖ 16 *νικήσ*ι S: νικήσει (ut vid.)* S_b*; νικήσω s*

ε'. Πρὸς τοὺς διὰ νόσον ἀπαλλαττομένους.

1 Νοσῶ, φησίν, ἐνθάδε καὶ βούλομαι ἀπιέναι εἰς
2 οἶκον. — Ἐν οἴκῳ γὰρ ἄνοσος ἧς σύ; οὐ σκοπεῖς εἴ
τι ποιεῖς ἐνθάδε τῶν πρὸς τὴν προαίρεσιν τὴν σαυτοῦ
φερόντων, ἵν' ἐπανορθωθῇ; εἰ μὲν γὰρ μηδὲν ἀνύεις,
περισσῶς καὶ ἦλθες. ἄπιθι, ἐπιμελοῦ τῶν ἐν οἴκῳ.
3 εἰ γὰρ μὴ δύναταί σου τὸ ἡγεμονικὸν σχεῖν κατὰ φύ-
σιν, τό γ' ἀγρίδιον δυνήσεται, τό γε κερμάτιον αὐξή-
σεις. τὸν πατέρα γηροκομήσεις, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρα-
φήσῃ, ἄρξεις· κακὸς κακῶς τί ποτε ποιήσεις τῶν ἑξῆς.
4 εἰ δὲ παρακολουθεῖς σαυτῷ, ὅτι ἀποβάλλεις τινὰ δό-
γματα φαῦλα καὶ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν ἀναλαμβάνεις καὶ
τὴν σαυτοῦ στάσιν μετατέθεικας ἀπὸ τῶν ἀπροαιρέτων
ἐπὶ τὰ προαιρετικά, κἄν ποτ' εἴπῃς 'οἴμοι', οὐ λέγεις
διὰ τὸν πατέρα, ⟨διὰ⟩ τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ 'δι' ἐμέ',
5 ἔτι ὑπολογίζῃ νόσον; οὐκ οἶδας, ὅτι καὶ νόσος καὶ θά-
νατος καταλαβεῖν ἡμᾶς ὀφείλουσίν τί ποτε ποιοῦντας;
τὸν γεωργὸν γεωργοῦντα καταλαμβάνουσι, τὸν ναυτικὸν
6 πλέοντα. σὺ τί θέλεις ποιῶν καταληφθῆναι; τί ποτε
μὲν γὰρ ποιοῦντά σε δεῖ καταληφθῆναι. εἴ τι ἔχεις
τούτου κρεῖσσον ποιῶν καταληφθῆναι, ποίει ἐκεῖνο.
7 Ἐμοὶ μὲν γὰρ καταληφθῆναι γένοιτο μηδενὸς ἄλ-
λου ἐπιμελουμένῳ ἢ τῆς προαιρέσεως τῆς ἐμῆς, ἵν'
ἀπαθής, ἵν' ἀκώλυτος, ἵν' ἀνανάγκαστος, ἵν' ἐλεύθερος.
8 ταῦτα ἐπιτηδεύων θέλω εὑρεθῆναι, ἵν' εἰπεῖν δύνωμαι

---

1 ἀπαλλαττομένους s: πλαττομένους S ‖ 3 ἧς S (sed in ἡ nescio quid corr. S_b): εἶ vel ἦσθα s ‖ 9 γηρωκομήσεις S_a ‖ 12 ἄλλ' S: corr. s ‖ 15 ⟨διὰ⟩ ins. s ‖ 20 μὲν dle. s ‖ 23 ἐπιμελουμένου S: corr. s

*τῷ θεῷ 'μή τι παρέβην σου τὰς ἐντολάς; μή τι πρὸς
ἄλλα ἐχρησάμην ταῖς ἀφορμαῖς ἃς ἔδωκας; μή τι ταῖς
αἰσθήσεσιν ἄλλως, μή τι ταῖς προλήψεσιν; μή τι σοί
ποτ' ἐνεκάλεσα; μή τι ἐμεμψάμην σου τὴν διοίκησιν;
ἐνόσησα, ὅτε ἠθέλησας· καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐγὼ ἑκών.* 9
*πένης ἐγενόμην σου θέλοντος, ἀλλὰ χαίρων. οὐκ ἦρξα,
ὅτι σὺ οὐκ ἠθέλησας· οὐδέποτ' ἐπεθύμησα ἀρχῆς. μή
τί με τούτου ἕνεκα στυγνότερον εἶδες; μὴ οὐ προσ-
ῆλθόν σοί ποτε φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, ἕτοιμος εἴ τι
ἐπιτάσσεις, εἴ τι σημαίνεις; νῦν με θέλεις ἀπελθεῖν* 10
*ἐκ τῆς πανηγύρεως· ἄπειμι, χάριν σοι ἔχω πᾶσαν, ὅτι
ἠξίωσάς με συμπανηγυρίσαι σοι καὶ ἰδεῖν ἔργα τὰ σὰ
καὶ τῇ διοικήσει σου συμπαρακολουθῆσαι [σοί].' ταῦτά* 11
*με ἐνθυμούμενον, ταῦτα γράφοντα, ταῦτα ἀναγιγνώ-
σκοντα καταλάβοι ὁ θάνατος.*

'Αλλ' ἡ μήτηρ μου τὴν κεφαλὴν νοσοῦντος οὐ 12
*κρατήσει. — Ἄπιθι τοίνυν πρὸς τὴν μητέρα· ἄξιος γὰρ
εἶ τὴν κεφαλὴν κρατούμενος νοσεῖν. — 'Αλλ' ἐπὶ κλινα-* 13
*ρίου κομψοῦ ἐν οἴκῳ κατεκείμην. — Ἄπιθί σου ἐπὶ τὸ
κλινάριον· ⟨νοσῶν⟩ ἢ ὑγιαίνων ἄξιος εἶ ἐπὶ τοιούτου
κατακεῖσθαι. μὴ τοίνυν ἀπόλλυε ἃ δύνασαι ἐκεῖ ποιεῖν.*

'Αλλ' ὁ Σωκράτης τί λέγει; ὥσπερ ἄλλος τις, 14
φησί, χαίρει τὸν ἀγρὸν τὸν αὑτοῦ ποιῶν κρείσ-

---

22 sqq. cf. Xenoph. Comm. I, 6, 14: *ὥσπερ ἄλλος τις - ἵππῳ ἀγαθῷ - - - ἥδεται, οὕτω καὶ ἐάν τι ἔχω ἀγαθόν, διδάσκω, ἄλλοις συνίστημι, παρ' ὧν ἂν ἡγῶμαι ὠφεληθήσεσθαί τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν.* sed magis cum Epicteti verbis conveniunt, quae leg. apud Plat. Prot. p. 318 a: *ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι - - - καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι.*

---

5 *ὅτι s* ‖ 8 *προσελθών S: corr. s* ‖ 13 [*σοί*] *del. s* ‖ 20 ⟨*νοσῶν*⟩ *ἢ scripsi: ἡ Wolf, καὶ Coraes* ‖ 23 *χαίρειν S: corr. s* ‖ *αὐτοῦ S: corr. s*

πεπόνηται καὶ προκοπαὶ γίνονται· τότε δ' ὥστε τὸ
ἡγεμονικὸν κατὰ φύσιν ἔχον τηρῆσαι καὶ ἐξεπονεῖτο,
καὶ προκοπαὶ ἦσαν. μὴ οὖν ἐνάλλασσε μηδὲ ζήτει, 4
ὅταν ἄλλο ἐκπονῇς, ἐν ἄλλῳ προκόπτειν. ἀλλ' ἴδε εἴ
τις ἡμῶν πρὸς τούτῳ ὤν, ὥστε καὶ κατὰ φύσιν ἔχειν
καὶ διεξάγειν, οὐ προκόπτει. οὐδένα γὰρ εὑρήσεις.

Ὁ σπουδαῖος ἀήττητος· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἀγωνίζεται, 5
εἰ μὴ ὅπου κρείσσων ἐστίν. 'εἰ ⟨τὰ⟩ κατὰ τὸν ἀγρὸν 6
θέλεις, ⟨λάβε⟩· λάβε τοὺς οἰκέτας, λάβε τὴν ἀρχήν,
λάβε τὸ σωμάτιον. τὴν δ' ὄρεξιν οὐ ποιήσεις ἀπο-
τευκτικὴν οὐδὲ τὴν ἔκκλισιν περιπτωτικήν.' εἰς τοῦτον 7
μόνον τὸν ἀγῶνα καθίησιν τὸν περὶ τῶν προαιρετικῶν·
πῶς οὖν οὐ μέλλει ἀήττητος εἶναι;

Πυθομένου δέ τινος, τί ἐστιν ὁ κοινὸς νοῦς, 8
Ὥσπερ, φησί, κοινή τις ἀκοὴ λέγοιτ' ἂν ἡ μόνον φω-
νῶν διακριτική, ἡ δὲ τῶν φθόγγων οὐκέτι κοινή,
ἀλλὰ τεχνική, οὕτως ἐστί τινα, ἃ οἱ μὴ παντάπασιν
διεστραμμένοι τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς
ὁρῶσιν. ἡ τοιαύτη κατάστασις κοινὸς νοῦς καλεῖται.

Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι ῥᾴ- 9
διον· οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν· οἱ δ' εὐ-
φυεῖς, κἂν ἀποτρέπῃς, ἔτι μᾶλλον ἔχονται τοῦ λόγου.
διὸ καὶ ὁ Ῥοῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρεπεν τούτῳ δοκι- 10

---

7 cf. Stob. ecl. II, 7, 11 g: ἀήττητος ὢν καὶ ἀκαταγώνιστος (sc. ὁ σπουδαῖος).

7 sq. cf. Ench. 19, 1: Ἀνίκητος εἶναι δύνασαι, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι.

21 cf. Laert. Diog. IV, 47: (Βίων ὁ Βορυσθενίτης) οὐχ οἷόν τε, εἶπεν, ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν.

---

4 ἴδε *s*: ἰδοὺ *S* ‖ 5 καὶ *del. Coraes* ‖ 7 ἐπεὶ *scripsi*: ἢ *S* ‖ 8 εἰ μὴ ὅπου] ἢ ὅπου *Wolf*; ὅπου μὴ *s* (*v.* 7 ἢ *in* καὶ *mutato*) ‖ ⟨τὰ⟩ *ins.* S_b ‖ 9 ⟨λάβε⟩ *ins. Upt.* ‖ 21 ⟨ἁπαλὸν⟩ τυρὸν *Wolf e Laert. Diog.*

σονα, ἄλλος τὸν ἵππον, οὕτως ἐγὼ καθ' ἡμέραν
χαίρω παρακολουθῶν ἐμαυτῷ βελτίονι γινο-
15 μένῳ. — Πρὸς τί; μή τι πρὸς λεξείδια. — Ἄνθρωπε,
εὐφήμει. — Μή τι πρὸς θεωρημάτια; — Τί ποιεῖς;
16 — Καὶ μὴν οὐ βλέπω τί ἐστιν ἄλλο, περὶ ὃ ἀσχο-
λοῦνται οἱ φιλόσοφοι. — Οὐδέν σοι δοκεῖ εἶναι τὸ
μηδέποτε ἐγκαλέσαι τινί, μὴ θεῷ, μὴ ἀνθρώπῳ· μὴ
μέμψασθαι μηδένα· τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀεὶ καὶ ἐκφέ-
17 ρειν καὶ εἰσφέρειν; ταῦτα ἦν, ἃ ᾔδει ὁ Σωκράτης,
καὶ ὅμως οὐδέποτε εἶπεν, ὅτι οἶδέν τι ἢ διδάσκει.
εἰ δέ τις λεξείδια ᾔτει ἢ θεωρημάτια, ἀπῆγεν πρὸς
Πρωταγόραν, πρὸς Ἱππίαν. καὶ γὰρ εἰ λάχανά τις ζη-
τῶν ἐληλύθει, πρὸς τὸν κηπουρὸν ἂν αὐτὸν ἀπήγαγεν·
18 τίς οὖν ὑμῶν ἔχει ταύτην τὴν ἐπιβολήν; ἐπεί τοι εἰ
εἴχετε, καὶ ἐνοσεῖτε ἂν ἡδέως καὶ ἐπεινᾶτε καὶ ἀπεθνή-
19 σκετε. εἴ τις ὑμῶν ἠράσθη κορασίου κομψοῦ, οἶδεν ὅτι
ἀληθῆ λέγω.

ϛ'. Σποράδην τινά.

1 Πυθομένου δέ τινος τῶν ⟨γνωρίμων, πῶς ὑπὸ τῶν⟩
νῦν μᾶλλον ἐκπεπονημένου τοῦ λόγου πρότερον μεί-
2 ζονες προκοπαὶ ἦσαν, Κατὰ τί, ἔφη, ἐκπεπόνηται καὶ
κατὰ τί μείζους αἱ προκοπαὶ τότε ἦσαν; καθὸ γὰρ νῦν
ἐκπεπόνηται, κατὰ τοῦτο καὶ προκοπαὶ νῦν εὑρεθή-
3 σονται. καὶ νῦν μὲν ὥστε συλλογισμοὺς ἀναλύειν ἐκ-

8 cf. Aeliani V. H. IX, 7.
9 sq. cf. Laert. Diog. II, 32.
11 sq. cf. quae adn. ad III, 23, 22.

14 ἡμῶν *S: corr. s* ‖ 15 ἔχετε, πεινᾶτε *et* ἀποθνήσκετε *S: corr. S*c ‖ 19 ⟨γνωρίμων πῶς ὑπὸ τῶν⟩ *supplevi;* ⟨πῶς ὑπὸ⟩ τῶν *iam Schw.*

*πεπόνηται καὶ προκοπαὶ γίνονται· τότε δ' ὥστε τὸ
ἡγεμονικὸν κατὰ φύσιν ἔχον τηρῆσαι καὶ ἐξεπονεῖτο,
καὶ προκοπαὶ ἦσαν. μὴ οὖν ἐνάλλασσε μηδὲ ζήτει,* 4
*ὅταν ἄλλο ἐκπονῇς, ἐν ἄλλῳ προκόπτειν. ἀλλ' ἴδε εἴ
τις ἡμῶν πρὸς τούτῳ ὤν, ὥστε καὶ κατὰ φύσιν ἔχειν
καὶ διεξάγειν, οὐ προκόπτει. οὐδένα γὰρ εὑρήσεις.*

Ὁ σπουδαῖος ἀήττητος· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἀγωνίζεται, 5
εἰ μὴ ὅπου κρείσσων ἐστίν. 'εἰ ⟨τὰ⟩ κατὰ τὸν ἀγρὸν 6
*θέλεις, ⟨λάβε⟩· λάβε τοὺς οἰκέτας, λάβε τὴν ἀρχήν,
λάβε τὸ σωμάτιον. τὴν δ' ὄρεξιν οὐ ποιήσεις ἀπο-
τευκτικὴν οὐδὲ τὴν ἔκκλισιν περιπτωτικήν.' εἰς τοῦτον* 7
*μόνον τὸν ἀγῶνα καθίησιν τὸν περὶ τῶν προαιρετικῶν·
πῶς οὖν οὐ μέλλει ἀήττητος εἶναι;*

Πυθομένου δέ τινος, τί ἐστιν ὁ κοινὸς νοῦς, 8
*Ὥσπερ, φησί, κοινή τις ἀκοὴ λέγοιτ' ἂν ἡ μόνον φω-
νῶν διακριτική, ἡ δὲ τῶν φθόγγων οὐκέτι κοινή,
ἀλλὰ τεχνική, οὕτως ἐστί τινα, ἃ οἱ μὴ παντάπασιν
διεστραμμένοι τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς
ὁρῶσιν. ἡ τοιαύτη κατάστασις κοινὸς νοῦς καλεῖται.*

Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι ῥᾴ- 9
*διον· οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν· οἱ δ' εὐ-
φυεῖς, κἂν ἀποτρέπῃς, ἔτι μᾶλλον ἔχονται τοῦ λόγου.
διὸ καὶ ὁ Ῥοῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρεπεν τούτῳ δοκι-* 10

---

7 cf. Stob. ecl. II, 7, 11 g: *ἀήττητος ὢν καὶ ἀκαταγώνιστος* (sc. *ὁ σπουδαῖος*).

7 sq. cf. Ench. 19, 1: *Ἀνίκητος εἶναι δύνασαι, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι.*

21 cf. Laert. Diog. IV, 47: (*Βίων ὁ Βορυσθενίτης*) *οὐχ οἷόν τε, εἶπεν, ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν.*

---

4 *ἴδε s: ἰδοὺ S* ‖ 5 *καὶ del. Coraes* ‖ 7 *ἐπεὶ scripsi: ἢ S* ‖ 8 *εἰ μὴ ὅπου] ἢ ὅπου Wolf; ὅπου μὴ s (v. 7 ἢ in καὶ mutato)* ‖ *⟨τὰ⟩ ins. Sb* ‖ 9 *⟨λάβε⟩ ins. Upt.* ‖ 21 *⟨ἁπαλὸν⟩ τυρὸν Wolf e Laert. Diog.*

μαστηρίῳ χρώμενος τῶν εὐφυῶν καὶ ἀφυῶν. ἔλεγε γὰρ ὅτι ʽὡς ὁ λίθος, κἂν ἀναβάλῃς, ἐνεχθήσεται κάτω ἐπὶ ⟨γῆν κατὰ⟩ τὴν αὑτοῦ κατασκευήν, οὕτω καὶ ὁ εὐφυής, ὅσῳ μᾶλλον ἀποκρούεταί τις αὐτόν, τοσούτῳ μᾶλλον νεύει ἐφ' ὃ πέφυκεν.'

ζ'. Πρὸς τὸν διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλεων Ἐπικούρειον ὄντα.

1 *Τοῦ δὲ διορθωτοῦ εἰσελθόντος πρὸς αὐτόν (ἦν
δ' οὗτος Ἐπικούρειος) Ἄξιον, ἔφη, τοὺς ἰδιώτας ἡμᾶς
παρ' ὑμῶν τῶν φιλοσόφων πυνθάνεσθαι, καθάπερ τοὺς
εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντας παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ εἰδό-
των, τί κράτιστόν ἐστιν ἐν κόσμῳ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἱστο-
ρήσαντες μετίωμεν, ὡς ἐκεῖνοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ
2 θεώμεθα. ὅτι μὲν γὰρ τρία ἐστὶ περὶ τὸν ἄνθρωπον,
ψυχὴ καὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτός, σχεδὸν οὐδεὶς ἀντιλέγει.
λοιπὸν ὑμέτερόν ἐστιν ἀποκρίνασθαι τί ἐστι τὸ κρά-
3 τιστον; τί ἐροῦμεν τοῖς ἀνθρώποις; τὴν σάρκα; καὶ
διὰ ταύτην Μάξιμος ἔπλευσεν μέχρι Κασσιόπης χει-
4 μῶνος μετὰ τοῦ υἱοῦ προπέμπων, ἵν' ἡσθῇ τῇ σαρκί;
Ἀρνησαμένου δ' ἐκείνου καὶ εἰπόντος Μὴ γένοιτο· Οὐ*

---

6 sq. idem fere argumentum tractatur fragm. XIV (Stob. flor. 6, 50): *Ἐκ τῶν* (vel *τοῦ*) *Ἐπικτήτου. Τοὺς δυσχερεῖς δὲ φιλοσόφους εἰς μέσον ἄγοντες, οἷς οὐ δοκεῖ κατὰ φύσιν ἡδονὴ εἶναι ἀλλ' ἐπιγίγνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν, δικαιοσύνῃ, σωφροσύνῃ, ἐλευθερίᾳ. τί ποτ' οὖν ἡ ψυχὴ ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ σώματος ἀγαθοῖς μικροτέροις οὖσι χαίρει καὶ γαληνιᾷ, ὥς φησιν Ἐπίκουρος* (Epic. Us. fr. 425, p. 284, 1), *ἐπὶ δὲ τοῖς αὑτῆς ἀγαθοῖς μεγίστοις οὖσιν οὐχ ἥδεται; καίτοι καὶ δέδωκέ μοι ἡ φύσις αἰδῶ καὶ πολλὰ ὑπερυθριῶ, ὅταν τι ὑπολάβω αἰσχρὸν λέγειν. τοῦτό με τὸ κίνημα οὐκ ἐᾷ τὴν ἡδονὴν θέσθαι ἀγαθὸν καὶ τέλος τοῦ βίου.*

---

2 *ἄνω βάλῃς s* ‖ 3 *⟨γῆν κατὰ⟩ suppl. Schw.* ‖ *αὐτοῦ S: corr. ed. Lond.*

*προσήκει περὶ τὸ κράτιστον ἐσπουδακέναι; — Πάντων
μάλιστα προσήκει. — Τί οὖν κρεῖσσον ἔχομεν τῆς
σαρκός; — Τὴν ψυχήν, ἔφη. — Ἀγαθὰ δὲ τὰ τοῦ
κρατίστου κρείττονά ἐστιν ἢ τὰ τοῦ φαυλοτέρου; —
Τὰ τοῦ κρατίστου. — Ψυχῆς δὲ ἀγαθὰ πότερον προ-* 5
*αιρετικά ἐστιν ἢ ἀπροαίρετα; — Προαιρετικά. — Προ-
αιρετικὸν οὖν ἐστιν ἡ ἡδονὴ ἡ ψυχική; — Ἔφη. —
Αὕτη δ' ἐπὶ τίσι γίνεται; πότερον ἐφ' αὑτῇ; ἀλλ'* 6
*ἀδιανόητόν ἐστι· προηγουμένην γάρ τινα ὑφεστάναι δεῖ
οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, ἧς τυγχάνοντες ἡσθησόμεθα κατὰ
ψυχήν. — Ὡμολόγει καὶ τοῦτο. — Ἐπὶ τίνι οὖν ἡσθη-* 7
*σόμεθα ταύτην τὴν ψυχικὴν ἡδονήν; εἰ γὰρ ἐπὶ τοῖς
⟨τῆς ψυχῆς⟩ ἀγαθοῖς, εὕρηται ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.
οὐ γὰρ δύναται ἄλλο μὲν εἶναι ἀγαθόν, ἄλλο δ' ἐφ' ᾧ
εὐλόγως ἐπαιρόμεθα, οὐδὲ τοῦ προηγουμένου μὴ ὄν-
τος ἀγαθοῦ τὸ ἐπιγέννημα ἀγαθὸν εἶναι. ἵνα γὰρ εὔ-
λογον ᾖ τὸ ἐπιγέννημα, τὸ προηγούμενον δεῖ ἀγαθὸν
εἶναι. ἀλλ' οὐ μὴ εἴπητε φρένας ἔχοντες· ἀνακόλουθα* 8
*γὰρ ἐρεῖτε καὶ Ἐπικούρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑμῶν δό-
γμασιν. ὑπολείπεται λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σωματικοῖς ἥδε-* 9
*σθαι τὴν κατὰ ψυχὴν ἡδονήν· πάλιν ἐκεῖνα γίνεται
προηγούμενα καὶ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.*

Διὰ τοῦτο ἀφρόνως ἐποίησε Μάξιμος, εἰ δι' ἄλλο 10
*τι ἔπλευσεν ἢ διὰ τὴν σάρκα, τοῦτ' ἔστι διὰ τὸ κρά-
τιστον. ἀφρόνως δὲ ποιεῖ καὶ εἰ ἀπέχεται τῶν ἄλλο-* 11

---

12 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 430 (285, 21).
25 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 532 (322, 3).

---

1 ⟨*οὖν*⟩ *περὶ vel* ⟨*οὖν, ἔφη,*⟩ *περὶ s* ‖ 8 *αὐτῇ S: corr. s* ‖ 12 *εἰ* S_b*: ἡ S* ‖ 13 ⟨*τῆς ψυχῆς*⟩ *ἀγαθοῖς scripsi: ψυχικοῖς Shaftesbury; ψυχικοῖς,* ⟨*ἐν τοῖς ψυχικοῖς*⟩ *Schw.* ‖ 16 (et 17) *ἐπιγένημα S: corr. s* ‖ 21 *πάλιν* ⟨*ἵν'*⟩ *Upt. cod.* ‖ *γένηται s* ‖ 23 *εἰ* S_c *(corr. ex ἡ, ut vid.)*

9 ρῶν, οὗτος τοῦ ἀγαθοῦ τυγχάνει. ‘αἴρει τὰ χρήματα
ὁ πατήρ.’ ἀλλ’ οὐ βλάπτει. ‘ἕξει τὸ πλέον τοῦ ἀγροῦ
⟨ὁ ἀδελφός⟩.’ ὅσον καὶ θέλει. μή τι οὖν τοῦ αἰδή-
10 μονος, μή τι τοῦ πιστοῦ, μή τι τοῦ φιλαδέλφου; ἐκ
ταύτης γὰρ τῆς οὐσίας τίς δύναται ἐκβαλεῖν; οὐδ’ ὁ
Ζεύς. οὐδὲ γὰρ ἠθέλησεν, ἀλλ’ ἐπ’ ἐμοὶ αὐτὸ ἐποίησεν
καὶ ἔδωκεν οἷον εἶχεν αὐτὸς ἀκώλυτον, ἀνανάγκαστον,
ἀπαραπόδιστον.
11 Ὅταν οὖν ἄλλῳ ἄλλο τὸ νόμισμα ᾖ, ἐκεῖνό τις
12 δείξας ἔχει τὸ ἀντ’ αὐτοῦ πιπρασκόμενον. ἐλήλυθεν
εἰς τὴν ἐπαρχίαν κλέπτης ἀνθύπατος. τίνι νομίσματι
χρῆται; ἀργυρίῳ. δεῖξον καὶ ἀπόφερε ὃ θέλεις. ἐλή-
λυθεν μοιχός. τίνι νομίσματι χρῆται; κορασιδίοις.
‘λάβε’, φησί, ‘τὸ νόμισμα καὶ πώλησόν μοι τὸ πρα-
13 γμάτιον.’ δὸς καὶ ἀγόραζε. ἄλλος περὶ παιδάρια ἐσπού-
δακε. δὸς αὐτῷ τὸ νόμισμα καὶ λάβε ὃ θέλεις. ἄλλος
φιλόθηρος. δὸς ἱππάριον καλὸν ἢ κυνάριον· οἰμώζων
καὶ στένων πωλήσει ἀντ’ αὐτοῦ ὃ θέλεις. ἄλλος γὰρ
αὐτὸν ἀναγκάζει ἔσωθεν, ὁ τὸ νόμισμα τοῦτο τεταχώς.
14 Πρὸς τοῦτο μάλιστα τὸ εἶδος αὐτὸν γυμναστέον.
εὐθὺς ὄρθρου προελθὼν ὃν ἂν ἴδῃς, ὃν ἂν ἀκούσῃς,
ἐξέταζε, ἀποκρίνου ὡς πρὸς ἐρώτημα. τί εἶδες, καλὸν
ἢ καλήν; ἔπαγε τὸν κανόνα. ἀπροαίρετον ἢ προαιρε-

22 sqq. cf. quae ad II, 18, 15 adnotavi et Ench. 5: ἐξέταζε – καὶ δοκίμαζε τοῖς κανόσιν οἷς ἔχεις· πρώτῳ δὲ τούτῳ καὶ μάλιστα πότερον περὶ τὰ ἐφ’ ἡμῖν ἐστιν ἢ περὶ τὰ οὐκ ἐφ’ ἡμῖν. κἂν περί τι τῶν οὐκ ἐφ’ ἡμῖν ᾖ, πρόχειρον ἔστω τὸ διότι οὐδὲν πρὸς ἐμέ.

3 ⟨ὁ ἀδελφός⟩ *add. Schw.* ‖ 9 ἢ *S: corr. s* ‖ ἐκεῖνό τις *S*$_b$ *(vel S*$_a$*)*: ἐκεῖνος *S; an* ἐκεῖνο ὁ? ‖ 10 ἔχῃ *S*$_b$ ‖ 14 φησὶ *del. Coraes* ‖ 19 ἀναγκάζῃ *S: corr. m. pr.* ‖ 20 αὐτὸν *S: corr. Coraes*

τικόν; ἀπροαίρετον· αἶρε ἔξω. τί εἶδες; πενθοῦντ' 15
ἐπὶ τέκνου τελευτῇ. ἔπαγε τὸν κανόνα. ὁ θάνατός
ἐστιν ἀπροαίρετον ⟨ἢ προαιρετικόν; ἀπροαίρετον⟩· αἶρε
ἐκ τοῦ μέσου. ἀπήντησέ σοι ὕπατος; ἔπαγε τὸν κα-
νόνα. ὑπατεία ποῖόν τι ἐστίν; ἀπροαίρετον ἢ προ-
αιρετικόν; ἀπροαίρετον· αἶρε καὶ τοῦτο, οὐκ ἔστι δό-
κιμον· ἀπόβαλε, οὐδὲν πρὸς σέ. καὶ τοῦτο εἰ ἐποιοῦμεν 16
καὶ πρὸς τοῦτο ἠσκούμεθα καθ' ἡμέραν ἐξ ὄρθρου
μεχρὶ νυκτός, ἐγίνετο ἄν τι, νὴ τοὺς θεούς. νῦν δ' 17
εὐθὺς ὑπὸ πάσης φαντασίας κεχηνότες λαμβανόμεθα
καὶ μόνον, εἴπερ ἄρα, ἐν τῇ σχολῇ μικρόν τι διεγειρό-
μεθα· εἶτ' ἐξελθόντες ἂν ἴδωμεν πενθοῦντα, λέγομεν
'ἀπώλετο'· ἂν ὕπατον, 'μακάριος'· ἂν ἐξωρισμένον,
'ταλαίπωρος'· ἂν πένητα, 'ἄθλιος, οὐκ ἔχει πόθεν φάγῃ.'
ταῦτ' οὖν ἐκκόπτειν δεῖ τὰ πονηρὰ δόγματα, περὶ 18
τοῦτο συντετάσθαι. τί γάρ ἐστι τὸ κλαίειν καὶ οἰμώ-
ζειν; δόγμα. τί δυστυχία; δόγμα. τί στάσις, τί διχό-
νοια, τί μέμψις, τί κατηγορία, τί ἀσέβεια, τί φλυαρία;
ταῦτα πάντα δόγματά ἐστι καὶ ἄλλο οὐδὲν καὶ δό- 19
γματα περὶ τῶν ἀπροαιρέτων ὡς ὄντων ἀγαθῶν καὶ
κακῶν. ταῦτά τις ἐπὶ τὰ προαιρετικὰ μεταθέτω, κἀγὼ
αὐτὸν ἐγγυῶμαι ὅτι εὐσταθήσει, ὡς ἂν ἔχῃ τὰ περὶ
αὐτόν.

Οἷόν ἐστιν ἡ λεκάνη τοῦ ὕδατος, τοιοῦτον ἡ ψυχή, 20
οἷον ἡ αὐγὴ ἡ προσπίπτουσα τῷ ὕδατι τοιοῦτον αἱ
φαντασίαι. ὅταν οὖν τὸ ὕδωρ κινηθῇ, δοκεῖ μὲν καὶ 21
ἡ αὐγὴ κινεῖσθαι, οὐ μέντοι κινεῖται. καὶ ὅταν τοί- 22

---

1 sqq. (s. 15—18) cf. omnino Ench. 16.

---

1 πενθοῦν *S: corr. s* ‖ 3 ⟨ἢ προαιρετικόν; ἀπροαίρετον⟩ *addidi: om. S* ‖ 18 μέμψης *S: corr. m. pr.*

νυν σκοτωθῇ τις, οὐχ αἱ τέχναι καὶ αἱ ἀρεταὶ συγχέονται, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἐφ' οὗ εἰσι· καταστάντος δὲ καθίσταται κἀκεῖνα.

δ'. *Πρὸς τὸν ἀκόσμως ἐν θεάτρῳ σπουδάσαντα.*

1 *Τοῦ δ' ἐπιτρόπου τῆς Ἠπείρου ἀκοσμότερον σπου-*
δάσαντος κωμῳδῷ τινι καὶ ἐπὶ τούτῳ δημοσίᾳ λοιδο-
ρηθέντος, εἶτα ἑξῆς ἀπαγγείλαντος πρὸς αὐτόν, ὅτι
ἐλοιδορήθη, καὶ ἀγανακτοῦντος πρὸς τοὺς λοιδορήσαν-
τας Καὶ τί κακόν, ἔφη, ἐποίουν; ἐσπούδαζον καὶ οὗτοι
2 *ὡς καὶ σύ. εἰπόντος δ' ἐκείνου Οὕτως οὖν τις σπου-*
δάζει; Σέ, ἔφη, βλέποντες τὸν αὐτῶν ἄρχοντα, τοῦ
Καίσαρος φίλον καὶ ἐπίτροπον, οὕτω σπουδάζοντα οὐκ
3 *ἔμελλον καὶ αὐτοὶ οὕτως σπουδάζειν; εἰ γὰρ μὴ δεῖ*
οὕτω σπουδάζειν, μηδὲ σὺ σπούδαζε· εἰ δὲ δεῖ, τί
χαλεπαίνεις, εἴ σε ἐμιμήσαντο; τίνας γὰρ ἔχουσιν μι-
μήσασθαι οἱ πολλοὶ ἢ τοὺς ὑπερέχοντας ὑμᾶς; εἰς
4 *τίνας ἀπίδωσιν ἐλθόντες εἰς τὰ θέατρα ἢ ὑμᾶς; 'ὅρα*
πῶς ὁ ἐπίτροπος τοῦ Καίσαρος θεωρεῖ· κέκραγεν· κἀγὼ
τοίνυν κραυγάσω. ἀναπηδᾷ· κἀγὼ ἀναπηδήσω. οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ διακάθηνται κραυγάζοντες· ἐγὼ δ' οὐκ
ἔχω δούλους· ἀντὶ πάντων αὐτὸς ὅσον δύναμαι κραυ-
5 *γάσω.' εἰδέναι σε οὖν δεῖ, ὅταν εἰσέρχῃ εἰς τὸ θέα-*
τρον, ὅτι κανὼν εἰσέρχῃ καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις,
6 *πῶς αὐτοὺς δεῖ θεωρεῖν. τί οὖν σε ἐλοιδόρουν; ὅτι*
πᾶς ἄνθρωπος μισεῖ τὸ ἐμποδίζον. ἐκεῖνοι στεφανω-
θῆναι ἤθελον τὸν δεῖνα, σὺ ἕτερον· ἐκεῖνοι σοὶ ἐνεπό-

---

2 *εἰσι* Sb: *ἐστι* S ‖ 3 *κἀκεῖνο* S: corr. Sb

διξον καὶ σὺ ἐκείνοις. σὺ εὑρίσκου ἰσχυρότερος· ἐκεῖνοι
ὃ ἐδύναντο ἐποίουν, ἐλοιδόρουν τὸ ἐμποδίζον. τί οὖν 7
θέλεις; ἵνα σὺ μὲν ποιῇς ὃ θέλεις, ἐκεῖνοι δὲ μηδ'
εἴπωσιν ἃ θέλουσιν; καὶ τί θαυμαστόν; οἱ γεωργοὶ
τὸν Δία οὐ λοιδοροῦσιν, ὅταν ἐμποδίζωνται ὑπ' αὐ-
τοῦ; οἱ ναῦται οὐ λοιδοροῦσι; τὸν Καίσαρα παύονται
λοιδοροῦντες; τί οὖν; οὐ γιγνώσκει ὁ Ζεύς; τῷ Καί- 8
σαρι οὐκ ἀπαγγέλλονται τὰ λεγόμενα; τί οὖν ποιεῖ;
οἶδεν ὅτι, ἂν πάντας τοὺς λοιδοροῦντας κολάζῃ, οὐχ
ἕξει τίνων ἄρξει. τί οὖν; ἔδει εἰσερχόμενον εἰς τὸ 9
θέατρον τοῦτο εἰπεῖν 'ἄγε ἵνα Σώφρων στεφανωθῇ';
ἀλλ' ἐκεῖνο 'ἄγε ἵνα τηρήσω τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν
ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης κατὰ φύσιν ἔχουσαν'. ἐμοὶ παρ' 10
ἐμὲ φίλτερος οὐδείς· γελοῖον οὖν, ἵν' ἄλλος νικήσῃ
κωμῳδῶν, ἐμὲ βλάπτεσθαι. — Τίνα οὖν θέλω νικῆσαι; 11
— Τὸν νικῶντα· καὶ οὕτως ἀεὶ νικήσει, ὃν θέλω. —
Ἀλλὰ θέλω στεφανωθῆναι Σώφρονα. — Ἐν οἴκῳ ὅσους
θέλεις ἀγῶνας ἄγων ἀνακήρυξον αὐτὸν Νέμεα, Πύθια,
Ἴσθμια, Ὀλύμπια· ἐν φανερῷ δὲ μὴ πλεονέκτει μηδ'
ὑφάρπαζε τὸ κοινόν. εἰ δὲ μή, ἀνέχου λοιδορούμενος· 12
ὡς ὅταν ταὐτὰ ποιῇς τοῖς πολλοῖς, εἰς ἴσον ἐκείνοις
καθιστᾷς σαυτόν.

---

4 sqq. cf. Ench. 31, 4: *διὰ τοῦτο καὶ ὁ γεωργὸς λοιδορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης.*

13 sqq. cf. Ench. 33, 10: *εἰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ σπουδάζων φαίνου ἢ σαυτῷ, τοῦτ' ἔστι θέλε γίνεσθαι μόνα τὰ γινόμενα καὶ νικᾶν μόνον τὸν νικῶντα· οὕτω γὰρ οὐκ ἐμποδισθήσῃ* (cf. s. 6 sq.).

---

2 *τί οὖν; θέλεις, ἵνα Schw.* ‖ 4 *θέλωσιν S: corr. s* ‖ 11 *signo interrogationis deleto ante ἔδει (v. 10) οὐκ ins. Meibomius, οὐ ante τοῦτο (v. 11) Schw.* ‖ 14 *ἐμὲ* S_b*: ἐμοῦ S; fortasse ἐμὲ οὐ·* ‖ 16 *νικήσ*ι S: νικήσει (ut vid.)* S_b*; νικήσω s*

ε'. Πρὸς τοὺς διὰ νόσον ἀπαλλαττομένους.

1 Νοσῶ, φησίν, ἐνθάδε καὶ βούλομαι ἀπιέναι εἰς
2 οἶκον. — Ἐν οἴκῳ γὰρ ἄνοσος ἧς σύ; οὐ σκοπεῖς εἴ
τι ποιεῖς ἐνθάδε τῶν πρὸς τὴν προαίρεσιν τὴν σαυτοῦ
φερόντων, ἵν' ἐπανορθωθῇ; εἰ μὲν γὰρ μηδὲν ἀνύεις,
περισσῶς καὶ ἦλθες. ἄπιθι, ἐπιμελοῦ τῶν ἐν οἴκῳ.
3 εἰ γὰρ μὴ δύναταί σου τὸ ἡγεμονικὸν σχεῖν κατὰ φύ-
σιν, τό γ' ἀγρίδιον δυνήσεται, τό γε κερμάτιον αὐξή-
σεις. τὸν πατέρα γηροκομήσεις, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρα-
φήσῃ, ἄρξεις· κακὸς κακῶς τί ποτε ποιήσεις τῶν ἑξῆς.
4 εἰ δὲ παρακολουθεῖς σαυτῷ, ὅτι ἀποβάλλεις τινὰ δό-
γματα φαῦλα καὶ ἄλλα ἀντ' αὐτῶν ἀναλαμβάνεις καὶ
τὴν σαυτοῦ στάσιν μετατέθεικας ἀπὸ τῶν ἀπροαιρέτων
ἐπὶ τὰ προαιρετικά, κἄν ποτ' εἴπῃς 'οἴμοι', οὐ λέγεις
διὰ τὸν πατέρα, ⟨διὰ⟩ τὸν ἀδελφόν, ἀλλὰ 'δι' ἐμέ',
5 ἔτι ὑπολογίζῃ νόσον; οὐκ οἶδας, ὅτι καὶ νόσος καὶ θά-
νατος καταλαβεῖν ἡμᾶς ὀφείλουσίν τί ποτε ποιοῦντας;
τὸν γεωργὸν γεωργοῦντα καταλαμβάνουσι, τὸν ναυτικὸν
6 πλέοντα. σὺ τί θέλεις ποιῶν καταληφθῆναι; τί ποτε
μὲν γὰρ ποιοῦντά σε δεῖ καταληφθῆναι. εἴ τι ἔχεις
τούτου κρεῖσσον ποιῶν καταληφθῆναι, ποίει ἐκεῖνο.
7 Ἐμοὶ μὲν γὰρ καταληφθῆναι γένοιτο μηδενὸς ἄλ-
λου ἐπιμελουμένῳ ἢ τῆς προαιρέσεως τῆς ἐμῆς, ἵν'
ἀπαθής, ἵν' ἀκώλυτος, ἵν' ἀνανάγκαστος, ἵν' ἐλεύθερος.
8 ταῦτα ἐπιτηδεύων θέλω εὑρεθῆναι, ἵν' εἰπεῖν δύνωμαι

---

1 *ἀπαλλαττομένους s: πλαττομένους S* ‖ 3 *ἧς S (sed in ἢ nescio quid corr. Sb): εἶ vel ἦσθα s* ‖ 9 *γηρωκομήσεις Sa* ‖ 12 *ἄλλ' S: corr. s* ‖ 15 *⟨διὰ⟩ ins. s* ‖ 20 *μὲν dle. s* ‖ 23 *ἐπιμελουμένου S: corr. s*

τῷ θεῷ ‘μή τι παρέβην σου τὰς ἐντολάς; μή τι πρὸς
ἄλλα ἐχρησάμην ταῖς ἀφορμαῖς ἃς ἔδωκας; μή τι ταῖς
αἰσθήσεσιν ἄλλως, μή τι ταῖς προλήψεσιν; μή τι σοί
ποτ᾽ ἐνεκάλεσα; μή τι ἐμεμψάμην σου τὴν διοίκησιν;
ἐνόσησα, ὅτε ἠθέλησας· καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἑκών. 9
πένης ἐγενόμην σου θέλοντος, ἀλλὰ χαίρων. οὐκ ἦρξα,
ὅτι σὺ οὐκ ἠθέλησας· οὐδέποτ᾽ ἐπεθύμησα ἀρχῆς. μή
τί με τούτου ἕνεκα στυγνότερον εἶδες; μὴ οὐ προσ-
ῆλθόν σοί ποτε φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, ἕτοιμος εἴ τι
ἐπιτάσσεις, εἴ τι σημαίνεις; νῦν με θέλεις ἀπελθεῖν 10
ἐκ τῆς πανηγύρεως· ἄπειμι, χάριν σοι ἔχω πᾶσαν, ὅτι
ἠξίωσάς με συμπανηγυρίσαι σοι καὶ ἰδεῖν ἔργα τὰ σὰ
καὶ τῇ διοικήσει σου συμπαρακολουθῆσαι [σοί].’ ταῦτά 11
με ἐνθυμούμενον, ταῦτα γράφοντα, ταῦτα ἀναγιγνώ-
σκοντα καταλάβοι ὁ θάνατος.

Ἀλλ᾽ ἡ μήτηρ μου τὴν κεφαλὴν νοσοῦντος οὐ 12
κρατήσει. — Ἄπιθι τοίνυν πρὸς τὴν μητέρα· ἄξιος γὰρ
εἶ τὴν κεφαλὴν κρατούμενος νοσεῖν. — Ἀλλ᾽ ἐπὶ κλινα- 13
ρίου κομψοῦ ἐν οἴκῳ κατεκείμην. — Ἄπιθί σου ἐπὶ τὸ
κλινάριον· ⟨νοσῶν⟩ ἢ ὑγιαίνων ἄξιος εἶ ἐπὶ τοιούτου
κατακεῖσθαι. μὴ τοίνυν ἀπόλλυε ἃ δύνασαι ἐκεῖ ποιεῖν.

Ἀλλ᾽ ὁ Σωκράτης τί λέγει; ὥσπερ ἄλλος τις, 14
φησί, χαίρει τὸν ἀγρὸν τὸν αὑτοῦ ποιῶν κρεί-

---

22 sqq. cf. Xenoph. Comm. I, 6, 14: ὥσπερ ἄλλος τις - ἵππῳ ἀγαθῷ - - - ἥδεται, οὕτω καὶ ἐάν τι ἔχω ἀγαθόν, διδάσκω, ἄλλοις συνίστημι, παρ᾽ ὧν ἂν ἡγῶμαι ὠφεληθήσεσθαί τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν. sed magis cum Epicteti verbis conveniunt, quae leg. apud Plat. Prot. p. 318 a: ἀπιέναι οἴκαδε βελτίονι γεγονότι - - - καὶ ἑκάστης ἡμέρας ἀεὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι.

---

5 ὅτι *s* ‖ 8 προσελθὼν *S: corr. s* ‖ 13 [σοί] *del. s* ‖ 20 ⟨νοσῶν⟩ ἢ *scripsi: ἢ Wolf, καὶ Coraes* ‖ 23 χαίρειν *S: corr. s* ‖ αὐτοῦ *S: corr. s*

*σονα, ἄλλος τὸν ἵππον, οὕτως ἐγὼ καθ' ἡμέραν
χαίρω παρακολουθῶν ἐμαυτῷ βελτίονι γινο-
15 μένῳ. — Πρὸς τί; μή τι πρὸς λεξείδια. — Ἄνθρωπε,
εὐφήμει. — Μή τι πρὸς θεωρημάτια; — Τί ποιεῖς;
16 — Καὶ μὴν οὐ βλέπω τί ἐστιν ἄλλο, περὶ ὃ ἀσχο-
λοῦνται οἱ φιλόσοφοι. — Οὐδέν σοι δοκεῖ εἶναι τὸ
μηδέποτε ἐγκαλέσαι τινί, μὴ θεῷ, μὴ ἀνθρώπῳ· μὴ
μέμψασθαι μηδένα· τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀεὶ καὶ ἐκφέ-
17 ρειν καὶ εἰσφέρειν; ταῦτα ἦν, ἃ ᾔδει ὁ Σωκράτης,
καὶ ὅμως οὐδέποτε εἶπεν, ὅτι οἶδέν τι ἢ διδάσκει.
εἰ δέ τις λεξείδια ᾔτει ἢ θεωρημάτια, ἀπῆγεν πρὸς
Πρωταγόραν, πρὸς Ἱππίαν. καὶ γὰρ εἰ λάχανά τις ζη-
τῶν ἐληλύθεν, πρὸς τὸν κηπουρὸν ἂν αὐτὸν ἀπήγαγεν·
18 τίς οὖν ὑμῶν ἔχει ταύτην τὴν ἐπιβολήν; ἐπεί τοι εἰ
εἴχετε, καὶ ἐνοσεῖτε ἂν ἡδέως καὶ ἐπεινᾶτε καὶ ἀπεθνή-
19 σκετε. εἴ τις ὑμῶν ἠράσθη κορασίου κομψοῦ, οἶδεν ὅτι
ἀληθῆ λέγω.*

ϛʹ. *Σποράδην τινά.*

1 *Πυθομένου δέ τινος τῶν ⟨γνωρίμων, πῶς ὑπὸ τῶν⟩
νῦν μᾶλλον ἐκπεπονημένου τοῦ λόγου πρότερον μεί-
2 ζονες προκοπαὶ ἦσαν, Κατὰ τί, ἔφη, ἐκπεπόνηται καὶ
κατὰ τί μείζους αἱ προκοπαὶ τότε ἦσαν; καθὸ γὰρ νῦν
ἐκπεπόνηται, κατὰ τοῦτο καὶ προκοπαὶ νῦν εὑρεθή-
3 σονται. καὶ νῦν μὲν ὥστε συλλογισμοὺς ἀναλύειν ἐκ-*

8 cf. Aeliani V. H. IX, 7.
9 sq. cf. Laert. Diog. II, 32.
11 sq. cf. quae adn. ad III, 23, 22.

14 *ἡμῶν S: corr. s* ‖ 15 *ἔχετε, πεινᾶτε et ἀποθνήσκετε S: corr.* S_c ‖ 19 *⟨γνωρίμων πῶς ὑπὸ τῶν⟩ supplevi; ⟨πῶς ὑπὸ⟩ τῶν iam Schw.*

*πεπόνηται καὶ προκοπαὶ γίνονται· τότε δ' ὥστε τὸ
ἡγεμονικὸν κατὰ φύσιν ἔχον τηρῆσαι καὶ ἐξεπονεῖτο,
καὶ προκοπαὶ ἦσαν. μὴ οὖν ἐνάλλασσε μηδὲ ζήτει,* 4
*ὅταν ἄλλο ἐκπονῇς, ἐν ἄλλῳ προκόπτειν. ἀλλ' ἴδε εἴ
τις ἡμῶν πρὸς τούτῳ ὤν, ὥστε καὶ κατὰ φύσιν ἔχειν
καὶ διεξάγειν, οὐ προκόπτει. οὐδένα γὰρ εὑρήσεις.*

Ὁ σπουδαῖος ἀήττητος· ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἀγωνίζεται, 5
εἰ μὴ ὅπου κρείσσων ἐστίν. 'εἰ ⟨τὰ⟩ κατὰ τὸν ἀγρὸν 6
*θέλεις, ⟨λάβε⟩· λάβε τοὺς οἰκέτας, λάβε τὴν ἀρχήν,
λάβε τὸ σωμάτιον. τὴν δ' ὄρεξιν οὐ ποιήσεις ἀπο-
τευκτικὴν οὐδὲ τὴν ἔκκλισιν περιπτωτικήν.' εἰς τοῦτον* 7
*μόνον τὸν ἀγῶνα καθίησιν τὸν περὶ τῶν προαιρετικῶν·
πῶς οὖν οὐ μέλλει ἀήττητος εἶναι;*

Πυθομένου δέ τινος, τί ἐστιν ὁ κοινὸς νοῦς, 8
*Ὥσπερ, φησί, κοινή τις ἀκοὴ λέγοιτ' ἂν ἡ μόνον φω-
νῶν διακριτική, ἡ δὲ τῶν φθόγγων οὐκέτι κοινή,
ἀλλὰ τεχνική, οὕτως ἐστί τινα, ἃ οἱ μὴ παντάπασιν
διεστραμμένοι τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς
ὁρῶσιν. ἡ τοιαύτη κατάστασις κοινὸς νοῦς καλεῖται.*

Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι ῥᾴ- 9
*διον· οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν· οἱ δ' εὐ-
φυεῖς, κἂν ἀποτρέπῃς, ἔτι μᾶλλον ἔχονται τοῦ λόγου.
διὸ καὶ ὁ Ῥοῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρεπεν τούτῳ δοκι-* 10

---

7 cf. Stob. ecl. II, 7, 11 g: *ἀήττητος ὢν καὶ ἀκαταγώνιστος* (sc. *ὁ σπουδαῖος*).

7 sq. cf. Ench. 19, 1: *Ἀνίκητος εἶναι δύνασαι, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι.*

21 cf. Laert. Diog. IV, 47: (*Βίων ὁ Βορυσθενίτης*) *οὐχ οἷόν τε, εἶπεν, ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ λαβεῖν.*

---

4 *ἴδε s: ἰδοὺ S* ‖ 5 *καὶ del. Coraes* ‖ 7 *ἐπεὶ scripsi: ἢ S* ‖ 8 *εἰ μὴ ὅπου] ἢ ὅπου Wolf; ὅπου μὴ s (v. 7 ἢ in καὶ mutato)* ‖ ⟨*τὰ*⟩ *ins.* S_b ‖ 9 ⟨*λάβε*⟩ *ins. Upt.* ‖ 21 ⟨*ἁπαλὸν*⟩ *τυρὸν Wolf e Laert. Diog.*

μαστηρίῳ χρώμενος τῶν εὐφυῶν καὶ ἀφυῶν. ἔλεγε γὰρ ὅτι 'ὡς ὁ λίθος, κἂν ἀναβάλῃς, ἐνεχθήσεται κάτω ἐπὶ ⟨γῆν κατὰ⟩ τὴν αὐτοῦ κατασκευήν, οὕτω καὶ ὁ εὐφυής, ὅσῳ μᾶλλον ἀποκρούεταί τις αὐτόν, τοσούτῳ μᾶλλον νεύει ἐφ' ὃ πέφυκεν.'

ζ'. Πρὸς τὸν διορθωτὴν τῶν ἐλευθέρων πόλεων Ἐπικούρειον ὄντα.

1 Τοῦ δὲ διορθωτοῦ εἰσελθόντος πρὸς αὐτόν (ἦν
δ' οὗτος Ἐπικούρειος) Ἄξιον, ἔφη, τοὺς ἰδιώτας ἡμᾶς
παρ' ὑμῶν τῶν φιλοσόφων πυνθάνεσθαι, καθάπερ τοὺς
εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντας παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ εἰδό-
των, τί κράτιστόν ἐστιν ἐν κόσμῳ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἱστο-
ρήσαντες μετίωμεν, ὡς ἐκεῖνοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ
2 θεώμεθα. ὅτι μὲν γὰρ τρία ἐστὶ περὶ τὸν ἄνθρωπον,
ψυχὴ καὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτός, σχεδὸν οὐδεὶς ἀντιλέγει.
λοιπὸν ὑμέτερόν ἐστιν ἀποκρίνασθαι τί ἐστι τὸ κρά-
3 τιστον; τί ἐροῦμεν τοῖς ἀνθρώποις; τὴν σάρκα; καὶ
διὰ ταύτην Μάξιμος ἔπλευσεν μέχρι Κασσιόπης χει-
4 μῶνος μετὰ τοῦ υἱοῦ προπέμπων, ἵν' ἡσθῇ τῇ σαρκί;
Ἀρνησαμένου δ' ἐκείνου καὶ εἰπόντος Μὴ γένοιτο· Οὐ

6 sq. idem fere argumentum tractatur fragm. XIV (Stob. flor. 6, 50): Ἐκ τῶν (vel τοῦ) Ἐπικτήτου. Τοὺς δυσχερεῖς δὲ φιλοσόφους εἰς μέσον ἄγοντες, οἷς οὐ δοκεῖ κατὰ φύσιν ἡδονὴ εἶναι ἀλλ' ἐπιγίγνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν, δικαιοσύνῃ, σωφροσύνῃ, ἐλευθερίᾳ. τί ποτ' οὖν ἡ ψυχὴ ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ σώματος ἀγαθοῖς μικροτέροις οὖσι χαίρει καὶ γαληνιᾷ, ὥς φησιν Ἐπίκουρος (Epic. Us. fr. 425, p. 284, 1), ἐπὶ δὲ τοῖς αὐτῆς ἀγαθοῖς μεγίστοις οὖσιν οὐχ ἥδεται; καίτοι καὶ δέδωκέ μοι ἡ φύσις αἰδῶ καὶ πολλὰ ὑπερυθριῶ, ὅταν τι ὑπολάβω αἰσχρὸν λέγειν. τοῦτό με τὸ κίνημα οὐκ ἐᾷ τὴν ἡδονὴν θέσθαι ἀγαθὸν καὶ τέλος τοῦ βίου.

2 ἄνω βάλῃς *s* ‖ 3 ⟨γῆν κατὰ⟩ *suppl. Schw.* ‖ αὐτοῦ *S*: *corr. ed. Lond.*

προσήκει περὶ τὸ κράτιστον ἐσπουδακέναι; — Πάντων
μάλιστα προσήκει. — Τί οὖν κρεῖσσον ἔχομεν τῆς
σαρκός; — Τὴν ψυχήν, ἔφη. — Ἀγαθὰ δὲ τὰ τοῦ
κρατίστου κρείττονά ἐστιν ἢ τὰ τοῦ φαυλοτέρου; —
Τὰ τοῦ κρατίστου. — Ψυχῆς δὲ ἀγαθὰ πότερον προ- 5
αιρετικά ἐστιν ἢ ἀπροαίρετα; — Προαιρετικά. — Προ-
αιρετικὸν οὖν ἐστιν ἡ ἡδονὴ ἡ ψυχική; — Ἔφη. —
Αὕτη δ' ἐπὶ τίσι γίνεται; πότερον ἐφ' αὑτῇ; ἀλλ' 6
ἀδιανόητόν ἐστι· προηγουμένην γάρ τινα ὑφεστάναι δεῖ
οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, ἧς τυγχάνοντες ἡσθησόμεθα κατὰ
ψυχήν. — Ὡμολόγει καὶ τοῦτο. — Ἐπὶ τίνι οὖν ἡσθη- 7
σόμεθα ταύτην τὴν ψυχικὴν ἡδονήν; εἰ γὰρ ἐπὶ τοῖς
⟨τῆς ψυχῆς⟩ ἀγαθοῖς, εὕρηται ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.
οὐ γὰρ δύναται ἄλλο μὲν εἶναι ἀγαθόν, ἄλλο δ' ἐφ' ᾧ
εὐλόγως ἐπαιρόμεθα, οὐδὲ τοῦ προηγουμένου μὴ ὄν-
τος ἀγαθοῦ τὸ ἐπιγέννημα ἀγαθὸν εἶναι. ἵνα γὰρ εὔ-
λογον ᾖ τὸ ἐπιγέννημα, τὸ προηγούμενον δεῖ ἀγαθὸν
εἶναι. ἀλλ' οὐ μὴ εἴπητε φρένας ἔχοντες· ἀνακόλουθα 8
γὰρ ἐρεῖτε καὶ Ἐπικούρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑμῶν δό-
γμασιν. ὑπολείπεται λοιπὸν ἐπὶ τοῖς σωματικοῖς ἥδε- 9
σθαι τὴν κατὰ ψυχὴν ἡδονήν· πάλιν ἐκεῖνα γίνεται
προηγούμενα καὶ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ.

Διὰ τοῦτο ἀφρόνως ἐποίησε Μάξιμος, εἰ δι' ἄλλο 10
τι ἔπλευσεν ἢ διὰ τὴν σάρκα, τοῦτ' ἔστι διὰ τὸ κρά-
τιστον. ἀφρόνως δὲ ποιεῖ καὶ εἰ ἀπέχεται τῶν ἄλλο- 11

12 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 430 (285, 21).
25 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 532 (322, 3).

1 ⟨οὖν⟩ περὶ vel ⟨οὖν, ἔφη,⟩ περὶ s ‖ 8 αὐτῇ S: corr. s ‖ 12 εἰ S_b: ἡ S ‖ 13 ⟨τῆς ψυχῆς⟩ ἀγαθοῖς scripsi: ψυχικοῖς Shaftesbury; ψυχικοῖς, ⟨ἐν τοῖς ψυχικοῖς⟩ Schw. ‖ 16 (et 17) ἐπιγένημα S: corr. s ‖ 21 πάλιν ⟨ἵν'⟩ Upt. cod. ‖ γένηται s ‖ 23 εἰ S_c (corr. ex ἡ, ut vid.)

τρίων δικαστὴς ὢν καὶ δυνάμενος λαμβάνειν. ἀλλ' ἂν
σοι δόξῃ, ἐκεῖνο μόνον σκεπτώμεθα, ἵνα κεκρυμμένως,
12 ἵν' ἀσφαλῶς, ἵνα μή τις γνῷ. τὸ γὰρ κλέψαι οὐδ'
αὐτὸς ⟨ὁ⟩ Ἐπίκουρος ἀποφαίνει κακόν, ἀλλὰ τὸ ἐμ-
πεσεῖν· καὶ ὅτι πίστιν περὶ τοῦ λαθεῖν λαβεῖν
13 ἀδύνατον, διὰ τοῦτο λέγει 'μὴ κλέπτετε'. ἀλλ' ἐγώ
σοι λέγω ὅτι ἐὰν κομψῶς καὶ περιεσταλμένως γίνηται,
λησόμεθα. εἶτα καὶ φίλους ἐν τῇ Ῥώμῃ ἔχομεν δυνα-
τοὺς καὶ φίλας καὶ οἱ Ἕλληνες ἀδρανεῖς εἰσιν· οὐδεὶς
14 τολμήσει ἀναβῆναι τούτου ἕνεκα. τί ἀπέχῃ τοῦ ἰδίου
ἀγαθοῦ; ἄφρον ἐστὶ τοῦτο, ἠλίθιόν ἐστιν. ἀλλ' οὐδ'
15 ἂν λέγῃς μοι ὅτι ἀπέχῃ, πιστεύσω σοι. ὡς γὰρ ἀδύ-
νατόν ἐστι τῷ ψευδεῖ φαινομένῳ συγκαταθέσθαι καὶ
ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς ἀπονεῦσαι, οὕτως ἀδύνατόν ἐστι τοῦ
φαινομένου ἀγαθοῦ ἀποστῆναι. ὁ πλοῦτος δ' ἀγαθὸν
16 καὶ οἱονανεὶ τὸ ποιητικώτατόν γε τῶν ἡδονῶν. διὰ
τί μὴ περιποιήσῃ αὐτόν; διὰ τί δὲ μὴ τὴν τοῦ γείτονος
γυναῖκα διαφθείρωμεν, ἂν δυνώμεθα λαθεῖν, ἂν δὲ
17 φλυαρῇ ὁ ἀνήρ, καὶ αὐτὸν προσεκτραχηλίσωμεν; εἰ
θέλεις εἶναι φιλόσοφος οἷος δεῖ, εἴ γε τέλειος, εἰ ἀκο-
λουθῶν σου τοῖς δόγμασιν· εἰ δὲ μή, οὐδὲν διοίσεις
ἡμῶν τῶν λεγομένων Στωικῶν· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἄλλα
18 λέγομεν, ἄλλα δὲ ποιοῦμεν. ἡμεῖς λέγομεν τὰ καλά,
ποιοῦμεν τὰ αἰσχρά· σὺ τὴν ἐναντίαν διαστροφὴν ἔσῃ
διεστραμμένος δογματίζων τὰ αἰσχρά, ποιῶν τὰ καλά.

15 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 482 (305, 6).

4 *αὐτὸς ⟨ὁ⟩ Upt. e cod.; αὐτὸ ὁ s, nescio an recte* ‖ 9 *φιλίας S: corr. Wolf* ‖ 16 *οἱονανεὶ scripsi: οἷον ἂν ἧι (vel ἧις) in ultima pagina add. S m. pr.* ‖ 25 *αἰσχρά et καλά inverso ordine habet S: corr. Schegk*

Τὸν θεόν σοι, ἐπινοεῖς Ἐπικουρείων πόλιν; ‘ἐγὼ 19
οὐ γαμῶ.’ ‘οὐδ’ ἐγώ· οὐ γὰρ γαμητέον.’ ἀλλ’ οὐδὲ
παιδοποιητέον, ἀλλ’ οὐδὲ πολιτευτέον. τί οὖν γένηται;
πόθεν οἱ πολῖται; τίς αὐτοὺς παιδεύσει; τίς ἐφήβαρχος,
τίς γυμνασίαρχος; τί δὲ καὶ παιδεύσει αὐτούς; ἃ Λακε-
δαιμόνιοι ἐπαιδεύοντο ἢ Ἀθηναῖοι; λάβε μοι νέον, 20
ἄγαγε κατὰ τὰ δόγματά σου. πονηρά ἐστι τὰ δόγματα,
ἀνατρεπτικὰ πόλεως, λυμαντικὰ οἴκων οὐδὲ γυναιξὶ
πρέποντα. ἄφες ταῦτ’, ἄνθρωπε. ζῇς ἐν ἡγεμονούσῃ 21
πόλει· ἄρχειν σε δεῖ, κρίνειν δικαίως, ἀπέχεσθαι τῶν
ἀλλοτρίων, σοὶ καλὴν γυναῖκα φαίνεσθαι μηδεμίαν ἢ
τὴν σήν, καλὸν παῖδα μηδένα, καλὸν ἀργύρωμα μηδέν,
χρύσωμα μηδέν. τούτοις σύμφωνα δόγματα ζήτησον, 22
ἀφ’ ὧν ὁρμώμενος ἡδέως ἀφέξῃ πραγμάτων οὕτω πι-
θανῶν πρὸς τὸ ἀγαγεῖν καὶ νικῆσαι. ἂν δὲ πρὸς τῇ 23
πιθανότητι τῇ ἐκείνων καὶ φιλοσοφίαν τινά ποτε ταύ-
την ἐξευρηκότες ὦμεν συνεπωθοῦσαν ἡμᾶς ἐπ’ αὐτὰ
καὶ ἐπιρρωννύουσαν, τί γένηται; ἐν τορεύματι τί κρά- 24
τιστόν ἐστιν, ὁ ἄργυρος ἢ ἡ τέχνη; χειρὸς οὐσία μὲν
ἡ σάρξ, προηγούμενα δὲ τὰ χειρὸς ἔργα. οὐκοῦν καὶ 25
καθήκοντα τρισσά· τὰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι, τὰ δὲ πρὸς
τὸ ποιὰ εἶναι, τὰ δ’ αὐτὰ τὰ προηγούμενα. οὕτω καὶ
ἀνθρώπου οὐ τὴν ὕλην δεῖ τιμᾶν, τὰ σαρκίδια, ἀλλὰ
τὰ προηγούμενα. τίνα ἐστὶ ταῦτα; πολιτεύεσθαι, γα- 26
μεῖν, παιδοποιεῖσθαι, θεὸν σέβειν, γονέων ἐπιμελεῖσθαι,
καθόλου ὀρέγεσθαι, ἐκκλίνειν, ὁρμᾶν, ἀφορμᾶν, ὡς

1 sqq. cf. Epicur. Us. fr. 525 (319, 26).

6 ἢ ⟨ἃ⟩ s ‖ 14 *πιθανῶν Shaftesbury: πιθανῶς S; πιθανὸς ὢν* S_c, *πιθανῶν ⟨ὄντων⟩ Schw.* ‖ 18 *τί ⟨ἂν⟩* S_a ‖ *τῶι ῥεύματι S: corr. Wolf* ‖ 22 *ποῖα S: corr. Upt.*

27 ἕκαστον τούτων δεῖ ποιεῖν, ὡς πεφύκαμεν. πεφύκαμεν
δὲ πῶς; ὡς ἐλεύθεροι, ὡς γενναῖοι, ὡς αἰδήμονες.
ποῖον γὰρ ἄλλο ζῷον ἐρυθριᾷ, ποῖον αἰσχροῦ φαντα-
28 σίαν λαμβάνει; τὴν ἡδονὴν δ' ὑποτάξαι τούτοις ὡς
διάκονον, ὡς ὑπηρέτιν, ἵνα προθυμίας ἐκκαλέσηται, ἵν'
ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔργοις παρακρατῇ.
29 Ἀλλ' ἐγὼ πλούσιός εἰμι καὶ οὐδενὸς χρεία μοι
ἐστί. — Τί οὖν ἔτι προσποιῇ φιλοσοφεῖν; ἀρκεῖ τὰ
χρυσώματα καὶ τὰ ἀργυρώματα· τί σοι χρεία δογμά-
30 των; — Ἀλλὰ καὶ κριτής εἰμι τῶν Ἑλλήνων. — Οἶδας
κρίνειν; τί σε ἐποίησεν εἰδέναι; — Καῖσάρ μοι κωδί-
κελλον ἔγραψεν. — Γραψάτω σοι, ἵνα κρίνῃς περὶ τῶν
31 μουσικῶν· καὶ τί σοι ὄφελος; ὅμως δὲ πῶς κριτὴς
ἐγένου; τὴν τίνος χεῖρα καταφιλήσας, τὴν Συμφόρου
ἢ τὴν Νουμηνίου; τίνος πρὸ τοῦ κοιτῶνος κοιμηθείς;
τίνι πέμψας δῶρα; εἶτα οὐκ αἰσθάνῃ ὅτι τοσούτου
32 ἄξιόν ἐστι κριτὴν εἶναι ὅσου Νουμήνιος; — Ἀλλὰ
δύναμαι ὃν θέλω εἰς φυλακὴν βαλεῖν. — Ὡς λίθον.
33 — Ἀλλὰ δύναμαι ξυλοκοπῆσαι ὃν θέλω. — Ὡς ὄνον.
οὐκ ἔστι τοῦτο ἀνθρώπων ἀρχή. ὡς λογικῶν ἡμῶν
ἄρξον δεικνὺς ἡμῖν τὰ συμφέροντα καὶ ἀκολουθήσο-
34 μεν· δείκνυε τὰ ἀσύμφορα καὶ ἀποστραφησόμεθα. ζη-
λωτὰς ἡμᾶς κατασκεύασον σεαυτοῦ ὡς Σωκράτης ἑαυτοῦ.
ἐκεῖνος ἦν ὁ ὡς ἀνθρώπων ἄρχων, ὁ κατεσκευακὼς
ὑποτεταχότας αὑτῷ τὴν ὄρεξιν τὴν αὑτῶν, τὴν ἔκκλισιν,
35 τὴν ὁρμήν, τὴν ἀφορμήν. 'τοῦτο ποίησον, τοῦτο μὴ
ποιήσῃς· εἰ δὲ μή, εἰς φυλακήν σε βαλῶ.' οὐκέτι ὡς
36 λογικῶν ἡ ἀρχὴ γίνεται. ἀλλ' 'ὡς ὁ Ζεὺς διέταξεν,

---

8 *ἀργεῖ S: corr.* S_a ‖ 9 *τίς Coraes* ‖ 11 *τίς Salmasius* ‖ 25 *αὐτῶν S: corr. s*

τοῦτο ποίησον· ἂν δὲ μὴ ποιήσῃς, ζημιωθήσῃ, βλαβήσῃ'. ποίαν βλάβην; ἄλλην οὐδεμίαν, ἀλλὰ τὸ μὴ ποιῆσαι ἃ δεῖ· ἀπολέσεις τὸν πιστόν, τὸν αἰδήμονα, τὸν κόσμιον. τούτων ἄλλας βλάβας μείζονας μὴ ζήτει.

η'. Πῶς πρὸς τὰς φαντασίας γυμναστέον.

Ὡς πρὸς τὰ ἐρωτήματα τὰ σοφιστικὰ γυμναζόμεθα, 1
οὕτω καὶ πρὸς τὰς φαντασίας καθ' ἡμέραν ἔδει γυ-
μνάζεσθαι· προτείνουσι γὰρ ἡμῖν καὶ αὗται ἐρωτήματα.
ὁ υἱὸς ἀπέθανε τοῦ δεῖνος. ἀπόκριναι 'ἀπροαίρετον, 2
οὐ κακόν.' ὁ πατὴρ τὸν δεῖνα ἀποκληρονόμον ἀπέλι-
πεν. τί σοι δοκεῖ; 'ἀπροαίρετον, οὐ κακόν.' Καῖσαρ
αὐτὸν κατέκρινεν. 'ἀπροαίρετον, οὐ κακόν.' ἐλυπήθη 3
ἐπὶ τούτοις. 'προαιρετικόν, κακόν.' γενναίως ὑπέμει-
νεν. 'προαιρετικόν, ἀγαθόν.' κἂν οὕτως ἐθιζώμεθα, 4
προκόψομεν· οὐδέποτε γὰρ ἄλλῳ συγκαταθησόμεθα ἢ
οὗ φαντασία καταληπτικὴ γίνεται. ὁ υἱὸς ἀπέθανε. 5
τί ἐγένετο; ὁ υἱὸς ἀπέθανεν. ἄλλο οὐδέν; οὐδέν. τὸ
πλοῖον ἀπώλετο. τί ἐγένετο; τὸ πλοῖον ἀπώλετο. εἰς
φυλακὴν ἀπήχθη. τί γέγονεν; εἰς φυλακὴν ἀπήχθη.
τὸ δ' ὅτι 'κακῶς πέπραχεν' ἐξ αὐτοῦ ἕκαστος προστί-
θησιν. 'ἀλλ' οὐκ ὀρθῶς ταῦτα ὁ Ζεὺς ποιεῖ.' διὰ 6
τί; ὅτι σε ὑπομενητικὸν ἐποίησεν, ὅτι μεγαλόψυχον,
ὅτι ἀφεῖλεν αὐτῶν τὸ εἶναι κακά, ὅτι ἔξεστίν σοι πά-

2 τῷ S_c ‖ 10 ἀπέλειπεν S: corr. s; κατέλιπεν s ‖ 15 προκόψωμεν S: corr. s ‖ ἄλλῳ S_a: de S non liquet ‖ 17 ἄλλο οὐδὲ ἕν; S: corr. Trinc. ‖ 20 αὐτοῦ (ut vid.) S: corr. ed. Lond.

σχοντι ταῦτα εὐδαιμονεῖν, ὅτι σοι τὴν θύραν ἤνοιξεν, ὅταν σοι μὴ ποιῇ; ἄνθρωπε, ἔξελθε καὶ μὴ ἐγκάλει.

7 Πῶς ἔχουσι Ῥωμαῖοι πρὸς φιλοσόφους ἂν θέλῃς γνῶναι, ἄκουσον. Ἰταλικὸς ὁ μάλιστα δοκῶν αὐτῶν φιλόσοφος εἶναι παρόντος ποτέ μου χαλεπήνας τοῖς ἰδίοις, ὡς ἀνήκεστα πάσχων, 'Οὐ δύναμαι', ἔφη, 'φέρειν· ἀπόλλυτέ με, ποιήσετέ με τοιοῦτον γενέσθαι', δείξας ἐμέ.

θ'. Πρός τινα ῥήτορα ἀνιόντα εἰς Ῥώμην ἐπὶ δίκῃ.

1 Εἰσελθόντος δέ τινος πρὸς αὐτόν, ὃς εἰς Ῥώμην ἀνῄει δίκην ἔχων περὶ τιμῆς τῆς αὑτοῦ, πυθόμενος τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἄνεισιν, ἐπερωτήσαντος ἐκείνου, τίνα
2 γνώμην ἔχει περὶ τοῦ πράγματος, Εἴ μου πυνθάνῃ, τί πράξεις ἐν Ῥώμῃ, φησίν, πότερον κατορθώσεις ἢ ἀποτεύξῃ, θεώρημα πρὸς τοῦτο οὐκ ἔχω· εἰ δέ μου πυνθάνῃ, πῶς πράξεις, τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθὰ δόγματα ἔχεις, καλῶς, εἰ δὲ φαῦλα, κακῶς. παντὶ γὰρ
3 αἴτιον τοῦ πράσσειν τι δόγμα. τί γάρ ἐστι, ⟨δι'⟩ ὃ ἐπεθύμησας προστάτης χειροτονηθῆναι Κνωσίων; τὸ δόγμα. τί ἐστι, δι' ὃ νῦν εἰς Ῥώμην ἀνέρχῃ; τὸ δόγμα. καὶ μετὰ χειμῶνος καὶ κινδύνου καὶ ἀναλωμάτων; — Ἀνάγκη γάρ ἐστι. — Τίς σοι λέγει τοῦτο;

---

4 αὐτῶν S_a: αὐτὸ· S (de ultima littera non liquet) ‖ 16 εἰ δέ μου S_b corr. in angustiore spatio (S m. pr. aut εἴ μου aut εἰ δὲ habuisse videtur) ‖ 17 ⟨ἔχω⟩ εἰπεῖν C. Schenkl ‖ 19 ⟨δι'⟩ ins. Shaftesbury; ᾧ S_c ‖ 23 μετὰ ante κινδύνου transp. Schw.

τὸ δόγμα. οὐκοῦν εἰ πάντων αἴτια τὰ δόγματα, φαῦλα 4
δέ τις ἔχει δόγματα, οἷον ἂν ᾖ τὸ αἴτιον, τοιοῦτον
καὶ τὸ ἀποτελούμενον. ἆρ' οὖν πάντες ἔχομεν ὑγιῆ 5
δόγματα καὶ σὺ καὶ ὁ ἀντίδικός σου; καὶ πῶς δια-
φέρεσθε; ἀλλὰ σὺ μᾶλλον ἢ ἐκεῖνος; διὰ τί; δοκεῖ σοι.
κἀκείνῳ καὶ τοῖς μαινομένοις. τοῦτο πονηρὸν κριτή-
ριον. ἀλλὰ δεῖξόν μοι ὅτι ἐπίσκεψίν τινα καὶ ἐπιμέ- 6
λειαν πεποίησαι τῶν σαυτοῦ δογμάτων. καὶ ὡς νῦν
εἰς Ῥώμην πλεῖς ἐπὶ τῷ προστάτης εἶναι Κνωσίων καὶ
οὐκ ἐξαρκεῖ σοι μένειν ἐν οἴκῳ τὰς τιμὰς ἔχοντι ἃς
εἶχες, ἀλλὰ μείζονός τινος ἐπιθυμεῖς καὶ ἐπιφανεστέρου,
πότε οὕτως ἔπλευσας ὑπὲρ τοῦ τὰ δόγματα ἐπισκέ-
ψασθαι τὰ σαυτοῦ καὶ εἴ τι φαῦλον ἔχεις, ἐκβαλεῖν;
τίνι προσελήλυθας τούτου ἕνεκα; ποῖον χρόνον ἐπέτα- 7
ξας σαυτῷ, ποίαν ἡλικίαν; ἐπελθέ σου τοὺς χρόνους,
εἰ ἐμὲ αἰσχύνῃ, αὐτὸς πρὸς σαυτόν. ὅτε παῖς ἦς, ἐξ- 8
ήταζες τὰ σαυτοῦ δόγματα; οὐχὶ δ' ὡς πάντα ποιεῖς,
ἐποίεις ἃ ἐποίεις; ὅτε δὲ μειράκιον ἤδη καὶ τῶν ῥη-
τόρων ἤκουες καὶ αὐτὸς ἐμελέτας, τί σοι λείπειν ἐφαν-
τάζου; ὅτε δὲ νεανίσκος καὶ ἤδη ἐπολιτεύου καὶ δίκας 9
αὐτὸς ἔλεγες καὶ εὐδοκίμεις, τίς σοι ἔτι ἴσος ἐφαίνετο;
ποῦ δ' ἂν ἠνέσχου ὑπό τινος ἐξεταζόμενος, ὅτι πο-
νηρὰ ἔχεις δόγματα; τί οὖν σοι θέλεις εἴπω; — 10
Βοήθησόν μοι εἰς τὸ πρᾶγμα. — Οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο
θεωρήματα· οὐδὲ σύ, εἰ τούτου ἕνεκα ἐλήλυθας πρὸς
ἐμέ, ὡς πρὸς φιλόσοφον ἐλήλυθας, ἀλλ' ὡς πρὸς λα-
χανοπώλην, ἀλλ' ὡς πρὸς σκυτέα. — Πρὸς τί οὖν 11
ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι θεωρήματα; — Πρὸς τοῦτο, ὅ
τι ἂν ἀποβῇ, τὸ ἡγεμονικὸν ἡμῶν κατὰ φύσιν ἔχειν
καὶ διεξάγειν. μικρόν σοι δοκεῖ τοῦτο; — Οὔ· ἀλλὰ
τὸ μέγιστον. — Τί οὖν; ὀλίγου χρόνου χρείαν ἔχει

καὶ ἔστι παρερχόμενον αὐτὸ λαβεῖν; εἰ δύνασαι, λάμ-
βανε.
12 Εἶτ' ἐρεῖς 'συνέβαλον Ἐπικτήτῳ ὡς λίθῳ, ὡς ἀν-
δριάντι'. εἶδες γάρ με καὶ πλέον οὐδέν. ἀνθρώπῳ
δ' ὡς ἀνθρώπῳ συμβάλλει ὁ τὰ δόγματα αὐτοῦ κατα-
13 μανθάνων καὶ ἐν τῷ μέρει τὰ ἴδια δεικνύων. κατά-
μαθέ μου τὰ δόγματα, δεῖξόν μοι τὰ σὰ καὶ οὕτω λέγε
συμβεβληκέναι μοι. ἐλέγξωμεν ἀλλήλους· εἴ τι ἔχω
κακὸν δόγμα, ἄφελε αὐτό· εἴ τι ἔχεις, θὲς εἰς τὸ μέσον.
14 τοῦτό ἐστι φιλοσόφῳ συμβάλλειν. οὔ· ἀλλὰ 'πάροδός
ἐστι καὶ ἕως τὸ πλοῖον μισθούμεθα, δυνάμεθα καὶ
Ἐπίκτητον ἰδεῖν· ἴδωμεν, τί ποτε λέγει'. εἶτ' ἐξελθὼν
'οὐδὲν ἦν ὁ Ἐπίκτητος, ἐσολοίκιζεν, ἐβαρβάριζεν'.
15 τίνος γὰρ ἄλλου κριταὶ εἰσέρχεσθε; 'ἀλλ' ἂν πρὸς τού-
τοις', φησίν, 'ὢ, ἀγρὸν οὐχ ἕξω ὡς οὐδὲ σύ, ποτήρια
ἀργυρᾶ οὐχ ἕξω ὡς οὐδὲ σύ, κτήνη καλὰ ὡς οὐδὲ σύ.'
16 πρὸς ταῦτα ἴσως ἀρκεῖ ἐκεῖνο εἰπεῖν ὅτι 'ἀλλὰ χρείαν
αὐτῶν οὐκ ἔχω· σὺ δ' ἂν πολλὰ κτήσῃ, ἄλλων χρείαν
17 ἔχεις, θέλεις, οὐ θέλεις, πτωχότερός μου'. — Τίνος οὖν
ἔχω χρείαν; — Τοῦ σοὶ μὴ παρόντος· τοῦ εὐσταθεῖν,
τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν τὴν διάνοιαν, τοῦ μὴ ταράτ-
18 τεσθαι. πάτρων, οὐ πάτρων, τί μοι μέλει; σοὶ μέλει.
πλουσιώτερός σου εἰμί· οὐκ ἀγωνιῶ τί φρονήσει περὶ
ἐμοῦ ὁ Καῖσαρ· οὐδένα κολακεύω τούτου ἕνεκα. ταῦτα
ἔχω ἀντὶ τῶν ἀργυρωμάτων, ἀντὶ τῶν χρυσωμάτων.
σὺ χρυσᾶ σκεύη, ὀστράκινον τὸν λόγον, τὰ δόγματα,
19 τὰς συγκαταθέσεις, τὰς ὁρμάς, τὰς ὀρέξεις. ὅταν δὲ

1 παρεχόμενον *S*: *corr. s* ‖ δύνασαι *S* ($α_2$ *e corr.*) ‖ 3 συνέβαλλον *S*: *corr. s* ‖ 14 εἰσέρχεσθαι *S*: *corr. m. pr.* ‖ 19 μου ⟨εἶ⟩ *s* ‖ 25 *in ss. 18—20 ordinem sententiarum turbatum esse facile adparet; post* ὀστράκινον *(v. 26) aliquid excidisse putat Elter*

*ταῦτα ἔχω κατὰ φύσιν, διὰ τί μὴ φιλοτεχνήσω καὶ
περὶ τὸν λόγον; εὐσχολῶ γάρ· οὐ περισπᾶταί μου ἡ
διάνοια. τί ποιήσω μὴ περισπώμενος; τούτου τί ἀν-
θρωπικώτερον ἔχω; ὑμεῖς, ὅταν μηδὲν ἔχητε, ταράσ-* 20
*σεσθε, εἰς θέατρον εἰσέρχεσθε ἢ ἀλύετε· διὰ τί ὁ φιλό-
σοφος μὴ ἐξεργάσηται τὸν αὐτοῦ λόγον; σὺ κρυστάλλινα,* 21
*ἐγὼ τὰ τοῦ ψευδομένου· σὺ μούρρινα, ἐγὼ τὰ τοῦ
ἀποφάσκοντος. σοὶ πάντα μικρὰ φαίνεται ἃ ἔχεις, ἐμοὶ
τὰ ἐμὰ πάντα μεγάλα. ἀπλήρωτός σου ἐστὶν ἡ ἐπιθυ-
μία, ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. τοῖς ⟨παιδίοις⟩ εἰς στενό-* 22
*βρογχον κεράμιον καθιεῖσιν τὴν χεῖρα καὶ ἐκφέρουσιν
ἰσχαδοκάρυα τοῦτο συμβαίνει· ἂν πληρώσῃ τὴν χεῖρα,
ἐξενεγκεῖν οὐ δύναται, εἶτα κλάει. ἄφες ὀλίγα ἐξ αὐ-
τῶν καὶ ἐξοίσεις. καὶ σὺ ἄφες τὴν ὄρεξιν· μὴ πολλῶν
ἐπιθύμει καὶ οἴσεις.*

ι'. Πῶς φέρειν δεῖ τὰς νόσους.

Ἑκάστου δόγματος ὅταν ἡ χρεία παρῇ, πρόχειρον 1
*αὐτὸ ἔχειν δεῖ· ἐπ' ἀρίστῳ τὰ περὶ ἀρίστου, ἐν βαλα-
νείῳ τὰ περὶ βαλανείου, ἐν κοίτῃ τὰ περὶ κοίτης.*

μήδ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι, 2
πρὶν τῶν ἡμερινῶν ἔργων λογίσασθαι ἕκαστα·

---

18 sq. cf. Ench. 4: *Ὅταν ἅπτεσθαί τινος ἔργου μέλλῃς, ὑπομίμνῃσκε σαυτὸν ὁποῖον τὸ ἔργον· ἐὰν λουσόμενος ἀπίῃς, πρόβαλλε σεαυτῷ τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ* - - -
20 sqq. Pythagorae quae feruntur *Χρυσᾶ ἔπη* 40—44.

---

5 *ἀναλύητε S: corr. Salmasius; ἀναλύετε s* ‖ 6 *αὐτοῦ S: corr. s* ‖ 10 *⟨παιδίοις⟩ add. Wolf* ‖ 21 *ἡμερίων S: corr. Schw. e Pyth.* ‖ *λογίσασθαι ἕκαστον Hierocles; τρὶς ἕκαστον ἐπελθεῖν cod. Vindob. Pyth.*

3 ‘πῇ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐ τετέλεσται;’
ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τοῦδε ἐπέξιθι· καὶ μετέπειτα
δειλὰ μὲν ἐκπρήξας ἐπιπλήσσεο, χρηστὰ δὲ τέρπου.

4 καὶ τούτους τοὺς στίχους κατέχειν χρηστικῶς, οὐχ ἵνα δι' αὐτῶν ἀναφωνῶμεν, ὡς διὰ τοῦ Παιὰν Ἄπολ-
5 λον. πάλιν ἐν πυρετῷ τὰ πρὸς τοῦτο· μή, ἂν πυρέξωμεν, ἀφιέναι πάντα καὶ ἐπιλανθάνεσθαι· ‘ἂν ἐγὼ ἔτι φιλοσοφήσω, ὃ θέλει γινέσθω. πού ποτ' ἀπελθόντα τοῦ σωματίου ἐπιμελεῖσθαι † εἴ τε καὶ πυρετὸς
6 οὐκ ἔρχεται. τὸ δὲ φιλοσοφῆσαι τί ἐστιν; οὐχὶ παρασκευάσασθαι πρὸς τὰ συμβαίνοντα; οὐ παρακολουθεῖς οὖν, ὅτι τοιοῦτόν τι λέγεις ‘ἂν ἔτι ἐγὼ παρασκευάσωμαι πρὸς τὸ πράως φέρειν τὰ συμβαίνοντα, ὃ θέλει γινέσθω’; οἷον εἴ τις πληγὰς λαβὼν ἀποσταίη τοῦ
7 παγκρατιάζειν. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἔξεστι καταλῦσαι καὶ μὴ δέρεσθαι, ἐνθάδε δ' ἂν καταλύσωμεν φιλοσοφοῦντες, τί ὄφελος; τί οὖν δεῖ λέγειν αὐτὸν ἐφ' ἑκάστου τῶν τραχέων; ὅτι ‘ἕνεκα τούτου ἐγυμναζόμην, ἐπὶ τοῦτο
8 ἤσκουν’. ὁ θεός σοι λέγει ‘δός μοι ἀπόδειξιν, εἰ νομίμως ἤθλησας, εἰ ἔφαγες ὅσα δεῖ, εἰ ἐγυμνάσθης, εἰ τοῦ ἀλείπτου ἤκουσας’· εἶτ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου καταμαλακίζῃ; νῦν τοῦ πυρέττειν καιρός ἐστι, τοῦτο καλῶς γινέσθω· τοῦ διψᾶν, δίψα καλῶς· τοῦ πεινᾶν, πείνα

1 οὐ(κ) τετέλεσται *C. Schenkl*: ἐκτετέλεσται *S*; οὐκ ἐτελέσθη *Pyth.* ‖ 2 τοῦδε *S (an τούτου?)*: πρώτου *Pyth.* ‖ 3 δεινὰ *Pyth.* ‖ ἐκπρήξας *Pyth.*: ῥέξας *S*; ⟨οὖν⟩ ῥέξας *C. Schenkl* ‖ τέρπου *S et Cod. Vind. Pyth.*; τέρπευ *rell. Pyth. libri* ‖ 9 ἐπιμελεῖσθαι ⟨δεῖ⟩ *Upt.* ‖ εἴ τε] εἴ γε *Schw.*; με δεῖ *Coraes* ‖ εἴτε ⟨καὶ πυρετὸς ἔρχεται εἴτε⟩ καὶ πυρετὸς οὐκ ἔρχεται *C. Schenkl praeeunte Upt.*; *mihi post* ἐπιμελεῖσθαι *reliqua enuntiati pars excidisse ac deinde id ipsum Epicteti responsum requiri videtur, quod IV, 1, 96 legitur*: ἄγε, ἐκεῖ πυρετὸς οὐκ ἔρχεται ‖ 19 λέγεις *S* (ς *supra lin.*)

καλῶς. οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοί; τίς σε κωλύσει; ἀλλὰ πιεῖν 9
μὲν κωλύσει ὁ ἰατρός, καλῶς δὲ διψᾶν οὐ δύναται.
καὶ φαγεῖν μὲν κωλύσει, πεινᾶν δὲ καλῶς οὐ δύναται.
Ἀλλ' οὐ φιλολογῶ; — Τίνος δ' ἕνεκα φιλολογεῖς; 10
ἀνδράποδον, οὐχ ἵνα εὐροῇς; οὐχ ἵνα εὐσταθῇς; οὐχ
ἵνα κατὰ φύσιν ἔχῃς καὶ διεξάγῃς; τί κωλύει πυρέσ- 11
σοντα κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν; ἐνθάδ' ὁ
ἔλεγχος τοῦ πράγματος, ἡ δοκιμασία τοῦ φιλοσοφοῦν-
τος. μέρος γάρ ἐστι καὶ τοῦτο τοῦ βίου, ὡς περίπατος,
ὡς πλοῦς, ὡς ὁδοιπορία, οὕτω καὶ πυρετός. μή τι 12
περιπατῶν ἀναγιγνώσκεις; — Οὔ. — Οὕτως οὐδὲ
πυρέσσων. ἀλλ' ἂν καλῶς περιπατῇς, ἔχεις τὸ τοῦ
περιπατοῦντος· ἂν καλῶς πυρέξῃς, ἔχεις τὰ τοῦ πυρέσ-
σοντος. τί ἐστι καλῶς πυρέσσειν; μὴ θεὸν μέμψασθαι, 13
μὴ ἄνθρωπον, μὴ θλιβῆναι ὑπὸ τῶν γινομένων, εὖ
καὶ καλῶς προσδέχεσθαι τὸν θάνατον, ποιεῖν τὰ προσ-
τασσόμενα· ὅταν ὁ ἰατρὸς εἰσέρχηται, μὴ φοβεῖσθαι
τί εἴπῃ, μηδ' ἂν εἴπῃ 'κομψῶς ἔχεις', ὑπερχαίρειν· τί
γάρ σοι ἀγαθὸν εἶπεν; ὅτε γὰρ ὑγίαινες, τί σοι ἦν
ἀγαθόν; μηδ' ἂν εἴπῃ 'κακῶς ἔχεις', ἀθυμεῖν· τί γάρ 14
ἐστι τὸ κακῶς ἔχειν; ἐγγίζειν τῷ διαλυθῆναι τὴν ψυ-
χὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. τί οὖν δεινόν ἐστιν; ἐὰν νῦν
μὴ ἐγγίσῃς, ὕστερον οὐκ ἐγγιεῖς; ἀλλὰ ὁ κόσμος μέλλει
ἀνατρέπεσθαι σοῦ ἀποθανόντος; τί οὖν κολακεύεις τὸν
ἰατρόν; τί λέγεις 'ἐὰν σὺ θέλῃς, κύριε, καλῶς ἕξω'; 15
τί παρέχεις αὐτῷ ἀφορμὴν τοῦ ἐπᾶραι ὀφρύν; οὐχὶ δὲ
τὴν αὐτοῦ ἀξίαν αὐτῷ ἀποδίδως, ὡς σκυτεῖ περὶ τὸν
πόδα, ὡς τέκτονι περὶ τὴν οἰκίαν, οὕτως καὶ τῷ ἰατρῷ

---

1 ἔστιν s: ἔξεστιν *S*; *fortasse* οὐκ ἔξεστιν; ⟨ἔστιν⟩ ἐπὶ σοί; ‖ 6 πυρέσοντα *S*: *corr. s* ‖ 18 ἔχῃς *S*: *corr. s* ‖ 27 αὐτοῦ *S*: *corr. s*

περὶ τὸ σωμάτιον, τὸ οὐκ ἐμόν, τὸ φύσει νεκρόν; τού-
των ὁ καιρός ἐστι τῷ πυρέσσοντι· ἂν ταῦτα ἐκπλη-
16 ρώσῃ, ἔχει τὰ αὐτοῦ. οὐ γάρ ἐστιν ἔργον τοῦ φιλο-
σόφου ταῦτα ⟨τὰ⟩ ἐκτὸς τηρεῖν, οὔτε τὸ οἰνάριον
οὔτε ⟨τὸ⟩ ἐλάδιον οὔτε τὸ σωμάτιον, ἀλλὰ τί; τὸ ἴδιον
ἡγεμονικόν. τὰ δ' ἔξω πῶς; μέχρι τοῦ μὴ ἀλογίστως
17 κατὰ ταῦτα ἀναστρέφεσθαι. ποῦ οὖν ἔτι καιρὸς τοῦ
φοβεῖσθαι; ποῦ οὖν ἔτι καιρὸς ὀργῆς; ποῦ φόβου περὶ
18 τῶν ἀλλοτρίων, περὶ τῶν μηδενὸς ἀξίων; δύο γὰρ
ταῦτα πρόχειρα ἔχειν δεῖ· ὅτι ἔξω τῆς προαιρέσεως
οὐδέν ἐστιν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν καὶ ὅτι οὐ δεῖ
19 προηγεῖσθαι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐπακολουθεῖν. 'οὐκ
ἔδει οὕτως μοι προσενεχθῆναι τὸν ἀδελφόν.' οὔ· ἀλλὰ
τοῦτο μὲν ἐκεῖνος ὄψεται. ἐγὼ δ', ὡς ἂν προσενεχθῇ
20 αὐτός, ὡς δεῖ χρήσομαι τοῖς πρὸς ἐκεῖνον. τοῦτο γὰρ
ἐμόν ἐστιν, ἐκεῖνο δ' ἀλλότριον· τοῦτο οὐδεὶς κωλῦσαι
δύναται, ἐκεῖνο κωλύεται.

ια΄. Σποράδην τινά.

1 Εἰσί τινες ὡς ἐκ νόμου διατεταγμέναι κολάσεις
2 τοῖς ἀπειθοῦσι τῇ θείᾳ διοικήσει. ὃς ἂν ἄλλο τι ἡγήση-
ται ἀγαθὸν παρὰ τὰ προαιρετικά, φθονείτω, ἐπιθυ-
μείτω, κολακευέτω, ταρασσέσθω· ὃς ἂν ἄλλο κακόν,
3 λυπείσθω, πενθείτω, θρηνείτω, δυστυχείτω. καὶ ὅμως
οὕτως πικρῶς κολαζόμενοι ἀποστῆναι οὐ δυνάμεθα.

---

12 sqq. cf. Ench. 30: ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ κτλ.

---

3 αὐτοῦ *S: corr. s* ‖ 4 ⟨τὰ⟩ *ins.* S_b ‖ 5 οὔτε ⟨τὸ⟩ S_a *(vel m. pr.)*: οὔτ' *S* ‖ 9 τῶν *ante* μηδενὸς *s*: τοῦ *S*

Μέμνησο τί λέγει ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ ξένου 4

> *ξεῖν', οὔ μοι θέμις ἔστ', [καὶ] οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ⟨ἔλθοι,*
> *ξεῖνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαν⟩τες*
> *ξεῖνοί τε πτωχοί τε.*

τοῦτο οὖν καὶ ἐπὶ πατρὸς πρόχειρον ἔχειν· οὔ μοι 5
θέμις ἔστ' οὐδ' εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι, πατέρ'
ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες τοῦ
Πατρῴου· καὶ ἐπ' ἀδελφῷ· πρὸς γὰρ Διός εἰσιν 6
ἅπαντες τοῦ Ὁμογνίου. καὶ οὕτω κατὰ τὰς ἄλλας
σχέσεις εὑρήσομεν ἐπόπτην τὸν Δία.

ιβ'. Περὶ ἀσκήσεως.

Τὰς ἀσκήσεις οὐ δεῖ διὰ τῶν παρὰ φύσιν καὶ 1
παραδόξων ποιεῖσθαι, ἐπεί τοι τῶν θαυματοποιῶν οὐ-
δὲν διοίσομεν οἱ λέγοντες φιλοσοφεῖν. δύσκολον γάρ 2
ἐστι καὶ τὸ ἐπὶ σχοινίου περιπατεῖν καὶ οὐ μόνον
δύσκολον, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον. τούτου ἕνεκα δεῖ
καὶ ἡμᾶς μελετᾶν ἐπὶ σχοινίου περιπατεῖν ἢ φοίνικα
ἱστάνειν ἢ ἀνδριάντας περιλαμβάνειν; οὐδαμῶς. οὐκ 3
ἔστι τὸ δύσκολον πᾶν καὶ ἐπικίνδυνον ἐπιτήδειον πρὸς
ἄσκησιν, ἀλλὰ τὸ πρόσφορον τῷ προκειμένῳ ἐκπονη-
θῆναι. τί δ' ἐστὶ τὸ προκείμενον ἐκπονηθῆναι; ὀρέξει 4

---

2 sqq. Hom. Od. ξ 56 sqq.
18 sq. cf. Ench. 47: *μὴ τοὺς ἀνδριάντας περιλάμβανε.* cf. Laert. Diog. VI, 23.

---

2 ⁘ (*ἐστὶ*) *καὶ οὐδ' S: corr. s* ‖ *supplevi lacunam; in ἔλθοι desinunt s* ‖ 6 *πάτερ S: corr. Schw.* ‖ 21 ⟨*ἐν*⟩ *ὀρέξει S m. rec.*

καὶ ἐκκλίσει ἀκωλύτως ἀναστρέφεσθαι. τοῦτο δὲ τί
ἐστι; μήτε ὀρεγόμενον ἀποτυγχάνειν μήτ' ἐκκλίνοντα
περιπίπτειν. πρὸς τοῦτο οὖν καὶ τὴν ἄσκησιν ῥέπειν
5 δεῖ. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀναπότευκτον σχεῖν τὴν ὄρεξιν
καὶ τὴν ἔκκλισιν ἀπερίπτωτον ἄνευ μεγάλης καὶ συνε-
χοῦς ἀσκήσεως, ἴσθι ὅτι, ἐὰν ἔξω ἐάσῃς ἀποστρέφεσθαι
αὐτὴν ἐπὶ τὰ ἀπροαίρετα, οὔτε τὴν ὄρεξιν ἐπιτευκτι-
6 κὴν ἕξεις οὔτε τὴν ἔκκλισιν ἀπερίπτωτον. καὶ ἐπεὶ
τὸ ἔθος ἰσχυρὸν προηγῆται πρὸς μόνα ταῦτα εἰθι-
σμένων ἡμῶν χρῆσθαι ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει, δεῖ τῷ ἔθει
τούτῳ ἐναντίον ἔθος ἀντιθεῖναι καὶ ὅπου ὁ πολὺς ὄλι-
σθος τῶν φαντασιῶν, ἐκεῖ ἀντιτιθέναι τὸ ἀσκητικόν.
7 Ἑτεροκλινῶς ἔχω πρὸς ἡδονήν· ἀνατοιχήσω ἐπὶ τὸ
ἐναντίον ὑπὲρ τὸ μέτρον τῆς ἀσκήσεως ἕνεκα. ἐκκλι-
τικῶς ἔχω πόνου· τρίψω μου καὶ γυμνάσω πρὸς τοῦτο
8 τὰς φαντασίας ὑπὲρ τοῦ ἀποστῆναι τὴν ἔκκλισιν ἀπὸ
παντὸς τοῦ τοιούτου. τίς γάρ ἐστιν ἀσκητής; ὁ μελε-
τῶν ὀρέξει μὲν ⟨μὴ⟩ χρῆσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μόνα
τὰ προαιρετικὰ χρῆσθαι καὶ μελετῶν μᾶλλον ἐν τοῖς
δυσκαταπονήτοις. καθ' ὃ καὶ ἄλλῳ πρὸς ἄλλα μᾶλλον
9 ἀσκητέον. τί οὖν ὧδε ποιεῖ τὸ φοίνικα στῆσαι ἢ τὸ
στέγην δερματίνην καὶ ὅλμον καὶ ὕπερον περιφέρειν;
10 ἄνθρωπε, ἄσκησον, εἰ γοργὸς εἶ, λοιδορούμενος ἀνέχε-
σθαι, ἀτιμασθεὶς μὴ ἀχθεσθῆναι. εἶθ' οὕτως προ-
βήσῃ, ἵνα, κἂν πλήξῃ σέ τις, εἴπῃς αὐτὸς πρὸς αὐτὸν

---

16 sq. cf. Ench. 2, 2: ἆρον οὖν τὴν ἔκκλισιν ἀπὸ πάντων τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

---

13 ἔχω S_a: ἔχε S ‖ ἀνατοιχήσω *Schw.*: ἀνατυχήσω s, ἀναχωρήσω S (*sed* χωρη *a* S_c *vel* S_d *in rasura*) ‖ 14 ἕνεκ^α S (*sed* α *a m. rec. add. aut corr. esse videtur*) ‖ 18 μὲν ⟨μὴ⟩ *Schw.*: μὲν s, μὴ S (*a m. rec. in rasura*) ‖ 24 προσβήσηι S: *corr.* s

ὅτι ‘δόξον ἀνδριάντα περιειληφέναι’. εἶτα καὶ οἰναρίῳ 11 κομψῶς χρῆσθαι, μὴ εἰς τὸ πολὺ πίνειν (καὶ γὰρ περὶ τοῦτο ἐπαρίστεροι ἀσκηταί εἰσιν), ἀλλὰ πρῶτον εἰς τὸ ἀποσχέσθαι καὶ κορασιδίου ἀπέχεσθαι καὶ πλακουνταρίου. εἶτά ποτε ὑπὲρ δοκιμασίας, εἰ ἄρα, καθήσεις εὐκαίρως αὐτὸς σαυτὸν ὑπὲρ τοῦ γνῶναι, εἰ ὁμοίως ἡττῶσίν σε αἱ φαντασίαι. τὰ πρῶτα δὲ φεῦγε μακρὰν 12 ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων. ἄνισος ἡ μάχη κορασιδίῳ κομψῷ πρὸς νέον ἀρχόμενον φιλοσοφεῖν· χύτρα, φασί, καὶ πέτρα οὐ συμφωνεῖ.

Μετὰ τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν ἔκκλισιν δεύτερος τόπος 13 ὁ περὶ τὴν ὁρμὴν καὶ ἀφορμήν· ⟨ἵν’⟩ εὐπειθὴς τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ παρὰ καιρόν, μὴ παρὰ τόπον, μὴ παρὰ ἄλλην τινὰ τοιαύτην συμμετρίαν. τρίτος ὁ περὶ τὰς 14 συγκαταθέσεις, ὁ πρὸς τὰ πιθανὰ καὶ ἑλκυστικά. ὡς 15 γὰρ ὁ Σωκράτης ἔλεγεν ἀνεξέταστον βίον μὴ ζῆν, οὕτως ἀνεξέταστον φαντασίαν μὴ παραδέχεσθαι, ἀλλὰ λέγειν ‘ἔκδεξαι, ἄφες ἴδω τίς εἶ καὶ πόθεν ἔρχῃ’, ὡς οἱ νυκτοφύλακες ‘δεῖξόν μοι τὰ συνθήματα’. ἔχεις τὸ παρὰ τῆς φύσεως σύμβολον, ὃ δεῖ τὴν παραδεχθησομένην ἔχειν φαντασίαν; καὶ λοιπὸν ὅσα τῷ σώματι 16 προσάγεται ὑπὸ τῶν γυμναζόντων αὐτό, ἂν μὲν ὧδέ που ῥέπῃ πρὸς ὄρεξιν καὶ ἔκκλισιν, εἴη ἂν καὶ αὐτὰ ἀσκητικά· ἂν δὲ πρὸς ἐπίδειξιν, ἔξω νενευκότος ἐστὶ

---

16 cf. quae adn. ad I, 26, 18.
17 sq. cf. quae adn. ad II, 18, 24.
21 sqq. cf. Ench. 47: *κἂν ἀσκῆσαί ποτε πρὸς πόνον θέλῃς, σεαυτῷ καὶ μὴ τοῖς ἔξω.*

---

11 *τόπος S (sed όπος a m. rec. in ras.), τρόπος s* ‖ 12 *⟨ἵν’⟩ ins. Shaftesbury* ‖ *εὐπειθῆς C. Schenkl* ‖ 14 *ἀσυμμετρίαν S: corr. Schw.* ‖ 24 *νενευκός ἐστι S: corr. Wolf*

καὶ ἄλλο τι θηρωμένου καὶ θεατὰς ζητοῦντος τοὺς
17 *ἐροῦντας 'ὢ μεγάλου ἀνθρώπου'. διὰ τοῦτο καλῶς*
ὁ Ἀπολλώνιος ἔλεγεν ὅτι 'ὅταν θέλῃς σαυτῷ ἀσκῆ-
σαι, διψῶν ποτε καύματος ἐφέλκυσαι βρόγχον
ψυχροῦ καὶ ἔκπτυσον καὶ μηδενὶ εἴπῃς'.

ιγ'. Τί ἐρημία καὶ ποῖος ἔρημος.

1 *Ἐρημία ἐστὶ κατάστασίς τις ἀβοηθήτου. οὐ γὰρ ὁ*
μόνος ὢν εὐθὺς καὶ ἔρημος, ὥσπερ οὐδ' ὁ ἐν πολλοῖς
2 *ὢν οὐκ ἔρημος. ὅταν γοῦν ἀπολέσωμεν ἢ ἀδελφὸν ἢ*
υἱὸν ἢ φίλον, ᾧ προσαναπαυόμεθα, λέγομεν ἀπολε-
λεῖφθαι ἔρημοι, πολλάκις ἐν Ῥώμῃ ὄντες, τοσούτου
ὄχλου ἡμῖν ἀπαντῶντος καὶ τοσούτων συνοικούντων,
3 *ἔσθ' ὅτε πλῆθος δούλων ἔχοντες. θέλει γὰρ ὁ ἔρημος*
κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀβοήθητός τις εἶναι καὶ ἐκκείμενος
τοῖς βλάπτειν βουλομένοις. διὰ τοῦτο, ὅταν ὁδεύωμεν,
τότε μάλιστα ἐρήμους λέγομεν ἑαυτούς, ὅταν εἰς λῃ-
στὰς ἐμπέσωμεν. οὐ γὰρ ἀνθρώπου ὄψις ἐξαιρεῖται
ἐρημίας, ἀλλὰ πιστοῦ καὶ αἰδήμονος καὶ ὠφελίμου.
4 *ἐπεὶ εἰ τὸ μόνον εἶναι ἀρκεῖ πρὸς τὸ ἔρημον εἶναι,*
λέγε ὅτι καὶ ὁ Ζεὺς ἐν τῇ ἐκπυρώσει ἔρημός ἐστι καὶ
κατακλαίει αὐτὸς ἑαυτοῦ· 'τάλας ἐγώ, οὔτε τὴν Ἥραν
ἔχω οὔτε τὴν Ἀθηνᾶν οὔτε τὸν Ἀπόλλωνα οὔτε ὅλως

---

2 sqq. cf. Ench. 47: *διψῶν ποτε σφοδρῶς ἐπίσπασαι ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἔκπτυσον καὶ μηδενὶ εἴπῃς.* cf. Stob. flor. 17, 36: *Πλάτων πολλάκις διψῶν ἐκ τοῦ φρέατος ἀνιμᾶτο τὸ ὕδωρ καὶ ἐξέχει, κολάζων τὴν ἐπιθυμίαν.*

---

2 *ἐρῶντας S: corr. s* ‖ *ὢ Wolf: ὡς S* ‖ 10 *προσανεπαυόμεθα s* ‖ 16 *λέγωμεν S: corr. s* ‖ 19 *ss. 4 et 5 in S erasae; non discrepant apographa*

ἢ ἀδελφὸν ἢ υἱὸν ἢ ἔγγονον ἢ συγγενῆ’. ταῦτα καὶ 5
λέγουσί τινες ὅτι ποιεῖ μόνος ἐν τῇ ἐκπυρώσει. οὐ
γὰρ ἐπινοοῦσι διεξαγωγὴν μόνου καὶ ἀπό τινος φυσι-
κοῦ ὁρμώμενοι, ἀπὸ τοῦ φύσει κοινωνικοῦ εἶναι καὶ
φιλαλλήλου καὶ ἡδέως συναναστρέφεσθαι ἀνθρώποις.
ἀλλ’ οὐδὲν ἧττον δεῖ τινα καὶ πρὸς τοῦτο παρασκευὴν 6
ἔχειν τὸ δύνασθαι αὐτὸν ἑαυτῷ ἀρκεῖν, δύνασθαι αὐ-
τὸν ἑαυτῷ συνεῖναι· ὡς ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἑαυτῷ σύνεστιν 7
καὶ ἡσυχάζει ἐφ’ ἑαυτοῦ καὶ ἐννοεῖ τὴν διοίκησιν τὴν
ἑαυτοῦ οἵα ἐστὶ καὶ ἐν ἐπινοίαις γίνεται πρεπούσαις
ἑαυτῷ, οὕτως καὶ ἡμᾶς δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυτοῖς λα-
λεῖν, μὴ προσδεῖσθαι ἄλλων, διαγωγῆς μὴ ἀπορεῖν·
ἐφιστάνειν τῇ θείᾳ διοικήσει, τῇ αὑτῶν πρὸς τἆλλα 8
σχέσει· ἐπιβλέπειν πῶς πρότερον εἴχομεν πρὸς τὰ συμ-
βαίνοντα, πῶς νῦν· τίνα ἐστὶν ἔτι τὰ θλίβοντα· πῶς
ἂν θεραπευθῇ καὶ ταῦτα, πῶς ἐξαιρεθῇ· εἴ τινα ἐξ-
εργασίας δεῖται, [τῶν] κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον ἐξεργά-
ζεσθαι.

Ὁρᾶτε γὰρ ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν 9
δοκεῖ παρέχειν, ὅτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι οὐδὲ
μάχαι οὐδὲ λῃστήρια μεγάλα οὐδὲ πειρατικά, ἀλλ’ ἔξ-
εστιν πάσῃ ὥρᾳ ὁδεύειν, πλεῖν ἀπ’ ἀνατολῶν ἐπὶ δυ-
σμάς. μή τι οὖν καὶ ἀπὸ πυρετοῦ δύναται ἡμῖν εἰ- 10
ρήνην παρασχεῖν, μή τι καὶ ἀπὸ ναυαγίου, μή τι καὶ
ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ἀπὸ σεισμοῦ ἢ ἀπὸ κεραυνοῦ; ἄγε

---

14 sq. cf. Ench. 16: ὅτι τοῦτον θλίβει οὐ τὸ συμβεβηκός.

---

9 ἐφ’ S (ἐ in ras. a m. rec.): ἀφ’ s ‖ 11 δύνασθαι ⟨δεῖ⟩ S_a vel S_c ‖ 13 αὐτῶν an αὑτῶν S, incertum ‖ 16 ἂν S, sed e corr. a S_c vel m. rec. ‖ 17 τῶν κατὰ τὸν αὐτοῦ S: correxi, illud τῶν nihil nisi correcturam (αὐτοῦ, τῶν supra scriptum) esse ratus

ἀπ' ἔρωτος; οὐ δύναται. ἀπὸ πένθους; οὐ δύναται.
ἀπὸ φθόνου; οὐ δύναται ἀπ' οὐδενὸς ἁπλῶς τούτων·
11 ὁ δὲ λόγος ὁ τῶν φιλοσόφων ὑπισχνεῖται καὶ ἀπὸ
τούτων εἰρήνην παρέχειν. καὶ τί λέγει; 'ἄν μοι προσ-
έχητε, ὦ ἄνθρωποι, ὅπου ἂν ἦτε, ὅ τι ἂν ποιῆτε, οὐ
λυπηθήσεσθε, οὐκ ὀργισθήσεσθε, οὐκ ἀναγκασθήσεσθε,
οὐ κωλυθήσεσθε, ἀπαθεῖς δὲ καὶ ἐλεύθεροι διάξετε
12 ἀπὸ πάντων'. ταύτην τὴν εἰρήνην τις ἔχων [οὐχὶ] κε-
κηρυγμένην οὐχ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, (πόθεν γὰρ αὐτῷ
ταύτην κηρύξαι;) ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκηρυγμένην
13 διὰ τοῦ λόγου, οὐκ ἀρκεῖται, ὅταν ⟨ᾖ⟩ μόνος; ἐπιβλέ-
πων καὶ ἐνθυμούμενος 'νῦν ἐμοὶ κακὸν οὐδὲν δύναται
συμβῆναι, ἐμοὶ λῃστὴς οὐκ ἔστιν, ἐμοὶ σεισμὸς οὐκ
ἔστιν, πάντα εἰρήνης μεστά, πάντα ἀταραξίας· πᾶσα
ὁδός, πᾶσα πόλις, πᾶς σύνοδος, γείτων, κοινωνὸς ἀβλα-
βής. ἄλλος παρέχει τροφάς, ᾧ μέλει, ἄλλος ἐσθῆτα,
14 ἄλλος αἰσθήσεις ἔδωκεν, ἄλλος προλήψεις. ὅταν δὲ
μὴ παρέχῃ τἀναγκαῖα, τὸ ἀνακλητικὸν σημαίνει, τὴν
θύραν ἤνοιξεν καὶ λέγει σοι 'ἔρχου'. ποῦ; εἰς οὐδὲν
δεινόν, ἀλλ' ὅθεν ἐγένου, εἰς τὰ φίλα καὶ συγγενῆ,
15 εἰς τὰ στοιχεῖα. ὅσον ἦν ἐν σοὶ πυρὸς εἰς πῦρ ἄπει-
σιν, ὅσον ἦν γηδίου εἰς γήδιον, ὅσον πνευματίου εἰς
πνευμάτιον, ὅσον ὑδατίου εἰς ὑδάτιον. οὐδεὶς Ἅιδης
οὐδ' Ἀχέρων οὐδὲ Κωκυτὸς οὐδὲ Πυριφλεγέθων, ἀλλὰ
16 πάντα θεῶν μεστὰ καὶ δαιμόνων. ταῦτά τις ἐν-

---

25 cf. Thales apud Laert. Diog. I, 27: τὸν κόσμον — δαιμόνων πλήρη.

---

5 ποιοῖτε *S*: *corr. s* ‖ 8 *post* ἔχων *in S rasura 4 litt.*; οὐχὶ *s* ‖ 9 οὐχ *om. s* ‖ 11 ⟨ᾖ⟩ *add. Sb* ‖ 15 πᾶς *Schw.*: πᾶσα *S* ‖ 16 ᾧ *s*: ὦ *S* ‖ 21 πυρός *Sc*: πῦρ *S*

θυμεῖσθαι ἔχων καὶ βλέπων τὸν ἥλιον καὶ σελήνην
καὶ ἄστρα καὶ γῆς ἀπολαύων καὶ θαλάσσης ἔρημός
ἐστιν οὐ μᾶλλον ἢ καὶ ἀβοήθητος. 'τί οὖν; ἄν τις 17
ἐπελθών μοι μόνῳ ἀποσφάξῃ με;' μωρέ, σὲ οὔ, ἀλλὰ
τὸ σωμάτιον.

Ποία οὖν ἔτι ἐρημία, ποία ἀπορία; τί χείρονας 18
ἑαυτοὺς ποιῶμεν τῶν παιδαρίων; ἅ τινα ὅταν ἀπολει-
φθῇ μόνα, τί ποιεῖ; ἄραντα ὀστράκια καὶ σποδὸν οἰ-
κοδομεῖ τί ποτε, εἶτα καταστρέφει καὶ πάλιν ἄλλο
οἰκοδομεῖ· καὶ οὕτως οὐδέποτε ἀπορεῖ διαγωγῆς. ἐγὼ 19
οὖν, ἂν πλεύσητε ὑμεῖς, μέλλω καθήμενος κλαίειν ὅτι
μόνος ἀπελείφθην καὶ ἔρημος; οὕτως οὐκ ὀστράκια ἕξω,
οὐ σποδόν; ἀλλ' ἐκεῖνα ὑπ' ἀφροσύνης ταῦτα ποιεῖ,
ἡμεῖς δ' ὑπὸ φρονήσεως δυστυχοῦμεν;

. . . .

Πᾶσα μεγάλη δύναμις ἐπισφαλὴς τῷ ἀρχομένῳ. 20
φέρειν οὖν δεῖ τὰ τοιαῦτα κατὰ δύναμιν, ἀλλὰ κατὰ
φύσιν . . . . ἀλλ' οὐχὶ τῷ φθισικῷ. μελέτησόν 21
ποτε διαγωγὴν ὡς ἄρρωστος, ἵνα ποθ' ὡς ὑγιαίνων
διαγάγῃς. ἀσίτησον, ὑδροπότησον· ἀπόσχου ποτὲ παν-
τάπασιν ὀρέξεως, ἵνα ποτὲ καὶ εὐλόγως ὀρεχθῇς. εἰ
δ' εὐλόγως, ὅταν ἔχῃς τι ἐν σεαυτῷ ἀγαθόν, εὖ ὀρε-
χθήσῃ. οὔ· ἀλλ' εὐθέως ὡς σοφοὶ διάγειν ἐθέλομεν 22
καὶ ὠφελεῖν ἀνθρώπους. ποίαν ὠφέλειαν; τί ποιεῖς;
σαυτὸν γὰρ ὠφέλησας; ἀλλὰ προτρέψαι αὐτοὺς θέλεις.
σὺ γὰρ προτέτρεψαι; θέλεις αὐτοὺς ὠφελῆσαι. δεῖξον 23
αὐτοῖς ἐπὶ σεαυτοῦ, οἵους ποιεῖ φιλοσοφία, καὶ μὴ

16 ss. *20—23 cum iis quae praecedunt non cohaerere vidit Schw., ad caput insequens eas pertinere suspicatus* ‖ 18 *lacunam indicavit Schw.* ‖ 19 ποτ' *S: corr. s* ‖ 26 προτέτρεψαι *S (sed* τέτρεψαι *in minoris ambitus rasura a m. rec. vel* S_c*);* προ-τρέψαι *vel* προέτρεψαι *s*

φλυάρει. ἐσθίων τοὺς συνεσθίοντας ὠφέλει, πίνων τοὺς πίνοντας, εἴκων πᾶσι, παραχωρῶν, ἀνεχόμενος, οὕτως αὐτοὺς ὠφέλει καὶ μὴ κατεξέρα αὐτῶν τὸ σαυτοῦ φλέγμα.

ιδʹ. Σποράδην τινά.

1 *Ὡς οἱ κακοὶ τραγῳδοὶ μόνοι ᾆσαι οὐ δύνανται, ἀλλὰ*
μετὰ πολλῶν, οὕτως ἔνιοι μόνοι περιπατῆσαι οὐ δύ-
2 *νανται. ἄνθρωπε, εἴ τις εἶ, καὶ μόνος περιπάτησον*
3 *καὶ σαυτῷ λάλησον καὶ μὴ ἐν τῷ χορῷ κρύπτου. σκώ-*
φθητί ποτε, περίβλεψαι, ἐνσείσθητι, ἵνα γνῷς τίς εἶ.
4 *Ὅταν τις ὕδωρ πίνῃ ἢ ποιῇ τι ἀσκητικόν, ἐκ πάσης*
ἀφορμῆς λέγει αὐτὸ πρὸς πάντας 'ἐγὼ ὕδωρ πίνω'.
5 *διὰ γὰρ τοῦτο ὕδωρ πίνεις, διὰ γὰρ τὸ ὕδωρ πίνειν;*
ἄνθρωπε, εἴ σοι λυσιτελεῖ πίνειν, πῖνε· εἰ δὲ μή, γε-
6 *λοίως ποιεῖς. εἰ δὲ συμφέρει σοι καὶ πίνεις, σιώπα*
πρὸς τοὺς δυσαρεστοῦντας τοῖς ἀνθρώποις. τί οὖν;
αὐτοῖς τούτοις ἀρέσκειν θέλεις;
7 *Τῶν πραττομένων τὰ μὲν προηγουμένως πράττεται,*
τὰ δὲ κατὰ περίστασιν, τὰ δὲ κατ' οἰκονομίαν, τὰ δὲ
κατὰ συμπεριφοράν, τὰ δὲ κατ' ἔνστασιν.
8 *Δύο ταῦτα ἐξελεῖν τῶν ἀνθρώπων, οἴησιν καὶ ἀπι-*
στίαν. οἴησις μὲν οὖν ἐστι τὸ δοκεῖν μηδενὸς προσ-
δεῖσθαι, ἀπιστία δὲ τὸ ὑπολαμβάνειν μὴ δυνατὸν εἶναι

---

11 sqq. cf. Ench. 47: *μηδ', ἂν ὕδωρ πίνῃς, ἐκ πάσης ἀφορμῆς λέγε ὅτι ὕδωρ πίνεις.*

---

2 *συμπίνοντας S m. rec.* ‖ 6 *καλοὶ S: corr. Wolf* ‖ 13 *γὰρ (altero loco) del. s* ‖ 14 *λυσιτελεῖν S: corr. s* ‖ 16 *ἀνθρώποις*] *ἄλλοις Coraes* ‖ 23 *ὑπολαμβάν* ειν η μ *S (sed* ειν *et* η μ *in ras. a* S_c*)*

εὐροεῖν τοσούτων περιεστηκότων. τὴν μὲν οὖν οἴησιν 9
*ἔλεγχος ἐξαιρεῖ, καὶ τοῦτο πρῶτον ποιεῖ Σωκράτης.
ὅτι δ' οὐκ ἀδύνατόν ἐστι τὸ πρᾶγμα, σκέψαι καὶ ζή-
τησον. οὐδέν σε βλάψει ἡ ζήτησις αὕτη· καὶ σχεδὸν* 10
*τὸ φιλοσοφεῖν τοῦτ' ἔστι, ζητεῖν πῶς ἐνδέχεται ἀπαρα-
ποδίστως ὀρέξει χρῆσθαι καὶ ἐκκλίσει.*

'Κρείσσων εἰμί σου· ὁ γὰρ πατήρ μου ὑπατικός 11

---

7 sqq. cf. fragm. XVIII (Stob. flor. 4, 93): *Χαρίεντες, ἔφη, εἰσὶν οἱ μέγα φρονοῦντες ἐπὶ τοῖς οὐκ ἐφ' ἡμῖν. 'ἐγώ σου', φησί, 'κρείττων εἰμί· ἀγροὺς γὰρ ἔχω πολλούς, σὺ δὲ λιμῷ παρατείνῃ.' ἄλλος λέγει 'ἐγὼ ὑπατικός εἰμι'· ἄλλος 'ἐγὼ ἐπίτροπος'· ἄλλος 'ἐγὼ οὔλας τρίχας ἔχω'. ἵππος δ' ἵππῳ οὐ λέγει ὅτι 'ἐγὼ κρείττων εἰμί σου· πολὺν γὰρ κέκτημαι χιλὸν καὶ κριθὰς πολλάς· καὶ χαλινοί μοί εἰσι χρυσοῖ καὶ ἐφίππια ποικίλα', ἀλλ' ὅτι 'ὠκύτερός σού εἰμι'· καὶ πᾶν ζῷον κρεῖττον καὶ χεῖρόν ἐστιν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς καὶ κακίας* (cf. III. 1, 6). *ἆρ' οὖν ἀνθρώπου μόνου ἀρετὴ οὐκ ἔστιν; ἀλλὰ δεῖ ἡμᾶς εἰς τρίχας ἀφορᾶν καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς πάππους;* — praeterea cf. ea quae diversis quidem verbis, sed eandem fere sententiam efferentibus expressa leguntur in

Moschionis gnom. 10 et Gnomologii Stob. ecl. 15.

Moschionis gnom. 10: *Ὥσπερ οὐ τῷ ἵππῳ κόσμος οὐδὲ τοῖς ὄρνεσι καλιὰ ὑψοῦσθαι καὶ γαυριᾶν δίδωσιν, ἀλλὰ τῷ μὲν τοῦ ποδὸς ἡ ὠκύτης, τοῖς δὲ τῶν πτερῶν, οὕτως οὐδ' ἀνθρώπῳ καλλωπισμὸς καὶ τρυφή, ἀλλὰ χρηστότης καὶ εὐποιία. (flor. cod. Par. 1168 habet ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ et τῇ ὠκύτητι.)*

Gnomologii Stob. ecl. 15: *Οὔτε ἵππος ἐπὶ φάτνῃ καὶ φαλάροις καὶ τάπησιν οὔτε ὄρνις ἐπὶ βρώμῃ καὶ καλιᾷ ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ, ἀλλ' ἄμφω ἐπὶ ὠκύτητι, ὃ μὲν ποδῶν, ὃ δὲ πτερῶν. καὶ σὺ τοιγαροῦν μὴ ἐπὶ τρυφῇ καὶ σκέπῃ καὶ ἁπλῶς τῇ ἔξωθεν περιουσίᾳ μέγα ὄγκύλλου (μάταια ὀγκοῦ cod. Par.), ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐποιίᾳ.*

Ench. 44: *Οὗτοι οἱ λόγοι ἀσύνακτοι 'ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἐγώ σου ἄρα κρείσσων· ἐγώ σου λογιώτερος, ἐγώ σου ἄρα κρείσσων'. ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον συνακτικοί 'ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἡ ἐμὴ ἄρα κτῆσις τῆς σῆς κρείσσων· ἐγώ σου λογιώτερος, ἡ ἐμὴ ἄρα λέξις τῆς σῆς κρείσσων'. σὺ δέ γε οὔτε κτῆσις εἶ οὔτε λέξις.* — cf. praeterea Stob. flor. 1, 37.

---

1 *ευρ*** S: εὑρεῖν σε S_c; εὐροεῖν σε Wolf* ‖ 2 *ποιεῖ S_c: ποιῆι S; ἐποίει Wolf* ‖ 4 *αὔτη S: corr. s*

12 ἐστιν.' ἄλλος λέγει 'ἐγὼ δεδημάρχηκα, σὺ δ' οὔ'. εἰ
δ' ἵπποι ἦμεν, ἔλεγες ἂν ὅτι 'ὁ πατήρ μου ὠκύτερος
ἦν' ⟨ἢ⟩ ὅτι 'ἐγὼ ἔχω πολλὰς κριθὰς καὶ χόρτον' ἢ
ὅτι 'κομψὰ περιτραχήλια'; εἰ οὖν ταῦτά σου λέγοντος
13 εἶπον ὅτι 'ἔστω ταῦτα, τρέχωμεν οὖν'. ἄγε, ἐπ' ἀν-
θρώπου οὖν οὐδέν ἐστι τοιοῦτον οἷον ἐφ' ἵππου δρό-
μος, ἐξ οὗ γνωσθήσεται ὁ χείρων καὶ ὁ κρείττων;
14 μήποτ' ἐστὶν αἰδώς, πίστις, δικαιοσύνη; τούτοις δείκνυε
κρείττονα σεαυτόν, ἵν' ὡς ἄνθρωπος ᾖ κρείττων. ἂν
μοι λέγῃς ὅτι 'μεγάλα λακτίζω', ἐρῶ σοι κἀγὼ ὅτι ἐπὶ
ὄνου ἔργῳ μέγα φρονεῖς.

ιε'. Ὅτι δεῖ περιεσκεμμένως ἔρχεσθαι ἐφ' ἕκαστα.

1 Ἑκάστου ἔργου σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ
ἀκόλουθα καὶ οὕτως ἔρχου ἐπ' αὐτό. εἰ δὲ μή, τὴν
μὲν πρώτην ἥξεις προθύμως ἅτε μηδὲν τῶν ἑξῆς ἐν-
τεθυμημένος, ὕστερον δ' ἀναφανέντων τινῶν αἰσχρῶς
2 ἀποστήσῃ. 'θέλω Ὀλύμπια νικῆσαι.' ⟨'κἀγώ, νὴ τοὺς
θεούς· κομψὸν γάρ ἐστιν.'⟩ ἀλλὰ σκόπει τὰ καθηγού-
μενα αὐτοῦ καὶ τὰ ἀκόλουθα· καὶ οὕτως ἄν σοι λυσι-
3 τελῇ, ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σε εὐτακτεῖν, ἀναγκοφαγεῖν,

14 sqq. ss. 1—13 in Ench. c. 29 leguntur Epicteti verbis ab Arriano hic illic consulto immutatis; quae iam seorsum enotabo: 16 *προθύμως ἥξεις* — 20 *ἄν σοι λυσιτελῇ om.* — 21 *ἀναγκοτροφεῖν*
14 sqq. cf. omnino Ench. 4.

3 ⟨ἢ⟩ *add. Hense* ‖ 5 τρέχομεν *S: corr. s* ‖ 15 ἀκόλουθα ⟨αὐτοῦ⟩ *Ench.* ‖ ἔρχου ἐπ' αὐτό *S (sed ἔρ et π' α a m. rec. in ras.)*; ἔρχου ἐφ' αὐτό *s* ‖ 17 αἰσχρῶν *Ench.* ‖ 18 θέλεις *Ench.* ‖ *verba* κἀγὼ — (19) ἐστιν *om. S: ex Ench. add. Schw.* ‖ 20 αὐτοῦ *om. Ench.*

ἀπέχεσθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ὥρᾳ
τεταγμένῃ, ἐν καύματι, ἐν ψύχει· μὴ ψυχρὸν πίνειν,
μὴ οἶνον, ὅτ' ἔτυχεν· ἁπλῶς ⟨ὡς⟩ ἰατρῷ [γὰρ] παρα-
δεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ· εἶτα ἐν τῷ ἀγῶνι 4
παρορύσσεσθαι, ἔστιν ὅτε χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν στρέ-
ψαι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν, μαστιγωθῆναι καὶ μετὰ
τούτων πάντων ἔσθ' ὅτε νικηθῆναι. ταῦτα λογισά- 5
μενος, ἂν ἔτι θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν· εἰ δὲ μή,
ὅρα ὅτι ὡς τὰ παιδία ἀναστραφήσῃ, ἃ νῦν μὲν ἀθλη-
τὰς παίζει, νῦν δὲ μονομάχους, νῦν δὲ σαλπίζει, εἶτα
τραγῳδεῖ ὅ τι ἂν ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ. οὕτω καὶ σὺ νῦν 6
μὲν ἀθλητής, νῦν δὲ μονομάχος, εἶτα φιλόσοφος, εἶτα
ῥήτωρ, ὅλῃ δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν, ἀλλ' ὡς ὁ πίθηκος
πᾶν ὃ ἂν ἴδῃς μιμῇ καὶ ἀεί σοι ἄλλο ἐξ ἄλλου ἀρέσκει,
τὸ σύνηθες δ' ἀπαρέσκει. οὔτε γὰρ μετὰ σκέψεως 7
ἦλθες ἐπί τι οὐδὲ περιοδεύσας ὅλον τὸ πρᾶγμα οὐδὲ
βασανίσας, ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν.

Οὕτω τινὲς ἰδόντες φιλόσοφον καὶ ἀκούσαντές τινος 8

---

3 ὡς ἔτυχεν — 6 ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι καὶ μετὰ τούτων (sic Nil.; τῶν Ench.) πάντων νικηθῆναι. ταῦτα (τ. ⟨πάντα⟩ cod. un.) ἐπισκεψάμενος — 9 ὅρα ὅτι om. — ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς — 11 ὅ τι ἂν ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ om. — 12 εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος — 14 πᾶσαν θέαν ἣν ἂν (ἣν ἂν cod. unus; cet. ἐὰν) ἴδῃς μιμῇ καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου σοι ἀρέσκει — 15 οὐ γὰρ — 16 περιώδευσας (sed περιοδεύσας nonn.) ἀλλ' εἰκῇ (ceteris omissis) — 18 οὕτω θεασάμενοί τινες — (250, 1) οὕτω τινὸς

1 sqq. cf. fragm. XX (Stob. flor. 4, 95).

---

1 ⟨ἐν⟩ ὥρᾳ Ench. ‖ 3 ὡς ἰατρῷ Ench., S m. rec. in ras.: ἰατρῷ γὰρ s ‖ 5 παρέρχεσθαι Ench. ‖ ἐκβ.] βαλεῖν vel. λαβεῖν Ench. ‖ ἔστι δ' ὅτε Ench., S m. rec. ‖ σφυρὸν Ench.: ὀσφὺν S (sed σφ et acc. a m. rec. in ras.; fuit puto ὀφρῦν), ὀφρὺν s ‖ 11 ὅ τι ἂν Coraes: ὅταν S ‖ 13 ὁ om. Ench. ‖ 15 τὸ σύνηθες δ' ἀπαρέσκει om. Ench. ‖ οὔτε γὰρ s: οὐ γὰρ S (sed γὰρ a m. rec. in ampliore rasura) ‖ 16 οὐδ' ἐβασάνισας S, s: corr. in S m. rec.

οὕτω λέγοντος, ὡς Εὐφράτης λέγει, (καίτοι τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν ὡς ἐκεῖνος;) θέλουσιν καὶ αὐτοὶ φιλο-
9 σοφεῖν. ἄνθρωπε, σκέψαι πρῶτον τί ἐστι τὸ πρᾶγμα, εἶτα καὶ τὴν σαυτοῦ φύσιν, τί δύνασαι βαστάσαι. εἰ παλαιστής, ἰδού σου τοὺς ὤμους, τοὺς μηρούς, τὴν
10 ὀσφύν. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο τι πέφυκεν. δοκεῖς ὅτι ταῦτα ποιῶν δύνασαι φιλοσοφεῖν; δοκεῖς ὅτι δύνασαι ὡσαύτως ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως ὀργίζεσθαι,
11 ὁμοίως δυσαρεστεῖν; ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, νικῆσαί τινας ἐπιθυμίας, ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν οἰκείων, ὑπὸ παιδαρίου καταφρονηθῆναι, ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων καταγελασθῆναι, ἐν παντὶ ἔλασσον ἔχειν, ἐν ἀρχῇ, ἐν τιμῇ,
12 ἐν δίκῃ. ταῦτα περισκεψάμενος, εἴ σοι δοκεῖ, προσέρχου, εἰ θέλεις ἀντικαταλλάξασθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν. εἰ δὲ μή, μὴ πρόσαγε, μὴ ὡς τὰ παιδία νῦν μὲν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης,
13 εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ἐπίτροπος Καίσαρος. ταῦτα οὐ συμ-

3 πρῶτον ἐπίσκεψαι ὁποῖόν ἐστι — 4 φύσιν κατάμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος εἶναι βούλει ἢ παλαιστής· ἴδε σεαυτοῦ τοὺς βραχίονας, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσφὺν κατάμαθε. — 6 τι *om.* — 7, 8 ὡσαύτως δύνασαι — 9 νικῆσαί τινας ἐπιθυμίας *om.* — 10 ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀπελθεῖν — 12 ἐν παντὶ ἧττον• ἔχειν, ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν πραγματίῳ παντί. ταῦτα ἐπίσκεψαι εἰ θέλεις (*ceteris omissis*)

6 sqq. cf. Ench. 22: *Εἰ φιλοσοφίας ἐπιθυμεῖς, παρασκευάζου αὐτόθεν ὡς καταγελασθησόμενος ὡς καταμωκησαμένων σου πολλῶν.*

1 ὡς εὖ Σωκράτης *Ench.* ‖ καίτοι *Ench., s:* ***καὶ *S m. rec. in ras., ed. Ven. prior Ench.* ‖ 4 εἰ παλαιστής *S* (εἰ *in ras. a m. rec.*), *s* ‖ 6 ἄλλος *S s Nil.:* ἄλλο *Ench.* ‖ 7 ταὐτὰ *S m. rec.* ‖ δύνασαι φιλοσοφεῖν; δοκεῖς ὅτι *om. Ench.* ‖ 8 ὡσαύτως (*vel* ὁμοίως) ὀργίζεσθαι *Nilus;* ὁμοίως ὀρέγεσθαι *Ench. cod. un.; in cet. om.* ‖ 9 νικῆσαι τὰς *Elter* ‖ 11 ἀπαντώντων] ἀπάντων *Nil. et cod. un. Ench.; in cet. verba* ὑπὸ τῶν ἀπ. καταγελ. *om.* ‖ 14 ἀπάθειαν *S (sed* ά *in ras. a m. rec., fuit fortasse* ἀπείθειαν, *ut codd. nonn. Ench.)* ‖ 15 προσάγαγε *Ench. (codd. nonn.;* πρόσαγε *vel* πρόσεχε *cet.)* ‖ 16 μὲν *om. Ench.*

φωνεῖ· ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον εἶναι ἢ ἀγαθὸν ἢ κακόν· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ ἢ τὰ ἐκτός· ἢ περὶ τὰ ἔσω φιλοπονεῖν ἢ περὶ τὰ ἔξω· τοῦτ' ἔστι φιλοσόφου στάσιν ἔχειν ἢ ἰδιώτου.

Ῥούφῳ τις ἔλεγεν Γάλβα σφαγέντος ὅτι 'νῦν προ- 14
νοίᾳ ὁ κόσμος διοικεῖται;' ὁ δὲ 'μὴ παρέργως ποτ'',
ἔφη, 'ἀπὸ Γάλβα κατεσκεύασα ὅτι προνοίᾳ ὁ κόσμος
διοικεῖται;'

ις'. Ὅτι εὐλαβῶς δεῖ συγκαθιέναι εἰς συμπεριφοράν.

Ἀνάγκη τὸν συγκαθιέντα τισὶν ἐπιπλέον ἢ εἰς λα- 1
λιὰν ἢ εἰς συμπόσια ἢ ἁπλῶς εἰς συμβίωσιν ἢ αὐτὸν
ἐκείνοις ἐξομοιωθῆναι ἢ ἐκείνους μεταθεῖναι ἐπὶ τὰ
αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἄνθρακα ἀπεσβεσμένον ἂν θῇ παρὰ 2
τὸν καιόμενον, ἢ αὐτὸς ἐκεῖνον ⟨ἀποσβέσει⟩ ἢ ἐκεῖνος
τοῦτον ἐκκαύσει. τηλικούτου οὖν τοῦ κινδύνου ὄντος 3
εὐλαβῶς δεῖ τοῖς ἰδιώταις συγκαθίεσθαι εἰς τὰς τοι-
αύτας συμπεριφορὰς μεμνημένους, ὅτι ἀμήχανον τὸν
συναναντριβόμενον τῷ ἠσβολωμένῳ μὴ καὶ αὐτὸν ἀπο-

---

1 ἄνθρωπον ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι — 3 τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν — 4 ἢ φιλοσόφου τάξιν ἐπέχειν
11 sqq. cf. Ench. 33, 6: ἴσθι γάρ, ὅτι ἐὰν ὁ ἑταῖρος ᾖ μεμολυσμένος, καὶ τὸν συνανατριβόμενον αὐτῷ συμμολύνεσθαι ἀνάγκη, κἂν αὐτὸς ὢν τύχῃ καθαρός.

---

3 φιλοπόνει *S: corr. Salmasius* ‖ 6 μὴ γὰρ ἐγώ σοί ποτ' *Coraes* ‖ *s. 14 argumentum ab iis quae praecedunt prorsus alienum esse iam Wolfius vidit; c. 17 eam adiungendam esse monuit Shaftesbury* ‖ 14 αὐτοῦ *S: corr. s* ‖ 15 αὐτὸς] οὗτος *C. Schenkl* ‖ ⟨ἀποσβέσει⟩ *add. Wolf* ‖ 17 συγκαθιέναι *Upt. e cod.* ‖ 18 μεμνημένος *S: corr. m. pr. vel Sb*

4 λαῦσαι τῆς ἀσβόλης. τί γὰρ ποιήσεις, ἂν περὶ μονο-
μάχων λαλῇ, ἂν περὶ ἵππων, ἂν περὶ ἀθλητῶν, ἂν τὸ
ἔτι τούτων χεῖρον περὶ ἀνθρώπων· 'ὁ δεῖνα κακός, ὁ
δεῖνα ἀγαθός· τοῦτο καλῶς ἐγένετο, τοῦτο κακῶς'· ἔτι
5 ἂν σκώπτῃ, ἂν γελοιάζῃ, ἂν κακοηθίζηται; ἔχει τις
ὑμῶν παρασκευὴν οἵαν ὁ κιθαριστικὸς τὴν λύραν λα-
βών, ὥστ' εὐθὺς ἁψάμενος τῶν χορδῶν γνῶναι τὰς
ἀσυμφώνους καὶ ἁρμόσασθαι τὸ ὄργανον; οἵαν εἶχεν
δύναμιν Σωκράτης, ὥστ' ἐν πάσῃ συμπεριφορᾷ ἄγειν
6 ἐπὶ τὸ αὑτοῦ τοὺς συνόντας; πόθεν ὑμῖν; ἀλλ' ἀνάγκη
ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ὑμᾶς περιάγεσθαι.
7 Διὰ τί οὖν ἐκεῖνοι ὑμῶν ἰσχυρότεροι; ὅτι ἐκεῖνοι
μὲν τὰ σαπρὰ ταῦτα ἀπὸ δογμάτων λαλοῦσιν, ὑμεῖς
δὲ τὰ κομψὰ ἀπὸ τῶν χειλῶν· διὰ τοῦτο ἄτονά ἐστι
καὶ νεκρά, καὶ σικχᾶναι ἔστιν ἀκούοντα ὑμῶν τοὺς
προτρεπτικοὺς καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν ταλαίπωρον, ἣ ἄνω
8 κάτω θρυλεῖται. οὕτως ὑμᾶς οἱ ἰδιῶται νικῶσιν.
πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα.
9 μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις
καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμ-
βουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν·
εἰ δὲ μή, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται
10 ὑμῶν εἴ τινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγγράφετε. μακρὰν οὖν

1 sqq. cf. Ench. 33, 2: *λέξον μὲν ἀλλὰ περὶ οὐδενὸς τῶν τυχόντων, μὴ περὶ μονομαχιῶν, μὴ περὶ ἱπποδρομιῶν, μὴ περὶ ἀθλητῶν, μὴ περὶ βρωμάτων ἢ πομάτων τῶν ἑκασταχοῦ· μάλιστα δὲ μὴ περὶ ἀνθρώπων, ψέγων ἢ ἐπαινῶν ἢ συγκρίνων.*
10 sq. cf. Ench. 33, 6: *ἐντετάσθω σοι ἡ προσοχή, μή ποτε ἄρα ὑπορρυῇς εἰς ἰδιωτισμόν.*

2 *λαλῆι* S: ς eras.* ‖ 4 *καλὸς S: corr. s* ‖ 5 *σκώπτηι* S: ς eras.* ‖ *κακοηθίζεται S: η, corr. a S_b* ‖ 9 *συμφορᾶ S: corr. Wolf* ‖ 10 *αὐτοῦ S: corr. s*

ἀπὸ τοῦ ἡλίου πού ποτε ὑπάγετε, μέχρις ἂν κηρίνας
τὰς ὑπολήψεις ἔχητε. διὰ τοῦτο καὶ τῶν πατρίδων 11
συμβουλεύουσιν ἀποχωρεῖν οἱ φιλόσοφοι, ὅτι τὰ
παλαιὰ ἔθη περισπᾷ καὶ οὐκ ἐᾷ ἀρχὴν γενέσθαι
τινὰ ἄλλου ἐθισμοῦ, οὐδὲ φέρομεν τοὺς ἀπαν-
τῶντας καὶ λέγοντας 'ἴδ' ὁ δεῖνα φιλοσοφεῖ, ὁ
τοῖος καὶ ὁ τοῖος'. οὕτως καὶ οἱ ἰατροὶ τοὺς μα- 12
κρονοσοῦντας ἐκπέμπουσιν εἰς ἄλλην χώραν καὶ ἄλλον
ἀέρα, καλῶς ποιοῦντες. καὶ ὑμεῖς ἀντεισαγάγετε ἄλλα 13
ἔθη· πήξατε ὑμῶν τὰς ὑπολήψεις, ἐναθλεῖτε αὐταῖς.
οὔ· ἀλλ' ἔνθεν ἐπὶ θεωρίαν, εἰς μονομαχίαν, εἰς ξυ- 14
στόν, εἰς κίρκον· εἶτ' ἐκεῖθεν ὧδε καὶ πάλιν ἔνθεν
ἐκεῖ οἱ αὐτοί. καὶ ἔθος κομψὸν οὐδέν, οὔτε προσοχὴ 15
οὔτ' ἐπιστροφὴ ἐφ' αὑτὸν καὶ παρατήρησις 'πῶς χρῶ-
μαι ταῖς προσπιπτούσαις φαντασίαις; κατὰ φύσιν ἢ
παρὰ φύσιν; πῶς ἀποκρίνωμαι πρὸς αὐτάς; ὡς δεῖ ἢ
ὡς οὐ δεῖ; ἐπιλέγω τοῖς ἀπροαιρέτοις, ὅτι οὐδὲν πρὸς
ἐμέ;' εἰ γὰρ μήπω οὕτως ἔχητε, φεύγετε ἔθη τὰ πρό- 16
τερον, φεύγετε τοὺς ἰδιώτας, εἰ θέλετε ἄρξασθαί ποτέ
τινες εἶναι.

---

2 sqq. cf. Musonius apud Stob. (flor. 40, 9; II, 71, 13 sqq. ed. Mein.): *ἡ φυγὴ - - - παρέχουσά γε σχολὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ μανθάνειν τε τὰ καλὰ καὶ πράττειν μᾶλλον ἢ πρότερον ἅτε μήθ' ὑπὸ πατρίδος τῆς δοκούσης περιελκομένας εἰς ὑπηρεσίας πολιτικὰς μήτε ὑπὸ φίλων τῶν δοκούντων ἢ συγγενῶν ἐνοχλουμένους, οἵτινες ἐμποδίσαι δεινοὶ καὶ ἀποσπάσαι τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω ὁρμῆς.* cf. praeterea Plutarch. *περὶ φυγῆς* c. 14.

---

6 *εἴδ' S: corr. s*

ιζʹ. Περὶ προνοίας.

1 *Ὅταν τῇ προνοίᾳ ἐγκαλῇς, ἐπιστράφηθι καὶ γνώσῃ,*
2 *ὅτι κατὰ λόγον γέγονεν. ʽναί, ἀλλ' ὁ ἄδικος πλέον ἔχει'.*
ἐν τίνι; ἐν ἀργυρίῳ· πρὸς γὰρ τοῦτό σου κρείττων
ἐστίν, ὅτι κολακεύει, ἀναισχυντεῖ, ἀγρυπνεῖ. τί θαυ-
3 *μαστόν; ἀλλ' ἐκεῖνο βλέπε, εἰ ἐν τῷ πιστὸς εἶναι πλέον*
σου ἔχει, εἰ ἐν τῷ αἰδήμων. οὐ γὰρ εὑρήσεις· ἀλλ'
ὅπου ⟨σὺ⟩ κρείττων, ἐκεῖ σαυτὸν εὑρήσεις πλέον ἔχοντα.
4 *κἀγώ ποτ' εἶπόν τινι ἀγανακτοῦντι ὅτι Φιλόστοργος*
εὐτυχεῖ, Ἤθελες ἂν σὺ μετὰ Σούρα κοιμᾶσθαι; — ʽΜὴ
5 *γένοιτο', φησίν, ʽἐκείνη ἡ ἡμέρα'. — Τί οὖν ἀγανα-*
κτεῖς, εἰ λαμβάνει τι ἀνθ' οὗ πωλεῖ; ἢ πῶς μακαρί-
ζεις τὸν διὰ τούτων, ἃ σὺ ἀπεύχῃ, κτώμενον ἐκεῖνα;
ἢ τί κακὸν ποιεῖ ἡ πρόνοια, εἰ τοῖς κρείττοσι τὰ κρείττω
δίδωσιν; ἢ οὐκ ἔστι κρεῖττον αἰδήμονα εἶναι ἢ πλού-
σιον; Ὡμολόγει. Τί οὖν ἀγανακτεῖς, ἄνθρωπε, ἔχων
6 *τὸ κρεῖττον; μέμνησθε οὖν ἀεὶ καὶ πρόχειρον ἔχετε,*
ὅτι νόμος οὗτος φυσικὸς τὸν κρείττονα τοῦ χείρονος
πλέον ἔχειν, ἐν ᾧ κρείττων ἐστί, καὶ οὐδέποτ' ἀγα-
7 *νακτήσετε. ʽἀλλ' ἡ γυνή μοι κακῶς χρῆται.' καλῶς.*
ἄν τίς σου πυνθάνηται, τί ἐστι τοῦτο, λέγε ʽἡ γυνή

---

2 sqq. cf. fragm. XIII (Stob. ecl. I, 3, 30; *Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων*): *ὅστις γοῦν ἐγκαλεῖ τῇ προνοίᾳ ὅτι οἱ πονηροὶ οὐ διδόασι δίκην ὅτι ἰσχυροί εἰσι καὶ πλούσιοι* - - -.
4 sqq. cf. Ench. 25, 12.

---

2 *ὅτάν ⟨τι⟩ S_b* ‖ 5 *ὅτι Upt. cod.: ὃ S; ᾧ Meibomius* ‖ 8 *⟨σὺ⟩ add. s* ‖ *κρείττων S: κρεῖττον* S_b *(sed fortasse ον iam a m. pr.)* ‖ 14 *ἤ S: corr. s* ‖ 18 *φυσικὸς* (s *superscr.*) *S*

μοι κακῶς χρῆται'. 'ἄλλο οὖν οὐδέν;' οὐδέν. 'ὁ πα-
τήρ μοι οὐδὲν δίδωσιν.' .... ὅτι δὲ κακόν ἐστι, 8
τοῦτο ἔσωθεν αὐτῷ δεῖ προσθεῖναι καὶ προσκαταψεύ-
σασθαι; διὰ τοῦτο οὐ δεῖ τὴν πενίαν ἐκβάλλειν, ἀλλὰ 9
τὸ δόγμα τὸ περὶ αὐτῆς, καὶ οὕτως εὐροήσομεν.

ιη'. Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τὰς ἀγγελίας ταράσσεσθαι.

Ὅταν σοί τι προσαγγελθῇ ταρακτικόν, ἐκεῖνο ἔχε 1
πρόχειρον, ὅτι ἀγγελία περὶ οὐδενὸς προαιρετικοῦ γί-
νεται. μή τι γὰρ δύναταί σοί τις ἀγγεῖλαι, ὅτι κακῶς 2
ὑπέλαβες ἢ κακῶς ὠρέχθης; — Οὐδαμῶς. — Ἀλλ' ὅτι
ἀπέθανέν τις· τί οὖν πρὸς σέ; ὅτι σε κακῶς τις λέγει·
τί οὖν πρὸς σέ; ὅτι ὁ πατὴρ τάδε τινὰ ἑτοιμάζεται· 3
ἐπὶ τίνα; μή τι ἐπὶ τὴν προαίρεσιν; πόθεν δύναται;
ἀλλ' ἐπὶ τὸ σωμάτιον, ἐπὶ τὸ κτησείδιον· ἐσώθης, οὐκ
ἐπὶ σέ. [οὐκοῦν] ἀλλ' ὁ κριτὴς ἀποφαίνεται ὅτι ἠσέ- 4
βησας. περὶ Σωκράτους δ' οὐκ ἀπεφήναντο οἱ δικα-
σταί; μή τι σὸν ἔργον ἐστὶ τὸ ἐκεῖνον ἀποφήνασθαι;
— Οὔ. — Τί οὖν ἔτι σοι μέλει; ἔστι τι τοῦ πατρός 5
σου ἔργον, ὃ ἂν μὴ ἐκπληρώσῃ, ἀπώλεσεν τὸν πατέρα,
τὸν φιλόστοργον, τὸν ἥμερον. ἄλλο δὲ μηδὲν ζήτει

13 sqq. cf. omnino Ench. 30.

2 *lacunam notavit Gataker, qui haec supplevit:* τί ἔστι τοῦτο; ὁ πατήρ μοι οὐδὲν δίδωσι. ἄλλο οὖν οὐδέν; οὐδέν· *sed plura intercidisse manifestum est* ‖ 3 ⟨τί⟩ τοῦτο *Gataker* ‖ ἔξωθεν *S*b ‖ αὐτὸ*** *S*: αὐτῷ *S*b; *fortasse* αὐτόν σε ‖ προθεῖναι *S*: *corr.* *S*b ‖ 5 εὐρήσομεν *S*: *corr.* *S*b ‖ 16 οὐκοῦν *del.* *s* ‖ 19 ἔτι *s*: ὅτι *S*

τούτου ἕνεκα αὐτὸν ἀπολέσαι. οὐδέποτε γὰρ ἐν ἄλλῳ
6 μέν τις ἁμαρτάνει, εἰς ἄλλο δὲ βλάπτεται. πάλιν σὸν
ἔργον τὸ ἀπολογηθῆναι εὐσταθῶς, αἰδημόνως, ἀοργήτως.
εἰ δὲ μή, ἀπώλεσας καὶ σὺ τὸν υἱόν, τὸν αἰδήμονα,
7 τὸν γενναῖον. τί οὖν; ὁ κριτὴς ἀκίνδυνός ἐστιν; οὔ·
ἀλλὰ κἀκείνῳ τὰ ἴσα κινδυνεύεται. τί οὖν ἔτι φοβῇ,
8 τί ἐκεῖνος κρινεῖ; τί σοὶ καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ κακῷ; σὸν
κακόν ἐστι τὸ κακῶς ἀπολογηθῆναι· τοῦτο φυλάσσου
μόνον· κριθῆναι δ' ἢ μὴ κριθῆναι ὥσπερ ἄλλου ἐστὶν
9 ἔργον, οὕτω κακὸν ἄλλου ἐστίν. 'ἀπειλεῖ σοι ὁ δεῖνα'.
ἐμοί; οὔ. 'ψέγει σε.' αὐτὸς ὄψεται, πῶς ποιεῖ τὸ
ἴδιον ἔργον. 'μέλλει σε κατακρινεῖν ἀδίκως.' ἄθλιος.

ιθ'. Τίς στάσις ἰδιώτου καὶ φιλοσόφου.

1 Ἡ πρώτη διαφορὰ ἰδιώτου καὶ φιλοσόφου· ὁ μὲν
λέγει 'οὐαί μοι διὰ τὸ παιδάριον, διὰ τὸν ἀδελφόν,
οὐαὶ διὰ τὸν πατέρα', ὁ δ', ἄν ποτ' εἰπεῖν ἀναγκασθῇ,
2 'οὐαί μοι', ἐπιστήσας λέγει, 'δι' ἐμέ'. προαίρεσιν γὰρ
οὐδὲν δύναται κωλῦσαι ἢ βλάψαι ἀπροαίρετον εἰ μὴ
3 αὐτὴ ἑαυτήν. ἂν οὖν ἐπὶ τοῦτο ῥέψωμεν καὶ αὐτοί,
ὥσθ' ὅταν δυσοδῶμεν, αὐτοὺς αἰτιᾶσθαι καὶ μεμνῆ-
σθαι ὅτι οὐδὲν ἄλλο ταραχῆς ἢ ἀκαταστασίας αἴτιόν

---

14 sqq. cf. Ench. 48, 1: Ἰδιώτου στάσις καὶ χαρακτήρ· οὐδέποτε ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω· φιλοσόφου στάσις καὶ χαρακτήρ· πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλάβην ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ.

---

1 ἀπολέσθαι *S (ut vid.): corr. Wolf* ‖ 7 ἐκείνοις *S: corr. s* ‖ κρίνηι *S: corr. Coraes* ‖ 18 οὐδεὶς *S: corr. m. pr.* ‖ 19 ῥέψομεν *S: corr. Sb* ‖ 20 αὐτοὺς *S: corr. s*

*ἐστιν ἢ δόγμα, ὀμνύω ὑμῖν πάντας θεούς, ὅτι προ-
εκόψαμεν. νῦν δ' ἄλλην ὁδὸν ἐξ ἀρχῆς ἐληλύθαμεν.* 4
*εὐθὺς ἔτι παίδων ἡμῶν ὄντων ἡ τιτθή, εἴ ποτε προσ-
επταίσαμεν χάσκοντες, οὐχὶ ἡμῖν ἐπέπλησσεν, ἀλλὰ τὸν
λίθον ἔτυπτεν. τί γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθος; διὰ τὴν τοῦ
παιδίου σου μωρίαν ἔδει μεταβῆναι αὐτόν; πάλιν ἂν* 5
*μὴ εὕρωμεν φαγεῖν ἐκ βαλανείου, οὐδέποθ' ἡμῶν
καταστέλλει τὴν ἐπιθυμίαν ὁ παιδαγωγός, ἀλλὰ δέρει
τὸν μάγειρον. ἄνθρωπε, μὴ γὰρ ἐκείνου σε παιδα-
γωγὸν κατεστήσαμεν; ἀλλὰ τοῦ παιδίου ἡμῶν· τοῦτο
ἐπανόρθου, τοῦτο ὠφέλει. οὕτω καὶ αὐξηθέντες φαι-* 6
*νόμεθα παιδία. παῖς γὰρ ἐν μουσικοῖς ὁ ἄμουσος, ἐν
γραμματικοῖς ὁ ἀγράμματος, ἐν βίῳ ὁ ἀπαίδευτος.*

κ'. Ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν ἐκτὸς ἔστιν ὠφελεῖσθαι.

Ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν φαντασιῶν πάντες σχεδὸν τὸ 1
*ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ἐν ἡμῖν ἀπέλιπον, οὐχὶ δ' ἐν
τοῖς ἐκτός. οὐδεὶς λέγει ἀγαθὸν τὸ ἡμέραν εἶναι, κα-* 2
*κὸν τὸ νύκτα εἶναι, μέγιστον δὲ κακῶν τὸ τρία τέσ-
σαρα εἶναι. ἀλλὰ τί; τὴν μὲν ἐπιστήμην ἀγαθόν, τὴν* 3
*δ' ἀπάτην κακόν, ὥστε καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἀγα-
θὸν συνίστασθαι, τὴν ἐπιστήμην τοῦ ψεῦδος εἶναι
αὐτό. ἔδει οὖν οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ βίου. ὑγεία ἀγαθόν,* 4
*νόσος δὲ κακόν; οὔ, ἄνθρωπε. ἀλλὰ τί; τὸ καλῶς
ὑγιαίνειν ἀγαθόν, τὸ κακῶς κακόν. — Ὥστε καὶ ἀπὸ νό-*

1 *προέκοψεν S (ν del. S_b): corr. Wolf* ‖ 13 *ἀγραμμάτικος S: corr. s* ‖ 19 *κακὸν s* ‖ 21 *ἀγαθὸν Schw.: ἀπάτην s*

σου ἐστὶν ὠφεληθῆναι; — Τὸν θεόν σοι, ἀπὸ θανάτου
5 γὰρ οὐκ ἔστιν; ἀπὸ πηρώσεως γὰρ οὐκ ἔστι; μικρά
σοι δοκεῖ ὁ Μενοικεὺς ὠφεληθῆναι, ὅτ' ἀπέθνησκε; —
Τοιαῦτά τις εἰπὼν ὠφεληθείη [ἢ] οἷα ἐκεῖνος ὠφε-
λήθη. — Ἔα, ἄνθρωπε, οὐκ ἐτήρησε τὸν φιλόπατριν,
τὸν μεγαλόφρονα, τὸν πιστόν, τὸν γενναῖον; ἐπιζήσας
6 δὲ οὐκ ἀπώλλυεν ταῦτα πάντα; οὐ περιεποιεῖτο τὰ
ἐναντία; τὸν δειλὸν οὐκ ἀνελάμβανεν, τὸν ἀγεννῆ, τὸν
μισόπατριν, τὸν φιλόψυχον; ἄγε δοκεῖ σοι μικρὰ ὠφε-
7 ληθῆναι ἀποθανών; οὔ· ἀλλ' ὁ τοῦ Ἀδμήτου πατὴρ
μεγάλα ὠφελήθη ζήσας οὕτως ἀγεννῶς καὶ ἀθλίως;
8 ὕστερον γὰρ οὐκ ἀπέθανεν; παύσασθε τοὺς θεοὺς ὑμῖν,
τὰς ὕλας θαυμάζοντες, παύσασθ' ἑαυτοὺς δούλους ποι-
οῦντες πρῶτον τῶν πραγμάτων, εἶτα δι' αὐτὰ καὶ τῶν
ἀνθρώπων τῶν ταῦτα περιποιεῖν ἢ ἀφαιρεῖσθαι δυνα-
μένων.
9 Ἔστιν οὖν ἀπὸ τούτων ὠφεληθῆναι; — Ἀπὸ πάν-
των. — Καὶ ἀπὸ τοῦ λοιδοροῦντος; — Τί δ' ὠφελεῖ
τὸν ἀθλητὴν ὁ προσγυμναζόμενος; τὰ μέγιστα. καὶ
οὗτος ἐμοῦ προγυμναστὴς γίνεται· τὸ ἀνεκτικόν μου
10 γυμνάζει, τὸ ἀόργητον, τὸ πρᾷον. οὔ· ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ
τραχήλου καθάπτων καὶ τὴν ὀσφύν μου καὶ τοὺς ὤμους
καταρτίζων ὠφελεῖ με καὶ ὁ ἀλείπτης καλῶς ποιῶν

---

17 sq. cf. Ench. 18: ὅτι γὰρ ἂν — ἀποβαίνῃ, ἐπ' ἐμοί ἐστιν ὠφεληθῆναι ἀπ' αὐτοῦ.

---

1 σου *S: corr. Upt.* ‖ 2 πληρώσεως *S: corr.* S_b ‖ 4 τοιαῦτ' ἄν τις *Coraes* ‖ εἰπὼν] ποιῶν *Wolf* ‖ ἢ *del. s* ‖ 12 ὑμῶν *S: corr. Shaftesbury* ‖ 19 προ*γυμναζόμενος *S: σ eras.* ‖ 20 οὕτως *S: corr. s* ‖ προ*γυμναστὴς *S*

λέγει 'ἆρον ὕπερον ἀμφοτέραις' καὶ ὅσῳ βαρύτερός
ἐστιν ἐκεῖνος, τοσούτῳ μᾶλλον ὠφελοῦμαι ἐγώ· εἰ δέ
τις πρὸς ἀοργησίαν με γυμνάζει, οὐκ ὠφελεῖ με; τοῦτ' 11
ἔστι τὸ μὴ εἰδέναι ἀπ' ἀνθρώπων ὠφελεῖσθαι. κακὸς
γείτων; αὐτῷ· ἀλλ' ἐμοὶ ἀγαθός· γυμνάζει μου τὸ
εὔγνωμον, τὸ ἐπιεικές. κακὸς πατήρ; αὐτῷ· ἀλλ' ἐμοὶ
ἀγαθός. τοῦτ' ἔστι τὸ τοῦ Ἑρμοῦ ῥαβδίον 'οὗ θέ- 12
λεις', φησίν, 'ἅψαι καὶ χρυσοῦν ἔσται'. οὔ· ἀλλ'
ὃ θέλεις φέρε κἀγὼ αὐτὸ ἀγαθὸν ποιήσω. φέρε νόσον,
φέρε θάνατον, φέρε ἀπορίαν, φέρε λοιδορίαν, δίκην
τὴν περὶ τῶν ἐσχάτων· πάντα ταῦτα τῷ ῥαβδίῳ τοῦ
Ἑρμοῦ ὠφέλιμα ἔσται. τὸν θάνατον τί ποιήσεις; τί 13
γὰρ ἄλλο ἢ ἵνα σε κοσμήσῃ ἢ ἵνα δείξῃς ἔργῳ δι'
αὐτοῦ τί ἐστιν ἄνθρωπος τῷ βουλήματι τῆς φύσεως
παρακολουθῶν. τὴν νόσον τί ποιήσεις; δείξω αὐτῆς 14
τὴν φύσιν, διαπρέψω ἐν αὐτῇ, εὐσταθήσω, εὐροήσω,
τὸν ἰατρὸν οὐ κολακεύσω, οὐκ εὔξομαι ἀποθανεῖν. τί 15
ἔτι ἄλλο ζητεῖς; πᾶν ὃ ἂν δῷς, ἐγὼ αὐτὸ ποιήσω μα-
κάριον, εὐδαιμονικόν, σεμνόν, ζηλωτόν.

Οὔ· ἀλλὰ 'βλέπε μὴ νοσήσῃς· κακόν ἐστιν'. οἷον 16
εἴ τις ἔλεγε 'βλέπε μὴ λάβῃς ποτὲ φαντασίαν τοῦ τὰ
τρία τέσσαρα εἶναι· κακόν ἐστιν'. ἄνθρωπε, πῶς κα-
κόν; ἂν ὃ δεῖ περὶ αὐτοῦ ὑπολάβω, πῶς ἔτι με βλάψει;
οὐχὶ δὲ μᾶλλον καὶ ὠφελήσει; ἂν οὖν περὶ πενίας ὃ 17

---

6 cf. Ench. 30 (ad III, 3, 5 adn.).
22 sq. cf. Ench. 30: *τότε δ' ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι.*

---

1 *ὕπερον Schw.: ὑπὲρ S (quod fortasse pro ὕπερον accipiendum est); ὑπὲρ s* ‖ *ἀμφοτέρας S_a* ‖ 5 (et 6) *αὐτῶι S: corr. s et ed. Lond.* ‖ 7 *οὐ S: corr. S_b* ‖ 8 *φασὶν Upt.* ‖ 12 *ὠφέλημα s* ‖ 13 *δείξῃς (vel δείξῃς σὺ) Schw.: δείξηι σε S* ‖ 17 ⟨*μὴ*⟩ *ἀποθανεῖν s*

δεῖ ὑπολάβω, ἂν περὶ νόσου, ἂν περὶ ἀναρχίας, οὐκ
ἀρκεῖ μοι; οὐκ ὠφέλιμα ἔσται; πῶς οὖν ἔτι ἐν τοῖς
18 ἐκτὸς τὰ κακὰ καὶ τἀγαθὰ δεῖ με ζητεῖν; ἀλλὰ τί;
ταῦτα μέχρι ὧδε, εἰς οἶκον δ' οὐδεὶς ἀποφέρει· ἀλλ'
εὐθὺς πρὸς τὸ παιδάριον πόλεμος, πρὸς τοὺς γείτονας,
19 πρὸς τοὺς σκώψαντας, πρὸς τοὺς καταγελάσαντας. κα-
λῶς γένοιτο Λεσβίῳ, ὅτι με καθ' ἡμέραν ἐξελέγχει
μηδὲν εἰδότα.

κα'. Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν ἐρχομένους.

1 Οἱ τὰ θεωρήματα ἀναλαβόντες ψιλὰ εὐθὺς αὐτὰ
2 ἐξεμέσαι θέλουσιν ὡς οἱ στομαχικοὶ τὴν τροφήν. πρῶ-
τον αὐτὸ πέψον, εἶθ' οὕτω μὴ ἐξεμέσῃς· εἰ δὲ μή,
ἔμετος τῷ ὄντι γίνεται, πρᾶγμα ἀκάθαρτον καὶ ἄβρω-
3 τον. ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν ἀναδοθέντων δεῖξόν τινα ἡμῖν
μεταβολὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ τοῦ σεαυτοῦ, ὡς οἱ ἀθλη-
ταὶ τοὺς ὤμους, ἀφ' ὧν ἐγυμνάσθησαν καὶ ἔφαγον,
4 ὡς οἱ τὰς τέχνας ἀναλαβόντες, ἀφ' ὧν ἔμαθον. οὐκ
ἔρχεται ὁ τέκτων καὶ λέγει 'ἀκούσατέ μου διαλεγομένου
περὶ τῶν τεκτονικῶν', ἀλλ' ἐκμισθωσάμενος οἰκίαν ταύ-
5 την κατασκευάσας δείκνυσιν, ὅτι ἔχει τὴν τέχνην. τοι-

---

9 sqq. cf. omnino Ench. 46.

11 sq. cf. Ench. 46, 2: μέγας - ὁ κίνδυνος εὐθὺς ἐξεμέσαι ὃ οὐκ ἔπεψας.

18 sqq. cf. Ench. 46, 1: ποίει τὰ ἀπὸ τῶν θεωρημάτων· οἷον ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε πῶς δεῖ ἐσθίειν, ἀλλ' ἔσθιε ὡς δεῖ.

---

2 ὠφέλημα s ‖ 11 Οἱ *Wolf*: Ὅτι *S* ‖ 14 ἀκάθαρτον *Wolf*: καθαρὸν *S*; βλαδαρὸν *Schw*.

οὖτόν τι καὶ σὺ ποίησον· φάγε ὡς ἄνθρωπος, πίε ὡς
ἄνθρωπος, κοσμήθητι, γάμησον, παιδοποίησον, πολί-
τευσαι· ἀνάσχου λοιδορίας, ἔνεγκε ἀδελφὸν ἀγνώμονα,
ἔνεγκε πατέρα, ἔνεγκε υἱόν, γείτονα, σύνοδον. ταῦτα 6
ἡμῖν δεῖξον, ἵν' ἴδωμεν, ὅτι μεμάθηκας ταῖς ἀληθείαις
τι τῶν φιλοσόφων. οὔ· ἀλλ' 'ἐλθόντες ἀκούσατέ μου
σχόλια λέγοντος'. ὕπαγε, ζήτει τίνων κατεξεράσεις.
'καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια ὡς οὐ- 7
δείς, τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα, προσθήσω ἄν
που καὶ Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου φοράν.'

Εἶτα τούτου ἕνεκα ἀπολίπωσιν οἱ νέοι τὰς πατρί- 8
δας καὶ τοὺς γονεῖς τοὺς αὑτῶν, ἵν' ἐλθόντες λεξείδιά
σου ἐξηγουμένου ἀκούσωσιν; οὐ δεῖ αὐτοὺς ὑποστρέψαι 9
ἀνεκτικούς, συνεργητικούς, ἀπαθεῖς, ἀταράχους, ἔχοντάς
τι ἐφόδιον τοιοῦτον εἰς τὸν βίον, ἀφ' οὗ ὁρμώμενοι
φέρειν δυνήσονται τὰ συμπίπτοντα καλῶς καὶ κοσμεῖ-
σθαι ὑπ' αὐτῶν; καὶ πόθεν σοι μεταδιδόναι τούτων 10
ὧν οὐκ ἔχεις; αὐτὸς γὰρ ἄλλο τι ἐποίησας ἐξ ἀρχῆς
ἢ περὶ ταῦτα κατετρίβης, πῶς οἱ συλλογισμοὶ ἀναλυ-
θήσονται, πῶς οἱ μεταπίπτοντες, πῶς οἱ τῷ ἠρωτῆ-
σθαι περαίνοντες; 'ἀλλ' ὁ δεῖνα σχολὴν ἔχει· διὰ τί 11
μὴ κἀγὼ σχῶ;' οὐκ εἰκῇ ταῦτα γίνεται, ἀνδράποδον,
οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ ἡλικίαν εἶναι δεῖ καὶ βίον
καὶ θεὸν ἡγεμόνα. οὔ· ἀλλ' ἀπὸ λιμένος μὲν οὐδεὶς 12
ἀνάγεται μὴ θύσας τοῖς θεοῖς καὶ παρακαλέσας αὐ-
τοὺς βοηθοὺς οὐδὲ σπείρουσιν ἄλλως οἱ ἄνθρωποι εἰ
μὴ τὴν Δήμητραν ἐπικαλεσάμενοι· τηλικούτου δ' ἔργου

---

27 sq. cf. Ench. 4: ἀσφαλέστερον ἅψῃ τοῦ ἔργου.

---

16 δυνήσωνται *S*: *corr.* *s* ‖ 24 ἀπὸ λιμένος *Wolf*: ἀπο-
λιπόμενος *S*

ἀψάμενός τις ἄνευ θεῶν ἀσφαλῶς ἅψεται καὶ οἱ τούτῳ
13 *προσιόντες εὐτυχῶς προσελεύσονται; τί ἄλλο ποιεῖς,*
ἄνθρωπε, ἢ τὰ μυστήρια ἐξορχῇ καὶ λέγεις 'οἴκημά
ἐστι καὶ ἐν Ἐλευσῖνι, ἰδοὺ καὶ ἐνθάδε. ἐκεῖ ἱεροφάν-
της· καὶ ἐγὼ ποιήσω ἱεροφάντην. ἐκεῖ κήρυξ· κἀγὼ
κήρυκα καταστήσω. ἐκεῖ δᾳδοῦχος· κἀγὼ δᾳδοῦχον.
ἐκεῖ δᾷδες· καὶ ἐνθάδε. αἱ φωναὶ αἱ αὐταί· τὰ γινό-
14 *μενα τί διαφέρει ταῦτα ἐκείνων;' ἀσεβέστατε ἄνθρωπε,*
οὐδὲν διαφέρει; καὶ παρὰ τόπον ταῦτα ὠφελεῖ καὶ
παρὰ καιρόν· καὶ μετὰ θυσίας δὲ καὶ μετ' εὐχῶν καὶ
προηγνευκότα καὶ προδιακείμενον τῇ γνώμῃ, ὅτι ἱεροῖς
15 *προσελεύσεται καὶ ἱεροῖς παλαιοῖς. οὕτως ὠφέλιμα*
γίνεται τὰ μυστήρια, οὕτως εἰς φαντασίαν ἐρχόμεθα,
ὅτι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπανορθώσει τοῦ βίου κατεστάθη
16 *πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν παλαιῶν. σὺ δ' ἐξαγγέλλεις*
αὐτὰ καὶ ἐξορχῇ παρὰ καιρόν, παρὰ τόπον, ἄνευ θυ-
μάτων, ἄνευ ἁγνείας· οὐκ ἐσθῆτα ἔχεις ἣν δεῖ τὸν
ἱεροφάντην, οὐ κόμην, οὐ στρόφιον οἷον δεῖ, οὐ φω-
νήν, οὐχ ἡλικίαν, οὐχ ἥγνευκας ὡς ἐκεῖνος, ἀλλ' αὐτὰς
μόνας τὰς φωνὰς ἀνειληφὼς λέγεις 'ἱεραί εἰσιν αἱ φω-
ναὶ αὐταὶ καθ' αὑτάς'.
17 *Ἄλλον τρόπον δεῖ ἐπὶ ταῦτα ἐλθεῖν· μέγα ἐστὶ τὸ*
πρᾶγμα, μυστικόν ἐστιν, οὐχ ὡς ἔτυχεν οὐδὲ τῷ τυ-
18 *χόντι δεδομένον. ἀλλ' οὐδὲ σοφὸν εἶναι τυχὸν ἐξαρκεῖ*
πρὸς τὸ ἐπιμεληθῆναι νέων· δεῖ δὲ καὶ προχειρότητά
τινα εἶναι καὶ ἐπιτηδειότητα πρὸς τοῦτο, νὴ τὸν Δία,
καὶ σῶμα ποιὸν καὶ πρὸ πάντων τὸν θεὸν συμβου-
19 *λεύειν ταύτην τὴν χώραν κατασχεῖν, ὡς Σωκράτει συν-*
εβούλευεν τὴν ἐλεγκτικὴν χώραν ἔχειν, ὡς Διογένει

---

17 *ἁγνείας s: ὑγιείας S* ‖ 18 *κόμην S: corr. s*

τὴν βασιλικὴν καὶ ἐπιπληκτικήν, ὡς Ζήνωνι τὴν δι-
δασκαλικὴν καὶ δογματικήν. σὺ δ' ἰατρεῖον ἀνοίγεις 20
ἄλλο οὐδὲν ἔχων ἢ φάρμακα, ποῦ δὲ ἢ πῶς ἐπιτίθεται
ταῦτα, μήτε εἰδὼς μήτε πολυπραγμονήσας. 'ἰδοὺ ἐκεῖ- 21
νος ταῦτα, κολλύρια· κἀγὼ ἔχω.' μή τι οὖν καὶ τὴν δύ-
ναμιν τὴν χρηστικὴν αὐτοῖς; μή τι οἶδας καὶ πότε καὶ
πῶς ὠφελήσει καὶ τίνα; τί οὖν κυβεύεις ἐν τοῖς μεγί- 22
στοις, τί ῥᾳδιουργεῖς, τί ἐπιχειρεῖς πράγματι μηδέν σοι
προσήκοντι; ἄφες αὐτὸ τοῖς δυναμένοις, τοῖς κοσμοῦσι.
μὴ προστρίβου καὶ αὐτὸς αἶσχος φιλοσοφίᾳ διὰ σαυ-
τοῦ, μηδὲ γίνου μέρος τῶν διαβαλλόντων τὸ ἔργον.
ἀλλὰ εἰ σε ψυχαγωγεῖ τὰ θεωρήματα, καθήμενος αὐτὰ 23
στρέφε αὐτὸς ἐπὶ σεαυτοῦ· φιλόσοφον δὲ μηδέποτ'
εἴπῃς σεαυτὸν μηδ' ἄλλου ἀνάσχῃ λέγοντος, ἀλλὰ λέγε
'πεπλάνηται· ἐγὼ γὰρ οὔτ' ὀρέγομαι ἄλλως ἢ πρότερον
οὐδ' ὁρμῶ ἐπ' ἄλλα οὐδὲ συγκατατίθεμαι ἄλλοις οὐδ'
ὅλως ἐν χρήσει φαντασιῶν παρήλλαχά τι ἀπὸ τῆς πρό-
τερον καταστάσεως'. ταῦτα φρόνει καὶ λέγε περὶ σεαυ- 24
τοῦ, εἰ θέλεις τὰ κατ' ἀξίαν φρονεῖν· εἰ δὲ μή, κύβευε
καὶ ποίει ἃ ποιεῖς. ταῦτα γάρ σοι πρέπει.

κβ'. Περὶ Κυνισμοῦ.

Πυθομένου δὲ τῶν γνωρίμων τινὸς αὐτοῦ, ὃς 1
ἐφαίνετο ἐπιρρεπῶς ἔχων πρὸς τὸ κυνίσαι, ποῖόν τινα
εἶναι δεῖ τὸν κυνίζοντα καὶ τίς ἡ πρόληψις ἡ τοῦ

---

13 sqq. Ench. 46: *Μηδαμοῦ σεαυτὸν εἴπῃς φιλόσοφον*; cf. 48, 2.

---

5 *ταῦτα* ⟨*τὰ*⟩ *κολλύρια Coraes; fortasse in ταῦτα latet vel post id excidit vocabulum aliquod a medicis usitatum, velut μαλάγματα* ‖ 23 *τινα* S_c: *τι S*

2 πράγματος, Σκεψόμεθα κατὰ σχολήν. τοσοῦτον δ'
ἔχω σοι εἰπεῖν, ὅτι ὁ δίχα θεοῦ τηλικούτῳ πρά-
γματι ἐπιβαλλόμενος θεοχόλωτός ἐστι καὶ οὐδὲν ἄλλο
3 ἢ δημοσίᾳ θέλει ἀσχημονεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐν οἰκίᾳ κα-
λῶς οἰκουμένῃ παρελθών τις αὐτὸς ἑαυτῷ λέγει 'ἐμὲ
δεῖ οἰκονόμον εἶναι'· εἰ δὲ μή, ἐπιστραφεὶς ὁ κύριος
καὶ ἰδὼν αὐτὸν σοβαρῶς διατασσόμενον, ἑλκύσας ἔτε-
4 μεν. οὕτω γίνεται καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει.
ἔστι γάρ τις καὶ ἐνθάδ' οἰκοδεσπότης ἕκαστα [ὁ] δια-
5 τάσσων. 'σὺ ἥλιος εἶ· δύνασαι περιερχόμενος ἐνιαυτὸν
ποιεῖν καὶ ὥρας καὶ τοὺς καρποὺς αὔξειν καὶ τρέφειν
καὶ ἀνέμους κινεῖν καὶ ἀνιέναι καὶ τὰ σώματα τῶν
ἀνθρώπων θερμαίνειν συμμέτρως· ὕπαγε, περιέρχου
καὶ οὕτω διακίνει ἀπὸ τῶν μεγίστων ἐπὶ τὰ μικρότατα.
6 σὺ μοσχάριον εἶ· ὅταν ἐπιφανῇ λέων, τὸ σαυτοῦ πρᾶσσε·
εἰ δὲ μή, οἰμώξεις. σὺ ταῦρος εἶ, προσελθὼν μάχου·
σοὶ γὰρ τοῦτο ἐπιβάλλει καὶ πρέπει καὶ δύνασαι αὐτὸ
7 ποιεῖν. σὺ δύνασαι ἡγεῖσθαι τοῦ στρατεύματος ἐπὶ
Ἴλιον· ἴσθι Ἀγαμέμνων. σὺ δύνασαι τῷ Ἕκτορι μονο-
8 μαχῆσαι· ἴσθι Ἀχιλλεύς.' εἰ δὲ Θερσίτης παρελθὼν
ἀντεποιεῖτο τῆς ἀρχῆς, ἢ οὐκ ἂν ἔτυχεν ἢ τυχὼν ἂν
ἠσχημόνησεν ἐν πλείοσι μάρτυσι.
9 Καὶ σὺ βούλευσαι περὶ πράγματος ἐπιμελῶς· οὐκ
10 ἔστιν οἷον δοκεῖ σοι. 'τριβώνιον καὶ νῦν φορῶ καὶ
τόθ' ἕξω, κοιμῶμαι καὶ νῦν σκληρῶς καὶ τότε κοιμή-
σομαι, πηρίδιον προσλήψομαι καὶ ξύλον καὶ περιερχό-

---

1 ⟨ἔφη⟩ κατὰ S_c ‖ 9 ὁ διατάσσων *S in marg.*; ὁ *del. s* ‖ 14 διακόνει *Wolf* ‖ ἐπὶ *om. s* ‖ 17 σοὶ *s*: σὺ *S* ‖ 22 μάρτυσι *om. s* ‖ 23 σὺ βούλευσαι *Upt. e cod.*: συμβουλεῦσαι *S* ‖ 25 τόθ' *scripsi*: τότ *S*; τοτ̃ε S_c

μενος αἰτεῖν ἄρξομαι τοὺς ἀπαντῶντας, λοιδορεῖν· κἂν
ἴδω τινὰ δρωπακιζόμενον, ἐπιτιμήσω αὐτῷ, κἂν τὸ
κόμιον πεπλακότα ἢ ἐν κοκκίνοις περιπατοῦντα.' εἰ 11
τοιοῦτόν τι φαντάζῃ τὸ πρᾶγμα, μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ·
μὴ προσέλθῃς, οὐδέν ἐστι πρὸς σέ. εἰ δ' οἷόν ἐστι 12
φανταζόμενος οὐκ ἀπαξιοῖς σεαυτόν, σκέψαι ἡλίκῳ πρά-
γματι ἐπιχειρεῖς.

Πρῶτον ἐν τοῖς κατὰ σαυτὸν οὐκέτι δεῖ σε ὅμοιον 13
ἐν οὐδενὶ φαίνεσθαι οἷς νῦν ποιεῖς, οὐ θεῷ ἐγκα-
λοῦντα, οὐκ ἀνθρώπῳ· ὄρεξιν ἆραί σε δεῖ παντελῶς,
ἔκκλισιν ἐπὶ μόνα μεταθεῖναι τὰ προαιρετικά· σοὶ μὴ
ὀργὴν εἶναι, μὴ μῆνιν, μὴ φθόνον, μὴ ἔλεον· μὴ κο-
ράσιόν σοι φαίνεσθαι καλόν, μὴ δοξάριον, μὴ παιδά-
ριον, μὴ πλακουντάριον. ἐκεῖνο γὰρ εἰδέναι σε δεῖ, 14
ὅτι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοὺς τοίχους προβέβληνται καὶ
τὰς οἰκίας καὶ τὸ σκότος, ὅταν τι τῶν τοιούτων ποι-
ῶσιν, καὶ τὰ κρύψοντα πολλὰ ἔχουσιν. κέκλεικε τὴν
θύραν, ἕστακέν τινα πρὸ τοῦ κοιτῶνος· 'ἄν τις ἔλθῃ,
λέγε ὅτι ἔξω ἐστίν, οὐ σχολάζει.' ὁ Κυνικὸς δ' ἀντὶ 15
πάντων ὀφείλει τὴν αἰδῶ προβεβλῆσθαι· εἰ δὲ μή,
γυμνὸς καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ἀσχημονήσει. τοῦτο οἰκία
ἐστὶν αὐτῷ, τοῦτο θύρα, τοῦτο οἱ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος,
τοῦτο σκότος. οὔτε γὰρ θέλειν τι δεῖ ἀποκρύπτειν 16

---

10 sqq. cf. Ench. 2, 2: ἔκκλισιν - - - μετάθες ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν· τὴν ὄρεξιν δὲ παντελῶς - - - ἄνελε. — fragm. XXVII (M. Ant. 11, 37): (ἔφη ὁ Ἐπίκτητος) ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

---

1 ⟨καὶ⟩ τοὺς *Upt.* ‖ 10 ἆραί σε *Wolf*: ἀρέσαι *S* ‖ 18 ἕστακεν *Wolf*: ἑστακέν *S*; ἑστακέναι *s* ‖ 20 αἰδῶ *S*: *corr. s*

αὐτὸν τῶν ἑαυτοῦ. εἰ δὲ μή, ἀπῆλθεν, ἀπώλεσε τὸν
Κυνικόν, τὸν ὕπαιθρον, τὸν ἐλεύθερον· ἦρκταί τι τῶν
ἐκτὸς φοβεῖσθαι, ἦρκται χρείαν ἔχειν τοῦ ἀποκρύψοντος
οὔ τε ὅταν θέλῃ δύναται. ποῦ γὰρ αὐτὸν ἀποκρύψῃ ἢ
17 πῶς; ἂν δ' ἀπὸ τύχης ἐμπέσῃ ὁ παιδευτὴς ὁ κοινός,
18 ὁ παιδαγωγός, οἷα πάσχειν ἀνάγκη; ταῦτ' οὖν δεδοι-
κότα ἐπιθαρρεῖν οἷόν τ' ἔτι ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐπιστατεῖν
19 τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις; ἀμήχανον, ἀδύνατον. πρῶτον
οὖν τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ τὸ σαυτοῦ καθαρὸν ποιῆσαι
20 καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην· 'νῦν ἐμοὶ ὕλη ἐστὶν ἡ ἐμὴ
διάνοια, ὡς τῷ τέκτονι τὰ ξύλα, ὡς τῷ σκυτεῖ τὰ δέρ-
21 ματα· ἔργον δ' ὀρθὴ χρῆσις τῶν φαντασιῶν. τὸ σω-
μάτιον δὲ οὐδὲν πρὸς ἐμέ· τὰ τούτου μέρη οὐδὲν πρὸς
ἐμέ. θάνατος; ἐρχέσθω ὅταν θέλῃ εἴτε ὅλου εἴτε μέ-
22 ρους τινός. φυγή; καὶ ποῦ δύναταί τις ἐκβαλεῖν ἔξω
τοῦ κόσμου; οὐ δύναται. ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, ἐκεῖ
ἥλιος, ἐκεῖ σελήνη, ἐκεῖ ἄστρα, ἐνύπνια, οἰωνοί, ἡ
πρὸς θεοὺς ὁμιλία.'
23 Εἶθ' οὕτω παρασκευασάμενον οὐκ ἔστι τούτοις ἀρ-
κεῖσθαι τὸν ταῖς ἀληθείαις Κυνικόν, ἀλλ' εἰδέναι δεῖ,
ὅτι ἄγγελος ἀπὸ τοῦ Διὸς ἀπέσταλται καὶ πρὸς τοὺς
ἀνθρώπους περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὑποδείξων αὐτοῖς,
ὅτι πεπλάνηνται καὶ ἀλλαχοῦ ζητοῦσι τὴν οὐσίαν τοῦ
ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ὅπου οὐκ ἔστιν, ὅπου δ' ἔστιν
24 οὐκ ἐνθυμοῦνται, καὶ ὡς ὁ Διογένης ἀπαχθεὶς πρὸς
Φίλιππον μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην κατάσκοπος
εἶναι. τῷ γὰρ ὄντι κατάσκοπός ἐστιν ὁ Κυνικὸς τοῦ
25 τίνα ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις φίλα καὶ τίνα πολέμια. καὶ

---

3 ἐντὸς *S*: *corr. Wolf* ‖ 15 φυγή; *Upt.*: φεῦγε *S* ‖ 21 καὶ *del. s*; καὶ ⟨κῆρυξ⟩ πρὸς *Schw.*

δεῖ αὐτὸν ἀκριβῶς κατασκεψάμενον ἐλθόντ' ἀπαγγεῖλαι
τἀληθῆ μήθ' ὑπὸ φόβου ἐκπλαγέντα, ὥστε τοὺς μὴ
ὄντας πολεμίους δεῖξαι, μήτε τινὰ ἄλλον τρόπον ὑπὸ
τῶν φαντασιῶν παραταραχθέντα ἢ συγχυθέντα.

Δεῖ οὖν αὐτὸν δύνασθαι ἀνατεινάμενον, ἂν οὕτω 26
τύχῃ, καὶ ἐπὶ σκηνὴν τραγικὴν ἀνερχόμενον λέγειν τὸ
τοῦ Σωκράτους 'ἰὼ ἄνθρωποι, ποῖ φέρεσθε; τί
ποιεῖτε, ὦ ταλαίπωροι· ὡς τυφλοὶ ἄνω καὶ κάτω κυ-
λίεσθε· ἄλλην ὁδὸν ἀπέρχεσθε τὴν οὖσαν ἀπολελοι-
πότες, ἀλλαχοῦ ζητεῖτε τὸ εὔρουν καὶ τὸ εὐδαιμονικόν,
ὅπου οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἄλλου δεικνύοντος πιστεύετε. τί 27
αὐτὸ ἔξω ζητεῖτε; ἐν σώματι; οὐκ ἔστιν. εἰ ἀπιστεῖτε,
ἴδετε Μύρωνα, ἴδετε Ὀφέλλιον. ἐν κτήσει; οὐκ ἔστιν.
εἰ δ' ἀπιστεῖτε, ἴδετε Κροῖσον, ἴδετε τοὺς νῦν πλου-
σίους, ὅσης οἰμωγῆς ὁ βίος αὐτῶν μεστός ἐστιν. ἐν
ἀρχῇ; οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ μή γε, ἔδει τοὺς δὶς καὶ τρὶς
ὑπάτους εὐδαίμονας εἶναι· οὐκ εἰσὶ δέ. τίσιν περὶ 28
τούτου πιστεύσομεν; ὑμῖν τοῖς ἔξωθεν τὰ ἐκείνων βλέ-
πουσιν καὶ ὑπὸ τῆς φαντασίας περιλαμπομένοις ἢ αὐ-
τοῖς ἐκείνοις; τί λέγουσιν; ἀκούσατε αὐτῶν, ὅταν 29
οἰμώζωσιν, ὅταν στένωσιν, ὅταν δι' αὐτὰς τὰς ὑπα-
τείας καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἀθλιώτερον
οἴωνται καὶ ἐπικινδυνότερον ἔχειν. ἐν βασιλείᾳ; οὐκ 30
ἔστιν. εἰ δὲ μή, Νέρων ἂν εὐδαίμων ἐγένετο καὶ Σαρ-
δανάπαλλος. ἀλλ' οὐδ' Ἀγαμέμνων εὐδαίμων ἦν καίτοι

---

7 sq. [Plat.] Clitoph. p. 407 a: ὑμεῖς –, ποῖ φέρεσθε, ἄνθρωποι;

---

3 πολεμίος *S: corr. s* ‖ 7 ἰώνθρωποι *S: corr. Schw.* ‖ 10 εὐδαιμονικὸν *Shaftesbury:* ἡγεμονικὸν *S* ‖ 21 ὑπατίας *S: corr. s* ‖ 23 ἐπικινδυνώτερον *S: corr. s*

κομψότερος ὢν Σαρδαναπάλλου καὶ Νέρωνος, ἀλλὰ τῶν ἄλλων ῥεγκόντων ἐκεῖνος τί ποιεῖ;

πολλὰς ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους ἕλκετο χαίτας.

καὶ αὐτὸς τί λέγει;

πλάζομαι ὧδε,

φησίν, καὶ

ἀλαλύκτημαι· κραδίη δέ μοι ἔξω
στηθέων ἐκθρῴσκει.

31 τάλας, τί τῶν σῶν ἔχει κακῶς; ἡ κτῆσις; οὐκ ἔχει.
τὸ σῶμα; οὐκ ἔχει. ἀλλὰ πολύχρυσος εἶ καὶ πολύ-
χαλκος· τί οὖν σοι κακόν ἐστιν; ἐκεῖνο, ὅ τι ποτὲ
ἠμέληταί σου καὶ κατέφθαρται, ᾧ ὀρεγόμεθα, ᾧ ἐκκλί-
32 νομεν, ᾧ ὁρμῶμεν καὶ ἀφορμῶμεν. πῶς ἠμέληται;
ἀγνοεῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς ἣν πέφυκε καὶ
τὴν τοῦ κακοῦ καὶ τί ἴδιον ἔχει καὶ τί ἀλλότριον. καὶ
ὅταν τι τῶν ἀλλοτρίων κακῶς ἔχῃ, λέγει 'οὐαί μοι, οἱ
33 γὰρ Ἕλληνες κινδυνεύουσι'. ταλαίπωρον ἡγεμονικὸν
καὶ μόνον ἀτημέλητον καὶ ἀθεράπευτον. 'μέλλουσιν
ἀποθνήσκειν ὑπὸ τῶν Τρώων ἀναιρεθέντες'. ἂν δ'
αὐτοὺς οἱ Τρῶες μὴ ἀποκτείνωσιν, οὐ μὴ ἀποθάνωσιν;
'ναί, ἀλλ' οὐχ' ὑφ' ἓν πάντες.' τί οὖν διαφέρει; εἰ
γὰρ κακόν ἐστι τὸ ἀποθανεῖν, ἄν τε ὁμοῦ ἄν τε καθ'
ἕνα ὁμοίως κακόν ἐστι. μή τι ἄλλό τι μέλλει γίνεσθαι
34 ἢ τὸ σωμάτιον χωρίζεσθαι καὶ ἡ ψυχή; οὐδέν. σοὶ
δὲ ἀπολλυμένων τῶν Ἑλλήνων ἡ θύρα κέκλεισται; οὐκ
ἔξεστιν ἀποθανεῖν; 'ἔξεστιν.' τί οὖν πενθεῖς; 'οὐᾶ,
βασιλεὺς καὶ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἔχων.' ἀτυχὴς βα-

3 Hom. Il. Κ 15.
5 sqq. Hom. Il. Κ 91 et 94, 95.
10 sq. cf. Hom. Il. Σ 289: πολύχρυσον, πολύχαλκον.

2 ῥεγχόντων (κ supra χ) S ‖ 11 σοι Wolf

σιλεὺς οὐ γίνεται οὐ μᾶλλον ἢ ἀτυχὴς θεός. τί οὖν 35
εἶ; ποιμὴν ταῖς ἀληθείαις· οὕτω γὰρ κλάεις ὡς οἱ
ποιμένες, ὅταν λύκος ἁρπάσῃ τι τῶν προβάτων αὐτῶν·
καὶ οὗτοι δέ πρόβατά εἰσιν οἱ ὑπὸ σοῦ ἀρχόμενοι. τί 36
δὲ καὶ ἤρχου; μή τι ὄρεξις ὑμῖν ἐκινδυνεύετο, μή τι
ἔκκλισις, μή τι ὁρμή, μή τι ἀφορμή; 'οὔ', φησίν, 'ἀλλὰ
τοῦ ἀδελφοῦ μου τὸ γυναικάριον ἡρπάγη'. οὐκ οὖν 37
κέρδος μέγα στερηθῆναι μοιχικοῦ γυναικαρίου; 'κατα-
φρονηθῶμεν οὖν ὑπὸ τῶν Τρῴων;' τίνων ὄντων; φρο-
νίμων ὄντων ἢ ἀφρόνων; εἰ φρονίμων, τί αὐτοῖς
πολεμεῖτε; εἰ ἀφρόνων, τί ὑμῖν μέλει;

Ἐν τίνι οὖν ἐστι τὸ ἀγαθόν, ἐπειδὴ ἐν τούτοις 38
οὐκ ἔστιν; εἰπὲ ἡμῖν, κύριε ἄγγελε καὶ κατάσκοπε.
'ὅπου οὐ δοκεῖτε οὐδὲ θέλετε ζητῆσαι αὐτό. εἰ γὰρ
ἠθέλετε, εὕρετε ἂν αὐτὸ ἐν ὑμῖν ὂν οὐδ' ἂν ἔξω ἐπλά-
ζεσθε οὐδ' ἂν ἐζητεῖτε τὰ ἀλλότρια ὡς ἴδια. ἐπιστρέ- 39
ψατε αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτούς, καταμάθετε τὰς προλήψεις ἃς
ἔχετε. ποῖόν τι φαντάζεσθε τὸ ἀγαθόν; τὸ εὔρουν,
τὸ εὐδαιμονικόν, τὸ ἀπαραπόδιστον. ἄγε, μέγα δ' αὐτὸ
φυσικῶς οὐ φαντάζεσθε; ἀξιόλογον οὐ φαντάζεσθε;
ἀβλαβὲς οὐ φαντάζεσθε; ἐν ποίᾳ οὖν ὕλῃ δεῖ ζητεῖν 40
τὸ εὔρουν καὶ ἀπαραπόδιστον; ἐν τῇ δούλῃ ἢ ἐν τῇ
ἐλευθέρᾳ; "ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ." τὸ σωμάτιον οὖν ἐλεύ-
θερον ἔχετε ἢ δοῦλον; "οὐκ ἴσμεν." οὐκ ἴστε ὅτι πυ-
ρετοῦ δοῦλόν ἐστι, ποδάγρας, ὀφθαλμίας, δυσεντερίας,
τυράννου, πυρός, σιδήρου, παντὸς τοῦ ἰσχυροτέρου;

---

16 cf. Ench. 1, 3: ἐὰν - - - οἰηθῇς - τὰ ἀλλότρια ἴδια.

---

11 εἰ ⟨δ'⟩ s ‖ 16 ἐπιστρεψαται *S*: *corr. m. pr.* ‖ 19 μέγα *Wolf*: μετὰ *S* ‖ 20 φαντάζεσθαι (*ante* ἀξιόλογον) *S*: *corr. m. pr.*

41 *"ναὶ δοῦλον." πῶς οὖν ἔτι ἀνεμπόδιστον εἶναί τι
δύναται τῶν τοῦ σώματος; πῶς δὲ μέγα ἢ ἀξιόλογον
τὸ φύσει νεκρόν, ἡ γῆ, ὁ πηλός; τί οὖν; οὐδὲν ἔχετε
42 ἐλεύθερον; "μήποτε οὐδέν." καὶ τίς ὑμᾶς ἀναγκάσαι
δύναται συγκαταθέσθαι τῷ ψευδεῖ φαινομένῳ; "οὐ-
δείς." τίς δὲ μὴ συγκαταθέσθαι τῷ φαινομένῳ ἀλη-
θεῖ; "οὐδείς." ἐνθάδ' οὖν ὁρᾶτε ὅτι ἐστί τι ἐν ὑμῖν
43 ἐλεύθερον φύσει. ὀρέγεσθαι δ' ἢ ἐκκλίνειν ἢ ὁρμᾶν
ἢ ἀφορμᾶν ἢ παρασκευάζεσθαι ἢ προτίθεσθαι τίς ὑμῶν
δύναται μὴ λαβὼν φαντασίαν λυσιτελοῦς ἢ μὴ καθή-
κοντος; "οὐδείς." ἔχετε οὖν καὶ ἐν τούτοις ἀκώλυτον
44 καὶ ἐλεύθερον. ταλαίπωροι, τοῦτο ἐξεργάζεσθε, τού-
του ἐπιμέλεσθε, ἐνταῦθα ζητεῖτε τὸ ἀγαθόν.'*

45 *Καὶ πῶς ἐνδέχεται μηδὲν ἔχοντα, γυμνόν, ἄοικον,
ἀνέστιον, αὐχμῶντα, ἄδουλον, ἄπολιν διεξάγειν εὐρόως;
46 ἰδοὺ ἀπέσταλκεν ὑμῖν ὁ θεὸς τὸν δείξοντα ἔργῳ ὅτι
47 ἐνδέχεται. 'Ἴδετέ με, ἄοικός εἰμι, ἄπολις, ἀκτή-
μων, ἄδουλος· χαμαὶ κοιμῶμαι· οὐ γυνή, οὐ παιδία,
οὐ πραιτωρίδιον, ἀλλὰ γῆ μόνον καὶ οὐρανὸς καὶ ἓν
48 τριβωνάριον. καὶ τί μοι λείπει; οὐκ εἰμὶ ἄλυπος, οὐκ
εἰμὶ ἄφοβος, οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; πότε ὑμῶν εἶδέν μέ
τις ἐν ὀρέξει [με] ἀποτυγχάνοντα, πότ' ἐν ἐκκλίσει
περιπίπτοντα; πότ' ἐμεμψάμην ἢ θεὸν ἢ ἄνθρωπον,*

---

17 sq. cf. Laert. Diog. VI, 38: *εἰώθει δὲ (Διογένης) λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι· εἶναι γοῦν*
ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος,
πτωχός, πλανήτης, βίον ἔχων τοὐφ' ἡμέραν.
cf. Gnom. Vat. ed. Sternbach 201.
23 cf. Ench. 1, 3: *μέμψῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους.*

---

7 *ἔνθα δ' οὖν S: corr. Salmasius* ‖ 15 *ἄδουλον s: δοῦλον S* ‖ 20 *λείπ (i. e. λείπειν) S: corr. m. rec.* ‖ 22 *[με] del. s*

πότ' ἐνεκάλεσά τινι; μή τις ὑμῶν ἐσκυθρωπακότα με
εἶδεν; πῶς δ' ἐντυγχάνω τούτοις, οὓς ὑμεῖς φοβεῖσθε 49
καὶ θαυμάζετε; οὐχ ὡς ἀνδραπόδοις; τίς με ἰδὼν οὐχὶ
τὸν βασιλέα τὸν ἑαυτοῦ ὁρᾶν οἴεται καὶ δεσπότην;'
Ἴδε κυνικαὶ φωναί, ἴδε χαρακτήρ, ἴδ' ἐπιβολή. οὔ· 50
ἀλλὰ πηρίδιον καὶ ξύλον καὶ γνάθοι μεγάλαι· κατα-
φαγεῖν πᾶν ὃ ἂν δῷς ἢ ἀποθησαυρίσαι ἢ τοῖς ἀπαντῶσι
λοιδορεῖσθαι ἀκαίρως ἢ καλὸν τὸν ὦμον δεικνύειν.
τηλικούτῳ πράγματι ὁρᾷς πῶς μέλλεις ἐγχειρεῖν; ἔσο- 51
πτρον πρῶτον λάβε, ἴδε σου τοὺς ὤμους, κατάμαθε
τὴν ὀσφύν, τοὺς μηρούς. Ὀλύμπια μέλλεις ἀπογρά-
φεσθαι, ἄνθρωπε, οὐχί τινά ποτε ἀγῶνα ψυχρὸν καὶ
ταλαίπωρον. οὐκ ἔστιν ἐν Ὀλυμπίοις νικηθῆναι μόνον 52
καὶ ἐξελθεῖν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὅλης τῆς οἰκουμένης
βλεπούσης δεῖ ἀσχημονῆσαι, οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον ἢ
Λακεδαιμονίων ἢ Νικοπολιτῶν, εἶτα καὶ δέρεσθαι δεῖ
τὸν εἰκῇ ἐξελθόντα, πρὸ δὲ τοῦ δαρῆναι διψῆσαι, καυ-
ματισθῆναι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν.

Βούλευσαι ἐπιμελέστερον, γνῶθι σαυτόν, ἀνάκρινον 53
τὸ δαιμόνιον, δίχα θεοῦ μὴ ἐπιχειρήσῃς. ἂν γὰρ συμ-
βουλεύσῃ, ἴσθι ὅτι μέγαν σε θέλει γενέσθαι ἢ πολλὰς
πληγὰς λαβεῖν. καὶ γὰρ τοῦτο λίαν κομψὸν τῷ Κυ- 54
νικῷ παραπέπλεκται· δέρεσθαι αὐτὸν δεῖ ὡς ὄνον καὶ
δερόμενον φιλεῖν αὐτοὺς τοὺς δέροντας ὡς πατέρα
πάντων, ὡς ἀδελφόν. οὔ· ἀλλ' ἄν τίς σε δέρῃ, κραύ- 55
γαζε στὰς ἐν τῷ μέσῳ 'ὦ Καῖσαρ, ἐν τῇ σῇ εἰρήνῃ
οἷα πάσχω; ἄγωμεν ἐπὶ τὸν ἀνθύπατον'. Κυνικῷ δὲ 56
Καῖσαρ τί ἐστιν ἢ ἀνθύπατος ἢ ἄλλος ἢ ὁ καταπε-

---

7 ἂν *scripsi:* ἐὰν *S* ‖ 21 θέλῃι *S: corr. m. pr.* ‖ 27 ἄγομεν *S: corr. s* ‖ 28 τίς (*deleto* ἢ *ante* ἄλλος) *Coraes*

πομφὼς αὐτὸν καὶ ᾧ λατρεύει, ὁ Ζεύς; ἄλλον τινὰ
ἐπικαλεῖται ἢ ἐκεῖνον; οὐ πέπεισται δ', ὅ τι ἂν πάσχῃ
57 τούτων, ὅτι ἐκεῖνος αὐτὸν γυμνάζει; ἀλλ' ὁ μὲν Ἡρα-
κλῆς ὑπὸ Εὐρυσθέως γυμναζόμενος οὐκ ἐνόμιζεν ἄθλιος
εἶναι, ἀλλ' ἀόκνως ἐπετέλει πάντα τὰ προσταττόμενα·
οὗτος δ' ὑπὸ τοῦ Διὸς ἀθλούμενος καὶ γυμναζόμενος
μέλλει κεκραγέναι καὶ ἀγανακτεῖν, ἄξιος φορεῖν τὸ
58 σκῆπτρον τὸ Διογένους; ἄκουε τί λέγει ἐκεῖνος πυρέσ-
σων πρὸς τοὺς παριόντας· 'κακαὶ' ἔφη 'κεφαλαί, οὐ
μενεῖτε; ἀλλ' ἀθλητῶν μὲν ὄλεθρον ἢ μάχην
ὀψόμενοι ἄπιτε ὁδὸν τοσαύτην εἰς Ὀλυμπίαν·
πυρετοῦ δὲ καὶ ἀνθρώπου μάχην ἰδεῖν οὐ βού-
59 λεσθε;' ταχύ γ' ἂν ὁ τοιοῦτος ἐνεκάλεσεν τῷ θεῷ
τῷ καταπεπομφότι αὐτὸν ὡς παρ' ἀξίαν αὐτῷ χρω-
μένῳ, ὅς γε ἐνεκαλλωπίζετο ταῖς περιστάσεσι καὶ θέαμα
εἶναι ἠξίου τῶν παριόντων. ἐπὶ τίνι γὰρ ἐγκαλέσει;
ὅτι εὐσχημονεῖ, ὅτι κατηγορεῖ, ὅτι λαμπροτέραν ἐπι-
60 δείκνυται τὴν ἀρετὴν τὴν ἑαυτοῦ; ἄγε, περὶ πενίας δὲ
τί λέγει, περὶ θανάτου, περὶ πόνου; πῶς συνέκρινεν
τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὑτοῦ τῇ μεγάλου βασιλέως; μᾶλ-
61 λον δ' οὐδὲ συγκριτὸν ᾤετο εἶναι. ὅπου γὰρ ταραχαὶ
καὶ λῦπαι καὶ φόβοι καὶ ὀρέξεις ἀτελεῖς καὶ ἐκκλίσεις
περιπίπτουσαι καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπίαι, ποῦ ἐκεῖ
πάροδος εὐδαιμονίας; ὅπου δ' ἂν ᾖ σαπρὰ δόγματα,
ἐκεῖ πάντα ταῦτα εἶναι ἀνάγκη.

---

8 sqq. cf. Hieron. adv. Iovinianum l. II, 14.
23 cf. Ench. 19, 2: *οὔτε φθόνος οὔτε ζηλοτυπία.*

---

5 *προστασσόμενα Meibomius: πραττόμενα S* ‖ 10 *ἢ in marg. add. m. pr.* ‖ 17 *fortasse ὅτι ⟨καλοκἀγαθίαν⟩ (vel ⟨κακίαν⟩, ut suasit C. Schenkl) κατηγορεῖ* ‖ *εὐσχημονεῖ; ἐπὶ τίνι κατηγορήσει; Upt.* ‖ 20 *αὐτοῦ S: corr. s*

Πυθομένου δὲ τοῦ νεανίσκου, εἰ νοσήσας ἀξιοῦντος 62
φίλου πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ὥστε νοσοκομηθῆναι ὑπακού-
σει, Ποῦ δὲ φίλον μοι δώσεις Κυνικοῦ; ἔφη. δεῖ γὰρ 63
αὐτὸν ἄλλον εἶναι τοιοῦτον, ἵν' ἄξιος ᾖ φίλος αὐτοῦ
ἀριθμεῖσθαι. κοινωνὸν αὐτὸν εἶναι δεῖ τοῦ σκήπτρου
καὶ τῆς βασιλείας καὶ διάκονον ἄξιον, εἰ μέλλει φιλίας
ἀξιωθήσεσθαι, ὡς Διογένης Ἀντισθένους ἐγένετο, ὡς
Κράτης Διογένους. ἢ δοκεῖ σοι, ὅτι ἂν χαίρειν αὐτῷ 64
λέγῃ προσερχόμενος, φίλος ἐστὶν αὐτοῦ κἀκεῖνος αὐτὸν
ἄξιον ἡγήσεται τοῦ πρὸς αὐτὸν εἰσελθεῖν; ὥστε ἄν σοι 65
δοκῇ καὶ ἐνθυμηθῇς τι τοιοῦτον, κοπρίαν μᾶλλον περι-
βλέπου κομψήν, ἐν ᾗ πυρέξεις, ἀποσκέπουσαν τὸν βο-
ρέαν, ἵνα μὴ περιψυγῇς. σὺ δέ μοι δοκεῖς θέλειν εἰς 66
οἶκόν τινος ἀπελθὼν διὰ χρόνου χορτασθῆναι. τί οὖν
σοι καὶ ἐπιχειρεῖν πράγματι τηλικούτῳ;

Γάμος δ', ἔφη, καὶ παῖδες προηγουμένως παρα- 67
ληφθήσονται ὑπὸ τοῦ Κυνικοῦ; — Ἄν μοι σοφῶν,
ἔφη, δῷς πόλιν, τάχα μὲν οὐδ' ἥξει τις ῥᾳδίως ἐπὶ
τὸ κυνίζειν. τίνων γὰρ ἕνεκα ἀναδέξηται ταύτην τὴν
διεξαγωγήν; ὅμως δ' ἂν ὑποθώμεθα, οὐδὲν κωλύσει 68
καὶ γῆμαι αὐτὸν καὶ παιδοποιήσασθαι. καὶ γὰρ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ ἔσται ἄλλη τοιαύτη καὶ ὁ πενθερὸς ἄλλος
τοιοῦτος καὶ τὰ παιδία οὕτως ἀνατραφήσεται. τοι- 69
αύτης δ' οὔσης καταστάσεως, οἷα νῦν ἐστιν, ὡς ἐν
παρατάξει, μή ποτ' ἀπερίσπαστον εἶναι δεῖ τὸν Κυνικὸν
ὅλον πρὸς τῇ διακονίᾳ τοῦ θεοῦ, ἐπιφοιτᾶν ἀνθρώ-
ποις δυνάμενον, οὐ προσδεδεμένον καθήκουσιν ἰδιω-

---

3 *Κυνικόν S: corr. Meibomius* ‖ *ἔφη ins. S m. pr. (ut vid.)* | 11 *ἐνθυμηθῇς τι τοιοῦτον scripsi: ἐνθυμήθητι τοιοῦτον S; ἐνθυμήθητι ⟨τι⟩ τοιοῦτον Coraes* ‖ 12 *πῦρ ἕξεις S: corr. s* ‖ 18 **τάχα S* ‖ 19 *ἀναδέξηται scripsi: ἂν δέξηται S*

τικοῖς οὐδ' ἐμπεπλεγμένον σχέσεσιν, ἃς παραβαίνων οὐκέτι σώσει τὸ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ πρόσωπον, τηρῶν δ' ἀπολεῖ τὸν ἄγγελον καὶ κατάσκοπον καὶ κή-
70 ρυκα τῶν θεῶν; ὅρα γὰρ ὅτι αὐτὸν ἀποδεικνύναι ⟨δεῖ⟩ τινα τῷ πενθερῷ, ἀποδιδόναι τοῖς ἄλλοις συγγενέσι τῆς γυναικός, αὐτῇ τῇ γυναικί· εἰς νοσοκομίας λοιπὸν
71 ἐκκλείεται, εἰς πορισμόν. ἵνα τἆλλα ἀφῶ, δεῖ αὐτὸν κουκκούμιον, ὅπου τὸ θερμὸν ποιήσει τῷ παιδίῳ, ἵν' αὐτὸ λούσῃ εἰς σκάφην· ἐρίδια τεκούσῃ τῇ γυναικί, ἔλαιον, κραββάτιον, ποτήριον (γίνεται ἤδη πλείω
72 σκευάρια), τὴν ἄλλην ἀσχολίαν, τὸν περισπασμόν. ποῦ μοι λοιπὸν ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ τοῖς κοινοῖς προσευκαιρῶν,

ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν;

ὃν δεῖ τοὺς ἄλλους ἐπισκοπεῖν, τοὺς γεγαμηκότας, τοὺς πεπαιδοποιημένους, τίς καλῶς χρῆται τῇ αὑτοῦ γυναικί, τίς κακῶς, τίς διαφέρεται, ποία οἰκία εὐσταθεῖ,
73 ποία οὔ, ὡς ἰατρὸν περιερχόμενον καὶ τῶν σφυγμῶν ἁπτόμενον; 'σὺ πυρέττεις, σὺ κεφαλαλγεῖς, σὺ ποδαγρᾷς· σὺ ἀνάτεινον, σὺ φάγε, σὺ ἀλούτησον· σὲ δεῖ
74 τμηθῆναι, σὲ δεῖ καυθῆναι.' ποῦ σχολὴ τῷ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ καθήκοντα ἐνδεδεμένῳ; οὐ δεῖ αὐτὸν πορίσαι ἱματίδια τοῖς παιδίοις; ἄγε, πρὸς γραμματιστὴν ἀποστεῖλαι πινακίδια ἔχοντα, τιτλάρια καὶ τούτοις κραβ-

14 Hom. Il. *B* 25.

4 *δεῖ ante αὐτὸν ins. S m. rec. (vel S_c); ego ante τινα addidi* ‖ *⟨χρὴ⟩ ἀποδιδόναι S_c* ‖ 8 *κουκκούμιον ⟨ἔχειν⟩ S_c* ‖ *ποιήσῃ S: corr. s* ‖ 10 *κραβάτιον S: corr. s* ‖ 11 *⟨ἐῶ⟩ τὴν Schw.* ‖ 16 *αὐτοῦ S: corr. ed. Lond.* ‖ 20 *ἀνάττεινον S: corr. s*

24 *τιτλάρια Du Fresne (cf. Etym. Gud. 530, 42): τιλλάρια S (in marg. scholion legitur, quod a vocabulo γραφεῖα orditur, unde ⟨γραφεῖα,⟩ τιλλάρια s); τυλάρια Coraes* ‖ *κραβάτιον S: corr. s*

*βάτιον ἑτοιμάσαι; οὐ γὰρ ἐκ τῆς κοιλίας ἐξελθόντα
δύναται Κυνικὰ εἶναι· εἰ δὲ μή, κρεῖσσον ἦν αὐτὰ
γενόμενα ῥῖψαι ἢ οὕτως ἀποκτεῖναι. σκόπει ποῦ κατά- 75
γομεν τὸν Κυνικόν, πῶς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀφαι-
ρούμεθα. — Ναί· ἀλλὰ Κράτης ἔγημεν. — Περίστασίν 76
μοι λέγεις ἐξ ἔρωτος γενομένην καὶ γυναῖκα τιθεὶς
ἄλλον Κράτητα. ἡμεῖς δὲ περὶ τῶν κοινῶν γάμων καὶ
εὐπερισπάστων ζητοῦμεν καὶ οὕτω ζητοῦντες οὐχ εὑ-
ρίσκομεν ⟨ἐν⟩ ταύτῃ τῇ καταστάσει προηγούμενον τῷ
Κυνικῷ τὸ πρᾶγμα.*

*Πῶς οὖν ἔτι, φησί, διασώσει τὴν κοινωνίαν; — 77
Τὸν θεόν σοι· μείζονα δ' εὐεργετοῦσιν ἀνθρώπους οἱ
ἢ δύο ἢ τρία κακόρρυγχα παιδία ἀνθ' αὑτῶν εἰσάγοντες
ἢ οἱ ἐπισκοποῦντες πάντας κατὰ δύναμιν ἀνθρώπους,
τί ποιοῦσιν, πῶς διάγουσιν, τίνος ἐπιμελοῦνται, τίνος
ἀμελοῦσι παρὰ τὸ προσῆκον; καὶ Θηβαίους μείζονα 78
ὠφέλησαν ὅσοι τεκνία αὑτοῖς κατέλιπον Ἐπαμινώνδου
τοῦ ἀτέκνου ἀποθανόντος; καὶ Ὁμήρου πλείονα τῇ
κοινωνίᾳ συνεβάλετο Πρίαμος ὁ πεντήκοντα γεννήσας
περικαθάρματα ἢ Δαναὸς ἢ Αἴολος; εἶτα στρατηγία 79
μὲν ἢ σύνταγμά τινα ἀπείρξει γάμου ἢ παιδοποιίας καὶ
οὐ δόξει οὗτος ἀντ' οὐδενὸς ἠλλάχθαι τὴν ἀτεκνίαν,
ἡ δὲ τοῦ Κυνικοῦ βασιλεία οὐκ ἔσται ἀνταξία; μήποτε 80
οὐκ αἰσθανόμεθα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ οὐδὲ φανταζό-
μεθα κατ' ἀξίαν τὸν χαρακτῆρα τὸν Διογένους, ἀλλ'
εἰς τοὺς νῦν ἀποβλέπομεν, τοὺς τραπεζῆας πυλα-*

---

26 Hom. Il. *X* 69: *τραπεζῆας πυλαωρούς* (sic plerique libri manu scripti; alii cum Aristarcho *θυραωρούς*).

---

6 *τιθεὶς S: corr. C. Schenkl* ‖ 8 *ἀπερισπάστων S: corr. C. Schenkl; περισπαστῶν Salmasius* ‖ 9 *⟨ἐν⟩ add. Upt.* ‖ 12 *σου S: corr. Upt.* ‖ 13 *κακόρυγχα S: corr. Coraes* ‖ 20 *αἰόλος S: corr. s* ‖ 26 *τραπέζης S: corr. Upt.*

ωρο.ύς, οἳ οὐδὲν μιμοῦνται ἐκείνους ἢ εἴ τι ἄρα πόρ-
81 *δωνες γίνονται, ἄλλο δ' οὐδέν. ἐπεὶ οὐκ ἂν ἡμᾶς*
ἐκίνει ταῦτα οὐδ' ἂν ἐπεθαυμάζομεν, εἰ μὴ γαμήσει ἢ
παιδοποιήσεται. ἄνθρωπε, πάντας ἀνθρώπους πεπαι-
δοποίηται, τοὺς ἄνδρας υἱοὺς ἔχει, τὰς γυναῖκας θυγα-
τέρας· πᾶσιν οὕτω προσέρχεται, οὕτω πάντων κήδεται.
82 *ἢ σὺ δοκεῖς ὑπὸ περιεργίας λοιδορεῖσθαι τοῖς ἀπαν-*
τῶσιν; ὡς πατὴρ αὐτὸ ποιεῖ, ὡς ἀδελφὸς καὶ τοῦ κοινοῦ
πατρὸς ὑπηρέτης τοῦ Διός.
83 *Ἂν σοι δόξῃ, πυθοῦ μου καὶ εἰ πολιτεύσεται. σαν-*
84 *νίων, μείζονα πολιτείαν ζητεῖς, ἧς πολιτεύεται; ἢ ἐν*
Ἀθηναίοις παρελθὼν ἐρεῖ τις περὶ προσόδων ἢ πόρων,
ὃν δεῖ πᾶσιν ἀνθρώποις διαλέγεσθαι, ἐπίσης μὲν
Ἀθηναίοις, ἐπίσης δὲ Κορινθίοις, ἐπίσης δὲ Ῥωμαίοις
οὐ περὶ πόρων οὐδὲ περὶ προσόδων οὐδὲ περὶ εἰρήνης
ἢ πολέμου, ἀλλὰ περὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας,
περὶ εὐτυχίας καὶ δυστυχίας, περὶ δουλείας καὶ ἐλευ-
85 *θερίας; τηλικαύτην πολιτείαν πολιτευομένου ἀνθρώ-*
που σύ μου πυνθάνῃ εἰ πολιτεύσεται; πυθοῦ μου καὶ
εἰ ἄρξει· πάλιν ἐρῶ σοι· μωρέ, ποίαν ἀρχὴν μείζονα,
ἧς ἄρχει;
86 *Χρεία μέντοι καὶ σώματος ποιοῦ τῷ τοιούτῳ. ἐπεί*
τοι ἂν φθισικὸς προέρχηται, λεπτὸς καὶ ὠχρός, οὐκέτι
87 *ὁμοίαν ἔμφασιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ ἔχει. δεῖ γὰρ αὐ-*
τὸν οὐ μόνον τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιδεικνύοντα παριστάνειν
τοῖς ἰδιώταις ὅτι ἐνδέχεται δίχα τῶν θαυμαζομένων

---

1 *εἴ τι ἄρα scripsi (an εἴπερ ἄρα?): εἴ ὅτι ἄρα S; εἰ ἄρα ὅτι s* ‖ 7 *malim ἤ σοι δοκεῖ* ‖ 11 *πολιτεύσεται S: corr. s* ‖ *ἢ Schw.: εἰ S* ‖ 12 *τίς S (τις scripsi); τι s* ‖ 13 (et 14) *ἐφίσης ter S: ἐπίσης S_c* ‖ 16 *καὶ s: ἢ S* ‖ 23 *προέρχετα S: corr. s*

ὑπ' αὐτῶν εἶναι καλὸν καὶ ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ
σώματος ἐνδείκνυσθαι ὅτι ἡ ἀφελὴς καὶ λιτὴ καὶ ὕπαι-
θρος δίαιτα οὐδὲ τὸ σῶμα λυμαίνεται· 'ἰδοὺ καὶ τού- 88
του μάρτυς εἰμὶ ἐγὼ καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐμόν'. ὡς Διο-
γένης ἐποίει· στίλβων γὰρ περιήρχετο καὶ κατ' αὐτὸ
τὸ σῶμα ἐπέστρεφε τοὺς πολλούς. ἐλεούμενος δὲ Κυ- 89
νικὸς ἐπαίτης δοκεῖ· πάντες ἀποστρέφονται, πάντες
προσκόπτουσιν. οὐδὲ γὰρ ῥυπαρὸν αὐτὸν δεῖ φαί-
νεσθαι, ὡς μηδὲ κατὰ τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους ἀποσο-
βεῖν, ἀλλ' αὐτὸν τὸν αὐχμὸν αὐτοῦ δεῖ καθαρὸν εἶναι
καὶ ἀγωγόν.

Δεῖ δὲ καὶ χάριν πολλὴν προσεῖναι φυσικὴν τῷ 90
Κυνικῷ καὶ ὀξύτητα (εἰ δὲ μή, μύξα γίνεται, ἄλλο
δ' οὐδέν), ἵνα ἑτοίμως δύνηται καὶ παρακειμένως πρὸς
τὰ ἐμπίπτοντα ἀπαντᾶν. ὡς Διογένης πρὸς τὸν εἰ- 91
πόντα 'σὺ εἶ ὁ Διογένης ὁ μὴ οἰόμενος εἶναι
θεούς;' 'καὶ πῶς', ἔφη, 'σὲ θεοῖς ἐχθρὸν νομί-
ζων;' πάλιν Ἀλεξάνδρῳ ἐπιστάντι αὐτῷ κοιμωμένῳ 92
καὶ εἰπόντι

'οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα'

ἔνυπνος ἔτι ὢν ἀπήντησεν

'ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται καὶ τόσσα μέμηλεν'.

---

4 sqq. cf. Laert. Diog. VI, 81: τὸν δὲ φιλόσοφον Ἀθηνόδωρός φησιν ἐν ὀγδόῃ Περιπάτων ἀεὶ στιλπνὸν φαίνεσθαι διὰ τὸ ἀλείφεσθαι.

15 sqq. cf. Laert. Diog. VI, 42: Λυσίου τοῦ φαρμακοπώλου πυθομένου εἰ θεοὺς νομίζει 'πῶς δέ', εἶπεν, 'ὅπου καὶ σὲ θεοῖς ἐχθρὸν ὑπολαμβάνω'; cf. Aristippi dictum ab eodem (II, 102) servatum.

18 sqq. cf. Theon. progymn. c. V; p. 98, 23 ed. Speng.

20 et 22 Hom. Il. *B* 24, 25.

---

1 εἶναι ὑπ' αὐτῶν *S: corr. ed. Salmant.* ‖ 5 κατ' αὐτὸ *Wolf:* καθ' αὐτὸ *S* ‖ 8 οὐδ' ἄρα *C. Schenkl* ‖ 17 νομίζω *S: corr. s*

93 *Πρὸ πάντων δὲ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ δεῖ καθαρώ-*
τερον εἶναι τοῦ ἡλίου· εἰ δὲ μή, κυβευτὴν ἀνάγκη
⟨εἶναι⟩ καὶ ῥᾳδιουργόν, ὅστις ἐνεχόμενός τινι αὐτὸς
94 *κακῷ ἐπιτιμήσει τοῖς ἄλλοις. ὅρα γὰρ οἷόν ἐστι. τοῖς*
βασιλεῦσι τούτοις καὶ τυράννοις οἱ δορυφόροι καὶ τὰ
ὅπλα παρεῖχε τὸ ἐπιτιμᾶν τισιν καὶ δύνασθαι καὶ κο-
λάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ αὐτοῖς οὖσι κακοῖς, τῷ
Κυνικῷ ἀντὶ τῶν ὅπλων καὶ τῶν δορυφόρων τὸ συν-
95 *ειδὸς τὴν ἐξουσίαν ταύτην παραδίδωσιν. ὅταν ἴδῃ,*
ὅτι ὑπερηγρύπνηκεν ὑπὲρ ἀνθρώπων καὶ πεπόνηκεν
καὶ καθαρὸς μὲν κεκοίμηται, καθαρώτερον δ' αὐτὸν ἔτι
ὁ ὕπνος ἀφῆκεν, ἐντεθύμηται δ' ὅσα ἐντεθύμηται ὡς
φίλος τοῖς θεοῖς, ὡς ὑπηρέτης, ὡς μετέχων τῆς ἀρχῆς
τοῦ Διός, πανταχοῦ δ' αὐτῷ πρόχειρον τὸ

ἄγου δέ μ' ὦ Ζεῦ καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη·

καὶ ὅτι εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ γενέ-
96 *σθω· διὰ τί μὴ θαρρήσῃ παρρησιάζεσθαι πρὸς τοὺς*
ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ, πρὸς τὰ τέκνα, ἁπλῶς πρὸς τοὺς
97 *συγγενεῖς; διὰ τοῦτο οὔτε περίεργος οὔτε πολυπρά-*
γμων ἐστὶν ὁ οὕτω διακείμενος· οὐ γὰρ τὰ ἀλλότρια
πολυπραγμονεῖ, ὅταν τὰ ἀνθρώπινα ἐπισκοπῇ, ἀλλὰ τὰ
ἴδια. εἰ δὲ μή, λέγε καὶ τὸν στρατηγὸν πολυπράγμονα,
ὅταν τοὺς στρατιώτας ἐπισκοπῇ καὶ ἐξετάζῃ καὶ παρα-
98 *φυλάσσῃ καὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας κολάζῃ. ἐὰν δ' ὑπὸ*
μάλης ἔχων πλακουντάριον ἐπιτιμᾷς ἄλλοις, ἐρῶ σοι·

---

15 cf. II, 23, 42.

---

3 ⟨*εἶναι*⟩ *addidi: post ῥᾳδιουργὸν ins. s* ‖ 6 *παρεῖχε τὸ Schw.: παρείχετο S* ‖ 9 *ἴδῃς S: corr. Upt. e cod.* ‖ 15 *με ὦ S (ὦ del. S_c): μ' ὦ s* ‖ *σύ γ' S_c: σὺ καὶ S* ‖ 16 *γινέσθαι S: corr. m. pr.*

οὐ θέλεις μᾶλλον ἀπελθὼν εἰς γωνίαν καταφαγεῖν
ἐκεῖνο ὃ κέκλοφας; τί δέ σοι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις; τίς 99
γὰρ εἶ; ὁ ταῦρος εἶ ἢ ἡ βασίλισσα τῶν μελισσῶν;
δεῖξόν μοι τὰ σύμβολα τῆς ἡγεμονίας, οἷα ἐκείνη ἐκ
φύσεως ἔχει. εἰ δὲ κηφὴν εἶ ἐπιδικαζόμενος τῆς βα-
σιλείας τῶν μελισσῶν, οὐ δοκεῖς ὅτι καὶ σὲ κατα-
βαλοῦσιν οἱ συμπολιτευόμενοι, ὡς αἱ μέλισσαι τοὺς
κηφῆνας;

Τὸ μὲν γὰρ ἀνεκτικὸν τοσοῦτον ἔχειν δεῖ τὸν Κυ- 100
νικόν, ὥστ' αὐτὸν ἀναίσθητον δοκεῖν τοῖς πολλοῖς καὶ
λίθον· οὐδεὶς αὐτὸν λοιδορεῖ, οὐδεὶς τύπτει, οὐδεὶς
ὑβρίζει· τὸ σωμάτιον δ' αὐτοῦ δέδωκεν αὐτὸς χρῆσθαι
τῷ θέλοντι ὡς βούλεται. μέμνηται γὰρ ὅτι τὸ χεῖρον 101
ἀνάγκη νικᾶσθαι ὑπὸ τοῦ κρείττονος, ὅπου χεῖρόν
ἐστι, τὸ δὲ σωμάτιον τῶν πολλῶν χεῖρον, τὸ ἀσθενέ-
στερον τῶν ἰσχυροτέρων. οὐδέποτ' οὖν εἰς τοῦτον 102
καταβαίνει τὸν ἀγῶνα, ὅπου δύναται νικηθῆναι, ἀλλὰ
τῶν ἀλλοτρίων εὐθὺς ἐξίσταται, τῶν δούλων οὐκ ἀντι-
ποιεῖται. ὅπου δὲ προαίρεσις καὶ χρῆσις τῶν φαντα- 103
σιῶν, ἐκεῖ ὄψει ὅσα ὄμματα ἔχει, ἵν' εἴπῃς ὅτι Ἄργος
τυφλὸς ἦν πρὸς αὐτόν. μή που συγκατάθεσις προ- 104
πετής, μή που ὁρμὴ εἰκαία, μή που ὄρεξις ἀποτευκτική,
μή που ἔκκλισις περιπτωτική, ⟨μή που⟩ ἐπιβολὴ ἀτε-
λής, μή που μέμψις, μή που ταπείνωσις ἢ φθόνος;
ὧδε ἡ πολλὴ προσοχὴ καὶ σύντασις, τῶν δ' ἄλλων 105

---

16 sq. cf. quae adn. ad III, 6, 5.

---

6 *καταβάλλουσιν S: corr. s* ‖ 20 *ὄψηι S: corr. s* ‖ *εἴπηι S: corr. s* ‖ 23 *⟨μή που⟩ addidi; ⟨ἢ⟩ Schw.* ‖ 25 *σύστασις S: corr. Sb*

ἕνεκα ὕπτιος ῥέγκει· εἰρήνη πᾶσα. λῃστὴς προαιρέ-
106 *σεως οὐ γίνεται, τύραννος οὐ γίνεται. σωματίου δέ;*
ναί. καὶ κτησειδίου; ναί. καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν; τί
οὖν αὐτῷ τούτων μέλει; ὅταν οὖν τις διὰ τούτων αὐ-
τὸν ἐκφοβῇ, λέγει αὐτῷ 'ὕπαγε, ζήτει τὰ παιδία· ἐκεί-
νοις τὰ προσωπεῖα φοβερά ἐστιν, ἐγὼ δ' οἶδα ὅτι
ὀστράκινά ἐστιν, ἔσωθεν δὲ οὐδὲν ἔχει.'
107 *Περὶ τοιούτου πράγματος βουλεύῃ. ὥστε ἐάν σοι*
δόξῃ, τὸν θεόν σοι ὑπέρθου καὶ ἰδού σοι πρῶτον τὴν
108 *παρασκευήν. ἰδοὺ γὰρ τί καὶ ὁ Ἕκτωρ λέγει τῇ Ἀν-*
δρομάχῃ· 'ὕπαγε', φησί, 'μᾶλλον εἰς οἶκον καὶ ὕφαινε·

πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί.'

109 *οὕτω καὶ τῆς ἰδίας παρασκευῆς συνῄσθετο καὶ τῆς*
ἐκείνης ἀδυναμίας.

κγ'. Πρὸς τοὺς ἀναγιγνώσκοντας καὶ διαλεγομένους ἐπιδεικτικῶς.

1 *Τίς εἶναι θέλεις, σαυτῷ πρῶτον εἰπέ· εἶθ' οὕτω*
ποίει ἃ ποιεῖς. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν ἁπάν-
2 *των οὕτως ὁρῶμεν γινόμενα. οἱ ἀθλοῦντες πρῶτον*
κρίνουσιν τίνες εἶναι θέλουσιν, εἶθ' οὕτω τὰ ἑξῆς
ποιοῦσιν. εἰ δολιχοδρόμος, τοιαύτη τροφή, τοιοῦτος
περίπατος, τοιαύτη τρῖψις, τοιαύτη γυμνασία· εἰ στα-

---

1 sq. M. Ant. 11, 36: *Λῃστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται· τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.*
12 sq. Hom. Il. Z 492 sq.

---

3 *malim* τιμῶν; ⟨ναί⟩. ‖ 9 σοι *s*: τοι *S* (*nisi fallor*); σου *Coraes* ‖ 13 πᾶσι *scripsi*: πᾶσιν *S* ‖ ἐμοὶ δὲ μάλιστα *s*

*διοδρόμος, πάντα ταῦτα ἀλλοῖα· εἰ πένταθλος, ἔτι
ἀλλοιότερα. οὕτως εὑρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν. εἰ* 3
*τέκτων, τοιαῦτα ἕξεις· εἰ χαλκεύς, τοιαῦτα. ἕκαστον
γὰρ τῶν γινομένων ὑφ' ἡμῶν ἂν μὲν ἐπὶ μηδὲν ἀνα-
φέρωμεν, εἰκῇ ποιήσομεν· ἐὰν δ' ἐφ' ὃ μὴ δεῖ, δι-
εσφαλμένως. λοιπὸν ἡ μέν τίς ἐστι κοινὴ ἀναφορά,* 4
*ἡ δ' ἰδία. πρῶτον ἵν' ὡς ἄνθρωπος. ἐν τούτῳ τί
περιέχεται; μὴ ὡς πρόβατον, εἰ ἐπιεικῶς· μὴ βλαπτι-
κῶς, ὡς θηρίον. ἡ δ' ἰδία πρὸς τὸ ἐπιτήδευμα ἑκά-* 5
*στου καὶ τὴν προαίρεσιν. ὁ κιθαρῳδὸς ὡς κιθαρῳδός,
ὁ τέκτων ὡς τέκτων, ὁ φιλόσοφος ὡς φιλόσοφος, ὁ
ῥήτωρ ὡς ῥήτωρ. ὅταν οὖν λέγῃς 'δεῦτε καὶ ἀκούσατέ* 6
*μου ἀναγιγνώσκοντος ὑμῖν', σκέψαι πρῶτον μὴ εἰκῇ
αὐτὸ ποιεῖν. εἶτ' ἂν εὕρῃς ὅτι ἀναφέρεις, σκέψαι εἰ
ἐφ' ὃ δεῖ. ὠφελῆσαι θέλεις ἢ ἐπαινεθῆναι; εὐθὺς* 7
*ἀκούεις λέγοντος 'ἐμοὶ δὲ τοῦ παρὰ τῶν πολλῶν ἐπαί-
νου τίς λόγος;' καὶ καλῶς λέγει. οὐδὲ γὰρ τῷ μου-
σικῷ, καθὸ μουσικός ἐστιν, οὐδὲ τῷ γεωμετρικῷ. οὐκ-* 8
*οῦν ὠφελῆσαι θέλεις; πρὸς τί; εἰπὲ καὶ ἡμῖν, ἵνα καὶ
αὐτοὶ τρέχωμεν εἰς τὸ ἀκροατήριόν σου. νῦν δύναταί
τις ὠφελῆσαι ἄλλους μὴ αὐτὸς ὠφελημένος; οὔ· οὐδὲ
γὰρ εἰς τεκτονικὴν ὁ μὴ τέκτων οὐδ' εἰς σκυτικὴν ὁ
μὴ σκυτεύς.*

Θέλεις οὖν γνῶναι εἰ ὠφέλησαι; φέρε σου τὰ δό- 9
γματα, φιλόσοφε. τίς ἐπαγγελία ὀρέξεως; μὴ ἀπο-

---

25 sqq. cf. Ench. 2, 1: *μέμνησο ὅτι ὀρέξεως ἐπαγγελία ἐπιτυχία οὗ ὀρέγῃ, ἐκκλίσεως ἐπαγγελία τὸ μὴ περιπεσεῖν ἐκείνῳ ὃ ἐκκλίνεται.*

---

8 *εἰ ἐπιεικῶς· μὴ βλαπτικῶς scripsi: εἰ βλαπτικῶς καὶ ἐπιεικῶς S; εἰ καὶ ἐπιεικής ἢ βλαπτικός* S_c*; εἰ ἐπιεικῶς· κεἰ βλαπτικῶς, ⟨μὴ⟩ C. Schenkl* ‖ 14 *εἰ ins. S m. pr.* ‖ 17 *οὐδὲν S: corr. s* ‖ 22 *γὰρ * εἰς S* ‖ 25 *ἀπαγγελία S: corr.* S_b *vel* S_c

10 τυγχάνειν. τίς ἐκκλίσεως; μὴ περιπίπτειν. ἄγε, πλη-
ροῦμεν αὐτῶν τὴν ἐπαγγελίαν; εἰπέ μοι τἀληθῆ· ἂν
δὲ ψεύσῃ, ἐρῶ σο· ιπρῴην ψυχρότερόν σου τῶν ἀκρο-
ατῶν συνελθόντων καὶ μὴ ἐπιβοησάντων σοι τεταπει-
11 νωμένος ἐξῆλθες· πρῴην ἐπαινεθεὶς περιήρχου καὶ
πᾶσιν ἔλεγες 'τί σοι ἔδοξα;' 'θαυμαστῶς, κύριε, τὴν
ἐμήν σοι σωτηρίαν.' 'πῶς δ' εἶπον ἐκεῖνο;' 'τὸ ποῖον;'
'ὅπου διέγραψα τὸν Πᾶνα καὶ τὰς νύμφας.' 'ὑπερ-
12 φυῶς.' εἶτά μοι λέγεις, ἐν ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει κατὰ
13 φύσιν ἀναστρέφῃ; ὕπαγε, ἄλλον πεῖθε. τὸν δεῖνα δὲ
πρῴην οὐκ ἐπῄνεις παρὰ τό σοι φαινόμενον; τὸν δεῖνα
δ' οὐκ ἐκολάκευες τὸν συγκλητικόν; ἤθελές σου τὰ
14 παιδία εἶναι τοιαῦτα; — Μὴ γένοιτο. — Τίνος οὖν
ἕνεκα ἐπῄνεις καὶ περιεῖπες αὐτόν; — Εὐφυὴς νεανί-
σκος καὶ λόγων ἀκουστικός. — Πόθεν τοῦτο; — Ἐμὲ
θαυμάζει. — Εἴρηκας τὴν ἀπόδειξιν. εἶτα τί δοκεῖ
σοι; αὐτοί σου οὗτοι οὐ καταφρονοῦσιν λεληθότως;
15 ὅταν οὖν ἄνθρωπος συνειδὼς ἑαυτῷ μηδὲν ἀγαθὸν
μήτε πεποιηκότι μήτ' ἐνθυμουμένῳ εὕρῃ φιλόσοφον
τὸν λέγοντα 'μεγαλοφυὴς καὶ ἁπλοῦς καὶ ἀκέραιος', τί
δοκεῖς ἄλλο αὐτὸν λέγειν ἢ 'οὗτός τινά ποτέ μου
16 χρείαν ἔχει'; ἢ εἰπέ μοι, τί μεγαλοφυοῦς ἔργον ἐπι-
δέδεικται; ἰδοὺ σύνεστί σοι τοσούτῳ χρόνῳ, διαλεγο-
μένου σου ἀκήκοεν, ἀναγινώσκοντος ἀκήκοεν. κατέ-
σταλται, ἐπέστραπται ἐφ' αὑτόν; ᾔσθηται ἐν οἵοις
κακοῖς ἐστιν; ἀποβέβληκεν οἴησιν; ζητεῖ τὸν διδάξοντα;
17 — Ζητεῖ, φησί. — Τὸν διδάξοντα πῶς δεῖ βιοῦν; οὔ,
μωρέ· ἀλλὰ πῶς δεῖ φράζειν· τούτου γὰρ ἕνεκα καὶ

9 λέγεις ⟨ὅτι⟩ *Wolf* ‖ 11 *post* δεῖνα *in S haec repetita leguntur:* δὲ πρωίην οὐκ ἐπηίνεις, *sed exp. a m. pr.* ‖ 21 αὐτῷ *S: corr.* S_c ‖ 25 ἐπ' αὐτόν *S:* ἐφ' αὐτόν S_c

σὲ θαυμάζει. ἄκουσον αὐτοῦ, τίνα λέγει. 'οὗτος ὁ
ἄνθρωπος πάνυ τεχνικώτατα γράφει, Δίωνος πολὺ κάλ-
λιον.' ὅλον ἄλλο ἐστί. μή τι λέγει 'ὁ ἄνθρωπος αἰ- 18
δήμων ἐστὶν οὗτος, πιστός ἐστιν [οὗτος], ἀτάραχός
ἐστιν'; εἰ δὲ καὶ ἔλεγεν, εἶπον ἂν αὐτῷ· ἐπειδὴ οὗτος
πιστός ἐστιν, οὗτος ὁ πιστὸς τί ἐστι; καὶ εἰ μὴ εἶχεν
εἰπεῖν, προσέθηκα ἂν ὅτι πρῶτον μάθε τί λέγεις, εἶθ'
οὕτω λέγε.

Οὕτως οὖν κακῶς διακείμενος καὶ χάσκων περὶ 19
τοὺς ἐπαινέσοντας καὶ ἀριθμῶν τοὺς ἀκούοντάς σου
θέλεις ἄλλους ὠφελεῖν; 'σήμερόν μου πολλῷ πλείονες
ἤκουσαν.' 'ναί, πολλοί.' 'δοκοῦμεν ὅτι πεντακόσιοι.'
'οὐδὲν λέγεις· θὲς αὐτοὺς χιλίους.' 'Δίωνος οὐδέποτ'
ἤκουσαν τοσοῦτοι.' 'πόθεν αὐτό;' 'καὶ κομψῶς αἰσθά-
νονται λόγων.' 'τὸ καλόν, κύριε, καὶ λίθον κινῆσαι
δύναται.' ἰδοὺ φωναὶ φιλοσόφου, ἰδοὺ διάθεσις ὠφε- 20
λήσοντος ἀνθρώπους· ἰδοὺ ἀκηκοὼς ἄνθρωπος λόγου,
ἀνεγνωκὼς τὰ Σωκρατικὰ ὡς Σωκρατικά, οὐχὶ δ' ὡς
Λυσίου καὶ Ἰσοκράτους. 'πολλάκις ἐθαύμασα, τί-
σιν ποτὲ λόγοις. οὔ· ἀλλὰ τίνι ποτὲ λόγῳ· τοῦτ'
ἐκείνου λειότερον.' μὴ γὰρ ἄλλως αὐτὰ ἀνεγνώκατε 21
ἢ ὡς ᾠδάρια; ὡς εἴ γε ἀνεγιγνώσκετε ὡς δεῖ, οὐκ ἂν
πρὸς τούτοις ἐγίνεσθε, ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἐβλέπετε
'ἐμὲ δ' Ἄνυτος καὶ Μέλητος ἀποκτεῖναι μὲν δύ-
νανται, βλάψαι δ' οὔ' καὶ ὅτι 'ὡς ἐγὼ ἀεὶ τοι-

---

19 sq. Xenoph. Comm. I, 1.
24 sq. Plat. Apol. Socr. p. 30c.
25 sqq. cf. Ench. 51, 3: Σωκράτης οὕτως ἀπετελέσθη ἐπὶ πάντων τῶν προσαγομένων αὐτῷ μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. — Plat. Crit. p. 46b: ὡς ἐγὼ - - - ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν

---

4 οὗτος *del. s* ‖ 14 αὐτῷ *Coraes* ‖ 11 τελειότερον *s* ‖ 25 αἰεὶ *S: corr. s*

οὗτος οἷος μηδενὶ προσέχειν τῶν ἐμῶν ἢ τῷ
λόγῳ, ὃς ἄν μοι σκοπουμένῳ βέλτιστος φαίνη-
22 ται'. διὰ τοῦτο τίς ἤκουσέ ποτε Σωκράτους λέγοντος
ὅτι 'οἶδά τι καὶ διδάσκω'; ἀλλὰ ἄλλον ἀλλαχοῦ ἔπεμπε.
τοιγαροῦν ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀξιοῦντες φιλοσόφοις
ὑπ' αὐτοῦ συσταθῆναι κἀκεῖνος ἀπῆγεν καὶ συνίστανεν.
23 οὔ· ἀλλὰ προπέμπων ἔλεγεν 'ἄκουσόν μου σήμερον
διαλεγομένου ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Κοδράτου'. τί σου ἀκού-
σω; ἐπιδεῖξαί μοι θέλεις ὅτι κομψῶς συντιθεῖς τὰ
ὀνόματα; συντιθεῖς, ἄνθρωπε· καὶ τί σοι ἀγαθόν ἐστιν;
24 'ἀλλ' ἐπαίνεσόν με.' τί λέγεις τὸ ἐπαίνεσον; 'εἰπέ μοι
"οὐᾶ" καὶ "θαυμαστῶς"'. ἰδοὺ λέγω. εἰ δ' ἐστὶν
ἔπαινος ἐκεῖνο, ὅ τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι ἐν τῇ
τοῦ ἀγαθοῦ κατηγορίᾳ, τί σε ἔχω ἐπαινέσαι; εἰ ἀγα-
θόν ἐστι τὸ φράζειν ὀρθῶς, δίδαξόν με καὶ ἐπαινέσω.
25 τί οὖν; ἀηδῶς δεῖ τῶν τοιούτων ἀκούειν; μὴ γένοιτο.
ἐγὼ μὲν οὐδὲ κιθαρῳδοῦ ἀηδῶς ἀκούω· μή τι οὖν
τούτου ἕνεκα κιθαρῳδεῖν με δεῖ στάντα; ἄκουσον τί
λέγει Σωκράτης· 'οὐδὲ γὰρ ἂν πρέποι, ὦ ἄνδρες,
τῇδε τῇ ἡλικίᾳ ὥσπερ μειρακίῳ πλάττοντι λό-
γους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι'. 'ὥσπερ μειρακίῳ' φησίν.

ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἄν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται.

3 sqq. cf. Ench. 46, 1: μέμνησο —, ὅτι οὕτως ἀφῃρήκει πανταχόθεν Σωκράτης τὸ ἐπιδεικτικόν, ὥστε ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν βουλόμενοι φιλοσόφοις ὑπ' αὐτοῦ συσταθῆναι, κἀκεῖνος ἀπῆγεν αὐτούς· οὕτως ἠνείχετο παρορώμενος.

4 sqq. cf. Plat. Theaet. 151b et quae adn. ad III, 5, 14.

19 sqq. Plat. Apol. Socr. p. 17 c (ubi ἂν δήπου πρέποι legitur).

---

1 *μηδὲν S: corr. Wolf e Platone* ‖ 7 *προσπέμπων S: corr. Sc* ‖ 13 *ἐν τῇ scripsi: τῶν S; τῇ ed. Trinc.; τὸ ἐν τῇ Schw. (qui τἀγαθοῦ scripsit)*

ἔστι γὰρ τῷ ὄντι κομψὸν τὸ τεχνίον ἐκλέξαι ὀνομάτια 26
καὶ ταῦτα συνθεῖναι καὶ παρελθόντα εὐφυῶς ἀναγνῶ-
ναι ἢ εἰπεῖν καὶ μεταξὺ ἀναγιγνώσκοντα ἐπιφθέγξα-
σθαι ὅτι 'τούτοις οὐ πολλοὶ δύνανται παρακολουθεῖν,
μὰ τὴν ὑμετέραν σωτηρίαν'.

Φιλόσοφος δ' ἐπ' ἀκρόασιν παρακαλεῖ; — Οὐχὶ 27
δ' ὡς ὁ ἥλιος ἄγει αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν τὴν τροφήν, οὕ-
τως δὲ καὶ οὗτος ἄγει τοὺς ὠφεληθησομένους; ποῖος
ἰατρὸς παρακαλεῖ, ἵνα τις ὑπ' αὐτοῦ θεραπευθῇ; καί-
τοι νῦν ἀκούω ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ παρακαλοῦσιν ἐν
Ῥώμῃ· πλὴν ἐπ' ἐμοῦ παρεκαλοῦντο. 'παρακαλῶ σε 28
ἐλθόντα ἀκοῦσαι, ὅτι σοι κακῶς ἐστι καὶ πάντων μᾶλ-
λον ἐπιμελῇ ἢ οὗ δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι καὶ ὅτι ἀγνοεῖς
τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ κακοδαίμων εἶ καὶ δυστυ-
χής.' κομψὴ παράκλησις. καὶ μὴν ἂν μὴ ταῦτα ἐμ-
ποιῇ ὁ τοῦ φιλοσόφου λόγος, νεκρός ἐστι καὶ αὐτὸς
καὶ ὁ λέγων. εἴωθε λέγειν ὁ Ῥοῦφος 'εἰ εὐσχολεῖτε 29
ἐπαινέσαι με, ἐγὼ δ' οὐδὲν λέγω'. τοιγαροῦν
οὕτως ἔλεγεν, ὥσθ' ἕκαστον ἡμῶν καθήμενον οἴεσθαι
ὅτι τίς ποτε αὐτὸν διαβέβληκεν· οὕτως ἥπτετο τῶν
γινομένων, οὕτω πρὸ ὀφθαλμῶν ἐτίθει τὰ ἑκάστου
κακά. ἰατρεῖόν ἐστιν, ἄνδρες, τὸ τοῦ φιλοσόφου σχο- 30
λεῖον· οὐ δεῖ ἡσθέντας ἐξελθεῖν, ἀλλ' ἀλγήσαντας.
ἔρχεσθε γὰρ οὐχ ὑγιεῖς, ἀλλ' ὁ μὲν ὦμον ἐκβεβληκώς,

---

17 sqq. cf. A. Gell. N. A. V, 1: cum philosophus, inquit (Musonius), hortatur - - - -, tum, qui audiunt, si - - - laudes effutiunt - - -, tum scias et qui dicit et qui audiunt frustra esse. — cf. praeterea Gnom. Vat. ed. Sternbach 9 et 135.

---

7 *αὐτὸς* S_b: *αὐτὸν* S ‖ *τὴν τροφήν* S: *ἡ τροφή* S_b; *ἢ ⟨ἡ⟩ τροφή* s ‖ 8 *δὴ* *Schw.* ‖ 12 *σοὶ*] *οἱ* S_c ‖ 13 *οὗ* s: *οὐ* S ‖ 18 *δ'* *del. Coraes* ‖ 19 *ὥστ'* S: *corr.* s

ὁ δ' ἀπόστημα ἔχων, ὁ δὲ σύριγγα, ὁ δὲ κεφαλαλγῶν.
31 *εἶτ' ἐγὼ καθίσας ὑμῖν λέγω νοημάτια καὶ ἐπιφωνη-*
μάτια, ἵν' ὑμεῖς ἐπαινέσαντές με ἐξέλθητε, ὁ μὲν τὸν
ὦμον ἐκφέρων οἷον εἰσήνεγκεν, ὁ δὲ τὴν κεφαλὴν
ὡσαύτως ἔχουσαν, ὁ δὲ τὴν σύριγγα, ὁ δὲ τὸ ἀπό-
32 *στημα; εἶτα τούτου ἕνεκα ἀποδημήσωσιν ἄνθρωποι*
νεώτεροι καὶ τοὺς γονεῖς τοὺς αὑτῶν ἀπολίπωσιν καὶ
τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὸ κτησείδιον, ἵνα
σοι 'οὐᾶ' φῶσιν ἐπιφωνημάτια λέγοντι; τοῦτο Σωκρά-
της ἐποίει, τοῦτο Ζήνων, τοῦτο Κλεάνθης;
33 *Τί οὖν; οὐκ ἔστιν ὁ προτρεπτικὸς χαρακτήρ; —*
Τίς γὰρ οὐ λέγει; ὡς ὁ ἐλεγκτικός, ὡς ὁ διδασκαλικός.
τίς οὖν πώποτε τέταρτον εἶπεν μετὰ τούτων τὸν ἐπι-
34 *δεικτικόν; τίς γάρ ἐστιν ὁ προτρεπτικός; δύνασθαι καὶ*
ἑνὶ καὶ πολλοῖς δεῖξαι τὴν μάχην ἐν ᾗ κυλίονται· καὶ
ὅτι μᾶλλον πάντων φροντίζουσιν ἢ ὧν θέλουσιν. θέ-
λουσι μὲν γὰρ τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα, ἀλλαχοῦ
35 *δ' αὐτὰ ζητοῦσι. τοῦτο ἵνα γένηται, δεῖ τεθῆναι χίλια*
βάθρα καὶ παρακληθῆναι τοὺς ἀκουσομένους καὶ σὲ
ἐν κομψῷ στολίῳ ἢ τριβωναρίῳ ἀναβάντα ἐπὶ πούλ-
βινον διαγράφειν πῶς Ἀχιλλεὺς ἀπέθανεν; παύσασθε,
τοὺς θεοὺς ὑμῖν, καλὰ ὀνόματα καὶ πράγματα καταισχύ-
36 *νοντες, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς. οὐδὲν προτρεπτικώτερον ἢ*
ὅταν ὁ λέγων ἐμφαίνῃ τοῖς ἀκούουσιν ὅτι χρείαν αὐ-
37 *τῶν ἔχει. ἢ εἰπέ μοι τίς ἀκούων ἀναγιγνώσκοντός*
σου ἢ διαλεγομένου περὶ αὑτοῦ ἠγωνίασεν ἢ ἐπεστράφη
εἰς αὑτὸν ἢ ἐξελθὼν εἶπεν ὅτι 'καλῶς μου ἥψατο ὁ

6 *ἀποδημήσουσιν* S_b ‖ 7 *ἀπολίπωσιν* *Coraes*: *ἀπολ*είπουσιν* *S*; *ἀπολείψουσιν* *s* ‖ 8 *κτησίδιον* *S*: *corr.* *s* ‖ 9 *φασὶν* *S*: *corr.* *s* ‖ 12 *ἐκλεκτικός* *S*: *corr.* S_b ‖ 23 *οὐδὲν* ⟨*ἂν*⟩ *προτρε-πτικώτερον ἤ* S_c ‖ 26 *αὐτοῦ* *S*: *corr.* *s* ‖ 27 *αὐτὸν* *S*: *corr.* *s*

φιλόσοφος· οὐκέτι δεῖ ταῦτα ποιεῖν'; οὐχὶ δ' ἂν λίαν 38
εὐδοκιμῇς, λέγει πρός τινα 'κομψῶς ἔφρασεν τὰ περὶ τὸν Ξέρξην', ἄλλος 'οὔ· ἀλλὰ τὴν ἐπὶ Πύλαις μάχην'. τοῦτό ἐστιν ἀκρόασις φιλοσόφου;

κδ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν προσπάσχειν τοῖς οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

Τὸ ἄλλου παρὰ φύσιν σοὶ κακὸν μὴ γενέσθω· οὐ 1
γὰρ συνταπεινοῦσθαι πέφυκας οὐδὲ συνατυχεῖν, ἀλλὰ
συνευτυχεῖν. ἂν δέ τις ἀτυχῇ, μέμνησο ὅτι παρ' αὑ- 2
τὸν ἀτυχεῖ. ὁ γὰρ θεὸς πάντας ἀνθρώπους ἐπὶ τὸ
εὐδαιμονεῖν, ἐπὶ τὸ εὐσταθεῖν ἐποίησεν. πρὸς τοῦτο 3
ἀφορμὰς ἔδωκεν, τὰ μὲν ἴδια δοὺς ἑκάστῳ, τὰ δ' ἀλ-
λότρια· τὰ μὲν κωλυτὰ καὶ ἀφαιρετὰ καὶ ἀναγκαστὰ
οὐκ ἴδια, τὰ δ' ἀκώλυτα ἴδια· τὴν δ' οὐσίαν τοῦ ἀγα-
θοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ὥσπερ ἦν ἄξιον τὸν κηδόμενον
ἡμῶν καὶ πατρικῶς προϊστάμενον, ἐν τοῖς ἰδίοις. 'ἀλλ' 4
ἀποκεχώρηκα τοῦ δεῖνος καὶ ὀδυνᾶται.' διὰ τί γὰρ τὰ
ἀλλότρια ἴδια ἡγήσατο; διὰ τί, ὅτε σε βλέπων ἔχαιρεν,
οὐκ ἐπελογίζετο, ὅτι θνητὸς εἶ, ἀποδημητικὸς εἶ; τοι-
γαροῦν τίνει δίκας τῆς αὑτοῦ μωρίας. σὺ δ' ἀντὶ 5
τίνος, ἐπὶ τί κλάεις σεαυτόν; ἢ οὐδὲ σὺ ταῦτα ἐμελέ-
τησας, ἀλλ' ὡς τὰ γύναια τὰ οὐδενὸς ἄξια πᾶσιν οἷς
ἔχαιρες ὡς ἀεὶ συνεσόμενος συνῆς, τοῖς τόποις, τοῖς

5 sqq. cf. omnino Ench. 16.

9 *συνευτυχεῖν S (sed συνευ a S_c in ras.)* ‖ *αὐτὸν S: corr. s* ‖ 18 *ἴδια ἡγήσατο S_b: διηγήσατο S* ‖ 20 *αὐτοῦ S: corr. s* ‖ 21 *τίνος; ἐπεὶ Salmasius* ‖ 23 *αἰεὶ S: corr. s*

ἀνθρώποις, ταῖς διατριβαῖς; καὶ νῦν κλαίων ἐκάθισας,
ὅτι μὴ τοὺς αὐτοὺς βλέπεις καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις
6 διατρίβεις. τούτου γὰρ ἄξιος εἶ, ἵνα καὶ τῶν κοράκων
καὶ κορωνῶν ἀθλιώτερος ἦς, οἷς ἔξεστιν ἵπτασθαι ὅπου
θέλουσιν καὶ μετοικοδομεῖν τὰς νεοσσιὰς καὶ τὰ πε-
λάγη διαπερᾶν μὴ στένουσιν μηδὲ ποθοῦσι τὰ πρῶτα.
7 — Ναί· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἄλογα εἶναι πάσχει αὐτά. —
Ἡμῖν οὖν λόγος ἐπὶ ἀτυχίᾳ καὶ κακοδαιμονίᾳ δέδοται
ὑπὸ τῶν θεῶν, ἵν' ἄθλιοι, ἵνα πενθοῦντες διατελῶ-
8 μεν; ἢ πάντες ἔστωσαν ἀθάνατοι καὶ μηδεὶς ἀποδη-
μείτω, μηδ' ἡμεῖς που ἀποδημῶμεν, ἀλλὰ μένωμεν ὡς
τὰ φυτὰ προσερριζωμένοι· ἂν δέ τις ἀποδημήσῃ τῶν
συνήθων, καθήμενοι κλαίωμεν καὶ πάλιν, ἂν ἔλθῃ,
ὀρχώμεθα καὶ κροτῶμεν ὡς τὰ παιδία;
9 Οὐκ ἀπογαλακτίσομεν ἤδη ποθ' ἑαυτοὺς καὶ μεμνη-
10 σόμεθα ὧν ἠκούσαμεν παρὰ τῶν φιλοσόφων; εἴ γε μὴ
ὡς ἐπαοιδῶν αὐτῶν ἠκούομεν ὅτι ὁ κόσμος οὗτος μία
πόλις ἐστὶ καὶ ἡ οὐσία ἐξ ἧς δεδημιούργηται μία καὶ
ἀνάγκη περίοδόν τινα εἶναι καὶ παραχώρησιν ἄλλων
ἄλλοις καὶ τὰ μὲν διαλύεσθαι, τὰ δ' ἐπιγίνεσθαι, τὰ
11 μὲν μένειν ἐν τῷ αὐτῷ, τὰ δὲ κινεῖσθαι. πάντα δὲ
φίλων μεστά, πρῶτα μὲν θεῶν, εἶτα καὶ ἀνθρώπων
φύσει πρὸς ἀλλήλους ᾠκειωμένων· καὶ δεῖ τοὺς μὲν
παρεῖναι ἀλλήλοις, τοὺς δ' ἀπαλλάττεσθαι, τοῖς μὲν
συνοῦσι χαίροντας, τοῖς δ' ἀπαλλαττομένοις μὴ ἀχθο-

12 sqq. cf. Ench. 16: κλαίοντα - - - ἀποδημοῦντος τέκνου.
22 cf. quae adn. ad III, 13, 15.
23 cf. Ench. 30: πρὸς — πατέρα φύσει ᾠκειώθης;

3 τοῦτο S: corr. s ‖ 8 δέδο*ται S (fuit δέδωται) ‖ 12 προσερριζωμένοι S (ρο in ras. trium litt. a Sc) ‖ 15 ἀπογαλακτίσωμεν S: corr. s ‖ ποτ' S: corr. s ‖ 18 ἐξῆς S: corr. s

μένους. ὁ δ' ἄνθρωπος πρὸς τῷ φύσει μεγαλόφρων 12
εἶναι καὶ πάντων τῶν ἀπροαιρέτων καταφρονητικὸς ἔτι
κἀκεῖνο ἔσχηκε τὸ μὴ ἐρριζῶσθαι μηδὲ προσπεφυκέναι
τῇ γῇ, ἀλλὰ ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλους ἵεσθαι τόπους ποτὲ
μὲν χρειῶν τινων ἐπειγουσῶν, ποτὲ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς
θέας ἕνεκα.

Καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ τὸ συμβὰν τοιοῦτόν τι ἦν· 13

πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·

καὶ ἔτι πρόσθεν τῷ Ἡρακλεῖ περιελθεῖν τὴν οἰκουμένην ὅλην

ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντα

καὶ τὴν μὲν ἐκβάλλοντα καὶ καθαίροντα, τὴν δ' ἀντ-
εισάγοντα. καίτοι πόσους οἴει φίλους ἔσχεν ἐν Θή- 14
βαις, πόσους ἐν Ἄργει, πόσους ἐν Ἀθήναις, πόσους
δὲ περιερχόμενος ἐκτήσατο, ὅς γε καὶ ἐγάμει, ὅπου
καιρὸς ἐφάνη αὐτῷ, καὶ ἐπαιδοποιεῖτο καὶ τοὺς παῖδας
ἀπέλειπεν οὐ στένων οὐδὲ ποθῶν οὐδ' ὡς ὀρφανοὺς
ἀφιείς; ᾔδει γὰρ ὅτι οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος ὀρφανός, 15
ἀλλὰ πάντων ἀεὶ καὶ διηνεκῶς ὁ πατήρ ἐστιν ὁ κηδό-
μενος. οὐ γὰρ μέχρι λόγου ἠκηκόει ὅτι πατήρ ἐστιν 16
ὁ Ζεὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅς γε καὶ αὐτοῦ πατέρα ᾤετο
αὐτὸν καὶ ἐκάλει καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀφορῶν ἔπραττεν
ἃ ἔπραττεν. τοιγάρτοι πανταχοῦ ἐξῆν αὐτῷ διάγειν
εὐδαιμόνως. οὐδέποτε δ' ἐστὶν οἷόν τ' εἰς τὸ αὐτὸ 17
ἐλθεῖν εὐδαιμονίαν καὶ πόθον τῶν οὐ παρόντων. τὸ
γὰρ εὐδαιμονοῦν ἀπέχειν δεῖ πάντα ἃ θέλει, πεπλη-

---

8 Hom. Od. α 3.
11 Hom. Od. ρ 487 (ἐφορῶντες).

---

17 ἀπέλιπεν *S: corr. Coraes* ‖ 19 αἰεὶ *S: corr. s* ‖ 21 αὐτοῦ *S: corr. s*

ῥωμένῳ τινὶ ἐοικέναι· οὐ δίψος δεῖ προσεῖναι αὐτῷ,
18 οὐ λιμόν. — Ἀλλ' Ὀδυσσεὺς ἐπεπόνθει πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα καὶ ἔκλαιεν ἐπὶ πέτρας καθεζόμενος. — Σὺ δ'
Ὁμήρῳ πάντα προσέχεις καὶ τοῖς μύθοις αὐτοῦ; ἢ εἰ
ταῖς ἀληθείαις ἔκλαιεν, τί ἄλλο ἢ ἐδυστύχει; τίς δὲ
19 καλός τε καὶ ἀγαθὸς δυστυχεῖ; τῷ ὄντι κακῶς διοι-
κεῖται τὰ ὅλα, εἰ μὴ ἐπιμελεῖται ὁ Ζεὺς τῶν ἑαυτοῦ
πολιτῶν, ἵν' ὦσιν ὅμοιοι αὐτῷ εὐδαίμονες. ἀλλὰ ταῦτα
20 οὐ θεμιτὰ οὐδ' ὅσια ἐνθυμηθῆναι, ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεύς,
εἰ μὲν ἔκλαιεν καὶ ὠδύρετο, οὐκ ἦν ἀγαθός. τίς γὰρ
ἀγαθός ἐστιν οὐκ εἰδὼς ὅς ἐστι; τίς δ' οἶδεν ταῦτα
ἐπιλελησμένος, ὅτι φθαρτὰ τὰ γενόμενα καὶ ἄνθρωπον
21 ἀνθρώπῳ συνεῖναι οὐ δυνατὸν ἀεί; τί οὖν; τῶν μὴ
δυνατῶν ἐφίεσθαι ἀνδραποδῶδες καὶ ἠλίθιον, ξένου
θεομαχοῦντος, ὡς μόνον οἷόν τε, τοῖς δόγμασι τοῖς
ἑαυτοῦ.

22 Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου στένει μὴ ὁρῶσά με. — Διὰ
τί γὰρ οὐκ ἔμαθεν τούτους τοὺς λόγους; καὶ οὐ τοῦτό
φημι, ὅτι οὐκ ἐπιμελητέον τοῦ μὴ οἰμώζειν αὐτήν,
23 ἀλλ' ὅτι οὐ δεῖ θέλειν τὰ ἀλλότρια ἐξ ἅπαντος. λύπη
δ' ἡ ἄλλου ἀλλότριόν ἐστιν, ἡ δ' ἐμὴ ἐμόν. ἐγὼ οὖν
τὸ μὲν ἐμὸν παύσω ἐξ ἅπαντος, ἐπ' ἐμοὶ γάρ ἐστι· τὸ
δ' ἀλλότριον πειράσομαι κατὰ δύναμιν, ἐξ ἅπαντος
24 δ' οὐ πειράσομαι. εἰ δὲ μή, θεομαχήσω, ἀντιθήσω
πρὸς τὸν Δία, ἀντιδιατάξομαι αὐτῷ πρὸς τὰ ὅλα. καὶ

---

9 sqq. cf. Hom. Od. ε 82: *ἀλλ' ὅ γ' ἐπ' ἀκτῆς κλαῖε καθήμενος*; cf. 155 *ἐν πέτρῃσι - - καθίζων* et 215 sqq.
17 sqq. cf. Ench. 16.

---

3 *πέτραις S: corr. s* ‖ 11 *οἶδε τοῦτο* S_b ‖ 13 *ἀνθρώπω* S (ν eras.)* ‖ 15 *θεομαχοῦντ* (*i. e. θεομαχοῦντες*) *hodie legitur in S: corr. s* ‖ 20 *verba ἐξ ἅπαντος* — (23) *δύναμιν repetita in S, expuncta a* S_b ‖ 25 *αὐτὸς Schw.*

τἀπίχειρα τῆς θεομαχίας ταύτης καὶ ἀπειθείας οὐ
παῖδες παίδων ἐκτίσουσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ μεθ'
ἡμέραν, νυκτὸς διὰ τῶν ἐνυπνίων ἐκπηδῶν, ταρασσό-
μενος, πρὸς πᾶσαν ἀπαγγελίαν τρέμων, ἐξ ἐπιστολῶν
ἀλλοτρίων ἠρτημένην ἔχων τὴν ἐμαυτοῦ ἀπάθειαν. ἀπὸ 25
Ῥώμης τις ἥκει. 'μόνον μή τι κακόν.' τί δὲ κακὸν
ἐκεῖ σοι συμβῆναι δύναται, ὅπου μὴ εἶ; ἀπὸ τῆς Ἑλ-
λάδος. 'μόνον μή τι κακόν.' οὕτω σοι πᾶς τόπος
δύναται δυστυχίας εἶναι αἴτιος. οὐχ ἱκανὸν ἐκεῖ σε 26
ἀτυχεῖν ὅπου αὐτὸς εἶ, ἀλλὰ καὶ πέραν θαλάσσης καὶ
διὰ γραμμάτων; οὕτως ἀσφαλῶς σοι τὰ πράγματα ἔχει;
— Τί οὖν, ἂν ἀποθάνωσιν οἱ ἐκεῖ φίλοι; — Τί γὰρ 27
ἄλλο ἢ οἱ θνητοὶ ἀπέθανον; ἢ πῶς ἅμα μὲν γηρᾶσαι
θέλεις, ἅμα δὲ μηδενὸς τῶν στεργομένων μὴ ἰδεῖν
θάνατον; οὐκ οἶσθ' ὅτι ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ 28
καὶ ποικίλα ἀποβαίνειν ἀνάγκη, τοῦ μὲν πυρετὸν γε-
νέσθαι κρείττονα, τοῦ δὲ λῃστήν, τοῦ δὲ τύραννον;
τοιοῦτο γὰρ τὸ περιέχον, τοιοῦτοι οἱ συνόντες, ψύχη 29
καὶ καύματα καὶ τροφαὶ ἀσύμμετροι καὶ ὁδοιπορίαι
καὶ πλοῦς καὶ ἄνεμοι καὶ περιστάσεις ποικίλαι τὸν μὲν
ἀπώλεσαν, τὸν δ' ἐξώρισαν, τὸν δ' εἰς πρεσβείαν, ἄλ-
λον δ' εἰς στρατείαν ἐνέβαλον. κάθησο τοίνυν πρὸς 30
πάντα ταῦτα ἐπτοημένος, πενθῶν, ἀτυχῶν, δυστυχῶν,
ἐξ ἄλλου ἠρτημένος καὶ τούτου οὐχ ἑνός, οὐ δυεῖν,
ἀλλὰ μυρίων ἐπὶ μυρίοις.

2 Hom. Il. Υ 303: παίδων παῖδες.

1 οὐ ⟨μόνον⟩ S_b ‖ 2 ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ s ‖ 3 ⟨τε καὶ⟩ νυκτὸς *Upt. cod.; sed recte puto Upt. sensit hunc verborum ordinem requiri:* μεθ' ἡμέραν ταρασσόμενος, νυκτὸς διὰ τῶν ἐνυπνίων ἐκπηδῶν, πρὸς πᾶσαν κτλ. ‖ 5 εὐπείθειαν *S: corr. Schw.* ‖ 14 εἰδεῖν *S: corr. s* ‖ 18 τοιοῦτον *S: corr. s* ‖ 22 στρατίαν *S: corr.* S_c

31 *Ταῦτα ἤκουες παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, ταῦτ' ἐμάνθανες; οὐκ οἶσθ' ὅτι στρατεία τὸ χρῆμά ἐστι; τὸν μὲν δεῖ φυλάττειν, τὸν δὲ κατασκοπήσοντα ἐξιέναι, τὸν δὲ καὶ πολεμήσοντα; οὐχ οἷόν τ' εἶναι πάντας ἐν τῷ*
32 *αὐτῷ οὐδ' ἄμεινον. σὺ δ' ἀφεὶς ἐκτελεῖν τὰ προστάγματα τοῦ στρατηγοῦ ἐγκαλεῖς, ὅταν τί σοι προσταχθῇ τραχύτερον, καὶ οὐ παρακολουθεῖς, οἷον ἀποφαίνεις, ὅσον ἐπὶ σοί, τὸ στράτευμα, ὅτι ἂν σε πάντες μιμήσωνται, οὐ τάφρον σκάψει τις, οὐ χάρακα περιβαλεῖ, οὐκ ἀγρυπνήσει, οὐ κινδυνεύσει, ἀλλὰ ἄχρηστος*
33 *δόξει στρατεύεσθαι. πάλιν ἐν πλοίῳ ναύτης ἂν πλέῃς, μίαν χώραν κάτεχε καὶ ταύτην προσλιπάρει· ἂν δ' ἐπὶ τὸν ἱστὸν ἀναβῆναι δέῃ, μὴ θέλε, ἂν εἰς τὴν πρῷραν διαδραμεῖν, μὴ θέλε· καὶ τίς ἀνέξεταί σου κυβερνήτης; οὐχὶ δ' ὡς σκεῦος ἄχρηστον ἐκβαλεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐμπόδιον καὶ κακὸν παράδειγμα τῶν ἄλλων ναυτῶν;*
34 *οὕτω δὲ καὶ ἐνθάδε· στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου καὶ αὕτη μακρὰ καὶ ποικίλη. τηρεῖν σε δεῖ τὸ τοῦ στρατιώτου ⟨καὶ⟩ πρὸς νεῦμα [καὶ] τοῦ στρατηγοῦ*
35 *πράσσειν ἕκαστα· εἰ οἷόν τε, μαντευόμενον ἃ θέλει. οὐδὲ γὰρ ὅμοιος ἐκεῖνος ὁ στρατηγὸς καὶ οὗτος οὔτε κατὰ τὴν ἰσχὺν οὔτε κατὰ τὴν τοῦ ἤθους ὑπεροχήν.*
36 *τέταξαι ἐν πόλει ἡγεμονίᾳ καὶ οὐκ ἐν ταπεινῇ τινι χώρᾳ, ἀλλ' ἀεὶ βουλευτής. οὐκ οἶσθ' ὅτι τὸν τοιοῦτον ὀλίγα μὲν δεῖ οἰκονομεῖν, τὰ πολλὰ δ' ἀποδημεῖν ἄρχοντα ἢ ἀρχόμενον ἢ ὑπηρετοῦντά τινι ἀρχῇ ἢ στρα-*

---

3 κατασκοπήσαντα *S*: *corr.* S_b ‖ 6 ἐγκαλεῖς S_c: καλεῖς *S* ‖ 15 ⟨σ'⟩ ἄχρηστον *C. Schenkl* ‖ 19 καὶ πρὸς νεῦμα *Wolf*: πρόσνευμα καὶ *S*; πρὸς νεῦμα (*deleta particula* καὶ) *iam s* ‖ 20 μαντευόμενος *S*: *corr. Coraes* ‖ 23 πολλῇ S_b ‖ *fortasse* ἡγεμονούσῃ (*cf.* III, 7, 21); ἡγεμόνι *C. Schenkl* ‖ 24 ⟨οὐδ' ἐξ ὀλίγου χρόνου⟩, ἀλλ' *C. Schenkl* ‖ ἀεὶ] εἶ *Schw.*; ⟨οὐκ⟩ εἶ *Coraes*

τευόμενον ἢ δικάζοντα; εἶτά μοι θέλεις ὡς φυτὸν
προσηρτῆσθαι τοῖς αὐτοῖς τόποις καὶ προσερριζῶσθαι;
— Ἡδὺ γάρ ἐστι. — Τίς οὔ φησιν; ἀλλὰ καὶ ζωμὸς 37
ἡδύς ἐστι καὶ γυνὴ καλὴ ἡδύ ἐστι. τί ἄλλο λέγουσιν
οἱ τέλος ποιούμενοι τὴν ἡδονήν;

Οὐκ αἰσθάνῃ τίνων ἀνθρώπων φωνὴν ἀφῆκας; ὅτι 38
Ἐπικουρείων καὶ κιναίδων; εἶτα τὰ ἐκείνων ἔργα πράσ-
σων καὶ τὰ δόγματα ἔχων τοὺς λόγους ἡμῖν λέγεις
τοὺς Ζήνωνος καὶ Σωκράτους; οὐκ ἀπορρίψεις ὡς
μακροτάτω τὰ ἀλλότρια, οἷς κοσμῇ μηδέν σοι προσ-
ήκουσιν; ἢ τί ἄλλο θέλουσιν ἐκεῖνοι ἢ καθεύδειν 39
ἀπαραποδίστως καὶ ἀναναγκάστως καὶ ἀναστάντες ἐφ'
ἡσυχίας χασμήσασθαι καὶ τὸ πρόσωπον ἀποπλῦναι, εἶτα
γράψαι καὶ ἀναγνῶναι ἃ θέλουσιν, εἶτα φλυαρῆσαί τί
ποτ' ἐπαινούμενοι ὑπὸ τῶν φίλων ὅ τι ἂν λέγωσιν,
εἶτα εἰς περίπατον προελθόντες καὶ ὀλίγα περιπατή-
σαντες λούσασθαι, εἶτα φαγεῖν, εἶτα κοιμηθῆναι, οἵαν
δὴ κοίτην καθεύδειν τοὺς τοιούτους εἰκός — τί ἄν
τις λέγοι; ἔξεστι γὰρ τεκμαίρεσθαι. ἄγε, φέρε μοι καὶ 40
σὺ τὴν σαυτοῦ διατριβὴν ἣν ποθεῖς, ζηλωτὰ τῆς ἀλη-
θείας καὶ Σωκράτους καὶ Διογένους. τί θέλεις ἐν
Ἀθήναις ποιεῖν; ταῦτα αὐτά; μή τι ἕτερα; τί οὖν 41
Στωικὸν σαυτὸν εἶναι λέγεις; εἶτα οἱ μὲν τῆς Ῥω-
μαίων πολιτείας καταψευδόμενοι κολάζονται πικρῶς,
τοὺς δ' οὕτω μεγάλου καὶ σεμνοῦ καταψευδομένους
πράγματος καὶ ὀνόματος ἀθῴους ἀπαλλάττεσθαι δεῖ;

7 cf. Laert. Diog. 10, 6: Ἐπίκτητός τε κιναιδολόγον αὐτὸν καλεῖ καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ.

10 μηδέν σοι S_b: μηδενὸς S ‖ 18 δὴ S_b: δεῖ S

42 *ἢ τοῦτό γε οὐ δυνατόν, ἀλλ' ὁ νόμος θεῖος καὶ ἰσχυ-
ρὸς καὶ ἀναπόδραστος οὗτός ἐστιν ὁ τὰς μεγίστας
εἰσπρασσόμενος κολάσεις παρὰ ⟨τῶν⟩ τὰ μέγιστα ἁμαρ-*
43 *τανόντων; τί γὰρ λέγει; 'ὁ προσποιούμενος τὰ μηδὲν
πρὸς αὐτὸν ἔστω ἀλαζών, ἔστω κενόδοξος· ὁ ἀπειθῶν
τῇ θείᾳ διοικήσει ἔστω ταπεινός, ἔστω δοῦλος, λυπεί-
σθω, φθονείτω, ἐλεείτω, τὸ κεφάλαιον πάντων, δυσ-
τυχείτω, θρηνείτω.'*
44 *Τί οὖν; θέλεις με τὸν δεῖνα θεραπεύειν; ἐπὶ θύρας
αὐτοῦ πορεύεσθαι; — Εἰ τοῦτο αἱρεῖ λόγος, ὑπὲρ τῆς
πατρίδος, ὑπὲρ τῶν συγγενῶν, ὑπὲρ ἀνθρώπων, διὰ
τί μὴ ἀπέλθῃς; ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰς τοῦ σκυτέως οὐκ
αἰσχύνῃ πορευόμενος, ὅταν δέῃ ὑποδημάτων, οὐδ' ἐπὶ
τὰς τοῦ κηπουροῦ, ὅταν θιδράκων, ἐπὶ δὲ τὰς τῶν*
45 *πλουσίων, ὅταν τινὸς ὁμοίου δέῃ; — Ναί· τὸν σκυτέα
γὰρ οὐ θαυμάζω. — Μηδὲ τὸν πλούσιον. — Οὐδὲ τὸν*
46 *κηπουρὸν κολακεύσω. — Μηδὲ τὸν πλούσιον. — Πῶς
οὖν τύχω οὗ δέομαι; — Ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι ὡς
τευξόμενος ἀπέρχου; οὐχὶ δὲ μόνον, ἵνα πράξῃς τὸ*
47 *σαυτῷ πρέπον; — Τί οὖν ἔτι πορεύομαι; — Ἵν' ἀπ-
έλθῃς, ἵνα ἀποδεδωκὼς ᾖς τὰ τοῦ πολίτου ἔργα, τὰ*
48 *ἀδελφοῦ, τὰ φίλου. καὶ λοιπὸν μέμνησο ὅτι πρὸς
σκυτέα ἀφῖξαι, πρὸς λαχανοπώλην, οὐδενὸς μεγάλου ἢ
σεμνοῦ ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν, κἂν αὐτὸ πολλοῦ πωλῇ.
ὡς ἐπὶ τὰς θίδρακας ἀπέρχῃ· ὀβολοῦ γάρ εἰσι, ταλάν-*

---

10 sq. cf. Ench. 32, 3: *ἀλλ' αἱρεῖ ὁ λόγος - - - τῇ πατρίδι συγκινδυνεύειν.*

25 sq. cf. Ench. 25, 3: *Ἀλλὰ πόσου πιπράσκονται θρίδακες; ὀβολοῦ, ἂν οὕτω τύχῃ.*

---

3 ⟨*τῶν*⟩ *add. Sb* ‖ 9 *θύραις S: corr. Wolf* ‖ 10 *εἰς τοῦτο ἐρεῖ S: corr. s* ‖ 12 *τὰς s: τὰ S* ‖ 14 *θριδάκων Sb* ‖ 23 *κυτέα S: corr. Sb* ‖ 25 *θίδρακας scripsi: θρίδακας S*

του δ' οὐκ εἰσίν. οὕτω κἀνταῦθα. τοῦ ἐπὶ θύρας 49
ἐλθεῖν ἄξιον τὸ πρᾶγμα· ἔστω, ἀφίξομαι. τοῦ διαλε-
χθῆναι· οὕτως ἔστω, διαλεχθήσομαι. ἀλλὰ καὶ τὴν
χεῖρα δεῖ καταφιλῆσαι καὶ θωπεῦσαι δι' ἐπαίνου. ἄπαγε,
ταλάντου ἐστίν· οὐ λυσιτελεῖ μοι οὐδὲ τῇ πόλει οὐδὲ
τοῖς φίλοις ἀπολέσαι καὶ πολίτην ἀγαθὸν καὶ φίλον.

Ἀλλὰ δόξεις μὴ προτεθυμῆσθαι μὴ ἀνύσας. — 50
Πάλιν ἐπελάθου τίνος ἕνεκα ἐλήλυθας; οὐκ οἶσθ' ὅτι
ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὐδὲν ποιεῖ τοῦ δόξαι ἕνεκα,
ἀλλὰ τοῦ πεπρᾶχθαι καλῶς; — Τί οὖν ὄφελος αὐτῷ 51
τοῦ πρᾶξαι καλῶς; — Τί δ' ὄφελος τῷ γράφοντι τὸ
Δίωνος ὄνομα, ὡς χρὴ γράφειν αὐτό; — Τὸ γράψαι.
— Ἔπαθλον οὖν οὐδέν; σὺ δὲ ζητεῖς ἔπαθλον ἀνδρὶ
ἀγαθῷ μεῖζον τοῦ τὰ καλὰ καὶ δίκαια πράττειν; ἐν 52
Ὀλυμπίᾳ δ' οὐ θέλεις ἄλλο οὐδέν, ἀλλ' ἀρκεῖν σοι
δοκεῖ τὸ ἐστεφανῶσθαι Ὀλύμπια. οὕτως σοι μικρὸν
καὶ οὐδενὸς ἄξιον εἶναι φαίνεται τὸ εἶναι καλὸν καὶ
ἀγαθὸν καὶ εὐδαίμονα; πρὸς ταῦτα ὑπὸ θεῶν εἰς τὴν 53
πόλιν ταύτην εἰσηγμένος καὶ ἤδη τῶν ἀνδρὸς ἔργων
ὀφείλων ἅπτεσθαι τιτθὰς ἐπιποθεῖς καὶ μάμμην καὶ
κάμπτει σε καὶ ἀποθηλύνει κλαίοντα γύναια μωρά;
οὕτως οὐδέποτε παύσει παιδίον ὢν νήπιον; οὐκ οἶσθ'
ὅτι ὁ τὰ παιδίου ποιῶν ὅσῳ πρεσβύτερος τοσούτῳ
γελοιότερος;

Ἐν Ἀθήναις δ' οὐδένα ἑώρας εἰς οἶκον αὐτοῦ φοι- 54
τῶν; — Ὃν ἐβουλόμην. — Καὶ ἐνθάδε τοῦτον θέλε
ὁρᾶν καὶ ὃν βούλει ὄψει· μόνον μὴ ταπεινῶς, μὴ μετ'
ὀρέξεως ἢ ἐκκλίσεως καὶ ἔσται τὰ σὰ καλῶς. τοῦτο 55

3 sq. cf. Ench. 25, 2.

7 δόξηις S: corr. m. pr. ‖ 15 οὐ θέλεις Sb: οὐδεὶς S ‖ 19 *ἀνδροέργων S: corr. s ‖ 20 ἔτι ποθεῖς Salmasius

δ' οὐκ ἐν τῷ ἐλθεῖν ἐστιν οὐδ' ἐν τῷ ἐπὶ θύραις
56 στῆναι, ἀλλ' ἔνδον ἐν τοῖς δόγμασιν. ὅταν τὰ ἐκτὸς
καὶ ἀπροαίρετα ἠτιμακὼς ᾖς καὶ μηδὲν αὐτῶν σὸν
ἡγημένος, μόνα δ' ἐκεῖνα σὰ τὸ κρῖναι καλῶς, τὸ ὑπο-
λαβεῖν, τὸ ὁρμῆσαι, τὸ ὀρεχθῆναι, τὸ ἐκκλῖναι, ποῦ
ἔτι κολακείας τόπος, ποῦ ταπεινοφροσύνης; τί ἔτι πο-
θεῖς τὴν ἡσυχίαν τὴν ἐκεῖ, τί τοὺς συνήθεις τόπους;
57 ἔκδεξαι βραχὺ καὶ τούτους πάλιν ἕξεις συνήθεις. εἶτα
ἂν οὕτως ἀγεννῶς ἔχῃς, πάλιν καὶ τούτων ἀπαλλαττό-
μενος κλαῖε καὶ στένε.

58 Πῶς οὖν γένωμαι φιλόστοργος; — Ὡς γενναῖος,
ὡς εὐτυχής· οὐδέποτε γὰρ αἱρεῖ ὁ λόγος ταπεινὸν εἶναι
οὐδὲ κατακλᾶσθαι οὐδ' ἐξ ἄλλου κρέμασθαι οὐδὲ
59 μέμψασθαί ποτε θεὸν ἢ ἄνθρωπον. οὕτω μοι γίνου
φιλόστοργος ὡς ταῦτα τηρήσων· εἰ δὲ διὰ τὴν φιλο-
στοργίαν ταύτην, ἥντινά ποτε καὶ καλεῖς φιλοστορ-
γίαν, δοῦλος μέλλεις εἶναι καὶ ἄθλιος, οὐ λυσιτελεῖ
60 φιλόστοργον εἶναι. καὶ τί κωλύει φιλεῖν τινα ὡς θνη-
τόν, ὡς ἀποδημητικόν; ἢ Σωκράτης οὐκ ἐφίλει τοὺς
παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ; ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος, ὡς μεμνη-
61 μένος ὅτι πρῶτον δεῖ θεοῖς εἶναι φίλον. διὰ τοῦτο
οὐδὲν παρέβη τῶν πρεπόντων ἀνδρὶ ἀγαθῷ οὔτ' ἀπο-
λογούμενος οὔθ' ὑποτιμώμενος οὔτ' ἔτι πρόσθεν βου-
62 λεύων ἢ στρατευόμενος. ἡμεῖς δὲ πάσης προφάσεως
πρὸς τὸ ἀγεννεῖς εἶναι εὐποροῦμεν, οἱ μὲν διὰ παῖδα,
63 οἱ δὲ διὰ μητέρα, ἄλλοι δὲ δι' ἀδελφούς. δι' οὐδένα
δὲ προσήκει δυστυχεῖν, ἀλλὰ εὐτυχεῖν διὰ πάντας, μά-
λιστα δὲ διὰ τὸν θεὸν τὸν ἐπὶ τοῦτο ἡμᾶς κατασκευά-

---

12 αἱρεῖ *Upt.*: ἐρεῖ *S* ‖ 16 ταύτην, ἥντινα *Upt.*: ταῦτα τὴν τίνα *S*: *corr. Upt.* ‖ καὶ *del. Upt.* ‖ 23 οὔθ' *s*: οὔτ' *S* ‖ 25 ἀγγεννεῖς *S*: *corr. s*

σαντα. ἄγε, Διογένης δ' οὐκ ἐφίλει οὐδένα, ὃς οὕτως 64
ἥμερος ἦν καὶ φιλάνθρωπος, ὥστε ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ
τῶν ἀνθρώπων τοσούτους πόνους καὶ ταλαιπωρίας τοῦ
σώματος ἄσμενος ἀναδέχεσθαι; ἀλλ' ἐφίλει πῶς; ὡς 65
τοῦ Διὸς διάκονον ἔδει, ἅμα μὲν κηδόμενος, ἅμα δ'
ὡς τῷ θεῷ ὑποτεταγμένος. διὰ τοῦτο πᾶσα γῆ πα- 66
τρὶς ἦν ἐκείνῳ μόνῳ, ἐξαίρετος δ' οὐδεμία· καὶ ἁλοὺς
οὐκ ἐπόθει τὰς Ἀθήνας οὐδὲ τοὺς ἐκεῖ συνήθεις καὶ
φίλους, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς πειραταῖς συνήθης ἐγίνετο
καὶ ἐπανορθοῦν ἐπειρᾶτο. καὶ πραθεὶς ὕστερον ἐν
Κορίνθῳ διῆγεν οὕτως ὡς πρόσθεν ἐν Ἀθήναις καὶ
εἰς Περραιβοὺς δ' ἂν ἀπελθὼν ὡσαύτως εἶχεν. οὕτως 67
ἐλευθερία γίνεται. διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὅτι 'ἐξ οὗ μ'
Ἀντισθένης ἠλευθέρωσεν, οὐκέτι ἐδούλευσα'.
πῶς ἠλευθέρωσεν; ἄκουε τί λέγει· 'ἐδίδαξέν με τὰ ἐμὰ 68
καὶ τὰ οὐκ ἐμά. κτῆσις οὐκ ἐμή· συγγενεῖς, οἰκεῖοι,
φίλοι, φήμη, συνήθεις τόποι, διατριβή, πάντα ταῦτα
ὅτι ἀλλότρια. σὸν οὖν τί; χρῆσις φαντασιῶν. 69
ταύτην ἔδειξέν μοι ὅτι ἀκώλυτον ἔχω, ἀνανάγκαστον,
οὐδεὶς ἐμποδίσαι δύναται, οὐδεὶς βιάσασθαι ἄλλως
χρήσασθαι ἢ ὡς θέλω. τίς οὖν ἔτι ἔχει μου ἐξουσίαν; 70
Φίλιππος ἢ Ἀλέξανδρος ἢ Περδίκκας ἢ ὁ μέγας βασι-
λεύς; πόθεν αὐτοῖς; τὸν γὰρ ὑπ' ἀνθρώπου μέλλοντα
ἡττᾶσθαι πολὺ πρότερον ὑπὸ τῶν πραγμάτων δεῖ ἡτ-
τᾶσθαι'. οὗτινος οὖν οὐχ ἡδονὴ κρείττων ἐστίν, οὐ 71

6 cf. Eurip. apud Musonium in Stob. flor. 40, 9 (Nauck Fragm. adesp. 1047): *ἅπασα δὲ χθὼν ἀνδρὶ γενναίῳ πατρίς.*
18 cf. Ench. 6: *τί οὖν ἐστι σόν; χρῆσις φαντασιῶν.*

7 *μόνῳ del. Wolf* ‖ 12 *οὖτ S (i. e. οὕτων): corr. S*b ‖ 16 *κτῆσις ⟨ὅτι⟩ C. Schenkl* ‖ 18 *ὅτι* (˜ὅ)] *malim ἔστι* (⁘/·) ‖ 20 *⟨ὅτι⟩ οὐδεὶς C. Schenkl*

πόνος, οὐ δόξα, οὐ πλοῦτος, δύναται δ', ὅταν αὐτῷ
δόξῃ, τὸ σωμάτιον ὅλον προσπτύσας τινὶ ἀπελθεῖν,
72 τίνος ἔτι οὗτος δοῦλός ἐστι, τίνι ὑποτέτακται; εἰ δ'
ἡδέως ἐν Ἀθήναις διῆγεν καὶ ἥττητο ταύτης τῆς δια-
τριβῆς, ἐπὶ παντὶ ἂν ἦν τὰ ἐκείνου πράγματα, ὁ ἰσχυ-
73 ρότερος κύριος ἂν ἦν λυπῆσαι αὐτόν. πῶς ἂν δοκεῖς
τοὺς πειρατὰς ἐκολάκευεν, ἵν' αὐτὸν Ἀθηναίων τινὶ
πωλήσωσιν, ἵν' ἴδῃ ποτὲ τὸν Πειραιᾶ τὸν καλὸν καὶ
74 τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὴν ἀκρόπολιν; τίς ὢν ἴδῃς, ἀν-
δράποδον; δοῦλος καὶ ταπεινός· καὶ τί σοι ὄφελος; —
75 Οὔ· ἀλλ' ἐλεύθερος. — Δεῖξον, πῶς ἐλεύθερος. ἰδοὺ ἐπεί-
ληπταί σου τίς ποτε οὗτος ὁ ἐξάγων σε ἀπὸ τῆς συν-
ήθους σοι διατριβῆς καὶ λέγει 'δοῦλος ἐμὸς εἶ· ἐπ' ἐμοὶ
γάρ ἐστι κωλῦσαι σε διάγειν ὡς θέλεις, ἐπ' ἐμοὶ τὸ
ἀνεῖναί σε, τὸ ταπεινοῦν· ὅταν θέλω, πάλιν εὐφραίνῃ
76 καὶ μετέωρος πορεύῃ εἰς Ἀθήνας'. τί λέγεις πρὸς
τοῦτον τὸν δουλαγωγοῦντά σε; ποῖον αὐτῷ καρπιστὴν
δίδως; ἢ οὐδ' ὅλως ἀντιβλέπεις, ἀλλ' ἀφεὶς τοὺς πολ-
77 λοὺς λόγους ἱκετεύεις, ἵνα ἀφεθῇς; ἄνθρωπε, εἰς φυ-
λακήν σε δεῖ χαίροντα ἀπιέναι, σπεύδοντα, φθάνοντα
τοὺς ἀπάγοντας. εἶτά μοι σὺ μὲν ἐν Ῥώμῃ διάγειν
ὀκνεῖς, τὴν Ἑλλάδα ποθεῖς; ὅταν δ' ἀποθνήσκειν δέῃ,
καὶ τότε μέλλεις ἡμῶν κατακλαίειν, ὅτι τὰς Ἀθήνας
οὐ μέλλεις βλέπειν καὶ ἐν Λυκείῳ οὐ περιπατήσεις;
78 ἐπὶ τοῦτο ἀπεδήμησας; τούτου ἕνεκα ἐζήτησάς τινι

---

2 cf. Laert. Diog. IX, 59: (Ἀνάξαρχον) κελεύοντος - τοῦ Νικοκρέοντος - τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα προσπτύσαι αὐτῷ.

---

5 τὰ S_c *in rasura quattuor litt.* ‖ 9 ἴδῃς *Wolf*: εἰδῆις *S*; εἰ δ' ἦς S_b ‖ 11 ἀλλ' ἐ*λεύθερος *S* (ε *eras. et* λ *e corr. a* S_c)

συμβαλεῖν, ἵν' ὠφεληθῇς ὑπ' αὐτοῦ; ποίαν ὠφέλειαν;
συλλογισμοὺς ἵν' ἀναλύσῃς ἑκτικώτερον ἢ ἐφοδεύσῃς
ὑποθετικούς; καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀδελφὸν ἀπ-
έλιπες, πατρίδα, φίλους, οἰκείους, ἵνα ταῦτα μαθὼν
ἐπανέλθῃς; ὥστ' οὐχ ὑπὲρ εὐσταθείας ἀπεδήμεις, οὐχ 79
ὑπὲρ ἀταραξίας, οὐχ ἵν' ἀβλαβὴς γενόμενος μηκέτι
μηδένα μέμφῃ, μηδενὶ ἐγκαλῇς, μηδείς σε ἀδικῇ καὶ
οὕτω τὰς σχέσεις ἀποσῴζῃς ἀπαραποδίστως; καλὴν 80
ἐστείλω ταύτην τὴν ἐμπορίαν, συλλογισμοὺς καὶ μετα-
πίπτοντας καὶ ὑποθετικούς· κἄν σοι φανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ
καθίσας πρόγραψον ὡς οἱ φαρμακοπῶλαι. οὐκ ἀρνήσῃ 81
καὶ ὅσα ἔμαθες εἰδέναι, ἵνα μὴ διαβάλῃς τὰ θεωρή-
ματα ὡς ἄχρηστα; τί σοι κακὸν ἐποίησεν φιλοσοφία;
τί σε ἠδίκησε Χρύσιππος, ἵν' αὐτοῦ τοὺς πόνους ἔργῳ
αὐτὸς ἀχρήστους ἐξελέγχῃς; οὐκ ἤρκει σοι τὰ ἐκεῖ
κακά, ὅσα εἶχες αἴτια τοῦ λυπεῖσθαι καὶ πενθεῖν, εἰ
καὶ μὴ ἀπεδήμησας, ἀλλὰ πλείω προσέλαβες; κἂν ἄλ- 82
λους πάλιν ἔχῃς συνήθεις καὶ φίλους, ἕξεις πλείονα
τοῦ οἰμώζειν αἴτια, κἂν πρὸς ἄλλην χώραν προσπαθῇς.
τί οὖν ζῇς, ἵνα λύπας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις περιβάλῃ, δι'
ἃς ἀτυχεῖς; εἶτά μοι καλεῖς τοῦτο φιλοστοργίαν; ποίαν, 83
ἄνθρωπε, φιλοστοργίαν; εἰ ἀγαθόν ἐστιν, οὐδενὸς κα-
κοῦ αἴτιον γίνεται· εἰ κακόν ἐστιν, οὐδὲν μοὶ καὶ αὐτῇ.
ἐγὼ πρὸς τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐμαυτοῦ πέφυκα, πρὸς κακὰ
οὐ πέφυκα.

Τίς οὖν ἡ πρὸς τοῦτο ἄσκησις; πρῶτον μὲν ἡ 84

---

6 sq. cf. Ench. 1, 3: οὐ μέμψῃ οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινί ---, οὐδείς σε βλάψει.
26 sqq. cf. Ench. 3: Ἐφ' ἑκάστου τῶν ψυχαγωγούντων ἢ χρείαν παρεχόντων ἢ στεργομένων μέμνησο ἐπιλέγειν ὁποῖόν

---

7 ἐγκαλεῖς S: corr. S_c

*ἀνωτάτω καὶ κυριωτάτη καὶ εὐθὺς ὥσπερ ἐν πύλαις,
ὅταν τινὶ προσπάσχῃς, οὐδενὶ τῶν ἀναφαιρέτων, ἀλλά
τινι τοιούτῳ γένει, οἷόν ἐστι χύτρα, οἷον ὑάλινον πο-
τήριον, ἵν᾽ ὅταν καταγῇ, μεμνημένος [μὴν] μὴ ταρα-*
85 *χθῇς. οὕτω καὶ ἐνθάδε· ἐὰν παιδίον σαυτοῦ κατα-
φιλῇς, ἐὰν ἀδελφόν, ἐὰν φίλον, μηδέποτε ἐπιδῷς τὴν
φαντασίαν εἰς ἅπαν μηδὲ τὴν διάχυσιν ἐάσῃς προελ-
θεῖν ἐφ᾽ ὅσον αὐτὴ θέλει, ἀλλ᾽ ἀντίσπασον, κώλυσον,
οἷον οἱ τοῖς θριαμβεύουσιν ἐφεστῶτες ὄπισθεν καὶ*
86 *ὑπομιμνήσκοντες ὅτι ἄνθρωποί εἰσι. τοιοῦτόν τι καὶ
σὺ ὑπομίμνησκε σεαυτόν, ὅτι θνητὸν φιλεῖς, οὐδὲν τῶν
σεαυτοῦ φιλεῖς· ἐπὶ τοῦ παρόντος σοι δέδοται, οὐκ
ἀναφαίρετον οὐδ᾽ εἰς ἅπαν, ἀλλ᾽ ὡς σῦκον, ὡς στα-
φυλή, τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους· ἂν δὲ χειμῶνος*
87 *ἐπιποθῇς, μωρὸς εἶ. οὕτω κἂν τὸν υἱὸν ἢ τὸν φίλον
τότε ποθῇς, ὅτε οὐ δέδοταί σοι, ἴσθι ὅτι χειμῶνος
σῦκον ἐπιποθεῖς. οἷον γάρ ἐστι χειμὼν πρὸς σῦκον,
τοιοῦτόν ἐστι πᾶσα ἡ ἀπὸ τῶν ὅλων περίστασις πρὸς*
88 *τὰ κατ᾽ αὐτὴν ἀναιρούμενα. καὶ λοιπὸν ἐν αὐτοῖς οἷς
χαίρεις τινί, τὰς ἐναντίας φαντασίας σαυτῷ πρόβαλε.
τί κακόν ἐστι μεταξὺ καταφιλοῦντα τὸ παιδίον ἐπι-*

ἔστιν, ἀπὸ τῶν σμικροτάτων ἀρξάμενος· ἂν χύτραν στέργῃς, ὅτι ʽχύτραν στέργω᾽· κατεαγείσης γὰρ αὐτῆς, οὐ ταραχθήσῃ.

15 sqq. cf. M. Ant. 11, 33: *Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν μαινομένου· τοιοῦτος ὁ τὸ παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκέτι δίδοται.* cf. Ench. 14, 1.

21 sqq. cf. M. Ant. 11, 34: *Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι ʽαὔριον ἴσως ἀποθανῇ᾽. — Δύσφημα ταῦτα. — Οὐδὲν δύσφημον, ἔφη, ἀλλὰ φυσικοῦ τινος ἔργου σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυας θερι-*

---

2 *προσπάσχῃς S, corr. e προσπάσχεις* ‖ ⟨*ὡς*⟩ *οὐδενὶ* S_b ‖ 4 [*μὴν*] *del. s* ‖ 6 *ἐπίδως S: corr.* S_b ‖ 17 *ἐπιποθῇς S: corr. m. pr.* ‖ 20 *πρόβαλε scripsi: πρόσβαλε S; πρόβαλλε s*

ψελλίζοντα λέγειν 'αὔριον ἀποθανῇ', τῷ φίλῳ ὡσαύ-
τως 'αὔριον ἀποδημήσεις ἢ σὺ ἢ ἐγὼ καὶ οὐκέτι ὀψό-
μεθα ἀλλήλους'; — Ἀλλὰ δύσφημά ἐστι ταῦτα. — Καὶ 89
γὰρ τῶν ἐπαοιδῶν ἔνια, ἀλλ' ὅτι ὠφελοῦσιν, οὐκ ἐπι-
στρέφομαι, μόνον ὠφελείτω. σὺ δὲ δύσφημα καλεῖς
ἄλλα ἢ τὰ κακοῦ τινος σημαντικά; δύσφημόν ἐστι δει- 90
λία, δύσφημον ἀγέννεια, πένθος, λύπη, ἀναισχυντία·
ταῦτα τὰ ὀνόματα δύσφημά ἐστι. καίτοι γε οὐδὲ ταῦτα
ὀκνεῖν δεῖ φθέγγεσθαι ὑπὲρ φυλακῆς τῶν πραγμάτων.
δύσφημον δέ μοι λέγεις ὄνομα φυσικοῦ τινος πρά- 91
γματος σημαντικόν; λέγε δύσφημον εἶναι καὶ τὸ θε-
ρισθῆναι τοὺς στάχυας· ἀπώλειαν γὰρ σημαίνει τῶν
σταχύων· ἀλλ' οὐ τοῦ κόσμου. λέγε δύσφημον καὶ τὸ
φυλλορροεῖν καὶ τὸ ἰσχάδα γίνεσθαι ἀντὶ σύκου καὶ
ἀσταφίδας ἐκ τῆς σταφυλῆς. πάντα γὰρ ταῦτα τῶν 92
προτέρων εἰσὶν εἰς ἕτερα μεταβολαί· οὐκ ἀπώλεια, ἀλλὰ
τεταγμένη τις οἰκονομία καὶ διοίκησις. τοῦτ' ἔστιν 93
ἀποδημία, [καὶ] μεταβολὴ μικρά· τοῦτο θάνατος, μετα-
βολὴ μείζων ἐκ τοῦ νῦν ὄντος ⟨οὐκ⟩ εἰς τὸ μὴ ὄν,
ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν. — Οὐκέτι οὖν ἔσομαι; — 94
Οὐκ ἔσει· ἀλλ' ἄλλο τι, οὗ νῦν ὁ κόσμος χρείαν ἔχει.
καὶ γὰρ σὺ ἐγένου οὐχ ὅτε σὺ ἠθέλησας, ἀλλ' ὅτε ὁ
κόσμος χρείαν ἔσχεν.

σθῆναι δύσφημον. — Ench. 3: ἂν παιδίον σαυτοῦ καταφιλῇς --, ὅτι ἄνθρωπον καταφιλεῖς· ἀποθανόντος γὰρ οὐ ταραχθήσῃ.

14 sqq. M. Ant. 11, 35: Ὄμφαξ, σταφυλή, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

---

6 *δύσφημ[όν ἐστι δειλία δ]ύσφημον S, sed ita ut litterae uncis inclusae a S_c in rasura duodecim litt. exaratae sint; ό ex α corr. videtur* ‖ 10 *ὄνομα S_b: ὄνος S* ‖ 14 *φυλλοροεῖν S: corr. S_c* ‖ 18 *[καὶ] del. Upt.* ‖ 19 *⟨οὐκ⟩ a S_b ante εἰς insertum, sed rursus deletum et ante ἐκ translatum est* ‖ 21 *οὐκ del. et ante ἔχει ins. Upt.; οὐ· ἔσῃ C. Schenkl*

95 *Διὰ τοῦτο ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς μεμνημένος, τίς
τ' ἐστὶ καὶ πόθεν ἐλήλυθε καὶ ὑπὸ τίνος γέγονεν,
πρὸς μόνῳ τούτῳ ἐστί, πῶς τὴν αὑτοῦ χώραν ἐκπλη-
96 ρώσῃ εὐτάκτως καὶ εὐπειθῶς τῷ θεῷ. 'ἔτι μ' εἶναι
θέλεις; ὡς ἐλεύθερος, ὡς γενναῖος, ὡς σὺ ἠθέλησας·
97 σὺ γάρ με ἀκώλυτον ἐποίησας ἐν τοῖς ἐμοῖς. ἀλλ' οὐκ-
έτι μου χρείαν ἔχεις; καλῶς σοι γένοιτο· καὶ μέχρι
νῦν διὰ σὲ ἔμενον, δι' ἄλλον οὐδένα, καὶ νῦν σοι
98 πειθόμενος ἀπέρχομαι.' 'πῶς ἀπέρχῃ;' 'πάλιν ὡς σὺ
ἠθέλησας, ὡς ἐλεύθερος, ὡς ὑπηρέτης σός, ὡς ᾐσθη-
μένος σου τῶν προσταγμάτων καὶ ἀπαγορευμάτων.
99 μέχρι δ' ἂν οὗ διατρίβω ἐν τοῖς σοῖς, τίνα με θέλεις
εἶναι; ἄρχοντα ἢ ἰδιώτην, βουλευτὴν ἢ δημότην, στρα-
τιώτην ἢ στρατηγόν, παιδευτὴν ἢ οἰκοδεσπότην; ἣν
ἂν χώραν καὶ τάξιν ἐγχειρίσῃς, ὡς λέγει ὁ Σωκράτης,
μυριάκις ἀποθανοῦμαι πρότερον ἢ ταύτην ἐγ-
100 καταλείψω. ποῦ δέ μ' εἶναι θέλεις; ἐν Ῥώμῃ ἢ ἐν
Ἀθήναις ἢ ἐν Θήβαις ἢ ἐν Γυάροις; μόνον ἐκεῖ μου
101 μέμνησο. ἄν μ' ἐκεῖ πέμπῃς, ὅπου κατὰ φύσιν διεξα-
γωγὴ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων, οὐ σοὶ ἀπειθῶν ἔξειμι,
ἀλλ' ὡς σοῦ μοι σημαίνοντος τὸ ἀνακλητικόν· οὐκ
ἀπολείπω σε· μὴ γένοιτο· ἀλλ' αἰσθάνομαι, ὅτι μου
102 χρείαν οὐκ ἔχεις. ἂν δὲ δίδωται κατὰ φύσιν διεξα-
γωγή, οὐ ζητήσω ἄλλον ⟨τόπον⟩ ἢ ἐν ᾧ εἰμὶ ἢ ἄλλους
ἀνθρώπους ἢ μεθ' ὧν εἰμί'.*

---

15 cf. I, 9, 24.

---

14 *στρατηγόν* S (*η e corr. a* S_b) ‖ *παιδευτὴν vix sanum; fortasse παιδάριον* ‖ 15 *ἐγχειρίσῃς* S (*ι corr. a* S_c) ‖ 18 *ἐκεῖ μου* S_b: *ἐκεῖνο* S ‖ 23 *διδῶται* S_c ‖ 24 ⟨*τόπον*⟩ *add. Schw.* ‖ 25 **μεθ'* S

Ταῦτα νυκτός, ταῦτα ἡμέρας πρόχειρα ἔστω· ταῦτα 103
γράφειν, ταῦτα ἀναγιγνώσκειν· περὶ τούτων τοὺς λό-
γους ποιεῖσθαι, αὐτὸν πρὸς αὑτόν, πρὸς ἕτερον 'μή τι
ἔχεις μοι πρὸς τοῦτο βοηθῆσαι'; καὶ πάλιν ἄλλῳ προσ-
ελθεῖν καὶ ἄλλῳ. εἶτα ἄν τι γένηται τῶν λεγομένων 104
ἀβουλήτων, εὐθὺς ἐκεῖνο πρῶτον ἐπικουφίσει σε, ὅτι
οὐκ ἀπροσδόκητον. μέγα γὰρ ἐπὶ πάντων τὸ 'ᾔδειν 105
θνητὸν γεγεννηκώς'. οὕτω γὰρ ἐρεῖς καὶ ὅτι
'ᾔδειν θνητὸς ὤν', 'ᾔδειν ἀποδημητικὸς ὤν', 'ᾔδειν
ἔκβλητος ὤν', 'ᾔδειν εἰς φυλακὴν ἄπακτος ὤν'. εἶτ' 106
ἂν ἐπιστρέφῃς κατὰ σαυτὸν καὶ ζητήσῃς τὴν χώραν,
ἐξ ἧς ἐστι τὸ συμβεβηκός, εὐθὺς ἀναμνησθήσῃ, ὅτι 'ἐκ
τῆς τῶν ἀπροαιρέτων, τῶν οὐκ ἐμῶν· τί οὖν πρὸς
ἐμέ;' εἶτα τὸ κυριώτατον 'τίς δ' αὐτὸ καὶ ἐπιπέπομ- 107
φεν;' ὁ ἡγεμὼν ἢ ὁ στρατηγός, ἡ πόλις, ὁ τῆς πόλεως
νόμος. 'δὸς οὖν αἰτό· δεῖ γάρ με ἀεὶ τῷ νόμῳ πεί-
θεσθαι ἐν παντί'. εἶθ' ὅταν σε ἡ φαντασία δάκνῃ 108
(τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπὶ σοί), ἀναμάχου τῷ λόγῳ, κατα-
γωνίζου αὐτήν, μὴ ἐάσῃς ἐνισχύειν μηδὲ προάγειν ἐπὶ
τὰ ἑξῆς ἀναπλάσσουσαν ὅσα θέλει καὶ ὡς θέλει. ἂν 109
ἐν Γυάροις ᾖς, μὴ ἀνάπλασσε τὴν ἐν Ῥώμῃ διατριβὴν
καὶ ὅσαι διαχύσεις ἦσαν ἐκεῖ διάγοντι, ὅσαι γένοιντ'
ἂν ἐπανελθόντι· ἀλλ' ἐκεῖ τέτασο, ὅπως δεῖ τὸν ἐν

---

7 sq. Hierocl. in Pyth. carm. aur. (p. 84 ed. Needham): *ὁ δυνάμενος εἰπεῖν - - - ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς.* — Laert. Diog. II, 55: *φασὶν αὐτὸν* (*Ξενοφῶντα*) *- - - εἰπεῖν 'ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς'.*

---

3 αὐτόν s: αὐτόν S ‖ 4 προσελθεῖν Wolf: ἐλθεῖν S; λαλεῖν C. Schenkl ‖ 8 γεγενηκώς S: corr. s ‖ καὶ ⟨σὺ⟩ S_b ‖ 10 ἄπακτος Schw.: ἀπόταχτος S ‖ 11 ἐπιστραφῇς s ‖ 14 ἐπιπέπομφεν S (ν add. S_c) ‖ 16 αὐτο S (sic; α corr. videtur e το)

Γυάροις διάγοντα, ἐν Γυάροις ἐρρωμένως διάγειν. κἂν
ἐν Ῥώμῃ ᾖς, μὴ ἀνάπλασσε τὴν ἐν Ἀθήναις διατριβήν,
ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς ἐκεῖ μελέτα.

110 Εἶτ' ἀντὶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν διαχύσεων ἐκείνην
ἀντείσαγε, τὴν ἀπὸ τοῦ παρακολουθεῖν ὅτι πείθῃ τῷ
θεῷ, ὅτι οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ τὰ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγα-
111 θοῦ ἐκτελεῖς. οἷον γάρ ἐστιν αὐτὸν αὑτῷ δύνασθαι
εἰπεῖν 'νῦν ἃ οἱ ἄλλοι ἐν ταῖς σχολαῖς σεμνολογοῦσιν
καὶ παραδοξολογεῖν δοκοῦσι, ταῦτα ἐγὼ ἐπιτελῶ· κἀ-
κεῖνοι καθήμενοι τὰς ἐμὰς ἀρετὰς ἐξηγοῦνται καὶ περὶ
112 ἐμοῦ ζητοῦσιν καὶ ἐμὲ ὑμνοῦσιν καὶ τούτου με ὁ Ζεὺς
αὐτὸν παρ' ἐμαυτοῦ λαβεῖν ἀπόδειξιν ἠθέλησεν καὶ
αὐτὸς δὲ γνῶναι, εἰ ἔχει στρατιώτην οἷον δεῖ, πολίτην
οἷον δεῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις προάγειν με μάρ-
τυρα τῶν ἀπροαιρέτων· ἴδετε, ὅτι εἰκῇ φοβεῖσθε, μά-
την ἐπιθυμεῖτε ὧν ἐπιθυμεῖτε. τὰ ἀγαθὰ ἔξω μὴ
ζητεῖτε, ἐν ἑαυτοῖς ζητεῖτε· εἰ δὲ μή, οὐχ εὑρήσετε.
113 ἐπὶ τούτοις με νῦν μὲν ἐνταῦθα ἄγει, νῦν δ' ἐκεῖ
πέμπει, πένητα δείκνυσι τοῖς ἀνθρώποις, δίχα ἀρχῆς,
νοσοῦντα· εἰς Γύαρα ἀποστέλλει, εἰς δεσμωτήριον εἰσ-
άγει. οὐ μισῶν· μὴ γένοιτο· τίς δὲ μισεῖ τὸν ἄριστον
τῶν ὑπηρετῶν τῶν ἑαυτοῦ; οὐδ' ἀμελῶν, ὅς γε οὐδὲ
τῶν μικροτάτων τινὸς ἀμελεῖ, ἀλλὰ γυμνάζων καὶ μάρ-
114 τυρι πρὸς τοὺς ἄλλους χρώμενος. εἰς τοιαύτην ὑπηρε-
σίαν κατατεταγμένος ἔτι φροντίζω, ποῦ εἰμι ἢ μετὰ
τίνων ἢ τί περὶ ἐμοῦ λέγουσιν; οὐχὶ δ' ὅλος πρὸς τὸν
θεὸν τέταμαι καὶ τὰς ἐκείνου ἐντολὰς καὶ τὰ προστά-
γματα;'

---

3 μονῆς S_b ‖ 7 αὐτῶι S: corr. s ‖ 8 ᾇ S: ἃ vel ἃ ἂν (σεμνολογῶσιν) s ‖ 9 ἀποτελῶ Coraes ‖ 14 *με S ‖ 15 τῶν ⟨προαιρετικῶν καὶ⟩ ἀπροαιρέτων Schw. ‖ 23 μαρτύσι S: corr. s

Ταῦτα ἔχων ἀεὶ ἐν χερσὶ καὶ τρίβων αὐτὸς παρὰ 115
σαυτῷ καὶ πρόχειρα ποιῶν οὐδέποτε δεήσῃ τοῦ παρα-
μυθουμένου, τοῦ ἐπιρρωννύντος. καὶ γὰρ αἰσχρὸν οὐ 116
τὸ φαγεῖν μὴ ἔχειν, ἀλλὰ τὸ λόγον μὴ ἔχειν ἀρκοῦντα
πρὸς ἀφοβίαν, πρὸς ἀλυπίαν. ἂν δ' ἅπαξ περιποιήσῃ 117
τὸ ἄλυπον καὶ ἄφοβον, ἔτι σοι τύραννος ἔσται τις ἢ
δορυφόρος ἢ Καισαριανοὶ ἢ ὀρδινατίων δήξεταί σε ἢ
οἱ ἐπιθύοντες ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἐπὶ τοῖς ὀπτικίοις τὸν
τηλικαύτην ἀρχὴν παρὰ τοῦ Διὸς εἰληφότα; μόνον μὴ 118
πόμπευε αὐτὴν μηδ' ἀλαζονεύου ἐπ' αὐτῇ, ἀλλ' ἔργῳ
δείκνυε κἂν μηδεὶς αἰσθάνηται, ἀρκοῦ αὐτὸς ὑγιαίνων
καὶ εὐδαιμονῶν.

κε'. Πρὸς τοὺς ἀποπίπτοντας ὧν προέθεντο.

Σκέψαι, ὧν προέθου ἀρχόμενος, τίνων μὲν ἐκρά- 1
τησας, τίνων δ' οὔ, καὶ πῶς ἐφ' οἷς μὲν εὐφραίνῃ
ἀναμιμνῃσκόμενος, ἐφ' οἷς δ' ἄχθῃ, καὶ εἰ δυνατόν,
ἀνάλαβε κἀκεῖνα ὧν ἀπώλισθες. οὐ γὰρ ἀποκνητέον 2
τὸν ἀγῶνα τὸν μέγιστον ἀγωνιζομένοις, ἀλλὰ καὶ πλη-
γὰς ληπτέον· οὐ γὰρ ὑπὲρ πάλης καὶ παγκρατίου ὁ 3
ἀγὼν πρόκειται, οὗ καὶ τυχόντι καὶ μὴ τυχόντι ἔξ-
εστιν μὲν πλείστου ἀξίῳ, ἔξεστι δὲ ὀλίγου εἶναι καὶ

---

15 sq. cf. Ench. 34: ἔπειτα μνήσθητι κτλ.

19 sqq. cf. fragm. XXVIII (M. Ant. 11, 38): Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη (ὁ Ἐπίκτητος), ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι ἢ μή.

---

8 ὀνικίοις S_b; ὀπφικίοις *Coraes*, ὀψικίοις *Casaubonus* ‖ 14 τίνος *S*: *corr. s* ‖ 15 μὲν εὐφραίνηι *S in ras. a m. pr.*

νὴ Δία ἔξεστιν μὲν εὐτυχεστάτῳ, ἔξεστι δὲ κακοδαι-
μονεστάτῳ εἶναι, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς εὐτυχίας καὶ εὐδαι-
4 μονίας. τί οὖν; οὐδ' ἂν ἀπαυδήσωμεν ἐνταῦθα, κωλύει
τις πάλιν ἀγωνίζεσθαι οὐδὲ δεῖ περιμεῖναι τετραετίαν
ἄλλην, ἵν' ἔλθῃ ἄλλα Ὀλύμπια, ἀλλ' εὐθὺς ἀναλα-
βόντι καὶ ἀνακτησαμένῳ ἑαυτὸν καὶ τὴν αὐτὴν εἰσφέ-
ροντι προθυμίαν ἔξεστιν ἀγωνίζεσθαι κἂν πάλιν ἀπεί-
πῃς, πάλιν ἔξεστιν κἂν ἅπαξ νικήσῃς, ὅμοιος εἶ τῷ
5 μηδέποτε ἀπειπόντι. μόνον μὴ ὑπὸ ἔθους τοῦ αὐτοῦ
ἡδέως αὐτὸ ἄρξῃ ποιεῖν καὶ λοιπὸν ὡς κακὸς ἀθλητὴς
περιέρχῃ νικώμενος τὴν περίοδον ὅμοιος τοῖς ἀποφυ-
6 γοῦσιν ὄρτυξιν. 'ἡττᾷ με φαντασία παιδισκαρίου κα-
λοῦ. τί γάρ; πρῴην οὐχ ἡττήθην; προθυμία μοι
7 γίνεται ψέξαι τινά. πρῴην γὰρ οὐκ ἔψεξα;' οὕτως
ἡμῖν λαλεῖς ὡς ἀζήμιος ἐξεληλυθώς, οἱονεί τις τῷ
ἰατρῷ κωλύοντι λούσασθαι λέγοι 'πρῴην γὰρ οὐκ ἐλου-
σάμην;' ἂν οὖν ⟨ὁ⟩ ἰατρὸς αὐτῷ ἔχῃ λέγειν 'ἄγε, λου-
σάμενος οὖν τί ἔπαθες; οὐκ ἐπύρεξας; οὐκ ἐκεφαλάλ-
8 γησας;' καὶ σὺ ψέξας πρῴην τινὰ οὐ κακοήθους ἔργον
ἔπραξας; οὐ φλυάρου; οὐκ ἔθρεψάς σου τὴν ἕξιν ταύ-
την παραβάλλων αὐτῇ τὰ οἰκεῖα ἔργα; ἡττηθεὶς δὲ
9 τοῦ παιδισκαρίου ἀπῆλθες ἀζήμιος; τί οὖν τὰ πρῴην
λέγεις; ἔδει δ' οἶμαι μεμνημένον, ὡς οἱ δοῦλοι τῶν
10 πληγῶν, ἀπέχεσθαι τῶν αὐτῶν ἁμαρτημάτων. ἀλλ'
οὐχ ὅμοιον· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὁ πόνος τὴν μνήμην
ποιεῖ, ἐπὶ δὲ τῶν ἁμαρτημάτων ποῖος πόνος, ποία ζη-
μία; πότε γὰρ εἰθίσθης φεύγειν τὸ κακῶς ἐνεργῆσαι;

---

2 αὐτῆς ⟨τῆς⟩ *Schw.* ‖ 10 καλὸς *S: corr. Wolf* ‖ 11 ἀπωφυγοῦσιν *S: corr. s* ‖ 12 ἤττα μεν *S:* ἦττα με S_b; ἡττᾷ με *s* ‖ 13 οὐκ *S: corr.* S_b ‖ 17 ⟨ὁ⟩ *add. s* ‖ 27 *post* ἐνεργῆσαι *haec add.* S_b: οἱ πόνοι ἄρα οἱ τῶν πειρατηρίων ἑκόντων ἢ ἀκόντων ἡμῶν ὠφέλιμοι.

κϛ'. Πρὸς τοὺς τὴν ἀπορίαν δεδοικότας.

Οὐκ αἰσχύνῃ δειλότερος ὢν καὶ ἀγεννέστερος τῶν 1
δραπετῶν; πῶς ἐκεῖνοι φεύγοντες ἀπολείπουσι τοὺς
δεσπότας, ποίοις ἀγροῖς πεποιθότες, ποίοις οἰκέταις;
οὐχὶ δ' ὀλίγον ὅσον πρὸς τὰς πρώτας ἡμέρας ὑφελό-
μενοι εἶθ' ὕστερον διὰ γῆς ἢ καὶ θαλάττης φέρονται
ἄλλην ἐξ ἄλλης ἀφορμὴν πρὸς τὸ διατρέφεσθαι φιλο-
τεχνοῦντες; καὶ τίς πώποτε δραπέτης λιμῷ ἀπέθανεν; 2
σὺ δὲ τρέμεις, μή σοι λείπῃ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τὰς νύ-
κτας ἀγρυπνεῖς. ταλαίπωρε, οὕτω τυφλὸς εἶ καὶ τὴν 3
ὁδὸν οὐχ ὁρᾷς, ὅποι φέρει ἡ τῶν ἀναγκαίων ἔνδεια;
ποῦ γὰρ φέρει; ὅπου καὶ ὁ πυρετός, ὅπου καὶ λίθος
ἐπιπεσών, εἰς θάνατον. τοῦτο οὖν οὐ πολλάκις σὺ
αὐτὸς εἶπες πρὸς τοὺς ἑταίρους; πολλὰ δ' ἀνέγνως
τοιαῦτα, πολλὰ δ' ἔγραφες; ποσάκις δ' ἠλαζονεύσω,
ὅτι πρός γε τὸ ἀποθανεῖν μετρίως ἔχεις; — Ναί· ἀλλὰ 4
καὶ οἱ ἐμοὶ πεινήσουσιν. — Τί οὖν; μή τι καὶ ὁ ἐκεί-
νων λιμὸς ἀλλαχοῦ που φέρει; οὐχὶ καὶ ἡ αὐτή που
κάθοδος; τὰ κάτω τὰ αὐτά; οὐ θέλεις οὖν ἐκεῖ βλέ- 5
πειν θαρρῶν πρὸς πᾶσαν ἀπορίαν καὶ ἔνδειαν, ὅπου
καὶ τοὺς πλουσιωτάτους καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς μεγίστας

---

1 sqq. cf. omnino Ench. 12, 1.

2 sqq. cf. fragm. XIII (Stob. ecl. I, 8, 30 Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων): Ἀλλ' ὁρῶ, φησί τις, τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς καὶ λιμῷ καὶ ῥίγει ἀπολλυμένους. — Τοὺς δὲ μὴ καλοὺς καὶ μὴ ἀγαθοὺς οὐχ ὁρᾷς τρυφῇ (c. 5) καὶ ἀλαζονείᾳ καὶ ἀπειροκαλίᾳ ἀπολλυμένους; — Ἀλλ' αἰσχρὸν (c. 7) τὸ παρ' ἄλλου τρέφεσθαι.

---

13 σὺ αὐτὸς scripsi: σαυτὸς S; αὐτὸς s ‖ 14 εἶπες S ‖ 16 γε S (sed γ in ras. a Sb) ‖ 18 ποῖ S (sed υ super ῖ m. pr.)

*ἄρξαντας καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς καὶ τυράννους δεῖ
κατελθεῖν; ἢ σὲ πεινῶντα, ἂν οὕτως τύχῃ, ἐκείνους δὲ
6 διαρραγέντας ὑπὸ ἀπεψιῶν καὶ μέθης; τίνα πώποτ'
ἐπαίτην ῥᾳδίως εἶδες μὴ γέροντα; τίνα δ' οὐκ ἐσχα-
τόγηρων; ἀλλὰ ῥιγῶντες τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας
καὶ χαμαὶ ἐρριμμένοι καὶ ὅσον αὐτὸ τὸ ἀναγκαῖον σι-
τούμενοι ἐγγὺς ἥκουσιν τῷ μηδ' ἀποθανεῖν δύνασθαι,
7 σὺ δ' ὁλόκληρος ἄνθρωπος χεῖρας ἔχων καὶ πόδας
περὶ λιμοῦ δέδοικας οὕτως; οὐκ ἀντλεῖν δύνασαι, οὐ
γράφειν, οὐ παιδαγωγεῖν, οὐ θύραν ἀλλοτρίαν φυλάτ-
τειν; — Ἀλλ' αἰσχρὸν εἰς ταύτην ἐλθεῖν τὴν ἀνάγκην.
— Μάθε οὖν πρῶτον, τίνα τὰ αἰσχρά ἐστι, καὶ οὕτως
ἡμῖν λέγε σαυτὸν φιλόσοφον. τὸ νῦν δὲ μηδ' ἂν ἄλ-
λος τις εἴπῃ σε, ἀνέχου.*

8 *Αἰσχρόν ἐστί σοι τὸ μὴ σὸν ἔργον, οὗ σὺ αἴτιος
οὐκ εἶ, ὃ ἄλλως ἀπήντησέν σοι, ὡς κεφαλαλγία, ὡς
πυρετός; εἴ σου οἱ γονεῖς πένητες ἦσαν ⟨ἢ πλούσιοι
μὲν ἦσαν⟩, ἄλλους δὲ κληρονόμους ἀπέλιπον καὶ ζῶντες
9 οὐκ ἐπαρκοῦσιν οὐδέν, σοὶ ταῦτα αἰσχρά εστι; ταῦτα
ἐμάνθανες παρὰ τοῖς φιλοσόφοις; οὐδέποτε ἤκουσας
ὅτι τὸ αἰσχρὸν ψεκτόν ἐστι, τὸ δὲ ψεκτὸν ἄξιόν ἐστι τοῦ
ψέγεσθαι ⟨καὶ ὅτι ἄτοπόν ἐστι ψέγεσθαί⟩ τινα ἐπὶ τῷ
10 μὴ αὐτοῦ ἔργῳ, ὃ αὐτὸς οὐκ ἐποίησεν; σὺ οὖν ἐποίησας
τοῦτο, τὸν πατέρα τοιοῦτον; ἢ ἔξεστίν σοι ἐπανορθῶ-
σαι αὐτόν; δίδοταί σοι τοῦτο; τί οὖν; δεῖ σε θέλειν*

---

2 ἢ *Sb: εἰ S* ‖ 7 τῶι *S:* τοῦ *s* ‖ 8 *verba σὺ δ'* — (9) *δύνασαι add. S m. pr. in marg.* ‖ 17 ⟨ἢ πλούσιοι μὲν ἦσαν⟩ *add. C. Schenkl;* ⟨ἢ πλούσιοι μὲν⟩ *Schw.* ‖ 18 ⟨ἢ⟩ ἄλλους γε *Coraes* ‖ ⟨ἢ⟩ καὶ *Coraes* ‖ 20 ἤκουσας *S* ‖ 22 *lacunam supplevi; Sb* ψέγεις *post* αὐτοῦ (v. 23) *inseruit* ‖ 23 αὐτοῦ *Coraes* ‖ ὃ *Sb:* ὁ *S* ‖ ἐποίησάς σου τὸν πατέρα *s* ‖ 25 δέδοταί σοι *Coraes*

τὰ μὴ διδόμενα ἢ μὴ τυγχάνοντα αὐτῶν αἰσχύνεσθαι;
οὕτω δὲ καὶ εἰθίζου φιλοσοφῶν ἀφορᾶν εἰς ἄλλους 11
καὶ μηδὲν αὐτὸς ἐλπίζειν ἐκ σεαυτοῦ; τοιγαροῦν οἴμωζε 12
καὶ στένε καὶ ἔσθιε δεδοικώς, μὴ οὐ σχῇς τροφὰς αὔ-
ριον· περὶ τῶν δουλαρίων τρέμε, μὴ κλέψῃ, μὴ φύγῃ,
μὴ ἀποθάνῃ. οὕτω σὺ ζῆθι καὶ μὴ παύσῃ μηδέποτε, 13
ὅστις ὀνόματι μόνον πρὸς φιλοσοφίαν προσῆλθες καὶ
τὰ θεωρήματα αὐτῆς ὅσον ἐπί σοι κατῄσχυνας ἄχρηστα
ἐπιδείξας καὶ ἀνωφελῆ τοῖς ἀναλαμβάνουσιν· οὐδέποτε
δ' εὐσταθείας ὠρέχθης, ἀταραξίας, ἀπαθείας· οὐδένα
τούτου ἕνεκα ἐθεράπευσας, συλλογισμῶν δ' ἕνεκα πολ-
λούς· οὐδέποτε τούτων τινὰ τῶν φαντασιῶν διεβασά-
νισας αὐτὸς ἐπὶ σεαυτοῦ 'δύναμαι φέρειν ἢ οὐ δύνα-
μαι; τί μοι τὸ λοιπόν ἐστιν;' ἀλλ' ὡς πάντων ἐχόντων 14
σοι καλῶς καὶ ἀσφαλῶς περὶ τὸν τελευταῖον κατεγίνου
τόπον, τὸν τῆς ἀμεταπτωσίας, ἵν' ἀμετάπτωτα σχῇς
τίνα; τὴν δειλίαν, τὴν ἀγέννειαν, τὸν θαυμασμὸν τῶν
πλουσίων, τὴν ἀτελῆ ὄρεξιν, τὴν ἀποτευκτικὴν ἔκκλι-
σιν· περὶ τῆς τούτων ἀσφαλείας ἐφρόντιζες.

Οὐκ ἔδει προσκτήσασθαι πρῶτον ἐκ τοῦ λόγου, 15
εἶτα τούτῳ περιποιεῖν τὴν ἀσφάλειαν; καὶ τίνα πώποτ'
εἶδες τριγχὸν περιοικοδομοῦντα μηδενὶ τειχίῳ περι-
βαλλόμενον αὐτόν; ποῖος δὲ θυρωρὸς καθίσταται ἐπὶ
οὐδεμιᾷ θύρᾳ; ἀλλὰ σὺ μελετᾷς ἀποδεικνύειν δύνα- 16
σθαι· τίνα; μελετᾷς μὴ ἀποσαλεύεσθαι διὰ σοφισμά-
των· ἀπὸ τίνων; δεῖξόν μοι πρῶτον, τί τηρεῖς, τί με- 17
τρεῖς ἢ τί ἱστάνεις· εἶθ' οὕτως ἐπιδείκνυε τὸν ζυγὸν

1 δεδομένα s ‖ 2 *θίζου S ‖ 3 τοι******τοι S: τοιγαρτοι *m. rec.*; τοιγαροῦν s ‖ 20 ἔδει ⟨τι⟩ *Shaftesbury* ‖ 22 θριγκὸν S_b ‖ τείχιον περιβαλλόμενον αὐτὸ αὐτ** S: *corr.* S_b (αὐτὸ *expuncto*).

ἢ τὸν μέδιμνον. ἢ μέχρι τίνος μετρήσεις τὴν σποδόν;
18 οὐ ταῦτά σε ἀποδεικνύειν δεῖ, ἃ ποιεῖ τοὺς ἀνθρώ-
πους εὐδαίμονας, ἃ ποιεῖ προχωρεῖν αὐτοῖς τὰ πρά-
γματα ὡς θέλουσιν, δι' ἃ οὐ δεῖ μέμφεσθαι οὐδενί,
ἐγκαλεῖν οὐδενί, πείθεσθαι τῇ διοικήσει τῶν ὅλων;
19 ταῦτά μοι δείκνυε. 'ἰδοὺ δεικνύω', φησίν, 'ἀναλύσω
σοι συλλογισμούς'. τοῦτο τὸ μετροῦν ἐστιν, ἀνδρά-
20 ποδον· τὸ μετρούμενον δ' οὐκ ἔστι. διὰ ταῦτα νῦν
τίνεις δίκας ὧν ἠμέλησας φιλοσοφίας· τρέμεις, ἀγρυ-
πνεῖς, μετὰ πάντων βουλεύῃ· κἂν μὴ πᾶσιν ἀρέσκειν
μέλλῃ τὰ βουλεύματα, κακῶς οἴει βεβουλεῦσθαι.
21 Εἶτα φοβῇ λιμόν, ὡς δοκεῖς. σὺ δ' οὐ λιμὸν φοβῇ,
ἀλλὰ δέδοικας μὴ οὐ σχῇς μάγειρον, μὴ οὐ σχῇς ἄλ-
λον ὀψωνητήν, ἄλλον τὸν ὑποδήσοντα, ἄλλον τὸν ἐν-
δύσοντα, ἄλλους τοὺς τρίψοντας, ἄλλους τοὺς ἀκολου-
22 θήσοντας, ἵν' ἐν τῷ βαλανείῳ ἐκδυσάμενος καὶ ἐκτείνας
σεαυτὸν ὡς οἱ ἐσταυρωμένοι τρίβῃ ἔνθεν καὶ ἔνθεν,
εἶθ' ὁ ἀλείπτης ἐπιστὰς λέγῃ 'μετάβηθι, δὸς πλευρόν,
κεφαλὴν αὐτοῦ λάβε, παράθες τὸν ὦμον', εἶτ' ἐλθὼν
ἐκ τοῦ βαλανείου εἰς οἶκον κραυγάσῃς 'οὐδεὶς φέρει
23 φαγεῖν;' εἶτ' 'ἆρον τὰς τραπέζας, σπόγγισον'. τοῦτο
φοβῇ, μὴ οὐ δύνῃ ζῆν ἀρρώστου βίον, ἐπεί τοι τὸν
τῶν ὑγιαινόντων μάθε πῶς οἱ δοῦλοι ζῶσιν, πῶς οἱ
ἐργάται, πῶς οἱ γνησίως φιλοσοφοῦντες, πῶς Σωκρά-
της ἔζησεν, ἐκεῖνος μὲν καὶ μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων,
πῶς Διογένης, πῶς Κλεάνθης ἅμα σχολάζων καὶ
24 ἀντλῶν. ταῦτα ἂν θέλῃς ἔχειν, ἕξεις πανταχοῦ καὶ
ζήσεις θαρρῶν. τίνι; ᾧ μόνῳ θαρρεῖν ἐνδέχεται, τῷ
πιστῷ, τῷ ἀκωλύτῳ, τῷ ἀναφαιρέτῳ, τοῦτ' ἔστι τῇ

---

22 ἐπίτοι *S*: *corr.* S_b

προαιρέσει τῇ σεαυτοῦ. διὰ τί δ' οὕτως ἄχρηστον καὶ 25
ἀνωφελῆ σαυτὸν παρεσκεύακας, ἵνα μηδείς σε εἰς οἰ-
κίαν θέλῃ δέξασθαι, μηδεὶς ἐπιμεληθῆναι; ἀλλὰ σκεῦος
μὲν ὁλόκληρον καὶ χρήσιμον ἔξω ἐρριμμένον πᾶς τις
εὑρὼν ἀναιρήσεται καὶ κέρδος ἡγήσεται, σὲ δ' οὐδείς,
ἀλλὰ πᾶς ζημίαν. οὕτως οὐδὲ κυνὸς δύνασαι χρείαν 26
παρασχεῖν οὐδ' ἀλεκτρυόνος; τί οὖν ἔτι ζῆν θέλεις
τοιοῦτος ὤν;

Φοβεῖταί τις ἀνὴρ ἀγαθός, μὴ λείπωσιν αὐτῷ τρο- 27
φαί; τοῖς τυφλοῖς οὐ λείπουσι, τοῖς χωλοῖς οὐ λεί-
πουσι· λείψουσιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ; καὶ στρατιώτῃ μὲν
ἀγαθῷ οὐ λείπει ὁ μισθοδοτῶν οὐδ' ἐργάτῃ οὐδὲ σκυτεῖ·
τῷ δ' ἀγαθῷ λείψει; οὕτως ὁ θεὸς ἀμελεῖ τῶν αὑτοῦ 28
ἐπιτευγμάτων, τῶν διακόνων, τῶν μαρτύρων, οἷς μό-
νοις χρῆται παραδείγμασιν πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, ὅτι
καὶ ἔστι καὶ καλῶς διοικεῖ τὰ ὅλα καὶ οὐκ ἀμε-
λεῖ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ ὅτι ἀνδρὶ
ἀγαθῷ οὐδέν ἐστι κακὸν οὔτε ζῶντι οὔτε ἀπο-
θανόντι; — Τί οὖν, ὅταν μὴ παρέχῃ τροφάς; — 29
Τί γὰρ ἄλλο ἢ ὡς ἀγαθὸς στρατηγὸς τὸ ἀνακλητικόν
μοι σεσήμαγκεν; πείθομαι, ἀκολουθῶ, ἐπευφημῶν τὸν
ἡγεμόνα, ὑμνῶν αὐτοῦ τὰ ἔργα. καὶ γὰρ ἦλθον, ὅτ' 30
ἐκείνῳ ἔδοξεν, καὶ ἄπειμι πάλιν ἐκείνῳ δοκοῦν καὶ
ζῶντός μου τοῦτο τὸ ἔργον ἦν ὑμνεῖν τὸν θεὸν καὶ
αὐτὸν ἐπ' ἐμαυτοῦ καὶ πρὸς ἕνα καὶ πρὸς πολλούς·

---

16 sqq. cf. Ench. 31, 1 (ad II, 14, 11).
17 sq. cf. Plat. Apol. Socr. 41 d: *οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι.*
19 sqq. cf. Ench. 12, 1. — 21 cf. Ench. 31, 1.

---

13 *τῷ δ' ἀγαθῷ ⟨ἀνδρὶ⟩ Schw.* ‖ *αὑτοῦ S: corr. Coraes* ‖ 18 *ζῶντι S (ζ in ras. trium litt. a m. pr. vel S*c*)*

31 *οὐ παρέχει μοι πολλά, οὐκ ἄφθονα, τρυφᾶν με οὐ
θέλει· οὐδὲ γὰρ τῷ Ἡρακλεῖ παρεῖχεν, τῷ υἱεῖ τῷ
ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἄλλος ἐβασίλευσεν Ἄργους καὶ Μυκηνῶν,*
32 *ὁ δ' ἐπετάσσετο καὶ ἐπόνει καὶ ἐγυμνάζετο. καὶ ἦν
Εὐρυσθεὺς μέν, ὃς ἦν, οὔτε Ἄργους οὔτε Μυκηνῶν
βασιλεύς, ὅς γ' οὐδ' αὐτὸς ἑαυτοῦ, ὁ δ' Ἡρακλῆς
ἁπάσης γῆς καὶ θαλάττης ἄρχων καὶ ἡγεμὼν ἦν, κα-
θαρτὴς ἀδικίας καὶ ἀνομίας, εἰσαγωγεὺς δὲ δικαιοσύνης
καὶ ὁσιότητος· καὶ ταῦτα ἐποίει καὶ γυμνὸς καὶ μόνος.*
33 *ὁ δ' Ὀδυσσεὺς ὅτε ναυαγὸς ἐξερρίφθη, μή τι ἐταπεί-
νωσεν αὐτὸν ἡ ἀπορία, μή τι ἐπέκλασεν; ἀλλὰ πῶς
ἀπῄει πρὸς τὰς παρθένους αἰτήσων τὰ ἀναγκαῖα, ὧν
αἴσχιστον εἶναι δοκεῖ δεῖσθαι παρ' ἄλλου;*

ὥστε λέων ὀρεσίτροφος.

34 *τίνι πεποιθώς; οὐ δόξῃ οὐδὲ χρήμασιν οὐδ' ἀρχαῖς,
ἀλλ' ἀλκῇ τῇ ἑαυτοῦ, τοῦτ' ἔστι δόγμασι ⟨περὶ⟩ τῶν*
35 *ἐφ' ἡμῖν καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ταῦτα γάρ ἐστι μόνα τὰ
τοὺς ἐλευθέρους ποιοῦντα, τὰ τοὺς ἀκωλύτους, τὰ τὸν
τράχηλον ἐπαίροντα τῶν τεταπεινωμένων, τὰ ἀντιβλέ-
πειν ποιοῦντα ὀρθοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς τοὺς πλου-*
36 *σίους, πρὸς τοὺς τυράννους. καὶ τὸ τοῦ φιλοσόφου
δῶρον τοῦτο ἦν, σὺ δ' οὐκ ἐξελεύσῃ θαρρῶν, ἀλλὰ
περιτρέμων τοῖς ἱματιδίοις καὶ τοῖς ἀργυρωματίοις.
δύστηνε, οὕτως ἀπώλεσας τὸν μέχρι νῦν χρόνον;*
37 *Τί οὖν, ἂν νοσήσω; — Νοσήσεις καλῶς. — Τίς
με θεραπεύσει; — Ὁ θεός, οἱ φίλοι. — Σκληρῶς
κατακείσομαι. — Ἀλλ' ὡς ἀνήρ. — Οἴκημα ἐπιτήδειον*

---

14 Hom. Od. ζ 130.
15 sq. cf. Ench. 1, 1: *οὐκ ἐφ' ἡμῖν - - - δόξαι, ἀρχαί.*

---

16 ⟨*περὶ*⟩ *addidi*

οὐχ ἔξω. — Ἐν ἐπιτηδείῳ ⟨οὐ⟩ νοσήσεις; — Τίς μοι
ποιήσει τὰ τροφεῖα; — Οἱ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιοῦντες·
ὡς Μάνης νοσήσεις. — Τί δὲ καὶ τὸ πέρας τῆς
νόσου; — Ἄλλο τι ἢ θάνατος; ἆρ' οὖν ἐνθυμῇ ὅτι 38
κεφάλαιον τοῦτο πάντων τῶν κακῶν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ
ἀγεννείας καὶ δειλίας οὐ θάνατός ἐστι, μᾶλλον δ' ὁ
τοῦ θανάτου φόβος; ἐπὶ τοῦτον οὖν μοι γυμνάζου, 39
ἐνταῦθα νευέτωσαν οἱ λόγοι πάντες, τὰ ἀσκήματα, τὰ
ἀναγνώσματα, καὶ εἴσῃ ὅτι οὕτω μόνως ἐλευθεροῦνται
ἄνθρωποι.

---

3 cf. Stob. flor. 17, 43 (*Μουσωνίου ἐκ τοῦ περὶ τροφῆς*; I, 287, v. 12 sqq. ed. Mein.): *Ζήνων - ὁ Κιτιεὺς - - - ἐπεὶ ὁ θεραπεύων ἰατρὸς ἐκέλευεν αὐτὸν φαγεῖν νεοττὸν περιστερᾶς, οὐκ ἀνασχόμενος 'ὡς Μάνην', ἔφη, 'με θεράπευε'.*

---

1 ⟨οὐ⟩ *addidi; ἐν ἀνεπιτηδείῳ νοσήσεις Wolf* ‖ 9 *ἀκούσματα Wolf* ‖ 10 ⟨οἱ⟩ *ἄνθρωποι s*

⟨ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΤΩΝ
ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.⟩

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

---

titulum suppl. Upton ‖ 7 συμφορᾶς *infra in textu*

ιβ'. Περὶ προσοχῆς.
ιγ'. Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐκφέροντας τὰ αὑτῶν.

α'. Περὶ ἐλευθερίας.

Ἐλεύθερός ἐστιν ὁ ζῶν ὡς βούλεται, ὃν οὔτ' 1
ἀναγκάσαι ἔστιν οὔτε κωλῦσαι οὔτε βιάσασθαι, οὗ αἱ
ὁρμαὶ ἀνεμπόδιστοι, αἱ ὀρέξεις ἐπιτευκτικαί, αἱ ἐκκλί-
σεις ἀπερίπτωτοι. τίς οὖν θέλει ζῆν ἁμαρτάνων; — 2
Οὐδείς. — Τίς θέλει ζῆν ἐξαπατώμενος, προπίπτων,
ἄδικος ὤν, ἀκόλαστος, μεμψίμοιρος, ταπεινός; — Οὐδείς.
— Οὐδεὶς ἄρα τῶν φαύλων ζῇ ὡς βούλεται· οὐ τοίνυν 3
οὐδ' ἐλεύθερός ἐστι. τίς δὲ θέλει λυπούμενος ζῆν, 4
φοβούμενος, φθονῶν, ἐλεῶν, ὀρεγόμενος καὶ ἀποτυγχά-
νων, ἐκκλίνων καὶ περιπίπτων; — Οὐδὲ εἷς. — Ἔχο- 5
μεν οὖν τινα τῶν φαύλων ἄλυπον, ἄφοβον, ἀπερί-
πτωτον, ἀναπότευκτον; — Οὐδένα. — Οὐκ ἄρα οὐδὲ
ἐλεύθερον.

Ταῦτα ἄν τις ἀκούσῃ δισύπατος, ἂν μὲν προσθῇς 6
ὅτι 'ἀλλὰ σύ γε σοφὸς εἶ, οὐδὲν πρὸς σὲ ταῦτα', συγ-
γνώσεταί σοι. ἂν δ' αὐτῷ τὰς ἀληθείας εἴπῃς ὅτι 7
'τῶν τρὶς πεπραμένων οὐδὲν διαφέρεις πρὸς τὸ μὴ καὶ
αὐτὸς δοῦλος εἶναι', τί ἄλλο ἢ πληγάς σε δεῖ προσ-
δοκᾶν; 'πῶς γάρ', φησίν, 'ἐγὼ δοῦλός εἰμι; ὁ πατὴρ 8
ἐλεύθερος, ἡ μήτηρ ἐλευθέρα, οὗ ὠνὴν οὐδεὶς ἔχει·
ἀλλὰ καὶ συγκλητικός εἰμι καὶ Καίσαρος φίλος καὶ

---

3 sqq. cf. omnino inscriptio a G. Kaibel in Hermae Berol. vol. XXIII p. 542 sqq. enarrata.

---

2 *αὐτῶν S: corr. s* ‖ 20 *τὸ s: τῶ* S (fuit τῶι vel τῶν)* ‖ 22 *malim ⟨οὗ⟩ ὁ* ‖ 23 *οὗ] ὧν Salmasius*

9 ὑπάτευκα καὶ δούλους πολλοὺς ἔχω.' πρῶτον μεν, ὦ
βέλτιστε συγκλητικέ, τάχα σου καὶ ὁ πατὴρ τὴν αὐτὴν
δουλείαν δοῦλος ἦν καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ πάππος καὶ
10 ἐφεξῆς πάντες οἱ πρόγονοι. εἰ δὲ δὴ καὶ τὰ μά-
λιστα ἦσαν ἐλεύθεροι, τί τοῦτο πρὸς σέ; τί γάρ, εἰ
ἐκεῖνοι μὲν γενναῖοι ἦσαν, σὺ δ' ἀγεννής; ἐκεῖνοι μὲν
ἄφοβοι, σὺ δὲ δειλός; ἐκεῖνοι μὲν ἐγκρατεῖς, σὺ δ'
ἀκόλαστος;
11 Καὶ τί, φησί, τοῦτο πρὸς τὸ δοῦλον εἶναι; —
Οὐδέν σοι φαίνεται εἶναι τὸ ἄκοντά τι ποιεῖν, τὸ
ἀναγκαζόμενον, τὸ στένοντα πρὸς τὸ δοῦλον εἶναι; —
12 Τοῦτο μὲν ἔστω, φησίν. ἀλλὰ τίς με δύναται ἀναγκά-
13 σαι, εἰ μὴ ὁ πάντων κύριος Καῖσαρ; — Οὐκοῦν ἕνα
μὲν δεσπότην σαυτοῦ καὶ σὺ αὐτὸς ὡμολόγησας. ὅτι
δὲ πάντων, ὡς λέγεις, κοινός ἐστι, μηδέν σε τοῦτο
παραμυθείσθω, ἀλλὰ γίγνωσκε, ὅτι ἐκ μεγάλης οἰκίας
14 δοῦλος εἶ. οὕτως καὶ Νικοπολῖται ἐπιβοᾶν εἰώθασι
'νὴ τὴν Καίσαρος τύχην, ἐλεύθεροί ἐσμεν'.
15 Ὅμως δ', ἐάν σοι δοκῇ, τὸν μὲν Καίσαρα πρὸς
τὸ παρὸν ἀφῶμεν, ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ· οὐδέποτ' ἠρά-
σθης τινός; οὐ παιδισκαρίου, οὐ παιδαρίου, οὐ δούλου,
16 οὐκ ἐλευθέρου; — Τί οὖν τοῦτο πρὸς τὸ δοῦλον εἶναι
17 ἢ ἐλεύθερον; — Οὐδέποθ' ὑπὸ τῆς ἐρωμένης ἐπετάγης
οὐδὲν ὧν οὐκ ἤθελες; οὐδέποτέ σου τὸ δουλάριον ἐκο-
λάκευσας; οὐδέποτ' αὐτοῦ τοὺς πόδας κατεφίλησας;
καίτοι τοῦ Καίσαρος ἄν σέ τις ἀναγκάσῃ, ὕβριν αὐτὸ
18 ἡγῇ καὶ ὑπερβολὴν τυραννίδος. τί οὖν ἄλλο ἐστὶ δου-
λεία; νυκτὸς οὐδέποτ' ἀπῆλθες ὅπου οὐκ ἤθελες; ἀνά-
λωσας ὅσα οὐκ ἤθελες; εἶπάς τινα οἰμώζων καὶ στέ-

14 σὺ αὐτὸς S_c: σάντὸς S ‖ 23 οὐδέποτ' S: corr. S_b

νων; ἠνέσχου λοιδορούμενος, ἀποκλειόμενος; ἀλλ' εἰ 19
σὺ αἰσχύνῃ τὰ σαυτοῦ ὁμολογεῖν, ὅρα ἃ λέγει καὶ
ποιεῖ ὁ Θρασωνίδης, ὃς τοσαῦτα στρατευσάμενος ὅσα
τάχα οὐδὲ σὺ πρῶτον μὲν ἐξελήλυθε νυκτός, ὅτε ὁ
Γέτας οὐ τολμᾷ ἐξελθεῖν, ἀλλ' εἰ προσηναγκάζετο ὑπ'
αὐτοῦ, πόλλ' ἂν ἐπικραυγάσας καὶ τὴν πικρὰν δου-
λείαν ἀπολοφυράμενος ἐξῆλθεν. εἶτα, τί λέγει; 20

παιδισκάριόν με,
φησί,
καταδεδούλωκ' εὐτελές,
ὃν οὐδὲ εἷς τῶν πολεμίων ⟨οὐ⟩ πώποτε.

τάλας, ὅς γε καὶ παιδισκαρίου δοῦλος εἶ καὶ παιδισκα- 21
ρίου εὐτελοῦς. τί οὖν ἔτι σαυτὸν ἐλεύθερον λέγεις;
τί δὲ προφέρεις σου τὰς στρατείας; εἶτα ξίφος αἰτεῖ 22
καὶ πρὸς τὸν ὑπ' εὐνοίας μὴ διδόντα χαλεπαίνει καὶ
δῶρα τῇ μισούσῃ πέμπει καὶ δεῖται καὶ κλαίει, πάλιν
δὲ μικρὰ εὐημερήσας ἐπαίρεται. πλὴν καὶ τότε πῶς 23
† μηδ' ἐπιθυμεῖν ἢ φοβεῖσθαι οὗτος ἐλευθερίαν εἶχε.

Σκέψαι δ' ἐπὶ τῶν ζῴων, πῶς χρώμεθα τῇ ἐννοίᾳ 24
τῆς ἐλευθερίας. λέοντας τρέφουσιν ἡμέρους ἐγκλεί- 25
σαντες καὶ σιτίζουσι καὶ κομίζουσιν ἔνιοι μεθ' αὑτῶν.

---

8 sqq. versus e Menandri fabula, quae *Μισούμενος* inscripta fuit, petiti; cf. Fragm. Com. ed. Meineke IV, 169; ed. Kock III, fr. 338.

---

2 *ὁμολόγει S: corr. S_b* ‖ 10 *καταδεδούλωκεν S: corr. Salmasius* ‖ 11 *οὐδεὶς S: οὐδὲ εἷς Meineke et Coraes* ‖ *⟨γε⟩ τῶν Coraes* ‖ *⟨οὐ⟩ ins. Meineke* ‖ 12 *ὅς γε Schw.: ὥστε S* ‖ 14 *στρατέας S: corr. m. pr.* ‖ 15 *χαλεπαίνει* S* ‖ 18 *οὐτ* (de accentu non liquet) ἐλευθερίαν S: οὕτως ἐλευθερίας S_b* ‖ *εἶ^{χε} nunc in S legitur; sed utrum χε an εἶχε a S_b additum sit, ambigo* ‖ *⟨ἀπομαθὼν⟩ οὗτος ἐλευθερίαν ⟨ἂν⟩ εἶχε; C. Schenkl* ‖ 21 *σιτίζουσιν S_c*

καὶ τίς ἐρεῖ τοῦτον τὸν λέοντα ἐλεύθερον; οὐχὶ δ' ὅσῳ
μαλακώτερον διεξάγει, τοσούτῳ δουλικώτερον; τίς δ'
ἂν λέων αἴσθησιν καὶ λογισμὸν λαβὼν βούλοιτο τού-
26 των τις εἶναι τῶν λεόντων; ἄγε, τὰ δὲ πτηνὰ ταῦτα
ὅταν ληφθῇ καὶ ἐγκεκλειμένα τρέφηται, οἷα πάσχει
ζητοῦντα ἐκφυγεῖν; καὶ ἔνιά γε αὐτῶν λιμῷ διαφθεί-
ρεται μᾶλλον ἢ ὑπομένει τὴν τοιαύτην διεξαγωγήν.
27 ὅσα δ' οὖν διασῴζεται, μόγις καὶ χαλεπῶς καὶ φθί-
νοντα, κἂν ὅλως εὕρῃ τι παρεῳγμένον, ἐξεπήδησεν.
οὕτως ὀρέγεται τῆς φυσικῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ αὐτό-
28 νομα καὶ ἀκώλυτα εἶναι. καὶ τί σοὶ κακόν ἐστιν ἐν-
ταῦθα; 'οἷα λέγεις; πέτεσθαι πέφυκα ὅπου θέλω, ὕπαι-
θρον διάγειν, ᾄδειν ὅταν θέλω· σύ με πάντων τούτων
29 ἀφαιρῇ καὶ λέγεις· τί σοι κακόν ἐστι;' διὰ τοῦτο ἐκεῖνα
μόνα ἐροῦμεν ἐλεύθερα, ὅσα τὴν ἅλωσιν οὐ φέρει,
30 ἀλλ' ἅμα τε ἑάλω καὶ ἀποθανόντα διέφυγεν. οὕτω
καὶ Διογένης που λέγει μίαν εἶναι μηχανὴν πρὸς
ἐλευθερίαν τὸ εὐκόλως ἀποθνήσκειν, καὶ τῷ
Περσῶν βασιλεῖ γράφει ὅτι 'τὴν Ἀθηναίων πόλιν
καταδουλώσασθαι οὐ δύνασαι· οὐ μᾶλλον', φη-
31 σίν, 'ἢ τοὺς ἰχθύας'. 'πῶς; οὐ γὰρ λήψομαι αὐ-
τούς;' 'ἂν λάβῃς', φησίν, 'εὐθὺς ἀπολιπόντες σε
οἰχήσονται, καθάπερ οἱ ἰχθύες. καὶ γὰρ ἐκείνων
ὃν ἂν λάβῃς, ἀπέθανεν· καὶ οὗτοι ληφθέντες ἐὰν
ἀποθνήσκωσιν, τί σοί ἐστι τῆς παρασκευῆς ὄφελος;'
32 τοῦτ' ἔστιν ἐλευθέρου ἀνδρὸς φωνὴ σπουδῇ ἐξητακότος
τὸ πρᾶγμα καὶ ὥσπερ εἰκὸς εὑρηκότος. ἂν δ' ἀλλαχοῦ

5 ἐγκεκλεισμένα S_c ‖ 9 κἂν *a* S_c *in ras.* ‖ παρεωγ*μένον *S* ‖ 12 ὕπαιθρον *in S a m. pr. in (an ex ?)* ὑπαίθριον *corr.;* ὕπαιθρος S_b ‖ 19 Περσῶν] Μακεδόνων *Orelli;* Περσῶν *del. C. Schenkl; sed cf. s. 156* ‖ 25 ἐστι] ἔτι *vel* ἔσται *Coraes*

ζητῇς ἢ ὅπου ἐστί, τί θαυμαστὸν εἰ οὐδέποτε αὐτὸ
εὑρίσκεις;

Ὁ δοῦλος εὐθὺς εὔχεται ἀφεθῆναι ἐλεύθερος. διὰ 33
τί; δοκεῖτε, ὅτι τοῖς εἰκοστώναις ἐπιθυμεῖ δοῦναι ἀρ-
γύριον; οὔ· ἀλλ' ὅτι φαντάζεται μέχρι νῦν διὰ τὸ μὴ
τετυχηκέναι τούτου ἐμποδίζεσθαι καὶ δυσροεῖν. 'ἂν 34
ἀφεθῶ', φησίν, 'εὐθὺς πᾶσα εὔροια, οὐδενὸς ἐπιστρέ-
φομαι, πᾶσιν ὡς ἴσος καὶ ὅμοιος λαλῶ, πορεύομαι ὅπου
θέλω, ἔρχομαι ὅθεν θέλω καὶ ὅπου θέλω'. εἶτα ἀπ- 35
ηλευθέρωται καὶ εὐθὺς μὲν οὐκ ἔχων, ποῖ φάγῃ, ζητεῖ
τίνα κολακεύσῃ, παρὰ τίνι δειπνήσῃ· εἶτα ἢ ἐργάζεται
τῷ σώματι καὶ πάσχει τὰ δεινότατα κἂν σχῇ τινα
φάτνην, ἐμπέπτωκεν εἰς δουλείαν πολὺ τῆς προτέρας
χαλεπωτέραν ἢ καὶ εὐπορήσας ἄνθρωπος ἀπειρόκαλος 36
πεφίληκε παιδισκάριον καὶ δυστυχῶν ἀνακλαίεται καὶ
τὴν δουλείαν ποθεῖ. 'τί γάρ μοι κακὸν ἦν; ἄλλος 37
μ' ἐνέδυεν, ἄλλός μ' ὑπέδει, ἄλλος ἔτρεφεν, ἄλλος
ἐνοσοκόμει, ὀλίγα αὐτῷ ὑπηρέτουν. νῦν δὲ τάλας οἷα
πάσχω πλείοσι δουλεύων ἀνθ' ἑνός; ὅμως δ' ἐὰν δα- 38
κτυλίους', φησί, 'λάβω, τότε γ' εὐρούστατα διάξω καὶ
εὐδαιμονέστατα'. πρῶτον μὲν ἵνα λάβῃ, πάσχει ὧν
ἐστιν ἄξιος· εἶτα λαβὼν πάλιν ταὐτά. εἶτά φησιν 39
'ἂν μὲν στρατεύσωμαι, ἀπηλλάγην πάντων τῶν κα-
κῶν'. στρατεύεται, πάσχει ὅσα μαστιγίας καὶ οὐδὲν
ἧττον δευτέραν αἰτεῖ στρατείαν καὶ τρίτην. εἶθ' 40
ὅταν αὐτὸν τὸν κολοφῶνα ἐπιθῇ καὶ γένηται συγ-
κλητικός, τότε γίνεται δοῦλος εἰς σύλλογον ἐρχόμενος,

---

4 ἀργύρον *S: corr.* S_b ‖ 10 μὲν S_c: μ̀ *S* ‖ τί φάγῃ *Coraes* ‖ 11 κολακεύσει *et* δειπνήσει S_c ‖ 18 ἐνο*σοκόμει *S* (ο *pr. in ras. a* S_c)

*τότε τὴν καλλίστην ταὶ λιπαρωτάτην δουλείαν δου-
λεύει.*

41 *Ἵνα μὴ μωρὸς ᾖ, ἀλλ' ἵνα μάθῃ, ἃ ἔλεγεν ὁ Σω-
κράτης, τί ἐστι τῶν ὄντων ἕκαστον, καὶ μὴ εἰκῇ τὰς
42 προλήψεις ἐφαρμόζῃ ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις. τοῦτο
γάρ ἐστι τὸ αἴτιον τοῖς ἀνθρώποις πάντων τῶν κακῶν
τὸ τὰς προλήψεις τὰς κοινὰς μὴ δύνασθαι ἐφαρμόζειν
43 τοῖς ἐπὶ μέρους. ἡμεῖς δ' ἄλλοι ἄλλα οἰόμεθα. ὁ μὲν
ὅτι νοσεῖ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ὅτι τὰς προλήψεις οὐκ ἐφαρ-
μόζει. ὁ δ' ὅτι πτωχός ἐστιν, ὁ δ' ὅτι πατέρα χαλε-
πὸν ἔχει ἢ μητέρα, τῷ δ' ὅτι ὁ Καῖσαρ οὐχ ἵλεώς
ἐστι. τοῦτο δ' ἐστὶν ἓν καὶ μόνον τὸ τὰς προλήψεις
44 ἐφαρμόζειν μὴ εἰδέναι. ἐπεὶ τίς οὐκ ἔχει κακοῦ πρό-
ληψιν, ὅτι βλαβερόν ἐστιν, ὅτι φευκτόν ἐστιν, ὅτι
παντὶ τρόπῳ ἀποικονόμητόν ἐστι; πρόληψις προλήψει
45 οὐ μάχεται, ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ ἐφαρμόζειν. τί οὖν
τὸ κακόν ἐστι τοῦτο καὶ βλαβερὸν καὶ φευκτόν; λέγει
τὸ Καίσαρος μὴ εἶναι φίλον· ἀπῆλθεν, ἀπέπεσεν τῆς
ἐφαρμογῆς, θλίβεται, ζητεῖ τὰ μηδὲν πρὸς τὸ προκεί-
μενον· ὅτι τυχὼν τοῦ φίλος εἶναι Καίσαρος οὐδὲν
46 ἧττον τοῦ ζητουμένου οὐ τέτευχεν. τί γάρ ἐστιν, ὃ
ζητεῖ πᾶς ἄνθρωπος; εὐσταθῆσαι, εὐδαιμονῆσαι, πάντα
ὡς θέλει ποιεῖν, μὴ κωλύεσθαι, μὴ ἀναγκάζεσθαι. ὅταν
οὖν γένηται Καίσαρος φίλος, πέπαυται κωλυόμενος,
πέπαυται ἀναγκαζόμενος, εὐσταθεῖ, εὐροεῖ; τίνος πυ-
θώμεθα; τίνα ἔχομεν ἀξιοπιστότερον ἢ αὐτὸν τοῦτον*

3 sq. Xenoph. Comm. IV, 6, 1 (ad I, 17, 12 adn.).

1 *καλλίστην Schw.: κάλλι S (ut vid.); καλλίω S_b* ‖ *post δουλεύει lacunam significavit Upt.* ‖ 8 *ταῖς S: corr. s; sed fortasse ταῖς ἐπὶ μέρος ⟨οὐσίαις⟩ scribendum* ‖ *ἄλλα S_b: ἄλλο vel ἄλλοι S (de ultima littera non liquet)* ‖ 11 *τῷ] ὁ Upt.* ‖ 18 *ἀπέσπεσεν S: corr. S_b (ν del. S_c)* ‖ 22 *εὐστα*θῆσαι S (τ eras.)*

τὸν γεγονότα φίλον; ἐλθὲ εἰς τὸ μέσον καὶ εἰπὲ ἡμῖν, 47
πότε ἀταραχώτερον ἐκάθευδες, νῦν ἢ πρὶν γενέσθαι
φίλος τοῦ Καίσαρος; εὐθὺς ἀκούεις ὅτι ‘παῦσαι, τοὺς
θεούς σοι, ἐμπαίζων μου τῇ τύχῃ· οὐκ οἶδας οἷα πά-
σχω τάλας· οὐδ' ὕπνος ἐπέρχεταί μοι, ἀλλ' ἄλλος ἐλ-
θὼν λέγει, ὅτι ἤδη ἐγρηγορεῖ, ἤδη πρόεισιν· εἶτα
ταραχαί, εἶτα φροντίδες.’ ἄγε, ἐδείπνεις δὲ πότε εὐ- 48
αρεστότερον, νῦν ἢ πρότερον; ἄκουσον αὐτοῦ καὶ περὶ
τούτων τί λέγει· ὅτι, ἂν μὲν μὴ κληθῇ, ὀδυνᾶται, ἂν
δὲ κληθῇ, ὡς δοῦλος παρὰ κυρίῳ δειπνεῖ μεταξὺ προσ-
έχων, μή τι μωρὸν εἴπῃ ἢ ποιήσῃ. καὶ τί δοκεῖς φο-
βεῖται; μὴ μαστιγωθῇ ὡς δοῦλος; πόθεν αὐτῷ οὕτως
καλῶς; ἀλλ' ὡς πρέπει τηλικοῦτον ἄνδρα, Καίσαρος
φίλον, μὴ ἀπολέσῃ τὸν τράχηλον. ἐλούου δὲ πότ' 49
ἀταραχώτερον; ἐγυμνάζου δὲ πότε σχολαίτερον; τὸ σύν-
ολον ποῖον μᾶλλον ἤθελες βίον βιοῦν, τὸν νῦν ἢ τὸν
τότε; ὀμόσαι δύναμαι, ὅτι οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν ἀναί- 50
σθητος ἢ ἀναλήθης, μὴ ἀποδύρεσθαι τὰς αὑτοῦ συμ-
φοράς, ὅσῳ ἂν ᾖ φίλτερος.

Ὅταν οὖν μήτε οἱ βασιλεῖς λεγόμενοι ζῶσιν ὡς 51
θέλουσι μήθ' οἱ φίλοι τῶν βασιλέων, τίνες ἔτι εἰσὶν
ἐλεύθεροι; — Ζήτει καὶ εὑρήσεις. ἔχεις γὰρ ἀφορμὰς
παρὰ τῆς φύσεως πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας. εἰ δ'
αὐτὸς οὐχ οἷός τε εἶ κατὰ ταύτας ψιλὰς πορευόμενος
εὑρεῖν τὸ ἑξῆς, ἄκουσον παρὰ τῶν ἐξητηκότων. τί 52
λέγουσιν; ἀγαθόν σοι δοκεῖ ἡ ἐλευθερία; — Τὸ μέγι-

---

4 θεούς σοι *S (sed* ς σ *in ras. a* S_c*)* ‖ τύχῃ *Schw.*: ψυχῇ *S* ‖ 5 ἄλλος ⟨ἐπ' ἄλλῳ⟩ *C. Schenkl* ‖ 6 ⟨ἄλλος, ὅτι⟩ ἤδη πρόεισιν *Schw.* ‖ 7 εὐαρεστότερον *S* (ό *in ras. a* S_c) ‖ 9 (et 10) κληθῆι *S (utroque loco* η *pr. e corr. a* S_c*)* ‖ 18 ἀναληθὴς *S*: *corr. Toup.*; ἀνάλγητος *Upt.* ‖ ⟨ὡς⟩ μὴ *Salmasius* ‖ αὐτοῦ *S*: *corr. Coraes* ‖ 21 θέλωσι *S*: *corr.* S_b

*στον. — Δύναται οὖν τις τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ τυγ-
χάνων κακοδαιμονεῖν ἢ κακῶς πράσσειν; — Οὔ. —
Ὅσους οὖν ἂν ἴδῃς κακοδαιμονοῦντας, δυσροοῦντας,
πενθοῦντας, ἀποφαίνου θαρρῶν μὴ εἶναι ἐλευθέρους.
53 — Ἀποφαίνομαι. — Οὐκοῦν ἀπὸ μὲν ὠνῆς καὶ πρά-
σεως καὶ τῆς τοιαύτης ἐν κτήσει κατατάξεως ἤδη ἀπο-
κεχωρήκαμεν. εἰ γὰρ ὀρθῶς ὡμολόγησας ταῦτα, ἄν
τε μέγας βασιλεὺς κακοδαιμονῇ, οὐκ ἂν ἐλεύθερος, ἄν
τε μικρός ἄν θ' ὑπατικὸς ἄν τε δισύπατος. — Ἔστω.
54 Ἔτι οὖν ἀπόκριναί μοι κἀκεῖνο· δοκεῖ σοι μέγα τι
εἶναι καὶ γενναῖον ἡ ἐλευθερία καὶ ἀξιόλογον; — Πῶς
γὰρ οὔ; — Ἔστιν οὖν τυγχάνοντά τινος οὕτως μεγά-
λου καὶ ἀξιολόγου καὶ γενναίου ταπεινὸν εἶναι; —
55 Οὐκ ἔστιν. — Ὅταν οὖν ἴδῃς τινὰ ὑποπεπτωκότα
ἑτέρῳ ἢ κολακεύοντα παρὰ τὸ φαινόμενον αὐτῷ, λέγε
καὶ τοῦτον θαρρῶν μὴ εἶναι ἐλεύθερον· καὶ μὴ μόνον,
ἂν δειπναρίου ἕνεκα αὐτὸ ποιῇ, ἀλλὰ κἂν ἐπαρχίας
ἕνεκα κἂν ὑπατείας. ἀλλ' ἐκείνους μὲν μικροδούλους
λέγε τοὺς μικρῶν τινων ἕνεκα ταῦτα ποιοῦντας, τού-
τους δ' ὡς εἰσὶν ἄξιοι μεγαλοδούλους. — Ἔστω καὶ
56 ταῦτα. — Δοκεῖ δέ σοι ἡ ἐλευθερία αὐτεξούσιόν τι
εἶναι καὶ αὐτόνομον; — Πῶς γὰρ οὔ; — Ὅντινα οὖν
ἐπ' ἄλλῳ κωλῦσαι ἔστι καὶ ἀναγκάσαι, θαρρῶν λέγε
57 μὴ εἶναι ἐλεύθερον. καὶ μή μοι πάππους αὐτοῦ καὶ
προπάππους βλέπε καὶ ὠνὴν ζήτει καὶ πρᾶσιν, ἀλλ'
ἂν ἀκούσῃς λέγοντος ἔσωθεν καὶ ἐκ πάθους 'κύριε',
κἂν δώδεκα ῥάβδοι προάγωσι, λέγε δοῦλον· κἂν ἀκού-
σῃς λέγοντος 'τάλας ἐγώ, οἷα πάσχω', λέγε δοῦλον·
ἂν ἁπλῶς ἀποκλαιόμενον ἴδῃς, μεμφόμενον, δυσροοῦντα,
58 λέγε δοῦλον περιπόρφυρον ἔχοντα. ἂν οὖν μηδὲν*

8 *οὐκ ἂν* ⟨*εἴη*⟩ *Meibomius* ‖ 18 *ὑπατίας S: corr. S*$_b$

τούτων ποιῇ, μήπω εἴπῃς ἐλεύθερον, ἀλλὰ τὰ δόγματα
αὐτοῦ κατάμαθε, μή τι ἀναγκαστά, μή τι κωλυτικά,
μή τι δυσροητικά· κἂν εὕρῃς τοιοῦτον, λέγε δοῦλον
ἀνοχὰς ἔχοντα ἐν Σατορναλίοις· λέγε, ὅτι ὁ κύριος
αὐτοῦ ἀποδημεῖ· εἶθ' ἥξει καὶ γνώσῃ οἷα πάσχει. —
Τίς ἥξει; — Πᾶς ὃς ἂν ἐξουσίαν ἔχῃ τῶν ὑπ' αὐτοῦ 59
τινος θελομένων πρὸς τὸ περιποιῆσαι ταῦτα ἢ ἀφελέ-
σθαι. — Οὕτως οὖν πολλοὺς κυρίους ἔχομεν; — Οὕ-
τως. τὰ γὰρ πράγματα προτέρους τούτων κυρίους
ἔχομεν· ἐκεῖνα δὲ πολλά ἐστι. διὰ ταῦτα ἀνάγκη καὶ
τοὺς τούτων τινὸς ἔχοντας ἐξουσίαν κυρίους εἶναι·
ἐπεί τοι οὐδεὶς αὐτὸν τὸν Καίσαρα φοβεῖται, ἀλλὰ θά- 60
νατον, φυγήν, ἀφαίρεσιν τῶν ὄντων, φυλακήν, ἀτιμίαν.
οὐδὲ φιλεῖ τις τὸν Καίσαρα, ἂν μή τι ᾖ πολλοῦ ἄξιος,
ἀλλὰ πλοῦτον φιλοῦμεν, δημαρχίαν, στρατηγίαν, ὑπα-
τείαν. ὅταν ταῦτα φιλῶμεν καὶ μισῶμεν καὶ φοβώ-
μεθα, ἀνάγκη τοὺς ἐξουσίαν αὐτῶν ἔχοντας κυρίους
ἡμῶν εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ ὡς θεοὺς προσκυνοῦμεν·
ἐννοοῦμεν γάρ, ὅτι τὸ ἔχον ἐξουσίαν τῆς μεγίστης 61
ὠφελείας θεῖόν ἐστιν. εἰ δ' ὑποτάσσομεν κακῶς 'οὗ-
τος δ' ἔχει [τῆς μεγίστης ὠφελείας· θεῖόν ἐστιν. εἶθ'
ὑποτάσσομεν κακῶς, οὗτος δ' ἔχει] τῆς μεγίστης ὠφε-
λείας ἐξουσίαν', ἀνάγκη καὶ τὸ γενόμενον ἐξ αὐτῶν
ἐπενεχθῆναι κακῶς.

---

1 ⟨μὴ⟩ ποιῇ S_c ‖ 3 κἂν a S_c *in ras.* ‖ 4 ἔχοντα] ἤτοι ἀναπνέοντα S_c *inter lineas addidit* ‖ σατουρναλίοις *S: corr.* S_b ‖ 15 φιλοῦμεν *s*: φοβοῦμ** *S*; φιλοῦμεν καὶ S_b ‖ ὑπατίαν *S: corr.* S_b ‖ 20 εἰ δ' *scripsi*: εἶθ' *S* ‖ 21 *verba* τῆς μεγίστης — (22) δ' ἔχει *male in S repetita; quod cum non perspexisset* S_b, *verbo* εἶθ' *in* εἰ γὰρ *mutato et inserto* τὸ *ante* οὗτος *sensum extricare conatus est; quo errore decepti et librarii et editores frustra in hoc loco emendando desudaverunt* ‖ 23 ἐξουσίαν *S* (ἐξ *in maiore ras. a m. pr.*) ‖ γινόμενον *Coraes*

62 *Τί οὖν ἐστι τὸ ποιοῦν ἀκώλυτον τὸν ἄνθρωπον
καὶ αὐτεξούσιον; πλοῦτος γὰρ οὐ ποιεῖ οὐδ' ὑπατεία
οὐδ' ἐπαρχία οὐδὲ βασιλεία, ἀλλὰ δεῖ τι ἄλλο εὑρε-
63 θῆναι. τί οὖν ἐστι τὸ ἐν τῷ γράφειν ἀκώλυτον ποιοῦν
καὶ ἀπαραπόδιστον; — Ἡ ἐπιστήμη τοῦ γράφειν. —
Τί δ' ἐν τῷ κιθαρίζειν; — Ἡ ἐπιστήμη τοῦ κιθαρί-
ζειν. — Οὐκοῦν καὶ ἐν τῷ βιοῦν ἡ ἐπιστήμη τοῦ
64 βιοῦν. ὡς μὲν οὖν ἁπλῶς, ἀκήκοας· σκέψαι δ' αὐτὸ
καὶ ἐκ τῶν 〈ἐπὶ〉 μέρους. τὸν ἐφιέμενόν τινος τῶν
ἐπ' ἄλλοις ὄντων ἐνδέχεται ἀκώλυτον εἶναι; — Οὔ.
— Ἐνδέχεται ἀπαραπόδιστον; — Οὔ. — Οὐκοῦν οὐδ'
65 ἐλεύθερον. ὅρα οὖν· πότερον οὐδὲν ἔχομεν ὃ ἐφ' ἡμῖν
μόνοις ἐστὶν ἢ πάντα; ἢ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι, τὰ
66 δ' ἐπ' ἄλλοις; — Πῶς λέγεις; — Τὸ σῶμα ὅταν θέ-
λῃς ὁλόκληρον εἶναι, ἐπὶ σοί ἐστιν ἢ οὔ; — Οὐκ ἐπ'
ἐμοί. — Ὅταν δ' ὑγιαίνειν; — Οὐδὲ τοῦτο. — Ὅταν
δὲ καλὸν εἶναι; — Οὐδὲ τοῦτο. — Ζῆν δὲ καὶ ἀπο-
θανεῖν; — Οὐδὲ τοῦτο. — Οὐκοῦν τὸ μὲν σῶμα ἀλ-
λότριον, ὑπεύθυνον παντὸς τοῦ ἰσχυροτέρου. — Ἔστω.
67 — Τὸν ἀγρὸν δ' ἐπὶ σοί ἐστιν ἔχειν ὅταν θέλῃς καὶ
ἐφ' ὅσον θέλεις καὶ οἷον θέλεις; — Οὔ. — Τὰ δὲ
δουλάρια; — Οὔ. — Τὰ δ' ἱμάτια; — Οὔ. — Τὸ δ'
οἰκίδιον; — Οὔ. — Τοὺς δ' ἵππους; — Τούτων μὲν
οὐδέν. — Ἂν δὲ τὰ τέκνα σου ζῆν θέλῃς ἐξ ἅπαντος
ἢ τὴν γυναῖκα ἢ τὸν ἀδελφὸν ἢ τοὺς φίλους, ἐπὶ σοί
ἐστιν; — Οὐδὲ ταῦτα.*

---

24 sqq. Ench. 14, 1: *Ἐὰν θέλῃς τὰ τέκνα σου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους σου πάντοτε ζῆν, - - τὰ - μὴ ἐπὶ σοὶ θέλεις ἐπὶ σοὶ εἶναι.*

---

2 *ὑπατία S: corr. S_b* ‖ 9 *〈ἐπὶ〉 ins. S_b correctura, quae antea illata erat, rursus deleta* ‖ 23 *〈Οὔ.〉 τούτων Coraes* ‖ 25 *ἐπὶ s: εἴ τι S*

Πότερον οὖν οὐδὲν ἔχεις αὐτεξούσιον, ὃ ἐπὶ μόνῳ 68
ἐστὶ σοί, ἢ ἔχεις τι τοιοῦτον; — Οὐκ οἶδα. — Ὅρα
οὖν οὕτως καὶ σκέψαι αὐτό. μή τις δύναταί σε ποιῆσαι 69
συγκαταθέσθαι τῷ ψεύδει; — Οὐδείς. — Οὐκοῦν ἐν
μὲν τῷ συγκαταθετικῷ τόπῳ ἀκώλυτος εἶ καὶ ἀνεμπό-
διστος. — Ἔστω. — Ἄγε, ὁρμῆσαι δέ σε ἐφ' ὃ μὴ 70
θέλεις τις δύναται ἀναγκάσαι; — Δύναται. ὅταν γάρ
μοι θάνατον ἢ δεσμὰ ἀπειλῇ, ἀναγκάζει μ' ὁρμῆσαι.
— Ἂν οὖν καταφρονῇς τοῦ ἀποθανεῖν καὶ τοῦ δεθέ-
σθαι, ἔτι αὐτοῦ ἐπιστρέφῃ; — Οὔ. — Σὸν οὖν ἐστιν 71
ἔργον τὸ καταφρονεῖν θανάτου ἢ οὐ σόν; — Ἐμόν.
— Σὸν ἄρα ἐστὶ καὶ τὸ ὁρμῆσαι ἢ οὔ; — Ἔστω ἐμόν.
— Τὸ δ' ἀφορμῆσαι τίνος; σὸν καὶ τοῦτο. — Τί οὖν, 72
ἂν ἐμοῦ ὁρμήσαντος περιπατῆσαι ἐκεῖνός με κωλύσῃ;
— Τί σου κωλύσει; μή τι τὴν συγκατάθεσιν; — Οὔ·
ἀλλὰ τὸ σωμάτιον. — Ναί, ὡς λίθον. — Ἔστω· ἀλλ'
οὐκέτι ἐγὼ περιπατῶ. — Τίς δέ σοι εἶπε 'τὸ περι- 73
πατῆσαι σὸν ἔργον ἐστὶν ἀκώλυτον'; ἐγὼ γὰρ ἐκεῖνο
ἔλεγον ἀκώλυτον μόνον τὸ ὁρμῆσαι· ὅπου δὲ σώματος
χρεία καὶ τῆς ἐκ τούτου συνεργείας, πάλαι ἀκήκοας
ὅτι οὐδέν ἐστι σόν. — Ἔστω καὶ ταῦτα. — Ὀρέγεσθαι 74
δέ σε οὗ μὴ θέλεις τις ἀναγκάσαι δύναται; — Οὐ-
δείς. — Προθέσθαι δ' ἢ ἐπιβαλέσθαι τις ἢ ἁπλῶς
χρῆσθαι ταῖς προσπιπτούσαις φαντασίαις; — Οὐδὲ
τοῦτο· ἀλλὰ ὀρεγόμενόν με κωλύσει τυχεῖν οὗ ὀρέγο- 75
μαι. — Ἂν τῶν σῶν τινος ὀρέγῃ καὶ τῶν ἀκωλύτων,

---

26 sq. cf. Ench. 14, 1: *ἐὰν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενος κτλ.*

---

7 *θέλῃς S: corr. s* ‖ 18 ⟨*καὶ*⟩ *ἀκώλυτον Wolf* ‖ 20 *χρεία S (εί e corr. a m. pr.)* ‖ *συνεργίας S: corr. Sc* ‖ 22 *θέλεις Sc: θέλῃς S (fortasse recte, cf. v. 7)*

πῶς σε κωλύσει; — Οὐδαμῶς. — Τίς οὖν σοι λέγει,
ὅτι ὁ τῶν ἀλλοτρίων ὀρεγόμενος ἀκώλυτός ἐστιν;
76 *Ὑγείας οὖν μὴ ὀρέγωμαι; — Μηδαμῶς, μηδ' ἄλ-*
77 *λου ἀλλοτρίου μηδενός. ὃ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ*
παρασκευάσαι ἢ τηρῆσαι ὅτε θέλεις, τοῦτο ἀλλότριόν
ἐστι. μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ οὐ μόνον τὰς χεῖρας, ἀλλὰ
πολὺ πρότερον τὴν ὄρεξιν· εἰ δὲ μή, παρέδωκας σαυ-
τὸν δοῦλον, ὑπέθηκας τὸν τράχηλον, ἂν θαυμάσῃς τῶν
μὴ σῶν ᾧ τινι ἂν τῶν ὑπευθύνων καὶ θνητῶν προσ-
78 *παθῇς. — Ἡ χεὶρ οὐκ ἔστιν ἐμή; — Μέρος ἐστὶ σόν,*
φύσει δὲ πηλός, κωλυτόν, ἀναγκαστόν, δοῦλον παντὸς
79 *τοῦ ἰσχυροτέρου. καὶ τί σοι λέγω χεῖρα; ὅλον τὸ*
σῶμα οὕτως ἔχειν σε δεῖ ὡς ὀνάριον ἐπισεσαγμένον,
ἐφ' ὅσον ἂν οἷόν τε ᾖ, ἐφ' ὅσον ἂν διδῶται· ἂν δ'
ἀγγαρεία ᾖ καὶ στρατιώτης ἐπιλάβηται, ἄφες, μὴ ἀν-
τίτεινε μηδὲ γόγγυζε· εἰ δὲ μή, πληγὰς λαβὼν οὐδὲν
80 *ἧττον ἀπολεῖς καὶ τὸ ὀνάριον. ὅταν δὲ πρὸς τὸ σῶμα*
οὕτως ἔχειν σε δέῃ, ὅρα τί ἀπολείπεται περὶ τὰ ἄλλα,
ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα παρασκευάζεται. ὅταν ἐκεῖνο
ὀνάριον ᾖ, τἆλλα γίνεται χαλινάρια τοῦ ὀναρίου, σα-
γμάτια, ὑποδημάτια, κριθαί, χόρτος. ἄφες κἀκεῖνα,
ἀπόλυε θᾶττον καὶ εὐκολώτερον ἢ τὸ ὀνάριον.
81 *Καὶ ταύτην τὴν παρασκευὴν παρασκευασάμενος καὶ*
τὴν ἄσκησιν ἀσκήσας τὰ ἀλλότρια ἀπὸ τῶν ἰδίων δια-

---

4 sqq. cf. Ench. 14, 2: ὅστις οὖν ἐλεύθερος εἶναι βούλεται, μήτε θελέτω τι μήτε φευγέτω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις· εἰ δὲ μή, δουλεύειν ἀνάγκη.

---

6 ἀλλὰ *bis scr. in S; priore loco erasum* ‖ 8 ἂν ⟨τι⟩ S_b ‖ 13 ἔχει *S: corr.* S_b ‖ σε δεῖ] σοῦ δοκεῖ *unus s, unde Schw.* σου (*vel* σοι) δόκει *coni.* ‖ ἐπὶ*σεσαγμένον *S* ‖ 14 ὅσο*ν *altero loco S* (*fuit* ὅσων)

κρίνειν, τὰ κωλυτὰ ἀπὸ τῶν ἀκωλύτων, ταῦτα πρὸς
σαυτὸν ἡγεῖσθαι, ἐκεῖνα μὴ πρὸς σαυτόν, ἐνταῦθα
ἐπιστρόφως ἔχειν τὴν ὄρεξιν, ἐνταῦθα τὴν ἔκκλισιν,
μή τι ἔτι φοβῇ τινα; — Οὐδένα. — Περὶ τίνος γὰρ 82
φοβήσῃ; περὶ τῶν σεαυτοῦ, ὅπου σοι ἡ οὐσία τοῦ
ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ; καὶ τίς τούτων ἐξουσίαν ἔχει;
τίς ἀφελέσθαι αὐτὰ δύναται, τίς ἐμποδίσαι; οὐ μᾶλλον
ἢ τὸν θεόν. ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ σώματος καὶ τῆς κτήσεως; 83
ὑπὲρ τῶν ἀλλοτρίων; ὑπὲρ τῶν οὐδὲν πρὸς σέ; καὶ τί
ἄλλο ἐξ ἀρχῆς ἐμελέτας ἢ διακρίνειν τὰ σὰ καὶ οὐ σά,
τὰ ἐπὶ σοὶ καὶ οὐκ ἐπὶ σοί, τὰ κωλυτὰ καὶ ἀκώλυτα;
τίνος δὲ ἕνεκα προσῆλθες τοῖς φιλοσόφοις; ἵνα μηδὲν
ἧττον ἀτυχῇς καὶ δυστυχῇς; οὐκοῦν ἄφοβος μὲν οὔ- 84
τως ἔσει καὶ ἀτάραχος. λύπη δὲ τί πρὸς σέ; ὧν γὰρ
προσδοκωμένων φόβος γίνεται, καὶ λύπη παρόντων.
ἐπιθυμήσεις δὲ τίνος ἔτι; τῶν μὲν γὰρ προαιρετικῶν
ἅτε καλῶν ὄντων καὶ παρόντων σύμμετρον ἔχεις καὶ
καθισταμένην τὴν ὄρεξιν, τῶν δ' ἀπροαιρέτων οὐδενὸς
ὀρέγῃ, ἵνα καὶ τόπον σχῇ τὸ ἄλογον ἐκεῖνο καὶ ὠστι-
κὸν καὶ παρὰ τὰ μέτρα ἠπειγμένον.

Ὅταν οὖν πρὸς τὰ πράγματα οὕτως ἔχῃς, τίς ἔτι 85
ἄνθρωπος δύναται φοβερὸς εἶναι; τί γὰρ ἔχει ἄνθρω-
πος ἀνθρώπῳ φοβερὸν ἢ ὀφθεὶς ἢ λαλήσας ἢ ὅλως
συναναστραφείς; οὐ μᾶλλον ἢ ἵππος ἵππῳ ἢ κύων
κυνὶ ἢ μέλισσα μελίσσῃ. ἀλλὰ τὰ πράγματα ἑκάστῳ
φοβερά ἐστι· ταῦτα δ' ὅταν περιποιεῖν τις δύνηταί
τινι ἢ ἀφελέσθαι, τότε καὶ αὐτὸς φοβερὸς γίνεται. πῶς 86

16 sqq. cf. Ench. 2, 2.

3 ἔχε S: corr. S_b ‖ τῆς ὀρέξεως S_b ‖ ⟨κατὰ⟩ τὴν ἔκκλισιν S_b ‖ 5 σοι Schw.: σου S ‖ 14 ἔσῃ S_c ‖ 15 προσδοκομένων S: corr. S_c ‖ ⟨τούτων γίνεται⟩ καὶ Schw. ‖ 25 ἑκάστου S: corr. s

*οὖν ἀκρόπολις καταλύεται; οὐ σιδήρῳ οὐδὲ πυρί,
ἀλλὰ δόγμασιν. ἂν γὰρ τὴν οὖσαν ἐν τῇ πόλει καθ-
έλωμεν, μή τι καὶ τὴν τοῦ πυρετοῦ, μή τι καὶ τὴν
τῶν καλῶν γυναικαρίων, μή τι ἁπλῶς τὴν ἐν ἡμῖν
ἀκρόπολιν καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν τυράννους ἀποβεβλήκαμεν,
οὓς ἐφ' ἑκάστοις καθ' ἡμέραν ἔχομεν, ποτὲ μὲν τοὺς
87 αὐτούς, ποτὲ δ' ἄλλους; ἀλλ' ἔνθεν ἄρξασθαι δεῖ καὶ
ἔνθεν καθελεῖν τὴν ἀκρόπολιν, ἐκβάλλειν τοὺς τυράν-
νους· τὸ σωμάτιον ἀφεῖναι, τὰ μέρη αὐτοῦ, τὰς δυνά-
μεις, τὴν κτῆσιν, τὴν φήμην, ἀρχάς, τιμάς, τέκνα,
ἀδελφούς, φίλους, πάντα ταῦτα ἡγήσασθαι ἀλλότρια.
88 κἂν ἔνθεν ἐκβληθῶσιν οἱ τύραννοι, τί ἔτι ἀποτειχίζω
τὴν ἀκρόπολιν ἐμοῦ γε ἕνεκα; ἑστῶσα γάρ τί μοι ποιεῖ;
τί ἔτι ἐκβάλλω τοὺς δορυφόρους; ποῦ γὰρ αὐτῶν
αἰσθάνομαι; ἐπ' ἄλλους ἔχουσιν τὰς ῥάβδους καὶ τοὺς
89 κοντοὺς καὶ τὰς μαχαίρας. ἐγὼ δ' οὐπώποτε οὔτε
θέλων ἐκωλύθην οὔτ' ἠναγκάσθην μὴ θέλων. καὶ πῶς
τοῦτο δυνατόν; προσκατατέταχά μου τὴν ὁρμὴν τῷ
θεῷ. θέλει μ' ἐκεῖνος πυρέσσειν· κἀγὼ θέλω. θέλει
ὁρμᾶν ἐπί τι· κἀγὼ θέλω. θέλει ὀρέγεσθαι· κἀγὼ
θέλω. θέλει με τυχεῖν τινος· κἀγὼ βούλομαι. οὐ
90 θέλει· οὐ βούλομαι. ἀποθανεῖν οὖν θέλω· στρεβλω-
θῆναι οὖν θέλω. τίς ἔτι με κωλῦσαι δύναται παρὰ
τὸ ἐμοὶ φαινόμενον ἢ ἀναγκάσαι; οὐ μᾶλλον ἢ τὸν Δία.*

91 *Οὕτω ποιοῦσι καὶ τῶν ὁδοιπόρων οἱ ἀσφαλέστεροι.*

---

5 *καταβεβλήκαμεν Schw.* ‖ 16 *οὐπώποτε οὔτε in S a m. pr. exaratum fuisse videtur: οὐδέποτε οὔτε man. rec. in correctura a* S_b *olim facta, sed postea erasa; πώποτε οὐ vel οὐπώποτε s* ‖ 17 *θέλ** S: θέλ*^{ων} S_c *(ut vid.)* ‖ 22 *ante ἀποθανεῖν Schw. haec inseruit: ⟨ἀποθανεῖν με θέλει; στρεβλωθῆναι με θέλει⟩; ἀποθανεῖν οὖν θέλω, ⟨εἰ θέλει⟩, C. Schenkl*

ἀκήκοεν ὅτι ληστεύεται ἡ ὁδός· μόνος οὐ τολμᾷ καθ-
εῖναι, ἀλλὰ περιέμεινεν συνοδίαν ἢ πρεσβευτοῦ ἢ
ταμίου ἢ ἀνθυπάτου καὶ προσκατατάξας ἑαυτὸν παρ-
έρχεται ἀσφαλῶς. οὕτω καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ποιεῖ ὁ φρό- 92
νιμος. πολλὰ ληστήρια, τύραννοι, χειμῶνες, ἀπορίαι,
ἀποβολαὶ τῶν φιλτάτων. 'ποῦ τις καταφύγῃ; πῶς ἀλή- 93
στευτος παρέλθῃ; ποίαν συνοδίαν περιμείνας ἀσφαλῶς
διέλθῃ; τίνι προσκατατάξας ἑαυτόν; τῷ δεῖνι, τῷ 94
πλουσίῳ, τῷ ὑπατικῷ; καὶ τί μοι ὄφελος; αὐτὸς ἐκδύε-
ται, οἰμώζει, πενθεῖ. τί δ', ἂν ὁ συνοδοιπόρος αὐτὸς
ἐπ' ἐμὲ στραφεὶς ληστής μου γένηται; τί ποιήσω; φί- 95
λος ἔσομαι Καίσαρος· ἐκείνου με ὄντα ἑταῖρον οὐδεὶς
ἀδικήσει. πρῶτον μὲν ἵνα γένωμαι λαμπρός, πόσα με
δεῖ τλῆναι καὶ παθεῖν, ποσάκις καὶ ὑπὸ πόσων ληστευ-
θῆναι· εἶτα ἐὰν γένωμαι, καὶ οὗτος θνητός ἐστιν [καὶ
οὗτος θνητός]. ἂν δ' αὐτὸς ἔκ τινος περιστάσεως 96
ἐχθρός μου γένηται, ἀναχωρῆσαι ποῦ ποτε κρεῖσσον;
εἰς ἐρημίαν; ἄγε, ἐκεῖ πυρετὸς οὐκ ἔρχεται; τί οὖν 97
γένηται; οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἀσφαλῆ σύνοδον, πιστόν,
ἰσχυρόν, ἀνεπιβούλευτον;' οὕτως ἐφίστησι καὶ ἐννοεῖ, 98
ὅτι, ἐὰν τῷ θεῷ προσκατατάξῃ ἑαυτόν, διελεύσεται
ἀσφαλῶς.

Πῶς λέγεις προσκατατάξαι; — Ἵν', ὃ ἂν ἐκεῖνος 99
θέλῃ, καὶ αὐτὸς θέλῃ καί, ὃ ἂν ἐκεῖνος μὴ θέλῃ, τοῦτο
μηδ' αὐτὸς θέλῃ. — Πῶς οὖν τοῦτο γένηται; — Πῶς 100
γὰρ ἄλλως ἢ ἐπισκεψαμένῳ τὰς ὁρμὰς τοῦ θεοῦ καὶ

---

3 ταμίον S (ί a S_c in ras.) ‖ 5 ληιστήρια S (sed ηι in ras. a S_a ‖ 13 λαμπρός, πόσα scripsi: λαμπρὸςα S; λαμπρός, ἃ S_b ‖ 15 verba καὶ οὗτος θνητός del. s; nisi forte scribendum γένωμαι, ⟨μὴ⟩ καὶ οὗτος θνητός ἐστιν; καὶ οὗτος θνητός. ‖ 20 οὗτος S_b

τὴν διοίκησιν; τί μοι δέδωκεν ἐμὸν καὶ αὐτεξούσιον,
τί αὐτῷ κατέλιπεν; τὰ προαιρετικά μοι δέδωκεν, ἐπ'
ἐμοὶ πεποίηκεν, ἀνεμπόδιστα, ἀκώλυτα. τὸ σῶμα τὸ
πήλινον πῶς ἐδύνατο ἀκώλυτον ποιῆσαι; ὑπέταξεν οὖν
τῇ τῶν ὅλων περιόδῳ τὴν κτῆσιν, τὰ σκεύη, τὴν οἰ-
101 *κίαν, τὰ τέκνα, τὴν γυναῖκα. τί οὖν θεομαχῶ; τί*
θέλω τὰ μὴ θελητά, τὰ μὴ δοθέντα μοι ἐξ ἅπαντος
ἔχειν; ἀλλὰ πῶς; ὡς δέδοται καὶ ἐφ' ὅσον δέδοται. —
'Αλλ' ὁ δοὺς ἀφαιρεῖται. — Τί οὖν ἀντιτείνω; οὐ λέγω
ὅτι ἠλίθιος ἔσομαι τὸν ἰσχυρότερον βιαζόμενος, ἀλλ'
102 *ἔτι πρότερον ἄδικος. πόθεν γὰρ ἔχων αὐτὰ ἦλθον;*
ὁ πατήρ μου αὐτὰ ἔδωκεν. ἐκείνῳ δὲ τίς; τὸν ἥλιον
δὲ τίς πεποίηκε, τοὺς καρποὺς δὲ τίς, τὰς δ' ὥρας τίς,
τὴν δὲ πρὸς ἀλλήλους συμπλοκὴν καὶ κοινωνίαν τίς;
103 *Εἶτα σύμπαντα εἰληφὼς παρ' ἄλλου καὶ αὐτὸν*
σεαυτόν, ἀγανακτεῖς καὶ μέμφῃ τὸν δόντα, ἄν σού τι
104 *ἀφέληται; τίς ὢν καὶ ἐπὶ τί ἐληλυθώς; οὐχὶ ἐκεῖνός*
σε εἰσήγαγεν; οὐχὶ τὸ φῶς ἐκεῖνός σοι ἔδειξεν; οὐ
συνεργοὺς δέδωκεν; οὐ καὶ αἰσθήσεις; οὐ λόγον; ὡς
τίνα δὲ εἰσήγαγεν; οὐχ ὡς θνητόν; οὐχ ὡς μετὰ ὀλί-
γου σαρκιδίου ζήσοντα ἐπὶ γῆς καὶ θεασόμενον τὴν
διοίκησιν αὐτοῦ καὶ συμπομπεύσοντα αὐτῷ καὶ συν-
105 *εορτάσοντα πρὸς ὀλίγον; οὐ θέλεις οὖν, ἕως δέδοταί*
σοι, θεασάμενος τὴν πομπὴν καὶ τὴν πανήγυριν εἶτα,
ὅταν σ' ἐξάγῃ, πορεύεσθαι προσκυνήσας καὶ εὐχαρι-
106 *στήσας ὑπὲρ ὧν ἤκουσας καὶ εἶδες; 'οὔ· ἀλλ' ἔτι ἑορ-*

9 Ench. 11: *ὁ δοὺς ἀπήτησε.*

2 *αὐτῶι* S: *corr.* *s* ‖ *κατέλειπεν* S: *corr.* S_b ‖ 5 ⟨*τὸ σῶμα,*⟩ *τὴν κτῆσιν* *Schw.* ‖ 7 *θελητά* S_b: *θέλοντα* S ‖ 8 *ἐφ' ὅσον δέδοται* *s*: *ἐφ' ὅσον δύναται* S ‖ 18 *εἰσή·γαγεν* S ‖ 19 *an δ' ἔδωκεν?* ‖ *οὐ* | *καὶ* S: *οὐκ* | $\dot{*}$ S_c ‖ 21 *θεασό*μενον* S (*fuit θεασάμενον*) ‖ 26 *ἤκουσες* S: *corr.* S_c

τάξειν ἤθελον.' καὶ γὰρ οἱ μύσται μυεῖσθαι, τάχα δὲ
καὶ οἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἄλλους ἀθλητὰς βλέπειν· ἀλλὰ ἡ
πανήγυρις πέρας ἔχει· ἔξελθε, ἀπαλλάγηθι ὡς εὐχάρι-
στος, ὡς αἰδήμων· δὸς ἄλλοις τόπον· δεῖ γενέσθαι καὶ
ἄλλους, καθάπερ καὶ σὺ ἐγένου, καὶ γενομένους ἔχειν
χώραν καὶ οἰκήσεις ⟨καὶ⟩ τὰ ἐπιτήδεια. ἂν δ' οἱ
πρῶτοι μὴ ὑπεξάγωσι, τί ὑπολείπεται; τί ἄπληστος εἶ;
τί ἀνίκανος; τί στενοχωρεῖς τὸν κόσμον; — Ναί· ἀλλὰ 107
τὰ τεκνία μετ' ἐμαυτοῦ εἶναι θέλω καὶ τὴν γυναῖκα.
— Σὰ γάρ ἐστιν; οὐχὶ τοῦ δόντος; οὐχὶ καὶ τοῦ σὲ
πεποιηκότος; εἶτα οὐκ ἐκστήσῃ τῶν ἀλλοτρίων; οὐ
παραχωρήσεις τῷ κρείσσονι; — Τί οὖν μ' εἰσῆγεν ἐπὶ 108
τούτοις; — Καὶ εἰ μὴ ποιεῖ σοι, ἔξελθε· οὐκ ἔχει
χρείαν θεατοῦ μεμψιμοίρου. τῶν συνεορταζόντων δεῖ-
ται, τῶν συγχορευόντων, ἵν' ἐπικροτῶσι μᾶλλον, ἐπι-
θειάζωσιν, ὑμνῶσι δὲ τὴν πανήγυριν. τοὺς ἀταλαιπώ- 109
ρους δὲ καὶ δειλοὺς οὐκ ἀηδῶς ὄψεται ἀπολελειμμένους
τῆς πανηγύρεως· οὐδὲ γὰρ παρόντες ὡς ἐν ἑορτῇ διῆ-
γον οὐδ' ἐξεπλήρουν τὴν χώραν τὴν πρέπουσαν, ἀλλ'
ὠδυνῶντο, ἐμέμφοντο τὸν δαίμονα, τὴν τύχην, τοὺς
συνόντας· ἀναίσθητοι καὶ ὧν ἔτυχον καὶ τῶν ἑαυτῶν
δυνάμεων, ἃς εἰλήφασι πρὸς τὰ ἐναντία, μεγαλοψυ-
χίας, γενναιότητος, ἀνδρείας, αὐτῆς τῆς νῦν ζητου-
μένης ἐλευθερίας. — Ἐπὶ τί οὖν εἴληφα ταῦτα; — 110
Χρησόμενος. — Μέχρι τίνος; — Μέχρις ἂν ὁ χρήσας

---

8 sq. cf. Ench. 14, 1.

---

6 οἰκήσεις S (ή in ras. a m. rec.) ‖ ⟨καὶ⟩ ins. s ‖ 7 ἀπολείπεται S: corr. m. pr. ‖ 13 Καὶ del. Coraes ‖ 15 ἐπικροτῶσι μᾶλλον bis scr. in S, altero loco erasum (ubi Sb ἐπικροτοῦσι corr.) ‖ ἐπιθιάζωσιν S: corr. Sb ‖ 16 ὑμνῶσί τε Schw. ‖ ταλαιπώρους S: corr. Schw.

θέλῃ. — Ἂν οὖν ἀναγκαῖά μοι ᾖ; — Μὴ πρόσπασχε αὐτοῖς καὶ οὐκ ἔσται. σὺ αὐτὰ αὐτῷ μὴ εἴπῃς ἀναγκαῖα καὶ οὐκ ἔστι.

111 *Ταύτην τὴν μελέτην ἕωθεν εἰς ἑσπέραν μελετᾶν ἔδει ἀπὸ τῶν μικροτάτων, ἀπὸ τῶν εὐεπηρεαστοτάτων ἀρξάμενος, ἀπὸ χύτρας, ἀπὸ ποτηρίου. εἶθ' οὕτως ἐπὶ χιτωνάριον πρόσελθε, ἐπὶ κυνάριον, ἐπὶ ἱππάριον, ἐπὶ ἀγρίδιον· ἔνθεν ἐπὶ σαυτόν, τὸ σῶμα, τὰ μέρη τοῦ*
112 *σώματος, τὰ τέκνα, τὴν γυναῖκα, τοὺς ἀδελφούς. πανταχοῦ περιβλέψας ἀπόρριψον ἀπὸ σεαυτοῦ· κάθηρον τὰ δόγματα, μή τι προσήρτηταί σοι τῶν οὐ σῶν, μή*
113 *τι συμπέφυκεν, μή τι ὀδυνήσει σ' ἀποσπώμενον. καὶ λέγε γυμναζόμενος καθ' ἡμέραν, ὡς ἐκεῖ, μὴ ὅτι φιλοσοφεῖς (ἔστω φορτικὸν τὸ ὄνομα), ἀλλ' ὅτι καρπιστὴν δίδως. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ ταῖς ἀληθείαις ἐλευθερία.*
114 *ταύτην ἠλευθερώθη Διογένης παρ' Ἀντισθένους καὶ οὐκέτι ἔφη καταδουλωθῆναι δύνασθαι ὑπ' οὐδενός.*
115 *διὰ τοῦτο πῶς ἑάλω, πῶς τοῖς πειραταῖς ἐχρῆτο· μή τι κύριον εἶπέν τινα αὐτῶν; καὶ οὐ λέγω τὸ ὄνομα· οὐ γὰρ τὴν φωνὴν φοβοῦμαι, ἀλλὰ τὸ πάθος, ἀφ' οὗ ἡ φωνὴ ἐκπέμπεται. πῶς ἐπιτιμᾷ αὐτοῖς, ὅτι κακῶς*
116 *ἔτρεφον τοὺς ἑαλωκότας· πῶς ἐπράθη· μή τι κύριον*

---

16 sqq. cf. III, 24, 67.

22 sqq. cf. Laert. Diog. VI, 30, 36, 74. Mirum in modum quae Epictetum narrantem facit Arrianus cum Laertii Diogenis verbis concinunt, ut ex eodem fonte, fortasse ex Menippi libro, cui inscriptum erat *Διογένους Πρᾶσις*, utrumque hausisse appareat.

---

2 *αὐτῶι S: corr. s* ‖ 3 *ἔσται s* ‖ 5 *εὐεπηρεαστότων S: corr. m. pr.* ‖ 7 *πρόελθε Meibomius* ‖ 12 *ὀδυνήσεις S: corr. s* ‖ 18 *ὡς ἑάλω C. Schenkl; ὅτε ἑάλω s* ‖ 21 *πῶς ed. Basil.: ἢ ὡς S* ‖ *ἐπιτιμᾶν* S_b*; ἐπετίμα C. Schenkl* ‖ 22 *an ἢ ὡς (χὠς C. Schenkl) ἐπράθη, μή τι κτλ.?*

ἐζήτει; ἀλλὰ δοῦλον. πῶς δὲ πραθεὶς ἀνεστρέφετο πρὸς τὸν δεσπότην· εὐθὺς διελέγετο πρὸς αὐτόν, ὅτι οὐχ οὕτως ἐστολίσθαι δεῖ αὐτόν, οὐχ οὕτω κεκάρθαι, περὶ τῶν υἱῶν, πῶς δεῖ αὐτοὺς διάγειν. καὶ τί θαυ- 117
μαστόν; εἰ γὰρ παιδοτρίβην ἐώνητο, ἐν τοῖς παλαιστρικοῖς ὑπηρέτῃ ἂν αὐτῷ ἐχρῆτο ἢ κυρίῳ; εἰ δ' ἰατρόν, ὡσαύτως, εἰ δ' ἀρχιτέκτονα. καὶ οὕτως ἐφ' ἑκάστης ὕλης τὸν ἔμπειρον τοῦ ἀπείρου κρατεῖν πᾶσα ἀνάγκη. ὅστις οὖν καθόλου τὴν περὶ βίον ἐπιστήμην 118
κέκτηται, τί ἄλλο ἢ τοῦτον εἶναι δεῖ τὸν δεσπότην; τίς γάρ ἐστιν ἐν νηὶ κύριος; — Ὁ κυβερνήτης. — Διὰ τί; ὅτι ὁ ἀπειθῶν αὐτῷ ζημιοῦται; .... — Ἀλλὰ δεῖραί με δύναται. — Μή τι οὖν ἀζημίως; — Οὕτω 119
μὲν κἀγὼ ἔκρινον. — Ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀζημίως, διὰ τοῦτο οὐκ ἔξεστιν. οὐδενὶ δ' ἀζήμιόν ἐστι τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα. — Καὶ τίς ἡ ζημία τῷ δήσαντι τὸν αὐτοῦ δοῦ- 120
λον; — Ἣν δοκεῖς; τὸ δῆσαι τοῦτο· ὃ καὶ σὺ ὁμολογήσεις, ἂν θέλῃς σῴζειν, ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι θηρίον, ἀλλ' ἥμερον ζῷον. ἐπεὶ πότ' ἄμπελος πράσσει 121
κακῶς; ὅταν παρὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν πράσσῃ. πότ' ἀλεκτρυών; ὡσαύτως. οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπος. τίς οὖν 122
αὐτοῦ ἡ φύσις; δάκνειν καὶ λακτίζειν καὶ εἰς φυλακὴν βάλλειν καὶ ἀποκεφαλίζειν; οὔ· ἀλλ' εὖ ποιεῖν, συνεργεῖν, ἐπεύχεσθαι. τότ' οὖν κακῶς πράσσει, ἄν τε θέλῃς ἄν τε μή, ὅταν ἀγνωμονῇ.

---

18 sqq. cf. quae adn. ad IV, 5, 10.

---

13 *ante* Ἀλλὰ *enuntiatum excidisse mihi videtur, quo haec fere continebantur:* οὔ· ἀλλ' ὅτι τὴν κυβερνητικὴν ἐπιστήμην κέκτηται. ‖ δεῖραι ⟨ἢ δῆσαι⟩ *Schw.* ‖ 17 *fortasse* Ἣν ⟨τινα⟩ δοκεῖς *(quod iam voluit Coraes)* ‖ 24 *πέρχεσθαι *S:* ἐπεύχεσθαι *Sc* ‖ πράσσηι *S: corr. s*

123 Ὥστε Σωκράτης οὐκ ἔπραξε κακῶς; — Οὔ, ἀλλ'
οἱ δικασταὶ καὶ οἱ κατήγοροι. — Οὐδ' ἐν Ῥώμῃ Ἑλουί-
124διος; — Οὔ, ἀλλ' ὁ ἀποκτείνας αὐτόν. — Πῶς λέ-
γεις; — Ὡς καὶ σὺ ἀλεκτρυόνα οὐ λέγεις κακῶς πρᾶξαι
τὸν νικήσαντα καὶ κατακοπέντα, ἀλλὰ τὸν ἀπλῆγα ἡτ-
τηθέντα· οὐδὲ κύνα εὐδαιμονίζεις τὸν μήτε διώκοντα
μήτε πονοῦντα, ἀλλ' ὅταν ἱδρῶντα ἴδῃς, ὅταν ὀδυνώ-
125μενον, ὅταν ῥηγνύμενον ὑπὸ τοῦ δρόμου. τί παρα-
δοξολογοῦμεν, εἰ λέγομεν παντὸς κακὸν εἶναι τὸ παρὰ
τὴν ἐκείνου φύσιν; τοῦτο παράδοξόν ἐστι; σὺ γὰρ
αὐτὸ ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλων οὐ λέγεις; διὰ τί ἐπὶ
126μόνου οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἄλλως φέρῃ; ἀλλ' ὅτι λέγο-
μεν ἥμερον εἶναι τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν καὶ
φιλάλληλον καὶ πιστήν, τοῦτο παράδοξον οὐκ ἔστιν;
127— Οὐδὲ τοῦτο. — Πῶς οὖν ἔτι οὐ δερόμενος βλάπτεται ἢ
δεσμευόμενος ἢ ἀποκεφαλιζόμενος; οὐχὶ οὗτος μέν, ⟨εἰ⟩
γενναίως πάσχει, καὶ προσκερδαίνων καὶ προσωφελού-
μενος ἀπέρχεται, ἐκεῖνος δὲ βλαπτόμενός ἐστιν ὁ τὰ
οἰκτρότατα πάσχων καὶ αἴσχιστα, ὁ ἀντὶ ἀνθρώπου
λύκος γινόμενος ἢ ἔχις ἢ σφήξ;

128 Ἄγε οὖν ἐπέλθωμεν τὰ ὡμολογημένα. ὁ ἀκώλυτος
ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ᾧ πρόχειρα τὰ πράγματα ὡς
βούλεται. ὃν δ' ἔστιν ἢ κωλῦσαι ἢ ἀναγκάσαι ἢ ἐμ-
129ποδίσαι ἢ ἄκοντα εἴς τι ἐμβαλεῖν, δοῦλός ἐστι. τίς
δ' ἀκώλυτος; ὁ μηδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενος.
τίνα δ' ἀλλότρια; ἃ οὐκ ἔστιν ἐφ' ἡμῖν οὔτ' ἔχειν

---

13 sq. cf. quae adn. ad IV, 5, 10.
26 sq. cf. Ench. 1, 2: τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν - - - ἀλλότρια.

---

7 ἱδροῦντα S_b ‖ 9 εἰ *fortasse a manu antiqua add. in marg.* ‖ 14 οὐκ] οὖν *Schw.* ‖ 15 ἔτι] ὅτι S_c ‖ 16 οὗτος S_b: οὕτως *S* ‖ μέν, ⟨εἰ⟩ *scripsi:* ⟨εἰ⟩ μὲν *Upt. e cod.*

οὔτε μὴ ἔχειν οὔτε ποιὰ ἔχειν ἤ πως ἔχοντα. οὐκοῦν 130
τὸ σῶμα ἀλλότριον, τὰ μέρη αὐτοῦ ἀλλότρια, ἡ κτῆσις
ἀλλοτρία. ἂν οὖν τινι τούτων ὡς ἰδίῳ προσπαθῇς, δώ-
σεις δίκας ἃς ἄξιον τὸν τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενον. αὕτη 131
⟨ἡ⟩ ὁδὸς ἐπ' ἐλευθερίαν ἄγει, αὕτη μόνη ἀπαλλαγὴ
δουλείας, [μόνη] τὸ δυνηθῆναί ποτ' εἰπεῖν ἐξ ὅλης
ψυχῆς τὸ

> ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη,
> ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος.

Ἀλλὰ τί λέγεις, φιλόσοφε; καλεῖ σε ὁ τύραννος 132
ἐροῦντά τι ὧν οὐ πρέπει σοι. λέγεις ἢ οὐ λέγεις;
εἰπέ μοι. — Ἄφες σκέψωμαι. — Νῦν σκέψῃ; ὅτε δ' ἐν
τῇ σχολῇ ἦς, τί ἐσκέπτου; οὐκ ἐμελέτας, τίνα ἐστὶ τὰ
ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ τίνα οὐδέτερα; — Ἐσκεπτόμην.
— Τίνα οὖν ἤρεσκεν ὑμῖν; — Τὰ δίκαια καὶ καλὰ 133
ἀγαθὰ εἶναι, τὰ ἄδικα καὶ αἰσχρὰ κακά. — Μή τι τὸ
ζῆν ἀγαθόν; — Οὔ. — Μή τι τὸ ἀποθανεῖν κακόν;
— Οὔ. — Μή τι φυλακή; — Οὔ. — Λόγος δ' ἀγεν-
νὴς καὶ ἄπιστος καὶ φίλου προδοσία καὶ κολακεία τυ-
ράννου τί ὑμῖν ἐφαίνετο; — Κακά. — Τί οὖν; οὐχὶ 134
σκέπτῃ, οὐχὶ δ' ἔσκεψαι καὶ βεβούλευσαι. ποία γὰρ
σκέψις, εἰ καθήκει μοι, δυναμένῳ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ
ἐμαυτῷ περιποιῆσαι, τὰ μέγιστα κακὰ μὴ περιποιῆσαι;
καλὴ σκέψις καὶ ἀναγκαία, πολλῆς βουλῆς δεομένη.
τί ἡμῖν ἐμπαίζεις, ἄνθρωπε; οὐδέποτε τοιαύτη σκέψις
γίνεται. οὐδ' εἰ ταῖς ἀληθείαις κακὰ μὲν ἐφαντάζου 135

---

8 sq. cf. Ench. 52, 1.

---

5 ⟨ἡ⟩ *ins.* S_c ‖ 6 [μόνηι] *del.* *s* ‖ 8 γ' *s*: καὶ *S* ‖ 16 κακά, ⟨τὰ δ' ἄλλα οὐδέτερα⟩ *Schw.* ‖ 22 δυναμένων *S*: *corr.* S_c ‖ 26 κακὰ] καλὰ S_c

τὰ αἰσχρά, ⟨ἀγαθὰ δὲ τὰ καλά,⟩ τὰ δ' ἄλλα οὐδέτερα,
ἦλθες ἂν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐπίστασιν, οὐδ' ἐγγύς· ἀλλ'
αὐτόθεν διακρίνειν εἶχες, ὥσπερ ὄψει, τῇ διανοίᾳ.
136 πότε γὰρ σκέπτῃ, εἰ τὰ μέλανα λευκά ἐστιν, εἰ τὰ
βαρέα κοῦφα; οὐχὶ δὲ τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις ἐπα-
κολουθεῖς; πῶς οὖν νῦν σκέπτεσθαι λέγεις, ⟨εἰ⟩ τὰ
137 οὐδέτερα τῶν κακῶν φευκτότερα; ἀλλ' οὐκ ἔχεις τὰ
δόγματα ταῦτα, ἀλλὰ φαίνεταί σοι οὔτε ταῦτα οὐδέ-
τερα, ἀλλὰ τὰ μέγιστα κακά, οὔτ' ἐκεῖνα ⟨κακά⟩, ἀλλ'
138 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. οὕτως γὰρ ἐξ ἀρχῆς εἴθισας σεαυ-
τόν. 'ποῦ εἰμι; ἐν σχολῇ. καὶ ἀκούουσί μου τίνες;
λέγω μετὰ τῶν φιλοσόφων. ἀλλ' ἐξελήλυθα τῆς σχο-
λῆς· ἆρον ἐκεῖνα τὰ τῶν σχολαστικῶν καὶ τῶν μωρῶν.'
139 οὕτως καταμαρτυρεῖται φίλος ὑπὸ φιλοσόφου, οὕτως
παρασιτεῖ φιλόσοφος, οὕτως ἐπ' ἀργυρίῳ ἐκμισθοῖ ἑαυ-
τόν, οὕτως ἐν συγκλήτῳ τις οὐ λέγει τὰ φαινόμενα,
140 ἔνδοθεν τὸ δόγμα αὐτοῦ βοᾷ, οὐ ψυχρὸν καὶ ταλαί-
πωρον ὑποληψείδιον ἐκ λόγων εἰκαίων ὡς ἐκ τριχὸς
ἠρτημένον, ἀλλὰ ἰσχυρὸν καὶ χρηστικὸν καὶ ὑπὸ τοῦ
διὰ τῶν ἔργων γεγυμνάσθαι μεμυημένον. παραφύλαξον
141 σαυτόν, πῶς ἀκούεις — οὐ λέγω, ὅτι τὸ παιδίον σου
ἀπέθανεν· πόθεν σοι; ἀλλ' ὅτι σου τὸ ἔλαιον ἐξεχέθη,
142 ὁ οἶνος ἐξεπόθη, ἵνα τις ἐπιστὰς διατεινομένῳ σοι
τοῦτ' αὐτὸ μόνον εἴπῃ 'φιλόσοφε, ἄλλα λέγεις ἐν τῇ
σχολῇ· τί ἡμᾶς ἐξαπατᾷς; τί σκώληξ ὢν λέγεις ὅτι

---

22 sq. cf. Ench. 12, 2: ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον, κλέπτεται τὸ οἰνάριον.

---

1 *lacunam explevit Schw., praeeunte Upt.* ‖ 6 ⟨εἰ⟩ *ins. Wolf* ‖ 9 ⟨κακά⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 14, 15, 16 οὗτος *(quater) Sb* ‖ 17 οὐ *Schw.*: σὺ *S* ‖ 18 εἰκαίων *Schw.*: εἶ καὶ ὢν *S* ‖ 20 μεμυημένων *S*: *corr. Sc*

ἄνθρωπος εἶ;' ἤθελον ἐπιστῆναί τινι αὐτῶν συνουσιά- 143
ζοντι, ἵνα ἴδω, πῶς τείνεται καὶ ποίας φωνὰς ἀφίησιν,
εἰ μέμνηται τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τῶν λόγων οὓς ἀκούει.
ἢ λέγει ἢ ἀναγιγνώσκει.

Καὶ τί ταῦτα πρὸς ἐλευθερίαν; — Οὐκ ἄλλα μὲν 144
οὖν ἢ ταῦτ', ἄν τε θέλητε ὑμεῖς οἱ πλούσιοι ἄν τε
μή. — Καὶ τί σοι μαρτυρεῖ ταῦτα; — Τί γὰρ ἄλλο 145
ἢ αὐτοὶ ὑμεῖς; οἱ τὸν κύριον τὸν μέγαν ἔχοντες καὶ
πρὸς τὸ ἐκείνου νεῦμα καὶ κίνημα ζῶντες, κἄν τινα
ὑμῶν ἴδῃ μόνον συνεστραμμένῳ βλέμματι, ἀποψυχό-
μενοι, ⟨οἱ⟩ τὰς γραίας θεραπεύοντες καὶ τοὺς γέροντας
καὶ λέγοντες ὅτι 'οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι· οὐκ ἔξ-
εστί μοι'. διὰ τί οὐκ ἔξεστίν σοι; οὐκ ἄρτι ἐμάχου 146
μοι λέγων ἐλεύθερος εἶναι; 'ἀλλὰ Ἄπρυλλά με κεκώ-
λυκεν.' λέγε οὖν τὰς ἀληθείας, δοῦλε, καὶ μὴ δρα-
πέτευέ σου τοὺς κυρίους μηδ' ἀπαρνοῦ μηδὲ τόλμα
καρπιστὴν διδόναι τοσούτους ἔχων τῆς δουλείας ἐλέγ-
χους. καίτοι τὸν μὲν ὑπ' ἔρωτος ἀναγκαζόμενόν τι 147
ποιεῖν παρὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἅμα μὲν ὁρῶντα τὸ
ἄμεινον, ἅμα δ' οὐκ ἐξευτονοῦντα ἀκολουθῆσαι αὐτῷ
ἔτι μᾶλλον ἄν τις συγγνώμης ἄξιον ὑπολάβοι, ἅθ' ὑπό
τινος βιαίου καὶ τρόπον τινὰ θείου κατεσχημένον. σοῦ 148
δὲ τίς ἀνάσχοιτο τῶν γραῶν ἐρῶντος καὶ τῶν γερόν-
των καὶ ἐκείνας ἀπομύσσοντος καὶ ἀποπλύνοντος καὶ
δωροδοκοῦντος καὶ ἅμα μὲν νοσούσας θεραπεύοντος
ὡς δούλου, ἅμα δ' ἀποθανεῖν εὐχομένου καὶ τοὺς
ἰατροὺς διακρίνοντος, εἰ ἤδη θανασίμως ἔχουσιν; ἢ
πάλιν ὅταν ὑπὲρ τῶν μεγάλων τούτων καὶ σεμνῶν ἀρ-

---

7 τί σοι *scripsi*: τίς σοι *S* ‖ τίς γὰρ ἄλλος *s* ‖ 11 ⟨οἱ⟩ *ins. Schw.* ‖ 21 ἅτ' *S*: *corr.* S_c ‖ 27 διανακρίνοντος *Schw.*; ἀνακρίνοντος *Wolf*

χῶν καὶ τιμῶν τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοτρίων δούλων
149 *καταφιλῇς, ἵνα μηδ' ἐλευθέρων δοῦλος ᾖς; εἶτά μοι*
σεμνὸς περιπατεῖς στρατηγῶν, ὑπατεύων. οὐκ οἶδα,
πῶς ἐστρατήγησας, πόθεν τὴν ὑπατείαν ἔλαβες, τίς σοι
150 *αὐτὴν ἔδωκεν; ἐγὼ μὲν οὐδὲ ζῆν ἤθελον, εἰ διὰ Φη-*
λικίωνα ἔδει ζῆσαι τῆς ὀφρύος αὐτοῦ καὶ τοῦ δουλικοῦ
φρυάγματος ἀνασχόμενον. οἶδα γάρ, τί ἐστι δοῦλος
εὐτυχῶν ὡς δοκεῖ καὶ τετυφωμένος.
151 *Σὺ οὖν, φησίν, ἐλεύθερος εἶ; — Θέλω νὴ τοὺς*
θεοὺς καὶ εὔχομαι, ἀλλ' οὔπω δύναμαι ἀντιβλέψαι τοῖς
κυρίοις, ἔτι τιμῶ τὸ σωμάτιον, ὁλόκληρον αὐτὸ ἔχειν
ἀντὶ πολλοῦ ποιοῦμαι καίτοι μηδ' ὁλόκληρον ἔχων.
152 *ἀλλὰ δύναμαί σοι δεῖξαι ἐλεύθερον, ἵνα μηκέτι ζητῇς τὸ*
παράδειγμα. Διογένης ἦν ἐλεύθερος. — Πόθεν τοῦτο;
— Οὐχ ὅτι ἐξ ἐλευθέρων ἦν (οὐ γὰρ ἦν), ἀλλ' ὅτι
αὐτὸς ἦν, ὅτι ἀποβεβλήκει πάσας τὰς τῆς δουλείας
λαβὰς οὐδ' ἦν, ὅπως τις προσέλθῃ πρὸς αὐτὸν οὐδ'
153 *ὅθεν λάβηται πρὸς τὸ καταδουλώσασθαι. πάντα εὔ-*
λυτα εἶχεν, πάντα μόνον προσηρτημένα. εἰ τῆς κτή-
σεως ἐπελάβου, αὐτὴν ἀφῆκεν ἄν σοι μᾶλλον ἢ ἠκο-
λούθησεν δι' αὐτήν· εἰ τοῦ σκέλους, ⟨τὸ σκέλος⟩· εἰ
ὅλου τοῦ σωματίου, ὅλον τὸ σωμάτιον· οἰκείους, φί-
λους, πατρίδα ὡσαύτως. ᾔδει, πόθεν ἔχει καὶ παρὰ
154 *τίνος καὶ ἐπὶ τίσιν λαβών. τοὺς μέν γ' ἀληθινοὺς*
προγόνους, τοὺς θεούς, καὶ τὴν τῷ ὄντι πατρίδα οὐ-
δεπώποτ' ἂν ἐγκατέλιπεν οὐδὲ παρεχώρησεν ἄλλῳ μᾶλ-
λον πείθεσθαι αὐτοῖς καὶ ὑπακούειν οὐδ' ὑπεραπέθανεν

---

1 sqq. cf. Ench. 19, 2: *σὺ -- οὐ στρατηγὸς κτλ.*

---

4 *ὑπατίαν S: corr. S_c* ‖ 5 *φιληκίωνα S: corr. s* ‖ 8 *τε-τυφλωμένος S: corr. s* ‖ 17 *βλάβας S: corr. S_b* ‖ 21 *⟨τὸ σκέλος⟩ ins. s* ‖ 23 *ᾔδει ⟨γὰρ⟩ s* ‖ 26 *ἐγκατέλειπεν S: corr. S_c*

ἂν εὐκολώτερον τῆς πατρίδος ἄλλος. οὐ γὰρ ἐζήτει 155
ποτὲ δόξαι τι ποιεῖν ὑπὲρ τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐμέμνητο,
ὅτι πᾶν τὸ γενόμενον ἐκεῖθέν ἐστιν καὶ ὑπὲρ ἐκείνης
πράττεται καὶ ὑπὸ τοῦ διοικοῦντος αὐτὴν παρεγγυᾶται.
τοιγαροῦν ὅρα, τί λέγει αὐτὸς καὶ γράφει· ‘διὰ τοῦτό 156
σοι’, φησίν, ‘ἔξεστιν, ὦ Διόγενες, καὶ τῷ Περ-
σῶν βασιλεῖ καὶ Ἀρχιδάμῳ τῷ Λακεδαιμονίων 157
ὡς βούλει διαλέγεσθαι’. ἆρά γ' ὅτι ἐξ ἐλευθέρων
ἦν; πάντες γὰρ Ἀθηναῖοι καὶ πάντες Λακεδαιμόνιοι
καὶ Κορίνθιοι διὰ τὸ ἐκ δούλων εἶναι οὐκ ἠδύναντο
αὐτοῖς ὡς ἠβούλοντο διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἐδεδοίκεσαν 158
καὶ ἐθεράπευον; διὰ τί οὖν, φησίν, ἔξεστιν; ‘ὅτι τὸ
σωμάτιον ἐμὸν οὐχ ἡγοῦμαι, ὅτι οὐδενὸς δέομαι, ὅτι
ὁ νόμος μοι πάντα ἐστὶ καὶ ἄλλο οὐδέν.’ ταῦτα ἦν
τὰ ἐλεύθερον ἐκεῖνον ἐάσαντα.

Καὶ ἵνα μὴ δόξῃς, ὅτι παράδειγμα δείκνυμι ἀνδρὸς 159
ἀπεριστάτου μήτε γυναῖκα ἔχοντος μήτε τέκνα μήτε
πατρίδα ἢ φίλους ἢ συγγενεῖς, ὑφ' ὧν κάμπτεσθαι καὶ
περισπᾶσθαι ἠδύνατο, λάβε Σωκράτη καὶ θέασαι γυ-
ναῖκα καὶ παιδία ἔχοντα, ἀλλὰ ὡς ἀλλότρια· πατρίδα,
ἐφ' ὅσον ἔδει καὶ ὡς ἔδει· φίλους, συγγενεῖς, πάντα
ταῦτα ὑποτεταχότα τῷ νόμῳ καὶ τῇ πρὸς ἐκεῖνον εὐ-
πειθείᾳ. διὰ τοῦτο, στρατεύεσθαι μὲν ὁπότ' ἔδει, 160
πρῶτος ἀπῄει κἀκεῖ ἐκινδύνευεν ἀφειδέστατα· ἐπὶ Λέ-
οντα δ' ὑπὸ τῶν τυράννων πεμφθείς, ὅτι αἰσχρὸν
ἡγεῖτο, οὐδ' ἐπεβουλεύσατο εἰδώς, ὅτι ἀποθανεῖν δεήσει,
ἂν οὕτω τύχῃ. καὶ τί αὐτῷ διέφερεν; ἄλλο γάρ τι 161

23 sqq. cf. Plat. Apol. p. 32 c.

2 ποτὲ *Upt.*, δόξαι *Meibomius:* πότε δόξει *S* ‖ 3 ὑπὲρ *Schw.:* ὑπ' *S* ‖ 20 ἀλλοτρίαν *S: corr. Salmasius* ‖ 22 εὐπειθίαι *S: corr. Sc*

σῴζειν ἤθελεν· οὐ τὸ σαρκίδιον, ἀλλὰ τὸν πιστόν,
162 τὸν αἰδήμονα. ταῦτα ἀπαρεγχείρητα, ἀνυπότακτα. εἶθ' ὅτ' ἀπολογεῖσθαι ἔδει ὑπὲρ τοῦ ζῆν, μή τι ὡς τέκνα ἔχων ἀναστρέφεται, μή τι ὡς γυναῖκα; ἀλλ' ὡς μόνος. τί δ', ὅτε πιεῖν ἔδει τὸ φάρμακον, πῶς ἀναστρέφεται;
163 δυνάμενος διασωθῆναι καὶ τοῦ Κρίτωνος αὐτῷ λέγοντος ὅτι 'ἔξελθε διὰ τὰ παιδία' τί λέγει; ἕρμαιον ἡγεῖτο αὐτό; πόθεν; ἀλλὰ τὸ εὔσχημον σκοπεῖ, τἆλλα δ' οὐδ' ὁρᾷ, οὐδ' ἐπιλογίζεται. οὐ γὰρ ἤθελεν, φησί, σῶσαι τὸ σωμάτιον, ἀλλ' ἐκεῖνο, ὃ τῷ δικαίῳ μὲν αὔξεται καὶ σῴζεται, τῷ δ' ἀδίκῳ μειοῦται καὶ ἀπόλ-
164 λυται. Σωκράτης δ' αἰσχρῶς οὐ σῴζεται, ὁ μὴ ἐπιψηφίσας Ἀθηναίων κελευόντων, ὁ τοὺς τυράννους ὑπεριδών, ὁ τοιαῦτα περὶ ἀρετῆς καὶ καλοκἀγαθίας δια-
165 λεγόμενος· τοῦτον οὐκ ἔστι σῶσαι αἰσχρῶς, ἀλλ' ἀποθνήσκων σῴζεται, οὐ φεύγων. καὶ γὰρ ὁ ἀγαθὸς ὑποκριτὴς παυόμενος ὅτε δεῖ σῴζεται μᾶλλον ἢ ὑποκρινόμενος
166 παρὰ καιρόν. τί οὖν ποιήσει τὰ παιδία; 'εἰ μὲν εἰς Θετταλίαν ἀπῄειν, ἐπεμελήθητε αὐτῶν· εἰς Ἅιδου δέ μου ἀποδημήσαντος. οὐδεὶς ἔσται ὁ ἐπιμελησόμενος;' ὅρα πῶς ὑποκορίζεται καὶ σκώπτει
167 τὸν θάνατον. εἰ δ' ἐγὼ καὶ σὺ ἤμεν, εὐθὺς ἂν

6 sqq. cf. Plat. Crit. p. 45 c.
10 sq. cf. Plat. Crit. p. 47 d: ἐκεῖνο --, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο.
12 sq. cf. Xenoph. Comm. I, 1, 18; Plat. Apol. p. 32 b (ὑμῶν κελευόντων).
18 sqq. cf. Plat. Crit. p. 54 a: πότερον, ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἅιδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται;

8 οὐχ ὁρᾷ s ‖ 10 ἐκεῖνο S_c: ἐκεῖν** S ‖ ὃ S_b: ωἶ S ‖ 18 εἰ * μὲν S ‖ 19 ἀπῄειν S_b: ἀπήει S ‖ ἐπιμελήθητε S: corr. S_c ‖ ⟨ἂν⟩ αὐτῶν Coraes

*καταφιλοσοφήσαντες, ὅτι τοὺς ἀδικοῦντας δεῖ τοῖς ἴσοις
ἀμύνεσθαι, καὶ προσθέντες ὅτι 'ὄφελος ἔσομαι πολλοῖς
ἀνθρώποις σωθείς, ἀποθανὼν δ' οὐδενί', εἰ ἄρ' ἔδει
διὰ τρώγλης ἐκδύντας, ἐξήλθομεν ἄν. καὶ πῶς ἂν* 168
*ὠφελήσαμέν τινα; ποῦ γὰρ ἂν ἔτι ἔμενον ἐκεῖνοι; ἢ
οἳ ὄντες ἦμεν ὠφέλιμοι, οὐχὶ πολὺ μᾶλλον ἀποθανόν-
τες ἂν ὅτε ἔδει καὶ ὡς ἔδει ὠφελήσαμεν ἀνθρώπους;
καὶ νῦν Σωκράτους ἀποθανόντος οὐθὲν ἧττον ἢ καὶ* 169
*πλεῖον ὠφέλιμός ἐστιν ἀνθρώποις ἡ μνήμη ὧν ἔτι ζῶν
ἔπραξεν ἢ εἶπεν.*

Ταῦτα μελέτα, ταῦτα τὰ δόγματα, τούτους τοὺς 170
*λόγους, εἰς ταῦτα ἀφόρα τὰ παραδείγματα, εἰ θέλεις
ἐλεύθερος εἶναι, εἰ ἐπιθυμεῖς κατ' ἀξίαν τοῦ πράγμα-
τος. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ τηλικοῦτο πρᾶγμα τοσούτων* 171
*καὶ τηλικούτων ὠνῇ; ὑπὲρ τῆς νομιζομένης ἐλευθερίας
ταύτης οἱ μὲν ἀπάγχονται, οἱ δὲ κατακρημνίζουσιν
αὑτούς, ἔστι δ' ὅτε καὶ πόλεις ὅλαι ἀπώλοντο, ὑπὲρ* 172
*τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνεπιβουλεύτου καὶ ἀσφαλοῦς ἐλευ-
θερίας ἀπαιτοῦντι τῷ θεῷ ἃ δέδωκεν οὐ καταθήσῃ;
οὐχ, ὡς Πλάτων λέγει, μελετήσεις οὐχὶ ἀποθνῄσκειν
μόνον, ἀλλὰ καὶ στρεβλοῦσθαι καὶ φεύγειν καὶ δέρε-
σθαι καὶ πάνθ' ἁπλῶς ἀποδιδόναι τἀλλότρια; ἔσει τοί-* 173

---

19 cf. Ench. 11: *τί δὲ σοὶ μέλει, διὰ τί σε ὁ δοὺς ἀπήτησε;*
20 sqq. cf. Plat. Phaed. p. 64 a.

---

1 *κ͂αφιλοσοφήσαμεν S_b, unde κατεφιλοσοφήσαμεν s* ‖ 3 *εἰ ἄρ' scripsi: εἰ γὰρ S* ‖ 4 *τρόγλης S: corr. S_c* ‖ 5 *ἔμενον ἐκεῖνοι vix sanum; ἐμέλομεν ἐκείνῳ C. Schenkl* ‖ *ἢ οἳ scripsi: *οἱ S, εἰ οἱ S_b; ἢ εἰ Salmasius* ‖ 9 *μνήμων S: μνῆμ' ὧν S_b* ‖ 17 *αὑτούς S: corr. S_c* ‖ 18 *ἀληθεινῆς S: corr. S_c* ‖ 19 *καταθήσῃ S_b vel S_c: καταστήσῃ S (ut vid.)* ‖ 22 *ἔσῃ S m. rec.*

θέλῃ. — Ἂν οὖν ἀναγκαῖά μοι ᾖ; — Μὴ πρόσπασχε αὐτοῖς καὶ οὐκ ἔσται. σὺ αὐτὰ αὐτῷ μὴ εἴπῃς ἀναγκαῖα καὶ οὐκ ἔστι.

111 *Ταύτην τὴν μελέτην ἕωθεν εἰς ἑσπέραν μελετᾶν
ἔδει ἀπὸ τῶν μικροτάτων, ἀπὸ τῶν εὐεπηρεαστοτάτων
ἀρξάμενος, ἀπὸ χύτρας, ἀπὸ ποτηρίου. εἶθ' οὕτως ἐπὶ
χιτωνάριον πρόσελθε, ἐπὶ κυνάριον, ἐπὶ ἱππάριον, ἐπὶ
ἀγρίδιον· ἔνθεν ἐπὶ σαυτόν, τὸ σῶμα, τὰ μέρη τοῦ*
112 *σώματος, τὰ τέκνα, τὴν γυναῖκα, τοὺς ἀδελφούς. πανταχοῦ περιβλέψας ἀπόρριψον ἀπὸ σεαυτοῦ· κάθηρον
τὰ δόγματα, μή τι προσήρτηταί σοι τῶν οὐ σῶν, μή*
113 *τι συμπέφυκεν, μή τι ὀδυνήσει σ' ἀποσπώμενον. καὶ
λέγε γυμναζόμενος καθ' ἡμέραν, ὡς ἐκεῖ, μὴ ὅτι φιλοσοφεῖς (ἔστω φορτικὸν τὸ ὄνομα), ἀλλ' ὅτι καρπιστὴν
δίδως. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ ταῖς ἀληθείαις ἐλευθερία.*
114 *ταύτην ἠλευθερώθη Διογένης παρ' Ἀντισθένους καὶ
οὐκέτι ἔφη καταδουλωθῆναι δύνασθαι ὑπ' οὐδενός.*
115 *διὰ τοῦτο πῶς ἑάλω, πῶς τοῖς πειραταῖς ἐχρῆτο· μή
τι κύριον εἶπέν τινα αὐτῶν; καὶ οὐ λέγω τὸ ὄνομα·
οὐ γὰρ τὴν φωνὴν φοβοῦμαι, ἀλλὰ τὸ πάθος, ἀφ' οὗ
ἡ φωνὴ ἐκπέμπεται. πῶς ἐπιτιμᾷ αὐτοῖς, ὅτι κακῶς*
116 *ἔτρεφον τοὺς ἑαλωκότας· πῶς ἐπράθη· μή τι κύριον*

---

16 sqq. cf. III, 24, 67.

22 sqq. cf. Laert. Diog. VI, 30, 36, 74. Mirum in modum quae Epictetum narrantem facit Arrianus cum Laertii Diogenis verbis concinunt, ut ex eodem fonte, fortasse ex Menippi libro, cui inscriptum erat *Διογένους Πρᾶσις*, utrumque hausisse appareat.

---

2 *αὐτῶι S: corr. s* ‖ 3 *ἔσται s* ‖ 5 *εὐεπηρεαστότων S: corr. m. pr.* ‖ 7 *πρόελθε Meibomius* ‖ 12 *ὀδυνήσεις S: corr. s* ‖ 18 *ὡς ἑάλω C. Schenkl; ὅτε ἑάλω s* ‖ 21 *πῶς ed. Basil.: ἢ ὡς S* ‖ *ἐπιτιμᾶν Sb; ἐπετίμα C. Schenkl* ‖ 22 *an ἢ ὡς (χὼς C. Schenkl) ἐπράθη, μή τι κτλ.?*

ἐζήτει; ἀλλὰ δοῦλον. πῶς δὲ πραθεὶς ἀνεστρέφετο
πρὸς τὸν δεσπότην· εὐθὺς διελέγετο πρὸς αὐτόν, ὅτι
οὐχ οὕτως ἐστολίσθαι δεῖ αὐτόν, οὐχ οὕτω κεκάρθαι,
περὶ τῶν υἱῶν, πῶς δεῖ αὐτοὺς διάγειν. καὶ τί θαυ- 117
μαστόν; εἰ γὰρ παιδοτρίβην ἐώνητο, ἐν τοῖς παλαι-
στρικοῖς ὑπηρέτῃ ἂν αὐτῷ ἐχρῆτο ἢ κυρίῳ; εἰ δ'
ἰατρόν, ὡσαύτως, εἰ δ' ἀρχιτέκτονα. καὶ οὕτως ἐφ'
ἑκάστης ὕλης τὸν ἔμπειρον τοῦ ἀπείρου κρατεῖν πᾶσα
ἀνάγκη. ὅστις οὖν καθόλου τὴν περὶ βίον ἐπιστήμην 118
κέκτηται, τί ἄλλο ἢ τοῦτον εἶναι δεῖ τὸν δεσπότην;
τίς γάρ ἐστιν ἐν νηὶ κύριος; — Ὁ κυβερνήτης. —
Διὰ τί; ὅτι ὁ ἀπειθῶν αὐτῷ ζημιοῦται; . . . . —
Ἀλλὰ δεῖραί με δύναται. — Μή τι οὖν ἀζημίως; — Οὕτω 119
μὲν κἀγὼ ἔκρινον. — Ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀζημίως, διὰ τοῦτο
οὐκ ἔξεστιν. οὐδενὶ δ' ἀζήμιόν ἐστι τὸ ποιεῖν τὰ
ἄδικα. — Καὶ τίς ἡ ζημία τῷ δήσαντι τὸν αὑτοῦ δοῦ- 120
λον; — Ἣν δοκεῖς; τὸ δῆσαι τοῦτο· ὃ καὶ σὺ ὁμολο-
γήσεις, ἂν θέλῃς σῴζειν, ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι θη-
ρίον, ἀλλ' ἥμερον ζῷον. ἐπεὶ πότ' ἄμπελος πράσσει 121
κακῶς; ὅταν παρὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν πράσσῃ. πότ'
ἀλεκτρυών; ὡσαύτως. οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπος. τίς οὖν 122
αὐτοῦ ἡ φύσις; δάκνειν καὶ λακτίζειν καὶ εἰς φυλακὴν
βάλλειν καὶ ἀποκεφαλίζειν; οὔ· ἀλλ' εὖ ποιεῖν, συν-
εργεῖν, ἐπεύχεσθαι. τότ' οὖν κακῶς πράσσει, ἄν τε
θέλῃς ἄν τε μή, ὅταν ἀγνωμονῇ.

---

18 sqq. cf. quae adn. ad IV, 5, 10.

---

13 *ante* Ἀλλὰ *enuntiatum excidisse mihi videtur, quo haec fere continebantur:* οὔ· ἀλλ' ὅτι τὴν κυβερνητικὴν ἐπιστήμην κέκτηται. ‖ δεῖραι ⟨ἢ δῆσαι⟩ *Schw.* ‖ 17 *fortasse* Ἦν ⟨τινα⟩ δοκεῖς *(quod iam voluit Coraes)* ‖ 24 *πέρχεσθαι *S:* ἐπεύχεσθαι *Sc* ‖ πράσσηι *S: corr. s*

123 Ὥστε Σωκράτης οὐκ ἔπραξε κακῶς; — Οὔ, ἀλλ'
οἱ δικασταὶ καὶ οἱ κατήγοροι. — Οὐδ' ἐν Ῥώμῃ Ἑλουί-
124 διος; — Οὔ, ἀλλ' ὁ ἀποκτείνας αὐτόν. — Πῶς λέ-
γεις; — Ὡς καὶ σὺ ἀλεκτρυόνα οὐ λέγεις κακῶς πρᾶξαι
τὸν νικήσαντα καὶ κατακοπέντα, ἀλλὰ τὸν ἀπλῆγα ἡτ-
τηθέντα· οὐδὲ κύνα εὐδαιμονίζεις τὸν μήτε διώκοντα
μήτε πονοῦντα, ἀλλ' ὅταν ἱδρῶντα ἴδῃς, ὅταν ὀδυνώ-
125 μενον, ὅταν ῥηγνύμενον ὑπὸ τοῦ δρόμου. τί παρα-
δοξολογοῦμεν, εἰ λέγομεν παντὸς κακὸν εἶναι τὸ παρὰ
τὴν ἐκείνου φύσιν; τοῦτο παράδοξόν ἐστι; σὺ γὰρ
αὐτὸ ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλων οὐ λέγεις; διὰ τί ἐπὶ
126 μόνου οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἄλλως φέρῃ; ἀλλ' ὅτι λέγο-
μεν ἥμερον εἶναι τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν καὶ
φιλάλληλον καὶ πιστήν, τοῦτο παράδοξον οὐκ ἔστιν;
127 — Οὐδὲ τοῦτο. — Πῶς οὖν ἔτι οὐ δερόμενος βλάπτεται ἢ
δεσμευόμενος ἢ ἀποκεφαλιζόμενος; οὐχὶ οὗτος μέν, ⟨εἰ⟩
γενναίως πάσχει, καὶ προσκερδαίνων καὶ προσωφελού-
μενος ἀπέρχεται, ἐκεῖνος δὲ βλαπτόμενός ἐστιν ὁ τὰ
οἰκτρότατα πάσχων καὶ αἴσχιστα, ὁ ἀντὶ ἀνθρώπου
λύκος γινόμενος ἢ ἔχις ἢ σφήξ;
128 Ἄγε οὖν ἐπέλθωμεν τὰ ὡμολογημένα. ὁ ἀκώλυτος
ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ᾧ πρόχειρα τὰ πράγματα ὡς
βούλεται. ὃν δ' ἔστιν ἢ κωλῦσαι ἢ ἀναγκάσαι ἢ ἐμ-
129 ποδίσαι ἢ ἄκοντα εἴς τι ἐμβαλεῖν, δοῦλός ἐστι. τίς
δ' ἀκώλυτος; ὁ μηδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενος.
τίνα δ' ἀλλότρια; ἃ οὐκ ἔστιν ἐφ' ἡμῖν οὔτ' ἔχειν

13 sq. cf. quae adn. ad IV, 5, 10.
26 sq. cf. Ench. 1, 2: τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν --- ἀλλότρια.

7 ἱδροῦντα S_b ‖ 9 εἰ *fortasse a manu antiqua add. in marg.* ‖ 14 οὐκ] οὖν *Schw.* ‖ 15 ἔτι] ὅτι S_c ‖ 16 οὗτος S_b: οὕτως *S* ‖ *μέν, ⟨εἰ⟩ scripsi: ⟨εἰ⟩ μὲν Upt. e cod.*

οὔτε μὴ ἔχειν οὔτε ποιὰ ἔχειν ἢ πως ἔχοντα. οὐκοῦν 130
τὸ σῶμα ἀλλότριον, τὰ μέρη αὐτοῦ ἀλλότρια, ἡ κτῆσις
ἀλλοτρία. ἂν οὖν τινι τούτων ὡς ἰδίῳ προσπαθῇς, δώ-
σεις δίκας ἃς ἄξιον τὸν τῶν ἀλλοτρίων ἐφιέμενον. αὕτη 131
⟨ἡ⟩ ὁδὸς ἐπ' ἐλευθερίαν ἄγει, αὕτη μόνη ἀπαλλαγὴ
δουλείας, [μόνη] τὸ δυνηθῆναί ποτ' εἰπεῖν ἐξ ὅλης
ψυχῆς τὸ

ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη,
ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος.

Ἀλλὰ τί λέγεις, φιλόσοφε; καλεῖ σε ὁ τύραννος 132
ἐροῦντά τι ὧν οὐ πρέπει σοι. λέγεις ἢ οὐ λέγεις;
εἰπέ μοι. — Ἄφες σκέψωμαι. — Νῦν σκέψῃ; ὅτε δ' ἐν
τῇ σχολῇ ἦς, τί ἐσκέπτου; οὐκ ἐμελέτας, τίνα ἐστὶ τὰ
ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ τίνα οὐδέτερα; — Ἐσκεπτόμην.
— Τίνα οὖν ἤρεσκεν ὑμῖν; — Τὰ δίκαια καὶ καλὰ 133
ἀγαθὰ εἶναι, τὰ ἄδικα καὶ αἰσχρὰ κακά. — Μή τι τὸ
ζῆν ἀγαθόν; — Οὔ. — Μή τι τὸ ἀποθανεῖν κακόν;
— Οὔ. — Μή τι φυλακή; — Οὔ. — Λόγος δ' ἀγεν-
νὴς καὶ ἄπιστος καὶ φίλου προδοσία καὶ κολακεία τυ-
ράννου τί ὑμῖν ἐφαίνετο; — Κακά. — Τί οὖν; οὐχὶ 134
σκέπτῃ, οὐχὶ δ' ἔσκεψαι καὶ βεβούλευσαι. ποία γὰρ
σκέψις, εἰ καθήκει μοι, δυναμένῳ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ
ἐμαυτῷ περιποιῆσαι, τὰ μέγιστα κακὰ μὴ περιποιῆσαι;
καλὴ σκέψις καὶ ἀναγκαία, πολλῆς βουλῆς δεομένη.
τί ἡμῖν ἐμπαίζεις, ἄνθρωπε; οὐδέποτε τοιαύτη σκέψις
γίνεται. οὐδ' εἰ ταῖς ἀληθείαις κακὰ μὲν ἐφαντάζου 135

8 sq. cf. Ench. 52, 1.

5 ⟨ἡ⟩ *ins. S*c ‖ 6 [μόνηι] *del. s* ‖ 8 γ' *s*: καὶ *S* ‖ 16 κακά, ⟨τὰ δ' ἄλλα οὐδέτερα⟩ *Schw.* ‖ 22 δυναμένων *S: corr. S*c ‖ 26 κακὰ] καλὰ *S*c

*τὰ αἰσχρά, ⟨ἀγαθὰ δὲ τὰ καλά,⟩ τὰ δ' ἄλλα οὐδέτερα,
ἦλθες ἂν ἐπὶ ταύτην τὴν ἐπίστασιν, οὐδ' ἐγγύς· ἀλλ'
αὐτόθεν διακρίνειν εἶχες, ὥσπερ ὄψει, τῇ διανοίᾳ.
136 πότε γὰρ σκέπτῃ, εἰ τὰ μέλανα λευκά ἐστιν, εἰ τὰ
βαρέα κοῦφα; οὐχὶ δὲ τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις ἐπα-
κολουθεῖς; πῶς οὖν νῦν σκέπτεσθαι λέγεις, ⟨εἰ⟩ τὰ
137 οὐδέτερα τῶν κακῶν φευκτότερα; ἀλλ' οὐκ ἔχεις τὰ
δόγματα ταῦτα, ἀλλὰ φαίνεταί σοι οὔτε ταῦτα οὐδέ-
τερα, ἀλλὰ τὰ μέγιστα κακά, οὔτ' ἐκεῖνα ⟨κακά⟩, ἀλλ'
138 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. οὕτως γὰρ ἐξ ἀρχῆς εἴθισας σεαυ-
τόν. 'ποῦ εἰμι; ἐν σχολῇ. καὶ ἀκούουσί μου τίνες;
λέγω μετὰ τῶν φιλοσόφων. ἀλλ' ἐξελήλυθα τῆς σχο-
λῆς· ἆρον ἐκεῖνα τὰ τῶν σχολαστικῶν καὶ τῶν μωρῶν.'
139 οὕτως καταμαρτυρεῖται φίλος ὑπὸ φιλοσόφου, οὕτως
παρασιτεῖ φιλόσοφος, οὕτως ἐπ' ἀργυρίῳ ἐκμισθοῖ ἑαυ-
τόν, οὕτως ἐν συγκλήτῳ τις οὐ λέγει τὰ φαινόμενα,
140 ἔνδοθεν τὸ δόγμα αὐτοῦ βοᾷ, οὐ ψυχρὸν καὶ ταλαί-
πωρον ὑποληψείδιον ἐκ λόγων εἰκαίων ὡς ἐκ τριχὸς
ἠρτημένον, ἀλλὰ ἰσχυρὸν καὶ χρηστικὸν καὶ ὑπὸ τοῦ
διὰ τῶν ἔργων γεγυμνάσθαι μεμυημένον. παραφύλαξον
141 σαυτόν, πῶς ἀκούεις — οὐ λέγω, ὅτι τὸ παιδίον σου
ἀπέθανεν· πόθεν σοι; ἀλλ' ὅτι σου τὸ ἔλαιον ἐξεχέθη,
142 ὁ οἶνος ἐξεπόθη, ἵνα τις ἐπιστὰς διατεινομένῳ σοι
τοῦτ' αὐτὸ μόνον εἴπῃ 'φιλόσοφε, ἄλλα λέγεις ἐν τῇ
σχολῇ· τί ἡμᾶς ἐξαπατᾷς; τί σκώληξ ὢν λέγεις ὅτι*

---

22 sq. cf. Ench. 12, 2: *ἐκχεῖται τὸ ἐλάδιον, κλέπτεται τὸ οἰνάριον.*

---

1 *lacunam explevit Schw., praeeunte Upt.* ‖ 6 ⟨*εἰ*⟩ *ins. Wolf* ‖ 9 ⟨*κακά*⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ 14, 15, 16 *οὗτος (quater) S*b ‖ 17 *οὐ Schw.: σὺ S* ‖ 18 *εἰκαίων Schw.: εἶ καὶ ὧν S* ‖ 20 *μεμυημένων S: corr. S*c

ἄνθρωπος εἶ;’ ἤθελον ἐπιστῆναί τινι αὐτῶν συνουσιά- 143
ζοντι, ἵνα ἴδω, πῶς τείνεται καὶ ποίας φωνὰς ἀφίησιν,
εἰ μέμνηται τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τῶν λόγων οὓς ἀκούει.
ἢ λέγει ἢ ἀναγιγνώσκει.
Καὶ τί ταῦτα πρὸς ἐλευθερίαν; — Οὐκ ἄλλα μὲν 144
οὖν ἢ ταῦτ’, ἄν τε θέλητε ὑμεῖς οἱ πλούσιοι ἄν τε
μή. — Καὶ τί σοι μαρτυρεῖ ταῦτα; — Τί γὰρ ἄλλο 145
ἢ αὐτοὶ ὑμεῖς; οἱ τὸν κύριον τὸν μέγαν ἔχοντες καὶ
πρὸς τὸ ἐκείνου νεῦμα καὶ κίνημα ζῶντες, κἂν τινα
ὑμῶν ἴδῃ μόνον συνεστραμμένῳ βλέμματι, ἀποψυχό-
μενοι, ⟨οἱ⟩ τὰς γραίας θεραπεύοντες καὶ τοὺς γέροντας
καὶ λέγοντες ὅτι ‘οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι· οὐκ ἔξ-
εστί μοι’. διὰ τί οὐκ ἔξεστίν σοι; οὐκ ἄρτι ἐμάχου 146
μοι λέγων ἐλεύθερος εἶναι; ‘ἀλλὰ Ἄπρυλλά με κεκώ-
λυκεν.’ λέγε οὖν τὰς ἀληθείας, δοῦλε, καὶ μὴ δρα-
πέτευέ σου τοὺς κυρίους μηδ’ ἀπαρνοῦ μηδὲ τόλμα
καρπιστὴν διδόναι τοσούτους ἔχων τῆς δουλείας ἐλέγ-
χους. καίτοι τὸν μὲν ὑπ’ ἔρωτος ἀναγκαζόμενόν τι 147
ποιεῖν παρὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἅμα μὲν ὁρῶντα τὸ
ἄμεινον, ἅμα δ’ οὐκ ἐξευτονοῦντα ἀκολουθῆσαι αὐτῷ
ἔτι μᾶλλον ἄν τις συγγνώμης ἄξιον ὑπολάβοι, ἅθ’ ὑπό
τινος βιαίου καὶ τρόπον τινὰ θείου κατεσχημένον. σοῦ 148
δὲ τίς ἀνάσχοιτο τῶν γραῶν ἐρῶντος καὶ τῶν γερόν-
των καὶ ἐκείνας ἀπομύσσοντος καὶ ἀποπλύνοντος καὶ
δωροδοκοῦντος καὶ ἅμα μὲν νοσούσας θεραπεύοντος
ὡς δούλου, ἅμα δ’ ἀποθανεῖν εὐχομένου καὶ τοὺς
ἰατροὺς διακρίνοντος, εἰ ἤδη θανασίμως ἔχουσιν; ἢ
πάλιν ὅταν ὑπὲρ τῶν μεγάλων τούτων καὶ σεμνῶν ἀρ-

7 τί σοι *scripsi*: τίς σοι *S* ‖ τίς γὰρ ἄλλος *s* ‖ 11 ⟨οἱ⟩ *ins. Schw.* ‖ 21 ἅτ’ *S*: *corr. Sc* ‖ 27 διανακρίνοντος *Schw.*; ἀνακρίνοντος *Wolf*

χῶν καὶ τιμῶν τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοτρίων δούλων
149 καταφιλῇς, ἵνα μηδ' ἐλευθέρων δοῦλος ᾖς; εἶτά μοι
σεμνὸς περιπατεῖς στρατηγῶν, ὑπατεύων. οὐκ οἶδα,
πῶς ἐστρατήγησας, πόθεν τὴν ὑπατείαν ἔλαβες, τίς σοι
150 αὐτὴν ἔδωκεν; ἐγὼ μὲν οὐδὲ ζῆν ἤθελον, εἰ διὰ Φη-
λικίωνα ἔδει ζῆσαι τῆς ὀφρύος αὐτοῦ καὶ τοῦ δουλικοῦ
φρυάγματος ἀνασχόμενον. οἶδα γάρ, τί ἐστι δοῦλος
εὐτυχῶν ὡς δοκεῖ καὶ τετυφωμένος.
151 *Σὺ οὖν*, φησίν, ἐλεύθερος εἶ; — Θέλω νὴ τοὺς
θεοὺς καὶ εὔχομαι, ἀλλ' οὔπω δύναμαι ἀντιβλέψαι τοῖς
κυρίοις, ἔτι τιμῶ τὸ σωμάτιον, ὁλόκληρον αὐτὸ ἔχειν
ἀντὶ πολλοῦ ποιοῦμαι καίτοι μηδ' ὁλόκληρον ἔχων.
152 ἀλλὰ δύναμαί σοι δεῖξαι ἐλεύθερον, ἵνα μηκέτι ζητῇς τὸ
παράδειγμα. Διογένης ἦν ἐλεύθερος. — Πόθεν τοῦτο;
— Οὐχ ὅτι ἐξ ἐλευθέρων ἦν (οὐ γὰρ ἦν), ἀλλ' ὅτι
αὐτὸς ἦν, ὅτι ἀποβεβλήκει πάσας τὰς τῆς δουλείας
λαβὰς οὐδ' ἦν, ὅπως τις προσέλθῃ πρὸς αὐτὸν οὐδ'
153 ὅθεν λάβηται πρὸς τὸ καταδουλώσασθαι. πάντα εὔ-
λυτα εἶχεν, πάντα μόνον προσηρτημένα. εἰ τῆς κτή-
σεως ἐπελάβου, αὐτὴν ἀφῆκεν ἂν σοι μᾶλλον ἢ ἠκο-
λούθησεν δι' αὐτήν· εἰ τοῦ σκέλους, ⟨τὸ σκέλος⟩· εἰ
ὅλου τοῦ σωματίου, ὅλον τὸ σωμάτιον· οἰκείους, φί-
λους, πατρίδα ὡσαύτως. ᾔδει, πόθεν ἔχει καὶ παρὰ
154 τίνος καὶ ἐπὶ τίσιν λαβών. τοὺς μέν γ' ἀληθινοὺς
προγόνους, τοὺς θεούς, καὶ τὴν τῷ ὄντι πατρίδα οὐ-
δεπώποτ' ἂν ἐγκατέλιπεν οὐδὲ παρεχώρησεν ἄλλῳ μᾶλ-
λον πείθεσθαι αὐτοῖς καὶ ὑπακούειν οὐδ' ὑπεραπέθανεν

---

1 sqq. cf. Ench. 19, 2: σὺ -- οὐ στρατηγὸς κτλ.

---

4 ὑπατίαν *S*: *corr.* S_c ‖ 5 φιληκίωνα *S*: *corr.* *s* ‖ 8 τετυφλωμένος *S*: *corr.* *s* ‖ 17 βλάβας *S*: *corr.* S_b ‖ 21 ⟨τὸ σκέλος⟩ *ins.* *s* ‖ 23 ᾔδει ⟨γὰρ⟩ *s* ‖ 26 ἐγκατέλειπεν *S*: *corr.* S_c

ἂν εὐκολώτερον τῆς πατρίδος ἄλλος. οὐ γὰρ ἐζήτει 155
ποτὲ δόξαι τι ποιεῖν ὑπὲρ τῶν ὅλων, ἀλλ' ἐμέμνητο,
ὅτι πᾶν τὸ γενόμενον ἐκεῖθέν ἐστιν καὶ ὑπὲρ ἐκείνης
πράττεται καὶ ὑπὸ τοῦ διοικοῦντος αὐτὴν παρεγγυᾶται.
τοιγαροῦν ὅρα, τί λέγει αὐτὸς καὶ γράφει· 'διὰ τοῦτό 156
σοι', φησίν, 'ἔξεστιν, ὦ Διόγενες, καὶ τῷ Περ-
σῶν βασιλεῖ καὶ Ἀρχιδάμῳ τῷ Λακεδαιμονίων 157
ὡς βούλει διαλέγεσθαι'. ἆρά γ' ὅτι ἐξ ἐλευθέρων
ἦν; πάντες γὰρ Ἀθηναῖοι καὶ πάντες Λακεδαιμόνιοι
καὶ Κορίνθιοι διὰ τὸ ἐκ δούλων εἶναι οὐκ ἠδύναντο
αὐτοῖς ὡς ἠβούλοντο διαλέγεσθαι, ἀλλ' ἐδεδοίκεσαν 158
καὶ ἐθεράπευον; διὰ τί οὖν, φησίν, ἔξεστιν; 'ὅτι τὸ
σωμάτιον ἐμὸν οὐχ ἡγοῦμαι, ὅτι οὐδενὸς δέομαι, ὅτι
ὁ νόμος μοι πάντα ἐστὶ καὶ ἄλλο οὐδέν.' ταῦτα ἦν
τὰ ἐλεύθερον ἐκεῖνον ἐάσαντα.

Καὶ ἵνα μὴ δόξῃς, ὅτι παράδειγμα δείκνυμι ἀνδρὸς 159
ἀπεριστάτου μήτε γυναῖκα ἔχοντος μήτε τέκνα μήτε
πατρίδα ἢ φίλους ἢ συγγενεῖς, ὑφ' ὧν κάμπτεσθαι καὶ
περισπᾶσθαι ἠδύνατο, λάβε Σωκράτη καὶ θέασαι γυ-
ναῖκα καὶ παιδία ἔχοντα, ἀλλὰ ὡς ἀλλότρια· πατρίδα,
ἐφ' ὅσον ἔδει καὶ ὡς ἔδει· φίλους, συγγενεῖς, πάντα
ταῦτα ὑποτεταχότα τῷ νόμῳ καὶ τῇ πρὸς ἐκεῖνον εὐ-
πειθείᾳ. διὰ τοῦτο, στρατεύεσθαι μὲν ὁπότ' ἔδει, 160
πρῶτος ἀπῄει κἀκεῖ ἐκινδύνευεν ἀφειδέστατα· ἐπὶ Λέ-
οντα δ' ὑπὸ τῶν τυράννων πεμφθείς, ὅτι αἰσχρὸν
ἡγεῖτο, οὐδ' ἐπεβουλεύσατο εἰδώς, ὅτι ἀποθανεῖν δεήσει,
ἂν οὕτω τύχῃ. καὶ τί αὐτῷ διέφερεν; ἄλλο γάρ τι 161

23 sqq. cf. Plat. Apol. p. 32 c.

2 ποτὲ *Upt.*, δόξαι *Meibomius*: πότε δόξει *S* ‖ 3 ὑπὲρ *Schw.*: ὑπ' *S* ‖ 20 ἀλλοτρίαν *S*: *corr. Salmasius* ‖ 22 εὐπειθίαι *S*: *corr.* *S*c

σῴζειν ἤθελεν· οὐ τὸ σαρκίδιον, ἀλλὰ τὸν πιστόν,
162 *τὸν αἰδήμονα. ταῦτα ἀπαρεγχείρητα, ἀνυπότακτα. εἶθ' ὅτ' ἀπολογεῖσθαι ἔδει ὑπὲρ τοῦ ζῆν, μή τι ὡς τέκνα ἔχων ἀναστρέφεται, μή τι ὡς γυναῖκα; ἀλλ' ὡς μόνος. τί δ', ὅτε πιεῖν ἔδει τὸ φάρμακον, πῶς ἀναστρέφεται;*
163 *δυνάμενος διασωθῆναι καὶ τοῦ Κρίτωνος αὐτῷ λέγοντος ὅτι 'ἔξελθε διὰ τὰ παιδία' τί λέγει; ἕρμαιον ἡγεῖτο αὐτό; πόθεν; ἀλλὰ τὸ εὔσχημον σκοπεῖ, τἆλλα δ' οὐδ' ὁρᾷ, οὐδ' ἐπιλογίζεται. οὐ γὰρ ἤθελεν, φησί, σῶσαι τὸ σωμάτιον, ἀλλ' ἐκεῖνο, ὃ τῷ δικαίῳ μὲν αὔξεται καὶ σῴζεται, τῷ δ' ἀδίκῳ μειοῦται καὶ ἀπόλ-*
164 *λυται. Σωκράτης δ' αἰσχρῶς οὐ σῴζεται, ὁ μὴ ἐπιψηφίσας Ἀθηναίων κελευόντων, ὁ τοὺς τυράννους ὑπεριδών, ὁ τοιαῦτα περὶ ἀρετῆς καὶ καλοκἀγαθίας δια-*
165 *λεγόμενος· τοῦτον οὐκ ἔστι σῶσαι αἰσχρῶς, ἀλλ' ἀποθνήσκων σῴζεται, οὐ φεύγων. καὶ γὰρ ὁ ἀγαθὸς ὑποκριτὴς παυόμενος ὅτε δεῖ σῴζεται μᾶλλον ἢ ὑποκρινόμενος*
166 *παρὰ καιρόν. τί οὖν ποιήσει τὰ παιδία; 'εἰ μὲν εἰς Θετταλίαν ἀπῄειν, ἐπεμελήθητε αὐτῶν· εἰς Ἅιδου δέ μου ἀποδημήσαντος. οὐδεὶς ἔσται ὁ ἐπιμελησόμενος;' ὅρα πῶς ὑποκορίζεται καὶ σκώπτει*
167 *τὸν θάνατον. εἰ δ' ἐγὼ καὶ σὺ ἦμεν, εὐθὺς ἂν*

---

6 sqq. cf. Plat. Crit. p. 45 c.

10 sq. cf. Plat. Crit. p. 47 d: *ἐκεῖνο --, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο.*

12 sq. cf. Xenoph. Comm. I, 1, 18; Plat. Apol. p. 32 b (*ὑμῶν κελευόντων*).

18 sqq. cf. Plat. Crit. p. 54 a: *πότερον, ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἅιδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται;*

---

8 *οὐχ ὁρᾷ s* ‖ 10 *ἐκεῖνο* S_c: *ἐκεῖν*** S ‖ *ὃ* S_b: *οἷ* S ‖ 18 *εἰ * μὲν* S ‖ 19 *ἀπῄειν* S_b: *ἀπήει* S ‖ *ἐπιμελήθητε* S: *corr.* S_c ‖ ⟨*ἂν*⟩ *αὐτῶν Coraes*

*καταφιλοσοφήσαντες, ὅτι τοὺς ἀδικοῦντας δεῖ τοῖς ἴσοις
ἀμύνεσθαι, καὶ προσθέντες ὅτι 'ὄφελος ἔσομαι πολλοῖς
ἀνθρώποις σωθείς, ἀποθανὼν δ' οὐδενί', εἰ ἄρ' ἔδει
διὰ τρώγλης ἐκδύντας, ἐξήλθομεν ἄν. καὶ πῶς ἂν* 168
*ὠφελήσαμέν τινα; ποῦ γὰρ ἂν ἔτι ἔμενον ἐκεῖνοι; ἢ
οἳ ὄντες ἦμεν ὠφέλιμοι, οὐχὶ πολὺ μᾶλλον ἀποθανόν-
τες ἂν ὅτε ἔδει καὶ ὡς ἔδει ὠφελήσαμεν ἀνθρώπους;
καὶ νῦν Σωκράτους ἀποθανόντος οὐθὲν ἧττον ἢ καὶ* 169
*πλεῖον ὠφέλιμός ἐστιν ἀνθρώποις ἡ μνήμη ὧν ἔτι ζῶν
ἔπραξεν ἢ εἶπεν.*

Ταῦτα μελέτα, ταῦτα τὰ δόγματα, τούτους τοὺς 170
*λόγους, εἰς ταῦτα ἀφόρα τὰ παραδείγματα, εἰ θέλεις
ἐλεύθερος εἶναι, εἰ ἐπιθυμεῖς κατ' ἀξίαν τοῦ πράγμα-
τος. καὶ τί θαυμαστόν, εἰ τηλικοῦτο πρᾶγμα τοσούτων* 171
*καὶ τηλικούτων ὠνῇ; ὑπὲρ τῆς νομιζομένης ἐλευθερίας
ταύτης οἱ μὲν ἀπάγχονται, οἱ δὲ κατακρημνίζουσιν
αὑτούς, ἔστι δ' ὅτε καὶ πόλεις ὅλαι ἀπώλοντο, ὑπὲρ* 172
*τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀνεπιβουλεύτου καὶ ἀσφαλοῦς ἐλευ-
θερίας ἀπαιτοῦντι τῷ θεῷ ἃ δέδωκεν οὐ καταθήσῃ;
οὐχ, ὡς Πλάτων λέγει, μελετήσεις οὐχὶ ἀποθνήσκειν
μόνον, ἀλλὰ καὶ στρεβλοῦσθαι καὶ φεύγειν καὶ δέρε-
σθαι καὶ πάνθ' ἁπλῶς ἀποδιδόναι τἀλλότρια; ἔσει τοί-* 173

---

19 cf. Ench. 11: *τί δὲ σοὶ μέλει, διὰ τί σε ὁ δοὺς ἀπῄτησε;*
20 sqq. cf. Plat. Phaed. p. 64 a.

---

1 *κ͞αφιλοσοφήσαμεν S$_b$, unde κατεφιλοσοφήσαμεν s* ‖ 3 *εἰ ἄρ' scripsi: εἰ γὰρ S* ‖ 4 *τρόγλης S: corr. S$_c$* ‖ 5 *ἔμενον ἐκεῖνοι vix sanum; ἐμέλομεν ἐκείνῳ C. Schenkl* ‖ *ἢ οἳ scripsi: *οἱ S, εἰ οἱ S$_b$; ἢ εἰ Salmasius* ‖ 9 *μνήμων S: μνῆμ' ὧν S$_b$* ‖ 17 *αὐτούς S: corr. S$_c$* ‖ 18 *ἀληθεινῆς S: corr. S$_c$* ‖ 19 *καταθήσῃ S$_b$ vel S$_c$: καταστήσῃ S (ut vid.)* ‖ 22 *ἔσῃ S m. rec.*

*νυν δοῦλος ἐν δούλοις, κἂν μυριάκις ὑπατεύσῃς, κἂν
εἰς τὸ παλάτιον ἀναβῇς, οὐδὲν ἧττον· καὶ αἰσθήσει,
ὅτι παράδοξα μὲν ἴσως φασὶν οἱ φιλόσοφοι,
καθάπερ καὶ ὁ Κλεάνθης ἔλεγεν, οὐ μὴν παράλογα.*
174 *ἔργῳ γὰρ εἴσῃ, ὅτι ἀληθῆ ἐστι καὶ τούτων τῶν θαυ-
μαζομένων καὶ σπουδαζομένων ὄφελος οὐδέν ἐστι τοῖς
τυχοῦσι· τοῖς δὲ μηδέπω τετευχόσι φαντασία γίνεται,
ὅτι παραγενομένων αὐτῶν ἅπαντα παρέσται αὐτοῖς
τὰ ἀγαθά· εἶθ' ὅταν παραγένηται, τὸ καῦμα ἴσον, ὁ
ῥιπτασμὸς ὁ αὐτός, ἡ ἄση, ⟨ἡ⟩ τῶν οὐ παρόντων ἐπι-*
175 *θυμία. οὐ γὰρ ἐκπληρώσει τῶν ἐπιθυμουμένων ἐλευ-
θερία παρασκευάζεται, ἀλλὰ ἀνασκευῇ τῆς ἐπιθυμίας.*
176 *καὶ ἵν' εἰδῇς ὅτι ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν, ὡς ἐκείνων ἕνεκα
πεπόνηκας, οὕτως καὶ ἐπὶ ταῦτα μετάθες τὸν πόνον·
ἀγρύπνησον ἕνεκα τοῦ δόγμα περιποιήσασθαι ἐλευ-*
177 *θεροποιόν, θεράπευσον ἀντὶ γέροντος πλουσίου φιλό-
σοφον, περὶ θύρας ὄφθητι τὰς τούτου· οὐκ ἀσχημονή-
σεις ὀφθείς, οὐκ ἀπελεύσῃ κενὸς οὐδ' ἀκερδής, ἂν ὡς
δεῖ προσέλθῃς. εἰ δὲ μή, πείρασόν γ'· οὐκ ἔστιν
αἰσχρὰ ἡ πεῖρα.*

---

3 sq. cf. Gnomol. Vat. ed. Sternbach 295: *Ζήνων ὁ Στωικὸς φιλόσοφος λεγόντων τινῶν, ὅτι παράδοξα λέγει, ἔφη 'ἀλλ' οὐ παράνομα'.*

---

2 *αἰσθήσῃ S$_c$* ‖ 5 *ἀληθῆ* S: corr. S$_c$* ‖ 8 *παραγινομένων S (sed αρα a S$_b$ in ras.)* ‖ 10 *ἄσηι (sic) S* ‖ *⟨ἡ⟩ add. Wolf* ‖ 13 *ἴδῃις S: corr. S$_c$* ‖ 14 *πεπόνηκας S (κα e corr. a S$_b$)* ‖ 17 *ὄφθηται S: corr. S$_c$*

β'. Περὶ συμπεριφορᾶς.

Τούτῳ τῷ τόπῳ πρὸ πάντων σε δεῖ προσέχειν, μή 1
ποτε ἄρα τῶν προτέρων συνήθων ἢ φίλων ἀνακραθῇς
τινι οὕτως, ὥστ' εἰς τὰ αὐτὰ συγκαταβῆναι αὐτῷ· εἰ 2
δὲ μή, ἀπολεῖς σεαυτόν. ἂν δέ σ' ὑποτρέχῃ ὅτι 'ἀδέ-
ξιος αὐτῷ φανοῦμαι καὶ οὐχ ὁμοίως ἕξει ὡς πρότερον',
μέμνησο, ὅτι προῖκα οὐδὲν γίνεται οὐδ' ἔστι δυνατὸν
μὴ τὰ αὐτὰ ποιοῦντα [μὴ] τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ ποτέ.
ἑλοῦ οὖν πότερον θέλεις, ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑφ' ὧν 3
πρότερον ὅμοιος ὢν τῷ πρότερον σεαυτῷ ἢ κρείσσων
ὢν μὴ τυγχάνειν τῶν ἴσων. εἰ γὰρ τοῦτο κρεῖσσον, 4
αὐτόθεν ἀπόνευσον ἐπὶ τοῦτο μηδέ σε περισπάτωσαν
οἱ ἕτεροι διαλογισμοί. οὐδεὶς γὰρ ἐπαμφοτερίζων δύ-
ναται προκόψαι, ἀλλ' εἰ τοῦτο πάντων προκέκρικας,
εἰ πρὸς τούτῳ μόνῳ θέλεις εἶναι, εἰ τοῦτο ἐκπονῆσαι,
ἄφες ἅπαντα τἆλλα· εἰ δὲ μή, οὗτος ὁ ἐπαμφοτερισμὸς 5
ἑκάτερόν σοι ποιήσει, οὔτε προκόψεις κατ' ἀξίαν οὔτ'
ἐκείνων τεύξῃ ὧν πρότερον ἐτύγχανες. πρότερον γὰρ 6
εἰλικρινῶς ἐφιέμενος τῶν οὐδενὸς ἀξίων ἡδὺς ἦς τοῖς
συνοῦσιν. οὐ δύνασαι δ' ἐν ἀμφοτέρῳ τῷ εἴδει διε-

5 sqq. cf. Ench. 25, 1: *μέμνησο δὲ ὅτι οὐ δύνασαι μὴ ταὐτὰ ποιῶν πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι.*
7 cf. Ench. 12, 2: *προῖκα δὲ οὐδὲν περιγίνεται.*
12 sq. cf. Ench. 24, 1.
15 sqq. cf. Ench. 1, 4: *τηλικούτων οὖν ἐφιέμενος μέμνησο, ὅτι - δεῖ - - - τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς - - -. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτ' ἐθέλῃς, - - - τυχὸν μὲν οὖν οὐδ' αὐτῶν τούτων τεύξῃ, διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι.*
20 sqq. cf. Ench. 13.

1 συμφορᾶς S: corr. m. rec. et s ‖ 3 πρότερον Coraes ‖ ἀνακριθῇς S: corr. s ‖ 10 πρότερος ὅμοιος S: corr. S_b ‖ 12 ἀπόνευσον S_b: ἀπόνευσσον aut ἀπονεύσων S, ἀπονεύσειν S_c (ut vid.)

νεγκεῖν· ἀλλ' ἀνάγκη, καθόσον ἂν τοῦ ἑτέρου κοινω-
7 νῇς, ἀπολείπεσθαί σ' ἐν θατέρῳ. οὐ δύνασαι μὴ πί-
νων μεθ' ὧν ἔπινες ὁμοίως ἡδὺς αὐτοῖς φαίνεσθαι·
ἑλοῦ οὖν, πότερον μεθυστὴς εἶναι θέλεις καὶ ἡδὺς
ἐκείνοις ἢ νήφων ἀηδής. οὐ δύνασαι μὴ ᾄδων μεθ'
ὧν ᾖδες ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν· ἑλοῦ οὖν καὶ
8 ἐνταῦθα, πότερον θέλεις. εἰ γὰρ κρεῖσσον τὸ αἰδή-
μονα εἶναι καὶ κόσμιον τοῦ εἰπεῖν τινα 'ἡδὺς ἄνθρω-
πος', ἄφες τὰ ἕτερα, ἀπόγνωθι, ἀποστράφηθι, μηδέν
9 σοι καὶ αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ ἀρέσει ταῦτα, ὅλος ἀπόκλι-
νον ἐπὶ τἀναντία· γενοῦ εἷς τῶν κιναίδων, εἷς τῶν
μοιχῶν καὶ ποίει τὰ ἑξῆς καὶ τεύξῃ ὧν θέλεις. καὶ
10 ἀναπηδῶν ἐπικραύγαζε τῷ ὀρχηστῇ. διάφορα δ' οὕτω
πρόσωπα οὐ μίγνυται· οὐ δύνασαι καὶ Θερσίτην ὑπο-
κρίνασθαι καὶ Ἀγαμέμνονα. ἂν Θερσίτης εἶναι θέ-
λῃς, κυρτόν σε εἶναι δεῖ, φαλακρόν· ἂν Ἀγαμέμνων,
μέγαν καὶ καλὸν καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους φιλοῦντα.

γ'. Τίνα τίνων ἀντικαταλλακτέον.

1 Ἐκεῖνο πρόχειρον ἔχε, ὅταν τινὸς ἀπολείπῃ τῶν
ἐκτός, τί ἀντ' αὐτοῦ περιποιῇ· κἂν ᾖ πλείονος ἄξιον,
2 μηδέποτ' εἴπῃς ὅτι 'ἐζημίωμαι'. οὐδ' ⟨ἂν⟩ ἀντὶ ὄνου
ἵππον, οὐδ' ἀντὶ προβάτου βοῦν, οὐδ' ἀντὶ κέρματος
πρᾶξιν καλήν, οὐδ' ἀντὶ ψυχρολογίας ἡσυχίαν οἵαν
3 δεῖ, οὐδ' ἀντὶ αἰσχρολογίας αἰδῶ. τούτων μεμνημένος

14 sq. cf. Demadis apophthegma apud Diod. Sic. XVI, 87.

10 ἀρέσει S_c: α*ρει σε S; σ' ἀρέσκει Coraes; ἀρέσει ⟨σε⟩ C. Schenkl; an αἱρεῖ σε? ‖ 16 ⟨φοξόν,⟩ φαλακρόν Schw.; φαλακρὸν ⟨καὶ τοὺς προεστῶτας λοιδοροῦντα⟩ C. Schenkl ‖ 21 ⟨ἂν⟩ ins. Schw.

πανταχοῦ διασώσεις τὸ σαυτοῦ πρόσωπον οἷον ἔχειν
σε δεῖ. εἰ δὲ μή, σκόπει, ὅτι ἀπόλλυνται οἱ χρόνοι
εἰκῇ καὶ ὅσα νῦν προσέχεις σεαυτῷ, μέλλεις ἐκχεῖν
ἅπαντα ταῦτα καὶ ἀνατρέπειν. ὀλίγου δὲ χρεία ἐστὶ 4
πρὸς τὴν ἀπώλειαν τὴν πάντων καὶ ἀνατροπήν, μι-
κρᾶς ἀποστροφῆς τοῦ λόγου. ἵν' ὁ κυβερνήτης ἀνα- 5
τρέψῃ τὸ πλοῖον, οὐ χρείαν ἔχει τῆς αὐτῆς παρασκευῆς,
ὅσης εἰς τὸ σῶσαι· ἀλλὰ μικρὸν πρὸς τὸν ἄνεμον ἂν
ἐπιστρέψῃ, ἀπώλετο· κἂν μὴ αὐτὸς ἑκών, ὑποπαρενθυ-
μηθῇ δ', ἀπώλετο. τοιοῦτόν ἐστί τι καὶ ἐνθάδε· μι- 6
κρὸν ἂν ἀπονυστάξῃς, ἀπῆλθεν πάντα τὰ μέχρι νῦν
συνειλεγμένα. πρόσεχε οὖν ταῖς φαντασίαις, ἐπαγρύ- 7
πνει. οὐ γὰρ μικρὸν τὸ τηρούμενον, ἀλλ' αἰδὼς καὶ
πίστις καὶ εὐστάθεια, ἀπάθεια, ἀλυπία, ἀφοβία, ἀταρα-
ξία, ἁπλῶς ἐλευθερία. τίνων μέλλεις ταῦτα πωλεῖν; 8
βλέπε πόσου ἀξίων. — Ἀλλ' οὐ τεύξομαι τοιούτου
τινὸς ἀντ' αὐτοῦ. — Βλέπε καὶ τυγχάνων πάλιν ἐκεί-
νου, τί ἀντ' αὐτοῦ λαμβάνεις. ʽἐγὼ εὐκοσμίαν, ἐκεῖνος 9
δημαρχίαν· ἐκεῖνος στρατηγίαν, ἐγὼ αἰδῶ. ἀλλ' οὐ
κραυγάζω, ὅπου ἀπρεπές· ἀλλ' οὐκ ἀναστήσομαι, ὅπου
μὴ δεῖ. ἐλεύθερος γάρ εἰμι καὶ φίλος τοῦ θεοῦ, ἵν'
ἑκὼν πείθωμαι αὐτῷ. τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ἀντι- 10
ποιεῖσθαί με δεῖ, οὐ σώματος, οὐ κτήσεως, οὐκ ἀρχῆς,
οὐ φήμης, ἁπλῶς οὐδενός· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος βούλεταί
μ' ἀντιποιεῖσθαι αὐτῶν. εἰ γὰρ ἤθελεν, ἀγαθὰ πε-
ποιήκει αὐτὰ ἂν ἐμοί. νῦν δ' οὐ πεποίηκεν· διὰ τοῦτο

---

13 sqq. cf. Ench. 12, 2: τοσούτου πωλεῖται ἀπάθεια, τοσούτου ἀταραξία.
16 sqq. cf. Ench. 25, 5: οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ τοῦ δείπνου κτλ.
22 cf. Ench. 31, 1: πείθεσθαι αὐτοῖς - - - ἑκόντα.

---

14 ἀπάθεια *Schw.*: εὐπείθεια *S*

11 *οὐδὲν δύναμαι παραβῆναι τῶν ἐντολῶν'. τήρει τὸ
ἀγαθὸν τὸ ἑαυτοῦ ἐν παντί, τῶν δ' ἄλλων κατὰ τὸ
διδόμενον μέχρι τοῦ εὐλογιστεῖν ἐν αὐτοῖς, τούτῳ
μόνῳ ἀρκούμενος. εἰ δὲ μή, δυστυχήσεις, ἀτυχήσεις,*
12 *κωλυθήσῃ, ἐμποδισθήσῃ. οὗτοί εἰσιν οἱ ἐκεῖθεν ἀπ-
εσταλμένοι νόμοι, ταῦτα τὰ διατάγματα· τούτων ἐξηγη-
τὴν δεῖ γενέσθαι, τούτοις ὑποτεταγμένον, οὐ τοῖς Μα-
σουρίου καὶ Κασσίου.*

δ'. *Πρὸς τοὺς περὶ τὸ ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν ἐσπουδακότας.*

1 *Μέμνησο, ὅτι οὐ μόνον ἐπιθυμία ἀρχῆς καὶ πλού-
του ταπεινοὺς ποιεῖ καὶ ἄλλοις ὑποτεταγμένους, ἀλλὰ
καὶ ἡσυχίας καὶ σχολῆς καὶ ἀποδημίας καὶ φιλολογίας.
ἁπλῶς γὰρ οἷον ἂν ᾖ τὸ ἐκτός, ἡ τιμὴ αὐτοῦ ὑποτάσσει*
2 *ἄλλῳ. τί οὖν διαφέρει συγκλήτου ἐπιθυμεῖν ἢ τοῦ μὴ
εἶναι συγκλητικόν; τί διαφέρει ἀρχῆς ἐπιθυμεῖν ἢ
ἀναρχίας; τί διαφέρει λέγειν ὅτι 'κακῶς μοί ἐστιν,
οὐδὲν ἔχω τί πράξω, ἀλλὰ τοῖς βιβλίοις προσδέδεμαι
ὡς νεκρὸς' ἢ λέγειν 'κακῶς μοί ἐστιν, οὐκ εὐσχολῶ*
3 *ἀναγνῶναι'; ὡς γὰρ ἀσπασμοὶ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐκτός ἐστι*
4 *καὶ ἀπροαιρέτων, οὕτω καὶ βιβλίον. ἢ τίνος ἕνεκα
θέλεις ἀναγνῶναι; εἰπέ μοι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' αὐτὸ
καταστρέφεις [ἐπ' αὐτὸ] τὸ ψυχαγωγηθῆναι ἢ μαθεῖν
τι, ψυχρὸς εἶ καὶ ταλαίπωρος. εἰ δ' ἐφ' ὃ δεῖ ἀνα-
φέρεις, τί τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἢ εὔροια; εἰ δέ σοι τὸ*

2 *ἄλλων* ⟨*τι*⟩ S_b ‖ 8 *κασίου S: corr. s* ‖ 14 *ἐὰν S: corr. Upt. e cod.* ‖ 22 *ἐπ' αὐτοῦ S: corr. Schw.; del. Upt.* ‖ 23 [*ἐπ' αὐτὸ*] *del. Schw.* ‖ 24 *ἀταλαίπωρος Schw.*

*ἀναγιγνώσκειν εὔροιαν μὴ περιποιῇ, τί ὄφελος αὐτοῦ;
— Ἀλλὰ περιποιεῖ, φησίν, καὶ διὰ τοῦτο ἀγανακτῶ ὡς* 5
*ἀπολειπόμενος αὐτοῦ. — Καὶ τίς αὕτη ἡ εὔροια, ἣν
ὁ τυχὼν ἐμποδίσαι δύναται, οὐ λέγω Καῖσαρ ἢ Καί-
σαρος φίλος, ἀλλὰ κόραξ, αὐλητής, πυρετός, ἄλλα
τρισμύρια; ἡ δ' εὔροια οὐδὲν οὕτως ἔχει ὡς τὸ διη-
νεκὲς καὶ ἀνεμπόδιστον. νῦν καλοῦμαι πράξων τι,* 6
*ἄπειμι νῦν προσέξων τοῖς μέτροις ἃ δεῖ τηρεῖν, ὅτι
αἰδημόνως, ὅτι ἀσφαλῶς, ὅτι δίχα ὀρέξεως καὶ ἐκκλί-
σεως τῆς πρὸς τὰ ἐκτός, καὶ λοιπὸν προσέχω τοῖς ἀν-* 7
*θρώποις, τίνα φασί, πῶς κινοῦνται, καὶ τοῦτο οὐ κα-
κοήθως οὐδ' ἵνα ἔχω ψέγειν ἢ καταγελῶ, ἀλλ' ἐπ'
ἐμαυτὸν ἐπιστρέφω, εἰ ταὐτὰ κἀγὼ ἁμαρτάνω. 'πῶς
οὖν παύσομαι; τότε καὶ ἐγὼ ἡμάρτανον· νῦν δ' οὐκέτι,
χάρις τῷ θεῷ.'*

Ἄγε, ταῦτα ποιήσας καὶ πρὸς τούτοις γενόμενος 8
*χεῖρον ἔργον πεποίηκας ἢ χιλίους στίχους ἀναγνοὺς ἢ
γράψας ἄλλους τοσούτους; ὅταν γὰρ ἐσθίῃς, ἄχθῃ ὅτι
μὴ ἀναγιγνώσκεις; οὐκ ἀρκῇ τῷ καθ' ἃ ἀνέγνωκας
ἐσθίειν; ὅταν λούῃ; ὅταν γυμνάζῃ; διὰ τί οὖν ἐπὶ* 9
*πάντων οὐχ ὁμαλίζεις, καὶ ὅταν Καίσαρι προσίῃς καὶ
ὅταν τῷ δεῖνι; εἰ τὸν ἀπαθῆ τηρεῖς, εἰ τὸν ἀκατά-* 10
*πληκτον, εἰ τὸν κατεσταλμένον, εἰ βλέπεις μᾶλλον τὰ
γινόμενα ἢ βλέπῃ, εἰ μὴ φθονεῖς τοῖς προτιμωμένοις,
εἰ μὴ ἐκπλήσσουσίν σε αἱ ὗλαι, τί σοι λείπει; βιβλία;
πῶς ἢ ἐπὶ τί; οὐχὶ γὰρ ἐπὶ τὸ βιοῦν παρασκευή τίς* 11

1 *περιποιεῖ* S_a ‖ 8 *προσέξων* S_c: *προσ**ω** *S* ‖ 11 *κἱνούντων S* (*ἱ in ras. duarum litt.* S_c) ‖ 12 *καταγελᾶν* S_b ‖ 13 *ἐπιστρέφων Schw.* ‖ *ταῦτα S: corr. m. rec.* ‖ *ἁμαρτάνω, ὅπως οὖν παύσομαι Gataker* (*παύσωμαι Coraes*) ‖ 25 *ἐκπλήσσωσι** *S: corr. s*

ἐστιν αὕτη; τὸ βιοῦν δ' ἐξ ἄλλων τινῶν ἢ τούτων
συμπληροῦται. οἷον ἂν εἰ ὁ ἀθλητὴς κλαίῃ εἰς τὸ
12 στάδιον εἰσιών, ὅτι μὴ ἔξω γυμνάζεται. τούτων ἕνεκα
ἐγυμνάζου, ἐπὶ τοῦτο οἱ ἁλτῆρες, ἡ ἁφή, οἱ νεανίσκοι.
καὶ νῦν ἐκεῖνα ζητεῖς, ὅτε τοῦ ἔργου καιρός ἐστιν;
13 οἷον εἰ ἐπὶ τοῦ συγκαταθετικοῦ τόπου παρισταμένων
φαντασιῶν τῶν μὲν καταληπτικῶν, τῶν δ' ἀκαταλήπτων
μὴ ταύτας διακρίνειν θέλοιμεν, ἀλλ' ἀναγιγνώσκειν τὰ
περὶ καταλήψεως.

14 Τί οὖν τὸ αἴτιον; ὅτι οὐδέποτε τούτου ἕνεκα ἀν-
έγνωμεν, οὐδέποτε τούτου ἕνεκα ἐγράψαμεν, ἵν' ἐπὶ
τῶν ἔργων κατὰ φύσιν χρώμεθα ταῖς προσπιπτούσαις
φαντασίαις, ἀλλ' αὐτοῦ καταλήγομεν μαθεῖν, τί λέγε-
ται, καὶ ἄλλῳ δύνασθαι ἐξηγήσασθαι, τὸν συλλογισμὸν
15 ἀναλῦσαι καὶ τὸν ὑποθετικὸν ἐφοδεῦσαι. διὰ τοῦτο
ὅπου ἡ σπουδή, ἐκεῖ καὶ ὁ ἐμποδισμός. θέλεις τὰ μὴ
ἐπὶ σοὶ ἐξ ἅπαντος; κωλύου τοίνυν, ἐμποδίζου, ἀπο-
16 τύγχανε. εἰ δὲ τὰ περὶ ὁρμῆς τούτου ἕνεκα ἀναγιγνώ-
σκοιμεν, οὐχ ἵνα ἴδωμεν, τί λέγεται περὶ ὁρμῆς, ἀλλ'
ἵν' εὖ ὁρμῶμεν· τὰ περὶ ὀρέξεως καὶ ἐκκλίσεως, ἵνα μή-
ποτ' ὀρεγόμενοι ἀποτυγχάνωμεν μήτ' ἐκκλίνοντες περι-
πίπτωμεν· τὰ περὶ καθήκοντος δ', ἵνα μεμνημένοι τῶν
σχέσεων μηδὲν ἀλογίστως μηδὲ παρ' αὐτὰ ποιῶμεν·
17 οὐκ ἂν ἠγανακτοῦμεν πρὸς τὰ ἀναγνώσματα ἐμποδιζό-
μενοι, ἀλλὰ τῷ τὰ ἔργα ἀποδιδόναι τὰ κατάλληλα ἠρ-
κούμεθα καὶ ἠριθμοῦμεν ἂν οὐ ταῦτα ἃ μέχρι νῦν

2 κλαίοι *Coraes* ‖ 3 τούτου ἕνεκα S_b ‖ 4 ἐπὶ τούτῳ *Upt. e cod.* ‖ 7 καταληπτῶν S_b ‖ 16 θέλῃς *S: corr. m. rec.* ‖ 20 ἵν' εὖ *scripsi:* ἵνα *S;* ἵνα ⟨εὖ⟩ S_b ‖ ὁρμῶμεν *m. rec.:* ὁ*ῶμεν *S* ‖ 21 ἀποτυγχάνομεν *S: corr.* S_b ‖ ἐκκλίναντες *S: corr.* S_b ‖ 25 τὰ κατὰ ἄλληλα *S: corr. s*

ἀριθμεῖν εἰθίσμεθα ‘σήμερον ἀνέγνων στίχους το-
σούσδε, ἔγραψα τοσούσδε’, ἀλλὰ ‘σήμερον ὁρμῇ ἐχρη- 18
σάμην, ὡς παραγγέλλεται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὀρέξει
οὐκ ἐχρησάμην, ἐκκλίσει πρὸς μόνα τὰ προαιρετικά,
οὐ κατεπλάγην τὸν δεῖνα, οὐκ ἐδυσωπήθην ὑπὸ τοῦ
δεῖνος, τὸ ἀνεκτικὸν ἐγύμνασα, τὸ ἀφεκτικόν, τὸ συν-
εργητικόν’ καὶ οὕτως ἂν ηὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἐφ’
οἷς δεῖ εὐχαριστεῖν.

Νῦν δ’ ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἄλλον τρό- 19
πον ὅμοιοι τοῖς πολλοῖς γινόμεθα. ἄλλος φοβεῖται,
μὴ οὐκ ἄρξῃ· σύ, μὴ ἄρξῃς. μηδαμῶς, ἄνθρωπε. ἀλλ’ 20
ὡς καταγελᾷς τοῦ φοβουμένου μὴ ⟨οὐκ⟩ ἄρξαι, οὕτω
καὶ σαυτοῦ καταγέλα. οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ διψῆν
πυρέσσοντα ἢ ὡς λυσσώδη ὑδροφόβον εἶναι. ἢ πῶς 21
ἔτι δυνήσῃ εἰπεῖν τὸ τοῦ Σωκράτους ‘εἰ ταύτῃ φίλον
τῷ θεῷ, ταύτῃ γινέσθω’; δοκεῖς, Σωκράτης εἰ
ἐπεθύμει ἐν Λυκείῳ ἢ ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολάζειν καὶ δια-
λέγεσθαι καθ’ ἡμέραν τοῖς νέοις, εὐκόλως ἂν ἐστρα-
τεύσατο ὁσάκις ἐστρατεύσατο; οὐχὶ δ’ ὠδύρετ’ ἂν καὶ
ἔστενεν ‘τάλας ἐγώ, νῦν δ’ ἐνθάδ’ ἀτυχῶ ἄθλιος δυ-
νάμενος ἐν Λυκείῳ ἡλιάζεσθαι’; τοῦτο γάρ σου τὸ 22
ἔργον ἦν, ἡλιάζεσθαι; οὐχὶ δὲ τὸ εὐροεῖν, τὸ ἀκώλυτον
εἶναι, τὸ ἀπαραπόδιστον; καὶ πῶς ἂν ἔτι ἦν Σωκρά-
της, εἰ ταῦτα ὠδύρετο; πῶς ἂν ἔτι ἐν τῇ φυλακῇ
παιᾶνας ἔγραφεν;

---

15 sq. cf. Plat. Crit. p. 43 d.
24 sq. cf. Plat. Phaed. p. 60 d; Laert. Diog. II, 42.

---

11 σύ, μὴ *Wolf:* μὴ σὺ *S* ‖ 12 ⟨οὐκ⟩ *add. Schw.* ‖ 13 διψεῖν *S: corr. S_b* ‖ 14 λυσσώδηι *S: corr. S_b* ‖ ὑδροφόβαν (φ superscr.) *S: corr. m. rec.* ‖ 17 ἀκαδημείαι *S: corr. S_b* ‖ 25 ἔγραψεν *S* (φ *superscr. m. pr.*)

23 Ἁπλῶς οὖν ἐκείνου μέμνησο, ὅτι πᾶν ὃ ἔξω τῆς
προαιρέσεως τῆς σαυτοῦ τιμήσεις, ἀπώλεσας τὴν προ-
αίρεσιν. ἔξω δ' ἐστὶν οὐ μόνον ἀρχή, ἀλλὰ καὶ ἀναρ-
24 χία, οὐ μόνον ἀσχολία, ἀλλὰ καὶ σχολή. — Νῦν οὖν
ἐμὲ ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ διεξάγειν; — Τί λέγεις θο-
ρύβῳ; — Ἐν πολλοῖς ἀνθρώποις; — Καὶ τί χαλεπόν;
δόξον ἐν Ὀλυμπίᾳ εἶναι, πανήγυριν αὐτὸν ἥγησαι.
κἀκεῖ ἄλλος ἄλλο τι κέκραγεν, ἄλλος ἄλλο τι πράσσει,
ἄλλος τῷ ἄλλῳ ἐνσείεται. ἐν τοῖς βαλανείοις ὄχλος·
καὶ τίς ἡμῶν οὐ χαίρει τῇ πανηγύρει ταύτῃ καὶ ὀδυ-
25 νώμενος αὐτῆς ἀπαλλάσσεται; μὴ γίνου δυσάρεστος
μηδὲ κακοστόμαχος πρὸς τὰ γινόμενα. 'τὸ ὄξος σα-
πρόν, δριμὺ γάρ· τὸ μέλι σαπρόν, ἀνατρέπει γάρ μου
τὴν ἕξιν· λάχανα οὐ θέλω.' οὕτως καὶ 'σχολὴν οὐ
θέλω, ἐρημία ἐστίν', 'ὄχλον οὐ θέλω, θόρυβός ἐστιν'.
26 ἀλλ' ἂν μὲν οὕτω φέρῃ τὰ πράγματα, ὥστε μόνον ἢ
μετ' ὀλίγων διεξαγαγεῖν, ἡσυχίαν αὐτὸ κάλει καὶ χρῶ
τῷ πράγματι, εἰς ὃ δεῖ· λάλει σεαυτῷ, γύμναζε τὰς
φαντασίας, ἐξεργάζου τὰς προλήψεις. ἂν δ' εἰς ὄχλον
ἐμπέσῃς, ἀγῶνα αὐτὸ λέγε, πανήγυριν, ἑορτήν, συν-
27 εορτάζειν πειρῶ τοῖς ἀνθρώποις. τί γάρ ἐστιν ἥδιον
θέαμα τῷ φιλανθρώπῳ ἢ ἄνθρωποι πολλοί; ἵππων
ἀγέλας ἢ βοῶν ἡδέως ὁρῶμεν, πλοῖα πολλὰ ὅταν ἴδω-
μεν, διαχεόμεθα· ἀνθρώπους πολλοὺς βλέπων τις
28 ἀνιᾶται; — Ἀλλὰ κατακραυγάζουσί μου. — Οὐκοῦν ἡ
ἀκοή σου ἐμποδίζεται. τί οὖν πρὸς σέ; μή τι καὶ δύ-
ναμις ἡ ταῖς φαντασίαις χρηστική; καὶ τίς σε κωλύει
ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει χρῆσθαι κατὰ φύσιν, ὁρμῇ καὶ
ἀφορμῇ; ποῖος θόρυβος πρὸς τοῦτο ἱκανός;

---

2 τιμήσῃς *S: corr. s* ‖ 17 ὀλίγον *S: corr. Sb vel m. pr.* ‖ 28 ἐκλίσει *S: corr. Sc*

Σὺ μόνον μέμνησο τῶν καθολικῶν· ‘τί ἐμόν, τί 29
οὐκ ἐμόν; τί μοι δίδοται; τί θέλει με ποιεῖν ὁ
θεὸς νῦν, τί οὐ θέλει;’ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἤθελέν 30
σε σχολάζειν, σαυτῷ λαλεῖν, γράφειν περὶ τούτων,
ἀναγιγνώσκειν, ἀκούειν, παρασκευάζεσθαι· ἔσχες εἰς
τοῦτο ἱκανὸν χρόνον. νῦν σοι λέγει ‘ἐλθὲ ἤδη ἐπὶ
τὸν ἀγῶνα, δεῖξον ἡμῖν, τί ἔμαθες, πῶς ἤθλησας. μέχρι
τίνος γυμνασθήσῃ μόνος; ἤδη καιρὸς γνῶναί σε, πό-
τερον τῶν ἀξιονίκων εἶ τις ἀθλητῶν ἢ ἐκείνων, οἳ τὴν
οἰκουμένην περιέρχονται νικώμενοι.’ τί οὖν ἀγανα- 31
κτεῖς; οὐδεὶς ἀγὼν δίχα θορύβου γίνεται. πολλοὺς δεῖ
προγυμναστὰς εἶναι, πολλοὺς [τοὺς] ἐπικραυγάζοντας,
πολλοὺς ἐπιστάτας, πολλοὺς θεατάς. — Ἀλλ' ἐγὼ ἤθελον 32
ἐφ' ἡσυχίας διάγειν. — Οἴμωζε τοίνυν καὶ στένε,
ὥσπερ ἄξιος εἶ. τίς γὰρ ἄλλη μείζων ταύτης ζημία τῷ
ἀπαιδεύτῳ καὶ ἀπειθοῦντι τοῖς θείοις διατάγμασιν ἢ τὸ
λυπεῖσθαι, τὸ πενθεῖν, τὸ φθονεῖν, ἁπλῶς τὸ ἀτυχεῖν
καὶ δυστυχεῖν; τούτων οὐ θέλεις ἀπαλλάξαι σεαυτόν;
Καὶ πῶς ἀπαλλάξω; — Οὐ πολλάκις ἤκουσας, ὅτι
ὄρεξιν ἆραί σε δεῖ παντελῶς, τὴν ἔκκλισιν ἐπὶ 33
μόνα τρέψαι τὰ προαιρετικά, ἀφεῖναί σε δεῖ πάντα,
τὸ σῶμα, τὴν κτῆσιν, τὴν φήμην, τὰ βιβλία, θόρυβον,
ἀρχάς, ἀναρχίαν; ὅπου γὰρ ἂν κλίνῃς, ἐδούλευσας,
ὑπετάγης, κωλυτὸς ἐγένου, ἀναγκαστός, ὅλος ἐπ' ἄλλοις.
ἀλλὰ τὸ Κλεάνθους πρόχειρον 34

ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη.

---

20 sqq. cf. Ench. 2, 2: τὴν ἔκκλισιν --- μετάθες ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν· τὴν ὄρεξιν δὲ παντελῶς ἄνελε; 48, 3: ὄρεξιν ἅπασαν ἦρκεν ἐξ ἑαυτοῦ· τὴν δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν μετατέθεικεν; cf. fragm. XXVII.
26 cf. Ench. 52, 1.

---

11 *δίχα Wolf: διὰ S* ‖ 12 [τοὺς] *del. Coraes* ‖ 26 *γ' s: καὶ S*

*νυν δοῦλος ἐν δούλοις, κἂν μυριάκις ὑπατεύσῃς, κἂν
εἰς τὸ παλάτιον ἀναβῇς, οὐδὲν ἧττον· καὶ αἰσθήσει,
ὅτι παράδοξα μὲν ἴσως φασὶν οἱ φιλόσοφοι,
καθάπερ καὶ ὁ Κλεάνθης ἔλεγεν, οὐ μὴν παράλογα.
174 ἔργῳ γὰρ εἴσῃ, ὅτι ἀληθῆ ἐστι καὶ τούτων τῶν θαυ-
μαζομένων καὶ σπουδαζομένων ὄφελος οὐδέν ἐστι τοῖς
τυχοῦσι· τοῖς δὲ μηδέπω τετευχόσι φαντασία γίνεται,
ὅτι παραγενομένων αὐτῶν ἅπαντα παρέσται αὐτοῖς
τὰ ἀγαθά· εἶθ᾽ ὅταν παραγένηται, τὸ καῦμα ἴσον, ὁ
ῥιπτασμὸς ὁ αὐτός, ἡ ἄση, ⟨ἡ⟩ τῶν οὐ παρόντων ἐπι-
175 θυμία. οὐ γὰρ ἐκπληρώσει τῶν ἐπιθυμουμένων ἐλευ-
θερία παρασκευάζεται, ἀλλὰ ἀνασκευῇ τῆς ἐπιθυμίας.
176 καὶ ἵν᾽ εἰδῇς ὅτι ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν, ὡς ἐκείνων ἕνεκα
πεπόνηκας, οὕτως καὶ ἐπὶ ταῦτα μετάθες τὸν πόνον·
ἀγρύπνησον ἕνεκα τοῦ δόγμα περιποιήσασθαι ἐλευ-
177 θεροποιόν, θεράπευσον ἀντὶ γέροντος πλουσίου φιλό-
σοφον, περὶ θύρας ὄφθητι τὰς τούτου· οὐκ ἀσχημονή-
σεις ὀφθείς, οὐκ ἀπελεύσῃ κενὸς οὐδ᾽ ἀκερδής, ἂν ὡς
δεῖ προσέλθῃς. εἰ δὲ μή, πείρασόν γ᾽· οὐκ ἔστιν
αἰσχρὰ ἡ πεῖρα.*

---

3 sq. cf. Gnomol. Vat. ed. Sternbach 295: *Ζήνων ὁ Στωικὸς φιλόσοφος λεγόντων τινῶν, ὅτι παράδοξα λέγει, ἔφη ʽἀλλ᾽ οὐ παράνομαʼ.*

---

2 *αἰσθήσῃ* S_c ‖ 5 *ἀληθῆ** *S: corr.* S_c ‖ 8 *παραγινομένων* *S (sed αρα a* S_b *in ras.)* ‖ 10 *ἄσηι (sic) S* ‖ *⟨ἡ⟩ add. Wolf* ‖ 13 *ἰδῆις S: corr.* S_c ‖ 14 *πεπόνηκας S (κα e corr. a* S_b*)* ‖ 17 *ὄφθηται S: corr.* S_c

β'. Περὶ συμπεριφορᾶς.

Τούτῳ τῷ τόπῳ πρὸ πάντων σε δεῖ προσέχειν, μή 1
ποτε ἄρα τῶν προτέρων συνήθων ἢ φίλων ἀνακραθῇς
τινι οὕτως, ὥστ' εἰς τὰ αὐτὰ συγκαταβῆναι αὐτῷ· εἰ 2
δὲ μή, ἀπολεῖς σεαυτόν. ἂν δέ σ' ὑποτρέχῃ ὅτι 'ἀδέ-
ξιος αὐτῷ φανοῦμαι καὶ οὐχ ὁμοίως ἕξει ὡς πρότερον',
μέμνησο, ὅτι προῖκα οὐδὲν γίνεται οὐδ' ἔστι δυνατὸν
μὴ τὰ αὐτὰ ποιοῦντα [μὴ] τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ ποτέ.
ἑλοῦ οὖν πότερον θέλεις, ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑφ' ὧν 3
πρότερον ὅμοιος ὢν τῷ πρότερον σεαυτῷ ἢ κρείσσων
ὢν μὴ τυγχάνειν τῶν ἴσων. εἰ γὰρ τοῦτο κρεῖσσον, 4
αὐτόθεν ἀπόνευσον ἐπὶ τοῦτο μηδέ σε περισπάτωσαν
οἱ ἕτεροι διαλογισμοί. οὐδεὶς γὰρ ἐπαμφοτερίζων δύ-
ναται προκόψαι, ἀλλ' εἰ τοῦτο πάντων προκέκρικας,
εἰ πρὸς τούτῳ μόνῳ θέλεις εἶναι, εἰ τοῦτο ἐκπονῆσαι,
ἄφες ἅπαντα τἆλλα· εἰ δὲ μή, οὗτος ὁ ἐπαμφοτερισμὸς 5
ἑκάτερόν σοι ποιήσει, οὔτε προκόψεις κατ' ἀξίαν οὔτ'
ἐκείνων τεύξῃ ὧν πρότερον ἐτύγχανες. πρότερον γὰρ 6
εἰλικρινῶς ἐφιέμενος τῶν οὐδενὸς ἀξίων ἡδὺς ἦς τοῖς
συνοῦσιν. οὐ δύνασαι δ' ἐν ἀμφοτέρῳ τῷ εἴδει διε-

---

5 sqq. cf. Ench. 25, 1: *μέμνησο δὲ ὅτι οὐ δύνασαι μὴ ταὐτὰ ποιῶν πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι.*
7 cf. Ench. 12, 2: *προῖκα δὲ οὐδὲν περιγίνεται.*
12 sq. cf. Ench. 24, 1.
15 sqq. cf. Ench. 1, 4: *τηλικούτων οὖν ἐφιέμενος μέμνησο, ὅτι - δεῖ - - - τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς - - -. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτ' ἐθέλῃς, - - - τυχὸν μὲν οὖν οὐδ' αὐτῶν τούτων τεύξῃ, διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι.*
20 sqq. cf. Ench. 13.

---

1 *συμφορᾶς S: corr. m. rec. et s* ‖ 3 *πρότερον Coraes* ‖ *ἀνακριθῇς S: corr. s* ‖ 10 *πρότερος ὅμοιος S: corr.* S_b ‖ 12 *ἀπόνευσον* S_b*: ἀπόνευσσον aut ἀπονεύσων S, ἀπονεύσειν* S_c *(ut vid.)*

νυν δοῦλος ἐν δούλοις, κἂν μυριάκις ὑπατεύσῃς, κἂν
εἰς τὸ παλάτιον ἀναβῇς, οὐδὲν ἧττον· καὶ αἰσθήσει,
ὅτι παράδοξα μὲν ἴσως φασὶν οἱ φιλόσοφοι,
καθάπερ καὶ ὁ Κλεάνθης ἔλεγεν, οὐ μὴν παράλογα.
174 ἔργῳ γὰρ εἴσῃ, ὅτι ἀληθῆ ἐστι καὶ τούτων τῶν θαυ-
μαζομένων καὶ σπουδαζομένων ὄφελος οὐδέν ἐστι τοῖς
τυχοῦσι· τοῖς δὲ μηδέπω τετευχόσι φαντασία γίνεται,
ὅτι παραγενομένων αὐτῶν ἅπαντα παρέσται αὐτοῖς
τὰ ἀγαθά· εἶθ' ὅταν παραγένηται, τὸ καῦμα ἴσον, ὁ
ῥιπτασμὸς ὁ αὐτός, ἡ ἄση, ⟨ἡ⟩ τῶν οὐ παρόντων ἐπι-
175 θυμία. οὐ γὰρ ἐκπληρώσει τῶν ἐπιθυμουμένων ἐλευ-
θερία παρασκευάζεται, ἀλλὰ ἀνασκευῇ τῆς ἐπιθυμίας.
176 καὶ ἵν' εἰδῇς ὅτι ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν, ὡς ἐκείνων ἕνεκα
πεπόνηκας, οὕτως καὶ ἐπὶ ταῦτα μετάθες τὸν πόνον·
ἀγρύπνησον ἕνεκα τοῦ δόγμα περιποιήσασθαι ἐλευ-
177 θεροποιόν, θεράπευσον ἀντὶ γέροντος πλουσίου φιλό-
σοφον, περὶ θύρας ὄφθητι τὰς τούτου· οὐκ ἀσχημονή-
σεις ὀφθείς, οὐκ ἀπελεύσῃ κενὸς οὐδ' ἀκερδής, ἂν ὡς
δεῖ προσέλθῃς. εἰ δὲ μή, πείρασόν γ'· οὐκ ἔστιν
αἰσχρὰ ἡ πεῖρα.

---

3 sq. cf. Gnomol. Vat. ed. Sternbach 295: *Ζήνων ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος λεγόντων τινῶν, ὅτι παράδοξα λέγει, ἔφη 'ἀλλ' οὐ παράνομα'.*

---

2 *αἰσθήσῃ* S_c ‖ 5 *ἀληθῆ** *S: corr.* S_c ‖ 8 *παραγινομένων* *S (sed αρα a* S_b *in ras.)* ‖ 10 *ἄσηι (sic) S* ‖ ⟨ἡ⟩ *add. Wolf* ‖ 13 *ἰδῆις S: corr.* S_c ‖ 14 *πεπόνηκας S (κα e corr. a* S_b*)* ‖ 17 *ὄφθηται S: corr.* S_c

β'. Περὶ συμπεριφορᾶς.

Τούτῳ τῷ τόπῳ πρὸ πάντων σε δεῖ προσέχειν, μή 1
ποτε ἄρα τῶν προτέρων συνήθων ἢ φίλων ἀνακραθῇς
τινι οὕτως, ὥστ' εἰς τὰ αὐτὰ συγκαταβῆναι αὐτῷ· εἰ 2
δὲ μή, ἀπολεῖς σεαυτόν. ἂν δέ σ' ὑποτρέχῃ ὅτι 'ἀδέ-
ξιος αὐτῷ φανοῦμαι καὶ οὐχ ὁμοίως ἕξει ὡς πρότερον',
μέμνησο, ὅτι προῖκα οὐδὲν γίνεται οὐδ' ἔστι δυνατὸν
μὴ τὰ αὐτὰ ποιοῦντα [μὴ] τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ ποτέ.
ἑλοῦ οὖν πότερον θέλεις, ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑφ' ὧν 3
πρότερον ὅμοιος ὢν τῷ πρότερον σεαυτῷ ἢ κρείσσων
ὢν μὴ τυγχάνειν τῶν ἴσων. εἰ γὰρ τοῦτο κρεῖσσον, 4
αὐτόθεν ἀπόνευσον ἐπὶ τοῦτο μηδέ σε περισπάτωσαν
οἱ ἕτεροι διαλογισμοί. οὐδεὶς γὰρ ἐπαμφοτερίζων δύ-
ναται προκόψαι, ἀλλ' εἰ τοῦτο πάντων προκέκρικας,
εἰ πρὸς τούτῳ μόνῳ θέλεις εἶναι, εἰ τοῦτο ἐκπονῆσαι,
ἄφες ἅπαντα τἆλλα· εἰ δὲ μή, οὗτος ὁ ἐπαμφοτερισμὸς 5
ἑκάτερόν σοι ποιήσει, οὔτε προκόψεις κατ' ἀξίαν οὔτ'
ἐκείνων τεύξῃ ὧν πρότερον ἐτύγχανες. πρότερον γὰρ 6
εἰλικρινῶς ἐφιέμενος τῶν οὐδενὸς ἀξίων ἡδὺς ἦς τοῖς
συνοῦσιν. οὐ δύνασαι δ' ἐν ἀμφοτέρῳ τῷ εἴδει διε-

---

5 sqq. cf. Ench. 25, 1: *μέμνησο δὲ ὅτι οὐ δύνασαι μὴ ταὐτὰ ποιῶν πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι.*
7 cf. Ench. 12, 2: *προῖκα δὲ οὐδὲν περιγίνεται.*
12 sq. cf. Ench. 24, 1.
15 sqq. cf. Ench. 1, 4: *τηλικούτων οὖν ἐφιέμενος μέμνησο, ὅτι - δεῖ - - - τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς - - -. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτ' ἐθέλῃς, - - - τυχὸν μὲν οὖν οὐδ' αὐτῶν τούτων τεύξῃ, διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι.*
20 sqq. cf. Ench. 13.

---

1 *συμφορᾶς S: corr. m. rec. et s* ‖ 3 *πρότερον Coraes* ‖ *ἀνακριθῇς S: corr. s* ‖ 10 *πρότερος ὅμοιος S: corr. S_b* ‖ 12 *ἀπόνευσον S_b: ἀπόνευσσον aut ἀπονεύσων S, ἀπονεύσειν S_c (ut vid.)*

νεγκεῖν· ἀλλ' ἀνάγκη, καθόσον ἂν τοῦ ἑτέρου κοινω-
7 νῇς, ἀπολείπεσθαί σ' ἐν θατέρῳ. οὐ δύνασαι μὴ πί-
νων μεθ' ὧν ἔπινες ὁμοίως ἡδὺς αὐτοῖς φαίνεσθαι·
ἑλοῦ οὖν, πότερον μεθυστὴς εἶναι θέλεις καὶ ἡδὺς
ἐκείνοις ἢ νήφων ἀηδής. οὐ δύνασαι μὴ ᾄδων μεθ'
ὧν ᾖδες ὁμοίως φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν· ἑλοῦ οὖν καὶ
8 ἐνταῦθα, πότερον θέλεις. εἰ γὰρ κρεῖσσον τὸ αἰδή-
μονα εἶναι καὶ κόσμιον τοῦ εἰπεῖν τινα 'ἡδὺς ἄνθρω-
πος', ἄφες τὰ ἕτερα, ἀπόγνωθι, ἀποστράφηθι, μηδέν
9 σοι καὶ αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ ἀρέσει ταῦτα, ὅλος ἀπόκλι-
νον ἐπὶ τἀναντία· γενοῦ εἷς τῶν κιναίδων, εἷς τῶν
μοιχῶν καὶ ποίει τὰ ἑξῆς καὶ τεύξῃ ὧν θέλεις. καὶ
10 ἀναπηδῶν ἐπικραύγαζε τῷ ὀρχηστῇ. διάφορα δ' οὕτω
πρόσωπα οὐ μίγνυται· οὐ δύνασαι καὶ Θερσίτην ὑπο-
κρίνασθαι καὶ Ἀγαμέμνονα. ἂν Θερσίτης εἶναι θέ-
λῃς, κυρτόν σε εἶναι δεῖ, φαλακρόν· ἂν Ἀγαμέμνων,
μέγαν καὶ καλὸν καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους φιλοῦντα.

γ'. Τίνα τίνων ἀντικαταλλακτέον.

1 Ἐκεῖνο πρόχειρον ἔχε, ὅταν τινὸς ἀπολείπῃ τῶν
ἐκτός, τί ἀντ' αὐτοῦ περιποιῇ· κἂν ᾖ πλείονος ἄξιον,
2 μηδέποτ' εἴπῃς ὅτι 'ἐζημίωμαι'. οὐδ' ⟨ἂν⟩ ἀντὶ ὄνου
ἵππον, οὐδ' ἀντὶ προβάτου βοῦν, οὐδ' ἀντὶ κέρματος
πρᾶξιν καλήν, οὐδ' ἀντὶ ψυχρολογίας ἡσυχίαν οἵαν
3 δεῖ, οὐδ' ἀντὶ αἰσχρολογίας αἰδῶ. τούτων μεμνημένος

14 sq. cf. Demadis apophthegma apud Diod. Sic. XVI, 87.

10 ἀρέσει S_c: α*ρει σε S; σ' ἀρέσκει *Coraes*; ἀρέσει ⟨σε⟩ *C. Schenkl*; *an* αἱρεῖ σε? ‖ 16 ⟨φοξόν,⟩ φαλακρόν *Schw.*; φαλακρὸν ⟨καὶ τοὺς προεστῶτας λοιδοροῦντα⟩ *C. Schenkl* ‖ 21 ⟨ἂν⟩ *ins. Schw.*

πανταχοῦ διασώσεις τὸ σαυτοῦ πρόσωπον οἷον ἔχειν
σε δεῖ. εἰ δὲ μή, σκόπει, ὅτι ἀπόλλυνται οἱ χρόνοι
εἰκῆ καὶ ὅσα νῦν προσέχεις σεαυτῷ, μέλλεις ἐκχεῖν
ἅπαντα ταῦτα καὶ ἀνατρέπειν. ὀλίγου δὲ χρεία ἐστὶ 4
πρὸς τὴν ἀπώλειαν τὴν πάντων καὶ ἀνατροπήν, μι-
κρᾶς ἀποστροφῆς τοῦ λόγου. ἵν᾽ ὁ κυβερνήτης ἀνα- 5
τρέψῃ τὸ πλοῖον, οὐ χρείαν ἔχει τῆς αὐτῆς παρασκευῆς,
ὅσης εἰς τὸ σῶσαι· ἀλλὰ μικρὸν πρὸς τὸν ἄνεμον ἂν
ἐπιστρέψῃ, ἀπώλετο· κἂν μὴ αὐτὸς ἑκών, ὑποπαρενθυ-
μηθῇ δ᾽, ἀπώλετο. τοιοῦτόν ἐστί τι καὶ ἐνθάδε· μι- 6
κρὸν ἂν ἀπονυστάξῃς, ἀπῆλθεν πάντα τὰ μέχρι νῦν
συνειλεγμένα. πρόσεχε οὖν ταῖς φαντασίαις, ἐπαγρύ- 7
πνει. οὐ γὰρ μικρὸν τὸ τηρούμενον, ἀλλ᾽ αἰδὼς καὶ
πίστις καὶ εὐστάθεια, ἀπάθεια, ἀλυπία, ἀφοβία, ἀταρα-
ξία, ἁπλῶς ἐλευθερία. τίνων μέλλεις ταῦτα πωλεῖν; 8
βλέπε πόσου ἀξίων. — Ἀλλ᾽ οὐ τεύξομαι τοιούτου
τινὸς ἀντ᾽ αὐτοῦ. — Βλέπε καὶ τυγχάνων πάλιν ἐκεί-
νου, τί ἀντ᾽ αὐτοῦ λαμβάνεις. ‘ἐγὼ εὐκοσμίαν, ἐκεῖνος 9
δημαρχίαν· ἐκεῖνος στρατηγίαν, ἐγὼ αἰδῶ. ἀλλ᾽ οὐ
κραυγάζω, ὅπου ἀπρεπές· ἀλλ᾽ οὐκ ἀναστήσομαι, ὅπου
μὴ δεῖ. ἐλεύθερος γάρ εἰμι καὶ φίλος τοῦ θεοῦ, ἵν᾽
ἑκὼν πείθωμαι αὐτῷ. τῶν δ᾽ ἄλλων οὐδενὸς ἀντι- 10
ποιεῖσθαί με δεῖ, οὐ σώματος, οὐ κτήσεως, οὐκ ἀρχῆς,
οὐ φήμης, ἁπλῶς οὐδενός· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος βούλεταί
μ᾽ ἀντιποιεῖσθαι αὐτῶν. εἰ γὰρ ἤθελεν, ἀγαθὰ πε-
ποιήκει αὐτὰ ἂν ἐμοί. νῦν δ᾽ οὐ πεποίηκεν· διὰ τοῦτο

---

13 sqq. cf. Ench. 12, 2: τοσούτου πωλεῖται ἀπάθεια, τοσούτου ἀταραξία.
16 sqq. cf. Ench. 25, 5: οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ τοῦ δείπνου κτλ.
22 cf. Ench. 31, 1: πείθεσθαι αὐτοῖς - - - ἑκόντα.

---

14 ἀπάθεια *Schw.*: εὐπείθεια *S*

11 *οὐδὲν δύναμαι παραβῆναι τῶν ἐντολῶν'. τήρει τὸ
ἀγαθὸν τὸ ἑαυτοῦ ἐν παντί, τῶν δ' ἄλλων κατὰ τὸ
διδόμενον μέχρι τοῦ εὐλογιστεῖν ἐν αὐτοῖς, τούτῳ
μόνῳ ἀρκούμενος. εἰ δὲ μή, δυστυχήσεις, ἀτυχήσεις,*
12 *κωλυθήσῃ, ἐμποδισθήσῃ. οὗτοί εἰσιν οἱ ἐκεῖθεν ἀπ-
εσταλμένοι νόμοι, ταῦτα τὰ διατάγματα· τούτων ἐξηγη-
τὴν δεῖ γενέσθαι, τούτοις ὑποτεταγμένον, οὐ τοῖς Μα-
σουρίου καὶ Κασσίου.*

δ'. Πρὸς τοὺς περὶ τὸ ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν ἐσπουδακότας.

1 *Μέμνησο, ὅτι οὐ μόνον ἐπιθυμία ἀρχῆς καὶ πλού-
του ταπεινοὺς ποιεῖ καὶ ἄλλοις ὑποτεταγμένους, ἀλλὰ
καὶ ἡσυχίας καὶ σχολῆς καὶ ἀποδημίας καὶ φιλολογίας.
ἁπλῶς γὰρ οἷον ἂν ᾖ τὸ ἐκτός, ἡ τιμὴ αὐτοῦ ὑποτάσσει*
2 *ἄλλῳ. τί οὖν διαφέρει συγκλήτου ἐπιθυμεῖν ἢ τοῦ μὴ
εἶναι συγκλητικόν; τί διαφέρει ἀρχῆς ἐπιθυμεῖν ἢ
ἀναρχίας; τί διαφέρει λέγειν ὅτι 'κακῶς μοί ἐστιν,
οὐδὲν ἔχω τί πράξω, ἀλλὰ τοῖς βιβλίοις προσδέδεμαι
ὡς νεκρὸς' ἢ λέγειν 'κακῶς μοί ἐστιν, οὐκ εὐσχολῶ*
3 *ἀναγνῶναι'; ὡς γὰρ ἀσπασμοὶ καὶ ἀρχὴ τῶν ἐκτός ἐστι*
4 *καὶ ἀπροαιρέτων, οὕτω καὶ βιβλίον. ἢ τίνος ἕνεκα
θέλεις ἀναγνῶναι; εἰπέ μοι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' αὐτὸ
καταστρέφεις [ἐπ' αὐτὸ] τὸ ψυχαγωγηθῆναι ἢ μαθεῖν
τι, ψυχρὸς εἶ καὶ ταλαίπωρος. εἰ δ' ἐφ' ὃ δεῖ ἀνα-
φέρεις, τί τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἢ εὔροια; εἰ δέ σοι τὸ*

---

2 *ἄλλων ⟨τι⟩ S_b* ‖ 8 *κασίου S: corr. s* ‖ 14 *ἐὰν S: corr. Upt. e cod.* ‖ 22 *ἐπ' αὐτοῦ S: corr. Schw.; del. Upt.* ‖ 23 *[ἐπ' αὐτὸ] del. Schw.* ‖ 24 *ἀταλαίπωρος Schw.*

ἀναγιγνώσκειν εὔροιαν μὴ περιποιῇ, τί ὄφελος αὐτοῦ;
— Ἀλλὰ περιποιεῖ, φησίν, καὶ διὰ τοῦτο ἀγανακτῶ ὡς 5
ἀπολειπόμενος αὐτοῦ. — Καὶ τίς αὕτη ἡ εὔροια, ἣν
ὁ τυχὼν ἐμποδίσαι δύναται, οὐ λέγω Καῖσαρ ἢ Καί-
σαρος φίλος, ἀλλὰ κόραξ, αὐλητής, πυρετός, ἄλλα
τρισμύρια; ἡ δ' εὔροια οὐδὲν οὕτως ἔχει ὡς τὸ διη-
νεκὲς καὶ ἀνεμπόδιστον. νῦν καλοῦμαι πράξων τι, 6
ἄπειμι νῦν προσέξων τοῖς μέτροις ἃ δεῖ τηρεῖν, ὅτι
αἰδημόνως, ὅτι ἀσφαλῶς, ὅτι δίχα ὀρέξεως καὶ ἐκκλί-
σεως τῆς πρὸς τὰ ἐκτός, καὶ λοιπὸν προσέχω τοῖς ἀν- 7
θρώποις, τίνα φασί, πῶς κινοῦνται, καὶ τοῦτο οὐ κα-
κοήθως οὐδ' ἵνα ἔχω ψέγειν ἢ καταγελῶ, ἀλλ' ἐπ'
ἐμαυτὸν ἐπιστρέφω, εἰ ταὐτὰ κἀγὼ ἁμαρτάνω. 'πῶς
οὖν παύσομαι; τότε καὶ ἐγὼ ἡμάρτανον· νῦν δ' οὐκέτι,
χάρις τῷ θεῷ.'

Ἄγε, ταῦτα ποιήσας καὶ πρὸς τούτοις γενόμενος 8
χεῖρον ἔργον πεποίηκας ἢ χιλίους στίχους ἀναγνοὺς ἢ
γράψας ἄλλους τοσούτους; ὅταν γὰρ ἐσθίῃς, ἄχθῃ ὅτι
μὴ ἀναγιγνώσκεις; οὐκ ἀρκῇ τῷ καθ' ἃ ἀνέγνωκας
ἐσθίειν; ὅταν λούῃ; ὅταν γυμνάζῃ; διὰ τί οὖν ἐπὶ 9
πάντων οὐχ ὁμαλίζεις, καὶ ὅταν Καίσαρι προσίῃς καὶ
ὅταν τῷ δεῖνι; εἰ τὸν ἀπαθῆ τηρεῖς, εἰ τὸν ἀκατά- 10
πληκτον, εἰ τὸν κατεσταλμένον, εἰ βλέπεις μᾶλλον τὰ
γινόμενα ἢ βλέπῃ, εἰ μὴ φθονεῖς τοῖς προτιμωμένοις,
εἰ μὴ ἐκπλήσσουσίν σε αἱ ὗλαι, τί σοι λείπει; βιβλία;
πῶς ἢ ἐπὶ τί; οὐχὶ γὰρ ἐπὶ τὸ βιοῦν παρασκευή τίς 11

---

1 περιποιεῖ S_d ‖ 8 προσέξων S_c: προσ**ω* S ‖ 11 κῖνούντων S (ῖ in ras. duarum litt. S_c) ‖ 12 καταγελᾶν S_b ‖ 13 ἐπιστρέφων Schw. ‖ ταῦτα S: corr. m. rec. ‖ ἁμαρτάνω, ὅπως οὖν παύσομαι Gataker (παύσωμαι Coraes) ‖ 25 ἐκπλήσσωσι* S: corr. s

*ἐστιν αὕτη; τὸ βιοῦν δ' ἐξ ἄλλων τινῶν ἢ τούτων
συμπληροῦται. οἷον ἂν εἰ ὁ ἀθλητὴς κλαίῃ εἰς τὸ
12 στάδιον εἰσιών, ὅτι μὴ ἔξω γυμνάζεται. τούτων ἕνεκα
ἐγυμνάζου, ἐπὶ τοῦτο οἱ ἁλτῆρες, ἡ ἁφή, οἱ νεανίσκοι.
καὶ νῦν ἐκεῖνα ζητεῖς, ὅτε τοῦ ἔργου καιρός ἐστιν;
13 οἷον εἰ ἐπὶ τοῦ συγκαταθετικοῦ τόπου παρισταμένων
φαντασιῶν τῶν μὲν καταληπτικῶν, τῶν δ' ἀκαταλήπτων
μὴ ταύτας διακρίνειν θέλοιμεν, ἀλλ' ἀναγιγνώσκειν τὰ
περὶ καταλήψεως.*

14 *Τί οὖν τὸ αἴτιον; ὅτι οὐδέποτε τούτου ἕνεκα ἀν-
έγνωμεν, οὐδέποτε τούτου ἕνεκα ἐγράψαμεν, ἵν' ἐπὶ
τῶν ἔργων κατὰ φύσιν χρώμεθα ταῖς προσπιπτούσαις
φαντασίαις, ἀλλ' αὐτοῦ καταλήγομεν μαθεῖν, τί λέγε-
ται, καὶ ἄλλῳ δύνασθαι ἐξηγήσασθαι, τὸν συλλογισμὸν
15 ἀναλῦσαι καὶ τὸν ὑποθετικὸν ἐφοδεῦσαι. διὰ τοῦτο
ὅπου ἡ σπουδή, ἐκεῖ καὶ ὁ ἐμποδισμός. θέλεις τὰ μὴ
ἐπὶ σοὶ ἐξ ἅπαντος; κωλύου τοίνυν, ἐμποδίζου, ἀπο-
16 τύγχανε. εἰ δὲ τὰ περὶ ὁρμῆς τούτου ἕνεκα ἀναγιγνώ-
σκοιμεν, οὐχ ἵνα ἴδωμεν, τί λέγεται περὶ ὁρμῆς, ἀλλ'
ἵν' εὖ ὁρμῶμεν· τὰ περὶ ὀρέξεως καὶ ἐκκλίσεως, ἵνα μή-
ποτ' ὀρεγόμενοι ἀποτυγχάνωμεν μήτ' ἐκκλίνοντες περι-
πίπτωμεν· τὰ περὶ καθήκοντος δ', ἵνα μεμνημένοι τῶν
σχέσεων μηδὲν ἀλογίστως μηδὲ παρ' αὐτὰ ποιῶμεν·
17 οὐκ ἂν ἠγανακτοῦμεν πρὸς τὰ ἀναγνώσματα ἐμποδιζό-
μενοι, ἀλλὰ τῷ τὰ ἔργα ἀποδιδόναι τὰ κατάλληλα ἠρ-
κούμεθα καὶ ἠριθμοῦμεν ἂν οὐ ταῦτα ἃ μέχρι νῦν*

---

2 *κλαίοι* Coraes ‖ 3 *τούτου ἕνεκα* S_b ‖ 4 *ἐπὶ τούτῳ* Upt. e cod. ‖ 7 *καταληπτῶν* S_b ‖ 16 *θέλῃς* S: corr. m. rec. ‖ 20 *ἵν' εὖ* scripsi: *ἵνα* S; *ἵνα ⟨εὖ⟩* S_b ‖ *ὁρμῶμεν* m. rec.: *ὁ*ῶμεν* S ‖ 21 *ἀποτυγχάνομεν* S: corr. S_b ‖ *ἐκκλίναντες* S: corr. S_b ‖ 25 *τὰ κατὰ ἄλληλα* S: corr. s

ἀριθμεῖν εἰθίσμεθα ‘σήμερον ἀνέγνων στίχους το-
σούσδε, ἔγραψα τοσούσδε’, ἀλλὰ ‘σήμερον ὁρμῇ ἐχρη- 18
σάμην, ὡς παραγγέλλεται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, ὀρέξει
οὐκ ἐχρησάμην, ἐκκλίσει πρὸς μόνα τὰ προαιρετικά,
οὐ κατεπλάγην τὸν δεῖνα, οὐκ ἐδυσωπήθην ὑπὸ τοῦ
δεῖνος, τὸ ἀνεκτικὸν ἐγύμνασα, τὸ ἀφεκτικόν, τὸ συν-
εργητικόν’ καὶ οὕτως ἂν ηὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἐφ’
οἷς δεῖ εὐχαριστεῖν.

Νῦν δ’ ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἄλλον τρό- 19
πον ὅμοιοι τοῖς πολλοῖς γινόμεθα. ἄλλος φοβεῖται,
μὴ οὐκ ἄρξῃ· σύ, μὴ ἄρξῃς. μηδαμῶς, ἄνθρωπε. ἀλλ’ 20
ὡς καταγελᾷς τοῦ φοβουμένου μὴ ⟨οὐκ⟩ ἄρξαι, οὕτω
καὶ σαυτοῦ καταγέλα. οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἢ διψῆν
πυρέσσοντα ἢ ὡς λυσσώδη ὑδροφόβον εἶναι. ἢ πῶς 21
ἔτι δυνήσῃ εἰπεῖν τὸ τοῦ Σωκράτους ‘εἰ ταύτῃ φίλον
τῷ θεῷ, ταύτῃ γινέσθω’; δοκεῖς, Σωκράτης εἰ
ἐπεθύμει ἐν Λυκείῳ ἢ ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολάζειν καὶ δια-
λέγεσθαι καθ’ ἡμέραν τοῖς νέοις, εὐκόλως ἂν ἐστρα-
τεύσατο ὁσάκις ἐστρατεύσατο; οὐχὶ δ’ ὠδύρετ’ ἂν καὶ
ἔστενεν ‘τάλας ἐγώ, νῦν δ’ ἐνθάδ’ ἀτυχῶ ἄθλιος δυ-
νάμενος ἐν Λυκείῳ ἡλιάζεσθαι’; τοῦτο γάρ σου τὸ 22
ἔργον ἦν, ἡλιάζεσθαι; οὐχὶ δὲ τὸ εὐροεῖν, τὸ ἀκώλυτον
εἶναι, τὸ ἀπαραπόδιστον; καὶ πῶς ἂν ἔτι ἦν Σωκρά-
της, εἰ ταῦτα ὠδύρετο; πῶς ἂν ἔτι ἐν τῇ φυλακῇ
παιᾶνας ἔγραφεν;

---

15 sq. cf. Plat. Crit. p. 48 d.
24 sq. cf. Plat. Phaed. p. 60 d; Laert. Diog. II, 42.

---

11 *σύ, μὴ Wolf: μὴ σὺ S* ‖ 12 *⟨οὐκ⟩ add. Schw.* ‖ 13 *διψεῖν S: corr. S_b* ‖ 14 *λυσσώδηι S: corr. S_b* ‖ *ὑδροφόβαν S: corr. m. rec.* (φ superscr.) ‖ 17 *ἀκαδημείαι S: corr. S_b* ‖ 25 *ἔγραψεν S (φ superscr. m. pr.)*

23 Ἁπλῶς οὖν ἐκείνου μέμνησο, ὅτι πᾶν ὃ ἔξω τῆς
προαιρέσεως τῆς σαυτοῦ τιμήσεις, ἀπώλεσας τὴν προ-
αίρεσιν. ἔξω δ' ἐστὶν οὐ μόνον ἀρχή, ἀλλὰ καὶ ἀναρ-
24 χία, οὐ μόνον ἀσχολία, ἀλλὰ καὶ σχολή. — Νῦν οὖν
ἐμὲ ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ διεξάγειν; — Τί λέγεις θο-
ρύβῳ; — Ἐν πολλοῖς ἀνθρώποις; — Καὶ τί χαλεπόν;
δόξον ἐν Ὀλυμπίᾳ εἶναι, πανήγυριν αὐτὸν ἥγησαι.
κἀκεῖ ἄλλος ἄλλο τι κέκραγεν, ἄλλος ἄλλο τι πράσσει,
ἄλλος τῷ ἄλλῳ ἐνσείεται. ἐν τοῖς βαλανείοις ὄχλος·
καὶ τίς ἡμῶν οὐ χαίρει τῇ πανηγύρει ταύτῃ καὶ ὀδυ-
25 νώμενος αὐτῆς ἀπαλλάσσεται; μὴ γίνου δυσάρεστος
μηδὲ κακοστόμαχος πρὸς τὰ γινόμενα. 'τὸ ὄξος σα-
πρόν, δριμὺ γάρ· τὸ μέλι σαπρόν, ἀνατρέπει γάρ μου
τὴν ἕξιν· λάχανα οὐ θέλω.' οὕτως καὶ 'σχολὴν οὐ
θέλω, ἐρημία ἐστίν', 'ὄχλον οὐ θέλω, θόρυβός ἐστιν'.
26 ἀλλ' ἂν μὲν οὕτω φέρῃ τὰ πράγματα, ὥστε μόνον ἢ
μετ' ὀλίγων διεξαγαγεῖν, ἡσυχίαν αὐτὸ κάλει καὶ χρῶ
τῷ πράγματι, εἰς ὃ δεῖ· λάλει σεαυτῷ, γύμναζε τὰς
φαντασίας, ἐξεργάζου τὰς προλήψεις. ἂν δ' εἰς ὄχλον
ἐμπέσῃς, ἀγῶνα αὐτὸ λέγε, πανήγυριν, ἑορτήν, συν-
27 εορτάζειν πειρῶ τοῖς ἀνθρώποις. τί γάρ ἐστιν ἥδιον
θέαμα τῷ φιλανθρώπῳ ἢ ἄνθρωποι πολλοί; ἵππων
ἀγέλας ἢ βοῶν ἡδέως ὁρῶμεν, πλοῖα πολλὰ ὅταν ἴδω-
μεν, διαχεόμεθα· ἀνθρώπους πολλοὺς βλέπων τις
28 ἀνιᾶται; — Ἀλλὰ καταικραυγάζουσί μου. — Οὐκοῦν ἡ
ἀκοή σου ἐμποδίζεται. τί οὖν πρὸς σέ; μή τι καὶ δύ-
ναμις ἡ ταῖς φαντασίαις χρηστική; καὶ τίς σε κωλύει
ὀρέξει καὶ ἐκκλίσει χρῆσθαι κατὰ φύσιν, ὁρμῇ καὶ
ἀφορμῇ; ποῖος θόρυβος πρὸς τοῦτο ἱκανός;

2 τιμήσηις S: corr. s ‖ 17 ὀλίγον S: corr. S_b vel m. pr. ‖
28 ἐκλίσει S: corr. S_c

Σὺ μόνον μέμνησο τῶν καθολικῶν· ‘τί ἐμόν, τί 29
οὐκ ἐμόν; τί μοι δίδοται; τί θέλει με ποιεῖν ὁ
θεὸς νῦν, τί οὐ θέλει;’ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἤθελέν 30
σε σχολάζειν, σαυτῷ λαλεῖν, γράφειν περὶ τούτων, ἀναγιγνώσκειν, ἀκούειν, παρασκευάζεσθαι· ἔσχες εἰς τοῦτο ἱκανὸν χρόνον. νῦν σοι λέγει ‘ἐλθὲ ἤδη ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, δεῖξον ἡμῖν, τί ἔμαθες, πῶς ἤθλησας. μέχρι τίνος γυμνασθήσῃ μόνος; ἤδη καιρὸς γνῶναί σε, πότερον τῶν ἀξιονίκων εἶ τις ἀθλητῶν ἢ ἐκείνων, οἳ τὴν
οἰκουμένην περιέρχονται νικώμενοι.’ τί οὖν ἀγανα- 31
κτεῖς; οὐδεὶς ἀγὼν δίχα θορύβου γίνεται. πολλοὺς δεῖ προγυμναστὰς εἶναι, πολλοὺς [τοὺς] ἐπικραυγάζοντας,
πολλοὺς ἐπιστάτας, πολλοὺς θεατάς. — Ἀλλ’ ἐγὼ ἤθελον 32
ἐφ’ ἡσυχίας διάγειν. — Οἴμωζε τοίνυν καὶ στένε, ὥσπερ ἄξιος εἶ. τίς γὰρ ἄλλη μείζων ταύτης ζημία τῷ ἀπαιδεύτῳ καὶ ἀπειθοῦντι τοῖς θείοις διατάγμασιν ἢ τὸ λυπεῖσθαι, τὸ πενθεῖν, τὸ φθονεῖν, ἁπλῶς τὸ ἀτυχεῖν καὶ δυστυχεῖν; τούτων οὐ θέλεις ἀπαλλάξαι σεαυτόν;

Καὶ πῶς ἀπαλλάξω; — Οὐ πολλάκις ἤκουσας, ὅτι
ὄρεξιν ἆραί σε δεῖ παντελῶς, τὴν ἔκκλισιν ἐπὶ 33
μόνα τρέψαι τὰ προαιρετικά, ἀφεῖναί σε δεῖ πάντα, τὸ σῶμα, τὴν κτῆσιν, τὴν φήμην, τὰ βιβλία, θόρυβον, ἀρχάς, ἀναρχίαν; ὅπου γὰρ ἂν κλίνῃς, ἐδούλευσας, ὑπετάγης, κωλυτὸς ἐγένου, ἀναγκαστός, ὅλος ἐπ’ ἄλλοις.
ἀλλὰ τὸ Κλεάνθους πρόχειρον 34

ἄγου δέ μ’, ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ’ ἡ Πεπρωμένη.

---

20 sqq. cf. Ench. 2, 2: τὴν ἔκκλισιν - - - μετάθες ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ’ ἡμῖν· τὴν ὄρεξιν δὲ παντελῶς ἄνελε; 48, 3: ὄρεξιν ἅπασαν ἦρκεν ἐξ ἑαυτοῦ· τὴν δ’ ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ’ ἡμῖν μετατέθεικεν; cf. fragm. XXVII.
26 cf. Ench. 52, 1.

---

11 *δίχα Wolf: διὰ S* ‖ 12 [τοὺς] *del. Coraes* ‖ 26 *γ’ s: καὶ S*

*θέλετ' εἰς Ῥώμην; εἰς Ῥώμην. εἰς Γύαρα; εἰς Γύαρα.
εἰς Ἀθήνας; εἰς Ἀθήνας. εἰς φυλακήν; εἰς φυλακήν.*
35 *ἂν ἅπαξ εἴπῃς 'πότε τις εἰς Ἀθήνας ἀπέλθῃ;' ἀπώλου.
ἀνάγκη γε ταύτην τὴν ὄρεξιν ἀτελῆ μὲν οὖσαν ἀτυχῆ
σε ποιεῖν, τελειωθεῖσαν δὲ κενόν, ἐφ' οἷς οὐ δεῖ ἐπαι-
ρόμενον· πάλιν ἂν ἐμποδισθῇς, δυστυχῆ, περιπίπτοντα*
36 *οἷς οὐ θέλεις. ἄφες οὖν ταῦτα πάντα. 'καλαὶ αἱ
Ἀθῆναι'. ἀλλὰ τὸ εὐδαιμονεῖν κάλλιον πολύ, τὸ ἀπαθῆ
εἶναι, τὸ ἀτάραχον, τὸ ἐπὶ μηδενὶ κεῖσθαι τὰ σὰ πράγ-*
37 *ματα. 'θόρυβος ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀσπασμοί'. ἀλλὰ τὸ
εὐροεῖν ἀντὶ πάντων τῶν δυσκόλων. εἰ οὖν τούτων
καιρός ἐστι, διὰ τί οὐκ αἴρεις αὐτῶν τὴν ἔκκλισιν; τίς*
38 *ἀνάγκη ὡς ὄνον ξυλοκοπούμενον ἀχθοφορεῖν; εἰ δὲ μή,
ὅρα ὅτι δεῖ σε δουλεύειν ἀεὶ τῷ δυναμένῳ σοι δια-
πράξασθαι τὴν ἔξοδον, τῷ πάντως ἐμποδίσαι δυναμένῳ
κἀκεῖνον θεραπεύειν ὡς Κακοδαίμονα.*

39 *Μία ὁδὸς ἐπὶ εὔροιαν (τοῦτο καὶ ὄρθρου καὶ μεθ'
ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἔστω πρόχειρον), ἀπόστασις τῶν
ἀπροαιρέτων, τὸ μηδὲν ἴδιον ἡγεῖσθαι, τὸ παραδοῦναι
πάντα τῷ δαιμονίῳ, τῇ τύχῃ, ἐκείνους ἐπιτρόπους αὐ-*
40 *τῶν ποιήσασθαι, οὓς καὶ ὁ Ζεὺς πεποίηκεν, αὐτὸν δὲ
πρὸς ἑνὶ εἶναι μόνῳ, τῷ ἰδίῳ, τῷ ἀκωλύτῳ, καὶ ἀνα-
γιγνώσκειν ἐπὶ τοῦτο ἀναφέροντα τὴν ἀνάγνωσιν καὶ*

---

4 sq. cf. Ench. 2, 1: *καὶ ὁ μὲν ὀρέξει κτλ.* — 2, 2: *ἄν τε γὰρ ὀρέγῃ κτλ.*

17 sqq. Ench. 19, 2: *μία ὁδὸς πρὸς τοῦτο καταφρόνησις τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν* (18 cf. Ench. 1, 5: *πρόχειρον ἔστω*).

---

3 *εἴπηι S: corr. S_b* ‖ 4 *γε s: σε S; δὲ Meibomius, malim γὰρ* ‖ 14 *ὅτι Upt. cod.: τί S* ‖ 15 *πάντως scripsi: πᾶν S; πάλιν C. Schenkl* ‖ *τῷ παρεμποδίσαι Coraes*

γράφειν καὶ ἀκούειν. διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι εἰπεῖν 41
φιλόπονον, ἂν ἀκούσω τοῦτο μόνον, ὅτι ἀναγιγνώσκει
ἢ γράφει, κἂν προσθῇ τις, ὅτι ὅλας τὰς νύκτας, οὔπω
λέγω, ἂν μὴ γνῶ τὴν ἀναφοράν. οὐδὲ γὰρ σὺ λέγεις
φιλόπονον τὸν διὰ παιδισκάριον ἀγρυπνοῦντα· οὐ
τοίνυν οὐδ' ἐγώ. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἕνεκα δόξης αὐτὸ ποιῇ, 42
λέγω φιλόδοξον, ἂν δ' ἕνεκα ἀργυρίου, φιλάργυρον, οὐ
φιλόπονον. ἂν δ' ἐπὶ τὸ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἀναφέρῃ 43
τὸν πόνον, ἵν' ἐκεῖνο κατὰ φύσιν ἔχῃ καὶ διεξάγῃ,
τότε λέγω μόνον φιλόπονον. μηδέποτε γὰρ ἀπὸ τῶν 44
κοινῶν μήτ' ἐπαινεῖτε μήτε ψέγετε, ἀλλὰ ἀπὸ δογμά-
των. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ἴδια ἑκάστου, τὰ καὶ τὰς
πράξεις αἰσχρὰς ἢ καλὰς ποιοῦντα· τούτων μεμνημένος 45
χαῖρε τοῖς παροῦσι καὶ ἀγάπα ταῦτα, ὧν καιρός ἐστιν.
εἴ τινα ὁρᾷς, ὧν ἔμαθες καὶ διεσκέψω, ἀπαντῶντά σοι 46
εἰς τὰ ἔργα, εὐφραίνου ἐπ' αὐτοῖς. εἰ τὸ κακόηθες
καὶ λοίδορον ἀποτέθεισαι, μεμείωκας, εἰ τὸ προ-
πετές, εἰ τὸ αἰσχρολόγον, εἰ τὸ εἰκαῖον, εἰ τὸ ἐπι-
σεσυρμένον, εἰ οὐ κινῇ ἐφ' οἷς πρότερον, εἰ οὐχ ὁμοίως
γ' ὡς πρότερον, ἑορτὴν ἄγειν δύνασαι καθ' ἡμέραν,
σήμερον, ὅτι καλῶς ἀνεστράφης ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ,
αὔριον, ὅτι ἐν ἑτέρῳ. πόσῳ μείζων αἰτία θυσίας ἢ 47
ὑπατεία ἢ ἐπαρχία; ταῦτα ἐκ σοῦ αὐτοῦ γίνεταί σοι
καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν. ἐκεῖνο μέμνησο, τίς ὁ διδούς ἐστι
καὶ τίσι καὶ διὰ τίνα. τούτοις τοῖς διαλογισμοῖς ἐν- 48
τρεφόμενος ἔτι διαφέρῃ, ποῦ ὢν εὐδαιμονήσεις, ποῦ

---

8 *in margine* S_b *haec adscripsit:* ἂν δὲ δι' ἐπιθυμίαν λό-γου, φιλόλογον, *quae* 8 *post* φιλόπονον *ins.* ‖ 17 ⟨ἢ⟩ μεμείωκας *Wolf* ‖ ἢ οὐχ ὁμοίως *Coraes* ‖ 22 *post* πόσῳ S_b *in marg. adscr.* ταῦτα, *sed rursus delevit* ‖ μεῖζον *S: corr.* S_b ‖ 23 ὑπατία *S: corr. m. pr. vel* S_b

ὧν ἀρέσεις τῷ θεῷ; οὐ πανταχόθεν τὸ ἴσον ἀπέχουσιν; οὐ πανταχόθεν ὁμοίως ὁρῶσιν τὰ γινόμενα;

ε'. Πρὸς τοὺς μαχίμους καὶ θηριώδεις.

1 Ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὔτ' αὐτὸς μάχεταί τινι οὔτ'
2 ἄλλον ἐᾷ κατὰ δύναμιν. παράδειγμα δὲ καὶ τούτου
καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔκκειται ἡμῖν ὁ βίος ὁ Σω-
κράτους, ὃς οὐ μόνον αὐτὸς πανταχοῦ ἐξέφυγεν μάχην,
3 ἀλλ' οὐδ' ἄλλους μάχεσθαι εἴα. ὅρα παρὰ Ξενοφῶντι
ἐν τῷ Συμποσίῳ πόσας μάχας λέλυκεν, πῶς πάλιν
ἠνέσχετο Θρασυμάχου, πῶς Πώλου, πῶς Καλλικλέους,
πῶς τῆς γυναικὸς ἠνείχετο, πῶς τοῦ υἱοῦ ἐξελεγχό-
4 μενος ὑπ' αὐτοῦ, σοφιζόμενος. λίαν γὰρ ἀσφαλῶς
ἐμέμνητο, ὅτι οὐδεὶς ἀλλοτρίου ἡγεμονικοῦ κυριεύει.
5 οὐδὲν οὖν ἄλλο ἤθελεν ἢ τὸ ἴδιον. τί δ' ἔστι τοῦτο;
οὐχ ἵνα κινῇ οὗτός τινα κατὰ φύσιν· τοῦτο γὰρ ἀλλό-
τριον· ἀλλ' ὅπως ἐκείνων τὰ ἴδια ποιούντων, ὡς αὐ-
τοῖς δοκεῖ, αὐτὸς μηδὲν ἧττον κατὰ φύσιν ἕξει καὶ

---

10 cf. Plat. Respubl. et Gorgias.
11 sq. cf. Xenoph. Comm. II, 2.
12 sqq. cf. Ench. 42: Ὅταν σέ τις κακῶς ποιῇ ἢ κακῶς λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος ποιεῖ ἢ λέγει. οὐχ οἷόν τε οὖν ἀκολουθεῖν (cf. s. 11) αὐτὸν τῷ σῷ φαινομένῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῷ.
14 sqq. cf. Ench. 30: μηδὲ σκόπει, τί ἐκεῖνος ποιεῖ, ἀλλὰ τί σοὶ ποιήσαντι κατὰ φύσιν ἡ σὴ ἕξει προαίρεσις.

---

10 ἀνέσχῆτο *S: corr. s* (ἠνείχετο *unus s*) ‖ 15 κινῇ οὗτός (*an* αὐτός?) τινα *scripsi*: κ*** οὖ τ* *S*: κινῇ οὖ ῆ' *S*$_b$ (τι *s*); κινῇ τούτους *Upt.*, κινῇ τούτους ⟨ποιεῖν⟩ τι *Schw.* ‖ 16 αὐτὸς *S: corr. S*$_b$

διεξάξει μόνον τὰ αὑτοῦ ποιῶν πρὸς τὸ κἀκείνους ἔχειν κατὰ φύσιν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ ἀεὶ πρόκειται τῷ καλῷ 6
καὶ ἀγαθῷ. στρατηγῆσαι; οὔ· ἀλλ', ἂν δίδωται, ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης τὸ ἴδιον ἡγεμονικὸν τηρῆσαι. γῆμαι; οὔ· ἀλλ', ἂν δίδωται γάμος, ἐν ταύτῃ τῇ ὕλῃ κατὰ φύσιν ἔχοντα αὑτὸν τηρῆσαι. ἂν δὲ θέλῃ τὸν υἱὸν μὴ 7
ἁμαρτάνειν ἢ τὴν γυναῖκα, θέλει τὰ ἀλλότρια μὴ εἶναι ἀλλότρια. καὶ τὸ παιδεύεσθαι τοῦτ' ἔστι, μανθάνειν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἀλλότρια.

Ποῦ οὖν ἔτι μάχης τόπος τῷ οὕτως ἔχοντι; μὴ 8
γὰρ θαυμάζει τι τῶν γινομένων; μὴ γὰρ καινὸν αὐτῷ φαίνεται; μὴ γὰρ οὐ χείρονα καὶ χαλεπώτερα προσδέχεται τὰ παρὰ τῶν φαύλων ἢ ἀποβαίνει αὐτῷ; μὴ γὰρ οὐ κέρδος λογίζεται πᾶν ὅ τι ἀπολείπουσιν τοῦ ἐσχάτου; 'ἐλοιδόρησέν σε ὁ δεῖνα.' πολλὴ χάρις αὐτῷ, 9
ὅτι μὴ ἔπληξεν. 'ἀλλὰ καὶ ἔπληξεν.' πολλὴ χάρις, ὅτι μὴ ἔτρωσεν. 'ἀλλὰ καὶ ἔτρωσεν'. πολλὴ χάρις, ὅτι μὴ ἀπέκτεινεν. πότε γὰρ ἔμαθεν ἢ παρὰ τίνι, ὅτι 10
ἥμερόν ἐστι ζῷον, ὅτι φιλάλληλον, ὅτι μεγάλη βλάβη τῷ ἀδικοῦντι αὐτὴ ἡ ἀδικία; ταῦτα οὖν

6 sqq. cf. Ench. 14: θέλεις - - - τὰ ἀλλότρια σὰ εἶναι· οὕτω κἂν τὸν παῖδα θέλῃς μὴ ἁμαρτάνειν, μωρὸς εἶ.
8 sq. cf. Ench. 1, 3: τὸ δὲ ἀλλότριον, ὥσπερ ἐστίν, ἀλλότριον.
15 sqq. cf. Ench. 42: ἀπὸ τούτων οὖν ὁρμώμενος πρᾴως ἕξεις τὸν λοιδοροῦντα.
19 sq. cf. Plat. Soph. 222 b (εἴπερ γέ ἐστιν ἄνθρωπος ἥμερον ζῷον) et Crit. 49 b (τὸ - ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὂν παντὶ τρόπῳ).

1 *διεξάξει Salmasius: ἐξάξει S* ‖ *αὐτοῦ S: corr. ed. Lond.* ‖ 3 et 5 *διδῶται* S_c ‖ 6 *αὐτὸν S: corr. s* ‖ 8 *τοῦτ'* S* ‖ 14 *λογίζηται S: corr.* S_b ‖ *ἀπολείπουσιν scripsi: ἀπολείπωσιν S; ⟨ἂν⟩ ἀπολείπωσι* S_b ‖ 19 *φιλλάλληλον S: corr. s*

μὴ μεμαθηκὼς μηδὲ πεπεισμένος, διὰ τί μὴ ἀκολου-
11 θήσῃ τῷ φαινομένῳ συμφέροντι; 'βέβληκεν ὁ γείτων
λίθους'. μή τι οὖν σὺ ἡμάρτηκας; 'ἀλλὰ τὰ ἐν οἴκῳ
κατεάγῃ'. σὺ οὖν σκευάριον εἶ; οὔ, ἀλλὰ προαίρεσις.
12 τί οὖν σοι δίδοται πρὸς τοῦτο; ὡς μὲν λύκῳ ἀντι-
δάκνειν καὶ ἄλλους πλείονας λίθους βάλλειν· ἀνθρώπῳ
δ' ἐὰν ζητῇς, ἐπίσκεψαί σου τὸ ταμιεῖον, ἴδε τίνας
δυνάμεις ἔχων ἐλήλυθας· μή τι τὴν θηριώδη; μή τι
13 τὴν μνησικακητικήν; ἵππος οὖν πότ' ἄθλιός ἐστιν;
ὅταν τῶν φυσικῶν δυνάμεων στέρηται· οὐχ ὅταν μὴ
δύνηται κοκκύζειν, ἀλλ' ὅταν μὴ τρέχειν. ὁ δὲ κύων;
14 ὅταν πέτεσθαι μὴ δύνηται; ἀλλ' ὅταν μὴ ἰχνεύειν. μή
ποτ' οὖν οὕτω καὶ ἄνθρωπος δυστυχής ἐστιν οὐχ ὁ
μὴ δυνάμενος λέοντας πνίγειν ἢ ἀνδριάντας περιλαμ-
βάνειν (οὐ γὰρ πρὸς τοῦτο δυνάμεις τινὰς ἔχων ἐλή-
λυθεν παρὰ τῆς φύσεως), ἀλλ' ὁ ἀπολωλεκὼς τὸ
15 εὔγνωμον, ὁ τὸ πιστόν; τοῦτον ἔδει συνελθόντας
θρηνεῖν, εἰς ὅσα κακὰ ἐλήλυθεν· οὐχὶ μὰ Δία
τὸν φύντα ἢ τὸν ἀποθανόντα, ἀλλ' ᾧ ζῶντι συμ-
βεβήκει ἀπολέσαι τὰ ἴδια, οὐ τὰ πατρῷα, τὸ ἀγρίδιον
καὶ τὸ οἰκίδιον καὶ τὸ πανδοκεῖον καὶ τὰ δουλάρια
(τούτων γὰρ οὐδὲν ἴδιον τῷ ἀνθρώπῳ. ἐστίν, ἀλλὰ
πάντα ἀλλότρια, δοῦλα, ὑπεύθυνα, ἄλλοτε ἄλλοις δι-
16 δόμενα ὑπὸ τῶν κυρίων), ἀλλὰ τὰ ἀνθρωπικά, τοὺς

---

1 sq. cf. quae adn. ad s. 4.
17 sqq. cf. Eurip. Cresphontis fragm. 452 N.:
ἐχρῆν γὰρ ἡμᾶς σύλλογον ποιουμένους
τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά,
τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων.

---

1 ἀκολουθήσει s ‖ 5 σοι Sb: σὺ S ‖ 11 κοκύζειν S: corr. Sb ‖ 12 ⟨οὐχὶ⟩ ὅταν Sb

χαρακτῆρας, οὓς ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ ἐλήλυθεν, οἵους
καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων ζητοῦντες, ἂν μὲν εὕρωμεν,
δοκιμάζομεν, ἂν δὲ μὴ εὕρωμεν, ῥιπτοῦμεν. 'τίνος 17
ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦτο τὸ τετράσσαρον;' 'Τραϊανοῦ.'
'φέρε.' 'Νέρωνος.' 'ῥῖψον ἔξω, ἀδόκιμόν ἐστι, σα-
πρόν.' οὕτω καὶ ἐνθάδε. τίνα ἔχει χαρακτῆρα τὰ
δόγματα αὐτοῦ; 'ἥμερον, κοινωνικόν, ἀνεκτικόν, φιλάλ-
ληλον.' φέρε, παραδέχομαι, ποιῶ πολίτην τοῦτον,
παραδέχομαι γείτονα, σύμπλουν. ὅρα μόνον, μὴ Νερω- 18
νιανὸν ἔχει χαρακτῆρα. μή τι ὀργίλος ἐστί, μή τι
μηνιτής, μή τι μεμψίμοιρος; 'ἂν αὐτῷ φανῇ, πατάσσει
τὰς κεφαλὰς τῶν ἀπαντώντων.' τί οὖν ἔλεγες, ὅτι 19
ἄνθρωπός ἐστι; μὴ γὰρ ἐκ ψιλῆς μορφῆς κρίνεται τῶν
ὄντων ἕκαστον; ἐπεὶ οὕτω λέγε καὶ τὸ κήρινον μῆλον
εἶναι. καὶ ὀδμὴν ἔχειν αὐτὸ δεῖ καὶ γεῦσιν· οὐκ ἀρκεῖ 20
ἡ ἐκτὸς περιγραφή. οὐκοῦν οὐδὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον
ἡ ῥὶς ἐξαρκεῖ καὶ οἱ ὀφθαλμοί, ἀλλ' ἂν τὰ δόγματα
ἔχῃ ἀνθρωπικά. οὗτος οὐκ ἀκούει λόγου, οὐ παρακο- 21
λουθεῖ ἐλεγχόμενος· ὄνος ἐστί. τούτου τὸ αἰδῆμον
ἀπονενέκρωται· ἄχρηστός ἐστι, πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρω-
πος. οὗτος ζητεῖ, τίνα ἀπαντήσας λακτίσῃ ἢ δάκῃ· ὥστε
οὐδὲ πρόβατον ἢ ὄνος, ἀλλά τί ποτε ἄγριον θηρίον.

Τί οὖν; θέλεις με καταφρονεῖσθαι; — 'Υπὸ τίνων; 22
ὑπὸ ⟨τῶν⟩ εἰδότων; καὶ πῶς καταφρονήσουσιν ⟨οἱ⟩
εἰδότες τοῦ πρᾴου, τοῦ αἰδήμονος; ἀλλ' ὑπὸ τῶν

11 sq. cf. Suet. Ner. c. 26.

4 τετρασσάριον *Wise* ‖ 10 ἔχῃ *S*c ‖ 11 μηνίτης *S: corr. Coraes* ‖ ⟨μή τι,⟩ ἂν *Coraes* ‖ πατάσσει *S*b : *ατάσσει *S* ‖ 12 *interrogationis signum post* ἀπαντώντων *sustuli* ‖ 15 δεῖ *Coraes:* δὲ *S (quod post* ἀρκεῖ *collocavit s)* ‖ 20 πάντα] πρόβατον *Salmasius;* ⟨πρόβατον⟩ πάντα *C. Schenkl* ‖ 24 ⟨τῶν⟩ *addidi* ‖ ⟨οἱ⟩ *add. s*

ἀγνοούντων; τί σοι μέλει; οὔ τινι γὰρ ἄλλῳ τεχνίτῃ
23 τῶν ἀτέχνων. — Ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐπιφυήσονταί μοι.
— Τί λέγεις τὸ ἐμοί; δύναταί τις τὴν προαίρεσιν τὴν
σὴν βλάψαι ἢ κωλῦσαι ταῖς προσπιπτούσαις φαντα-
24 σίαις χρῆσθαι ὡς πέφυκεν; — Οὔ. — Τί οὖν ἔτι
ταράσσῃ καὶ φοβερὸν σαυτὸν θέλεις ἐπιδεικνύειν; οὐχὶ δὲ παρελθὼν εἰς μέσον κηρύσσεις, ὅτι εἰρήνην ἄγεις πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὅ τι ἂν ἐκεῖνοι ποιῶσι, καὶ μάλιστ' ἐκείνων καταγελᾷς, ὅσοι σε βλάπτειν δοκοῦσιν; 'ἀνδράποδα ταῦτα οὐκ οἶδεν οὐδὲ τίς εἰμι οὐδὲ ποῦ μου τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ὅτι ⟨οὐ⟩ πρόσοδος αὐτοῖς πρὸς τὰ ἐμά.

25 Οὕτω καὶ ⟨οἱ⟩ ἐχυρὰν πόλιν οἰκοῦντες καταγελῶσι
τῶν πολιορκούντων· 'νῦν οὗτοι τί πρᾶγμα ἔχουσιν ἐπὶ τῷ μηδενί; ἀσφαλές ἐστιν ἡμῶν τὸ τεῖχος, τροφὰς ἔχομεν ἐπὶ πάμπολυν χρόνον, τὴν ἄλλην ἅπασαν παρα-
26 σκευήν.' ταῦτά ἐστι τὰ πόλιν ἐχυρὰν καὶ ἀνάλωτον
ποιοῦντα, ἀνθρώπου δὲ ψυχὴν οὐδὲν ἄλλο ἢ δόγματα. ποῖον γὰρ τεῖχος οὕτως ἰσχυρὸν ἢ ποῖον σῶμα οὕτως ἀδαμάντινον ἢ ποία κτῆσις ἀναφαίρετος ἢ ποῖον
27 ἀξίωμα οὕτως ἀνεπιβούλευτον; πάντα πανταχοῦ θνητά,
εὐάλωτα, οἷς τισιν τὸν ὁπωσοῦν προσέχοντα πᾶσα ἀνάγκη ταράσσεσθαι, κακελπιστεῖν, φοβεῖσθαι, πενθεῖν, ἀτελεῖς ἔχειν τὰς ὀρέξεις, περιπτωτικὰς ἔχειν τὰς ἐκ-
28 κλίσεις. εἶτα οὐ θέλομεν τὴν μόνην δεδομένην ἡμῖν
ἀσφάλειαν ἐχυρὰν ποιεῖν; οὐδ' ἀποστάντες τῶν θνη-

---

13 sqq. cf. Xenoph. Cyri inst. VII, 5, 13.

---

4 *περιπιπτούσαις S: corr. s* ‖ 9 *βλέπειν S: corr. s* ‖ 10 *οὔτε — οὔτε Coraes* ‖ 11 *μου S (sed ου fortasse e corr.)* ‖ *⟨οὐ⟩ ins. S_b; fortasse scribendum ὅτι πρόσοδος αὐτοῖς πρὸς τὰ ἐμὰ ⟨οὐκ ἔστιν⟩.* ‖ 13 *⟨οἱ⟩ ins. s*

τῶν καὶ δούλων τὰ ἀθάνατα καὶ φύσει ἐλεύθερα ἐκπονεῖν; οὐδὲ μεμνήμεθα, ὅτι οὔτε βλάπτει ἄλλος ἄλλον οὔτε ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὸ περὶ ἑκάστου τούτων δόγμα, τοῦτό ἐστι τὸ βλάπτον, τοῦτο τὸ ἀνατρέπον, τοῦτο μάχη, τοῦτο στάσις, τοῦτο πόλεμος. Ἐτεοκλέα καὶ 29
Πολυνείκη τὸ πεποιηκὸς οὐκ ἄλλο ἢ τοῦτο τὸ δόγμα, τὸ περὶ τυραννίδος, τὸ δόγμα τὸ περὶ φυγῆς, ὅτι τὸ μὲν ἔσχατον τῶν κακῶν, τὸ δὲ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν. φύσις δ' αὕτη παντὸς τὸ διώκειν τὸ ἀγαθόν, φεύγειν 30
τὸ κακόν· τὸν ἀφαιρούμενον θατέρου καὶ περιβάλλοντα τῷ ἐναντίῳ, τοῦτον ἡγεῖσθαι πολέμιον, ἐπίβουλον, κἂν ἀδελφὸς ᾖ, κἂν υἱός, κἂν πατήρ. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ 31
συγγενέστερον οὐδέν· λοιπὸν εἰ ταῦτα ἀγαθὰ καὶ κακά, οὔτε πατὴρ υἱοῖς φίλος οὔτ' ἀδελφὸς ἀδελφῷ, πάντα δὲ πανταχοῦ μεστὰ πολεμίων, ἐπιβούλων, συκοφαντῶν. εἰ δ' οἷα δεῖ προαίρεσις, τοῦτο μόνον ἀγαθόν ἐστι, 32
καὶ οἷα μὴ δεῖ, τοῦτο μόνον κακόν, ποῦ ἔτι μάχη, ποῦ λοιδορία; περὶ τίνων; περὶ τῶν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς; πρὸς τίνας; πρὸς τοὺς ἀγνοοῦντας, πρὸς τοὺς δυστυχοῦντας, πρὸς τοὺς ἠπατημένους περὶ τῶν μεγίστων;

Τούτων Σωκράτης μεμνημένος τὴν οἰκίαν τὴν αὑ- 33
τοῦ ᾤκει γυναικὸς ἀνεχόμενος τραχυτάτης, υἱοῦ ἀγνώμονος. τραχεῖα γὰρ πρὸς τί ἦν; ἵν' ὕδωρ καταχέῃ τῆς κεφαλῆς ὅσον καὶ θέλει, ἵνα καταπατήσῃ τὸν πλακοῦντα· καὶ τί πρὸς ἐμέ, ἂν ὑπολάβω ὅτι ταῦτα οὐκ

---

2 sq. cf. Ench. 30: σὲ ἄλλος οὐ βλάψει, ἂν μὴ σὺ θέλῃς. τότε δὲ ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι.
5 sqq. Ench. 31, 4 (cf. quae adn. ad II, 22, 14).
23 sq. cf. Laert. Diog. II, 36.
23 cf. Athen. V, 219 b et XIV, 643 f; Ael. Var. hist. XI, 12.

---

21 *οἰκείαν S: corr. m. pr.* | *αὐτοῦ S: corr. s*

34 ἔστι πρὸς ἐμέ; τοῦτο δ' ἐμὸν ἔργον ἐστὶ καὶ οὔτε
τύραννος κωλύσει με θέλοντα οὔτε δεσπότης οὔτε οἱ
πολλοὶ τὸν ἕνα οὔθ' ὁ ἰσχυρότερος τὸν ἀσθενέστερον·
τοῦτο γὰρ ἀκώλυτον δέδοται ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἑκάστῳ.
35 ταῦτα τὰ δόγματα ἐν οἰκίᾳ φιλίαν ποιεῖ, ἐν πόλει ὁμό-
νοιαν, ἐν ἔθνεσιν εἰρήνην, πρὸς θεὸν εὐχάριστον,
πανταχοῦ θαρροῦντα, ὡς περὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὡς περὶ
36 οὐδενὸς ἀξίων. ἀλλ' ἡμεῖς γράψαι μὲν καὶ ἀναγνῶναι
ταῦτα καὶ ἀναγιγνωσκόμενα ἐπαινέσαι ἱκανοί, πεισθῆ-
37 ναι δ' οὐδ' ἐγγύς. τοιγαροῦν τὸ περὶ τῶν Λακεδαι-
μονίων λεγόμενον

οἴκοι λέοντες, ἐν Ἐφέσῳ δ' ἀλώπεκες

καὶ ἐφ' ἡμῶν ἁρμόσει· ἐν σχολῇ λέοντες, ἔξω δ' ἀλώ-
πεκες.

ς'. Πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ἐλεεῖσθαι ὀδυνωμένους.

1 Ἀνιῶμαι, φησίν, ἐλεούμενος. — Πότερον οὖν σὸν
ἔργον ἐστὶ τὸ ἐλεεῖσθαί σε ἢ τῶν ἐλεούντων; τί δ';
ἐπὶ σοί ἐστι τὸ παῦσαι αὐτό; — Ἐπ' ἐμοί, ἂν δεικνύω
2 αὐτοῖς μὴ ἄξιον ἐλέου ὄντα ἐμαυτόν. — Πότερον δ'
ἤδη σοι ὑπάρχει τοῦτο, τὸ μὴ εἶναι ἐλέου ἄξιον ἢ οὐχ
ὑπάρχει; — Δοκῶ ἔγωγε, ὅτι ὑπάρχει. ἀλλ' οὗτοί γ'
οὐκ ἐπὶ τούτοις ἐλεοῦσιν, ἐφ' οἷς, εἴπερ ἄρα, ἦν ἄξιον,
ἐπὶ τοῖς ἁμαρτανομένοις, ἀλλ' ἐπὶ πενίᾳ καὶ ἀναρχίᾳ

12 cf. schol. ad Aristoph. Pac. v. 1189 sq. (παροιμία παρὰ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Λάκωνας ἀτυχήσαντας).

21 ⟨οὐχ⟩ ὑπάρχει s

καὶ νόσοις καὶ θανάτοις καὶ ἄλλοις τοιούτοις. — Πό- 3
τερον οὖν πείθειν παρεσκεύασαι τοὺς πολλούς, ὡς ἄρα
οὐδὲν τούτων κακόν ἐστιν, ἀλλ' οἷόν τε καὶ πένητι
καὶ ἀνάρχῳ ὄντι καὶ ἀτίμῳ εὐδαιμονεῖν, ἢ σαυτὸν ἐπι-
δεικνύειν αὐτοῖς πλουτοῦντα καὶ ἄρχοντα; τούτων γὰρ 4
τὰ μὲν δεύτερα ἀλαζόνος καὶ ψυχροῦ καὶ οὐδενὸς
ἀξίου. καὶ ἡ προσποίησις ὅρα δι' οἵων ἂν γένοιτο·
δουλάριά σε χρήσασθαι δεήσει καὶ ἀργυρωμάτια ὀλίγα
κεκτῆσθαι καὶ ταῦτα ἐν φανερῷ δεικνύειν, εἰ οἷόν τε,
ταὐτὰ πολλάκις καὶ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅτι ταὐτά
ἐστι, καὶ ἱματίδια στιλπνὰ καὶ τὴν ἄλλην πομπὴν καὶ
τὸν τιμώμενον ἐπιφαίνειν ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν τούτων
καὶ δειπνεῖν πειρᾶσθαι παρ' αὐτοῖς ἢ δοκεῖν γε, ὅτι
δειπνεῖς, καὶ περὶ τὸ σῶμα δέ τινα κακοτεχνεῖν, ὡς
εὐμορφότερον φαίνεσθαι καὶ γενναιότερον τοῦ ὄντος·
ταῦτά σε δεῖ μηχανᾶσθαι, εἰ τὴν δευτέραν ὁδὸν 5
ἀπιέναι θέλεις ὥστε μὴ ἐλεεῖσθαι. ἡ πρώτη δὲ καὶ
ἀνήνυτος καὶ μακρά, ὃ ὁ Ζεὺς οὐκ ἠδυνήθη ποιῆσαι,
τοῦτο αὐτὸ ἐπιχειρεῖν, πάντας ἀνθρώπους πεῖσαι, τίνα
ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ κακά. μὴ γὰρ δέδοταί σοι τοῦτο;
ἐκεῖνο μόνον σοι δέδοται, σαυτὸν πεῖσαι. καὶ οὔπω 6
πέπεικας· εἶτά μοι νῦν ἐπιχειρεῖς πείθειν τοὺς ἄλλους;
καὶ τίς σοι τοσούτῳ χρόνῳ σύνεστιν ὡς σὺ σαυτῷ; 7
τίς δὲ οὕτω πιθανός ἐστί σοι πρὸς τὸ πεῖσαι ὡς σὺ
σαυτῷ; τίς δ' εὐνούστερον καὶ οἰκειότερον ἔχων ἢ σὺ
σαυτῷ; πῶς οὖν οὔπω πέπεικας σαυτὸν μαθεῖν; νῦν 8
οὐχὶ ἄνω κάτω; τοῦτ' ἔστι περὶ ὃ ἐσπούδακας; οὐ
μανθάνειν, ὥστε ἄλυπος εἶναι καὶ ἀτάραχος καὶ ἀτα-

4 *ἀνάρχῳ ὄντι Schw.: ἄρχοντι S* ‖ 15 *γενναιοτέρου S: corr. S*c ‖ 27 *οὐ scripsi: καὶ S; lacunam ante καὶ indicavit Schw.*

9 πείνωτος καὶ ἐλεύθερος; πρὸς ταῦτα οὖν οὐκ ἀκήκοας,
ὅτι μία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ φέρουσα, ἀφεῖναι τὰ ἀπρο-
αίρετα καὶ ἐκστῆναι αὐτῶν καὶ ὁμολογῆσαι αὐτὰ ἀλλό-
10 τρια; τὸ οὖν ἄλλον τι ὑπολαβεῖν περὶ σοῦ ποίου εἴ-
δους ἐστί; — Τοῦ ἀπροαιρέτου. — Οὐκοῦν οὐδὲν πρὸς
σέ; — Οὐδέν. — Ἔτι οὖν δακνόμενος ἐπὶ τούτῳ καὶ
ταρασσόμενος οἴει πεπεῖσθαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν;
11 Οὐ θέλεις οὖν ἀφεὶς τοὺς ἄλλους αὐτὸς σαυτῷ
γενέσθαι καὶ μαθητὴς καὶ διδάσκαλος; ‛ὄψονται οἱ ἄλ-
λοι, εἰ λυσιτελεῖ αὐτοῖς παρὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξά-
12 γειν, ἐμοὶ δ' οὐδείς ἐστιν ἐγγίων ἐμοῦ. τί οὖν τοῦτό
ἐστιν, ὅτι τοὺς μὲν λόγους ἀκήκοα τοὺς τῶν φιλοσό-
φων καὶ συγκατατίθεμαι αὐτοῖς, ἔργῳ δ' οὐδὲν γέγονα
κουφότερος; μή τι οὕτως ἀφυής εἰμι; καὶ μὴν περὶ τὰ
ἄλλα, ὅσα ἠβουλήθην, οὐ λίαν ἀφυὴς εὑρέθην, ἀλλὰ
καὶ γράμματα ταχέως ἔμαθον καὶ παλαίειν καὶ γεωμε-
13 τρεῖν καὶ συλλογισμοὺς ἀναλύειν. μή τι οὖν οὐ πέ-
πεικέ με ὁ λόγος; καὶ μὴν οὐκ ἄλλα τινὰ οὕτως ἐξ
ἀρχῆς ἐδοκίμασα ἢ εἱλόμην καὶ νῦν περὶ τούτων
ἀναγιγνώσκω, ταῦτα ἀκούω, ταῦτα γράφω· ἄλλον οὐχ
14 εὑρήκαμεν μέχρι νῦν ἰσχυρότερον τούτου λόγον. τί
οὖν τὸ λεῖπόν μοι ἐστί; μὴ οὐκ ἐξῄρηται τἀναντία
δόγματα; μὴ αὐταὶ αἱ ὑπολήψεις ἀγύμναστοί εἰσιν οὐδ'
εἰθισμέναι ἀπαντᾶν ἐπὶ τὰ ἔργα, ἀλλ' ὡς ὁπλάρια
ἀποκείμενα κατίωται καὶ οὐδὲ περιαρμόσαι μοι δύνα-
15 ται; καίτοι οὔτ' ἐπὶ τοῦ παλαίειν οὔτ' ἐπὶ τοῦ γρά-
φειν ἢ ἀναγιγνώσκειν ἀρκοῦμαι τῷ μαθεῖν, ἀλλ' ἄνω

2 sqq. cf. Ench. 19, 2 (ad IV, 4, 39).

4 ἄλλο$^{\nu}$ *S: ν superscr* S_b, *sed rursus delevit* | 25 ἐπικεί-μενα *S: corr. Upt.*

κάτω στρέφω τοὺς προτεινομένους καὶ ἄλλους πλέκω
καὶ μεταπίπτοντας ὡσαύτως. τὰ δ᾽ ἀναγκαῖα θεωρή- 16
ματα, ἀφ᾽ ὧν ἐστιν ὁρμώμενον ἄλυπον γενέσθαι, ἄφο-
βον, ἀπαθῆ, ἀκώλυτον, ἐλεύθερον, ταῦτα δ᾽ οὐ γυ-
μνάζω οὐδὲ μελετῶ κατὰ ταῦτα τὴν προσήκουσαν
μελέτην. εἶτά μοι μέλει, τί οἱ ἄλλοι περὶ ἐμοῦ ἐροῦ- 17
σιν, εἰ φανοῦμαι αὐτοῖς ἀξιόλογος, εἰ φανοῦμαι εὐ-
δαίμων;᾽

Ταλαίπωρε, οὐ θέλεις βλέπειν τί σὺ λέγεις περὶ 18
σαυτοῦ; τίς φαίνῃ σαυτῷ; τίς ἐν τῷ ὑπολαμβάνειν,
τίς ἐν τῷ ὀρέγεσθαι, τίς ἐν τῷ ἐκκλίνειν· τίς ἐν ὁρμῇ,
παρασκευῇ, ἐπιβολῇ, τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀνθρωπικοῖς ἔρ-
γοις; ἀλλὰ μέλει σοι, εἴ σε ἐλεοῦσιν οἱ ἄλλοι; —
Ναί· ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐλεοῦμαι. — Οὐκοῦν ἐπὶ 19
τούτῳ ὀδυνᾷ; ὁ δέ γ᾽ ὀδυνώμενος ἐλεεινός ἐστι; —
Ναί. — Πῶς οὖν ἔτι παρ᾽ ἀξίαν ἐλεῇ; αὐτοῖς γὰρ οἷς
περὶ τὸν ἔλεον πάσχεις κατασκευάζεις σεαυτὸν ἄξιον
τοῦ ἐλεεῖσθαι. τί οὖν λέγει Ἀντισθένης; οὐδέποτ᾽ 20
ἤκουσας; ʽβασιλικόν, ὦ Κῦρε, πράττειν μὲν εὖ,
κακῶς δ᾽ ἀκούειν᾽. τὴν κεφαλὴν ὑγιᾶ ἔχω καὶ πάν- 21
τες οἴονται ὅτι κεφαλαλγῶ. τί μοι μέλει; ἀπύρετός
εἰμι καὶ ὡς πυρέσσοντί μοι συνάχθονται· ʽτάλας, ἐκ
τοσούτου χρόνου οὐ διέλειπες πυρέσσων᾽. λέγω καὶ
ἐγὼ σκυθρωπάσας ὅτι ναί· ταῖς ἀληθείαις πολὺς ἤδη
χρόνος, ἐξ οὗ μοι κακῶς ἐστι. ʽτί οὖν γένηται;᾽ ὡς
ἂν ὁ θεὸς θέλῃ. καὶ ἅμα ὑποκαταγελῶ τῶν οἰκτει-
ρόντων με. τί οὖν κωλύει καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως; πένης 22

---

18 sqq. cf. M. Ant. VII, 36: Ἀντισθενικόν· βασιλικὸν πράττειν μὲν εὖ, κακῶς δ᾽ ἀκούειν. cf. Laert. Diog. VI, 3.

---

21 κεφαλγῶ *S: corr. s* ‖ ἀπύρεκτός *S*c ‖ 23 διέλιπες *S*a

εἰμί, ἀλλὰ ὀρθὸν δόγμα ἔχω περὶ πενίας. τί οὖν μοι μέλει, εἴ μ' ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἐλεοῦσιν; οὐκ ἄρχω, ἄλλοι δ' ἄρχουσιν. ἀλλ' ὃ δεῖ ὑπειληφέναι, ὑπείληφα περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ μὴ ἄρχειν. ὄψονται οἱ ἐλεοῦντές με,
23 ἐγὼ δ' οὔτε πεινῶ οὔτε διψῶ οὔτε ῥιγῶ, ἀλλ' ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεινῶσιν ἢ διψῶσιν οἴονται κἀμέ. τί οὖν αὐτοῖς ποιήσω; περιερχόμενος κηρύσσω καὶ λέγω· μὴ πλανᾶσθε, ἄνδρες, ἐμοὶ καλῶς ἐστιν· οὔτε πενίας ἐπιστρέφομαι οὔτε ἀναρχίας οὔτε ἁπλῶς ἄλλου οὐδενὸς ἢ δογμάτων ὀρθῶν· ταῦτα ἔχω ἀκώλυτα, οὐδενὸς πε-
24 φρόντικα ἔτι. καὶ τίς αὕτη φλυαρία; πῶς ἔτι ὀρθὰ δόγματα ἔχω μὴ ἀρκούμενος τῷ εἶναι ὅς εἰμι, ἀλλ' ἐπτοημένος ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν;

25 Ἀλλ' ἄλλοι πλείονων τεύξονται καὶ προτιμηθήσονται. — Τί οὖν εὐλογώτερον ἢ τοὺς περί τι ἐσπουδακότας ἐν ἐκείνῳ πλεῖον ἔχειν, ἐν ᾧ ἐσπουδάκασιν; περὶ ἀρχὰς ἐσπουδάκασι, σὺ περὶ δόγματα· καὶ ⟨οἱ⟩ περὶ
26 πλοῦτον, σὺ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν φαντασιῶν. ὅρα, εἰ ἐν τούτῳ σου πλέον ἔχουσιν, περὶ ὃ σὺ μὲν ἐσπούδακας, ἐκεῖνοι δ' ἀμελοῦσιν· εἰ συγκατατίθενται μᾶλλον περὶ τὰ φυσικὰ μέτρα, εἰ ὀρέγονταί σου ἀναποτευκτότερον, εἰ ἐκκλίνουσιν ἀπεριπτωτότερον, εἰ ἐν ἐπιβολῇ, ἐν προθέσει, [εἰ] ἐν ὁρμῇ μᾶλλον εὐστοχοῦσιν, εἰ τὸ πρέπον σῴζουσιν ὡς ἄνδρες, ὡς υἱοί, ὡς γονεῖς,
27 εἶθ' ἑξῆς κατὰ τὰ ἄλλα τῶν σχέσεων ὀνόματα. εἰ δ' ἄρχουσιν ἐκεῖνοι, σὺ δ' οὔ, ⟨οὐ⟩ θέλεις σαυτῷ τὰς

---

14 sqq. cf. Ench. 25, 1, 2 et 19, 2.

---

3 ὑπηληφέναι *S: corr. S_d* ‖ 17 καὶ ⟨οἱ⟩ *scripsi:* καὶ *S;* ἐκεῖνοι *Coraes* ‖ 22 ἀπεριπτώτερον *S: corr. S_b* ‖ 23 [εἰ] *delevi;* εἰ *ante* ἐν προθέσει *add. s* ‖ 26 ⟨οὐ⟩ *add. Schw.*

*ἀληθείας εἰπεῖν, ὅτι σὺ μὲν οὐδὲν τούτου ἕνεκα ποιεῖς,
ἐκεῖνοι δὲ πάντα, ἀλογώτατον δὲ τὸν ἐπιμελούμενόν
τινος ἔλαττον φέρεσθαι [οὐ] ἢ τὸν ἀμελοῦντα;*

⟨Οὔ,⟩ ἀλλ' ἐπειδὴ φροντίζω ἐγὼ δογμάτων ὀρθῶν, 28
*εὐλογώτερόν μέ ἐστιν ἄρχειν. — Ἐν ᾧ φροντίζεις, ἐν
δόγμασιν· ἐν ᾧ δ' ἄλλοι μᾶλλόν σου πεφροντίκασιν,
ἐκείνοις παραχώρει. οἷον εἰ διὰ τὸ δόγματα ἔχειν
ὀρθὰ ἠξίους τοξεύων μᾶλλον ἐπιτυγχάνειν τῶν τοξο-
τῶν ἢ χαλκεύων μᾶλλον τῶν χαλκέων. ἄφες οὖν ⟨τὴν⟩* 29
*περὶ τὰ δόγματα σπουδὴν καὶ περὶ ἐκεῖνα ἀναστρέφου,
ἃ κτήσασθαι θέλεις, καὶ τότε κλαῖε, ἐάν σοι μὴ προ-
χωρῇ· κλαίειν γὰρ ἄξιος εἶ. νῦν δὲ πρὸς ἄλλοις γί-* 30
*νεσθαι λέγεις, ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι, οἱ πολλοὶ δὲ τοῦτο
καλῶς λέγουσιν, ὅτι ἔργον ἔργῳ οὐ κοινωνεῖ. ὁ* 31
*μὲν ἐξ ὄρθρου ἀναστὰς ζητεῖ, τίν' ἂν ἐξ οἴκου ἀσπάση-
ται, τίνι κεχαρισμένον λόγον εἴπῃ, τίνι δῶρον πέμψῃ,
πῶς τῷ ὀρχηστῇ ἀρέσῃ, πῶς κακοηθισάμενος ἄλλον
ἄλλῳ χαρίσηται. ὅταν εὔχηται, περὶ τούτων εὔχεται·* 32
ὅταν θύῃ, ἐπὶ τούτοις θύει· τὸ τοῦ Πυθαγόρου

> *μὴ δ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι*

ἐνταῦθα παρατέθεικεν. πῇ παρέβην; τῶν πρὸς κο- 33
*λακείαν; τί ἔρεξα; μή τι ὡς ἐλεύθερος, μή τι ὡς γεν-
ναῖος; κἂν εὕρῃ τι τοιοῦτον, ἐπιτιμᾷ ἑαυτῷ καὶ
ἐγκαλεῖ. 'τί γάρ σοι καὶ τοῦτο εἰπεῖν; οὐ γὰρ ἐνῆν*

---

20 sqq. cf. quae adn. ad III, 10, 2.

---

3 [οὐ] *hoc loco del. et ante* ἀλλ' *(v. 4) transtulit s* ‖ 7 τὸ *S (ο ex α corr.)* ‖ 8 *ante* τῶν *in S rasura quattuor litt.;* μᾶλλον (μᾶλλ) *erasum esse videtur* ‖ 9 ⟨τὴν⟩ *add. S*b ‖ 13 οἱ *Upt.:* καὶ *S;* καὶ ⟨οἱ⟩ *Schw.* ‖ 15 ὄρθρου *Schw.:* οἴκου *S* ‖ 22 ἔψεξα *S: corr. Salm.*

ψεύδεσθαι; λέγουσι καὶ οἱ φιλόσοφοι, ὅτι οὐδὲν κω-
34 λύει ψεῦδος εἰπεῖν'. σὺ δ' εἴπερ ταῖς ἀληθείαις
οὐδενὸς ἄλλου πεφρόντικας ⟨ἢ⟩ χρήσεως οἵας δεῖ φαν-
τασιῶν, εὐθὺς ἀναστὰς ἕωθεν ἐνθυμοῦ 'τίνα μοι λεί-
πει πρὸς ἀπάθειαν; τίνα πρὸς ἀταραξίαν; τίς εἰμι; μή
τι σωμάτιον, μή τι κτῆσις, μή τι φήμη; οὐδὲν τούτων.
35 ἀλλὰ τί; λογικόν εἰμι ζῷον'. τίνα οὖν τὰ ἀπαιτήματα;
ἀναπόλει τὰ πεπραγμένα. 'πῇ παρέβην τῶν πρὸς
εὔροιαν; τί ἔρεξα ἢ ἄφιλον ἢ ἀκοινώνητον ἢ ἄγνω-
μον; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη πρὸς ταῦτα;'

36 Τοσαύτης οὖν διαφορᾶς οὔσης τῶν ἐπιθυμουμένων,
τῶν ἔργων, τῶν εὐχῶν ἔτι θέλεις τὸ ἴσον ἔχειν ἐκεί-
νοις, περὶ ἃ σὺ μὲν οὐκ ἐσπούδακας, ἐκεῖνοι δ' ἐσπου-
37 δάκασιν; εἶτα θαυμάζεις, εἴ σ' ἐλεοῦσιν, καὶ ἀγανα-
κτεῖς; ἐκεῖνοι δ' οὐκ ἀγανακτοῦσιν, εἰ σὺ αὐτοὺς ἐλεεῖς.
διὰ τί; ὅτι ἐκεῖνοι μὲν πεπεισμένοι εἰσίν, ὅτι ἀγαθῶν
38 τυγχάνουσιν, σὺ δ' οὐ πέπεισαι. διὰ τοῦτο σὺ μὲν
οὐκ ἀρκῇ τοῖς σοῖς, ἀλλ' ἐφίεσαι τῶν ἐκείνων· ἐκεῖνοι
δ' ἀρκοῦνται τοῖς ἑαυτῶν καὶ οὐκ ἐφιένται τῶν σῶν.
ἐπεί τοι εἰ ταῖς ἀληθείαις ἐπέπεισο, ὅτι περὶ τὰ ἀγαθὰ
σὺ ὁ ἐπιτυγχάνων εἶ, ἐκεῖνοι δ' ἀποπεπλάνηνται, οὐδ'
ἂν ἐνεθυμοῦ, τί λέγουσι περὶ σοῦ.

---

1 sq. cf. Stob. ecl. II, 7, 11^{m}: τῷ - ψεύδει ποτὲ συγχρήσεσθαι νομίζουσιν αὐτὸν (τὸν σοφὸν) κατὰ πολλοὺς τρόπους.
11 sqq. cf. Ench. 25, 1, 2 (πῶς γὰρ ἴσον ἔχειν δύναται ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ θύρας τινὸς τῷ φοιτῶντι κτλ.).

---

3 ⟨ἢ⟩ *add. s* ‖ 9 ἢ ἄγνωμον (*corr. ex* ἢ ἄγγνωμον) *add. m. pr.* ‖ 12 ⟨ἐν⟩ ἐκείνοις *Schw.*

ζ΄. *Περὶ ἀφοβίας.*

Τί ποιεῖ φοβερὸν τὸν τύραννον; — Οἱ δορυφόροι, 1
φησί, καὶ αἱ μάχαιραι αὐτῶν καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος
καὶ οἱ ἀποκλείοντες τοὺς εἰσιόντας. — Διὰ τί οὖν, 2
ἂν παιδίον αὐτῷ προσαγάγῃς μετὰ τῶν δορυφόρων
ὄντι, οὐ φοβεῖται; ἢ ὅτι οὐκ αἰσθάνεται τούτων τὸ
παιδίον; ἂν οὖν τῶν δορυφόρων τις αἰσθάνηται καὶ 3
ὅτι μαχαίρας ἔχουσιν, ἐπ' αὐτὸ δὲ τοῦτο προσέρχηται
αὐτῷ θέλων ἀποθανεῖν διά τινα περίστασιν καὶ ζητῶν
ὑπ' ἄλλου παθεῖν αὐτὸ εὐκόλως, μή τι φοβεῖται τοὺς
δορυφόρους; — Θέλει γὰρ τοῦτο, δι' ὃ φοβεροί εἰσιν.
— Ἂν οὖν τις μήτ' ἀποθανεῖν μήτε ζῆν θέλων ἐξ 4
ἅπαντος ἀλλ' ὡς ἂν δίδωται, προσέρχηται αὐτῷ, τί
κωλύει μὴ δεδοικότα προσέρχεσθαι αὐτόν; — Οὐδέν.
— Ἂν τις οὖν καὶ πρὸς τὴν κτῆσιν ὡσαύτως ἔχῃ καθά- 5
περ οὗτος πρὸς τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰ τέκνα καὶ τὴν
γυναῖκα καὶ ἁπλῶς ὑπό τινος μανίας καὶ ἀπονοίας
οὕτως ᾖ διακείμενος, ὥστ' ἐν μηδενὶ ποιεῖσθαι τὸ
ἔχειν ταῦτα ἢ μὴ ἔχειν, ἀλλ' ὡς ὀστρακίοις τὰ παιδία
παίζοντα περὶ μὲν τῆς παιδιᾶς διαφέρεται, τῶν ὀστρα-
κίων δ' οὐ πεφρόντικεν, οὕτω δὲ καὶ οὗτος τὰς μὲν
ὕλας παρ' οὐδὲν ᾖ πεποιημένος, τὴν παιδιὰν δὲ τὴν
περὶ αὐτὰς καὶ ἀναστροφὴν ἀσπάζηται· ποῖος ἔτι τούτῳ
τύραννος φοβερὸς ἢ ποῖοι δορυφόροι ἢ ποῖαι μάχαιραι
αὐτῶν;

Εἶτα ὑπὸ μανίας μὲν δύναταί τις οὕτω διατεθῆναι 6
πρὸς ταῦτα καὶ ὑπὸ ἔθους οἱ Γαλιλαῖοι· ὑπὸ λόγου

---

2 *τύρανον* S: *corr.* s ‖ 3 *οἱ* S_b: *ὁ* S ‖ 7 *δοροιφόρων* S: *corr.* S_b ‖ 11 *διὸ* S; *an τοῦτο· διὸ* ⟨*οὐ*⟩? ‖ 13 *διδῶται* S_a ‖ 18 *ηἶν* S: *corr.* S_c *(item v. 22)* ‖ 20 *διαφέρηται* S_b *(an m. pr.?)*

δὲ καὶ ἀποδείξεως οὐδεὶς δύναται μαθεῖν, ὅτι ὁ θεὸς
πάντα πεποίηκεν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ αὐτὸν τὸν
κόσμον ὅλον μὲν ἀκώλυτον καὶ αὐτοτελῆ, τὰ ἐν μέρει
7 δ' αὐτοῦ πρὸς χρείαν τῶν ὅλων; τὰ μὲν οὖν ἄλλα
πάντα ἀπήλλακται τοῦ δύνασθαι παρακολουθεῖν τῇ
διοικήσει αὐτοῦ· τὸ δὲ λογικὸν ζῷον ἀφορμὰς ἔχει πρὸς
ἀναλογισμὸν τούτων ἁπάντων, ὅτι τε μέρος ἐστὶ καὶ
ποῖόν τι μέρος καὶ ὅτι τὰ μέρη τοῖς ὅλοις εἴκειν ἔχει
8 καλῶς. πρὸς τούτοις δὲ φύσει γενναῖον καὶ μεγαλό-
ψυχον καὶ ἐλεύθερον γενόμενον ὁρᾷ, διότι τῶν περὶ
αὐτὸ τὰ μὲν ἀκώλυτα ἔχει καὶ ἐπ' αὐτῷ, τὰ δὲ κω-
λυτὰ καὶ ἐπ' ἄλλοις· ἀκώλυτα μὲν τὰ προαιρετικά,
9 κωλυτὰ δὲ τὰ ἀπροαίρετα. καὶ διὰ τοῦτο, ἐὰν μὲν ἐν
τούτοις μόνοις ἡγήσηται τὸ ἀγαθὸν τὸ αὑτοῦ καὶ συμ-
φέρον, τοῖς ἀκωλύτοις καὶ ἐφ' ἑαυτῷ, ἐλεύθερον ἔσται,
εὔρουν, εὔδαιμον, ἀβλαβές, μεγαλόφρον, εὐσεβές, χάριν
ἔχον ὑπὲρ πάντων τῷ θεῷ, μηδαμοῦ μεμφόμενον μη-
10 δενὶ τῶν γενομένων, μηδενὶ ἐγκαλοῦν· ἂν δ' ἐν τοῖς
ἐκτὸς καὶ ἀπροαιρέτοις, ἀνάγκη κωλύεσθαι αὐτό, ἐμ-
ποδίζεσθαι, δουλεύειν τοῖς ἐκείνων ἔχουσιν ἐξουσίαν,
11 ἃ τεθαύμακεν καὶ φοβεῖται, ἀνάγκη δ' ἀσεβὲς εἶναι
ἅτε βλάπτεσθαι οἰόμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἄνισον,
ἀεὶ αὑτῷ τοῦ πλείονος περιποιητικόν, ἀνάγκη δὲ καὶ
ταπεινὸν εἶναι καὶ μικροπρεπές.
12 Ταῦτα τί κωλύει διαλαβόντα ζῆν κούφως καὶ εὐ-
ηνίως, πάντα ⟨τὰ⟩ συμβαίνειν δυνάμενα πρᾴως ἐκδεχό-

8 et 17 sq. cf. Ench. 31, 1: εἴκειν πᾶσι τοῖς γινομένοις.
23 cf. Ench. 31, 3.

14 *αὐτοῦ S: corr. s* ‖ 15 *ἔσται (⁷⁄ʃ) S; sed prior pars in ras.* ‖ 18 *post τῶν S$_c$ (vel S$_b$) add. ἐφ' ἑαυτῶ, unde Schw. ⟨οὐκ⟩ ἐφ' ἑαυτῷ coni.* ‖ *μηδὲν S: corr. Schw.* ‖ 23 *⟨ὡς⟩ ἀεὶ S$_b$* ‖ *αὐτῶι S: corr. s* ‖ 26 *⟨τὰ⟩ add. S$_b$*

μενον, τὰ δ' ἤδη συμβεβηκότα φέροντα; 'θέλεις πε- 13
νίαν;' φέρε καὶ γνώσῃ, τί ἐστι πενία τυχοῦσα καλοῦ
ὑποκριτοῦ. 'θέλεις ἀρχάς;' φέρε, καὶ πόνους. 'ἀλλ' 14
ἐξορισμόν;' ὅπου ἂν ἀπέλθω, ἐκεῖ μοι καλῶς ἔσται·
καὶ γὰρ ἐνθάδε οὐ διὰ τὸν τόπον ἦν μοι καλῶς, ἀλλὰ
διὰ τὰ δόγματα, ἃ μέλλω μετ' ἐμαυτοῦ ἀποφέρειν.
οὐδὲ γὰρ δύναταί τις ἀφελέσθαι αὐτά, ἀλλὰ ταῦτα
μόνα ἐμά ἐστι καὶ ἀναφαίρετα καὶ ἀρκεῖ μοι παρόντα,
ὅπου ἂν ὦ καὶ ὅ τι ἂν ποιῶ. 'ἀλλ' ἤδη καιρὸς ἀπο- 15
θανεῖν'. τί λέγεις ἀποθανεῖν; μὴ τραγῴδει τὸ πρᾶγμα,
ἀλλ' εἰπὲ ὡς ἔχει 'ἤδη καιρὸς τὴν ὕλην, ἐξ ὧν συν-
ῆλθεν, εἰς ἐκεῖνα πάλιν ἀποκαταστῆναι'. καὶ τί δεινόν;
τί μέλλει ἀπόλλυσθαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, τί γενέσθαι
καινόν, παράλογον; τούτων ἕνεκα φοβερός ἐστιν ὁ τύ- 16
ραννος; διὰ ταῦτα οἱ δορυφόροι μεγάλας δοκοῦσιν
ἔχειν τὰς μαχαίρας καὶ ὀξείας; ἄλλοις ταῦτα· ἐμοὶ δ'
ἔσκεπται περὶ πάντων, εἰς ἐμὲ οὐδεὶς ἐξουσίαν ἔχει.
ἠλευθέρωμαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἔγνωκα αὐτοῦ τὰς ἐντο- 17
λάς, οὐκέτι οὐδεὶς δουλαγωγῆσαί με δύναται, καρπιστὴν
ἔχω οἷον δεῖ, δικαστὰς οἵους δεῖ. 'οὐχὶ τοῦ σώματός 18
σου κύριός εἰμι;' τί οὖν πρὸς ἐμέ; 'οὐχὶ τοῦ κτησει-
δίου;' τί οὖν πρὸς ἐμέ; 'οὐχὶ φυγῆς ἢ δεσμῶν;' πάλιν
τούτων πάντων καὶ τοῦ σωματίου ὅλου σοι αὐτοῦ ἐξ-
ίσταμαι, ὅταν θέλῃς. πείρασαί σου τῆς ἀρχῆς καὶ
γνώσῃ, μέχρι τίνος αὐτὴν ἔχεις.

---

7 sq. cf. Ench. 17 et fragm. XI.

---

8 *ἀναφέρεται S (ut vid.): corr. S*c ‖ 12 *ἀναλυθῆναι s; ἀποκατασταθῆναι Schw.* ‖ 18 *ἐλευθέρωμαι S: corr. S*c ‖ 21 *σου Schw.: μου S* ‖ *κύριός εἰμι Wolf: κύριος εἶ S* ‖ *κτησιδίου S: corr. S*c ‖ 24 *πειράσομαί σου τὴν ἀρχὴν S: corr. Wolf*

19 *Τίνα οὖν ἔτι φοβηθῆναι δύναμαι; τοὺς ἐπὶ τοῦ
κοιτῶνος; μή τί ποιήσωσιν; ἀποκλείσωσί με; ἄν με
εὕρωσι θέλοντα εἰσελθεῖν, ἀποκλεισάτωσαν. — Τί οὖν
ἔρχῃ ἐπὶ θύρας; — Ὅτι καθήκειν ἐμαυτῷ δοκῶ με-
20 νούσης τῆς παιδιᾶς συμπαίζειν. — Πῶς οὖν οὐκ ἀπο-
κλείῃ; — Ὅτι ἂν μή τίς με δέχηται, οὐ θέλω εἰσελ-
θεῖν, ἀλλ' ἀεὶ μᾶλλον ἐκεῖνο θέλω τὸ γινόμενον.
κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι ὃ ὁ θεὸς θέλει ἢ ὃ ἐγώ. προσ-
κείσομαι διάκονος καὶ ἀκόλουθος ἐκείνῳ, συνορμῶ,
συνορέγομαι, ἁπλῶς συνθέλω. ἀποκλεισμὸς ἐμοὶ οὐ
21 γίνεται, ἀλλὰ τοῖς βιαζομένοις. διὰ τί οὖν οὐ βιάζο-
μαι; οἶδα γάρ, ὅτι ἔσω ἀγαθὸν οὐδὲν διαδίδοται τοῖς
εἰσελθοῦσιν. ἀλλ' ὅταν ἀκούσω τινὰ μακαριζόμενον,
ὅτι τιμᾶται ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, λέγω· τί αὐτῷ συμ-
βαίνει; ⟨ἐπαρχία, ἐπιτροπή.⟩ μή τι οὖν καὶ δόγμα, οἷον
δεῖ ἐπαρχίαν; μή τι οὖν καὶ τὸ χρῆσθαι ἐπιτροπῇ;
22 τί ἔτι διωθοῦμαι; ἰσχαδοκάρυά τις διαρριπτεῖ· τὰ παι-
δία ἁρπάζει καὶ ἀλλήλοις διαμάχεται· οἱ ἄνδρες οὐχί,
μικρὸν γὰρ αὐτὸ ἡγοῦνται. ἂν δ' ὀστράκια διαρριπτῇ
23 τις, οὐδὲ τὰ παιδία ἁρπάζει. ἐπαρχίαι διαδίδονται·
ὄψεται τὰ παιδία. ἀργύριον· ὄψεται τὰ παιδία. στρα-
τηγία, ὑπατεία· διαρπαζέτω τὰ παιδία· ἐκκλειέσθω,
τυπτέσθω, καταφιλείτω τὰς χεῖρας τοῦ διδόντος, τῶν
24 δούλων· ἐμοὶ δ' ἰσχαδοκάρυόν ἐστιν. τί οὖν, ⟨ἂν⟩
ἀπὸ τύχης ῥιπτοῦντος αὐτοῦ ἔλθῃ εἰς τὸν κόλπον
ἰσχάς; ἄρας κατάφαγε· μέχρι τοσούτου γάρ ἐστι καὶ*

2 ⟨μὴ⟩ *ἀποκλείσωσί C. Schenkl* ‖ 10 *συνορέγομαι Wolf: ὀρέγομαι S* ‖ 14 sq. *lacunam explevi, Wolfium secutus, qui συμβαίνει; ⟨ἐπαρχία.⟩ μή τι οὖν καὶ δόγμα οἷον δεῖ; ⟨ἐπιτροπή.⟩ μή τι οὖν κτλ. scribendum coni.* ‖ 16 *an ἐπαρχίᾳ?* ‖ 22 *ὑπατία S: corr. S*c ‖ 24 ⟨ἂν⟩ *ins. S*c ‖ 25 *ἀποτύχηις S (unde ἀποτύχῃς ῥιπτοῦντος αὐτοῦ, ⟨μὴ φρόντιζε. ἄν σου⟩ ἔλθῃ s): correxi* ‖ 26 *κατέφαγον S: corr. s*

ἰσχάδα τιμῆσαι. εἰ δὲ κύψω καὶ ἄλλον ἀνατρέψω ἢ
ὑπ' ἄλλου ἀνατραπῶ καὶ κολακεύσω τοὺς εἰσιόντας,
οὐκ ἀξία οὔτ' ἰσχὰς οὔτ' ἄλλο τι τῶν οὐκ ἀγαθῶν, ἅ
με ἀναπεπείκασιν οἱ φιλόσοφοι μὴ δοκεῖν ἀγαθὰ εἶναι.
Δείκνυέ μοι τὰς μαχαίρας τῶν δορυφόρων. 'ἰδοῦ, 25
ἡλίκαι εἰσὶ καὶ πῶς ὀξεῖαι.' τί οὖν ποιοῦσιν αἱ με-
γάλαι αὗται μάχαιραι καὶ ὀξεῖαι; 'ἀποκτιννύουσι.'
πυρετὸς δὲ τί ποιεῖ; 'ἄλλο οὐδέν.' κεραμὶς δὲ τί ποιεῖ; 26
'ἄλλο οὐδέν.' θέλεις οὖν πάντα ταῦτα θαυμάζω καὶ
προσκυνῶ καὶ δοῦλος πάντων περιέρχωμαι; μὴ γένοιτο· 27
ἀλλ' ἅπαξ μαθών, ὅτι τὸ γενόμενον καὶ φθαρῆναι δεῖ,
ἵνα ὁ κόσμος μὴ ἵστηται μηδ' ἐμποδίζηται, οὐκέτι
διαφέρομαι, πότερον πυρετὸς αὐτὸ ποιήσει ἢ κεραμὶς ἢ
στρατιώτης, ἀλλ' εἰ δεῖ συγκρῖναι, οἶδ' ὅτι ἀπονώτερον
αὐτὸ καὶ ταχύτερον ὁ στρατιώτης ποιήσει. ὅταν οὖν 28
μήτε φοβῶμαί τι ὧν διαθεῖναί με δύναται μήτ' ἐπι-
θυμῶ τινος ὧν παρασχεῖν, τί ἔτι θαυμάζω αὐτόν, τί
ἔτι τέθηπα; τί φοβοῦμαι τοὺς δορυφόρους; τί χαίρω,
ἂν μοι φιλανθρώπως λαλήσῃ καὶ ἀποδέξηταί με, καὶ
ἄλλοις διηγοῦμαι, πῶς μοι ἐλάλησεν; μὴ γὰρ Σωκράτης 29
ἐστί, μὴ γὰρ Διογένης, ἵν' ὁ ἔπαινος αὐτοῦ ἀπόδειξις
ᾖ περὶ ἐμοῦ; μὴ γὰρ τὸ ἦθος ἐζήλωκα αὐτοῦ; ἀλλὰ 30
τὴν παιδιὰν σῴζων ἔρχομαι πρὸς αὐτὸν καὶ ὑπηρετῶ,
μέχρις ἂν ὅτου μηδὲν ἀβέλτερον κελεύῃ μηδ' ἄρρυθμον.
ἂν δέ μοι λέγῃ 'ἄπελθε ἐπὶ Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον',

---

25 sq. cf. quae adn. ad IV, 1, 160.

---

1 κρύψω *S: corr. Wolf* ‖ 7 ἀποκτειννύουσι *S: corr.* S_c ‖ 10 περιέρχομαι *S: corr.* S_c ‖ 23 αὐτὸν *s*: ἐμαυτὸν *S* ‖ 24 ἀριθμ. *S: corr.* S_c*, correctura, quam antea* S_b *adscripserat, erasa* ‖ 25 *utrum* ἂν *an* ἐὰν *in S legatur, incertum*

31 λέγω αὐτῷ· ζήτει ἄλλον· ἐγὼ γὰρ οὐκέτι παίζω. 'ἄπαγε
αὐτόν.' ἀκολουθῶ ἐν παιδιᾷ. 'ἀλλ' ἀφαιρεῖταί σου ὁ
τράχηλος.' ἐκείνου δ' αὐτοῦ ἀεὶ ἐπιμένει, ὑμῶν δὲ
τῶν πειθομένων; 'ἀλλ' ἄταφος ῥιφήσῃ.' εἰ ἐγώ εἰμι
ὁ νεκρός, ῥιφήσομαι· εἰ δ' ἄλλος εἰμὶ τοῦ νεκροῦ,
κομψότερον λέγε, ὡς ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ ἐκφόβει
32 με. τοῖς παιδίοις ταῦτα φοβερά ἐστι καὶ τοῖς ἀνοή-
τοις. εἰ δέ τις εἰς φιλοσόφου σχολὴν ἅπαξ εἰσελθὼν
οὐκ οἶδεν, τί ἐστιν αὐτός, ἄξιός ἐστι φοβεῖσθαι καὶ
κολακεύειν ὃ ὕστερον ἐκολάκευεν· εἰ μήπω μεμάθηκεν,
ὅτι οὐκ ἔστι σὰρξ οὐδ' ὀστᾶ οὐδὲ νεῦρα, ἀλλὰ τὸ τού-
τοις χρώμενον, τὸ καὶ διοικοῦν καὶ παρακολουθοῦν
ταῖς φαντασίαις.

33 Ναί· ἀλλ' οἱ λόγοι οὗτοι καταφρονητὰς ποιοῦσι
τῶν νόμων. — Καὶ ποῖοι μᾶλλον λόγοι πειθομένους
παρέχουσι τοῖς νόμοις τοὺς χρωμένους; νόμος δ' οὐκ
34 ἔστι τὰ ἐπὶ μωρῷ. καὶ ὅμως ὅρα, πῶς καὶ πρὸς τού-
τους ὡς δεῖ ἔχοντας παρασκευάζουσιν, οἵ γε διδάσκουσι
μηδενὸς ἀντιποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, ἐν οἷς ἂν ἡμᾶς
35 νικῆσαι δύνωνται. περὶ τὸ σωμάτιον διδάσκουσιν ἐξ-
ίστασθαι, περὶ τὴν κτῆσιν ἐξίστασθαι, περὶ τὰ τέκνα,
γονεῖς, [δ'] ἀδελφούς, πάντων παραχωρεῖν, πάντα
ἀφιέναι· μόνα τὰ δόγματα ὑπεξαιροῦνται, ἃ καὶ ὁ Ζεὺς
36 ἐξαίρετα ἑκάστου εἶναι ἠθέλησεν. ποία ἐνθάδε παρα-
νομία, ποία ἀβελτερία; ὅπου κρείττων εἶ καὶ ἰσχυρό-
τερος, ἐκεῖ σοι ἐξίσταμαι· ὅπου πάλιν ἐγὼ κρείττων,
σὺ παραχώρει μοι. ἐμοὶ γὰρ μεμέληκεν, σοὶ δ' οὔ.

---

3 ἐπιμενεῖ *Salmasius* ‖ 10 ὃ] οὓς *Schw.* ‖ 12 τὸ *scripsi:* τ· *(sic) S supra lineam; om. s; an* χρώμενόν τε? ‖ 20 δύναν-ται *S: corr. Schw.* ‖ 22 [δ'] *del. s*

σοὶ μέλει, πῶς ἐν ὀρθοστρώτοις οἰκῇς, ἔτι πῶς παῖδές 37
σοι καὶ πιλλᾶτοι διακονῶσιν, πῶς ἐσθῆτα περίβλεπτον
φορῇς, πῶς κυνηγοὺς πολλοὺς ἔχῃς, πῶς κιθαρῳδούς,
τραγῳδούς. μή τι ἀντιποιοῦμαι; μή τι οὖν δογμάτων 38
σοι μεμέληκε; μή τι τοῦ λόγου τοῦ σεαυτοῦ; μή τι
οἶδας ἐκ τίνων μορίων συνέστηκεν, πῶς συνάγεται, τίς
ἡ διάρθρωσις αὐτοῦ, τίνας ἔχει δυνάμεις καὶ ποίας
τινάς; τί οὖν ἀγανακτεῖς, εἰ ἄλλος ἐν τούτοις σου 39
πλέον ἔχει ὁ μεμελετηκώς; — Ἀλλὰ ταῦτ' ἔστι τὰ
μέγιστα. — Καὶ τίς σε κωλύει περὶ ταῦτ' ἀναστρέφε-
σθαι καὶ τούτων ἐπιμελεῖσθαι; τίς δὲ μείζονα ἔχει
παρασκευὴν βιβλίων, εὐσχολίας, τῶν ὠφελησόντων; μό- 40
νον ἀπόνευσόν ποτε ἐπὶ ταῦτα, ἀπόνειμον κἂν ὀλίγον
χρόνον τῷ σαυτοῦ ἡγεμονικῷ· σκέψαι τί ποτ' ἔχεις
τοῦτο καὶ πόθεν ἐληλυθός, τὸ πᾶσιν τοῖς ἄλλοις χρώ-
μενον, πάντα τἆλλα δοκιμάζον, ἐκλεγόμενον, ἀπεκλεγό-
μενον. μέχρι δ' ἂν οὖ περὶ τὰ ἐκτὸς ἀναστρέφῃ, 41
ἐκεῖνα ἕξεις οἷα οὐδείς, τοῦτο δ' οἷον αὐτὸ ἔχειν θέ-
λεις, ῥυπαρὸν καὶ ἀτημέλητον.

η'. Πρὸς τοὺς ταχέως ἐπὶ τὸ σχῆμα τῶν φιλοσόφων ἐπιπηδῶντας.

Μηδέποτ' ἀπὸ τῶν κοινῶν τινα μήτ' ἐπαινέσητε 1
μήτε ψέξητε μήτε τέχνην τινὰ ἢ ἀτεχνίαν προσμαρτυ-
ρήσητε· καὶ ἅμα μὲν προπετείας ἑαυτοὺς ἀπαλλάξετε,

---

1 πῶς ⟨ἂν⟩ ἐν S_c ‖ ὀρθοστρώτοις *S*: λιθοστρώτοις S_c *(ut vid.)* ‖ οἰκῇς ἔτι *scripsi*: οἰκήσεται *S*; οἰκήσητε *s*, οἰκήσῃς *Wolf* ‖ 2 πιλλᾶτοι *S*: πελάται *s* ‖ 18 αὐτὸς *Elter* ‖ 23 ψέξηται *S*: *corr.* S_b *vel. m. pr.* ‖ 24 ἀπαλλάξετε *S* ($α_3$ *e corr. a* S_b)

2 ἅμα δὲ κακοηθείας. ‘οὗτος ταχέως λούεται.’ κακῶς
οὖν ποιεῖ; οὐ πάντως. ἀλλὰ τί; ταχέως λούεται. —
3 Πάντα οὖν καλῶς γίνεται; — Οὐδαμῶς· ἀλλὰ τὰ μὲν
ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν καλῶς, τὰ δ' ἀπὸ μοχθηρῶν
μοχθηρῶς. σὺ δὲ μέχρις ἂν καταμάθῃς τὸ δόγμα ἀφ'
οὗ τις ποιεῖ ἕκαστα, μήτ' ἐπαίνει τὸ ἔργον μήτε ψέγε.
4 δόγμα δ' ἐκ τῶν ἐκτὸς οὐ ῥᾳδίως κρίνεται. ‘οὗτος
τέκτων ἐστί.’ διὰ τί; ‘χρῆται σκεπάρνῳ.’ τί οὖν τοῦτο;
‘οὗτος μουσικός· ᾄδει γάρ.’ καὶ τί τοῦτο; ‘οὗτος φιλό-
5 σοφος.’ διὰ τί; ‘τρίβωνα γὰρ ἔχει καὶ κόμην.’ οἱ δ'
ἀγύρται τί ἔχουσιν; διὰ τοῦτο, ἂν ἀσχημονοῦντά τις
ἴδῃ τινὰ αὐτῶν, εὐθὺς λέγει ‘ἰδοὺ ὁ φιλόσοφος ⟨τί⟩
ποιεῖ’. ἔδει δ' ἀφ' ὧν ἠσχημόνει μᾶλλον λέγειν αὐ-
6 τὸν μὴ εἶναι φιλόσοφον. εἰ μὲν γὰρ αὕτη ἐστὶν ἡ
τοῦ φιλοσόφου πρόληψις καὶ ἐπαγγελία, ἔχειν τρίβωνα
καὶ κόμην, καλῶς ἂν ἔλεγον· εἰ δ' ἐκείνη μᾶλλον,
ἀναμάρτητον εἶναι, διὰ τί οὐχὶ διὰ τὸ μὴ πληροῦν
τὴν ἐπαγγελίαν ἀφαιροῦνται αὐτὸν τῆς προσηγορίας;
7 οὕτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. ὅταν ἴδῃ τις
κακῶς πελεκῶντα, οὐ λέγει ‘τί ὄφελος τεκτονικῆς; ἰδοὺ
οἱ τέκτονες οἷα ποιοῦσι κακά’, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον
λέγει ‘οὗτος οὐκ ἔστι τέκτων, πελεκᾷ γὰρ κακῶς’.
8 ὁμοίως κἂν ᾄδοντός τινος ἀκούσῃ κακῶς, οὐ λέγει
‘ἰδοὺ πῶς ᾄδουσιν οἱ μουσικοί’, ἀλλὰ μᾶλλον ‘οὗτος

---

1 sqq. cf. Ench. 45: Λούεταί τις ταχέως· μὴ εἴπῃς ὅτι κακῶς, ἀλλὰ ταχέως.
5 sqq. cf. ib.: πρὶν γὰρ διαγνῶναι τὸ δόγμα, πόθεν οἶσθα, εἰ κακῶς;

---

8 χρῆται ⟨γὰρ⟩ *s* ‖ 12 ὃ S_b ‖ ⟨τί⟩ *add. Coraes, possis etiam* ⟨οἷα⟩ *supplere* ‖ 16 δἐκείνη *S*

[ὅτι] οὐκ ἔστι μουσικός’. ἐπὶ φιλοσοφίας δὲ μόνης 9
τοῦτο πάσχουσιν· ὅταν τινὰ ἴδωσι παρὰ τὸ ἐπάγγελμα
τὸ τοῦ φιλοσόφου ποιοῦντα, οὐχὶ τῆς προσηγορίας
ἀφαιροῦνται αὐτόν, ἀλλὰ θέντες εἶναι φιλόσοφον, εἶτ’
ἀπ’ αὐτοῦ τοῦ γινομένου λαβόντες ὅτι ἀσχημονεῖ,
ἐπάγουσι μηδὲν ὄφελος εἶναι τοῦ φιλοσοφεῖν. τί οὖν 10
τὸ αἴτιον; ὅτι τὴν μὲν τοῦ τέκτονος πρόληψιν πρε-
σβεύομεν καὶ τὴν τοῦ μουσικοῦ καὶ ὡσαύτως τῶν ἄλ-
λων τεχνιτῶν, τὴν τοῦ φιλοσόφου δ’ οὔ, ἀλλ’ ἅτε
συγκεχυμένην καὶ ἀδιάρθρωτον ἀπὸ τῶν ἐκτὸς μόνον
κρίνομεν. καὶ ποία ἄλλη τέχνη ἀπὸ σχήματος ἀνα- 11
λαμβάνεται καὶ κόμης, οὐχὶ δὲ καὶ θεωρήματα ἔχει καὶ
ὕλην καὶ τέλος; τίς οὖν ὕλη τοῦ φιλοσόφου; μὴ τρί- 12
βων; οὔ, ἀλλὰ ὁ λόγος. τί τέλος; μή τι φορεῖν τρί-
βωνα; οὔ, ἀλλὰ τὸ ὀρθὸν ἔχειν τὸν λόγον. ποῖα
θεωρήματα; μή τι τὰ περὶ τοῦ πῶς πώγων μέγας γί-
νεται ἢ κόμη βαθεῖα; ⟨οὔ,⟩ ἀλλὰ μᾶλλον ἃ Ζήνων
λέγει, γνῶναι τὰ τοῦ λόγου στοιχεῖα, ποῖόν τι ἕκαστον
αὐτῶν ἐστι καὶ πῶς ἁρμόττεται πρὸς ἄλληλα καὶ ὅσα
τούτοις ἀκόλουθά ἐστιν. οὐ θέλεις οὖν ἰδεῖν πρῶτον, 13
εἰ πληροῖ τὴν ἐπαγγελίαν ἀσχημονῶν, καὶ οὕτω τῷ
ἐπιτηδεύματι ἐγκαλεῖν; νῦν δ’, αὐτὸς ὅταν σωφρονῇς,
ἐξ ὧν ποιεῖν σοι δοκεῖ κακῶς, λέγεις ‘ὅρα τὸν φιλό-
σοφον’ (ὡς οὐ πρέποντος λέγειν τὸν ταῦτα ποιοῦντα
φιλόσοφον) καὶ πάλιν ‘τοῦτο φιλόσοφός ἐστιν’. ‘ὅρα’
δὲ ‘τὸν τέκτονα’ οὐ λέγεις, ὅταν μοιχεύοντά τινα γνῷς
ἢ λιχνεύοντα ἴδῃς, οὐδὲ ‘ὅρα τὸν μουσικόν.’ οὕτως 14

---

1 [ὅτι] *delevi*; ὅτι οὗτος *s* ‖ 6 μηδὲ *S: corr. s* ‖ 9 τεχνη-τῶν *S: corr. s* ‖ 17 ⟨οὐ⟩ *add. Upt. e cod.* ‖ ζήνω *S: corr.* S_b ‖ 23 δοκῆι *S: corr. s* ‖ 24 οὐ *del.* S_b ‖ ταῦτα S_b: τα *S* ‖ 25 φιλόσοφόν ἐστιν S_b ‖ ἐστιν’; *Elter*

ἐπὶ ποσὸν αἰσθάνῃ καὶ αὐτὸς τῆς ἐπαγγελίας τοῦ φι-
λοσόφου, ἀπολισθαίνεις δὲ καὶ συγχέῃ ὑπὸ ἀμελε-
τησίας.

15 Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ καλούμενοι φιλόσοφοι ἀπὸ τῶν
κοινῶν τὸ πρᾶγμα μετίασιν· εὐθὺς ἀναλαβόντες τρί-
βωνα καὶ πώγωνα καθέντες φασὶν 'ἐγὼ φιλόσοφός
16 εἰμι'. οὐδεὶς δ' ἐρεῖ 'ἐγὼ μουσικός εἰμι', ἂν πλῆκτρον
καὶ κιθάραν ἀγοράσῃ, οὐδ' 'ἐγὼ χαλκεύς εἰμι', ἂν πι-
λίον καὶ περίζωμα περιθῆται, ἀλλ' ἁρμόζεται μὲν τὸ
σχῆμα πρὸς τὴν τέχνην, ἀπὸ τῆς τέχνης δὲ τὸ ὄνομα,
17 οὐκ ἀπὸ σχήματος ἀναλαμβάνουσι. διὰ τοῦτο καλῶς
Εὐφράτης ἔλεγεν ὅτι 'ἐπὶ πολὺ ἐπειρώμην λαν-
θάνειν φιλοσοφῶν καὶ ἦν μοι', φησί, 'τοῦτο
ὠφέλιμον. πρῶτον μὲν γὰρ ᾔδειν, ὅσα καλῶς
ἐποίουν, ὅτι οὐ διὰ τοὺς θεατὰς ἐποίουν, ἀλλὰ
δι' ἐμαυτόν· ἤσθιον ἐμαυτῷ καλῶς, κατεσταλ-
μένον εἶχον τὸ βλέμμα, τὸν περίπατον· πάντα
18 ἐμαυτῷ καὶ θεῷ. εἶτα ὥσπερ μόνος ἠγω-
νιζόμην, οὕτω μόνος καὶ ἐκινδύνευον· οὐδὲν
ἐμοὶ δράσαντι τὸ αἰσχρὸν ἢ ἀπρεπὲς τὸ ⟨τῆς⟩
φιλοσοφίας ἐκινδυνεύετο, οὐδ' ἔβλαπτον τοὺς
19 πολλοὺς ὡς φιλόσοφος ἁμαρτάνων. διὰ τοῦτο

---

4 sqq. cf. Ench. 46, 1: *Μηδαμοῦ σεαυτὸν εἴπῃς φιλόσοφον μηδὲ λάλει τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις περὶ τῶν θεωρημάτων, ἀλλὰ ποίει τὸ ἀπὸ τῶν θεωρημάτων.*

15 sq. cf. Ench. 23: *εἰ δὲ καὶ δοκεῖν βούλει τῳ εἶναι (φιλόσοφος), σαυτῷ φαίνου· καὶ ἱκανὸς ἔσῃ.*

16 sqq. cf. Ench. 46, 1: *οἷον ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε, πῶς δεῖ ἐσθίειν, ἀλλ' ἔσθιε ὡς δεῖ.*

---

2 ἀπολισθαίεις *S: corr. Sb* ‖ ἀμελητησίας *S: corr. Sb* ‖ 18 ⟨τῷ⟩ θεῷ *s* ‖ 20 δράσαντί τι *Salmasius* ‖ ⟨τῆς⟩ *add. Schw.*

οἱ μὴ εἰδότες μου τὴν ἐπιβολὴν ἐθαύμαζον, πῶς
πᾶσι φιλοσόφοις χρώμενος καὶ συζῶν αὐτὸς
οὐκ ἐφιλοσόφουν. καὶ τί κακόν, ἐν οἷς ἐποίουν 20
ἐπιγιγνώσκεσθαι τὸν φιλόσοφον, ἐν δὲ τοῖς
συμβόλοις μή;' βλέπε, πῶς ἐσθίω; πῶς πίνω, πῶς
καθεύδω, πῶς ἀνέχομαι, πῶς ἀπέχομαι, πῶς συνεργῶ,
πῶς ὀρέξει χρῶμαι, πῶς ἐκκλίσει, πῶς τηρῶ τὰς σχέ-
σεις τὰς φυσικὰς ἢ ἐπιθέτους ἀσυγχύτως καὶ ἀπαρα-
ποδίστως· ἐκεῖθέν με κρῖνε, εἰ δύνασαι. εἰ δ' οὕτω 21
κωφὸς εἶ καὶ τυφλός, ἵνα μηδὲ τὸν Ἥφαιστον ὑπο-
λαμβάνῃς καλὸν χαλκέα, ἂν μὴ τὸ πιλίον ἴδῃς περὶ
τὴν κεφαλὴν περικείμενον, τί κακὸν ὑφ' οὕτως ἠλιθίου
κριτοῦ ἀγνοεῖσθαι;

Οὕτως ἐλάνθανε παρὰ τοῖς πλείστοις Σωκράτης 22
καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀξιοῦντες φιλοσόφοις συστα-
θῆναι. μή τι οὖν ἠγανάκτει ὡς ἡμεῖς καὶ ἔλεγεν 'ἐγὼ 23
δέ σοι οὐ φαίνομαι φιλόσοφος;' ἀλλ' ἀπῆγεν καὶ συν-
ίστα ἐνὶ ἀρκούμενος τῷ εἶναι φιλόσοφος, χαίρων δὲ
καί, ὅτι μὴ δοκῶν οὐκ ἐδάκνετο· ἐμέμνητο γὰρ τοῦ
ἰδίου ἔργου. τί ἔργον καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ; μαθητὰς 24
πολλοὺς ἔχειν; οὐδαμῶς. ὄψονται οἱ περὶ τοῦτο ἐσπου-
δακότες. ἀλλὰ θεωρήματα δύσκολα ἀκριβοῦν; ὄψονται
καὶ περὶ τούτων ἄλλοι. ποῦ οὖν αὐτὸς καὶ ἦν τις καὶ 25

---

14 sqq. cf. Plat. Prot. init. — Ench. 46, 1: μέμνησο γάρ, ὅτι οὕτω ἀφῃρήκει πανταχόθεν Σωκράτης τὸ ἐπιδεικτικόν, ὥστε ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν βουλόμενοι φιλοσόφοις ὑπ' αὐτοῦ συσταθῆναι κἀκεῖνος ἀπῆγεν αὐτούς· οὕτως ἠνείχετο παρορώμενος.
18 cf. Ench. 23: ἀρκοῦ οὖν ἐν παντὶ τῷ εἶναι φιλόσοφος.

---

3 τί *Sb*: τ* *S* ‖ οἷς ⟨μὲν⟩ *Sb* ‖ 8 ⟨ὡς⟩ ἀσυγχύτως *Sb* ‖ 14 ἐλάνθανε] *νε in marg. add. Sb* ‖ 23 αὐτ̊ (*i. e.* αὐτὸς) *S, sed* ὁ *a Sc in ras.* ‖ τίς ἦν *s*

εἶναι ἤθελεν; ὅπου βλάβη καὶ ὠφέλεια. ʽεἴ μέ τις’,
φησί, ʽβλάψαι δύναται, ἐγὼ οὐδὲν ποιῶ· εἰ ἄλλον περι-
μένω, ἵνα με ὠφελήσῃ, ἐγὼ οὐδέν εἰμι. θέλω τι καὶ
26 οὐ γίνεται· ἐγὼ ἀτυχής εἰμι.’ εἰς τοσοῦτο σκάμμα
προεκαλεῖτο πάντα ὁντιναοῦν καὶ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ ἐκ-
στῆναι οὐδενί — τί δοκεῖτε; καταγγέλλων καὶ λέγων
ʽἐγὼ τοιοῦτός εἰμι’; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ὢν τοιοῦτος.
27 πάλιν γὰρ τοῦτο μωροῦ καὶ ἀλαζόνος ʽἐγὼ ἀπαθής εἰμι
καὶ ἀτάραχος· μὴ ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνθρωποι, ὅτι ὑμῶν
κυκωμένων καὶ θορυβουμένων περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια
28 μόνος ἐγὼ ἀπήλλαγμαι πάσης ταραχῆς.’ οὕτως οὐκ
ἀρκεῖ σοι τὸ μηδὲν ἀλγεῖν, ἂν μὴ κηρύσσῃς ʽσυνέλθετε
πάντες οἱ ποδαγρῶντες, οἱ κεφαλαλγοῦντες, οἱ πυρέσ-
σοντες, οἱ χωλοί, οἱ τυφλοί, καὶ ἴδετέ με ἀπὸ παντὸς
29 πάθους ὑγιᾶ’; τοῦτο κενὸν καὶ φορτικόν, εἰ μή τι ὡς
ὁ Ἀσκληπιὸς εὐθὺς ὑποδεῖξαι δύνασαι, πῶς θεραπεύ-
οντες εὐθὺς ἔσονται ἄνοσοι κἀκεῖνοι, καὶ εἰς τοῦτο φέ-
ρεις παράδειγμα τὴν ὑγίειαν τὴν σεαυτοῦ.
30 Τοιοῦτος γάρ τίς ἐστιν ὁ Κυνικὸς τοῦ σκήπτρου
καὶ διαδήματος ἠξιωμένος παρὰ τοῦ Διὸς καὶ λέγων
ʽἵν’ ἴδητε, ὦ ἄνθρωποι, ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀταρα-
31 ξίαν οὐχ ὅπου ἐστὶ ζητεῖτε, ἀλλ’ ὅπου μή ἐστιν, ἰδοὺ
ἐγὼ ὑμῖν παράδειγμα ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀπέσταλμαι μήτε
κτῆσιν ἔχων μήτε οἶκον μήτε γυναῖκα μήτε τέκνα,
ἀλλὰ μηδ’ ὑπόστρωμα μηδὲ χιτῶνα μηδὲ σκεῦος· καὶ
ἴδετε, πῶς ὑγιαίνω· πειράθητέ μου κἂν ἴδητε ἀτά-

1 sqq. cf. Ench. 48, 1.

4 *post* εἰμι *haec fere excidisse suspicor:* οὐ θέλω τι καὶ γίγνεται· ἐγὼ δυστυχής εἰμι. ‖ 10 κυκωμένων *Schw.;* κοιμωμένων *S;* κυμαινομένων *Wolf; an* κυλιομένων? ‖ 15 τις *S (quo servato in v. 16* δύναται *unus s): corr. s*

ραχον, ἀκούσατε τὰ φάρμακα καὶ ὑφ' ὧν ἐθεραπεύ-
θην.' τοῦτο γὰρ ἤδη καὶ φιλάνθρωπον καὶ γενναῖον. 32
ἀλλ' ὁρᾶτε, τίνος ἔργον ἐστί· τοῦ Διὸς ἢ ὃν ἂν ἐκεῖ-
νος ἄξιον κρίνῃ ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, ἵνα μηδαμοῦ
μηδὲν παραγυμνώσῃ πρὸς τοὺς πολλούς, δι' οὗ τὴν
μαρτυρίαν τὴν αὑτοῦ, ἣν τῇ ἀρετῇ μαρτυρεῖ καὶ τῶν
ἐκτὸς καταμαρτυρεῖ, αὐτὸς ἄκυρον ποιήσῃ·

οὔτ' ὠχρήσαντα χρόα κάλλιμον οὔτε παρειῶν
δάκρυ' ὀμορξάμενον.

καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλ' οὐδὲ ποθοῦντά τι ἢ ἐπιζη- 33
τοῦντα, ἄνθρωπον ἢ τόπον ἢ διαγωγήν, ὡς τὰ παιδία
τὸν τρυγητὸν ἢ τὰς ἀργίας, αἰδοῖ πανταχοῦ κεκοσμη-
μένον, ὡς οἱ ἄλλοι τοίχοις καὶ θύραις καὶ θυρωροῖς.

Νῦν δ' αὐτὸ μόνον κινηθέντες πρὸς φιλοσοφίαν, 34
ὡς οἱ κακοστόμαχοι πρός τι βρωμάτιον, ὃ μετὰ μικρὸν
σικχαίνειν μέλλουσιν, εὐθὺς ἐπὶ τὸ σκῆπτρον, ἐπὶ τὴν
βασιλείαν. καθεῖκε τὴν κόμην, ἀνείληφε τρίβωνα,
γυμνὸν δεικνύει τὸν ὦμον, μάχεται τοῖς ἀπαντῶσιν·
κἂν ἐν φαινόλῃ τινὰ ἴδῃ, μάχεται αὐτῷ. ἄνθρωπε, 35
χειμάσκησον πρῶτον· ἰδοῦ σου τὴν ὁρμήν, μὴ κακο-
στομάχου ἢ κισσώσης γυναικός ἐστιν. ἀγνοεῖσθαι με-
λέτησον πρῶτον, τίς εἶ· σαυτῷ φιλοσόφησον ὀλίγον
χρόνον. οὕτω καρπὸς γίνεται· κατορυγῆναι δεῖ χρόνον 36
τὸ σπέρμα, κρυφθῆναι, κατὰ μικρὸν αὐξηθῆναι, ἵνα

8 sq. Hom. Od. λ 529 sq.

5 τὴν μαρτυρίαν] in τὴν S_c corr. nescio quid ‖ 6 αὑτοῦ S: corr. S_c ‖ 8 οὔτε χωρήσαντα S (χωρίσαντα S_b): corr. Upt. ‖ 15 πρός S_c: πρό S ‖ 17 κάθῆκε S: corr. s ‖ 19 μάχεται] malim μέμφεται ‖ 20 ἰδοὺ S: corr. S_b ‖ 23 χρόνον] ⳩ S; χρόνῳ s; ⟨ἐπί τινα⟩ χρόνον Schw.; an χρόνον ⟨τινὰ⟩?

τελεσφορήσῃ. ἂν δὲ πρὸ τοῦ γόνυ φῦσαι τὸν στάχυν
37 ἐξενέγκῃ, ἀτελές ἐστιν, ἐκ κήπου Ἀδωνιακοῦ. τοιοῦτον
εἶ καὶ σὺ φυτάριον· θᾶττον τοῦ δέοντος ἤνθηκας,
38 ἀποκαύσει σε ὁ χειμών. ἰδοὺ τί λέγουσιν οἱ γεωργοὶ
περὶ τῶν σπερμάτων, ὅταν πρὸ ὥρας θερμασίαι γέ-
νωνται. ἀγωνιῶσιν, μὴ ἐξυβρίσῃ τὰ σπέρματα, εἶτα
39 αὐτὰ πάγος εἷς λαβὼν ἐξελέγξῃ. ὅρα καὶ σύ, ἄνθρωπε·
ἐξύβρικας, ἐπιπεπήδηκας δοξαρίῳ πρὸ ὥρας· δοκεῖς τις
εἶναι, μωρὸς παρὰ μωροῖς· ἀποπαγήσῃ, μᾶλλον δ' ἀπο-
πέπηγας ἤδη ἐν τῇ ῥίζῃ κάτω, τὰ δ' ἄνω σου μικρὸν
ἔτι ἀνθεῖ καὶ διὰ τοῦτο δοκεῖς ἔτι ζῆν καὶ θάλλειν.
40 ἄφες ἡμᾶς γε κατὰ φύσιν πεπανθῆναι. τί ἡμᾶς ἀπο-
δύεις, τί βιάζῃ; οὔπω δυνάμεθα ἐνεγκεῖν τὸν ἀέρα.
ἔασον τὴν ῥίζαν αὐξηθῆναι, εἶτα γόνυ λαβεῖν τὸ πρῶ-
τον, εἶτα τὸ δεύτερον, εἶτα τὸ τρίτον· εἶθ' οὕτως ὁ
41 καρπὸς ἐκβιάσεται τὴν φύσιν, κἂν ἐγὼ μὴ θέλω. τίς
γὰρ ἐγκύμων γενόμενος καὶ πλήρης τηλικούτων δο-
γμάτων οὐχὶ αἰσθάνεταί τε τῆς αὑτοῦ παρασκευῆς καὶ
42 ἐπὶ τὰ κατάλληλα ἔργα ὁρμᾷ; ἀλλὰ ταῦρος μὲν οὐκ
ἀγνοεῖ τὴν αὑτοῦ φύσιν καὶ παρασκευήν, ὅταν ἐπιφανῇ
τι θηρίον, οὐδ' ἀναμένει τὸν προτρεψόμενον, οὐδὲ
43 κύων, ὅταν ἴδῃ τι τῶν ἀγρίων ζῴων. ἐγὼ δ' ἂν ἴσχω
τὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ παρασκευήν, ἐκδέξομαι, ἵνα με σὺ
παρασκευάσῃς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἔργα; νῦν δ' οὔπω ἔχω,
πίστευσόν μοι. τί οὖν με πρὸ ὥρας ἀποξηρᾶναι θέ-
λεις, ὡς αὐτὸς ἐξηράνθης;

---

1 τελισφορήσηι *S*: τελεσφορηθῇ *s* ‖ 7 πάγος εἰσβαλὼν *Coraes* ‖ 18 (et 20) αὐτοῦ *S*: *corr. s*

θ'. Πρὸς τὸν εἰς ἀναισχυντίαν μεταβληθέντα.

Ὅταν ἄλλον ἴδῃς ἄρχοντα, ἀντίθες, ὅτι σὺ ἔχεις 1
τὸ μὴ δεῖσθαι ἀρχῆς· ὅταν ἄλλον πλουτοῦντα, ἰδοῦ,
τί ἀντὶ τούτου ἔχεις. εἰ μὲν γὰρ μηδὲν ἔχεις ἀντ' 2
αὐτοῦ, ἄθλιος εἶ· εἰ δ' ἔχεις τὸ μὴ χρείαν ἔχειν πλού-
του, γίγνωσκε, ὅτι πλεῖον ἔχεις καὶ πολλῷ πλείονος
ἄξιον. ἄλλος γυναῖκα εὔμορφον, σὺ τὸ μὴ ἐπιθυμεῖν 3
εὐμόρφου γυναικός. μικρά σοι δοκεῖ ταῦτα; καὶ πόσου
ἂν τιμήσαιντο οὗτοι αὐτοὶ οἱ πλουτοῦντες καὶ ἄρχοντες
καὶ μετ' εὐμόρφων διαιτώμενοι δύνασθαι πλούτου
καταφρονεῖν καὶ ἀρχῶν καὶ αὐτῶν τούτων τῶν γυναι-
κῶν, ὧν ἐρῶσιν καὶ ὧν τυγχάνουσιν; ἀγνοεῖς οἷόν τί 4
ἐστι δίψος πυρέσσοντος; οὐδὲν ὅμοιον ἔχει τῷ τοῦ
ὑγιαίνοντος. ἐκεῖνος πιὼν ἀποπέπαυται· ὁ δὲ πρὸς
ὀλίγον ἡσθεὶς ναυτιᾷ, χολὴν αὐτὸ ποιεῖ ἀντὶ ὕδατος,
ἐμεῖ, στροφοῦται, διψῇ σφοδρότερον. τοιοῦτόν ἐστι 5
μετ' ἐπιθυμίας πλουτεῖν, μετ' ἐπιθυμίας ἄρχειν, μετ'
ἐπιθυμίας καλῇ συγκαθεύδειν· ζηλοτυπία πρόσεστι, φό-
βος τοῦ στερηθῆναι, αἰσχροὶ λόγοι, αἰσχρὰ ἐνθυμή-
ματα, ἔργα ἀσχήμονα.

Καὶ τί, φησίν, ἀπολλύω; — Ἄνθρωπε, ὑπῆρχες 6
αἰδήμων καὶ νῦν οὐκέτι εἶ· οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀντὶ
Χρυσίππου καὶ Ζήνωνος Ἀριστείδην ἀναγιγνώσκεις καὶ
Εὐηνόν· οὐδὲν ἀπολώλεκας; ἀντὶ Σωκράτους καὶ Διο-
γένους τεθαύμακας τὸν πλείστας διαφθεῖραι καὶ ἀνα-
πεῖσαι δυνάμενον. καλὸς εἶναι θέλεις καὶ πλάσσεις 7

---

2 sqq. cf. Ench. 25, 5.

---

4 *ἔχῃς S: corr. s* ‖ 15 *ἥσθετο S: correxi; ἡσθεὶς εἶτα Schw.*

σεαυτὸν μὴ ὢν καὶ ἐσθῆτα ἐπιδεικνύειν θέλεις στιλ-
πνήν, ἵνα τὰς γυναῖκας ἐπιστρέφῃς, κἄν που μυραφίου
8 ἐπιτύχῃς, μακάριος εἶναι δοκεῖς. πρότερον δ' οὐδὲν
ἐνεθυμοῦ τι τούτων, ἀλλὰ ποῦ εὐσχήμων λόγος, ἀνὴρ
ἀξιόλογος, ἐνθύμημα γενναῖον. τοιγαροῦν ἐκάθευδες
ὡς ἀνήρ, προῄεις ὡς ἀνήρ, ἐσθῆτα ἐφόρεις ἀνδρικήν,
λόγους ἐλάλεις πρέποντας ἀνδρὶ ἀγαθῷ· εἶτά μοι λέ-
9 γεις 'οὐδὲν ἀπώλεσα'; οὕτως οὐδὲν ἄλλο ἢ κέρμα
ἀπολλύουσιν ἄνθρωποι; αἰδὼς οὐκ ἀπόλλυται, εὐ-
σχημοσύνη οὐκ ἀπόλλυται; ἢ οὐκ ἔστι ζημιωθῆναι
10 ταῦτα ἀπολέσαντα; σοὶ μὲν οὖν δοκεῖ τάχα τούτων
οὐδὲν οὐκέτι εἶναι ζημία· ἦν δέ ποτε χρόνος, ὅτε μό-
νην αὐτὴν ὑπελογίζου καὶ ζημίαν καὶ βλάβην, ὅτε
ἠγωνίας, μή τις ἐκσείσῃ σε τούτων τῶν λόγων καὶ
ἔργων.

11 Ἰδού, ἐκσέσεισαι ὑπ' ἄλλου μὲν οὐδενός, ὑπὸ σαυ-
τοῦ δέ. μαχέσθητι σαυτῷ, ἀφελοῦ σαυτὸν εἰς εὐσχη-
12 μοσύνην, εἰς αἰδῶ, εἰς ἐλευθερίαν. εἴ σοί τίς που
ἔλεγεν περὶ ἐμοῦ ταῦτα, ὅτι μέ τις μοιχεύειν ἀναγ-
κάζει, ὅτι ἐσθῆτα φορεῖν τοιαύτην, ὅτι μυρίζεσθαι,
οὐκ ἂν ἀπελθὼν αὐτόχειρ ἐγένου τούτου τοῦ ἀνθρώ-
13 που τοῦ οὕτω μοι παραχρωμένου; νῦν οὖν οὐ θέλεις
σαυτῷ βοηθῆσαι; καὶ πόσῳ ῥᾴων αὕτη ἡ βοήθεια; οὐκ
ἀποκτεῖναί τινα δεῖ, οὐ δῆσαι, οὐχ ὑβρίσαι, οὐκ εἰς
ἀγορὰν προελθεῖν, ἀλλ' αὐτὸν αὑτῷ λαλῆσαι, τῷ μά-
λιστα πεισθησομένῳ, πρὸς ὃν οὐδείς ἐστί σου πιθανώ-
14 τερος. καὶ πρῶτον μὲν κατάγνωθι τῶν γιγνομένων,
εἶτα καταγνοὺς μὴ ἀπογνῷς σεαυτοῦ μηδὲ πάθῃς τὸ
τῶν ἀγεννῶν ἀνθρώπων, οἳ ἅπαξ ἐνδόντες εἰσάπαν
ἐπέδωκαν ἑαυτοὺς καὶ ὡς ὑπὸ ῥεύματος παρεσύρησαν,
15 ἀλλὰ μάθε τὸ τῶν παιδοτριβῶν. πέπτωκε τὸ παιδίον·

'ἀναστάς', φησί, 'πάλιν πάλαιε, μέχρις ἂν ἰσχυροποιη-
θῇς.' τοιοῦτόν τι καὶ σὺ πάθε· ἴσθι γάρ, ὅτι οὐδέν 16
ἐστιν εὐαγωγότερον ἀνθρωπίνης ψυχῆς. θελῆσαι δεῖ
καὶ γέγονεν, διώρθωται· ὡς πάλιν ἀπονυστάσαι καὶ
ἀπόλωλεν. ἔσωθεν γάρ ἐστι καὶ ἀπώλεια καὶ βοήθεια.
— Εἶτα τί μοι ἀγαθόν; — Καὶ τί ζητεῖς τούτου μεῖ- 17
ζον; ἐξ ἀναισχύντου αἰδήμων ἔσῃ, ἐξ ἀκόσμου κόσμιος,
ἐξ ἀπίστου πιστός, ἐξ ἀκολάστου σώφρων. εἴ τινα 18
ἄλλα τούτων μείζονα ζητεῖς, ποίει ἃ ποιεῖς· οὐδὲ θεῶν
σέ τις ἔτι σῶσαι δύναται.

ι'. Τίνων δεῖ καταφρονεῖν καὶ πρὸς τίνα διαφέρεσθαι.

Ἀπορία πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις περὶ τὰ ἐκτὸς γίνεται, 1
ἀμηχανία περὶ τὰ ἐκτός. 'τί ποιήσω; πῶς γένηται;
πῶς ἀποβῇ; μὴ τόδε ἀπαντήσῃ, μὴ τόδε'. πᾶσαι αὗται 2
αἱ φωναὶ περὶ τὰ ἀπροαίρετα στρεφομένων εἰσί· τίς
γὰρ λέγει 'πῶς μὴ συγκατατιθῶμαι τῷ ψεύδει; πῶς
μὴ ἀπονεύσω ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς;' ἐὰν οὕτως ᾖ εὐφυής, 3
ὥστε περὶ τούτων ἀγωνιᾶν, ὑπομνήσω αὐτόν, ὅτι τί
ἀγωνιᾷς; ἐπὶ σοί ἐστιν· ἀσφαλὴς ἴσθι· μὴ πρὸ τοῦ
ἐπάγειν τὸν φυσικὸν κανόνα προπήδα ἐν τῷ συγκατα-
τίθεσθαι. πάλιν ἂν περὶ ὀρέξεως [μὴ] ἀγωνιᾷ, μὴ 4
ἀτελὴς γένηται καὶ ἀποτευκτική, περὶ ἐκκλίσεως, μὴ

---

1 ἰσχυροποιηθῇις S: corr. S_c ‖ 5 ἢ βοήθεια S: corr. ed. Basil. in marg.; ἢ ἀπώλεια ἢ βοήθεια Schw. ‖ 13 πᾶσι S; quod si pro πᾶσαν accipiendum est, πᾶσα ἐν scribendum esse videtur ‖ 17 συγκατατίθεμαι S: corr. m. pr. ‖ 21 προσπήδα S_c ‖ 22 μὴ ἀγωνία S: corr. Meibomius; ἢ ἀγωνία Schw.

5 περιπτωτική, πρῶτον μὲν αὐτὸν καταφιλήσω, ὅτι ἀφεὶς
περὶ ἃ οἱ ἄλλοι ἐπτόηνται καὶ τοὺς ἐκείνων φόβους
περὶ τῶν ἰδίων ἔργων πεφρόντικεν, ὅπου αὐτός ἐστιν.
6 εἶτα ἐρῶ αὐτῷ· εἰ μὴ θέλῃς ὀρέγεσθαι ἀποτευκτικῶς
μηδ' ἐκκλίνειν περιπτωτικῶς, μηδενὸς ὀρέγου τῶν ἀλ-
λοτρίων, μηδὲν ἔκκλινε τῶν μὴ ἐπὶ σοί. εἰ δὲ μή,
7 καὶ ἀποτυχεῖν καὶ περιπεσεῖν ἀνάγκη. ποία ἐνθάδ'
ἀπορία; ποῦ τόπον ἔχει 'πῶς γένηται' καὶ 'πῶς ἀποβῇ'
καὶ 'μὴ ἀπαντήσῃ τόδε ἢ τόδε';
8 Νῦν οὐχὶ τὸ ἐκβησόμενον ἀπροαίρετον; — Ναί. —
Ἡ δ' οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἐστιν ἐν τοῖς προ-
αιρετικοῖς; — Ναί. — Ἔξεστιν οὖν σοι παντὶ τῷ
ἀποβάντι χρῆσθαι κατὰ φύσιν; μή τις σε κωλῦσαι δύ-
9 ναται; — Οὐδείς. — Μηκέτι οὖν μοι λέγε 'πῶς γέ-
νηται;' ὅπως γὰρ ἂν γένηται, σὺ αὐτὸ θήσεις καλῶς
10 καὶ ἔσται σοι τὸ ἀποβὰν εὐτύχημα. ἢ τίς ἂν ἦν ὁ
Ἡρακλῆς λέγων 'πῶς μοι μὴ μέγας λέων ἐπιφανῇ μηδὲ
μέγας σῦς μηδὲ θηριώδεις ἄνθρωποι'; καὶ τί σοι μέ-
λει; ἂν μέγας σῦς ἐπιφανῇ, μεῖζον ἆθλον ἀθλήσεις·
ἂν κακοὶ ἄνθρωποι, κακῶν ἀπαλλάξεις τὴν οἰκουμένην.
11 — Ἂν οὖν οὕτως ἀποθάνω; — Ἀγαθὸς ὢν ἀποθανῇ,
γενναίαν πρᾶξιν ἐπιτελῶν. ἐπεὶ γὰρ δεῖ πάντως ἀπο-
θανεῖν, ἀνάγκη τί ποτε ποιοῦντα εὑρεθῆναι, ἢ γεωρ-
γοῦντα ἢ σκάπτοντα ἢ ἐμπορευόμενον ἢ ὑπατεύοντα
12 ἢ ἀπεπτοῦντα ἢ διαρροιζόμενον. τί οὖν θέλεις ποιῶν
εὑρεθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου; ἐγὼ μὲν τὸ ἐμὸν μέρος

---

11 cf. Ench. 19, 2: *ἐὰν γὰρ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ ᾖ.*

---

4 θέλεις *s* ‖ 6 ⟨ἐπὶ⟩ μηδὲν *S_b* ‖ 8 ⟨τὸ⟩ πῶς γ. *Schw.* 21 οὗτος *S: corr. S_b* ‖ 25 διαροιζόμενον *S: corr. S_b* ‖ 26 μέρος ἔργον *S_c*: ἔργον μέρος *S*

*ἔργον τί ποτε ἀνθρωπικόν, εὐεργετικόν, κοινωφελές,
γενναῖον. εἰ δὲ μὴ δύναμαι τὰ τηλικαῦτα ποιῶν εὑ-* 13
*ρεθῆναι, ἐκεῖνό γε τὸ ἀκώλυτον, τὸ διδόμενον, ἐμαυ-
τὸν ἐπανορθῶν, ἐξεργαζόμενος τὴν δύναμιν τὴν χρη-
στικὴν τῶν φαντασιῶν, ἀπάθειαν ἐκπονῶν, ταῖς σχέσεσι
τὰ οἰκεῖα ἀποδιδούς· εἰ οὕτως εὐτυχής εἰμι, καὶ τοῦ
τρίτου τόπου παραπτόμενος, τοῦ περὶ τὴν τῶν κρι-
μάτων ἀσφάλειαν.*

Ἂν μετὰ τούτων με ὁ θάνατος καταλάβῃ, ἀρκεῖ 14
*μοι ἂν δύνωμαι πρὸς τὸν θεὸν ἀνατεῖναι τὰς χεῖρας
καὶ εἰπεῖν ὅτι ‘ἃς ἔλαβον ἀφορμὰς παρά σου πρὸς τὸ
αἰσθέσθαι σου τῆς διοικήσεως καὶ ἀκολουθῆσαι αὐτῇ,
τούτων οὐκ ἠμέλησα· οὐ κατῄσχυνά σε τὸ ἐμὸν μέρος.
ἰδοὺ πῶς κέχρημαι ταῖς αἰσθήσεσιν, ἰδοὺ πῶς ταῖς* 15
*προλήψεσιν. μή ποτέ σε ἐμεμψάμην, μή τι τῶν γινο-
μένων τινὶ δυσηρέστησα ἢ ἄλλως γενέσθαι ἠθέλησα,
μή τι τὰς σχέσεις παρέβην; ὅτι με σὺ ἐγέννησας,* 16
*χάριν ἔχω, ὧν ἔδωκας· ἐφ᾽ ὅσον ἐχρησάμην τοῖς σοῖς,
ἀρκεῖ μοι. πάλιν αὐτὰ ἀπόλαβε καὶ κατάταξον εἰς ἣν
θέλεις χώραν. σὰ γὰρ ἦν πάντα, σύ μοι αὐτὰ δέ-
δωκας.’ οὐκ ἀρκεῖ οὕτως ἔχοντα ἐξελθεῖν; καὶ τίς* 17
*βίων κρείττων ἢ εὐσχημονέστερος τοῦ οὕτως ἔχοντος,
ποία δὲ καταστροφὴ εὐδαιμονεστέρα;*

Ἵνα δὲ ταῦτα γένηται, οὐ μικρὰ δέξασθαι οὐδὲ μι- 18
κρῶν ἀποτυχεῖν. οὐ δύνασαι καὶ ὑπατεῦσαι θέλειν

---

25 sq. cf. Ench. 1, 4: *ἐὰν δὲ καὶ ταῦτ᾽ ἐθέλῃς καὶ ἄρχειν καὶ πλουτεῖν κτλ.*

1 *ποτε*ν*θρωπικόν S: ποτ᾽ ἀνθρωπικόν* S_c ‖ 5 *ἐκπονεῖν S: corr. s* ‖ 6 *ἀποδιδούς Schw.: ἀποδιδοῦναι S; ἀποδιδόναι* S_b ‖ 17 *παρέβην; ὅτι Schw.: παραβῆναι ὅτι S; παρέβην; διότι Coraes* ‖ 18 *χάριν ἔχω· ⟨χάριν ἔχω,⟩ ὧν Schw.* ‖ 24 *μικρῶν ⟨ἐστιν⟩* S_c

καὶ ταῦτα καὶ ἀγροὺς ἔχειν ἐσπουδακέναι καὶ ταῦτα
19 *καὶ τῶν δουλαρίων φροντίζειν καὶ σεαυτοῦ. ἀλλ' ἄν*
τι τῶν ἀλλοτρίων θέλῃς, τὰ σὰ ἀπώλετο. αὕτη τοῦ
20 *πράγματος ἡ φύσις· προῖκα οὐδὲν γίνεται. καὶ τί*
θαυμαστόν; ἂν ὑπατεῦσαι θέλῃς, ἀγρυπνῆσαί σε δεῖ,
περιδραμεῖν, τὰς χεῖρας καταφιλῆσαι, πρὸς ταῖς ἀλλο-
τρίαις θύραις κατασαπῆναι, πολλὰ μὲν εἰπεῖν, πολλὰ
δὲ πρᾶξαι ἀνελεύθερα, δῶρα πέμψαι πολλοῖς, ξένια
21 *καθ' ἡμέραν ἐνίοις· καὶ τί τὸ γινόμενόν ἐστι; δώδεκα*
δεσμὰ ῥάβδων καὶ τρὶς ἢ τετράκις ἐπὶ βῆμα καθίσαι
καὶ κιρκήσια δοῦναι καὶ σπυρίσι δειπνίσαι. ἢ δειξάτω
22 *μοί τις, τί ἐστι παρὰ ταῦτα. ὑπὲρ ἀπαθείας οὖν, ὑπὲρ*
ἀταραξίας, ὑπὲρ τοῦ καθεύδοντα καθεύδειν, ἐγρηγο-
ρότα ἐγρηγορέναι, μὴ φοβεῖσθαι μηδέν, μὴ ἀγωνιᾶν
ὑπὲρ μηδενὸς οὐδὲν ἀναλῶσαι θέλεις, οὐδὲν πονῆσαι;
23 *ἀλλ' ἄν τι ἀπόληταί σου περὶ ταῦτα γινομένου ἢ*
ἀναλωθῇ κακῶς ἢ ἄλλος τύχῃ ὧν ἔδει σε τυχεῖν, εὐ-
24 *θὺς [μὴ] δηχθήσῃ ἐπὶ τῷ γενομένῳ; οὐκ ἀντιθήσεις,*
τί ἀντὶ τίνος λαμβάνεις, πόσον ἀντὶ πόσου, ἀλλὰ προῖκα
θέλεις τὰ τηλικαῦτα λαβεῖν; καὶ πῶς δύνασαι; ἔργον
25 *ἔργῳ. οὐ δύνασαι καὶ τὰ ἐκτὸς ἔχειν ἐπιμελείας τε-*
τυχηκότα καὶ τὸ σαυτοῦ ἡγεμονικόν. εἰ δ' ἐκεῖνα θέ-
λεις, τοῦτο ἄφες· εἰ δὲ μή, οὔτε τοῦτο ἕξεις οὔτ'
ἐκεῖνα, περισπώμενος ἐπ' ἀμφότερα. εἰ τοῦτο θέλεις,

---

4 cf. quae adn. ad IV, 2, 2.
5 sqq. cf. Ench. 25, 2.
16 sqq. cf. Ench. 25, 2: *ἄδικος οὖν ἔσῃ --, εἰ μὴ προιέμενος ταῦτα, ἀνθ' ὧν ἐκεῖνα πιπράσκεται, προῖκα αὐτὰ βουλήσῃ λαμβάνειν.*

---

11 *δειπνῆσαι S: corr. Schw.* ‖ 16 *ἀπόλυται S: corr. m. pr.* ‖ 18 *[μὴ] del. s* ‖ 21 *ἔργῳ ⟨οὐ κοινωνεῖ⟩ Sb*

ἐκεῖνά σε ἀφεῖναι δεῖ. ἐκχεθήσεται τὸ ἔλαιον, ἀπο- 26
λεῖται τὰ σκευάρια, ἀλλ' ἐγὼ ἀπαθὴς ἔσομαι. ἐμπρη-
σμὸς ἔσται ἐμοῦ μὴ παρόντος καὶ ἀπολεῖται τὰ βιβλία,
ἀλλ' ἐγὼ χρήσομαι ταῖς φαντασίαις κατὰ φύσιν. ἀλλ'
οὐχ ἕξω φαγεῖν. εἰ οὕτω τάλας εἰμί, λιμὴν τὸ ἀποθα- 27
νεῖν. οὗτος δ' ἐστὶν ὁ λιμὴν πάντων, ὁ θάνατος,
αὕτη ἡ καταφυγή. διὰ τοῦτο οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ
χαλεπόν ἐστιν. ὅταν θέλῃς, ἐξῆλθες καὶ οὐ καπνίζῃ.
τί οὖν ἀγωνιᾷς, τί ἀγρυπνεῖς; οὐχὶ δὲ εὐθὺς ἀναλο- 28
γισάμενος, ποῦ σου τὸ ἀγαθόν ἐστι καὶ τὸ κακόν, λέ-
γεις ὅτι 'ἐπ' ἐμοὶ ἀμφότερα· οὔτε τούτου τις ἀφελέσθαι
με δύναται οὔτ' ἐκείνῳ ἄκοντα περιβαλεῖν. τί οὖν οὐ 29
ῥέγκω βαλών; τὰ ἐμὰ ἀσφαλῶς ἔχει· τὰ ἀλλότρια
ὄψεται αὐτὰ ὃς ἂν φέρῃ, ὡς ἂν δίδωται παρὰ τοῦ
ἔχοντος ἐξουσίαν. τίς εἰμι ὁ θέλων αὐτὰ οὕτως ἔχειν 30
ἢ οὕτως; μὴ γάρ μοι δέδοται ἐκλογὴ αὐτῶν; μὴ γὰρ
ἐμέ τις αὐτῶν διοικητὴν πεποίηκεν; ἀρκεῖ μοι ὧν ἔχω
ἐξουσίαν. ταῦτά με δεῖ κάλλιστα παρασκευάσαι, τὰ
δ' ἄλλα ὡς ἂν θέλῃ ὁ ἐκείνων κύριος'.

Ταῦτά τις ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ἀγρυπνεῖ, καὶ 31
στρέφεται ἔνθα καὶ ἔνθα; τί θέλων ἢ τί ποθῶν;
Πάτροκλον ἢ Ἀντίλοχον ἢ Μενέλαον; πότε γὰρ ἡγή-
σατο ἀθάνατόν τινα τῶν φίλων; πότε γὰρ οὐκ εἶχεν
πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι αὔριον ἢ εἰς τὴν τρίτην δεῖ ἢ
αὐτὸν ἀποθανεῖν ἢ ἐκεῖνον; 'ναί', φησίν, 'ἀλλ' ᾤμην, 32
ὅτι ἐκεῖνος ἐπιβιώσεταί μοι καὶ αὐξήσει μου τὸν υἱόν.'
μωρὸς γὰρ ἦς καὶ τὰ ἄδηλα ᾤου. τί οὖν οὐκ ἐγκα-

1 sq. cf. Ench. 12, 2. — 4 sq. cf. Ench. 12, 1.
21 Hom. Il. Ω 5: ἐστρέφετ' ἔνθα καὶ ἔνθα.
23 sqq. cf. Ench. 21: Θάνατος - - - πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω.

12 ἐκείνοις S_c; ἐκεῖνα s

λεῖς σεαυτῷ, ἀλλὰ κλαίων κάθησαι ὡς τὰ κοράσια;
33 'ἀλλ' ἐκεῖνός μοι φαγεῖν παρετίθει.' ἔζη γάρ, μωρέ·
νῦν δ' οὐ δύναται. ἀλλ' Αὐτομέδων σοι παραθήσει·
34 ἂν δὲ καὶ Αὐτομέδων ἀποθάνῃ, ἄλλον εὑρήσεις. ἂν
δ' ἡ χύτρα, ἐν ᾗ ἥψετό σοι τὸ κρέας, καταγῇ, λιμῷ
σε δεῖ ἀποθανεῖν, ὅτι μὴ ἔχεις τὴν συνήθη χύτραν;
οὐ πέμπεις καὶ ἄλλην καινὴν ἀγοράζεις;

35 οὐ μὲν γάρ τι,
φησί,
κακώτερον ἄλλο πάθοιμι.

τοῦτο γάρ σοι κακόν ἐστιν; εἶτ' ἀφεὶς τοῦτο ἐξελεῖν
αἰτιᾷ τὴν μητέρα, ὅτι σοι οὐ προεῖπεν, ἵν' ὀδυνώμενος
36 ἐξ ἐκείνου διατελῇς; τί δοκεῖτε; μὴ ἐπίτηδες ταῦτα
συνθεῖναι Ὅμηρον, ἵν' ἴδωμεν, ὅτι οἱ εὐγενέστατοι,
⟨οἱ⟩ ἰσχυρότατοι, οἱ πλουσιώτατοι, ⟨οἱ⟩ εὐμορφότατοι,
ὅταν οἷα δεῖ δόγματα μὴ ἔχωσιν, οὐδὲν κωλύονται
ἀθλιώτατοι εἶναι καὶ δυστυχέστατοι;

ια'. Περὶ καθαριότητος.

1 Ἀμφισβητοῦσί τινες, εἰ ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται τὸ κοινωνικόν· ὅμως δ' αὐτοὶ οὗτοι οὐκ ἂν μοι δοκοῦσιν ἀμφισβητῆσαι, ὅτι τό γε καθάριον πάντως περιέχεται καὶ εἴ τινι ἄλλῳ καὶ τούτῳ τῶν ζῴων

2 sq. cf. Hom. Il. *T* 315 sqq. et *I* 209.
8 sqq. Hom. Il. *T* 321.
19 sqq. Epicur. Us. fr. 525 (p. 319, 24).

15 ⟨οἱ⟩ *bis ins. s* ‖ 21 δοκοῦσιν *S* (ο$_1$ *a* S_b *corr. e crassiore littera*) ‖ τό γε *Wolf:* ποτὲ *S*

χωρίζεται. ὅταν οὖν ἄλλο τι ζῷον ἴδωμεν ἀποκαθαί- 2
ρον ἑαυτό, ἐπιλέγειν εἰώθαμεν θαυμάζοντες ὅτι 'ὡς
ἄνθρωπος'· καὶ πάλιν ἄν τις ἐγκαλῇ τινι ζῴῳ, εὐθὺς
εἰώθαμεν ὥσπερ ἀπολογούμενοι λέγειν ὅτι 'οὐ δήπου
ἄνθρωπός ἐστιν'. οὕτως ἐξαίρετόν τι περὶ τὸν ἄνθρω- 3
πον εἶναι οἰόμεθα ἀπὸ τῶν θεῶν αὐτὸ πρῶτον λαμ-
βάνοντες. ἐπεὶ γὰρ ἐκεῖνοι φύσει καθαροὶ καὶ ἀκή-
ρατοι, ἐφ' ὅσον ἠγγίκασιν αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι κατὰ
τὸν λόγον, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τοῦ καθαροῦ καὶ τοῦ
καθαρίου εἰσὶν ἀνθεκτικοί. ἐπεὶ δ' ἀμήχανον τὴν οὐ- 4
σίαν αὐτῶν παντάπασιν εἶναι καθαρὰν ἐκ τοιαύτης
ὕλης κεκραμένην, ὁ λόγος παραληφθεὶς εἰς τὸ ἐνδεχό-
μενον ταύτην καθάριον ἀποτελεῖν πειρᾶται. πρώτη 5
οὖν καὶ ἀνωτάτω καθαρότης ἡ ἐν ψυχῇ γενομένη καὶ
ὁμοίως ἀκαθαρσία. ψυχῆς δ' ὡς σώματος μὲν ἀκα-
θαρσίαν οὐκ ἂν εὕροις, ὡς ψυχῆς δὲ τί ἂν ἄλλο εὕροις
ἢ τὸ παρέχον αὐτὴν ῥυπαρὰν πρὸς τὰ ἔργα τὰ αὑτῆς;
ἔργα δὲ ψυχῆς ὁρμᾶν, ἀφορμᾶν, ὀρέγεσθαι, ἐκκλίνειν, 6
παρασκευάζεσθαι, ἐπιβάλλεσθαι, συγκατατίθεσθαι. τί 7
ποτ' οὖν ἐστι τὸ ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ῥυπαρὰν παρέ-
χον αὐτὴν καὶ ἀκάθαρτον; οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ μοχθηρὰ
κρίματα αὐτῆς. ὥστε ψυχῆς μὲν ἀκαθαρσία δόγματα 8
πονηρά, κάθαρσις δ' ἐμποίησις οἵων δεῖ δογμάτων.
καθαρὰ δ' ἡ ἔχουσα οἷα δεῖ δόγματα· μόνη γὰρ αὕτη
ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς αὑτῆς ἀσύγχυτος καὶ ἀμόλυντος.

Δεῖ δέ τι ἐοικὸς τούτῳ καὶ ἐπὶ σώματος φιλοτε- 9
χνεῖν κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον. ἀμήχανον ἦν μύξας μὴ
ῥεῖν τοῦ ἀνθρώπου τοιοῦτον ἔχοντος τὸ σύγκραμα·

8 ἐγγίκασιν *S: corr.* S_b ‖ 13 ⟨ἡ⟩ πρώτη *Schw.* ‖ 16 ἂν εὕρῃς *S: corr. Upt. cod.* ‖ 17 αὐτῆς *S: corr. s* ‖ 25 αὐτῆς *S: corr. s*

διὰ τοῦτο χεῖρας ἐποίησεν ἡ φύσις καὶ αὐτὰς τὰς ῥῖνας
ὡς σωλῆνας πρὸς τὸ ἐκδιδόναι τὰ ὑγρά. ἂν οὖν
ἀναρροφῇ τις αὐτάς, λέγω ὅτι οὐ ποιεῖ ἔργον ἀνθρω-
10 *πικόν. ἀμήχανον ἦν μὴ πηλοῦσθαι τοὺς πόδας μηδὲ*
ὅλως μολύνεσθαι διὰ τοιούτων τινῶν πορευομένους·
11 *διὰ τοῦτο ὕδωρ παρεσκεύασεν, διὰ τοῦτο χεῖρας. ἀμή-*
χανον ἦν ἀπὸ τοῦ τρώγειν μὴ ῥυπαρόν τι προσμένειν
τοῖς ὀδοῦσι· διὰ τοῦτο 'πλῦνον', φησί, 'τοὺς ὀδόντας'.
διὰ τί; ἵν' ἄνθρωπος ᾖς καὶ μὴ θηρίον μηδὲ συΐδιον.
12 *ἀμήχανον μὴ ἀπὸ τοῦ ἱδρῶτος καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐσθῆτα*
συνοχῆς ὑπολείπεσθαί τι περὶ τὸ σῶμα ῥυπαρὸν καὶ
δεόμενον ἀποκαθάρσεως· διὰ τοῦτο ὕδωρ, ἔλαιον, χεῖ-
ρες, ὀθόνιον, ξύστρα, νίτρον, ἔσθ' ὅθ' ἡ ἄλλη πᾶσα
13 *παρασκευὴ πρὸς τὸ καθῆραι αὐτό. οὔ· ἀλλ' ὁ μὲν*
χαλκεὺς [ὡς χαλκεὺς] ἐξιώσει τὸ σιδήριον καὶ ὄργανα
πρὸς τοῦτο ἕξει κατεσκευασμένα καὶ τὸ πινάκιον αὐτὸς
σὺ πλυνεῖς, ὅταν μέλλῃς ἐσθίειν, ἐὰν μὴ ᾖς παντελῶς
ἀκάθαρτος καὶ ῥυπαρός· τὸ σωμάτιον δ' οὐ πλυνεῖς
14 *οὐδὲ καθαρὸν ποιήσεις; — Διὰ τί, φησίν. — Πάλιν*
ἐρῶ σοι· πρῶτον μὲν ἵνα τὰ ἀνθρώπου ποιῇς, εἶτα
15 *ἵνα μὴ ἀνιᾷς τοὺς ἐντυγχάνοντας. τοιοῦτόν τι καὶ*
ἐνθάδε ποιεῖς καὶ οὐκ αἰσθάνῃ. σαυτὸν ἄξιον ἡγῇ τοῦ
ὄζειν· ἔστω, ἴσθι ἄξιος. μή τι καὶ τοὺς παρακαθίζον-
τας, μή τι καὶ τοὺς συγκατακλινομένους, μή τι καὶ
16 *τοὺς καταφιλοῦντας; ἢ ἄπελθ' εἰς ἐρημίαν πού ποτε,*
ἧς ἄξιος εἶ, καὶ μόνος δίαγε κατόζων σαυτοῦ. δίκαιον
γάρ ἐστι τῆς σῆς ἀκαθαρσίας σὲ μόνον ἀπολαύειν. ἐν
πόλει δ' ὄντα οὕτως ἀπερισκέπτως καὶ ἀγνωμόνως

---

15 [ὡς χαλκεὺς] *del. s* ‖ 17 *πλύνεις S: corr. C. Schenkl* ‖ *ᾖς s: ἡ S* ‖ 25 ἢ] *malim ἔα* ‖ *ὅπου S_b* ‖ 26 *ἧς scripsi: ἧς S (an ὡς?)* ‖ εἶ] ἢ S_b

ἀναστρέφεσθαι τίνος σοι φαίνεται; εἰ δ' ἵππον σοι 17
πεπιστεύκει ἡ φύσις, περιεώρας αὐτὸν καὶ ἀτημέλητον;
καὶ νῦν οἷον σου τὸ σῶμα ὡς ἵππον ἐγκεχειρίσθαι·
πλῦνον αὐτό, ἀπόσμηξον, ποίησον ἵνα, σε μηδεὶς ἀπο-
στρέφηται, μηδεὶς ἐκτρέπηται. τίς δ' οὐκ ἐκτρέπεται 18
ῥυπαρὸν ἄνθρωπον, ὄζοντα, κακόχρουν μᾶλλον ἢ τὸν
κεκοπρωμένον; ἐκείνη ἡ ὀσμὴ ἔξωθέν ἐστιν ἐπίθετος,
ἡ δ' ἐξ ἀθεραπευσίας ἔσωθεν καὶ οἱονεὶ διασεσηπότος.
Ἀλλὰ Σωκράτης ὀλιγάκις ἐλούετο. — Ἀλλὰ ἔστιλβεν 19
αὐτοῦ τὸ σῶμα, ἀλλ' ἦν οὕτως ἐπίχαρι καὶ ἡδύ, ὥστ'
ἤρων αὐτοῦ οἱ ὡραιότατοι καὶ εὐγενέστατοι καὶ ἐπ-
εθύμουν ἐκείνῳ παρακατακλίνεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς εὐ-
μορφοτάτοις. ἐξῆν ἐκείνῳ μήτε λούεσθαι μήτε πλύνε-
σθαι, εἰ ἤθελε· καίτοι καὶ τὸ ὀλιγάκις ἰσχὺν εἶχε.
κἂν θερμῷ μὴ θέλῃς, ψυχρῷ. — Ἀλλὰ λέγει Ἀριστο- 20
φάνης

τοὺς ὠχριῶντας, τοὺς ἀνυποδήτους λέγω. —

Λέγει γὰρ καὶ ἀεροβατεῖν αὐτὸν καὶ ἐκ τῆς παλαί-
στρας κλέπτειν τὰ ἱμάτια. ἐπεί τοι πάντες οἱ γεγρα- 21
φότες περὶ Σωκράτους πάντα τἀναντία αὐτῷ προσ-
μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡδὺς οὐ μόνον ἀκοῦσαι, ἀλλὰ καὶ
ἰδεῖν ἦν. πάλιν περὶ Διογένους ταὐτὰ γράφουσι. δεῖ 22
γὰρ μηδὲ κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔμφασιν ἀπὸ

---

9 cf. Plat. Symp. 174 a: *Σωκράτην - λελουμένον - - -, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγάκις ἐποίει.*
10 sqq. cf. Plat. Symp. 217 sq.
17 Aristoph. Nub. 102 (*λέγεις*).
18 sq. ib. 225 (*ἀεροβατῶ*) et 179 (*ἐκ τῆς παλαίστρας θοἰμάτιον ὑφείλετο*).

---

2 *καὶ post αὐτὸν del. s* ‖ 4 **σε S* ‖ 9 *ἔστιλβεν s: ἔστι μὲν S* ‖ 22 *ταῦτα S: corr. Sb*

φιλοσοφίας ἀποσοβεῖν τοὺς πολλούς, ἀλλ' ὥσπερ τὰ
ἄλλα εὔθυμον καὶ ἀτάραχον ἐπιδεικνύειν αὐτὸν οὕτω
23 καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος. 'ἴδετε, ὦ ἄνθρωποι, ὅτι οὐδὲν
ἔχω, οὐδενὸς δέομαι· ἴδετε, πῶς ἄοικος ὢν καὶ ἄπολις
καὶ φυγάς, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἀνέστιος πάντων τῶν
εὐπατριδῶν καὶ πλουσίων ἀταραχώτερον διάγω καὶ
εὐρούστερον. ἀλλὰ καὶ τὸ σωμάτιον ὁρᾶτε ὅτι οὐ κα-
24 κοῦται ὑπὸ τῆς αὐστηρᾶς διαίτης.' ἂν δέ μοι ταῦτα
λέγῃ τις ἀνθρώπου σχῆμα καταδίκου ἔχων καὶ πρόσ-
ωπον, τίς με πείσει θεῶν προσελθεῖν φιλοσοφίᾳ, ἥ γε
τοιούτους ποιεῖ; μὴ γένοιτο· οὐδ', εἰ σοφὸς ἔμελλον
εἶναι, ἤθελον.

25 Ἐγὼ μὲν νὴ τοὺς θεοὺς τὸν νέον τὸν πρώτως
κινούμενον θέλω μᾶλλον ἐλθεῖν πρός με πεπλασμένον
τὴν κόμην ⟨ἢ⟩ κατεφθινηκότα καὶ ῥυπαρόν. βλέπεται
γάρ τις ἐν ἐκείνῳ τοῦ καλοῦ φαντασία, ἔφεσις δὲ τοῦ
εὐσχήμονος. ὅπου δ' αὐτὸ εἶναι φαντάζεται, ἐκεῖ καὶ
26 φιλοτεχνεῖ. λοιπὸν ὑποδεῖξαι μόνον αὐτῷ δεῖ καὶ
εἰπεῖν 'νεανίσκε, τὸ καλὸν ζητεῖς καὶ εὖ ποιεῖς. ἴσθι
οὖν, ὅτι ἐκεῖ φύεται, ὅπου τὸν λόγον ἔχεις· ἐκεῖ αὐτὸ
ζήτει, ὅπου τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἀφορμάς, ὅπου τὰς
27 ὀρέξεις, τὰς ἐκκλίσεις. τοῦτο γὰρ ἔχεις ἐν σεαυτῷ
ἐξαίρετον, τὸ σωμάτιον δὲ φύσει πηλός ἐστι. τί πονεῖς
εἰκῇ περὶ αὐτό; εἰ μηδὲν ἕτερον, τῷ χρόνῳ γνώσῃ, ὅτι
28 οὐδέν ἐστιν.' ἂν δέ μοι ἔλθῃ κεκοπρωμένος, ῥυπαρός,
μύστακα ἔχων μέχρι τῶν γονάτων, τί αὐτῷ εἰπεῖν ἔχω,

---

4 cf. quae adn. ad III, 22, 47.

---

2 *αὐτὸν S: corr. s* ‖ 7 *σωμάτιον Wolf: ἱμάτιον S* ‖ 10 *ἥ γε (vel ἕως γε) C. Schenkl: ὥστε S; ἥτις Upt., ἥ τε Salmasius* ‖ 15 *⟨ἢ⟩ ante τὴν ins. S_b; ego huc transtuli* ‖ 17 *αὐτὸν S: corr. s*

ἀπὸ ποίας αὐτὸν ὁμοιότητος ἐπαγαγεῖν; περὶ τί γὰρ 29
ἐσπούδακεν ὅμοιον τῷ καλῷ, ἵν' αὐτὸν μεταθῶ καὶ
εἴπω 'οὐκ ἔστιν ἐνθάδε τὸ καλόν, ἀλλ' ἐνθάδε'; θέ-
λεις αὐτῷ λέγω 'οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κεκοπρῶσθαι τὸ κα-
λόν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ'; ἐφίεται γὰρ τοῦ καλοῦ;
ἔμφασιν γάρ τινα αὐτοῦ ἔχει; ἄπελθε καὶ χοίρῳ δια-
λέγου, ἵν' ἐν βορβόρῳ μὴ κυλίηται. διὰ τοῦτο καὶ 30
Πολέμωνος ἥψαντο οἱ λόγοι οἱ Ξενοκράτους ὡς φιλο-
κάλου νεανίσκου· εἰσῆλθεν γὰρ ἔχων ἐναύσματα τῆς
περὶ τὸ καλὸν σπουδῆς, ἀλλαχοῦ δ' αὐτὸ ζητῶν. ἐπεί 31
τοι οὐδὲ τὰ ζῷα τὰ ἀνθρώποις σύντροφα ῥυπαρὰ
ἐποίησεν ἡ φύσις. μή τι ἵππος κυλίεται ἐν βορβόρῳ,
μή τι κύων γενναῖος; ἀλλ' ὁ ὗς καὶ τὰ σαπρὰ χηνίδια
καὶ σκώληκες καὶ ἀράχναι, τὰ μακροτάτω τῆς ἀνθρω-
πίνης συναναστροφῆς ἀπεληλασμένα. σὺ οὖν ἄνθρωπος 32
ὢν οὐδὲ ζῷον εἶναι θέλεις τῶν ἀνθρώποις συντρόφων,
ἀλλὰ σκώληξ μᾶλλον ἢ ἀράχνιον; οὐ λούσῃ πού ποτε
ὡς θέλεις, οὐκ ἀποπλυνεῖς σεαυτόν, οὐχ ἥξεις καθαρός,
ἵνα σοι χαίρωσιν οἱ συνόντες; ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἱερὰ
ἡμῖν συνέρχῃ τοιοῦτος, ὅπου πτῦσαι οὐ νενόμισται οὐδ'
ἀπομύξασθαι, ὅλος ὢν πτύσμα καὶ μύξα;

Τί οὖν; καλλωπίζεσθαί τις ἀξιοῖ; μὴ γένοιτο, εἰ 33
μὴ ἐκεῖνο ὃ πεφύκαμεν, τὸν λόγον, τὰ δόγματα, τὰς
ἐνεργείας, τὸ δὲ σῶμα μέχρι τοῦ καθαρίου, μέχρι τοῦ
μὴ προσκόπτειν. ἀλλ' ἂν ἀκούσῃς, ὅτι οὐ δεῖ φορεῖν 34
κόκκινα, ἀπελθὼν κόπρωσόν σου τὸν τρίβωνα ἢ κα-
τάρρηξον. — Ἀλλὰ πόθεν ἔχω καλὸν τρίβωνα; — Ἄν-

---

7 sqq. cf. quae adn. ad. III, 1, 14.

---

13 ἠνίδια *S: corr. Sb*

35 θρωπε, ὕδωρ ἔχεις, πλῦνον αὐτόν. ἰδοὺ νέος ἀξιέρα-
στος, ἰδοὺ πρεσβύτης ἄξιος τοῦ ἐρᾶν καὶ ἀντερᾶσθαι,
ᾧ τις υἱὸν αὑτοῦ παραδῷ μαθησόμενον, ᾧ θυγατέρες,
ᾧ νέοι προσελεύσονται, ἂν οὕτω τύχῃ, ἵνα ἐν κοπρῶνι
36 λέγῃ τὰς σχολάς. μὴ γένοιτο. πᾶσα ἐκτροπὴ ἀπό
τινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται, αὕτη ἐγγύς ἐστι τῷ μὴ ἀν-
θρωπικὴ εἶναι.

ιβ'. Περὶ προσοχῆς.

1 Ὅταν ἀφῇς, φησί, πρὸς ὀλίγον τὴν προσοχήν, μὴ
τοῦτο φαντάζου, ὅτι, ὁπόταν θέλῃς, ἀναλήψῃ αὐτήν,
ἀλλ' ἐκεῖνο πρόχειρον ἔστω σοι, ὅτι παρὰ τὸ σήμερον
ἁμαρτηθὲν εἰς τἄλλα χεῖρον ἀνάγκη σοι τὰ πράγματα
2 ἔχειν. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ πάντων χαλεπώτατον ἔθος
τοῦ μὴ προσέχειν ἐγγίνεται, εἶτα ἔθος τοῦ ἀναβάλλε-
σθαι τὴν προσοχήν· ἀεὶ δ' εἰς ἄλλον καὶ ἄλλον χρό-
νον εἴωθας ὑπερτίθεσθαι τὸ εὐροεῖν, τὸ εὐσχημονεῖν,
3 τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν καὶ διεξάγειν. εἰ μὲν οὖν λυσι-
τελὴς ἡ ὑπέρθεσίς ἐστιν, ἡ παντελὴς ἀπόστασις αὐτῆς
ἐστι λυσιτελεστέρα· εἰ δ' οὐ λυσιτελεῖ, τί οὐχὶ διη-
4 νεκῆ τὴν προσοχὴν φυλάσσεις; 'σήμερον παῖξαι θέλω.'
τί οὖν ⟨κωλύει⟩ προσέχοντα; 'ᾆσαι.' τί οὖν κωλύει

---

15 cf. Ench. 51, 1.

---

3 αὐτοῦ S: corr. ed. Lond. ‖ παραδοθησόμενον S: corr. S_b ‖ 5 supra ἀπό τινος rasura ‖ 6 αὕτη ⟨δ'⟩ S_b ‖ 9 Ὅταν ἀφῇς, φησί, scripsi: ὅταν φησὶ S; ὅταν ἀφῇς σοι S_b (σὺ s) ‖ προσχοχὴν S: corr. m. pr. ‖ 15 αἰεὶ S: corr. Coraes ‖ 16 εἴωθας ὑπερτίθεσθαι scripsi: ἴ*ωθας (ut vid.) ὑπερτιθέμενος S; εἰώθει (ἐξωθῇ Schw.) ὑπερτιθέμενος S_b; ἀπωθεῖν (ἐξωθεῖν Coraes) ὑπερτιθέμενον Casaubonus ‖ 21 ⟨κωλύει⟩ add. C. Schenkl; τί οὖν; ⟨οὐ δεῖ⟩ S_b

*προσέχοντα; μὴ γὰρ ἐξαιρεῖταί τι μέρος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ
οὐ διατείνει τὸ προσέχειν; χεῖρον γὰρ αὐτὸ προσέχων
ποιήσεις, βέλτιον δὲ μὴ προσέχων; καὶ τί ἄλλο τῶν* 5
*ἐν τῷ βίῳ κρεῖσσον ὑπὸ τῶν μὴ προσεχόντων γίνεται;
ὁ τέκτων μὴ προσέχων ....; ⟨ὁ κυβερνήτης
μὴ προσέχων,⟩ κυβερνᾷ ἀσφαλέστερον; ἄλλο δέ τι τῶν
μικροτέρων ἔργων ὑπὸ ἀπροσεξίας ἐπιτελεῖται κρεῖσ-
σον; οὐκ αἰσθάνῃ, ὅτι, ἐπειδὰν ἀφῇς τὴν γνώμην, οὐκ* 6
*ἔτι ἐπὶ σοί ἐστιν ἀνακαλέσασθαι αὐτήν, οὐκ ἐπὶ τὸ
εὔσχημον, οὐκ ἐπὶ τὸ αἰδῆμον, οὐκ ἐπὶ τὸ κατεσταλ-
μένον; ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐπελθὸν ποιεῖς, ταῖς προθυμίαις
ἐπακολουθεῖς.*

Τίσιν οὖν δεῖ με προσέχειν; — Πρῶτον μὲν ἐκεί- 7
*νοις τοῖς καθολικοῖς καὶ ἐκεῖνα πρόχειρα ἔχειν καὶ
χωρὶς ἐκείνων μὴ καθεύδειν, μὴ ἀνίστασθαι, μὴ πί-
νειν, μὴ ἐσθίειν, μὴ συμβάλλειν ἀνθρώποις· ὅτι προ-
αιρέσεως ἀλλοτρίας κύριος οὐδείς, ἐν ταύτῃ δὲ
μόνῃ τἀγαθὸν καὶ κακόν. οὐδεὶς οὖν κύριος οὔτ'* 8
*ἀγαθόν μοι περιποιῆσαι οὔτε κακῷ με περιβαλεῖν, ἀλλ'
ἐγὼ αὐτὸς ἐμαυτοῦ κατὰ ταῦτα ἐξουσίαν ἔχω μόνος. ὅταν* 9
*οὖν ταῦτα ἀσφαλῆ μοι ᾖ, τί ἔχω περὶ τὰ ἐκτὸς ταράσ-
σεσθαι; ποῖος τύραννος φοβερός, ποία νόσος, ποία
πενία, ποῖον πρόσκρουσμα; — Ἀλλ' οὐκ ἤρεσα τῷ* 10
*δεῖνι. — Μὴ οὖν ἐκεῖνος ἐμόν ἐστιν ἔργον, μή τι
ἐμὸν κρίμα; — Οὔ. — Τί οὖν ἔτι μοι μέλει; — Ἀλλὰ
δοκεῖ τις εἶναι. — Ὄψεται αὐτὸς καὶ οἷς δοκεῖ, ἐγὼ* 11
δ' ἔχω, τίνι με δεῖ ἀρέσκειν, τίνι ὑποτετάχθαι, τίνι

---

5 *lacunam indic. Upt. cod., in quo praeter id quod in textum recepi τεκταίνει ἀκριβέστερον temptatum est; οἰκοδομεῖ κάλλιον proposuerat Wolf* ‖ 7 *ἐπιτελεῖτ*[αι] *S (sed* [αι] *τ e corr. S$_c$)*

12 *πείθεσθαι· τῷ θεῷ καὶ <τοῖς> μετ' ἐκεῖνον. ἐμὲ ἐκεῖνος*
συνέστησεν ἐμαυτῷ καὶ τὴν ἐμὴν προαίρεσιν ὑπέταξεν
ἐμοὶ μόνῳ δοὺς κανόνας εἰς χρῆσιν αὐτῆς τὴν ὀρθήν,
οἷς ὅταν κατακολουθήσω ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐπι-
στρέφομαι οὐδενὸς τῶν ἄλλο τι λεγόντων, ἐν μετα-
πίπτουσιν, οὐ φροντίζω οὐδενός. διὰ τί οὖν ἐν τοῖς
13 *μείζοσιν ἀνιῶσί με οἱ ψέγοντες; τί τὸ αἴτιον ταύτης*
τῆς ταραχῆς; οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ
14 *ἀγύμναστός εἰμι. ἐπεί τοι πᾶσα ἐπιστήμη καταφρονη-*
τική ἐστι τῆς ἀγνοίας καὶ τῶν ἀγνοούντων καὶ οὐ
μόνον αἱ ἐπιστῆμαι, ἀλλὰ καὶ αἱ τέχναι. φέρε ὃν θέ-
λεις σκυτέα καὶ τῶν πολλῶν καταγελᾷ περὶ τὸ αὐτοῦ
ἔργον· φέρε ὃν θέλεις τέκτονα.
15 *Πρῶτον μὲν οὖν ταῦτα ἔχειν πρόχειρα καὶ μηδὲν*
δίχα τούτων ποιεῖν, ἀλλὰ τετάσθαι τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῦ-
τον τὸν σκοπόν, μηδὲν τῶν ἔξω διώκειν, μηδὲν τῶν
ἀλλοτρίων, ἀλλ' ὡς διέταξεν ὁ δυνάμενος, τὰ προ-
16 *αιρετικὰ ἐξ ἅπαντος, τὰ δ' ἄλλα ὡς ἂν δίδωται. ἐπὶ*
τούτοις δὲ μεμνῆσθαι, τίνες ἐσμὲν καὶ τί ἡμῖν ὄνομα,
καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν σχέσεων πειρᾶσθαι τὰ
17 *καθήκοντα ἀπευθύνειν· τίς καιρὸς ᾠδῆς, τίς καιρὸς*
παιδιᾶς, τίνων παρόντων· τί ἔσται ἀπὸ τοῦ πράγμα-
τος· μή τι καταφρονήσωσιν ἡμῶν <οἱ> συνόντες, μή
τι ἡμεῖς αὐτῶν· πότε σκῶψαι καὶ τίνας ποτὲ καταγε-
λάσαι καὶ ἐπὶ τίνι ποτὲ συμπεριενεχθῆναι καὶ τίνι,
καὶ λοιπὸν ἐν τῇ συμπεριφορᾷ πῶς τηρῆσαι τὸ αὐτοῦ.

---

25 sqq. cf. Ench. 16.

---

1 <τοῖς> *ins. S*b *(cf. Simpl. ad Ench. 32, pag. 156 ed. Heins.); sed fortasse post* ἐκεῖνον *aliquid excidit* (τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν; *cf. II, 18, 20)* ‖ 12 αὐτοῦ *S: corr. s* ‖ 14 ἔχειν <δεῖ> *s* ‖ 22 παιδείας *S: corr. Wolf* ‖ 23 <οἱ> *ins. S*b ‖ 26 πῶς <χρὴ> *S*b

ὅπου δ' ἂν ἀπονεύσῃς ἀπό τινος τούτων, εὐθὺς ζημία, 18
οὐκ ἔξωθέν ποθεν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνεργείας.
Τί οὖν; δυνατὸν ἀναμάρτητον ἤδη εἶναι; ἀμήχα- 19
νον, ἀλλ' ἐκεῖνο δυνατὸν πρὸς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν τε-
τάσθαι διηνεκῶς. ἀγαπητὸν γάρ, εἰ μηδέποτ' ἀνιέντες
ταύτην τὴν προσοχὴν ὀλίγων γε ἁμαρτημάτων ἐκτὸς
ἐσόμεθα. νῦν δ' ὅταν εἴπῃς 'ἀπ' αὔριον προσέξω', 20
ἴσθι ὅτι τοῦτο λέγεις 'σήμερον ἔσομαι ἀναίσχυντος,
ἄκαιρος, ταπεινός· ἐπ' ἄλλοις ἔσται τὸ λυπεῖν με· ὀργι-
σθήσομαι σήμερον, φθονήσω'. βλέπε, ὅσα κακὰ
σεαυτῷ ἐπιτρέπεις. ἀλλ' εἴ σοι αὔριον καλῶς ἔχει, πόσῳ 21
κρεῖττον σήμερον· εἰ αὔριον συμφέρει, πολὺ μᾶλλον
σήμερον, ἵνα καὶ αὔριον δυνηθῇς καὶ μὴ πάλιν ἀνα-
βάλῃ εἰς τρίτην.

ιγ'. *Πρὸς τοὺς εὐκόλως ἐκφέροντας τὰ αὑτῶν.*

Ὅταν τις ἡμῖν ἁπλῶς δόξῃ διειλέχθαι περὶ τῶν 1
ἑαυτοῦ πραγμάτων, πῶς ποτε ἐξαγόμεθα καὶ αὐτοὶ
πρὸς τὸ ἐκφέρειν πρὸς αὐτὸν τὰ ἑαυτῶν ἀπόρρητα καὶ
τοῦτο ἁπλοῦν οἰόμεθα εἶναι· πρῶτον μὲν ὅτι ἄνισον 2
εἶναι δοκεῖ αὐτὸν μὲν ἀκηκοέναι τὰ τοῦ πλησίον, μὴ
μέντοι μεταδιδόναι κἀκείνῳ ἐν τῷ μέρει τῶν ἡμετέ-
ρων· εἶθ' ὅτι οἰόμεθα οὐχ ἁπλῶν ἀνθρώπων παρέξειν
αὐτοῖς φαντασίαν σιωπῶντες τὰ ἴδια. ἀμέλει πολλάκις 3
εἰώθασιν λέγειν 'ἐγώ σοι πάντα τἀμαυτοῦ εἴρηκα, σύ
μοι οὐδὲν τῶν σῶν εἰπεῖν θέλεις; ποῦ γίνεται τοῦτο;'
πρόσεστι δὲ καὶ τὸ οἴεσθαι ἀσφαλῶς πιστεύειν τῷ ἤδη 4

---

11 εἴ σοι *scripsi*: εἰς S; εἰ s ‖ 14 εἰς ⟨τὴν⟩ S_b ‖ 15 αὑτῶν S: *corr.* s ‖ 21 κακεῖνον S: *corr.* S_b ‖ 26 προσέτι S: *corr. Wolf*

τὰ αὑτοῦ πεπιστευκότι· ὑπέρχεται γὰρ ἡμᾶς, ὅτι οὐκ
ἄν ποτε οὗτος ἐξείποι τὰ ἡμέτερα εὐλαβούμενος, μή-
5 ποτε καὶ ἡμεῖς ἐξείπωμεν τὰ ἐκείνου. οὕτω καὶ ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν ἐν Ῥώμῃ οἱ προπετεῖς λαμβάνονται.
παρακεκάθικέ σοι στρατιώτης ἐν σχήματι ἰδιωτικῷ καὶ
ἀρξάμενος κακῶς λέγειν τὸν Καίσαρα, εἶτα σὺ ὥσπερ
ἐνέχυρον παρ' αὐτοῦ λαβὼν τῆς πίστεως τὸ αὐτὸν τῆς
λοιδορίας κατῆρχθαι λέγεις καὶ αὐτὸς ὅσα φρονεῖς,
6 εἶτα δεθεὶς ἀπάγῃ. τοιοῦτόν τι καὶ ἐν τῷ καθόλου
πάσχομεν. αὐτὰρ ὡς ἐμοὶ ἐκεῖνος ἀσφαλῶς πεπίστευκεν
7 τὰ ἑαυτοῦ, οὕτως κἀγὼ τῷ ἐπιτυχόντι; ἀλλ' ἐγὼ μὲν
ἀκούσας σιωπῶ, ἄν γε ὦ τοιοῦτος, ὁ δ' ἐξελθὼν ἐκ-
φέρει πρὸς πάντας. εἶτ' ἂν γνῶ τὸ γενόμενον, ἂν μὲν
ὦ καὶ αὐτὸς ἐκείνῳ ὅμοιος, ἀμύνασθαι θέλων ἐκφέρω
8 τὰ ἐκείνου καὶ φύρω καὶ φύρομαι. ἂν δὲ μνημονεύω,
ὅτι ἄλλος ἄλλον οὐ βλάπτει, ἀλλὰ τὰ αὑτοῦ ἔργα ἕκα-
στον καὶ βλάπτει καὶ ὠφελεῖ, τούτου μὲν κρατῶ τοῦ
μὴ ὅμοιόν τι ποιῆσαι ἐκείνῳ, ὅμως δ' ὑπὸ φλυαρίας
τῆς ἐμαυτοῦ πέπονθα ἃ πέπονθα.

9 Ναί· ἀλλ' ἄνισόν ἐστιν ἀκούσαντα τὰ τοῦ πλησίον
ἀπόρρητα αὐτὸν ἐν τῷ μέρει μηδενὸς μεταδιδόναι
10 αὐτῷ. — Μὴ γάρ σε παρεκάλουν, ἄνθρωπε; μὴ γὰρ
ἐπὶ συνθήκαις τισὶν ἐξήνεγκας τὰ σαυτοῦ, ἵν' ἀκούσῃς
11 ἐν τῷ μέρει καὶ τὰ ἐμά; εἰ σὺ φλύαρος εἶ καὶ πάντας
τοὺς ἀπαντήσαντας φίλους εἶναι δοκεῖς, θέλεις καὶ ἐμὲ
ὅμοιόν σοι γενέσθαι; τί δ', εἰ σὺ καλῶς μοι πεπίστευ-
κας τὰ σαυτοῦ, σοὶ δ' οὐκ ἔστι καλῶς πιστεῦσαι, θέ-
12 λεις με προπεσεῖν; οἷον εἰ πίθον εἶχον ἐγὼ μὲν στε-
γνόν, σὺ δὲ τετρυπημένον καὶ ἐλθὼν παρακατέθου μοι

1 αὐτοῦ *S*: corr. *s* ‖ 16 αὐτοῦ *S*: corr. *s* ‖ 28 προ*πε-
σεῖν *S*

τὸν σαυτοῦ οἶνον, ἵνα βάλω εἰς τὸν ἐμὸν πίθον, εἶτ'
ἠγανάκτεις ὅτι μὴ κἀγὼ σοὶ πιστεύω τὸν ἐμαυτοῦ
οἶνον· σὺ γὰρ τετρυπημένον ἔχεις τὸν πίθον. πῶς 13
οὖν ἔτι ἴσον γίνεται; σὺ πιστῷ παρακατέθου, σὺ αἰδή-
μονι, τὰς ἑαυτοῦ ἐνεργείας μόνας βλαβερὰς ἡγουμένῳ
καὶ ὠφελίμους, τῶν δ' ἐκτὸς οὐδέν· ἐγὼ σοὶ θέλεις 14
παρακαταθῶμαι, ἀνθρώπῳ τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἠτι-
μακότι, θέλοντι δὲ κερματίου τυχεῖν ἢ ἀρχῆς τινος ἢ
προαγωγῆς ἐν τῇ αὐλῇ, κἂν μέλλῃς τὰ τέκνα σου
κατασφάζειν, ὡς ἡ Μήδεια; ποῦ τοῦτο ἴσον ἐστίν; ἀλλὰ 15
δεῖξόν μοι σαυτὸν πιστόν, αἰδήμονα, βέβαιον, δεῖξον,
ὅτι δόγματα ἔχεις φιλικά, δεῖξόν σου τὸ ἀγγεῖον ὅτι
οὐ τέτρηται καὶ ὄψει, πῶς οὐκ ἀναμένω ἵνα μοι σὺ
πιστεύσῃς τὰ σαυτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἐλθὼν σὲ παρακαλῶ
ἀκοῦσαι τῶν ἐμῶν. τίς γὰρ οὐ θέλει χρήσασθαι ἀγ- 16
γείῳ καλῷ, τίς ἀτιμάζει σύμβουλον εὔνουν καὶ πιστόν,
τίς οὐκ ἄσμενος δέξεται τὸν ὥσπερ φορτίου μεταληψό-
μενον τῶν αὐτοῦ περιστάσεων καὶ αὐτῷ τούτῳ κου-
φιοῦντα αὐτὸν τῷ μεταλαβεῖν;
Ναί· ἀλλ' ἐγὼ σοὶ πιστεύω, σὺ ἐμοὶ οὐ πιστεύεις. 17
— Πρῶτον μὲν οὐδὲ σὺ ἐμοὶ πιστεύεις, ἀλλὰ φλύαρος
εἶ καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν δύνασαι κατασχεῖν. ἐπεί τοι
εἰ τοῦτό ἐστιν, ἐμοὶ μόνῳ αὐτὰ πίστευσον· νῦν δ' ὃν 18
ἂν εὐσχολοῦντα ἴδῃς, παρακαθίσας αὐτῷ λέγεις 'ἀδελ-
φέ, οὐδένα σου ἔχω εὐνούστερον οὐδὲ φίλτερον, παρα-
καλῶ σε ἀκοῦσαι τὰ ἐμά'· καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς οὐδέ
τι ὀλίγον ἐγνωσμένους ποιεῖς. εἰ δὲ καὶ πιστεύεις 19
ἐμοί, δῆλον ὅτι ὡς πιστῷ καὶ αἰδήμονι, οὐχ ὅτι σοὶ
τὰ ἐμαυτοῦ ἐξεῖπον. ἄφες οὖν, ἵνα κἀγὼ ταὐτὰ ὑπο-

---

13 ὄψηι *S: corr.* S_c ‖ 17 δέξηται *S: corr.* S_b ‖ 25 εὐνουστ***ρον *S: corr.* S_c *(vel* S_d*)* ‖ 29 ὑπολαβῶι *S: corr.* S_b

20 λάβω. δεῖξόν μοι, ὅτι, ἄν τις τινὶ τὰ αὑτοῦ ἐξείπῃ,
ἐκεῖνος πιστός ἐστι καὶ αἰδήμων. εἰ γὰρ τοῦτο ἦν,
ἐγὼ περιερχόμενος πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ ἐμαυτοῦ ἂν
ἔλεγον, εἰ τούτου ἕνεκα ἔμελλον πιστὸς καὶ αἰδήμων
ἔσεσθαι. τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλὰ δογμάτων δεῖ
21 οὐχ ὧν ἔτυχεν. ἂν γοῦν τινα ἴδῃς περὶ τὰ ἀπροαίρετα
ἐσπουδακότα καὶ τούτοις ὑποτεταχότα τὴν αὑτοῦ προ-
αίρεσιν, ἴσθι ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος μυρίους ἔχει τοὺς
22 ἀναγκάζοντας, τοὺς κωλύοντας. οὐκ ἔστιν αὐτῷ χρεία
πίσσης ἢ τροχοῦ πρὸς τὸ ἐξειπεῖν ἃ οἶδεν, ἀλλὰ παι-
δισκαρίου νευμάτιον, ἂν οὕτω τύχῃ, ἐκσείσει αὐτόν,
Καισαριανοῦ φιλοφροσύνη, ἀρχῆς ἐπιθυμία, κληρονο-
23 μίας, ἄλλα τούτοις ὅμοια τρισμύρια. μεμνῆσθαι οὖν
ἐν τοῖς καθόλου, ὅτι οἱ ἀπόρρητοι λόγοι πίστεως
24 χρείαν ἔχουσι καὶ δογμάτων τοιούτων· ταῦτα δὲ ποῦ
νῦν εὑρεῖν ῥᾳδίως; ἢ δειξάτω μοί τις τὸν οὕτως
ἔχοντα, ὥστε λέγειν 'ἐμοὶ μόνων μέλει τῶν ἐμῶν, τῶν
ἀκωλύτων, τῶν φύσει ἐλευθέρων. ταύτην οὐσίαν ἔχω
τοῦ ἀγαθοῦ, τὰ δὲ ἄλλα γινέσθω ὡς ἂν δίδωται· οὐ
διαφέρομαι.'

---

1 δεῖξ** *S: corr.* S_b ‖ αὐτῶι *S: corr. s*; αὑτοῦ S_b ‖ 7 αὐ-τοῦ *S: corr. s* ‖ 15 ἔχωσι *S: corr.* S_b ‖ 17 μόνωι *S: corr. m. pr.*

APPENDIX.

A. DISSERTATIONUM EPICTETEARUM SIVE AB ARRIANO SIVE AB ALIIS DIGESTARUM FRAGMENTA.

B. EPICTETI MANUALE (*ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ*) EX RECENSIONE IOH. SCHWEIGHAEUSERI.

C. GNOMOLOGIUM EPICTETEUM STOBAEI.

D. SENTENTIAE COD. VATICANI 1144.

E. MOSCHIONIS SENTENTIAE (*ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ ΓΝΩΜΑΙ*).

F. MOSCHIONIS MONITA (*ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ ῾ΥΠΟΘΗΚΑΙ*).

Semel hic moneo in Stobaei codicibus adhibendis iisdem siglis me uti, quibus utuntur C. Wachsmuth et O. Hense. significatur igitur litteris:

(in eclogis qu. d.)

F	cod. Farnesinus (Neapolitanus) III, D, 15 s. XIV.
P	cod. Parisinus 2129 s. XV.

(in florilegio qu. d.)

S	cod. Vindobonensis philos. et phil. gr. 67 s. XI in.
M	cod. Escurialensis 80 (II, Σ, 14) s. XII in.
A	cod. Parisinus 1984 ch. s. XIV.
Br	cod. Bruxellensis 11360 s. XIV.
Tr	ed. Trincavelliana Veneta 1536.
L	floril. cod. Laurentiani Medicei VIII, 22 s. XIV.

His siglis in margine positis indicavi, in quibus Stobaei libris singulae eclogae servatae sint; Trincavellianam editionem non commemoravi, nisi ubi codicis Vindobonensis pars antiqua deficit.

A.

DISSERTATIONUM EPICTETEARUM SIVE AB ARRIANO SIVE AB ALIIS DIGESTARUM FRAGMENTA.

Rationes, quas in Epicteti fragmentis eligendis atque digerendis secutus sum, uberius exposui cum in libello actorum Academiae Vindobonensis vol. CXV inserto, qui inscriptus est 'Die epiktetischen Fragmente' (ubi tamen consulto in solis lemmatis examinandis versatus sum), tum in dissertatione, quam proposui philologis anno MDCCCLXXXXI Monachii conventum habentibus, quae in eiusdem conventus actis publici iuris fiet cf. praeterea, quae R. Asmus de eadem materia in 'Quaestionibus Epicteteis', quas edidit Frib. Brisig. a. MDCCCLXXXVIII, docte et circumspecte disseruit.

Primo loco posui ea fragmenta, quae ex Arriani libris deprompta esse certis testimoniis evincitur.

I (Schw. 175). *SMA*

Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου πρὸς τὸν περὶ οὐσίας ⟨διαλεγόμενον⟩.

Τί μοι μέλει, φησί, πότερον ἐξ ἀτόμων ἢ ἐξ ἀμέτρων ἢ ἐκ πυρὸς καὶ γῆς συνέστηκε τὰ ὄντα; οὐ γὰρ

I. *Stob. ecl. II, 1, 31. olim prior fragmenti pars usque ad ἐπιστραφῆναι (v. 17) in floril. (80, 14) legebatur, quo cum aliis eclogarum qu. d. particulis delata erat; errorem perspexit et membra male disiecta iunxit C. Wachsmuth ('Studien zu den gr. Flor.' p. 45 sqq.)* ‖ 1 *Ἐπικτητίου codd.: corr. Schw.* ‖ 2 *⟨διαλεγόμενον⟩ add. Wachsmuth; περὶ οὐσίας ⟨τῶν πάντων μὴ πολυπραγμονεῖν κελεύοντα⟩ Lortzing* ‖ 3 *μέλλει AS* ‖ *ἀμερῶν A; ὁμοιομερῶν Gesner, ἀπείρου Wachsmuth*

ἀρκεῖ μαθεῖν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ τὰ μέτρα τῶν ὀρέξεων καὶ ἐκκλίσεων καὶ ἔτι ὁρμῶν καὶ ἀφορμῶν καὶ τούτοις ὥσπερ κανόσι χρώμενον διοικεῖν τὰ τοῦ βίου, τὰ δ' ὑπὲρ ἡμᾶς ταῦτα χαίρειν ἐᾶν, ἃ τυχὸν μὲν ἀκατάληπτά ἐστι τῇ ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ, εἰ δὲ καὶ τὰ μάλιστα θείη τις εἶναι καταληπτά, ἀλλ' οὖν τί ὄφελος καταληφθέντων; οὐχὶ δὲ διακενῆς πράγματα ἔχειν φατέον τοὺς ταῦτα ὡς ἀναγκαῖα τῷ τοῦ φιλοσόφου λόγῳ προσνέμοντας; — Μή τι οὖν καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς παράγγελμα παρέλκον ἐστί, τὸ Γνῶθι σαυτόν; — Τοῦτο δὲ μὲν οὔ, φησί. — Τίς οὖν ἡ δύναμις αὐτοῦ; εἰ χορευτῇ τις παρήγγελλε τὸ γνῶναι ἑαυτόν, οὔκουν ἂν τῇ προστάξει προσεῖχε τῷ ἐπιστραφῆναι καὶ τῶν συγχορευτῶν καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς συμφωνίας; — Φησίν. — Εἰ δὲ ναύτῃ; εἰ δὲ στρατιώτῃ; πότερον οὖν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐφ' αὑτοῦ πεποιῆσθαί σοι δοκεῖ ζῷον ἢ πρὸς κοινωνίαν; — ⟨Πρὸς κοινωνίαν.⟩ — Ὑπὸ τίνος; — Ὑπὸ τῆς φύσεως. — Τίνος

9 ἃ ⟨τινα⟩ A ‖ ἐστι τῇ] ἐστιν S ‖ 10 δὲ *edd.*: δὴ *codd.* ‖ θείη *Schw.*: θῇ *codd.* ‖ 13 τι *S*: τε *cett.* ‖ 15 δὲ *del. Meineke* ‖ 17 οὔκουν ἂν *scripsi* (οὔκουν *iam Wachsmuth*): οὐκ ἂν ἐν *codd.*; οὐκ ἂν ἐπὶ *C. Schenkl* ‖ ἐν *del. Emperius* ‖ οὐκ ἄν (*in add. maluit* οὔκουν), εἰ τῇ προστάξει προσεῖχε, τὸ ἐπιστραφῆναι — φησίν; *Wachsmuth*; οὐκ ἄν, εἰ τῇ προστάξει προσεῖχε⟨ν, οἴει αὐ⟩τό⟨ν⟩ ἐπιστραφῆναι — συμφωνίας· — Φησίν. — *Lortzing*; οὐκ ἂν ἐν τῇ προστάξει προσῆν τὸ ἐπιστραφῆναι; *Halm (hoc verbo eclogam terminari ratus)* ‖ τῷ] τὸ *ed. Trinc.* ‖ 18 *pro verbis* αὐτοὺς συμφωνίας φησίν *lacunam septem litt. habet L* ‖ *sententias recte interpunxit Lortzing* 19 εἰ δὲ ναύτῃ *Wachsmuth (praeeunte Cantero)*: εἶδεν αὐτὴ(ν) *codd.* ‖ 20 ἐφ' *Cobet*: ὑφ' *codd.* ‖ 21 ⟨Πρὸς κοινωνίαν.⟩ *add. Heeren* ‖ 22 τίνος οὔσης] *in L lacuna decem litt.* ‖ *ultima verba sic refingere conatus est Meineke*: Τίνος οὔσης καὶ ποίας; — Διοικούσης τὰ ὅλα. — [Καὶ] πότερον ⟨καταληπτοῦ⟩ οὔσης ἢ μή; — Ταῦτα οὐκέτι πολυπραγμονεῖν ἀνάγκη ‖ *fortasse* Τίνος ⟨δ'⟩ *vel* Τίνος ⟨οὖν⟩.

οὔσης καὶ πῶς διοικούσης τὰ ὅλα καὶ πότερον οὔσης ἢ μή, ταῦτα οὐκέτι ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν;

II (Schw. 135). *MA*

Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου.

Ὁ τοῖς παροῦσι καὶ δεδομένοις ὑπὸ τῆς τύχης δυσχεραίνων ἰδιώτης ἐν βίῳ, ὁ δὲ ταῦτα γενναίως φέρων καὶ εὐλογίστως τὰ ἀπ' αὐτῶν ⟨ποιῶν⟩ ἀνὴρ ἀγαθὸς ἄξιος νομίζεσθαι.

III (Schw. 136). *SMA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Πάντα ὑπακούει τῷ κόσμῳ καὶ ὑπηρετεῖ καὶ γῆ καὶ θάλασσα καὶ ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα καὶ τὰ γῆς φυτὰ καὶ ζῷα· ὑπακούει δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ἡμέτερον σῶμα καὶ νοσοῦν καὶ ὑγιαῖνον, ὅταν ἐκεῖνος θέλῃ, καὶ νεάζον καὶ γηρῶν καὶ τὰς ἄλλας διερχόμενον μεταβολάς. οὐκοῦν εὔλογον καί, ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστι, τουτέστι τὴν κρίσιν, μὴ ἀντιτείνειν μόνην πρὸς αὐτόν· καὶ γὰρ ἰσχυρός ἐστι καὶ κρείσσων καὶ ἄμεινον ὑπὲρ ἡμῶν βεβούλευται μετὰ τῶν ὅλων καὶ ἡμᾶς συνδιοικῶν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ ἀντίπραξις μετὰ τοῦ ἀλόγου καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦσα πλὴν τὸ διακενῆς σπᾶσθαι καὶ περιπίπτειν ὀδύναις καὶ λύπαις ποιεῖ.

II. *Stob. flor. 108, 65* ‖ 1 *Ἐπικτητίου codd.: corr. Schw.* ‖ 4 *εὐλογίστω codd.: corr. Gesner* ‖ *⟨ποιῶν⟩ addidi; lacunam sensit Schw.;* [τὰ] *ἀπαντῶν Hense* ‖ 5 *ἄξιος Gesner: ἀξίως codd. (quo servato νομίζεται scribendum esse suspicatur Hense, ego νομιζέσθω malim).*

III. *Stob. flor. 108, 66* ‖ 1 *Τοῦ αὐτοῦ MA: Ἀρριανοῦ S* ‖ 8 *ἀντείνειν MA*

ἀρκεῖ μαθεῖν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ τὰ μέτρα τῶν ὀρέξεων καὶ ἐκκλίσεων καὶ ἔτι ὁρμῶν καὶ ἀφορμῶν καὶ τούτοις ὥσπερ κανόσι χρώμενον διοικεῖν τὰ τοῦ βίου, τὰ δ' ὑπὲρ ἡμᾶς ταῦτα χαίρειν ἐᾶν, ἃ τυχὸν μὲν ἀκατάληπτά ἐστι τῇ ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ, εἰ δὲ καὶ τὰ μάλιστα θείη τις εἶναι καταληπτά, ἀλλ' οὖν τί ὄφελος καταληφθέντων; οὐχὶ δὲ διακενῆς πράγματα ἔχειν φατέον τοὺς ταῦτα ὡς ἀναγκαῖα τῷ τοῦ φιλοσόφου λόγῳ προσνέμοντας; — Μή τι οὖν καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς παράγγελμα παρέλκον ἐστί, τὸ Γνῶθι σαυτόν; — Τοῦτο δὲ μὲν οὔ, φησί. — Τίς οὖν ἡ δύναμις αὐτοῦ; εἰ χορευτῇ τις παρήγγελλε τὸ γνῶναι ἑαυτόν, οὔκουν ἂν τῇ προστάξει προσεῖχε τῷ ἐπιστραφῆναι[11] καὶ τῶν συγχορευτῶν καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς συμφωνίας; — Φησίν. — Εἰ δὲ ναύτῃ; εἰ δὲ στρατιώτῃ; πότερον οὖν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐφ' αὑτοῦ πεποιῆσθαί σοι δοκεῖ ζῷον ἢ πρὸς κοινωνίαν; — ⟨Πρὸς κοινωνίαν.⟩ — Ὑπὸ τίνος; — Ὑπὸ τῆς φύσεως. — Τίνος

9 ἃ ⟨τινα⟩ A ‖ ἐστι τῇ] ἐστιν S ‖ 10 δὲ edd.: δὴ codd. ‖ θείη Schw.: θῇ codd. ‖ 13 τι S: τε cett. ‖ 15 δὲ del. Meineke ‖ 17 οὔκουν ἂν scripsi (οὔκουν iam Wachsmuth): οὐκ ἂν ἐν codd.; οὐκ ἂν ἐπὶ C. Schenkl ‖ ἐν del. Emperius ‖ οὐκ ἄν (in add. maluit οὔκουν), εἰ τῇ προστάξει προσεῖχε, τὸ ἐπιστραφῆναι — φησίν; Wachsmuth; οὐκ ἄν, εἰ τῇ προστάξει προσεῖχε⟨ν, οἴει αὐ⟩τό⟨ν⟩ ἐπιστραφῆναι — συμφωνίας· — Φησίν. — Lortzing; οὐκ ἂν ἐν τῇ προστάξει προσῆν τὸ ἐπιστραφῆναι; Halm (hoc verbo eclogam terminari ratus) ‖ τῷ] τὸ ed. Trinc. ‖ 18 pro verbis αὐτοὺς συμφωνίας φησίν lacunam septem litt. habet L ‖ sententias recte interpunxit Lortzing 19 εἰ δὲ ναύτῃ Wachsmuth (praeeunte Cantero): εἶδεν αὐτὴ(ν) codd. ‖ 20 ἐφ' Cobet: ὑφ' codd. ‖ 21 ⟨Πρὸς κοινωνίαν.⟩ add. Heeren ‖ 22 τίνος οὔσης] in L lacuna decem litt. ‖ ultima verba sic refingere conatus est Meineke: Τίνος οὔσης καὶ ποίας; — Διοικούσης τὰ ὅλα. — [Καὶ] πότερον ⟨καταληπτοῦ⟩ οὔσης ἢ μή; — Ταῦτα οὐκέτι πολυπραγμονεῖν ἀνάγκη ‖ fortasse Τίνος ⟨δ'⟩ vel Τίνος ⟨οὖν⟩.

οὔσης καὶ πῶς διοικούσης τὰ ὅλα καὶ πότερον οὔσης ἢ μή, ταῦτα οὐκέτι ἀναγκαῖον πολυπραγμονεῖν;

II (Schw. 135). *MA*

Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείου.

Ὁ τοῖς παροῦσι καὶ δεδομένοις ὑπὸ τῆς τύχης δυσχεραίνων ἰδιώτης ἐν βίῳ, ὁ δὲ ταῦτα γενναίως φέρων καὶ εὐλογίστως τὰ ἀπ' αὐτῶν ⟨ποιῶν⟩ ἀνὴρ ἀγαθὸς ἄξιος νομίζεσθαι.

III (Schw. 136). *SMA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Πάντα ὑπακούει τῷ κόσμῳ καὶ ὑπηρετεῖ καὶ γῆ καὶ θάλασσα καὶ ἥλιος καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα καὶ τὰ γῆς φυτὰ καὶ ζῷα· ὑπακούει δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ἡμέτερον σῶμα καὶ νοσοῦν καὶ ὑγιαῖνον, ὅταν ἐκεῖνος θέλῃ, καὶ νεάζον καὶ γηρῶν καὶ τὰς ἄλλας διερχόμενον μεταβολάς. οὐκοῦν εὔλογον καί, ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστι, τουτέστι τὴν κρίσιν, μὴ ἀντιτείνειν μόνην πρὸς αὐτόν· καὶ γὰρ ἰσχυρός ἐστι καὶ κρείσσων καὶ ἄμεινον ὑπὲρ ἡμῶν βεβούλευται μετὰ τῶν ὅλων καὶ ἡμᾶς συνδιοικῶν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ ἀντίπραξις μετὰ τοῦ ἀλόγου καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦσα πλὴν τὸ διακενῆς σπᾶσθαι καὶ περιπίπτειν ὀδύναις καὶ λύπαις ποιεῖ.

II. *Stob. flor. 108, 65* ‖ 1 *Ἐπικτητίου codd.: corr. Schw.* ‖ 4 *εὐλογίστω codd.: corr. Gesner* ‖ *⟨ποιῶν⟩ addidi; lacunam sensit Schw.; [τὰ] ἀπαντῶν Hense* ‖ 5 *ἄξιος Gesner: ἀξίως codd. (quo servato νομίζεται scribendum esse suspicatur Hense, ego νομιζέσθω malim).*

III. *Stob. flor. 108, 66* ‖ 1 *Τοῦ αὐτοῦ MA: Ἀρριανοῦ S* ‖ 8 *ἀντείνειν MA*

De quinque eclogarum quae sequuntur lemmate cf. quae post Schweighaeuserum aliosque exposuit Asmus p. 41 sqq.

IV (Schw. 169). *FP*

Ρούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου περὶ φιλίας.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔθετο ὁ θεός, τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν τὸ κάλλιστον καὶ σπουδαιότατον, ᾧ δὴ καὶ αὐτὸς εὐδαίμων ἐστί, τὴν χρῆσιν τῶν φαντασιῶν. τοῦτο γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον ἐλευθερία ἐστίν, εὔροια, εὐθυμία, εὐστάθεια, τοῦτο δὲ καὶ δίκη ἐστὶ καὶ νόμος καὶ σωφροσύνη καὶ ξύμπασα ἀρετή. τὰ δ' ἄλλα πάντα οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐποιήσατο. οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς συμψήφους χρὴ τῷ θεῷ γενέσθαι καὶ ταύτῃ διελόντας τὰ πράγματα τῶν μὲν ἐφ' ἡμῖν πάντα τρόπον ἀντιποιεῖσθαι, τὰ δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐπιτρέψαι τῷ κόσμῳ καί, εἴτε τῶν παίδων δέοιτο εἴτε τῆς πατρίδος εἴτε σώματος εἴτε ὁτουοῦν, ἀσμένους παραχωρεῖν.

1 sqq. I, 1, 7. — 8 sqq. I, 12, 24. — 9 (συμψήφους κτλ.) cf. Ench. c. 15.

V (Schw. 67). *SMABr*

Ῥούφου ἐκ τοῦ Ἐπικτήτου περὶ φιλίας.

Τὸ δὲ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίου τίς ἡμῶν οὐ θαυμάζει; πηρωθεὶς γὰρ ὑπό τινος τῶν πολιτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον καὶ παραλαβὼν τὸν νεανίσκον

IV. *Stob. ecl. II, 8, 30* ‖ 1 *lemma solus habet F in marg.* | 6 εὔροια *F (Schw. e coni.)*: εὔροι *F m. alt., P* ‖ 7 σύμπασα *P* ‖ 10 ἐφ' ἡμῖν — (11) μὴ *om. ed. Cant.; lacunam, ut potuit, sarcire studuit Schw.* ‖ 13 ὁτιοῦν *codd.: corr. Meineke*

V. *Stob. flor. 19, 13* ‖ 1 ἐκ τοῦ] ἐκ τῶν (compendium) *S*; ἐκ τῶν *Meineke (recte puto)* ‖ *om. lemm. Br* ‖ 2 ὑμῶν *Gaisford* ‖ 3 τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον *S*: τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν *cett.*

παρὰ τοῦ δήμου, ἵνα τιμωρήσαιτο, ὅπως ⟨ἂν⟩ αὐτὸς βούληται, τούτου μὲν ἀπέσχετο, παιδεύσας δὲ αὐτὸν καὶ ἀποφήνας ἄνδρα ἀγαθὸν παρήγαγεν εἰς τὸ θέατρον. θαυμαζόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ‘τοῦτον μέντοι λαβών’, ἔφη, ‘παρ’ ὑμῶν ὑβριστὴν καὶ βίαιον ἀποδίδωμι ὑμῖν ἐπιεικῆ καὶ δημοτικόν’.

Cf. Plutarchi Lycurg. c. 11.

VI (Schw. 69). *SMA*

Ῥούφου ἐκ τοῦ Ἐπικτήτου περὶ φιλίας.

Ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον τῆς μὲν φύσεως ἐκεῖνο τὸ ἔργον συνδῆσαι καὶ συναρμόσαι τὴν ὁρμὴν τῆς τοῦ προσήκοντος καὶ ὠφελίμου φαντασίας.

VII (Schw. 70). *SMA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Τὸ δὲ οἴεσθαι εὐκαταφρονήτους τοῖς ἄλλοις ἔσεσθαι, ἐὰν μὴ τοὺς πρώτους ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ βλάψωμεν, σφόδρα ἀγεννῶν καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων. φαμὲν γὰρ τὸν εὐκαταφρόνητον νοεῖσθαι μὲν καὶ κατὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι βλάψαι· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νοεῖται κατὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι ὠφελεῖν.

---

5 ⟨ἂν⟩ *ins. C. Schenkl* ‖ 6 βούλεται *Meineke;* βούλοιτο *Hense* ‖ 7 ἤγαγεν *A*

VI. *Stob. flor. 20, 60* ‖ 1 ἐκ τοῦ] ἐκ̄ *S;* ἐκ τῶν *Meineke (ut supra)*

VII. *Stob. flor. 20, 61* ‖ 5 *et* 7 ἀδύνατον *A:* δυνατὸν *SM*

VIII (Schw. 134). *SMA*

Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου περὶ φιλίας.

Ὅτι τοιαύτη ἡ τοῦ κόσμου φύσις καὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται καὶ οὐχ οἷόν τε ἄλλως γίγνεσθαι τὰ γιγνόμενα ἢ ὡς νῦν ἔχει· καὶ ὅτι ταύτης τῆς τροπῆς καὶ τῆς μεταβολῆς οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι μετειλήφασι καὶ τἄλλα ζῷα τὰ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ θεῖα καὶ νὴ Δί' αὐτὰ τὰ τέτταρα στοιχεῖα ἄνω καὶ κάτω τρέπεται καὶ μεταβάλλει καὶ γῆ τε ὕδωρ γίνεται καὶ ὕδωρ ἀήρ, οὗτος δὲ πάλιν εἰς αἰθέρα μεταβάλλει· καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς μεταβολῆς ἄνωθεν κάτω. ἐὰν πρὸς ταῦτά τις ἐπιχειρῇ ῥέπειν τὸν νοῦν καὶ πείθειν ἑαυτὸν ἑκόντα δέχεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, πάνυ μετρίως καὶ μουσικῶς διαβιώσεται τὸν βίον.

12 sq. cf. fragm. X.

IX (Schw. 180).

14 *Philosophus in disciplina Stoica celebratus . . . ex sarcinula sua librum protulit Epicteti philosophi quintum Διαλέξεων, quas ab Arriano digestas congruere scriptis*
15 *Zenonis et Chrysippi non dubium est. in eo libro, graeca scilicet oratione, scriptam hanc sententiam legimus:* Visa

---

VIII. *Stob. flor. 108, 60* ‖ 2 *καὶ ante ἔστι om. A* ‖ 9 *αἰθέρα A m. alt.: ἕτερα codd.* ‖ 10 *ἐὰν ⟨γοῦν⟩ Gesner; ἐὰν ⟨δὲ⟩ Hense; ἐὰν ⟨οὖν⟩ C. Schenkl* ‖ 11 *τρέπειν Gesner*

IX. *A. Gellius, Noct. Att. XIX, 1; habet S. Augustinus quoque de civ. Dei IX, 4 (haud paucis ex arbitrio suo mutatis; id quod ipse testatur his verbis additis: 'haec ut potui non quidem commodius A. Gellio, sed certe brevius et ut puto planius exposui') et quaest. in Heptateuch. I, 30; neque ex alio loco petita sunt verba S. Augustini de civ. Dei IX, 5 a Schweighaeusero vol. III, p. 132 inter 'elogia' num. XI adlata* ‖ 4 *Ζήνωνος codd. dett.*

animi *(quas φαντασίας philosophi appellant)*, quibus
mens hominis prima statim specie accidentis ad ani-
mum rei pellitur, non voluntatis sunt neque arbitraria,
sed vi quadam sua inferunt sese hominibus noscitanda;
probationes autem *(quas συγκαταθέσεις vocant)*, quibus 16
eadem visa noscuntur, voluntariae sunt fiuntque ho-
minum arbitratu. propterea cum sonus aliquis formi- 17
dabilis aut caelo aut ex ruina aut repentinus nescio
cuius periculi nuntius vel quid aliud est eiusmodi
factum, sapientis quoque animum paulisper moveri et
contrahi et pallescere necessum est, non opinione ali-
cuius mali praecepta, sed quibusdam motibus rapidis
et inconsultis officium mentis atque rationis prae-
vertentibus. mox tamen ille sapiens ibidem *τὰς τοι-* 18
αύτας φαντασίας (id est visa istaec animi sui terrifica)
non adprobat (*hoc est οὐ συγκατατίθεται οὐδὲ προσ-
επιδοξάζει*), sed abicit respuitque nec ei metuendum
esse in his quicquam videtur. atque hoc inter in- 19
sipientis sapientisque animum differe dicunt, quod in-
sipiens, qualia sibi esse primo animi sui pulsu visa
sunt saeva et aspera, talia esse vero putat et eadem
incepta, tamquam si iure metuenda sint, sua quoque
adsensione adprobat *καὶ 'προσεπιδοξάζει' (hoc enim
verbo Stoici, cum super ista re disserunt, utuntur).* 20
sapiens autem, cum breviter et strictim colore atque
vultu motus est, *οὐ συγκατατίθεται*, sed statum vigo-
remque sententiae suae retinet, quam de huiuscemodi

8 arbitrariae *codd.: em. L. Carrio* ‖ 9 noscitandae *codd.: em. Salmasius* ‖ 13 nescio cuius *ed. Gryphiswald. 1537:* nescius *codd.* ‖ 14 est *I. Gronovius:* ex *codd. QZ (sec. Hertzium); om. cett.* ‖ 16 et *om. codd. QZ* ‖ 27 tamquam *edd. vett.:* quamquam *codd.*

visis semper habuit, ut de minime metuendis, sed fronte falsa et formidine inani territantibus'.

21 *Haec Epictetum philosophum ex decretis Stoicorum sensisse atque dixisse, in eo, quo dixi, libro legimus.*

X (Schw. 179).

Favorinum ego audivi dicere ***Epictetum*** *philosophum dixisse* plerosque istos, qui philosophari viderentur, philosophos esse eiuscemodi 'ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ
2 λέγειν' *(id significat 'factis procul, verbis tenus'). iam illud est vehementius, quod Arrianus solitum eum dictitare in libris, quos de dissertationibus eius composuit,*
3 *scriptum reliquit. nam,* cum, *inquit,* animadverterat hominem pudore amisso, inportuna industria, corruptis moribus, audacem, confidentem lingua ceteraque omnia praeterquam animam procurantem, istiusmodi hominem cum viderat studia quoque et disciplinas philosophiae contrectare et physica adire et meditari dialectica multaque id genus theoremata auspicari sciscitarique: inclamabat deum atque hominum fidem ac plerumque inter clamandum his eum verbis increpabat: 'Ἄνθρωπε, ποῦ βάλλεις; σκέψαι, εἰ κεκάθαρται τὸ ἀγγεῖον. ἂν γὰρ εἰς τὴν οἴησιν αὐτὰ βάλλῃς, ἀπώλετο· ἢν σαπῇ,
4 οὖρον ἢ ὄξος γένοιτο ἢ εἴ τι τούτων χεῖρον.' *nihil profecto his verbis gravius, nihil verius: quibus declarabat maximus philosophorum* litteras atque doctrinas philosophiae, cum in hominem falsum atque degenerem tamquam in vas spurcum atque pollutum influxissent, verti, mutari, corrumpi et (*quod ipse* κυνι-

X. *A. Gellius Noct. Att. XVII, 19* ‖ 10 animum *et* istiusmodi ⟨inquit⟩ *codd. praeter QZ* ‖ 17 ἢν *edd.:* H *vel* HC *codd.*

κώτερον ait) urinam fieri aut si quid est urina spurcius.
praeterea idem ille Epictetus, quod ex eodem Favorino 5
audivimus, solitus dicere est duo esse vitia multo omnium gravissima ac taeterrima, intolerantiam et incontinentiam, cum aut iniurias, quae sunt ferendae, non toleramus neque ferimus aut, a quibus rebus voluptatibusque nos tenere debemus, non tenemus.
'itaque, *inquit*, si quis haec duo verba cordi habeat 6
eaque sibi imperando atque observando curet, is erit pleraque inpeccabilis vitamque vivet tranquillissimam'. *verba haec duo dicebat: 'ἀνέχου' et 'ἀπέχου'.*

15 cf. IV, 13, 12. — 33 cf. fragm. VIII ult.: *πάνυ μετρίως καὶ μουσικῶς διαβιώσεται τὸν βίον.* — 34 cf. IV, 8, 20.

X^{a} (Schw. 181).

Cum de animarum agitur salute ac de respectu nostri, aliquid et sine ratione faciendum est, *ut Epictetum dixisse adprobat Arrianus.*

Cum fragmenti quod sequitur lemmate conferatur Photii testimonium bibl. cod. 58 p. 17 ed. Bekker.: *ἔγραψε* (sc. *Ἀρριανός*) *τῶν — ὁμιλιῶν τοῦ αὐτοῦ Ἐπικτήτου βιβλία δώδεκα.*

XI (Schw. 174). *SMA*

Ἐκ τῶν Ἀρριανοῦ προτρεπτικῶν ὁμιλιῶν.

Ἀλλὰ δὴ Σωκράτης Ἀρχελάου μεταπεμπομένου αὐτὸν ὡς ποιήσοντος πλούσιον ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι

---

34 duo haec *codd. praeter QT* ‖ et] *καὶ codd. praeter QZT*
X^{a}. *Arnobius adv. gentes II, 78 ed. Reiff.*
XI. *Stob. flor. 97, 28* ‖ 1 *προτρεπτικῶν ὁμιλιῶν om. S*

αὐτῷ διότι "Ἀθήνησι τέσσαρές εἰσι χοίνικες τῶν ἀλφίτων ὀβολοῦ ὤνιοι καὶ κρῆναι ὕδατος ῥέουσιν'. εἰ γάρ τοι μὴ ἱκανὰ τὰ ὄντα ἐμοί, ἀλλ' ἐγὼ τούτοις ἱκανὸς καὶ οὕτω κἀκεῖνα ἐμοί. ἢ οὐχ ὁρᾷς, ὅτι οὐκ εὐφωνότερον οὐδὲ ἥδιον ὁ Πῶλος τὸν τύραννον Οἰδίποδα ὑπεκρίνετο ἢ τὸν ἐπὶ Κολωνῷ ἀλήτην καὶ πτωχόν, εἶτα χείρων Πώλου ὁ γενναῖος ἀνὴρ φανεῖται, ὡς μὴ πᾶν τὸ περιτεθὲν ἐκ τοῦ δαιμονίου πρόσωπον ὑποκρίνασθαι καλῶς; οὐδὲ τὸν Ὀδυσσέα μιμήσεται, ὃς καὶ ἐν τοῖς ῥάκεσιν οὐδὲν μεῖον διέπρεπεν ἢ ἐν τῇ οὔλῃ χλαίνῃ τῇ πορφυρᾷ;

cf. omnino Ench. c. 17; diss. I, 29, 41; IV, 7, 13; Hense in 'Teletis reliqu.' praef. p. XCIV. — 2 sqq. Laert. Diog. II, 25. — 12 sq. Hom. Od. σ 66 sqq. et τ 225.

XII (Schw. in adn. ad fragm. LXXI). *SMABr*

Ἀρριανοῦ.

Μεγαλόθυμοι πρᾴως εἰσί τινες ἡσυχῇ καὶ οἷον ἀοργήτως πράττοντες ὅσα καὶ οἱ σφόδρα τῷ θυμῷ φερόμενοι. φυλακτέον οὖν καὶ τὸ τούτων ἀβλέπτημα ὡς πολὺ χεῖρον ὂν τοῦ διατεινόμενον ὀργίζεσθαι. οὗτοι μὲν γὰρ ταχὺ κόρον τῆς τιμωρίας λαμβάνουσιν, οἱ δὲ εἰς μακρὸν παρατείνουσιν ὡς οἱ λεπτῶς πυρέσσοντες.

4 *διότι Gesner: διά τί codd.* ‖ *οὐδὲ ἥδιον Gaisford: οὐδὲν δι' ὃν codd.* ‖ 9 *ἀλείτην codd.: corr. Schw.* ‖ 12 *οὐδέ ⟨γε⟩ τὸν A; οὐδὲ M* ‖ *ὅστις A* ‖ 13 *οὐλῇ codd.*

XII. *Stob. flor. 20, 48* ‖ 1 *Ἀρριανοῦ ⟨Ἐπικτητείου⟩ vel etiam plura olim apud Stobaeum extitisse putat Hense; possis quoque ⟨ἐκ τῶν⟩ Ἀρριανοῦ ⟨προτρεπτικῶν ὁμιλιῶν⟩ supplere* ‖ 2 *⟨καὶ⟩ ἡσυχῇ Hense* ‖ 5 *διατεινομένου MBr* ‖ *οὔτω M, corr. m. pr.* ‖ 6 *οἱ δὲ] οὐδὲ M*

Sequuntur fragmenta ex opere quodam excerpta, cui inscriptum erat *Ἐπικτήτου ἀπομνημονεύματα*; quo titulo nihil aliud nisi Arriani dissertationes indicari demonstrare studuit Asmus p. 34 sqq. nec tamen mihi persuasit. immo cum lemmate ipso (quod praeter necessitatem sive Stobaeum sive nescio quem finxisse quis est qui credat?) tum miro, qui inter fragmenta illa et dissertationes exstat consensu satis effici mihi videtur extitisse olim librum (quem ab ipso Arriano conscriptum esse minime veri simile est), quo eadem fere materia atque Arriani libris, sed alio ordine disposita tractabatur.

XIII. *FP*

Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων.

Ἀλλ' ὁρῶ, φησί τις, τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ λιμῷ καὶ ῥίγει ἀπολλυμένους. — Τοὺς δὲ μὴ καλοὺς καὶ μὴ ἀγαθοὺς οὐχ ὁρᾷς τρυφῇ καὶ ἀλαζονείᾳ καὶ ἀπειροκαλίᾳ ἀπολλυμένους; — Ἀλλ' αἰσχρὸν τὸ παρ' ἄλλου τρέφεσθαι. — Καὶ τίς, ὦ κακόδαιμον, αὐτὸς ἐξ ἑαυτοῦ τρέφεται ἄλλος γε ἢ ὁ κόσμος; ὅστις γοῦν ἐγκαλεῖ τῇ προνοίᾳ, ὅτι οἱ πονηροὶ οὐ διδόασι δίκην, ὅτι ἰσχυροί εἰσι καὶ πλούσιοι, ὅμοιόν τι δρᾷ ὥσπερ εἰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπολωλεκότων αὐτῶν ἔλεγε μὴ δεδωκέναι δίκην αὐτούς, ὅτι οἱ ὄνυχες ὑγιεῖς εἶεν. ἐγὼ μὲν γὰρ φημὶ πολὺ διαφέρειν μᾶλλον ἀρετὴν † κακίας ἢ ὀφθαλμοὶ ὀνύχων διαφέρουσιν.

2 sqq. cf. III, 26. — 5 cf. III, 26, 33. — 7 sqq. cf. III, 17, 1.

XIII. *Stob. ecl. I, 3, 50* ‖ 2 *κἀγαθοὺς Meineke* ‖ 3 *καὶ μὴ ἀγαθοὺς F, μηδὲ ἀγαθοὺς P; κἀγαθοὺς Wachsmuth* ‖ 7 *⟨καὶ⟩ τῇ F* ‖ 12 *ante διαφέρειν ins. αἳ FP (P² in ἂν corr.): del. Meineke; νὴ Δία inde fecit Gaisford* ‖ *κακίας corruptum putat Wachsmuth; an πλούτου vel χρημάτων?*

XIV (Schw. 52). *MAL*

Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ⟨ἀπομνημονευμάτων⟩.

.....τοὺς δυσχερεῖς δὲ φιλοσόφους εἰς μέσον ἄγοντες, οἷς οὐ δοκεῖ κατὰ φύσιν ἡδονὴ εἶναι, ἀλλ' ἐπιγίγνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν, δικαιοσύνῃ, σωφροσύνῃ, ἐλευθερίᾳ. τί ποτ' οὖν ἡ ψυχὴ ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ σώματος ἀγαθοῖς μικροτέροις οὖσι χαίρει καὶ γαληνιᾷ, ὥς φησιν Ἐπίκουρος, ἐπὶ δὲ τοῖς αὐτῆς ἀγαθοῖς μεγίστοις οὖσιν οὐχ ἥδεται; καίτοι καὶ δέδωκέ μοι ἡ φύσις αἰδῶ καὶ πολλὰ ὑπερυθριῶ, ὅταν τι ὑπολάβω αἰσχρὸν λέγειν. τοῦτό με τὸ κίνημα οὐκ ἐᾷ τὴν ἡδονὴν θέσθαι ἀγαθὸν καὶ τέλος τοῦ βίου.

cf. omnino III, 7. — Epic. Us. fr. 425 (p. 284, 1).

XV (Schw. 53). *MAL*

Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων.

Ἐν Ῥώμῃ αἱ γυναῖκες μετὰ χεῖρας ἔχουσι τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν, ὅτι κοινὰς ἀξιοῖ εἶναι τὰς γυναῖκας. τοῖς γὰρ ῥήμασι προσέχουσι τὸν νοῦν, οὐ τῇ διανοίᾳ τἀνδρός, ὅτι οὐ γαμεῖν κελεύων καὶ συνοικεῖν ἕνα μιᾷ

XIV. *Stob. flor. 6, 50* ‖ 1 ἐκ τῶν] ἐκ τοῦ *A; om. L; lemma supplevit Asmus* ‖ *vitia permulta, quibus scatet L, enumerare non attinet* ‖ 2 *initio lacunam indicavi* ‖ ⟨ἂν⟩ ἄγοι τις *Hense* ‖ 3 οἷς *L*: ὡς *MA; fortasse hic quoque lacuna latet* ‖ 5 τί ποτ' οὖν; ἡ ψυχὴ κτλ. *Schw.* ‖ ἡ ψυχή, ⟨ἔφη⟩, *C. Schenkl* ‖ 7 αὐτῆς *codd.: corr. Meineke* ‖ 10 τοῦτό με τὸ] τὸ γὰρ *L post lacunam quattuor litt.;* τοῦτο ⟨δέ⟩ με τὸ *Hense*

XV. *Stob. flor. 6, 58* ‖ 1 ⟨τοῦ αὐ⟩τοῦ *(si recte supplevit Hense)* ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων *L (in quo post 6, 50 i. e. fragm. XIV legitur)*

εἶτα κοινὰς εἶναι βούλεται τὰς γυναῖκας, ἀλλ' ἐξαιρῶν τὸν τοιοῦτον γάμον καὶ ἄλλο τι εἶδος γάμου εἰσφέρων. καὶ τὸ ὅλον οἱ ἄνθρωποι χαίρουσιν ἀπολογίας τοῖς ἑαυτῶν ἁμαρτήμασι πορίζοντες· ἐπεί τοι φιλοσοφία φησίν, ὅτι οὐδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν εἰκῇ προσήκει.

cf. omnino II, 4, 8. — 8 sq. cf. II, 18, 31. — 9 sq. cf. II, 11, 17.

XVI (Schw. 72). *SMABr*

Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων.

Εἰδέναι χρή, ὅτι οὐ ῥᾴδιον δόγμα παραγενέσθαι ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ αὐτὰ καὶ λέγοι τις καὶ ἀκούοι καὶ ἅμα χρῷτο πρὸς τὸν βίον.

cf. II, 18, 12; Ench. c. 20.

His addo fragmenta, quae, etsi solum Epicteti nomen prae se ferunt, tamen propter argumentum et sermonem (inprimis propter illud ἔφη saepius positum, de quo cf. Asmus p. 49 sq.) gnomologio Stobaeano adscribere vetamur. igitur nisi de tertio quodam opere cogitare malueris, illud Ἐπικτήτου aut e Ῥούφου ἐκ τῶν (τοῦ) Ἐπικτήτου περὶ φιλίας (quod nullam fere habet veritatis speciem) aut ex Ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων breviatum esse necesse est. atque hoc ipsum in fragmento XVI factum esse ex apparatu critico cognosces. de una tantum ecloga (fragm. XXV) dubito, an gnomologio illi Stobaei adnumeranda sit; quamobrem eam extra seriem ultimam posui.

---

6 εἶναι τὰς τοιούτας *(sic)* γυναῖκας *A* (*om.* βούλεται).

XVI. *Stob. flor. 29, 84* ‖ 1 ἀπομνημονευμάτων *om. S; nihil nisi* Ἐπικτήτου *habet Br(Tr)* ‖ 3 λέγοι τις καὶ ἀκούοι *Halm:* λέγῃ τις καὶ ἀκούῃ *S;* λέγει (λέγῃ *A*) τις καὶ ἀκούει *MABr*

XVII (Schw. 15). *MATr*

Ἐπικτήτου.

Εἰς συμπόσιον μὲν οὖν παρακληθέντες τῷ παρόντι χρώμεθα· εἰ δέ τις κελεύοι τὸν ὑποδεχόμενον ἰχθῦς αὐτῷ παρατιθέναι ἢ πλακοῦντας, ἄτοπος ἂν δόξειεν. ἐν δὲ τῷ κόσμῳ αἰτοῦμεν τοὺς θεούς, ἃ μὴ διδόασι, καὶ ταῦτα πολλῶν ὄντων, ἃ γε ἡμῖν δεδώκασι.

cf. II, 4, 8; Ench. c. 15 et 36. — 5 sqq. I, 1, 8.

XVIII (Schw. 16).*) *MATrBr*

Τοῦ αὐτοῦ.

Χαρίεντες, ἔφη, εἰσὶν οἱ μέγα φρονοῦντες ἐπὶ τοῖς οὐκ ἐφ' ἡμῖν. 'ἐγώ', φησί, 'κρείττων εἰμί ⟨σου⟩· ἀγροὺς γὰρ ἔχω πολλούς, σὺ δὲ λιμῷ παρατείνῃ'. ἄλλος λέγει 'ἐγὼ ὑπατικός εἰμι'· ἄλλος 'ἐγὼ ἐπίτροπος'· ἄλλος 'ἐγὼ οὔλας τρίχας ⟨ἔχω⟩'. ἵππος δ' ἵππῳ οὐ λέγει ὅτι 'κρείττων εἰμί σου· πολὺν γὰρ κέκτημαι χιλὸν καὶ κριθὰς πολλὰς καὶ χαλινοί μοί εἰσι χρυσοῖ καὶ ἐφίππεια ποικίλα', ἀλλ' 'ὅτι ὠκύτερός σου εἰμί'. καὶ πᾶν ζῷον κρεῖττον καὶ χεῖρόν ἐστιν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς καὶ κακίας. ἆρ' οὖν ἀνθρώπου μόνου ἀρετὴ

XVII. *Stob. flor. 4, 92*

XVIII. *Stob. flor. 4, 93**) ‖ *lemma om. Br* ‖ 3 ⟨σου⟩ *hic inserui; post* ἐγώ *ins. A m. alt.* ‖ 6 ἐγώ ⟨κόμιον ξανθὸν ἔχω'· ἄλλος 'ἐγὼ⟩ οὔλας τρίχας *Hense, coll. diss. II, 24, 24* οὐλάς *MTr* ‖ οὐλὰς *MTr* ‖ τρίχας ⟨ἔχω⟩ *Gesner;* ⟨ἔχω⟩ τρίχας *Br ('e coni.' Hense)* ‖ 7 ὅτι ⟨ἐγὼ⟩ *A*

---

*) Sero libris dissertationum iam excusis intellexi me imprudenter fragmenta XVIII et XIX inverso ordine collocasse et aliquotiens numeris falsis in adferendis his eclogis usum esse.

οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ δεῖ ἡμᾶς εἰς τρίχας ἀφορᾶν καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς πάππους;

cf. omnino III, 14, 11; Ench. c. 44; gnom. Stob. 15; Mosch. sent. 10. — 6 cf. II, 24, 24.

XIX (Schw. 17).*) *MATr*

Τῷ μὲν ἰατρῷ μηδὲν συμβουλεύοντι ἄχθονται οἱ κάμνοντες καὶ ἡγοῦνται ἀπεγνῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὸν φιλόσοφον διὰ τί οὐκ ἄν τις οὕτω διατεθείη, ὥστε οἰηθῆναι ἀπεγνῶσθαι ὑπ' αὐτοῦ σωφρονήσειν, εἰ μηδὲν λέγοι τι πρὸς αὐτὸν τῶν χρησίμων;

II, 14, 21.

XX (Schw. 18). *MATrBr*

Τοῦ αὐτοῦ.

Οἱ τὸ σῶμα εὖ διακείμενοι καὶ καύματα καὶ ψύχη ὑπομένουσιν· οὕτω δὲ καὶ οἱ τὴν ψυχὴν καλῶς διακείμενοι καὶ ὀργὴν καὶ λύπην καὶ περιχάρειαν καὶ τὰ ἄλλα πάθη φέρουσιν.

cf. I, 18, 21; III, 15, 3.

XXI (Schw. 56). *MA*

Ἐπικτήτου.

Διὰ τοῦτο ἐπαινεῖν Ἀγριππῖνον δίκαιον, ὅτι πλείστου ἄξιος ἀνὴρ γενόμενος οὐδεπώποτε ἐπήνεσεν ἑαυ-

---

12 εἰς ⟨τὰς⟩ τρίχας *Meineke* ‖ τὰ *om. Br*

XIX. *Stob. flor. 4, 94*)* ‖ *cum praec. ecloga iunx. MTr;* τοῦ αὐτοῦ *superscr. Gaisford* ‖ 3 διὰ τί *Gesn.:* διότι *codd.*

XX. *Stob. flor. 4, 95* ‖ 1 *lemma habet Tr; om. ABr et M, in quo cohaeret cum praec. eclog. (fragm. XIX)* ‖ 5 τ' ἄλλα *Tr*

XXI. *Stob. flor. 7, 17* ‖ 3 ἐγενόμενος *M*

*) cf. quae adn. ad fragm. XVIII.

τόν, ἀλλ' εἰ καὶ ἄλλος τις αὐτὸν ἐπῄνει, ἠρυθρία. οὗτος δ', ἔφη, ὁ ἀνὴρ τοιοῦτος ἦν, ὥστε τοῦ συμβαίνοντος ἀεὶ ἑαυτῷ δυσκόλου ἔπαινον γράφειν· εἰ μὲν πυρέττοι, πυρετοῦ· εἰ δὲ ἀδοξοῖ, ἀδοξίας· εἰ δὲ φεύγοι, φυγῆς. καί ποτε μέλλοντι, ἔφη, αὐτῷ ἀριστήσειν ἐπέστη ὁ λέγων, ὅτι φεύγειν αὐτὸν κελεύει Νέρων, καὶ ὅς [ἔφη] 'οὐκοῦν', εἶπεν, 'ἐν Ἀρικίᾳ ἀριστήσομεν'.

4 sqq. cf. II, 1, 36 (et gnomol. Democr.-Epict. ed. Wachsm. 180). — 8 sqq. I, 1, 30.

XXII. *SMA*

Ἀγριππίνου.

Ὁ Ἀγριππῖνος ἡγεμονεύων ἐπειρᾶτο τοὺς καταδικαζομένους ὑπ' αὐτοῦ πείθειν, ὅτι προσήκει αὐτοῖς καταδικασθῆναι. οὐ γὰρ ὡς πολέμιος αὐτοῖς, ἔφη, οὐδ' ὡς λῃστὴς καταφέρω τὴν ψῆφον αὐτῶν, ἀλλ' ὡς ἐπιμελητὴς καὶ κηδεμών, ὥσπερ καὶ ὁ ἰατρὸς τὸν τεμνόμενον παραμυθεῖται καὶ πείθει πάρεχειν ἑαυτόν.

XXIII (Schw. 94). *SA*

Ἐπικτήτου.

Θαυμαστὴ ἡ φύσις καί, ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν, φιλόζῳος. τὸ γοῦν σῶμα, τὸ πάντων ἀηδέστατον καὶ ῥυπαρώτατον, στέργομεν καὶ θεραπεύομεν· εἰ γὰρ ἔδει πέντε μόναις ἡμέραις θεραπεῦσαι τὸ τοῦ γείτονος σῶμα, οὐκ ἂν ὑπεμείναμεν. ὅρα γὰρ οἷόν ἐστιν ἕωθεν ἀναστάντα τρίβειν τοὺς ὀδόντας τοὺς ἀλλοτρίους καί τι

---

6 ἀεὶ *om. A* ‖ 7 φύγοι *codd.: corr. Meineke* ‖ 8 αὐτῷ] τω *M,* τῷ *A: corr. Gesner* ‖ 9 [ἔφη] *del. Schw.*

XXII. *Stob. flor. 48, 44* ‖ *ad Epictetum revocavit hoc fragmentum Gaisford, cui adstipulatur Asmus p. 46 sq. Arrianum Epicteteum (diss. I, 18) antestans; mihi res non ita certa videtur* ‖ 5 ὁ *supra lin. M, om. A* ‖ 6 ἑαυτῷ *A, corr. m. pr.*

XXIII. *Stob. flor. 121, 29* ‖ 4 γὰρ *vix sanum; malim* δ' ἄρ' ‖ 7 τρίβειν κτλ.] *plura eiusdem generis exempla olim commemorata fuisse coni. Schw. (de narium emunctione cogitat Hense)*

τῶν ἀναγκαίων ποιήσαντα ἀπονίζειν ἐκεῖνα τὰ μέρη. τῷ ὄντι θαυμαστόν ἐστι φιλεῖν πρᾶγμα, ᾧ τοσαῦτα λειτουργοῦμεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν. νάττω τουτονὶ τὸν θύλακον· εἶτα κενῶ· τί τούτου βαρύτερον; ἀλλὰ θεῷ δεῖ με ὑπηρετεῖν. διὰ τοῦτο μένω καὶ ἀνέχομαι λούων τὸ δύστηνον τοῦτο σωμάτιον, χορτάζων, σκέπων· ὅτε δὲ νεώτερος ἦν, καὶ ἄλλο τι προσέταττέ μοι καὶ ὅμως ἠνειχόμην αὐτοῦ. διὰ τί οὖν οὐκ ἀνέχεσθε, ὅταν ἡ δοῦσα ἡμῖν φύσις τὸ σῶμα ἀφαιρῆται; — Φιλῶ, φησίν, αὐτό. — Οὐκ οὖν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸ τὸ φιλεῖν [αὐτὸ] ἡ φύσις σοι δέδωκεν; ἡ δ' αὐτὴ λέγει 'ἄφες αὐτὸ ἤδη καὶ μηκέτι πρᾶγμα ἔχε'.

2 sq. Xenoph. Comm. I, 4, 6 sq. (qua de re frustra Meinekium dubitasse recte monet Hense). — 3 sqq. cf. I, 9, 12 sqq. — 15 Ench. c. 11; IV, 1, 101. — 18 II, 1, 20 apte in comparationem vocat Hense.

XXIV (Schw. 95). *SA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἐὰν νέος τελευτᾷ τὸν βίον, ἐγκαλεῖ τοῖς θεοῖς, ⟨ὅτι . . . .⟩ ὅτι δέον αὐτὸν ἤδη ἀναπεπαῦσθαι πρᾶγμα ἔχει, καὶ οὐδὲν ἧττον, ὅταν προσίῃ ὁ θάνατος, ζῆν βούλεται καὶ πέμπει παρὰ τὸν ἰατρὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μηδὲν ἀπολιπεῖν προθυμίας καὶ ἐπιμελείας. θαυμαστοί, ἔφη, ἄνθρωποι μήτε ζῆν θέλοντες μήτε ἀποθνῄσκειν.

3 sq. Alcest. Eurip. v. 672 (= Stob. flor. 119, 1) adfert Hense.

---

9 τοσαῦτα ⟨καὶ τοιαῦτα⟩ *vel solum* τοιαῦτα *Hense* ‖ 10 σάττω *Wolf* ‖ 18 [αὐτὸ] *add. et rursus del. in S m. pr. (om. Tr)*
XXIV. *Stob. flor. 121, 30* ‖ 2 *lacunam post* θεοῖς *(cuius causa fuit particula* ὅτι *bis posita) recte indicavit Wolf, post* βίον *minus bene Meineke* ‖ 5 προσήῃ *S;* προσήει *A: corr. Meibomius*

XXV (Schw. 71). *SMA*

Ἐπικτήτου.

Ὅτῳ μετὰ ἀνατάσεως καὶ ἀπειλῆς ἐπιχειρεῖς, μέμνησο προλέγειν, ὅτι ἥμερος εἶ· καὶ οὐδὲν ἄγριον δράσας ἀμετανόητος καὶ ἀνεύθυνος διαγενήσῃ.

3 cf. quae adn. ad IV, 5, 10.

Tria quae sequuntur fragmenta e Marci Antonini imperatoris libris *εἰς ἑαυτόν* petita sunt.

XXVI (Schw. 176).

Ψυχάριον εἶ βαστάζον νεκρόν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

XXVII (Schw. 177).

Τέχνην ἔφη δὲ περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὑρεῖν καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν, καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

cf. Ench. 2, 2; diss. III, 22, 13; IV, 4, 33.

XXVIII (Schw. 178).

Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι ἢ μή.

cf. III, 25, 3.

XXV. *Stob. flor. 20, 67* ‖ 2 *ἀναστάσεως S*
XXVI. *M. Anton. IV, 41*
XXVII. *ib. XI, 37 post sententiam e diss. III, 22, 105 excerptam* ‖ 1 *δεῖν ἔφη Coraes*
XXVIII. *ib. XI, 38*

Ultimo loco posui fragmenta dubia vel spuria, quae tamen iam antiquitus nomine Epicteti inscripta erant.

XXIX (Schw. 77). *SMA*

[*Ἐκ τοῦ Ἐπικτήτου ἐγχειριδίου.*]

Μηδενὸς οὕτως ἐν παντὶ προνόει, ὡς τοῦ ἀσφαλοῦς· ἀσφαλέστερον γὰρ τοῦ λέγειν τὸ σιγᾶν· ἐᾶν δὲ τὸ λέγειν, ὅσα δίχα ἔσται νοῦ καὶ ψόγου ....

XXX (Schw. 89). *SMA*

[*Ἐπικτήτου.*]

Οὔτε ναῦν ἐξ ἑνὸς ἀγκυρίου οὔτε βίον ἐκ μιᾶς ἐλπίδος ὁρμιστέον.

XXXI (Schw. 90). *SMA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ τοῖς σκέλεσι καὶ ταῖς ἐλπίσι τὰ δυνατὰ δεῖ διαβαίνειν.

XXIX. *Stob. flor. 35, 10; sine ullo distinctionis signo sequitur Enchir. c. 33 s. 14, ad quem locum lemma codicum pertinere recte vidit Schw.; transtulit lemma Hense testimonio cod. Br nisus, in quo nihil nisi enchiridii locus cum lemmate* Ἐπικτήτου *legitur* ‖ 2 προνοοῦ *A* ‖ 3 γὰρ] δὲ *mavult Hense,* ἄρα *C. Schenkl* ‖ ἐᾶν *Gesner:* ἐὰν *S (in rasura, in qua fortasse verba* τὸ λέγειν *quoque perierant) MA* ‖ δὲ] τε *C. Schenkl* ‖ 4 τὸ *om. M* ‖ '*fortasse* ἔα δὲ, *nisi intercidit aliquid post* σιγᾶν' *Hense* ‖ λόγου *Gesner;* ψόγου ⟨μεστά⟩ *suadet Hense*

XXX, XXXI. *Stob. flor. 110, 22, 23* ‖ *cum Socratis nomine prior ecloga adfertur ab eodem Stobaeo 1, 86 Mein. (1, 104 H.), Plutarcho datur in cod. Par. 1168; unde adparet utramque eclogam ad* ὁμοιώματα *illa pertinere modo Plutarcho, modo Socrati adscripta, de quibus mox Elterum accuratius nos edocturum esse speramus (minus recte iudicavit Asmus p. 44 adn. 1).* — XXX, 2 ἐκ μιᾶς ἀγκύρας *S* ‖ 3 ἁρμοστέον *codd.:* ὁρμιστέον *flor. 1, 86*

XXXII (Schw. 92). *SA*

[Ἐπικτήτου.]

[a] *Ψυχὴν σώματος ἀναγκαιότερον ἰᾶσθαι· [b] τοῦ γὰρ κακῶς ζῆν τὸ τεθνάναι κρεῖσσον.*

[b] cf. Ench. 12, 1; Trag. Gr. fragm. adesp. 88 N. (diss. II, 1, 13); Men. Mon. 504.

XXXIII (Schw. 54). *MAL*

[Τοῦ αὐτοῦ.]

Τῶν ἡδέων τὰ σπανιώτατα γινόμενα μάλιστα τέρπει.

XXXIV (Schw. 55). *MAL*

Τοῦ αὐτοῦ.

Εἴ τις ὑπερβάλλοι τὸ μέτριον, τὰ ἐπιτερπέστατα ἀτερπέστατα ἂν γίνοιτο.

XXXII. *Stob. flor. 121, 27 ‖ eadem ecloga legitur et in floril. Democr.-Epict. (ed. a C. Wachsmuth in 'Stud. zu den gr. Floril.') 27 (a solo cod. Par. 1168 servata) et in floril. 'Ἄριστον καὶ πρ. μάθ.' (a me ed. in Stud. Vind. vol. XI) 153, ex uno eodemque fonte utrobique, nisi fallor, hausta. conflata est e duabus sententiis (tritissimi quidem argumenti, sed satis diversi) male iunctis, quae Sexti et Pythagoreorum sapientiam redolent; cf. floril. Democr.-Epict. 21 et 22 (Ἰσχύειν τῇ ψυχῇ αἱροῦ μᾶλλον ἢ τῷ σώματι = Pyth. Vind. 45 et Τεθνάναι πολὺ κρεῖττον ἢ δι' ἀκρασίαν τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι = Sext. 345). fortasse olim ad Stobaei gnomologium Epicteteum pertinebat, cui cum Sexti sententiis permulta sunt communia.*

XXXIII, XXXIV. *Stob. flor. 6, 59 et 60 ‖ leguntur post fragmentum XV, qu. v.; caret utraque lemmate in L ‖ falso hic Epicteto adscribuntur, recte postea (17, 38 et 39) Democrito; quae turbae quomodo ortae sint, sagaciter explicare conatus est Hense (cf. Asmus, p. 48 adn. 1). certe iam antiquis temporibus falsum lemma adscriptum fuisse docet cod. Par. 1168, in cuius florilegio invenitur prior ecloga cum lemmate Ἐπικλήτου (unde acceperunt Maximus 71, 4 et Antonius I, 37, 1). neque dubito, quin eadem causa (licet aliter sentiat Hense; cf. Asmus p. 30 adn. 1) factum sit, ut in cod. Laur. sententia Democritea (flor. 18, 36) post flor. 6, 56 posita sit cum lemmate Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων. — XXXIII, 2 γιγνόμενα MA (γενόμενα S in flor. 17, 38) ‖* XXXIV, 2 *ὑπερβάλοι L; ὑπερβάλλει A ‖* 3 *γίνοιτο Burchard: γίγνοιτο LM (et flor. 17, 39); γένοιτο A*

XXXV (Schw. 114).

[Ἐπικλήτου.]

Οὐδεὶς ἐλεύθερος ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν.

XXXVI (Schw. 140).

Ἀθάνατον χρῆμα ἡ ἀλήθεια καὶ ἀίδιον, παρέχει δὲ ἡμῖν οὐ κάλλος χρόνῳ μαραινόμενον οὔτε παρρησίαν ἀφαιρεῖ τὴν ὑπὸ δίκης, ἀλλὰ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα διακρίνουσα ἀπ' αὐτῶν τὰ ἄδικα καὶ ἀπελέγχουσα.

Denique moneo in prooemio nunc deperdito, quod Stobaeus operi suo praemiserat, teste Photio (cf. Elter 'De Stobaei codice Photiano' p. 11 sq.) eclogam quandam exstitisse Epicteti nomine insignitam; quam aut *Ἐπικτήτου* aut *ἐκ τῶν Ἐπικτήτου ἀπομνημονευμάτων* inscriptam fuisse suspicor, quoniam lemmata Stobaeana *Ἀρριανοῦ Ἐπικτητείων* et *Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου περὶ φιλίας* Photium nominibus Arriani et Rufi designasse constat.

XXXV. *Floril. cod. Par. 1168 post fragm. XXXIII, qu. v.; qui florilegium illud condidit, hanc sententiam e Stob. flor. 6, 51 excerpsit, ubi verum lemma Πυθαγόρου aut fugit eum aut nescio quo casu evanuerat; eiusdem igitur auctoris esse credidit atque eclogam praecedentem, sc. fragm. XIV.*

XXXVI. *Legitur apud Antonium I, 21 sine lemmate post eclogam e floril. Democr. - Epict. (57 ed. Wachsmuth) petitam. cuiuscumque est, Epicteti non esse spondeo; cf. 'Die epikt. Fragm.' p. 48 [527] sq.*

B.

EPICTETI MANVALE

EX RECENSIONE IOH. SCHWEIGHAEVSERI.

Librorum manu scriptorum, quibus in adornanda Enchiridii editione maiore*) usus est Schweighaeuser, quattuor genera distinguenda esse iam ipse recte perspexit. quae genera etsi satis certis signis inter se dinoscantur, tamen, ut erat exspectandum in codicibus graecis saec. XV vel adeo XVI exaratis inque libello tam studiose lectitato, nullus ex illis libris sui generis indolem prorsus intactam servavit; sed ad unum omnes modo cum ceterorum generum exemplis modo cum paraphrasibus quae dicuntur Christianis modo cum Simplicii verbis consentientes miram inconstantiae effigiem praebent. nemo igitur puto mihi obloquetur contendenti Enchiridii recensionem iustam atque omnibus numeris absolutam institui non posse nisi omnibus exemplis manu scriptis, quae permulta servantur in Italiae, Germaniae, Hispaniae bibliothecis, diligenter adhibitis. accedit, quod ne libri quidem Gallici sive a Schweighaeusero sive a Godofredo filio ea qua par erat diligentia excussi sunt quodque hic vel illic sigla in Schweighaeuseri notis manifesto errore sunt confusa.**) quarum rerum ratione habita novae recensionis condendae consilium statim abieci meque operae pretium facturum esse duxi, si textu

*) quae prodiit Lipsiae a. 1798. nescio quid in mentem venerit Schweighaeusero, cum in philosophiae Epicteteae monumentorum, quae tum iam prela exercebant, vol. III non verba Arriani, qualia ipse secundum artis praecepta haud infeliciter restituerat, sed Uptoni recensionem foede interpolatam et falsis perversisque lectionibus scatentem reciperet, sua ipsius recensione in marginem relegata. quae res multis fraudi fuit; quin ne C. Wachsmuth quidem, cum Stobaeum edidit, errorem vitavit.

**) id quod signo interrogationis addito notavi.

Schweighaeuseri religiose servato apparatum quem vocant criticum ab eo confectum, in quo nunc scripturae codicum abditae ac sepultae potius sunt quam propositae, ita digererem, ut facile ubique appareret, e quibus fontibus vir ille doctus in Arriani verbis restituendis hauserit. neque in eo multum reprehensionis me incursurum esse puto, quod missis singulis codicibus, de quorum pretio nullatenus constat, genera tantum ac classes librorum manu scriptorum respexi. qua in re his siglis usus sum:

A codices, qui Simplicii commentarium exhibent singulis Enchiridii particulis suo loco praemissis: Paris. 1959 s. XVI (post editiones nonnullas iam in lucem emissas) a Constantino (Palaeocappa) scriptus (*Pa* Schweighaeuseri); Paris. 1960 s. XV ab Antonio Mediolanensi in Creta exaratus *(Pb)*; codex Bononiensis, e bibl. S. Salvatoris tunc Lutetiam adportatus *(Pi)*, qui tamen inde a c. 24 s. 2 textum Enchiridii ubique fere breviatum exhibet; idem valet de editione principe Veneta a. 1528
(V) (quam littera *V* indicavi).

B codices, in quibus integrum Enchiridion Simplicii commentario praemittitur: Paris. 2072 *(Pe)* s. XV et Argentoratensis s. XV (*Arg.*, qui olim in Huberiana bibliotheca Basileae adservabatur) nunc igni absumptus; cum quibus ubique fere con-
(ed. Hal.) sentit ed. Haloandri Basileensis a. 1529. inde a medio fere Enchiridio saepissime cum hoc codi-
(B') cum genere facit cod. *Pb*, id quod littera *B'* significavi.

C codices solum Enchiridion continentes: Par. 2022 *(Pd)*, 2023 *(Pf)*, 2024 *(Pg)*, quos omnes s. XVI esse in catalogo Melotii affirmatur. cum his vel om-
(v) nibus vel singulis haud raro convenit ed. Veneta Trincavellii a. 1535 *(v)*.

D verba Enchiridii multifariam breviata, quae in classis *B* codicibus singulis commentarii Simpliciani particulis tamquam lemmata praemittuntur (*Pc* in cod. *Pe*, *Ax* in cod. *Arg.* significavit Schweighaeuser); simile quid in cod. *Pb* in primo Enchiridii capite observatur *(Pbx)*.

Ceterae notae, velut *un(us)*, *sing(uli)*, *nonn(ulli)*, facile a legentibus expedientur; hoc unum moneo me sigla nude posita, quibus omnes singulorum generum libri comprehen-

duntur, a reliquis particula *et* vel virgula interpositis seiunxisse; ita ut *A et C nonn.; A nonn., B, CD sing.* significet *A omnes et C nonnullos; A nonnullos, B omnes, CD singulos.* librorum manuscriptorum primarias tantum scripturas commemoravi; quae postea sive in textu sive in margine adscripta sunt, non magis curavi, quam minutias ad rem orthographicam spectantes. editionum iis tantum locis mentionem feci, quibus a sui generis exemplis manu scriptis discrepant.

Nil. Enchiridion a S. Nilo Asceta ad usum Christianorum accommodatum; ed. a Sua- *(ed. Rom.)* resio inter S. Nili Opera Romae 1673 (Epict. philos. mon. ed. Schw. vol. V, 95 —138). cuius opusculi libri manu scripti a Schweighaeusero adhibiti sunt hi:

(cod. Hafn.) Codex Hafniensis a Meibomio collatus, cuius scripturas publici iuris fecit Relandus in Enchir. ed. Traiecti ad Rhen. a. 1711.

(Paris.) cod. Parisinus 1220 s. XIII. ego praeterea *(Vat., Reg.)* uti potui scripturis cod. Vaticani 1434 s. XI et Reginensis 653 s. XV, quas benigne mecum communicavit C. Wotke.

Par. Enchiridii paraphrasis Christiana a Mer. Casaubono Lond. 1659 edita; ad quam denuo recensendam (in Epict. phil. mon. vol. V, 1—94) Schweighaeuser adhibuit quattuor codd. Parisinos (362 s. XV, 858 s. XII, 1053 s. XII, 1302 s. XIV) et cod. *(Med.)* Laurentiani Medicei s. X scripturas a I. Gronovio in Berkelii ed. altera (Delph. Bat. a. 1683) adlatas.

Ceterum vix est quod moneam me et Nili et Paraphraseos scripturas non integras, sed sicut testimonia e Simplicii commentario *(Simpl.)* petita eo tantum consilio attulisse, ut scripturarum discrepantium, quas codices Enchiridii genuini exhibent, originem indicarem.

Litteris diductis eos Enchiridii locos et verba notavi, quorum in dissertationum libris servatis vel deperditorum fragmentis nihil simile invenitur.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ.

c. 1. [a] *Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ἐφ' ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ'* 1
ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν [b] *ὑπόληψις, ὁρμή, ὄρεξις, ἔκκλισις* [c] *καὶ ἑνὶ*
λόγῳ ὅσα ἡμέτερα [d] *ἔργα· οὐκ ἐφ' ἡμῖν δὲ τὸ σῶμα, ἡ κτῆσις,*
[e] *δόξαι, ἀρχαὶ* [f] *καὶ ἑνὶ λόγῳ ὅσα οὐχ ἡμέτερα ἔργα.* [g] *καὶ* 2
τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι φύσει ἐλεύθερα, [h] *ἀκώλυτα, ἀπαραπόδιστα,*
[i] *τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν* [k] *ἀσθενῆ,* [l] *δοῦλα, κωλυτά, ἀλλότρια.*
[m] *μέμνησο οὖν, ὅτι,* [n] *ἐὰν τὰ φύσει δοῦλα ἐλεύθερα οἰηθῇς* [o] *καὶ* 3
τὰ ἀλλότρια ἴδια, [p] *ἐμποδισθήσῃ,* [q] *πενθήσεις,* [r] *ταραχθήσῃ,*
[s] *μέμψῃ καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους,* [t] *ἐὰν δὲ τὸ σὸν μόνον οἰ-*
ηθῇς σὸν εἶναι, [u] *τὸ δὲ ἀλλότριον,* [v] *ὥσπερ ἐστίν,* [w] *ἀλλότριον,*
[x] *οὐδείς σε ἀναγκάσει οὐδέποτε, οὐδείς σε κωλύσει, οὐ μέμψῃ*
οὐδένα, οὐκ ἐγκαλέσεις τινί, ἄκων πράξεις οὐδὲ ἕν, οὐδείς σε
βλάψει, [y] *ἐχθρὸν οὐχ ἕξεις,* [z] *οὐδὲ γὰρ βλαβερόν τι πείσῃ.* [a] *τη-* 4
λικούτων οὖν ἐφιέμενος μέμνησο, ὅτι [b] *οὐ δεῖ μετρίως*

---

c. 1, s. 1. [ab, de] I, 22, 10 — [bc] cf. II, 14, 22 — [ef] cf. III, 26, 34 — **s. 2.** [gi] II. 19, 32 — [gh] II, 2, 3 — [hi] cf. I, 25, 3 — [ik, lm] II, 15, 1 (cf. IV, 1, 129; gn. Stob. 31) — [kl] cf. fortasse III, 22, 101 — **s. 3.** [my] cf. omnino II, 6, 8 — [mn] cf. I, 24, 1 (saep.) — [op] III, 22, 38 — [pq] cf. I, 1, 12 — [qr] cf. III, 11, 2 (saep.) — [rs] cf. II, 6, 8 — [st] III, 22, 48 (II, 19, 26) — [uv, wx] cf. IV, 5, 7 — [xy] II, 17, 22; I, 14, 16; III, 24, 79; I, 1, 12 — [za] I, 14, 16 — **s. 4.** [ab, cd, ef, gh] IV, 2, 4 sqq. (cf. IV, 10, 25)

---

c. 1, s. 1. 4 *δόξα C un. (Nil., Par. codd. nonn.)* ‖ **s. 2.** 5 *ἔστι om. D (V; εἰσι Par.)* ‖ ⟨*εὔσθενῆ*⟩, *ἀκώλυτα C un. (sec. Simpl.)* ‖ *ἀπαρεμπόδιστα AB sing., C (ed. Hal., v)* ‖ 6 *δοῦλα, ἀσθενῆ C un. (sec. Simpl.)* ‖ **s. 3.** 7 *ἐλεύθερα δοῦλα A nonn. (V), D, C un.* ‖ 8 *πενθήσεις*] *λυπηθήσῃ C un. (Par.)* ‖ 9 ⟨*καὶ*⟩ *μέμψῃ A un., (V)* ‖ 11 *οὐδένα μέμψῃ C un. (Par.)* ‖ 12 *οὐδὲ ἐγκαλέσεις οὐδενί id. (Nil.)* ‖ *οὐδέν id. (Par.)* ‖ 13 *ἐχθρὸν οὐχ ἕξεις om. id. (ante οὐδείς σε βλάψει coll. Nil.)* ‖ **s. 4.** *τηλικούτον AB sing., C nonn. (ed. Hal., v)*

κεκινημένον ἅπτεσθαι αὐτῶν, [c] *ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφιέναι παν-*
τελῶς, [d] *τὰ δ' ὑπερτίθεσθαι πρὸς τὸ παρόν.* [e] *ἐὰν δὲ καὶ ταῦτ'*
ἐθέλῃς [f] *καὶ ἄρχειν καὶ πλουτεῖν,* [g] *τυχὸν μὲν οὐδ' αὐτῶν τού-*
των τεύξῃ διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι, [h] *πάντως γε μὴν*
ἐκείνων ἀποτεύξῃ, δι' ὧν μόνων ἐλευθερία καὶ εὐδαιμονία
5 *περιγίνεται.* [i] *εὐθὺς οὖν πάσῃ φαντασίᾳ τραχείᾳ μελέτα ἐπι-*
λέγειν ὅτι 'φαντασία εἶ [k] *καὶ οὐ πάντως τὸ φαινόμενον'.*
[l] *ἔπειτα ἐξέταζε αὐτὴν* [m] *καὶ δοκίμαζε τοῖς κανόσι τούτοις οἷς*
ἔχεις, πρώτῳ δὲ τούτῳ καὶ μάλιστα, πότερον περὶ τὰ ἐφ' ἡμῖν
ἐστιν ἢ περὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· κἂν περί τι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν
ᾖ, [n] *πρόχειρον ἔστω* [o] *τὸ διότι 'οὐδὲν πρὸς ἐμέ'.* [p]
1 c. 2. [p] *Μέμνησο, ὅτι ὀρέξεως ἐπαγγελία ἐπιτυχία, οὗ ὀρέγῃ,*
ἐκκλίσεως ἐπαγγελία τὸ μὴ περιπεσεῖν ἐκείνῳ, ὃ ἐκκλίνεται, [q] *καὶ*
ὁ μὲν ⟨ἐν⟩ ὀρέξει ἀποτυγχάνων ἀτυχής, ὁ δὲ ⟨ἐν⟩ ἐκκλίσει
περιπίπτων δυστυχής. [r] *ἂν μὲν οὖν μόνα ἐκκλίνῃς* [s] *τὰ παρὰ*
φύσιν [t] *τῶν ἐπὶ σοί, οὐδενί, ὧν ἐκκλίνεις, περιπεσῇ·* [u] *νόσον δ' ἂν*
2 *ἐκκλίνῃς ἢ θάνατον ἢ πενίαν, δυστυχήσεις.* [v] *ἆρον οὖν*

[de] cf. II, 2, 12 sq. — [eh] IV, 10, 18 sq. — [hi] cf. II, 23, 29 — s. 5. [ik, lm] II, 18, 24 (III, 12, 15) — [kl] cf. I, 27, 1 — [mp] cf. III, 3, 14 — [no] cf. IV, 4, 39 — [op] III, 16, 15.
c. 2, s. 1. [pq] III, 23, 9 — [qr] cf. IV, 4, 35 — [ru] cf. I, 4, 2 — [st] cf. II, 5, 6 — s. 2. [vb] cf. I, 4, 1; Ench. 48, 3; fragm. XXVII — [vw] III, 12, 7 — [wx, x'z] III, 22, 13 (IV, 4, 33)

---

16 *ὑπερθέσθαι C un. (Par.; Simpl.)* ‖ *παρὸν ⟨καὶ προηγουμένως ἑαυτοῖς ἐπιμελεῖσθαι⟩ id. (Par., in qua ἑαυτοῦ legitur)* ‖ *ταῦτα θέλῃς A nonn. (V)* ‖ 18 *πάντων D un. (Nil.; Simpl. codd.)* ‖ 19 *μόνον B un. (Nili cod. Hafn. et ed. Rom., Par. codd. nonn.)* ‖ *εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία B et C nonn., AD sing.* ‖ 20 *παραγίνεται ABC sing.* ‖ s. 5. *τραχείᾳ φαντασίᾳ μάθε (sic C un. quoque) ἐπιλέγειν A nonn. (V), D* ‖ 22 *τούτοις om. C un. (Nil.), adsent. Schw. in Add.* ‖ 23 *πότερα A un. (Nil.)* ‖ 25 *διότι*] *ὅτι C nonn. (Nil., Par., Simpl.)* ‖ *ἐμέ C un. (Nil., Par.; ἡμᾶς Simpl.): σέ cett.*
c. 2, s. 1. 1 *ὀρέξεως ⟨μὲν⟩ BC* ‖ *ἐπιτυχία Nil.: ⟨ἐστὶν⟩ ἐπιτυχία AD, ⟨ἐστὶ⟩ τὸ ἐπιτυχεῖν C, τὸ ἐπιτυχεῖν B (τυχεῖν Par.; τὸ τ. Simpl.)* ‖ 2 *ἐκκλίσεως Nil.: ἐκκλίσεως ⟨δὲ⟩ Ench. (Par.)* ‖ *ἐμπεσεῖν C un., ed. Hal., v.; πεσεῖν B un.* ‖ *ᾧ ἐκκλίνεις C un. (ὃ vel ᾧ Par.) ἐκκλινεῖς Thurot* ‖ 3 *⟨ἐν⟩ bis add. Nil.; ⟨ἐν⟩ ὀρέξει C un.* ‖ 6 *δυστυχής A (δυστυχήσῃς A un.)*

τὴν ἔκκλισιν ἀπὸ πάντων τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν [w] καὶ μετάθες ἐπὶ τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν. τὴν ὄρεξιν δὲ παντελῶς [x] ἐπὶ τοῦ παρόντος [x'] ἄνελε· [y] ἄν τε γὰρ ὀρέγῃ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τινος, ἀτυχεῖν ἀνάγκη [z] τῶν τε ἐφ' ἡμῖν, ὅσων ὀρέγεσθαι καλὸν ἄν, οὐδὲν οὐδέπω σοι πάρεστι. [a] μόνῳ δὲ τῷ ὁρμᾶν καὶ ἀφορμᾶν χρῶ, κούφως μέντοι καὶ μεθ' ὑπεξαιρέσεως καὶ ἀνειμένως.[b]

c. 3. [b]Ἐφ' ἑκάστου [c] τῶν ψυχαγωγούντων [d] ἢ χρείαν παρεχόντων [d'] ἢ στεργομένων μέμνησο ἐπιλέγειν, ὁποῖόν ἐστιν, [e] ἀπὸ τῶν σμικροτάτων ἀρξάμενος· [f] ἂν χύτραν στέργῃς, ὅτι 'χύτραν στέργω'. κατεαγείσης γὰρ αὐτῆς οὐ ταραχθήσῃ· ἂν παιδίον σαυτοῦ καταφιλῇς ἢ γυναῖκα, ὅτι ἄνθρωπον καταφιλεῖς· [g] ἀποθανόντος γὰρ οὐ ταραχθήσῃ.

c. 4. [h]Ὅταν ἅπτεσθαί τινος ἔργου μέλλῃς, ὑπομίμνῃσκε σεαυτόν, ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον. ἐὰν λουσόμενος ἀπίῃς, πρόβαλλε σεαυτῷ τὰ γινόμενα ἐν βαλανείῳ, [i] τοὺς ἀπορραίνοντας, τοὺς ἐγκρουομένους, τοὺς λοιδοροῦντας, τοὺς κλέπτοντας· [k] καὶ οὕτως [l] ἀσφαλέστερον ἅψῃ τοῦ ἔργου, [m] ἐὰν

[yz] IV, 4, 35 — [za] cf. IV, 1, 84 — [ab] cf. fragm. XXVII.
c. 3. [bg] III, 24, 84 sqq. — [cd] cf. II, 16, 38 (?) — [dd'] cf. I, 19, 4 (?) — [ef] cf. quae ad Ench. 12, 2 adn.
c. 4. [hi] cf. III, 10, 1 et III, 15, 1 — [kn] cf. II, 2, 2 — [lm] III, 21, 12 — [mo, pq] III, 4, 9

---

s. 2. 10 *εὐτυχεῖν B (praeter ed. Hal.); ἀποτυχεῖν C un. (ἀποτυγχάνειν Par.) ‖ τε] om. B (Par. ed.); δὲ C un. (Nili ed. Rom.; δ' οὐκ Nili codd. omn.) ‖ ὅσα A nonn., (V; ὅσον Nil.; Par. ed. et cod. un.) ‖ ἂν om. C nonn. (Nil., Par.) ‖* 11 *οὐδὲν om. B et C nonn. (Nili ed. Rom., contra codd. omnes) ¦ καὶ] ἢ C un. (Nil.) ‖* 12 *μέντοι om. A nonn. (V; Par.; ἀνυπερθέτως Nil.)*
c. 3. 1 *ἑκάστῳ AD et C un. (Par.) ‖ χρείας B et C un. (Nil.) ‖ παρασχόντων B et C un. ‖* 2 *ὁποῖόν ⟨τι⟩ et σμικροτέρων C un. (Par.) ‖* 3 *ἀρχόμενος B et C nonn., (v) ‖ στέργῃς] σείῃς A ‖* 4 *στέργω] σείω A (σείεις V); στέργεις C nonn. (ed. Hal., v; Par.) ‖* 5 *αὐτοῦ A un. (V; σου Nil.) ‖* 6 *γὰρ ⟨αὐτοῦ⟩ C un., (V, ed. Hal.)*
c. 4. 1 *ἅψασθαι B et C un. (v) ‖ ὑπόμνησον C un. (ed. Hal., v) ‖* 2 *ὁποῖόν ⟨τι⟩ C nonn. (Nil., Par.) ‖ πρόβαλε BC sing. (ed. Hal.; v) ‖* 3 *ἀπορρέοντας B (v) ‖* 4 *ἐγκρουομένους] ἐνσειομένους C un. (Nil.); nonnulla hic om. AC sing.*

ἐπιλέγῃς εὐθὺς ὅτι 'λούσασθαι θέλω καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι'. [n] καὶ ὡσαύτως ἐφ' ἑκάστου ἔργου. οὕτω γὰρ [o] ἄν τι πρὸς τὸ λούσασθαι γένηται ἐμποδών, πρόχειρον ἔσται διότι [p] 'ἀλλ' οὐ τοῦτο ἤθελον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ προαίρεσιν κατὰ φύσιν ἔχουσαν τηρῆσαι· [q] οὐ τηρήσω δέ, ἐὰν [r] ἀγανακτῶ [s] πρὸς τὰ γινόμενα.' [t]

c. 5. [t] Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα· [u] οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινόν [v] (ἐπεὶ καὶ Σωκράτει ἂν ἐφαίνετο), [w] ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τοῦ θανάτου, διότι δεινόν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. [x] ὅταν οὖν ἐμποδιζώμεθα ἢ ταρασσώμεθα ἢ λυπώμεθα, μηδέποτε ἄλλον αἰτιώμεθα, ἀλλ' ἑαυτούς, τοῦτ' ἔστι τὰ ἑαυτῶν δόγματα. [y] ἀπαιδεύτου ἔργον τὸ ἄλλοις ἐγκαλεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς πράσσει κακῶς· ἠργμένου παιδεύεσθαι τὸ ἑαυτῷ· πεπαιδευμένου τὸ μήτε ἄλλῳ μήτε ἑαυτῷ.

[rs] cf. III, 4, 1 (?) — [st] IV, 4, 25

c. 5. [tu] I, 19, 7 sq. — [uv, wx] II, 1, 13 — [vw] II, 1, 15 — [wy] I, 11, 35

---

6 ἐπιλέγῃς, ὅτι εὐθὺς *B et C un. (v; εὐθὺς ἐπιλέγῃς Par.)* ‖ ⟨καὶ⟩ λούσασθαι *C un.* ‖ θέλω, ⟨θέλω δὲ⟩ καὶ *Schw.* ‖ 8 γένηται *om. B un. (ed. Hal., v)* ‖ ἐμποδίζον *A*; ἐμπόδιον *C un. (Par.)* ‖ 9 διότι] ὅτι *A et C nonn.* ‖ ἀλλ' *om. C nonn. (Par.)*

SA c. 5. 1 Ταράσσει — (6) δόγματα *Stob. flor. 118, 20* ‖ Ταράττει *A (?) et D nonn. (V), C un.* ‖ 2 τῶν πραγμάτων] αὐτῶν *AD et C un. (Par.)* ‖ οἷον ὁ *om. Stob.*; ὁ *om. B et C nonn. (Par.; οἷον om. Nil.)* ‖ οὐδὲν δεινόν] οὐ *(sic. Nil. quoque)* φοβερόν *Stob.* ‖ 3 ἐπεὶ *om. B* ‖ ἐφαίνετο] ἦν *Stob.* ‖ δόγμα — (4) ἐστιν] δόξαι τὸν θάνατον εἶναι φοβερόν *Stob.* ‖ 4 τοῦ *om. BC sing. (ed. Hal.)* ‖ διότι] ὅτι *C nonn. (v)* ‖ ἐκεῖνο — ἐστιν *om. B (Par.; cf. Stob.)* ‖ 5 ἢ — λυπώμεθα *om. Stob. (Par. praeter cod. Med.)* ‖ ταρασσώμεθα] σπαραττώμεθα *B* ‖ ἢ λυπώμεθα *om. B un. (ed. Hal., v)* ‖ ἄλλον ⟨μηδένα⟩ *C un. (Nil.)* ‖ 6 τοῦτο ⟨δέ⟩ ἔστι τὰ φαῦλα δόγμ. *Stob.* ‖ 7 ἀπαιδεύτου — (9) ἑαυτῷ *Olymp. in Plat. Alcib. pr. ed. Creuzer. II, 101*; ἀπαιδεύτου — (8) κακῶς *Exc. Vindob. (Stob. flor. ed. Mein. IV, 294) 50 = ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΛΟΓΟΙ (in progr. gymn. acad. Vindob. a. 1888 a me ed.) 99* ‖ ἔργον *om. Exc. Vind.* ‖ τὸ *om. Olymp. (Par.)* ‖ ἄλλῳ *Exc. Vind. (Nil., Par.)* ‖ 8 πράσσῃ *Exc. Vind.* ‖ ἠργμένου ⟨δὲ⟩ παιδεύεσθαι τὸ ἑαυτῷ ⟨ἐγκαλεῖν, μὴ μέντοι ἄλλοις⟩, πεπαιδευμένου ⟨δὲ⟩ τὸ μήτε ἑαυτῷ μήτ' ἄλλοις *Olymp.*

c. 6. Ἐπὶ μηδενὶ ἐπαρθῇς ἀλλοτρίῳ προτερήματι. εἰ ὁ ἵππος ἐπαιρόμενος ἔλεγεν ὅτι ‘καλός εἰμι’, οἰστὸν ἂν ἦν· σὺ δέ, ὅταν λέγῃς ἐπαιρόμενος ὅτι ‘ἵππον καλὸν ἔχω’, ἴσθι, ὅτι ἐπὶ ἵππου ἀγαθῷ ἐπαίρῃ. [z] τί οὖν ἐστι σόν; χρῆσις φαντασιῶν. [a] ὥσθ’, ὅταν ἐν χρήσει φαντασιῶν κατὰ φύσιν σχῇς, τηνικαῦτα ἐπάρθητι· τότε γὰρ ἐπὶ σῷ τινι ἀγαθῷ ἐπαρθήσῃ.

c. 7. Καθάπερ ἐν πλῷ τοῦ πλοίου καθορμισθέντος εἰ ἐξέλθοις ὑδρεύσασθαι, ὁδοῦ μὲν πάρεργον καὶ κοχλίδιον ἀναλέξῃ καὶ βολβάριον, τετάσθαι δὲ δεῖ τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὸ πλοῖον καὶ συνεχῶς ἐπιστρέφεσθαι, μή ποτε ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, κἂν καλέσῃ, πάντα ἐκεῖνα ἀφιέναι, ἵνα μὴ δεδεμένος ἐμβληθῇς ὡς τὰ πρόβατα· οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν διδῶται ἀντὶ

c. 6. cf. fr. XVIII quaeque ibi adn. — [za] III, 24, 69.

c. 6. *Stob. flor. 21, 17* ‖ 2 ὁ ἵππος] τὸ ἱμάτιον *Par.* SMA *ubique (an τὸ ἱππάριον? sed cf. fragm. XVIII v. 13)* ‖ ἔλεγεν ⟨ἂν⟩ *BC et D un.* ‖ ἔλεγεν ἐπαιρόμενος *Stob.* ‖ οἰστὸν] ἀνεκτὸν *Stob.* ‖ 3 ἐπαιρόμενος *om. Stob.* ‖ 4 ἵππου *Upt. (sec. Simpl.; cod. quidam Villebrunii)*: ἵππῳ *Ench. (Nil.; ἱματίῳ Par.), Stob. (ἐφ’)*; ἵππον *C un. a prima manu* ‖ ἐπαίρῃ] μέγα φρονεῖς *Stob.* ‖ 5 ⟨τὸ⟩ σόν *C nonn. (Par.)* ‖ ὥσθ’ — φαντασιῶν] ἢν ὅταν *Stob.* ‖ φαντασιῶν ⟨ἐπαρθῇς⟩ *A nonn. (V)* ‖ 6 σχῇς] ἔχῃς *AC sing. (Nil., Par.); Stob.* ‖ τηνικαῦτα ⟨εὐλόγως⟩ *C (Nil.)*; τότε *Stob.* ‖ ἐπαρθήσῃ *A nonn. (V), B et C un. (?; Nil.)* ‖ 7 σῷ τινι ἀγαθῷ] τῷ σῷ πλεονεκτήματι *Stob.* ‖ ἐπαρθήσῃ] ἐπαίρῃ *A*

c. 7. *Stob. flor. 118, 21* ‖ 1 Ὥσπερ *A nonn. (V); C un.* SA *(Par.)* ‖ πλῷ] λιμένι *A nonn. (V) et D un.* ‖ τοῦ *om. Stob.* ‖ 2 ἐξέλθῃς *ABD sing.; sic et* ἂν *pro* εἰ *C nonn. (ed. Hal., v)* ‖ πάρεργόν ⟨ἐστι⟩ *AC sing. (Par.)* ‖ 3 ἀναλέξασθαι *A et C nonn. (Par.; ἀναλέξαι Nil.); Stob.* ‖ καὶ] ἢ *C un. (ed. Hal., v; Par.); om. B un.* ‖ βολτάριον *Stob. (corr. in* βολβάριον, βολβιτάριον, βολβιδάριον*)* ‖ δεῖ τὴν διάνοιαν *om. Stob.* ‖ 5 μή ποτε *A nonn. et C un. (V; codd. nonn. Par.)*: μή τοι σε *B′*; μή τοι γε *C un. (v)*; μή τι σε *C un.*; μή τι *Stob. (Nil.; inter* μή τι, μή τοι, μή τι σε *variant cett. codd. Par.)* ‖ καλῇ *(sic C un. quoque cum Nilo),* κἂν καλῇ *Stob.* ‖ 6 ⟨τότε⟩ πάντα *C un. (sim. Par. ed.)*; πάντα ⟨σ’⟩ *Stob.* ‖ ἐκεῖνα *om. Stob.* ‖ ἐκβληθῇς *BC sing. (ed. Hal., v;* βληθῇς *Par.)*; βληθῇ *Stob.* ‖ 7 δίδωται ⟨ὁδοῦ πάρεργον⟩ *Stob.*

βολβαρίου καὶ κοχλιδίου γυναικάριον καὶ παιδίον, οὐδὲν κωλύσει· ἐὰν δὲ ὁ κυβερνήτης καλέσῃ, τρέχε ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀφεὶς ἐκεῖνα ἅπαντα μηδὲ ἐπιστρεφόμενος. ἐὰν δὲ γέρων ᾖς, μηδὲ ἀπαλλαγῇς ποτε τοῦ πλοίου μακράν, μή ποτε καλοῦντος ἐλλίπῃς.

c. 8. [b]Μὴ ζήτει τὰ γινόμενα γίνεσθαι ὡς θέλεις, ἀλλὰ θέλε τὰ γινόμενα ὡς γίνεται καὶ εὐροήσεις.[c]

c. 9. Νόσος σώματός ἐστιν ἐμπόδιον, προαιρέσεως δὲ οὔ, ἐὰν μὴ αὐτὴ θέλῃ.[d] χώλανσις σκέλους ἐστὶν ἐμπόδιον, προαιρέσεως δὲ οὔ.[e] καὶ τοῦτο ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐμπιπτόντων ἐπίλεγε·[f] εὑρήσεις γὰρ αὐτὸ ἄλλου τινὸς ἐμπόδιον, σὸν δὲ οὔ.[g]

---

c. 8. [bc] II, 14, 7 (cf. I, 12, 15)
c. 9. [de] cf. I. 18, 17 — [fg] I, 1, 28

---

8 βολβοῦ καὶ κοχλίου *Stob.* ‖ ἢ παιδίον *C nonn.* ‖ 9 τρέχειν *A nonn. (V)* ‖ 10 πάντα *B' et C un. (v); om. C un. (Nil.); om. Stob.* ‖ 11 ᾖς γέρων *Stob.* ‖ ᾖ *A nonn. (V);* εἶ *B* ‖ μηδὲ *Nil., Par., Stob., Simpl.:* μηδὲν *Ench.* ‖ ἀποχώρει *Stob ;* ἀπολείπῃ *A un.* ‖ ποτε *ante* τοῦ *om. A nonn. (V); Stob.* ‖ 12 καλούμενος *C un. (?; Nil., Par., Simpl.)* ‖ ἐλλίπῃς ⟨καὶ δεδεμένος βληθήσῃ (*vel* βληθῇς). ὁ γὰρ ἑκὼν μὴ ἑπόμενος (ἄκων *add. C un.*) ἀνάγκῃ τοῦτο πείσεται.⟩ *C nonn. (Nili codd. Haf. et Paris.; Par.)*

c. 8. *Stob. ecl. II, 8, 23; flor.* ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΝ ΜΑΘΗΜΑ *(a me ed. in Stud. Vind. XI, 25) ecl. 83* ‖ 1 ⟨τὸ⟩ τὰ *Stob. ed. Cant.* ‖ γίνεσθαι τὰ γινόμενα *flor.* ‖ γιγνόμενα γίγνεσθαι *et* (2) γίγνεται *Stob.* ‖ 2 θέλειν *B* ‖ ὡς *post* θέλε *pon. Stob., flor. (in quo* ὡς ⟨ἂν⟩ -- γίνηται *legitur, praeter cod. Heidelberg., qui cum Ench. consentit)* ‖ γινόμενα ⟨γίνεσθαι⟩ *C un. (Nili ed. Rom., Par.; post* γίνεται *pon. Nili codd.)* | γίνονται *flor. cod. Heidelberg.* ‖ καὶ εὐροήσεις *om. flor.* ‖ εὑρήσεις *Stob.;* εὖ ποιήσεις *B et CD sing. (v;* εὐδαιμονήσεις *Nil.;* ἀλύπως διάξεις *Par.;)*

c. 9. *Stob. ecl. II, 8, 22, ubi exciderunt verba* (3) προαιρέσεως — (4) ἐμπόδιον ‖ 1 προαίρεσις *A nonn. (V)* ‖ προαιρέσεως δὲ ⟨δόξα⟩, οὗ ἐὰν μὴ *BD sing.* ‖ 2 οὐκ ⟨ἔστιν⟩ *Stob.* ‖ χώλωσις *BCD sing. (Nil., Par.); Stob.* ‖ 3 ἑκάστῳ *A (Par.)* ‖ 5 σῶν *Stob.*

c. 10. [g]*Ἐφ' ἑκάστου τῶν προσπιπτόντων μέμνησο ἐπιστρέφων ἐπὶ σεαυτὸν ζητεῖν, τίνα δύναμιν ἔχεις πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.* [h] *ἐὰν καλὸν ἴδῃς ἢ καλήν,* [i] *εὑρήσεις δύναμιν πρὸς ταῦτα ἐγκράτειαν· ἐὰν πόνος προσφέρηται, εὑρήσεις* [k] *καρτερίαν·* [l] *ἂν λοιδορία, εὑρήσεις ἀνεξικακίαν.* [m] *καὶ οὕτως ἐθιζόμενόν σε οὐ συναρπάσουσιν αἱ φαντασίαι.*[n]

c. 11. *Μηδέποτε ἐπὶ μηδενὸς εἴπῃς ὅτι 'ἀπώλεσα αὐτό', ἀλλ' ὅτι 'ἀπέδωκα'. τὸ παιδίον ἀπέθανεν; ἀπεδόθη. ἡ γυνὴ ἀπέθανεν; ἀπεδόθη. 'τὸ χωρίον ἀφῃρέθην.' οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀπεδόθη. 'ἀλλὰ κακὸς ὁ ἀφελόμενος.'* [o] *τί δὲ σοὶ μέλει, διὰ τίνος σε ὁ δοὺς ἀπῄτησε;* [p] *μέχρι δ' ἂν διδῷ, ὡς ἀλλοτρίου αὐτοῦ ἐπιμελοῦ,* [q] *ὡς τοῦ πανδοχείου οἱ παριόντες.*[r]

c. 12. [r]*Εἰ προκόψαι θέλεις, ἄφες τοὺς τοιούτους ἐπι-* 1
λογισμούς· [s] *'ἐὰν ἀμελήσω τῶν ἐμῶν, οὐχ ἕξω διατροφάς'·* [t] *'ἐὰν μὴ κολάσω τὸν παῖδα, πονηρὸς ἔσται.'* [u] *κρεῖσσον γὰρ λιμῷ ἀποθανεῖν* [v] *ἄλυπον καὶ ἄφοβον γενόμενον* [w] *ἢ ζῆν ἐν ἀφθόνοις ταρασσόμενον·* [x] *κρεῖττον δὲ τὸν παῖδα κακὸν εἶναι ἢ σὲ*
κακοδαίμονα. [y] *ἄρξαι τοιγαροῦν ἀπὸ τῶν σμικρῶν.* [z] *ἐκχεῖται τὸ* 2

---

c. 10. [gh] cf. I, 6, 28 — [hi] cf. II, 18, 15 (III, 8, 14) — [kl] cf. I, 6, 28; II, 16, 14 — [mn] II, 18, 24
c. 11. [op] cf. IV, 1, 101, 172 — [qr] cf. II, 23, C6 (I, 24, 14)
c. 12, s. 1. cf. omnino III, 26 — [st, uv] IV, 10, 26 sq. (III, 26, 29; I, 9, 8) — [uv, wx] cf. fragm. XXXII — [vw] cf. IV, 6, 16; III, 22, 48 — **s. 2.** [yz] I, 18, 18 — [zb] IV, 10, 26 — [za] IV, 1, 141

---

c. 10. 1 *ἑκάστῳ AC sing. (Par.)* ‖ 2 *πρὸς ἑαυτὸν A et C un.* ‖ 5 *ἐὰν A nonn.* ‖ *λοιδορίαν BC sing. (Nil.)*
c. 11. *Stob. flor. 108, 79; cf. Hierocles in Pyth. carm.* SMA
aur. p. 84 ed. Needh. ‖ 2 *ἡ γυνὴ* — (3) *ἀπεδόθη om. B et C nonn. (Par.); ἡ* — (4) *ἀφελόμενος Stob.* ‖ 3 *ἀφῃρέθη BC (Nil.),* ‖ 4 *δαί (δέ A) μοι Stob.* ‖ *διὰ τί σε A nonn. (V), διὰ τί Stob.; διότι σε B (cod. Med. Par.; διότι Nil.)* ‖ 5 *διδῶται C nonn. (Nil., Simpl. et sim. Par.); δίδωται Stob. (qui reliqua sic contra hit: ἐπιμελοῦμαι ὡς τοῦ πανδοκίου)* ‖ *ἀλλοτρίων αὐτῶν C un. (Nil., Par.)*
c. 12, s. 1. 1 *διαλογισμούς B et C nonn., D un.* (*λογισμούς Par.*) ‖ 8 *γάρ ⟨ἐστιν⟩ C nonn. et A un. (V; Nil., Par.)* ‖ **s. 2.**
Stob. flor. 19, 15 (Br ex Arr. interpolatus) ‖ *⟨ἀλλὰ κτήσασθαι* SMABr
θέλεις καὶ οἷος εἶ μακροθυμεῖν⟩ ἄρξαι Par. ‖ 6 *τοιγαροῦν*] *οὖν Stob.* ‖ *μικρῶν B et C un. (Nil.); Stob.*

ἐλάδιον, κλέπτεται τὸ οἰνάριον· [a] ἐπίλεγε ὅτι 'τοσούτου πωλεῖται ἀπάθεια, τοσούτου ἀταραξία'· [b] προῖκα δὲ οὐδὲν περιγίνεται. [c] ὅταν δὲ καλῇς τὸν παῖδα, ἐνθυμοῦ, ὅτι δύναται μὴ ὑπακοῦσαι καὶ ὑπακούσας μηδὲν ποιῆσαι ὧν θέλεις· [d] ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐστὶν αὐτῷ καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ᾖ τὸ σὲ μὴ ταραχθῆναι.[e]

c. 13. [e] Εἰ προκόψαι θέλεις, ὑπόμεινον ἕνεκα τῶν ἐκτὸς ἀνόητος δόξας καὶ ἠλίθιος, [f] μηδὲν βούλου δοκεῖν ἐπίστασθαι· [g] κἂν δόξῃς τις εἶναί τισιν, ἀπίστει σεαυτῷ. [h] ἴσθι γὰρ ὅτι οὐ ῥᾴδιον [i] τὴν προαίρεσιν τὴν σεαυτοῦ κατὰ φύσιν ἔχουσαν φυλάξαι [k] καὶ τὰ ἐκτός, ἀλλὰ τοῦ ἑτέρου ἐπιμελούμενον τοῦ ἑτέρου ἀμελῆσαι πᾶσα ἀνάγκη.[l]

1 **c. 14.** [l] Ἐὰν θέλῃς τὰ τέκνα σου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους σου πάντοτε ζῆν, ἠλίθιος εἶ· [m] τὰ γὰρ μὴ ἐπὶ σοὶ θέλεις ἐπὶ σοὶ εἶναι καὶ τὰ ἀλλότρια σὰ εἶναι. [n] οὕτω κἂν τὸν

[ab] IV, 3, 7,8 — [bc] IV, 10, 19; IV, 2, 2 — [cd] I, 13, 2

c. 13. [ef] cf. I, 22, 18 et Ench. c. 48, 2 — [eh] II, 1, 36 — [gh] cf. gnomol. Stob. 3 — [hi] cf. II, 2, 10 sqq.; IV, 10, 25; IV, 2, 6 — [ik] cf. quae adn. ad c. 4 ([mn]); gnomol. Stob. 10

c. 14, s. 1. [ln] IV, 1, 67, 107; cf. III, 24, 87 — [mo] IV, 5, 7

---

7 ἔλαιον *Stob.* ‖ λέγε *Stob.* ‖ τοσοῦδε *Stob.* ‖ 8 εὐπάθεια *B et C un.* ‖ δὲ *om. Stob.* (οὐδὲν) ‖ παραγίνεται *A (Br Stob.) et C nonn. (Simpl.)*; γίνεται *Stob.* ‖ 9 ἐνθυμοῦ] προεπινόει *Stob. (Simpl.)* ‖ ⟨καὶ⟩ μὴ *C un.; Stob.* ‖ 10 καὶ] ἢ *C un. (Nil., Par.)*; ἢ ⟨καὶ⟩ *C al.* ‖ ὑπακούσας *om. Stob.* ‖ ἀλλ'] καὶ *B (v; Simpl.)* ‖ 11 καλῶς, ⟨ὅλως δὲ σοὶ καλῶς⟩ *A et C un. (in quo tamen* ἵνα ⟨μὴ⟩ *leg.)*; καλῶς *om. Stob.* ‖ ἐπ'] ἐν *Stob.* ‖ σὲ μὴ] ἐμὲ *Stob. (Simpl.)* ‖ μὴ *om. AC sing. (v; Par.)*

c. 13. 1 τοῦ *B et D un. (v)* ‖ 2 ἄνους *B et C nonn. (v)* ‖ δόξαι *iid. (Nil., Par.)* ‖ 3 τισὶν εἶναί τις *A nonn., C (V, v; Par., in qua* τι *pro* τις, *ut in A un.)* ‖ ὅτι] ὡς *A un. (V)* ‖ 4 τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ *A un. (V;* τὴν σεαυτοῦ προαίρεσιν *Nil.)* ‖ 5 καὶ τοῖς ἐκτὸς ἀρέσκειν, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦ ἑτέρου ἀμελῆσαι *C un. in marg, (Par.)* ‖ ἀλλὰ τὸν ἑτέρου *B et A nonn. (v.)*; ἀλλὰ τὸν τοῦ ἑτέρου *C un.*

c. 14, s. 1. 1 Ἂν *B et C un. (v; Nil.)* ‖ 2 σου πάντοτε *om. A nonn. (V) et C un.* (σου *om. Nil., praeter cod. Hafn., Par.)* ‖ 3 ⟨εἰ⟩ θέλεις *B omissis verbis* οὕτω — (4) ἁμαρτάνειν

παῖδα θέλῃς μὴ ἁμαρτάνειν, μωρὸς εἶ· [o] θέλεις γὰρ τὴν κακίαν μὴ εἶναι κακίαν, ἀλλ' ἄλλο τι. [p] ἐὰν δὲ θέλῃς ὀρεγόμενος μὴ ἀποτυγχάνειν, τοῦτο δύνασαι. [q] τοῦτο οὖν ἄσκει,
ὃ δύνασαι. [r] κύριος ἑκάστου ἐστὶν ὁ τῶν ὑπ' ἐκείνου θελο- 2
μένων ἢ μὴ θελομένων ἔχων τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ περιποιῆσαι ἢ ἀφελέσθαι. [s] ὅστις οὖν ἐλεύθερος εἶναι βούλεται, [t] μήτε θελέτω τι μήτε φευγέτω τι τῶν ἐπ' ἄλλοις· εἰ δὲ μή, δουλεύειν ἀνάγκη. [u]

c. 15. [u] Μέμνησο, ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ σε δεῖ ἀναστρέφεσθαι. περιφερόμενον γέγονέ τι κατὰ σέ· ἐκτείνας τὴν χεῖρα κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται· μὴ κάτεχε. οὔπω ἥκει· μὴ ἐπίβαλλε πόρρω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ περίμενε, μέχρις ἂν γένηται κατὰ σέ. οὕτω πρὸς τέκνα, οὕτω πρὸς γυναῖκα, οὕτω πρὸς ἀρχάς, οὕτω πρὸς πλοῦτον· καὶ ἔσῃ ποτὲ ἄξιος τῶν θεῶν συμπότης. [v] ἂν δὲ καὶ παρατεθέντων σοι μὴ λάβῃς, ἀλλ' ὑπερίδῃς, τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ καὶ συνάρχων. οὕτω γὰρ ποιῶν Διογένης καὶ Ἡράκλειτος καὶ οἱ ὅμοιοι ἀξίως [v'] θεῖοί τε ἦσαν καὶ ἐλέγοντο [w].

[pq] II, 2, 4; IV, 1, 75 — **s. 2.** [rs] II, 2, 26 — [su] IV, 1, 77 — [tu] cf. II, 2, 12,25 [— [v'w] cf. II, 16, 44
c. 15. [uv] cf. omnino II, 4, 8 et fragm. XVII (Ench. c. 36)

---

5 δὲ *om. A un. (Par.)* ‖ 6 τοῦτο ⟨οὐ⟩ *A* ‖ τοῦτο οὖν — (7) δύνασαι *(quae verba prorsus immutata sint in Par.) om. C un.* ‖ **s. 2.** 8 τὴν *om. A et D un. (Nili ed. Rom.)* ‖ 10 τι *(post* φευγέτω *om. AC sing. (post* θελέτω*) om. Nil., Par.)*
c. 15 — (6) συμπότης. *Stob. flor. 5, 75 (5, 20 H.; LBr ex Arr. interpol.)* ‖ 1 Μέμνησο, ὅτι ὡς *om. Stob. (add.* οὕτω *ante* σε*)* ‖ ὡς *om. A nonn. (V) et D un.* (ὅτι *om. Nili cod. Par.)* ‖ σε *post* δεῖ *coll. vel. om. C nonn.* ‖ 2 περιφερόμενόν τι γέγονε *C un. (Nil.); Stob. (praeter Br)* ‖ 3 κοσμίως μετάλαβε] μετρίως ἔφαψαι *Stob. (praeter LBr)* ‖ ἥκει] ἐλήλυθε *Stob.* ‖ ἐπίβαλε *AB sing. (Nili ed. Rom.; L Stob.)* ‖ 4 ἀλλὰ — (6) συμπότης *sic immutata exhibet Stob.:* ἀλλ' ἐκδέχου κατὰ σὲ γενέσθαι αὐτό. οὕτω πρὸς πλοῦτον, οὕτω πρὸς ἀρχάς, οὕτω πρὸς γάμον· καὶ ἔσῃ ἄξιος συμπότης τῶν θεῶν. *reliqua add. LBr ex Arr.* ‖ μέχρι *B (v)* ‖ 6 ἔσῃ] ἐποίησε *B (praeter ed. Hal.)* ‖ 7 λάβῃ *vel* λάβοι *B (praeter ed. Hal.)* ‖ ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ *A nonn. (V) et C un.* ‖ 9 ποιῶν ⟨καὶ⟩ *L Stob.* ‖ Ἡρακλήτης *B (praeter ed. Hal.)* ‖ 10 τε *Stob.;* ἦσαν *om. B (praeter ed. Hal.)* *MALBrTr*

c. 16. [v]*Ὅταν κλαίοντα ἴδῃς τινὰ ἐν πένθει* [w] *ἢ ἀποδημοῦντος τέκνου* [x] *ἢ ἀπολωλεκότα τὰ ἑαυτοῦ,* [y] *πρόσεχε μή σε ἡ φαντασία συναρπάσῃ* [z] *ὡς ἐν κακοῖς ὄντος αὐτοῦ τοῖς ἐκτός,* [a]*ἀλλ' εὐθὺς ἔστω πρόχειρον* [b] *ὅτι 'τοῦτον θλίβει οὐ τὸ συμβεβηκός* [c] *(ἄλλον γὰρ οὐ θλίβει),* [d] *ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τούτου'.* [e] *μέχρι μέντοι λόγου μὴ ὄκνει συμπεριφέρεσθαι αὐτῷ,*[f] *κἂν οὕτω τύχῃ, καὶ συνεπιστενάξαι·* [g] *πρόσεχε μέντοι μὴ καὶ ἔσωθεν στενάξῃς.*[h]

c. 17. [h]*Μέμνησο, ὅτι ὑποκριτὴς εἶ δράματος, οἵου ἂν θέλῃ ὁ διδάσκαλος· ἂν βραχύ, βραχέος· ἂν μακρόν, μακροῦ· ἂν πτωχὸν ὑποκρίνασθαί σε θέλῃ, ἵνα καὶ τοῦτον εὐφυῶς ὑποκρίνῃ· ἂν χωλόν, ἂν ἄρχοντα, ἂν ἰδιώτην. σὸν γὰρ τοῦτ' ἔστι, τὸ δοθὲν ὑποκρίνασθαι πρόσωπον καλῶς· ἐκλέξασθαι δ' αὐτὸ ἄλλου.*[i]

c. 18. *Κόραξ ὅταν μὴ αἴσιον κεκράγῃ, μὴ συναρπαζέτω σε ἡ φαντασία· ἀλλ' εὐθὺς διαίρει παρὰ σεαυτῷ καὶ λέγε ὅτι 'τούτων ἐμοὶ οὐδὲν ἐπισημαίνε-*

---

c. 16. [vh] cf. omnino III, 24 — [vy] III, 3, 15 — [wx] III, 24, 22 — [yz] II, 18, 24 — [za, be] cf. I, 25, 17 — [bc, de] III, 13, 8 [cd] cf. I, 11, 31; I, 25, 28; I, 28, 23 — [ef] cf. IV, 12, 17 — [gh] I, 18, 19
c. 17. [hi] cf. I, 29, 41; IV, 7, 13; fragm. XI

SMA c. 16. *Stob. flor. 108, 78* ‖ 1 *τινὰ om. A nonn. et CD sing. (V; codd. nonn. Par., Simpl.); Stob.* ‖ 2 *τέκνον B et D un.* ‖ *ἀπολωλεκότος A et C un. (codd. nonn. Par.); Stob.* ‖ 3 *αὐτοῦ τοῖς ἐκτὸς] τοῦ ἀνθρώπου Stob.* ‖ 4 *εὐθὺς ἔστω πρόχειρον Nil., Par., in qua add. ⟨ἐπιλέγειν σεαυτῷ⟩ εὐθὺς τὸ χεῖρον ἔστω Stob.: εὐθὺς ⟨διαίρει παρὰ σεαυτῷ καὶ λέγε (λέγε om. C un.; λέγειν ed. Hal.)⟩ ἔστω πρόχειρον Ench. (πρόχειρον ἔστω om. C un.)* ‖ *τὰ συμβεβηκότα et* 5 *τὰ δόγματα Stob. (om. τὸ περὶ τούτου)* ‖ *τοῦτον B; τοῦτο C un.; τούτων C al. (ed. Hal., v.; Nil., Par.)* ‖ 6 *αὐτοῖς Stob.* ‖ 7 *καὶ om. B' et C nonn. (Nil.); Stob. (apud quem ἐπιστενάξαι leg.)* ‖ *πρόσεχε] λίαν δὲ προσέχων Stob* ‖ *μέντοι om. B'; Stob.* ‖ 8 *συνεπιστενάξῃς BC sing. (ed. Hal., v.)*

c. 17. *Stob. ecl. II, 8, 27* ‖ 1 *οἷον B et D un.; Stob. ἐὰν Stob. (δ' ἂν Nil.)* ‖ 3 *σε om. Stob. (ante πτωχὸν pon. Nil.)* ‖ *ἵνα — εὐφυῶς] τοῦτον ἵνα καλῶς Stob.* ‖ 4 *τοῦτ' om. Stob. (Nili cod. Hafn.)* ‖ 5 *πρόσωπον ὑποκρίνασθαι C un. (Nil.); Stob.* ‖ *δ' αὐτὸ] δὲ τὸ πρόσωπον Stob.*

c. 18. 1 *κράξῃ A et CD sing.* ‖ 2 *σοι et διάκρινε (sic Par. quoque)* ‖ 3 *οὐδὲν ἐμοὶ A et C nonn.*

ται, ἀλλ' ἢ τῷ σωματίῳ μου ἢ τῷ κτησειδίῳ μου ἢ τῷ δοξαρίῳ μου ἢ τοῖς τέκνοις ἢ τῇ γυναικί. ἐμοὶ δὲ πάντα αἴσια σημαίνεται, ἐὰν ἐγὼ θέλω· [k] *ὅ τι γὰρ ἂν τούτων ἀποβαίνῃ, ἐπ' ἐμοί ἐστιν ὠφεληθῆναι ἀπ' αὐτοῦ'.*[l]

c. 19. [l]*'Ανίκητος εἶναι δύνασαι, ἐὰν εἰς μηδένα ἀγῶνα* 1
καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι. [m] *ὅρα μήποτε ἰδών* 2
τινα [n] *προτιμώμενον* [o] *ἢ μέγα δυνάμενον ἢ ἄλλως εὐδοκι-*
μοῦντα μακαρίσῃς, [p] *ὑπὸ τῆς φαντασίας συναρπασθείς.* [q] *ἐὰν*
γὰρ ἐν τοῖς ἐφ' ἡμῖν ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ ᾖ, [r] *οὔτε φθόνος*
οὔτε ζηλοτυπία χώραν ἔχει· [s] *σύ τε αὐτὸς οὐ στρατηγός,*
[t]*οὐ πρύτανις* [u] *ἢ ὕπατος εἶναι θελήσεις, ἀλλ' ἐλεύθερος.* [v] *μία*
δὲ ὁδὸς πρὸς τοῦτο, καταφρόνησις τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν.[w]

c. 20. [w]*Μέμνησο, ὅτι οὐχ ὁ λοιδορῶν ἢ ὁ τύπτων ὑβρίζει,*[x] *ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τούτων ὡς ὑβριζόντων.* [y] *ὅταν οὖν* [z]*ἐρεθίσῃ* [a] *σέ τις, ἴσθι, ὅτι ἡ σή σε ὑπόληψις ἠρέθικε.* [b]*τοιγαροῦν ἐν πρώτοις πειρῶ ὑπὸ τῆς φαντασίας μὴ συναρπασθῆναι·* [c] *ἂν γὰρ ἅπαξ χρόνου καὶ διατριβῆς τύχῃς, ῥᾷον κρατήσεις σεαυτοῦ.*[d]

---

c. 18. [kl] III, 20, 9
c. 19, s. 1. [lm] III, 6, 5; III, 22, 102 — **s. 2.** [mq] III, 3, 17 — [mp] cf III, 17, 5; IV, 7, 21 — [no] IV, 6, 25 — [pq] cf. quae adn. ad c. 16 — [qr] IV, 10, 8 — [rs] III, 22, 61 — [st, uv] IV, 1, 148 sqq. — [vw] IV, 4, 39; IV, 6, 9
c. 20. [wx] cf. III, 22, 100 — [xy] I, 25, 28 — [za] cf. II, 18, 14 — [bc] cf. quae adn. ad c. 16 — [cd] II, 1ȣ, 12 sq.

---

4 *ἀλλὰ τῷ A et C un.* ‖ *σώματι A un. (Nil.)* ‖ *κτησιδίῳ C et AB sing.* ‖ 5 *μου (post δοξαρίῳ) om. B et C un.* ‖ 6 *σημαινέτω B un. (ed. Hal.)*

c. 19, s. 2. 2 *μηδέποτε A et C un.* ‖ 3 *μεγαλοδυνάμενον B et D un. (μεγαλυνόμενον Nil.; μεγαλοδυναμούμενον ed. Hal., v.)* ‖ 4 *συνεπαρθείς B et D un. (v)* ‖ 5 *ἐν] σοὶ A nonn.; ἐν τοῖς om. A un.* ‖ *τοῦ ἀπαθοῦς AB (v)* ‖ *οὔτε ⟨ὁ⟩ C un. (ed. Hal., v); ἔνθα C un. (quod fortasse ex οὔθ' ὁ corruptum est)* ‖ 6 *ἕξει B et AC sing.* ‖ *σὺ δὲ B et C nonn. (v)* ‖ 7 *οὐ] ἢ C nonn. (Nil.)* ‖ *θελήσῃς B et C un. (v)*

c. 20. 1 *ὁ post ἢ om. AB et C un. (Par.)* ‖ 2 *τούτου A* ‖ 3 *ἠρέθικε] ἠρέθισε A et C nonn. (Nili ed. Rom.)*

c. 21. [d] Θάνατος καὶ φυγὴ [e] καὶ πάντα τὰ δεινὰ φαινόμενα [f] πρὸ ὀφθαλμῶν ἔστω σοι καθ' ἡμέραν, μάλιστα δὲ πάντων ὁ θάνατος· [g] καὶ οὐδὲν οὐδέποτε οὔτε ταπεινὸν ἐνθυμηθήσῃ [h] οὔτε ἄγαν ἐπιθυμήσεις τινός.

c. 22. [i] Εἰ φιλοσοφίας ἐπιθυμεῖς, παρασκευάζου αὐτόθεν ὡς καταγελασθησόμενος, [k] ὡς καταμωκησομένων σου πολλῶν, [l] ὡς ἐρούντων ὅτι 'ἄφνω φιλόσοφος ἡμῖν ἐπανελήλυθε' [m] καὶ 'πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρύς;' [n] σὺ δὲ ὀφρὺν μὲν μὴ σχῇς· [n'] τῶν δὲ βελτίστων σοι φαινομένων οὕτως ἔχου, [o] ὡς ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμένος εἰς ταύτην τὴν χώραν· [p] μέμνησό τε διότι, ἐὰν μὲν ἐμμείνῃς τοῖς αὐτοῖς, [q] οἱ καταγελῶντές σου τὸ πρότερον οὗτοί σε ὕστερον θαυμάσονται, [r] ἐὰν δὲ ἡττηθῇς αὐτῶν, διπλοῦν προσλήψῃ καταγέλωτα.

c. 23. Ἐάν ποτέ σοι γένηται ἔξω στραφῆναι πρὸς τὸ βούλεσθαι ἀρέσαι τινί, ἴσθι ὅτι ἀπώλεσας τὴν ἐν-

---

c. 21. [de, fg] cf. I, 4, 24; IV, 10, 31 — [gh] I, 8, 1

c. 22. [ik] III, 15, 10 sq. — [lm] I, 18, 10 — [mn] II, 8, 24 — [n'o] cf. II, 69; Plat. Crito 46 b — [op] I, 9, 24 — [qr] cf. II, 22, 8

---

c. 21. *Flor. Democr.-Epict. ecl. 185 (ed. Wachsm.); Georgid. p. 43, 6 (ed. Boisson.)* ‖ 1 Θάνατος ⟨δὲ⟩ *A* ‖ φυγὴ] φθορὰ *flor., Georg.* (δίωξις *Par.*) ‖ πάντα ⟨τὰ ἄλλα⟩ *A*; πάντα ⟨ἄλλα⟩ *flor. cod. Mon. (Nil.)* ‖ φαινόμενα *om. flor., Georg.* 2 πρὸ ὀφθαλμῶν *om. Georg.* ‖ μάλιστα — (3) θάνατος *om. flor., Georg. (Par.)* ‖ 3 οὐδὲν *om. flor. cod. Mon.* ‖ οὐδέποτε — (4) οὔτε (*ante* ἄγαν) *om. Georg.* ‖ οὔτε (*ante* ταπεινὸν) *om. B et C nonn. (Par.), Antonii Mel. I, 14, qui e flor. hausit* ‖ ταπεινὸν *om. flor.* (*cuius cod. Pal. post* ἐνθυμηθήσῃ *ins.* κακὸν) ἐνθυμήσῃ *A un. (V; Par.; Nili ed. Rom.); flor. cod. Mon.* ‖ 4 τινός *om. Floril., Georg.*

c. 22. 2 σου *om. A un. (Nil. praeter cod. Hafn.)* ‖ 4 σχῇς] ἔχε *C un. (Nil., Par.)* ‖ 7 τε διότι *Nil.*: δὲ ὅτι *Ench.* ἐμμένοις *C un.* (ἐμμένῃς *Nil.*) ‖ 8 τὸ *om. B et C nonn., A un. (Nil.)* ‖ θαυμάσονται *C un.* (*fortasse A un. quoque, sed sibi ipsi obloquitur Schw.; V; Nil., Par.*): θαυμάσουσιν *cett.*

c. 23. 1 Ἂν *A et CD sing.* ‖ 2 βουλεύσασθαι *B et D un.*; βουληθῆναι *v* ‖ τὴν ἔνστασιν ἀπώλεσας *A et CD sing.* (ἔνταξιν *A nonn.*; ἔντευξιν *D un.*)

στασιν. [s] ἀρκοῦ οὖν ἐν παντὶ τῷ εἶναι φιλόσοφος· εἰ δὲ καὶ
δοκεῖν βούλει [τῷ εἶναι], σαυτῷ φαίνου καὶ ἱκανὸς ἔσῃ.[t]
c. 24. Οὗτοί [u] σε οἱ διαλογισμοὶ μὴ θλιβέτωσαν [v] 'ἄτι- 1
μος ἐγὼ βιώσομαι καὶ οὐδεὶς οὐδαμοῦ'. εἰ γὰρ ἡ ἀτι-
μία ἐστὶ κακόν, [w] οὐ δύνασαι ἐν κακῷ εἶναι δι' ἄλλον, [x] οὐ
μᾶλλον ἢ ἐν αἰσχρῷ· [y] μή τι οὖν σόν ἐστιν ἔργον τὸ ἀρχῆς
τυχεῖν ἢ παραληφθῆναι ἐφ' ἑστίασιν; οὐδαμῶς. [z] πῶς οὖν ἔτι
τοῦτ' ἔστιν ἀτιμία; πῶς δὲ οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ, ὃν ἐν
μόνοις εἶναί τινα δεῖ τοῖς ἐπὶ σοί, ἐν οἷς [a] ἔξεστί σοι
εἶναι πλείστου ἀξίῳ; [b] ἀλλά σοι οἱ φίλοι ἀβοήθητοι 2
ἔσονται. τί λέγεις τὸ ἀβοήθητοι; οὐχ ἕξουσι παρὰ σοῦ
κερμάτιον· οὐδὲ πολίτας Ῥωμαίων αὐτοὺς ποιήσεις.
τίς οὖν σοι εἶπεν, ὅτι ταῦτα τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, οὐχὶ
δὲ ἀλλότρια ἔργα; τίς δὲ δοῦναι δύναται ἑτέρῳ, ἃ μὴ
ἔχει αὐτός; 'κτῆσαι οὖν', φησίν, 'ἵνα ἡμεῖς ἔχω-
μεν'. εἰ δύναμαι κτήσασθαι τηρῶν ἐμαυτὸν αἰδή- 3
μονα καὶ πιστὸν καὶ μεγαλόφρονα, δείκνυε τὴν ὁδὸν
καὶ κτήσομαι. εἰ δ' ἐμὲ ἀξιοῦτε τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐμαυ-
τοῦ ἀπολέσαι, ἵνα ὑμεῖς τὰ μὴ ἀγαθὰ περιποιήσησθε,

---

c. 23. [st] IV, 8, 17,23
c. 24, s. 1. [uv] cf. IV, 2, 4 — [wx] cf. I, 28, 23; I, 9, 34 — [yz] cf. II, 6, 8 — [ab] cf. III, 25, 3

---

3 τῷ] τὸ *B un. (Nil.)* ‖ καὶ *om. id. (ed. Hal.; Nil., Par.)* ‖ 4 τῷ (τῳ *Upt.*) εἶναι *Ench.*: *om. Par.*; εἶναι *C un.* (τὸ εἶναι *Nil.*) ‖ ἱκανόν ἐστι τοῦτό γέ σοι *C un.* (*item Par., om.* γέ σοι; *Nil. et Simpl., om.* τοῦτό γέ σοι)
c. 24, s. 1. 2 ἐγὼ βιώσομαι] ἔσομαι *A et D un.* (βιώσομαι *Simpl.*); ἐγὼ διαβιώσομαι *C un. (Nil.,* ἐγὼ *om. cod. Hafn.; Par.)* ‖ ἡ *om. B et C nonn. (v)* ‖ 3 κακόν, ⟨ὥσπερ ἐστίν⟩ *C nonn. et AD sing. (Nil.)* ‖ 4 οὖν σόν ἐστιν ἔργον] *in his verbis colloc. multum variant codd.* ‖ 5 ἔτι τοῦτ'] ἐπὶ τούτοις *C un. (Nil.;* ἐν *cod. Hafn.)*; τοῦτο *C rell.* ‖ 6 δὲ ⟨καὶ⟩ *C un. (Nil., Par., Simpl.)* ‖ **s. 2.** 8 σοί] μου *coni. Schw.* ‖ 10 κερμάτιον *A un. (Nil)*: ἀργύριον *cett.* (χρήματα *Par., Simpl.*) ‖ 12 δύναται δοῦναι (*om.* δὲ) *C un. (V; Par., in quibus exstat* δέ*)* ‖ 13 φασίν *C (ed. Hal., v; Nili ed. Rom.)*; φασὶν ⟨οἱ φίλοι⟩ *A un. (Simpl.)* ‖ **s. 3.** 14 ⟨ἀλλ'⟩ εἰ *A un. (Simpl.)* ‖ 15 δεικνύετε *C nonn. (ed. Hal., v)* ‖ 16 ἀξιοῦται *B* ‖ τὰ ἐμαυτοῦ — (17) ἀγαθὰ *om. B'*

ὁρᾶτε ὑμεῖς, [a] πῶς ἄνισοί ἐστε καὶ ἀγνώμονες. [b] τί δὲ
καὶ βούλεσθε μᾶλλον; ἀργύριον ἢ φίλον πιστὸν καὶ
αἰδήμονα; εἰς τοῦτο οὖν μοι μᾶλλον συλλαμβάνετε καὶ
μή, δι' ὧν ἀποβαλῶ αὐτὰ ταῦτα, ἐκεῖνά με πράσσειν
4 ἀξιοῦτε. 'ἀλλ' ἡ πατρίς, ὅσον ἐπ' ἐμοί', φησίν, 'ἀβο-
ήθητος ἔσται'. πάλιν, ποίαν καὶ ταύτην βοήθειαν;
στοὰς οὐχ ἕξει διὰ σὲ οὔτε βαλανεῖα. καὶ τί τοῦτο;
οὐδὲ γὰρ ὑποδήματα ἔχει διὰ τὸν χαλκέα οὐδ' ὅπλα
διὰ τὸν σκυτέα· ἱκανὸν δέ, ἐὰν ἕκαστος ἐκπληρώσῃ
τὸ ἑαυτοῦ ἔργον. εἰ δὲ ἄλλον τινὰ αὐτῇ κατεσκεύαζες
πολίτην πιστὸν καὶ αἰδήμονα, οὐδὲν ἂν αὐτὴν ὠφέ-
λεις; 'ναί.' οὐκοῦν οὐδὲ σὺ αὐτὸς ἀνωφελὴς ἂν εἴης
αὐτῇ. 'τίνα οὖν ἕξω', φησί, 'χώραν ἐν τῇ πόλει;' ἣν
5 ἂν δύνῃ φυλάττων ἅμα τὸν πιστὸν καὶ αἰδήμονα. εἰ δὲ
ἐκείνην ὠφελεῖν βουλόμενος ἀποβαλεῖς ταῦτα, τί ὄφ-
ελος ἂν αὐτῇ γένοιο ἀναιδὴς καὶ ἄπιστος ἀποτελεσθείς;

[ab] cf. I, 11, 24

18 ἄδικοι *A un. (Nil.)* ‖ ἔσται *B* ‖ 21 αὐτὸ ταῦτα *C (V, v)* ‖ με ἐκεῖνα *C un.*; μὲ (*om.* ἐκεῖνα) *C un. (V, v)* *inter ss. 3 et 4 haec interponit Par.*: ἀλλ' ἐνοχλοῦσί σοι οἱ λογισμοὶ λέγοντες ὅτι 'τοῦτον εἰ στέρξομεν τὸν βίον, οὐδεμία ἡμῶν ἐν τῇ πόλει μνήμη οὐδ' ὄνομα οὐδὲ τιμή· λέληθε δὲ τοὺς πολλούς, ὅτι καὶ πολίτης εἰμί'. ποίαν πάλιν ταύτην τιμὴν λέγουσιν; οὐ χειροτονήσουσιν πρεσβύτην οὐδὲ ἄρχοντα αἱρήσονται. καὶ τί τοῦτο; οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἔταξας ἑαυτόν οὐδὲ τοῦτο ἐπαγγέλλῃ· οὐδὲ γὰρ ἄρχων εἶ οὐδὲ τῶν τὰ κοινὰ πρασσόντων. εἰ δέ τινες μὴ τούτων ὄντες εἰς αὐτὰ μᾶλλον ὠθοῦσιν ἑαυτούς, τί πρὸς σὲ τὸν ἀνακεῖσθαι θεῷ θέλοντα καὶ εἰς τοῦτο ὄντα; ἱκανὸν γὰρ ἑκάστῳ, εἰ τῆς ἑαυτοῦ τάξεως ἄξιος φανείη. εἰ γὰρ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν μεταδιώκεις, τούτων οὐδέν σοι προσήκει ἐπιζητεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ὧν ὃ ἐπηγγείλω πληρώσεις ‖ s. 4. 23 ἔσται ⟨πειθομένῳ σοι καὶ ἐκτὸς ὡς ἀλλοτρίων καταφρονοῦντι⟩ *ACD sing. (Simpl.)* ‖ καὶ *om. A nonn. (V, v)* ‖ 24 οὔτε] οὐδὲ *Nil., quod commendat Schw.* ‖ *inverso ordine* 26 σκυτέα — (25) χαλκέα *colloc. B′ (V, v; Nil.)* ‖ 28 ἂν *A un. (V; Nil.)* ‖ 29 ὠφέλεις *V, Nil.*: ὠφίλεις *B*; ὠφελεῖς *A et C un.*; ὠφέλοις *vel* ὠφείλεις *C rell.* (ὤφειλες *ed. Hal., v*) ‖ s. 5. 30 φησίν, ἕξω χώραν *C un. (Nil.*; φησί, χώραν ἕξω *Simpl.)* ‖ 31 τὸν] σεαυτὸν *C (Nil.)* ‖ 33 ἀποτελεῖσθαι *B′ (v)*; ἀποτελέσεις *A un.*

c. 25. [a]Προετιμήθη σού τις [b]ἐν ἑστιάσει ἢ ἐν προσα- 1
γορεύσει ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβουλίαν; εἰ
μὲν ἀγαθὰ ταῦτά ἐστι, χαίρειν σε δεῖ, ὅτι ἔτυχεν αὐ-
τῶν ἐκεῖνος· εἰ δὲ κακά, μὴ ἄχθου, ὅτι σὺ αὐτῶν οὐκ
ἔτυχες· [c]μέμνησο δέ, ὅτι οὐ δύνασαι μὴ ταὐτὰ ποιῶν πρὸς τὸ
τυγχάνειν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι. [d]πῶς γὰρ 2
ἴσον ἔχειν δύναται ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ θύρας τινὸς τῷ φοιτῶντι;
[e]ὁ μὴ παραπέμπων τῷ παραπέμποντι; [f]ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαι-
νοῦντι; [g]ἄδικος οὖν ἔσῃ καὶ [h]ἄπληστος, [i]εἰ μὴ προϊέμενος
ταῦτα, ἀνθ' ὧν ἐκεῖνα πιπράσκεται, [k]προῖκα αὐτὰ βου-
λήσῃ λαμβάνειν. [l]ἀλλὰ πόσου πιπράσκονται θρίδακες; ὀβολοῦ, 3
ἂν οὕτω τύχῃ. [m]ἂν οὖν τις προέμενος τὸν ὀβολὸν λάβῃ
θρίδακας, σὺ δὲ μὴ προέμενος μὴ λάβῃς, μὴ οἴου
ἔλαττον ἔχειν τοῦ λαβόντος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἔχει θρί-
δακας, οὕτω σὺ τὸν ὀβολόν, ὃν οὐκ ἔδωκας. τὸν αὐ- 4
τὸν δὴ τρόπον καὶ ἐνταῦθα. [n]οὐ παρεκλήθης ἐφ' ἑστίασίν
τινος; οὐ γὰρ ἔδωκας τῷ καλοῦντι, ὅσου πωλεῖ τὸ δεῖπνον·
ἐπαίνου δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ. [o]δὸς οὖν τὸ διά-
φορον, εἴ σοι λυσιτελεῖ, ὅσου πωλεῖται. [p]εἰ δὲ κἀκεῖνα
θέλεις μὴ προΐεσθαι καὶ ταῦτα λαμβάνειν, ἄπληστος εἶ καὶ

---

c. 25, s. 1. [a1] cf. omino IV, 6, 25 sqq. — [cd] cf. IV, 2, 2 — s. 2. [dg] IV, 6, 36 (III, 17, 2) — [ef] IV, 10, 20 — [fg] cf. III, 24, 49 — [hi] IV, 1, 106 — [kl] IV, 10, 24 — s. 3. [lm] III, 24, 48 — s. 4. [no] cf. I, 25, 15 — [pq] IV, 10, 24

---

c. 25, s. 1. 1 ⟨Ἂν⟩ (*vel* ⟨Ἐὰν⟩) *προτιμηθῇ AD et C un.* (⟨*Εἰ*⟩ *προετιμήθη Par.*) ‖ s. 2. 7 *τῶν φοιτῶντι (!) B′* ‖ 9 *προέμενος B′ et C un. (Nil., Par.)* ‖ 10 *βουλήσει B′* ‖ s. 3. 12 *τις*] *τι B′* ‖ 15 *τὸν om. C nonn.; ὃν om. B′ (utramque vocem om. ed. Hal., v)* ‖ *οὐ δέδωκας A un. (Par. codd. nom.)* ‖ s. 4. 17 *πωλεῖ AC sing. (Nili cod. Paris. et Vat.; Par. cod. Med.; Simpl.): πωλεῖται cett.* ‖ 18 *αὐτὸ*] *αὐτῷ B un. (Nili cod. Par., αὐτοῦ Nili cod. Hafn. et ed. Rom.); αὐτὸς C un.* ‖ *θεραπείας*] *κολακείας A un. (et hoc et illud Par.)* ‖ *οὖν om. A un. (Nil.)* ‖ *διάφορον AC sing. (Nil.): διαφέρον cett.* ‖ 19 *σοι*] *τι B un. (ed. Hal.)* ‖ *ὅπου πωλεῖται B un. (ed. Hal.); πωλούμενον C un. (V, ubi* ⟨*τὸ*⟩ *πωλ.)* ‖ *κἀκεῖνα*] *ταῦτα A un.* ‖ 20 *ταῦτα*] *κἀκεῖνα* ⟨*προῖκα*⟩ *(id. κἀκεῖνα V)*

5 ἀβέλτερος. [q] οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ τοῦ δείπνου; ἔχεις μὲν οὖν τὸ μὴ ἐπαινέσαι τοῦτον, ὃν οὐκ ἤθελες, τὸ μὴ ἀνασχέσθαι αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῆς εἰσόδου.[r]

c. 26. [r] *Τὸ βούλημα τῆς φύσεως καταμαθεῖν* [s] *ἔστιν ἐξ ὧν οὐ διαφερόμεθα πρὸς ἀλλήλους.* οἷον, ὅταν ἄλλου παιδάριον κατεάξῃ τὸ ποτήριον, πρόχειρον εὐθὺς λέγειν ὅτι 'τῶν γινομένων ἐστίν'. ἴσθι οὖν, ὅτι, ὅταν καὶ τὸ σὸν κατεαγῇ, τοιοῦτον εἶναί σε δεῖ, ὁποῖον ὅτε καὶ τὸ τοῦ ἄλλου κατεάγη. οὕτω μετατίθει καὶ ἐπὶ τὰ μείζονα. τέκνον ἄλλου τέθνηκεν ἢ γυνή; οὐδείς ἐστιν ὃς οὐκ ἂν εἴποι [s'] ὅτι 'ἀνθρώπινον'· [t] ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτοῦ τινος ἀποθάνῃ, εὐθὺς 'οἴμοι, τάλας ἐγώ'. ἐχρῆν δὲ μεμνῆσθαι, τί πάσχομεν περὶ ἄλλων αὐτὸ ἀκούσαντες.

c. 27. *Ὥσπερ σκοπὸς πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν οὐ τίθεται, οὕτως οὐδὲ κακοῦ φύσις ἐν κόσμῳ γίνεται.*

c. 28. [t'] Εἰ μὲν τὸ σῶμά σού τις ἐπέτρεπε τῷ ἀπαντήσαντι, ἠγανάκτεις ἄν· [u] ὅτι δὲ σὺ τὴν γνώμην τὴν σεαυτοῦ ἐπιτρέπεις τῷ τυχόντι, ἵνα, [v] ἐὰν λοιδορήσηταί σοι, [w] ταραχθῇ ἐκείνη καὶ συγχυθῇ, [w'] οὐκ αἰσχύνῃ τούτου ἕνεκα;[x]

1 c. 29. Ἑκάστου ἔργου σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτοῦ καὶ οὕτως ἔρχου ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, τὴν μὲν

---

s. 5. [qr] cf. omnino IV, 3, 7 sqq.; IV, 9, 1
c. 26. [rs] I, 17, 13 — [s't] cf. I, 9, 30
c. 28. [t'u] II, 12, 19 — [ux] cf. I, 25, 29 — [vw] cf. II, 12, 14 (?) — [ww'] III, 22, 25 (?)
c. 29. totum caput paucis mutatis e diss. III, 15 huc translatum est; om. *D* et *AC* sing. *(Par.;* sine commentario praeterm. *Simpl.)*

---

s. 5. 23 τῶν] τῆς *B'* ‖ εἰσόδου ⟨παροινιῶν⟩ *AC sing.*
c. 26. 2 ἄλλου *Nil.* (ἄλλο *codd. Vatt. et ed. Rom.*), *Par.*: τοῦ γείτονος ἄλλο *Ench.* ‖ 3 κατάξῃ *itemque postea* (5) καταγῇ *et* (6) καταγῇ *C un. (V)* ‖ πρόχειρον *Nil.*, *Par.*: πρόχειρόν ἐστιν *Ench.* ‖ 6 τὸ *om. B'*; τοῦ *om. A un.* ‖ 8 διότι *Nil.* ‖ 9 ⟨καὶ⟩ τάλας *C un. (Nil.)* ‖ παράσχομεν *B*; παρείχομεν *C un. (ed. Hal.)*
c. 27. 1 οὐ τίθεται πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν *AD et C un.*
c. 28. 1 ἐπέτρεπέ τις *C un. (V)* ‖ ὑπαντήσαντι *AC nonn., D un. (v;* ὑπαντῶντι *Simpl.)*
c. 29, s. 1. 2 αὐτῷ *A un. (V)*

*πρώτην προθύμως ἥξεις ἅτε μηδὲν τῶν ἑξῆς ἐντεθυμημένος,
ὕστερον δὲ ἀναφανέντων δυσχερῶν τινων αἰσχρῶς ἀποστήσῃ.
θέλεις Ὀλύμπια νικῆσαι; κἀγώ, νὴ τοὺς θεούς· κομψὸν γάρ* 2
*ἐστιν. ἀλλὰ σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα καὶ οὕ-
τως ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχε-
σθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ἐν ὥρᾳ τεταγμένῃ,
ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν,
ἁπλῶς ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ, εἶτα ἐν
τῷ ἀγῶνι παρορύσσεσθαι, ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν
στρέψαι, πολλὴν ἀφὴν καταπιεῖν, ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι καὶ
μετὰ τούτων πάντων νικηθῆναι. ταῦτα ἐπισκεψάμενος, ἂν ἔτι* 3
*θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία ἀναστρα-
φήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς παίζει, νῦν δὲ μονομάχους, νῦν δὲ
σαλπίζει, εἶτα τραγῳδεῖ· οὕτω καὶ σὺ νῦν μὲν ἀθλητής, νῦν δὲ
μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος, ὅλῃ δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν·
ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσαν θέαν, ἣν ἂν ἴδῃς, μιμῇ καὶ ἄλλο ἐξ
ἄλλου σοι ἀρέσκει. οὐ γὰρ μετὰ σκέψεως ἦλθες ἐπί τι οὐδὲ
περιοδεύσας, ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν. οὕτω* 4
*θεασάμενοί τινες φιλόσοφον καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγον-
τος, ὡς Εὐφράτης λέγει (καίτοι τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν, ὡς
ἐκεῖνος;), θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν. ἄνθρωπε, πρῶτον* 5
*ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· εἶτα καὶ τὴν σεαυτοῦ φύσιν
κατάμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος εἶναι βούλει ἢ
παλαιστής; ἴδε σεαυτοῦ τοὺς βραχίονας, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσφὺν*

3 *ἥξεις V, v, Nil. (Diss.): ηὔξεις B et C un.; ἄρξεις C un.; ἕξεις A un. (de A alt. tacet Schw.)* ‖ 4 *δυσχερῶν τινων αἰσχρῶς Wolf: τινῶν αἰσχρῶν Ench. (Nil.; αἰσχρῶν τινων V)* ‖ *ἀποστήσῃ] αἰσχυνθήσῃ C un. (V)* ‖ **s. 2.** 7 *σ'] δὲ A un.: om. AC sing. (Nil.)* ‖ 11 *παρορύσσεσθαι Upt. e diss.: παρέρχεσθαι Ench. (Nil.; unde εἰς τὸν ἀγῶνα C un. (V); παρέχεσθαι AB sing.* ‖ *ἐκβαλεῖν Upt. e diss.; βαλεῖν AC sing. (Nil.); λαβεῖν B'; βλαβεῖν C un.* ‖ 12 *ἔστι δ' ὅτε C un. (V)* ‖ 13 *τούτων Nil.: τῶν Ench. (praeter C un., qui habet μετὰ ταῦτα πάντα cum V); om. A un.* ‖ **s. 3.** *ταῦτα ⟨πάντα⟩ C un. (v)* ‖ *ἀλλ' ἔτι ἐθέλῃς B alt.; om. haec tria verba B alt. (ed. Hal.)* ‖ 18 *ἣν ἂν C un.: ἐὰν A un. (Vv; Nil.); ἂν cett. (ἣν ed. Hal.)* ‖ 19 *ἐπί τι] ἐπὶ τοὖργον C un. (V)* ‖ 20 *περιοδεύσας AC sing. (Vv): περιώδευσας cett. (Nil.)* ‖ **s. 4.** 22 *ὡς Εὐφράτης Wolf e diss.: ὡς εὖ Σωκράτης Ench. (ὡς εὖ τις σοφῶν Nil.)*

6 κατάμαθε. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν ὡσαύτως δύνασαι ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως ὀρέγεσθαι, ὁμοίως δυσαρεστεῖν; ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρίου καταφρονηθῆναι, ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων καταγελασθῆναι, ἐν παντὶ ἧττον ἔχειν, ἐν τιμῇ,
7 ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν πραγματίῳ παντί. ταῦτα ἐπίσκεψαι. εἰ θέλεις ἀντικαταλλάξασθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μή, μὴ προσάγαγε. μὴ ὡς τὰ παιδία νῦν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ἐπίτροπος Καίσαρος. ταῦτα οὐ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ ἢ τὰ ἐκτὸς ἢ περὶ τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν ἢ περὶ τὰ ἔξω· τοῦτ' ἔστιν ἢ φιλοσόφου τάξιν ἐπέχειν ἢ ἰδιώτου.

c. 30. [x] Τὰ καθήκοντα ὡς ἐπίπαν ταῖς σχέσεσι παραμετρεῖται. [a] πατήρ ἐστιν· ὑπαγορεύεται ἐπιμελεῖσθαι, παραχωρεῖν ἁπάντων, ἀνέχεσθαι λοιδοροῦντος, παίοντος. [b] 'ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι'. [c] μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ᾠκειώθης; ἀλλὰ πρὸς πατέρα. [d] 'ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ.' τήρει τοιγαροῦν τὴν τάξιν τὴν σεαυτοῦ πρὸς αὐτὸν [e] μηδὲ σκόπει, τί ἐκεῖνος ποιεῖ, [f] ἀλλὰ τί σοὶ ποιήσαντι κατὰ φύσιν ἡ σὴ ἕξει προαίρεσις· [g] σὲ γὰρ ἄλλος οὐ βλάψει, [h] ἂν μὴ σὺ θέλῃς· [i] τότε δὲ ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι. [k] οὕτως οὖν ἀπὸ τοῦ

---

c. 30. [xa] cf. III, 2, 4 — [ab] II, 10, 7 — [ag] cf. III, 18, 3 — [bc] III, 20, 11 — [bd] I, 12, 28, III, 3, 5 (de ᾠκειώθης cf. III, 24, 11) — [df] cf. III, 10, 19 — [eg] IV, 5, 5 — [gh] (fortasse [gk]) IV, 5, 28 — [ik] III, 20, 16 — [ko] cf. III, 20, 11 — [lm] II, 14, 8 (?)

---

s. 5. 27 *ἄλλος Nil. (et Diss.): ἄλλο Ench.* ‖ **s. 6.** 28 *ὁμοίως ὀρέγεσθαι A un.: om. cett.; ὁμοίως (ὡσαύτως ed. Rom. et cod. Par.) ὀργίζεσθαι Nil.* ‖ 31 *ἀπαντώντων Schw. e diss.: ἁπάντων A un. (Nil.); verba ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων καταγελασθῆναι om. cett.* ‖ **s. 7.** 33 *ἀπείθειαν ABC sing.* ‖ 34 *μὴ ante προσάγαγε om. B'C* ‖ *πρόσαγε AC sing. (Nil.); πρόσεχε C un.* ‖ *Καίσαρος ⟨γένῃ⟩ C un. (Nili ed. Rom.)* ‖ 36 *οὐ] οὖν B' (Nili cod. R'g.)* ‖ 37 *ἐξεργάσασθαι ABC sing.* ‖ *τοῖς σαυτοῦ A un. (τοῖς αὐτοῦ Nil.)* ‖ 38 *περὶ τὰ ἔξω A un. (Nil.): τὰ ἔξω cett.*

c. 30. 6 *τάξιν] πρᾶξιν B' et D un. (V, ed. Hal., v)*

γείτονος, [l] ἀπὸ τοῦ πολίτου, [m] ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ [n] τὸ καθῆκον
εὑρήσεις, [o] ἐὰν τὰς σχέσεις ἐθίζῃ θεωρεῖν.

c. 31. [p] Τῆς περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώ- 1
τατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν [q] ὡς ὄν-
των καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς [r] καὶ δικαίως [s] καὶ σαυτὸν
εἰς τοῦτο κατατεταχέναι, [t] τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς [u] καὶ εἴκειν [v] πᾶσι
τοῖς γινομένοις [w] καὶ ἀκολουθεῖν [x] ἑκόντα [y] ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης
γνώμης ἐπιτελουμένοις. [z] οὕτω γὰρ οὐ μέμψῃ ποτὲ τοὺς θεοὺς
οὔτε ἐγκαλέσεις [a] ὡς ἀμελούμενος. [b] ἄλλως δὲ οὐχ οἷόν τε τοῦτο 2
γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἄρῃς ἀπὸ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν [c] καὶ ἐν τοῖς ἐφ'
ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. [d] ὡς, ἄν γέ τι ἐκεί-
νων ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν [d'] ἀποτυγχά-
νῃς ὧν θέλεις καὶ περιπίπτῃς οἷς μὴ θέλεις, [e] μέμψασθαί σε [e'] καὶ
μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον τὰ μὲν 3
βλαβερὰ φαινόμενα καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν φεύγειν καὶ ἐκτρέπε-
σθαι, [f] τὰ δὲ ὠφέλιμα καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν μετιέναι τε
καὶ τεθηπέναι. [g] ἀμήχανον οὖν βλάπτεσθαί τινα οἰόμενον
χαίρειν τῷ δοκοῦντι βλάπτειν, [h] ὥσπερ καὶ τὸ αὐτῇ τῇ βλάβῃ
χαίρειν ἀδύνατον. [i] ἔνθεν καὶ πατὴρ ὑπὸ υἱοῦ λοιδορεῖται, 4

---

c. 31, s. 1. [pr] (inprimis [qr]) I, 12, 4 sqq.; II, 14, 11; III, 26, 28 — [st] I, 12, 7 — [tu, wx] III, 26, 29 (cf. I, 12, 24 sq.) — [uw] IV, 7, 9 — [uv] IV, 7, 7 — [vw] I, 12, 17 — [xy] III, 5, 9 (IV, 8, 9; I, 12, 23) — [yz] I, 12, 25 — [za] I, 27, 13; II, 22, 15 (cf. IV, 7, 9; I, 14, 16) — [ab] III, 24, 113; III, 26, 28 — **s. 2.** [bd] cf. II, 22, 26 — [cd] I, 25, 1; I, 12, 27 — [d'e] II, 1, 31 — [de'] I, 22, 15; I, 27, 11 (cf. III, 4, 6) — **s. 3.** [e'f] II, 22, 15 — [gh] cf. IV, 7, 9 — **s. 4.** [il] II, 22, 10

---

10 *γείτονος ⟨πρὸς τὸν γείτονα⟩, ἀπὸ τοῦ πολίτου ⟨πρὸς τὸν πολίτην⟩, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ ⟨πρὸς τὸν στρατηγὸν⟩ C un. (e Par.)* ‖ 11 *ἐθίζῃ A un. (Nil.): ἐθίζῃ cett.*

c. 31, s. 1. 4 *κατατεταχότων coni. Schw.* ‖ 5 *ὑπὸ] ἐπὶ A (praeter V) B (Nil.)* ‖ 6 *τοῖς θεοῖς Vv* ‖ **s. 2.** 7 *δὲ A un. (Nil., Par.): τε cett.* ‖ *τοῦτο οὐχ οἷόν τε (om. γίνεσθαι) C un. (Nil.; item Par., in qua κατορθοῦν leg. pro γίνεσθαι); τοῦτο om. A un.* ‖ 8 *ἄρῃς ἀπὸ A un. (Par.): ἀποστῇς cett. (Nil.)* ‖ *τῶν] τοῦ B* ‖ 11 *μὴ] οὐ C un. (Nil.)* ‖ *μέμφεσθαι C (V; Nil., Par.)* ‖ *σε] τε C un., om. C al.* ‖ **s. 3.** 12 *τοῦτο] τὸ B' (om. Nili ed. Rom. et cod. Reg.; πρὸς τοῦτο om. Nili codd. Par. et Vat.)* ‖ 14 *τε A un. (Simpl.): om. cett. (Nil.)* ‖ 15 *τεθηπέναι Vv: τεθαυμακέναι Ench. (Nil.; Simpl.)* ‖ **s. 4.** 17 *ὅθεν C un. (Vv)*

ὅταν τῶν δοκούντων ἀγαθῶν εἶναι τῷ παιδὶ μὴ μεταδιδῷ·[k] καὶ
Πολυνείκην καὶ Ἐτεοκλέα τοῦτ' ἐποίησε πολεμίους ἀλλήλοις τὸ
ἀγαθὸν οἴεσθαι τὴν τυραννίδα. [l] διὰ τοῦτο καὶ ὁ γεωργὸς λοι-
δορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης,[m] διὰ τοῦτο ὁ ἔμπορος,
διὰ τοῦτο οἱ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἀπολλύντες.
[n]ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. [o] ὥστε, ὅστις
ἐπιμελεῖται τοῦ ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ καὶ ἐκκλίνειν, ἐν
5 *τῷ αὐτῷ καὶ εὐσεβείας ἐπιμελεῖται. σπένδειν δὲ καὶ*
θύειν καὶ ἀπάρχεσθαι κατὰ τὰ πάτρια ἑκάστοτε προσ-
ήκει καθαρῶς καὶ μὴ ἐπισεσυρμένως μηδὲ ἀμελῶς
μηδέ γε γλίσχρως μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.

1 **c. 32.** *[o]Ὅταν μαντικῇ προσίῃς, μέμνησο, ὅτι, τί*
μὲν ἀποβήσεται, οὐκ οἶδας, ἀλλὰ ἥκεις ὡς παρὰ τοῦ
μάντεως αὐτὸ πευσόμενος, [p] ὁποῖον δέ τι ἐστίν, ἐλήλυθας
εἰδώς, εἴπερ εἶ φιλόσοφος. [q] εἰ γάρ ἐστί τι τῶν οὐκ ἐφ'
ἡμῖν, πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι μήτε κα-
2 *κόν. [r] μὴ φέρε οὖν πρὸς τὸν μάντιν ὄρεξιν ἢ ἔκκλισιν μηδὲ*
τρέμων αὐτῷ πρόσει,[s] ἀλλὰ διεγνωκώς, ὅτι πᾶν τὸ ἀπο-
βησόμενον ἀδιάφορον καὶ οὐδὲν πρὸς σέ, ὁποῖον δ' ἂν
ᾖ, ἔσται αὐτῷ χρήσασθαι καλῶς καὶ τοῦτο οὐθεὶς κω-
λύσει. [t] θαῤῥῶν οὖν ὡς ἐπὶ συμβούλους ἔρχου τοὺς θεούς·[u]
καὶ λοιπόν, ὅταν τί σοι συμβουλευθῇ, μέμνησο τίνας συμβούλους

[kl] IV, 5, 29 — [lm] III, 4, 7 — [no] I, 27, 14 —(28) cf. Xenoph. Comm. I, 3, 3

c. 32, s. 1. [oz] cf. omnino II, 7 — [pq] II, 7, 3 — **s. 2.** [rs] ib. 12 — [tu] ib. 11 — [uv] ib. 14

---

19 *πολεμίους ἀλλήλοις C un. (V et v, in qua ἐποίησε post πολ.): om. cett. (Nil.)* ‖ 20 *καὶ om. B' et C nonn. (Par.)* ‖ *ὁ om. C un. (Nil.)* ‖ 22 *ἀπολλύντες AC sing. (Vv; Nili cod. Par.): ἀπολοῦντες cett. (Par. cod. Paris. un.; ἀπολύοντες Nili ed. Rom. et codd. Vatt.)* ‖ 24 *ὡς] ὧν C un. (Nil.)* ‖ 25 *ἐπιμελεῖσθαι B' et C un.* ‖ 26 *καὶ ἢ ABC sing.* ‖ **s. 5.** 26 *ἑκάστοτε B' et C un.: ἑκάστοις cett. (praeter C un., qui habet ἑκάστῳ cum Par.)*

c. 32. *totum caput om. Nil., Par.* ‖ **s. 1.** 1 *τι om. B' et D un. (V)* ‖ 2 *ἀπὸ τοῦ μάντεως (sic C un. quoque) ἀποπευσόμενος B' et D un. (V)* ‖ **s. 2.** 6 *μηδὲ τρέμων C un., Heyne (e coni.): εἰ δὲ μὴ τρέμων Ench.* ‖ 7 *αὐτὸν B un. (ed. Hal.; αὐτὸ V)* ‖ *τὸ om. BC sing. (V, ed. Hal., v)* ‖ 9 *ἔσται C un.: ἔσται ⟨γὰρ⟩ cett.*

παρέλαβες καὶ τίνων παρακούσεις ἀπειθήσας. [v] ἔρχου δὲ ἐπὶ 3
τὸ μαντεύεσθαι, καθάπερ ἠξίου Σωκράτης, ἐφ' ὧν ἡ
πᾶσα σκέψις τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν ἔκβασιν ἔχει καὶ
οὔτε ἐκ λόγου οὔτε ἐκ τέχνης τινὸς ἄλλης ἀφορμαὶ
δίδονται πρὸς τὸ συνιδεῖν τὸ προκείμενον· [w] ὥστε, ὅταν
δεήσῃ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ ἢ πατρίδι, μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγ-
κινδυνευτέον. [x] καὶ γὰρ ἂν προείπῃ σοι ὁ μάντις φαῦλα
γεγονέναι τὰ ἱερά, δῆλον ὅτι θάνατος σημαίνεται ἢ
πήρωσις μέρους τινὸς τοῦ σώματος ἢ φυγή· [y] ἀλλ' αἱρεῖ
ὁ λόγος καὶ σὺν τούτοις παρίστασθαι τῷ φίλῳ καὶ τῇ πατρίδι
συγκινδυνεύειν. [z] τοιγαροῦν τῷ μείζονι μάντει πρόσεχε,
τῷ Πυθίῳ, ὃς ἐξέβαλε τοῦ ναοῦ τὸν οὐ βοηθήσαντα
ἀναιρουμένῳ τῷ φίλῳ.

c. 33. Τάξον τινὰ ἤδη χαρακτῆρα σαυτῷ καὶ τύ- 1
πον, ὃν φυλάξεις ἐπί τε σεαυτοῦ ὢν καὶ ἀνθρώποις
ἐντυγχάνων. καὶ σιωπὴ τὸ πολὺ ἔστω ἢ λαλείσθω τὰ 2
ἀναγκαῖα καὶ δι' ὀλίγων. σπανίως δέ ποτε καιροῦ
παρακαλοῦντος ἐπὶ τὸ λέγειν [a] λέξον μέν, ἀλλὰ περὶ οὐ-
δενὸς τῶν τυχόντων· μὴ περὶ μονομαχιῶν, μὴ περὶ ἱπποδρομιῶν,

---

s. 3. [vw] cf. Xen. Comm. I, 1, 7 — [wx] ib. 3 — [yz] III, 24, 44 (cf. II, 7, 3) — v. 23 cf. Ael. Var. Hist. III, 44 et Simpl. comm.
c. 33, s. 2. [ab, cd] III, 16, 4

---

s. 3. 17 δέῃ (δέῃ σε *C un.*) *C (ed. Hal., v)* ‖ μαντεύου, εἰ συγκινδυνεύσεις *C un.* ‖ 18 προείπῃ *C un. (Wolf e coni.)*: προσείπῃ *cett.* (προσείποι *AC sing.)* ‖ 20 τινὸς τοῦ *AC sing.*; τοῦ *C un.*; *om. cett.* ‖ αἱρεῖ ὁ *Schw.* (αἱρεῖ *iam Salmasius*): ἐρεῖ ὁ *AC sing.*; ἔνι *cett.* (ἢ ἔνι *V*) ‖ 21 παρίστασθαι *iid.*: παρίσταται *cett.* ‖ τῇ *iid.*: *om. cett.*
c. 33, ss. 1—3. *Stob. flor. 34, 14* ‖ **s. 1.** 1 Τάξιν *B' SMA et D un. (V)* ‖ τάξον — (6) ἱππ. *om. A Stob.* ‖ σεαυτῷ χαρακτῆρα *Stob.* ‖ σεαυτῷ *C un.*, σεαυτοῦ *A un.* ‖ 2 ἀνθρώποις] ἑτέροισιν *S Stob.* ‖ **s. 2.** 3 καὶ *om. C un. (Nil., Par.)*; *Stob.* ‖ τὰ πολλὰ *Stob.* ‖ 5 παρακολουθοῦντος *B' (Vv)*; καλοῦντος *Stob.* λέξον μὲν *C nonn. (Simpl.)*: τι ἥξομεν *cett.* (ἥξομεν *Nil.)*; *Stob.* περὶ μηδενὸς *C un. (Nil.)* ‖ 6 τυχόντων] εἰκαίων *Stob.* ‖ *verba* μὴ — (11) σιώπα *sic immutata exhibet Stob.*: μὴ περὶ ἀθλητῶν ἢ μονομάχων ἢ περὶ ἵππων ἢ βρωμάτων ἢ πομάτων τῶν ἑκασταχοῦ, μὴ περὶ ἀνθρώπων ψέγοντα ἢ ἐπαινοῦντα ἢ συγκρίνοντα. λοιπὸν ἐκείνου ἔχου τοῦ μὴ καθιέναι εἰς ὁμιλίας ἰδιωτικάς, ἀλλ' ἂν οἷός τε ἦς, μέταγε τοὺς λόγους ἐπὶ τὸ προσῆκον· εἰ δὲ μή, ἀπό-

ὁρᾶτε ὑμεῖς, [a] πῶς ἄνισοί ἐστε καὶ ἀγνώμονες. [b] τί δὲ καὶ βούλεσθε μᾶλλον; ἀργύριον ἢ φίλον πιστὸν καὶ αἰδήμονα; εἰς τοῦτο οὖν μοι μᾶλλον συλλαμβάνετε καὶ μή, δι' ὧν ἀποβαλῶ αὐτὰ ταῦτα, ἐκεῖνά με πράσσειν
4 ἀξιοῦτε. 'ἀλλ' ἡ πατρίς, ὅσον ἐπ' ἐμοί', φησίν, 'ἀβοήθητος ἔσται'. πάλιν, ποίαν καὶ ταύτην βοήθειαν; στοὰς οὐχ ἕξει διὰ σὲ οὔτε βαλανεῖα. καὶ τί τοῦτο; οὐδὲ γὰρ ὑποδήματα ἔχει διὰ τὸν χαλκέα οὐδ' ὅπλα διὰ τὸν σκυτέα· ἱκανὸν δέ, ἐὰν ἕκαστος ἐκπληρώσῃ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον. εἰ δὲ ἄλλον τινὰ αὐτῇ κατεσκεύαζες πολίτην πιστὸν καὶ αἰδήμονα, οὐδὲν ἂν αὐτὴν ὠφέλεις; 'ναί.' οὐκοῦν οὐδὲ σὺ αὐτὸς ἀνωφελὴς ἂν εἴης αὐτῇ. 'τίνα οὖν ἕξω', φησί, 'χώραν ἐν τῇ πόλει;' ἣν
5 ἂν δύνῃ φυλάττων ἅμα τὸν πιστὸν καὶ αἰδήμονα. εἰ δὲ ἐκείνην ὠφελεῖν βουλόμενος ἀποβαλεῖς ταῦτα, τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιο ἀναιδὴς καὶ ἄπιστος ἀποτελεσθείς;

[ab] cf. I, 11, 24

---

18 *ἄδικοι A un. (Nil.)* ‖ *ἔσται B* ‖ 21 *αὐτὸ ταῦτα C (V, v)* ‖ *με ἐκεῖνα C un.; μὲ* (*om. ἐκεῖνα*) *C un. (V, v)* *inter ss. 3 et 4 haec interponit Par.: ἀλλ' ἐνοχλοῦσί σοι οἱ λογισμοὶ λέγοντες ὅτι 'τοῦτον εἰ στέρξομεν τὸν βίον, οὐδεμία ἡμῶν ἐν τῇ πόλει μνήμη οὐδ' ὄνομα οὐδὲ τιμή· λέληθε δὲ τοὺς πολλούς, ὅτι καὶ πολίτης εἰμί'. ποίαν πάλιν ταύτην τιμὴν λέγουσιν; οὐ χειροτονήσουσιν πρεσβύτην οὐδὲ ἄρχοντα αἱρήσονται. καὶ τί τοῦτο; οὐδὲ γὰρ εἰς τοῦτο ἔταξας ἑαυτόν οὐδὲ τοῦτο ἐπαγγέλλῃ· οὐδὲ γὰρ ἄρχων εἶ οὐδὲ τῶν τὰ κοινὰ πρασσόντων. εἰ δέ τινες μὴ τούτων ὄντες εἰς αὐτὰ μᾶλλον ὠθοῦσιν ἑαυτούς, τί πρὸς σὲ τὸν ἀνακεῖσθαι θεῷ θέλοντα καὶ εἰς τοῦτο ὄντα; ἱκανὸν γὰρ ἑκάστῳ, εἰ τῆς ἑαυτοῦ τάξεως ἄξιος φανείη. εἰ γὰρ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν μεταδιώκεις, τούτων οὐδέν σοι προσήκει ἐπιζητεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ὧν ὃ ἐπηγγείλω πληρώσεις* ‖ s. 4. 23 *ἔσται* ⟨*πειθομένῳ σοι καὶ ἐκτὸς ὡς ἀλλοτρίων καταφρονοῦντι*⟩ *ACD sing. (Simpl.)* ‖ *καὶ om. A nonn. (V, v)* ‖ 24 *οὔτε*] *οὐδὲ Nil., quod commendat Schw.* ‖ *inverso ordine* 26 *σκυτέα* — (25) *χαλκέα colloc. B' (V, v; Nil.)* ‖ 28 *ἂν A un. (V; Nil.)* ‖ 29 *ὠφέλεις V, Nil.: ὠφίλεις B; ὠφελεῖς A et C un.; ὠφέλοις vel ὠφείλεις C rell.* (*ὤφειλες ed. Hal., v*) ‖ s. 5. 30 *φησίν, ἔξω χώραν C un. (Nil.; φησί, χώραν ἔξω Simpl.)* ‖ 31 *τὸν*] *σεαυτὸν C (Nil.)* ‖ 33 *ἀποτελεῖσθαι B' (v); ἀποτελέσεις A un.*

c. 25. [a]Προετιμήθη σού τις [b]ἐν ἑστιάσει ἢ ἐν προσα- 1
γορεύσει ἢ ἐν τῷ παραληφθῆναι εἰς συμβουλίαν; εἰ
μὲν ἀγαθὰ ταῦτά ἐστι, χαίρειν σε δεῖ, ὅτι ἔτυχεν αὐ-
τῶν ἐκεῖνος· εἰ δὲ κακά, μὴ ἄχθου, ὅτι σὺ αὐτῶν οὐκ
ἔτυχες· [c]μέμνησο δέ, ὅτι οὐ δύνασαι μὴ ταὐτὰ ποιῶν πρὸς τὸ
τυγχάνειν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι. [d]πῶς γὰρ 2
ἴσον ἔχειν δύναται ὁ μὴ φοιτῶν ἐπὶ θύρας τινὸς τῷ φοιτῶντι;
[e]ὁ μὴ παραπέμπων τῷ παραπέμποντι; [f]ὁ μὴ ἐπαινῶν τῷ ἐπαι-
νοῦντι; [g]ἄδικος οὖν ἔσῃ καὶ [h]ἄπληστος, [i]εἰ μὴ προϊέμενος
ταῦτα, ἀνθ' ὧν ἐκεῖνα πιπράσκεται, [k]προῖκα αὐτὰ βου-
λήσῃ λαμβάνειν. [l]ἀλλὰ πόσου πιπράσκονται θρίδακες; ὀβολοῦ, 3
ἂν οὕτω τύχῃ. [m]ἂν οὖν τις προέμενος τὸν ὀβολὸν λάβῃ
θρίδακας, σὺ δὲ μὴ προέμενος μὴ λάβῃς, μὴ οἴου
ἔλαττον ἔχειν τοῦ λαβόντος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἔχει θρί-
δακας, οὕτω σὺ τὸν ὀβολόν, ὃν οὐκ ἔδωκας. τὸν αὐ- 4
τὸν δὴ τρόπον καὶ ἐνταῦθα. [n]οὐ παρεκλήθης ἐφ' ἑστίασίν
τινος; οὐ γὰρ ἔδωκας τῷ καλοῦντι, ὅσου πωλεῖ τὸ δεῖπνον·
ἐπαίνου δ' αὐτὸ πωλεῖ, θεραπείας πωλεῖ. [o]δὸς οὖν τὸ διά-
φορον, εἴ σοι λυσιτελεῖ, ὅσου πωλεῖται. [p]εἰ δὲ κἀκεῖνα
θέλεις μὴ προΐεσθαι καὶ ταῦτα λαμβάνειν, ἄπληστος εἶ καὶ

---

c. 25, s. 1. [al] cf. omino IV, 6, 25 sqq. — [cd] cf. IV, 2, 2 — s. 2. [dg] IV, 6, 36 (III, 17, 2) — [ef] IV, 10, 20 — [fg] cf. III, 24, 49 — [hi] IV, 1, 106 — [kl] IV, 10, 24 — s. 3. [lm] III, 24, 48 — s. 4. [no] cf. I, 25, 15 — [pq] IV, 10, 24

---

c. 25, s. 1. 1 *⟨Ἂν⟩ (vel ⟨Ἐὰν⟩) προτιμηθῇ AD et C un. (⟨Εἰ⟩ προετιμήθη Par.)* ‖ s. 2. 7 *τῶν φοιτῶντι (!) B'* ‖ 9 *προέμενος B' et C un. (Nil., Par.)* ‖ 10 *βουλήσει B'* ‖ s. 3. 12 *τις] τι B'* ‖ 15 *τὸν om. C nonn.; ὃν om. B' (utramque vocem om. ed. Hal., v)* ‖ *οὐ δέδωκας A un. (Par. codd. nom.)* ‖ s. 4. 17 *πωλεῖ AC sing. (Nili cod. Paris. et Vat.; Par. cod. Med.; Simpl.): πωλεῖται cett.* ‖ 18 *αὐτὸ] αὐτῷ B un. (Nili cod. Par., αὐτοῦ Nili cod. Hafn. et ed. Rom.); αὐτὸς C un.* ‖ *θεραπείας] κολακείας A un. (et hoc et illud Par.)* ‖ *οὖν om. A un. (Nil.)* ‖ *διάφορον AC sing. (Nil.): διαφέρον cett.* ‖ 19 *σοι] τι B un. (ed. Hal.)* ‖ *ὅπου πωλεῖται B un. (ed. Hal.); πωλούμενον C un. (V, ubi ⟨τὸ⟩ πωλ.)* ‖ *κἀκεῖνα] ταῦτα A un.* ‖ 20 *ταῦτα] κἀκεῖνα ⟨προῖκα⟩ (id. κἀκεῖνα V)*

5 ἀβέλτερος. [q] οὐδὲν οὖν ἔχεις ἀντὶ τοῦ δείπνου; ἔχεις μὲν οὖν τὸ μὴ ἐπαινέσαι τοῦτον, ὃν οὐκ ἤθελες, τὸ μὴ ἀνασχέσθαι αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῆς εἰσόδου.[r]

c. 26. [r] *Τὸ βούλημα τῆς φύσεως καταμαθεῖν* [s] ἔστιν ἐξ ὧν οὐ διαφερόμεθα πρὸς ἀλλήλους. οἷον, ὅταν ἄλλου παιδάριον κατεάξῃ τὸ ποτήριον, πρόχειρον εὐθὺς λέγειν ὅτι 'τῶν γινομένων ἐστίν'. ἴσθι οὖν, ὅτι, ὅταν καὶ τὸ σὸν καταγῇ, τοιοῦτον εἶναί σε δεῖ, ὁποῖον ὅτε καὶ τὸ τοῦ ἄλλου κατεάγη. οὕτω μετατίθει καὶ ἐπὶ τὰ μείζονα. τέκνον ἄλλου τέθνηκεν ἢ γυνή; οὐδείς ἐστιν ὃς οὐκ ἂν εἴποι [s'] ὅτι 'ἀνθρώπινον'· [t] ἀλλ' ὅταν τὸ αὐτοῦ τινος ἀποθάνῃ, εὐθὺς 'οἴμοι, τάλας ἐγώ'. ἐχρῆν δὲ μεμνῆσθαι, τί πάσχομεν περὶ ἄλλων αὐτὸ ἀκούσαντες.

c. 27. Ὥσπερ σκοπὸς πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν οὐ τίθεται, οὕτως οὐδὲ κακοῦ φύσις ἐν κόσμῳ γίνεται.

c. 28. [t'] Εἰ μὲν τὸ σῶμά σού τις ἐπέτρεπε τῷ ἀπαντήσαντι, ἠγανάκτεις ἄν· [u] ὅτι δὲ σὺ τὴν γνώμην τὴν σεαυτοῦ ἐπιτρέπεις τῷ τυχόντι, ἵνα, [v] ἐὰν λοιδορήσηταί σοι, [w] ταραχθῇ ἐκείνη καὶ συγχυθῇ, [w'] οὐκ αἰσχύνῃ τούτου ἕνεκα;[x]

1 c. 29. Ἑκάστου ἔργου σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτοῦ καὶ οὕτως ἔρχου ἐπ' αὐτό· εἰ δὲ μή, τὴν μὲν

---

s. 5. [qr] cf. omnino IV, 3, 7 sqq.; IV, 9, 1
c. 26. [rs] I, 17, 13 — [s't] cf. I, 9, 30
c. 28. [t'u] II, 12, 19 — [ux] cf. I, 25, 29 — [vw] cf. II, 12, 14 (?) — [ww'] III, 22, 25 (?)
c. 29. totum caput paucis mutatis e diss. III, 15 huc translatum est; om. *D* et *AC* sing. *(Par.;* sine commentario praeterm. *Simpl.)*

---

s. 5. 23 τῶν] τῆς *B'* ‖ εἰσόδου ⟨παροινιῶν⟩ *AC sing.*
c. 26. 2 ἄλλου *Nil. (ἄλλο codd. Vatt. et ed. Rom.), Par.:* τοῦ γείτονος ἄλλο *Ench.* ‖ 3 κατάξῃ *itemque postea* (5) καταγῇ *et* (6) καταγῇ *C un. (V)* ‖ πρόχειρον *Nil., Par.:* πρόχειρόν ἐστιν *Ench.* ‖ 6 τὸ *om. B'*; τοῦ *om. A un.* ‖ 8 διότι *Nil.* ‖ 9 ⟨καὶ⟩ τάλας *C un. (Nil.)* ‖ παράσχομεν *B*; παρείχομεν *C un. (ed. Hal.)*
c. 27. 1 οὐ τίθεται πρὸς τὸ ἀποτυχεῖν *AD et C un.*
c. 28. 1 ἐπέτρεπέ τις *C un. (V)* ‖ ὑπαντήσαντι *AC nonn., D un. (v;* ὑπαντῶντι *Simpl.)*
c. 29, s. 1. 2 αὐτῷ *A un. (V)*

πρώτην προθύμως ἥξεις ἅτε μηδὲν τῶν ἑξῆς ἐντεθυμημένος,
ὕστερον δὲ ἀναφανέντων δυσχερῶν τινων αἰσχρῶς ἀποστήσῃ.
θέλεις Ὀλύμπια νικῆσαι; κἀγώ, νὴ τοὺς θεούς· κομψὸν γάρ 2
ἐστιν. ἀλλὰ σκόπει τὰ καθηγούμενα καὶ τὰ ἀκόλουθα καὶ οὕ-
τως ἅπτου τοῦ ἔργου. δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοτροφεῖν, ἀπέχε-
σθαι πεμμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ἐν ὥρᾳ τεταγμένῃ,
ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν,
ἁπλῶς ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτῃ, εἶτα ἐν
τῷ ἀγῶνι παρορύσσεσθαι, ἔστι δὲ ὅτε χεῖρα ἐκβαλεῖν, σφυρὸν
στρέψαι, πολλὴν ἁφὴν καταπιεῖν, ἔσθ' ὅτε μαστιγωθῆναι καὶ
μετὰ τούτων πάντων νικηθῆναι. ταῦτα ἐπισκεψάμενος, ἂν ἔτι 3
θέλῃς, ἔρχου ἐπὶ τὸ ἀθλεῖν. εἰ δὲ μή, ὡς τὰ παιδία ἀναστρα-
φήσῃ, ἃ νῦν μὲν παλαιστὰς παίζει, νῦν δὲ μονομάχους, νῦν δὲ
σαλπίζει, εἶτα τραγῳδεῖ· οὕτω καὶ σὺ νῦν μὲν ἀθλητής, νῦν δὲ
μονομάχος, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα φιλόσοφος, ὅλῃ δὲ τῇ ψυχῇ οὐδέν·
ἀλλ' ὡς πίθηκος πᾶσαν θέαν, ἣν ἂν ἴδῃς, μιμῇ καὶ ἄλλο ἐξ
ἄλλου σοι ἀρέσκει. οὐ γὰρ μετὰ σκέψεως ἦλθες ἐπί τι οὐδὲ
περιοδεύσας, ἀλλ' εἰκῇ καὶ κατὰ ψυχρὰν ἐπιθυμίαν. οὕτω 4
θεασάμενοί τινες φιλόσοφον καὶ ἀκούσαντες οὕτω τινὸς λέγον-
τος, ὡς Εὐφράτης λέγει (καίτοι τίς οὕτω δύναται εἰπεῖν, ὡς
ἐκεῖνος;), θέλουσι καὶ αὐτοὶ φιλοσοφεῖν. ἄνθρωπε, πρῶτον 5
ἐπίσκεψαι, ὁποῖόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· εἶτα καὶ τὴν σεαυτοῦ φύσιν
κατάμαθε, εἰ δύνασαι βαστάσαι. πένταθλος εἶναι βούλει ἢ
παλαιστής; ἴδε σεαυτοῦ τοὺς βραχίονας, τοὺς μηρούς, τὴν ὀσφὺν

---

3 ἥξεις *V, v, Nil. (Diss.)*: ηὔξεις *B et C un.*; ἄρξεις *C un.*; ἕξεις *A un. (de A alt. tacet Schw.)* ‖ 4 δυσχερῶν τινων αἰσχρῶς *Wolf*: τινῶν αἰσχρῶν *Ench. (Nil.*; αἰσχρῶν τινων *V)* ‖ ἀποστήσῃ] αἰσχυνθήσῃ *C un. (V)* ‖ s. 2. 7 σ'] δὲ *A un.*: *om. AC sing. (Nil.)* ‖ 11 παρορύσσεσθαι *Upt. e diss.*: παρέρχεσθαι *Ench. (Nil.; unde* εἰς τὸν ἀγῶνα *C un. (V)*; παρέχεσθαι *AB sing.* ‖ ἐκβαλεῖν *Upt. e diss.*; βαλεῖν *AC sing. (Nil.)*; λαβεῖν *B'*; βλαβεῖν *C un.* ‖ 12 ἔστι δ' ὅτε *C un. (V)* ‖ 13 τούτων *Nil.*: τῶν *Ench. (praeter C un., qui habet* μετὰ ταῦτα πάντα *cum V)*; *om. A un.* ‖ s. 3. ταῦτα ⟨πάντα⟩ *C un. (v)* ‖ ἀλλ' ἔτι ἐθέλῃς *B alt.*; *om. haec tria verba B alt. (ed. Hal.)* ‖ 18 ἣν ἂν *C un.*: ἐὰν *A un. (Vv; Nil.)*; ἂν *cett.* (ἣν *ed. Hal.*) ‖ 19 ἐπί τι] ἐπὶ τοὔργον *C un. (V)* ‖ 20 περιοδεύσας *AC sing. (Vv)*: περιώδευσας *cett. (Nil.)* ‖ s. 4. 22 ὡς Εὐφράτης *Wolf e diss.*: ὡς εὖ Σωκράτης *Ench.* (ὡς εὖ τις σοφῶν *Nil.)*

6 κατάμαθε. ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλο πέφυκε. δοκεῖς, ὅτι ταῦτα ποιῶν ὡσαύτως δύνασαι ἐσθίειν, ὡσαύτως πίνειν, ὁμοίως ὀρέγεσθαι, ὁμοίως δυσαρεστεῖν; ἀγρυπνῆσαι δεῖ, πονῆσαι, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀπελθεῖν, ὑπὸ παιδαρίου καταφρονηθῆναι, ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων καταγελασθῆναι, ἐν παντὶ ἧττον ἔχειν, ἐν τιμῇ,
7 ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἐν πραγματίῳ παντί. ταῦτα ἐπίσκεψαι. εἰ θέλεις ἀντικαταλλάξασθαι τούτων ἀπάθειαν, ἐλευθερίαν, ἀταραξίαν· εἰ δὲ μή, μὴ προσάγαγε. μὴ ὡς τὰ παιδία νῦν φιλόσοφος, ὕστερον δὲ τελώνης, εἶτα ῥήτωρ, εἶτα ἐπίτροπος Καίσαρος. ταῦτα οὐ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι· ἢ τὸ ἡγεμονικόν σε δεῖ ἐξεργάζεσθαι τὸ σαυτοῦ ἢ τὰ ἐκτὸς ἢ περὶ τὰ ἔσω φιλοτεχνεῖν ἢ περὶ τὰ ἔξω· τοῦτ' ἔστιν ἢ φιλοσόφου τάξιν ἐπέχειν ἢ ἰδιώτου.

c. 30. [x] Τὰ καθήκοντα ὡς ἐπίπαν ταῖς σχέσεσι παραμετρεῖται. [a] πατήρ ἐστιν· ὑπαγορεύεται ἐπιμελεῖσθαι, παραχωρεῖν ἁπάντων, ἀνέχεσθαι λοιδοροῦντος, παίοντος. [b] 'ἀλλὰ πατὴρ κακός ἐστι'. [c] μή τι οὖν πρὸς ἀγαθὸν πατέρα φύσει ᾠκειώθης; ἀλλὰ πρὸς πατέρα. [d] 'ὁ ἀδελφὸς ἀδικεῖ.' τήρει τοιγαροῦν τὴν τάξιν τὴν σεαυτοῦ πρὸς αὐτὸν [e] μηδὲ σκόπει, τί ἐκεῖνος ποιεῖ, [f] ἀλλὰ τί σοὶ ποιήσαντι κατὰ φύσιν ἡ σὴ ἕξει προαίρεσις· [g] σὲ γὰρ ἄλλος οὐ βλάψει, [h] ἂν μὴ σὺ θέλῃς· [i] τότε δὲ ἔσῃ βεβλαμμένος, ὅταν ὑπολάβῃς βλάπτεσθαι. [k] οὕτως οὖν ἀπὸ τοῦ

c. 30. [xa] cf. III, 2, 4 — [ab] II, 10, 7 — [ag] cf. III, 18, 3 — [bc] III, 20, 11 — [bd] I, 12, 28, III, 3, 5 (de ᾠκειώθης cf. III, 24, 11) — [df] cf. III, 10, 19 — [eg] IV, 5, 5 — [gh] (fortasse [gk]) IV, 5, 28 — [ik] III, 20, 16 — [ko] cf. III, 20, 11 — [lm] II, 14, 8 (?)

s. 5. 27 ἄλλος *Nil. (et Diss.)*: ἄλλο *Ench.* ‖ s. 6. 28 ὁμοίως ὀρέγεσθαι *A un.*: *om. cett.*; ὁμοίως (ὡσαύτως *ed. Rom. et cod. Par.*) ὀργίζεσθαι *Nil.* ‖ 31 ἀπαντώντων *Schw. e diss.*: ἁπάντων *A un. (Nil.)*; *verba* ὑπὸ τῶν ἀπαντώντων καταγελασθῆναι *om. cett.* ‖ s. 7. 33 ἀπείθειαν *ABC sing.* ‖ 34 μὴ *ante* προσάγαγε *om. B'C* ‖ πρόσαγε *AC sing. (Nil.)*; πρόσεχε *C un.* ‖ Καίσαρος ⟨γένῃ⟩ *C un. (Nili ed. Rom.)* ‖ 36 οὐ] οὖν *B (Nili cod. Reg.)* ‖ 37 ἐξεργάσασθαι *ABC sing.* ‖ τοῖς σαυτοῦ *A un.* (τοῖς αὑτοῦ *Nil.*) ‖ 38 περὶ τὰ ἔξω *A un. (Nil.)*: τὰ ἔξω *cett.*

c. 30. 6 τάξιν] πρᾶξιν *B' et D un. (V, ed. Hal., v)*

γείτονος, [l] ἀπὸ τοῦ πολίτου, [m] ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ [n] τὸ καθῆκον
εὑρήσεις, [o] ἐὰν τὰς σχέσεις ἐθίζῃ θεωρεῖν.

c. 31. [p] Τῆς περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβείας ἴσθι ὅτι τὸ κυριώ- 1
τατον ἐκεῖνό ἐστιν, ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν [q] ὡς ὄν-
των καὶ διοικούντων τὰ ὅλα καλῶς [r] καὶ δικαίως [s] καὶ σαυτὸν
εἰς τοῦτο κατατεταχέναι, [t] τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς [u] καὶ εἴκειν [v] πᾶσι
τοῖς γινομένοις [w] καὶ ἀκολουθεῖν [x] ἑκόντα [y] ὡς ὑπὸ τῆς ἀρίστης
γνώμης ἐπιτελουμένοις. [z] οὕτω γὰρ οὔ μέμψῃ ποτὲ τοὺς θεοὺς
οὔτε ἐγκαλέσεις [a] ὡς ἀμελούμενος. [b] ἄλλως δὲ οὐχ οἷόν τε τοῦτο 2
γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἄρῃς ἀπὸ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν [c] καὶ ἐν τοῖς ἐφ'
ἡμῖν μόνοις θῇς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. [d] ὡς ἄν γέ τι ἐκεί-
νων ὑπολάβῃς ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶσα ἀνάγκη, ὅταν [d'] ἀποτυγχά-
νῃς ὧν θέλεις καὶ περιπίπτῃς οἷς μὴ θέλεις, [e] μέμψασθαί σε [e'] καὶ
μισεῖν τοὺς αἰτίους. πέφυκε γὰρ πρὸς τοῦτο πᾶν ζῷον τὰ μὲν 3
βλαβερὰ φαινόμενα καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν φεύγειν καὶ ἐκτρέπε-
σθαι, [f] τὰ δὲ ὠφέλιμα καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν μετιέναι τε
καὶ τεθηπέναι. [g] ἀμήχανον οὖν βλάπτεσθαί τινα οἰόμενον
χαίρειν τῷ δοκοῦντι βλάπτειν, [h] ὥσπερ καὶ τὸ αὐτῇ τῇ βλάβῃ
χαίρειν ἀδύνατον. [i] ἔνθεν καὶ πατὴρ ὑπὸ υἱοῦ λοιδορεῖται, 4

---

c. 31, s. 1. [pr] (inprimis [qr]) I, 12, 4 sqq.; II, 14, 11; III, 26, 28 — [st] I, 12, 7 — [tu, wx] III, 26, 29 (cf. I, 12, 24 sq.) — [uw] IV, 7, 9 — [uv] IV, 7, 7 — [vw] I, 12, 17 — [xy] III, 5, 9 (IV, 3, 9; I, 12, 23) — [yz] I, 12, 25 — [za] I, 27, 13; II, 22, 15 (cf. IV, 7, 9; I, 14, 16) — [ab] III, 24, 113; III, 26, 28 — **s. 2.** [bd] cf. II, 22, 26 — [cd] I, 25, 1; I, 12, 27 — [d'e] II, 1, 31 — [de'] I, 22, 15; I, 27, 11 (cf. III, 4, 6) — **s. 3.** [e'f] II, 22, 15 — [gh] cf. IV, 7, 9 — **s. 4.** [il] II, 22, 10

---

10 *γείτονος ⟨πρὸς τὸν γείτονα⟩, ἀπὸ τοῦ πολίτου ⟨πρὸς τὸν πολίτην⟩, ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ ⟨πρὸς τὸν στρατηγὸν⟩ C un. (e Par.)* ‖ 11 *ἐθίζῃ A un. (Nil.): ἐθίζῃ cett.*

c. 31, s. 1. 4 *κατατεταχότων coni. Schw.* ‖ 5 *ὑπὸ] ἐπὶ A (praeter V) B (Nil.)* ‖ 6 *τοῖς θεοῖς Vv* ‖ **s. 2.** 7 *δὲ A un. (Nil., Par.): τε cett.* ‖ *τοῦτο οὐχ οἷόν τε (om. γίνεσθαι) C un. (Nil.; item Par., in qua κατορθοῦν leg. pro γίνεσθαι); τοῦτο om. A un.* ‖ 8 *ἄρῃς ἀπὸ A un. (Par.): ἀποστῇς cett. (Nil.)* ‖ *τῶν] τοῦ B* ‖ 11 *μὴ] οὐ C un. (Nil.)* ‖ *μέμφεσθαι C (V; Nil., Par.)* ‖ *σε] τε C un., om. C al.* ‖ **s. 3.** 12 *τοῦτο] τὸ B' (om. Nili ed. Rom. et cod. Reg.; πρὸς τοῦτο om. Nili codd. Par. et Vat.)* ‖ 14 *τε A un. (Simpl.): om. cett. (Nil.)* ‖ 15 *τεθηπέναι Vv: τεθαυμακέναι Ench. (Nil.; Simpl.)* ‖ **s. 4.** 17 *ὅθεν C un. (Vv)*

ὅταν τῶν δοκούντων ἀγαθῶν εἶναι τῷ παιδὶ μὴ μεταδιδῷ· [k] καὶ
Πολυνείκην καὶ Ἐτεοκλέα τοῦτ' ἐποίησε πολεμίους ἀλλήλοις τὸ
ἀγαθὸν οἴεσθαι τὴν τυραννίδα. [l] διὰ τοῦτο καὶ ὁ γεωργὸς λοι-
δορεῖ τοὺς θεούς, διὰ τοῦτο ὁ ναύτης, [m] διὰ τοῦτο ὁ ἔμπορος,
διὰ τοῦτο οἱ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἀπολλύντες.
[n] ὅπου γὰρ τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. [o] ὥστε, ὅστις
ἐπιμελεῖται τοῦ ὀρέγεσθαι ὡς δεῖ καὶ ἐκκλίνειν, ἐν
5 τῷ αὐτῷ καὶ εὐσεβείας ἐπιμελεῖται. σπένδειν δὲ καὶ
θύειν καὶ ἀπάρχεσθαι κατὰ τὰ πάτρια ἑκάστοτε προσ-
ήκει καθαρῶς καὶ μὴ ἐπισεσυρμένως μηδὲ ἀμελῶς
μηδέ γε γλίσχρως μηδὲ ὑπὲρ δύναμιν.
1 **c. 32.** [o] Ὅταν μαντικῇ προσίῃς, μέμνησο, ὅτι, τί
μὲν ἀποβήσεται, οὐκ οἶδας, ἀλλὰ ἥκεις ὡς παρὰ τοῦ
μάντεως αὐτὸ πευσόμενος, [p] ὁποῖον δέ τι ἐστίν, ἐλήλυθας
εἰδώς, εἴπερ εἶ φιλόσοφος. [q] εἰ γάρ ἐστί τι τῶν οὐκ ἐφ'
ἡμῖν, πᾶσα ἀνάγκη μήτε ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι μήτε κα-
2 κόν. [r] μὴ φέρε οὖν πρὸς τὸν μάντιν ὄρεξιν ἢ ἔκκλισιν μηδὲ
τρέμων αὐτῷ πρόσει, [s] ἀλλὰ διεγνωκώς, ὅτι πᾶν τὸ ἀπο-
βησόμενον ἀδιάφορον καὶ οὐδὲν πρὸς σέ, ὁποῖον δ' ἂν
ᾖ, ἔσται αὐτῷ χρήσασθαι καλῶς καὶ τοῦτο οὐθεὶς κω-
λύσει. [t] θαῤῥῶν οὖν ὡς ἐπὶ συμβούλους ἔρχου τοὺς θεούς· [u]
καὶ λοιπόν, ὅταν τί σοι συμβουλευθῇ, μέμνησο τίνας συμβούλους

[kl] IV, 5, 29 — [lm] III, 4, 7 — [no] I, 27, 14—(28) cf. Xenoph. Comm. 1, 3, 3

c. 32, s. 1. [oz] cf. omnino II, 7 — [pq] II, 7, 3 — **s. 2.** [rs] ib. 12 — [tu] ib. 11 — [uv] ib. 14

---

19 *πολεμίους ἀλλήλοις C un. (V et v, in qua ἐποίησε post πολ.): om. cett. (Nil.)* ‖ 20 *καὶ om. B' et C nonn. (Par.)* ‖ *ὁ om. C un. (Nil.)* ‖ 22 *ἀπολλύντες AC sing. (Vv; Nili cod. Par.): ἀπολοῦντες cett. (Par. cod. Paris. un.; ἀπολύοντες Nili ed. Rom. et codd. Vatt.)* ‖ 24 *ὡς] ὧν C un. (Nil.)* ‖ 25 *ἐπιμελεῖσθαι B' et C un.* ‖ 26 *καὶ ἢ ABC sing.* ‖ **s. 5.** 26 *ἑκάστοτε B' et C un.: ἑκάστοις cett. (praeter C un., qui habet ἑκάστῳ cum Par.)*

c. 32. *totum caput om. Nil., Par.* ‖ **s. 1.** 1 *τι om. B' et D un. (V)* ‖ 2 *ἀπὸ τοῦ μάντεως (sic C un. quoque) ἀποπευσόμενος B' et D un. (V)* ‖ **s. 2.** 6 *μηδὲ τρέμων C un., Heyne (e coni.): εἰ δὲ μὴ τρέμων Ench.* ‖ 7 *αὐτὸν B un. (ed. Hal.; αὐτὸ V)* ‖ *τὸ om. BC sing. (V, ed. Hal., v)* ‖ 9 *ἔσται C un.: ἔσται ⟨γὰρ⟩ cett.*

παρέλαβες καὶ τίνων παρακούσεις ἀπειθήσας. [v] *ἔρχου δὲ ἐπὶ* 3
τὸ μαντεύεσθαι, καθάπερ ἠξίου Σωκράτης, ἐφ' ὧν ἡ
πᾶσα σκέψις τὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν ἔκβασιν ἔχει καὶ
οὔτε ἐκ λόγου οὔτε ἐκ τέχνης τινὸς ἄλλης ἀφορμαὶ
δίδονται πρὸς τὸ συνιδεῖν τὸ προκείμενον· [w] *ὥστε, ὅταν*
δεήσῃ συγκινδυνεῦσαι φίλῳ ἢ πατρίδι, μὴ μαντεύεσθαι, εἰ συγ-
κινδυνευτέον. [x] *καὶ γὰρ ἂν προείπῃ σοι ὁ μάντις φαῦλα*
γεγονέναι τὰ ἱερά, δῆλον ὅτι θάνατος σημαίνεται ἢ
πήρωσις μέρους τινὸς τοῦ σώματος ἢ φυγή· [y] *ἀλλ' αἱρεῖ*
ὁ λόγος καὶ σὺν τούτοις παρίστασθαι τῷ φίλῳ καὶ τῇ πατρίδι
συγκινδυνεύειν. [z] *τοιγαροῦν τῷ μείζονι μάντει πρόσεχε,*
τῷ Πυθίῳ, ὃς ἐξέβαλε τοῦ ναοῦ τὸν οὐ βοηθήσαντα
ἀναιρουμένῳ τῷ φίλῳ.

c. 33. *Τάξον τινὰ ἤδη χαρακτῆρα σαυτῷ καὶ τύ-* 1
πον, ὃν φυλάξεις ἐπί τε σεαυτοῦ ὢν καὶ ἀνθρώποις
ἐντυγχάνων. καὶ σιωπὴ τὸ πολὺ ἔστω ἢ λαλείσθω τὰ 2
ἀναγκαῖα καὶ δι' ὀλίγων. σπανίως δέ ποτε καιροῦ
παρακαλοῦντος ἐπὶ τὸ λέγειν [a] *λέξον μέν, ἀλλὰ περὶ οὐ-*
δενὸς τῶν τυχόντων· μὴ περὶ μονομαχιῶν, μὴ περὶ ἱπποδρομιῶν,

---

s. 3. [vw] cf. Xen. Comm. I, 1, 7 — [wx] ib. 3 — [yz] III, 24, 44 (cf. II, 7, 3) — v. 23 cf. Ael. Var. Hist. III, 44 et Simpl. comm.
c. 33, s. 2. [ab, cd] III, 16, 4

---

s. 3. 17 *δέῃ* (*δέῃ σε C un.*) *C (ed. Hal., v)* ‖ *μαντεύου, εἰ συγκινδυνεύσεις C un.* ‖ 18 *προείπῃ C un. (Wolf e coni.): προσείπῃ cett.* (*προσείποι AC sing.*) ‖ 20 *τινὸς τοῦ AC sing.; τοῦ C un.; om. cett.* ‖ *αἱρεῖ ὁ Schw.* (*αἱρεῖ iam Salmasius*): *ἐρεῖ ὁ AC sing.; ἔνι cett.* (*ἢ ἔνι V*) ‖ 21 *παρίστασθαι iid.: παρίσταται cett.* ‖ *τῇ iid.: om. cett.*
c. 33, ss. 1—3. *Stob. flor. 34, 14* ‖ s. 1. 1 *Τάξιν B' SMA et D un. (V)* ‖ *τάξον* — (6) *ἱππ. om. A Stob.* ‖ *σεαυτῷ χαρακτῆρα Stob.* ‖ *σεαυτῷ C un., σεαυτοῦ A un.* ‖ 2 *ἀνθρώποις*] *ἑτέροισιν S Stob.* ‖ s. 2. 3 *καὶ om. C un. (Nil., Par.); Stob.* ‖ *τὰ πολλὰ Stob.* ‖ 5 *παρακολουθοῦντος B' (Vv); καλοῦντος Stob.* ‖ *λέξον μὲν C nonn. (Simpl.): τι ἥξομεν cett.* (*ἥξομεν Nil.*); *Stob. περὶ μηδενὸς C un. (Nil.)* ‖ 6 *τυχόντων*] *εἰκαίων Stob.* ‖ *verba μὴ* — (11) *σιώπα sic immutata exhibet Stob.: μὴ περὶ ἀθλητῶν ἢ μονομάχων ἢ περὶ ἵππων ἢ βρωμάτων ἢ πομάτων τῶν ἑκασταχοῦ, μὴ περὶ ἀνθρώπων ψέγοντα ἢ ἐπαινοῦντα ἢ συγκρίνοντα. λοιπὸν ἐκείνου ἔχου τοῦ μὴ καθιέναι εἰς ὁμιλίας ἰδιωτικάς, ἀλλ' ἂν οἷός τε ᾖς, μέταγε τοὺς λόγους ἐπὶ τὸ προσῆκον· εἰ δὲ μή, ἀπό-*

μὴ περὶ ἀθλητῶν, [b] *μὴ περὶ βρωμάτων ἢ πομάτων, τῶν*
ἑκασταχοῦ, [c] *μάλιστα δὲ μὴ περὶ ἀνθρώπων ψέγων ἢ ἐπαι-*
3 *νῶν ἢ συγκρίνων.* [d] *ἂν μὲν οὖν οἷός τε ἧς, μετάγαγε τοῖς σοῖς*
λόγοις καὶ τοὺς τῶν συνόντων ἐπὶ τὸ προσῆκον. εἰ δὲ ἐν ἀλλο-
4 *φύλοις ἀποληφθεὶς τύχοις, σιώπα.* [e] *γέλως μὴ πολὺς ἔστω*
5 *μηδὲ ἐπὶ πολλοῖς μηδὲ ἀνειμένος. ὅρκον παραίτησαι,*
εἰ μὲν οἷόν τε, εἰς ἅπαν, εἰ δὲ μή, ἐκ τῶν ἐνόντων.
6 *ἑστιάσεις τὰς ἔξω καὶ ἰδιωτικὰς διακρούου· ἐὰν δέ*
ποτε γίνηται καιρός, [e] *ἐντετάσθω σοι ἡ προσοχή, μήποτε*
´ *ἄρα ὑπορρυῇς εἰς ἰδιωτισμόν.* [f] *ἴσθι γάρ, ὅτι, ἐὰν ὁ ἑταῖρος ᾖ*
μεμολυσμένος, καὶ τὸν συναναστριβόμενον αὐτῷ συμμολύνεσθαι
7 *ἀνάγκη, κἂν αὐτὸς .ὢν τύχῃ καθαρός.* [g] *τὰ περὶ τὸ σῶμα μέχρι*
τῆς χρείας ψιλῆς παραλάμβανε, οἷον τροφάς, πόμα, ἀμπεχόνην,
οἰκίαν, οἰκετίαν· τὸ δὲ πρὸς δόξαν ἢ τρυφὴν ἅπαν περίγραφε.[h]
8 *περὶ ἀφροδίσια εἰς δύναμιν πρὸ γάμου καθαρευτέον· ἁπτομένῳ*
δὲ ὧν νόμιμόν ἐστι μεταληπτέον. μὴ μέντοι ἐπαχθὴς γίνου τοῖς

---

s. 3. [de] (inprimis paraphrasis Stobaeana) III, 16, 1 — s. 6. [ef] III, 16, 6 — [fg] III, 16, 1 — s. 7. [gh] cf. gnom. Stob. 17

λειπε σιωπᾶν ‖ *μονομαχιῶν C un. (Nil.; Simpl.): μονομάχων cett. (Stob.)*

7 *μὴ ante ἱππ. pr. C un. (Nil.): μηδὲ cett.* ‖ 8 *ἑκασταχοῦ Nil. (Simpl.); Stob.: ἑκασταχοῦ ⟨λεγομένων⟩ Ench.* ‖ *ψέγων ἢ ἐπαινῶν ἢ συγκρίνων C un. (Par.): λέγοντα (ψέγοντα AC sing., Nil.; Stob.) ἢ ἐπαινοῦντα ἢ συγκρίνοντα cett. (Nil., in quo κρίνοντα leg.); Stob.; λέγοντες ἢ ἐπαινοῦντες ἢ συγκρίνοντες ed. Hal., v.)* ‖ s. 3. 9 *μετάγαγε A un. (Nil., Par.): μέταγε cett. (Stob.)* ‖ *τοῖς σοῖς λόγοις C un.: τοὺς σοὺς λόγους καὶ cett. (Nil.; cf. Stob.)* ‖ 11 *ἀποληφθεὶς AC sing. (Nili ed. Rom.): ἀπο-*
MA *λειφθεὶς cett.* ‖ s. 4. *Stob. flor. 5, 39 om.* (12) *μηδὲ ἀνει-*
SMAL *μένος* ‖ s. 5. *Stob. flor. 27, 12* ‖ 12 *ὄντων B et C un. (v)* ‖
MA s. 6. *Stob. flor. 5, 40 haec habet: δείπνοις τοῖς ἔξω καὶ ἰδιωτικοῖς (τοὺς et ἰδιωτικοὺς M) τὸ πολὺ ἀπόταξαι. ἂν δὲ γένηται καιρός, φυλάσσου. ἴσθι γάρ, ὅτι, ἂν ἕτερος ᾖ μεμολυσμένος, καὶ τὸν ἕτερον ἐμπλησθῆναι ἀνάγκη, ὅταν γυμνοὶ (πολλοὶ γυμνοὶ A) συνδιατρίβωνται* ‖ 14 *ἔξω] ἐξωτικὰς C nonn. et A un.* ‖ 16 *ὑπορρυῇς BC sing. (Vv; Nil.): ἀπορρυῇς cett.* ‖ 17 *συμμολύνεσθαι AC sing. (Nil., Par. codd. nonn.; Simpl.): μολύνεσθαι cett.* 18 *τύχῃς B un. (V, ed. Hal., v)* ‖ s. 7. 19 *τῆς om. A et D un.* ‖ *ψιλῆς] ψυχῆς A nonn. et B un.* ‖ *παραλαμβάνειν B et CD sing.* ‖ 20 *οἰκετείαν A un.* ‖ s. 8. *om. Nil.* ‖ 22 *ὧν C un. (Simpl.): ὡς cett.*

χρωμένοις μηδὲ ἐλεγκτικός· μηδὲ πολλαχοῦ τὸ ὅτι αὐτὸς οὐ χρῇ,
παράφερε. [h] ἐάν τίς σοι ἀπαγγείλῃ ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς 9
λέγει, μὴ ἀπολογοῦ πρὸς τὰ λεχθέντα, ἀλλ' ἀποκρίνου
διότι 'ἠγνόει γὰρ τὰ ἄλλα τὰ προσόντα μοι κακά, ἐπεὶ
οὐκ ἂν ταῦτα μόνα ἔλεγεν'. εἰς τὰ θέατρα τὸ πολὺ 10
παριέναι οὐκ ἀναγκαῖον. [i] εἰ δέ ποτε καιρὸς εἴη, μηδενὶ
σπουδάζων φαίνου ἢ σεαυτῷ, τοῦτ' ἔστι θέλε γίνεσθαι μόνα
τὰ γινόμενα καὶ νικᾶν μόνον τὸν νικῶντα· οὕτω γὰρ οὐκ ἐμ-
ποδισθήσῃ. [k] βοῆς δὲ καὶ τοῦ ἐπιγελᾶν τινι ἢ ἐπὶ πολὺ
συγκινεῖσθαι παντελῶς ἀπέχου. καὶ μετὰ τὸ ἀπαλ-
λαγῆναι μὴ πολλὰ περὶ τῶν γεγενημένων διαλέγου,
ὅσα μὴ φέρει πρὸς τὴν σὴν ἐπανόρθωσιν· ἐμφαίνεται
γὰρ ἐκ τοῦ τοιούτου, ὅτι ἐθαύμασας τὴν θέαν. εἰς 11
ἀκροάσεις τινῶν μὴ εἰκῇ μηδὲ ῥᾳδίως πάριθι· παριὼν
δὲ τὸ σεμνὸν καὶ τὸ εὐσταθὲς καὶ ἅμα ἀνεπαχθὲς
φύλασσε. [l] ὅταν τινὶ μέλλῃς συμβαλεῖν, [m] μάλιστα τῶν ἐν 12
ὑπεροχῇ δοκούντων, [n] πρόβαλε σαυτῷ, τί ἂν ἐποίησεν ἐν τούτῳ
Σωκράτης ἢ Ζήνων, καὶ οὐκ ἀπορήσεις τοῦ χρήσασθαι προσ-
ηκόντως τῷ ἐμπεσόντι. [o] ὅταν φοιτᾷς πρός τινα τῶν μέγα δυνα- 13
μένων, πρόβαλε, ὅτι οὐχ εὑρήσεις αὐτὸν ἔνδον, ὅτι ἀποκλει-
σθήσῃ, [p] ὅτι ἐντιναχθήσονταί σοι αἱ θύραι, [q] ὅτι οὐ

---

s. 10. [ik] III, 4, 10sq. — **s. 12.** [lo] II, 13, 17 (Socratis mentio fit ib. 24) — [mn] I, 30, 1 — **s. 13.** [op, qr] II, 6, 6

---

23 *αὐτὸ B' (V); αὐτῷ (ed. Hal., v)* ‖ **s. 9.** 24 *ἀπαγγέλῃ (vel ἀπαγγέλλῃ) A nonn. et D un. (Nil.; σοι post ἀπαγγ. coll. AD sing.; τίς om. D un.)* ‖ *διότι Nil.: ὅτι Ench.* ‖ 26 *τὰ ἄλλα προσόντα (om. τὰ) AB et C un.* ‖ **s. 10.** *totum fere caput om. Nil.* ‖ 27 *τὸ om. B et D un. (v; ἐπιπολὺ Par.)* ‖ 28 *μηδενὶ ⟨ἄλλῳ⟩ C nonn. (Par.)* ‖ 32 *συγκινεῖσθαι Par.: ἐπισυγκινεῖσθαι A un.; ἐπικινεῖσθαι cett.* ‖ 33 *γεγενημένων AC sing. (Par.): γενομένων cett.* ‖ **s. 11.** 36 *εἰκῇ A un. (Nil., Par.): ἧκε cett.* ‖ 37 *τὸ εὐσταθὲς Nil.: τὸ om. Ench.* ‖ **s. 12.** *om. Par.* ‖ 38 *συμβάλλειν AC nonn. (Nil.)* ‖ 39 *πρόβαλλε ACD sing. (Nil.)* ‖ *σεαυτῷ C un. (Nil.)* ‖ 41 *⟨ἐν⟩ τῷ B' et CD sing. (V)* ‖ **s. 13.** *πρός τινας B un. (V)* ‖ 42 *πρόβαλε ⟨σεαυτῷ⟩ C un. (Nil.)* ‖ *ὅτι ἀποκλεισθήσῃ om. AC sing.* ‖ *ἀπεκλείσθη Vv Hal.* ‖ 43 *ἐντιναχθήσονταί Nil.: ἐκτιναχθήσονταί Ench. (οὐκ ἀνοιχθήσονται C un.)*

φροντιεῖ σου. [r] κἂν σὺν τούτοις ἐλθεῖν καθήκῃ, ἐλθὼν φέρε τὰ γινόμενα καὶ μηδέποτε εἴπῃς αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν ὅτι [s] 'οὐκ ἦν τοσούτου'· [t] ἰδιωτικὸν γὰρ καὶ δια-
14 βεβλημένον πρὸς τὰ ἐκτός. [u] ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἀπέστω τὸ ἑαυτοῦ τινων ἔργων ἢ κινδύνων ἐπὶ πολὺ καὶ ἀμέτρως μεμνῆσθαι. οὐ γάρ, ὡς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σοὶ συμβεβηκότων
15 ἀκούειν. [v] ἀπέστω δὲ καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν· ὀλισθηρὸς γὰρ ὁ τρόπος εἰς ἰδιωτισμὸν καὶ ἅμα ἱκανὸς τὴν αἰδῶ
16 τὴν πρὸς σὲ τῶν πλησίον ἀνιέναι. ἐπισφαλὲς δὲ καὶ τὸ εἰς αἰσχρολογίαν προελθεῖν. ὅταν οὖν τι συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲν εὔκαιρον ᾖ, καὶ ἐπίπληξον τῷ προελθόντι· εἰ δὲ μή, τῷ γε ἀποσιωπῆσαι καὶ ἐρυθριᾶσαι καὶ σκυθρωπάσαι δῆλος γίνου δυσχεραίνων τῷ λόγῳ.

[st] II, 6, 23 — s. 14. [uv] I, 25, 15

---

44 ἐλθὼν *om. B' et C un.* ‖ 46 σεαυτὸν *B et C nonn. (v)* ‖ τοσούτου *Nil.*: τοσούτου ἄξιος *C un. (Simpl.)*; τοσοῦτον *cett.*
SMABr διαβεβλημένου *C un. (Simpl.)* ‖ s. 14. *Stob flor. 35, 10 (cf. quae adn. ad fragm. XXIX) haec exhibet:* ἀπέστω δὲ τὸ (τοῦ *M*) πολὺ καὶ αὐτοῦ τινων ἔργων μεμνῆσθαι ἢ κινδύνων. οὐ γὰρ ὡς σοὶ ἡδύ ἐστι τὸ τῶν σῶν κινδύνων μεμνῆσθαι, οὕτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἡδύ ἐστι τὸ τῶν συμβαινόντων (σοι *add. Br., in marg. M*) ἀκούειν. ‖ 48 ἑαυτοῦ τινων *ACD sing.*: σαυτοῦ τινων *A un. (Par., in qua* σεαυτοῦ); τινα τῶν ἑαυτοῦ *cett.* (τῶν αὐτοῦ τινα *Nil.*) ‖ 51 ⟨πυκνῶς⟩ ἀκούειν *A un. (Nil.)* ‖ ss. 15,
A 16. *Stob. flor. 5, 71 (1, 102 H.) haec exhibet:* τὰ πολλὰ δὲ καὶ τὸ γελᾶν ἀπέστω καὶ τὸ γέλωτα κινεῖν· ὀλισθηρὸς γὰρ ὁ τόπος εἰς ἰδιωτισμὸν καὶ ἅμα τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς σὲ τῶν πλησίον ἱκανὸς ἀνεῖναι καὶ διαφθεῖραι. καὶ ἄλλος παράκειται τόπος ἐπισφαλὴς ταῖς τοιαύταις ἀνέσεσι, τὸ εἰς αἰσχρολογίαν (*cf. Simpl.*) εὐκόλως προαγαγεῖν τὸν πλησίον. ὅταν οὖν τι συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲν εὔκαιρον ᾖ, καὶ ἐπίπληξον τῷ αἰσχρολογήσαντι. ἐὰν δὲ τοιαῦτα ᾖ τὰ πρόσωπα ὥστε μὴ καιρὸν εἶναι, τῷ ἀποσιωπῆσαι καὶ σκυθρωπάσαι καὶ ἐρυθριᾶσαι δῆλος γενοῦ δυσαρεστῶν τῷ ῥηθέντι. ‖ s. 15. 52 τρόπος *C un. (Nil., Simpl.)*: τόπος *cett.* ‖ 53 πλησίων *B (Vv ed. Hal.)* ‖ s. 16. 54 προσελθεῖν *C un.*; ἐμπεσεῖν *C al. (Nil.)* ‖ τι *om. C un. (post* συμβῇ *transp. Nil.)* ‖ 55 καὶ ἐπίπληξον *A un. (Nil.)*: καὶ *om. cett.* προσελθόντι *V, ed. Hal., v (Nil.)* ‖ 57 σκυθρωπάσαι *A un., C nonn. (Nil.)*: σκυθρωπῆσαι *cett.*

c. 34. [w]Ὅταν ἡδονῆς τινος φαντασίαν λάβῃς, [x]καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, [y]φύλασσε σαυτόν, μὴ συναρπασθῇς ὑπ' αὐτῆς· ἀλλ' ἐκδεξάσθω σε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀναβολήν τινα παρὰ σεαυτοῦ λάβε. [z]ἔπειτα μνήσθητι ἀμφοτέρων τῶν χρόνων, καθ' ὃν τε ἀπολαύσεις τῆς ἡδονῆς, καὶ καθ' ὃν ἀπολαύσας ὕστερον μετανοήσεις καὶ αὐτὸς σεαυτῷ λοιδορήσῃ· [a]καὶ τούτοις ἀντίθες ὅπως ἀποσχόμενος χαιρήσεις καὶ ἐπαινέσεις αὐτὸς σεαυτόν. [b]ἐὰν δέ σοι καιρὸς φανῇ ἅψασθαι τοῦ ἔργου, πρόσεχε, μὴ ἡττήσῃ σε τὸ προσηνὲς αὐτοῦ καὶ ἡδὺ καὶ ἐπαγωγόν· [c]ἀλλ' ἀντιτίθει, πόσῳ ἄμεινον τὸ συνειδέναι σεαυτῷ ταύτην τὴν νίκην νενικηκότι.[d]

c. 35. Ὅταν τι διαγνούς, ὅτι ποιητέον ἐστί, ποιῇς, μηδέποτε φύγῃς ὀφθῆναι πράσσων αὐτό, κἂν ἀλλοῖόν τι μέλλωσιν οἱ πολλοὶ περὶ αὐτοῦ ὑπολαμβάνειν. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ὀρθῶς ποιεῖς, αὐτὸ τὸ ἔργον φεῦγε· εἰ δὲ ὀρθῶς, τί φοβῇ τοὺς ἐπιπλήξοντας οὐκ ὀρθῶς;

---

c. 34. [wx, yz] II, 18, 24 — [za] III, 25, 1 — [ab, cd] II, 18, 22

---

c. 34. *Stob. flor. 17, 20 (Br. ex Arr. interpol.)* ‖ 1 Ἐὰν *B et CD sing. (v; ἢν V)* ‖ καθάπερ] ὅπερ καὶ *Stob. (Simpl.)* ‖ 2 ἄλλων ⟨φαντασιῶν⟩ *Stob.* ‖ φύλαττε σαυτόν *AD sing.*; φυλάσσου *Stob.* ‖ συναρπασθῆναι *A et C un.*; συναρπάζου *Stob.* ‖ ὑπ' αὐτῆς] ταχέως *Stob.* ‖ 3 ἀλλὰ καὶ δεξάσθω *C un.* (ἀλλὰ καὶ ἐκδεξάσθω *Nili cod. Paris.*) ‖ σε] τε *B' et C un. (v)* ‖ καὶ ⟨μικρὰν⟩ ἀν. αὐτὸς *Stob.* (*om.* τινα) ‖ 4 σεαυτὸν *C un.* (σεαυτῷ *V, Nil.*); σαυτοῦ *Stob.* ‖ *verba* ἔπειτα — (11) νενικηκότι *sic immutata exhibet Stob.*: εἶτα ἐπισκοπήσας τὴν φαντασίαν καθ' οὓς ἔχεις κανόνας μνήσθητι ἀμφοτέρων τῶν χρόνων, καθ' ὧν ἀπολαύσας μὲν τῆς ἡδονῆς ἡττημένος μετανοήσεις καὶ λοιδορήσεις σεαυτῷ, ἀπεσχημένος (ἀπεσχισμένος *SM*) δὲ χαίρεις καὶ ἐπαινεῖς αὐτὸς ἑαυτόν. ἐὰν δὲ εὔκαιρον φαίνηται ἅψασθαι τοῦ πράγματος, μέμνησο, ἵνα σου μὴ (μή σου *A*) κρατήσῃ τὸ προσηνὲς αὐτοῦ καὶ ἀγωγόν, ἀλλὰ πειρῶ κρατεῖν τῶν ἡνιῶν. ‖ 7 λοιδορήσεις *C un. (V;* λοιδόρει *Nil.)*; *Stob.* ‖ χαιρήσῃ *B' et C nonn.* ‖ 7 ἂν *C nonn.* ‖ 9 νικήσῃ *C un. (cf. Stob.)* ‖ 10 συνειδῆσαι ἑαυτῷ *(sic Par. quoque) A un. (Br. Stob.)* *SMABr*

c. 35. 1 τι *om. ACD nonn. (Nili ed. Rom.)* ‖ διαγνῶς *A nonn. et CD sing.* ‖ ἐστί ⟨σοι καὶ⟩ *AC nonn. et D un. (ante* ἐστί *Nil. quoque* σοι *add.)* ‖ ποιεῖς *A nonn.* ‖ 2 ὀφθῆναι *variis modis transp. vel om. A* ‖ 3 μέλλωσιν *hoc loco C un. (V): post* αὐτοῦ *transp. AC sing. (Nil.), ante* περὶ *cett.*

c. 36. Ὡς [e] τὸ ‛ἡμέρα ἐστί’ καὶ ‛νύξ ἐστι’ [f] πρὸς μὲν τὸ διεζευγμένον μεγάλην ἔχει ἀξίαν, πρὸς δὲ τὸ συμπεπλεγμένον ἀπαξίαν, [g] οὕτω καὶ τὸ τὴν μείζω μερίδα ἐκλέξασθαι πρὸς μὲν τὸ σῶμα ἐχέτω ἀξίαν, πρὸς δὲ ⟨τὸ⟩ τὸ κοινωνικὸν ἐν ἑστιάσει, οἷον δεῖ, φυλάξαι, ἀπαξίαν ἔχει. ὅταν οὖν συνεσθίῃς ἑτέρῳ, μέμνησο, μὴ μόνον τὴν πρὸς τὸ σῶμα ἀξίαν τῶν παρακειμένων ὁρᾶν, [h] ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸν ἑστιάτορα αἰδῶ φυλάξαι.[h′]

c. 37. Ἐὰν ὑπὲρ δύναμιν ἀναλάβῃς τι πρόσωπον, καὶ ἐν τούτῳ ἠσχημόνησας καί, ὃ ἠδύνασο ἐκπληρῶσαι, παρέλιπες.

c. 38. Ἐν τῷ περιπατεῖν καθάπερ προσέχεις, μὴ ἐπιβῇς ἥλῳ ἢ στρέψῃς τὸν πόδα σου, οὕτω πρόσεχε, μὴ καὶ τὸ ἡγεμονικὸν βλάψῃς τὸ σεαυτοῦ. καὶ τοῦτο ἐὰν ἐφ’ ἑκάστου ἔργου παραφυλάσσωμεν, [i] ἀσφαλέστερον ἁψόμεθα τοῦ ἔργου.[i′]

c. 39. Μέτρον κτήσεως τὸ σῶμα ἑκάστῳ ὡς ὁ ποὺς ὑποδήματος. ἐὰν μὲν οὖν ἐπὶ τούτου στῇς, φυλάξεις

---

c. 36. [ef] cf. I, 25, 11 (Laert. Diog. VII, 68 sqq.) — [gi] cf. quae adn. ad fragm. XVII — [hh′] cf. II, 4, 10

c. 38. [ii′] cf. quae adn. ad c. 4

c. 39. cf. Ench. 23, 7 et gnom. Stob. 17

---

c. 36. 1 *verba* Ὡς — νύξ ἐστι *om. Nil.*; Ὡς — (5) ἔχει *om. Par.* ‖ τὸ ⟨ἤτοι⟩ ἡμέρα ἢ νύξ ἐστι *D et AC nonn. (V; Simpl.* ἤτοι *ante* νύξ *ins., cf. Laert. Diog. VII, 72)* ‖ 2 ἀξίαν — (4) ἐχέτω *om. B′ (v)* ‖ ἀξίαν ἔχει *C un.*; ἀξίαν ἔχειν *AD sing. (V)* ‖ τὸ συμπεπλεγμένον δὲ *AD sing. (V; Nil.)*, δὲ τὸ συνημμένον *C un. (sec. Simpl.)* ‖ 3 οὕτω καὶ τὸ τὴν μείζω *A un. (Nil.)*: οὕτω ⟨δὲ⟩ καὶ τὸ μείζω *cett.* ‖ τὸ — (4) δὲ *om. C un.* ‖ 4 ⟨τὸ⟩ τὸ *Schw. e Simpl.*: τὸ *Ench. (om. Nil.)* ‖ κοινὸν *B′* ‖ 5 οἷον δεῖ] οἷα δεῖ *A un.*; οἷον δὴ *B′*; αἰδοῖ *C un.* ‖ φυλάξει *B*; φυλάττειν (φυλήσσειν) *C nonn.* ‖ 6 συνεστίῃς *B′*; συνεστιάσῃ *C un.* ‖ μὴ] οὐ *C nonn. (Vv ed. Hal.)* 8 αἰδῶ φυλάξαι *Schw.*: οἵαν δεῖ φυλαχθῆναι *Ench.* (σε *post* οἵαν *ins. C nonn.*)

c. 37. 2 ἐδύνασο *B et AC sing. (v)*

c. 38. 2 σου *om. B et ACD sing. (Par.)* ‖ 3 καὶ *om. BC sing. (ed. Hal., v)* ‖ 3 τοῦτο ἐὰν *C un. (Nil.)*: τοῦτ’ (τοῦτο) ἂν *cett.*

SMA **c. 39.** *Stob. flor.* 95, 13 ‖ 1 ἑκάστου *AD sing (Nil.)*; *om. Stob.* ‖ 2 ἂν *BC nonn.* ‖ οὖν *om. B un.*; *Stob. (Par.*;

τὸ μέτρον· ἐὰν δὲ ὑπερβῇς, ὡς κατὰ κρημνοῦ λοιπὸν ἀνάγκη φέρεσθαι· καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ὑποδήματος, ἐὰν ὑπὲρ τὸν πόδα ὑπερβῇς, γίνεται κατάχρυσον ὑπόδημα, εἶτα πορφυροῦν, κεντητόν. τοῦ γὰρ ἅπαξ ὑπὲρ τὸ μέτρον ὅρος οὐθείς ἐστιν.

c. 40. *Αἱ γυναῖκες εὐθὺς ἀπὸ τεσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν κυρίαι καλοῦνται. τοιγαροῦν ὁρῶσαι, ὅτι ἄλλο μὲν οὐδὲν αὐταῖς πρόσεστι, μόνον δὲ συγκοιμῶνται τοῖς ἀνδράσι, ἄρχονται καλλωπίζεσθαι καὶ ἐν τούτῳ πάσας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. προσέχειν οὖν ἄξιον, ἵνα αἴσθωνται, διότι ἐπ' οὐδενὶ ἄλλῳ τιμῶνται ἢ τῷ κόσμιαι φαίνεσθαι καὶ αἰδήμονες.*

c. 41. *Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἐπὶ πολὺ γυμνάζεσθαι,* [e] *ἐπὶ πολὺ ἐσθίειν, ἐπὶ πολὺ πίνειν* [f]*, ἐπὶ πολὺ ἀποπατεῖν,* [g] *ὀχεύειν* [h]*. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παρέργῳ ποιητέον· περὶ δὲ τὴν γνώμην ἡ πᾶσα ἔστω ἐπιστροφή.*

c. 42. [i]*Ὅταν σέ τις κακῶς ποιῇ ἢ κακῶς λέγῃ, μέμνησο, ὅτι καθήκειν αὐτῷ οἰόμενος ποιεῖ ἢ λέγει. οὐχ οἷόν τε οὖν*

---

c. 41. [efgh] cf. I, 6, 14

c. 42. [in] cf. omnino IV, 5, 1—12 — [ik] I, 28, 10

μὲν οὖν om. Nil.) ‖ *τούτου C nonn. et A un. (Vv; Nil.): τούτοις cett. (τοῦτο vel τούτῳ Par.)* ‖ *φυλάξεις] ἔχεις Stob.*

3 *μέτρον ⟨καὶ τὴν ἐπιβάθραν⟩ Stob.* ‖ *⟨ἀφῆκας⟩ ὡς Stob.* ‖ *λοιπὸν — (5) γίνεται] σεαυτόν. οὕτω γίγνεται Stob.* ‖ 4 *⟨σε⟩ φέρεσθαι C un. (V)* ‖ 6 *⟨εἶτα⟩ κεντητόν Stob.* ‖ *τοῦ — (7) ἔστιν] ὑπερέβη γὰρ τὴν χρείαν τοῦ ποδός (cf. Simpl.). τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς κτήσεως, ἐὰν ὑπερβῇ σῶμα, ὅρος οὐδεὶς (οὐδὲ εἷς C un.) ἔστι Stob.*

c. 40. 1 *κυρίαι καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν A nonn.* ‖ 4 *συγκοιμᾶσθαι B' et C un.* ‖ 7 *αἰδήμονες C un. (Nil.): αἰδήμονες ⟨ἐν σωφροσύνῃ⟩ cett.*

c. 42. *Stob flor. 1, 53 (119 H.) usque ad v. 6 (ἐξαπατηθείς)* ‖ 1 *τίς σε C nonn. (V; Nil.); τις B et AD sing. (Par.); Stob.* ‖ *⟨τι⟩ ποιῇ B et ACD sing. (V); Stob.* ‖ *⟨σε⟩ λέγῃ B et AD sing.; ⟨τι⟩ λέγῃ Stob.* ‖ 2 *ποιεῖ (ποιεῖν B un., ed. Hal.) ἢ (om. ed. Hal.) λέγειν B et D un.* ‖ *ποιεῖ — (4) ἐξηπάτηται ποιεῖ. τί οὖν; ἀκολουθήσει τῷ σοι φαινομένῳ ἢ τῷ αὐτῷ; ἀλλὰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται. τίς οὖν ἐξηπάτηται; ἐκεῖνος. τίς οὖν βέβλαπται; ὁ ἐξηπατημένος (ἠπατημένος A) Stob.* MA

ἀκολουθεῖν αὐτὸν τῷ σοὶ φαινομένῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῷ, ὥστε, εἰ κακῶς αὐτῷ φαίνεται, ἐκεῖνος βλάπτεται, ὅστις καὶ ἐξηπάτηται.[k] καὶ γὰρ τὸ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον ἄν τις ὑπολάβῃ ψεῦδος, οὐ τὸ συμπεπλεγμένον βέβλαπται, ἀλλ' ὁ ἐξαπατηθείς. [l] ἀπὸ τούτων οὖν ὁρμώμενος πρᾴως ἕξεις πρὸς τὸν λοιδοροῦντα. [m] ἐπιφθέγγου γὰρ ἐφ' ἑκάστῳ ὅτι 'ἔδοξεν αὐτῷ'.[n]

c. 43. *Πᾶν πρᾶγμα δύο ἔχει λαβάς, τὴν μὲν φορητήν, τὴν δὲ ἀφόρητον. ὁ ἀδελφὸς ἐὰν ἀδικῇ, ἐντεῦθεν αὐτὸ μὴ λάμβανε, ὅτι ἀδικεῖ (αὕτη γάρ ἡ λαβή ἐστιν αὐτοῦ οὐ φορητή), ἀλλὰ ἐκεῖθεν μᾶλλον, ὅτι ἀδελφός, ὅτι σύντροφος, καὶ λήψῃ αὐτὸ καθ' ὃ φορητόν.*

c. 44. [n]Οὗτοι οἱ λόγοι ἀσύνακτοι 'ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἐγώ σου ἄρα κρείσσων'· 'ἐγώ σου λογιώτερος, ἐγώ σου ἄρα κρείσσων'. ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον συνακτικοί 'ἐγώ σου πλουσιώτερός εἰμι, ἡ ἐμὴ ἄρα κτῆσις τῆς σῆς κρείσσων'· 'ἐγώ σου λογιώτερος, ἡ ἐμὴ ἄρα λέξις τῆς σῆς κρείσσων'. σὺ δέ γε οὔτε κτῆσις εἶ οὔτε λέξις.[o]

c. 45. [o]*Λούεταί τις ταχέως· μὴ εἴπῃς ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι ταχέως.* [p] *πίνει τις πολὺν οἶνον· μὴ εἴπῃς ὅτι κακῶς, ἀλλ' ὅτι πρλύν.* [q] πρὶν γὰρ διαγνῶναι τὸ δόγμα, πόθεν οἶσθα,

---

[kl] I, 29, 51 — [lm] cf. IV, 5, 8 — [mn] II, 13, 18
c. 44. [no] III, 14, 11; cf. fragm. XVIII et gnom. Stob. 15
c. 45. [or, qr] IV, 8, 2

---

4 αὐτῷ *C un. (Nili ed. Rom.): om. cett.* ‖ ὅστις] ὥσπερ *A un. (Nil.)* ‖ καὶ *om. B' et C un.* ‖ 5 ἄν τις — (6) συμπεπλεγμένον *om. B'* ‖ ἐὰν *Stob.* ‖ 6 βλάπτεται *B' et C un. (V); Stob.* ‖ ἐξηπατηθείς] ὑπολαβὼν *Stob.*

c. 43. *Stob. flor. 5, 68 (1, 99 H.)* ‖ 1 πρᾶγμα ⟨καὶ πρόσωπον⟩ *Stob.* ‖ τὴν — (2) δὲ] μίαν φορητήν, μίαν *Stob.* ‖ ἔνθεν *Stob.* ‖ 3 αὐτὸν *AC sing. (V; Simpl.)* ‖ αὕτη — (4) φορητή *om. Stob.* ‖ ἡ *om. C un. (ed. Hal., v; Nili ed. Rom.)* ‖ μᾶλλον *et* (5) ὅτι σύντροφος *om. Stob.* ‖ 5 καὶ ⟨οὕτω⟩ *Stob.* ‖ αὐτὸν *C un. (Simpl.)* ‖ φορητόν ⟨ἐστι⟩ *AC sing. (Vv; Nil.); Stob.*

c. 44. 1 Οὗτοι ⟨δὲ⟩ *A nonn., D un.* ‖ 2 εἰμι *om. A un. (V; Nil.)* ‖ 3 συνακτοί *AB et D un.* ‖ 4 εἰμι *om. C un. (Nil.)*

c. 45. 3 πρὶν ⟨ἢ⟩ γὰρ *A un.*; πρὶν γὰρ ⟨τοῦ⟩ *C un. (utrumque Nil.)* ‖ δόγμα] δράμα *A un. (πρᾶγμα Nil.)*

εἰ κακῶς; [r] οὕτως οὐ συμβήσεταί σοι ἄλλων μὲν φαντασίας καταληπτικὰς λαμβάνειν, ἄλλοις δὲ συγκατατίθεσθαι.

c. 46. [s] Μηδαμοῦ σεαυτὸν εἴπῃς φιλόσοφον [t] μηδὲ λάλει 1
τὸ πολὺ ἐν ἰδιώταις περὶ τῶν θεωρημάτων, [u] ἀλλὰ ποίει τὸ ἀπὸ
τῶν θεωρημάτων· [v] οἷον ἐν συμποσίῳ μὴ λέγε, πῶς δεῖ ἐσθίειν,
ἀλλ' ἔσθιε, ὡς δεῖ. [w] μέμνησο γάρ, ὅτι οὕτως ἀφῃρήκει πανταχόθεν Σωκράτης τὸ ἐπιδεικτικόν, ὥστε ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν βουλόμενοι φιλοσόφοις ὑπ' αὐτοῦ συσταθῆναι, κἀκεῖνος ἀπῆγεν
αὐτούς. οὕτως ἠνείχετο παρορώμενος. [x] κἂν περὶ θεωρήματός 2
τινος ἐν ἰδιώταις ἐμπίπτῃ λόγος, σιώπα τὸ πολύ· [y] μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος εὐθὺς ἐξεμέσαι, ὃ οὐκ ἔπεψας. [z] καὶ ὅταν εἴπῃ σοί τις, ὅτι οὐδὲν οἶσθα, καὶ σὺ μὴ δηχθῇς, τότε ἴσθι, ὅτι ἄρχῃ τοῦ ἔργου. [a] ἐπεὶ καὶ τὰ πρόβατα οὐ χόρτον φέροντα τοῖς ποιμέσιν ἐπιδεικνύει πόσον, ἔφαγεν, ἀλλὰ τὴν νομὴν ἔσω πέψαντα ἔρια ἔξω φέρει καὶ γάλα· [a'] καὶ σὺ

---

c. 46, s. 1. [st] IV, 1, 113; III, 21, 23 (IV, 8, 15 sq.) cf. Ench. c. 48, 2 — [tu] II, 19, 8 — [tv] IV, 8, 17 — [uv] III, 21, 4 — [wx] III, 23, 22 (IV, 8, 22; III, 5, 17) — s. 2. [xy] I, 29, 32 — [yz] III, 21, 1 — [za] cf. III, 2, 10 — [a'b] III, 21, 3

---

4 οὐ *Nil.*: οὖν *Ench.* (οὔτε *C un. supra lin.*) ‖ ἄλλων *C un. (Nil.; Simpl.)*: ἄλλας *cett.* ‖ 5 λαμβάνειν *id. (Nil.)*: καταλαμβάνειν *cett.*

c. 46, s. 1. 1 εἴποις *CD sing.* ‖ 2 τῶν *om. AC nonn. (iidem praeter C un.* ἐν ἰδιώταις *ante* ἀλλὰ *transp.)* ‖ ἀλλὰ — (3) θεωρημάτων *om. B' et D un. (Vv, ed. Hal.; Nil., Par.)* ‖ τὸ *A un.*: τὰ *C (τι un.)* ‖ 5 ⟨καὶ⟩ Σωκράτης *(sic v quoque)* πανταχόθεν ἀφῃρήκει *C un. (V)* ‖ ὥστε *C un. (Nil.; Simpl.)*: *hoc loco om. et ante* κἂν *(v. 7) transp. cett. (utroque loco exhibet Nil.)* ‖ 6 φιλοσόφοις *C un. (v)*: φιλόσοφοι *cett. (Nil.)* ‖ s. 2. 8 ἐμπίπτῃ λόγος ἐν ἰδιώταις *AB sing., C nonn. (Nil., apud quem* ἐμπέσῃ *leg.)* ‖ 9 ὃ] ἃ *C nonn. (Nil., Simpl.)* ‖ ἔπεμψας *B (praeter ed. Hal.)* ‖ 10 θειχθῇς *C nonn. (V; Nil.)* ‖ ἄρχῃ *AC sing. (v; Nil.)*: ἄρχεις *cett.* (ἦρξες *ed. Hal.*; ἦρξω *Par., Simpl.)* ‖ 11 τὰ πρόβατα — (15) ἔργα *Stob. ecl. II, 15, 39 L* ‖ 12 ἐπιδείκνυσι *Stob.* ‖ ἔφαγον *B un. (ed. Hal.; Simpl.)* ‖ 13 πέμψαντα *(sic A un. quoque)* τὴν νομὴν *Stob. (om.* ἔσω, *ut apud Simpl.;* ἔνδον *pro* ἔσω *C un.)* ‖ ἔριον *BC sing. (ed. Hal.;* ἐρίῳ *Nil.)* ‖ ἔξω *om. B un. (ed. Hal.; Simpl.)*; ἔσω *Stob.* ‖ γάλα] τυρόν *Stob.*

τοίνυν μὴ τὰ θεωρήματα τοῖς ἰδιώταις ἐπιδείκνυε, ἀλλ' ἀπ' αὐτῶν πεφθέντων τὰ ἔργα.[b]

c. 47. *Ὅταν εὐτελῶς ἡρμοσμένος ᾖς κατὰ τὸ σῶμα, μὴ καλλωπίζου ἐπὶ τούτῳ* [b'] *μήδ', ἂν ὕδωρ πίνῃς, ἐκ πάσης ἀφορμῆς λέγε, ὅτι ὕδωρ πίνεις.* [c] *κἂν ἀσκῆσαί ποτε πρὸς πόνον θέλῃς, σεαυτῷ καὶ μὴ τοῖς ἔξω·* [d] *μὴ τοὺς ἀνδριάντας περιλάμβανε·* [e] *ἀλλὰ διψῶν ποτε σφοδρῶς ἐπίσπασαι ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἔκπτυσον καὶ μηδενὶ εἴπῃς.*[f]

1 c. 48. [f]*Ἰδιώτου στάσις καὶ χαρακτήρ· οὐδέποτε ἐξ ἑαυτοῦ προσδοκᾷ ὠφέλειαν ἢ βλάβην, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔξω. φιλοσόφου στάσις καὶ χαρακτήρ· πᾶσαν ὠφέλειαν καὶ βλάβην ἐξ ἑαυτοῦ*
2 *προσδοκᾷ.* [g] *σημεῖα προκόπτοντος·* [h] *οὐδένα ψέγει, οὐδένα ἐπαινεῖ, οὐδένα μέμφεται, οὐδενὶ ἐγκαλεῖ,* [i] *οὐδὲν περὶ ἑαυτοῦ λέγει ὡς ὄντος τινὸς ἢ εἰδότος τι.* [k] *ὅταν ἐμποδισθῇ τι ἢ κωλυθῇ, ἑαυτῷ ἐγκαλεῖ.* [l] *κἄν τις αὐτὸν ἐπαινῇ, καταγελᾷ τοῦ ἐπαινοῦντος αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ·* [m] *κἂν ψέγῃ, οὐκ ἀπολογεῖται. περίεισι δὲ καθάπερ οἱ ἄρρωστοι, εὐλαβούμενός τι κινῆσαι τῶν καθισταμένων, πρὶν*
3 *πῆξιν λαβεῖν.* [n] *ὄρεξιν ἅπασαν ἦρκεν ἐξ ἑαυτοῦ· τὴν δ' ἔκκλισιν εἰς μόνα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐφ' ἡμῖν μετατέθεικεν.*[o] *ὁρμῇ πρὸς ἅπαντα ἀνειμένῃ χρῆται. ἂν ἠλίθιος ἢ ἀμαθὴς δοκῇ, οὐ πεφρόντικεν. ἑνί τε λόγῳ, ὡς ἐχθρὸν ἑαυτὸν παραφυλάσσει καὶ ἐπίβουλον.*

---

c. 47. [b'c] III, 14, 4 — [cd] cf. III, 12, 17 (et floril. Democr.-Epict. 186 ed. Wachsm.) — [de] III, 12, 2 et 10

c. 48, s. 1. [fg] III, 19, 1 (cf. IV, 8, 25 sqq.) — s. 2. [gh, ik, lm] II, 1, 36 ([lm] cf. floril. Democr.-Epict. 180) — s. 3. [no] cf. quae adn. ad c. 2, 2

---

14 *τοίνυν om. Stob.* ‖ *ἐπιδείκνυσι Stob.* ‖ *ἀλλὰ τὰ ἀπ' αὐτῶν πραχθέντα ἔργα Stob. (item Nil., apud quem πεφθέντα leg.)* ‖ 15 *πεμφθέντων AB sing. (v)*

c. 47. 6 *ἔμπτυσον AB sing. (ed. Hal., v)*

c. 48, s. 1. 2 *προσδοκᾶν V (Par., Simpl.)* ‖ s. 2. 7 *ἐπαινεῖ AB sing. (ed. Hal.)* ‖ 8 *⟨τις⟩ ψέγῃ C un. (ψέγῃ ⟨τις⟩ Par.)* ‖ s. 3. *om. Nil.* ‖ 11 *ἦρκεν A un.: ἦρχεν v; ἦρεν C un. (Par.); εἴρηκεν B; ἤρηκεν cett.* ‖ *ἀφ' ἑαυτοῦ AC sing. (v; Par.)* ‖ 14 *ἀμαθὴς] μάσθλης Simpl.* ‖ *τε] δὲ AC sing. (Par. codd. nonn.)*

c. 49. [p]Ὅταν τις ἐπὶ τῷ νοεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι τὰ Χρυσίππου βιβλία σεμνύνηται, [q] λέγε αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν ὅτι 'εἰ μὴ Χρύσιππος ἀσαφῶς ἐγεγράφει, οὐδὲν ἂν εἶχεν οὗτος, ἐφ' ᾧ ἐσεμνύνετο.' ἐγὼ δὲ τί βούλομαι; καταμαθεῖν τὴν φύσιν καὶ ταύτῃ ἕπεσθαι. ζητῶ οὖν, τίς ἐστιν ὁ ἐξηγούμενος· καὶ ἀκούσας, ὅτι Χρύσιππος, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. ἀλλ' οὐ νοῶ τὰ γεγραμμένα· ζητῶ οὖν τὸν ἐξηγούμενον. καὶ μέχρι τούτων οὔπω σεμνὸν οὐδέν. [r] ὅταν δὲ εὕρω τὸν ἐξηγούμενον, ἀπολείπεται χρῆσθαι τοῖς παρηγγελμένοις· τοῦτο αὐτὸ μόνον σεμνόν ἐστιν. [s] ἂν δὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐξηγεῖσθαι θαυμάσω, τί ἄλλο ἢ γραμματικὸς ἀπετελέσθην ἀντὶ φιλοσόφου; πλήν γε δὴ ὅτι ἀντὶ Ὁμήρου Χρύσιππον ἐξηγούμενος. [t] μᾶλλον οὖν, ὅταν τις εἴπῃ μοι 'ἐπανάγνωθί μοι Χρύσιππον', ἐρυθριῶ, ὅταν μὴ δύνωμαι ὅμοια τὰ ἔργα καὶ σύμφωνα ἐπιδεικνύειν τοῖς λόγοις.[u]

c. 50. Ὅσα προτίθεται, τούτοις ὡς νόμοις, ὡς ἀσεβήσων, ἂν παραβῇς, ἔμμενε. ὅ τι δ' ἂν ἐρῇ τις περὶ σοῦ, μὴ ἐπιστρέφου· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔτ' ἔστι σόν.

c. 51. Εἰς ποῖον ἔτι χρόνον ἀναβάλλῃ τὸ τῶν βελ- 1
τίστων ἀξιοῦν σεαυτὸν καὶ ἐν μηδενὶ παραβαίνειν

---

c. 49. pq cf. I, 4, 6 sqq. — pr I, 17, 13 — st II, 19, 6 — tu I, 29, 56 (cf. I, 4, 15; II, 19, 11 sqq.)

---

c. 49. *om. Nil.* ‖ 1 δύνασθαι *et* (2) βιβλία *om. A un.* (*V*) ‖ 2 βυβλία *AD sing.* ‖ λέγει *A un.* (*V*) ‖ ἑαυτὸν *ABC sing.* (*ed. Hal.*): σεαυτὸν *cett.* ‖ 3 σαφῶς *A un.* (*V*) ‖ οὐδὲν ἂν αὐτὸς εἶχεν *A un.* (*V*) ‖ 4 ἐσεμνύνετο *AC sing.* (*V*): σεμνύνηται *cett.* (σεμνύνεται *ed. Hal.*); σεμνύνεσθαι *C un.* ‖ 6 ἐπ' αὐτόν *B' et C un.* ‖ 8 ἀπολείπεται *AC sing.*: λείπεται *cett.* ‖ 10 τὸ *om. B'* ‖ 13 τις ὅταν *AB* (*praeter ed. Hal.*) *et C un.* ‖ μοι Χρύσιππον *A un.* (*v*): τὸ Χρυσίππειον *C un.*; Χρύσιππον *cett.* ‖ 14 μὴ *om. B* (*sine ed. Hal.*) *et A un.*

c. 50. 1 ὅσα — (2) ἔμμενε *om. Nil.* ‖ προτίθεται *C* (*Par.*; *Simpl.*): προστίθεται *ABD* ‖ 2 ἂν ⟨τι τούτων⟩ παραβῇς *C un.*; ἂν παραβῇς ⟨τι τούτων⟩ *A un.* (*in utroque* ἔμμενε *ante* ὡς *transp.*; ἀσεβὴς ὢν *A un.*) ‖ τί δὲ ἐρεῖ τις *C un.* (*Simpl.*)

c. 51, s. 1. 1 ἔτι] οὖν *A nonn.* (*V*) *et CD sing.*; οὖν ἔτι *C un.* (*Simpl.*) ‖ ἀναβάλῃ *B' et C un.* (*v*)

τὸν διαιροῦντα λόγον; παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς
ἔδει σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας. [v] ποῖον οὖν ἔτι
διδάσκαλον προσδοκᾷς, [v'] ἵνα εἰς ἐκεῖνον ὑπερθῇ τὴν
ἐπανόρθωσιν ποιῆσαι τὴν σεαυτοῦ; [w] οὐκ ἔτι εἶ μειρά-
κιον, ἀλλὰ ἀνὴρ ἤδη τέλειος. [w'] ἂν νῦν ἀμελήσῃς καὶ ῥαθυ-
μήσῃς καὶ ἀεὶ προθέσεις ἐκ προθέσεως ποιῇ καὶ ἡμέρας ἄλ-
λας ἐπ' ἄλλαις ὁρίζῃς, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ, λήσεις σεαυτὸν
οὐ προκόψας, [x] ἀλλ' ἰδιώτης διατελέσεις καὶ ζῶν καὶ
2 ἀποθνήσκων. ἤδη οὖν ἀξίωσον σεαυτὸν βιοῦν ὡς τέ-
λειον καὶ προκόπτοντα· καὶ πᾶν τὸ βέλτιστον φαινό-
μενον ἔστω σοι νόμος ἀπαράβατος. κἂν ἐπίπονόν τι
ἢ ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἢ ἄδοξον προσάγηται, [y] μέμνησο, ὅτι
νῦν ὁ ἀγὼν [z] καὶ ἤδη πάρεστι τὰ Ὀλύμπια καὶ οὐκ ἔστιν
ἀναβάλλεσθαι οὐκέτι καὶ ὅτι παρὰ μίαν ἡμέραν καὶ
3 ἓν πρᾶγμα καὶ ἀπόλλυται προκοπὴ καὶ σῴζεται. [a] Σω-
κράτης οὕτως ἀπετελέσθη, ἐπὶ πάντων τῶν προσαγομένων αὐτῷ
μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. [b] σὺ δὲ εἰ καὶ μήπω εἶ
Σωκράτης, ὡς Σωκράτης γε εἶναι βουλόμενος ὀφείλεις βιοῦν.[c]

---

c. 51, s. 1. [vx] cf. II, 16, 39 — [vv'] cf. I, 29, 35 — [w'x] II, 18, 31; IV, 2, 2 — s. 2. [yz] II, 18, 28 — [za] cf. II, 18, 22, 31 — s. 3. [ab] III, 23, 21 — [bc] cf. I, 2, 36

---

3 *αἱροῦντα C un.* (*Nili cod. Hafn.* ἐρῶντα; ὀρθὸν *Simpl.*); *om. C un. (ed. Hal.)* ‖ 4 συμβέβηκας *B'* ‖ οὖν *om. A un. (Nil.)* 5 ὑπερθῇς *C nonn. (ed. Hal., v; item codd. nonn. Simpl.*, ὑπερθήσῃ *cett.* ‖ 7 νῦν] τοίνυν *C un. (v; Simpl.)*; τοίνυν νῦν *C al.* (οὖν *Nil.*; καὶ νῦν *Par.*) ‖ 8 προθέσεις *A un. (Nil.; Par. sim.)*: ὑπερθέσεις *cett.* ‖ προθέσεως *A un. (Nil.)*: προθέσεων *Nili ed. Rom. (sim. Par.)*; ὑπερθέσεων *C un.*; ὑπερθέσεως *cett.* ‖ ὑπερθέσεις ἐκ ὑπερθέσεων ποιῇς, προθέσεις ἐκ προθέσεων *C un. (v)* ‖ ποιῇ *Nil.*: ποιῇς *Ench.* ‖ 9 ὁρίζῃ *codd. Par. nonn., quod commendat Schw.* ‖ s. 2. 14 ⟨καὶ⟩ μέμνησο *B' et C un.* ‖ 15 ὁ *om. A un. (v)* ‖ καὶ ⟨ὅτι⟩ ἤδη *C un. (Nil.)*; ἢ ἤδη *B' et C un.* ‖ 16 ὅτι *C nonn. (v; Nil.)*: ἔτι *cett.* ἡμέραν καὶ ἓν πρᾶγμα *Simpl.*: ἧτταν καὶ ἔνδοσιν *Ench. (Nil.*; ἔνδοσις *et* ἐπίτασις *in Par. leg.)* ‖ 17 καὶ *(bis) C un. (Nil., Simpl.)*: ἢ *cett. (nisi quod posteriore loco* ἢ ⟨καὶ⟩ *BA sing., ed. Hal.)* ‖ s. 3. 18 τῶν προσαγομένων αὐτῷ *Meibomius*: προσάγων ἑαυτὸν *Ench. (Nil., in quo* προάγων); τῶν προσαγόντων αὐτῷ *coni. Schw.)* ‖ 19 προσέχειν *C un. (Nil.)*

c. 52. Ὁ πρῶτος καὶ ἀναγκαιότατος τόπος ἐστὶν 1
ἐν φιλοσοφίᾳ ὁ τῆς χρήσεως τῶν θεωρημάτων, οἷον τὸ μὴ ψεύδεσθαι· ὁ δεύτερος ὁ τῶν ἀποδείξεων, οἷον πόθεν ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι· τρίτος ὁ αὐτῶν τούτων βεβαιωτικὸς καὶ διαρθρωτικός, οἷον πόθεν ὅτι τοῦτο ἀπόδειξις; τί γάρ ἐστιν ἀπόδειξις, τί ἀκολουθία, τί μάχη, τί ἀληθές, τί ψεῦδος; οὐκοῦν ὁ μὲν τρίτος τό- 2
πος ἀναγκαῖος διὰ τὸν δεύτερον, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὸν πρῶτον· ὁ δὲ ἀναγκαιότατος καὶ ὅπου ἀναπαύεσθαι δεῖ, ὁ πρῶτος. ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν ποιοῦμεν· ἐν γὰρ τῷ τρίτῳ τόπῳ διατρίβομεν καὶ περὶ ἐκεῖνόν ἐστιν ἡμῖν [ἡ] πᾶσα σπουδή· τοῦ δὲ πρώτου παντελῶς ἀμελοῦμεν. τοιγαροῦν ψευδόμεθα μέν, πῶς δὲ ἀποδείκνυται ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι, πρόχειρον ἔχομεν.

c. 53. [d]Ἐπὶ παντὸς πρόχειρα ἑκτέον ταῦτα· 1

ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη,
ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος·[e]
ὡς ἕψομαί γ' ἄοκνος· ἢν δέ γε μὴ θέλω,
κακὸς γενόμενος, οὐδὲν ἧττον ἕψομαι.

---

c. 53, s. 1. [de] IV, 4, 34; cf. III, 22, 95; II, 23, 42 (ubi primus tantum versus adfertur); IV, 1, 131 (vv. 1 et 2); veri simile igitur videtur, Arrianum integrum carmen e deperditorum librorum loco quodam huc transtulisse. quae Simplicius in commentario adfert, non nisi ex ipsis Epicteti verbis (IV, 4, 34) petita esse videntur. cf. Senecae ep. 107, 11

---

c. 52. *om. Nil., Par.* ‖ s. 1. 1 Ὁ *om. A nonn., BD sing.* ‖ ἐστὶν *om. A un. (V)* ‖ 2 θεωρημάτων *AC sing. (V; Simpl.)*: δογμάτων *cett.* ‖ 3 τὸ *C un. (Simpl.?)*: ὁ ⟨τοῦ⟩ *cett.* ‖ 4 πόθεν *om. C un.* (πῶς v) ‖ 5 διακριθμητικός *B'* ‖ τοῦτο ἀποδείξεις *ABCD sing. (ed. Hal.)* ‖ 6 τί — ἀπόδειξις *om. C nonn.* ‖ s. 2. 11 ἐκείνων *B'* ‖ 13 πῶς δὲ ⟨δεῖ⟩ ἀποδεικνύναι *B' et C un.*

c. 53, s. 1. *om. Nil.* ‖ 1 πρόχειρα *AC sing. (Simpl.)*: πρόχειρον *C nonn. (Par.)*; προχείρον *cett.* ‖ ἑκτέον *C nonn. (Par., Simpl.)*: εὐκτέον *cett.* ‖ 2 ἄγου δέ *Meibomius e diss.*: ἄγε δή με *Ench.* ‖ γ' *Meibomius e Diss. (idem χἠ coni.)*: καὶ *A un. (ut diss. cod. S III, 22, 95; IV, 1, 131; 4, 34)*; *om. cett. (ut diss. cod. S II, 23, 42)*

2 [e'] 'ὅστις δ' ἀνάγκῃ συγκεχώρηκεν καλῶς,
σοφὸς παρ' ἡμῖν, καὶ τὰ θεῖ' ἐπίσταται.'[f]

3 'ἀλλ', ὦ Κρίτων, εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ γενέσθω.'

4 'ἐμὲ δὲ Ἄνυτος καὶ Μέλιτος ἀποκτεῖναι μὲν δύνανται, βλάψαι δὲ οὔ.'[g]

---

s. 2. [e'f] Euripidis versus sunt (fr. 965 N.); cf. Plut. cons. ad Apoll. c. 29, p. 116 f, unde nisi fallor poetae nomen hausit Simplicius — s. 3, 4. [fg] I, 29, 18

---

s. 2. *om. Nil.* ‖ 6 δ' ⟨ἂν⟩ *B et C un.* ‖ κακῶς *B' et D un.*; ἑκὼν *C un.*; βροτῶν *Plutarch.* ‖ 7 θεῖ' *C nonn., Plut.*: θεῖα *cett.* ‖ s. 3. 8 ἀλλὰ ⟨καὶ τὸ τρίτον⟩ ὦ *AC sing. et D nonn. (sec. Simpl.?)* ‖ ὦ Κρίτων] ὡς κρείττων *B'* ‖ ταῦτα *B et AC nonn.* ‖ s. 4. 9 δύναται *C nonn.*

C.

GNOMOLOGIUM EPICTETEUM STOBAEI.

Sententias, quae hoc florilegio continentur, etsi Epicteto eas diserte tribuit Stobaeus, tamen ipsius Epicteti verbis fideliter servatis e sermonum Epicteteorum libris excerptas non esse primo quisque obtutu facile intelleget, praesertim si cum fragmentis genuinis comparaverit; adeo enim inter se similes sunt, ut statim manifestum fiat eas, undecumque petitae sunt, consulto refictas atque expolitas esse ab huius syllogae auctore, inque eam formam redactas, quae decet talia gnomologia ad mores emendandos composita. at longius etiam progrediendum easque omnino Epicteto abiudicandas esse his potissimum argumentis mihi persuadetur. ac primum quidem prorsus mirum esset, si in tam magno eclogarum numero ne una quidem cum dissertationum libris servatis artius cohaereret, si re vera ex illo fonte petitae essent. nam quod argumentum eclogae 15 cum diss. III, 14, 11 et magis etiam cum Ench. c. 44 convenit, nihil valet, quoniam similitudo illa, quae unicuique loco communis est, inter Socratis vel Plutarchi quae feruntur exempla invenitur (cf. Stob. flor. 1, 37); eiusmodi autem similitudinibus saepius usum esse constat eum, qui hoc florilegium condidit. apparet igitur non ex Epicteto sententiolam illam huc venisse, sed ex ὁμοιωμάτων thesauris amplissimis, qui iam satis antiquis temporibus exstitisse videntur, haustam esse. nec pluris aestimanda sunt cetera, quae et libri Epictetei genuini et hoc florilegium communia habent (quae tamen, ne quid celare viderer, religiose enotavi); adeo sunt tritissima et decantata unicuique, cui vel mediocris doctrinae Stoicae notitia suppetebat. aliud argumentum satis grave peto e gnomologiis illis duobus, quae etsi haud paucas ex huius syllogae sententiis contineant, tamen Moschionis nomen prae se ferunt

(quae infra integra exhibebo), et ex codice Vaticano 1144, cuius copiam mihi benigne fecit Elter; is enim rursus inter alias duas e sententiis Moschioneis cum Epicteti nomine exhibet. qua re, etiamsi nihil aliud suspicionem moveret, hoc unum saltem efficeretur, ut in singulis eclogis de auctore quaesitantes prorsus incerti haereremus; ut nunc est, dubitationes, quas antea protuli, augentur et confirmantur. colophona autem ut aiunt addit artissima illa, quae inter Epictetum personatum et Sexti Pythagoreorumque intercedit familiaritas; nam et hic et illic praecepta moralia e variis fontibus congesta atque ad usitatam gnomarum formam redacta habes. neque prorsus negaverim gnomologii Stobaeani auctorem Enchiridion Epicteti cognitum habuisse; quin etiam ad libri illius celeberrimi amussim*) multa finxisse aut refinxisse eum a veritate haud absonum est; qua de re certius iudicare possemus, si integra collectio, non particulae tantum a Stobaeo aliisque servatae superessent. has igitur lacinias singillatim exhibebo, pristini ordinis (cuius etiamnunc certa vestigia superesse me docuit Elter) restituendi periculum non faciam; quoniam hoc solum mihi proposui, ut omnia comprehenderem quae antiquitus sive recte sive falso Epicteto adscripta erant**). denique moneo neque omnes codicum scripturas me adtulisse***) (inprimis in Stobaeo omisi quae in Trincavelliani generis codicibus inveniuntur commenta audacissima et ineptissima) neque omnes locos adscripsisse, qui e gnomologiis editis ineditisve congeri poterant, sed selecta tantum testimonia. plura quaerentibus satisfacient quas Hense et Elter parant editiones.

---

*) haud inutiliter conferes fragmentorum XVI, XVII, XX, quae ipsa quoque *Ἐπικτήτου* tantum inscribuntur, sermonem incomptum suavemque cum turgido verborum tinnitu, qualem adhibere solet gnomologii Stobaeani auctor.

**) facile igitur intellegetur, quamobrem florilegium illud *ἐκ τῶν Δημοκρίτου καὶ Ἰσοκράτους καὶ Ἐγχειριδίου τοῦ Ἐπικτήτου* secluserim; in quo praeter eclogam unam ex enchiridio petitam nihil inesse Epicteti nomine dignum iam monui '*Die epikt. Fragm.*' p. 86 [526].

***) bis mentionem feci cod. Paris. suppl. 608 s. XII in. (vel XI ex.), de cuius lectionibus me comiter edocuit L. Sternbach.

1 (Schw. fr. 1). *MATr*

Ἐπικτήτου.

Ὁ τύχῃ βίος συμπεπλεγμένος ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῷ· καὶ γὰρ ταραχώδης καὶ ἰλύος ἀνάμεστος καὶ δυσέμβατος καὶ τυραννικὸς καὶ πολύηχος καὶ ὀλιγοχρόνιος.

Stob. flor. 1, 125 Hense (1, 46 Meineke); *Μοσχ. ὑπ.* 11.

2 (Schw. fr. 2). *MATrBr*

Ψυχὴ ὁμιλοῦσα ἀρετῇ ἔοικεν ἀενάῳ πηγῇ· καὶ γὰρ καθαρὸν καὶ ἀτάραχον καὶ πότιμον καὶ νόστιμον καὶ κοινωνικὸν καὶ πλούσιον καὶ ἀβλαβὲς καὶ ἀνώλεθρον.

1, 126 H. (1, 47 M.); *Μοσχ. ὑπ.* 12.

3 (Schw. fr. 3). *MATr*

Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον, ὅτι κακὸς εἶ.

1, 127 H. (1, 48 M.); *Μοσχ. ὑπ.* 13. — cf. Ench. 13; diss. II, 11, 1.

4 (Schw. fr. 4).

Βέλτιον ὀλιγάκις πλημμελεῖν ὁμολογοῦντα σωφρονεῖν πλεονάκις ἢ ὀλιγάκις ἁμαρτάνειν λέγοντα πλημμελεῖν πολλάκις.

1, 128 H. (1, 49 M.); *Μοσχ. γν.* 1. — cf. Sext. 283.

5 (Schw. fr. 5). *MATrBr*

Κόλαζε τὰ πάθη, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν τιμωρῇ.

1, 129 H. (1, 50 M.). — cf. Pyth. Vind. 21, 23; Sext. 75; gnomol. Democr.-Epict. 183; flor. cod. Paris. 1168, *Ἀριστοτέλους γνῶμαι* 7.

6 (Schw. fr. 6).

Μὴ οὕτω τὸ ἐκ τῆς δόξης ⟨αἰσχρὸν⟩ αἰσχύνου, ὡς τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας ἀπόφευγε.

1, 130 H. (1, 51 M.).

---

2. 1 *ἀεννάῳ codd.* ‖ 3 *ἀνώλεθρον ⟨τὸ ὕδωρ ἐκβλύζει⟩ Br*
6. 1 *ἐκ om. A* ‖ *⟨αἰσχρὸν⟩ ins. Wachsmuth et Buecheler*

7 (Schw. fr. 7).

Εἰ θέλεις καλῶς ἀκούειν, μάθε καλῶς λέγειν· μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν πειρῶ καλῶς πράττειν καὶ οὕτω καρπώσῃ τὸ καλῶς ἀκούειν.

1, 131 H. (1, 52 M.); *Μοσχ. γν.* 2, *Μοσχ. ὑπ.* 16.

8 (Schw. fr. 19). *MATr*

Ἐξέταζε σαυτόν, πότερα πλουτεῖν θέλεις ἢ εὐδαιμονεῖν. καὶ εἰ μὲν πλουτεῖν, ἴσθι, ὅτι οὔτε ἀγαθὸν οὔτε ἐπὶ σοὶ πάντῃ· εἰ δὲ εὐδαιμονεῖν, ὅτι καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐπὶ σοί· ἐπεὶ τὸ μὲν τύχης ἐπίκαιρον δάνειον, τὸ δὲ [τῆς εὐδαιμονίας] προαιρέσεως.....

1, 132 H. (5, 84 M.).

9 (Schw. fr. 20).

Καθάπερ ἔχιν ἢ ἀσπίδα ἢ σκορπίον ἐν ἐλεφαντίνῃ ἢ χρυσῇ θεώμενος κίστῃ οὐ διὰ τὸ πολυτελὲς τῆς ὕλης ἀγαπᾷς καὶ εὐδαιμονίζεις, ἀλλ', ὅτι λυμαντικὴ ἡ φύσις, ἐκτρέπῃ καὶ μυσάττῃ, οὕτω καὶ ἐπειδὰν ἐν πλούτῳ καὶ ὄγκῳ τύχης θεάσῃ κακίαν ἐνοῦσαν, μὴ καταπλαγῇς τὸ περιλαμπὲς τῆς ὕλης, ἀλλὰ καταφρόνει τῆς ἐν τῷ τρόπῳ κιβδηλίας.

1, 133 H. (5, 85 M.); *Μοσχ. ὑπ.* 18. — cf. Sext. 192.

10 (Schw. fr. 21).

[a] *Ὁ πλοῦτος οὐ τῶν ἀγαθῶν, ἡ πολυτέλεια τῶν κακῶν, ἡ σωφροσύνη τῶν ἀγαθῶν. καλεῖ δὲ ἡ μὲν σωφροσύνη ἐπὶ τὴν εὐτέλειαν καὶ τὴν κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν, ὁ δὲ πλοῦτος ἐπὶ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀφέλκει τῆς σωφροσύνης.* [b] *δυσχερὲς ἄρα πλουτοῦντα σωφρονεῖν ἢ σωφρονοῦντα πλουτεῖν.*

1, 134 H. (5, 86 M.). — [b] Sext. 193; cf. Ench. 13.

---

7. 1 *Εἰ βούλει Tr*
8. 1 *πότερον Tr* ‖ 4 *τῆς εὐδαιμονίας del. Hense; qui ⟨κτῆσις ἀναφαίρετος⟩ vel simile quid supplendum censet.*
10. 1 *desideratur εὐτέλεια, sine qua orationis membra sibi non respondent* ‖ 3 *καὶ*] *ἢ M* ‖ *τὴν om. A*

11 (Schw. fr. 22).

῞Ωσπερ, εἰ ἐν νηὶ ἐσπάρης ἢ ἐτέχθης, οὐκ ἂν ἔσπευδες αὐτῆς κυβερνήτης ὑπάρχειν,........ οὔτε γὰρ ἐκεῖ σοι φύσει ἡ ναῦς συνέστη οὔτε ἐνταῦθα ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ πάντῃ ὁ λόγος. ὅπερ οὖν σοι φυσικὸν καὶ συγγενές, ὁ λόγος, τοῦτο καὶ οἰκεῖον ἡγησάμενος τούτου ἐπιμελοῦ.

1, 135 H. (5, 87 M.).

12 (Schw. fr. 23).

Ἐν Πέρσαις μὲν γεννηθεὶς οὐκ ⟨ἂν⟩ ἔσπευδες οἰκεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' αὐτόθι διάγων εὐτυχεῖν· ἐν πενίᾳ δὲ γεννηθείς, τί σπεύδεις πλουτεῖν, ἀλλ' οὐκ αὐτόθι μένων εὐτυχεῖν;

1, 136 H. (5, 88 M.).

13 (Schw. fr. 24).

[a]῞Ωσπερ ἐπὶ σμικροῦ σκίμποδος θλιβόμενον ὑγιαίνειν ἄμεινον ἢ ἐπὶ πλατείας κλίνης κυλινδούμενον νοσεῖν, οὕτω καὶ [b] ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ βέλτιον συστελλόμενον εὐθυμεῖν ἢ ἐν μεγάλῃ σικχαίνοντα δυσθυμεῖν.

1, 137 H. (5, 89 M.); [b] *Μοσχ. γν.* 9. — [a] cf. Pyth. Vind. 29; gnomol. Democr.-Epict. 234 = Demophil. sim. 47.

14 (Schw. fr. 25). *MATrBr*

Οὐ πενία λύπην ἐργάζεται, ἀλλὰ ἐπιθυμία· οὐδὲ πλοῦτος φόβον ἀπαλλάττει, ἀλλὰ λογισμός. κτησάμενος τοιγαροῦν τὸν λογισμὸν οὔτε πλούτου ἐπιθυμήσεις οὔτε πενίαν μέμψῃ.

1, 138 H. (5, 90 M.).

---

11. 2 *lacunam indicavit Wolf* ‖ 3 συνέστη *Wachsmuth et Buecheler:* συνέσται *codd.*

12. 1 ⟨ἂν⟩ *add. Schw.* ‖ 2 ἀλλ' *om. ATr*

13. 1 μικροῦ *M* ‖ 4 σικχαίνοντα *scripsi:* τυγχάνοντα *codd.;* τρυφῶντα *Hense* (ἐν μεγάλῃ τύχῃ ὄντα *Schw.*) ‖ δυστυχεῖν *ATr*

14. 2 φόβον *A* ‖ 3 πενίᾳ *MBr*

15 (Schw. fr. 26). *MATr*

Οὔτε ἵππος ἐπὶ φάτνῃ καὶ φαλάροις καὶ τάπησιν οὔτε ὄρνις ἐπὶ βρώμῃ καὶ καλιᾷ ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ, ἀλλ' ἄμφω ἐπὶ ὠκύτητι, ὁ μὲν ποδῶν, ὁ δὲ πτερῶν. καὶ σὺ τοιγαροῦν μὴ ἐπὶ τροφῇ καὶ σκέπῃ καὶ ἁπλῶς τῇ ἔξωθεν περιουσίᾳ μέγα ὀγκύλλου, ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐποιίᾳ.

1, 139 H. (5, 91 M.); *Μοσχ. γν.* 10. — cf. quae adn. ad diss. III, 14, 11.

16 (Schw. fr. 27).

Τὸ καλῶς ζῆν τοῦ πολυτελῶς διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ ἐκ σωφροσύνης καὶ αὐταρκείας καὶ εὐταξίας καὶ κοσμιότητος καὶ εὐτελείας παραγίνεται, τὸ δὲ ἐξ ἀκολασίας καὶ τρυφῆς καὶ ἀταξίας καὶ ἀκοσμίας· τέλος δὲ τοῦ μὲν ἔπαινος ἀληθής, τοῦ δὲ ψόγος. εἰ τοίνυν βούλει καλῶς ζῆν, μὴ ζήτει μετὰ πολυτελείας ἐπαινεῖσθαι.

1, 140 H. (5, 92 M.).

17 (Schw. fr. 28).

Μέτρον ἔστω σοι παντὸς σίτου καὶ ποτοῦ ἡ πρώτη τῆς ὀρέξεως ἔκπλησις, ὄψον δὲ καὶ ἡδονὴ αὐτὴ ἡ ὄρεξις· καὶ οὔτε πλείονα τῶν δεόντων προσοίσῃ οὔτε ὀψοποιῶν δεηθήσῃ ποτῷ τε τῷ παραπεσόντι ἀρκεσθήσῃ.

1, 141 H. (5, 93 M.). — cf. Ench. 33, 7 et 39.

---

15. 2 *ῥώμῃ M, κρόκῃ Tr* ‖ 4 *μέγα ὀγκύλλου*] *μάταια ὀγκοῦ A* ‖ *in cod. Paris. suppl. 608 ecloga in hunc modum et breviata et immutata legitur: Οὔτε ἵππος ἐπὶ φάτνης* (!) *γαυριᾷ οὔτε ἀετὸς ἐπὶ καλιᾷ, ἀλλ' ἀμφότεροι ἐπὶ ταχύτητι, ὁ μὲν ποδῶν, ὁ δὲ πτερῶν· καὶ σὺ τοίνυν μὴ ἐν τραπέζῃ καὶ περιβολαίοις καὶ εὐπορίᾳ μέγα φρονήσῃς, ἀλλ' ἐπὶ χρηστότητι καὶ εὐποιίᾳ.*

16. 2 *εὐταξίας Gesner: εὐεξίας codd.* ‖ 3 *καὶ εὐτελείας del. Hirschig*

17. 2 *ἔμπλησις codd.: corr. Wolf* ‖ *δεήσῃ Trinc.*

18 (Schw. fr. 29).

Τὰς σιτήσεις ποιοῦ μὴ πολυτελεῖς καὶ σκυθρωπάς, ἀλλὰ λαμπρὰς καὶ εὐτελεῖς, ἵνα μήτε διὰ τὰ σωματικὰ αἱ ψυχαὶ ταράττωνται μήτε φενακιζόμεναι πρὸς τῶν ἡδονῶν τῶν σωματικῶν ὀλιγωρῶσιν· ἐπεί τοι βλάπτονται τρυφῶντα μὲν παραυτίκα, νοσοῦντα δὲ εἰσαῦθις τὰ σώματα.

1, 142 H. (5, 94 M.).

19 (Schw. fr. 30).

Φρόντιζε, ὅπως σε μὴ τὰ ἐν τῇ γαστρὶ σιτία πιαίνῃ, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ ψυχῇ εὐφρασία· ἐπεὶ τὰ μὲν ἀποσκυβαλίζεται καὶ συνεκρεῖ ὁ † ἔπαινος, ἡ δέ, κἂν ἡ ψυχὴ χωρισθῇ, διὰ παντὸς ἀκήρατος μένει.

1, 143 H. (5, 95 M.).

20 (Schw. fr. 31).

Ἐν ταῖς ἑστιάσεσι μέμνησο, ὅτι δύο ὑποδέχῃ, σῶμα καὶ ψυχήν, καὶ ὅ τι ἂν τῷ σώματι δῷς, τοῦτο εὐθὺς ἐξέχεας, ὅ τι δ' ἂν τῇ ψυχῇ, διὰ παντὸς τηρεῖς.

1, 144 H. (5, 96 M.). — *Μοσχίωνος* haec sententia inscribitur in Maximi cod. Vindob. theol. 128 (etsi e Stobaeo ducta; cf. '*Die epikt. Fragm.*' p. 75 [515]).

21 (Schw. fr. 32).

Μὴ συγκεράσας ἅμα ὀργὴν πολυτελείᾳ προσενέγκῃς. πολυτέλεια μὲν ἐμπηδήσασα τῷ σώματι μετ' οὐ πολὺ οἴχεται, ἡ δὲ ὀργὴ ἐνδῦσα τῇ ψυχῇ ἐπὶ τὸ μήκιστον μένει. σκόπει τοιγαροῦν,

---

18. 1 *πολυτελεῖς*] *ἀνειμένας Tr* ‖ 2 ⟨*καὶ*⟩ *λαμπρὰς A*; ⟨*καὶ*⟩ *ἱλαρὰς Meineke* ‖ 3 *πρὸς*] *καὶ Tr* (*om. μήτε ante φενακιζόμεναι*) ‖ *ἐπεί τοι Jacobs: ἔπειτα codd.*

19. 1 *πιαίνῃ Max. e coni.: ἐπαινῇ codd.: ἐπαίρῃ Schowii codd. duo; unde apparet ἔπαινος quoque corruptum esse, pro quo ὡς ὁ ῥοῦς Tr, ego malim πιασμός*

21. 2 *πηδήσασα codd.: corr. Halm.*

τὸν διαιροῦντα λόγον; παρείληφας τὰ θεωρήματα, οἷς
ἔδει σε συμβάλλειν, καὶ συμβέβληκας. [v] ποῖον οὖν ἔτι
διδάσκαλον προσδοκᾷς, [v'] ἵνα εἰς ἐκεῖνον ὑπερθῇ τὴν
ἐπανόρθωσιν ποιῆσαι τὴν σεαυτοῦ; [w] οὐκ ἔτι εἶ μειρά-
κιον, ἀλλὰ ἀνὴρ ἤδη τέλειος. [w'] ἂν νῦν ἀμελήσῃς καὶ ῥαθυ-
μήσῃς καὶ ἀεὶ προθέσεις ἐκ προθέσεως ποιῇ καὶ ἡμέρας ἄλ-
λας ἐπ' ἄλλαις ὁρίζῃς, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ, λήσεις σεαυτὸν
οὐ προκόψας, [x] ἀλλ' ἰδιώτης διατελέσεις καὶ ζῶν καὶ
2 ἀποθνήσκων. ἤδη οὖν ἀξίωσον σεαυτὸν βιοῦν ὡς τέ-
λειον καὶ προκόπτοντα· καὶ πᾶν τὸ βέλτιστον φαινό-
μενον ἔστω σοι νόμος ἀπαράβατος. κἂν ἐπίπονόν τι
ἢ ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἢ ἄδοξον προσάγηται, [y] μέμνησο, ὅτι
νῦν ὁ ἀγὼν [z] καὶ ἤδη πάρεστι τὰ Ὀλύμπια καὶ οὐκ ἔστιν
ἀναβάλλεσθαι οὐκέτι καὶ ὅτι παρὰ μίαν ἡμέραν καὶ
3 ἓν πρᾶγμα καὶ ἀπόλλυται προκοπὴ καὶ σῴζεται. [a] Σω-
κράτης οὕτως ἀπετελέσθη, ἐπὶ πάντων τῶν προσαγομένων αὐτῷ
μηδενὶ ἄλλῳ προσέχων ἢ τῷ λόγῳ. [b] σὺ δὲ εἰ καὶ μήπω εἶ
Σωκράτης, ὡς Σωκράτης γε εἶναι βουλόμενος ὀφείλεις βιοῦν.[c]

---

c. 51, s. 1. [vx] cf. II, 16, 39 — [vv'] cf. I, 29, 35 — [w'x] II, 18, 31; IV, 2, 2 — s. 2. [yz] II, 18, 28 — [za] cf. II, 18, 22, 31 — s. 3. [ab] III, 23, 21 — [bc] cf. I, 2, 36

---

3 αἱροῦντα *C un.* (*Nili cod. Hafn.* ἐρῶντα; ὀρθὸν *Simpl.*); *om. C un.* (*ed. Hal.*) ‖ 4 συμβέβηκας *B'* ‖ οὖν *om. A un.* (*Nil.*) 5 ὑπερθῇς *C nonn.* (*ed. Hal., v; item codd. nonn. Simpl.*, ὑπερθήσῃ *cett.* ‖ 7 νῦν] τοίνυν *C un.* (*v; Simpl.*); τοίνυν νῦν *C al.* (οὖν *Nil.*; καὶ νῦν *Par.*) ‖ 8 προθέσεις *A un.* (*Nil.*; *Par. sim.*): ὑπερθέσεις *cett.* ‖ προθέσεως *A un.* (*Nil.*): προθέσεων *Nili ed. Rom.* (*sim. Par.*); ὑπερθέσεων *C un.*; ὑπερθέσεως *cett.* ‖ ὑπερθέσεις ἐκ ὑπερθέσεων ποιῇς, προθέσεις ἐκ προθέσεων *C un.* (*v*) ‖ ποιῇ *Nil.*: ποιῇς *Ench.* ‖ 9 ὁρίζῃ *codd. Par. nonn., quod commendat Schw.* ‖ s. 2. 14 ⟨καὶ⟩ μέμνησο *B' et C un.* ‖ 15 ὁ *om. A un.* (*v*) ‖ καὶ ⟨ὅτι⟩ ἤδη *C un.* (*Nil.*); ἢ ἤδη *B' et C un.* ‖ 16 ὅτι *C nonn.* (*v; Nil.*): ἔτι *cett.* ‖ ἡμέραν καὶ ἓν πρᾶγμα *Simpl.*: ἧτταν καὶ ἔνδοσιν *Ench.* (*Nil.*; ἔνδοσις *et* ἐπίτασις *in Par. leg.*) ‖ 17 καὶ (*bis*) *C un.* (*Nil., Simpl.*): ἢ *cett.* (*nisi quod posteriore loco* ἢ ⟨καὶ⟩ *BA sing., ed. Hal.*) ‖ s. 3. 18 τῶν προσαγομένων αὐτῷ *Meibomius*: προσάγων ἑαυτὸν *Ench.* (*Nil., in quo* προάγων); τῶν προσαγόντων αὐτῷ *coni. Schw.*) ‖ 19 προσέχειν *C un.* (*Nil.*)

c. 52. Ὁ πρῶτος καὶ ἀναγκαιότατος τόπος ἐστὶν 1
ἐν φιλοσοφίᾳ ὁ τῆς χρήσεως τῶν θεωρημάτων, οἷον τὸ μὴ ψεύδεσθαι· ὁ δεύτερος ὁ τῶν ἀποδείξεων, οἷον πόθεν ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι· τρίτος ὁ αὐτῶν τούτων βεβαιωτικὸς καὶ διαρθρωτικός, οἷον πόθεν ὅτι τοῦτο ἀπόδειξις; τί γάρ ἐστιν ἀπόδειξις, τί ἀκολουθία, τί μάχη, τί ἀληθές, τί ψεῦδος; οὐκοῦν ὁ μὲν τρίτος τό- 2
πος ἀναγκαῖος διὰ τὸν δεύτερον, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὸν πρῶτον· ὁ δὲ ἀναγκαιότατος καὶ ὅπου ἀναπαύεσθαι δεῖ, ὁ πρῶτος. ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν ποιοῦμεν· ἐν γὰρ τῷ τρίτῳ τόπῳ διατρίβομεν καὶ περὶ ἐκεῖνόν ἐστιν ἡμῖν ἡ πᾶσα σπουδή· τοῦ δὲ πρώτου παντελῶς ἀμελοῦμεν. τοιγαροῦν ψευδόμεθα μέν, πῶς δὲ ἀποδείκνυται ὅτι οὐ δεῖ ψεύδεσθαι, πρόχειρον ἔχομεν.

c. 53. [d]Ἐπὶ παντὸς πρόχειρα ἑκτέον ταῦτα· 1

ἄγου δέ μ', ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ Πεπρωμένη,
ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος·[e]
ὡς ἕψομαί γ' ἄοκνος· ἢν δέ γε μὴ θέλω,
κακὸς γενόμενος, οὐδὲν ἧττον ἕψομαι.

---

c. 53, s. 1. [de] IV, 4, 34; cf. III, 22, 95; II, 23, 42 (ubi primus tantum versus adfertur); IV, 1, 131 (vv. 1 et 2); veri simile igitur videtur, Arrianum integrum carmen e deperditorum librorum loco quodam huc transtulisse. quae Simplicius in commentario adfert, non nisi ex ipsis Epicteti verbis (IV, 4, 34) petita esse videntur. cf. Senecae ep. 107, 11

---

c. 52. *om. Nil., Par.* ‖ s. 1. 1 Ὁ *om. A nonn., BD sing.* ‖ ἐστὶν *om. A un. (V)* ‖ 2 θεωρημάτων *AC sing. (V; Simpl.)*: δογμάτων *cett.* ‖ 3 τὸ *C un. (Simpl.?)*: ὁ ⟨τοῦ⟩ *cett.* ‖ 4 πόθεν *om. C un.* (πῶς *v*) ‖ 5 διαριθμητικός *B'* ‖ τοῦτο ἀποδείξεις *ABCD sing. (ed. Hal.)* ‖ 6 τί — ἀπόδειξις *om. C nonn.* ‖ s. 2. 11 ἐκείνων *B'* ‖ 13 πῶς δὲ ⟨δεῖ⟩ ἀποδεικνύναι *B' et C un.*

c. 53, s. 1. *om. Nil.* ‖ 1 πρόχειρα *AC sing. (Simpl.)*: πρόχειρον *C nonn. (Par.)*; προχείρου *cett.* ‖ ἑκτέον *C nonn. (Par., Simpl.)*: εὐκτέον *cett.* ‖ 2 ἄγου δέ *Meibomius e diss.*: ἄγε δή με *Ench.* ‖ γ' *Meibomius e Diss. (idem χὴ coni.)*: καὶ *A un. (ut diss. cod. S III, 22, 95; IV, 1, 131; 4, 34)*; *om. cett. (ut diss. cod. S II, 23, 42)*

29 (Schw. fr. 39).

Ζητῶν τὴν ἀλήθειαν οὐ ζητήσεις τὸ ἐκ παντὸς τρόπου νικᾶν καὶ εὑρὼν τὴν ἀλήθειαν ἕξεις τὸ μὴ νικᾶσθαι.

1, 153 H. (5, 103 M.).

30 (Schw. fr. 40).

Ἡ ἀλήθεια παρ' αὑτῇ νικᾷ, ἡ δὲ δόξα παρὰ τοῖς ἔξω.

1, 154 H. (5, 106 M.).

31 (Schw. fr. 8).

[a] *Ἐλευθερία καὶ δουλεία, τὸ μὲν ἀρετῆς ὄνομα, τὸ δὲ κακίας, ἄμφω δὲ προαιρέσεως ἔργα. οἷς δὲ προαίρεσις οὐ κοινωνεῖ, τούτων ψαύει μὲν οὐδέτερον· ψυχὴ δὲ δεσπόζειν εἴωθε σώματος καὶ ὅσα τῶν ἀμφὶ σῶμα προαιρέσεως ἀκοινώνητα.* [b] *οὐδεὶς γὰρ δοῦλος, τὴν προαίρεσιν ὑπάρχων ἐλεύθερος.*

1, 155 H. (1, 54 M.). — [b] cf. diss. I, 12, 9; II, 15, 1.

32 (Schw. fr. 9).

[a] *Κακὸς δεσμὸς σώματος μὲν τύχη, ψυχῆς δὲ κακία.* [b] *ὁ μὲν γὰρ τὸ σῶμα λελυμένος, τὴν δὲ ψυχὴν δεδεμένος, δοῦλος· ὁ δ' αὖ τὸ σῶμα δεδεμένος, τὴν δὲ ψυχὴν λελυμένος, ἐλεύθερος.*

1, 156 H. (1, 55 M.). — [a] cf. Sext. 201.

---

30. 1 *παρ' αὐτῇ MTr*

31, 32, 33. *In his sententiis multa turbata esse confidentius affirmarem, nisi in aliis quoque eclogis (veluti 26) infeliciter atque oscitanter rem gessisse appareret eum, qui hoc florilegium condidit; quapropter ab acrioribus medelis abstineo. nolo tamen silentio praeterire mirum in modum singulas sententias inter se conligatas esse; nam certe δοῦλος et ἐλεύθερος (31, 5) ad 32, 2 et 3 spectant, rursusque δεσμὸς (de quo vocabulo fortasse conferendum erit gnomol. Democr.-Epict. 237 et Pyth. Vind. 90) et κακία (32, 1) ad 33, 1 et 2 pertinent.* 31, 3 *ψυχὴ] τύχη Elter*

32. 1 *Κακὸς del. Hense (in suspicionem vocavit Schw.); an ⟨κακίων⟩ κακία?*

33 (Schw. fr. 10).

Τὸν μὲν τοῦ σώματος δεσμὸν λύει καὶ φύσις διὰ θανάτου καὶ κακία διὰ χρημάτων, τὸν δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετὴ διὰ μαθήσεως καὶ ἐμπειρίας καὶ ἀσκήσεως.

1, 157 H. (1, 56 M.).

34 (Schw. fr. 11).

Εἰ βούλει ἀταράχως καὶ εὐαρέστως ζῆν, πειρῶ τοὺς συνοικοῦντάς σοι σύμπαντας ἀγαθοὺς ἔχειν· ἕξεις δὲ ἀγαθούς, εἰ τοὺς μὲν ἑκόντας παιδεύοις, τοὺς δὲ ἄκοντας ἔπειτα κεχειρωμένους ἀπολύοις. συμφεύξεται γὰρ τοῖς φυγοῦσιν ἡ μοχθηρία ἅμα καὶ ἡ δουλεία, συνυπολειφθήσεται δὲ τοῖς συμμένουσί σοι ἡ χρηστότης καὶ ἡ ἐλευθερία.

1, 158 H. (1, 57 M.); in Parall. (Max. c. 55), nectamen in cod. 1168; cf. ecl. 22.

35 (Schw. fr. 41).

Βέλτιον μετὰ ἑνὸς ἐλευθέρου ζῶντα ἄφοβον καὶ ἐλεύθερον ὑπάρχειν ἢ μετὰ πολλῶν † δουλεύειν.

1, 159 H. (5, 107 M.). — Ench. c. 12 commode confert Hense.

36 (Schw. fr. 42).

[a]*Ὅπερ φεύγεις παθεῖν, τοῦτο μὴ ἐπιχείρει διατιθέναι·* [b]*φεύγεις δὲ δουλείαν, φυλάσσου τὸ δουλεύεσθαι. ὑπομένων γὰρ δουλεύεσθαι αὐτὸς ὑπάρχειν πρότερον ἔοικας δοῦλος· οὔτε γὰρ κακία ἀρετῇ κοινωνεῖ οὔτε ἐλευθερία δουλείᾳ.*

1, 160 H. (5, 108 M.); [a]*Μοσχ. γν.* 7.

---

33. 2 *καὶ ⟨ἡ⟩ κακία Tr*

34. 2 *σύμπαντας] πάντας A* ‖ 4 *φεύγουσιν mavult Hense (per litt.)* ‖ *συναπολειφθήσεται codd.: corr. m. alt. in S rec. et Gesner (Max.)*

35. 1 *Βέλτιον Tr: Ἄριστον MA* (*Κρεῖττον Hense*) ‖ 2 *ἢ μετὰ πολλῶν ⟨δούλων περίφοβον⟩ δουλεύειν Hense, qui recte lacunam indicavit*

37 (Schw. fr. 43).

Ὥσπερ ὁ ὑγιαίνων οὐκ ἂν ὑπὸ νοσούντων βούλοιτο θεραπεύεσθαι οὐδὲ τοὺς συνοικοῦντας ἑαυτῷ νοσεῖν, οὕτως οὐδ' ὁ ἐλεύθερος ἀνάσχοιτ' ἂν ὑπὸ δούλων ὑπηρετεῖσθαι ἢ τοὺς συμβιοῦντας ἑαυτῷ δουλεύειν.

1, 161 H. (5, 109 M.).

38 (Schw. fr. 43). *MATrBr*

[a] Εἰ βούλει δούλων ἐκτὸς ὑπάρχειν, αὐτὸς ἀπολύθητι δουλείας· [b] ἔσῃ δ' ἐλεύθερος, ἂν ἀπολυθῇς ἐπιθυμίας. [c] οὔτε γὰρ Ἀριστείδης οὔτε Ἐπαμινώνδας οὔτε Λυκοῦργος πλουτοῦντες καὶ δουλευόμενοι ὁ μὲν δίκαιος, ὁ δὲ σωτήρ, ὁ δὲ θεὸς ἀνηγορεύθησαν· ἀλλ' ὅτι πενόμενοι τὴν Ἑλλάδα δουλείας ἀπέλυον.

1, 162 H. (5, 110 M.). — [b] Pyth. Vind. 23.

39 (Schw. fr. 45). *MATrL*

[a] Εἰ βούλει σοι τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖσθαι, μιμοῦ τὸν Σπαρτιάτην Λυκοῦργον. [b] ὃν γὰρ τρόπον οὗτος οὐ τείχεσι τὴν πόλιν ἔφραξεν, ἀλλ' ἀρετῇ τοὺς ἐνοικοῦντας ὠχύρωσε [c] καὶ διαπαντὸς ἐτήρησεν ἐλευθέραν τὴν πόλιν, οὕτω καὶ σὺ μὴ μεγάλην αὐλὴν περιβάλλου καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἀνίστα, ἀλλὰ τοὺς ἐνοικοῦντας εὐνοίᾳ καὶ πίστει καὶ φιλίᾳ στήριζε· καὶ οὐδὲν εἰς αὐτὴν εἰσελεύσεται βλαβερόν, οὐδ' ἂν τὸ σύμπαν τῆς κακίας παρατάξηται στῖφος.

1, 163 H. (5, 111 M.). — [b] cf. Apophth. Vind. (quae Wachsmuth edidit in libello ab univ. Heidelberg. conventui philol. Caroliruhensi oblato) 43: Ἀγησίλαος ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, διὰ τί ἀτείχιστός ἐστιν ἡ Σπάρτη, 'μὴ ψεῦδον', ἔφη, 'τετείχισται γὰρ οὐ λίθοις ἢ ξύλοις, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐνοικούντων ἀρεταῖς' (cf. Max. c. 1); Gnom. Vat. ed. Sternb. 69; Plutarchi qu. f. Apophth. Lac., Ages. 30; gnomol. Democr.-Epict. 211; Polyb. IX, 10, 1.

---

37. 2 οὔτε *codd.*: οὐδὲ *Meineke* ‖ αὐτῷ *A (corr. m. alt.)* ‖ οὐδ' ὁ *Meineke* (οὐδὲ *iam Halm*): οὔτε *codd.*

38. 2 ἔσῃ δὲ τοιοῦτος *Br* ‖ 4 ὁ δὲ θεός, ὁ δὲ σωτήρ *codd.*: *corr. A* m^2

39. 3 τοὺς ἐνοικοῦντας *et hic et v. 5 in suspicionem vocat Buecheler; malim* τῶν ἐνοικούντων *ut in Vind. &c* ‖ 4 αὐλὴν ⟨τῇ οἰκίᾳ⟩ *Meineke* ‖ 5 περίβαλλε *ATr* ‖ 6 'εἰς αὐτὴν *fortasse delendum' Hense*

40 (Schw. fr. 46).

Μὴ πίναξι καὶ γραφαῖς τὴν οἰκίαν σου περίβαλλε, ἀλλὰ σωφροσύνῃ κατάγραφε. τὸ μὲν γὰρ ἀλλοῖον τῶν ὀφθαλμῶν ἐστιν ἐπίκαιρος γοητεία, τὸ δὲ σύμφυτος καὶ ἀνεξάλειπτος καὶ ἀίδιος οἰκίας κόσμος.

1, 164 H.

41 (Schw. fr. 47).

Ἀντὶ βοῶν ἀγέλης πειρῶ φίλων ἀγέλας ἐναγελάζεσθαί σου τῇ οἰκίᾳ.

1, 165 H.

42 (Schw. fr. 48).

[a] *Ὥσπερ λύκος ὅμοιον κυνί, οὕτω καὶ κόλαξ καὶ μοιχὸς καὶ παράσιτος ὅμοιον φίλῳ.* [b] *πρόσεχε τοιγαροῦν, μὴ ἀντὶ κυνῶν φυλάκων λάθῃς λυμεῶνας εἰσδεχόμενος λύκους.*

1, 166 H. — [a] cf. Stob. flor. 14, 23 (*Σωκράτους*).

43 (Schw. fr. 49).

Τὸ μὲν γύψῳ λευκανθίζουσαν σπουδάζειν θαυμάζεσθαι τὴν οἰκίαν ἀπειροκάλου, τὸ δὲ ἦθος χρηστότητι κοινωνίας λαμπρύνειν φιλοκάλου ἅμα καὶ φιλανθρώπου.

1, 167 H.

44 (Schw. fr. 50). *MATr*

Ἐὰν θαυμάζῃς τὰ μικρὰ πρὸ τῶν μεγάλων, καταφρονήσῃ· ἐὰν δὲ καταφρονήσῃς τῶν μικρῶν, μεγάλως θαυμασθήσῃ.

1, 168 H.

---

40. 1 *σου om. L* ‖ 2 *ἀλλοῖον* ⟨*ὂν*⟩ *Meineke*
41. 1 *ἐναγελίζεσθαι M; αὐλίζεσθαί σου* ⟨*ἐν*⟩ *τῇ οἰκίᾳ cod. Par. suppl. 608, quod speciosum est*
42. 2 *τοίνυν L* ‖ 3 *εἰς δεχόμενος λυμεῶνας AL*
43. 2 *ἤθους χρ.* ⟨*καὶ*⟩ *L* ‖ 3 *ἅμα* ⟨*τε*⟩ *A,* ⟨*τε*⟩ *ἅμα Tr*
44. 1 *θαυμάσῃς Meineke* ‖ *πρὸ τῶν A m. alt.: πρῶτον ATr, τῶν M* ‖ *καταφρονηθήσῃ M* (*ἀξιωθήσῃ Tr*) ‖ 2 *δὲ om. MTr* ‖ *μεγάλοις Buecheler*

45 (Schw. fr. 51).

Οὐδὲν μικρότερον φιλοκερδείας καὶ φιληδονίας καὶ ἀλαζονείας· οὐδὲν κρεῖσσον μεγαλοφροσύνης καὶ ἡμερότητος κα φιλανθρωπίας καὶ εὐποιίας.

1, 169 H.

46 (Schw. fr. 13). *MA*

Οὐδεὶς φιλοχρήματος καὶ φιλήδονος καὶ φιλόδοξος φιλάνθρωπος, ἀλλὰ μόνος ὁ φιλόκαλος.

1, 170 H. (3, 77 M.). — cf. Pyth. Vind. 110.

47 (Schw. fr. 14). *MATrL*

Ὥσπερ οὐκ ἂν ἐβούλου ἐν νηὶ μεγάλῃ καὶ γλαφυρᾷ καὶ πολυχρύσῳ πλέων βαπτίζεσθαι, οὕτω μηδὲ ἐν οἰκίᾳ αἱροῦ ὑπερμεγέθει καὶ πολυτελεῖ αὐλιζόμενος χειμάζεσθαι.

1, 171 H. (3, 78 M.).

---

48 (Schw. fr. 58). *SMABr*

Ἐπικτήτου.

Ὥσπερ ἀληθὴς ζυγὸς οὔτε πρὸς ἀληθοῦς εὐθύνεται ζυγοῦ οὔθ' ὑπὸ ψευδοῦς κρίνεται, οὕτω καὶ ὁ δίκαιος κριτὴς οὔθ' ὑπὸ δικαίων εὐθύνεται οὔτε παρ' ἀδίκοις δικάζεται.

Stob. flor. 9, 40.

49 (Schw. fr. 59).

Ὥσπερ τὸ εὐθὺ εὐθέος οὐ δεῖται, οὕτως οὐδὲ τὸ δίκαιον δικαίου.

9, 41.

---

45. 1 *φιληδονίας καὶ φιλοκερδίας Tr (quem ordinem verborum probat Hense)* ‖ 2 *οὐδὲ MA (S rec.): corr. Tr* ‖ *κρεῖσσον μεγαλοψυχίας καὶ πρᾳότητος καὶ φιλανθρωπίας Tr (Hense)*
46. 1 *hic quoque φιλήδονος καὶ φιλοχρήματος mavult Hense*
47. 1 *καὶ γλαφυρᾷ om. Tr (ubi μικρᾷ pro μεγάλῃ) L; καὶ λαμπρᾷ Nauck*

50 (Schw. fr. 60).

Μὴ πρότερον ἐν ἑτέρῳ δικαστηρίῳ δικάσῃς, πρὶν ⟨ἂν⟩ αὐτὸς παρὰ τῇ δίκῃ κριθῇς.

9, 42.

51 (Schw. fr. 61).

Εἰ βούλει τὰς κρίσεις δικαίας ποιεῖσθαι, μηδένα τῶν δικαζομένων καὶ δικαιολογούντων ἐπιγίγνωσκε, ἀλλ' αὐτὴν τὴν δίκην.

9, 43.

52 (Schw. fr. 62). *SMA*

Ἥκιστα πταίσεις ἐν ταῖς κρίσεσιν, ἐὰν αὐτὸς ἐν τῷ βίῳ ἄπταιστος διατελῇς.

9, 44.

53 (Schw. fr. 63). *SMABr*

Ἄμεινον δικαίως κρίνοντα πρὸς τοῦ καταδικασθέντος ἀδίκως μεμφθῆναι ἢ ἀδίκως κρίνοντα παρὰ τῇ φύσει δικαίως ψέγεσθαι.

9, 45; *Μοσχ. γν.* 15.

54 (Schw. fr. 64).

Καθάπερ ἡ τὸν χρυσὸν δοκιμάζουσα λίθος οὐκέτι καὶ αὐτὴ πρὸς τοῦ χρυσοῦ δοκιμάζεται, οὕτω καὶ ὁ τὸ κριτήριον ἔχων.

9, 46.

55 (Schw. fr. 65). *SMA*

Αἰσχρὸν τὸν δικαστὴν πρὸς ἑτέρων δικάζεσθαι.

9, 47. — cf. Sext. 184.

56 (Schw. fr. 66).

Καθάπερ ὀρθοῦ οὐδὲν ὀρθότερον, οὕτως οὐδὲ δικαίου οὐδὲν δικαιότερον.

9, 48. — cf. Laert. Diog. VII, 120: *ἀληθὲς ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν.*

---

50. 1 ⟨*ἂν*⟩ *ins. Nauck*
51. 2 *ἐπιγιγνώσκεις Br*
52. 1 *desideratur ἑτέρων.*
54. 1 *καὶ αὐτοῦ S* ‖ 2 *καὶ*] *οὐκέθ' vel οὐδὲ Hense* *ἔχων* ⟨*ὀρθόν*⟩ *Br*

57 (Schw. fr. 78). *SMA*

Ἐπικτήτου.

Ὥσπερ οἱ ἐπὶ τῶν λιμένων πυρσοὶ δι' ὀλίγων φρυγάνων πολλὴν ἀνάψαντες φλόγα ταῖς ἀλωμέναις ἀνὰ τὸ πέλαγος ναυσὶν ἱκανὴν ἐργάζονται βοήθειαν, οὕτω καὶ ἀνὴρ λαμπρὸς ἐν πόλει χειμαζομένῃ αὐτὸς ὀλίγοις ἀρκούμενος μεγάλα τοὺς πολίτας εὐεργετεῖ.

Stob. flor. 45, 19.

---

58 (Schw. fr. 79).

Ἐπικτήτου. *SMA*

Ὥσπερ εἰ ναῦν κυβερνᾶν ἐπεχείρεις, πάντως ἂν τὴν κυβερνητικὴν ἐξεμάνθανες τέχνην, ... ἐξέσται γάρ σοι, ὥσπερ ἐκεῖσε πᾶσαν, οὕτω κἀνθάδε πᾶσαν κυβερνᾶν πόλιν.

Stob. flor. 46, 79.

59 (Schw. fr. 80).

Τοῦ αὐτοῦ.

Εἰ πρόκειταί σοι τὴν πόλιν ἀναθήμασι κοσμεῖν, σεαυτῷ πρῶτον ἀνάθες τὸ κάλλιστον ἡμερότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐποιίας ἀνάθημα.

Stob. flor. 46, 80. — cf. Stob. ecl. II, 31, 53; gnomol. Democr.-Epict. 18; Iambl. protr. c. II, p. 20 K.

60 (Schw. fr. 81). *SMABr*

Τοῦ αὐτοῦ.

Εὐποιήσεις σὺ τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς ὀρόφους ὑψώσεις, ἀλλὰ τὰς ψυχὰς αὐξήσεις. ἄμεινον γὰρ ἐν μικροῖς οἰκήμασι μεγάλας οἰκεῖν ψυχὰς ἢ ἐν μεγάλαις οἰκίαις ταπεινὰ φωλεύειν ἀνδράποδα.

Stob. flor. 46, 81.

---

58. 3 *intercidisse alterum membrum perspexit Gesner* ‖ 4 πᾶσαν ⟨τὴν ναῦν⟩ *Gesner;* πᾶσαν ⟨ναῦν⟩ *Meineke* ‖ κυβερνᾶν πᾶσαν μέλλων πόλιν *A;* πᾶσαν κυβιστᾶν ⟨τὴν⟩ πόλιν *Schw.*
60. 1 *lemma om. Br* ‖ 2 σὺ *om. Br* ‖ 3 ὑψώσῃς *S*

61 (Schw. fr. 82).

Τοῦ αὐτοῦ.

Μὴ τοῖς ἐξ Εὐβοίας καὶ Σπάρτης λίθοις τοὺς τοίχους τῆς κατασκευῆς ποίκιλλε, ἀλλὰ γὰρ τῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος παιδείᾳ τὰ στέρνα τῶν πολιτῶν καὶ τῶν πολιτευομένων διακόσμει. γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ οἰκοῦνται πόλεις, ἀλλ' οὐ λίθοις καὶ ξύλοις.

Stob. flor. 46, 82. — cf. quae adn. ad. ecl. 39.

62 (Schw. fr. 83). *SMA*

Τοῦ αὐτοῦ.

Ὥσπερ, εἰ λέοντας ἐβούλου τρέφειν, οὐκ ἄν σοι τῆς πολυτελείας τῶν ζωγρείων ἔμελεν, ἀλλὰ τῆς πράξεως τῶν ζῴων· οὕτως, εἰ πολιτῶν πειρᾷ προΐστασθαι, μὴ τοσοῦτον τῆς πολυτελείας τῶν ἀναστημάτων φρόντιζε, ὁπόσον τῆς ἀνδρείας τῶν ἐνδιατριβόντων ἐπιμελοῦ.

Stob. flor. 46, 83.

63 (Schw. fr. 84).

Τοῦ αὐτοῦ.

Καθάπερ ἀγαθὸς πωλοδάμνης οὐ τῶν πώλων τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τρέφει, τοὺς δὲ δυσηνίους λιμώττειν ἐᾷ, ἀλλὰ τρέφει μὲν ἐπ' ἴσης ἄμφω, κολάζει δὲ μᾶλλον θάτερον ἐξισοῦν θατέρῳ βιαζόμενος μέρει· οὕτω καὶ κηδεμονικὸς ἀνὴρ καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων δυνάμεως τῶν πολιτῶν τοὺς μὲν εὐγνώμονας ⟨εὖ⟩ ποιεῖν ἐπιχειρεῖ, τοὺς δὲ ἔμπαλιν οὐ καθάπαξ διαφθείρεσθαι· ἀλλὰ τροφῆς μὲν ἀμφοῖν ἥκιστα φθονεῖ, παιδεύει δὲ καὶ σφοδρότερον ἐπισπέρχει τὸν ἀντιβαίνοντα τῷ λόγῳ καὶ τῷ νόμῳ.

Stob. flor. 46, 84.

64 (Schw. fr. 85).

Τοῦ αὐτοῦ.

Καθάπερ οὔτε κλαγγῇ χήν, οὔτε βληχῇ καταπλήσσεται πρόβατον, οὕτω μηδὲ πλήθους ἀνοήτου σε δεδιττέσθω φωνή.

Stob. flor. 46, 85.

---

61. 1 *lemma om. Br* ‖ *τῇ κατασκευῇ codd.: corr. Meineke* ‖ 3 *γὰρ om. Br* ‖ *εὖ ⟨μὲν⟩ suadet Hense*

62. 3 *ζωγρίων (vel ζωγριῶν) codd.* ‖ *ἔμελλεν SA*

63. 5 *βιαζόμενον S (ut vid.)* ‖ 6 *⟨εὖ⟩ ins. Wolf* ‖ 7 *διαφθείρεσθαι ⟨ἐᾷ⟩ Meineke*

65 (Schw. fr. 86).

Τοῦ αὐτοῦ.

Ὥσπερ πλῆθος ἀκρίτως αἰτοῦν τί σε τῶν ἰδίων οὐ δυσωπεῖ, οὕτω μηδὲ ὄχλον ἀδίκως σε δυσωποῦντα διατραπῇς.

Stob. flor. 46, 86.

66 (Schw. fr. 87).

Τοῦ αὐτοῦ.

Ὅπερ ἐπιβάλλει τῇ πόλει, τοῦτο εἴσφερε φθάνων· καὶ οὐδέποτε αἰτηθήσῃ τὰ μὴ ἐπιβάλλοντα.

Stob. flor. 46, 87.

67 (Schw. fr. 88).

Τοῦ αὐτοῦ.

Ὥσπερ ὁ ἥλιος οὐ περιμένει λιτὰς καὶ γοητείας, ἵν' ἀνατείλῃ, ἀλλ' εὐθὺς λάμπει καὶ πρὸς ἁπάντων ἀσπάζεται· οὕτω μηδὲ σὺ περίμενε κρότους καὶ ψόφους καὶ ἐπαίνους, ἵν' εὖ ποιήσῃς, ἀλλ' ἑκοντὴς εὐεργέτει καὶ ἴσα τῷ ἡλίῳ φιληθήσῃ.

Stob. flor. 46, 88.

---

65. *lemma om. M*

67. 3 ἁπάντων *SM:* ἑταίρων *M* (ἁπάντων *supra lin. m. pr.*), *glossema (velut* ἑτέρων*) subesse putat Hense*

D.

SENTENTIAE CODICIS VATICANI 1144.

Hoc loco inserere visum est gnomas octo, quae Epicteti nomine inscriptae leguntur in cod. Vat. gr. 1144 saec. XIV; apographon mihi benevole concessit Elter. e quibus duas (5 et 8) suo iure nomen illud prae se ferre codicis Parisini 1168 testimonio probatur (cf. *Μοσχ. γν.* 12 et 5); in ceteris, etsi cum gnomologii Stobaeani indole egregie concinunt, nescio an hic illicve grassata sit imitatorum licentia.

Ἐπικτήτου.

1. [a] *Θεοὺς δικαίᾳ καὶ μεμετρημένῃ διαθέσει τίμα, ἀλλὰ μὴ ἀμέτροις δωρεαῖς κολάκευε·* [b] *οὔτε γὰρ κολακείᾳ χαίρει θεὸς οὔτε ὁ κολακεύων τιμᾷ τὸ θεῖον.* [c] *θεοῖς θῦε μὴ ἡνίκα ἂν πλουτήσῃς, ἀλλ' ἡνίκα ἂν φρονήσῃς, τὸ μὲν γὰρ πλουτεῖν καὶ κακοδαιμόνων, τὸ δὲ φρονεῖν μόνον ἴδιον εὐδαιμόνων.*

[b] cf. Pyth. Vind. 20.

2. *Παρὰ θεῶν μὴ συνεχῆ αἴτει ὑγίειαν σώματος, ἀλλὰ διηνεκῶς λάμβανε σωφροσύνην ψυχῆς· καὶ οὔτε ῥᾳδίως νοσήσεις οὔτε νοσῶν δυσαρεστήσεις.*

cf. Stob flor. 6, 38 (*Διογένους*).

3. *Μὴ ὧν ἐπιθυμεῖς ταῦτα παρὰ θεῶν αἴτει, ἀλλ' ὅπως αὐτῆς ἀπαλλαγῇς τῆς ἐπιθυμίας, τοῦτο ζήτει παρὰ θεῶν. τότε σου εἰσακούσουσιν οἱ θεοί, ἡνίκα ἂν μὴ περὶ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ περὶ τῶν καλῶν εὔχῃ. καὶ τότε σοι δώσουσι τὰ καλά, ἡνίκα μὴ ἡδονῇ, ἀλλ' ἀρετῇ χαίρεις.*

4. *Μέμνησο περὶ τῶν μεγάλων αἰτεῖν τὰ μεγάλα· μικρὰ γὰρ οὐκ ἂν δοῖεν. οὐδὲν θεοῦ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον· εὐχό-*

μενος τοιγαροῦν θεοῖς αἴτει τὰ θεῖα, ὧν οὐδὲν σάρκινον καὶ γήινον ψαύει πάθος.

an παρὰ τῶν μεγάλων?

Ἐπικτήτου.

5. *Ὥσπερ μέλιτταν οὐ διὰ τὸ κέντρον μισεῖς, ἀλλὰ διὰ τὸν καρπὸν τημελεῖς, οὕτω καὶ φίλον μὴ δι' ἐπίπληξιν ἀποστραφῇς, ἀλλὰ διὰ τὴν εὔνοιαν ἀγάπα.*

Μοσχ. γν. 12.

6. *Ἐοίκασιν οἱ κόλακες κηφῆσι· καὶ γὰρ ἀργοὶ καὶ ἄκεντροι καὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἀναλίσκοντες καμάτους. οἱ φθονεροὶ σφηξί· καὶ γὰρ πληκτικοὶ καὶ ἄποροι καὶ ἀμετάδοτοι καὶ ἄχρ⟨ε⟩ιοι. οἱ χρηστοὶ μελίτταις· καὶ γὰρ φιλόπονοι καὶ αὐτουργοὶ καὶ οἰκονομικοὶ καὶ εὔποροι καὶ πρᾷοι καὶ ἐπιληκτικοὶ καὶ κοινωνικοί. ὥστ', εἰ βούλει φίλος ὑπάρχων μετὰ πολλῶν διάγειν φίλων, μιμοῦ τὴν μέλιτταν. καθαρὸν ἔστω σοι τὸ σμῆνος κηφήνων καὶ σφηκῶν.*

7. *Τοὺς εἰς φιλίαν σοι καθέντας δοκίμαζε μὴ ἐξ ὧν σοι δωροῦνται, ἀλλ' ἐξ ὧν ἑαυτοῖς μνῶνται καὶ χαρίζονται καὶ κατεπηγγείλαντο καὶ διέθεσαν.*

8. *Χρήματα μὲν φιλίαν οὐδέποτ' ἂν ἐργάσαιντο, ὥσπερ οὐδὲ γῆ θεόν· φιλία δὲ χρήματα καὶ ἄλλως ἂν κτήσαιτο, καθάπερ θεὸς γῆν.*

Μοσχ. γν. 5.

E.

ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ ΓΝΩΜΑΙ.

Moschionis, de quo nihil omnino compertum habemus (cf. Wachsmuth '*Stud.*' p. 129), sententiae leguntur in codice pretiosissimo Paris. 1168, inter cuius eclogas ab Eltero edendas notabuntur num. 300—324; tribus exceptis (7, 17, 25) omnes repetuntur in Parallelorum quae vocantur florilegio. a Stobaei eclogis Epicteteis et a Moschionis monitis (quae infra sequuntur) eo differunt, quod brevitati magis studuit quam florido sermonis generi is, qui eas e maiore gnomologio excerpsit. in verbis recensendis secutus sum librum Parisinum, cuius menda (minutiis quibusdam exceptis) non sustuli; praeterea indicavi Maximi capita et potiores scripturas discrepantes quae mihi innotuerunt, ceteris Parallelorum exemplis neglectis.

1.

Βέλτιον ὀλιγάκις ὁμολογοῦντα κατορθοῦν σωφρονεῖν πολλάκις ἢ ὀλιγάκις ἁμαρτάνειν λέγοντα πλημμελεῖν πολλάκις.

Gnomol. Stob. 4; Max. 26.

2.

Εἰ θέλεις καλῶς ἀκούειν, μάνθανε καλῶς λέγειν. μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν πειρῶ καλῶς πράττειν καὶ οὕτως καρπώσῃ τὸ καλῶς ἀκούειν.

Gnomol. Stob. 7; *Μοσχ. ὑπ.* 16; Max. 43.

---

2. 1 *μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν om. Max.*

3.

Φίλον ἐκεῖνον νόμιζε ὅστις [σ]αὐτόν σε ἀλλὰ μὴ τὰ περί σε ἀγαπᾷ.

Max. 6.

4.

Βέλτιον πολλὰ χρήματα ἀπολέσαντα ἕνα φίλον κτήσασθαι ἢ ἕνα φίλον ἀπολέσαντα πολλὰ χρήματα κτήσασθαι.

Max. 6.

5.

Οὐ τὰ χρήματα φίλοι, ἀλλ' ὁ φίλος χρήματα. καὶ χρήματα μὲν φιλίαν οὐδέποτε ἂν ἐργάσαιτο ὥσπερ οὐδὲ γῆ θεόν· φιλία δὲ χρήματα ῥᾳδίως ἂν κτήσαιτο καθάπερ θεὸς γῆν.

Cod. Vat. 1144, 8; Max. 6. — Cf. Aristotelis sent. apud Max. 6 (= Cod. Par. 1168 fol. 87ⁿ).

6.

Τὸ μὲν εἰς ἀχάριστον ἀναλῶσαι ἐπιζήμιον, τὸ δὲ εἰς εὐχάριστον μὴ ἀναλῶσαι βλαβερόν.

Max. 8.

7.

Ὅπερ φεύγεις παθεῖν, τοῦτο μὴ ἐπιχείρει διατιθέναι.

Gnomol. Stob. 36ª

8.

Σώφρων ἐστὶν οὐχ ὁ τῶν κωλυομένων μὴ ἁπτόμενος, ἀλλ' ὁ τῶν συγχωρουμένων φειδόμενος.

Μοσχ. ὑπ. 6; Max. 2. — Stob. flor. 17, 18.

9.

Βέλτιόν ἐστιν ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ συστελλόμενον εὐθυμεῖν ἢ ἐν μεγάλῃ † τυγχάνοντα δυστυχεῖν.

Gnomol. Stob. 13ᵇ; Max. 13.

---

3. 1 *αὐτόν Max.* ‖ *τὰ Max.*
5. 1 *οἱ φίλοι Max.* ‖ 2 *⟨ἡ⟩ γῆ Max.* ‖ 3 *⟨καὶ⟩ θεὸς Max.*
9. 2 *de τυγχάνοντα cf. quae adn. ad gnomol. Stob. 13*

10.

Ὥσπερ οὐ † τῷ ἵππῳ κόσμος οὐδὲ τοῖς ὄρνεσι καλιὰ ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ, ἀλλὰ τῷ μὲν τοῦ ποδὸς τῇ ὠκύτητι † τοῖς δὲ τῶν πτερῶν, οὕτως οὐδ' ἀνθρώπῳ καλλωπισμὸς καὶ τρυφή, ἀλλὰ χρηστότης καὶ εὐποιία.

Gnomol. Stob. 15; Max. 12.

11.

Τὸν προσομιλοῦντα τριχῇ διασκοποῦ ἢ ὡς ἀμείνονα ἢ ὡς ἥττονα ἢ ὡς ἴσον· καὶ εἰ μὲν ἀμείνονα, ἀκούειν χρὴ καὶ πείθεσθαι αὐτῷ· εἰ δὲ ἥττονα, πείθειν· εἰ δὲ ἴσον, συμφωνεῖν.

Gnomol. Stob. 27; Max. 15.

12.

Ὥσπερ μέλιτταν οὐ διὰ τὸ κέντρον μισεῖς, ἀλλὰ διὰ τὸν καρπὸν τημελεῖς, οὕτω καὶ φίλον μὴ δι' ἐπίπληξιν ἀποστραφῇς, ἀλλὰ διὰ τὴν εὔνοιαν ἀγάπα.

Cod. Vat. 1144, 5; Max. 6.

13.

Αἱροῦ πάντα τὰ θνητὰ καὶ γήινα ἀπολέσαντα ἕνα ἀθάνατον καὶ οὐράνιον κτήσασθαι.

Max. 53.

14.

Ὁ πλουσίῳ χορηγῶν οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰς θάλασσαν ὕδωρ ἐκχέοντος.

Max. 8.

15.

Ἄμεινον δικαίως κρίναντα πρὸς τοῦ καταδικασθέντος ἀδίκως μεμφθῆναι ἢ ἀδίκως κρίναντα παρὰ τῇ φύσει δικαίως ψέγεσθαι.

Gnomol. Stob. 53; Max. 5.

---

10. 1 *ὑψοῦσθαι καὶ γαυριᾶν δίδωσιν* et (2) *ἡ ὠκύτης Max.* ‖ 3 *πετρῶν cod. Par.*

11. 1 *ἄμεινον cod. Par. et Max.*

14. 1 *⟨χαριζόμενος ἢ⟩ χορηγῶν Max.*

16.

Τὸ ὑπὸ πολλῶν διαβάλλεσθαι κακῶν οὔτε ἀληθὲς οὔτε βλαβερόν, τὸ δὲ ὑφ' ἑνὸς ἀγαθοῦ ψέγεσθαι καὶ ἀληθὲς καὶ λυσιτελές.

Max. 10.

17.

'Αρχῆς καταβληθείσης κακῆς καὶ τὸ τέλος παρέπεται ὅμοιον.

cf. Stob. 4, 11.

18.

Ταῖς νόσοις ὁ θάνατος ἀλλήλαις ἐπικαταλαμβανούσαις οὐδ' αὐτὸς παρεῖναι ἀναβάλλεται.

Max. 36.

19.

Ὃν ἡ τύχη προπηλακίζει, καὶ παρὰ τῶν πρᾴων οὗτος μάστιγας εὑρίσκει.

Max. 18.

20.

'Εν οἷς πλήττειν ἄλλους ἐθέλεις, ἐν τούτοις βλάβην ἔλπιζε τὴν μείζονα.

Max. 66.

21.

'Απαλλαγεὶς εἵνεκα ὀχλήσεως κέρδος ἡγεῖται ὁ ἄνθρωπος τὴν ζημίαν.

Max. 21.

22.

Ἕπεσθαι τοῖς τερπνοῖς εἴωθε καὶ τὰ λυπηρά.

Max. 28.

23.

Τὴν πενίαν ὁ σώφρων καρτερίᾳ καὶ γενναιότητι τιμῶν πλούτου τιμιωτέραν ἀποφαίνει.

Max. 12.

---

16. 1 Τὸ *om. Max.* ‖ διαβάλεσθαι *cod. Par.*
18. 2 ἀναβάλετχι *cod. Par.*
19. 1 οὕτως *Max.*
21. 1 ἕνεκα *Max.*

24.

Γελᾶν ὁ θέλων μετὰ μειρακίου αἰσχρὰς ὕβρεις κερδήσει καὶ μέμψιν.

Max. 64.

25.

Πολλοὺς φαλακροὺς εἶδον· τούτου καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐξῆλθεν.

cf. Stob. flor. 116, 24.

---

24. 1 *αἰσχὰς cod. Par.*
25. *φαρακλοῦς Cod. Par.*

F.

ΜΟΣΧΙΩΝΟΣ ΥΠΟΘΗΚΑΙ.

Hoc gnomologium in satis multis et antiquis codicibus inest; quorum scripturas accurate exscriptas invenies '*die epikt. Fragm.*' p. 77 (517) sqq. hoc loco cum librariorum errores interpolatorumque fraudes singillatim enotare non attineat, libros illic adhibitos in has classes discripsi:

A sign. cod. Vind(obonensis)$_1$ (iur. 1 s. XI); Vind.$_2$ (theol. 289 s. XV); Par(isinus)$_3$ (1357 A s. XIV).

B hanc classem rursus in quattuor genera distinguere posse mihi visus sum; scilicet

- *b* sign. cod. Marc(ianus Venetus 173 s. XII); Par.$_1$ (1346 s. XI)
- *c* Ar(undelianus mus. Brit. 516 s. XII); Bar(occianus Oxoniensis 173 s. XIII).
- *d* Vat(icanus 854 s. XI); Par.$_2$ (1356 s. XIV).
- *e* Laur(entianus Mediceus IV, 10 s. XII); Barb(erinus III, 81; s. XVI; fortasse ex ipso Laurentiano descriptus, ut suspicatus est Elter).

Omisi cod. Ottobonianum gr. 418 s. XIV, qui plerumque cum classe *B* facit, sed tam neglegenter ab homine quodam nequissimo exaratus est, ut nullius pretii aestimari possit.

1.

Παραφύλαττε σαυτὸν ἐν παντὶ τῷ βίῳ, μὴ λάθῃ σε συναρπάσασα ἀδόκητος φαντασία ἢ φόβῳ καταπληξαμένη ἢ ἡδονῇ γοητεύσασα ἢ ἐπιθυμίᾳ παραλογισαμένη ἢ λύπῃ ἐξαλλοιώσασα ἢ ὀργῇ ἐξοιστρήσασα ἢ δόξῃ ἐκθυελλώσασα.

---

1. 2 *an ἀδοκίμαστος?; cf. Diss. I, 20, 7* | 4 ἐξοιστρώσασα *A* (ἐξοιστροίσασα *Barb.*)

2.

Ἔπειτα πράττειν ἀναγκάσει οἷς ἐγχειρῶν μὲν οὐ παρακολουθεῖς, παυόμενος δὲ μετανοεῖς, ταράττει δὲ τὰ πλείονα καὶ ἀτρεμίζεις ἥκιστα, δίκην ἀκυβερνήτου νεὼς ἐν χειμερίῳ κλύδωνι ἢ ὑπ' ἀντιπάλων ῥιπιζομένης ἀνέμων ζόφῳ.

3.

Ἀλλὰ γὰρ ὡς ἐν πολέμῳ τινὶ χρώμενος ὅπλῳ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν κακίαν καὶ σκοπῶν τὸ καλὸν καὶ προβαλλόμενος διατέλει· ὑπάρχων τὸ μὲν ἦθος εὐσταθής, τὴν δὲ γνώμην εὐσθενής, τὸν δὲ λόγον ἐμβριθής, τὴν δὲ πρᾶξιν εὐπρεπής· καὶ τὴν μὲν ὄψιν σεμνός, τὴν δὲ ὁμιλίαν ἤπιος, τὸν δὲ τρόπον ἥμερος· εὐγνώμων δὲ τὴν διάνοιαν, τὸν δὲ βίον χρηστός· μὴ θρασὺς καὶ ὀργίλος, ἀλλὰ θαρσαλέος καὶ πρᾷος.

4.

Ἀνδρεῖος γὰρ οὐχ ὁ τύπτων καὶ καταβάλλων τὰ σώματα, ἀλλ' ὁ ἀνεξικακῶν καὶ πάντῃ ἑστὼς τῇ διανοίᾳ.

cf. Stob. flor. 7, 26 (*Δημοκρίτου*); flor. cod. Par. 1168 (*Ἀριστοτέλους*).

5.

Καὶ ἐγκρατὴς οὐχ ὁ τῶν ἀπόντων ἀπεχόμενος, ἀλλ' ὁ τῶν παρόντων μὴ ἁπτόμενος.

cf. Stob. flor. 17, 18.

6.

Καὶ σώφρων οὐχ ὁ τῶν κωλυομένων μὴ ἁπτόμενος, ἀλλ' ὁ τῶν συγχωρουμένων φειδόμενος.

Μοσχ. γν. 8.

7.

Καὶ δίκαιος οὐχ ὁ διὰ δόξαν τι νείμας, ἀλλ' ὁ δι' ἀλήθειαν.

---

2. 1 *ἐπιχειρῶν A et Marc.* ‖ 2 *ταράττῃ B (praeter Vat.)* ‖ 4 *ῥαπιζομενης A (praeter Vind.$_1$)* ‖ *⟨καὶ⟩ ζόφῳ c; φόβῳ e*
3. 1 *πολέμῳ] πόλει B (praeter Marc.)* ‖ 7 *θαρσαλαῖος A (praeter Vind.$_1$)*
4. 1 *τυπῶν e*
7. 1 *τι νείμας] τὴν ἡμᾶς e*

8.

Καὶ φρόνιμος οὐχ ὁ διὰ τύχην τι ποιήσας, ἀλλ' ὁ διὰ προαίρεσιν.

9.

Ἵν' οὖν δόξῃ μὲν ᾖς ἀχείρωτος, τύχῃ δὲ ἐλεύθερος, κακίᾳ δὲ ἀπολιόρκητος, μὴ ὡς κειμηλίους δεξάμενος ἀπόθῃ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὡς ἀλεξικάκῳ δυνάμει χρώμενος ἴθι ἐπὶ θύρας ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονήσεις.

10.

Μὴ πίστευε τύχῃ καὶ πιστεύσεις θεῷ.

11.

Ὁ τύχῃ βίος συμπεπλεγμένος ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῷ· καὶ γὰρ ταραχώδης καὶ ἰλύος ἀνάμεστος καὶ δυσέμβατος καὶ τυραννικὸς καὶ πολύηχος καὶ ὀλιγοχρόνιος.

Gnomol. Stob. 1.

12.

Ψυχὴ ὁμιλήσασα ἀρετῇ ἔοικεν ἀεννάῳ πηγῇ· καὶ γὰρ καθαρὸν καὶ ἀτάραχον καὶ πότιμον καὶ νόστιμον καὶ κοινωνικὸν καὶ πλούσιον καὶ ἀβλαβὲς καὶ ἀνώλεθρον.

Gnomol. Stob. 2.

13.

Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον, ὅτι κακὸς εἶ.

Gnomol. Stob. 3.

14.

Τὰ ἁμαρτήματά σου πειρῶ μὴ λόγοις ἐπικαλύπτειν, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐλέγχοις.

Stob. flor. 13, 38 (*Πυθαγόρου*).

---

9. 1 ᾖς] ὡς *Vat. (e), om. c et Par.$_2$ (e); ὢν Vind.$_2$* || *τύχῃ* — (2) *ἀπολιόρκητος om. A* || 2 *ἀποδεξάμενος A* | *ἀπώθῃ A et b* || 3 *ἀνεξικάκῳ A* || *εὐδαιμονιάσεις A*

10. 1 *πιστεύσῃς Laur. (sim. Vat. et Marc.)*

12. 1 *ἀενάῳ Vind.$_1$, Barb.*

13. 1 *βούλῃ B nonn. (Laur., Marc., Ar.)*

15.

Οὐχ οὕτως χαλεπὸν τὸ ἁμαρτάνειν, ὡς τὸ ἁμαρτάνοντα μὴ ἐξελέγχειν.

Stob. flor. 18, 34 (*τοῦ αὐτοῦ*).

16.

Εἰ θέλεις καλῶς ἀκούειν, μάνθανε καλῶς λέγειν· μαθὼν δὲ καλῶς λέγειν πειρῶ καλῶς πράττειν, καὶ οὕτως καρπώσει τὸ καλῶς ἀκούειν.

Gnomol. Stob. 7; *Μοσχ. γν.* 2.

17.

Μὴ φεῦγε πενίαν, ἀλλ' ἀδικίαν· οὐδεὶς γὰρ ὅτι πένης μετήλλαξεν, ἀλλ' ὅτι ἄδικος· οὐκ οὖν οὐδ' ὅτι πλούσιος ὢν βιοῖ, ἐπαινετός, ἀλλ' ὅτι δίκαιος.

Stob. flor. 97, 30 (*Ὑψαίου*).

18.

Καθάπερ ἔχιν ἢ ἀσπίδα ἢ σκορπίον ἐν ἐλεφαντίνῃ ἢ χρυσῇ θεώμενος κίστῃ, οὐ διὰ τὸ πολυτελὲς τῆς ὕλης ἀγαπᾷς καὶ εὐδαιμονίζεις, ἀλλ' ὅτι λυμαντικὴ ἡ φύσις, ἐκτρέπῃ καὶ μυσάττῃ· οὕτως κἀπειδὰν ἐν πλούτῳ καὶ ὄγκῳ τύχης θεάσῃ κακίαν ἕρπουσαν, μὴ καταπλαγῇς τὸ περιλαμπὲς τῆς ὕλης· ἀλλὰ καταφρόνει τῆς ἐν τῷ τρόπῳ κιβδηλείας.

Gnomol. Stob. 9.

---

15. 1 *οὕτω A et Ar* ‖ 2 *ἐλέγχειν c*

16. 1 *καλῶς μάνθανε λέγειν c et Marc. (b), Vat. (d)* ‖ *μαθὼν* — (2) *πράττειν (erravi in proecdosi) om. c d et Marc.* ‖ 2 *καρπώσει d e: καρπώσῃ cett.* ‖ *τὸ om. d e*

18. 1 *ἐν om. A (praeter Vind.₂) et Marc.* ‖ 4 *οὕτω B nonn.* ‖ *καὶ ἐπειδὰν c* ‖ 6 *τῷ om. A (praeter Vind.₂)* ‖ *τὴν — κιβδηλείαν A (praeter Par.₂)*

His adde eclogam a Stobaeo (flor. 13, 35) post *Μοσχ. ὑποθ.* 14 (*Πυθαγόρου*) et 15 (*τοῦ αὐτοῦ*) seruatam (lemmate *τοῦ αὐτοῦ* interposito) atque ab A. Elter (ind. lect. aest. Bonn. MDCCCXCII; 20[a]) huic syllogae restitutam:

Ὥσπερ σωματικὸν πάθος οὐ κρυπτόμενον οὐδὲ ἐπαινούμενον ὑγιάζεται, οὕτως οὐδὲ ψυχὴ κακῶς φρουρουμένη καὶ συναγορευομένη θεραπεύεται.

In indice nominum et locorum singulos locos ita notavi, ut

I 3 15	significet	diss. lib. I cap. 3 sect. 15.
F 11 6	„	fragm. 11 vers. 6.
E 33 9	„	enchir cap. 33 sect. 9.
G 4	„	epistulae ad L. Gellium sect. 4.
A 45	„	Epicteti et Moschionis sentent. ab A. Elter ed. (Lips. MDCCCXCII) 45; addidi uncinis inclusos numeros singularum quas edidi syllogarum his siglis usus:

S	Gnomologium Epicteteum Stobaei	(App. C p. 463).
V	Sententiae cod. Vaticani 1144	(„ D „ 479).
M	*Μοσχίωνος γνῶμαι*	(„ E „ 481).
H	*Μοσχίωνος ὑποθῆκαι*	(„ F „ 486).

INDEX NOMINVM ET LOCORVM.

3.

Φίλον ἐκεῖνον νόμιζε ὅστις [σ]αὐτόν σε ἀλλὰ μὴ τὰ περί σε ἀγαπᾷ.

Max. 6.

4.

Βέλτιον πολλὰ χρήματα ἀπολέσαντα ἕνα φίλον κτήσασθαι ἢ ἕνα φίλον ἀπολέσαντα πολλὰ χρήματα κτήσασθαι.

Max. 6.

5.

Οὐ τὰ χρήματα φίλοι, ἀλλ' ὁ φίλος χρήματα. καὶ χρήματα μὲν φιλίαν οὐδέποτε ἂν ἐργάσαιτο ὥσπερ οὐδὲ γῆ θεόν· φιλία δὲ χρήματα ῥᾳδίως ἂν κτήσαιτο καθάπερ θεὸς γῆν.

Cod. Vat. 1144, 8; Max. 6. — Cf. Aristotelis sent. apud Max. 6 (= Cod. Par. 1168 fol. 87[n]).

6.

Τὸ μὲν εἰς ἀχάριστον ἀναλῶσαι ἐπιζήμιον, τὸ δὲ εἰς εὐχάριστον μὴ ἀναλῶσαι βλαβερόν.

Max. 8.

7.

Ὅπερ φεύγεις παθεῖν, τοῦτο μὴ ἐπιχείρει διατιθέναι.

Gnomol. Stob. 36[a]

8.

Σώφρων ἐστὶν οὐχ ὁ τῶν κωλυομένων μὴ ἁπτόμενος, ἀλλ' ὁ τῶν συγχωρουμένων φειδόμενος.

Μοσχ. ὑπ. 6; Max. 2. — Stob. flor. 17, 18.

9.

Βέλτιόν ἐστιν ἐν μικρᾷ περιουσίᾳ συστελλόμενον εὐθυμεῖν ἢ ἐν μεγάλῃ † τυγχάνοντα δυστυχεῖν.

Gnomol. Stob. 13[b]; Max. 13.

---

3. 1 *αὐτόν Max.* ‖ *τὰ Max.*
5. 1 *οἱ φίλοι Max.* ‖ 2 *⟨ἢ⟩ γῇ Max.* ‖ 3 *⟨καὶ⟩ θεὸς Max.*
9. 2 *de τυγχάνοντα cf. quae adn. ad gnomol. Stob. 13*

10.

Ὥσπερ οὐ † τῷ ἵππῳ κόσμος οὐδὲ τοῖς ὄρνεσι καλιὰ ὑψοῦται καὶ γαυριᾷ, ἀλλὰ τῷ μὲν τοῦ ποδὸς τῇ ὠκύτητι † τοῖς δὲ τῶν πτερῶν, οὕτως οὐδ' ἀνθρώπῳ καλλωπισμὸς καὶ τρυφή, ἀλλὰ χρηστότης καὶ εὐποιία.

Gnomol. Stob. 15; Max. 12.

11.

Τὸν προσομιλοῦντα τριχῇ διασκοποῦ ἢ ὡς ἀμείνονα ἢ ὡς ἥττονα ἢ ὡς ἴσον· καὶ εἰ μὲν ἀμείνονα, ἀκούειν χρὴ καὶ πείθεσθαι αὐτῷ· εἰ δὲ ἥττονα, πείθειν· εἰ δὲ ἴσον, συμφωνεῖν.

Gnomol. Stob. 27; Max. 15.

12.

Ὥσπερ μέλιτταν οὐ διὰ τὸ κέντρον μισεῖς, ἀλλὰ διὰ τὸν καρπὸν τημελεῖς, οὕτω καὶ φίλον μὴ δι' ἐπίπληξιν ἀποστραφῇς, ἀλλὰ διὰ τὴν εὔνοιαν ἀγάπα.

Cod. Vat. 1144, 5; Max. 6.

13.

Αἱροῦ πάντα τὰ θνητὰ καὶ γήινα ἀπολέσαντα ἓνα ἀθάνατον καὶ οὐράνιον κτήσασθαι.

Max. 53.

14.

Ὁ πλουσίῳ χορηγῶν οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰς θάλασσαν ὕδωρ ἐκχέοντος.

Max. 8.

15.

Ἄμεινον δικαίως κρίναντα πρὸς τοῦ καταδικασθέντος ἀδίκως μεμφθῆναι ἢ ἀδίκως κρίναντα παρὰ τῇ φύσει δικαίως ψέγεσθαι.

Gnomol. Stob. 53; Max. 5.

---

10. 1 ὑψοῦσθαι καὶ γαυριᾶν δίδωσιν *et* (2) ἡ ὠκύτης *Max.* ‖ 3 πετρῶν *cod. Par.*

11. 1 ἄμεινον *cod. Par. et Max.*

14. 1 ⟨χαριζόμενος ἢ⟩ χορηγῶν *Max.*

16.

Τὸ ὑπὸ πολλῶν διαβάλλεσθαι κακῶν οὔτε ἀληθὲς οὔτε βλαβερόν, τὸ δὲ ὑφ' ἑνὸς ἀγαθοῦ ψέγεσθαι καὶ ἀληθὲς καὶ λυσιτελές.

Max. 10.

17.

Ἀρχῆς καταβληθείσης κακῆς καὶ τὸ τέλος παρέπεται ὅμοιον.

cf. Stob. 4, 11.

18.

Ταῖς νόσοις ὁ θάνατος ἀλλήλαις ἐπικαταλαμβανούσαις οὐδ' αὐτὸς παρεῖναι ἀναβάλλεται.

Max. 36.

19.

Ὃν ἡ τύχη προπηλακίζει, καὶ παρὰ τῶν πρᾴων οὗτος μάστιγας εὑρίσκει.

Max. 18.

20.

Ἐν οἷς πλήττειν ἄλλους ἐθέλεις, ἐν τούτοις βλάβην ἔλπιζε τὴν μείζονα.

Max. 66.

21.

Ἀπαλλαγεὶς εἵνεκα ὀχλήσεως κέρδος ἡγεῖται ὁ ἄνθρωπος τὴν ζημίαν.

Max. 21.

22.

Ἕπεσθαι τοῖς τερπνοῖς εἴωθε καὶ τὰ λυπηρά.

Max. 28.

23.

Τὴν πενίαν ὁ σώφρων καρτερίᾳ καὶ γενναιότητι τιμῶν πλούτου τιμιωτέραν ἀποφαίνει.

Max. 12.

---

16. 1 *Τὸ om. Max.* ‖ *διαβάλεσθαι cod. Par.*
18. 2 *ἀναβάλετχι cod. Par.*
19. 1 *οὕτως Max.*
21. 1 *ἕνεκα Max.*

24.

Γελᾶν ὁ θέλων μετὰ μειρακίου αἰσχρὰς ὕβρεις κερδήσει καὶ μέμψιν.

Max. 64.

25.

Πολλοὺς φαλακροὺς εἶδον· τούτου καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐξῆλθεν.

cf. Stob. flor. 116, 24.

---

24. 1 *αἰσχὰς cod. Par.*
25. *φαρακλοῦς Cod. Par.*